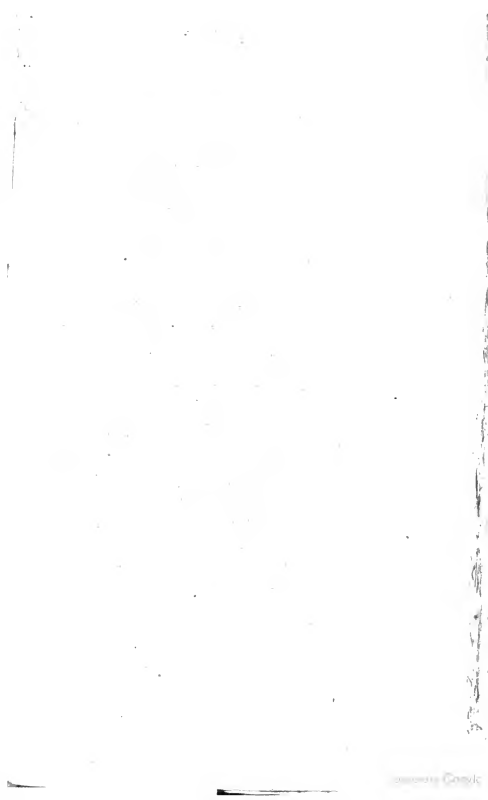
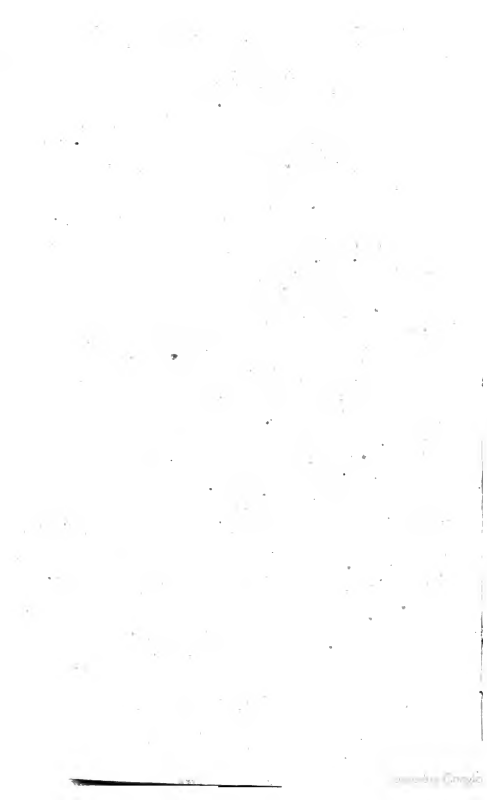

1.3.52

202.

C. CORNELIUS TACITUS

C. CORNELII

TACITI

OPERA QVAE EXSTANT OMNIA

EX RECENSIONE

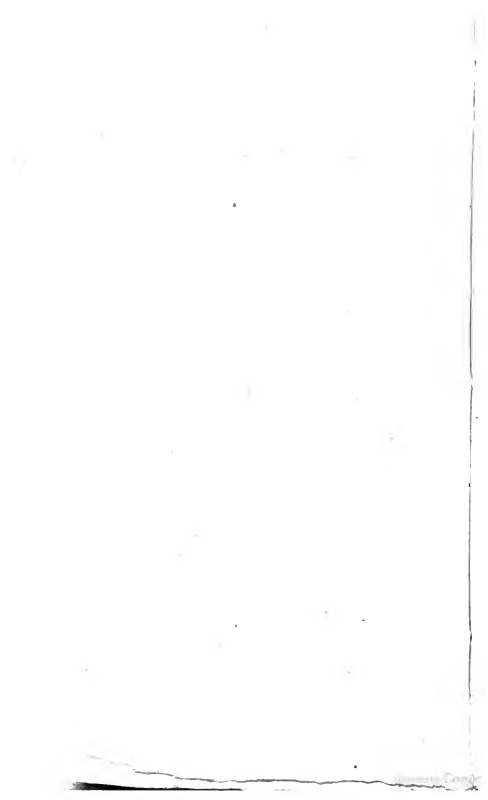
IER. IAC. OBERLINI.

TOMVS QVINTVS.

AVGVSTAE TAVRINORVM
EX TYPIS VIDVAE POMBA ET FILIORVM.

ANNO MDCCCKXI.

EXCVRSVS

G. BROTERII ET I. PICHONIS,

AD OPERA C. CORNELII TACITI.

HISTORIARVM LIBER PRIMVS.

MORS NERONIS

ET INITIVM PRINCIPATVS GALBAE. *

ANNO Urbis conditæ 821, Galerio Trachalo et Silio Italico coss., Caius Iulius Vindex; qui Galliam Lugdunensem propraetor obtinebat, postquam privatis sæpe insidiis petitem Nerouem, irritò semper eventu, vidit, primus extulit publicæ aggressionis signum, apertum professus hostem. Vindex domo erat senatorius, origine Gallus, et priscorum apud eos regum sanguis; corpore validus, ingenio acer; manu promptus, belli sciens, et præfidentis, quo rapienda inclinaret occasio, animi. Pacata eius provincia erat, et propterea intermis; nusquam legionum aut cohortium stativa; nusquam præsidium. Sed tamen ut in corpore ægro, et peccantium humorum iniuriis obnoxio, primus aut qui undecunque ingruit morbus et dolor, etsi levissimos, facile proximo alterius contagio invalescit, et quatit cietque in noxæ societatem totam latentis interius mali sentinam: sic ubi passim laborat respublica, qui primus laxata obedientis rebellat, ac detrahet imperium, in omnem turbarum licentiam præcit. Neq̃s raro evenit, ut, sublato principe malo, qui novus et melior successit imperator, tamen citra ruinam noo subsistat. Vindex ergo, priusquam arma ostentaret, excussis diligenter quæ ad se pertinerent, scilicet quod nec imperii satis capax esset, extraneus scilicet, nec factione validus, neque sibi ob-

* Supplementa hæc libavit excerptisque Henricus Savilius, vir doctissimus, ex Plutarcho, Suetonio, Diene, et ex Tacito ipso; quibus præmissis, facilius et clarius transitur ad Annalibus Taciti, quorum finis invidiæ fœderum interceptus est, ad alterum eius opus, Historiarum scilicet bullerum civilium. Hæc primam vulgari idiomate anglico composita, dein Latino ciceriæ donata, ac multis locis subobscura, nos cum auctoribus unde hausta sunt ecclæ contulimus, purgavimus, atque elucidavimus.

strictos in partibus proceres romanos haberet, decrevit designata animo exsequi auspiciis alienis, et se vertere, quo eum auctoritas et fama, quaeque auxilii spes faceret, necessitudo pluribus innexa, ac potentia vocarent. Corbuloni nuper sicoris immiserat Nero, et Vespasianum Iudaico bello distinebat. Suetonius Paullinus haud procul agebat, sed sine exercitu: is certe supra reliquos temporis sui duces militari laude floruit. Verginius Rufus Germaniae Superiuri praerat cum tribus legionibus, Vindici in proximo, sed familiae ignobilioris. Germaniam Inferiorem obtinebat Fonteius Capito cum quatuor legionibus; African Clodius Maecr cum iusto exercitu; sed uterque ex sua opinione impar restaurandis, quae Nero subverterat. Restabat Servius Sulpitius Galba, cui magnae opes, vetus in familia nobilitas. Is octo annis rexerat moderate Citeriorem Hispaniam, nunc quoque legione et auxiliis instructus. Vindex, quum urgere quas agitabat animu statuisset, in Hispaniam et alio clam literas misit, propositi sui apud legatos provinciarum interpretes. Galba per senium languida ambitione, et qui metu temporum in desidia signitiemque conversus erat, ne votis quidem principatum conceperat; et, ille iam ante quietis avidus, a publicis negotiis recesserat intra obscurum vitae genus. Terrebat scilicet Nero, sub quo, quum non impune semper siceret maleficere, certe beneficere nunquam periculo caruit; et quia, ut siebat ipse Galba, *nemo rationem otii sui reddere cogeretur*. Acceptis literis Vindicii percussus Galba, et quid ageret, incertus. An induci se a duce Gallo statim paterebat? Quid si hoc involucro fraus tegeretur? An rem proderet, ac Neroni mitteret literas? sic suspiciones sereret nunquam astricandas, continuo accessit sibi ab aliis periculi metu trepidaturus. Forte nec dolus suberat, quicquid opinione sibi confingeret fallaciae. Ex istis ambiguis, quorum extrema cum certissimo obiciebant discrimini, medium eligere placuit: suppressis literis, ad ulteriora progredi noluit, expectaturus dum his cluctata angustias fortuna ipsa, rebus et consiliis viam lucemque aperiret. Alii suas ad Neronem literas misere legati, prodito Vindice, et rebellionis flagitio, cui paullo post se ipsi obstrinxerunt. Vindex ergo paucis post kalendas Martias diebus, nondum in sulido locata spe quam de Galba et felici rerum successu conceperat, advocata concione eorum, quos in provincia sua dignitate et opibus conspicuos habuit, tyrannice a Nerone gesta omnia, veluti per tabulas recensens, quomodo scilicet immanissime capillisset Galliam, quaeque alia in plurimorum perniciem et florentissimae regionis ruiam struxerat, suadebat: *Sumptis armis, se, Romanas, et confitentem cum ista peste orbem assererent. Et si forte, inquit, (quod abominor) invitis haec Diis malimur, camus, audaces, et quem verutum undique spiritum trahimus, armati pugnantisque profundamus patriae vindicem. Nec quaerendus procul princeps (sic dico, quia omnia iam in peius inclinata, et ignota seculo nostro virtus, sperare non possunt reipublicae libertatem) quem familias decora, insignis potentia, et spectata ubique virtus, tanto fastigio dignum extulerunt. Galba est, Hispaniae Turraconensis legatus; quem si admittitis, nihil restat, nisi ut habeantur per provinciam delectus; sine quibus, nec tanta molitio subsistit, et vobis quoque excidium imminet. Secuto assensu, protinus animam adiecit consiliandis et sub signa redigendis hominibus, magna quidem, sed*

raptim collecta, et belli fere militarisque disciplinae inexperta multitudo. Propositis edictis infamat Neronis imperium, quod publice in Galbam transferebat, scriptis ad eum literis, ut humano generi assertorem duce-
remque se accommodaret adversus illud naturae monstrum, ducemque se praeberet armatis centum Gallorum milibus, robore et numero augendis, ubi id posceret necessitas. Sequani, Aedui, Arverni, Rhemi, Galliae totius flos, in partibus erant; equis, armis, pecunia, et quae porro expeditio bellica flagitat, collatis. Rufinus, Flavius, Asiatieus, alique duces Galliae electi, et Vienna belli sedes. Sed infesta Lugdunensium civitas vicinia, quae aut adversata Gallis suis et causae, aut causae propter ipsos est. Frequentibus pugnis, crebris velitationibus se fatigabant vicinae civitates, oppidana aculatione, animis ita exacerbatis, ut facile quis conliceret, quaesitum ex publico praetextum privatis vindictis. Lingones quoque, Treveri, et aliae urbes suis popularibus desertis, foederatae germanicis legionibus accesserunt. Verginio tres parebant legiones, earumque auxilia; qui quum videret armis atque discordiis fervere Galliam, et aut faciendas sibi partes, aut in factas transeundum esse (dato illis rebellium titulo, donec praevaluissent), privatim Neroni inimicus, ob causas ex publico, nullo in Galbam studio, et Vindici iratus, quod, novo exemplo, provincia obtruderet principem, nihil agere certus, nisi hoc tantum, quod alieno arbitrio versatilem se praeberet nolle, statuit defensionis suae invigilare, ne ad id cogeretur quod nollet, contractis undique copiis, ea virtute et fama belli, ut quoeunque se ventissent, imperium translaturae viderentur.

Ex altera parte legatus Aquitaniae, adversus Galliae motus imploravit a Galba auxilium, qui tum Nova Carthagine conventus agebat. Sed mox sensit se inconsideratius egisse. Gallia enim, acceptis a Vindice literis, et iam comperto procuratoribus Neronis mandatam ipsius mortem, amicis rem discutiendam denuo proposuit. Qui se suaeque periclitari nollent, rogabant, ulterius se non ingereret; sed expectaret quo Roma novis excita motibus inclinaret. Praeveniri posse legatos provinciarum, et satis mature armari qui sic admoneatur. Titus Vinus, legionis legatus, et in flagranti apud Galbam gratus, tutiora iudicabat circumspectienda. Tempori, inquit, hoc da, et in procuratorem unum et alterum intentus, copias praesto habe. Sane si vel suspendio paucos istos hic e medio tollere possemus, defuturos putas in necem nostram carnifices? Ferrum in Neronem porrigi, stringendum ex occasionis nutu. Forte, inquit, mitiora sequetur Nero, nondum consummata defectione. Sed boni etiam principes imperii sui maiestatem acerrime amulantur, et cuiuscunque etiam levissima temeritate attentata severissime asserunt, atque ulciscuntur. Quam misere se dediderunt, qui affectato, licet incaute nec sponte, regno, incensere ausi sunt principes, qui diadema suum adversus iniuriae vel tenuem suspicionem, cautissime simul et atrocissime vindicarunt? Germanicus impe-

Nova Carthagine. Carthago Nova, urbs Cantabrorum popularum, in Hispania Tarraconensi sive Citeriore et ad mare Ibericum, hodie Cartagena, urbs regni Murciae, in Hispania occidentali, paet regi Catholico.

TULLIUS IVS.

ritanti Tiberio, ut aliqui vestrum adhuc meminerunt, quod pauci eum principem consulare voluissent, semper invisus fuit, donec morte sua expiasset alienam temeritatem. Corbuloni, isti, inquam, Corbuloni, qui Germaniam pacaverat, Armeniam ad obsequium redegerat, parthiei equitatus ferociam contulerat, Arsacidarum progeniem Neroni supplicem fecerit, tam gloriose gesta verterunt in perniciem, quod tacite ex quorundam sententia, et vulgi famo, velut apius principatui monstraretur. Reos nos, ut niunt, iam perogit armata secessio. An ille commiseratione tangeretur, quem nihil unquam poenituit, nisi forte quid bene fecisset? Expectet, cuiusque libuerit, ex urbe, ubi perditis libertos, virum parem asserendis in libertatem ceteris mortalibus: hanc certe sola Galbae et Vindicii arma nobis spondent. Haec sola nos arma iam vindicare possunt. Haec quum aliis consiliis antehabenda esse suaderet veri species, et in tantum valida, ut assensum diutius suspendi non pateretur, Galba diem dixit, quasi munitioni vocaturus. Ex agris provinciales ad praestitutum tempus confluant, suspicionibus facile, quasi aliud ageretur, distracti. Galba, propositis ante se damnatorum occisorumque a Nerone quamplurimis imaginibus, et adstante nobili puero, quem exultantem, ex proxima insula Balesri ob id ipsum acciverat, circumfusus milites sic adlocutus est: *Adsumus, Commilitones, servis libertatem praestituri, ut et alii per nos tam ingenti beneficio gaudeant, quod nobis hactenus vix integrum fuit, quibus tamen natura et fortuna illud indulsit. Ex prioris vitae instituto facile constat, me nulla ambitione trahi ad spes novas, adeoque testatur mihi animus, nec per malignitatem quid tentare, et privota etiam civium saluti me posthobere. Dolet exprimi has voces, sed celari negent quae in omnium oculis gesta sunt. An immanius unquam habitum vel uno anno municipium, quam nos quatuordecim per annos sub Nerone? Quo genere tributis non exhausti rempublicam, ut extorsionibus per totius profusa ac perditis suppleret? Qua abstinent crudelitate? Nobis dissimulantibus, ipsa clamitarent saxa. Veneno crassatus est in patris fratrisque necem. Nihil in divexanda matre pensi habuit, donec incesto pollutam occideret. Uxorem, praeceptorem, et quosque virtute conspicuos in senatu, Romae, aut in provinciis sciret, nullo sexus aut aetatis discrimine, e medio sustulit. Quid anxia suspiria et lacrimas memorem tot nobilium, quorum ille patres interemit; tot uxorum, quarum maritos; insignium virorum, quos in exilium eiecit? quasi satis in crudelissimum principem vindictam festinantibus. Principem? immo incendiarium, cantorem, citharoedum, histrionem, quadrigarium, praecorem; immo ac virum quidem, qui viro, et cui vir denupuit. Monstrum et propudium generis humani. Puto vobis ex fama innotuisse Vindicii in Gallia molitiones. Me quod attinet, indoleo. Prior vita, ab omni seivneta ambitione, coptandis dignitatibus abstinent; et quantum mihi temporis superest, malim placide, extraque turbas transigi. Sed quum, nescio quo fato, seu decus, seu munus quod nunquam optavi iuvenis, nedum hac ingravescenti aetate, aliorum mihi vota imponant, committere non debeo, si vos habeo assentientes, ut publicae saluti non impendatur ultimus spiritus hic, quo senile corpus animatur; neque Iulius imperator, vel Augustus Caesar, odoronda mihi minus nomina, nec accessu propiore violanda, nunc bello lacessuntur. Sed noudum finitam orationem turbat*

militum et populi classis, imperatorem consulatantium. Galba, laudato eorum erga salutem publicam studio, accepta re, nomine repudiato, legatum se senatus ac populi romani professus est. Proxima cura fuit copiis militaribus sese firmare, et invidiosum nomen turbis detrabere: obtulit se provinciae plebs miro undique confluxu. Novae legiones et auxilia conscribebantur, iuvitque necessitatem casus, qui navem Alexandrinam appolit armis onustam, sine gubernatore, sine nauta, ac vectore ullo. Nagaum accessit fortuna haec ad rei summam momentum; ut iam nemini dubium esset, iustum piomque et fiventibus dūs bellum suscipl. Deinde ex praesentibus, qui prodentis et autate praestarent, velut instar senatus instituit Galba, et equestris ordinis iuvenes delegit, qui excobias circa cubiculum anum vice militum agerent. Etism per provincias edicta dimisit, auctor *singulis universisque conspirandi; simul, et, ut qua posset quisque opera, communem causam iuarent.* Multi, deserto Nerone, in eius partes transibant, et inter primos M. Salvius Otbo, tunc Lusitaniae rector, collata aopellectile pretiosissima excudendae pecuniae. In Germania Superiori, exercitos, perspectis Neronis viribus plurimum imminutis, Gallia in apertam rebellionem excita, Hispania principem ostentante, aliis provinciis nutantibus, totque votis in unum licet imperatorem non conspirantibus, Neronem tamen palam hostiliter peti; considerato robore, quo nunc collectus valebat, qui aut in cohortes et turmas per praesidia dispersus esset; a Galba alienus, et contumelia ferox fremensque, ab una legione sibi principem imponi, statuit transferendi principatus gloriam occupare. Et in proximo erat, qui tanti beneficii honoribus par esset, Verginius Rufus legatos, et qui, domo licet minus nobili, attamen virtute, fama, rebus gestis, et quicquid aestimantibus in praerogativa est, Galba potior censebatur. Hic, inquiebat, *gentilitiis imaginibus si anteire dicatur, at Catulus, gentis caput et decus, turpi fuga in bello adversus Cimbro sibi consuluit, ubi Marius, natalium obscuritate infra Verginium, constantiam suam, armis vindicata republica, adprobavit.* Sicque imagines Neronis passim deietae in castris; et magnos inter tumultos Verginius consulatur princeps, eiusque uomen signis militaribus inscribitur. Ille, adulta rebellionē, atque militibus huc compellentibus impar, videbatur accessurus molitionibus in Neronem; sed nulla pro se ambitione incitus, et multo minus studio alicuius qui exteris aut aliis legionibus placuisset, trahebatur. Nequa enim ille intendebat, immo despicere videbatur imperium, quod flagrante multorum ambitu petebatur; certus non admittere principem, nisi quem liberis suffragiis senatus elegerisset: *Penes senatum esse arbitrium et ius, quod nullius insolentia delibari pateretur.* Pacatis utcumque militibus, delendae inscriptionis auctor fuit, totumque exercitum in Galliam rapuit, oppugnandi Vindicis praetextu. Obsessa Vesontio est, postquam recipere Verginium abnuvit. Viodes viginti armatorum millia educit, urbi liberandae, not, si casus daret, proelio. Castris non longo intervallo dissitis, literae utrimque comcebant. Secutus mox congressus clanculum, omni-

Vesontio. Urbs Sequanorum popolorum in Lugdunensi quinta, Galliae provincia, hodie Besançon, urbs comitatus Burgundiae, parei regi Franciae.

TILLEMONTIUS.

hasque submotis, eventu placido, et directis haud dubie in Neronem utrinque viri consiliis; neque a vero abest, cogitatum etiam esse de rescindingo Galba. Amice ergo discedant in sua quisque castra. Vindex dubio iam extricato securior, minima pugnam cogitans. Ingredi Vesontionem atavuit, fovendis a protectione militibus. Germanici in excubiis ad moenia quae ipsi obsidebant, quum viderent appropinquantes Viudicis copias, et peti se putarent, inscii quid inter duces actum foret, neque occasionis defuturi, non expectata inssione legati, inopinata aggressione, Gallos turbatis ordinibus incidentes invadunt, quos restituere raptim non patiebatur belli ignara multitudo. Internecone ergo prope deleti Galli, direptis etiam impeditentis. Vindex infansio subitanei atque inopini proelii eventu, quum perisae sibi cerneret ipsum Galliae florem, et suspecta Verginii fraude, quasi dolo et per insidias captum ipsum transmissurus esset ad Neronem, gladio suo incubuit. Persequentium legionariorum multi cadaver vulneribus confodiebant, sibiqne falso adrogabant gloriam, quasi interfecissent Vindicem, spe praemii, si forte Nero vicisset. Postquam sic pugnatum esset, rursus ad principatum suscipiendum Verginius militum vocibus compellebatur; quibus et accesserunt aliarum legionum legationes, offerentes quod in se esset auxilium, aut alioquin redituros ad sacramentum Neronis. Verginius, deplorato infelicitis amici caso, abnuobat colloquium, Galliae interiora aditorus. Hunc exitum habuit Julius Vindex, vir ardui potius conatus quam fausti, qui imparatus ab excreitu rite instructo, nulla legione, nullis in provincia sua militibus, et dum alii doces, quibus vires et fventior fortuna, eminus tam periculosas molitiones inspicerent, bello lacerasse ausus est princeipem, cui triginta legiones in armis; comque principatu per quatuor Caesares e maioribus suis ad se devoluto, suaque inasuper quatuordecim annorum administratione subnixum. Quem ducem non privata desperatio impulsisset in reipublicae exitium, aut vindicta ob perditam gratiam, aut dedecus aliquod, arripere suasisset imperium (ampla novis rebus materies); sed ut incubantem patriae tyrannidem propulsaret, affectu tam aeri, ut vilis ipsi vita et securitas videretur. Quum enim ei rennliaretur, Neronem, edicto caput eius venale proposuissae pretio decies mille sestertium, respondit: *Qui obtruncanti Neronis caput mihi obtulerit, meo invicem donatus obibit.* Et quamquam fortuna abstulit virtutis usum, et infesta eo casu fata, humanis consiliis flecti nescia, intereesserunt coeptis audacibus, fatendum tamen, Vindicem primum lapidem movisse, qui, sensim provolutus, Neronem solio deturbavit. Ille Neapoli de motu Galliarum cognovit circa vigesimum diem Martii; adeoque lente et secure tulit, ut nihil ex consuetudine luxu atque desidiae omitteret vel immineret, sed gaudentis etiam suspicionem praeberet, tamquam occasione nata, spoliandarum iure belli opulentissimarum provinciarum. Coenae tempore

Decies mille sestertium. Gallicae monetae 750,000 franci.

Neapolis. Urbs Campanorum popularum ad mare Tyrrhenum, hodie Napoli Italiae, Naples Francis, urbs Terrae Laboris in regno Neapolitano.

TILLEMONTIUS.

interpellatus tumultuosioribus literis, haecenus excedebat, ut *malum iis, qui descissent et hilaria sua turbarent, minaretur*; ita ut per octo continuos dies non rescriberet cuicumque, non mandaret quid aut praecipere, et rein silentio obliteraret. Edictis tandem Vindiciis contumeliosis et frequentibus permotus, senatum epistola in ultionem sui, rursus publice, adhortatus est, exensato languore faciem, propter quem non adestet. Cetera convicia Vindiciis, ut falsa, non alio argumeto refellebat, quam quod etiam inscitia tantopere laboratae perfectaeque a se actis obiceretur; singulis subiude rogans, *nouissentne quemquam praestantiorum*. Senatus, acceptis literis Neronis, sen adulatio, seu metus fuit, *Vindicem perditionis damnat*, qui idem senatus paullo post Neronem eodem titulo infusum. Sed urgentibus aliis super alios uuntiis, Romam Nero praetrepidus rediit. Ac ne tunc quidem aut senatu, aut populo eorum appellato, quosdam e primoribus viris demum noctu euecavit, tamquam deliberaturus de re gravi, transactaque raptim consultatione, proposuit quae in musicis nova excogitasset, per organa hydraulica novi et ignoti generis; intendensque singula, de ratione se difficultate cuiusque disserens, addebat, *reperitum sibi, quomodo graviore et vegetiore sono audirentur, iamque etiam prolaturum omnia in theatrum affirmavit, si per Vindicem liceat*. Sed postquam deinde Galbam et Hispanias decessisse cognovit, collapsus animoque male fracto, diu et sine voce et prope intermortuus iacuit: utque resupinit, veste discissa, capite converberato, actum de se pronuntiavit. Nec consolationem admisit, donec senatus Galbam, tamquam *hostilia in rempublicam agitasset, proscriberet*. Et quum prospere quiddam e Germania nuntiatum esset, rediit ad mores luxu et infanda securitate perditos. Galbae servis in carcerem coniectis, bona eorum hastae subiecit. Consimilia egit in Hispania Galba, bonis Neronis ibidem per auctiones distractis, sed meliore fortuna fori: multos promptiores ad emendum reperit, quam Nero.

Initio statim tumultus, multa et immania creditur destinasse: *succesores percussoribusque submittere legatis, exercitus et provinciarum regentibus, quasi conspiratis, idemque et unum sentientibus: quicquid ubique exsulum, quicquid in Urbe hominum gallicanorum esset, contrucidare: illos, ne descendentibus aggregarentur; hos, ut conscios popularium suorum atque fautores: Gallias exercitibus diripiendas permittre: senatum universum veneno per convivia necare: Urbem incendere, feris in populum immissis, quo difficilius defenderetur*. Sed absterritus, non tam poenitentia, quam non abhorrent haec a natura eius, quam perficiendi desperatione, credidit expeditionem necessariam, praemisso interim Petronio Turpilliano et Rubrio Gallo, aliisque ducibus. In praeparanda expeditione primam curam habuit deligendi vehicula, portuendis scenicis organis, concubinasque quas secum educeret tendendi ad virilem modum, et securibus peltisque amazonis instruendi. Mox tribus urbanis ad sacramentum citavit; ac nullo idoneo respondente, *certum domini servo-*

Amazonis. Amazones, populi Sarmaticae Asiaticae ad meridicam, hodie Tartari Circassii vel Circassii, inter Moscoviam et Georgian. Fuere etiam Amazones in Persia, regionis Asiae minoris, et ad Pontum Euxinum.

TILLENOVIVS.

TACIT. Oper. Tom. V.

B

rum numerum indicit. Partem etiam census omnes ordines conferre iussit, plerisque omnem collationem polam recusantibus. Ut enim arma civilin minime procedunt sine stipendiis, neque temere subditos novis divexat tributis prudens princeps, ubi maxima eorum agitur benevolentis, qui simul et corpore obsequium debent: Nero pacis tempore futuri improvidus, et belli sustentandi praesidiis destitutus, offendere tum cives coquebatur, quom conciliare animos populi romani praecipue debuisset. Sic nihil in rem nosm confecit, eo magis adversantibus subiectis; et accedente ad nulam famam adversae factionis potentia. Ex imperii et militiae arcanis, unum sibi ad summae fiduciae spem superesse affirmavit familiaribus: Simul ac primum provocationem attigisset, inermem se in conspectum exercitus proditurum, nec quidquam aliud quam fleturum; revocantisque ad poenitentiam defectoribus, sequenti die laetum inter laetos, eontaturum epimcio, quoe iam nunc componi sibi oporteret. Interim dum Nero in Galbam et Vindicem arma expedit, vuntiator praeudenti Verginii et ceterorum exercitus defectio. Ille velot amens literas sibi redditas concepsit, mensam subvertit, doos scyphos gratissimi usus illisit solo, et abiecta sui cura, quamvis non propius admoto periculo, venenum pascit, in auream pyxidem conditum, ne indecora morte tolleretur, transiitque in hortos Servilianos; ubi, praemissis Ostium libertorum fidissimis, fugam in Aegyptum tentavit, quociturus ex mosicae studio victum; imaginaria ibi securitate, quam imperatori Roma negabat. Sed tribunis centurionibusque praetoriis partim tergiversantibus, partim aperte detractantibus fugae societatem, uno etiam proclamante, *Usque adeane mori miserum est?* varia agitavit, *Parthosne adiret anpero beneficio obstrictos, an Gallom supplex peteret?* an intratus prodiret in publicum, proque rostris, quanta posset maxima miseratione, veniam praeteritorum precaretur, ne si flexisset animos, vel Aegypti praefecturam concedi sibi oraret? Placuit illud, et inventus est postea in scrinio eius haec de re sermo formatus. Sed deterritum putant, ne, prius quam in forum perveniret, disceperetur; et engitatin in posterum diem dilata est.

Interea Nymphidius Sabinus et Sophonius Tigellinus, qui tum praetorias cohortes regabant, et qui, obscuro genere, haec virtutum praemia per seclus, ac beneficio Neronis adepti erant, primi cum deserunt produntque. Sed Tigellinus infamia sua et publico odio invalidus; Sabinus prospera militum fama florebat; qui, affirmato, *Neronem fugae delegisse Aegypti latebras*, et facta praetorianis donativi spe, *Galbae nomine, trigesies mille sestertium et quinquies in legonarios*, plus quam aut posset aut vellet, facile persuasit ipsis ut desererent principem, a quo (ut putabant) desererentur, et in Galbae verba iurarent. Neque favori quo veteres duces praecelleret Galba id tributum est; sed dum alii dubita-

Hortos Servilianos. Quo loco vel qua Romae urbis regione fuerint horti Serviliani, non liquet.

PANVISIVS.

Trigesies mille sestertium. Singulis gallicae monetae 3,337 fr. 50 cent.

Quinquies. Saut gallicae monetae 376 fr. 25 cent.

rent, alii recusarent, et nullo competitora certaret Galba, imperium ei delatum est. Praetoriani qui in excubiis erant apud principem in hortis, dum futura prospiciunt, et comilitonum consiliis ac iunmiscere gestiant, quibus de creando novo principe agebatur, dormiente Nerane, se subducunt. Ille, ad mediam fere noctem excitatus, ut comperit stationem militum recessisse, prosiliit a lecto, misitque circum amicos. Et quia nihil a quoquam reauuntiabatur, ipse cum paucis hospitibus singulorum adiit. Tantis imperator, prius adoratum mundo caput, amicorum, militumque instructissimo comitata, et expeditis omnium obsequiis, nunc servuli in morem, fures uberrat, quas infelici sibi clausas reperit! Ita argentibus adversis, consiliaque et solatia notissimorum praeipientibus, in cubiculum rediit, unde iam et custodes diffugerant, direptis etiam stragulis, smota et pyxide veneni. Requisivit ergo *Sulpicium gladiatorem, vel quemlibet alium percussorem, cuius manu periret*. Nemine reperto, nec amico, nec iniuncto, procurrit quasi praecipitaturus se in Tiberim; sed revocato rursus impetu, aliquid secretioris lulebrae ad colligendum animum desideravit; et offereute Phaonte liberto suburbanum suum, circa quartum miliarium, fugit vado pene atque tunicatus, quatour solum cumitantibus, Phaonte, Epaphroditu, Sporo et Neophyto, obsoleta in veste, neque prorsus militarem in modum, adopertoque capite, et ante faciem obtento sudario. Dux festinus arget iter, audit ex proximis castris clamorem militum, et sibi adversa, et *Galbae prospera ominantium*. Equo in via consternato, et ad latus desloctente, detecta facie agnitus est a quodam misissio praetoriano, et salutatus. Ut ad diverticulum ventum est, dimissis equis inter fruticeta ac vepres, per arundineti senitatem aegre ad adversum villae parietem evasit. Ibi hortante eodem Phaonte, ut interim in specum egestae arenae concederet, negavit se *divum sub terram iturum*; ac parumper commoratus, dum clandestinus ad villam introitus pararetur; atque ita quadrupes per angustias effossae cavernae receptus in proximam cellam, decubuit super lectum modicella calcita.

Interim Romae a senatu hostis iudicatur, dignusque qui puniatur more maiorum: et iam quaerebatur ab iis quibus praecceptum erat, ut vivum eum attraherent. In principatum autem successit, etsi iunctis omnium suffragiis Verginius designaretur, qui a senatu expectare posse credebatur hoc beneficium, quum ad eum retulisset arbitrium eligendi, patres tamen, metu ne in novas belli civilis turbas revolverentur, quum submoveri alioquin occupato iam loco Galba non posset, militum exemplo, in Galliam eussenserunt. Tum unoquoque circa Neronem hinc iude instant, ut quam primum se impendentibus contumeliis eriperet, funeralia instrui iussit, flens ad singula, atque identidem dictitans: *Qualis artifex pereo!* Inter moras perlatus a cursore Phaontis codicillus praecipuit, legique se a senatu hostem iudicatum, et quaeri ut puniatur more maiorum. Interrogavitque quale esset id genus poenae; scilicet ignoto sibi tales sanctiones condendi more! Quum comperrisset, nudi hominis cervicem inseri furcae, corpus virgis ad necem caedi, conteritus, duos pugiones, quos secum attulerat, arripuit; tentatque utriusque scie, rursus condidit, ac orabat, ut se aliquis ad mortem expectandum exemplum suu levaret: quod frustra ab inerti aula, et per luxum ac infaniam nequis-

sime emollita, sperabat. Imque missi a senato equites appropinquabant; quid ut Nero sensit, ferrum iugulo adegit, iuvante Epaphrodito a libellis, qui a Domitiano postea occisus, istius obsequii pretium tulit, iudicente, *non dignum spiritu, qui quaecunque modo cum principi expressisset. Hunc vitæ exitum habuit Nero vita pudendus, imperio in publicam odiam adducto, nullo nec metu nec amore subicctorum, secundo et trigesimo ætatis, ac decimo quarto imperii anno, octavo die Iulii, laud modica sub initium imperii gratis, ut dicere solitus fuerit Traianus, bonos etiam principes non adaequasse famam Neroniani quinquennii. Sed mox quom erupisset in quodlibet licentiæ et crudelitatis genus, lentus in negotiis, varido tantum in flagitia ingenio; sic tandem oppressus periiit.*

Post eius mortem populus et iuprius nobiles, in quos præsertim sævierat, sacra Diis fecerunt, actis quasi per publicum gaudium festis. Alii quoque pileati tota urbe discurrebant, quasi parva libertate. Senatus de novo censuit, *gratias Nymphidio agenlas, laudatæque eius prudentia et rippublicæ cura, Galbæ dæcevit consuetos principis honores, et factum super ea re senatusconsultum; ut quam celerrime ad eum mitteretur, consules operam dederunt. Decreta quoque legatio ex primoribus, addito mandato, præter gratulationum sollicitia, ut rogaretur Romanam properare. Tum et in senatu propositum, ut in accusatores inq uireretur. Spectabat id ad multos ex potentissimis, qui proximorum perniciæ vixissent; et sic quodammodo convellébatur arcus imperii, eversis eius præsidiiis. Nihilominus tamen illi adeo execranda facinora perpetrassent, et adeo reeris seclerum memoris erat, ut senatusconsulto omnes delatores, cum reliquis Neronis factione, indeurentur puniendi morte maiorum. Sed in paucos tantum ex infimis id valuit, ex quibus nec insignia in alios damna, si salvi forent, nec in rempublicam commoda exstabant, si damnarentur, maioribus facile eludentibus periculum.*

Is erat in Gallia et in Urbe rerum status, quom repente ex inopinato cuncta turbata sunt in Hispania, militesque, pecunientia mutati sœramenti, dedituere Galbam voluerunt, ægreque retent i in officio; et servi, quos a libertate Nerouis ad fraudem præparatos muneris acceperat, per anaportum in balneas transeuntem pene interemerunt, nisi cohortantibus invicem, ne occasionem omitterent, interrogatisque de qua occasione loquerentur, expressa cruciatu confessio esset. Accessit ad tanta discrimina mors Vindiciæ, urgebaturque Verginius a legionibus suis, ut quasi iure victoriæ sibi debitum principatum acceperet; aut alioquin ipsas ad Nerouem redituras. Maxime consternatus Galba, per literas a Verginio petiit, ut secum iunetus pro libertate et romano imperio curas capesseret. Ipse tamen, destituito similis, Cluniam se recepit, facti poenitens, et privatam vitam respiciens, quasi inter suum et infimum hic esset medioc locus. Ita varie anxius egit, nec multum abfuit quin vitæ renun-

Cluniam. Clunia, urbs Arevacorum populorum et Cluniensis conventus, in Hispania Tarraconensi sive Citeriore, et ad Durum fluvium, hodie Carrion del Conde, burgus Castellæ Veteris prope fluvium Douro, et urban Oson, in Hispania Lusitana, parat regi Castellæ.

viaret. Sed tum septimum intra diem Icelus libertas Roma profectus adest, qui renuntiat, vivente adhuc Nerone, sed ludente, a praetorianis primum militibus, dein a populo etiam et senatu Galbam imperatorem electum, et paullo post de spontanea nece Neronis esse aliotum in Urbe nuntium, et huic tamen nuntio non ante se fidem adhibuisse, quam ipse accurrisset, et eadaver propriis oculis perlustrasset; eu viso, se laudem Urbe profectum venisse ad Galbam. Biduo post Vinium e castris capita senatusconsulti attulit. Galba, inopinatu eventu laetus, Icelum ornat annulis aureis, Vinium summo apud se loco habet, depositaque legati, suscipit *Caesaris appellationem*. Cornelius Laco donatur praetorii praefectura; et Romae, stibilibus rebus, quum praesentiam suam requiri, atque ex usu fore arbitraretur, *indicit projectionem exercitu terra ituro*.

Nymphidius auctorem se interfecti Neronis, et navati pro principatus laboris mercedem aliam non esse praeter ipsum principatum ratus, *Galbae quoque senium increpans, quem Roma diu ferre non posset, principem egit, adrogavitque sibi imperis iustur, non per gradus, sed cum magno impetu. Praetoriani militi gratus ob donativum erat, prono et facili, quocumque duceret, obsequio. Et primores senatus, gratiam eius captantes, videbatur etiam sibi obstrinxisse, ita ut sui iam oblitus, Tigellinus socium i heret deponere gladium. Consules, quod codicillos non misissent per praetorianos milites, nec mandata eorumque obsignassent ipsius annulo, decreverat abdicare; et rei porro suae intentus, convivio excipit qui in civitate erant eminentioris fortunae, nomine Galbae tamen, in speciem: et simul tacite milites inducere conatur, quo Galbae supplicarent, ut Nymphidius faceret praefectum praetorii perpetuum et sine collega. Utque licentiae hamo populi militumque animos deliniret, dedit saciendi potestatem in Neronianae factionis reliquis. Spicillum gladiatorem Neronis iungini alligatum, publiceque raptatum in furq trucidarunt. Apocina delator oppressus est, per cuius cadaver impulerunt graves saxa curru; ne alios contumeliosae habitos caesosque commemorarem; quosdam etiam diacerpserunt, ut nullo metu grassantis vulgi mor est, omni culpa vacua. Et in senatu audita querentia Maurisci vox est, fore ut brevi optent, restitui sibi Nerone, quum magis toleranda sit unius quam plurium tyrannis, tutiusque vivi, ubi nihil licet, quam ubi omnia. Ita Nymphidius, natus Nymphidia liberta, diuque aulico exercitia famulatio, et Martiano gladiatore patre, insidiabatur et imminabat imperio, sibi que id rapiebat, opera feminarum illustrium, et quorum Romae in senatu valida auctoritas erat, misso quoque in Hispaniam Celliano, qui explorandis Galbae consiliis intentus esset.*

Macer in Africa, rebus iam turbidis, delectus agit, principemque sibi locum destinat; sed cum avaritia et crudelitas iniviam fecerant; languidique in se hominum studiis, nec pares conatibus vires eogere, nec iam coeptis sine periculo alsi-tere poterat. Galvia Crispinilla in Neronis intima libidinis assumpta, quum post eius mortem sibi mactueret, in Africam tradicit. Illius consilii usus Macer, pruvinciano, qua mari imminet, praesidii firmat, vetitis frumenti transvectionibus, Romam fume pressurus. Fortium Capitonem, inferioris Germaniae legatum, aliquid pro se agitare fama est. Afirmant eum, quum iuri dicundo praesideret, et ille

contra quem erat pronuntiatum, appellasset Caesarem, tum surrexisse aliusque consecuisse subellium, iussu, *qui victus erat, perorare causam in Caesaris auditorio*. Sed Fabius Valens, legionis ibidem legatus, Galbae partes amplexus erat, primusque cum soo milite in eius transitu sacrascentum, exemplum sequente toto exercitu Inferioris Germaniae. Et tum Verginius solus existimabatur Galbae rivalis, iam clarior oppresso Viudice et perdomita Gallia; at ille, quamquam a militibus, evulgata Neronis morte, ita urgeretur, ut tribunus etiam strieto ferro iuberet, *aut illud, aut imperium accipere*, a proposito se tamen dimoveri nequaquam passus est. Postea cognito senatus decreto, sponte ille, exercitus autem aegre, et nonnisi diu reluctatus, *in verba Galbae iuravit*, quum iam Inferior Germania sacramento eius esset adacta; et secutus mox est reliquarum provinciarum consensus.

Galba ordinandis imperii rebus intuentus, civitates Hispaniarum quae cunctantius sibi accesserant, *gravioribus tributis*, quasdam etiam *murorum destructione punivit*; et praepositos procuratoresque supplicio capitis affecit, eum coniugibus ac liberis. Quo facto excessit Neronis saevitiam, praeter omnium expectationem, et quidem principatu nondum adulto. Trebonio Gurrutiano, *Africae procuratori*, praecipit, *interimere Maerium, recens conscriptam ibi legionem dimittere, regionemque illam turbis purgare*; et suffectus est Verginio Hordeonius Flaccus, qui tum utriusque Germaniae legatus fuit. Tum senex paludatus iter ingressus est, ac dependente a cervicibus pugione, nec prius usum togae recuperavit, quam oppressis qui novas res moliebantur. Galliarumque civitates, Vindici resistere ausas, *reditu et agris multavit*; aliis quae suarum partium, *quantam tributorum partem remisit*, quibusdam ius civitatis auro mercantibus tribuit; et Vinium copiditatis immensae, conspicuo apud invalidum senem ludo, ditioribus venalem offerebat principis sui gratiam. Missi a senatu legati ei occurrunt Narbone, omniibus ex imperii dignitate compositis; exceptosque benigne Galba, familiaribus colloquiis et iudicac de suo coe-nae adhibuit, in magna licet opum abundantia, submissisque a Nymphidio struitoribus et suppellectile Neronis. Sed Vinius, cuius Galba totus erat, consuluit ei, *ne popularitati, quae nimis magnifica ac decora imperio, studeret, suasitque eorum, quas Neronis fuerant, usum, et spectandam esse principi in faciendis sumptibus liberalitatis famam*. Verginius tradito successori exercitu, obviam se tulit Galbae; sed ita exceptus est, ut altius reconditam indignationem facile argueret modicus, qui habebatur occurrenti, honos. Adeo periculosum est oblatum etiam invito et renitenti recusasse principatum.

Ex reduce Gelliano quum Nymphidius cognovisset, Laconum praefectum praetorio, et Vinium obtinere praecipuum in aula locum, missum a se unum suspectari, vitarique eius congressum, ne privatum quidem facta loquendi cum principe potestate, immo nec aditu dato, aestuabat

Narbone. Narbo, urbs Voleorum Areamileorum populorum, in Viennensi sive Narbonensi Secunda, Galliae provincia, hodie Narbonne, urbs dioeceseos cognominis, in Occitania Insuetere, vulgo Bas-Languedoc, et in parte meridionali regni Franciae.

animo. Convocatis ergo praetorianorum centurionibus, ut *videri sibi Galbam senem optimum, sed a duobus, Tigellino similis, in fraudes inductum, Vinio et Lacone, et consultum fore, ut omnium nomine, percipiat, nullo illo hominum pari.* Sed absurdum erat, principi ea aetate, velut minori, quidquam a ministris praescribi. Aliud ergo statuit, literasque ad Galbam dedit, terroris plenas: *dubia omnia et ambigua Romae esse et periculose nutare; a Maero in Africa retentas naves, et annonam; legiones in Germania non mori; quibus et paria addebat de Syria et Iudaea.* Sed animadvertendo his non exterreri Galbam, suam apud eum auctoritatem labare, perspectisque militum in se studiis, petere ab armis subsidium decrevit; dehortante licet Clodio Celso Aotinchensi, qui, ex amicis eius vir moderatus et prudens, censebat, *paucissimos repleturum Romae, qui imperatorem cum vellent.* Sed aliorum consiliorum raso conceptus est Celsus, praesertim Mithridatis cuiusdam Pontici: *Fortè, inquit ille, nunc Romanis Galba, quia procul abest, aliquid videatur, quippe maior ex longinquo metus et reverentia; sed ubi in conspectum venerit imperator calvus, ac fronte rugis arata, deprehendent cives opprobrium temporis, quo ille ad principatum evectus est.* Nymphidion itaque media nocte proxima in castra deducendum statuit, ut salutaretur imperator. Sed nondum advesperascebat, quum Antonius Honoratus, qui egregia inter tribunos fama florebat, militum suorum concione advocata, *Quis furor, inquit, o socii, quae intemperiae vos agitant? Uique adeo vos consulti fide leves, sacramentum fidemque nullam ob causam sic facile exiitis? Ob flagitia reiici debuit Nero, futeor; sed cuius matris, cuius uxoris eode conspersus Galbo est? quae morum infamia indignum fecit imperio, ut scorti principalis filius ei praefatur? cuius fuso sanguine, qui in verba eius iurarent, brevi praestarent Neroni vindictam, quem prodidisset, et Galbae fidos se probarent, quem iste invidiis petiit.* Expendere, quae spe decem millia praetorianorum integras imperii vires laeesserent, quae pro Galba in armis essent. Illis hac oratione peractis, transiit in reliquos exemplum obsequii, et praevalere partes Galbae. Exortus deinde in castris clamor Nymphidion advertit, qui se vocari ratus, et festinans, ut firmaret antantes animos, seditionemque praeverteret, eo eum facibus dedocitur, memoriae mandata oratione, a Cingonio Varro compositis, quam ad milites haberet. Sed clausis castrorum portis, et vallo ubique per ipsos occupato, veritus quid rei gereretur, propius accessit, quaesivitque, *quid iis esset animi, et cuius iussu armatos se ostentarent?* Tum respondere omnes, *se non alium accepturos principem, nisi Galbam.* Nymphidius perspecto periculo, in illorum iuvit sententiam, et Galbae salutem ac prospera precatus est; ille simul suos idem acclamare iussit. Ab excubiis ergo ad portas admissus cum paucis suorum, in ingressu laecea petitur, Septimio quodam scutum obiciente. Sed quum videret tot strictos in se gladios dirigi, fugit, insequentibus qui eum in militis tentorio necarunt. Illoescente die expositum publico cadaver est, indignantiumque contumelie. Galba, audita in itinere Nymphidii morte, in socios conspirationis caedibus grassatus est: in quibus et Mithridates Ponticus ludibri sui pretium tollit, et Cingonius Varro formatae oratio-

nis. Quom nebi appropinquaret, ad pontem Milvium obtulerunt se clas-
sarii, quos Nero ex remigibus iustos milites fecerat. Galba *redire eos ad
pristinum statum* iussit. Sed quum praevalerent numero, et recusarent,
obviresque utrique via, iussu aquilam et signa pertinacius flagitarent,
ita ut per tumultum nec audiretur, nec conspiceretur a populo princeps,
neque reiit se paterentur in tempus commodius, putantes negari quod
differretur, frementes seditiose et incondito clamore, progredientem se-
quebantur. Erant et qui stricto ferro visu minitarentur, nisi mitiora sta-
tueret. Galba iussu equite pervicaces disiecit, et septem eorum millia
ceciderit, iuvenies quum essent; dein reliquos decimavit, et in vincula
coniecit, quos tamen suo malo libertati mox reddidit.

Galba ergo maiore favore et auctoritate adeptus est, quam gessit im-
perium, quamquam multa documenta egregii principis daret; sed nequa-
quam haec tam grata erat, quam iussa quae seces fierent. Omnes io-
iuste io exilium a Nerone missos, cuiuscumque ordinis, cum liberis,
aliqua elementariae fama, restituit patriae et dignitati, non tamen boois.
Petronium vero Turpillianum, et senem et consularem, inauditus inter-
fici iussit, non alio crimine obiecto, quom quod fidus Neroni exstitisset,
neque se proditoribus eius adiunxisset. Elius, Polyeletus, Loeusta, Pa-
trobius, Petioius, et iustus farinae plures, laelo spectaculo, io vinculis
per Urbem traeli suot, publiceque necati, quasi Neronae nequitiae pes-
tima instrumenta; dum eorum princeps Tigellinus, foedissima impunitate
per Galbam concessa, leges eluderet. Et quamquam in theatris publicis-
que conventibus, universi populi voce ad necem deposceretur, quasi *Dia
lautius saerum fieri non posset, quam si ille veluti piacularis victima;*
odio civium, quo iustissime laborabat, immolaretur, tamen opibus et pe-
cunia praevaluit apud Vinum, Vinusque apud Galbam, ut non indignis-
sima modo defensione, sed et vindictam deorum hominumque frustraretur,
edicto populus saevitiae increparetur a principe: affirmabatque Galba,
intra paucos dies, tunc cunctum iri Tigellinum: sieque modo crudelior
ille, modo remissior, non sine dedecore imperii et ea aetate proveci
principis. Tigellius redempta salute laetus, sumptuoso epulo soteria sua
celebravit; Vinusque consurgens a Galbae enena, huic convivio interfuit
cum Crispina filia, cui per honoris speciem Tigellinus dedit decies sester-
tium, com gemmis et quicquid io aureo colli ornatu habuit concubinarum
intima, tunc quoque in mensa praeseos, arstimatum sexcentis millibus
sestertium. Quin et Halotum, ex omnibus Neronis emissariis molestis-
simum, praestitit incolumem Galba, et procuratore in super amplissima
ornavit. Iam vero ordinibus prope universis eum invisum reddidit avari-
tia ac sordes, vitium familiare senibus, sed in principe exosum quam
maxime, et io novo quoque periculosum. Choranlae, mire placenti, de-
narios quinque donavit, prolato manu sua c peculiaribus loculis suis.
Ordinario dispensatori breviarium rationum offerenti, paropsideo legu-
minis pro sedultate ac diligentia porrexit. Sed in primis praecipitavit res
eius saevitia in milites, quibus quum donativum solito grandius praefecti
praetorii promouissessot, atque illi peterent saltem iutra consuetum prio-
ribus principibus modum, prorsus abnuvit, addiditque, *legi a se militem,
non am.* Vox forti princeps digna et meliori aevo, sed at tempore et

ipsi tum parum congruens, fide militum iam quotidianis corruptionibus obnoxia. Praesertim onerabat quod trium arbitrio regeretur, quos *paedagogos* vulgo vocabant, *Vituli* ac *Laconis* intimae admissionis amicorum, et *Iceli* liberti. Privatis quippe hominibus sufficit ad iustitiae laudem, si noxa in alios abstineant; at principi curandum, ne cuiquam ex suis id liceat; nisi certe ad primam occasionem familiarium omnium culpis, velut a se ipso admissis, damnari velit. Quid refert, qua parte ingruat in cives flagitium, scelus, aut iniuria, si damnum praesto sit, conivente aut etiam ignorante qui prohibere debuit? Sic *Galba*, quum nomen eius, licet inscii, praetexeretur multis iniuriis, quod tamen grassanti licentiae amicorum non obstitit, et laterent illum scelera, quorum ignoranti culpam meruit, auctoritate iam nulla, ipse suo et fere etiam reipublicae exitio gradum struxit.

(Ex editione C. Cornelii Taciti quem illustravit
Julian. Pichon, in usum Sereusissimi Delphini;
1686.)

Decies centertium. Gallicae monetae 59,400 fr.

Sexcentis militibus centertium. Gallicae monetae 40,000 fr.

N.º 1. CAP. IX. *A. Vitellius* aderat.

Ita MSS., editio princeps et recentiores. *Puteolanus* praenomen omiserat. Quum autem frequens sit apud Tacitum, maxime in Historiarum libris, *Vitelliorum* mentio, eorum stemma hic proposuisse erit commodum. Ante praemonuerim hoc stemma desinere in *Vitellii* imperatoris filiam; cui gener destinatus fuerat *Valerius Asiaticus*, ut videre est Hist. I, 59. Postea *Vespasianus* imperator, offensarum inimicitiarumque minime memor, eam splendidissime maritavit, dotavitque etiam, et instruxit. Vide *Sucton.* in *Vespasian.* c. 14. Vide quoque *Aurelium Victorem* in *Epitome*.

TACIT. Oper. Tom. V.

C

STEMMA VITELLIORVM

PVELIVS VITELLIVS,

Ejus Romanus,

Sueton. in Vitell. 2.

AVLVS VITELLIVS.

Sueton. in Vitell. 2.

QVINIVS VITELLIVS.

Sueton. in Vitell. 2.

Tact. Annal. II, 48.

PVELIVS VITELLIVS.

Sueton. in Vitell. 2.

Tact. Annal. I, 70,

et V, 8.

Uxor Acria.

Tact. Annal. VI, 47.

LVCIVS VITELLIVS,

censor, lex consul.

Sueton. in Vitell. 2.

Tact. Annal. XI,

et Hist. I, 9.

Uxor SEXTILIA.

Sueton. in Vitell. 3.

Tact. Hist. II, 64.

AVLVS VITELLIVS.

Imperator.

Sueton. in Vitell. 3.

Tact. Hist. I, 9.

Uxor.

LVCIVS VITELLIVS.

Tact. Hist. I, 88, et IV, 2.

Uxor IULIA.

Tact. Hist. II, 63 et 77.

PETRONIA.

GALLERIA FVRDANA.

Sueton. in Vitell. 6.

Tact. Hist. II, 64.

PETHONTIANA.

Sueton. in Vitell. 6.

GERMANICI.

Sueton. in Vitell. 6.

Tact. Hist. II, 59.

N. Fila.

Sueton. in Vitell. 6.

Tact. Hist. III, 78.

BROTHER.

N.º 2. CAP. XIV. PISO, M. Crasso et Scribonia genitus,
Ut Pisonis nobilitas innotescat, eius stemma hic proponetur.

PISONIS STEMMA.

* M. LICINIUS CRASSVS, M. Crassi, Agrippæ, nepos,
Romæorum ditissimus, a Partibus interuentum. Plin. VII, 19.

M. LICINIUS CRASSVS.

M. LICINIUS CRASSVS, M. F. M. N. consul A. V. c. 723:
proconsul triumphavit ex Thurella et Grettis A. V. c. 725.

M. LICINIUS CRASSVS, consul A. V. c. 739:
Inscript. Collegii romani. Vide Plinæi, Fast. Capitoli. p. 36.

M. LICINIUS CRASSVS FRUGI, consul A. V. c. 780.
Dis triumphalia ornamenta adeptus, a Claudio cesare. Tacit. Annal. IV.

Sueton. in Claud. 17. Senec. in Apocolocynt.
Proor. Scamondæ, a Claudio cesare.

Tacit. Hist. I, 14. Senec. in Apocolocynt.
CN. POMPEIUS MAGNVS, M. LICINIUS

a Claudio cesare.

Tacit. Hist. I, 48.

Seneca in Apocoloc.

Vide et Supplem. Annal. XI, 5.

Proor. Antonia.

Dio, LX, p. 668.

Vide et Stemm. Caesar.

num. 105 et 106.

CRASSVS.

consul

a Nerone

etruis.

Tacit. Hist. I,

48.

LICINIUS

CRASSVS

ab Oribone cesare.

Tacit. Hist. I, 47.

SCRIBONIANVS,

decide a Gabba adoptatus,

ab Oribone cesare.

Tacit. Hist. I, 14 et 48.

Sueton. in Gabba, 17.

Proor. VERNASIA.

Tacit. Hist. I, 47.

PISO FRUGI LICINIANVS,

primus a Pisono.

decide a Gabba adoptatus,

ab Oribone cesare.

Tacit. Hist. I, 14 et 48.

Sueton. in Gabba, 17.

Proor. VERNASIA.

Tacit. Hist. I, 47.

LICINIA MAGNA,

Crassi Frugi,

postulata, filia?

L. Pisonis, postulata,

Proor.

Inscripti apud Gruter.

P. 306. num. 1.

Tacit. Hist. IV, 11.

CALPURNIUS GALERIANVS.

Tacit. Hist. IV, 11.

Tacit. Hist. IV, 11.

Scribonia autem, mater Pisonis, adhuc uobilior: poterat enim, ut Libe Drusus, e familia Scriboniorum, de quo supra Annal. II, 27, proavum Pompeium, amitam Scriboniam, Augusti coniugem, consobrinos Caesares, et pleum imaginibus domum ostentare. Quae autem Plutarchus, in Galba, p. 163, habet de Pisonis parentibus, corrupta sunt, ut alia multa in hac Galbae vita: Πίσωνα, Κρίσωνα καὶ Κερκίωνα (corrige Σεπίωνας) ὀφείτως, αὐτὸς Κρίσων (Νίπων, corrige) ἀναγίνω.

BRUTIA.

N.º 3. CAP. XXVII. *Milliarium Aureum.*

Præcipuus fuit Romanorum in sternendis muniendisque viis magnificentia, quæ milliariis distinxere. De illo usq. pauca disseram. (Vide notam Ercasti ad hunc locum, vol. III, pag. 47.)

DE MILLIARIO AVREO.

Primus C. Graechus, circa a. U. c. 625, vias per miliaria dimensus, columnas lapideas, distantiarum signa, locavit: Κίονες δὲ τῶν ἐξ ἑκάστης ἡμέρας πέντε, Plutarch. in Graech. p. 838. Miliaria illa constabant mille passibus, seu quinque millibus pedum romanorum, gallicæ 4,256 piedi. A pomoerio, portivæ Urbis numerabantur. Deinde Augustus, optimi culosque instituti æmulator et perfector, novam iu reficiendis dirigendisq. viis operam posuit; et, a. U. c. 734, miliarium aureum fecit, τὸ χρυσοῦ μίλιον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, Dio, LIV, p. 526. Aureis literis ei inscripta fuisse præcipuarum urbium intervalla existimat P. Eschinardi, *Agro romano*, cap. 3. Alii aureum totum fuisse volunt. Illud in capite furi romani, ac proinde in celeberrima Urbis parte, posuit Augustus, ut, splendentis memoriam semper occurreret. In hoc miliarium vias militares Italiae omnes desivisse testatur Plutarchus, in Galba, p. 1064: Ἐξ ἑκάστης αὐτὸς χρυσοῦς στήλην ἔστη, ἣς ἐν αὐτῇ τερματίζονται πάντα τὰ δρόμοι. Unde patet, non ab illo milliario, sed ab Urbis pomoerio, seu veteri portarum situ, ante productionem moenium ab Aureliano factam, itinerum mensuras incoeptasse, ut optime advertit eruditus Fabretti, de Aquis et Aqueductibus veteris Romae, p. 136. Idem plurimis experimentis constat. Labentibus tamen scellis, quidam scriptores itinerum mensuras ab auro milliario repetiere, uti videre est apud el. de la Nauze (*Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, vol. XXVIII, p. 388 et seq.). Alia est mensura, apud iuriconsultos pervulgata, et in iudiciis usurpata, quæ neque ab Urbis pomoerio, neque a milliario auro initium ducebat, sed a continentibus aedificiis, à partir des faubourgs. De hac mensura Mæcer, Digest. lib. L, tit. 16, de Ferborum significatione, leg. 154: *Mille passus non a milliario Urbis, sed a continentibus aedificiis numerandi sunt.*

Nunc vero, quum iam dudum Romanos in sternendis viis simul æmulationi, eos nunc in signandis milliariis imitemur; id unum superest, ut ante Parisiensem B. V. Mariæ ædem, unde duum itinerum initia, exsur-

gat milliarium aureum, nomine Ludovici XV insigne, cuius providentia magnificentiaque factum, ut viarum multitudine, amplitudine, commoditate et arborum umbraculis, Romanos vicerimus.

BRUTUS.

N.º 4. CAP. XXX. *Vitia; quibus solis gloriatur, evertere imperium, etiam quum amicum imperatoris ageret.*

Amicitiam hic cum Nerone tangit, de qua Suet. Oth. 2: *Facile summum inter amicos locum tenuit congruentia morum; ut vero quidam tradunt, et consuetudine mutui stupri; ac tantum potentia valuit, ut damnatum repetundis consularem virum, ingens praemium pactus, priusque plane restitutionem ei impetrasset, non dubitaret in senatum ad agendas gratias introducere. Omnium autem consiliorum secretorumque particeps, die quem Nero necandae matri destinaverat, ad avertendas suspiciones, caenas utrique exquisitissimae comitatus dedit.*

Sic Neroni couseius fuit libidinum Otho scelerumque; et ideo alio quatenus evertit imperium, et iam quum amicum principis ageret: nam certe evertit imperium, qui perdit principem.

Et maxime pessum dedit Neronem, quum auctor fuit ei, aut certe consocius patricidii matris, et in Poppaene amores incitavit. Unde et exitium Octaviae uxoris, et odium populi in Neronem.

Unde et magna saevitiae et caedum series: nam etiam saeviebat Sabina, et fuit cum Tigellino intimum consilium Neronis.

Habitu et incessu.

Muliebri scilicet, ut et ornatu. Sueton. 12: *Munditiarum vero pene muliebrum, vulso corpore, galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato et annexo, ut nemo dignosceret. Quin et faciem quotidie rasitare, ac pane madido linire consuevit, idque instituisse a prima lanugine, ne barbatus unquam esset.*

An illo muliebri ornatu mereretur imperium?

Haec muliebris vult videri, et habitum etiam Othonis incessumque: nam et quosdam viros ad femineam usque molliem delabi, vel dictorium illud Ciceronis argumento sit, quo Tulliae filiae incessum virilem, simulque generi muliebrem perstricturus, filiam increpans, ambula ut vir, ait, referente Macrobio; Saturn. II, 3.

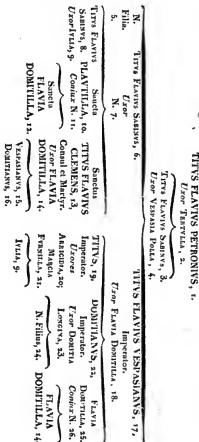
Sueton. 12, Othonem dicit sacra etiam Isidis saepe in lintee religio- saque veste popalam celebrasse.

N.º 5. CAP. XLVI. *Urbi Flaviū Sabinum praefecere.*

Quam plurima sit in horum temporum historiis Flavii Sabini, Vespasiani, et Flaviorum memoria, eorum stemma hic proponam, tanto illustrius, quod imperio simul ac sanctitate inclaudit.

STEMMA FLAVIORVM,

IMPERIO ET SANCTITATE NOBILE.

STEMMA FLAVIORVM ILLUSTRATVM.

1. TITVS FLAVIVS PETRONIVS, municeps Reatinus, *Rieti*; bello civili Pompeianarum partium centurio. Sueton. in *Vespasian*. 1.
2. TERTVLLA, uxor T. Flavii Petronii, avia Vespasiani, imperatoris, quem educavit. Sueton. in *Vespasian*. 2.
3. TITVS FLAVIVS SABIIVS, Petronii et Tertullae filius: publicum quadragesimae in Asia egit tanta integritatis fama, ut imagines a civitatibus ei ponerentur sub hoc titulo ΚΑΛΩΙ ΤΕΛΟΝΗΕΑΝΤΙ. Sueton. in *Vesp*. 7.
4. VESPASIA POLLA, uxor T. Flavii Sabini. Sueton. in *Vespasian*. 1.
5. N. filia T. Flavii Sabini et Vespasiae Pollae, intra primum annum mortua. Sueton. in *Vespasian*. 5.
6. TITVS FLAVIVS SABIIVS, filius T. Flav. Sabini et Vespasiae Pollae, frater Vespasiani, imperatoris, praefectus Urbis. Sueton. in *Vespasian*. 1 et 10; Tacit. Hist. I, 46; III, 64 et 65.
7. N. uxor Titi Flavii Sabini. Nomen eius ignoratur. Videtur fuisse ex familia Arretini Clementis. Tacit. Hist. IV, 68.
8. TITVS FLAVIVS SABIIVS, T. Flav. Sabini filius, patruelis Domitiani, qui eum occidit. Sueton. in *Domitian*. 10.
9. IVLIA, Titi imperatoris filia, uxor T. Flavii Sabini. A Domitiano primum neglecta, deinde ardentissime dilecta. Sueton. in *Domitian*. XXII. In nummis, IVLIA IMP. T. AVG. T. AVGVSTA. id est, *Julia Imperatoris Titi Augusti filia Augusta*; IVLIA AVGVSTA DIVI TITI FILIA.
10. PLAVTILLA, T. Flav. Sabini filia, christiana religione et sanctitate insignis. Eius memoriam recolit Ecclesia die 20 Maii. Vide Acta sanctorum ad hunc diem.*
11. N. Coniux sanctae Plautillae. Nomen eius ignoratur.
12. FLAVIA DOMITILLA, sanctae Plautillae filia, virginitate et martyrio illustris: eius festum diem Ecclesia peragit 12 Maij. Euseb. Hist. Ecclesiastic. III, 18. Acta sanctorum ad diem 12 Maii.
13. TITVS FLAVIVS CLEMENS, Titi Flavii Sabini filius, consul, collega Domitiano imperatore, a. U. c. 848, I. C. 95, postea martyrii laurea, falso impietatis crimine, a Domitiano donatus. Dio, LXXVII, p. 766. Ob christianam pietatem contemptissimae inertiae accusatus a Suetonio in Domitiano, 15. Huc spectat Tacitus, Vit. Agricola. 45. Corpus sanctissimi martyris inventum est Romae die 22 Ianuarii, anno 1725, in basilica S. Clementis, papae et martyris, in Caelio monte. Illud transtulit Benedictus XIII, cuiusque pontificis maximi nummus, inversa parte inscriptus:

CORPORA
SANCTI FLAVI
CLEMENTIS
EXCONSULIS
ET MARTYRIS
TRANSLATO
M DCCXXVII.

Vide elegantissimam et eruditam P. de Vitry dissertationem, *Titi Flavii Clementis viri consularis et martyris tumulus illustratus*, Urbini editam anno 1727.

14. FLAVIA DOMITILLA, filia Flaviae Domitillae, Vespasiani Imperatoris neptis, uxor s. T. Flavii Clementis, ipsa ob christianam religionem, sed falso impietatis nomine, in Pandatarium insulam a Domitiano relegata: Dio, LXVII, p. 766. Huc quoque spectat Tacitus, Vit. Agric. 45. Gruterus, p. 245, n. 5, insigne eius monumentum habet, olim in basilica S. Clementis, nunc in aedibus Capitolinis, adservatum:

FLAVIA DOMITILLA FILIA FLAVIAE DOMITILLAE.
IMP. CAES. VESPASIANI NEPTIS. FECIT. OLYCEBAS.

L. ST.

ΚΙΣΣΥΤΙΣ. ΛΙΒΕΡΤΑΣΒΟΥΚΕ. ΠΟΤΕΡΗΟΥΚΕ. ΚΟΡΥΝ.
ΚΥΡΑΣΤΕ.

T. FLAVIO. ONESIMO. CORINGI. SEDEXER.

Philostratus, Vit. Apollon. VIII, 25, eam appellat Domitiani sororem, ἀδελφὴν; sed mendose, aut forte librarium errore: emendandum ἀδελφὴν, ut recte monuit Olearius.

15. VESPASIANVS, sancti T. Flavii Clementis et Flaviae Domitillae filius, quem Domitianus, imperator, successorem destinavit, et Quintiliano erudiendum tradidit. Sueton. in Domit. 15; Quintilianus, Institut. Orator. IV, in prooem. Rarissimum Vespasiani nummum graecum, a Smyrnacis eusum, protulit Harduinus, *Selecta Opera*, p. 733. Ex una parte, ΟΥΕΣΠΑΙΑΝΟΣ ΝΕΩΤΕΡΟΣ, id est, *Vespasianus iunior*, capite nudo. Ex altera, ΚΜΥΡΝΑΙΩΝ. Victoria stans coronam offert. Alii multi postea hunc nummum publicaverunt.

16. DOMITIANVS, sancti T. Flavii Clementis et Flaviae Domitillae filius, Vespasiani frater, et ipse imperii successor destinatus, ac Quintiliani disciplinae traditus. Sueton. Quintilianus, loc. cit.

17. TITVS FLAVIVS VESPASIANVS, Imperator, cuius fortunam factaque memorat Tacitus in Historiarum libris V. Sueton. in Vespas. atque. In nummis IMP. CAESAR VESPASIANVS AVGVSΤVS.

18. FLAVIA DOMITILLA, Flavii Liberalis filia; primum Statilii Capellae, equitis romani, delicta, deinde Vespasiani, Imperatoris, uxor. Sueton. in Vespasian. 3. In nummis DIVA DOMITILLA AVGSTA.

19. TITVS, Imperator, Vespasiani, imperatoris, et Flaviae Domitillae filius; amor ac deliciae generis humani merito dictus. Sueton. in Tit. 1. In nummis, IMP. TITVS CAESAR VESPASIANVS AVGVSΤVS.

20. ANRICIDIA, Tertulli, equitis romani, filia; Titi, imperatoris, uxor. Sueton. in Tit. 4.

21. MARCIA FURNILLA, splendidi generis, Titi, imperatoris, uxor. Sueton. in Tit. 4.

9. IVLIA, Titi, imperatoris, et Marciae Furnillae filia; uxor Titi Flavii Sabini. De qua dictum est supra n. 9.

22. DOMITIANVS, imperator, Vespasiani, imperatoris, et Flaviae Domitillae filius; Titi frater. Sueton. in Domit. In nummis IMP. CAESAR DOMITIANVS AVGVSTVS GERMANICVS.

23. DOMITIA LONGINA, Cn. Domitii Corbularis filia; primum L. Aelia Plautio Lamiae nupta; deinde in Domitiani, imperatoris, matrimonium abducta. Sueton. in Domitian. 1. Dio, LXVI, p. 746. Fragmenta Fratrum Arvalium, apud eruditum Philippum a Turte, *Monumenta veteris Antii*, p. 96. In nummis: DOMITIA AVGVSTA IMP. DOMIT., id est, *Domitia Augusta imperatoris Domitiani coniux*. In Herculaneis ruinis reperta inscriptio, quam publicavit eruditus Eques de Venuti, *Descrizione delle prime scoperte dell'antica città d'Ercolano*, p. 83:

DOMITIAE. CX. F.
DOMITIANI. CAESARIS.
II. D.

24. N. Domitiani, imperatoris, et Domitinae Longinae filius, puer mortuus, et inter deos relatus. Sueton. in Domitian. 3: Silius Italicus, III, vers. fin. In nummo apud Tristanum (*Commentaires historiques*, vol. I, p. 348), puer orbi insidet inter stellas: DIVVS CAESAR IMP. DOMITIANI F., id est, *Divus Caesar imperatoris Domitiani filius*.

25. FLAVIA DOMITILLA, Vespasiani, imperatoris, et Flaviae Domitillae filia; Titi at Domitiani, imperatorum, soror; mortua ante patris sui principatum. Sueton. in Vespasian. 3.

26. N., Flaviae Domitillae, Vespasiani filiae, coniux. Nomen eius ignoratur.

14. FLAVIA DOMITILLA, Flaviae Domitillae filia, Vespasiani, imperatoris, neptis; uxor sancti T. Flavii Clementis, ut dictum supra num. 14. Prima e regnatrice Caesarum domo Iesu Christi religionem professus, et pro ea exsiliium passa. In tantum Flaviae gentis et Christianae religionis decus merito hoc stemma desinit.

BROTIER.

EXCURSVS

GABR. BROTERII,

AD OPERA C. CORNELII TACITI.

HISTORIARVM LIBER SECVNDVS.

N.º 1. CAP. III. *VENERIS Paphiae simulacrum non effigie humana: continuus orbis latiore initio tenuem in ambitum, metae modo, exurgens: et ratio in obscuro.*

Huius Deae originem et cultum paucis expendam.

DE VENERE PAPHIA.

Venus Paphia est illa ipsa caelestis Venus, quam mortales, Deum rerum omnium auctorem oblit, tamquam vitalem hominum, pecudum, volucrum, ceterorumque animantium, quae viverent, evulsam, et amoris, quo stant vigentque omnia, conciliatricem venerati sunt. Hanc Venerem fovendamque eius vim expresso nomine Lucretius, I, 1, tacito Virgilius, Aeneid. VI, 724, egregiis versibus commendant. Eius quoque laudes paucis complexus est Apuleius, lib. XI: *Tu, Caelestis Venus, quae primis rerum exordiis sexuum diversitatem generato amore sociasti, et aeterna sobole humano genere propagato, nunc circumfluo Paphi sacrario coleris.*

Cultus, ut erroris, origo apud Assyrios primum invaluit, inde ad Cyrios Phoenicesque et alios populos devecta, auctore Pausania in Attic. I, 14: *Πρώτως δὲ ἀσσυρίων Ἀφροδίτης εἰδικῶς τὴν (Ἀφροδίτην) Ὀδρανίαν κατὰ δὲ Ἀσσυρίους, Κυπρίους Περσίους, καὶ Φοινίκων τοὺς Ἀσπιδωκῶν Ἰχθυοὺς ἐν τῇ Πάφῳ ἐστὶν ἡ κατὰ δὲ Φοινίκων, Κεθήρων καὶ Ἰβηρίας εἰδικῶς. Primi omnium Assyrii Venerem caelestem colere: a quibus Paphii in Cypro acceptum sacrorum ritum cum Phoenicibus, qui in Palestina Ascalonem urbem incolunt, Phoenices cum Cytheriis, communicarunt.*

Quum autem rudes adhuc homines Deos in humani oris speciem adsimulare nondum novissent, Venerem Paphiam, orbiculatam primum, deinde in teouem ambitum exurgente figura, metae modo, adumbratam colere. Quod certissimum est antiquissimae venerationis argumentum. Tales Deo-

rum formas memorat Maximus Tyrius, Dissert. XXXVIII, p. 384: Πάσις εἶδους μὲν ἔστιν, ἔργον δὲ ἕλκεν Παιωνία, διος Ἀρκίος ἑστὶ μακροῦ ἔδου Ἀρκίος εἶδους μὲν, ἵππου δὲ οὐκ εἶδ'· τὸ δὲ ἔργον δὲ εἶδ'ον, λέγει δὲ τετραγώνος. Παιωνίης δὲ μὲν Ἀρκίος τὰς τιμὰς ἔχει, τὸ δὲ ἔργον οὐκ ἂν ἰσχυροῦς ἄλλω τῷ ἢ ἀνταρῶντι λυγρῷ. Paeones Solem colunt, Solisque apud hos simulacrum brevis discus est, perticat supra longissimae affixus. Colunt et Arabes Deum, quem vero haud facile dixerim: quod autem vidi opud eos simulacrum, lapis erat quadrangularis. Venerem Pophii colunt, cuius statuam albae pyramidi non dissimilem dixeris.

Venerem hanc Paphiam exhibent plurimi Cypriorum nummi. At quod magis siogulare, reperta est in Herculaneis ruinis tabula, quae ipsis- simam huiusce Deae eiusque cultus imaginem refert. Tabulam hanc publicaverit erudit Academici Herculaneenses, uberrimisque notis illustravere, quas vide, *Pitture antiche d'Ercolano*, vol. III, tab. LII. Quam autem Vetus illa Paecarum natu maxima haberetur, iode in nummis Cypriorum et io tabula Hereulacensi tres metae exhibentur; idque approbat vetus inscriptio, quam memorat Pausanias, in Attic. I, 19: Τὸ δὲ ἐνέγραμμα σημαίνει τὴν Οὐρανίαν Ἀρκίον τῶν καλεσμένων Μισρῶν εἶναι κρηναίτην. Columnae illae fastigiantur in γαλλοῖς, fecunditatis testes. Cinyrae autem regi, religionis apud Cyprios auctori, datum est, ut ipse cum omni sua familia atque etiam prosapis in templo Veneris canderetur, teste Arnobio, lib. VI. Veneris Paphiae religio, in insula Cypro percelebris, alias quoque urbes pervasit. Manent adhuc monumenta in nummis Clulcidis, Eubusae incertum an Syriae urbis, et Aelfae Capitolioae, nunc *Ierusalem*, qui Venerem, metae modo, qualem descripsit Tacitus, exhibent. Nummos, minime vulgares, vide apud cl. *Pellerin* (*Recueil de Médailles de Peuples et de Villes*, vol. II, p. 211, tab. LXXX, num. 76; et vol. III, p. 250, tab. CXXXV, num. 9.)

BROTER.

N.º 2. CAP. VI. *Septem Legiones.*

Ex indiscreta similitudine nominum Caesaris domus maxima in Annal. libris exorietur difficultas; quam ut levarem, proposui stemma *Caesarum*. Nunc vero, ne animus fatigetur nominibus ac mutationibus legionum, qui maximus est in evolvendis Historiarum libris labor, earum numerum nominisque explanabo, deinde eorum loca adsignabo: quibus cognitis, facile erit, sine ullo labore, quas partes in his civilibus bellis sicut secutae, digoucere.

DE NUMERO ET NOMINIBUS LEGIONUM.

LEGIO PRIMA, in inferiore Germania. Tacit. Hist. I, 55; et IV, 19.

LEGIO PRIMA ITALICA, Lugduni in Gallia. Tacit. Hist. I, 60, 64; II, 100; et III, 22. A Nerone fuerat lecta. Dio, LV, p. 564. Eiusque actate

erat in Moesia inferiori. Quod autem ex italicis militibus conscripta, nuncupata est Italica. In nummis Gallieni, LEGI ITAL VIF VIF. vel VIF VIF.; id est, *Legio prima Italica, sextum pia, sextum fidelis, vel septimum pia, septimum fidelis*. De his ceterisque Gallieni nummis vide cl. Bonduri, *Numismata Imperatorum romanorum*, vol. I, p. 166 et seq.

LEGIO PRIMA ADIVTRIX CLASSICORVM, primo Romae, deinde in Hispania. Tacit. Hist. I, 6 et 36; II, 43 et 67; III, 44. Si Tacitum loc. cit. et Dionem, LV, p. 364, compareris, videbitur legionem illam, quam Nero e classe conscripserat, primum dietam fuisse *Classicorum*, deinde a Galba, obliterato minime nobili *Classicorum* nomine, nuncupatam *Adiutricem*. In nummis Gallieni, LEG I ADI VIF VIF.: *Legio prima Adiutrix, sextum pia, sextum fidelis*.

LEGIO SECUNDA, in Britannia. Tacit. Hist. III, 22. A Dione loc. cit. cognominatur *Augusta*. In nummo Carausii LEG II AVG. De hoc ceterisque Carausii nummis vide cl. Stukeley (*The Medallie History of Carausius, Emperor in Brittain*, vol. I et II). In inscriptione quoque veteri apud eruditum Shaw (*Voyages en Barbarie*, vol. I, p. 263), LEG. II AVG.

LEGIO SECUNDA ADIVTRIX, recens a Vespasiano in bellis civilibus conscripta. Tacit. Hist. IV, 68; et V, 16. Spartian. in Hadrian. II. Dionis aetate fuit in Pannonia inferiori. Dio, ibid.

LEGIO TERTIA, in Syria. In Moesiam transiit, deinde in Syriam remissa. Tacit. Hist. II, 74; IV, 39. Tres fuerē, teste Dione loc. cit., legiones tertiae, *επί τῇ τρίτῃ*. Haec a Dione cognominatur *Gollica*.

LEGIO TERTIA, in Aegypto. Tacit. Hist. V, 1. Dionis, id est, Severi Alexandri, tempore erat in Arabia, et dicebatur *Cyrenoica*, ut videtur ex Dione, loc. cit. Immo Traiani aetate iam dicebatur *Cyrenaica*, ut patet ex veteri inscriptione, quam in colonia Scillitana, nunc *Cassarin près de Tunis*, descripsit eruditus Shaw (*Voyages*, vol. I, p. 263): LEG. III. CYR.

LEGIO TERTIA, in Africa. Tacitus Hist. IV, 48, memorat tantum legionem in Africa. Ea saeculo fuit *tertia Augusta*, quae aetate Dionis, loc. cit., erat in Numidia. Et in veteribus inscriptionibus, quas Lambaescæ, nunc *Tessoute, près d'Alger*, reperit eruditus Shaw (*Voyages*, vol. I, p. 149 et 197), memoratur LEG. III. AVG., id est, *legio tertia Augusta*.

LEGIO QUARTA, in Superiore Germania. Tacit. Hist. I, 18. Legio illa dicta est *Macedonica*, Tacit. Hist. III, 22.

LEGIO QUARTA, in Syria. Tacit. Annal. XV, 6, 7 et 26. Dionis loc. cit. dicitur, *legio quarta Seythica in Syria*. Memoratur quoque in veteri inscriptione apud eruditum Gori, *Inscript. Antiq.* vol. I, p. 248: LEGIO H. SEYTHIC.

LEGIO QUINTA, in inferiore Germania. Tacit. Hist. I, 55. Huius legionis insignia erant elephantes ob Africanam Caesaris victoriam, de Iuba reportatam. Appian. Bell. Civil. II, p. 488. Ceterarum legionum multa manent insignia in Gallieni, Carausii, aliorumque nummis.

LEGIO QUINTA, in Iudaea. Tacit. Hist. V, 1. Dein in Moesiam remissa.

Vide Appendicem ad librum V Histor. c. 43. Dioni loc. cit. memoratur, *legio quinta Macedonica in Dacia*; et in nummis Gallieni, *LEG. V MAC. VII VIR.* vel *VIR VII*; id est, *legio quinta Macedonica, sextum pia, septimum fidelis*, vel *septimum pia, septimum fidelis*. Apud cl. Gori, loc. cit., *LEG. V MACED.*

LEGIO SEXTA, in Hispania. Tacit. Hist. III, 44. Ea est quae Galbam principem fecit. Tacit. Hist. V, 16. Duas legiones Sextas, *Exra dis* memorat Dio, loc. cit. Haec autem legio sexta eadem sane est, quae postea fuit in inferiore Britaonia *legio sexta Victrix*. Dio, ibid. In multis Britanniae monumentis, *LEG. VI. VICT.*; et in veteri inscriptione apud eruditum Gori, Inscript. Antiq. Vol. III, p. 173, *LEG. VI. VICTRICIS*.

LEGIO SEXTA, in Syria. Tacit. Annal. XV, 6 et 26. Dioni loc. cit. dicitur, *legio sexta Ferrata, in Iudaea*.

LEGIO SEPTIMA CLAVDIANA, in Moesia. Tacit. Hist. II, 85. In nummis Gallieni et Carausii, *LEG VII CL.* Dionis tempore fuit in Moesia superiore. Dio, loc. cit.

LEGIO SEPTIMA GALBIANA, in Pannonia. Tacit. Hist. II, 86. Dionis aetate fuit in Hispania. Dio, loc. cit.

LEGIO OCTAVA, in Moesia. Tacit. Hist. II, 85. Dioni loc. cit. memoratur, *legio octava Augusta, in Germania superiore*. In nummis Gallieni, *LEG VIII AVE.* In nummis Carausii, *LEG VIII INV.*, id est, *legio octava invicta*.

LEGIO NONA, in Britannia. Tacit. Hist. III, 22. Apud Dionem nulla de ea mentio. At in nummis Gallieni, *LEG VIII AVE.*, id est, *legio nona Augusta*; et in nummo Carausii, *LEG VIII CL.*, id est, *legio nona Gemina*. Cur legiones dicerentur *Geminae* mox explicabitur. Vide *legionem tertiam-decimam Geminam*.

LEGIO DECIMA, in Hispania. Tacit. Hist. II, 58; et III, 44. Duae fore legiones decimae. Aetate Dionis una erat in Pannonia superiore, altera in Iudaea. Quae erat in Pannonia dicebatur *Gemina*: *Οἱ δὲ δέκατοι, οἱ τε ἐν τῇ Παννονίᾳ τῇ ἄνω, οἱ δὲ ἐν τῇ ἰστανίᾳ*. Dio, loc. cit. Male vertit Latinus Dionis interpres, *legio decima utraque Gemina*. In nummis Gallieni, *LEG X CEM.*

LEGIO DECIMA, in Iudaea. Tacit. Hist. V, 1. Vide et Appendicem ad librum V. Histor. cap. 43.

LEGIO UNDECIMA, in Dalmatia. Tacit. Hist. II, 11 et 86; III, 50. Legio illa cognominata est *Claudiana*, et Dionis tempore fuit in Moesia inferiore. Septimam autem et undecimam legiones a Claudio nuncupatas fuisse *Claudianaque*, quod in Camilli seditione adversos Claudium non rebellassent, docet Dio loc. cit. In nummis Gallieni, *LEG. XI CL.*, id est, *legio undecima Claudiana*.

LEGIO DUODECIMA, in Syria. Tacit. Hist. V, 1. Dioni loc. cit. *legio duodecima, in Cappadocia, Pulminifera, τὴ δωδεκάτη τὴ ἐν Καππαδοκίᾳ, τὴ*

Κηρυκισσίων. Legionis huiusce duodecimae Fulminatricis percelebre fuit nomen, priocipe M. Aurelio adversus Quados pugnante. Id tamen nomen ante erat uacta, ut patet ex veteri inscriptione, Nervae et Traiani temporibus suppari, apud Gruterum p. 193, nom. 3, LEC. XII. FVLV. Inditum videtur illud omen ex fulminibus, quae habuit ioter insignia. In Notitia imperii dicitur quoque *legio duodecima Fulminea Meliterna*. Quando missa fuerit Melitenen diximus in Appendice ad lib. V Histor. esp. 43.

LEGIO TERTIADECIMA GEMINA, in Pannonia. Tacit. Hist. II, 86; et III, 7. Ita quoque illam nomioat Dio. At eius tempore fuit in Dacia. *Gemina* dicebatur, quia ex duobus legionibus una fuerat facta. Ex admixtis enim legioibus Geminae nuncupabantur: Τὰ δὲ αὐτὴν τριπλῆς... ἀντιγράψα, ἢ' οὕτως αὐτὴν διδόναν ἀντιγράψαν νομίζουσαν. Dio, loc. cit. Sic Pompeius, apud Iulium Caesarem, Bell. civil. III, 4, habebat legionem unam ex Sicilia veteranam, quam factam ex duabus, gemellam appellabat. In nummis Gallieni, LEC. XIII GEM.

LEGIO QUARTADECIMA, saepe locum mutavit. Fuit in Dalmatia, in Britannia, in Germania superiore. Tacit. Hist. II, 66 et 86; IV, 68 et 79; V, 19. Dionis tempore erat in Paconia; sed tunc cognominabatur *Gemina*. Dio, loc. cit. In nummis Gallieni, LEC. XIII GEM.

LEGIO QUINTADECIMA, in inferiore Germania. Tacit. Hist. I, 55.

LEGIO QUINTADECIMA, in Iudaea Tacit. Hist. V, 1. Mox in Paconiam remissa. Vide Appendicem ad librum V Histor. esp. 43. Dionis tempore memoratur, *legio quintadecima Apollinaria, in Cappadocia*. Dio, loc. cit. In veteri quoque inscriptione, aetate Traiani, apud eruditum Shaw (*Voyages*, vol. I, p. 263), LEC. XV. APOL.

LEGIO SEXTADECIMA, in inferiore Germania. Tacit. Hist. I, 55. A Dione non memoratur. Eius aetate forte fuit alteri legioi admixta. Apud Gruterum, p. 516, num. 7, exstat memoria duorum fratrum, qui militaverunt in LEGIONE. XVI. IN. GERMANIA.

LEGIO SEPTIMADECIMA nec a Tacito, nec a Dione memoratur. Videtur Variana elade a Germanis fuisse caesa; inde eius memoria sane oblitterata. Apud Gruterum, p. 539, num. 6, memoratur Cn. Curio Sahius, LEC. XVII. MILES.

LEGIO RVODEVIGESIMA a Tacito et Dione ailetur. Perit elade Variana. Exstat insigne eius mooumentum, alio in Veteribus Castris, hodie *Santen*, erectum, nunc stodio illustrissimi Iosnui Mauricii, principis Nassuvis, io oppido *Bergendal*, prope Clivos, *Cleves*, adseruaturn, teste el. *Alting* (Notitia Germaniae inferioris antiquae, p. 33):

M. CAELIO. T. F. LEM. RONO.

..... O. LEG. XXV. ANN. LIII.

.... CIDIT. BELLO. VARIANO. CUSA.

.... NTERRE. LICERIT. P. CAELIVS. T. F.

LEM. FRATER. FECIT.

Explicat suppletque cl. *Altling*:

Marco Caelio, Titi filio, Lemonia tribu, bono nomine (malim *Bono*, ut *M. Caelii* cognomen sit. Nec aliter Plinianis inscriptionibus, quae in agro Comenai exstant, c. *PLINIO. L. F. OVR. CAECILIO SECVNDO. COS. AVG. etc.*; id est, *Cujo Plinio, Lucii filio, Oufentina tribu, Caecilio secundo, consuli, auguri, etc.*) *primo et legato* (dispicit *primo et*) *legionis duodevicesimae annorum quinquaginta trium. Cecidit* (forte qui *creidit*) *bello Variano. Ossa inferre licebit. Publius Caelius, Titi Filius, Lemonia tribu, frater fecit.*

Huic cenotaphio insculpta Caelii imago. Caput habet cinetum civica corona quereea, brachia armillis redimita; supra humeros et in pectore gestat phaleras; dextra tenet hastam puram, sinistra vexillum. Iude suile intelligas omnia Taciti loca, quibus comita signa, laetos exercitus, milites insignibus fulgentes memorat.

Legionis autem duodevicesimae nomen Traiani aetate renovatum fuisse videtur, si nihil peccatum est in inscriptione veteri, quam a Sirmondo accepit Gruterus, p. 1096, num. 6. Ibi enim memoratur Cn. Marcius Gal. Praetorius Celer, miles *LEG. XVIII. FIRM.* donis donatus a Diyo Traiano in bello Parthico, corona murali, torquibus, armillis, phaleris. Mouuerim in hac inscriptione postea errasse Gruterum, quum edidit *LEG. XXIII. GEN. MART. VICTR.* Schedae MSS. Sirmondi habent *LEG. XIII. GEN. MART. VICTR.* Apud eruditum Shaw (*Voyages*, vol. I, p. 263), ex veteri inscriptione, Traiani aetate, memoratur quoque *LEG. XVIII. PRIMIG.*, id est, *legio duodevicesima Primigenia*. Sed mendose forte pro *LEG. XXII.* Illa enim legio *Primigenia* cognominabatur, ut videre est in inscriptione, quae mox afferetur cap. 43.

LEGIO UNDEVICESIMA. Nulla eius mentio apud Dionem, loc. cit. Nec a Tacito memoratur in Historiarum libris. Nempe una fuerat e tribus quae Variana clade perire, ut vidimus supra, *Annal. I, 60.*

LEGIO VICESIMA, in Britannia. Tacit. Hist. I, 60; et III, 22. Dionis loc. cit., *legio vicesima Valeria Victrix, in superiore Britannia*. In nummis Gallieni, *LEG. XX.* In Carausii nummo apud cl. *Stukeley*, *LEG. XX. V. V.*, id est, *legio vicesimo Valeria Victrix*. Eadem legio vicesima, aetate Dionis, fuit in superiore Germania

LEGIO VNAETVICESIMA RAPAX, in superiore Germania. Tacit. Hist. I, 61 et 67; II, 43. In nummo Gallieni apud cl. *Banduri*, loc. cit., *LEG. XXI. GEN.*, id est, *legio unaetvicesima Gemina*. De ea silet Dio. Eius monumenta in agro Tigurino, anno 1724 eruta, vide apud Schellhornium, *Amoenitates literariae*, vol. VII, p. 1 et seq.

LEGIO DVORTVICESIMA, in superiore Germania. Tacit. Hist. I, 18 et 55; III, 18; IV, 24. Frequens eius mentio in Moguntinis monumentis. In nummis Gallieni, *LEG. XXII.* Nulla eius memoria apud Dioicum, loc. cit. Dicta est *Primigenia* in veteri inscriptione apud eruditum Gori, *Inscript. Antiq.* vol. III, p. 172: *LEG. XXII. PRIMIG.* Dicitur etiam *Primigenia, Pia*,

Fuleia, in inscriptione posita olim in Veteribus Castris, *Santea*, nunc in oppido *Bergendal* servata, teste cl. *Alting*, loc. cit. p. 32 :

HERCVLI. SAX.
SANO. SACRVM.
C. SVLPICIVS. MA
TVRV. LEG. XXII.
FR. P. F. ET. COMME
LITONES. LEG. EIV
SDEM. QVI. SVR.
EQ. SVST.
V. S. L. M.

Id est, votum solverunt libentes merito.

LEGIO DVODEVICESIMA, in Aegypto. Tacit. Hist. V, 1. Apud Gruterum, p. 525, NUM. 2, memoratur T. Aufidius Balbus, TR. MIL. ALEXANDRE AD AEGYPT. LEG. XXII., id est, *tribunus militum Alexandriae ad Aegyptum legionis duodevicesimae*; et in Patresibus nummis, principibus Claudio et Galba cunis, COL. A. A. PATR., id est, *colonia Augusta Aroe Patrensis*; et inter aquilam signaque militaria, XXII., id est, *legio duodevicesima*.

LEGIO E CLASSICIS: legio illa memoratur Hist. III, 55; conscripta, ut videtur, a Vitellio, extremis ac ferme desperatis rebus; statim Flavianiis dedita; nusquam postea comparet. Eam sane Vitellius e castris Ravennatum et Misernatum, quae erant Romae, conscripserat. Hae sunt legiones, quae inter hos civilium bellorum motus possim celebrantur. Ad faciliorem Taciti Historiarum intelligentiam suis quasque in locis nunc iuvat repraesentare.

LEGIONES.

In Britannia, SECUNDA, NONA, VICESIMA;
In Hispania, PRIMA ADIVTRIX, SEXTA, DECIMA;
In Gallia, PRIMA ITALICA;
In inferiore Germania, PRIMA, QUINTA, QUINTADECIMA, SEPTADECIMA;
In superiore Germania, QUARTA, VNAEVICESIMA, DVODEVICESIMA;
In Pannonia, SEPTIMA GALBIANA, TERTIADecIMA;
In Dalmatia, VNDECIMA, QVARTADECIMA;
In Moesia, SEPTIMA CLAVDIANA, OCTAVA;
In Syria, TERTIA, QVARTA, SEXTA, DVODECIMA;
In Iudaea, QUINTA, DECIMA, QVINTADECIMA;
In Aegypto, TERTIA, DVODEVICESIMA;
In Africa, TERTIA.

Demum quam historiam romanam usque ad Traiani tempora illustrandam susceperim, paucis addam, apud Dionem, loco cit., memorari legiones, quae post civilia bella a principibus lectae sunt. Nempe lecta a Vespasiano, AEGIO QUARTA FLAVIA, quae Dionis aetate fuit in Syria. In

nummis Galliceni et Carausii, *LEG. MIT. FL. VEL FLAVIA*. A Domitiano, *LEGIO PRIMA MINERVIA*, quae Dionis tempore fuit in Germania inferiori. In nummis Galliceni, *LEGIMIN.* a Traiano, *LEGIO SECVNDA AEGYPTIA*, et *LEGIO TRICESIMA GERMANICA VLP.* In nummis Galliceni et Carausii appellatur tantum, *LEG. XXX VLP. VEL VLP.* In veteribus inscriptionibus, *LEG. XXX. V. V.*, id est, *legio tricesima, Ulpia, victrix*. *Legio autem secunda Aegyptia* eadem sane est, quae in inscriptione infra dicitur *II. TRAIANA*.

His praemonitis, nulla, ut opinor, restat difficultas: nam et tantum admiratio, terrarum orbem tam paucis legionibus fuisse devictum, aut in obsequio retentum; insuperabili servitio, ni ducum ambitio, militum cupiditas legiones, ut cetera imperii, perdidissent. At haec mirari desinet, qui militarem Romanorum disciplinam, legionumque formam, divinitatis instinetu potius, quam humano consilio constitutam noverit: Veget. II, 21. Haec quum diu secum reputasset vir in re bellica summus, et de Gallia optime meritis, legionariam militiam, quam validiorem expeditionemque, et impensarum parcam, existimabat, restitutam voluit. Vide *Mémoires sur l'Infanterie, ou Traité des Légions, suivant l'exemple des anciens Romains, par M. le Maréchal de Saxe*.

BROTIAE.

N.º 3. CAP. LXII. *Epularum foeda et inexplebilis libido* (de VITELLIO).

Fuisse aliquando ventrosam principem, cuius gulae imperium romanum via sufficere potuerit, incredibile videretur, ni foedam et inexplebilem, qua Vitellius flagravat, epularum libidinem testarentur oenati testes, Tacitus, Plinius, ac Suetonius. Ut tale monstrum ad infamiam ignominiamque patet, Vitellii ingluviem paucis expendam.

DE VENTRE ET GULA VITELLII.

Vitellius, inter popinas adultus, ut primum adeptus est imperium, totam principatus fortunam in ingluviem vertit. Qua quidem intemperantia novies milles sestertium (gallicae monetae 172,933,556 fr.) paucissimis mensibus intervertisse creditur: Tacit. Hist. II, 95. Nec sane mirum, quum tam profunda esset gulae, ut epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiret, in ientacula, et prandia, et coenas comissionesque: facile omnibus sufficiens vomitandi consuetudine. Sueton. in Vitell. XIII.

Quum enormes fuciant tales epulae, aestimari potest, quum in unam coenam impenderit quadragies sestertium, *latius popinas* (gallicae monetae 768,707 fr.). Dio, lib. LXV, p. 735. Immo celebrata sunt, ni forte ob versus rationem, numerum auxerit Sidorius Apollinaris, Carm. v. 324,

..... Quina Vitelli

Milia, famosi ventris damusta barathro.

Quina milia sunt gallicae monetae 960,836 fr.

Si tantum opum eibus exhaustum vix intelligas, occurrat animo *summissima* super ceteras coena Vitellio data adventitia a fratre, in qua duo

TACIT. Oper. Tom. V.

E

millia lectissimarum piscium, septem millia avium apposita traduntur. Sueton. loc. cit.

Quanta quanta fuerit haec coena, *hanc quoque exsuperavit Vitellius*, teste Suetonio ibid. Vulgares nempe patinas, quasi ventre suo minares, aversatus, unam, quam ob immensam magnitudinem, elypeum Minervae, Αἰγίδη Παιονίου, diebat, X HS. (gallicae anonetae 192,130 fr.), licet foret fetilis, condidit; cui faciendae *farnax in campis exaedificata erat.* Plin. XXXV, 12. Tum nova luxus monumento superbas, coenam fecit, dedicaturus patinam, in qua scarorum iecinora, phasianorum et pavonum cerebella, linguas phoenicopterum, muraenarum lactes, a Carpathia usque, fretaque Hispaniae, per navarchos et triremes petitarum commisit. Sueton. in Vitell. XIII.

Quam ita se publicis opibus ingurgitaret, privatas adhuc laliabat; aliudque alii eadem die epulum indicabat: nec cuiquam minus singuli apparatus quadringenis nullibus nummum (gallicae anonetae 76,852 fr.) constabant. Sueton. loc. cit.

Si exhaustae plurimorum opes: multi quoque, quibus non idem erat aut edendi, aut vomitandi usus, euecti. Unde Vibius Crispus, quum ob morbum convivio aliquando non interfuisset, minima indicite dixit, si aegrotasset, se periturum: Εἰ πῶς ἐναρτήσεται, ἀκατάμην ἔσθ'. Suidas, verbo Βιτρίλλιος.

Nec unquam requievit insatiorabile Vitellii abdomen. Si iter faceret, passim extruebantur convivia. Si navigaret, utebatur *delicatissimis navigiis, variarum coranarum genere redimitis, inter praevasissimas opulentiorum apparatus.* Sueton. in Vitell. 10.

Cetera autem tanto luxui paria, maiorisve impendii. Immensa enim erat odorum ungueatarumque praeigentia. Et, at omnia paucis verbis complectar, licet memoriam maresque Nerois summo opere celebraret Vitellius, cum tamen reprehendere erat solitus, quod male habitasset, paucumque et vili suppellectili fuisset usus: ἡγεῖσθαι αὐτὸν, ποτεῖν τε βαρύνειν, καὶ εὐρυγύνην καὶ ταπεινὴν χεῖρ' εἶναι διόλου. Dio, LXV, p. 735. Scilicet iam pardebat Aurea domus! iam aurum, iam gemmae, iam murrhina, iam naturae artiumque miracula evulserant! Adeo prona in luxu satietas!

Verum erga extitisse anum hominem, cuius gulae, si diutius vixisset, vix sufficisset imperium romanum; cuius luxui impar fuisset.

BROTHIER.

EXCVRSVS

IVSTI LIPSII ET BROTERII

AD OPERA C. CORNELII TACITI.

HISTORIARVM LIBER TERTIVS.

N.º I. CAP. V. (I^{IVSTVS} LIPSIVS huius capituli et sequentium usque ad decimum sic textum restituere proposuit: quam opinionem diligenter perpendent et illustrant variorum notae, quas repetere et viciissim collatas examinare si libuerit, recurrere poteris ad volum. III, a pag. 264 usque ad pag. 272.)

Ceterum ut transmitteret in Italiam impune et eo usui foret, scriptum Aponio, ut una eum Moesico exercitu celeraret. Ac, ne inermes provinciae barbaris nationibus exponerentur, principes Sarmatarum Iazygum in commilitum adsciti; plebem quoque et vim equitum, qua sola valent, offerebant, remissum id munus, ne inter discordias externa molirentur, ac maiore ex diverso mercede ius fasque exuerent. Trabuntur in partes Sido atque Italicus, reges Suevorum, quibus vetus obsequium erga Romanos et gens fidei commissae patientior: opposita in letus auxilia, infesta Raetia, cui Porcius Septimius procurator erat, incorruptae erga Vitellium fidei. Igitur Sextilius Felix, cum ala Tauriana et VIII cohortibus ac Noricorum iuventute, ad occupandum ripam Aeni fluminis, quod Raetos Noricosque interfudit, missus, nec illis aut his proelium tentantibus, fortuna partium alibi transaeta. Antonio, vexillarios e cohortibus et partem equitum rapienti, comes fuit Arrius Varus, strenuus bello; quam gloriam et dux Corbulo et prosperae in Armenia res addiderant. Idem secretis apud Neronem sermonibus ferebatur Corbulonis virtutes eriuinatus. Unde infami gratia primum pilum adepto, laeta, ad praesens male parata, mox in perniciem vertere. Sed Primus ac Varus, occupantes Aquileiae proxima quaeque, et Opitergii et Altini laetis animis accipiuntur. Relictum Altini praesidium adversus classem Ravennatem, nondum defectione eius audita. Inde Pataviam et Ateste partibus adlunxere. Illuc cognitum, tres Vitellianae cohortes et alam cui Scribonianae nomen, ad Forum Alieni ponte inacto

concedisse. Placuit occasio invadendi incuriosos: nam id quoque nuntiabatur. Luce prima, incrimis plerosque oppressere. Praedictum, ut pauci interfectis ceteros pavore ad mutandam fidem edgerent. Et fuere, qui se statim dederent: plures, abrupto ponte, instanti hosti viam abstulerunt. Vulgata victoria, post principia belli secundum Flavianos, duae legiones, septima Galbiana, tertiadecima Gemina, cum Vedio Aquila, legato, Patavium alacres veniunt. Ibi pauci dies ad requiem sumpti, et Minutius Iustus, praefectus castrorum legionis VII, quia audacius, quam civili bello, imperitabat, subactus militum iram, ad Vespasianum missus est. Desiderata diu res, interpretatione gloriae, in maius accipitur, postquam Galbae imagines, discordia temporum subversas, in omnibus municipiis recoli iussit Antonius, decorum pro causa ratus, si placere Galbae principatum partes praesumerent. Quaesitum inde, quae sedes bello legeretur. Verona potior visa, patentibus circum campis ad pugnam equestrem, quae praevalerent; simul coloniam, copiis validam, auferre Vitellio in rem famamque videbatur. Possessa ipso transitu Vicentia; quod per se parum (etenim modicae municipio vires) magni momenti locum obtinuit, repentinis illis Caecinae gressibus, et patriam hostium duci ereptam. In Veronensibus pretium fuit; exemplo nupibusque partes iuvare. Et interceptus exercitus per Raetiam Iuliasque Alpes: ac, ne pervium illa germaniea exercitibus foret, obseperat. Quae ignara Vespasiano aut vetita: quippe Aquilae sibi bellum expectarique Mucianum inebat; adiecitque imperio consilium, quando Aegyptus, elanstra annonae, vectigalia opulentissimarum provinciarum obtinerentur, posse Vitellii exercitum, egestate stipendii frumentique, ad deditionem subigi. Eadem Mucianus crebris epistolis monebat, inermem et sine luctu victoriam, et alia huiusmodi praetextendo; sed gloriae avidus, atque omne belli decus sibi retinens. Ceterum ex instantibus terrarum spatiiis consilia post res afferebantur. Igitur repentino incursu Antonius stationes hostium irropit, tentatisque levi proelio animis, ex aequo discessum. Mox Caecina inter Hostiliam, vicum Veronensium, et paludes Tartari fluminis, castra permannit, tutus loco, quum terga flumina, latera obiectu paludis, tegerentur. Quod si affluisset fides, aut opprimi universis Vitellianorum viribus duae legiones, novum coniuncto Moesico exercitu, potuere, aut retroactae, deserta Italia, turpem fugam conceivissent. Sed Caecina, per varias moras, prima hostibus vendidit tempora belli, dum, quos armis pellere praeceptum erat, epistolis inerepat, donec per nuntios pacta perfidiae firmaret. Interim Aponius Saturninus cum legione VII Claudia advenit. Legioni tribunos Vipstanus Messalla praeerat, claris maioribus, egregius ipse, et qui ad id bellum solus artes bonas attulisset. Has ad copias nequaquam Vitellianis pares (quippe tres adhuc legiones erant) misit epistolas Caecinae, temeritatem victi arma tractantium incensans. Simul virtus germaniea exercitus laudibus attollebatur, Vitellii modestia et vulgari mentione, nulla in Vespasianum contumelia. Nihil prorsus quod aut corrumpere hostem, aut terreret. Fluviorum portum duces, omissa prioris fortunae defensione, pro Vespasiano magnifice, pro causa fidenter, de exitu securi, in Vitellium, ut inimici. Facta tribunis et centurionibus retinendi, quae Vitellius adalinet, spes; atque ipsum Caecinum, non obscuro, ad transitionem

hortabantur. Recitatne pro concione epistolae addidit fiduciam, etc., eo ordine quo deinceps vulgati.

¹ Aliae quoque editiones habent *instantibus*, vitio operarum; nam legendum *distantibus*.

IUSTVS LIPSIVS.

N.º 2. CAP. LXXII. *Horatius Pulvillus, iterum consul, Capitolium dedicavit, ea magnificentia, quam immensae postea populi romani opes ornarent potius, quam augerent.*

Quae et quanta fuerit illa Capitolii magnificentia, quam immensae postea populi romani opes ornarent potius, quam augerent, explicandum.

DE CAPITOLIO EIVSQUE MAGNIFICENTIA.

Mons Tarpeius, dictus postea Capitotinus, edita difficillimus, ac praeruptus, fastigiato adsurgebat vertice, quoniam Tarquinius Priscus, non praesentis temporis, sed futuri imperii magnitudinem animo complexus, augustissimum Iovis templum in hoc vertice aedificare meditatus est. Iecit fundamenta et immensis ac laboriosissimis substructionibus, congestisque aggeribus, planam effecit aream, ad excipicndas sacras aedes aptissimam. Dionys. Halicarnass. Antiq. Rom. III, 49 et 69. Haec sunt substructiones, quas Plinius, XXXVI, 15, *insanas* appellat, ob incredibilem operum difficultatem, et immensas lapidum moles.

Servius Tullius et Tarquinius Superbus, grande opus prosecuti, templum exstruxerunt. Fundatum est in alta erepidine, octo iugerum ambitu, ducentis ferme pedibus patens per latera singula, exigua latitudinis et longitudinis differentia: latitudo enim a longitudine non totis quindecim pedibus superabatur. Ex ea parte qua frons templi meridiem spectabat, triplici columnarum ordine cingebatur, a lateribus vero duplici. Intus teges erant cellae, quae aequali distantia communiibus lateribus continebantur: media erat Iovis; a lateribus altera Iunonis, altera Minervae, et sub uno eodemque tecto comprehendebantur. Haec Dionysius Halicarnass. Antiq. Rom. IV, 61.

Quantum autem impensarum in hoc templo aedificando fuerit factum aestimari potest, quam, teste Livio, I, 55, *quadringenta talenta* (gallicae monetae 2,151,852 fr.) *vix in fundamentis suppeditavere*. In haec fundamenta impensa fuisse quadraginta millia pondo argenti (gallicae monetae 2,483,457 fr.) tradit Plutarchus, in Pupilio, p. 105: *Ἀργύριον δὲ Τρεῖς μύρια ἀνδράσιν ἀνέλαβον διὰ τὴν ἀρχαίαν τετρακισμύριας*.

Tanta autem aedes (ea tum erat morum simplicitas) exaedificata est, ut fictilis effigies Iovis in Capitolio locaretur. Aurum enim et argentum non Diis quidem conficiebatur. Fictilis tantum colebatur Iupiter, et idcirco miniari solitus: fictiles quoque in fastigio templi quadrigae. Plin. XXXV,

12. In hac tamen aede Iovis Capitolini sculpturatum pavimentum primum factum est post tertium Punicum bellum initum. Plin. XXXVI, 25. Eius autem laquearia post Carthaginem eversam insurata sunt. Plin. XXXIII, 3.

Conflagravit istud templum, Syllano bello, a. U. c. 671. Mox iisdem rursus vestigiis situm est. Sed quum luxuria tunc adolesceret, certatum est ut Tarquiniorum opus magnificentia vinceretur. Sylla, Romanorum ditissimus, Atheois ex Iovis Olympii templo colomna Capitolinis aedibus advexit. Plin. XXXVI, 6. Catulus tegulas aereas insuravit. Plin. XXXIII, 3. Cetera eius decora, aliis saepe memorata, quid repetam? Satis sit observasse eius opes in immensum fuisse auctas triumphantium, magistratum, urbium, provinciarum, popolorum, exterorum etiam regum, ac demum Caesarum donariis. Princeps io eas liberalitates adeo effusi, ut in cella Capitolini Iovis sedecim millia pondo auri (gallicae monetae 14,933,334 fr.), gemmas ac margaritas quingentes sestertium (gallicae monetae 9,607,420 fr.), una donatione contulerit Augustus. Suet. in Aug. 30.

Imaginare nunc pieturas, statuas, et praestantissima artium miracula, quae huc undique congrebantur. Quanto autem studio adservarentur, ex uno disce: Aetas nostra vidit in Capitolio, priusquam id novissime conflagravit a Vitellianis incensum, in cella Iunonis, canem ex aere vulnus suum lambentem, cuius eximium miraculum, et indiscreta veri similitudo, non eo solum intelligitur, quod ibi dicata fuerat, verum et nova satisfactione: nam summa nulla por videbatur; capite tutelarios eavere pro ea, instituti publici fuit: Plin. XXXIV, 7.

Tantas opes Capitoliumque iterum absumpsit bellorum civilium furor. Quanto maiore magnificentia a Vespasiano Domitianoque fuerit restitutum dicetur infra, p. 53, in excursu ad Historiarum IV librum, cap. 53.

BRUTIEL.

EXCVRSVS

GABR. BROTERII, ERNESTI,

ET VARIORVM,

AD OPERA C. CORNELII TACITI.

HISTORIARVM LIBER QVARTVS.

N.º 1. CAP. VI. «*De imperio Vespasiani*» censabant.

Quid sensus de imperio Vespasiani censuerit, quomodo cuncta principis solita ei decreverit, paucis expeditum: simul legis imperii; seu Regis Regine primordia lataque explananda sunt.

DE LEGE IMPERII

Dicta quoque lege Regia.

Regum primo, deinde duodecim Tabularum legibus paruit populus romanus. Orta post hac discordia plebem inter et patres, plebs sibi iura constituit, quae *plebiscita* vocata sunt, et pro legibus lege Hortensis observata. At labentibus seculis plurimisque victoriis ita crevit populus romanus, ut in tanta hominum turba plebs difficile conveniret; itaque necessitas ipsa curam reipublicae ad senatum deduxit. Coepit ergo senatus se interponere; et quidquid constitueret, observabatur: ius illud appellabatur *senatusconsultum*. Quam iuris constituendi vis ad pauciores ita devenisset, Caius Iulius Caesar in se unum illam traxit, et quam armis sibi iam adseruerat, eam adhuc legum auctoritate munitam vultit. A. U. c. 706, ei datum, ut de Pompeianis arbitratu suo statueret: mox, arrepta ex motibus Africae specie, decretum ut ei belli pacisque in omnes homines ius esset, etsi neque ad senatum, neque ad populum de iis retulisset: Τότε τι γὰρ τὸ τῷ Νικηταίῳ προσέχοντος ἐνταύθην αὐτῷ αὐτὸ δ' ἔ, τί περ' αὖ ἐπὶ λίαν δυνάμει... καὶ καὶ αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῶν πόλεων, προσέειπεν τῶν ἐν τῇ Ἀγρῇ κατοικησάντων, καὶ πόλεις ἀνέστησαν, ἐκείθεν αὐτῶν, καὶ μὲν μὲν τῷ δήμῳ μὲν τῇ βουλῇ ἐπὶ αὐτῶν ἀνέστησαν. Dio, XLII, p. 194.

Inter haec dominationis molimina, libertas Caesarem oppressit. Tum

respublica triumvirorum arbitrio permissa. Nihil in publicam utilitatem consultum: omnia libidinibus parvere. Respublica, libertatis inagine, quam ipsa servitute, magis conflictata, ad Octavianum Augustum ultro confugit, qui omnia, discordiis civilibus fessa, sub nomine *principis* accepit. Quum ita necesse fuisset reipublicae per unum consuli, *constituta principe, datum est ei ius, ut quod constitueret ratum esset.* Pomponius, Digest. lib. I, tit. 2, *de Origine iuris*, leg. 2.

Ius illud dictum est *lex imperii*, quae postea, quum una ita invisum foret Romanis regum nomen, dicta est *lex Regia*: de qua Ulpianus, Digest. lib. I, tit. 4, *de Constitutionibus principum*, leg. 1: *Quod principi placuit, legis habet vigorem: utpote quum lege Regia, quae de imperio eius lata est, populus ei et in eum nomen suum imperium et potestatem conferat.*

Lex, quae, Vespasiano imperium capessente, lata est, aere ineisa, Romae rovis diu obruta iacuerat; quum pars eius praestantissima, quoniam in ea sanctio contiueatur, effossa, primum in ecclesia Lateranensi prope tabernaculum SS. Corporis Christi affixa est, mox in aedes Capitolinas translata, ubi nunc inter egregia antiquitatis monumenta adservatur. Quam quum ibi viderim, iuvat eam paulum accuratorem, quam a Grutero, Thesaur. Inscript. p. 242, edita est, repraesentare notisque explanare.

FOEDVSVE CVM. QVIBVS. VOLET. FACERE. LICEAT. ITA.
VTI. LICVIT. DIVO. AVG.

TI. IVLIO. CAESARI. AVG. TIBERIOQVE. CLAVDIO. CAE-
SARI. AVG. GERMANICO.

VTIQVE. EI. SENATVM. HABERE. RELATIONEM. FACERE.
REMITTERE. SENATVS.

CONSULTA. PER. RELATIONEM. DISCESSIONEMQVE. FA-
CERE. LICEAT.

ITA. VTI. LICVIT. DIVO. AVG. TI. IVLIO. CAESARI. AVG.
TI. CLAVDIO, CAESARI. AVG. GERMANICO.

VTIQVE. CVM. EX. VOLVNTATE. AVCTORITATEVE. IVSSY.
MANDATVVE. EIVS.

PRAESENTEVE. EO. SENATVS. HABEBITVR. OMNIVM.
RERV. IVS. PERINDE.

HABEATVR. SERVETVR. AC. SI. E. LEGE. SENATVS.
EDICTVS. ESSET. HABERETVRQVE.

VTIQUE. QVOS. MAGISTRATVM. POTESTATEM. IMPERIVM.
CVRATIONEMVE.

CVIVS. REL. PETENTES. SENATVI. POPVLOQVE. ROMANO.
COMMENDAUERIT.

QVIBVSQVE. SVFFRAGATIONEM. SVAM. DEDERIT. PRO-
MISERIT. EORVM.

COMITIS. QVIBVSQVE. EXTRA. ORDINEM. RATIO. HABEA-
TVR.

VTIQUE. EI. FINES. POMERII. PROFERRE. PROMOVERE.
CVM. EX. REPVBICA.

CENSEBIT. ESSE. LICEAT. ITA. VTI. LICVIT. TI. CLAVDIO.
CAESARI. AVG. GERMANICO.

VTIQUE. QVAECVNQVE. EX. VSV. REIPVBlicAE. MAIESTATE.
DIVINARVM.

HVMANARVM. PVBLICARVM. PRIVATARVMQVE. RERVM.
ESSE.

CENSEBIT. EI. AGERE. FACERE. IVS. POTESTASQVE. SIT.
ITA. VTI. DIVO. AVG.

TIBERIOQVE. IVLIO. CAESARI. AVG. TIBERIOQVE. CLAV-
DIO. CAESARI.

AVG. GERMANICO. FVIT.

VTIQUE. QVIBVS. LEGIBVS. PLEBEIVS. SCITIS. SCRIPTVM.
FVIT. NE. DIVVS. AVG.

TIBERIIVSVE. IVLIVS. CAESAR. AVG. TIBERIIVSQVE. CLAV-
DIVS. CAESAR. AVG.

GERMANICVS. TENERENTVR. IS. LEGIBVS. PLEBISQVE.
SCITIS. IMP. CAESAR.

VESPASIANVS. SOLVTVS. SIT. QVAEQVE. EX. QVAQVE.
LEGE. ROGATIONE.

DIVVM. AVG. TIBERIVMVE. IVLIVM. CAESAREM. AVG.
TIBERIVMVE.

CLAVDIVM. CAESAREM. AVG. GERMANICVM. FACERE.
OPORTVIT.

TACIT. *Oper.* Tom. V.

F

EA. OMNIA. IMP. CAESARI. VESPASIANO. AVG. FACERE.
LICEAT.

VTIQUE. QVAECVNQVE. ANTE. HANC. LEGEM. ROGATAM.
ACTA. GESTA.

DECRETA. IMPERATA. AB. IMPERATORE. CAESARE, VE-
SPASIANO. AVG.

IVSSV. MANDATVVE. EIVS. A. QVOQVE. SVNT. EA. PER-
INDE. IVSTA. RATAQ.

SINT. AC. SI. POPVLI. PLEBISVE. IVSSV. ACTA. ESSENT.

SANCTIO.

SIQVIS. HVIVSCE. LEGIS. ERGO. ADVERSVS. LEGES. ROGA-
TIONES. PLEBISVE. SCITA.

.SENATVSVE. CONSVLTA. FECIT. FECERIT. SIVE. QVOD.
EVM. EX. LEGE. ROGATIONE.

PLEBISVE. SCITO. S. VE. C. FACERE. OPORTEBIT. NON.
FECERIT. HVIVS. LEGIS.

ERGO. ID. EI. NE. FRAVDI. ESTO. NEVE. QVIT. OB. EAM.
REM. POPVLO. DARE. DEBETO.

NEVE. CVL. DE. EA. RE. ACTIO. NEVE. IVDICATIO. ESTO.
NEVE. QVIS. DE. EA. RE. APVD.

se aGI. SINITO.

Initia legis periere; quibus, ut conicere licet, omnium rerum ins, ar-
bitrium vitae et necis, belli ac pacis commercia Vespasiano permitte-
batur ita, uti Divo Augusto, Tiberio, Claudioque fuere permessa. Iis
subnectitur:

*Foedusque, cum quibus volet, facere liceat itq, uti licuit Divo Au-
gusto, Tiberio Iulio Caesari Augusto, Tiberioque Claudio Caesari Augusto
Germanico. Tiberius adoptione in Iuliam familiam transierat: inde illi
nomen Tiberio Iulio Caesari: et ut iura dominandi magis ac magis fir-
maret, vulgo dicebatur TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. DIVI. IVLI. NEP. AVG., id
est, Tiberius Caesar, Divi Augusti filius, Divi Iulii nepos, Augustus.
In veteribus quoque inscriptionibus memorantur aervi, qui appellantur
TIA. IVLIVA. AVG. LIB., id est, Tiberius Iulius, Augusti libertus; quod no-
men a patrono suo Tiberio Iulio Augusto sane acceperant. Nomina autem
Iulii Caesaris, Cui Caligulae, Neronis, hic et in sequentibus capitibus
emittuntur; ac merito quidem. Nullum enim imperium, nulla lex imperii,*

Utique quaecunque ex usu reipublicae, maiestate divinarum, humanarum, publicarum, privatarumque rerum esse censebit, ei agere, facere ius potestasque sit ita, uti Divo Augusto, Tiberioque Iulio Caesari Augusto, Tiberioque Claudio Caesari Augusto Germanico fuit. Hac in re inique exemplum exstat Annal. III, 60 et seq.

*Utique quibus legibus, plebeive scitis, scriptum fuit ne Divus Augustus, Tiberiusve Iulius Caesar Augustus, Tiberiusque Claudius Caesar Augustus Germanicus tenerentur, iis legibus plebisque scitis imperator Caesar Vespasianus solutus sit; quaeque ex quaque lege, rogatione, Divum Augustum, Tiberiumve Iulium Caesarem Augustum, Tiberiumve Claudium Caesarem Augustum Germanicum facere oportuit, ea omnia imperatori Caesari Vespasiano Augusto facere liceat. Inde manifestum est nec Vespasianum, nec priores principes omnibus legibus fuisse solutos. Iis tantum legibus aut plebiscitis soluti sunt, quibus neque Divus Augustus, neque Tiberius, neque Claudius tenebantur. Quibus autem non tenerentur minime dixerim, quum priores leges imperii, quibus id continebatur, perierint. Novimus tamen ex Dione, LVI, p. 582, a. U. c. 762, Augustum solum fuisse legibus in patendo consulatu, *το τῶν βασιλέων ἐκείνῳ καὶ τῷ νεπεσιανῶν βασιλεῖ*. Legibus quoque coniugalihus principes fuisse solutos comitit eruditus Gravina, Origines Iuris Civilis, p. 140. Quod enim habet Ulpianus, Digest. lib. I, tit. 3, *de legibus et senatusconsultis*, leg. 31, *Princeps legibus solutus est*, id acceptum ex Ulpiani commentariis ad legem Iuliam et Papiam, quae leges sunt coniugales. Postea crevit principum immunitas; nec principes in leges iurabant. Ideo Traianus tantopere laudatus a Plinio, in Panegyric. 64 et 66, quod processerit in rostra, inadscensumque illum superbiae principum locum triverit, in legem iuraverit, se legibus subiecerit. Quod ego, exclamat Plinius, *nunc primum audio*: nunc primum disco, non est princeps super leges, sed leges supra principem. Celeberrimum quoque est imperatoris Severi Alexandri effatum: *Licet enim lex imperii sollemnibus iuris imperatorem solverit, nihil tamen tam proprium imperii est, quam legibus vivere*. Cod. lib. III, tit. *de Testam.**

Utique quaecunque ante hanc legem rogatae acta, gesta, decreta, imperata ab imperatore Caesare Vespasiano Augusto, iussu mandataive eius a quoque sunt, ea perinde iusta rataque sint, ac si populi plebeive iussu acta essent. Haec lex a magistratibus ducibusque Flavianorum partium rogata. Quod vero additur: perinde iusta rataque sint, ac si populi plebeive iussu acta essent, id ex vetere usu repetitur, quo iusta rataque erant, quae populi plebeive iussu, id est, centuriatis aut tributis, comitiis acta fuerant. Populi appellatione continentur universi cives cum ipsis patriciis ac senatoribus; plebis nomine, ceteri cives sine patriciis et senatoribus.

SANCTIO.

Si quis huiusce legis ergo adversus leges, rogationes, plebeive scita senatusve consulta fecit, fecerit, sive quod cum ex lege, rogatione, plebeive scito senatusve consulto facere oportebit, non fecerit huius legis ergo, id ei ne fraudi esto, neve quid (scriptum quid ob vetrem pronuntiandi modum) ob, eam rem populo dare debeto; neve cui de ea re actio, neve indicatio esto; neve quis de ea re apud (tres sequentes li-

verae desunt ob fractum aereae tabulae aegulum) se agi iuncto. Sanctio, qua lex munita violari non potest; inviolabilis quoque declaratur, qui ex hac lege, vel ob hanc legem egit egeritve.

Utinam plures huiusce generis leges exstarent! His compertum foret, quibus gradibus iuereverit romanorum principum auctoritas. Ea iam erat summa ante principis Severi Alexandri tempora. Solleunia enim sunt Ulpiani verba: *Quod principi placuit, legis habet vigorem: utpote quum lege Regia, quae de imperio eius lata est, populus ei et in eum omne suum imperium et potestatem conferat. Quodcumque igitur imperator per epistolam et subscriptionem statuit, vel cognoscens decrevit, vel de plano interlocutus est, vel edicto praecipit, legem esse constat.* Digest. lib. 1, tit. 4, de Constitutionibus principum, leg. 1.

NOTAE.

N.º 2. (In eodem capite, de eodem argumento sic disseruit Ernestus.)

Insigne est monumentum de imperio Vespasiani, repertum in aenea tabula, exstatque Romae in basilica Lateranensi, editum apud Gruterum, p. 242, nuper denuo collatum cum exemplo Broterii mox supra citato, quod mihi, veluti Ryckio, libuit Taciti libris Historiarum subicere.

In hoc monumento sunt nonnulla, in quibus diligens lector haereat. Primum illud est, quod, quum apud Tacitum l. c. in senatu de imperio Vespasiani actum dicatur, tamen haec lex vocatur (n. 9) etque rogata (n. 8). Atqui satis constat, illis temporibus leges, quae proprie dicerentur, factas non esse, sed omnia in senatu acta, et senatusconsultis associata esse, sublatis populi plebisque comitiis per Tiberium. Sed e contra doceri potest, etiam in principis senatusque potestate omnino fuerint, tamen in nonnullis rebus comitorum quaedam solleunia, dicis causa, esse servata, veluti in consulibus creandis. Vid. Suetonium, Calig. 16, Vespas. 5, Domit. 10, et ibi dicta; in adoptionibus, Tacit. II, I, 15, ubi legis curiae mentio. Ergo etiam post SC. de imperio principis, videtur de eadem re lex curiata, usurpandae veteris memoriae et sollemnitate causa, rogata et facta esse: de quo infra plura dicemus.

Sed alia difficultas exoritur de comitiis, ex capite quarto legis, quo cavetur, ut quibuscunque comitiis eorum extra ordinem ratio habetur, qui senatus populoque romano commendati sint a principe, quibusque suffragationem dederit, promiserit. Non quaeram, quam bene dicatur *suffragationem dare suam*, qui sciam, *suffragium dare*, esse potestatem suffragi alicui dare, non suffragio suo creare quem; nec cur additum sit, *promiserit*; cur dicit legislator, *quibuscunque comitiis*, quum non, ut aule, centuriata, tributa essent, quibus vel maiores, vel minores honores peterentur? cur *populoque romano*, quum populi in creando, honoribusque mandandis, nulla tum pars esset. Eis rebus sic occurrere potest. Primo, etiam comitia ea, quae olim fore, sublata erant, tamen nomen comitorum mansit; unde eorum etiam apud Plinium, in Paneg. 64, mentio, et apud Tacitum; vid. A. I, 81, II, 36, etc.: hoc tamen modo, ut non amplius epitheta vetera haberent, centuriataque et tributa dicerentur, sed *magistratum comitia*, A. II, 36; *consularia*, I, 81,

etc. Ergo quibuscunque comitiis esse potest, in omnibus magistratibus creandis, quicunque creandi erant magistratus. Quod deinde populi mentio additur, id sit e veteri formula, *S. P. Q. R.*, quae et in aliis rebus est servata, etiamsi ad solum senatum, nihil ad populum pertinerent, sicut apud Ciceronem, de Leg. III, 16, dicuntur iudicia populi ea quae apud praetures exercentur, quod ea olim ab ipso populo exercita fuerunt, aut quæstiones perpetuas. Sed cetera ex ordine capitum persequemur.

Cap. 1 ergo aliquid insolentiae habet, quod Tiberius imp. vocatur *Tib. Int. Caesar*, quum alias in monumentis antiquis vocetur *Tiberius Aug. F.* Neque Ryckius, quum ad brevissimum lib. I Annalium, pro vulgato *Nerone Claudii Druso Caesare*, rescripisset *C. Iulio Druso Caesare* (quod quare non imitatus sim, ibi docui), laboraretque, ut huic suae correctioni colorem ulique induceret, ullum antiquum monumentum asferre potuit, ubi ille Drusus, Tiberii filius, *C. Iulius* diceretur. Nam, quod ex indice consulum l. LVII Dionis profert, *Διογενὲς Ἰουλιὸς Τιβ. υἱός*, satis hodie constat, illos indices non esse a Dione, sed additos, incertum a quo, neo eorum auctoritatem hanc esse, ut talem controversiam dirimere possint. Atque, si ratio Ryckiana recta esset, sequeretur, ut multo magis pater Drusi *C. Iulius*, non *Tib. Iulius* diceretur. Neque tamen ea re nimis offendar. *Iulii* quidem nomen Tiberio convenire, dubitari non potest. Tiberii autem praenomen videtur assumptum esse pro *C.*, ut discerni a dictatore posset. Neque ipse Augustus eo, eadem de causa, videtur usus esse; quippe saepe in monumentis antiquis *D. Caii filius* dicitur. Eandem ob causam credo, Drusum, ubi Iulii nomen usurpavit, aut eo appellatus est, praenominis loco *Drusum* dictum, etsi id proprie cognomen Liviae gentis esset, non *Caium*. Omnem mihi dubitationem esimit hoc, quod et liberos Tiberii reperio sic vocatos in inscriptionibus antiquis, ap. Murat. p. 928, 929, in quibus est: *TIB. IVLIVS AVG. LTA*. Et video quidem, Masseum in Critic. *Lapid.* p. 435, hanc inscriptionem spuriam iudicare; sed, si maxime sit, tamen Cannegieterus, de Nomin. Rom. mut., c. 4, p. 16, alias inscriptiones attulit, in quibus liberti Tiberii appellantur *Iulii*. Enimvero, an poterant sic appellari, nisi patronus ita appellaretur pleno nomine?

Cap. 2, Vespasiano permittitur primo relationem facere et remittere: quod ins ex h. l. laudat Zamosc. de Senat. R. II, 9, extr., non explicat. Id videtur fieri, quum iubet, a consilibus relationem fieri; nam hoc quoque inris imp. habuere. Plin. Ep. IX, 13, et relationem quidem de eo Caesar ad senatum non remisit, h. e. non iussit referri de ea re ad senatum, ut bene explicat Cortius. Deinde permittitur Vespasiano, *SCta facere per relationem discessionemque*. Ex relatione fiunt omnia *SCta*, vel sententiis rogandis, vel per discessionem. Nam in quibusdam causis discessionem non factam, sed omnes sententiam rogatos, certas auctor Cic. Phil. III, 9; idque frustra negavit Ateius, ap. Gell. XIV, 7. Sed ratio faciendi *SCti* conquisitis sententiis, dicitur etiam per relationem, ut praeter h. l. patet e Gellio l. c. Causa videtur esse haec; quod in hac genera consul nihil aliud quam refert ad senatum, in illo

altero etiam iubet discedere in partes. Hoc loco quaerit Spanius V. D. an Caesar, non consul, relationem habuerit? Habuit utique, per tributum potestatem.

Cap. 5 datur potestas proferendi pomœrii, uti habuit imp. Claudius. Cur non additur, ut in aliis, uti habuit D. Augustus? Nam et hunc pomœrium protulisse, diserte tradit Tacitus A. XII, 23. Et quorum haec potestas decernitur, quam non sponte erat habiturus, eum potestate proferendi sine imperii bellis fortiter ac feliciter gerendis?

Cap. 8 non ad vivum rescanda sunt verba, ac si populi plebisve iussu acta essent: nec sic intelligenda, quasi tunc aliquid populi plebisve iussu fieri solitum esset, quorum illud de comitiis centuriatis, hoc de tributis dicitur; quum omnia per senatum, secundum principem, gererentur: sed ut dicta e more veteri; quo firma erant, quae populus plebsve comitiis centuriatis tributive iussisset.

Ultimum caput habet hanc inscriptionem: *Sanctio*. Enimvero caput legis potius videtur, quam sanctio legis. Nam in sanctione est constitutio poenae, aut aliud, quo lex stabilitor; quod hic non est: sed potius tribuitur Vespasiano potestas alios legibus solvendi, ut possit eius iussu imponere facere, quae alii per leges facere non possunt.

Ceterum, quoniam hoc fragmentum putatur esse legis eius, quae a Iustiano *Regia* vocatur, nec male, de ea breviter dicendum videtur.

De ea quam varie existimatum sit a doctis viris non ignorant, qui in hoc genere literarum versati sunt accuratius. Nam alii *Regiam* vocari putarunt, quod ab regibus orta esset, ut *leges Regias* Livius, Cicero, aliique commemorant; alii intellexerunt eam, quae sub primordiis urbis Romae populus Romulo summam regiamque potestatem permisit, ut Manutius, Cuiusius, Hotomanus, aliique; alii a lege decemvirali repetivere, quae regio imperio duos esse voluerit, quaeque potestas a duobus ad unum translatâ sit; alii a Sulla dominatione et lege Valeria derivarunt, quae in Caesare, Augusto, ceterisque inaequata esset; alii ab Augusto subornatum, qui talem legem ferret; alii sub Vespasiano demum latam statuerunt; alii plane ignorari illam legem, nihilque ex ea, praeter nomen, restare; alii, deoque, totam rem commentitiam et iactam sine re nomen esse legem *Regiam* putare.

Quae omnia falsa esse, recte iudicavit vir summus, I. F. Gronovius, in Or. de lege Regia, ed. Lugd. Bat. 1678, et meliora docuit. Primum igitur tenendum, non uno eodemque tempore scriptum fuisse legem hoc nomine, et haec formula, quae iam tum *Regia* diceretur, quae populus omne ius suum, imperioque summum in principem transulerit, minimequo omnium initio converse reipublicae romanae in monarchiam; quo adeo invisum adhuc nomen regium erat, ut id sibi tribui nullo modo patreor principes, regiae potestatis alias appetentissimi, atque etiam potentissimum suum occultare verbis factisque mirifice studebant.

Sed illo ipso tamen tempore res paulatim coepit obrepere ignorantibus hominibus, donec eo crevisset, ita adsecti essent ei rei homines, ut iam non vererentur, ei rei legis Regiae nomen imponere; praesertim quum regium nomen invidia sua paulatim liberatum esset, idque variis in rebus vulgo sine offensione diceretur, in *funere*, quod olim censoriam appel-

latum esset, in *domo principis*, at sexcentis aliis, quae frequentia satis apud scriptores imprimis tertii et quarti seculi, Historiaeque Augustae auctores, occurrunt, ut vel lexica docent. Gradus ipsos, per quos ista lex Regia orta, breviter tradit Gronovius a p. 47—75, facileque e Suetonii, Dionis, Taciti, aliorumque locis, cognosci poterunt, quibus honores et iura, diversis temporibus decreta, C. Caesari, Augusto, Tiberio, etc. commemorantur.

Haec verissime a Gronovio disputari, nemo inficias iverit; sed, ubi ad illum ipsum monumentum, quod ab initio proposuimus, defertur, non omni ex parte satisfacisse virum magnum nobis, fatemur. Non dubitat primum, hoc esse exemplum illustre potestatis, plus quam civilis, atque ipsa dictatoria maioris, similique modo omnibus imp. summam potestatem, admixtis forte paucis, permissam: deinde genuinum hoc monumentum indicat, eosque icumi et diluti iudicii arguit, qui id pro spurio repudiant: neque offenditur, quod *lex* in monumento vocatur, quod senatusconsultum Tacitus A. IV, 6 appellat, quia illis temporibus discrimen inter leges et SCta desierit, sublati comitiis populi, et SCta quoque leges vocatae sint. Quae diligentius consideranda videntur.

Genuinum esse monumentum romanum, non praefracte negem, etiam si qua-dam dubitandi causas esse non abnucri, quas vidisse eos puto, qui pro spurio repudiavere. Atque etiam si ipse antea in difficultatibus diluendis laboraverim, tamen non ad omnes mihi paratam responsionem fuisse, res ipsa docet. Verum erunt fortasse alii acutiores, qui et his occurrere possint. Magnum etiam in utramque partem momentum ac prope maximum fecerit, tabulam inspicere ipsam, et videre, an notas certas antiquitatis tantae habeat; quod quidem affirmare non dubitarunt F. Blanchinus, et Raph. Fabretti, diligentissimi talium rerum iudices. V. Ep. Fabretti ad L. V. Gravinam, ad calcem libri I, de Orig. Iur.; item post Maffeus in Critica lapidaria, p. 161; Metastasius Italus, qui tractatum ad hoc SCtum edidit Romae, 1757, quem contra disputavit Spanius, libello proprio.

Secundo, non ignoro, Caesarum temporibus SCta legum nomine comprehendendi, et subinde in iure popularique loquendi ratione *leges* vocari. Ipse in Taciti libris locum talem reperi, ad quem notavi, legis nomine SCtum intelligi debere. Sed in ipso senatusconsulti contextu legem pro SCto dici solitam, et quidem *legem rogatam*, id quidem nec credo, nec doceri posse arbitror. Itaque ei difficultati alia ratione occurrendum puto, qua simul universae huic rei aliqua lux affundatur.

Scilicet, prima lex illa, qua Romulo imperium datum est, fuit *curiata*. Idque institutum mansit sub regibus non modo, sed etiam libera republica. Consules centuriatis illi quidem comitiis statim ab initio creati sunt, auctore Livio I, 60; sed imperium iidem datum est lege *curiata*, quae modum potestatis consularis definiit. Auctor rei est Tacitus, A. XI, 22: *Quaestores, regibus etiam tum imperantibus, instituti sunt; quod lex curiata ostendit, ab L. Bruto repetita; mansitque consutibus potestas deligendi*, etc. Lex *curiata* nulla alia est, nisi lex de imperio et potestate regum, quae repetita est a L. Bruto, ut eandem cons. potestas esset, quae regum fuit; atque eius pars fuit quaestores creare. Idque sexcentis locis doceri

potest, mansisse, ut honos comitiis centuriatis daretur, imperium curiatis sive lege curiata: neque hodie attinet id docere, postquam locus de lege curiata tot doctissimorum hominum accuratis disputationibus explicatus et illustratus est.

Crediderim igitur, ab eo tempore, quo Caesarum potestas certam formam acceperat, hoc quoque servatum esse, ut honoribus decretis, qui adolerant (v. H. 4, 3, et ibi dicta), senatusqueconsulto post facto de imperio (v. ibid. 6), senatus decretum dicis causa sauceretur lege curiata, ad eum modum, quo, extremis reipublice temporibus, triginta lictoribus pro curiis suffragia ferentibus. Nam, si in adoptionibus manit lex curiata, ut ex Hist. I, 15, patet, quidam etiam manserit in imperio tribuendo? Neque obest, quod ap. Tacitum H. IV, 6, aliisque locis nulla eius diserta mentio exstat. Satis constat, apud scriptores veteres in rebus, quibus SCtum et lex intercessit, tamen raro utrumque, sed modo SCtum solum, modo legem solum commemorari, alterum intelligi debere. Atque talem legem curiatam licet intelligere, ut supra dixi, hanc de imperio Vespasiani, diversam illam quidem a SCto, quod de imperio Vespasiani factum est auctore Tacito, sed formam, non materia et argumento. Nam imperatores et in Urbe imperium militare habuere, ut primum imperatores sunt appellati.

Atque hinc etiam confirmatur id, quod ad H. IV, 3, 6, dixi, diversa esse decreta senatus, quorum istis in locis mentio fiat: lico priori decreta tradi facta de honoribus et nominibus honoris insignibus; posteriori, de imperio; etque diversis temporibus ac diebus facta. Semper ista in rep. R. et bonis temporibus divisim et per intervallum data, etiam ipsi imperatores per intervalla sibi dari voluerunt, per speciem alicuius modestiae. Extremæ adulationis fuit, omnia simul decernere. Nihil dicam de Augusto ac Tiberio; etiam mali ominis habitum in Pertinace, quod omnia simul et ad ipse consecutus esset: v. Capitolin. in Pertinace, c. 5, et ibi Casaub.

ERNESTUS.

N.º 3. Cap. XL. *Signo ultionis in accusatores dato, petit a Caesare Junius Mauricus, « ut commentariorum principum potestatem senatui sueretur, per quos noxeret, quem quisque accusandum poposcisset. »*

Latini *Commentaria* dixere libros, in quibus non fusc leteque res, sed tantum quasi per capita describerentur. Cicero in Bruto: *Non est oratio, sed quasi capita rerum, et orationis commentarium.* Paullus plenius Seneca lib. III Declamatur: *Si quis commentario nunquam dixit Severus Cassius, nec hoc commentario contentus erat, in quo nuda res ponuntur. Hunc diurnum, ephemeridem, regestum a verbo regere, quo usus est Quintilianus, unde vulgo registrum, et latine vocari posse docet Budaeus, in Annot. in Pand. in l. obesse, XXXII, D. ex quibus causis maior.* Ita Plutarchus Iulii Caesaris *Commentarios ephemerides* appellavit, inquit: *Καὶ τὰς ἐφ' ἡμέρας γράμματα.* Huiusmodi autem commentarii omnes fere magistratibus, qui reipublice romanae munia obibant, usos fuisse comperimus, De

TACIT. Oper. Tom. V.

G

consolibus inquit Cice. ad Att. *Commentarium consolatibus graece scriptum est te mihi*. De praetoribus idem in Verr.: *Audire decretum mercenarii praetoris ex ipsius commentario*. De regibus in orat. pro Rabirio: *Ex annalium monumentis et regum commentariis aliquid conquirere*. Et Titus Livius, lib. I, cap. 32: *Omnia ea ex commentariis regis in album relata; et in fine eiusdem libri: Duo cons. inde comitiis centuriatis a praefecto Urbis ex commentariis Servii Tulli creati sunt; et lib. LXII, c. 6: Eumenes rex commentarium ferens secum, quod de apparatus belli omnia inquirens fecerat, Romam venit; et lib. XLV: Quod ex aliis gentibus principum litteras deprehensas in commentariis regis habebant*. De pontif. Cicero de Claris Orat. ait: *Quod ex pontificum commentariis longe plurimum ingenio voluisse videatur; et Livius, lib. IV, c. 3: Si non ad fostas, non ad commentarios pontificum admittimur*. Quod vero et imperatores propria haberent commentaria patet ex Ciceer. in Antonium: *Nihil tum, nisi quod erat notum, in C. Caesaris commentariis reperiebatur*. Tranquillus in Tiberio: *Commentario, inquit, quod de vita sua summarius breviterque composuit, ausus est scribere Seianum se peritisse, quod comperisset furere adversus Germanici liberos filii sui; idem in Caligula: Commentarios ad matris fratrumque suorum causas pertinentes confectos in forum conerantavit, ut inde delictorum nomina exerpceretur; et Traianus ad Plinium: Dedit me tuis trium liberorum Suetonio Tranquillo, et conditione qua assuevi, referri in commentarios iussi*. Quod etiam publica scriberentur, et urbana commentaria, patet ex Ciceer. in libro de Oratoribus: *Pater publicis commentariis designatis; et in epistolis: Quam quisque sententiam dixerit, in commentario est rerum urbanarum; et iterum: Commentarium rerum urbanarum primum dedi L. Castrinio*. Ex his patet, qualium Tacitus dixerit Iunium Maurium commentarios seu potestatem fieri potuisse a Caesare, principum, inquam; hoc est, superiorum principum, quorum sub imperio delationes frequentes exercebat, puta Claudii et Neronis. Ita commentarium principis legimus apud Modestianum, in l. abesse, XXII, *De ex quibus causis morior*, nude et qui principis commentaria perscribent, commentarienses dicti; et in castris commentarienses appellati, ex Vegetio, lib. I, qui militum munia, uti excubias commentatusque et alia huiusmodi in commentarios referebat; et apud iuristas, lib. IV, de Cust. reo, observamus, *commentarienses* vocatos qui detractorum nomina in commentariis describent, ac veluti custoditorum diarium consuebant; sic accepti in l. in fraudem, XLIII, par. quoties, *D. de lure fisci*, commentarienses, quorum moui acta subuolantur, quoties apud fiscum agitur. Illud sane postremo minime praeterendum videtur, quod admiratione laud carere credo, explanationes scilicet in Virgilium, Horatium aliosque auctores commentaria inseribi; quum commentaria, ut diximus, brevia sicut, ac veluti per capita scripta, haec autem fluxiore oratione usque sicut literis mandata. Scio quidem, Gellium dixisse, lib. II, c. 6: *Qui commentaria in Virgilium composuerunt; et alibi, lib. XVII, c. 9: Probi grammatici commentarii; et iterum lib. VI, c. 14: Taurus in primo commentariis, quos in Gorgiam Platonis conscripsit*. Scio quoque in scholis ab expositionis excellentia Averroem commentissimum appellatione commentatorem vocari. Attamen apud alios probatos ac classicos

auctores commentarium in hac significatione me legisse minime recorder, ob idque hasce expositiones potius et rectius *commentationes* dicendas, semper censui. Siquidem *commentatio* passim Ciceroni meditatio est, et praesertim lib. de Orat. ubi habet: *Subitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit*; et iterum: *Quos locos nulla commentatione ac meditatione paratos atque expeditos habere debetis.*

MARCELLVS DONATVS.

N.º 4. CAP. XLVIII. *Aequatus inter proconulem et legatum beneficiorum numerus.*

Quid otium fuerit in militia Romanorum beneficia et beneficiarii, paucis explicandum.

DE BENEFICIIS ET BENEFICIARIIS.

Beneficia gradus erant militiae, ad quos milites beneficio imperatoris, praefecti praetorio, proconsulis, praetoris, propraetoriae, aut tribuni promovebantur. Promoti autem dicebantur *beneficiarii*. Si privilegiis muniebantur, *principales beneficiarii* nominati sunt. Haec satis innuit Vegetius, II, 7: *Beneficiarii, ab eo appellati, quod promoveantur beneficio tribunorum...*; et paullo infra: *Hi sunt milites principales, qui privilegiis muniuntur. Reliqui munifices, quia munia facere coguntur.* Aliter Festus: *Beneficiarii dicebantur, qui vacabant muneris beneficio; e contrario munifices vocabantur, qui non vacabant, sed munus reipublicae faciebant.* Porro non tribunorum tantum, sed aliorum quoque magistratuum erant beneficia. Atque ut antiquioribus exemplis superadeam, ipse Tacitus, Hist. I, 25, et IV, 48, beneficia praefecti praetorio, proconsulis, legali memorat; et apud Suetonium in Tiber. c. 12, videre est Tiberium in suspicionem venisse *per quosdam beneficii sui centuriones, a commessu castra repentes.* Sic quoque in inscriptionibus veteribus passim occurrunt non modo beneficia, sed spes etiam beneficiorum. Insignis hoc de re inscriptio exstat apud Gruterum, p. 393, n. 5:

G. COELIO, ANICETO, MIL. COM. H. PR. SING.

TRIA. SPE. BENEFICIA. SVIC. ORDIO.

SVICTISSIMVS. DECVS. OR. SPEN.

PROCESSVS. RIVS. MONOREM. DECV

RIONATVS. GRATVITYM. OSTVLTIT.

QVI. VIXIT. ANN. XXIII. M. V. D. II.

COELIA. PRIMA. MATER. FILIO.

SVLCISSIMO. SIMVL. SVMPHICVS. TVL.

SVAN. ST. SIBI. TRECIVT.

Errant autem, qui existimant beneficiarios dictos fuisse, quod oblata prius militiae vacatione, ad eandem honestis conditionibus invitati redirent. Immo inter ipsa militiae stipendia conferre haur beneficia, ut patet ex multis inscriptionibus, ac maxime ex veteri lapide, apud eruditum Gori, *Inscript. Antiq.* vol. II, p. 358, o. 1:

M. M.
Q. VOLCACIO. Q. F.
CELERE MILITE.
COR. VIII. PA.
BENEFICIARIO.
TRIBVNI. ATTICI.
MILITAVIT. ANNIS. VII.
VIXIT. ANNIS. XXV.

Si principalium beneficiariorum monumenta cognoscere volueris, ad Gruterum, p. 551, n. 3, et Fabretum, cap. 3, o. 114.

Splendidum fuisse beneficiorum militiam innuit tum Tacitus, quum Hist. I, 25, *primores militum per beneficia Nymphidii suspectos refert*; tum expresse Valerius Maximus, IV, 7, n. 5, de L. Petronio, qui, *admodum humili loco notus, ad equestrem ordinem et splendidae militiae stipendia P. Coelii beneficio pervenerat*. Adde Plinium, Ep. X, 32, quo teste, Traianus praeceperat, ut Gaius Bassus, praefectus orae Ponticae, *contentus esset beneficiariis decem, equitibus duobus, centurione uno*.

BROTIER.

N.º 5. CAP. LIII. *Vespasianus curam restituendi Capitoli in L. Vestinum confert....prioris templi magnificentiae uoum defuit.*

De Capitolio, eiusque magnificentia, antequam civilibus Flavioorum Vitellianorumque bellis conflagraret, diximus supra, io excursu n.º 2 ad Hist. III, 72. De eius restitutione hic agebimus.

DE CAPITOLIO A VESPASIANO ET DOMITIANO

PRINCIPIVS RESITVTO.

Ubi deferbuit bellorum civilium aestus, resque publica, Vespasiano principe, acquievit, praecipua omnium cura fuit ut restitueretur Capitolium. Consultum religioni, ut iisdem tertium vestigiis reponeretur: sed, quod unum veteri magnificentiae defuit, adiecta acedibus altitudo. Id quoque factum ob grandes columnas, quas memorat Suetonius io Vespas. c. 18. In hoc imperii splendore, et quum Vespasianus in religiosos publicosque usus foret munificentissimus, quam magnificus fuerit in aedificando Capitolio facile iudicari potest. Ut aequis redditibus templum locupletaretur,

missi Indaeos, ubienuque degerent, Iovi Capitolino quotannis solvere didrachma, quod templo Hierosolymitano, antequam everteretur, pendere erant soliti: Joseph. Bell. Iud. VII, 6, n. 6. Fuisse in imperio romano plus quam vices centena millia, seu 2,000,000 Iudaeorum, qui tributum illud solverent, nemo sane diffitebitur. Fuit ergo vel ex hac una tantum parte annuus templi Capitolini redditus circa francorum 2,864,198. Paucis annis statit Capitolium a Vespasiano restitutum; statim post eius mortem incendio haustum est: Plutarch. in Poplicola, p. 105.

Titus in Capitolii restitutionem confestim incubuit, ut videtur ex monumento fratrum Arvalium, apud eruditum Philippum a Torre, *Monumenta veteris Antiq.* p. 95. At, quum praepropera morte fuisset raptus, opus aggressus est frater eius Domitianus, quartumque Capitolium edificavit. Nihil aedium magnitudini, nihil altitudini addi poterat. Princeps, quo nemo fuit in aedificando sumptuosior, vertit curas, ut regna, republicae, Caesarumque opera multitudine pretioque ornamentorum superaret. Non modo columnas marmoris Peutelici Athenis advexit; sed in insaratis operibus, quod vel maximas privati unius hominis opes superat, plus quatuordecim millia talentorum, gallicae monetae 64,555,556 fr. impendit. *Τίτους δὲ τὸ κατὰ ἑμῶν τὴν μέγιστον ἐν Ῥώμῃ τῶν ἱερῶν κτλῶν ἰδομένην, τὸ τῆς χρηστότητος μὴ τὸ τῆς ἀνάδοξης, κλίεν ἢ διακλίεν, ἀπὸ μέρους ταύτης τῶν χρημάτων.* Plutarch. loc. cit.

Novi equidem Rodero aliisque nonnullis eruditis viris hanc pecuniae summam visam esse immanem. At pae doctorum illorum virorum dixezim, eos neque luxum huius aetatis, neque prodigientiam Domitiani, neque multitudinem, magnitudinem, pretium inauraturum operum Capitolinorum totis attendisse. Is erat huius aetatis luxus, ut in privatis domibus non laquearia tantum, sed et camerae et parietes ipsi tamquam vasa inaurarentur, teste Plinio, XXXIII, 3. Talis prodigientia Domitiani, ut omnia aurea gemmesque vellet, teste Plutarcho, loc. cit. Quae autem multitudo operum, quum templi Capitolini *aditus omnes, omnes gradus totaque area hinc auro, hinc argento relueret*, teste Plinio in *Panegyric.* 52! Quae magnitudo, quum cogitas templum decentos pedes longum, totidem ferme latum, tectum fuisse inauratis tegulis aereis, quarum postea partem maximam Gizeriehus, Vandalorum rex, in Africam asportavit: eius fastigia quadrigis, colosaeis statuis, aliisque plurimis inauratis ornamentis effulsisse, uti adhuc videre est in Domitiani nummis! Quid nunc porticus, quid vestibulum loquar, quum vel ipsae portae crassissimis et ponderosissimis obduetae essent laminis aereis, quas a Stilichone, Honorii dux, ablatas memorat Zosimus, lib. V: *Οὐκ ἔστι, Στάλωνα, ἔργον ἐν τῇ τῆς Ῥώμης Κεραυρίδι, χροσίου πλῆθος ὁμοῦ στεφάνῳ ἡμετέρῳ, ἀπὸ λείαντος ἀρπαγῆς.* Haec templi externa: maiores iutus opes. Si, vel in primum templo Capitolino, scilicet Iupiter ancreum teneret fulmen quinquaginta pondo, gallicae monetae 45,667 fr., quanto plus auri impendit Domitianus, ut Iupiter non modo ancreum haberet fulmen, sed ut tota eius effigies, eius sceptrum, eius scutium, auro renideret! Quantae impensae in Innonis Minervaeque cellis! Adde nunc innumera Deorum simulacra: adde inaurata laquearia: adde cetera parietum totiusque templi aerea decora. Haec si animo comprehenderis, simulque reputaveris quantum in urbe maxima, maximo luxu.

exquisitissimisque artibus foret manipretium, nihil esse nimium in pecuniæ summa, quam Plutarchus assignavit, facile depreheudes.

Neque quis dixerit aurum esse sequax ac ductile, Romanosque artem illud dilalandi novisse. Id certe Romani novere, siquidem auri nanciam in *septingenas et quinquagenas, pluresve bracteos, quaternum utroque digitum* dividebant, teste Plinio, XXXIII, 3. At in præcipuis perenniibusque operibus, crassioribus utebantur bracteis. Sic inauratum fuerat Fortunæ Praenestinae simulacrum. Unde Plinius, loc. cit.: *Crassissimæ ex his bracteis Praenestinae vocantur, etiamnum retinentes nomen, Fortunæ inaurato ibi fidelissime simulacro*. Et sane, si Domitianus crassiores illas bracteos non induxisset, nuquam evulisset secundum templum Capitolinum, cuius et tegulae et laquearia, et alia quamplurima ornamenta erant inaurata, insuper ab Augusto, magnificentissimus principe, refectum. Evulserat tamen, nec reperti, nisi scnes aliquot, qui illud laudarent, non ob opes, sed vel antiquitatis studio, vel, ut opinor, ob symmetriam columnarum: nam Domitianus, quum crassitiem columnarum marmoris Pentelici imminuisset, nonnihil venustatis addiderat, sed aliquid symmetriae detraxerat, teste Plutarchio, loc. cit. Ceterum vilis fuerat secundum templum Capitolinum. Inde Martialis, epigramm. V, 10:

Esse quid hoc dicam, visis quod fama negatur,
Et sua quod rarus tempore lector amat!
Illi sunt invidias nimirum, Regule, mares,
Præferat antiquos semper ut illa novis:
Sic veterem ingrati Pompili quarinas umbram,
Et laudat Catuli Iulia temple senes.

Domitiano, qui immensas opes in Capitolio impenderat, ingeniose adlatur idem pucta, epigramm. IX, 4:

Quantum iam superis, Caesar, coelestique dedisti,
Si repetas, et si creditor esse velis,
Grandis in ætherio licet ætæcio fiat Olympo,
Coganturque Dei vendere quicquid habent,
Conturbabit Atlas, et non erit uacua tota,
Decidit tecum qua poter ipse Drum.
Pro Capitolias quid enim tibi solvere templis,
Quid pro Tarpeiae frendis donare pot-est!
Quid pro calvinibus genialis matrona Torantis?
Pellada prætereo: res agit ille tuus.
Quid liquet Alcides, Phœbusque, plesque Læonæ:
Addita quid Latæ Flavia templa polo!
Esperes et antiochæ, Augustæ, necesse est:
Nam tibi quod solvet, non habet arce Iarvis.

His impensis suæque luxurie publicam pauperiem fecerat Domitianus. Liberalitate publicæ paupertati subvenit Traianus, princeps optimus. Capitolium quoque ornavit, privata Domitiani luxurie Iovi sacra. Id celebrat Martialis, epigramm. XII, 15:

Quicquid Parthæis nitbat aula,
Donatum est ecclæ Delæque nostræ.
Mistur Scythicas virentis sari
Flammæ Iuliter, et stupet superbus

Regis delicias, gravesque lusus.
 Haec sunt pocula, quae decant Tonantem;
 Haec sunt, quae Phrygium decant ministrum.
 Omnes cum Iove nunc sumus beati:
 At nuper, pudet, ah pudet fateri,
 Omnes cum Iove pauperes aramus.

Immo Traianus, tercio suo consulatu, videtur nunc salido Iovis, Iunonis ac Minervae statuas fecisse. Quod satis innuit Martialis, epigramm. XI, 6:

Sacra, Laresque Phrygum, quos Troiae maluit heras,
 Quam rapere assuras Laomedontis opes:
 Scriptus ex aeterno nunc primus, Iuppiter, auro,
 Et soror, et summi filia totis patris:
 Et qui purpuris iam tertia nomina fastis,
 Iane, referes Nerae, vos precor aere pio.
 Hunc omnes servate duces; servate statuum:
 Moribus hic vivat principis, ille suis.

Nunc vero si templum Iovis Capitolini cum celeberrimis olim templis Beli, Babylone; Iovis, Thebis in Aegypto; Dianae, Ephesi; aut etiam cum templo Hierosolymitano conferamus, templa quidem illa omnia auri specie tum interna, tum externa vicit templum Capitolinum: vinechatur autem magnitudine; victum quoque est Hierosolymitani et Babylonici templi opibus. Hierosolymitani satis perspecta omnibus opulentia; de qua adhuc opportunius dicetur in excurs. ad Hist. V, 8. Opes autem templi Babylonici, earumque pondera, quae efficiunt circiter gallicae monetae 393,061,729 fr. singulatim recenset Diodorus Siculus, II, 9, p. 70. Neo mirum laudis fuisse opes in templo Babylonico, quum Cyrus, Persarum rex, capta Babylone, devicta Asia, teste Plinio, XXXIII, 3, *quingenta millia talentorum argenti reportaverit, et craterem Semiramidis, cuius pondus quindecim talenta colligebat*: quae duo efficiunt gallicae monetae 2,582,399,689 fr. Hae nostra aetate alter Persarum rex, *Tamas-Kouli-Kan*, Mogolicus opes potius, reportavit, minima quidem aestimatione, *roupiarum* argenti centum undecim *Kiurours*, ut loquuntur: quod efficit gallicae monetae 2,466,664,198 fr. Immo alii, et ipse cl. *Foulton*, tunc medicus imperatoris Mogolici *Muhammed-cha*, scripsere a *Thomas-Kouli-Kan* reportatos esse trecentas *Kiurours*, gallicae monetae 6,666,666,667 fr. Quod inflatus scriptem puto.

De Iovis Thebani, Ephesiaque Dianae templorum opibus non ita comparatum. Notae vero eorum magnitudo et magnificientia, quibus templum Capitolinum antecellebant. De Dianae templo vide Plinium, XXXVI, 14. Thebis autem manent adhuc templi Iovis rudera, quae exhibet cl. *Pococke* (*Description of the East*, vol. I, p. 92, tabul. XXVIII). Ex iis ruderibus constat templum illud habuisse longitudine plus quam mille et quadringentos pedes, latitudine trecentas quinguenta: ambitum vero fuisse trium millium et quingentorum pedum.

Inter tanta templorum decora, nihil habet aetas nostra quod invidetur. Summorum Pontificum studio pietateque sectum, ut, religione victores, templi quoque maiestate vinceremus. His omnibus templis praestat divi Petri in Vaticano templum, maximum artis miraculum, omnibus retro

seculis inauditum. Tanta autem est eius amplitudo, ut, cum peristylio aedibus apposito, pateat mille sexcentos pedes longitudine, ambitu quatuor milia palmum culligat.

BROTIZA.

N.º 6. CAP. LXXXI. *Per eos menses, quibus Vespasianus Alexandriae statos aestivis flatibus dies, et certa maris opperiebatur, multa miracula evenire, quis caeli favor, et quaedam in Vespasianum inclinatio Numinum ostenderetur.*

Quae mendacia verius, quam miracula dixeris. Quod paucis explicandum.

DE VESPASIANI MIRACVLIS.

Titum Livium, Plutarchum, ceterosque immensae credulitatis scriptores miracula passim obtrudere minime mirum est. At Tacitum, acerrimi iudicii, constantissimae mentis virum, non modo miracula narrare, sed etiam iis fidem facere velle, incredibile videretur, si satis foret comperitum, natura incertum an institutione, omnibus fere Romanis insitum fuisse religionis sensum, qui in credulitatem propenderent. Quae quidem credulitas, ut in humanis, sic quoque divinis in rebus, est bonae animae argumentum, nec nisi in religiosos animus irrepit. Unde magis miror existisse nonnullos, qui Tacitum *aditatus* insinulaverint. Qui enim *deus* haberi potest vir, qui praeter plurima religionis monumenta Annalibus intersita, in his ipsis Historicarum libris *ope divina* mutari animus paullo supra cap. 78, pronuntiaverit; qui nunc *caeli favorem*, et *Numinum in Vespasianum inclinationem* profiteatur; qui denum *miracula* ita bonus enarrat, ut fidem iis facere haud leviter annitatur?

At quam fidem obtinere debent illa Vespasiani miracula? nullam, ut opinor. Atque, ut alius multas silent, ita quoque sensit illustrissimus Huetius, Demonstrat. Evangelic. proposit. VI, u. 6. Neminem quoque discursurum reor, qui perpenderit quae fuerint illa miracula, quae in loca, et a quo sint edita. Ac primo quidem in illis Vespasiani miraculis nihil est, quod vim divinum miraculorum effectricem adstruat. Sanatur enim caecitas hominis, cui, teste Tacito, *vis luminis non erat creta*. Curatur imus debilitas, quae, eodem auctore, in pravum elapsa, poterat integrari. Quod adhuc argumentum est incertam fuisse illorum miraculorum famam, quem manu debilem facit Tacitus, eum claudum dicit Suetonius in Vespasiano. c. 75; ea quoque patrata miracula Tacitus, *medicis*, Suetonius, *amicis hortantibus*, narrat. Ut ut est, haecne miracula? Curationes vix dixeris. Ubi enim in rebus levissimis fallacibusque apertosa est miraculorum lentetatio, non est miraculum, sed histrionum circulatorumve fraus ac mendacium.

Adde haec miracula evenisse Alexandriae, in urbe vanissima, ad omne superstitionum genus proiectissima, Serapidis religionibus iasana, soli

in principes adulationibus vefferima, uti testis est oculatus Philo, in *Legat. ad Caium*, p. 1017.

Nunc vero quis haec miracula ausus est? Vespasianus, novus et inopitatus princeps, cui auctoritas et quasi maiestas concilianda, ut fatetur Suetonius, loc. cit.; Vespasianus, qui in omnes firmandae dominationis artes intentus, religione maxime abutebatur. Inde acceptissimus ei fuit Iosephus, quod mendax ille Iudaeus oracla, quae Christum regem eiusque imperium praenuntiaverant, in eum traxisset: Ioseph. Bell. Iudaico, III, 8. Omnes quoque, qui se Davidica stirpe oriundos ferrent, inquiri necarique iussit: Euseb. Hist. ecclesiast. III, 11. Vespasianus demum, qui, tunc temporis, Apollonii Tysmenais, hominum quotquot unquam exstiterent fraudulentissimi, familiaritate consiliisque utebatur, ut videre est apud Philostratum, Vit. Apollon. V, 27 et seq.

Haec satis superque sunt, ut constet Vespasiani miracula fuisse in Aegyptiis artes fraudesque, in Vespasiano politicae artis instrumenta, quibus quaesita novo principatui auctoritas ac reverentia. Addit quidem Tacitus utrumque istud miraculum ab iis qui interfuerunt nunc quoque memorari, postquam nullum mendacium pretium. Neque id mirum. Exeisa fuerat Flaviae domus; ac proinde nullum tunc erat a principibus mendacium pretium: sed semper manebat Aegyptiis superstitio; eadem Romanos quoque et Romanum, quo pessima omnia confluebant, pervaserat: in dies invaluerebat Serapidis veneratio. Quomodo ergo obrueretur rumor, quem servi veri intererent? Si quid mirum videri debet, id profecto quod, quum nullum sit mendacium pretium, nulla Serapidis religio, reperiantur tamen qui haec miracula tucantur. At haec est fabulosum natura, ut vel sua vanitate multis placeant.

Haec quum tractarem, omisi, talia miracula posthaec de Hadriano fuisse vulgata, quae tamen per simulationem fuerunt facta, teste Mario Maximo apud Spartianum, in Hadriano, cap. 25.

BIBLIOTHECA.

N.º 7. CAP. LXXXIV. « Deum ipsum appulas litore novae sponte descendisse. » Mirum inde dictum, tertium die, tantum moris emensi, Alexandriam appellatur. Templum pro magnitudine urbis exstructum loco, cui nomen Rhacotis: fuerot illic socellum, Serapidi atque Isidi antiquitus sacrotum. Haec de origine et adventu Dei celeberrima. Nec sum ignarus, esse quosdam, qui « Seleucia, urbe Syriae, occitum, regnante Ptolemaeo, quem tertia aetas tulit; » alii « auctorem eundem Ptolemaeum, sedem, ex qua transierit, Memphim » perhibent, inclutam olim et veteris Aegypti columnam. Deum ipsum multi « Aesculapium, quod medeatur aegris corporibus; » quidam « Osirin, antiquissimum illis gentibus Numen; » plerique « Iovem, ut rerum omnium potentem; » plurimi « Ditem patrem, insignibus, quos in ipso manifesta, » aut per ambages coniectant.

Serapidem fuisse Deum hunc patet, de quo necesse est Taciti exemplo paullo fusiore disserere.

Serapis, apud Aegyptios Deus maximus, plures praecipuosque refere-

TACIT. Oper. Tom. V.

II

bat Deos. Iude in aversa parte nummi Antonini Pii, quem publicavit eruditus Oiselius, *Thesaurus Selectorum Numismatum*, tab. XLIII, n. 1, videre est Serapidis caput barbatum, cornutum, radiatum, cum modio in vertice: adest et trideus cui serpens circumvolvitur. Quibus insignibus patet Serapidem esse Iovem, Solem, Osirim, Neptunum et Aesculapium. Vide quae ad id confirmandum congerit Oiselius, loc. cit. p. 218. At naturam cultumque Serapidis nemo accuratius expressit, quam Macrobius, *Saturnal.* I, 20: Alexandria « eidem Aegypto adiacens civitas, quae cuuditorem Alexandrum Macedonem gloriatur, Sarapin atque Isis culta pene atque ita venerationis observat: omnem tamen illam venerationem Soli se sub illius nomine testatur impendere, vel dum calathum capiti eius insigunt, vel dum simulacro signum tricuspitis animantis adiungunt; quod exprimit mediū eodemque maximo capite leonis effigiem; dextra parte caput canis exoritur mansueta specie blandientis; pars vero laeva cervicis rapae lupi capite finitur: eusque formas animalium draco connectit volumine suo capite redeunte ad Dei dexteram, qua compescitur monstrum. Ergo leonis capite monstratur praesens tempus; quia conditio eius inter praeteritum futurumque actū praesenti valida servensque est. Sed et praeteritum tempus lupi capite signatur; quod memoria rerum transactarum rapitur, et aufertur. Item canis blandientis effigies futuri temporis designat eventum; de quo nobis spes, licet incerta, blanditur. Tempora autem cui nisi proprio famularentur auctori? cuius vertex, insignites calathus, et altitudinem sideris monstrat, et potentiam capacitatis ostendit: quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur. Accipe nunc quid de Sole, vel Sarapi, pronuntietur oraculo. Nam Sarapis, quem Aegyptii Deum maximum prodiderunt, oratus a Nicocreonte, Cypriorum rege, quis Deorum haberetur, his versibus sollicitam religionem regis instruit:

Εἰπὶ τοῦς τοιοῦτ' ἡρώδ' ἄνδ' ἔ' ἴσ' ἰσ' αἰων.
 Οὐρανὸς κίρματ' ἀντιόχ' ἡρώδ' δὲ δὴ λήσσει.
 Γαῖα δὲ μοι κίρματ' αἰσὶ, τὰ δ' εὐατ' ἰν' αἰσίρ' αἰών.
 Ὅρμα τι ἐλάνοις, λαναρὶ, γαῖα δὲ ἰσ' αἰων.

Ex his apparet Sarapis et Solis unam et individuam esse naturam. Isis iuncta religione celebratur, quae est vel terra, vel natura rerum, subiacens soli. Hinc est quod continuatis uberibus corpus Deae omne deusetur, quia terrae, vel rerum naturae, alia nutritur universitas.»

Hunc Macrobiū locum Tacitumque egregie illustrant praestantissimi duo nummi Vespasiani et Domitiani, quos edidit el. Pellerin (*Mélange de diverses Médailles*, vol. I, p. 324). In nummo Vespasiani, ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣ. ΣΕΡΑΣ. ΟΥΕΝΑΣΙΑΝΟΥ, id est, *Imperatoris Caesaris Augusti Vespasiani*; caput Vespasiani laureatum. In aversa parte, ΖΕΥΣ. ΣΑΡΑΠΙΣ. Ι. ΕΝΑΤ., id est, *Iupiter Serapis*, anno nono imperii Vespasiani. Stat Serapis, sinistra hastae iuixus, extensa dextra, qua monstrum triceps, de quo Macrobius, compescere videtur. In vertice calathum, modicumque, habet. In nummo Domitiani, ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ. ΔΟ. . . ΤΙΑΝΟΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡΜ., id est, *Imperator Caesar Domitianus Augustus Germanicus*; caput Domitiani laureatum. In aversa parte, ΗΛΙΟΣ. ΣΑΡΑΠΙΣ. Δ. ΙΓ., id est,

Sol Serapis, anno tertiodecimo imperii Domitiani. Serapis stans hastam sinistra tenet, dextra elata. In veteri autem inscriptione, quae exstat Ancyrae, nunc *Agora*, teste cl. *Tournefort* (*Voyage du Levant*, vol. II, p. 449): ΔΙΙ ΗΑΙΩ ΜΕΓΑΛΩ ΣΑΡΑΠΙΔΙ, id est, *Jovi Soli Magno Serapidi*. Porro quum Christiani ethicae religionis Deos horrerent, seque Deum unum, rerum omnium conditorem, venerari profiterentur; hinc, ut videtur, Hadrianus, religionum conciliator, eos inter Serapidis, seu Dei Panthei, cultores annoveravit, teste eius epistola apud *Vopiscum*, in *Saturnin.* cap. 8: *Illi qui Serapim colunt, Christiani sunt: et devoti sunt Serapi, qui se Christi episcopos dicunt.... Unus illis, Aegyptiis ac maxime Alexandrinis, Deus est: hunc Christiani, hunc Iudaei, hunc omnes venerantur et gentes.*

Si quis autem plura voluerit de urbe Sinope et Deo Serapide, adest cl. *de Fontenay* (*Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, vol. X, p. 465 et seq.).

ΒΑΥΤΙΣΜΑ.

EXCVRSVS

GABR. BROTERII

AD OPERA C. CORNELII TACITI.

HISTORIARVM LIBER QVINTVS.

N.º 1. CAP. II. = **I**VDÆOS, *Creta insula profugos, novissima Libyæ insedisse, » memorant, « qua tempestate Saturnus, vi Iovis pulsus, cesserit regnis; argumentum e nomine petitur; etc.*

(Egregie ista illustravit Brotier, ut affirmat Ernestus; ergo ista lectori subiicienda curavimus.)

Mirum plerisque videri solet Tacitum, literarum studiis clarissimum; adeo portentosa de Iudæorum origine fuisse commentum, ea potissimum ætate, qua Iudæicæ res, capta Iudæa, in Urbe pernotuerant. Quod tamen forte haud ita mirabuntur, si attenderint, Tacitum historias scripsisse, quum florentissimum fuit imperium romanum, vix suarum religionum, nedum exterarum, curiosum; Iudæorum originem historiamque multorum scriptorum mendacis iampridem fuisse obscuratas; Iudæos demum, ob caerimonias sacraque a cæterarum gentium ritibus alienissima, Romanis iam ludum invidios, tum ob eadem suam fuisse despicatissimos. Igitur Tacitus, iudæicis traditionibus neque credulus, neque penitus incredulus, partim Iudæorum, partum exterorum scriptorum e memoria, quæ sibi probabilia videbantur, selegit, ut gentis primordia aperiret. Inde verum falsis, falsa veris admixta, quæ singillatim explicare operæ pretium est, quod in iis plurima adhuc lateant primævæ veritatis argumenta.

DE CRETENSI IVDÆORVM ORIGINE.

Gens Crethim, vel Cerethim, כְּרֶתִים, I Reg. XXX, 14; Ezechiel, XXV, 16; Sophonias, II, 5, Iudæam inter et Phœniciam habitasse memoratur; utrique ita contermina, ut Palæstini nonnunquam Crethim nomine designentur, et pars fuerint Phœniciæ, quæ in his oris late olim dominata est. Phœniciæ autem colonias in Cretam insulam misisse testantur tum Stephanus, de Urbibus, voce Ἰθρώς, tum ipse portus Cre-

tae, *Phoenix*, cuius mentio extat in Act. Apostol. XXVII, 12. Adde ex Strabone, X, p. 481, Spartiatas, seu Lacedaemonios, plurimas urbes in Creta insula condidisse: Spartiatas autem Iudaeos fratres suos esse gloriabantur, ut videre est I Machab. XII, 21. Antiqua ergo fuit Iudaeorum et Cretensium consanguinitas; iudicaque progenies fuere Cretenses. At praeterquam quod Cretenses *semper mendaces*, ut constat ex eorum vate, apud D. Paulum, Ep. ad Tit. I, 12, gentili adhuc aemulatione se ipsi Iudaeorum auctores esse iactitavere. Quod ita obtinuit, ut LXX Interpretes in Ezechielo et Sophonia, loc. cit. שָׂמָוֶה et שָׂמָוֶה, Κρητὸς et Νέσωνος Κρητῶν, id est, *Cretenses et advenae Cretensium*, verterint; indeque Theodoretus, hunc Sophonine locum illustraturus, quosdam e Creta in maritima Palaestinae loca venisse, ibique consedissee enarrat. Manifestum ergo cur cretensem originem Iudaeis adscripserit Tacitus. Contra vero Cretenses iudaico genere prognatos, praeter cetera argumenta, probant usus plurimi Cretensibus familiares, ut suilla carae abstinere, etc. Praeterea, quae de Minoe Cretenses prodidere, adeo similia sunt iis, quae Mosi evenerunt, ut Mosem se Minoem unum atque eundem esse hominem opinentur illustr. Huettius, *Demonstratio Evangelica*, proposit. IV, n. 9 et seq., eumque secutus Christianus Wormius, *de corruptis Antiquitatibus Hebraearum apud Tacitum et Martialem vestigiis*, lib. I, p. 43 et seq. Adde praecipuam fuisse apud Iudaeos sabbati celebritatem: sabbatum autem quom Graeci diem Saturni nuncuparent, inde Iudaeos Saturnum devotissimos, Cretaque insula profugos, crediderunt.

Hierosolymo ac Iuda.

Ficto Hierosolymi, vero Iudae nomine abusi sunt Aegyptii, ut aegyptiacam Iudaeorum originem assererent.

DE AEGYPTIACA IUDAEORVM ORIGINE.

Aegyptii, splendore imperii, artium inventionibus, maximam nominis sui famam excitavere. Hac gloria superbi se primos hominum esse contendebant, ut testantur Diodorus Siculus, I, 10, p. 6, alique plurimi. Inde se Iudaeorum progenitores dixere. Recentis mendacii vanitatem retegunt novum Hierosolymi nomen, nec nisi conditis Hierosolymis reperiunt: ipseque Iuda Iudis regno, vel fabulis, minime aequalis: neque unquam, ut gentis suae conditorem, Iudam caluere Iudaei, quod tradit Iustinus, XXXVI, 2. Antiquissima autem fuit Aegyptiorum gens, et in opulentissimum imperium adsurrexerat, quum res Iudaeorum adhuc essent tenuissimae. Aegyptii tamen Iudaeis, Semi posteris, origine posteriores: Aegyptiorum enim parens Mesania, secundus Chami filius; unde apud Orientales populus ipseque Aegyptios et Coptas pervulgata Aegypti nomen, *Mesra*, *Mesraim*, et *Chemia*. Vide eruditum Kirkerum, Oedipus Aegyptiacus, vol. I, p. 2 et seq.

Aethiopum prolem.

Aethiopicae huius originis causas aperire facile est.

DE AETHIOPICA IVDAEORVM ORIGINE.

Aethiopes rerum olim potiti sunt, iisque servit Aegyptus: illos quoque Syriae imperitasse, aetate regis Cephei tradit Plinius, VI, 29. Victorius elati, se Aegyptiis vetustiores esse professi sunt: quod naturali etiam ratione confirmabatur. Nam Meridianarum plagarum inaeolae, ubi quanto acrior sol, tanto fecundior, se primos terra editos, *ἰσχυρότεροι*, gloriabantur, teste Diodoro Siculo, lib. III, 2, p. 143. Ideo Iudaei, ut et ceteri populi, ab Aethiopiis progmati dicebantur.

Alia adhuc erat, et magis propria huius originis causa. In Phoenicio mari, Ioppe, nunc *Ioppa*, urbs fuit antiquissima, in qua obiectam belluae *Andromedam*, Cephei filiam, ferebant: Plin. V, 31. Immo Plinii, Iosephi, ac proinde Taciti aetate, in saxo, quod Ioppe urbi praeiacebat, vinculorum *Andromedae* vestigia ostendebantur; colebaturque *illuc fabulosa ceto*: Plin. V, 13; vide et Iosephum, Bell. Ind. III, 15. Non mirum erga; ob hanc aethiopica monumenta, quae tot post saeculis in Palaestina non modo servabantur, sed et colebantur, plerisque, ut scribit Tacitus, *Aethiopum prolem* visos fuisse Iudaeos. At non solum Iudaeis, verum ipsis quoque Aegyptiis recentiores fuere Aethiopes, utpote Lud, Mesraim filio, oriundi: quod erudite demonstrat Bochart, Geographia Sacra, part. I, lib. IV, cap. 26. Omitto, quae Iosephus, Antiq. Iud. II, 10, memorat: Mosem, adhuc iuvenem in Aethiopia bellasse, ibi regis Aethiopum filiae nupsisse, et, ut volunt rabbini, imperasse. Haec iudaica sint commenta, certum est Iudaeos, ob commercia, Aethiopiam antiquitus adiisse, ibique plurimos degisse, adhucque degere, ut constat viatorum testimoniis, quae vide apud eruditum Ludolfum, Comment. Aethiopie., lib. I, n. 101 et seq. Error de illa aethiopica origine inde oriri adhuc potuit, quod Arabia, sicut et Aethiopia, *Chus* חוש dicebatur. Porro quum ex Arabia in Palaestinam venissent Iudaei, id coniecturarum inania sectantibus forte visum est satis, ut originem aethiopicae confingerent.

Assyrios convenas.

Nihil est in hac assyria Iudaeorum origine, quod antiquitatem et veritatem non redoleat.

DE ASSYRIA IVDAEORVM ORIGINE.

Ut potest haec Taciti verba, *Sunt qui tradant, Assyrios convenas, indigam agrorum populum, parte Aegypti potius, mox proprius urbes, Hebraeasque terras, et propiora Syriae coluisse, ipsissimam esse Iudaeorum traditionem, ea paucis explanare sufficit.*

Abram, dictus postea Abraham, parens auctorque gentis Iudaicae, As-

syrius fuit *convena*, egressos de Ur Chaldaeorum: Genes. XI, 31. Indig-
nus agrorum, factaque fame, descendit in Aegyptum: Genes. XII, 12.
Ipse, eiusque posteri Isaac et Jacob, *Assyrii* quoque *convenae*, errantes
vivere, donec, orta adhuc fame, Jacob eiusque filii ac nepotes in Aegy-
ptum, ubi Ioseph, filius Jacob, secundus a rege agebat, iterum venerunt
Genes. XLI, 55, et XLVI, 1 et seq. *Parte Aegypti*, nempe terra Ges-
sen et Ramesse in inferiore Aegypto, *positi* sunt, Genes. XLVII, 4 et
11. *Mox*, ducentis quindecim post annis ex Aegypto egressi, Exod. 1
et seq., *proprias urbes*, urbes scilicet Chanaan, *Hebraeasque terras*, et
propiora Syriae coluere, ut omnibus compertum, fuseque narratur in
libro Iosue. Hebraeae autem dictae sunt terrae ab אֲבְרָם דְּעֵבֶר, id est,
Abramo Hebraeo, Genes. XIV, 13; eiusque posteris pariter הֶעֱבֵרִים, seu
Hebraeis, quod עֵבֶר, id est, *trans Euphratem* ex Assyria in has terras
venissent. Omnia ergo in hac traditione cum sacris Scripturis accurate
concordant.

Corminibus Homeri.

Falsa haec Solymaea Iudaeorum origo: expendenda tamen, ut erroris
causa aperiantur.

DE SOLYMEA IUDAEORVM ORIGINE.

Apud Graecos Romanosque fons claritatis fuisse Homeri carmina. Ideo
clara videlicet Iudaeorum initia, si originem repeterent a Solymis, car-
minibus Homeri celebrata gente, quae Hierosolymae urbi e suo nomen
fecisse credebatur. Verum haec fabula sola linguae hebraicae ignorantia
nititur. Urbs Ierusalem dicta est primum *Salem*, שָׁלֵם, id est, *pax*, a
Melchisedech, ut fertur, condita. Deinde, quum Hebraei terras illas oc-
cupassent, pacemque ibi firmassent, appellata est *Ierusalem*, יְרוּשָׁלַם id
est, *possessio pacis*. Urbi Ierusalem novam urbem Sion addidit David;
tunc non mutato nomine, sed in duale inflexo, vocata est *Ierusalaim*,
יְרוּשָׁלַם vel יְרוּשָׁלַם; diversa quidem scriptura, sed eadem pronuntiatione.
Graeci autem vocem interpretati sunt *Ierosolyma*; et, quum vim hebrai-
cae linguae ignorarent, sinxere Hierosolyma dici ab *Ieros* templo, et *So-
lymis* montibus, ἡ Σολύμη ἱερών, quorum meminit Homer. Odiss. V, 283.
De pugnacibus Solymis, Σολύμνην ἐνδύλμην, agit adhuc in Iliad. VI,
184. Verum quum Solymos Homerus memorat, si non populi sunt Iu-
daeae, sed Aethiopiae; quos appellat *Soly mos*, quod eundem ferme situm
habent in Aethiopia, quem Solymi in Pisidia. Vide Strabonem, lib. I,
p. 35.

N.º 2. CAP. III. *Plurimi auctores consentiunt.*

Quum varias de Iudaeorum origine sententias retulisset Tacitus, pro-
miscue de eorum institutis ac moribus ex plurimorum auctorum con-
sensu agit. Qua de re quum multa iam supra disserimus, pauca supersunt
explandenda.

DE IVDÆIS,

EORVMQUE INSTITVTIS AC MORIBVS.

Orta per Aegyptum tabe, quam *scabiem* et *vittiliginem*, id est, lepram, appellat Iustinus, XXXVI, 2, Iudæos Aegyptio pulsos fuisse tradit Tacitus, secutus Chaeremonem, ac maxime Lysimachum, qui eadem omnino mentitus est, ut videre est apud Iosephum, contra *Apianem*, lib. I, 33 et seq.

Quod autem mirificam Hebræorum per mare Rubrum transmissionem silocrit Tacitus, mirum videri non debet, quum ipse Iosephus, cuius scripta tum inclarucent, prodigium illud ita narraverit, ut id magis cverteret, quam adstrueret. Simile enim portentum in Pamphylia mari, quum Alexander Magnus Persas bello peteret, contigisse adseveravit Iosephus, Antiq. Iud. II, cap. ult.

At, vel in ipsis Chaeremonis et Lysimachi mendaciis, latet sexta, quam Deus Aegyptiis intulit, plaga, quum foedis purulentisque ulceribus infecti sunt, ut narrat Moses Exod. IX, 10. Iter autem patuisse olim per mare Rubrum indicat vetustissima apud Ichthyophagos, huius maris accolae, et a patribus accepta fama, quam refert Diodorus Siculus, lib. III, c. 39, p. 122: *Ingenti scilicet aestu, aquas quondam in oppositas partes ita fuisse revolutas, ut fundus maris non tantum appareret, sed etiam exticaretur, deinde relabentibus fluctibus in pristinum ordinem fuisse restitutas*: Παρά δὲ τῶν πλεόντων κατοικοῦντων Ἰχθυοφάγους παραδίδονται λόγοι, ὡς παλαιῶν ἔχων φυλακταίῃς τὴν εἰρήνην, ὅτι μεγάλης τοῦδε γυνήϊας ἀπώστους ἐγένετο τὸ ὕδωρ ἐξ ὧς καὶ ἡ τῆς, ὡς τὴν χλωρὴν ἔχων τὸν τόπον πλείον, μετακτείνοντες τῆς θαλάσσης εἰς τὸν οὐρανόν, φανέντες δὲ τῆς ἐκ τῆς βύθου χύσαντος, πάλιν ἐκκαταλείποντος ἑαλείου πλείοντος τὸν πόντον εἰς τὴν παλαιότητα τῆς.

Hebræos, Aegyptio egressos, et per vasta Arabiae loca vagantes, satigavit aquae inopia; idque fatetur ipse Moses, Exod. XV, 23, sed eorum aitis, tum miraculis, tum loci opportunitate levata. Nam in Elim duodecim fontes aquarum et septuaginta palmas reperere: Exod. XV, 26 et 27. Neglecta quidem fuisse ubi gentis contemtum miracula: ab aquis vero in Elim repertis nata videtur fabula, qua Moses, coniectura herhidi soli, et gregem asinorum agrestium secutus, largas aquarum venas aperuisse dicitur.

Quod autem addit Tacitus, Iudæos continuum sex dierum iter emensos, septimo, pulsus cultoribus, obtinuisse terras, in quibus urbs et templum dicata sunt, locorum notitia et eventum serie satis refellitur. Ibi tamen agnoscas haud obscurum antiquae veritatis monumentum. Nam quum Hebræi sex diebus continuis urbem Iericho circuissent, septimo die, quod sabbatum erat, eam expugnare; pulsique Chananaeis, Palaestinam obtinere, in qua postea a Davide urbs Ierusalem, a Salomone templum dicata sunt.

Errat autem Tacitus, quum vitam Mosis produxit, iudaicosque ritus, occupata Palaestina, inditos existimavit. Verius dixit apud Iudæos profana omnia esse, quae apud Romanos sacra, et rursum concessa apud illos, quae

his incesta; Iudaeis enim concessa plurima nuptiarum genera, quae apud Romanos incesta habebantur.

BROTIER.

N.º 3. CAP. IV. *Effigiem animalis penetrati sacravere Iudaei.*

Non nuda Tacitus, sed Diodorus quoque Siculus, Plutarchus, Apion aliisque asiaticum Iudaeorum nomen memoravere. Iudeque saepe adversos Iudaeum quemdam poetam Martialis, Epigr. XI, 95:

Ecco negas, iurasque mihi per templa Tonantis:
Non credo; iura, Verge, per Anchialum.

Vel potius per *Ancharium*, ut habebat vetustissimus MS. Codex Thuroaeus; asinus enim Romanis dictus est *ancharius*. De hac fabula eiusque origine paucis dicendum.

DE FABVLA ASINI A IYDAEIS CVLTI.

Asinum a Iudaeis cultum fabulam esse omnibus compertum est; nec inter se consecretunt, qui mendacium prodidere: alii asinum, alii asini caput, alii hominem asino insidentem, in Iudaeorum templo fuisse sacratum volunt: haec omnia absurda esse patet ex ipso Tacito, qui mox cap. 5 proficitur, Iudaeis mente sola unum numen, summum, aeternum, neque mutabile, neque iteritum intelligere; nulla simulacra eorum urbibus, nedum templis, esse. Omiciebat tamen Apion, calumniator audacissimus, asinum illud caput aureum ab Antiocho Epiphane in templo fuisse repertum. Cui respondet Iosephus, contra Apionem, II, 7, neque ab Antiocho, neque a Pompeio Magno, neque a Licinio Crasso, neque a Tito, qui omnes templum obtinere, tale quidpiam fuisse inventum: eos nihil reperisse, nisi purissimam pietatem; de qua nihil Iudaeis apud alios effabile; ob sacram scilicet et ineffabilem Dei Iehovah, יהוה, religionem. Addit Iosephus, veteres gravissimosque scriptores Polybium, Strabonem, Nicolaum Damascenum, Timaeocum et Castorem prodidisse, tantum templum ab Antiocho, qui iniqua et insatiabili opum cupidine flagrabat, fuisse expilatum.

At uode huius fabulae origo? Plurimi cruditas, sed non ita probabiles, ex hebraeorum graecorumve nominum similitudine originationes repetunt, quas videre est apud el. Ioan. Iac. Huldricum: Geotilis Obtrectator, part. I, c. 4, p. 56 et seq. Verius crediderim fabulam ortam esse ex Aegyptiorum malignitate. Natura procaces, se solos sapientes rerumque peritus iactitare soliti, asinisque insensissimi, hoc commento vel Iudaeorum ignorantiam, religiosamve taciturnitatem despiciebant, vel frequentem in Iudaeorum libris asinorum memoriam, victoriasque Samsonis, et suas ex asini maxilla aquas ridebant. Forte quoque asinum fuit aliquod ludibrium. Sic hodieque in Aegypto tanta est Turcarum superbia, ut equos, nobilissimum animal, sibi seponant, asinos tantum, vile pecus, Christianis, Iudaeis, Arabibus, maurisque, a malumetica religione alienis, permittant. Vide el. Harslequist, *Voyages dans le Levant*, vol. I, p. 80. Ut ut est, a Iudaeis

TACIT. Oper. Tom. V.

I

ad Christianos manavit calumnia. Christianorum Deos appellatus est *Ὀυ-
κιστὴς*; Christiani dicti sunt *Ἀσινάρῃ*, teste Tertulliano in Apologetic. 16.
Recte breviterque Minucius Felix, in Octavio, c. 28: *Audire te dicis cup-
put Asini rem nobis esse divinam. Quis tam stultus, ut hoc colat? Quis
stultior, ut hoc coli credat?*

BROTIA.

N.º 4. CAP. V. *Pessimus quisque Iudaeorum, spretis religionibus patriis,
tributa et stipes illuc congerebant.*

Legibus romanis permixtum erat Iudaeis, non modo in Iudaea, sed in
Asia, Lybia, et ubique terrarum, suis legibus vivere, et donaria, pri-
mitias, pecunias, quas unusquisque sponte sua ex pietate in Deum sol-
vebat, Hierosolymam mittere; ut constat ex edicto Augusti imperatoris,
litterisque Marci Agrippae, et proconsulum Norbani Flacci et Iulii An-
tonii apud Iosephum, Antiq. Iud. XVI, 6. Nihil est ergo, cur Tacitus
queratur quod, spretis religionibus patriis, tributa et stipes Hierosolymam
congererent. At quod curiosum magis et observatione dignum, hic in-
quiremus quae fuerint illa tributa, quae stipes, et quantum inde auctas
Iudaeorum res.

QVAE TRIBUTA ET STIPES A IUDAEIS VNDEQVAQVE
TERRARVM HIEROSOLYMAM MITTERENTVR,
ET QVANTVM INDE OPVM EXSVRGERE PÖTVERIT.

Primitiae, decimae, vota, votorumque redemptio, census capitis, ex
potissimum suere tributa, quibus augebantur Iudaeorum res. Adde dona-
ria; quae quam magnifica quandoque fuerint, aestimari potest ex muni-
ficientia Tiberii Alexandri, qui altissimas latissimasque novem portas templi,
de quibus dicitur infra cap. 8, argenteo auroque vestivit, teste Iosepho,
Bell. Iud. V, 5, n. 3. Stipes quoque, ubique collectae, Hierosolyma in
pauperum sustentationem mittebantur.

Verum antequam, quantum opum inde exurgere potuerit, expendamus,
inquirendum quis tum fuerit Iudaeorum extra Palaestinam incolen-
tium numerus. Ad hanc inquisitionem plurimum conferet Philo. Aperte
enim docet tantam fuisse in Aegypto Iudaeorum multitudinem, ut non
minus quam decies centena millia 1,000,000, Alexandria totamque re-
gionem, quanta patet a Catabathmo Libyae, nunc *Akabet-Asioloim*, usque
ad terminos Aethiopiae habitaverint: *Ὅτε ἀπὸ τῶν μυριάδων ἑατὸν τὴν ἀλφίαν
ἐρῶσαν καὶ τὴν χύρην Ἰουδαίου κατακλύπτει ἀπὸ τοῦ πρὸς Διβὺν καταβαθμῶν μύμη
τὴν ἡρῶν Ἀλβιέρης*. Philo in Flaccum, p. 971. Certe multo plures fuere in
Asia, maxime quum constet Iudaeos per totam Asiam ob commercia fuisse
diffusos, et in Babylonia, quo olim fuerant translati, tantam eorum mul-
titudinem exstitisse, ut Petronius, apud Philonem, testetur Babyloniem
multasque satrapias a Iudaeis teneri, et Caium Caligulam a bello Iudaico

metu copiarum transenphratensium deterreat. Id enim Petronio non auribus tantum, sed et oculis erat compertum: Ἐπίβου δὲ νότον καὶ αὐτὸς Εὐ-
 ράτρου ἀνέστης ἦδη γὰρ Βαβυλῶνα καὶ πᾶσις ἄλλας τῶν ἐνταπεινῶν καὶ ἰουδαίων
 ἀνταγιστῶν, οὐκ ἀπὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν. Philo, de Legatione ad Caium,
 p. 1023. Et certe Iudaeorum numerum imminuam potius, quam exagge-
 rabo, si eos in Asia fuisse non minus quam vicies centena millia, 2,000,000
 dixero. Quot autem in Aegypto, tot saltem fuisse in Europa et Africa.
 Haud immerito ergo pronuntiaverim non pauciores tunc fuisse extra Pa-
 laestinam Iudaeos, quam quadragies centena millia 4,000,000. Inde Philo
 eos non multo pauciores indigenis tradit: Ὡς τῶν αὐτοχθόνων μὴ πολλῶν τινε
 ἴσους διατείνεσθαι, Philo, loc. cit.

Ex iis autem omnibus regionibus Iudaei singulis annis aurum argentom-
 que in templum mittebant, ut videre est apud Philonem, loc. cit. Aurum
 quoque, *Iudaeorum nomine, quotannis ex Italia et omnibus romani imperii*
provinciae Hierosolymam exportari solitum testatur Cicero in oratione pro
 Flacco, cap. 38. Quod quidem vetuit Flaccus, Asiae rector; et sanxit
 edicto ne aurum ex Asia exportari liceret: sed id illi datum erisimi; per-
 missumque Iudaeis moribus suis vivere, aurumque exportare. Idem postea
 multis Augusti ceterorumque Caesarum legibus firmatum.

At quantum auri exportarent Iudaei nunc expendendum. Novimus qui-
 dem ex Cicerone loc. cit., post L. Flacci edictum Apameae comprehensum
 auri pondus *centum paullo minus*, quae circiter sunt gallicae 93,334 fr.;
Laodiceae viginti pondus paullo amplius, circiter gallicae 18,667 fr. Quan-
 tum Adramyttii, quantum Pergami, quantum in aliis urbibus, compre-
 hensum non declaratur. Alia ergo inveniunda est via, ut, quantum opus ex
 his collationibus exurgere potuerit, cognoscatur. Ducem Iosephum sequa-
 mur. Is, auctoritatem Strabonis laudans, docet Mithridatem ad se multū
 inussisse ex sacra pecunia, quam Iudaei ex Asia in insulam Co, nunc
Stan-Co, transtulerant, octingenta talenta, gallicae monetae 6,874,075 fr.
 Joseph. Antiq. Iud. XIV, 7, n. 2: Τὰ τῶν ἰουδαίων ἐκταπεινῶν τελεῶν.

Sit quidem, per me licet, tota haec pecuniae summa a Iudaeis Asiaticis
 mitti solita. Certe non minorem summam ex Eoropa, ex Aegypto, ex
 Africa, mittebant ceteri Iudaei. Ergo modica potius, quam magna, aesti-
 matione, Iudaei extra Palaestinam incolentes singulis annis Hierosolyma
 mittebant, gallicae monetae 13,748,149 fr. Iidem centum annis mittebant,
 gall. mon. 1,374,814,815 fr. Sic augebantur Iudaeorum res, ut recte obser-
 vavit Tacitus.

BROTHEN.

N.º 5. CAP. idem. *Iudaeorum sacerdotes hedera vinciebantur, vitisque*
aurea templo reperta, « Liberum patrem colit, domitorem Orientis, »
quidam arbitrati sunt.

Ut illustri exemplo pateat quomodo apud Graecos et Romanos fabulae
 de Iudaeis sint adornatae, de his coronis hederaceis et Bacchi cultu paullo
 fusius dicendum.

DE FABVLA IVDAEOS, HEDERA VINCTOS,
BACCHVM COLVISSE.

Fabulae originem docet monstratque Plutarchus in Symposiac. IV, 5, p. 671: Τῆς μεγίστης καὶ τιμιωτάτης ἑορτῆς ἀπὸ αὐτῆς (Ἰουδαίων) ἡ καλεῖται ἱερὰ καὶ ἡ ῥώμιος Διονυσίου προσήκουσα τὴν γὰρ λεγόμενον κισθίον, ἀρμύζοντι τρυγητῷ, τραπέζῃσι τε προστίθεται παντοδαπὴς ὀψώνος, καὶ σπανίως, καὶ καθίσταν ἰσχυρότατον μῦθον καὶ νεκρῷ θιακοδωμῷ, καὶ τῷ προσέχον τῆς ἑορτῆς Σακευὴν ἐνομή-
σαντες ὀψώνος δὲ ὅστις ἐκρίνας ὁμῖκτος ὅλυν ἑορτῇσιν οὐκ ἔστι ἀνταγμάτων, ἀλλὰ ἑνταυ-
θάδε Βάχχου καλομένου τιθέσθαι. ἔπειτα δὲ καὶ Κρητοφωρίαν τῆς ἑορτῆς καὶ Θυρσοφορίαν
ἀπὸ αὐτοῦ, ἐν ᾗ θύρσους ἔχοντες οἱ ἐκ τῶν οἰκόντων ἀποδίδονται δὲ δ, τὴν δὲ οὖν
οὐκ ἔστιν. Ἐκδοὶ δὲ Βακχίου ὄνομα τὸ κασιμέριον καὶ γὰρ οὐκ ἐστὶν μερῶς, ἀλλὰ
Ἀργίῃσι τοῖς Διονυσίῳ, ἀνακαθίστανται τὸν θῖον χρώσται καὶ κισθίζοντες ἴσμεν
προστίθεν, οὐκ αὐτοὶ Διονύτος προσετινάζοντες, ὅτι ἀπὸ τοῦ Λύσιου, ὅτι μῦθος
ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἰσχυρότατος γερουσίας. Οἶμαι δὲ καὶ τὴν τῶν οὐκ ἐλλείπων ἑορτῇ
μὴ παντοδαπὸν ἀπορροδίνοντων ὄνομα. Ἰσχυρὸς γὰρ καὶ οὗτος ἐστὶ καλλὸς τοῦ Βάχχου κα-
λεῖται, καὶ τούτων ἄριστα τὴν φωνὴν ἔχει ἰσχυρίζομαι τῷ Θυρ. «Maximae et perfe-
ctissimae Iudaeorum sollemnitatis et tempus et modus cum Bacchi sacris
congruit. Quod enim ipsi vocant ieiunium, id sic celebrant, at maxime
fervente vindemia proponant mensas, in quibus expositae sint omnis ge-
neris fruges, et sub tabernaculis desideant, quae potissimum et palmitibus
et hedera contextantur: et primam sollemnitatis diem *Tabernacula* nomi-
nant. Pucis vero post diebus aliam festivitatem non obscure, sed omnino
aperte Baccho nuncupatam celebrant. Est etiam sollemne apud eos festum
Craterophoria et Thyrsophoria, in quo thyrsos gestantes in templum in-
trant: quid intus faciant ignoro. Credibile est ab iis Bacchi sacra peragi:
nam et tulus exiguis, sicut Argivi Bacchanalibus, utuntur ad evocationem
numinis; et alii progrediuntur citharis ludentes, quos ipsi Levitas appel-
lunt, sive a Lysio, sive ab Evio (utraque vox Baccho congruit) ita dictos.
Opinor etiam sabbatorum serias non plane a Baccho esse alienas. Sabbas
enim etiamnum multi Baechas appellant, eamque edunt vocem, dum ar-
gia Bacchi celebrant. » Alias deinde rationes subdit Plutarchus, quibus suam
sententiam demonstratam credit: nempe festis diebus summum pontificem
Iudaeorum mitratum incedere, tintinnabulis et veste dependentibus; quod,
inquit, nulli alii Deo, quam Baccho convenit: Iudaeos in sacrificiis mel
non adhibere; quia adversa vino mellis natura: denique inter multas poe-
narum formas, hanc apud Iudaeos maxime odiosam esse, qua ad certum
tempus vino interdicitur damnatus. Quae retulisse sit satis, nec refutatione
indigent. Manifestum enim est haec omnia niti absurdis rituum iudaeo-
rum interpretationibus, et sollemnitate Tabernaculorum in pravam detorta.
Nempe quod post collectas fruges, Iudaei in tabernaculis, arborum fraude
contextis, diversantes, summa cum luctitia festum Tabernaculorum die
quintodecimo mensis Tisri, iuxta legem Levitici, XXIII, 40 et seq. septem
diebus celebrabant; quod praecipua quoque festivitate diem alterum et
vicesimum eiusdem mensis Tisri observabant, ramos, seu thyrsos, salicis
aliorumque arborum gestantes, et Deum servatorem plorimum invocantes,
ideoque dies ille in calendariis iudaeis appellatur *הושענא רבה*: inde

confecta sunt illa omnia Baechanalia; a quibus ita abhorrebant Iudaei, ut quoniam illos ad id impietatis compellere vellet Antiochus Epiphanes, mori potius, quam foedari maluerint. Vide II Machab. VI, 7 et seq. Confer quoque, si volueris, eum Plutarcho Athenaeum, lib. VII, p. 276. Inde evidenter perspicies cur festum illud Plutarchus dixerit Craterophoria. Σάββατος autem memorat, quod Iudaei Deum Sabaoth, ΣΑΒΑΩΘ, seu Deum exercituum invocabant.

Vitisque aurea.

Quae fuerit illa vitis aurea, in templo reperta, explicandum.

DE VITE AVREA.

Quum in templo interiore omnia auro coruscarent, ut eius porta ornaretur, vitis aurea supra columnarum caput, et sub corona muri, expansa est, tanta amplitudine, ut ex ea botri statura humana dependereut. Iosephi. Bell. Iud. V, 5, n. 4: Εἷχε δὲ καὶ τῆς χειρὸς ὑπὲρ τοῦτος (ἐλάτης) ἀκρίδους, ὥς ὡς βίτρου ἀνθρώπου ἀνταρῶντες. At expressius de hac vite Ioseph. Gorionides, V, 26: Herodes rex vitem ex auro puro consecratam columnarum capiti imposuit, cuius pondus mille talenta auri puri aequabat: יעש גפן זהב מחד ויתן על ראש העמודים כלמעה גפן ואף כבי זהב : משה : Mux prosequitur Gorionides: Vitis autem ipsa affabre facta erat; eiusque rami, folia ac germina rutilante auro conspicua erant; botri eius ex auro subvirili, illiusque uvae atque acini et folliculi ex lapidibus pretiosis constabant. Mille talenta auri puri efficiunt gallicae monetae 124,074,075.

At tantum auri pondus, maxime in his locis angustiis, est omnino absurdum. Itaque vel crediderim verba Gorionidis ita molliruda esse, ut significent vitem illam aestimatam fuisse mille talentis (gallicae monetae...); vel si quis ea de pondere mille talentorum auri accipere voluerit, saltem fateatur summam illam esse totius vitis gemmarumque pretium. Quod quidem vix probabile adhuc videretur, si sciremus, hanc vitem, non vius Herodis, sed totius gentis Iudaicae, per omnem terrarum orbem diffusae, et ad eam magnificentiam per nouaginta ferme annos prouae, monumentum fuisse. Quicunque enim aurum templo vovebat, folium, aut uvam, botrumve, ex hac vite suspendebat, ut videre est in Mima, tit. Middoth, cap. 3, n. 8. Haud mirum ergo in maximas opes exerevisse vitem illam, quae, oculato teste Iosepho, Antiq. Iud. lib. XV, 11, n. 3, intuentibus, tum magnitudine, tum arte, in tanta pretiosae materiae copia, miraculum videbatur: ἦν δὲ τοῖς ἀρχαῖοις ἀνθρώποις οὐκ ἔγνωσαν, τοῖς βίτρου ἀνθρώπου ὅσον ἐκ δούρου καὶ τοῦ μεγάλου καὶ τῆς τίχνης τοῖς ἰδοῦσι, οἷον ἐν κολοσσίδι τῆς ἑλῆς ἐν ἀκτοῦσι καὶ ἄλλοις.

Videtur autem Iudaeos in hoc aureae vitis ornatu imitatos esse regnum Persarum magnificentiam, quam laeulenter testatur Charea, Mitylleneus, apud Athenaeum, lib. XII, p. 514: Εἰς τοῦτο, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ τοῦ Περσίου βασιλέως, ἔμεν ἡμεῖς τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὑπὲρ ἀρχαῖας εὐαγγελίας, ὡς

DE FABVLA IVDÆOS, HEDERA VINCTOS,

BACCHVM COLVISSE.

Fabulae originem docet monstratque Plutarchus in Symposiac. IV, 5, p. 671: Τῆς μεγίστης καὶ τιμωτάτης ἑορτῆς κατ' αὐτοὺς (Ἰουδαίους) ἡ καλεῖται ἰσὶ καὶ ἡ τριεὺς Διονύσιος προσήκουσ' τῆν γὰρ ἀρχαίαν κατεῖχον, ἀρμάζοντι τροχῶν, τροχίχης τε προσδίδουσι παντοδαπῆς δαΐδας, καὶ αὐτοὺς, καὶ πεποιῶν ἐν νηριῶσι μάλιστα καὶ κατὰ θανάτου μάλιστα, καὶ τῶν προτίμων τῆς ἑορτῆς θανάτῳ ὀφειλόμενοι δόλως ἐλ ὕστατον ἡμέραν πάλιν ἑορτὴν εἰς αὐτὸν ἐλ ἀναγμύων, ἀλλὰ περικλυτὸν Βάκχον καλεῖσθαι εὐθέως. Ἐστὶ δὲ καὶ Κρατερωφωρίαν τῆς ἑορτῆς καὶ Θυρσοφωρίαν κατ' αὐτοὺς, ἐν ᾗ θυρσὸς ἔχοντες εἰς τὸ ἱερὸν αἰετοῦ ἀναβάντες ἐλ δ', ἐν δ' αὖτε εἰς ἱερὸν, εἰσὶ δὲ Βακχίαν εἶναι τὴν καλούμενην καὶ γὰρ ἀνὰ σελὶν μαρτυρεῖ, ὡς τὴν Ἀργίαν τοὺς Διονυσίους, ἀνακαταμέναι τὸν θῶν χροῖσται καὶ αἰθαρίζοντες ἵσταται προσπίπτου, εἰς αὐτὸν Διόνειος προσαναμύζουσιν, ὅτε κατὰ τὸν Διόνειον, ὅτε μάλιστα κατὰ τὸν Ἐβειν τῆς ἰουδαίας γρηγομένης. Οἶμαι δὲ καὶ τὴν αὖν ἐκβάντων ἑορτὴν μὴ παντάπασιν ἀπεροδίνουσαν εἶναι. Σάββας γὰρ καὶ αὖν ἵτι καλεῖται τοὺς Βάκχους καλεῖται, καὶ ταύτην ἡγεῖται τὸν φωνὴν δεῖν ἐργάζεσθαι τῷ θεῷ. «Maximae et perfectissimae Iudaeorum sollemnitatis et tempus et modus cum Bacchi sacris congruit. Quod enim ipsi vocant ieiunium, id sic celebrant, ut maxime fervente vindemia propoquant mensas, in quibus expositae sicut omnis generis fruges, et sub tabernaculis desident, quae potissimum e palmitibus et hedera contextuntur: et primam sollemnitatis diem Tabernacula nominant. Paucis vero post diebus aliam festivitatem non obscure, sed omoiōo aperte Baccho nuncupatam celebrant. Est etiam sollemne apud eos festum Craterophoria et Thyrsophoria, in quo thyrsos gestantes in templum intrant: quid intus faciant ignoro. Credibile est ab iis Bacchi sacra peragi: nam et tubis exiguis, sicut Argivi Bacchanalibus, utuntur ad evocationem numinis; et alii ingrediuntur citharis ludentes, quos ipsi Levitas appellat, sive a Lysio, sive ab Evio (utraq; vox Baccho congruit) ita dictos. Opinor etiam sabbatorum ferias non plane a Baccho esse alienas. Sabbos enim etiamnum multi Bacchos appellant, eamque edunt vocem, dum origi Bacchi celebrant.» Alias deinde rationes subdit Plutarchus, quibus suam sententiam demonstratam credit: nempe festis diebus summum pontificem Iudaeorum mitratum incedere, tintinnabulis e veste dependentibus; quod, inquit, nulli alii Deo, quam Baccho convenit: Iudaeos in sacrificiis mel non adhibere; quia adversa vino mellis natura: denique inter multas poenarum formas, hanc apud Iudaeos maxime odiosam esse, qua ad certum tempus vino interdicitur damnavis. Quae retulisse sit satis, nec refutatioe indigeat. Manifestum enim est haec omnia niti absurdis rituum iudaeorum interpretationibus, et sollemnitate Tabernaculorum in pravum detorta. Nempe quod post collectas fruges, Iudaei in tabernaculis, arborum fronde contextis, diversantes, summa cum laetitia festum Tabernaculorum die quindodecimo mensis Tisri, iuxta legem Levitici, XXIII, 40 et seq. septem diebus celebrabant; quod praecipua quoque festivitate diem alterum ei vicesimum eiusdem mensis Tisri observabant, ramos, seu thyrsos, salicis aliarumque arborum gestantes, et Deum servatorem plurimum invocantes, ideoque dies ille in calendariis iudaicis appellatur וַחַד הַתִּשְׂרִי: iuda

confecta sunt illi omnia Bacchanalia; a quibus ita abhorrebant Iudaei, ut quum illos ad id impietatis compellere vellet Antiochus Epiphanes, mori potius, quam fudari maluerint. Vide II Machab. VI, 7 et seq. Confer quoque, si volueris, cum Plutarcho Athenoecum, lib. VII, p. 276. Iude evidenter perspicies cur festum illud Plutarchus dixerit Craterophoria. Σάββατον autem memorat, quod Iudaei Deum Sabaoth, ΣΑΒΩΤΗΡ, seu Deum exercituum invocabant.

Vitisque aurea.

Quae fuerit illa vitis aurea, in templo reperta, explicandum.

DE VITE AVREA.

Quum in templo interiore omnia auro coruscarent, ut eius porta ornaretur, vitis aurea supra columnarum caput, et sub corona mori, expansa est, tanta amplitudine, ut ex ea botri statura humana dependere. Ioseph. Bell. Iud. V, 5, n. 4: Εἶχε δὲ καὶ τῆς χειρὸς ἄνω (πάντες) ἀπεκείνου, ὡς βίτρου ἀνθρώπου ἀντιστήντος. At expressius de hac vite Ioseph. Gorionides, V, 26: Herodes rex vitem ex auro puro confectam columnarum capiti imposuit, cuius pondus mille talenta auri puri aequabat: יעש גפן זהב מחור ויתן על ראש העמודים מלמעלה גפן ואף כורי זהב. Mox prosequitur Gorionides: Vitis autem ipsa affabre facta erat; eiusque rami, folia ne germina rutilante auro conspicua erant; botri eius ex auro subviridi, illiusque uvae atque acini et folliculi ex lapidibus pretiosis constabant. Mille talenta auri puri efficiunt gallicae monetae 124,074,075.

At tantum auri pondus, maxime in his locis augustis, est omnino absurdum. Itaque vel crediderim verba Gorionidis ita mollienda esse, ut significent vitem illam aestimatum fuisse mille talentis (gallicae monetae...); vel si quis ea de pondere mille talentorum auri accipere voluerit, saltim fateatur summam illam esse totius vitis gemmarumque pretium. Quod quidem vix probabile adhuc videretur, ni sciremus, hanc vitem, non unius Herodis, sed totius gentis Iudaicae, per omnem terrarum orbem diffusae, et ad eam magnificentiam per nonaginta ferme annos prouae, monumentum fuisse. Quicumque enim aurum templo reuebat, folium, aut uvam, botrumve, ex hac vite suspendebat, ut videre est in Misna, tit. Middoth, cap. 3, n. 8. Haud mirum ergo in maximas opes excreuisse vitem illam, quae, oculato teste Iosepho, Antiq. Iud. lib. XV, 11, n. 3, intuentibus, tum magnitudine, tum arte, in tanta pretiosae materiae copia, miraculum videbatur: ὥς τοις θεοποιήσαντο ἄνευ τῆς χειρὸς, τὰς βίτρου ἀνθρώπου ἔχοντες ὅλην καὶ τὸ πρῶτον αὐτὴ τῆς τῆρας τοῖς ἰδιότητι, οἷον ἐν πλοσσίῳ τῆς ὕλης τὸ κατασκευασθὲν ἐν.

Videtur autem Iudaeos in hoc aureae vitis ornatu imitatos esse regum Persarum magnificentiam, quam loculenter testatur Chares, Mitylenaeus, apud Athenaeum, lib. XII, p. 514: Εἰς τοῦτο, ὡς ἐν, ἔχον ἐν τῷ Περσῶν βασιλείᾳ, ὡς ἐν ἡμεῶν τῆς βασιλείας αἰνέας ὡς ἐν ἀρχαῖς τε καὶ νῦν, ἐν

ἡ χρυσία πεντακισχίλια διὰ καυτῆς ἵκιστο τάλαρα, καὶ τοῦτο ἰσχυρῶς προσηγορεύον
 βασιλεύει καὶ πρὸς αὐτῶν ἵκιστον εἴματα τριάντοι, εὐ τάλαρα πεντακισχίλια ἵκιστος ἄργυ-
 ρίου, καὶ προσηγορεύοντες βασιλεύοντες ἰσχυροῦντες. ἔν δὲ ἐν τῷ καυτῶν καὶ διὰ βασιλείας ἡμ-
 κλῆς χρυσῆς ἑστὶ τῆς κλῆς· τὴν δὲ ἡμῶν ταύτην ἡμῶντες φέρει ἐν τοῖς Στραβόνι,
 καὶ βότρυς ἔχει ἐν τῶν πεντακισχίλιον φέρει ἐν τοῖς Στραβόνι. Eo usque luxuria,
 inquit Chares, processerunt Persarum reges, ut ad verticem regii cubilis
 superne esset caenaculum cum quinque lectis, in quo talenta auri quin-
 quies mille (galliae monetae 333,333,334 fr.) semper adservabantur; id
 cervicalium regum appellabant: cubilis vero pedibus alterum erat caenacu-
 lum cum tribus lectis, ubi reposita talentorum argenti tria millia (gall.
 mon. 13,537,038 fr.) quod senectutem regis nuncupabant: in eius cubiculo
 fuit quoque vitis aurea, gemmis ornata, super lectum distenta, cuius uvae
 Amyntas, in libro de Panderibus, ait ex pretiosissimis gemmis compo-
 sitas fuisse.

Tantas opes in Oriente unquam exstitisse vix crederemus, ni iis fidem
 facisset nostra actas, quum audivimus, et multi ipsi viderunt, regem Per-
 sarum *Thamas-Kouli-Kan*, subito occupata, anno 1739, urbe *Dely*, Mo-
 goliei imperii sede, abstulisse e thesauro regio:

Moneta quidecem *Kiurours* (gallicae monetae 333,333,334 fr.) *Kiurour*
 vulgo nuncupamus *Carol*;

Gemmae suppellectile octo *Kiurours* (gallicae monetae 177,777,778 fr.);

Lectum regium, aestimatum septem *Kiurours* (gall. m. 155,555,556 fr.);

Thronum regium, aestimatum novem *Kiurours* (gall. m. 100,000,000 fr.).

Cetera in tam recenti memoria omnibus comperita omittam; satis sit
 observasse universa spolia fuisse, minima aestimatione, centum undecim
Kiurours (gallicae monetae 2,466,666,667 fr.). Quae opem com-
 memoratio haud erit supervacanea, ut ex nostris temporibus vetera tempora
 aestimare discamus.

Nunc vero, ut ad Iudaeos revertar, monuerim, antequam Herodes
 vitam auream in templo dicasset, aliam iam olim fuisse in cimelio domus
 Hasmoneae a rege Iudaeorum Alexandro Iannaeo factam. Aristobulus,
 eius filius, eam dono dedit Pompeio Magno, qui eam Romae in templo
 Iovis Capitolini dicavit. Exstat hac de re luculentum Strabonis testimo-
 nium apud Iosephum, *Antiq. Iud. XIV, 3, n. 1*: Ἐπειδὴ γὰρ αὐτῷ (Παρθένῳ)
 μέγα δῶρον Ἀριστέβουλος, ἡμῶντος χρυσῆς ἐν πεντακισχίλιον ταλάντων μέγεθος διὰ τοῦ
 δῶρου καὶ Στραβῶν ἐ Καπεδόλῃ, λίγαν εὐτυχίαν. « ἢ ἴσθι δὲ καὶ ἐξ Αἰγύπτου κρητὶς,
 καὶ εὐτυχίαν ἐν χρυσῷ τετρακισχίλιον, καὶ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας εἰσι ἡμῶντος, εἰσι εὐτυχίαν.
 τετρακισχίλιον ὠνείμαζον τὸ δεκάετηρμα ». Τότε οὖν μίσηται τὸ δῶρον ὑπερβαρύνει καὶ ἡμῶντος
 ἀποδοῦναι ἐν τῷ ἱερῷ. τῷ δὲ τοῦ Καπεδόλῃ, ὑπερβαρύνει ἔχειν ἈΑΕΞΑΝ-
 ΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ αὐτοκτονίαν ταλάντων.
 Ἀριστέβουλος πρὶν εὖν τότε λίγαντα αἰρῆται τῶν ἰουδαίων εὐτυχίαν. *Misit Pompeio*
ingens donum Aristabulus, vitam auream ex quingentis talentis (gallicae
 monetae 000,000 fr.). Meminit autem huius muneris etiam Strabo *Cap-*
padox, his verbis: « Venit et ex Aegypto legatio, cum corona aureorum
quatuor mille (circiter gallicae monetae 0,000 fr.), *et ex Iudaea sive vitis,*
sive hortus: quod opus delectationem (Iude vitis illa aurea hortusque
 autem dictus est *Terpian* a Iosepho Gorionide, *IV, 20*: מִדְּבַר רַגְקִי כֹדֶפִין
 12) nominabant. Hoc donum vidimus etiam nos *Romae* in templo Iovis

*Capitolini dedicatum, cum inscriptione ALEXANDRI IYDAEORVM REGIS. Ac-
stimabatur autem quingentis talentis; et quidem fertur Aristobulum
Iudaeorum dynasten hoc misisse.*

Hic est saue mons aureus, haec vitis aurea, quam Pompeius transtulit
in triumpho, quem de Iudaeis victuque Asia egit a. U. c. 693. Insignis
annus, quo, auctore Plinio, XXXVII, 2, victoria illa Pompeii primum
ad margaritas gemmasque romanos mores inclinavit. Hoc enim triumpho
transtulit alveum cum tesseriis lusorium et gemmis duabus lotum pedes
tres, longum pedes quatuor (et ne quis de ea re dubitet, nulla gemma-
rum magnitudine hodie prope ad hanc amplitudinem accedente, in ea fuit
Luna aurea pondo XXX, id est, triginta librarum romanarum); lectos
tricliniales tres; vasa ex auro et gemmis abacorum novem; signa aurea
tria, Minervae, Martis et Apollinis; coronas ex margaritis triginta tres;
montem aureum quadratum cum cervis et leonibus, et pomis omnis ge-
neris circumdata vite aurea; museum ex margaritis, in cuius fastigio
horologium erat. De hoc triumpho confer et Plinium, VII, 26. Aurea
autem haec vitis Hasamoneorum nunquam fuit in templo Hierosolymi-
tano, ut videre est apud eruditum Seldenum, de Iure Natur. et Gentium,
II, 8, p. 235.

BROTII.

N.º 6. CAP. VL Balsamum modica arbor.

Ut olim Pompeius Magnus in Mithridatico triumpho eburnum, ita Ve-
spasianus Titusque in Iudaico balsamum ostendere. De arbore tantae
olim celebritatis, hodieque magni nominis, pauca disserendum.

DE BALSAMO.

Balsamo patris est Arabia Felix. Illud, ut videtur, a regina Saba Sa-
lomou accepit; idque vulgo apud Iudaeos ferebatur, teste Iosepho, Antiq-
Iud. VIII, 6, n. 6: *Αἱ γυναικες δὲ τῆς τοῦ ἐπαβαλαύμου γῆς, ὅν ἔτι νῦν
ἐμὸν ἡ χώρα εἶναι, θύοντες ταύτης τῆς γυναικὸς ἔχουσιν.* Aiant etiam, quod
opobalsami radicem, quam nostra etiamnum terra edit, huic mulieri
acceptam ferimus. Postea ita a Iudaeis exultum est balsamum, ut inter
eorum opes annumeraretur. Unde Iustinus, XXXVI, 3: *Opes genti ex
vestigalibus opobalsami erevere, quod in his tantum regionibus gignitur.*

Capta Iudaea, balsamum sibi vindicavit fiscus; et saepe, ut plus lucri
perciperetur, in Aegypto quoque satum. Nunc natale solum ac patriam
repetiit; nec iam Iudaicam aegyptiumve, sed arabicum, celebratur. Pluri-
mum quidem nominis obtinet, sed apud nos fama magis, quam re: ve-
rum enim ac genuinum in Turcarum imperatoris optimatumque usus et
delicias cedit: ad nos adulterinum defertur. Iude nobis serice incomperta
eximia illa vis, qua pro stomacho et vulneribus praepollet.

Plinius, Vespasiano placendi laud incuriosus, multa habet de balsamo.
Sufficiat praecipua seligere, quae Tacitum illustrent. Haec autem Plinius,
XII, 25: « Omnibus odoribus praefertur balsamum, vni terrarum Iudaeae
concessum, quondam in duobus tantum hortis, utriusque regio, altero

ingerum XX non amplius, altero paneiorum. Ostendere arbuseolam hanc Urbi imperatores Vespasiani. Clurumque dictu, a Pompeio Magno in triumpho arbores quoque duximus. Servit nunc haec, et tributa pendit cum sua gente, in totum alia natura, quam nostri externique prudiderunt. Quippe viti similior est, quam myrto. Malcolis (gill. *reictans*) acri dicitur, nuper vineta, ut vitis: et implet culles vincarum modo, quae sine adoniniculis se ipsae sustineant. Tondetur similiter fruticans, ac rastris nitescit, properatque vasci, intra tertium annum fructifera. Folium proximum rutae, perpetua coma. Saevire in eam Iudaei, sicut in vitam quoque suam. Contra defendere Romani, et dimicatum pro frutice est. Seritque nunc eum ficus: nec unquam fuit numerosior aut procerior. Proceritas intra biua cubita subsistit.... Inciditur vitro, lapide, ossisve cultellis. Ferro laedi vitulia odit. Emoritur protinus, eadem amputari supervacua potius. Incid-entis manus libratur artifici temperamento, ne quid ultra corticem violet. Succus e plaga manat, quem opobalsamum vocant, suavitatis eximiae, sed tenui gutta ploratu, lanis parva colligitur in cornua. Ex his novo fetili conditur, crassiori similis oleo, et in musto candida. Rubescit deinde, simulque dorescit et translucido. Alexandro Magno res ibi gerente, toto die aestivo unam coucham impleri iustum erat. Omni vero fecunditate e maiore horto congios senos, minore singulos, quum duplo rependebatur argentum. Nunc etiam singularum arborum largior vena; ter omnibus percutitur aestatibus, postea deputatur. Et sarmenta quoque in merce sunt pcc III, amputatio ipsa surculusque venit intra quintum devictae annum. Xylobalsamum vocatur, et coquitur in unguentis.... Summa probatio balsami est, ut lac coagulet, in veste maculas non faciat. Nec manifestior alibi fraus: quippe millibus denarium, sextarii emti vendente fisco trecentis denariis, veniunt: in tantum expedit augere liquorem. Xylobalsamo pretium in libras X, V. =

Paene nunc addiderim, quae Plinius explicent. Ex his enim, quae retulimus, patet aetate Alexandri Magni exiguam fuisse balsami copiam, aliquidem ex duobus hortis annua balsami fecunditas fuit tantum septem congiorum. Quod, quum duplo rependeretur, venibat circiter gallicae monetae 50 fr. Si ex balsami vectigalibus creverint Iudaeorum opes, ut docet Iustinus, tunc sane vel Iudaei maiorem balsami copiam cacoluere, vel largior fuit arborum vena. Certe, Romanis Iudaea potentibus, et numerosiores et proceriores fuisse arbores testatur Plinius. Nec tamen imminutum balsami pretium: nam, teste eodem Plinio, sextarius venibat trecentis denariis, seu gall. mon. 230 fr. Ergo tunc quoque duplo rependebatur. Meriores autem, qui vendente fisco sextarium trecentis denariis emerant, ita balsamum oleo, resina, galbano, aliisque id genus adulterabant atque augebant, ut quod emerant trecentis denariis, ipsi millibus denarium, gallicae monetae 769 fr. venderent. Ligno autem minima erat gratia. Iude a. U. c. 828, qui fuit o devicta Iudaea quintus annus, sarmenta venire, pcc III, seu septingentis sesteriis, id est, gallicae monetae 133 fr. Xylobalsamo autem pretium in libras X, V, id est denarii quinque, seu gallicae monetae 4 fr.

DIOTIRA.

N.º 7. CAP. VIII. Immensae opulentiae templum Hierosolymitanum.

Primum, ut quae dicenda sunt intelligantur, abducendus est animus a nostris ecclesiis, quae nihil habent cum Hierosolymitano templi magnitudinis et magnificentiae commune: intimi tantum penetralis similitudinem aliquam referunt, ac maxime Graecorum ecclesias. Gravia ergo cogitanda sunt spatia; circumductae undequaque porticus marmoreae, cedrinis laquearibus tectae; aereae variis pretiosisque lapidibus disacriminatae; ara sub dio; in recessu intimum penetrale.

Itaque duplex fuit templum Hierosolymitanum: interius alterum, alterum exterius. Interioris templi signa quadrata, et singula latera quingentorum cubitorum: Ezechiel, XLII, 30 (cubitus autem vulgo uno pede et octo pollicibus, mensura parisieusi, defuitur). Exterius templum turrim Antoniam quadratum non haberetur. Eius magnitudo haud ita completa, quod manifesta erat Iosephus, quum templi exterioris et turris Antoniae ambitum sex stadiis comprehendit: 'Ο δὲ τῆς αὐτῆς αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ ἡ ἀρχὴ ἐκτείνετο ἕως τοῦ ἑξήκοντος καὶ τριῶν σταδίων: Ioseph. Bell. lud. V, 5; n. 2. Unde cl. d'Anville (*Dissertation sur l'ancienne Jérusalem*, p. 54) existimat pro ἱεροῦ olim forte scriptum fuisse *ἱεροῦ*; ita ut exterioris templi et turris Antoniae ambitus fuerit septingentarum sexaginta hexapedarum, (4,289 *pedes*). Quod ob turris Antoniae, quatuor alius turribus munitae, asplitudinem, minus potius, quam maius crediderim. At haec de templi magnificentia et amplitudine quas multi eruditissimi viri cunctis operibus illustrare, sint satis. Eius opulentia nobis potius exploranda.

In ipso templi exterioris aditu occurrebat, Orientem versus, porta triginta cubitos alta, et viginti lata, cuius fores aere corinthio foribus argento auroque obductis erant multo praestantiores: Ioseph. Bell. lud. V, 5, n. 3.

A templo exteriore, ubi atrium erat gentium, ad interius templum aduentibus alia obversabatur porta, Orientem quoque versus, quinquaginta cubitos alta, et quadraginta lata. Eius fores crassissimis auri argentique laminis vestitae. In meridionali septentrionalique eiusdem templi lateribus octo aliae erant portae, eadem, qua modo dicta exterioris templi porta, magnitudine: earum quoque fores auro argentoque onustae: Ioseph. loc. cit.

In interiore hoc templo erat atrium Iudaeorum, ara, et penetrale, quod Sanctum et Sanctum Sanctorum dicebatur. Illud penetrale, ut sanctitate, ita apparatu et opulentia erat praecipuum. Eius frons, Orienti obversa, lata cubitos centum, totidem alta, tota auro refulgebat. Ipsum quoque totius penetralis fastigium, aureis, sed acutissimis, veribus horrebat, ne ab insidentibus avibus inquinaretur. Eius porta erat septuaginta cubitos alta, quinquae et viginti lata, cui nullae tamen fores, ut caeli semper patens imaginem referret. Inde erat prospectus in primam penetralis partem (tres enim in partes dividebatur penetrale) altam intus cubitos nonaginta, longam quinquaginta, viginti latam. Porta et prima illa pars interior penetralis undique auro coruscabat; et supra portam expansa erat vitis illa aurea, unde botri statura humana dependebant: Ioseph. An-

TACIT. Oper. Tom. V.

K

tiq. Iud. XV, 11, n. 3; et Bell. Iud. V, 5, n. 4. De hac vite dictum satis supra cap. 5.

Primum hanc penetralis partem excipiebat pars altera sanetior, alta cubitos sexaginta, quadraginta longa, et viginti lata. Aureae erant eius fores altae cubitos quinque et quinquaginta, latae sexdecim: ante has fores expansum erat aulaeum babilonicum, hyacintho, hyso, cocco, et porpura, mirabili arte, contextum. In ipso penetrali, aereis quoque ornamentis fulgido, erat mensa aurea, aureum candelabrum, thuribulum aureum, praecipua iudaicae religionis monumenta, de quibus dictum in Appendice ad librum Historiar. V, 51. Vide et Iosephum, Bell. Iud. V, 5, n. 5.

Post alteram hanc penetralis partem, pone sequebatur pars tertia et sanctissima, quae appellabatur *Sanctum Saneti*, seu *Sanctum Sanctorum*. Ante aureas quoque eius, ut supra, fores, expansum erat velum (illud est velum, quod in morte Iesu Christi scissum est). Tertia illa pars penetralis, alta cubitos sexaginta, longo cubitos viginti, totidem lata, auro tecta et strata, nullo lumine, praecipuaque veneratione. Ibi enim in templo Salomonico fuerat arca foederis, duo Cherubim, et propitiatorium. Quae quom in templo Zorobabelico deessent, crediderim in hac tertia penetralia parte fuisse tantum librum Legis. Existimat tamen eruditus *Prude ux* (*Histoire des Juifs*), ad annum 534 a. C. Iudaeis aliam arcam ad veteris exemplar, Cherubim atque propitiatorium fecisse et in Sancto Sanctorum reposuisse. At, si ibi haec fuerit, quomodo Iosephus ait nihil omnino in hoc penetrali fuisse? *Exente δ' οὐδὲν ὅσιν ἐν αὐτῇ*; Ioseph. Bell. Iud. lib. V, cap. 5, n. 5. Tacitos quoque cap. 9, memorat *vacuum sedem et inania arcana*.

Hactenus templi apparatus, in quo quidem multum opulentiae, vidimus: nunc vero adrunda templi gazophylacia, alia argenteis aureisque patenis, vasis, instrumentis referta; alia aromatibus plena; alia hyso, porpura, babilonicis onusta. Quanta autem essent hac aetate babilonicis pretia, aestimari potest ex luxu Neronis, cui triclinaria babilonis, quadragies sestertio, gallicae monetae 768,707 fr. coconstitire, ut diximus inter Aorcedota de Nerone; vide infra h. locum. Adde nunc gazophylacia, in quibus sacra pecunia adservabatur. Quanta tunc fuerit, nemo expressit: infinitam enim, *ἀνεργον μὲν τὸν χρημάτων εὐχριστὸν*, generatim dixit Iosephos, Bell. Iud. VI, 5, n. 2. Maximam certe fuisse potest, quum post excidium Hierosolymitanum auri pretium dimidia parte in Syria sit immixtum, ut diximus in Appendice ad librum Hist. V, 39.

Ut tamen ex vetustioribus temporibus praesens opulentia aliquatenus aestimetor, animadvertendum fuisse in templi gazophylacio duo millia talentorum, gall. mon. 16,750,124 fr. quum Pompeius Magnus Hierosolyma cepit a. U. c. 691. Octo post annis, Crassus illa duo millia talentorum rapuit: praeterea templum auro spoliavit ad octo millia talentorum, gall. mon. 88,493,828 fr. irahem quoque, ex qua suspendebatur velum, solido auro factam ex trecentis minis, gall. mon. 745,038 fr. abstulit: Ioseph. Antiq. Iud. XIV, 7, n. 1. Ac proinde tum Crassus rapuit e templo Hierosolymitano gall. mon. 106,028,988 fr. Nondum tamen templum Hierosolymitanum, inter assiduos bellorum motus, ad eam opulentiam adornatum fuerat, quo postea evectum est Herodis Magni munus-

gentia, et certantibus undique Iudaeorum studiis, imperitque romano
pace. Tum enim primum ad Salomonici templi magnificentiam accedere
visum est. Insuper locupletissimus quingae Iudaeorum domos in templo
extruxerat, in quibus opes suas cundiderat, ita ut tunc ibi essent tutius
gentia thesauri, teste Iosepho, Bell. Iud. VI, 5, n. 2: *πᾶς ἰουδαίων
εὐχρηστὸς οἶκος*. Non immerito igitur Tacitus *immensae opulentiae tem-*
plum dixit.

Hacremus autem, quom illas templi Hierosolymitani opes legimus, et nostrorum temporum pauperum contemplanur. At reputeaus unicum fuisse noo modu urbis Hierosolymorum, sed totius Iudaeae guttis templum. Si uicium quoque nobis foret, et quidquid in tot temple conuigae apparatus fuit expensum in uno templo collectum haberemus, quauto maiores opes miraremur!

Environ.

N.º 8. CAP. XIII. *Pluribus persuasio iacrat, antiquis sacerdotum literis contineri, coijso tempore fore, ut valesceret Oriens, projectaque Iudaea rerum potiretur: quæ ambages Pespasianum ac Titum prædicerant. Sed vulgus, more humane cupidinis, sibi tantam fatorum magnitudinem interpretati, ne adversis quidem ad vera mutabatur.*

Haec persuasionem testatur quoque Sueton. in Vespasiano, 4: *Percrebuerat Oriente toto vetus et constans opinio: esse in futuris, ut eo tempore Iudaea profecti rerum potirentur. Id de imperatore romano, bellum autem. Significatius adhuc Iosephus, Bell. Iud. VI, 8, a. 4: Τὸ δὲ ἰσχυρὸν αὐτοῦ (Iosepho) μάλιστα πρὸς τοὺς κληρικοὺς, ὅτι χριστὸς ἀμφιέχων ἑαυτοῦ ἐν τοῖς λαοῖς ὁμοίως ᾤκισται, ὡς ἀπὸ τῶν αἰσίων ὄντων, ἀπὸ τῆς χήρας τῆς κτλ. οὐκ ἔστιν ἡ ἀντιπαρ. Τότε αὖ μὴ οὐκ αἰσίων ἔχοντες, καὶ αὐτοὶ τὸν αἰῶνα ἰσχυροὶ, ἀπὸ τῶν αἰσίων ὄντων ὡς ἀπὸ τῶν ὀντων. Sed quod maxime Iudaeos ad bellum excitaverat, vaticinium, vaticinium in sacris libris repertum, illis temporibus quendam ex ipsorum finibus orbis terrarum imperio potiturum. Id enim illi quasi sibi proprium acceperunt, multi- que sapientes interpretatione decepti sunt. Significabat nempe oraculum Vespasianum principem, qui in Iudaea declaratus est imperator.*

Opusculum quidem Tacitus ac Suetonius veri ignorantia, Iosephus adiutiori demonstrant antiquae illae literae, quae adhuc exstant apud Daciel, II, 44: Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλέων τούτων, ἀνεστήκει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλεὺς, καὶ ἐν ταῖς αἰῶνας τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ λαοῦ ἀνεστήκει ἐν τοῖς αἰῶνας. In diebus autem regum istorum (vel regum, מלכותם) illorum, suscitabit Deus caeli regnum, quod in aeternam non dissipabitur, et regnum eius alteri populo non tradetur: consumiet autem et consumet universa regna haec; et ipsum stabit in aeternum. Illud est magnum, quod Apostoli, Iudaea profecti, non opum fulgore, non armorum vi, ne in persuasibilibus quidem humanae sapientiae verbis, sed in

attentione spiritus et virtutis fundaverunt, teste Paulo, I ad Corinth. II, 4. Babyloniorum, Persarum, Graecorum, Romanorumque regnis maius, statim per terrarum orbem late diffusum est, ut videre est apud eundem Paulum in ep. ad Romanos, X, 18. Sub ipso Neronis principatu, iam nonnulli e domo Caesaris christianae militiae nomen dederant. Inde Paulus in epistola ad Philippenses, IV, 22: *Ἀσκήσαται ἱππες ἀντις ἐλ ὑμῶν, πᾶντα ἐλ ἐλ τῆς κυρίας εὐαγγελίας* Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Caesaris domo sunt.

Vespasiana quidem, ad imperium postea evectus, ausus est divina oracula in suae dignitatis omen ac firmitatem divertere. At Deus, vanis mortalium consiliis illudens, brevem fecit Vespasiani, brevioris Titi, nec longam, et improperam Domitiani potestatem; paucisque annis Flavia domus evanuit. Immo ut illustrius exstaret argumentum divina oracula ad Flavian domum non pertinuisse, illius ipsius domus pars magna, Flavia Domitilla, Vespasiani neptis, Titos Flavius Clemens eius fratris filius, Plautilla fratris quoque filia, altera Flavia Domitilla, idem sanguis, christianam religionem professi, ideoque exilia et mortem passi, regnum Christi sanguine suo firmavere. Vide stemma Flavio in Excurs. ad Hist. I, 46, pag. 22, n. 11, 12, 13 et 14. Regnum illud, ut nihil humani in eius propagatione esse manifesto videretur, cum imperio romano et exteris principibus dia luctatum est. Interfecti, excarnificati sunt Christi milites. At tandem orbis, eorum patientia victus, Christo credidit; exemplumque ultro dedere principes et imperatores. Tum in signis vesikalique rostris, quae tot abhinc saeculis ut numina habebantur, resplenduit Christi nomen, XP., in quo spes et salus avonstorum: tum in his affulsit ipsa Christi erus, cum inscriptione in hoc signo victor eris. Ad Constantini Magni et Constantii nummos. Variis deinde linguis et monumentis celebratus est *IC XC BASILE BASILE* et *IC XC BAS BAS* regnativus, ut passim videre est in imperatorum nummis. Idem nos quoque aureis nostris nummis continuo profitemur: *IC XC BAS BAS*, id est, *Christus regnat, vincit, imperat*. Sic valuit Orieus; et iuxta antiquas prophetarum literas fundatum a Iudaea profectis Iesu Christi regnum, quod in aeternum non dissipabitur.

BROTIER.

N.º 9. Cap. idem. Multitudinem obsessorum sexcenta millia fuisse accipimus.

Ita MSS. Flor. Bud. Agr. editio princeps, Rhenanus et recentiores. M.º Patrolanus, ducenta; forte quod in MSS. reperit d.ºta, ut habent MSS. Harl. Bodl. les. Guelf. Sexcenta quoque habet Orosius, VII, 9, quom vide ioter Testimonia Veterum. Nondum tamen accuratus est ille numerus. Nam, teste Iosepho, intra paucos obsidionis menses clata quot sexcenta millia, 600,000, fame peste encetorum, totoque obsidio perire unde cies centena millia, 1,100,000. Adde captivorum multitudinem. Quae si quis reputet, haud diffitebitur multitudinem obsessorum saltem fuisse duodecies centena millia. Ne tamen incredibilis hic numerus esse videntur, de eo distinctius dicendum, simulque quantum iudaici sanguinis hoc bello

leustum sit declarandum, ut quam horrende fuerit iudaica clades summatim potcat.

QVIS OBSESSORVM NUMERVS?

QVOT TOTO BELLO IVDAICO INTERFECTI?

Apud Eusebium, de Praeparat. Evangelicæ. IX, 4, Hecataens, Alexandri Magni expeditionum comes, Hierosolyma a centum viginti milibus hominum habitata prodit. Crevit postea, cum populi iudaici fortuna, in urbe princeps incolarum numerus; ac Plinii ætate evaserat in longe clarissimam urbium Orientis, non Iudææ modo: Plin. V, 14. Minime tamen conruptum quis tum fuerit eius incolarum numerus. Forte fuerit sexcenta millia; huncque numerum, proclivi errore, pro obessorum numero usurpavit Tacitus: pari errore sexcenta illa millia de interfecti. Orosius accepit, quæ de obactis fuerant dicta. Ut ut est, aucta adhuc erit urbs magna colluvie Iudæorum, et Idumæorum, et ceterarum urbium iudaicarum clade: Tacit. Hist. V, 12. Præterea obsidione clausi sunt Iudæi, quum, ob Paschæis celebritatem, in urbem undique convenissent. Quanta autem multitudinem convenirent, Cestius cognoverat paucis ante annis, sub finem Neroniani principatus, vigentibusque iudaicis rebus: compositum enim ex hostiarum numero tum ibi fuisse vicies septies centena millia, 2,700,000, purorum sanctorumque, ut loquuntur, Iudæorum, qui agnum Paschalem comedere; minime computatis menstrualibus mulieribus, lepra aliæ impuritate laborantibus, et alienigenis, qui huc quoque religionis causa confluxerant: *Ἰουδαῖοι καὶ ἑσθῆτων... μυριάδες ἰσθμιαῖον καὶ θανάσιον, καθαρίων ἀσθενῶν καὶ ἁγίων· οὗτοι γὰρ διαφύει, οὗτοι γυναικῶν, οὗτοι γυναικῶν ἁγνισμένων, οὗτοι τοῖς ἄλλοις ἀσθενήσαντες ἵδου τῶνδε τοῖς θύσις μεταλαμβάνουσιν· ἅλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοθιῶσι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑσθῆτων καὶ ἁγίων*. Euseb. Bell. Iud. VI, 9, n. 3. In huiusmodi Paschæis celebritate convenere circiter tricies centena millia, 3,000,000 hominum.

In supremo autem Paschate, quod Iudaei a. I. C. 70, stante templo, celebrare, multo minor multitudo maxime e longinquis regionibus convenit, atrita iam bellis Iudaea, et imminente Hierosolymitana obsidione. Verumtamen quum in ea obsidione perierint undecies centena milia, 1,100,000 hominum, certissimum est non fuisse sexcenta milia obsessorum, sed potius duodecies centena milia, 1,200,000, aut etiam amplius. Tantam autem turba incolarum, tum advenarum multitudinem in urbe Hierosolymis, quorum ambitus fuit tantum XXXIII stadium, nemo mirabitur, quum attenderit buie urbi fuisse poleherrima suburba, τὴν ἐκτοὴν ἀπὸ τῆς πόλεως, quae memorat Iosephus, Bell. Iud. VI, 1, homini, sed toti familiae sufficere. Unde tam frequens pestis, ut recte observat eruditus Shaw (*Voyages dans la Barbarie et le Levant*, vol. I, p. 354). Ideo quoque in obsidione Hierosolymitana, eversis suburbiis, et omnibus in urbe confertim agglomeratis, ex loci angustia atrox pestis grassata est; ut habet Iosephus, Bell. Iud. VI, 9, a. 2. Ὅς τε τὸ πρὸς πόλιν κείναι τὴν ἀνθυγιανὴν γένεσθαι λοιμικὴν σφοδρὰν.

Nunc vero quum obsessorum numerum satis expendimus, toto bello interfectos summatis recensebimus, ut iudaicae cladis atrocitas cognoscatur, et quanto sanguine occisi Christi sanguis, ulescente Deo, sit expletus, innotescat.

CAEDES IVDAEORVM AB A. V. C. 819,

I. C. 66, AD A. V. C. 823, I. C. 70.

Inter ipsa belli initia Hierosolymis (Ioseph. Bell. Iud. II, 14) caesi sunt Iudaei ad tria millia et sexcentos, *καὶ τρεχίλις καὶ ἑξακισχίλις*... 3,600.

Hierosolymis aliae duae caedes: Ioseph. Bell. Iud. II, 15, n. 5, et II, 17, n. 5.

Caesareae (Ioseph. Bell. Iud. II, 18, n. 1) caeduntur supra viginti millia, *ὡς ἐξ ἑκατομμυρίων*..... 20,000.

Per totam ferme Syriam magna Iudaeorum strages: Ioseph. Bell. Iud. II, 18, n. 2 et 5.

Scythopoli (Ioseph. Bell. Iud. II, 18, n. 3) caesa tredecim millia, *ὡς ἐξ ἑκατομμυρίων καὶ τρεχίλις*..... 13,000.

Ascalone (Ioseph. ibid. n. 5) duo millia et quingenti, *πεντακισχίλις ἢ ὀχλίς*..... 2,500.

Ptolemaide (Ioseph. ibid. n. 5) duo millia, *δυσχίλις*..... 2,000.

Alexandriae (Ioseph. ibid. n. 8) quinquaginta millia, *πενήκοντα χίλις*..... 50,000.

Cestius Zabulonem, urbem Galilaeae, et circumiectos viros diripit incendit: Ioseph. ibid. n. 9.

Ioppe (Ioseph. ibid. n. 10) caesi ad octo millia et quadriagentos, *τετρακισχίλις καὶ ὀκτὸς ἑκατομμύριον*..... 8,400.

In Nabatene toparchia, Caesarea vicina, caedes plurimae, et vici incendio consumpti: Ioseph. ibid.

In monte Asamone, prope urbem Sepphorin (Ioseph. ibid. n. 11) caesi super duo millia, *ὡς ἐξ ὀχλίων*..... 2,000.

Lydda urbe (Ioseph. Bell. Iud. II, 19, n. 1), ferme vacua, quod omnis fere multitudo Hierosolyma ob festum Tabernaculorum ascenderat, incensa, caesi quinquaginta, *πενήκοντα*..... 50.

Damasei (Ioseph. Bell. Iud. II, 20, n. 2) caesi ad decem millia, *μυρία*..... 10,000.

Ascalone (Ioseph. Bell. Iud. III, 2, n. 2) decem millia, *μύρια*..... 10,000.

Ascalone iterum (Ioseph. ibid. n. 3) octo millia et amplius, *ὡς ἐξ ὀχλίων*..... 8,000.

Gadara capta, puberes omnes Vespasiani interfecit, urbem, viciorum oppida, vicisque incendit: Ioseph. Bell. Iud. III, 7, n. 1.

Iaphae, in vico Galilaeae maximo (Ioseph. ibid. n. 31), caesa quoddecim millia, *μύρια καὶ δεκά ἑκατομμύριον*..... 15,000.

In monte Garizina (Ioseph. ibid. n. 32) duodecim millia et sexcenti, *δώδεκα ἑκατομμύριον ἢ μύρια*..... 12,600.

Iotapatiae (Ioseph. ibid. n. 36) quadraginta millia, *τετρακισχίλις*..... 40,000.

- Eversa urbs Ioppe, quom prius submersa fuissent (Ioseph. Bell. Iud. III, 9, n. 3) Iudaeorum quatuor millia et ducenti, *τετρακισχίλιον περὶ τοὺς δυνάμεις*..... 4,200.
- Tarichaea, et in pugna navali locumque Genesar (Ioseph. Bell. Iud. III, 10, n. 9), periere sex millia et quingenti, *ἑξακισχίλιαι πεντακισχίλιαι*..... 6,500.
- Tarichaeis (Ioseph. ibid. n. 10) iterum caesi mille ducenti, *δύναμεις αἱ χίλιαι*..... 1,200.
- Gamulac (Ioseph. Bell. Iud. IV, 1, n. 10) perempti quater mille, *τετρακισχίλιαι*..... 4,000.
- Ibidem (Ioseph. ibid.) sponte praecipites, enecti quinques mille et amplius, *ὡς πεντακισχίλιαι*..... 5,000.
- Gischalae (Ioseph. Bell. Iud. IV, 2, n. 5) fugitivorum caesa sex millia, *ὡς ἑξακισχίλιαι*..... 6,000.
- Hierosolymis (Ioseph. Bell. Iud. IV, 5, n. 1) ab Idumaeis caeduntur octo millia et quingenti, *ὡς πεντακισχίλιαι καὶ οὐκισχίλιαι*..... 8,500.
- Ibidem (Ioseph. ibid. n. 3) caesa nobilium duodecim millia, *μύρια καὶ ὀκτὼ χίλιαι τῶν ἀρίστων*..... 12,000.
- Ibidem caedes plurimae a Zelotis editae: Ioseph. Bell. Iud. IV, 6, 7 et 8.
- In castello Masada, Hierosolymis vicino (Ioseph. Bell. Iud. IV, 7, n. 2), sicariis caesi Iudaei septingenti et amplius, *ὡς πεντακισχίλιαι*..... 700.
- Ah Iisdem sicariis per totam Iudaeam caedes editae: Ioseph. ibid.
- Galatensium (Ioseph. ibid. n. 4) a Romanis caesa quindecim millia, *μύρια καὶ πέντε χίλιαι*..... 15,000.
- Infiniti alii, *ὡς περὶ ἀπείρητον*, in Iordanem praecipites desiliere. Vastitas et interitio a Gadaris usque ad latum Asphaltitium; plurimi quoque in ipso loco caesi: Ioseph. ibid.
- In vicis Idumaeae, Betari et Cephartoba (Ioseph. Bell. Iud. IV, 8, n. 1) caesa decem millia et amplius, *ὡς περὶ μύρια*..... 10,000.
- Alii vici plurimi eversi et incensi: Ioseph. ibid.
- Gerasis (Ioseph. Bell. Iud. IV, 9, n. 1) caesi iuvenes mille, *χιλίας τῶν νέων*..... 1,000.
- Ibidem loca plurima flammis et caedibus foedata: Ioseph. ibid.
- Proelia multa, quibus se ipsi et Idumaeos efficiunt Iudaei: Ioseph. ibid. n. 5 et 7.
- Toparchias Gopbniticam et Arabatenam, indeque Hierosolyma usque loca omnia occisione depopulatur Vespasianus: Ioseph. ibid. n. 9.
- Pariter Cerealis Idumaeam superiorem vastat, et Chebronem urbem, haud procul Hierosolymis, incendio et iueolarum intertione delect: Ioseph. ibid.
- Hierosolymis Iudaei, factionibus odiisque efferati, in se ipsi saeviunt. Proelia, caedes plurimae: templum quoque cruore respersum: Ioseph. Bell. Iud. IV, 9, n. 10, et V, 1 et 3.
- Hierosolymorum obsidio: famēs, pestis, tanta demum necessitas, ut in hac unica obsidione (Ioseph. Bell. Iud. VI, 9, n. 3) perierint Iudaeorum undecies centena millia, *τῶν δὲ ἀποθνήσκοντων κατὰ πᾶσαν τὴν περιουσίαν περὶ ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν*..... 1,100,000.

Captis excisisque Hierosolymis, duo adhuc manebant Iudaeis praesidiis, Machaerus et Masada: Machaerunte (Joseph. Bell. Iud. VII, 6, n. 4) caesi Iudaei mille et septingenti, *dei tunc zelotae iuraverunt*..... 1,700.

In salta lardes (Joseph. ibid. n. 5) *Hicrosolymis* et *Machserunte* fugi-
tivorum caesa tria millia, *varrydum*..... 3.000

Masadae (Ioseph. VII, 9, n. 1) Iudaei omnes, ne in manus Romanorum
venirent, se ipsi perimunt nongenti numero et sciaqula, *ἡ χριστιανική*
οὐκ ἐκείνηται.....

Cyrenen usque (Ioseph. Bell. Iud. VII, 11, n. 2) iudaici belli furor
peruasit; ibique caesa Iudaeorum tria millia, *τρεῖς χιλιάδες*..... 3.000.

Nunc vero si summas, a Josepho singulatim expressas, collegerimus, interfectorum erit numerus..... 1,38,910.

Si, quae Iosephus generatim dixit, aestimaverimus, sane haud pauciores Iudaei toto bello perire, quam vices centena millia. 2,000,000.

Deique reputemus (quod iam monuimus in Appendice ad Historiarum librum V, 42 et 43) captivorum nonaginta septem millia, venditam terram, Iudaeos, ubicunque in romano imperio degissent, Iovi Capitolino tributum solvere iussos, ac tandem, quales praedixerat Osee, III, 4, sic esse servandos, *sicut servos Aegyptiae, sicut servos Sinear, sicut servos Babiloniarum, sicut servos Assyriorum sine rege, et sine principe, et sine sacrificio, et sine altari, et sine ephod, et sine theraphim*. Eventa illa, quibus nulla unquam existeret illustratio et testatio, immo quorum nosmetipsi testes sumus, cum vaticiniis Danielis, IX, 26 et 27, ipsiusque Moysis, qui in Deuteronom. XXVIII, 46 et seq., iudaicam hanc calamitatem non tam praedixit, quam descripsit, conferamus; atque nihil esse religione divinitus fulgurum.

BROTHER,

FINIS EXCVRSVVM AD HISTORIAS

EXCURSVS ET NOTAE

BROTERII, HEINECCII,

ET VARIORVM,

AD OPERA C. CORNELII TACITI.

LIBER DE MORIBVS GERMANORVM.

N.º 1. **L**IBRVM C. Cornelii Taciti de situ, moribus et populis Germaniae, meditandum potius, quam legendum, paullo fusiùs sum expositurus, quod in eo iuris nostri politici fontes lateant. Vere enim dixit cl. de Montesquieu, *Esprit des Loix*, XXX, 19: *Il est impossible d'entrer un peu avant dans notre droit politique, si l'on ne connaît parfaitement les lois et les mœurs des peuples Germains*. Brevis quidem est libellus, sed alto Taciti ingenio et immensa rerum copia plenus; quem paucis, sed egregie, laudavit idem cl. de Montesquieu, loc. cit. c. 2: *Tacite fait un ouvrage exprès sur les mœurs des Germains: il est court, cet ouvrage; mais c'est l'ouvrage de Tacite qui abrégait tout, parcequ'il voyait tout*.

BROTIER.

N.º 2. **C**AP. II. *Mox a seipsis invento nomine....*

Vexatissimus sane locus, quem sic enucleare tentem, omitta omni coniectura verborumque mutatione. Nomen primum unius nationis, scilicet qui nunc *Tungri* vocantur, non gentis, i. e. non commune omnium populorum qui civitatibus divisi, genere coniuncti, inter Rhenum et Scythicam regionem siti erant, deinde in omnes illos populos diffusum est hocce modo: primum victores, puta natio Tungrorum, illud nomen ob metum hostibus iniciendum invenerant; mox omnes, sc. gens Germanica, i. e. et ipsi invenerant, ut priores, et a se ipsis inventum adsumpserunt vocabulum, quod videbatur decorum. Itaque omnes *Germani* vocati sunt, et nomen in gentem evaluit.

Haec est, ut opinor, Taciti sententia: quam tamen paullo errare a vero crediderim; siquidem *Germaniae* vocabulum censet appellativum gentis, quod conditio civilis apud illam gentem insigne fuisse testantur barbarum instituta gentium, quae romanum imperium quinto saeculo occupaverunt.

TACIT. Oper. Tom. V.

L

Nemo nescit vocem *Germanus*, ductam a *ger* vel *here* exercitus, et *man* homo per aspirationem, pronuntiari *Hermannus* solum veteribus septentrionalis populis. *Hermannus*, *Herimannus*, *Hevemannus*, *Arimannus* (quae vocabula idem significant, in mediæ ævi glossematæ), est vir liber, vir bellicosus, qui banuum publicum vel militiam aliasque publicas functiones implere putest. Apud barbaros vir bellicosus et civis unus et idem erat. At qui rem familiarem non habebant, quæ sumptus militiæ tolerarent, in inferiorem ordinem reducti seu *lidrum*, dimidio minoris quam illi viri vel *barones* aestimabantur. Nempe apud eos gentem dignitatem ordinem pretio capitis (*wegegeldo*) taxatam fuisse et distinctam, quis ignorat?

(Vid. Cang. Gloss. Inf. Latinit. voc. *Heremannus*; Heinece. Antiquit. Germa. I, c. 1, par. 9; Lex Salic. tit. XLIV; Marculf. form. I, 18.)

Vocem *ἀνιμάνης* etiam apud Græcos mediæ ævi significasse virum bellicosum me admonuit illust. I. Fr. Boissmader, ut videre est in portit. grammat. Herodian. p. 183, quas edidit Lond. 1819, in-8.º

[L. N.]

N.º 3. CAP. V. *Possessione et usu haud perinde affeitur.*

Gronovius hæc verba, subaudito comparationis ad libitum affectæ argumentum, interpretatur: quam longe liberiores commentationum neque recipiendam existimus: et requiro in hoc loco Broterii, Ernesti, cæterorumque quos perlegi, iudicium. Itaque non evagatus extra ipsius Taciti verba, comparationem institutam inter duas res hic nuncupatas expellere tentabo. Dixit res Germanis placere non neque ob possessionem quam ob utilitatem, *se licet argentum magis quam aurum sequi eos, quia numerus argenteorum facilius usui esset*; et vasa argentea apud illos non magis curæ atque pretio quam quæ humo fiuntur; quippe quos possidere inutilia non perinde iuvaret quam in vilibus; ideoque afficiuntur, moventur, in aestimandis rebus, haud perinde voluptate possideendi quam utendi fructu.

[L. N.]

N.º 4. CAP. VI. *Mixti prædantur... centeni ex singulis pagis sunt.*

Hæc elegantem Caesaris locum, in quo mos ille bellandi egregie describitur, affect Broter. At eo Caesar a Tacito differre videtur, quod prior totidem numero *pedites* quot *equites* fuisse, *singulos a singulis lectos* narrat, postior autem definitos numero, videlicet, *centenos ex singulis pagis fuisse pedites*, non pares numero eam æquibus ostendit.

Neque adeo filicem crediderim Broterii alteram interpretationem, quæ hæc oēs *e-utenti ex singulis pagis* explicat, quasi ita nominati essent, quod ex pagis in centenas divisus essent *plecti*, *die hunderte*, auctore Dithmaro. At satis per se patet sensus Taciti, eos ita nominatos, quod centum essent ex singulis pagis, non quod ex centenis.

Hunc quidem fuisse Taciti sensum procul dubio est: Tacitum vero non

errasse, quom numero fuisse illos nominatos, non regiois nomine unde eligerentur, asserat, nolim asserere. Cave ne hos centenos pugnaotes cum centenis iudicibus comitibus, infra c. 12, confundas, quos *Rachinburgos* lex Salica nominat. Postea et *centenarii* fuere, singuli cuiusque centenas iudices.

I. N.

N.º 5. Cap. idem. *Rari gladiis, aut maioribus lanceis utuntur.*

DE MILITIA GERMANORVM.

Quamvis autem in tot civitates ac respublicas secreti viverent Germani, varaque inter eos esset, ut inter gentes bellicosas, concordia; idem tamen propemodum tot civitatibus ac rebuspublicis finis erat propositus. Potentium eum bellicam intendebant, si a paucis discesseris, omnes, eoque omnes eorum mores omniaque instituta erant comparata. Recte iam tul. Caesar, de Bell. Gall. VI, 21, de maioribus nostris prodidit: *Vita omnis in venerationibus atque in studiis rei militaris consistit.* Et paucis interiectis, ibid. cap. 23: *Hoc proprium virtutis existimant, expulsos agris finitimos cedere, neque quemquam audere prope se consistere.* Sed et Pomponius Mela, de Situ urbis, III, 3: *Ius in viribus habent, adeo ut ne latrocinii quidem pudeat, tantum hospiti bus boni, mitesque supplicibus.* Quom vero aliae gentes bella ideo suscipiunt, ut fides imperii longe lateque praeferant, Germani vastorum imperiorum non admodum cupidi, regiones quas devicerant, vel, relicta patria, insidebant ipsi (unde tot gentium germanicarum migrationes 1), vel eas longe lateque vastabant 2. *Conatus ergo bellorum, teste eodem Pomponio Mela, III, 3, ex libidine oriebantur, neque imperitandi prolatandique fines (quod emixe non volebant), sed ut circa ipsa quae laeent, vasta essent.* Paucissimae ergo gentes faciebant provincias vietisque imperabant, veluti Eburones Condrosii, Nervii Centronibus, Grudis, Levacis, Pleumosii, Gerduris, ceu refert Caesar de Bell. Gall. IV, 6, et V, 39.

Omnis ergo ad militarem gloriam referebant Germani, nihilque, ut iam ab Hermanno Conringio, de Republ. Germ. parag. 10 seq., demonstratum est, apud eos vel lege, vel consuetudine fuerat receptum, quod non ad virtutem militarem potentiamque bellicam pertineret. A pueris Germani adusuefacti sunt cibo simplicissimo, agrestibus pomis, recenti feræ et lacti concreto 3, qualem victum permultum contulisse ad robur et magnitudinem corporum Germanicorum, singulari coque perverso opusculo demonstravit Herm. Conring. (Dissert. de habitu corp. veterum Germ.) Deinde in primis dabant operam, ut frigora atque inedia, frequentissimas militiae comites, quam facillime perficeret 4. Iuvenes non licitis,

1 Tacit. Hist. lib. IV, c. 75.

2 Caes. de Bell. Gall. lib. VI, c. 13.

3 Caes. de Bell. Gall. lib. IV, c. 1; Tacit. de Morib. Germ. 2. 23.

4 Tacit. lib. c. 7. Sentea, de Ira, lib. I, c. 11.

musica, artibus sellulariis, sed armis, venationibus, latrociniiis, quae extra fines civitatis ne turpia quidem habebant ¹, aliisque belli praeludiis; delectabantur. Genus spectaculorum iis unum, atque in omni coetu idem; idque non ad pompam et lasciviam, quales ludos vix spectare audebant ², sed ad fortitudinem, usumque armorum comparatum. *Nudi enim iuvenes, quibus id ludicrum erat, inter gladios se infestasque frameas saltu iaciebant* ³. Quod porro sera iam Venus, adeoque inexhausta pubertas esset ⁴; quod non urbes atque aedes splendidiore, sed tuguria et casas incolerent ⁵; quod nandi ⁶, cursusque velocissimi ⁷ summam sibi adquirerent peritiam: illud omne eo pertinebat, ut ad quaeris movera militaria dextre ubiunda eo essent expeditiores.

Ita domi Germani administrabant rempublicam: dispiciendum nunc porro, quo pacto bella gesserint. Militia illis non conductitia erat (quamvis ipsi Germani facile ab aliis gentibus stipendia mererentur), sed lecta; et maximam quidem partem pedestris. *In universum enim aestuanti, inquit Tacitus, de Mor. Germ. 6, plus penes peditem roboris*. Alio loco, 30, de Catts idem auctor ait: *Omne robur in pedite, quem super arma feramentis quaque et copiis coenerant*. Ipsa sane ratio eis pedestrem suadebat militiam: quoniam enim universa Germania paludibus, montibus, silvisque horrebat, non multum profecto profecisset equitatus, quantumlibet copiosus. Neque tamen plane deerant equestres copiae, quibus Teneteri potissimum valebant ⁸. lumentis non utebantur importatis, sed quae apud eos erant nata, parvis ac deformibus, quae tamen quotidiana exercitacione, summi ut essent laboris efficiebant ⁹. Medio tamen aevu thuringicis cimbrisque equis magnum statutum esse pretium, alio loco docebimus. Ephippiis insidere, turpe videbatur ¹⁰: sed tanto magis delectabantur frenis ac phaleris, quae etiam inter fuitimarum gentium dona maximi faciebant ¹¹. Illud notatu dignissimum, quod et dimachorum quoddam genus (novum plerisque visum ¹²) iam Caesaris aevu in exercitu habuerint Germani. Diserte enim Caesar, de Bell. Gall. IV, 2: *Equestribus, inquit, proeliis, saepe ex equis desiliunt, ac pedibus proeliantur, equosque eodem manere vestigio ausuefaciunt, ad quos se celeriter, quum usus poscit, recipiunt*. Solabant etiam equites selectiores, mixti peditatui proliari, ea utrimque arte ac sagacitate, ut ipsis Romanis vel eo potissimum nomine essent admirationi. Qua de re denuo Caesar, ibid. I, 48: *Equitum millia erant sex, totidem numero pedites velocissimi ac fortissimi, quos*

¹ Caesar I. c. i Pompon. Mela, ibid. i Tacit. Annal. lib. XII, c. 27.

² Tacit. Annal. lib. XIII, c. 54.

³ Idem, de Morib. Germ. c. 24.

⁴ Idem, ibid. c. 20.

⁵ Idem, ibid. c. 16: Strabo, lib. VII, p. 291.

⁶ Tacit. Hist. lib. IV, c. 24: Herodian, lib. VII, c. 2: Pompon. Mela, lib. III, c. 5.

⁷ Caesar, de Bell. Gall. lib. I, c. 48.

⁸ Idem, ibid.

⁹ Idem, ibid. lib. IV, c. 2.

¹⁰ Idem, ibid.

¹¹ Tacit. de Morib. Germ. c. 15.

¹² Hart. Elem. prod. civil. part. I, c. 9, parag. 12.

ex omni copia singuli singulos, suae salutis causa delegerant. Cum his in proeliis versabantur, ad hos se equites recipiebant. Illi, si quid erat durius, concurrerant; si qui, graviore vulnere accepto, equo deciderant, circumstabant; si qua erat longius procedendum, aut celerius recipiendum, tanta erat horum exercitatione celeritas, ut iubis equorum sublevati, cursum adaequarent. Eiusdem moris hanc in modum meminit Tacitus, de Mor. Germ. c. 6: *Eoque mixti proeliantur, apta et congruente ad equestrem pugnam velocitate pedum, quos ex omni iuventute delectos ante aciem locant. Definitur et numerus, centeni ex singulis pagis sunt, idque ipsi inter suos vocantur; et quod primum numerus fuit, iam nomen et honor est. Videntur ergo hi pedites, quos centenos vocabant, apud Germanos eodem loco fuisse, quo apud Romanos triarii, apud Macedones phalaux. Proeliis etiam intererat principes, qui non nisi magna clientum turba stipati adversus hostem proficisciebantur.*

Ceterum quod ad ipsam bellum gerendi rationem attinet, armis non adeo exquisitis utebantur Germani: paucis gladii erant, aut maiores lanceae 1. Quamvis enim Cimbris *pyulus sui fupius maxims, praelongos et graves gladios* 2; reliquis etiam Germanis *ingentes, enormes, praelongas hastas* tribuant veteres 3; rem tamen ita explicat Tacitus, Annal. XIV, 2, ut *primam aciem hastatam, ceteris praeusta aut brevis tela fuisse* dicat. Plerique ergo breviores hastas, vel, ipsorum vocabulo, *frameas (pfriemen)*, ferebant, angusto et brevi ferro praemunitas, sed ita acris, et ad usum habili, ut eodem telo, prout ratio poscerbat, vel cominus vel eminus pugnarent. Et equites quidem scuto frameaeque erant contenti: pedites et missilia spargebant, pluraque singuli atque in immensum vibrabant 4. De vestibus et sagis parum erant solliciti, Dione, XXXVIII, p. 89, enim et Tacit. Ann. II, 14, testibus, vel maiore sui parte nudi incedebant, vel pelle ferina tegebant artus: paucis loricae, vix nni alterive cassis et galles 5, quae belluarum saevissimarum rictus, et inusitatas figuras et alas cristas praeferebat, ut taoto eminentiores viderentur 7. Scutis tegebantur maximis, et ad statorem hominum porrectis, coloribusque lectissimis 8, vel etiam bestiarum imaginibus distinctis 9, nisi quod Gothorum, Rugiorum et Lemoviorum insignia essent rotunda scuta, brevesque gladii 10. Ubi ad manus ventum, aciem componebant per cuneos 11, ita quidem, ut singulas, quae simul militarent, gentes propriis cuneis 12, singulas vero familias ac propinquitates propriis turmis componerent; id quod non abs re praeci-

1 Tacit. de Mor. Germ. c. 14.

2 Idem, ibid. cap. 6.

3 Plutarch. in Mario, p. 425.

4 Tacit. Annal. lib. I, c. 64; lib. II, c. 14 et 21; Hist. lib. V, c. 18.

5 Tacit. de Morib. Germ. c. 6.

6 Dio Cass. lib. XXXVIII, p. 91.

7 Plutarch. in Mario, p. 420.

8 Tacit. de Morib. Germ. c. 6.

9 Diodor. Sic. Biblioth. p. 307.

10 Tacit. de Morib. Germ. c. 43.

11 Idem, ibid. c. 6.

12 Idem, Hist. lib. IV, c. 16.

poni virtutis incitamentum fuisse, ait Tacitus, de Morib. Germ. 7. Aote proelio duces alloquebantur exitum 1. Hinc ubi sonu armorum et tripudii adplausus-ent, cornusque sonniscent 2. cantu truci et incondito elamore in hostem ferebantur 3. Augebat tumultum mulierum ululatus. Nam et hac partim auspicionum causa 4, partim ad inflammandos eorum animos, partim ob vulneratorum curationem castra sequuntur 5. Antequam eum Romanis committerentur, vagis incursibus et disiecti per catervas, saxis, glandibus et ceteris missilibus proelia incehant. Postea longa adversus eos militis insueverant signa sequi, subsidiis firmari, dicta imperatorum accipere, qui manu, voce, vulnere pugnam sustentabant 6. Scythicae memores originis, etiam fuga querebant victuriam. Quae de re Tacitus, de Morib. Germ. c. 6: *Cedere loco, dummodo rursus inter, consiliu potius, quam formidinis arbitrantur*. Saepè fugam simulantes, in planitiem salibus cinctam hostes trahebant, dein coorti et effusi trudebant adversus, instabant cedentibus, collectosque in orbem pars congressi, quidem emius proturbabant 7. Reliqua quae ad veterum Germanorum militiam pertinent, iam a Cluvero, Germ. Antiq. I, 44 et seq.; Coringio, de Vet. Rep. Germ. purag. 25 et seq.; Strauchio, Diss. III, de Arm. Roman. aliisque sunt occupata, ut adeo actum agere nihil attineat.

Et haec quidem est veteris illius ac liberae Germaniae facies, quam nec Romanorum potentia, nec conglobata vis hostium evertere potuisset uoquam, si manus animosque maturius innoxisset. Enim vero erat hoc e libertate vitium, quod tot gentes non consultarent in unum, nec foedere quodam *expugnare* sese adversus communes hostes munirent. Potius aeterna fere erant inter finitimos bella. Sic Tacitus, Annal. XII, 28, *Catos cum Cherusis perpetue fere ait discordare*; et Caesar, de Bell. Gall. VI, 23: *nos id proprium virtutis existimasse tradit, expulso agris finitimos cedere, neque quemquam prope se audere consistere*. (Vid. euud. IV, 3, et Pomp. Mel. III, 3). Et haec quidem Germanorum similitudo tam erat perpetua, ut eas Romanis suis imprimis gratularetur Tacitus, de Mor. Germ. 33, et Annal. XII, existimans id, quod res erat, non posse non perire Germanos, quos aeterna discordia in certissimum ipsorummet perniciem armaret. Et sane quamvis vix quidquam, quod ad bene beateque vivendum pertinebat, in tanta frugalitate desinet Germani. natiue ipsa esset populosa, fortis ac valida, regio invidissima et ferax, libertas summa, iudicia severa, leges acquirissimae: eorum laetum omnium fructum interceperunt civiles discordiae, quibus demum sicut, ut Germani initio multis cladibus a Romanis attriti, postea a Francis tristissima servitute secusim opprimerentur.

HÄRNECEVS, Antiq. German. Iuriapr. I, c. 1, purag. 14, 15, 26, 27, 28.

1 Idem, ibid. lib. V, c. 17.

2 Diod. Sic. lib. V, p. 307.

3 Dio Cass. lib. XXXVIII, p. 89; Tacit. Hist. lib. II, c. 22, et lib. IV, c. 18.

4 Caes. de Bell. Gall. lib. I, c. 50; Plutarch. in Mario, p. 416; Strabo, lib. VII,

p. 29; Tacit. de Mor. Germ. c. 8.

5 Tacit. de Mor. Germ. c. 7 et 8.

6 Idem, Annal. lib. II, c. 17 et 43.

7 Idem, ibid. c. 11.

N.º 6. CAP. VI. Scutum reliquisse.

Iam Taciti aetate Germani, gens bello adueta, nihil sanctius armis, ac inprimis scuto, habuerunt. Aut enim historicus leuissimus ¹: *Scutum reliquisse, praecipuum flagitium. Nec aut sacris adesse, aut concilia inire ignominiosa fuit: multaque superstites bellorum infamam laqueo finierant.* Eandem religionem et Fraueo quodammodo retinuisse, ex lege Salica, tit. XXXII, parag. 6, patet, in qua ita sancitum est: *Si quis alteri imputaverit, quod scutum suum proiecisset in hoste, vel fugiendo praetimore, CXX den., qui faciunt sol. III, culpabilis iudicetur.* Quia et extincto Francorum imperio bellica haec disciplina tamdiu mansit integra, quamdiu penes solos nobiles fuit ius armorum, et tela gladiisque in bello res acta est. Scuto enim in hostium potestate relicto, nobilitas quoque perdita videbatur, si vera est Spangeub., Spec. Nobilit. p. 301, observatio. Certissimam vero esse, vel exemplo Guilielmi, comitis Ostrevaudiae, patet, qui, quod scutum apud Frisios amisisset, teste Guil. Reda, Hist. Ultrai. ad ann. 1395, et Ioan. a Leyd. Chron. XXXI, 60, indignus ideo habitus est, qui regis Francorum mensae uideretur, adeoque a facili, lacerato mantili, contumeliose tractatus. Hiuc ex sigillis comitum Flaudriae, ab Oliv. Uredio, Sigill. comit. Flandr. p. 51, delineatis, discimus, armatis scuta gladiisque cateuis ferreis iunctas thuraci, ac adeo facile avelli aut abscindi possent: ceu iam pridem frater mei amotissimus in luceleuto de sigillis veterum syntagmate observavit ².

Quom ergo tanti scuta aestimarent veteres Germani, operam etiam dederunt, ut illa essent quam ornatissima. Sane iam Taciti (de Morib. Germ. 6) aetate coeperunt *lectissimis coloribus distinguere*. Quos colores ego non alios esse existimo, quam quos deinde in arte heraldica semper retinuerunt Germani, album puta, nigrum, caeruleum, purpureum, ac postremo viridem, quibus et aurum addiderunt posterius, ex quo illud noscere coeperunt ³. Nec variegata tantum, coloribusque lectissimis illita fuerunt veterum scuta, verum etiam animalium aliisque imaginibus insignita. Id quod non abs re colligere mihi videor, ex testimonio Diodori Siculi, V, p. 307, qui Gallis id usitatum fuisse ait: *Ὅτετοι δὲ, ὡς καὶ οὖν χαλκῶς ἔχοντες ὄντων, οὐ μόνον πρὸς ἄλληλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑστέρας ἐπιδεικνύμενοι.* *Arma illis sunt scuta, ad staturam hominis porrecta, et insigni proprio variegata. Quidam aeneis bestiarum imagines, tam ad defensivam, quam ornatum affubere solitas praefereunt.* Quo loco quidem de Gallis loquitur Diodorus: sed his ac Germanos iidem prope moribus usos esse, nemo ignorat.

Praeter scuta et galeas maximi faciebant Germani, quas ipsas quoque non solum eratis, verum etiam alis, cornibus, aliisque figuris compluribus condecorabant, ut tanto augustiore forma conspicuus adversus hostem prodiret. Testis eius ritus denuo est Diodorus Siculus, V, p. 307, qui

¹ Tacit. de Mor. Germ. c. 6.

² Heinecc. de Sigill. lib. I, c. 10, parag. 30, p. 130.

³ Schubarth, de Comit. Palatin. Caesar. p. 301, sq.

Gallos, Germanorum consanguineos, galea aeneis imposuisse ait *μυῖδας ἰσχυρὰς, μυχῶς ἀpendίους*, quae spectantibus proluxu dederunt ostentationem. Aliis enim cornua fuisse addita, alias avium vel quadrupedum formas habuisse expressas. Et de uloa Gallus genio hac in re indubito existimemus, idem de Cimbris memoriae prodidit Plutarchus, in *Mario*, p. 420, dum ait: *Οἱ δὲ λεπτὴς, μύρμι καὶ ποταμοσχημὰ τὸ πλῆθος ὄντες, ἐξέλαστο λαμπρὸν, κρήνη μὲν ἀετοπύκνῃ θυρίων γρηῃρων χύματα καὶ ποταμῶν ἰδιωτέρῃσι ἔχοντες, ἃ λευκόματι λόζῃσι περιπατοῦσι; οἱ δὲ ἕως ἐκείνου μύζους*. Equitum XV millia numero effuderunt se splendide, galeas gerebant, quae repraesentabant saevorum belluarum vinctas, et inusitatas figuras, quas alatis fastigantes cristis, adparebant eminentiores. Im vero Cimbro germanicae fuisse origines, nemo ignorat. Utrum vero suo quisque arbitrio sibi tesseram huiusmodi sumpserit, an gentium familiarumque ea in re habuerint rationem, ex Tacito aliisque vetustis auctoribus vix colligas. Neque tamen inficior, me in posteriorem sententiam paullo esse proclivorem. Quum enim ex alio Taciti, de Morib. Germ. 7, loco observarim, *praecipuum illis fuisse fortitudinis incontinentum, quod non carus nec fortuito congloratio, turmam aut cuneum facerent, sed familiae et propinquitates* opus sane fuisse videtur signo quodam vel tessera, qua se internoscereut in acie, et dispersi ad cuneum suum vel turmam quisque sese commode reciperent. Id quod ex scuti galeaeque insignibus faecillime addici potuisse existimaverim. Verumtamen quum hic veterum auctoritate destituar, ipse huic quidem divinationi huic meae plus iusto tribuere nolim.

Saxones, Alamannos, Boioarii, et si quae aliae gentes medio aevo Germaniam insederant, eundem maiorum suorum morem retinuisse, compluribus argumentis evinci poterit. Alamannis scutorum insignia tribuit Ammianus Marcellinus, Hist. XVI, 12. Quod ad Saxones attinet, ut iam non dicam de Witichindi insignibus, quae tanquam scititia dudum proseripsit eruditior omnium suffragium: Henrici Aucupis ¹ et Ottonum ² sigilla ostendant scuta imperatorum, striis quibusdam distincta. Quia etiam ad seculum usque undecimum in landgraviarum Thuringiae ³, Adalberti Ballenstedensis ⁴ et comitum Flodricae ⁵ sigillis aeque ac nummis conspiciuntur. Videntur ergo et tota hoc aevo scutis pietis usi Germani, sed paullo simplicioribus, ut coloribus potius, et eorum varietate, quam figuris atque imaginibus artificiosius expressis ea distinguerent. Unde nec falli videntur, qui antiquissimas quasque gentes et familias scutis quam simplicissimis uti, animadvertunt.

Ad seculum ergo undecimum usque armis eiusmodi variegata magis ad terrorem bustior, quam faciliorem discrimen, usi sunt Germani. At ab eo demum tempore invaluit gentilitiarum tesserarum usus, quibus hodieum discernuntur illustriores familiae. Cuius rei initium factum videtur

¹ Heinecc. de Sigill. lib. I, c. 9, parag. 30; Kettn. Dipl. Quedlinb. tab. Sigill. f. n. 1.

² Heinecc. l. c. n. 30 sq.; Kettn. l. c.

³ Tussel. Suppl. II, Hist. Goth. parag. 300, p. 481 sq.; Schlegel, Dissert. de Nummis Saxon.

⁴ Kaut. Diss. de Pagis Anhaltis, n. 22, p. 8.

⁵ Udv. Urd. Sigill. com. Flandr. p. 2, 12 sq.

in bellis istis sacris, ad quæ tum pontifices universam Europam coniecit; idque vel inde acute coniecit acutissimus Schefferus, quod uno eodemque propemodum tempore omnes gentes Christianæ harum tesserarum usum adoptarint, quod sane argumento esse existimat, institutum istud non casui, sed consilio et veluti communibus tot gentium suffragiis debere originem ¹. Huius vero rei non magis idoneam reperias occasionem, quam expeditiones sacras. Quum enim iis temporibus numerosissimi confluerent exercitus, diversissimis e nationibus regnisque collecti, opus videbatur tesseriis quibusdam, quibus principes diversi eorumque copiae dignoscerentur. Hinc alii his, alii aliis insignibus ornabant arma, quæ deinde posterius religiose retinuerunt. Sane ex eo tempore frequentissima in sigillis notamus eiusmodi insignia. Iam anno 1072, leonem in scuto præfert Robertus Friso, Flandriæ comes, apud Oliv. Uredium, Sigill. com. Flandr. pag. 6. Simile *χρυσίου* in Henrici Leonis sigillo occurrit, quod ex publicis tabulariis extulit frater ². Immo ab eo quidem tempore vix ullum occurrit sigillum principis vel comitis, quod non eiusmodi insignibus gentilitiis sit exornatum. Iisdem seculis et galeas variis cimmeriis veterum Germanorum ritu exornare coeperunt. Iam anno 1115, *Heydenricus quidam insignem suum abbati Corbeiensi dedisse dicitur, de argento, ex quo capite detracto commode biberit*. ³ Sic et anno 1164, Philippus, comes Flandriæ, galea utitur fastigiata, cui leo insculptus ⁴. In sequentiam comitum sigillis modo draeo ⁵, modo cornua bubula, modo leo ⁶, modo ala ⁷, modo lilium ⁸ galeæ verticem adhaeret, pro diversis, quas possidere coeperunt, provinciis. Talia cimmeria permulta etiam in principum comitumque Germaniarum sigillis deprehendit frater ⁹. Quin aden universam Germaniam hic mos persuasit, ut in bellis caesorum captorumque conditio ex galearum appendicibus aestimaretur. Unde de Gualthero, comite Bononiensi, Guil. Brito, Philippid. IX, p. 291, et XI, pag. 330:

Cuius equum, cuius clypeum galeamque nitentem
Balsenseque iubar seu cornus hinc gerentem,
Dum iam victores post pugnam in castra redissent,
Vidit et agnovit rex atque exercitus omnia.

His porro galeis et cimmeriis alligare solebant vittas, vel involuera, quibus pluvio inprimis caelo ornatum istam tegerent: qualium vittarum expressissima vestigia in sigillis comitum Flandriæ apud Oliv. Uredium, de Sigill. com. Flandr. p. 51, 53, 55 et seq.; p. 87 et seq.; Heinece. de

¹ Sperling. de Numism. haec. orig. p. 44.

² Heinece. de Sigill. part. I, c. 10, parag. 22, p. 126.

³ Chron. Carib. apud Paullin. ad ann. 1115.

⁴ Oliv. Ured. de Sigill. com. Flandr.

⁵ Idem, ibid. p. 51.

⁶ Idem, ibid. p. 55.

⁷ Heinece. de Sigill. part. II, c. 4, parag. 6, p. 215.

⁸ Idem, ibid.

⁹ Idem, ibid.

Sigill. part. II, 4, parag. 8, pag. 216, adparent. Has quoque artis heraldice magistri paulatim in sigilla traustulerunt, sed artificiose incisis: unde natae sunt *die heloudeken*. Ex his ergo composita arma deinde vestibus, vexillis, equis, aedibus, utensilibus inscripsero veteres: eoque deinde posteri magis magisque expoliverunt, et regulis quibusdam heraldicis superstruxerunt, [¶]De quibus iam agere praeter institutum fuisset futurum.

Atque exinde adparet, quae sint variorum iurium, quae circa insignia servantur, origines. Primo iis non utebantur, nisi principes et nobiles, et quidem cingula militari potiti. Ita enim intelligendi videntur veteres, quando sibi negant sigilla esse, eo quod militiae honorem nondum sint consecuti. Sigillis aene etiam usae sunt feminae et iuventutis principes; sed nulla alim in iis insignum vestigia, qualia in militum et principum adulterum sigillis notantur. Quum enim hi equis insideant galeati, et cristati, sinistrae scutum tesseris gentilitiis ornatum; dextra vel gladium evaginatam vel vexillum vibrantes: illi se sistunt vel equitantes vel stantes vel sedentes, togati, et schemate ad preces magis vel ad venationem, quam ad militiam composito ¹. Si etiam aliquando scuta gentilitia addita notamus, ea non sinistro brachio, sed sellis, quibus insident, affixa adparent. Verum haec consuetudo iam a seculo XIII vitium videtur fecisse, a qua tempore non modo omnes illustri gente nati, verum etiam ecclesiae, monasteria, et urbes tesseris eiusmodi ad nobilitatem imitationem uti coeperunt. Quin hodie vix plebeus est, qui vel hereditaria vel a se inventa iactet insignia. Unde et valde dubito, an hodie nintant, quod vulgo dicunt, si quis plebeus vel burgensis nobilitatis affectaverit insignia, cuius nobili fas esse, ea, quocumque loco picta fletave sint, deturbare, confringere, pedibusque conculcare ². Deinde et illud observandum, solis nobilibus tam superioris, quam inferioris ordinis, licuisse, arma gentilitia in funeribus ostentare, eaque non modo feretru alligare, sed et in ipsis templis cum vexillo suspendere. Nihil hodie est huiusmodi exemplis frequentius. Attamen et hunc ritum non heri demum aut nunc tertius inventum, sed antiquum esse, vel ex legibus Henrici I, regis Angl. Reg. Angl. 83, patet, et iam ab aliis ³ est observatum. Tertio et id adhibemus, inter fratres complores non omnes signa utrosque gentilitii, sed vel illius regionis, quam ex patria hereditate acceperant, tesseram suam fuisse, vel gentilitium scutum aliqua fascia, vel trabe, vel baltheo distinxisse. Notum est, comites Brencenses a Fridrico, Comiti Magno marchionis Misnie filio, descendisse, adeoque eiusdem gentis fuisse cum marchionibus Misniae ⁴, et tamen non Misnico, sed Brencensi scuto semper sunt uti, quod ita describitur in monumentis Doberlueensibus ⁵:

¹ Oliv. Ured. de Sigill. com. Flandr. p. 48; Tenzel. Biblioth. curiae, ann. 1704, reprint. 1. plat. IV, p. 346.

² Beyer, Specim. Iurisp. Germ. lib. I, c. 10, parag. 10.

³ Cf. Menard, ad Hist. I. I. lavill. p. 360; Ch. Dufresne, in Glossar. Lat. tom. I, p. 1018.

⁴ Schur 7, Dissert. de Vitric, eccles. parag. 8, p. m. 780.

⁵ Ludewig. Reliq. MSC tom. I, n. 22, p. 38, n. 35, p. 57; n. 62, p. 65; n. 10, p. 150.

*Sigillum de cera viridi monstrat imaginem viri stantis armati, circum-
amict quasi pallio super arma, habetque vir ille quasi clypeum cum
tribus foliis linalibus in sinistrâ; in dextra tenet lanceam, cui infusum
est vexillum pendens deorsum: et est talis circumscriptio: SIGILLVM OT-
TONIS ET THEODERICI COMITVM DE BRENE. Sic et Thuringiae laodgraviorum
posterî erant comites Zigenhainenses, quos tamen Thuriogicorum scutum
numquam suum fecisse constat. De scutis gentilitiis trabe vel balthæo
distinctis, iam alii disseruerunt. Interesse enim videbatur posterorum, ut
avita in tessera originis suae servarent memoriam, nec tamen committen-
dum sibi putabant, ut familia cum familia confunderetur. Unde insignia
patria et avita quidem retinuerunt, sed ad distinctionem diversarum stir-
pium balthæo vel trabe notata, quod hodiernum observari a Gallis novi-
mus. Eius rei præclarum exemplum exstat in scuto Saxonico. Quum enim
Saxoniae ducatus Henrico Leoni adeptus a Friderico I, imperatore,
Bernardo Balleustadensi traderetur, eius posterî quidem Balleustadense
scutum, quod hodiernum in Anhaltinorum insignibus adparet, retine-
runt, ei tamen discriminis causa adliderunt balthem, qui diversimode,
ut sit, exornatus a picturibus, demum rutae Saxoniae nomen induit,
ut singulari enque pererudita dissertatione docuit Burch. Gottl. Struvius,
Dissert. de Ruta Saxon. 3. Sed hoc quidem sensim exolevit in Germania,
in qua et filii principum et nobilium natu minores et appanagisti integra
insignia retinent, hisque spem sustinent futurae successiois. Denique
observamus, sicuti scuta gentilitia nobilitatis insigne sunt, ita confecta
publie abolitae nobilitatis esse argumentum. Hinc et novissima tempora
non igo rant exempla tristissima, quod eorum arma et scuta a carnifices
publice fracta sunt, qui a virtute avita ita desciverunt, ut perdullione
vel aliis adversus rempublicam commisisse flagitiis famam poluerent.¹
Verum et hunc ritum tristissimum satis antiquum esse, probant exempla²,
et notissima loquutio, arma reversata, de qua ex instituto a l. Seldeno,
de Tit. honor. p. 789, et Ch. Dufresne, Glossar. Lat. tom. I, p. 328,
actum est.*

HEINCEVS, *ibid.* II, 4, parag. 2—7.

N.º 7. CAP. VII. *Reges ex nobilitate, duces ex virtute sumunt.*

DE FORMA REIPUBLICAE GERMANICAE.

Sic unus plerisque reip. finis; sed non una omnibus reipublicae forma
placuit. Plurimae populares erat imperium, tam tenuibus quippe liber-
tatis, ut Lucanus, Pharsal. VII, libertatem

Germanum Scythicumque bonum.....

vocare non dubitet. Verum quum omnes illae gentes rudes ac parum sa-
gaces potentiam tamen bellicam affectaverint, fieri non potuit, quin a

¹ Theatr. Europ. tom. IX, p. 376; et tom. XI, p. 1065.

² Thom. Walsingh. p. 192.

pura democratiā ad temperamenta quaedam vel aristocratica vel monarchica deflecterent. Populum enim rudem, avidum tamen bellaendi, non posse non a pura democratiā sua sponte recedere, prudenter observavit i. c. Conringius, de Urbib. Germ. num. 45, siquidem tunc ipsa necessitas potestatem quamlibet maiorem solis nobilioribus ac prudentioribus imposuit. Iode ergo est, quod de Celtis memoriae prodidit Strabo, IV, p. 136, *ἡγεμονεύοντες ἑαυτὰς τὰς πόλεις τῶν ἐδότην, Celtas optimatum fere regimine uti*. Addit praestantissimus auctor, unum quatuordecim principem, unumque belli ducem a multitudinis deligi solitos. Quod fortasse in minoribus civitatibus factum; nam in maioribus plures principes fuisse, qui ius per pagos et vicos dicerent, adeoque rempublicam domi administrarent, ex Tacito, de Mor. Germ. c. 11, patet. Principes porro suos ex plebe adiutores comitesque habebant. *Centeni enim*, ait Tacitus, *ibid. c. 12, singulis ex plebe comites, consilium simul et auctoritas adsunt*. Iode facile patet, qualis eiusmodi rerump. forma fuerit. Peues plebem, id est omnes ingenuos, quos infra describemus, erat τὴν *σιμν*, adeoque de bello et pace, de legibus ac iudiciis publicis aliisque rebus maioris momenti statuendi potestas. Ingenui in comitiis congregati eligebant principes, qui non modo iura per pagos vicosque reddebant (Tacit. de Mor. Germ. 22), verum etiam in comitiis ipsis consultationes dirigebant (Tacit. idem, 11). Habebant ergo hi ius *ἀριστοκρατίας*, adeoque aine eorum consilio nihil unquam maioris rei suscipiebatur.

Principes hi procul dubio iam eo tempore dicti sunt *graven* quasi viri canitie venerandi. Nam et Caesar, de Bell. Gall. lib. IV, c. 13, eos *maiores natu*; Dio Cassius, Histor. XXXIX, *ἀριστοβήτους*, id est, *seniores* vocat. Unde numen ab actate comitibus inditum esse eo minus dubito, quo notius est, etiamnum iudices in Frisia vocari *griemenners* itidem a cavitie, alibi *oltermoener* a senectute. Ingruente bello eodem modo ex ingenuis deligebantur duces, quos scuto impositos humeris vibrare solebant, populo interim palmis vocibusque plaudente. Hinc de Brinone, Caninefatum duce, Tacitus, Histor. IV, 15: *Impositus, inquit, scuto, more gentis, et sustinentium humeris vibratus, dux deligitur*. Quem morem omnibus Germanis communem fuisse, vel ideo dubitare non licet, quod constat, medio etiam aëro eiusdem ritus tenacissimos fuisse Gothos et Francos. Inmo et Romani seculo quarto adversus Germanos bella gerentes, hostes imitati, eodem more duces suos inaugurabantur, cum exemplo Iuliani Apostatae docet Ammianus Marcellinus, Histor. XX, 4. Hi vero Germanorum duces imminente bello agebant delectus, educabant exercitus, iustruebant aciem, disciplina sacerdotibus permissa, taoto maiore auctoritate animadversuris in immorigeros, quod veluti Deorum iussa aevire viderentur. Et haec quidem populi, eae magistratuum partes erant in republica, ubi aristocratice erat temperatus status popularis.

Quum ergo in eiusmodi civitatibus pleraque in comitiis decernerentur, Tacitus ea ita describit, ut non multum ab hodiernis Polonorum conventionibus videatur discrepasse. Quomodo enim in his senatores regni

1 Cassiodor. Varior. lib. X, c. 31.

2 Greg. Turon. lib. VII, c. 10; lib. II, c. 11; lib. IV, c. 46.

de plerisque ante consultant, ac deinde etiam deputatorum, quos vocant, suffragiis rem permittunt: ita et in Germania idem olim factum. *De minoribus rebus*, inquit Tacitus, *de Morib. Germ. 11, principes consultabant, de maioribus omnes; ita tamen, ut ea quoque, quorum penes plebem arbitrium est, apud principes pertraderentur.* Quemadmodum porro mira Pulonorum in adveniēdo tarditas, mira in discedendo festinatio observatur, libertas vero in dicendis sententiis tanta, ut pene licentiae videatur similis: ita et de Germanis eadem pene refert Tacitus: *ibid. Coeunt, inquit, nisi quid fortuitum aut subitum inciderit, certis diebus, quum aut inchoatur luna aut impletur; nam agendis rebus hoc auspiciatissimum initium credunt. Illud ex libertate vitium est, quod non simul ac iussi conveniunt, sed et alter et tertius dies cunctatione coeuntium absumitur. Ut turbas placuit, considunt armati. Silentium per sacerdotes, quibus tum et coercendi ius est, imperatur. Mox rex vel princeps, prout aetas cuique, prout nobilitas, prout decus bellorum, prout facundia est, audiuntur, auctoritate suadendi magis, quam iubendi potestate. Si displicuit sententia, fremitu adspernantur; sin placuit, frameas concutiunt: honoratissimum consensus genus, armis laudare.*

Hæc Tacitus, cuius e verbis tota illa consiliorum ratio patet luculentissime. Primo enim inde discimus, comitia alia ordinaria, alia extraordinaria fuisse. Illa quotannis certo die locoque habebantur: hæc, si quid subitum aut fortuitum incidisset, extra ordinem indiciebantur. Utrumque non temere fiebat, nisi ubi vel nova luna esset, vel eadem impleisset orbem, quod tempus rebus omnibus, etiam Dione teste, XXXVIII, p. 90, putabant auspiciatissimum; adeo ut sæpe rei gerendæ occasionem dimittere, quam religionem violare mallet. Sane Germanis comitia inituris semper id placuisse tempus, vel inde adparet, quod et medio ævo idem observarent Gothi et Saxones. De illis enim Sidonius Apullinaris, Paneg. Aviti, canit:

Luce notæ veterum costas de more Getarum
Contrahitur.....

De his vero consulendus Eginardus apud Adamum Bremensem, Hist. cal. I, 4. Deinde ex eodem Taciti loco adparet, Germanos tunc armatos concedisse ad ferenda suffragia. *Solenne enim iis, teste Tacito, de Morib. Germ. 13, erat, nihil neque publicæ neque privæ rei nisi armatos agere.* Idque tam commune erat omnibus, ut et ad convivia procederent armati (*ibid. c. 21*). Hunc quoque morem servarunt posterius, imprimis Getae, de quibus Claudianus, de Bell. Get. v. 480 et seq.:

Consultare inbet bellis annisque verendos,
Crinigeri sedere patres, pellita Getarum
Curia, quos cladia decorat numerosa cicatrix:
Et tremulos regit hasta gradus, et nititur altis
Pro arcu centis, non exarmata senectus.

Immo hodiernum Helvetios neque ac Hispanos, Gothorum posteros, nihil

1 Caes. de Bell. Gall. lib. 1, c. 32.

privatae publicaeque rei nisi armatos suscipere, observavit Conringius, de Vetere Germ. Rep. parag. 34. Tertio et id ex Tacito discimus, quod ius coërendi tum fuerit penes sacerdotes. Quum enim suprema maiestas penes populum esset, et in tanta tamen gentis libertate fieri uou posset, quin conglobata ista armatorum multitudo nonnunquam in sua viscera sacviret, principes denique suadendi magis, quam iubendi cogendique facultate pollerent: non videbatur ulli ordini rectius demandari posse disciplinae cura, quam sacerdotibus, quos ipsa muniebat muneris sanctitas et superstitiosa hominum opinio. Usi vero sacerdotes ea in re videntur licitorum ministerio. Ita enim intelligo, quae Strabo, Geogr. IV, p. 136, de Celtis producit memoriae: *ἱδὺν δὲ τὸ ἐν τοῖς συνεδρίοις παρεῖναι ἢν γὰρ τὴν ἀρχὴν τῶν λόγων, καὶ ἐκαστοὺς, κερταὶ δὲ ἀκριβέστερ ἰσχυροῦς τὸ εἶναι ἰδίους ἐκείνῳ μὴ ἀκριβοῦς δὲ καὶ διότιον καὶ ἑρπύον αὐτοῖ τὰ αὐτὰ ἐκδοῦναι δὲ ἀκριβοῦς τὸ εἶναι τοῦτον, ὅτιν ἰσχυροῦς ἐκείνῳ τὸ ἰσχυρὸν Peculiare quidpiam habent in conciliis. Si quis enim dicenti obstreperet, aut tumultuaret, licitor accedit, stricto cultro; munus adhibitis, tacere eum iubet, idque iterum ac tertio facit. Eo non cessante, tandem a sago eius tantum computat, ut reliquum sit inutile. Forsan etiam ad graviores animadversiones ventum, si quis publico egregio adversaretur. Neque enim ignota sacerdotibus Germanis fuisse videtur sacris interdicens ratio, druidibus per Galliam sollempnis, de qua Caesar, de Bell. Gall. VI, 13: *Si quis aut privatus aut publicus eorum decreto non stetisset, sacrificiis interdicebant: quae poena apud eos erat gravissima. Quibus ita esset interdictum, si numero impiorum et sceleratorum habebantur, iis omnes decedebant, alitum sermonemque defugiebant, ne quid ex contagione incommodi occiperent; neque iis petentibus ius reddebatur, neque ullus haec communicabatur. Denique ex Tacito adparet, nobiles seu optimates dixisse sententias, reliquos ingenuos vel adsensum concussis frangis, vel dissensum fremitu testatos. Qui ritus denno per universam Germaniam invaluisse videtur. Diu enim post Taciti tempora etiam Francos isto suffragandi more usos esse, vel inde patet, quod Pipini ducis orationem acclamationibus simul et armorum concussorum crepitu approbarunt, eum loquitur Annalium Franc. anetor, ad annum 687.**

Quibus de rebus in his comitiis fuerit actum, facili patet. Consilis in iis espiciebant Germani de bello et pace, fonsan et legatos in iis aliquando audiebant. In iisdem conventibus et principes eligebant, per pagos vicosque iura reddituros ¹. Porro et accusare copitisque periculum intendere licebat apud concilium ². Ex quo discimus, publica iudicii, more rebus publicis popularibus sollempni, populum ipsum praefuisse. Praecl dubio etiam de ferendis abrogandisque legibus actum est in conciliis. Tametsi enim moribus potius, quam legibus scriptis viverent, et praeclare Tacit. ibid. 19, *plus apud eos diceret valere bonos mores, quam alibi bonae leges: fieri tamen non potuit, quin nova subinde rerum emergentiam forma novas leges, novaque instituta exigret. Quae quidem quin in comitiis communi omnium suffragio prodierint, nullum plane est dubium.*

¹ Tacit. de Morib. Germ. c. 12.

² Idem, ibid. c. 12.

Denique idem ego dixerim de vectigalibus ac tributis. Aurum argentumque initio ignorarunt Germani, et aëro admodum pecuniam accipere a Romanis didicerunt 1. Nec tamen bella sine adparatu quodam gerere poterat respublica. Unde non poterant non civibus tributa quaedam imperare. Praeclure Tacitus, *ibid.*, 15: *Mos est civitatibus ultro ac viriliter conferre principibus vel armentorum vel frugum, quod pro honore acceptum etiam necessitatibus subvenit.* Ultro conferri dicuntur ista tributa, quod non iudicarentur, sed, uti posteriore aëro factum, ab ordinibus decernerentur in comitiis; eoque factum opinor, ut hodieum per Germaniam tributa *munera* (*gaben*) vocentur, quasi quae ultro et per modum donationis cives conferre solerent.

Et haec quidem de civitatibus Germaniae aristocraticae temperatis. Praeter has vero non deerant gentes, quae regnabantur. Sic Cheruscos regem Roma petiisse, ex Tacito, *Annal.* XI, 16, notum est: unde colligo, Arminius etiam eadem inter suos dignitate fuisse, quamvis Cheruscorum princeps u veteribus appelletur 2. Quam late etiam regnarint Ariovistus et Maroboduus, nemo igitur 3. Videntur regum imperium prae reliquis probasse *Cherusci, Marcomanni, Suevi, Batavi, Frisii, Suiones, Gothi*, forsam et uliae gentes de quibus laeent veteres.

Cave vero, inter Germanos tibi fugas *epithetoides*, regesque suo habitu dominantes. Reges enim, si qui in Germaniam erant, ipsius populi suffragiis hanc dignitatem fuerant consecuti. Diserte enim Tacitus, de Morib. Germ. 7: *Reges ex nobilitate sumunt; et illi, Annal.* II, 44, idem observat auctor luculentissimus, *Maroboduus ob regis nomen invisum apud populares fuisse; quod non alia de causa factum arbitror, quam quod regnum moliretur hereditarium, et adlectius, quam germanica ferret libertas, imperaret.* Quantumvis vero libere sibi eligerent reges, non temere tamen genus regium adspersum videntur. Itaque sane Cherusci ideo Roma petebant regem, quia unus reliquus erat stirpis regiae, *poterum genus ex Flavio, fratre Arminii; maternum ex Catamero, principe Cattorum ducens* 4. Sed et Quadi et Marcomanni reges manserunt, *ex gente ipsorum, nobile Maroboduus et Tudri genus*, licet postea et externos pati coeperint 5. Nec ignotum est, *Classico* 6, *Clandio Civili*, et *Julio Paulo* 7 regum genus plurimum ad summum imperium profuisse. Sui enim interesse credebant Germani, parentum sperita vel in filiis etiam honorari.

Iam si queras, quid potestatis Germanorum regibus fuerit, denno respondet Tacitus, de Morib. Germ. 7: *Nec regibus libera aut infinita potestas; et paucis interiectis, cup. 11: Etiam in comitiis reges amittunt, suadendi magis quam iubendi potestate.* Nihil ergo suo habitu atque

1 Idem, *ibid.*, c. 4 et 15.

2 Velleius Paterculus, *lib.* II, c. 118; Tacit. *Annal.* *lib.* V, c. 55 et 65.

3 Caes. de Bell. Gall. *lib.* I, c. 52; Dio Cass. *lib.* XXXVIII, p. 87; Tacit. *Annal.* *lib.* II, c. 26 et 46.

4 Tacit. *Annal.* *lib.* XI, c. 16.

5 Idem, de Morib. Germ. c. 12.

6 Idem, *Hist.* *lib.* IV, c. 55.

7 Idem, *Hist.* *lib.* V, c. 15.

arbitrio agchant reges; nec ratum erat quidquam, nisi quod vel populi, vel procerum saltem consilio atque auctoritate decrevisseut. Id quod candidè apud Iul. Caesarem, de Bell. Gall. V, 27, fatetur Ambiorix, dum ait, *sua esse eiusmodi imperia, ut non minus haberet in se iuris multitudo, quam ipsi in multitudinem*. Sed et Tacitus, Annal. XIII, 54, ubi Frisiorum regum meminit, imperasse eos ait, *in quantum Germani regnantur*. Quem locum quidem, suo more, sollicitat, atque ita emendandum putat Cluverus, ut sine ulla codicum MSS auctoritate rescribi iubeat, *in qua tum Germani rebellabant*. Sed ego nihil mutaverim, et hanc coniecturam iam satis profligarunt Grotius, Adpend. Epist. 11, et Pontanus Orig. Fraue. VI, 11. Nihil est iis Taciti verbis clarius, nihil sensu commodius, quippe innuitur, principatum tenuisse illos reges, sed heroicum, et qualem ferre conauerit germanica libertas. Denique et de Gothonibus disserens Tacitus, eos iam adductius quam ceteras Germanorum gentes regnari ait, *nondum tamen supra libertatem* 1. Ex quibus omnibus conficitur, Germanorum reges nihil sine populi egisse consilio, vitam aequè ac regnum perdituros, si quid contra civium libertatem molirentur. Tale erat eorum imperium, quale multo post ea tempora fuit Anglorum, Sotorum, Danorum, Norvigorum, Suecorum, gentium germanicae originis, apud quos nihil reges suo arbitrio, omnia optimatum populique sui suffragiis snaciebant, et ex parte etiamnum sanciant. Paucae tamen germanicae gentes, quod et Tacitus notavit, paullo adductius regnabantur. De Suionibus enim ait 2: *Eti apud illos et opibus honos, eoque unus imperitat, nullis iam exceptionibus, nullo iam precario iure parendi*; et de Sitionibus 3: *Suionibus Sitionum gentes continuantur. Cetera similes, uno differunt, quod femina dominatur. In tantum non modo a libertate, sed etiam a servitute degenerant*. Denique etiam de Rugiis et Lemoviiis agens, inprimis rotunda eorum scuta, breves gladios, et erga reges obsequium celebrat 4. Tam variae ac dissimiles inter se erant Germanorum republicae. Variac inter eos formas deprehenduntur, sed una apud plerosque libertas, quam ipsa vita habebant cariorem.

HEINECCIUS, *ibid.* I, 1, parag. 17—24.

Pauca doctissimo ex Heineccio excerptis subiungere aggrediar.

Si Broterio fidem adhibeas, Tacitus reges regno praeesse, duces bello significat; atque ex his Germanorum ducibus originem apud Gallos habuisse maiores domus (les maires du palais) merito sensit cl. de Vertot (*Mém. de l'Acad. des Inscript.*, tom. II, p. 627): unde colligendum sit fuisse duces rei bellicae praepositos, dum perpetua regum series republicam pacis obtineret, atque etiam exercitui imperaret, si quis regum virtute perinde et nobilitate praestans exstitisset. At formam hanc admi-

1 Tacit. de Morib. Germ. c. 43.

2 Idem, *ibid.* c. 44.

3 Idem, *ibid.* c. 45.

4 Idem, *ibid.* c. 43.

nistrandae rei constantem et admissim enpositam fuisse apud gentes barbaras, quibus nullas urbes habitari *antis notum* (G. 16), neque arva propria coli, sed *mutari per annos* (G. 26; *Caes. Bell. Gall. IV. 1; VI. 22*), et *in pace nullum esse commune magistratum* (*Caes. Bell. G. VI. 22*) mos fuit quis eredit? Placet quae fuerit tum *regum*, tum *principum* et *ducum*, quae saepius usurpat nomina Tacitus, tum eorum quos appellat *plebeios*, conditionem exquirere.

Primo caveamus ne nos, quum *reges, principes, duces, nobiles, plebeios* Tacitus nominat, error verborum decipiat. Quippe verbus lingua latina usitatis et ex rerum romanarum usu tactis, neque ad mores Germanorum apte congruentibus utebatur. Quam convenientissima potuit reperire, adhibuit; sed nisi attendamus, periculosum est ne aliquid vel moris romani, vel nostri, Germanis alligamus.

Reges ex nobilitate... *sumunt*. *Ti sumunt* satis aperte ostendit fuisse reges electos. Quam regum conditionem si non arguat hic locus, multos asserere alios in promptu est, quibus rea declarari manifesto videatur. Singulare fuit et notatu dignum in gente Germanica, apud Suiones *unum imperitare, nullis iam exceptionibus, non precario inre parendi* (G. 44); *Maroboduus* ob *REGIS NOMEN INVISUM apud populares* (Suevos); Arminium pro libertate bellantem favor habebat (Ann. II, 44). Deinde *Arminius... pulso Maroboduo, regnum adfectans, libertatem popularium adversam habuit; petitusque armis... dato propinquorum cecidit* (ibid. 88). Scio equidem et alium locum obilei posse: *Cheruseorum gens regem Roma petivit, amissis per interna bella nobilibus, et uno reliquo stirpis regiae, qui apud Urbem habebatur, nomine Italiens* (Ann. XI, 16).

Sed mox illius regis eos qui factionibus floruerant, pertaesum est; bellumque inde exortum *varia fortuna res Cheruscorum afflictabat* (ib. 17).

Nun posset non pugnare secum in illis locis auctor, si, usurpato *stirpis regiae* vocabulo, innuere voluisset hereditarium ius regnandi et perpetuum. Ubi iam tum gentis eiusdem *in regium nomen invidia*? Ubi contumax virorum libertus qui se regnari vix patiantur, immo non teneri unius domus imperio, quae rerum potestatem *optimo iure* et quasi dominio sibi adroget?

Libentius crediderim sic Tacitum intellexisse, omnibus virorum gentis praecipuorum domibus extinctis, unde reges aut principes, quum vellent, *SYMBLANT*, Germanos ivisse Romam petitem adolescentem ex stirpe quam per entachresin *regiam* Tacitus vocat, et plaeuisse hunc, non quia *regius* (etenim patrum eius Arminium, non ita pridem oh id ipsum quod regnum adfectabat, deiecerant), sed quia oriundus ex stirpe proclarissima, quae multos principes et duces, praesertim Arminium, patriae liberatores, antequam fortuna iuvoscesceret, tulerat.

Et Tacitum illis vocabulis *rex, princeps, dux*, promiscue et indistincte usum, tum ex multis passim locis, tum ex hoc ipso, deprehendas; in quo indocit quereutes Cheruseos, quod *PRINCIPIS LOCVM IMPLERET* *Italicus*, *Romauorum alumnus*; et *mater adolescentis ex Catumero, PRINCIPLE CATUMERI, erat* (ibid.). Quoties Germani equorum praesagia et monitus *experiuntur*, *pressos sacro curru sacerdotes, ac REX vel PRINCIPES CIVITATIS*

TACIT. Oper. Tom. V.

N

comitantur (G. 10). In conventu publico, *silentium per sacerdotes imponitur, mox REX vel PRINCEPS. audiuntur* (ibid. 11).

Itaque, seu in factiones, quod apud eos amabat fieri, gens distrahebatur, diversosque sequeretur duces, seu pace intus unius ducatu componeretur, et bellum moliretur externum, semper praeerat vel rex, vel princeps, vel dux, libera electione civitati vel factioni praepositus, auctoritate *suadendi magis quam iubendi potestate, et exemplo potius quam imperio* pollens. Ita Frisios Verritus et Maloriges *regebat in quantum Germani regnabant* (Ann. XIII, 54). Ita Canninefates rebellandi adversus Romanos societate cum Batavis coniuncti, Brinnonem, cuius pater multa hostilia ausus, *Caesarum expeditionum balubrium impune spreverat, impositum scuto ducem delegerunt* (Hist. IV, 15).

Ibi videre est ducem toti nationi eodem ritu adscitum, quo deinde inter Francos, in Gallia, reges promoveri solitum (Gregor. Turon. II, 40, 42; IV, 52). Quid inde? Eo animus inclinatur, ut credam dignitatem regis et principis et ducis, quatenus ad virum totius civitatis moderatorem pertineret, omnino magis quam re distinctum fuisse, neque existisse unquam simul in una civitate alterum qui regno (quid enim praeter rem bellicam administraret in tali gente), alterum qui universo exercitui praeesset; Tacitum eos qui diversas nationes regerant vario nomine, vel regis, vel principis, vel ducis, designasse; prout quaeque natio magnitudinis et fama praestantior aut minus clara, prout principibus ex eadem familia natis continuari per successionem imperium videbatur, at semper electum, ut mos ferebat Germanorum, neque aliud recipiebat.

At vocabula *princeps, dux*, alio quoque sensu Tacitus orationi inserit.

Namque est quoddam *principum et ducum* genus, egregii et praecellentes viri, qui comitatum fide sibi devotorum, *devotos scilicet et clientes, soldatos*, ut Caesar explicat (Bell. Gall. III, 22; VI, 22), comparaverunt. Privatus hic ducatus, haec privata potentia (Tacit. Germ. 13, 14).

Alii quoque *in conciliis eliguntur principes, qui iura per pagos et vicos reddunt* (ibid. 12). Hi nempe Theotisco sermone *graffinves*, locus romana comites, posthaec in regno *Fruncornos* gallico nomen habuerunt (lex Sal. tit. XXXIV, XLVII, LII; lex Rip. tit. LI, LIII, et alibi passim).

Principes vel *duces* comitatum erant gentis principes, atque, ut passim Tacitus nuncupat, *nobiles*: ceteri plebei. Quae nobilitas, nisi quis fuerit inter barbaros, diligenter consideraveris, timeo ne quid erroris legenti verba, ut iam monui, offundant. Et-nim multi fuere qui privilegio nobilitatis hereditaria viguisse iam tum in Germania, et persuasum haberent, et persuadere conarentur. At non satis reputasse videntur viri clarissimi, qui fieri posset, ut prociun et obnoxium plebis, ut solet, erga nobiles hereditario obsequium eaderet in homines feros, et quodvis ingenu adeo indociles pati, ut ne regibus quidem et ducibus *verberare et vincire*, vel poenae quidquam iniuxi irrogare, permiserint.

Quod si mihi multos Taciti locos recitaverint ubi nominatur *nobilitas*, prerabor ut mecum quibus haec nobilitas eminebat privilegio iudagetur. *Efflicentur obsequio animi civitatum, quibus inter obsides puellas quoque nobiles imperantur* (Germ. 8).

Num fides civitatum amore et obsequio plebeiorem erga nobiles artius

abstringeatur, an potius nobiles sive principes, qui auctoritate suadendi rerum publicarum momenta impellebant, affectu paterno fraternoque retinebantur, quominus civitatem suam ad provocandam eorum, qui puellas in potestate habebant, iram incitarent?

Pruut aetas, prout nobilitas, prout decus bellorum..... audiuntur (Germ. 11).

Num iure natalitio cuiquam in concilio alloqui cives concessum? et etiamsi res sic se haberet, tamen aequa nobilitatis cum senibus, cum fortibus viris, cum fucundis, conditio.

At hoc validius argumentum:

Insignis nobilitas, aut magna patrum merita, principis dignationem etiam adulescentulis assignant (Germ. 13).

Ergo nobilitas herediti iure obligit.

At dignatio principis, quam adulescentulis a patre nobili vel egregie merito tradebatur, ea fuit, ut comitatum princeps haberet; namque quisquis illam dignationem non adipisceretur, frama donatus et in civitatem receptus, ceteris robustioribus, id est, pueritiis egressis aetatemque civilem consecutis, aggregabatur. Nec rubor inter comites aspiat: haec Tacitus de omnibus quocunque loco natis Germanis. Superest ut comitatus, voluntate comitum, an dominica possessione teneretur, fiat compertum.

Haec dignitas, hae vires magno semper ELECTORVM iuvenum globo circumdantur (Germ. 13); quia scilicet inter multos fama ducis allectos et ad eum concurrentes fortissimum quemque eligere licebat.

Si civitas, in qua orti sunt, longa pace et otio torpeat, plerique nobilium adolescentium petunt ultra eas nationes, quae tum bellum aliquod gerunt; quia..... MAGNUM COMITATUM NON NISI VI BELLOQUE TVEASTUR: EXIGUNT ENIM PRINCIPIS SUI LIBERALITATE illum bellatorem equum, illam cruentam victricemque frameam. Nam epulae, et, quamquam incompti, laevi tamen apparatus, PRO STIPENDIO cedunt (Germ. 14).

Igitur munificentia et emulis comites stipendia huiusmodi exigentes secum tenebat princeps, quem nisi strenue ad bella et ruptus eos duxisset, deseruissent. Namque de adsciscendis principibus in convivis consultabant (Germ. 22). Unde patet iis liberum eligere, quos vellet sequi. Quod Caesar ita explanat: *Atque ubi quis ex principibus in concilio se dixit ducem fore, ut, qui sequi velint, profiteantur; consurgant ii, qui et causum et hominem probant, suumque auxilium pollicentur, atque ab multitudine collaudantur: qui ex iis secuti non sunt, in desertorum ac proditorum numero ducuntur, omniumque rerum iis postea fides abrogatur* (Bell. Gall. VI, 23).

Ex omnibus iis quae haecenus de principibus disserui, colligo, principes fuisse viros vultu adolescentes ceteris civibus praecellebates vel fortuna, vel claritudine natalium, vel suis ipsorum facinoribus, atque hocce modo praecipuam reipublicae curam gessisse; at nullam habuisse legitime hereditariam, atque auctoritatem potestatem; insignem parentum nobilitatem pro commendatione adulescentulis, non pro iure imperandi viris sibi quos illos devinciendi, cecisse; quemvis e populo et adhuc ignotum ad dignationem principis ascedere, et nobilibus aggregari, si factis iuxta et et comites sibi conciliasset, potuisse; nullum ordinum discrimen legibus

institutum, itaque plebeios fuisse cives non habentes comitatum; civitatem quaque in multas privatas divise fuisse divisam; quotque principes et comitatus, tot factionum et privatorum bellorum, sive intus de principatu civitatis, sive foris ad latrocinium, duces; e quibus multi, dum discordiae civiles flagrant, circa unum ceteris principibus virtute sua et comitatus magnitudine praestantur conglobantur. Inde multis comitatibus conflati exercitus, ut Arminii et Marobodui inter se dimicantium copiae.

Si cui placet principum conditionem et insignia plane cognoscere, discet ex Tacito: *Ornatorem capillum habent* (Germ. 38). *Nec solum in sua gente cuique (principi), sed apud finitimas quoque civitates id nomen, ea gloria est, si numero ac virtute comitatus eminent: expectantur enim legationibus, et muneribus ornantur, et ipsa plerumque fama bella profligant* (Germ. 13). *Mos est civitatibus ultro ac viris conferre principibus, vel armentorum, vel frugum, quod pro honore acceptum, etiam necessitatibus subvenit* (Germ. 15), scilicet comitatui sustentando. Et, quoniam suscipere iniurias, seu patris, seu propinqui, necesse erat, et luebat etiam homicidium certo armentorum ac pecorum numero, recipiebantque satisfactionem universa domus: conicere licet iniuriam principis, si quam illi quis intulisset, maiore pretio luendam, quia gravior magisque metuenda comitatum habentis iniuria. Inde usu postea evaluit principis gentis, quum leges scriptae sunt, maiorem quam ceteros cives recipere satisfactionem; nempe fideles regis, sive antrustiones, tassati sexcentis solidis, ceteri Franci iugeni dacentis (l. Salic. t. XLIV).

I. N.

N.º 8. CAP. XI. *De minoribus rebus principes consultant; de maioribus omnes.*

Quisquis Annales Francorum antiquos evolvit, passim Germanicae gentis vestigia relegere sibi videtur. Sic regnante Clodovico, neque bellum suscipitur, neque quidem publici muneris indicitur, quin populus vel exercitus Francorum adsenserit suadenti (Greg. Tur. II, 37; Roric. apud Bouq. Hist. Fr. tom. III, p. 8, 12).

Postquam diu ille mos de rebus magnis ferendisque legibus populum consultandi obsolevisset per successorem Clodovici adrogantiam, rursus festinavit fundamentum hoc reipublicae restituere ac stabilire, ut genti placeret, quicumque in melius regni administrandi procuratorem revocaret, et ad gerendam formam componere moliebatur.

Edita fuit (confirmatio donationis monasterio B. Wandregisili factae) compendio polatio, kalend. Martiarum die, congregatis Francorum populus in Campo Martii, ubi omnibus annis convenire soliti erant, veluti omnibus notum est.

Haec ad ann. 649. Chronic. Fontanellens. apud D. Bouq. Rer. Gallic. et Francie. Scriptor. tum. II, p. 658.

1 Substanti copiam vel numerum.

.... Potestas regni tota apud maiorem domus habebatur, excepto quod aortae et privilegia regis nomine scribebantur; et in Martis Campum, qui rex dicebatur, pluvio bobus trahentibus vectus, atque in loco eminenti sedens, semel in anno populis visus, publico doni sollemniter sibi oblata accipiebat, stante eorum in iure domus, et quae deinceps eo anno agenda essent populis aduantiante.

Haec ad ann. 751. Ex Annal. Foldens. apud eundem, ibid. p. 676.

Singulis. . . . annis, in kalendis Martii, generale cum omnibus Francis, secundum praecorum consuetudinem, concilium agebat (Pippinus Heristalensis), in quo, ob regii nominis reverentiam, eum quem sibi ipsi propter humilitatis et mansuetudinis magnitudinem praefecerat, providere iubebat; donec ab omnibus optimatibus Francorum donariis acceptis, verboque pro pace et defensione ecclesiarum Dei, et pupillarum et viduarum facto, ruptaque feminarum et iacendio sedito decreto interdicto, exercitui quoque praeepto dato, ut quaecunque die illis denuntiaretur, parati essent in partem quom ipse disponderet proficisci: his peractis, regem illum ad Mammoetas villam publicam custodiendum eum honore et veneratione mittebat.

Haec ad ann. 690. Annal. Metens. apud eundem, ibid. p. 680.

Quocunque eundem erot, carpento ibat, bobus iunctis et bubulco more agente, traheretur (rex). Sic ad palatium, sic ad publicum populi sui conventum, qui annuatim ob regni utilitatem celebratur, ire, sic domum redire solebat.

Haec ad ann. 752. Ex fragm. historic. incert. auct. apud eundem, ibid. p. 694.

L N.

N.º 9. CAP. XII. Et corpore infomes coeno ac palude, iniecta insuper crate, mergunt.

Germanos liberatum ire volui a foeda averse Veneris nota; et ecce ego non sine nota. Nam quidam me culpat (modeste tamen, fateor, nec plane *ἀδύς*) quod temere mendacem dixerim Athenaeum. Ab eo animi, inquit, Diodurus, Aristoteles, Strabo. Primus quidem de Celtis sic scribit, V, 32: *Γυναικες δ' ἔχοντες αἰσχρία, καὶ ἐν ταῖς αἰσχρίαις, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀφ' ἑωυτῶν ἐκείνης διακρίναι* et quae subdit, turpia mihi visis, turpia relatu. At Aristoteles, Polit. II, 9: *Πλερὰςque militares gentes et Celtas in iis mosculum coitum palam admisisse*. Iam Strabo negat turpe apud eos fuisse τὸ εἶναι ἀπὸ τοῦ αἰσχροῦ τῶν υἱῶν, *florem aetatis prostituere iuniores*. Quid ad hos ego? ignoree, quisquis legis, pene idem quod in Athenacum. Falsi, inquam, isti, falsi; si tamen de Germania hoc scripserunt ac senserunt, non potius de Gallis. Quod ego omnino assero; praesertim de iis, qui Massiliæ et Italiae magis propinqui. Ab ea parte labe haec in candidam per se gentem. Nonne mores Massilienses proverbio ab hac mollitie innouere? Graeci ergo illi, qui vix limen illud ipsum Galliae noverant (Germaniae certe penetrabile nunquam), illie repertum vitium fama et stilo sparserunt perperam in omnes. Non mihi creditur? Taesto igitur nostro, qui diserte hoc ipso loco scribit (ex vestra quidem mente) molles istos et flagitiosos coeno et palude mersos, crate iniecta. Tuum

fidem, o optime! si fidi illi Graeci, et si vitium hoc tam commune Germanis, tam receptum, qui constat, ut iidem tam severiter illud puniant? Itaque ne sic quidem Germani inquinabuntur, etiamsi inquinata illa lectio relinquitur. Nec tamen a me, qui haud paullo tutius Tacito et imprimis Fabio (qui claris verbis ignotum id flagitium Germanis asserit, te dissimulante) hic crediderim, quam Graecis. Quippe isti levi et longinquafama aliquid de ea gente acceperunt; at illorum aequo, cognita iam Germania, immo lustrata Romanis et calcata.

IVSTVS LIPSIVS.

N.º 10. CAP. idem. *Levioribus delictis, pro modo, poena.*

Ne ita levia tamen delicta credideris: his enim annumerantur homicidia, adulteria, furta, aliaque id genus plurima, ut constat ex Germanorum legibus ipsaque Tacito infra c. 21. Verum ut cognoscantur quoniam essent illae delictorum poenae, proponenda sunt exempla, quibus Germanorum nostraeque antiquitates illustrantur.

DE POENIS APVD GERMANOS.

In poenis attendebant Germani ad damna, ad acerbitatem iniuriarum, ad dignitatem personarum. Inde in lege Salica, tit. III, de Fortis animalium, leg. 1: *Si quis vitulum latentem furaverit*, MALB. FIDESO, aut FREDDO, cxx den. qui faciunt solid. III, gallicae monetae libras 39, culpabilis iudicetur, excepto capitale et delatura (gallice le capital et les frais de justice).

Leg. 9: *Si quis taurum furaverit, qui de tribus villis communes vocas tenuerit* (tres enim villae, aut viel communem tantum pulcherrimumque alebant), hoc est tres-bellia, MALB. CHAMTHREVO M DCC den. qui faciunt solid. xlv, gallicae monetae libras 589, culpabilis iudicetur, excepta capitale et delatura.

Leg. 10: *Si quis taurum regis furaverit*, MAL. CHAMTHREVO M. M. DC gallicae monetae libras 890, excepta capitale et delatura.

Apud vnatorem populorum pecorumque altorem magus in canibus utilis. Inde lex Salica, tit. VI, de Furtis canum, leg. 1: *Si quis canem segusium* (un chien de chasse) *magistra sua furaverit*, MALB. LEODAMU, ve den. qui faciunt solid. xv, gallicae monetae libras 196, culpabilis iudicetur, excepta capitale et delatura.

Leg. 2: *Si quis segusium magistrum canem* (un chien dressé) *furaverit*, MALB. TROVVIDOVVANO TVENE CHVENE, M DCC den. qui faciunt solid. xlv, gallicae monetae libras 589, culpabilis iudicetur, excepta capitale et delatura.

In summa quoque artium ruditate magna cultellorum pretia. Ideo lex Salica, tit. LXXIII, de Cultello sexaandro, id est, eulta alterius, ut explicat eruditus Eccardus, leg. 1: *Si quis alteri cultellum furaverit, et ei fuerit adprobatum, ipsum in loca restituat, et insuper dc den. qui faciunt sal. xv*, gallicae monetae libras 196, culpabilis iudicetur.

Apud Saxones fuit saepe equis gratia plurima, quoniam ad eos serrando, a germanica humanitate descivere, atrociterque statuerunt, ut videtur

est in lege Saxonum, tit. IV, de Partis, leg. 1: *Qui enballum furaverit, capite puniatur*. Id tanto magis singulare, quod in eadem lege, tit. II, de Occisionibus, si nobilis, litus, servusve occisus, pecunia componitur.

Illata vis maioribus poenis subiscebat. Sic lex Salica, tit. XII, de Furtis ingenuorum vel tfracturis, leg. 1: *Si quis vero ingenuus de foris casa quod vult duo denarii furaverit*, MALB. LEVDARDI, DC den., qui faciunt solid. xv, gallicae monetae libras 196, culpabilis iudicetur, excepto capitale et delatura.

Leg. 3: *Si vero ingenuus de intus casa furaverit, aut fregerit quod valeat duo denar.* MALB. ARTIDIO, M DECC, qui faciunt sol. xlv, gallicae monetae libras 589, culpabilis iudicetur, excepto capitale et delatura.

Leg. 5: *Si vero ingenuus elavem effregerit, aut odultraverit, et sio domum ingressus fuerit, et per furtum aliquid tulerit*, MALB. ARTIDIO, M DECC den., qui faciunt sol. xlv, gallicae monetae libras 589, culpabilis iudicetur, excepto capitale et delatura.

Leg. 6: *Si vero effregerit, et nihil tulerit, et fugiens evadit, propter effracturam tantum*, M CC denar. qui faciunt sol. xxx, gallicae monetae libras 393, culpabilis iudicetur, excepto capitale et delatura.

Tentatum quoque erimen puniebatur. Lex Salica, tit. XX, de Vulneribus, leg. 1: *Si quis alterum voluerit occidere, et colpus (gallice le comp), praeterstallierit*, MALB. seu LANDOVEVAS, MM D den. qui faciunt sol. lxxi et dimidium, gallicae monetae libras 818, culpabilis iudicetur.

Ceterum ex gravitate vulnerum maior minore poena, teste lege Salica, ibid. leg. 3: *Si quis hominem plagaverit, et sanguis ad terram cecidit, et ei fuerit adprobatum*, MALB. CHARFRIDO, DC den., qui faciunt solid. xv, gallicae monetae libras 196, culpabilis iudicetur.

Leg. 4: *Si quis hominum in capite plagaverit, et exinde ossa exierint*, MALB. CHARFRIDO: M CC den. qui faciunt solid. xxx, culpabilis iudicetur.

Leg. 5: *Si quis hominem ita plagaverit, ut cerebrum appareat, et tria ossa desuper cerebro exierint*, MALB. AYDE ATERVS, M DECE den. qui faciunt solid. xlv, gallicae monetae libras 589, culpabilis iudicetur. Expressior adhuc haec in re lex Saxonum, tit. I, de Vulneribus, et tit. XXII, de Dolg. ubi singulis ferme ictibus poena pretiumque. Vide quoque legem Ripuariorum, tit. V, de Debilitatibus. Homicidii autem pretium habet lex Salica, tit. XLIV, de Homicidiis ingenuorum, leg. 1: *Si quis ingenuus Franco aut barbarum, aut hominem, qui Salica lege vivit, occiderit*, MALB. LEVDI VIIJ M den. qui faciunt sol. eo, gallicae monetae libras 2,620, culpabilis iudicetur.

Si quis autem hoc scelus occuleret, gravior erat poena. Unde lex Salica, ibid. leg. 2: *Si vero eum in puteum aut sub aquam miserit*, MALB. VTATH LEVDI XXXIII M denar. qui faciunt solid. DC, gallicae monetae libras 7,860, culpabilis iudicetur; et leg. 5, ubi de homine nobili agitur: *Si vero eum de hallis aut de ranni (gallice de halliers et de branchage) superperuerit, similiter* LXXX M den. qui faciunt solid. MDECC, gall. mon. lib. 23,580*, culpabilis iudicetur.

* Quam gentes, quae nunc sunt, a barbaris, commercio et pretiis rerum, longe differant, illarum monetae comparatio cum nostra in errorem multos posse inducere, Vero

Immo in his poenis fuit populorum distinctio. Et Romana gens, tandem domina gentium habita, deterrimae conditionis facta est, ut patet ex lege Ripuaria, tit. VII, de Homicidio ingenuorum, leg. 1: *Si quis ingenuus hominem ingenuum Ripuarius interfecerit, ducentis solidis culpabilis indicetur*; et tit. XXXVI, de diversis interfectionibus, leg. 1: *Si quis Ripuarius advenam Francum interfecerit, ducentis solidis culpabilis inducitur*; leg. 2: *Si quis Ripuarius advenam Burgundionem interfecerit, centum sexaginta solidis culpabilis indicetur*; leg. 3: *Si quis Ripuarius advenam Romanum interfecerit, centum solidis multetur*; leg. 4: *Si quis Ripuarius advenam Alamannum, seu Fresionem, vel Bauvarium, aut Saxonem interfecerit, centum sexaginta solidis culpabilis inducitur*. Pluribus abstinco, ne infinitus sim. Si quis autem Germanorum mores penitus cognoscere voluerit, eorum leges evolvat penitusque inspecticiat.

BROTIER.

N.º 11. CAP. idem. *Egnorum pecorumque numero convicti multantur: pars multae regi, vel civitati, pars ipsi, qui vindicatur, vel propinqui eius exsolvitur.*

Si ad illa verba haec capituli 21 addideris: *Suscipere tam inimicitias seu patris, seu propinqui, quam omicicias necesse est: nec implacabiles durant; luter enim etiam homicidium certo armentorum vel pecorum numero, recipitque satisfactionem universo domus: habebis morem atque forum iudiciorum, tum in germanica gente, tum apud veteres Francos, atque omnes barbaras nationes quae rudes adhuc civilis administrationis vivunt. Etenim fera ingenia eam praecipuam et maxime necessariam cuiusque bene moratae civitatis conditionem, ut omnis vis privata cesset, neque quisquam suum ius armis debeat persequi, neque colereendi potestas ulla possit emicere, nisi penes magistratus sit, non satis intelligunt. Inde lites decerni ferro, quod bellorum privatorum genus veteribus Francis foedae nominis vocitatum fuit (Ducange, Gloss. Inf. Lut. n. v.).*

Tum pro fortis et homicidiis non parca indicitur, sed satisfactio, qua qui alterum iniuria appetit, suam pacem redimat. Itaque iudicio quasi transigitur, magistratusque non exactorem sceleris, at sequestrem poenis gerit; nullo nocentem protegere adversus iram ultionemque laesi contredit, quo minus bellum inter duos saeviat, et quidem hunc cogit recipere satisfactionem legibus definitam, quae apud veterum legum conditores compositio nominabatur; quam recipit, si homo occisus fuerit, universo domus: index autem qui pacem armis praesidio suo servavit, operae pretium sumit sive *fredum*; ut refert Tacitus, *partem multae regi vel civitati concessam*.

propriorem habebis de solidis aestimandis opinionem, si apud codices leg. barb. taxationem animalium perlegis, ut in leg. Burg. tit. IV, par. 1, 3: *Pro caballis optimo 10 sol., pro cab. mediocri 6 sol., pro hove 2 sol., pro vacca 1 sol., pro aie 1 sol., pro porco 1 sol., pro capra 1 tremis*, atque item in leg. Alamann. tit. VI, LXXVIII, in leg. Bivar. tit. XXXVI, par. 11 et 12, in leg. Saxon. tit. XIX, par. 1, 2, 3.

I. N.

1 Ingenium hoc legum et institutorum barbarorum illustriss. nostras Montaignien praestantissime explicuit, *Esprit des loix*, XXX, 13.

Non mihi mens est huc loca e codicibus barbarorum deprompta citare; quippe supervacuum trunca exponere, quae passim in Balusii¹, Canciani², Bouqueti³ voluminibus integra occurrunt. Satis erit passim legere pauca ex magna multitudine argumenta, seu in libris historicorum, seu apud formularum conditores, unde compertum fiat quam penitus in animis nationum septentrionalium insiti fuerint illi mores, ut ab antiquis temporibus in recentiora secula, quamvis mutato rerum stata et disciplina religionis, duraverint.

Childebertus, anno 595, quem pontificum Christianorum consiliis imbutus, homicidium vehementissime perhorresceret, velletque metu poenarum prohibere, leges exacerbavit novo edicto: *De homicidiis... ita iussimus observari, ut quicumque ausu temerario alium sine causa occiderit, vitae periculum feriat, et nullo pretio redemptionis se redimat aut componat; et, si forsitan convenerit ut ad solutionem quisque descendat, nullus de parentibus aut de amicis ei quicquam adjuvet* &c. Etenim moris erat propinquos pro propinquo solvere, si compositioni in solidum solvendae impur esset, ut lex Salica testatur tit. LXI, art. 1.

Sed non evaluit Childeberti iussum ut caedibus Franci parcerent, et compositionibus transigere desisterent.

Timebam ne haec adnotatio nimium excresceret, si omnia quae apud historicos huius aevi reperire est facta ad hos mores pertinentia referrem. Satis sit in testimonium vocare Gregorium Turonensem, qui narrat Childeericum Saxonem, occiso Vedaste, filius eius compositionem persolvisse (VII, 3); Chramnisindum cum Sichario diu armis et direptione villarum decertasse, donec ambo adducerentur ut *accepta securitate componerent, datis sibi invicem sacramentis* (VII, 47); deinde Sicharium eundem, in domo Chramnisindi caenantem, sic locutum fuisse: *Magnus mihi debes referre grates, o dulcissime frater, eo quod interfecerim parentes tuos, de quibus accepta compositione, aurum argentumque superabundat in domo tua* (IX, 19); Eulium autem pro multis sceleribus debita nonnulla contraxisse in quibus ornamenta et aurum uxoris saepissime evertebat (X, 8). Hoc modo Egidius Lupi ducis pacem emul, et veniam Childeberti ipsius regis (Grg. IX, 14).

At, si quis non haberet unde compositionem pernumeraret, lex Salica iubebat nocentem de bonis decedere omnibus ipsi qui vindicabatur, quod liogua Theotisca vocabatur *chrenechruda*; sed abrogatum omnino a Childeberto fuit. Exiitne quisquis scelus suum redimere sua pecunia non poterat, se in servitium pacto obnoxiationis tradebat, vel ei cuius offensionem incurrerat, vel ei a quo pecuniam mutuo acceperat in pretium compositionis, ut periculum mortis effugeret. Hoc usitatum fuisse testantur formulae Marculfi (II, 28) et Andegavenses (2, 3).

Eo usque privatae inimicitiae aeriebant, ut vel regiae potestatis intercessionem sedari aliquando non possent.

Inter Tornacenses... Francos non mediocri disceptatio orta est, pro

¹ Capitul. Reg. Fr. tom. I.

² Collect. Leg. barb.

³ Collect. Script. Hist. Fr. tom. IV.

⁴ Balus. tom. I, p. 18.

eo quod unius filius alterius filium, qui sororem eius in matrimonium acceperat, cum ira saepius obiurgabat, cur, coniuge relicta, scortum adiret: quae iracundia, quum emendatio criminis non succederet, usque adeo elata est, ut irruens puer super cognatum suum, eum cum suis interficeret, atque ipse ab iis, cum quibus venerat ille, prosterneretur, nec remaneret quispiam ex utrisque, nisi unus tantum, cui percussor defuit. Ex hoc parentes utriusque inter se saevientes a *Fredegunde* regina plerumque arguebantur, ut, relicta inimicitia, concordet fieret, ne pertinacia litis in maius subveheretur scandalum. Sed, quum eisdem verbis lenibus placare nequiret, utrumque bipenne compescuit: invitatis ad epulum multis, hos tres in uno fecit sedere subsellia..... Tunc ordinati a muliere viri cum tribus securibus, a tergo horum trium adstiterunt, illisque colloqueutibus, in uno, ut ita dicamus, aduultu puerorum manus libratae, hominibus percussis, ab epulo est discessum (Greg. Turon. X, 27).

Sed mox compositionibus rixas dirimendi etiam in publica negotia influxit, inque ius gentium receptum est. Haec *Fredegarius*, cap. 45:

Langobardorum gens quemadmodum tributa duodecim milia solidorum ditioni Francorum annis singulis dissolvebant, referam; vel quo ordine duas civitates, Augustam et Sinsium, cum territoriis, a parte Francorum cessaverant, nos abscondam. Defuncto Gless, ipsorum principe, duodecim duces Langobardorum duodecim annis sine regibus transigerunt; ipsoque tempore, sicut supra scriptum legitur, per loca in regnum Francorum proruperunt; pro ea praesumptione in conventionem Augustam et Sinsium civitates, cum integro illorum territorio et populo, partibus Gunthramni tradiderunt.

Theodebertus et Childebertus Theodato, regi Italiae, minati sunt se poenas ab eo pro occisa Amalasontha bello repetituros, si haec, inquebant, quae egisti nobiscum aea composueris. Theodatus autem pacem suam 50,000 aureis redemit (Gregor. Turon. III, 31).

Iura quoque hereditatis ex bellorum privatorum more definita sunt; siquidem filias, quae suscipere inimicitias patris non volebant, patrimonium successione dividendum non recipiebant: quod institutum *Brotier* in notis illustravit (ad cap. 20 huius libelli.); sed eruditissimum virum fugisse videtur lex quaedam notatu digna.

I. N.

N.º 12. Cap. idem. Eliguntur in iisdem conciliis et principes, qui iura per pagos vicisque reddant.

DE GERMANORVM IUDICIIS.

Quum vero, qualis sit reip. structura, pacis praecipue bellicae temporibus adpareat, et illis iustitia, his virtus praecipue conspiciatur: reliquum est, ut de iudiciis quoque et militia praeorum Germanorum nonnulla addamus. Magna imprimis cura ius dicebant. De criminibus capitulis, et quidem, ut ego interpretor, ab ingenuorum vel nobilium quorundam commissis, teste Tacito, de Mor. Germa., 12, in comitiis agebatur.

Si reus populi suffragiis condemnandus videretur, poenae erant variae, prout vel gravior vel levius habebatur delictum. *Proditores et transfugas arboribus suspendebant, ignavos et imbelles et corpore infames coeno ac palude, iniecta insuper crate, mergebant. Diversitas supplicii illuc respiciebat, tamquam scelera ostendi oportere, dum puniuntur; fugitia abscondi.* Sed et leviora delicta pro modo equorum pecorumque multa coercerantur. Quod ad privata attinet iudicia, iura, eodem Tacito, ibid., teste, per pagos vicosque reddebant principes, quibus centeni singulis e plebe comites, consilium simul et auctoritas, aderant. Principes erant (graven); comites vero e plebe adiuncti scabini, vel assessores..... Cave vero existimes, operosas ac diuturnas lites Germanis pluisse. Exemplo enim omnia componebantur, causaeque breviter cognita, et auditis testibus, vel re ancipite singulari partium certamina commissa, statim ex aequo bonoque ferebatur sententia, a qua discedere nefas habebatur. Sane de barbaro illo Germanorum ritu, manu fluendi lites, egregius locus exstat apud Velleium Paterculum, II, 118, qui miratos esse refert Germanos, quod Romani iniurias iustitia finirent, et solita armis discerni, iure terminarentur. Unde non adeo mirandum, etiam post illa tempora nationibus omnibus origines germanicae, veluti Burgundionibus 3, Alamanis 4, Boiis 5, Langobardis 6, Anglis 7, Danis 8, Francis 9, Saxonibus 9, illam lites dirimendi rationem fuisse familiarissimam. Ex quo etiam reddi poterit ratio, cur tam invisae Germanis fuerint disputationes forenses Romanorum, quas aegrius pene, quam ipsum eorum imperium ferebant. Hinc Quinctilio Varo Romanorum more iura per Germaniam reddere auso, perosi tabularum argutus, ad arma ruebant, eaeque tribus legionibus in caussarum praecipue patronos saeviebant, quorum uni os sutum, ait Florus, Histor. IV, 2, rescissa prius lingua, additoque dieterio: Tandem, vipera, sibilare desiste. Quae omnia satis superque testantur, sine strepitu iudicii lites dirimere consuevisse Germanos, nec vel legum multitudinem, vel vulturum togatorum malitiam, vel lucri cupiditatem lites protelasse, ceu luculenter demonstrat Conringius, de Iudic. reip. Germ. parag. 17.

HABBECCVS, ibid. I, 1, parag. 25.

N.º 13. CAP. XIII. Nihil autem neque publicae, neque privatae rei, nisi armati agunt.

Tunginus aut centenarius mallum indicent; et in ipso mallo scutum habere debent.... Lex Salica, tit. LXVII, art. 1.

1 Tacit. de Morib. Germ. c. 12.

2 Lex Gundahad. tit. 45.

3 Lex Alam. tit. 44, parag. 1; tit. 56, parag. 1; tit. 84.

4 Lex Rainsvar. tit. 2, c. 2; tit. 9, c. 4.

5 Sigon. de Regn. Ital. lib. II, ad ann. 633; Lex Langob. lib. I, tit. 9, parag. 39; lib. II, tit. 35, parag. 3 et 4.

6 Spelman. Glossar. voce Ordalia.

7 Saxo Gram. Hist. Dan. lib. V.

8 Greg. Turon. lib. VII, cap. 14, ann. Berlin. ad ann. 670.

9 Ius. prov. Saxon. lib. I, art. 63.

Hoc convenit observare, ut iunginus aut centenarius malleum indicens, et scutum in ipsa malla habere debent.... Ibid. tit. LXIX, art. 1.

Illud quidem barbarum populum sapit: haec vera civilis institutum: *Ut nullus ad malleum vel ad placitum infra patriam arma, id est, scutum et lanceam pariet. Secund. Capit. Carol. M. ad Leg. Baiur. spud Cancian. Leg. Barb. vol. II, p. 398.*

Haec iubebat Carolus Magnus, auctoritatis publicae assertor.

I. N.

N.º 14. CAP. idem. *Sed arma sumere non ante cuiquam maris, quam civitas suffecturum probaverit.*

Quum apud barbaras gentes praecipuum conditionis civilis munus, praecipuus honos in militia ponatur, tumque demum civibus adlegatur quinque, quum armis tractandis sufficiat, ante hac domus pars, mox reipublicae, aetas qua quis excedit e poeris et sui iuris sit ab omnibus germanicae stirpis nationibus, robusta aetate vel robur vacata est. Argumento sit auctor vitae S. Arnulphi: quumque iam bene edoctus ad noscendam venisset aetatem, Gundulfo, rectori polotil... traditur (Bauq. Hist. Fr. tom. III, p. 507); et qui scripsit vitam S. Licinii: postquam ad roboram pervenisset aetatem, protinus pater eius commendavit eum regi (ibid. p. 486; et qui vitam S. Austregisili: quumque..... a nris ad aasystiam transisset aetatem, in obsequia gloriosi regis Guntramni deputatur a potre (ibid. p. 467).

Aetas autem robusta lege Burgundianum (tit. 88, §. 1) et lege Ripuariarum (tit. 81) ab aeta vitae decima quinta incipit. Hoc fuit cur Guntramnus Childebertum, fratris sui filium, quatuordecim annos natum, scuta lanceaque douaverit ut eum tutela eximeret, adiciens: *Videte, o viri, quia filius meus Childebertus iam vir magnus effectus est! Videte et cavete ne eum pra parvula uaseatis* (Greg. Turon. VII, 33).

Et reperias etiam in lege romana eadem significatione ositam vocem robur: *Quicumque puerum, vel puellam praectam de dama, patris vel domini voluntate scientiaque, collegerit, ac suis alimentis ad robur prorexerit, etc. etc.* (Cod. Theod. V, tit. 7, l. 1).

I. N.

N.º 15. CAP. idem. *Robustioribus.... aggregantur.*

Quomodo verni illos solum, quibus eugulum militare sallenniter fuerat datum, milites vel equites dicebantur: ita ritu illud erudi equites, antiquissimum esse, vel ex Tacito, de Mor. Germ. 13, adparet, qui de veteribus Germanis: *Arma, inquit, sumere, non ante cuiquam maris, quam civitas suffecturum probaverit. Tum in ipso eancilio vel principum aliquis, vel pater, vel propinquus scuto frameaque iuvenem arnabant. Haec apud illas taga, hic primus iuventae honos: ante hoc domus pars videbantur, mox reipublicae. Hunc Taciti locum ad ritum hunc creandi milites non abs re refert Struvius, Obserr. Halens. tom. II, obs. 3. Sane enim ex ea patet, in Germania non unicuique fas fuisse,*

armis militariis uti, sed iis demum, quibus id ius more maiorum sollemniter fuerit concessum¹; denique et illud inde constat, eos, quibus is honor obigit, insigni aliquo fortitudinis experimento dignos se tantis ornamentis utendere debuisse. Quae omnia quum etiam in hoc more creandi equites observata sint, nullum profecto dubium est, quin is a Taciti temporibus in Germania diutissime fuerit servatus.

De Francis saue res certissima est, eos ingenuos armis sollemniter incinxisse. Ut cuim iam nihil dicam de veteri ritu adoptandi per arma, quem ad huc morem creandi equites non inepte referre mihi videtur Struvius, *Observ. Halens.* tom. II, obs. 3, parag. 2, p. 44; nec praesidium petere videar ex tabulis Frisicis, quas malae notae esse, iam Goldastus, *Reichs-Satzungen*, f. 303, solidissime demonstravit: non desunt sane alia, quae resu faciunt, veterum testimonia. De Carolo Magno fabulatur Turpinus, *Chron.* c. 12, p. 73, et c. 20, p. 81: *Gatufri amiratus Coleti illum in provincia exultatum ornavit habitu militiae in palatio Coleti; et praeparata sunt omnia, ut secundum ritum Christianicorum imperatorum miles fieret.* Certius atque incorruptius de Ludovico quoque Pio testantur annales², quod Carolus adversus Avars iturus eum Renhurg, iam appellationem adolescentiae tempora, gladio accinxerit. Idem Ludovicus, teste Aimonio, lib. V, 17, anno 839, *Carolus Calvus in Carisico armis virilibus, id est, ense, accinxit.* Ut adeo nullum sit dubium, quin Franci veterem illum maiorum ritum constanter servarint. Quin ante Francos hunc priscum ritum patrium religiose observasse video non modo Herulos, quorum rex arma a Theoderico Ostrothotorum rege accepit³, sed et ipsos Ostrothos, quorum rex Athalaricus a Instaurio imperatore armis accinctus est⁴, nec non Langobardos, apud quos Paullo Warnefrido, *Hist. Langob.* lib. I, 23, teste, consuetudo invaluerat, ut *rex cum patre filius non pranderet, nisi prius a rege gentis exterarum arma suscepisset.*

Idem mos ad seculum usque XV mansit in Germania et tam religiose servatus est, ut ne ipsi quidem imperatores illum praetermittendum existimarent. De Henrico IV auctor est Hermannus contracti continuator, ad ann. 1065, Bertold. et Lamb. Schaffnab. ad ann. 1064: *Eum Gostariae accinctus esse gladio, anno regni sui nono, aetatis autem suae decimo quarto, et ducem Godofredum scutarium eius electum.* Et de filio eius Henrico V memoriae prodidit Chronographus Saxo, ad ann. 1102, eum Leodii in paschate anni 1102 gladium accepisse. Ita et de Henrico VI, Fridrici Ahenobarbi filio Albertus Stadensis, ad ann. 1184; Otto de S. Blasio, *Chron.* c. 26; Godofredus monachus, ad ann. 1184, aliique⁵ testantur, eum anno 1118; *militem factum in curia Moguntina cum gloria et honore.* Quin tanti videbatur Germanis hic militiae gradus, ut Con-

¹ Vid. quae de nobilitate germanica diximus p. 99 seq.

² Vita Ludov. Pil., ad ann. 791.

³ Cassiod. Var. lib. IV, c. 2.

⁴ Idem, ibid. lib. VIII, c. 2.

⁵ Arnold. Lubec. *Chron. Slav.* lib. III, c. 9; Dedekind. *Chron. Mont. Ser.* *Chron. Augustan.* ad ann. 1161.

radus, Fridrici II filius, iam imperio destinatus, cingulum illud acceperit ¹, et Guilielmus, Hollandiae comes, iam ad culmen istud erectus, non sibi videretur honore illo dignus, nisi ante coronationem gladium solenni ritu accepisset, quam caerimoniam fusc describunt Beks, Chron. Ultrai. p. 77, et Chronici Magni Belg. auctor, ad ann. 1248, p. 244. Imperatores ea in re principes imitabantur. Cuius rei exempla, ut *pauca* e multis seligam, arma more maiorum sallenniter acceperunt Conradus ² et Fridericus ³, Sueviae duces; Leopoldus et Fridericus, duces Austriæ ⁴; Wigbertus Groicensis ⁵; Fridericus, landgravius Thuringiae ⁶; dux Brabantiae ⁷; Otto, dux Brunavicensis ⁸. Nec minus anxie istam dignitatem appetiverunt comites, barones, ipsique nobiles.

HEINECCIUS, *ibid.* II, 2, parag. 26; 27, 28.

N.º 16. CAP. XIII et XIV. *Nec rabur inter comites adspici. Gradus quin etiam et ipse comitatus habet, iudicio eius, quem sectantur, etc.*

DE COMITIBVS.

Et multis locis Caesar illam singularis commilitii fidem, atque privatos societatis bellicae principatus, commemoravit:

..... cum DC DEVOTIS, quos illi SOLIDARIOS appellant: quorum haec est conditio, ut omnibus in vita commodis una cum his fruantur, quarum se omicitiae dediderint. Si quid iis per vim accidat, aut eundem casum una ferant, aut sibi mortem consciant. Neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam, qui, eo interfecto, cuius se amicitiae devovisset, mari recusaret (de Bell. Gall. III, 22). Alterum genus est equitum. Omnes in bella versantur; atque earum, ut quisque est generis capitisque amplissimus, ita plurimos circum se ARDACTOS CLIENTESQUE habet (*ibid.* VI, 15). Litavicus, cum suis CLIENTIBVS, quibus nefos, mare Galliarum, est, etiam in extrema fortuna, deserere patronos, Gergoviam profugit (*ibid.* VII, 40).

Ammianus Marcellinus, qui seculo post Caesarem fere quarto, tertio post ipsum Tacitum, floruit, hunc morem apud germanicas gentes retentum in aevo recentiore testatur: *Dum haec aguntur, rex Chnatomarius... cum satellitibus paucis.... properabat ad castra.... ultro se delit... comitesque eius ducenti numero et tres amici iunctissimi, singitium arbitrati post regem vivere, vel pro rege non mori, si ita tulerit canis, tradidere se vincendos* (XVI, 12). Quatuor comites eius (Hortatii regis), quo-

¹ Petr. de Vincis, lib. III, epist. 29.

² Chron. August. ad ann. 1283.

³ Gunther. in Ligerin. lib. II, v. 157.

⁴ Annales vet. apud Lesium, ad ann. 1104 et 1125.

⁵ Chron. Bigug. p. 243.

⁶ Hist. landgr. Thur. c. 143.

⁷ Alb. Argent. ad ann. 1294.

⁸ Leibniz. Script. rer. Brunsv. tom. II, p. 61.

rum ope et fide maxime nitebatur, non ante absolvit quam, etc. (ibid. XVII, 10).

Unus compertum habetur usu continuatum fuisse, non denovo inventum, apud Francos militare illud sodalitium, eorumque officia dignitates, quos passim in legibus et historiis nominatos *fideles*, *leudes*, *nutritios*, *antrustiones*, *guzidos*, *amicos* cernere est. Neque solum regum fuit clientes habere; sed privati quoque homines, dum opes sufficerent, manum sibi fidelium devinxere. Quod si homo *ingenuus in obsequio alterius inculpatus fuerit*, etc. (Leg. Sal. tit. XXXI, parag. 1). *Liber homo qui sub tutela nobilis cuiuslibet erat*, etc. (Leg. Sax. tit. XVII, parag. 1). *Si quis liberum hominem occiderit, solvat parentibus suis, si habet; si autem non habet, solvat duci, vel cui commendatus fuit, dum vivit* (L. Baiuv. tit. III, cap. 13, parag. 1).

Manum illam devotorum Marculfus *arrimanniam* appellat (I, form. 18).

Pro stipendio *convivia*, *frameas*, *equos* data fuisse, quum in iucultis Germaniae regionibus degerent atque vagarentur, luculenter Tacitus enarrat. Postquam vero Franci in Galliam invaserunt, in locum epularum ceterorumque huiusmodi beneficiorum praedia et villas, unde originem feoda duxerunt, concessa fuisse, prudentissime edisseruit illust. *Montesquieu* (*Esprit des Loix*, XXX, 3), cuius interpretationem, neque satis verecunda, neque validis argumentis suffulta disputatione, refellere aggressus est *Mably* (*Observ. sur l'Hist. de Fr.* I, 4, note 5).

Ad eo recentior beneficiorum terrenorum usus eum pristino epularum donativorumque mobilium more continens fuit et fere idem, ut vulgari aevi sermone haec utriusque similitudo et unitas referatur. Siquidem *nutritios* tum appellabant eos qui se vel regis vel magnatis alicuius obsequio et clientelae singulari devotioe devinxerant, *Ducange* (Gloss. med. Lat. II, v.), et auctores multi qui Vitas Sanctorum scripserunt, coactuci alique, hoc testantur. Balthildis regina plurimos optimates adversos habuit quos ipsa *dulciter nutriverat* (Vit. S. Balth. apud Bouq. Coll. hist. Fr. tom. III, p. 574). Wandregisilus in Dagoberti aula fuit *nutritus et suis olim ministerius adscitus* (Vit. S. Wand., ibid. p. 562). Pippinus Heristallensis ducem et optimatum opera usus est, quos *genitor eius nutriverat magnisque honoribus exaltaverat* (Annal. Metens. ad ann. 690). Romanorum regis fidelem *lex Salica convivam regis* vocat (tit. XLIV).

I. N.

N.º 17. CAP. XV. *Multum venatibus.*

Ad eo Franci, illa veterum Germanorum proles non inficienda, venandi studio ardebant, ut, si quis apud eos accipitrem furaretur, lege Ripuariorum (tit. XXXVI), compositionem duplo maiorem quam pro equo, sexies tanto quam pro hove, solvere iuberetur; lege autem Salica (tit. VI) furtum canis venatici solidis quinque et quadraginta, canis vero pastoritii solidis tribus componeretur. Haec e lege Burgundionum utique notabilia transcribimus:

Si quis canem veltraum (leporarium) *aut segutium* (investigatorem), *vel petrunctum* (cursantem), *praesumpserit involare, iubemus ut convi-*

ctus coram omni populo posteriara ipsius asculetur; aut quinq; solidos illi, cuius anem involavit, cogatur exsolvere, et mulctae nomine solidos duos. Si quis acceptorem (accipitrem) alienum invalere praesumpserit, aut sex unius annis acceptor ipse super testanes concedat; aut certe, si noluerit, aex solidos illi, cuius acceptor est, cogatur exsolvere; mulctae autem nomine solidos duos (Leg. Burg. additam. l. tit. X, 11; apud Caucian. Leg. Barh. Collect. tom. IV, p. 38).

I. N.

N.º 18. CAP. XVI. Nullas Germanorum populis urbes habitari, satis notum est.

DE DIVISIONE REGIONVM POLITICARVM.

Singulae civitates, si essent spatiosiores, in certos pagos, vel et Germani vocabant *gauen* erant descriptae. Sic Suetas *centum pagis habuisse*, et a Caesare, de Bell. Gall. IV, et a Tacito, de Mor. Germ. 39, observatum est 1. Erat autem pagus tractus, regionem vel maiorem vel minorem complexus, et qui plerumque, ut observat Bebelius, Spicil. p. 126, ad fluviorum rivorumque ripas pertinebat. Sane et medio aevi pagi complures a fluviiis nomen tulcrunt, veluti *Rhingow* a Rheuo, *Ambragow*, ab Ambra, *Emugoa* ab Amisio, pagus *Horta* ab Orla, pagus *Ilmin* ab Ilmo, *Patherga* a Padera, pagus *Plisai* a Plissa, pagus *Starmariorum* a Stura, reliqua. Alii tamen a silvis nomen consecuti sunt, ut *Hartingaw*, a montibus Harzicis; *Ardingow* vel *Arduennensis* pagus a silva Arduenna, *Bochavia* a silva Buchonica, *Fasogensis* pagus a silva Wosago 2, *Speshart* 3 a silva eiusdem nominis. Alii ab ipsis gentibus germanicis, antiquis eorum colonis, nomen servasse videntur, veluti pagus *Angeri* vel *Angergovia* 4 ab Angrivariis, *Bardungoa* a Longobardis, *Emugoa* in Frisia ab Amsivariis, *Condrusorum* pagus a Condruis ad Mosam, pagus *Hassaram* vel *Hassingoa* 5 a Cattiis, *Hama-land* a Chamavis; *Menapiscus*, apud Jac. Meyerum, Annal. Flaudr. ad ann. 1031, a Menapiis; pagus *Suevan* vel *Suavia* a Suevis Budam accolentibus; pagus *Bathua*, hodie *Betuwe* a Batavis; pagus *Narthuivanti* in Traditionibus Werthinensibus 6 a Tubantibus; pagus *Toxandra* a *Tuxandris*, cetera. Unde etiam patet, antiquissima esse haec pogorum nomina, ex iisque veteris Germaniae gentes earumque sedes optime restitui posse. Unde mentis optandum, ut paulla accuratiorum eorum munium haberemus notitiam.

1 Et petiti Gallia Franci etiamtam hanc regionum divisionem retinuerant; unde *pagus* civile nomen barbarorum. (I. N.)

2 Toeln. Hist. Pal. p. 58, 68.

3 Vid. Excerpta ex Codice dipl. Fuld. apud Junck. Geogr. med. aevi, p. 198.

4 Brower. Antiq. Fuld. lib. III, c. 11.

5 Meibom. de Pagis, p. 102; Tradit. Fuld. apud Plet. p. 571; Hert. de Pop. Germ. part. II, c. 2, parag. 9, p. 188.

6 Leibniz, Script. rer. Brunsv. tom. I. p. 100.

In singulis pagis non quidem urbes, quas sero eodere coeperunt Germani, sed castella quaedam fuerunt et vici quamplurimi. Diserte enim Tacit. de Morib. Germ. 16: *Nullas, inquit, Germanorum populis urbes habitari, satis notum est, ne pati quidem inter se iunctas sedes. Colunt discreti ac diversi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit. Vicos locant, non in nostrum morem connexis et coherentibus aedificiis: suam quisque domum apud se circumdat, sive adversus casus ignis remedium, sive inscitia aedificandi. Vicos ergo inhabitabant Germani, eorumque eadem fere facies erat ac hodie. Dominus agri aedes sibi familiaeque suae in ipso agro exstruebat, eo loco, qui vel ubi campum, vel fontem, vel nemus placebat. Silvarum enim et fluminum propinquitates, quod et de Gallis observat Caesar, de Bell. Gall. VI, 30, quam maxime adpetebant. Hinc tot viciorum nomina in *born, brunnen, bach, ag* vel *ach* (quod antiquis aquam notavit 1). *Feld, hayn* vel *hagen, teben* vel *laube* etiamnum deserviunt. Prope domini aedes tuguria casaeque extemporali opera 2 excitabant servi, id est rustici, qui tamen, more etiamnum in pagis nostris recepto, non iugebant aedes, sed magis relinquebant spatia, quae hodie arcis, hortis aliisque usibus destinantur. Eiusmodi ergo aedium systema vicus vocatur Tacito.*

BYNNECIVS, *ibid.* I, 2, parag. 12, 13.

N.º 19. CAP. XVIII. *Quamquam severa illic matrimonia.*

DE MATRIMONIIS.

In vetustissima liberaque Germania sponsalia facta videntur per coëmptionem. Is enim, qui virginem ambiebat, cum eius parentibus ac propinquis primo paciscabatur de pretio, quo maritus sponsam sibi coëmere decrevisset. Quod si ergo placeret gener, et inter eos de pretio convenisset, respondebatur puella, diesque dicebatur nuptiis. Revera ergo sponsalia emptionis; nuptiae traditionis instar erant. Idque his paucis, ut solet, verhis observat Tacitus, de Mor. Germ. 18: *Dotem non uxor marito, sed uxori maritus offert. Intersunt parentes et propinqui, ac munera probant. Hic quoque, suo more, Romanorum Germanorumque mores inter se contendit Tacitus, adeoque primo observat, dotis, cuius promissione in Germania sponsalia constiterint, longe aliam, ac apud Romanos fuisse rationem: Romae olim non solum uxorem maritus, sed et praecipue maritum uxor coëmehat. Diserte Varro apud Nonium, de Propriet. serm. c. 12, n. 50: *Nubentes veteri lege romana asses tres ad maritum venientes solebant ferre, atque unum, quem in manu tenebant, tanquam emendi causa, marito dare; alterum, quem in pede habebunt, in foco larium familiarium ponere; tertium, in sacciperione quem condidissent, compito vicinali solere resignare.* Quem locum egregie nuper explicavit cruditissimus Gundlingius noster 3. Germanis vero honestius videbatur, contractum hunc a marito incipere. Atque hinc non modo dotem non uxor marito, sed uxori maritus offerebat, postquam nuptiae coaluissent, verum etiam ipse sponsus soluto pretio sibi coëm-*

1 Paulini Hist. Iornuc. p. 1.

2 Strabo, Geogr. lib. VII, p. 191.

3 Gundl. Diss. de Emptione natorum, c. 7, parag. 14.

TACIT. Oper. Tom. V.

P

bat uxorem futuram. Et de hoc pretia intelligenda esse munera illa sponsalitia, vel inde calligo, quod sub eadem tempora lege sanxisse apud Danos dicitur Fratro III, ne quis duceret uxorem, nisi pecunia sua coemptam: Deinde quum Romae liberi non utriusque parentis, ac multo minus propinquorum, sed patrum tantum voluntate desponderentur: hae quaque in re maiorem cognationis rationem habebant Germani, apud quos, ut idem Tacitus observat, sponsalibus *intersunt poveres et propinqui, ac munera* (id est, tum pretium pro sponsa blatum, tum promissam eidem dotem) *probant*. Tertio, quum munera Romanorum vel in fundis vel in argenteo aliisque bonis, ac potissimum etiam in mundo muliebri et suppellectile consisterent: hae quaque in re alia omnia inter Germanos reperit Tacitus. Hinc praeiit: *Munera nam ad delicias mulieres quaesita, nec quibus novaempta comitur, sed boves et frenatum equum, et scutum cum frumea gladiaque*. Scilicet pecuniam ignorabant Germani, praecipueque eorum opes in pecora consistebant, quas *soles easque gratis animas Germanorum opes* appellat Tacit. de Morib. Germ. 5. Nec multum tribuebant vel suppellectili vel mundo muliebri, quum ad ianitionem usque delectabantur mulieres Romanorum. Principum Germanorum ornamentum erant arma, quippe qui *nihil neque publicae, neque privatae rei nisi armati agebant* (Tacitus, ibid. 13), adeo, ut et *ad negotia, nec minus saepe ad convivia procederent armati* (ibid. 22). Hinc non mirum, apud Germanos pretium, quo sibi coemebant uxores, neque in pecunia numerata, neque in mundo muliebri, neque in utensilibus et suppellectile splendida, sed in pecore et armis constituisse.

Talis erat sponsaliorum ratio temporibus Taciti. Ab ea vero non multum discesserunt gentes, quae media aevo floruerunt in Germania, ac deinde sub Francis in unum plerumque confluxerunt imperium. Saue enim et apud has receptum fuisse, ut sibi sponsas oblato pretio coemptas stipularentur, ex earum legibus clarissime elucet. In lege Wisigothica, lib. III, tit. 1, parag. 2, munus parentibus in sponsalibus promissum vocatur pretium. Verba sunt talia: *Si inter sponsum et sponsae parentes, aut cum ipsa forsitan muliere, quae in suo consistit arbitrio, data pretio, sicut consuetudo est, et ante hastes facto placito, de futura coniugio facta fuerit definitio. Ea hic mores germanicas a Tacito descriptas. Saltim quid per hostes intelligas, paullo abscurius: si legeris hastas, res elatior evadet. Wisigothi enim uxores coemebant publice et sub hasta iudiciali; unde et placiti, id est decreti iudicialis fit mentio. In lege Burgundionum, tit. XXXVI et LXI, itidem pro sponsa pretium nuptiale, et pro pretio sponsae aliquid datum esse dicitur (ibid. tit. XXXIV, art. 2). In lege Langobardica, II, tit. 1, par. 5, mentio fit metne, vel mundi, quod pro puella datur. Ubi metn nihil aliud est, quam germanicum micthe, quod maioribus nastro non solum locationem, sed et quamvis mercedem denotabat, ut copiose demonstravit Eccardus, ad leg. Sal. p. 60 seq.; mundum vero multum est ex germanico wittemund, quod et in lege Burgundica, tit. LXVI, occurrit, et a germanica wieden, id est des inare, trahit originem (Schilt. Exerc. 36, parag. 64). Ut adeo*

¹ Saxo Grammat. lib. V, p. 28.

² Prince. Inst. de Nuptiis, et ibi interpretes.

meta vel mundum nihil aliud sit, quam pretium, quod sponsus destinabat promittere in ipsis sponsalibus, ut eo pretio sibi illam cœmeret. Omnium vero apertissime puella emi dicitur in lege Saxonica, tit. IX, in qua et hæc occurrunt: *Qui feminam ab alia nupsatam rapuerit, CCC patri puellæ, CCC sponso componat, et insuper CCC solidis emat eam.* Et sub fine huius legis, tit. XVII: *Lito regis licent uxorem emere, ubicunque voluerit.* Multo magis ergo pretium uxori statuerunt Saxones, quam Franci, qui, ut paullo post demonstrabimus, solidum et deusario sponsum cœmebant. Sed quum et Saxonibus res angustior domi esset, pecora et frumenta in solum dabant, eo ex eadem Saxonum lege, tit. XVIII, lenienter patet, et iam observavit laudatissimus Gundlingius, de Cœmpt. ux. c. 1, parag. 25, p. 26. Quemadmodum ergo dubitari non potest, quin et medio ævo sponsalia cœmptione vetere more Germanorum contracta sint: ita et illud retinuerunt gentes istæ germanicæ, quod non nisi parentum ac propinquorum consensu desponderi puterentur filias. Exemplum sit lex VVisigothica, III, tit. 1, parag. 2, qua cautum est: *Si quis puellam cum voluntate patris aut aliorum propinquorum parentum, (parentes hic sunt cognati, ut apud Gallos les parens) sponsatam habuerit, et ipsa puella contentens voluntatem parentum, ad alium contendens, parentibus contradicet, ut illi non detur, cui a parentibus fuit pacta; hoc ita enim nulli modo facere permittimus.* Ergo et apud Gothos intererat parentes et propinqui, et munera probabant. Idque adeo erat necessarium, ut puella sine necessariorum consensu et consilio marito inæquali nubens eorum hereditatis exors haberetur (lex Wisigoth. lib. III, tit. 1, parag. 7 et 8). In eo facta quedam videtur mutatio, quod sponsi non amplius sula pecora et arua, verum etiam agros, prædia, pecuniam offerrent pro puellis, quarum nuptias prensabant. Idque eo minus videtur mirandum, quo magis eunat, iam Taciti ævo pecuniam noscere coepisse Germanos (Tacit. de Mor. Germ. 5; Herod. Hist. VI, 7).

Sed et Franci ab hoc ritu non discesserunt. Namque et hos sibi sponsas cœmisse, vel ex eo adparet, quod sponsalia ex lege Salica per solidum et denarium contraherentur. Scilicet is, qui sponsam ambiebat, presentibus laudantibusque parentibus et propinquis offerebat solidum et denarium, eoque tanquam pretio sibi cœmebat puellam, datam postea ipsi traditurus, simul ac sponsa in torum concessisset. Hinc in formula Bignoniana, c. 5, apud Baluz. Capitular. tom. II, pag. 498, legimus: « Dom Dominus ab initio concessit in veteri testamento et præcepit, ut relinquit homo patrem et matrem, et adhaereat suæ uxori, ut sint duo in carne una, et quod Dominus coniunxit, homo non separet. Ego enim in Dei nomine ille, dulcissimæ coniugi meæ illi. Dum et ego te per solidum et denarium secundum legem Salicam visus fui sponsare, ideo in ipsa amoris dulcedine dabo ergo tibi a die præsentis, quod in perpetuum volu esse mansurum, rem proportionem meam in loco, etc. » Talis etiam est formula hæc Lindenbrogiana, 75: « Dulcissima atque amantissima sponsa mea, nomine illa, ego in Dei nomine ille. Igitur dum taliter parentibus nostris utriusque partis complacuit, atque convenit, ut ego te solido et denario secundum legem Salicam sponsare deberem,

quod ita et feci, similiter complacuit nobis, atque convenit, ut de rebus proprietatis mese tibi aliquid in dotis titulum condonare deberem, quod ita et feci. Idcirco, etc.» Nec minus huc pertinet formula apud Pithoeum, in Glossar. ad leg. Sal. tit. XLVI, apud Baluz. tom. II Capitular. p. 696: *N. filius N. puellam ingenuam, nomine N. illius filium per solidum et denarium secundum legem Salicam et antiquam consuetudinem desponsavit.* Ne vero existimes, in solis his formulis huius ritus occurrere vestigia, illustre huiusmodi desponsationis exemplum exstat apud Fredegarium, Epit. 18, qui de Chlodovci et Chrotildis sponsalibus haec refert: *Legatos ad Gundebaldum dirigit, petens, ut Chrotildem nuptem suam ei in coniugium sociandum traderet. Quod ille denegare metuens, et sperans amicitiam cum Chlodoveo inire, eam daturum spondet. Legati offerentes solidum et denarium, ut mos erat Francorum, eam partibus Chlodovei sponsant, placitum ad praesens petentes, ut ipsam ad coniugium traderet Chlodoveo.* Ergo et haec coemptio fiebat interposito decreto, quod tunc vulgo placitum appellabatur. Nihil aliud vero erat haec denarii et solidi traditio, quam imaginaria quaedam coemptio sponsae, et veluti arrha dotis postea tradendae, ceu cerie animadvertunt Fr. Pithoeus, in Glossar. ad leg. Salic. ibi, et Bignonius ad form. Bignon. V, p. 980, apud Baluz. tom. II Capitular. Quamvis vero hic sponsaliorum ritus, ceu hactenus vidimus, constanter ex lege Salica repetatur: in ea tamen deserte ille non describitur, nisi quod de viduae nuptiis ita caveatur (lex Sal., tit. XLVI): *Ille qui viduam accipere vult, cum tribus testibus, qui approbare debent, tres solidos oeque pensantes et denarium habere debet. Et hoc facto, si eis convenit, viduam accipiat.* Et paucis interiectis: *Si tres solidos et denarium ille, cui reipsum debet, acceperit, tum eum legitime accipiat.* Quae loca paullo post explicabimus pluribus. Ex iisdem vero locis hactenus allegatis discimus, apud Francos etiam sponsalia non nisi parentum et propinquorum voluntate fieri potuisse; quod etiam luculenter ex ipsis Capitularibus (Capitular. III, anni 819, parag. 8; Capitular. Car. lib. VII, c. 395) adparet. Illud addo, apud eosdem Francos obtinuisse, ut sponsae porrigeretur *annulus*, unaque *osculum* et *calceamentum*; ac deinde epulas sponsalicias datas, ceu exemplis ostendit Gregorius Turonensis, de Vit. patr. c. 16 et 20. Quo factum, ut et dus saepe per *osculum* vel in *osculo* data dicatur ipsaque *dos osculum, oscletis, oscletum* vel *osclium* dicatur in chartis vetustis apud Car. Dufresne, Gloss. Lat. voce: *osculum*, p. 74, tom. III. Similem ritum, quod ad *annulum* attinet, etiam VVisigothos et Langobardos procul dubio a Romanis acceptum servasse, ex VVisig. legibus, lib. III, tit. I, parag. 3; leg. Langob. lib. II, tit. XXXVII, parag. 1, adparet. Sponsalia sequebantur nuptiae, de quarum ritu itidem paullo parcius disserit Tacitus. Iam supra observavimus, sponsalia nihil aliud fuisse quam coemptionem imaginariam. Nuptiae ergo erant instar traditionis. Unde Tacitus sponsaliorum nuptiarumque ritus veluti in unum conflasse videtur. Tunc enim maritus dotem promissam tradebat, et a muliere vicissim aliquid armarum accipiebat, quo facto communicato inter se corporis usa complebatur matrimonium. Rem paucis ita eloquitur Tacit. de Mor. Germ. c. 18: *In haec munera* (id est boves, equum fienatam, scutum cum fra-

men gladioque) uxor accipitur, atque invicem ipsa armorum aliquid viro offert. Hoc maximum vinculum, haec arcana sacra, hos coniugales Deos arbitrantur. Hic quoque ad Romanorum ritus alludit auctor gravissimus. Sauctissimus nuptiarum ritus erat eousfarreatio, qua certis verbis et testibus praesentibus, et sollenni facto sacrificio, in quo panis quoque farreus adhibebatur, uxor conveniebat in manum mariti (Dionys. Halic. lib. II, p. 95; Ulpian. Fragua. tit. IX, parag. 1; tit. XI, par. 13; tit. XXII, par. 14). Hoc apud Romanos maximum vinculum, haec arcana sacra, hos coniugales Deos arbitrabantur. Aliud ergo in Germania deprehendebat Tacitus, ubi armorum facta commutatione uxor in manum mariti conveniebat. Si caussam quaeras, ea in promptu est. Addit enim Tacit. de Morib. Germ. c. 18: *Ne se mulier extra virtutum cogitationes, extraque bellorum casus putet, ipsis incipientis matrimonii auspiciis admonetur, venire se laborum periculorumque sociam, idem in piceo, idem in proelio passuram ausuramque. Hoc iuncti boves, hoc paratus equus, hoc data arma denuntiant: sic vivendum, sic pereundum: accipere se, quas liberis inviolata ac digna reddat, quae nurus accipiant, rursusque ad nepotes referunt.* Tota scilicet natio Germanica sperabat bellum, eiusque periculi ne uxores quidem expertes erant, quippe quae una profectione in proelium milites passis crinibus flentes implorabant, ne se in servitutem traderent (Caesar. de Bell. Gall. I, 51). Eodem vulnera exsugebant, cithos et hortatibus pugnantibus gestabant, iucliuatas et labantes acies constatua precum, et obiectu pectorum, et monstrata prolium captivitate restituebant (Tacit. de Mor. Germ. cap. 7 et 8; idem Histor. IV, 18). Ut ergo inusitati huius aliis gentibus officii mulieres admonerentur in ipsis nuptiis, non abs re armorum commutationem symbolum connubii Germanici luculentissimum iudicabant. Plura non addit Tacitus; sed vix dubitandum, quin hic quoque epulis largius induluerint Germani, quippe qui teste eodem, de Mor. Germ. c. 22, de reconciliandis invicem inimicis et iungendis affinitatibus, et adulescentis principibus, de pace denique et bello, plerumque in conviviis consultant.

Nec solum Taciti aevi ritus iste communicandi boves et arma viguit, verum etiam media aetate, quum nondum Germani Christo nomen dedissent, immo et postea passim servatus videtur. Sane si Eddae Islandicae, Part. I, fab. 73, credimus, etiam Gothis solleune fuit gladium evaginatum thalamo imponere; id quod de iisdem etiam observat Saxo Grammaticus, lib. IX, p. 179. Apud Frisios, teste Heimb. Walih. Chron. Fres. I, c. 2, sponsae domum deducendae ensis strictus praeferebatur. Sed et in Carniola in nuptiis adhiberi gladium, apud Valvasorem legere me memini, cuius verba iam evolere non licet.

HEINSCIVS, *ibid.* II, 13,
parag. 2, 3, 4, 8, 9.

N.º 20. CAP. XX. *Sui cuique liberi.*

Vere quidem; at apud bellicosam gentem terra salica ad lanceam, seu ad filios, non vero ad fenum, seu ad filias, pertinebat. Nec apud Germanos ullum erat testamentum. His ignota ars illa, qua pater Romanos,

hereditatis firmandae servandaeque specie, plerumque hereditas perveriebatur, semper imminuebatur. Germanorum hereditas ad liberum tota transibat. Quibus tamen successionum legibus docendum.

DE SUCCESSIONVM LEGIBVS APVD GERMANOS.

Germanicarum successionum leges habet lex Salica, tit. LXII, de Alodis, leg. 1: *Si quis mortuus fuerit, et filios non dimiserit, si pater aut mater superstitēs fuerint, in ipsam hereditatem succedunt.*

Leg. 2: *Si pater et mater non superstiterint, et fratrem aut sororem dimiserit, in hereditatem ipsi succedunt.*

Leg. 3: *Si isti non fuerint, tunc soror matris in hereditate succedit.*

Leg. 4: *Si vero soror matris non fuerit, sic soror patris in hereditate succedit.*

Leg. 5: *Et postea sic de illis generationibus, quicumque proximior fuerit, ipsi in hereditate succedunt, qui ex genere paterno veniunt.*

Leg. 6: OE TERRA VERO SALICA IN MULIEREM NULLA PORTIO HEREDITATIS TRANSIT, SED HOC VIRILIS SEXVS ACQUIRIT, HOC EST, FILII IN IPSA HEREDITATE SUCCEDUNT. SVO VBI INTER DEPUTES AUT PROSEPTOS, POST LONGVM TEMPVS, OE ALOOE TERRAE CONTENTIO EVSCITATVR, NON PER STIRPES, SED PER CAPITA DIVISIONE.

Ex his legibus, sextu potissimum insignis est. Quae ut intelligatur, advertendum, in hac temporum antiquitate Germanos, uti observat eruditus Ecardus, habuisse domum, quam vocabant *Salz*; circa domum fuisse *Salbuck*, seu curtim, gallice *courtil*, spatiumve terrae, domui circumdatum, et saepe cinctum. Spatium illud cum domo est *Seliland*, seu terra salica, quae ad solos filios pertinebat: nec immerito, quum filius in aliam domum terramque salicam nuptiis transirent.

His praemonitis, nihil manet difficultatis. Legem Salicam firmat tantum et explicat lex Ripuaria, tit. LVI, de Alodibus:

Leg. 1: *Si quis absque liberis defunctus fuerit, si pater materque superstitēs fuerint, in hereditatem succedunt.*

Leg. 2: *Si pater materque non fuerint, frater et soror succedunt.*

Leg. 3: *Si autem nec eos habuerit, tunc soror matris patrisque succedunt. Et deinceps usque ad quintum geniculum (id est, ad quintam generationem), qui proximior fuerit, in hereditatem succedit. Svo quum virilis sexus existeret, femina in hereditatem aviaticam non succedat.*

Hereditas illa aviatica, aliis paterna, aliis alodium, aliis terra salica dicta eadem et una res est, quae ad virilem sexum, non ad muliebrem pertinebat. Plurimos adhuc Germanorum usus edocet lex Anglorum et Werinorum, tit. VI, de Alodibus.

Leg. 1: HEREDITATEM OEFUNCTI FILIUS, NON FILIA EVSCIPAT. SI FILIUS NON HABUIT QUI OEFUNCTVS EST, AD FILIAM PECVRIA ET MANCIPIA, TERRA VERO AD PROXIMVM PATERNAE GENERATIONIS CONSANGVINEVM PERTINEAT.

Leg. 2: *Si autem nec filium habuit, soror eius pecuniam et mancipia: terram proximae paternae generationis accipit.*

Leg. 3: *Si autem nec filium, nec filiam, neque sororem habuit, sed*

matrem tantum superstitem reliquit, quod filio vel soror debuerunt, mater suscipiunt, id est pecuniam et municipia.

Leg. 4: Quod si nec filium, nec filium, nec sororem, aut matrem dimisit superstites, proximus, qui fuerit paternae generationis, heres ex toto succedat, tam in pecunia atque municipiis, quam in terra.

Leg. 5: Ad quemcumque hereditas terrae pervenerit, ad illum vestis bellica, id est lorica, et ultio proximi, et solutio leudis (id est compositionis, seu Wergildi) debet pertinere.

Leg. 6: Mater moriens filio terram, municipia, pecuniam dimittit, filiae vero spolio colli, id est aureas, nuscas (seu fibulas), monilia, inoures, vestes, ormillas, vel quidquid ornamenti proprii videbatur habuisse.

Leg. 7: Si nec filium, nec filium habuerit, sororem vero habuerit, sorori pecuniam et municipia, proximo vero paterni generis terram relinquat.

Leg. 8: Usque ad quintam generationem paterna generatio succedat. Post quintam autem filio ex loco, sive de patris sive matris parte, in hereditatem succedat, et tunc demum hereditas ad fratrem a lancea trahatur.

Veterem Germanorum usum mutare Burgundiones, ut patet ex eorum lege, tit. XIV, de Successionibus, leg. 1: Inter Burgundiones id volumus custodiri, ut si quis filium non reliquerit, in loco filii filia in patris matrisque hereditate succedat. Nec aliter lex Saxonum, tit. VII, de Hereditibus, leg. 1: Pater aut mater defuncti filium non filiae hereditatem relinquunt; leg. 4: Qui defunctus non filios, sed filios reliquerit, ad eos omnis hereditas pertinet; tutela vero eorum fratri vel proximo paterni generis deputatur.

Nihil vero veteris moris mansit apud Wisigothos, qui filiorum filiarumque in commune fecere. Sic enim lex Wisigothorum, lib. IV, tit. II: Ut sorores cum fratribus aequaliter in fructum hereditate succedant; leg. 1: Si pater vel mater intestati discesserint, totae sorores cum fratribus in omni parentum facultate, usque alio obiectu, aequali divisione succedant. Aliae sunt plurimae eadem de re eorum leges.

Apud nos vero, in regnatrice domo, viget et in immensum aucta lex Salica, egregium imperii decus, et securitatis publicae tutamentum.

BROTIER.

N.º 21. CAP. XXI. Convictibus et hospitibus non alia gens effusius indulget.

DE HOSPITALITATE.

In prisca Germania nulla erant diversoria publica, nullae tabernae et cauponae; et tamen nusquam commodius iter faciebant Germani quam per ipsam Germaniam. Ait enim Caesar, de Bell. Gall. VI, 23: Hospites violere nefas putant. Qui quove de causa ad eos venirent, ab itinere praebent, sonetorumque habent; illis omnium domus patent, victusque communestur. Gemina de Celtis, id est, Gallis et Germanis Diadotus Siculus, lib. V, p. 306: Καὶ οἱ δὲ καὶ τοῖς ξένους καὶ τοῖς ῥαυτοῖς καὶ πᾶσι

αὐτοῖς ἰσχυροῦς, τίς οἷός, καὶ τίς οὐκ ἔστιν ἰσχυρὸς. Ad convivia hospites etiam invitant, iisque finitis, tum demum qui sint, quid venerint, sciunt. Eandem laudem paullo post Germanis tribuit Tacitus, de Morib. Germ. c. 21: Convictibus et hospitibus non alia gens effusius indulget. Quemcumque mortaliū arcere tecto, nefas habetur: pro fortuna quisque apparatus epulis excipit. Quam deficeret, qui modò hospes fuerat, monstrat hospitii et comes, proximam domum non inviti adeunt. Nec interest; pari humanitate excipiuntur. Notum ignotumque, quantum ad ius hospitii, nemo discernit. Abenti, si quid poposcerit, concedere moris: et poscendi invicem eadem facilitas. Nam erga tum opus erat hospitii et diversorii publicis. Quocumque enim institueretur iter, a notis ignatisque excipiebantur peregrinantes, nullo licet soluto pretio. Consuetudo ista, quamvis hodie vix fidem inveniat, media etiam sevo mansit; saltem in Inferiore Germania, et maxime in provinciis septentrionalibus, de quibus adhuc seculo undecimo scribit Adamus Bremensis: Quamvis omnes Hyperborei hospitalitate sint insignes, praecipue sunt nostri Suesones, quibus est anni probro gravius, hospitium negare transeunti, ita, ut certamen habeant inter se, quis dignus sit, hospitem recipere, cui omnia exhibent humanitatis iura, quot illio commorari voluerit diebus, ad amicos suas illum certatim per singulas dirigit mansiones. De eadem septentrionalium gentium hospitalitate plura commentatur Hugo Grötius, Proleg. ad Hist. Vandal. p. 35, cuius scrinia compilare nefas duco.

HARZEGGIVS, ibid. II, 7, paragr. 13.

N.º 22. CAP. XXII. *Ad convivia, procedunt armati . . . Crebrae, ut inter vinolentos, risae.*

Hinc lex Salica, tit. XLVI: Si in convivia ubi quatuor aut quinque fuerint homines, unus ex ipsis interfectus fuerit, illi qui remanent aut unum convictum reddant, aut omnes illius compositionem collectant; quot lex usque ad septem qui fuerint in convivio illo convenit observari.

Si vero in illo convivia plus quam septem fuerint, non omnes teneantur ubi noxii; sed quibus fuerit imputatum, illi secundum legem compendant.

Huius rei, quae in legem non cecidisset, nisi fuisset non per vulgata, exemplum affert Gregorius Turonensis, IX, 19.

I. N.

N.º 23. CAP. XXV. *Per familiam ministeriis.*

Vidimus Annal. XIV, 43, Pedanium Secundum, qui in una domo ipsaeque in Urbe quadringentos servos haberet. Divisa inter eos ministeria, aut potius ministeriorum nomina, quae passim occurrunt in veteribus inscriptionibus, ac maxime apud Cll. Piranesi, Gori, ceterosque qui sepulchralia Romanorum monumenta illustrare. Haec familia urbana: Alis erat in agris familia rustica: ibi nova ministeria, nova nomina; in quibus plus quidem utilitatis, plurimum adhuc luxus.

Ut colono.

Colouum gallice dicimus, un *Fermier*. At in Germania colonus erit servus.

Hactenus paret.

Licet servus apud Germanos suam sedem habeat, suos penates regat, paret tamen domino, nec habet libertatem: hactenus servus est. Tales fuere apud nos ante quatuor secula, quos servos, *les serfs*, dicebamus. Postea Germani, Romanos imitati, servos habuere, deterioris conditionis; tunc penes eos mansit servorum nomen. Servi vero, ut ita dicam, coloni, dicti sunt liñ. Hoc servorum discrimen patet ex lege Salica, tit. XXX, et ex lege Frisionum, tit. XV.

Uxor ac liberi.

Ac proinde non indigebant servorum ministeriis.

Impune.

Non impune inimicum occidebant, siquidem homicidium numero pecorum lueretur. Suum vero servum occidere impune erat. Sed si quis alienum servum occideret, tunc solvendum erat servi domino pretium. Iode in lege Salica, tit. XI, leg. 2: *Si quis alienum servum furaverit, aut occiderit, aut vendiderit, aut ingenuum dimiserit, et ei fuerit adprobaturum*, MALB. TEV TEXACA, M CCCC den. qui faciunt sol. xxxv (gall. mon. lib. 458), *eulpabilis iudicetur, excepto capitale et delatura. De ancilla vero solidos xxx (gall. mon. lib. 393). (Capitale vero gallice dicitur, le capital, le prix de la chose. Delatura, les frais de justice).*

Libertini.

Servi, si manumitterentur, libertatem adipiscebantur, et nuncupabantur liberti. Ordo illorum hominum, libertinorum dicebatur, non vero libertorum, ut recte observat cl. Ernestus. Quum invaluit peconiae usus, servi manumittebantur, exuesso ex eorum manu eorum rege, vel civitate, denario. Unde homines isti *denariati* appellati sunt. Apud Germanos non multum supra servos erant; et si sine liberis mors eis obvenisset, eorum hereditas ad fiscum pertinebat, ut docet lex Ripuariorum, tit. LVII, leg. 4: *Si autem homo denariatus absque liberis discesserit, non alium nisi fiscum nostrum heredem relinquat.*

Quae regnantur.

Apud Germanorum gentes, quae regnabantur, vitis regum abutebantur liberti, ut sibi potentiam struerent. Qua structa, super ingenuos et super nobiles ascendeabant. Quanto enim humilior fuit hoc hominum genus, tanto est superbius. Eandem, aut potius, ob imperii magnitudinem, immensam libertorum libidinem sub imperatoribus Claudio, Nerone, Galba viduamus. Vide et cl. de Montesquieu (*Esprit des Loix*, XV, 19).

TACIT. Oper. Tom. V.

Q

Ingenunos, et super nobiles.

Hic videmus quatuor conditionum discrimina, nobiles nempe, ingenunos, libertinos, servos. Nobiles genere, dignitate, muneribus praecelebant. Ingenuni origine stirpeque liberi, atque etiam, quam postea exigebantur tributa, a tributis immunes. Vide Gregorium Turonensem, lib. VII, c. 15. Libertini, qui, prius servi, fuerant manumissi: nondum tamen erant ingenui, sed libertini tantum, et libertipitatis obsequiis devincti. Servi autem, licet coloni, quum non essent sui iuris, sed alienae potestatis, vere serviebant. Illa conditionum diversitas saepe memoratur in veteribus Germanorum legibus. Eam quoque videre est apud Saxonem Grammaticum in legibus Frothonis, Danorum regis, quas egregie explicavit cl. Mallet, *Introduction à l'Histoire de Danemarck*, p. 111. Quomodo autem quis, non natus ingenuus in ingenuitatem assereretur, docent veteres formulae, form. 12, de Ingenui atc: *Qui debitum sibi nexum relaxat servitium, in futuro apud Dominum sibi retribuere confidit. Igitur ego in Dei nomine ille N. pro remedio animae meae, vel aeterna retributione, servum iuris mei nomine illum N. ingenuum esse praecipio, et in sacrosancta ecclesia beatissimi Sancti illius N. sub praesentia sacerdotum ibidem consistentium ante cornu altaris ob omni vinculo servitutis eum absolvo. Ita ut deinceps, tamquam si ab ingenuis parentibus fuisset natus vel procreatus, eat, pergat partem quam maluerit, et sicut alii cives Romani vitam ducat ingenuum. Et si aliqua procreatio filiorum, vel filiarum, ex ipso orta fuerit, similiter vivat ingenua, et nulli heredum meorum, nec cuiusquam aliae personae quicquam debeat servitutis, nec libertinitotus obsequium, nisi soli Deo, cui omnia subiecta sunt; vel pro cuius amore ipsum devotus obtuli patrocinium et defensionem cuiusque se elegerit, in omnibus illius perfruatur arbitrio. Si quis vero, quod futurum esse non credo, si fuerit aliquis ex heredibus meis, vel quislibet persona, qui contra hanc ingenuitatem venire aut eam refragare praesumpserit, illud quod repetit non vindicet, et insuper contra cui litem intulerit, solidos 12 componat. Et praesens ingenuitas meus vel bonorum hominum manibus roborata cum stipulatione subnixta omnique tempore valeat inconvulsa.*

Nunc vero quanti singulas conditiones fecerint Germani, ex diversis eorum pretiis libet aestimare.

DE DIVERSIS APUD GERMANOS PRETIIS

PRO CONDITIONVM DIVERSITATE.

Mirum sane est cl. de Boudainvilliers aliosque, in antiqua nostra historia non mediocriter exercitatos, eam, quam supra posuimus conditionum diversitatem negasse, duasque tantum fuisse classes, nobilitatem et servi-

¹ Eandem formulam exhibet Balus. Capitul. tom. II, p. 475 inter form. Simrad., ibique post *servitium*, vox *praemium* in *salario*, etc. legitur. (I. N.)

² In form. Simr. ita legitur: . . . *devotus obtuli*. Peculiare quod habet, aut laetis laborare poterit, cessum in perpetuum habeat. *Patrocinium*, etc. (I. N.)

tulem, perversaeius adseverasse. Aliud certe docent veteres nostri scriptores. Idem quoque manifeste adstruunt veteres Germanorum leges.

Sie enim in lege Anglorum et VVerinorum, tit. I, de Homicidiis, leg. 1: *Si quis Adalingum occiderit*, DC sol. gallicae monetæ lib. 7,860, componat; leg. 2: *Qui liberum occiderit*, et sol. gallicae mon. lib. 2,620, componat; leg. 4: *Qui servum occiderit*, xxx sol. gallicae mon. lib. 390, componat. Sie quoque Saxonibus fuere edlingi, frilingi et lassi, id est nobiles, ingenni, et serviles, ut videre est apud Lindenbrogium, in Glossario, p. 1347. Idem patet ex lege Frisionum, tit. XV.

Francis quoque fuere antrustiones, seu nobiles, ingenni, lidi, servi. Inde in lege Salica, tit. LXXIV, de Chreodiba, id est, de Cadaveris combustione, leg. 1: *Si quis hominem ingenuum seu in silva, seu in quolibet loco occiderit, et ad celandum in igne combusserit*, xxiii m den. qui faciunt sol. DC, gall. mon. lib. 7,860, culpabilis iudicetur; leg. 2: *Si quis antrustionem vel feminam taliter interfecerit, aut celaverit, aut igne cremaverit*, lxxii m (verius lxxii m) den. qui faciunt sol. mccc, gallicae mon. lib. 23,580, culpabilis iudicetur; tit. XXXVIII, de Homicidiis servorum, vel Expoliationibus, leg. 5: *Si quis servum alienum mortuum expoliaverit per furtum, et spolia ipsa plus quam xl denarios*, gallicae mon. lib. 13, valeant, tulerit, MALB. THEN PRIO MOSIDO, DC den. qui faciunt sol. xv, gall. mon. lib. 196, culpabilis iudicetur; leg. 6: *Si quis vero homo ingenuus lidum alienum expoliaverit*, MALB. THEN. MOSIDO, mccc denarios, qui faciunt solid. xxxv, gall. mon. lib. 458, culpabilis iudicetur.

Servorum vero nomina, quae postea apud Germanos, ut et apud nos, in dignitatum titulos evasere, simul et pretia habet lex Salica, tit. XI, de Servis municipiis furatis: *Si quis maiorem* (le grand-maitre), *inferiorem* (le maitre d'hôtel), *scantium* (le bouteiller ou l'échanson), *mariscallum* (le maréchal), *stratorem* (Pécnyer), *fabrum ferrarium*, *aurificem* sive *carpentarium*, *vinitorem*, vel *porcorium*, vel *ministerium* juraverit, aut occiderit, vel vendiderit, valentem sol. xxv, gall. mon. lib. 327, MALB. THENCA TEXARA mccc denarios, qui faciunt sol. xxxv, gall. mon. lib. 458, culpabilis iudicetur, excepto capite et delatura. Haec sunt satis de conditionum diversitate apud Germanos. Vide et cl. de Montesquieu, *Esprit des lois*, XXX, 25, et cl. Gautier de Sibert, *Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*; tom. XXXVII, p. 641 et seqq.

Impares libertini.

Apud ceteros populos, qui in Germania non regnabantur, libertini erant infra ingenuos ac nobiles; quod certissimum libertatis argumentum.

BROTHIA.

N.º 24. CAP. XXV. *Ceteris servi, non in nostrum morem, descriptis per familiam ministeriis, utuntur.*

DE SERVIS.

Hactenus de modis, quibus servi vel nascebantur, vel fiebant, actum est: proximum est, ut quae eorum iam inde ab antiquissimis temporibus

fuerit conditio, eadem cura dispiciamus. Id vero luculenter ostendit Tacitus, de Morib. Germ. c. 25, qui ex instituto de servorum Germanorum conditione disserens: *Servis, inquit, Germani non in nostrum morem, descriptis per familiam ministeriis, utuntur.* Ex quibus verbis adparet, Germanorum Romanorumque mores hic inter se contendere Tacitum. Servis Romani ad luxum; Germani ad operas rusticas utebantur. Nondum illo tempore urhanam vitam, conionctamque eum illa luxuriam degustaverant maiores nostri. Gibi illis simplices, agrestia poma, recens feni, aut ha congelatum *. Quibus quum sine blaudimentis famem expellerent, non opus profecto iis erat *offurtis, ovium furtoribus, coquis, focoriis, ministris convivalibus, obsonatoribus, obsoniorum erogatoribus, invitatoribus, structoribus, praegustatoribus, suppressis, pueris ad cyathum et vinum, quibus refectae erant Romanorum aedes* *. Iis enim tanto sequire animo carebant Germani, quanto libentius, eorum moribus, *domus officia omnia uxor et liberi exsequerentur* 3. Deinde in vestitu, aedificiis omniique impellectile et vitae cultu mira elucebat Germanorum frugalitas, adeoque nulli usui futuri fuissent unctores, bulaeotores, tonsores, lectisterniatores, symphoniaci, citharaedi, histriones, moriones, scurrae, a veste vel vestitiori, ornatores et ornatrices, sarcinatores, arcarii, a narmoribus, lampodarii, vestifici, vestiplicae, ab horto, topiorii, funambuli, quibus Romani ad iusamiam usque delectabantur. Porro et literas ignorabant maiores nostri, gladiu potius et venabulo, quam calamo, ab incububili adsueti. Unde et notarii, librarii, grammotici, tabularii, scribae, magistris puerorum, anagnostis, paedagogis, rotionalibus, nullus erat in Germania locus. Denique qui rebus potius fortiter gestis, quam externa pompa ac mollitie affectabant gluriam, cur quae ab hiscent muscarum abuctores, servos a matula, a sondaliis nanos, supellectionarios, armigeros, anteambulones, pedissequos, nomenclatores, aliaque huiusmodi familiae onero, frugibus consumendis nata? Idem de ancillis esto iudicium. Pleasque Romanorum matronas luxui otioque aduetae magna ambiebat ancillarum turba. Aliae dominas poliebant, comebant, lavabant, ungebant; aliae furtivis earum amoribus conciliandis adhibebantur; aliae domo proditurae longo agmine sequebantur. In universum liberorum infantumque cura atque educatio servis et ancillis demandabatur. Nihil vero horum omnium obtinuisse in Germania legimus. In ea studiosissimae rei familiaris matresfamilias parum curabant vestes nitidas, genas, unguenta. Non requirebant ornatrices, ciniflones, vestiplicas, stobelliferos, sondaligerulos, pedissequas. Nee castitati illorum temporum conveniebant pti-ficiosi illi amores, quibus Romae vacabant mulieres: unde nec salutigerulas et internuntios alebant. Porro et suos quaeque liberos in Germania uberibus nutrebat, nec ancillis vel nutricibus delegabatur educatio, cui diserte scribit Tacitus, de Mor. Germ. c. 20. Ex quibus omnibus facile patet, eum ab eodem dictum sit, *Germanos servis, non in Romanorum*

* Tacit. de Mor. Germ. c. 25.

2 Laur. Pigeor. de Serv. Rom. i Tit. Popma, de Ministeriis servorum: Potgieter, de State et Condit. Serv. lib. II, c. 3, parag. 1, p. 192.

3 Tacit. de Morib. Germ. c. 25.

movem, descriptis per familiam ministeriis, uti. Non alios enim noverant servos, quam rusticos, qui, acceptis a domino praedictis, colendis agris insudabant, aut rei pecuariae dabant operam, victuque sibi inde quæsito, fructuum partem singulis annis domino pendebant. Indecorum videlicet videbatur bellicosae genti, rerum tam vilium cura occupari: *Nec arare terram, iuquit Tacitus, de Mor. Germ. c. 14 et 15, ont expectare annum, tam facile iis persuasisse, quam vincere hostes, et vulnera mereri.* Omnis vita vel bello vel venationibus exiiebatur, caque studia sola digna liberis hominibus existimabant. Ut ergo victus sibi et familiae sine magno ac tuedioso labore suppeteret, feminis curam domus ac penatium, servis agrorum cultum reiue pecuariae procuracionem commendabant. Quare quemadmodum domini illi veteres uobiles nostros rure degentes, ita servi rusticos hodiernos et maxime homines proprios, accurate referunt, quos servorum illorum propagandam et successores esse, nemo non animadvertit.

Eodem pertinet quod secundo loco de Germanorum servis refert Tacitus, *suam quemque sedem, suos penates regere.* Quemadmodum enim hodiernum separatim habitant nobiles, eorumque praedia totidem casis et tuguriolis cinguntur, quot rusticorum familiae iis parent: ita idem et Taciti aevo fiebat. At in eo potissimum durior erat eorum conditio, quod omnes essent glebae adscripti. Id quod vel inde colligas, quod, Tacito, de Morib. Germ. c. 24, eodem teste, aliquando *per commercia traderentur.* Hoc enim haud potuisset fieri, nisi adscriptitiae fuissent conditionis. Ex eo vero consequitur, ut eodem aevo et donari, pignori dari, iudicarique potuerit, non secus ac hodie homines proprii, quos eiusdem cum servis Tacito descriptis conditionis esse, recte iam ab aliis viris doctissimis, et imprimis a Thomasio, Dissert. de Homiub. propr., et Böhmern, de Iure et statu Hominum propr. a servis Germ. non Rom. derivando, nostris est observatum.

Addit tertio loco Tacitus: *Frumenti modum dominus, aut pecoris, aut vestis, ut colono iniungit; et servus hactenus parct.* Romanorum servi non homines putabantur, sed res. Unde non modo Ulpianus, Fragm. tit. XIX, n. 1, eos discrete *rebus mancipi* accuset, sed et Iuvenalis, sat. VI, v. 221, ex Romanorum principiis querit:

O demens, ita servus homo est!

Ex eo colligebant Romani, nihil proprium habere posse servum, sed eum, quidquid adquireret, sibi adquirere. Enimvero aliter rationes subducabant maiores nostri. Non in rem, sed hominum numero collocabant servos, nec negabant servos aliquid adquirere posse, sed certas pensiones certasque operas ab iis exigeant: et hoc est, quod innuat Tacitus, dum ait: *Et servus hactenus parct.* Consistebant vero tunc praestationes illae non in pecunia, quippe quam veteres Germani fere ignorabant, sed partim in frumenti modo, qualem censum hodiernum multis locis praedant rustici, vocatum ideo *zins-korn, korn-zehnde, zins-gepayde, malter, soch-zins.* partim in pecore, unde hodie passim supersunt eiusmodi praestationes veluti

1 Tacit. de Morib. Germ. c. 5.

der vieh-zehnde, die fastnacht-und-leibhühner, Martins-goense, das best haupt, quod praecipue mortuo servo exigi consuevit: partim in *vestibus*, cuius moris reliquias forsitan dixeris *den gewand-fall* vel *das gewand und glaess*, vel ut in Superiore Germania loquuntur, *das glaess*, de quo paullo post erit dicendi locus. Operarum quidem non meminit Tacitus: quin tamen et eas debuerint servi, vel ideo non videtur dubitandum, quod ipsos dominos rei agrariae et familiaris non dedisse operam iam supra demonstravimus. Agros ergo colabant per servos. Iisdem, et quidem, ut Tacitus, de Morib. Germ. c. 15. testatur, infirmiori cuique ex familia, domus officia delegabant. Nec dubitari potest, quin et in venationibus, vehendis oneribus aliisque eiusmodi rebus servorum opera usi sint. Neque forsan alio pertinent illi casae *custodes*, quos in Germanio commemorat Seneca, epist. XXVII, a lautiore fortuna clade Variana in hanc sortem depressos. Eos enim non otiosos in casis desedisse, nec, ut Romae fiebat, tanquam iuniores catenatos atrio inebasse, sed varias praestitisse operas, facile iudicabant omnes, quibus rei familiaris germanicae ratio cogoita perspetuaque est.

Concludit descriptionem suam Tacitus his verbis: *Perberare servum, ac vinculis et opere coercere, rarum. Occidere solent, non disciplina et severitate, sed impetu et ira, ut inimicam, nisi quod impune.* Inde vero, qua potestate domini in servos usi sint, luculenter apparet. Quum vero totum hunc locum, male a plerisque intellectum, iam supra t eum cura expendimus, nolumus hic actum agere, id modo monuisse contenti, germanis dominis, non minus ac olim romanis ins vitae ac necis in servos competuisse, quamvis eo multo moderatius usi sint, ac Romae, qui et animi causa saepenumero in servos aeciebant.

Et haec quidem de Germanorum servis memoriae prodidit Tacitus. Paullo aliter rationes inveniunt, qui duorum generum servos olim Germanis fuisse statuunt; eorum alterum, qui eiusdem conditionis fuerint, ac servi Romanorum, alterum benignius habitorum, qui propriis hominibus, hodiecum per Germaniam passim obviis possunt comparari. Enimvero, quod pace virorum eruditissimorum dixerim, id quidem vix fert rei familiaris germanicae ratio. Quin quum Tacitus in univrsum neget, *Germanos servis Romanorum in morem uti*, non video, quo pacto alii Germanorum servi, romanis mancipiis similes admitti queant. Equidem non defuisse dixerim Germanis famulos domesticos, veluti equisones, aurigas, carpentarios, nec non ancillas variis laboribus domesticis destinatas, et de iis intelligendus videtur locus Taciti, de Mor. Germ. c. 15: *Fortissimus quisque ac bellicosissimus nihil agit, delegata domus et penatium, et agrorum cura feminis senibusque et infirmisimo cuique ex familia.* Videntur ergo domesticis huiusmodi ministeriis adhibuisse servorum filios et filias, sibi ceteroquin obnoxios, aut ipsos servos servasque senio confectos, colendisque agris porum idoneos. Verum domesticos hos servos durioris conditionis, et romanis mancipiis similes fuisse, vix ereditibile est. Potius alibi est a Tacito, de Morib. Germ. c. 20, observatum, *dominum ac servum nullis educationis deliciis dignosci, inter eadem pecora, in eadem humo utroque*

1 Lib. II, c. 5. parag. 3 et 4.

degere, donec aetas separet ingenuus, virtus agnoscot. Non adstrictior ergo fuit famulorum eiusmodi domesticorum conditio, sed forsitan paullo melior, quam hominum propriorum, suos penates regentium, quum illi pari cum dominis vitae ratione uterentur, his in casis suis parce ac duriter viventibus.

Sed insufficient haec de servorum in antiquissima Germania conditio. Ut iam ad Francorum tempora provehamur, hos, tamquam origine Germanos veteres Germanorum mores religiosissime servasse video. Habebant et hi servos vel homines proprios, quos *casatos*, vel Romanorum exemplo, vel more maiorum appellabant. Sane ea vox iam in legibus romanis ¹ occurrit, et Senecam, epist. XXVII, iam suo aevo in Germania observasse *casos custodes*, supra observavimus. *Casam* Romanis tugurium dici, nemo ignorat. At Germani etiam eiusmodi tugurium vocant *koth* vel *kath*, quae vox, ut in actis VVestphalicis observavi, in illis terris notissima est. Nec multum abludivit apud nos nomen casarum salii coquendo destinatarum, quas *koth* vel *saltz-koth* appellari, nemo in urbe nostra ignorat. Iude ergo nata vox *kothsossen* vel *onthsassen*, itemque *casaten*, quae non nisi sono ab illo *casati* discrepat. Ceterum hi *casati* Francorum erant rustici, quorum anam quisque domum, suos penates regebat, quibusque more maiorum domini modum frumenti, pecoris, aut vestis iniungebant. Quara non praedia solum cum instrumento rustico omnique supellectile, dominorum erant: verum etiam ipsi *casati* adscriptitiae erant conditionis. Unde saepe eos ecclesiae una cum praediis donatos legimus. Sic in charta Alamanica apud Goldastum, Chart. Alam. XXXIX, tom. II, Script. rer. Alun.: *Beata quaedam ecclesiae tradit in villa, quae dicitur Centuproto casatos duos, cum omnibus adiacentibus vel adpendiciis eorum.* Ibidem Ebo quidam aliud praedium cum *casatis, compis, protis, vineis, silvis, pascuis*, donat. Non ergo hi erant conductores casarum, seu existimavit Vadianus, de Colleg. et Monast. Germ. p. 60, et Goldastos, Not. ad Dositheum, c. 3; sed servi, qui intra *casam*, id est, in ruralibus praediis serviebant, ut loquitur Carolus M. Cap. III, 73 et 80. Servis certe discrete accensentur ab eodem imperatore ², et Ludovico Pio, Divis. Ludovici Pii, c. 7. Nec aliam, quam servilem conditionem indicat, quod una cum uxoris et liberis vendi donarique possent. Apud Goldastum enim (Chart. Alam. III) Cosawina quaedam monasterio S. Galli tradit *casatos tres, his nominibus, Righero, Woltricho et uxore sua Fastida.* Ceterum hinc vocabulo procul dubio originem debent, certi generis rustici, qui hodieum vucantur *casaten*, quemadmodum et eorum bona, mutata licet rusticorum conditione, *casaten güter*, tum in lure provinciali Saxouico ³, quam in aliarum provinciarum legibus vocantur.

A *casatis* distinguebantur *ministeriales*, qui et homines, mancipia, non *casati*, domestici, *gasindi* dicebantur. Hi licet nullis adscripti praediis, proprii tamen erant, operasque quascunque praestare tenebantur. *Ministe-*

¹ Lib. VII, Cod. Theodos. de Bon. Proscript.

² Chart. division. Caroli M. c. 6, apud Duchesne, tom. II, Script. rer. Franc., p. 89.

³ Car. Dufrene, Glossar. Lat. voce: *casate*, p. 865, tom. I.

rigilium nomine saepissime veniunt in monumentis Francieis ¹, atque iude nata videtur appellatio *der diensteute* quorum toties mentio fit in iure Saxonico provinciali, lib. I, tit. XVI, art. 2; lib. III, tit. XLII, art. 2, et passim. In diplomatis saepenumero vocantur *mancipia* et *homines*, quemadmodum et nos hodie domesticos famulos *unsere leute* volumus vocare. Sic in charta Alamannica apud Goldastum, Chart. Alam. III, p. 37, quam supra laudavi, Beata ecclesiae S. Galli praeter *casatos illos*, donat *homines VIII, mancipium unum, nomine Cotleuba, et in insula ipsa mancipios tres et parones*, (id est, viros) *quatuor*. Ubi *homines* et *mancipia* non alii sunt, ac ministeriales. Non *casati* porro dicuntur in charta divisionis Ludovici Pii apud Stepl. Baluzium, Capit. tom. I, p. 687, quia iis certa praedia non fuerant concessa a dominis. Denique etiam apud Marculfum, Form. II, 36, alioque veterum formularum auctores ², saepe dicuntur *gasindi*, quamvis initio non omnes ministeriales, sed ii tantum, quos ob perspectam fidem atque industriam in domum atque in familiam adscribebant, ita videantur nuncupati. Nec abludivit vocis significatio, siquidem io Marculf. Form. I, 23 et 32, et lege Langob. I, 9, 21; I, 18, 2; II, 52, 14; II, 14, 17, *gasindus* saepe est familiaris et amicus, ac *gasindium* familiaritas, eui exemplis demonstravit Car. Dufresne, Gloss. Lat. voce: *gasindus*. Ceterum his omnibus in eo conveniebat, quod non casis vel praediis praefecti, sed ipsis dominorum acerbis adscripti operas, quas-cumque hi exigebant, praestarent. Hinc passim in eius aevi monumentis occurrunt servi *matores* (ackerleute und anspaenner), *argentarii*, *aurifices*, *herbararii* (schaf-knechte), *bubulei*, *caprarii*, *carpentarii* (schirm-meister), *custodes equorum* (eucken), *fabri*, *molinarii* (mühlknappen), *porcorii* (schweine-kuechte), *sartores*, *sutores*, *vaccarii*, *venatores*, cuiusmodi ministerialium recensam instituit Car. Dufresne, Gloss. Lat. voce: *Servus*, p. 837, tom. III, quibus nos *ancillas vestiaras* ³, (vort-maegde) ⁴, *mariscalcos* ⁵, *vinitores* ⁶, *maiores* (meyer), *infertores* (dispi-seros) *scantiones* (schenecken), *stratores* (sattelknechte) ⁷, *tornatores* (drechssler), *scutatores* (schildmacher), *precatores*, forsitan *paratores*, id est *sartores*, *accipitares* vel *ancellatores* (vogelfaenger), *saponarios* (seil-sensieder), *siceratores*, qui *cerevisiam*, vel *pomatium* vel *piratium*, vel aliud quodcumque liquamen ad bibendum aptum facere sciunt, *pistores*, *retiarii* ⁸, aliosque plures ex auctoribus ac diplomatis addere possumus, si res tanti videretur.

Ratione dominorum alii erant *fiscalini* vel *fiscentes*, alii *ecclesiastici*, alii *beneficarii*. *Fiscales* *regalibus* erant *mancipati servituti*, uti eos describit Childebertus, c. 8, et Carolus M. Capit. II, ad Leg. Salic. 7.

¹ Const. de Expeditione Roman. sive Caroli Crasti sit, sive recentioris imp., c. 5.

² Form. Nigron. n. 58.

³ Lex Alam. tit. 8, n. 1.

⁴ Lex Fris. tit. 15.

⁵ Lex Alam. c. 78.

⁶ Lex Salica, tit. 2, n. 15.

⁷ Lex Salica, edit. Herold., tit. 11, parag. 6.

⁸ Capit. Caroli Magni, de Villis, c. 45.

Quum enim passim regibus Francorum parerent certae villae certaque praedia, quae vel ad fiscum, vel ad privatas regum rationes pertinebant: non deerant in iis servi, tum casati, tum non casati, qui rem familiarem curabant; dieti ideo *fiscales* vel *fiscalini*. Quum vero et ecclesiis subinde servi quam plurimi traderentur, multique superstitione ducti se suasque ecclesias sponte addicerent: nati inde sunt servi *ecclesiastici*, qui etiam aliquando *oblati*, vel, quae erat eorum temporum barbaries, *offerti* dicebantur. Denique qui privatorum erant proprii, quod plerumque a principibus una cum praediis, quibus erant adscripti, aliis in feudum vel beneficium concederentur, *beneficiales* vel *beneficarii* audiebant, de quibus plura legere est in Capitularibus Ludovici Pii, I, ad ann. 818, c. 1, et Capitul. III, eiusd. anni, cap. 7.

Omnes hi non alius erant conditionis, ac veteres illi Germanorum servi, quos supra descripsimus ex Tacito. Primo enim omnes erant adscriptitii, atque ideo ad certas villas pertinere dicebantur. In diplomate Ludovici Pii apud Toiletrum, Cod. diplom. Palat., dipl. V, pag. 6, monasterio Laurehamensi traditur villa, *in qua erant mansi IV, et servi manentes totidem, cum uxoribus et parvulis, qui pertinent ad superius dietam villam*. Inde vero sequebatur, ut una cum uxoribus liberisque vendi aliisque modis transferri possent. Hinc in Formula Andegavensi apud Mabillonium, c. 9, ita venditur servus, *ut emptor, quidquid inde facere voluerit, habendi, tenendi, donandi, vendendi, seu commutandi, liberam haberet potestatem*. Libera ergo erat servorum venditio, dummodo non venderentur extra provinciam¹, nec pagani vel Iudaei essent emptores², quamvis et hos, connivente magistratu, saepe christiana mancipia et emisse, et vendidisse, iam supra ostenderim. Venditorum servorum ut facile est ad existimandum, non idem omnium pretium erat. Sciseitari enim emptores solebant, *ecquid operis scirent*³? Explorabant etiam eorumdem staturam, ex eaque illorum robur et pretium aestimabant. Sic in lege Alamannica (tit. 7, edit. Heroldi) mentio fit *servi XIII palmarum*. Et in charta vetere apud Goldastum⁴ legimus: *Hacco, qui est in concambio eum Fuichardo, redemere se vult: det alium mancipium XI manuum longum*. Venibant vero servi modo XV, modo XXV solidis, modo X aureis, id quod seculo septimo maximum servi pretium fuisse, ex Greg. Tur. Hist. II, 5, et VI, 36, discimus; quamquam, quum pretia rerum non semper eadem esse soleant, nihil adeo certi ex de re potest affirmari. Saepe etiam servos donatos legimus, maxime ecclesiis, cuius rei testes chartae extant innumerae; et in his insignis illa Richardi Aeditui S. Petri Pictaviensis apud Baluzium, Adpend. Capitul. n. 135, pag. 153a, tom. II; et maxime Rodolfi comitis, ut putant, Helfensteiniensis, apud Franc. Petri, Suevia sacra, p. 900, qui anno 918 stupendum ferme mancipiorum numerum una cum uxoribus et liberis nominatim tradit monasterio VVisenstaigensi. Novumquam et permutaban-

¹ Decret. Thaniol., apud Hamd. Metrop. tom. I, p. 343.

² Lex Alam. tit. 57; Lex Baju. tit. 15, parag. 5 et 9.

³ Gregor. Turon. Hist. lib. IV, c. 33.

⁴ Chart. Alam. 3, apud Goldast. Ber. Alam. tom. II, p. 10; conf. Guisee. Obs. lib. XII, c. 3.

tur¹, dummodo libera esset permutandi facultas, quae ecclesiis quibusdam iure privilegii concessa²; reliquis vero adempta videbatur³. Unde non mirum, quod eiusmodi permutationes nonnunquam ipsorum principum diplomatibus confirmandis paterent, quae praeceptum Ludovici et Lotharii imperatorum, anno 828 ecclesiae Audegavensi concessum, ex archivio extulit Baluzius, Adpend. ad Capitul. reg. Franc. num. 46, tom. II, p. 1430. Quin et pignori et noxae dari poterant a dominis⁴, si quid damni alteri dedissent. Quae omnia adscriptitiam servorum conditionem etiam apud Francos satis superque indicant. Ex eodem porro consequitur, ut et vindicari possent servi⁵, et a fuga retrahi⁶. Cuiusmodi vindicationis exempla luculenta exstant in vetustis formulis apud Baluzium, Adpend. ad Marculfi form. VI, 32, et Sirmund. Analect. ad Capit. apud Baluz. tom. II, p. 823; Conf. chart. Alam. VIII, apud Goldast, ex quibus discimus, mota quaestione status, auditisque testibus, et servilem hominis conditionem confirmantibus, servos eiusmodi in servitutem esse revocatos a missis domiulis, iudicio scabingorum. Nec quantuncunque praescriptione sese tueri poterant servi⁷, nisi quod triginta annorum praescriptione iura dominorum exstingui iussit Ludovicus Pius, in Capital. c. 3. Quomodo vero fugitivi inquirendi, retrahendique essent, satis in Capitularibus docuit Carolus Magnus (ex lege Langob. ann. 801, c. 10, p. 360; Capit. V, ann. 803, c. 15, p. 400; Capit. I, ann. 806, c. 18, p. 443). Solebant nimium fugitivos literis encyclicis ad magistratus missis persequi, quarum formulam haec nobis servavit vetus Formulæ collector, Adpend. ad Marculfi form. 19: « Ad clementiam pietatis vestrae hos apices destinare praesumpsimus, non nostri freti obsequio, sed vestra magnitudine culminis pietate. Ideoque quasi ad praesens genus vestra deosculantes, suggestiuncula nostra vobis propter quod municipia beati patroni vestri de monasterio nostro lapsa in vestro dominio prolapsi sunt advenisse. Adeo supplicamus clementiae vestrae, ut quando iste missus noster nomen haec nostra suggestiuncula vobis detulerit, sicut vestra in omnibus bona erga nos est consuetudo, inter nos seu erga omne nostra iustitiam inquirere iubeatis, qualiter congregatio nostra, obsecrantes Deo, oratores vestros melius Dei misericordiam pro vobis delectet implorare. » Quae vero poena tum ipsi fugitivi, tum qui eos corrupissent et receptum iis dedissent, affecti sint, infra suo loco ostendemus accuratius.

Quemadmodum porro Taciti aevo modum frumenti, pecoris, vestis servis imperabant domini: ita idem fiebat sub Francis, nisi quod, optiore iam Germanis pecunia, etiam aeris nonnihil exigi ab iis soleret. Cassatorum pensiones vocabantur *colonitium* vel *colonarium*⁸, ut raro vocabula *canuus*, *agrarium*, *servitium* usurpabantur. His vero nomi-

¹ Lex Alam. tit. 20.

² Schaten. Annal. Paderb. ad ann. 858, tom. I.

³ Lex Alam. tit. 19.

⁴ Lex Alam. tit. 85; Lex Fris. tit. 9, 1; Chart. Alam. 3, 22, 24.

⁵ Lex Salica, tit. 37, parag. 8; Lex Baiuv. tit. 6, 9.

⁶ Capitula Leg. Langob. addita c. 8.

⁷ Marculf. Form. lib. I, c. 103 et 104.

bus variae comprehendebantur praestationes, frumenti maxime, fructuumque naturalium aequae ac industrialium ex praediis perceptorum. Ex lego Baiuvar. tit. XIV, parag. 3, servi ecclesiastici dabant *decimum fascem de lino, de opibus decimum vas, pullos quatuor, ova quinddecim*. In lego Alamannica, tit. XX, servis ecclesiasticis imperantur *quinddecim solidi de cerevisia, porcus valeus tremisse uno, pennum modia duo, pulli quinque, ova viginti*. Tales praestationes passim etiam in chartis et diplomatis vetustis memorantur. Sic in diplomate Ludovici Germanici apud Schaten. *Annal. Paderb.* III, ad ann. 873, servae ecclesiae Corbeicensi dare iubentur *centum sex seclarum vini, de lino 12 fusarum, 3 pullarum et 15 ovorum, et de terra aratoria L. modiorum, et de pratis carvadarum 10*. Et in charta antiqua apud Goldastum 1 servi ecclesiae Seogallensi promittunt *corram de viano, corram de siligine, et corram de foeno, et frishingom*, id est porcellum. In alia charta apud eundem Goldast. charta Alam. 42, servi dare iubentur *30 seglus cerevisiae, 40 panis, frisehengam tremissum valentem, et 30 annas*, id est, ut Car. Dufresne, Glossar. Lat. voce *Manna*, interpretatur, equas. Super etiam alii in impugabantur fructus, veluti casei, oleum, pisces, poma, eera, unde certum rustiorum genus, quos *wachszinsige* vocant. Praeter fructus et pecuniam nonnulli exigebant domini, qualis erat census iste capitalis *der leib-zins* a ministerialibus non minus, quam censatis exigi solitus. Sic in chartis Alamannicis * *Kerloh penderc iubetur denarios 4; Fuallibero de Sickingum denar. 16; Ottera de Dassarum denar. 4; Hato de eodem loco denar. 4; Adalfrid de suo capite denar. 2, aut duo libra de cera; et paucis interiectis, Engilger de Ottenwilare solid. 1, et Altmann insinuat Fuinrat de Hunsinbuch, servus S. Galli, solid. 1*. Ex quibus patet, non unam eandemque omnium fuisse pensionem. Ceterum de censu capitali servorum accuratius suo more egit Car. Dufresne, Gloss. Lat. voce. *Capitalis*, tom. I, cuius hic scriinia capillare nefas duco.

Praeter censum et operae a servis exigebantur, quae tamen et ipsae tam variae erant, ut vel earum iure numerum difficile futurum sit. Rationem tantae diversitatis non aliam mihi deprehendere video, quam quod antiquissimis temporibus omnes fuerunt indeterminatae. Ea enim re factum est, ut suo quisque arbitrio modo has, modo illas operas a servis exigeret, prout id vel praedii, vel ipsius servi pateretur conditio. Paulatim tamen mos invaluit, ut semel constitutus operarum modus dominorum arbitrio non posset immutari, aliaeque operae indefinitae, aliae definitae essent. Dabimus operam, ut praecipuas, quarum in antiquitate Francia sit mentio, recenseamus. Tales primo sunt *angariae*, id est vecturae plaustrorum per certam viam ad certum locum, quales iam a Marculfo, *Form. lib. I, form. 1*, memorantur. Hinc alii frumentum de villa in villam devehere, alii foena in horrea deducere, alii vinum ad urbes et cellas deportare tenebantur, ut adparet ex diplomate Chrodgaugi, episcopi Metensis, anni 765, apud Meurissium (*Histoire des évêques de Metz*, pag. 168). Angariae vero huc tanti habebantur, ut, si

1 Charta Alam. 31, apud Goldast. *Res. Alam.* tom. II.

2 Chart. Alam. 82, apud Goldast.

reliquae operae in censum annuum commutarentur, angariae cum parangariis plerumque excipi solerent. Cuius rei praeclarum exstat exemplum diploma Caroli M. monasterio Neveustadiensi diocesis Herbipolitanae datum anno 812, quod ex loco plane alieno huc transferre iuvabit. « In nomine sanctae et individuae Trinitatis: Carolus, superna favente clementia, rex Francorum et Langabardorum, ac patricius Romanorum. Sapientia Dei ecclesiam duobus gladiis munitam atque tutam esse valuit, gladio scilicet spirituali atque materiali. Quapropter gladio materiali nobis divinitus collato, prout Dominus donavit, eam governare, defendere et honorare non cessamus. Inde est, quod praesentibus scriptis omnibus post nos venturis iutimamus, qualiter ecclesia per nos constructa *Neveustadt*, sive *Rotacha* dicta, nostro rogatu a sorore nostra *Gertrude* optimis villis et plurima familia sit dotata. Nam eadem soror nostra, sponsum celestem sitiens, omnemque mundi pompam mente et corpore relinquens, de omnibus, quae iure hereditario possidebat in Theutoniciis partibus, ecclesiae vicinas fecit esse heredes. Fuerunt autem duae villae, *Steinfeld* et *Cella* nominatae, non longius uno milliari a nostro monasterio sequestratae. Haec igitur, ut diximus, nostro rogatu una cum viris et mulieribus quibus manentibus, parochiam cum decimis, omnia ob aeternae vitae praemium super altare sanctae Dei genitricis *Mariae*, in nostri praesentia, propria manu donavit. Eodem etiam die plurimae familiae, tam a nobis, quam a cunctibus *Runchulvo* et *Rivoldo* eidem ecclesiae sunt donatae, quibus omnibus suisque posteris praesenti testamento iura damus, ne vel ipsi, vel posterum eorum iniusta servitute opprimantur, vel debitum servitium minime solvant ecclesiarum. Ideo quosdam ex illis in quotidianum servitium computamus¹, qui singulis hebdomadis una die in ecclesia ministrent. Qui vero servitium solvere voluerit, viginti denarios ecclesiae solvat. Et hic per annum a servitute liber existat, excepta *vehitione vini* et *frumenti* undeconque in usus fratrum, eorumque portatione in granarium et cellarium. Feminae vero in principali loco sui iuris manentes *tres denarios* solvant; alias² vero degentes *solidum*. Si autem vir mortuus fuerit, gemina pars substantiae eius in usus ecclesiae veniat, tertia parte usati et filiis eius remanente. Si femina, tertia pars ecclesiae solvatur. Qui sine herede mortuus fuerit, ecclesia substantiae illius heres erit. Illi vero, qui censuales per nos facti sunt, sive vir, sive mulier, quinque denarios in assumptione *Sapetae Mariae* solvat. Et si quis per triennium talem censum non persolverit, quotidianae servituti et iuri subiacet. De viro vero optimum tumentum, si habet, sin autem, melius vestimentum eius ecclesia habebit; femina pretiosius dabit vestimentum. Qui extra familiam ecclesiae natus sit, gemina pars substantiae eius ecclesiae erit. Mansianarii autem statutum servitium et censum de hoba sua solvent. Qui hobam habens, et in propria curia contra voluntatem abbatis sedens, mortuus fuerit, tunc partes substantiae eius ecclesiae erunt. Qui censualem duxerit uxorem, sive extraneam, sive non, filii eius heredes hobaec non crunt; et ideo maritum et

¹ Leuchfeld. Adpend. Antig. Föld. pag. 215 seq.

² Videtur hic census rex quosdam vel alias.

³ Leg. *alii*.

gemina pars substantiae eius ecclesiae solvetur. Qui in luba mortuus fuerit, optimum iumentum cum vestitu superiori ecclesia habebit, et filius eius heres lubae erit. Marchionarius lubam non habens viginti denarios solvat, femina autem solidum. Si autem contigerit, quod alium advocatum quam nos liberosque nostros ecclesia iam nominata habuerit, quilibet virorum ei modium solvat avenae, et tres denarios. Et si quid amplius dederit, magis rapinae, quam iustitiae reputabitur. Ista vero, quae a nobis rationabiliter ordinata sunt, ut ab omnibus fidelibus nostris successoribus per futura tempora firmiter observentur, veriusque credantur, manu propria subter eam firmavimus, et annuli nostri impressione signari iussimus.

R
S
L

Signum Domini Caroli Regis gloriosissimi.

Acta sunt haec anno Dominicae incarnationis 1000. Indict. V, anno regni nostri XIII.

Ab angariis porro differchant parangariae, id est vecturae, quae non per viam directam, sed quaquaversum debebantur. Et tales revera sunt, quorum in superiore diplomate fit mentio, quippe quod servis iungit *vehitionem vini et frumenti undecunqae*. Utraque etiam vocatae sunt *caropera* (*wagen dienste* vel *spann-dienste*), ad differentiam operarum manu peragendorum, quas eodem barbaro aevo *manopera* (*hand-dienste* vel *handfrohen*), appellari animadvertimus. Hae plerumque in agris, hortis, pratis, hortis, ac praediis dominorum praestabantur. Sic in lege Alamannica, tit. XXI, servi ecclesiastici *tres dies sibi, ac totidem in dominico laborare iubentur*, id quod etiam in lege Boinvar. tit. I, parag. 14, tantum legimus. At ne id quidem semper eadem ratione observatum esse, satis patet ex charta Alamannica I, apud Goldastum, tom. II, Script. rer. Alam., ubi servus praeter alia onera etiam *quatuor dies in messe, aut ad foenum colligendum perficere teneri dicitur*. Communi equidem lege has operas definivit Carolus M. lib. V, c. 303, p. 885, praecipiens, ut quicumque quartam facti teneret, eum suis animantibus seniori suo pleniter unum diem cum suo aratro in campo dominico araret, et postea nullam servitium ei manuale in ipsa hebdomada a seniori requiretetur; et qui tanta animalia non haberet, ut uno die hoc explere posset, perficeret praedictum opus in duobus diebus; et qui solummodo ita invalida, ut per se non possit arare, quatuor animalia haberet, is cum eis, sociatus sibi aliis, araret uno die in campo senioris, et uno die postmodum opera manuum faceret. Qui vero nihil ex his facere posset, neque animalia haberet, per tres dies seniori suo a mane ad vesperam operaretur, et senior suus ei amplius non requireret. Enimvero ne hanc quidem legem ubique obtinuisse, vel diplomata evolventibus patet, in quibus tam diversae describuntur servorum operae, ut olim omnes operas fuisse indefinitas, modumque iis a dominis tantum positum esse, luculentissime adparent.

Accedebant his omnibus *parafreda*, id est equi a servis dandi missis

regis, legatis aliisque personis honoratioribus, ad literas in aulam perferendas, vel vehenda impedimenta (*voerspans*). De his autem lege Bauvar. tit. XIV, parag. 4, continetur legimus, *ut servi parafredos darent, vel ipsi darent, ubi eis iunctum est*. Scilicet inter operas servorum etiam illa erat, quod nuntiorum officio fungi, literas huc illuc deferre, onera portare iuberentur, id quod eos potissimum facere oportebat, qui nullis instructi erant inventis, eeu hodiernum in Westphalia aliisque locis fieri solet. Ceterum hae operae nunquam annuo censu redimi poterant, qui tam stricte exigebatur, ut nisi stato die penderetur, vel indefinitas operas praestare, vel multam dare iuberentur morosi. Hinc in diplomate Carolino paulo ante recitato legimus: *Illi vero, qui censuales facti sunt, sive vir, sive mulier, quinque denarios in assumptione Sanctae Mariae solvant, et si quis per triennium talem censum non persolvat, quodammodo servituti et iuri subinebitur*.

HEINECCIUS, *ibid.* II, 9, parag. 1—13.

N.º 25. CAP. XXXVIII. *Principes et ornatorem habent.*

Muli fuerunt qui existimarent solis nobilibus apud germanicos gentes caesariei promittendae morem competuisse, idque fuisse peculiare et proprium nobilitatis insigne: et huiusmodi sensu nonnulla scriptorum et legum medii aevi loca explicat, contenduntque erinitos et capillatos, si quis passim in historiis et codicibus nominatos videat, non alios esse nobiles. Quam quidem opinionem Agathias confirmare videatur: *Ἐπειδὴ γὰρ τοὶ βασιλεῖς τῶν Φράγγων οὐ κούρεται καὶ γένει, ἀλλ' ἀνιψαμένῳ τῷ ἴδιῳ ἢ πατρὶτι ἀπὸ καὶ παλαιόθεν ἀντιπάλῳ ἀπέναντι ἢ μὲν ἐν τῷ ἄρῳ αἱ ἐλάνθῃ ἐνὶ καὶ ἐλ ἐμπρόσθεν ἐν τῷ μετώπῳ ἐκτείνονται, ἢ ἐκτείνονται ἔξωθεν. Τούτοις δὲ ὅσοις τι γέννηται, καὶ γέννηται ἐν τῷ βασιλείῳ γένει ἀντιπάλῳ ἀπέναντι. Ἐκ τῆς γὰρ βασιλείας καὶ ἀντιπάλῳ ἀπέναντι, καὶ πατρὶτι ἀπέναντι ἢ μὲν ἐν τῷ ἀρῳ. Solenne est enim Francorum regibus nunquam tondere: sed a pueris intonsi manent. Caesaries tota decenter eis in humeros propendet. Anterior coma e fronte discriminata in utrumque latus deflexa. . . . Idque velut insigne quoddam eximaeque honoris praerogativa regio graeci apud eos tribuitur. Subditi enim orbidentati tondentur, neque ut prolixinrem eam alere facile permittitur. (Agathias, lib. I, p. 14, in-fol. e typ. reg.). Ad eundem scopum pertinent verba quibus Childebertus, apud Gregorium Turon. III, 18, fratrem Chlotarium consulit, *quid de filiis Chlodomeris fieri debeat*; utrum incisae caesarie, vt reliqua filii habuerant, etc. etc. Et aliis locis idem Gregorius reges Francorum prolixitate capillorum insignes arguit. (Ue regum istorum mos est, crinium flagellis per terga demissis. . . . VI, 24. A caesarie pratiza cognovi Chlodovecum esse. VIII, 10.*

At multa quoque testimonia aetorum illius aevi proferre in promptu est, quae populare fuisse apud Francos ceterasque germanicae stirpis nationes et promiscuum viris feminisque iugenuae conditionis alere capillos; itaque cives omnes, liberi homines, non magnates, optimates, nobiles solum, eriniti, capillati audiebant: aliquas e multis exponam auctorita-

tes. Lex Burgund. additam. I, tit. V, parag. 1: *Quicumque ingenuus MULIERI INGENVAE crines in curte sua praeuolupserit copulare, iubemus ut 30 sol. mulieri ipsi solent.* Lex Baiuv. apud Cancian. leg. barb. tom. II, p. 396: *Ut nullus post tonsuram CAPILLOS VSV POPULARI NVTRAIRE praesumat.* Marcellus, forin. I, 19. . . . *Licentiam habeat comam tonsurare si ingenuus est.* Iordanes de Rep. Get. c. 11: *Elegit (Dionysus) ex eis (Gothis) tunc nobilissimos prudentiores viros, quos theologiam instruens numina quaedam et sacella venerari iussit, fecitque sacerdotes, nomen illis pileatorum contradens.* RELIQUAM VERO GENTEM CAPILLATOS dicere iussit, quod nomen Gothi pro magna suscipientes, adhuc hodie suis cautionibus reminiscuntur. Epistola Theoderici regis ad Barbaros et Romanos qui Suaviam incolebant, missa, ita inscripta est: *Universis provincialibus et capillatis, etc.* Eiusdem regis edictum passim nomine capillatorum Barbaros a Romanis distinguit. Quod Sidonius Apollinaris comprobat epist. I, 2: *Aurum legulae, sicut mos gentis est, crinium superiacentium flagellis operiuntur.* His similia tradit Isidorus: *Nonnullae gentes non solum in vestibus, sed in corpore aliqua sibi propria quasi insignia vindicant, ut videmus CIROS GERMANORVM, granos et cinnabar Gothorum.* (Orig. 19.)

Si omnia quae hoc attulimus, multaque alia quae passim colligere facile esset, argumenta in utramque partem comparaveris, iude compertum fiet, omnibus Barbaris e Germania oriundis densitatem comarum atque amplitudinem pluviae, et hoc fuisse decus quod liberam a servili conditione, non nobilem a plebeia et ingenuum discriminares, nomenque *crinitorum* omnibus civibus congruum fuisse; nobiles autem, praesertim regios viros, prolixiorum atque ornatiorem (capillum) habuisse. Eo differebant reges et cives, quod posterior coma illis intonsa in tergum dellesbat, his partim enesa, partim reducta in verticem capitis cum cetero cirrorum dellevio tempora et nures cooperiebat, nudata cervice, ut ex Agathiae et Sidonii supra citatis locis intelligere est; quibus satis erit haec eiusdem Sidonii adiecere:

. rutili quibus (Francis) aere cerebri

Ad frontem coma tracta iacet, nudataque cervix

Setarum per damna nitet.

Carm. V.

Capitis apex (Gothorum) rotundus, in quo pnullulum a planitie frontis in verticem cnesaricus refugn eripitur. Epist. I, 2.

Et reges Orientalium partium crinitos fuisse ostendunt tum multa documenta, tum illud Vespasiani, quo terrorem cometae elusit: *Cometen non sibi sed regi Parthorum aliquid portendere; illum enim comatum esse, se calvum* (Dio Cass. LXVI, 17; Sueton. Vespas. 24).

I. N.

FINIS EXCURSVM AD MORES GERMANORVM.

NOTAE
ROSINI, BROTERII,
ET VARIORVM,
AD OPERA C. CORNELII TACITI.

LIBER
DE VITA CN. IVLII AGRICOLAE.

N.º 1. CAP. II. **D**ELEGATO triumviris ministerio.

DE VARIIS TRIUMVIRORVM OFFICIIS.

*De Triumviris aedibus sacris incendio consumptis restituendis,
et sacris conquirendis, donisque persequendis.*

De Triumviris Livius, lib. XXV, ita scribit: Comitia deinde a praetore Urbano de senatus sententia plebisqueseito sunt habita, quibus creati sunt quinqueviri, muris, turribusque reficiendis; et triumviri bini, uni sacris conquirendis, donisque praesignandis, alteri reficiendis aedibus, Fortunae et matris Matutae intra portam, quae priore anno incendio consumptae fuerant. Plura de his addere supervacaneum.

ROSEN. Antiquit. Roman., l. III, c. 9.

De Triumviris reipublicae constituendae.

Triumvirorum reipublicae constituendae magistratus (si modo magistratus dicendus est), ut contra leges fuit institutus, ita etiam non fuit diuturnus. Initium eorum incidit in annum ab Urbe condita 710. Caesares propter quas ii in rempublicam inducti fuerint, haec ab auctoribus Diono, lib. XLVI; Appiano, lib. III et IV Bellorum civilium; Suetonio in Augusto; Plutarcho in M. Bruto et Antonio, et aliis recensentur. Quam C. Iulius Caesar in senatu viginti tribus vulneribus esset confossus, C. Caesar Octavianus, qui a C. Iulio adoptatus, et in Caesarum familiam translatus erat, anno 710, consulcum Q. Pedio, Hirtio et Pansa ad Mutinam occisis, suffectus, in toto suo consulatu nihil aliud moliebatur, quam ut patris Iulii

Caesaris interfectores ulcisceretur. Q. igitur Pedium collegam legem ferre iussit de questione habenda in eos, quorum ille opera occisus esset; postulatque ea lege M. Brutus, C. Cassius et D. Brutus, absentes damnati sunt. M. autem Antonii opes C. Asinius Pollio, qui Hispaniae, et L. Munatius Plancus, qui Galliae praecerant, cum suis exercitibus adiuncti auxerant, et D. Brutus, cui senatus ut persequeretur M. Antonium mandaverat, relictus a legionibus suis, profugerat, et tandem iussu Antonii, in cuius potestatem venerat, a Capeno Sequano ad Aquileiam interemptus erat. Caesar igitur, quum M. Brutus, qui Macedoniam, et C. Cassium, qui Syriam ex senatusconsulto obtinebant, nullo pacto armis ulcisci posset, cum M. Antonio et M. Lepido pace facta, postquam consul creatus esset, utrumque ex Gallia in Italiam accessit. Congressi omnes in agro Bononiensi, ut Dio, lib. XLVI, vel Mutinensi, ut Appianus, lib. IV Bell. civ. initio docet, consultationes summas de ordinanda et corrigenda republica habuerunt; et tandem ita inter eos convenit, ut publice quidem ipsi tres constituendis, administrandisque rebus, praeficerentur, idque non in perpetuum, sed in quinquennium: ita ut omnia ex animi sui sententia, etsi neque ad senatum, neque ad populum, de his retulissent, agere, magistratus aliosque honores, quibus ipsi vellent, tribuere possent; privatim autem, neve viderentur omnes provincias sibi ipsis arrogare velle, Caesari Africa, utraque Sardinia et Sicilia; Lepido Hispania omnis ac Gallia Narbonensis; Antonio reliqua omnis Gallia quae eis est trans Alpes iacet, tribueretur, ut inimicos suos proscriberent ac eaderent; Lepidus in locum D. Bruti consul fieret, Romanque et totam Italiam in custodia haberet; Antonius vero et Caesar Brutum et Cassium bello persequerentur. Atque his consultationibus perfectis, quum confestim omnes Romam venissent, singuli interiectis diebus Urbem ingressi, quae decreverant exeunti sunt. Fusi quoque inimici, plurimi equites, 130 senatores proscripti sunt: inter quos fuerunt L. Paulus, frater M. Lepidi; L. Caesar, avunculus Antonii, et qui Caesarem suis sententiis ornaverant, M. Cicero, cuius occisi a Popilio legionario milite, quum haberet annos LXIII, caput cum manu dextra in rostris positum est. Inierunt *triumviratum* V kal. Decem. anno ab U. c. 710. Quum autem quinquennium hunc magistratum gessissent, teste Dione, semetipsos in alterum quinquennium renuntiaverunt: quod factum esse anno 716 Carolus Sigonius scribit. Sed non multo post dissidiis ortis inter Octavium et Lepidum, Octavius, fugato Sex. Pompeio, Lepidum bello persecutus est, eique victo *triumviratus* honorem abrogavit; supplicem tamen factam vitam donavit. Postea etiam Antonio bellum intulit, eoque victo, quum ipse solus rerum potitus esset, *triumviratus* abiit. Huuc finem habuit *triumviratus*, qui non ultra annos decem in republica romana fuit.

Id. ibid. l. VII, c. 21.

De Triumviris Capitalibus.

Triumviri capitales, qui et *tresviri*, seu tresviri capitales, eo quod tres viri simul ad munus illud obsequendum crearentur, sunt dicti, fuerunt, quemadmodum scribit Pomponius, ff. de Origine iuris, qui carceris custo-

TACIT. Oper. Tom. V.

S

diam haberent, ut, quam animadverti oporteret, id interventu eorum fieret. Horum saepe fit mentio apud Livium, Ciceronem, Plautum, et alios. Creati sunt primum, ut Oouphrio Panvinio, et Huberto Goltzio in Fastis placet, ab Urbe condita, anno 465. Eorum non tantum erat, uti ex Pomponio audivimus, *carceris custodiam* habere, sed etiam *latomiarum*. Ad columnam item Moeviam, ut Cicero docet, de eorum scelere cognoscebat, qui, quum cives romani non essent, in Urbe habitarent; ac de vilibus, et abiectae tantum conditionis hominibus, ut de foribus et servis nequam, ius dicebant, teste Asconio in Divinationem. Primis autem temporibus, etiam de aliis maleficiis cognovisse eos, nondum constitutis quaestioibus publicis, colligitur ex Plauto, in Asinaria, et Varrone, lib. IV de Lingua Latina, qui, de quaestoribus agens, scribit: *Quaestores a quaerendo, qui conquirerent publicas pecunias, et maleficia, quae triumviri capitales nunc conquirunt*. Quod autem addit Pomponius animadversum in delinquentes ac scelerosos ipsorum interventu fuisse, intelligendum sic est, non quod ipsi triumviri quemquam supplicio affecerint, sed uti ad eam rem sint opera lictorum, quorum octo sub se habebant; unde apud Plautum, in Amphitruone, Sosia:

Quid faciam nunc, si tresviri me in carcerem compegerint?

Inde cras e promptuario cella deprobari ad flagrum.

Nec exstam liceat dicere mihi, neque in hero quoloquam auxilli siet!

Nec quicquam sit, quin me omnes esse dignam deputent.

Ita quasi in eodem me miserum homines octo velidi cedent....

Hic enim per octo homines, octo lictores intelligunt, ministrantes triumviris. Quod vero etiam sacramenta exegerint triumviri capitales, atque in divinos usus, et ad tuenda sacra civitatis eam pecuniam contulerint, constat ex lege Lucii Papirii tribuni plebis, opud Festum, quem quomodo legendam putant Lucas Fruterius et Iosephus Scaliger, huc scribam: *Quicumque proetor posthac factus erit, qui inter civeis ious dicit, tresviro capitaleis populum rogato, itque tresviri capitaleis, quicumque posthac facti erunt, sacramenta exigunt, iudicantque, eodem iure sumpto, uti ex legibus, plebeiquesteis exigere, indicare esse oportet*. Addit eoin Festus, sacramenti nomine id aes dici coemptum esse, quod, et propter aerarii inopiam, et sacerorum publicorum multitudinem, consumeretur in rebus divinis. Crescebantur porro comitiis tributis capitales triumviri, et alibi est ostensum. Vide etiam de hac lege et triumviris capitalibus Iacobum Rævardum, lib. II Variorum, cap. 18.

Id. ibid. l. VII, c. 27.

De Triumviris nocturnis.

Quando trinmvi nocturni creati fuerint, certum non est. Hoc constat, antiquum eum magistratum esse. Meminit eius Livius lib. IX, ubi de C. Flavio scribit, quomodo sedilis euralis factus sit, agens, ioter alia dicit, eum prius tribenatum gessisse, et duos trinmviratus, nocturnum alterum, alteram coloniae deducendae, etc. Meminit eius et Tacitus, lib. V Anna-

hum, his verbis: *Triumviri nocturni, quod ad incendium in Sacra via ortum tarde venerant, a tribuna plebis die dicta damnati sunt.* Quod eorum officium fuerit, Paullus iurisconsultus, Dig. lib. I, tit. 15, *Apud vetustiores, inquit, incendiis triumviri praeerant, qui ab eo, quod excubias agebant, etiam nocturni dicti sunt. Interveniebant nonnunquam et aediles, et tribuni plebis.* Erant autem familia publica circa portas et muros disposita, unde, et si apus esset, vocabatur. Fuerunt et privatae familiae, quae incendia, vel mercede, vel gratia extinguerent. Deinde divus Augustus maluit per se huic rei consuli, institutu praefecto vigilarum cum cohortibus.

Id. ibid. l. VII, c. 28.

De Triumviris valetudinis.

De his quum nihil quicquam in veteribus scriptoribus inveniam, nec satis sciam, an magistratus fuerint, quia tamen ab Onuphrio Panvinio in magistratuum numerum referuntur, nolui eos praetermittere; et quum mihi quinae illi fuerint, cognitum non sit, Onuphrii verba, lib. II Commentariorum reipublicae romanae, adscribere libet, quae haec sunt: *Huius, inquit, magistratus nulla apud veteres auctores, quod sciam, mentio est. In antiqua vero argentea nummo sic scriptum est; M. Acilius ut vir. VALE. IV. Hi nostra aetate pestis causa creari solent, atque domini sanitatis vocantur; quibus, temporibus de morbo suspectis, magna potestas concedi solet. Nummi autem verba sic ego interpreter: M. Acilius ut vir. valetudinis tuendae.* Haec Onuphrius.

Id. ibid.

De Triumviris monetaliibus.

De triumviris monetaliibus Pomponius iurisconsultus, ff. tit. II, de Origine iuris, sic scribit: *Constituti sunt eodem tempore et quatuorviri, qui curamviarum agerent, et triumviri monetales, aeris, argenti, auri flatores, etc. Praefuerunt eundem manetnae; dieti fuerunt Triumviri Monetales, et triumviri A. A. AE. F. F., quod est, auro, argento, aere, fluendo, feriendo. De iis etiam intelligendus locus apud Cicronem in ep. ad Trebatium iurisconsultum, ubi sic scribit: *Treviros vites censeo; audia capitales esse; mallem auro, argento, aere essent.* Triumviros enim treviros dici, et tatesviro solitos, non est obscurum, et sic hunc locum interpretatur Bembus in Epistola ad Paul. Manutium et alii; quamvis etiam hoc verum sit, intelligi simul per Treviros populos illos in confinibus Germaniae, quorum metropolis fuit Trevirum, urbs adhuc celebris propter archiepiscopum Trevirensensem.*

Id. ibid.

De Quinquoviris mensariis et Triumviris mensariis.

Quinquoviri mensarii a dispensatione pecuniae dieti, ut tradit Livius, lib. VII, creati sunt, eodem teste, anno U. c. 401, cons. Valerio Poplicola, C. Marcio Rutilio, ex plebe. Causa eorum creandorum fuit foeneratorum improbitas, et aeris alieni plebis romanae magnitudo; cui quidem rei quum principes plebis succurrere saepenumero recusassent, sed nihil proficere potuissent, hoc anno, scribit Livius, inclinatis semel in concordiam animis, novi consules foeverem quoque rem, quae distingere animus videbatur, levare aggressi, solutionem alieni aeris in publicam curam verterunt: quinquoviris creatis, quos *mensarios* a dispensatione pecuniae appellarunt. Meriti aequitate curaque sunt, ut per omnium annalium monumenta celebres nominibus essent. Fuere autem C. Duilius, P. Decius Mus, M. Papirius, Q. Publilius et T. Aemilius, qui rem difficillimam tractatu, et plerumque parti utrique, semper certe alteri, gravem, tam alia moderatione, tum impendio magis publico, quam iactura sustinerunt. Tarda enim nomina, et impeditiora inertia debitorum quam facultatibus; aut aerarium, mensis cum aere in furo positus, dissolvit, ut populo prius caveretur: aut aestimatio aequis rerum pretiis liberavit; ut non modo sine iniuria, sed etiam sine querimoniis partis utriusque exhausta vis ingeus aeris alieni sit. Idem Livius, lib. XXIII, tradit, anno 537, tempore secundi belli Punici, triumvirov mensarios creatos fuisse. Verba eius sunt: *Et Romae quoque, propter penuriam argenti, triumviri mensarii, rogatione Minutii tribuni plebis facti, L. Aemilius Popus, qui consul censorque fuerat, et M. Atilius Regulus, qui bis consul fuerat, et L. Scribonius Libo, qui tum tribunus plebis erat, etc. Creabantur hi comitiis tribuit.*

Id. ibid. l. VII, c. 39.

De Duumviris navalibus.

Duumviri hi sic dicti sunt, quod duo viri simul idem munus obirent; non fuerant ordinarii magistratus, sed extraordinarii. Eorum prima mentio fit a Livio, lib. IX, in historia anni ab U. c. 442, cons. C. Iunio Bubulco III et Q. Aemilio Barbula II, quo tempore acerrimum populo romano bellum cum Samnitibus erat, ubi scribit: *Rogante M. Decio tribuno plebis, duumvirov navales clavis urandae reficiendaeque causa, populum iussisse.* Quod eorum officium fuerit, non est difficile videre, reficere scilicet et ornare classem, utque navalibus sociis impleatur, comentoque instruitur, curare. Creati hi magistratus, quousmodum ex Livio, lib. XL et XLI, intelligitur, et postea sunt, bello contra Ligures, item bello Illyrico, qui tunc XX navibus mari superiore Aeneas velut cardinem haberent, uti Livius docet: ex quo etiam intelligitur, non certum ac definitum tempus magistratum hunc habuisse, quod in aliis magistratibus fuit observatum; quippe hi, quorum posteriore loco ex Livio mentionem feci, biennium illud magistratum tenuerunt: unde extraordinarium eum fuisse, liquido apparet.

*De Triumviris qui conquirerent iuvenes idoneos ad arma
ferenda militesque facerent.*

Hi creati sunt secundi belli Pupici tempore, anno U. c. 541, Q. Fulvio Flacco III et Appio Claudio Pulchro coss. Causam eorum creandorum Livius, lib. XXV, tradit: *Consules*, inquit, *quum aegre delectum conficerent, quod inopis iuniorum non facile in utrumque, ut et novas urbanae legiones et supplementum veteribus arderetur, sufficiebat, senatus absistere eos incepto vetuit, et triumviros binos creare iussit: alteros qui citra, alteros qui ultra quinquagesimum lapidem in pagis, forisque, et conciliabulis omnem copiam ingenuorum inspicerent; et si qui roboris satis ad ferenda arma habere viderentur, etiamsi nondum militari aetate essent, milites facerent. Tribuni plebis, si iis videretur, ad populum ferrent, ut qui minores septem et decem annis sacramento dixissent, iis perinde stipendia procederent, ac si septem et decem annorum, aut maiores, milites facti essent. Ex hoc senatusconsulto creati triumviri bini, qui conquisitionem ingenuorum per agros haberent. Haec Livius, praeter quae nihil de iis reperio.*

Id. ibid. l. VII, c. 40.

*De Triumviris legendi senatus et Triumviris recognoscendi
turmas equitum romanorum.*

De his, quod ab Octavio Augusto instituti fuerint, Suetonius, in Augusto, cap. 37, scribit; cuius haec sunt verba: *Quoque plures partem administrandae reipublicae caperent, nova officia excogitavit, curam operum publicorum, viarum et aquarum alvei Tiberis, frumenti populo dividendi, praefecturam Urbis, triumviratum legendi senatus, et alterum recognoscendi turmas equitum, quotiescunque opus esset. Haec ille; unde etiam manifestum est, extraordinarios eos magistratus fuisse.*

Id. ibid. l. VII, c. 41.

De Triumviris, Quinquaviris, Septemviris ac Decemviris, coloniae deducendae; de Quinquaviris, Septemviris, Vigintiviris, agris dandis, attribuendis.

Quum aut lege aliqua a plebe scitum, aut senatusconsulto decretum esset, coloniam aliquam deduci, et numerus colonorum scriptus esset, creabantur comitiis tributis, ut libro superiore ostendimus, modo per consulem, modo per praetorem urbis curatores, qui coloniam deducerent, interdum tres, interdum quinque, septem, decem, viginti etiam, qui inde triumviri, vel quinquaviri, vel septemviri, vel decemviri, vel vigintiviri coloniae deducendae, aut agris dandis attribuendis, appellabantur. Hi postquam creati erant, colonos, qui vel sua sponte numina dederunt, vel sorte exierant, in agros lege definitos, atque in coloniam sub vexillo, quasi exercitum aliquem, deducebant. Dux autem deductivus aliquis e curatoribus agrariis erat.

Id. ibid. l. VII, c. 47.

N.º 2. CAP. VI. *Nisi quod in bona uxore tanto maior laus, quanto in mala plus culpae est.*

Valde admiror quod in hac phrasi dubius haereat cl. Ernestus.

Duplex hic proponitur comparatio, siogularis cum Agricola, georalis cum uxoribus malis, scilicet:

Vixerunt Agricola et Decidiana mira concordia per mutuam caritatem et invicem se anteponendo, quae maxima laus utrique coniugi; attamen maior in uxore, quam in viro, quia vitium in feminis quam in viris tardius; et, ut par sit et aequum in utramque partem, quemadmodum feminis peccantibus plus culpae imputatur quam viris, sic feminis integris plus laudis imputari debet quam viris. Igitur suppleudo ellipsin sic redam:..... Et invicem se anteponendo; haec sane egregia laus pariter utrique, nisi quod in bona uxore, ut Decidiana, maior laus virginitatis est, quam in bono viro, ut Agricola, tanto quidem maior quanto in mala plus culpae est quam in malo viro.

I. N.

N.º 3. CAP. VIII. *Præerat tunc Britanniae.*

Ut haec historiae pars illustretur, seriem Britanniae praesidum hic proponi, et eum rebus narratis superius componi haud crit inutile.

PRAESIDES BRITANNIAE

AB A. V. C. 796, I. C. 43, AD A. V. C. 838, I. C. 85.

AVLVS PLAVTVS: Vit. Agric. 14; Supplement. Annal. IX, 50 et seq.; XI, 3. Dio eum vocat *βουλευτὴν ἀπορριπτόμενον*, non consularem.

OSTORIUS SCAPVLA: Vit. Agric. 14; Annal. XII, 31, et seq.; Supplement. Annal. XI, 3. Praetorem vocat Tacitus Ann. XII, 31 et 40.

AVLVS DIDIVS GALLVS: Vit. Agr. 14; Annal. XII, 40, XIV, 29.

Q. VERANIUS: Vit. Agr. 14; Ann. XIV, 29.

SVETONIUS PAVLINVS: Vit. Agr. 14 et seq.; Ann. XIV, 29 et seq.

PETRONIVS TVRPILIANVS: Vit. Agr. 16; Ann. XIV, 39.

TRABELLIVS MAXIMVS: Vit. Agr. 16; Hist. I, 60 et seq.

VETTIVS BOLANVS: Vit. Agr. 16; Hist. II, 65.

PETILIVS CERIALIS: Vit. Agr. 17.

IVLIVS FRONTINVS: Vit. Agr. 17.

CNAEVS IVLIVS AGRICOLA: cuius nomen virtutesque immortalitati scriptis suis tradidit Tacitus.

BSOTIAN.

N.º 4. CAP. XXVII. *Cuius constantia ac fama ferox exercitus, nihil virtutis suae iniviam.*

Opinioni Oberlini, contra Gronovium multosque cl. viros, assentior, qui constantiam hic, non fortitudinem animi, et realitatem intelligit.

oppinaturque fumae. Quum victoria esset non speciosa tantum, sed re magna, ut fama vulgata, itaque ferox exercitus, etc.

I. N.

N.º 5. CAP. idem. *Non virtute, sed occasione et arte ducis rotati...*

Malim Freinsheimii conjecturam, ut quae verisimilior. Nam in MSS. linea, quae pene ultimae literae, in casibus accusandi, suppressa litera *m*, inscribi solet, saepe saepius incuria scribarum clapsa est. Itaque restituta ad Cornelianam brevitatem facit.

I. N.

N.º 6. CAP. XXVIII. *Inmixti manipulis.*

Peditum erant manipuli, ut turmae equitum. Cohors vero sexaginta manipulis, aut contuberniis, id est, 600 hominibus constabat. Cohorti praecrat centurio. Singulis manipulis, seu contuberniis Usipiorum, milites romani fuere immixti. Manipulos pro contuberniis dici patet ex Vegetio, II, 13. Alii erant manipuli, qui duabus ecuturiis, seu 200 hominibus constabant, ut docet Censius apud Gellium XVI, 4.

BROTIER.

N.º 7. CAP. idem. *Circumvecti Britanniam.*

Ude sint profecti, quomodo circumvecti Britanniam, eorum denique navigatiouis cursum erroresque inquirere curiosum, diligentiusque dicendum.

De Usipiorum cohorte Britanniam circumvecta.

Cohortem illam Usipiorum ex occidentali Britanniae ora solvisse innuit Tacitus, docet Dio, LXVI, pag. 754: Ἐπικυρήσεις περιήλυσαν τὴν ἐπὶς τὴν ἡμετέραν νῆσόν (Βρεταννίαν). Erat sane ex iis copiis, quas Agricola instruxerat in ea Britanniae parte, quae Hiberniam respicit, ut dictum est cap. 24. Tres liburnicas furtim ascendere, nulla navigandi arte, et caecitate, qua vel inter peritos erat exigua. Hae illae rapti, ut fluctus ventisque eos ferebat, ὥς καὶ τὸ πρὸς τὴν νῆσον, καὶ ὁ θυμὸς αὐτοῦς ἔπειε (Dio ibid.), versus septentrionalem Britanniae partem tendunt. Quum aram legerent, nec sufficerent comestus, congressi sunt cum plerisque Britannorum, nempe cum incolis provinciarum, quas nunc dicimus *Cumberland, Galloway, Cantire, Argyll, Inverness, Strathavern*, etc. Quum extremam insulae sic attigissent, sinum *Pentland Firth* iuter Britanniam et Orkadas (les îles *Orkney*) ingressi sunt, et in orientalem Britanniae partem flexere. Nova inde proelia cum incolis provinciarum (*Cathness, Souterland, Murray, Buchan*, etc.), eaque infeliciora. Imprudentes enim in castra Romanorum, qui ibi tendebant, incidere, καὶ ἵσταν, ἢ τοῦ ἡμετέρου, καὶ τὸ ἐπικυρήσεις τὴν νῆσον ἐπικυρήσεις (Dio ibid.). Novo hoc periculo territi, caestrensesque poenas magis, quam ephemitas, sed liberam, suam sortem exosi, liburnicas propere repetunt, et in altum pro-

vehuntur. Summa brevi fuit rerum omnium inopia: in iis angustiis, primum iufirmiffimos suorum, deinde sorte ductos vesci coepere. Tantis conflictati miseris, tempestate aut ipso Oceani impetu in mare Suevicam (*la mer Baltique*) detruduntur. Ibi naves suas, viarum erroribus et regendi incitias quasas, amiserunt. Neminem corio sortis mi-vertum est, quod pro praedoniis haberentur. Igitur dum eluctantur, ut patrias sedes repetant, primum a Suevis inter Albim et Vistulam (*l'Elbe et la Vistule*), mox a Frisiis inter Amisiam et Rhenum (*l'Eme et le Rhin*) intercepti sunt. Quosdam eorum per commercia reuindatos, et in rossianam, id est, in sinistram Rhevi ripam (nam dextram tenebant Germani) adductos, iudicium tanti casus illustravit.

Agricola autem, post Grampiensem victoriam, in publicas curas utilitatesque intentus, audita illa Usipiorum fuga, certusque eos ex occidentali Britanniae parte in orientalem septentrionali navigatione fuisse per-rectos, classem misit, quae, Tao aestuario (nunc *Firth of Tay*) profecta, litora illa ab Oriente in Occidentem relegeret, et diligentissime exploraret (Dio, loc. c.). Tunc primum hanc oram novissimè maris rossiana classis circumvecta est, insulamque esse Britoniam affirmavit; tunc Oreades (*les îles Orkney*) hucusque fama tantum vulgatae, fuerunt, eremigito Septentrione, cogitatae et domitae; tunc dispecta est Thule (*les îles de Shetland*), quae hactenus nix et hiems abiebat, ut dictum est c. 10. Hic vero intelligas non ad hanc Thulen, sed ad ipsam Britanniam referenda esse, quae habet Statius, adulator magis, quam poeta, in Silvarum lib. V, Proteptic. ad Crispinum, Bolani, Britanniae praesidis, filium, II, 54:

.... Tu discas patrem, quantosque nigrantem
Fluctibus occiduis, fessoque Hyperione Thulen
Intravit mandata gerens.....

Vernum, antequam de septentrionali navigatione dicendi finem faciam, alterum proferam exemplum, quod, ntinam fusius fuisset narratum, magnum naturae arcanum rescaret. Auctore enim Plinio II, 67, Cornelius Nepos de septentrionali circuitu tradit, Quinto Metello Celeri, L. Afranii in consulatu collegae (consules fuerunt a. U. c. 694, ante Christum 60), sed tum Galliae proconsuli, Indos a rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii causa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti. Sic ante viginti annos, quum Elisabetha Augusta imperium rossicum regeret, Iaponenses, commercii causa navigantes, tempestatibus abrepti, ad oram imperii rossici (*le Kamchatka*) appulere, unde Petropolim (*Petersbourg*), missi, ab Elisabetha humanitate maximè excepti et habiti sunt. At Indi, longiore errore, non modo Iaponenses insulas (*le Japon*), oramque imperii rossici (*le Kamchatka*), sed et orientales ac septentrionales Siberiae et Iaponiae oras (*la Sibérie, le pays des Samoisles, la Laponie*) circumvecti, ad Oceanum mareque Suevicum (*la mer Baltique*) flexerunt; unde a rege Suevorum habiti, dono dati sunt

¹ Haud facile, ut opinor, Broterio edissentis, quisquis attendet quod et quam immensi notorum etque ignotorum marium tractus, quorum nonnulli permesabiles etiam in terris classis, citissimum in dubio ponitur, quantula tunc arte navigandi et periculis Indi

Quinto Metello Celeri, Galline proeuusuli. Sic casus fecit, quod a Batavis Russisque magna cum laude tentatum, nondum tamen praestitum est. Tales autem casus nunc rarissimi ob nauticae rei scientiam, mutatos armorum usus, et politicas imperiorum leges; olim, audacioribus barbaris, frequentes erant, et eventorum, quae hodie incredibilia videntur, feraces. Iuvat ergo Uspiorum exemplum recentiore feliciorique Franeorum exemplo confirmare. Illud habet Eumeus in Paenagrico Constantii, c. 18: *Recurabat quippe in animos illa sub divo Probo et paucorum ex Francis captivorum incredibiles aulais, et indigna felicitas, qui a Pontu usque correptis navibus, Graecium Asianque populas, nec impune plebisque Libyae litoribus appulsi, ipsas postremo navulibus quondam victoriis nobiles ceperant Syracusas, et immenso itinere peracti Oceanum, qua terras irrupit, intraverant, atque ita eventu temeritatis ostenderant nihil esse clausum piraticae desperationi, quo navigiis pateret accessus.* Vide et Zosium, lib. I, in fin.

BROTIER.

N.º 8. CAP. XXXI. *Neque enim arva nobis, aut metalla, aut portus sunt, quibus exercendis reservemur.*

Arva uude Romani *decumas frugum*, et *scripturam* vel *pecuarium* tributum, per publicanos, redemptores vectigalium, sumebant; *portus* uude vectigal importatarum et exportatarum merebatur, scilicet *portorium*. Adi, si plura scire cupias, Burmann. de Vectigalibus, lib. sing., et Boucheaud, de l'Impôt du vingtième, etc.

Sunt qui putent in hunc Taciti locum offendisse omnes interpretes, et sic intelligendum: Non reservamur arvis, metallis, portibus nostris exercendis. Quippe Caledonias, licet rei venatoriae praecipue deditos, non potuisse nun arva colere, neque non habere portus, cingentibus fere undique maritimis oris, neque metallis carere, quae iam Romani nonnulla ibi esse suspicarentur. At non illi satis reputaverunt dicere Calgocum, qui romanam avaritiam carpebat, haec omnia, quatenus ad questus iude Romanis sperandos pertinerent, Caledoniis nulla esse. Quid enim? *arva* quidem habebant; sed quantum e montana et infecunda illius terrae asperitate vectigal? Non decantant *metalla*, sed adhuc irreperta iocolis; igitur nullae, quas exercerent, fodinae. *Portus* circum orae multos efficiebant. Quod vero *emporium*? Itaque incipietum opinioni assentior.

L N.

circumcendi fuerint, ut illum a Broterio excogitatum curam conficerent. Sed vero similis videbitur, quem, per terram Asianam, ut solebant gentis eius homines, negotiorum causa, ceteratino itinere facto, Trapezunte Byzantium pergerent, eos aut in ora Danubii tempestate compulso, ut placet cl. Abel-Rémusat, seu in Academia aucto, quem huius opinio mihi consiliarium et auctorem, vel cum offendere illum recundus, profiteor, aut Byzantio in Thracias regiones limitibus Barbaris progressos, ibi aptos fuisse et per commercia venundatos.

I. N.

N.º 9. CAP. idem. *Libertatem non in praesentia laturo, primo statim congressu nonne ostendemus, quos sibi Caledonia viros seposuerit?*

Ferre saepissime pro adipisci sumitur: ferre honores, ferre praemium. Ergo laturo non in praesentio libertatem explicanda taceo, taquam Calgacus significaret eos adhuc indomitos non libertatem subito et adducam, pugnae praemium, referendam sibi proponere, more Brigantum, at libertatem antiquam retinendam futuramque perennem.

I. N.

N.º 10. CAP. XXXIII. *In frontem.*

Male Brotier et Ernestus haec verba quasi in speciem interpretantur. Hic est Taciti sensus: Dum ultro progredimur et in frontem pergitur, haec pulchra et decora; sed si terga dederimus, fugientes, eadem periculosissima. Si non satis per se liqueret hic in frontem oppuni fugientibus, Tacitus ipse lucem asseret, commemoratis proxime inferioribus locis: *Tunc Agricola... veritus ne in frontem simul et latera suorum pugnaretur*, etc. c. 35; *Transvectaeque praecepto duces a fronte pugnantium alae*, c. 37.

I. N.

N.º 11. CAP. XXXVI. *Interim equitum turmae fugere, covinarii peditum se proelio miscuere.*

Nihil hic mutatum, ut Lipsio et Ernesto placet, velim. Dixit voster, c. 35, *tria nullin equitum romanorum sic locata foisse ab Agricola, ut cornibus adfunderentur; media autem campi, inter britannicam aciem et romanam, covinarium et equitem britannicum strepitu et discursu complere*. Ergo covinarius et eques Britannorum, quum non haberent oppositos sibi romanos equites, impetum cohortium exeeperet. *Equitum britannicorum turmae fugere*, at non covinarii, qui peditum se proelio miscuere.

Multum quoque laboratum est in verbis proxime sequentibus, quae versata miris modis nemo non mutavit, ut nodum, qui nullus erat, exsolveret: *Minimeque equestris eo pugnae facies erat, quum in gradu stantes, simul equorum corporibus impellerentur, ac saepe vagi curvus, exterriti sine rectoribus equi... incursabant*. Ernestus emendationem Lipsii recepit, *aegre diu stantes, pro in gradu stantes*; quae mihi supervacanea videtur. Persequamur sententiam Taciti, et ipsa per se explanabitur. *Covinarii se proelio peditum miscuere, minimeque equestris eo pugnae facies erat*, quum cohortes et illi covinarii, qui videlicet desiluerant curribus, et peditum more pugnant, corporibus equorum impellerentur.

In gradu stare satis clare significat *pedibus insistere, pedibus ferri* si quidem *gradu*, *ingrati* proprium est *incidentis passibus*, et opponitur tñ ferri equo vel curru:

Ingrediturque solo, et caput inter nuda zondit:

² In hoc Virgiliano, τὸ *ingreditur*, idoneo et necessario acceptum sensu,

valet idem quod *pedibus insistere, pede terram tangere*. Itaque covinacii, postquam se proelio pedestri miscuerant, quum iniqua et incommoda, si in curribus intricatis haesissent, pugna illis fuisset, maluerunt, quo promptius manum eum hostibus conscrerent, in gradu stare, pedites disiccare, quam curribus ferri. Unde *equi sine rectoribus, vagi currus* incurabant transversos aut obvios.

I. N.

N.º 12. CAP. XLI. *Dum optimus quisque libertorum amore et fide...*

Hæc mihi videtur esse illius loci sententia: « Principis animum, relictis hominum de Agricola sermonibus, exstimulabant: optimus quisque, amore ductus et fide erga principem, ea mente agebat, ut Agricola, fortissimo duce, uti principi persuaderet; pessimi, instincti malignitate, scilicet male faciendi voluptate et livore contra egregium virum, id habebant propositum, ut eum perderent. Itaque principem hi et illi diverso consilio oeq̃ue exstimulabant, ut pronum deteriora suadentibus.

I. N.

FINIS NOTARVM AD VITAM AGRICOLAE.

STEMMA CAESARVM

AD NUMMORVM, SCRIPTORVM VETERVM,

AC MAXIME

C. CORNELII TACITI

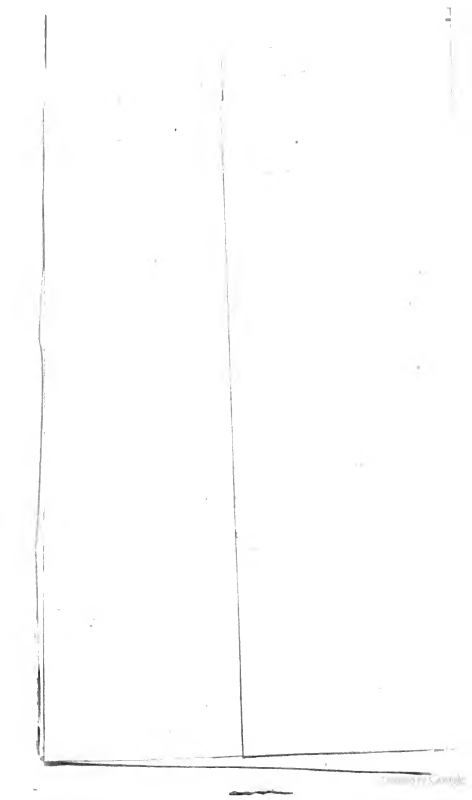
INTELLIGENTIAM ILLUSTRATVM.

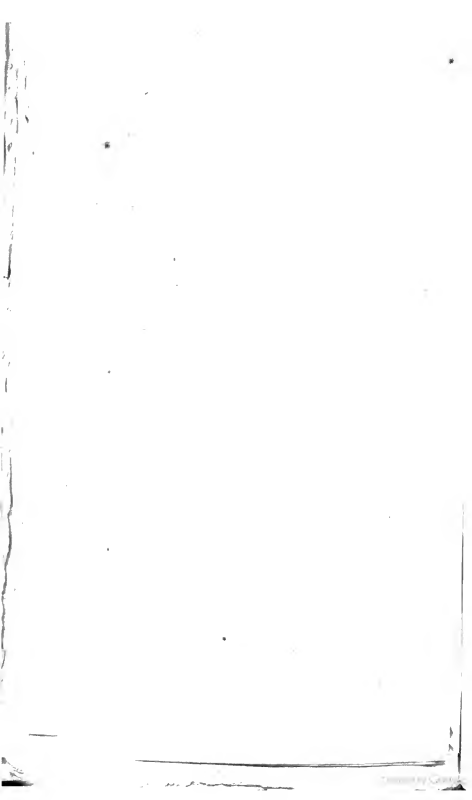
1. CAIUS IVLIVS CAESAR, nobilissima Iuliorum familia genitus, dictatoris pater, fratrem habuit Lucium Iulium Caesarem. Hic praetor, ille praetura perfunctus, nullis evidentibus causis, dum calceantur, repentina morte obire: Lucius Romae, Caius Pisis exanimatus a. U. c. 670. Iulia, eorum soror, coniugem habuit C. Marium, septies consulem, sceni sui decus et ornamentum, dictatori Caesari virtutis incitamentum. Caesarum, totiusque gentis Iuliac, licet Ascanio Iulo, Aenae filio, et Venere dea ortos se iactarent, laus maxima fuit DICTATOR CAESAR. Sueton. in Iul. 1 et 6; Plin. VII, 53; Plutarch. in Mario, p. 408.

2. ATRILIA, uxor Caii Iulii Caesaris, dictatoris mater; femina morum honestate illustris. Plutarch. in Caesare, pag. 711. Tacit. Dialog. de Orat. 28.

3. CAIUS IVLIVS CAESAR, DICTATOR, natus est IV idus Quintiles, a. U. c. 654, ante Christum 100, Mario VI et Valerio Flacco consulibus. Pharsalicis in campis, Cn. Pompeii Magni victor, Romae, terrarum dominus, imperavit a. U. c. 706. Quadriennio post, a M. Bruto, C. Cassio, aliisque coniuratis, idibus Martiis a. U. c. 710, occisus est. Vir Romanorum maximus, et laude dignissimus, nisi, quod summum est in libera civitate crimen, libertatem perdidisset. Mentis capacitate, animi sublimitate, celeritate ingenii supra humanam et naturam, et fidem, evectus, non patriam tantum, sed totum terrarum orbem rebus praeclare gestis illustravit. Ad gloriam tamen, incertum, an ad generis humani iniuriam natus, qui collatis signis quinquagies dimicavit, et, praeter bellorum civilium strages, undecies centena et XCII M. hominum a se occisa proclis ipse prodidit. Macrob. Saturnal. I, 12; Vell. Patercul. II, 41 et seqq.; Plin. VII, 23.

1 Ut vulgo scribimus, 1,193,000 hominum. Plutarchus, in Caesare, p. 715, ait Iulium diversis temporibus signa contulisse cum tricies centenis milibus (3,000,000) hominum, decies (1,000,000) interfecisse, totidem cepisse.

In nummis appellatur CAESAR IMP. CENS. AVG. PONT. MAX. PECT. PERP. *Caesar imperator, consul, augur, pontifex maximus, dictator perpetuus*. Post mortem DIVVS vel DIVVS IVLIVS.

4. CORNELIA, uxor Caesaris, familia equestris, sed admodum dives; Caesaris adhuc praetextato desponsata, postea dimissa. Sueton. in Iul. Caes. 1.

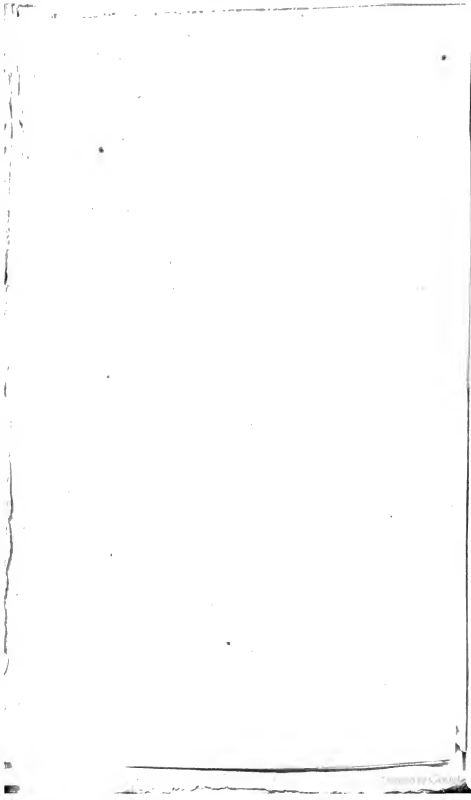
5. CORNELIA, Clodiae quater consulis filia, secunda uxor Caesaris; quam ut repudiaret a dictatore Sylla, neque spe, neque metu unquam compelli potuit. Defunctam, quoniam quaestor esset, pro rostris laudavit. Sueton. in Iul. 1 et 6; Plutarch. in Iul. pag. 707.

6. IULIA Caesaris et Corneliae filia, primum Servilio Caepioni desponsata; eo deinde repudiato, fuit Cn. Pompeio Magni collocata a. U. c. 695. Illam a. U. c. 700 mortuum laudavit nepos Octavius: in eius honorem venationes ludosque gladiatorios instituit Caesar, pater optimus. Sueton. in Iul. 21, in Aug. 8; Dio, XXXVIII, pag. 63; XXXIX, p. 120; XLIII; pag. 225.

7. CNEI POMPEIUS MAGNVS, Pompeio Strabone et Lucilia n. U. c. 648, pridie kalendas Octobris genitus, coniux Iuliae. Pompeio maiorem non haberet Roma, si Caesarem non tulisset. Octavo decimo aetatis anno civilia bella sustinuit. Viginti tres annos natus, privatis ut opibus, ita et consiliis, dignitatem patriae vindicare aggressus est. Magna ausus, magnificientia conata exercentis, uram maritimam a praedonibus liberavit; imperium maris populo romano restituit; Asiam, quam ultimam provinciarum acceperat, eandem mediam fecit; subacta Africa, Magni nomen in spoliis cepit. Ex Ponto, Armenia, Paphlagonia, Cappadocia, Cilicia, Syria, Scythia, Iudaea, Albanis, Iberia, insula Creta, Easternis, et super haec de regibus Mithridate atque Tigraue triumphavit. Tot victoriarum monumentum superstes esse voluit in delubro Minervae, quod a. U. c. 696, ex marmoreis dicavit, posita hac inscriptione: CNI POMPEIUS MAGNVS IMP. BELLO XXX ANNORVM CONRECTO, PVBS, PVGATIS, OCCISIS, IN ORATIONEM ACCEPTEIS NONVNI CENTIES VICIES SEMEL LXXXIII M. (12,183,000 hominum) DEPRESSIS AVT CAPTIS NAVIBVS OCCCLXVI. OPPIDIS, CASTELLIS MDXXXVIII IN FIEN RECEPTIS TERRIS A MAROTIS LACV AD AVREVM MADE SVRACTIS, VOTVM MERITO MINERVAE. Civis optimus ac felicissimus, si parem ferre potuisset, nec inexplibili pecuniae cupiditate laborasset. Dominationem dum unus affectat, victus interficitur a. U. c. 706; et Caesar, mortuo illacrimans, bis victor videtur, ac solus imperat. Plin. VII, 26; XXXVII, 2; Tacit. Annal. XIII, 6; Vell. Patere. II, 29; Plutarch. in Pompeio, pag. 619.

In nummis appellatur CNI. MAGNI. PIVS. PROCOS. IMP. IMP. ITER. PRAEF. CLAS. ET. ORAE. MARIT. RV. SC., id est, *Caecius magnus, pius, proconsul, imperator, imperator iterum, praefectus classis et orae maritimae, ex senatusconsulto*.

8. N. Cn. Pompei et Iuliae filius, Caesaris nepos, natus ad maxima, et Caesarem inter ac Pompeium pacis vinculum; sed brevi post matrem extinctus est a. U. c. 701. Cum ipsa stirps Caesaris, et reipublicae romanae libertas perire. Vell. Patere. II, 47.

In nummis appellatur CAESAR IMP. COS. AVG. POST. MAX. DICT. PERP. *Caesar imperator, consul, augur, pontifex maximus, dictator perpetuo*. Post mortem MVROS VEL DIVVS IVLIVS.

4. CORVTIA, vxor Caesaris, familia equestri, sed alimodum dives; Caesari adhuc praetextato desponsata, postea dimissa. Sueton. in Iul. Caes. 1.

5. CORNELIA, Cinnæ quater consulis filia, secunda vxor Caesaris: quam ut repudiaret a dictatore Sylla, neque spe, neque metu unquam compelli potuit. Defunctam, quum quaestor esset, pro rostris laudavit. Sueton. in Iul. 1 et 6; Plutarch. in Iul. pag. 707.

6. IVLIA Caesaris et Corneliae filia, primum Servilio Caepioni desponsata; eo deinde repudiato, fuit Cn. Pompeio Magno collocata a. U. c. 695. Illam a. U. c. 700 mortuum laudavit nepos Octavius: in eius honorem venationes ludosque gladiatorios iustituit Caesar, pater optimus. Sueton. in Iul. 21, in Aug. 8; Din. XXXVIII, pag. 63; XXXIX, p. 120; XLIII, pag. 223.

7. CNEIVS POMPEIVS MAGNVS, Pompeio Strabone et Lucilia a. U. c. 648, pridie kalendas Octobris genitus, coniux Iuliae. Pompeio maiorem non haberet Roma, si Caesarem non tulisset. Octavo decimo aetatis anno civilia bella sustinuit. Viginti tres annos natus, privatis ut opibus, ita et consiliis, dignitatem patriae vindicare aggressus est. Magna animi, magnificentiae comata exscentus, oram maritimam a praedonibus liberavit; imperium maris populo romano restituit; Asiam, quam ultimam provinciarum acceperat, eandem mediam fecit; subacta Africa, Magni nomen in spoliis cepit. Ex Ponto, Armenia, Paphlagonia, Cappadocia, Cilicia, Syria, Scythia, Iudaea, Albanis, Iberia, insula Creta, Basteris, et super haec de regibus Mithridate atque Tigraue triumphavit. Tot victoriarum monumentum superstes esse voluit in delubro Minervae, quod a. U. c. 696, ex mandatis dicavit, posita hac inscriptione: Cn. POMPEIVS MAGNVS IMP. BELLV XXX ANNORVM CONCEPTO, FVVIS, FVGATIS, OCCISIS, IN DEITIONEM ACCEPTIS HOMINVM CENTIES VICIES SEMEL LXXXIII M. (12,183,000 hominum) DEPRESSIS AVT CAPTIS NAVIVS DCCCXLVI. OPPIDIS, CASTELLIS MDXXXVIII IN FIDEM RECEPTIS. TENENS A MAEOTIS LAGV AD EYRVM MARE SVRACTIS, VOTVM MERITO MINERVAE. Civis optimus ac felicissimus, si parem ferre potuisset, nec inexplibili pecuniae cupiditate laborasset. Dominationem dum unus affectat, victus interfecit a. U. c. 706; et Caesar, mortuo illacrimans, bis victor videtur, ac solus imperat. Plin. VII, 26; XXXVII, 2; Tacit. Annal. XIII, 6; Vell. Patern. II, 29; Plutarch. in Pompeio, pag. 619.

In nummis appellatur Cn. MAGS. PIVS. PROCOS. IMP. IMP. ITER. PRAEF. CLAS. ET. ORAE. MARIT. EX. SC., id est, *Cacius magnus, pius, proconsul, imperator, imperator iterum, praefectus classis et orae maritimae, ex senatusconsulto*.

8. N. Cn. Pompei et Iuliae filius, Caesaris nepos, natus ad maxima, et Caesarem inter ac Pompeium pacis vinculum; sed brevi post matrem extinctus est a. U. c. 701. Cum ipse stirps Caesaris, et reipublicae romanae libertas perire. Vell. Patern. II, 47.

9. N. Cn. Pompeii et Iuliae filia, neptis Caesaris. In partu occubuit mater eius Iulia a. U. c. 700; ipsa paucos dies vixit. Plutarch. in Iul. pag. 647; Dio, XXXIX, pag. 120.

10. POMPEIA, Quinti Pompeii filia, Lucii Syllae neptis, tertia uxor Caesaris, qui illam repudiavit, a Publio Clodio adulteratam opinatus. Cur dimisisset interrogatus, respondit, *thalantum Caesaris non modo crimine, sed etiam suspitione vnicum esse debere*. Sueton. in Iul. 6; Plutarch. in Iul. pag. 711, in Cicerone pag. 874 et 875.

11. CALPURNIA, L. Calpurnii Pisonis filia, nupsit Caesari a. U. c. 695. Interfecto coniuge, ad M. Antonium confugit; convasatis ex uxoria domo quatuor millibus talentorum, monetae gallicae 18,049,383 fr. Sueton. in Iul. 81; Plutarch. in Iul. p. 714, in Antonio pag. 922.

12. IULIA, Cnii Iulii Caesaris, praetorii, et Aureliae filia, Caesaris dictatoris soror, uxor M. Atilii Balbi. Sueton. in Aug. 4.

13. MARCVS ATRIUS BALBUS, stirpe Aricinus, Iuliae, dictatoris sororis, coniux, Augusti avunc; multis imaginibus senatoriis nobilis, Caesarum affinitate nobilior. Sueton. in Aug. 4.

14. ATIA, M. Atilii Balbi et Iuliae filia, uxor Cnii Octavii, mater Augusti Sueton. in Aug. 4; Tacit. Dialog. de Orat. XXVIII.

15. CAIUS OCTAVIUS, Atiae coniux, Augusti pater, oriundos Velitris, familia equestri, sed vetere ac locuplete. Post praeturam Macedoniam sortitus est. Residuum Spartaci et Catilinae munus delevit; Bessos Thracasque magno proelio fudit, socios tractavit humanissime. Decedens Macedoniam, priusquam profiteri se candidatum consulatus posset, morte repentina obiit. Ex priore cum Ancharia matrimonio Octaviam susceperat, quae ad stirpem Caesarum nihil pertinet. Sueton. in Aug. 3, 4 et 5.

16. OCTAVIA, Atriae et Octavii filia, soror Augusti; primum Fausto Syllae destinata, deinde Claudio Marcello et M. Antonio nupta; femina virtutum et literarum studiis commendatissima. Defunctam a. U. c. 743, laudavit Augustus. Corinthii templum ei saecrarunt. Sueton. in Iul. 27; Dio, LIV, p. 546; Pausanias, II, 3, in Corinth.; Plin. III, 2, sect. 3.

17. CAIUS CLAVDIUS MARCELLVS, Octaviae, sororis Augusti, coniux; consulatum gressit a. U. c. 704. Licet Caesari dictatori affinis, fuit tamen ei inimicissimus. Sueton. in Iul. 27; Dio, XL, p. 148.

18. MARCVS MARCELLVS, Octaviae et Claudii Marcelli filius, maximae aperi invenis, Augusto carissimus, et successione, in quam alebatur, cupax; sed flagrantibus populi romani studiis intra iuventam ereptus est a. U. c. 731. Memoriam eius maximis honoribus prosecutus est Augustus; immortalem fecit Virgilius. Tarit. Annal. II, 41, et III, 64; Dio, LIII, pag. 517; Virgil. Aeneid. VI, 883.

19. POMPEIA, Sexti Pompeii filia, M. Marcello desponsa a. U. c. 715. Dio, lib. XLVIII, pag. 380.

IULIA, Augusti et Scriboniae filia, M. Marcello nupta a. U. c. 729. Dio LIII, p. 515. De illa plura dicentur infra num. 47.

30. MARCELLA maior, Claudii Marcelli et Octaviae filia; primo uxor, ut mihi videtur, Apuleii, deinde Vulerii Messalae. Sueton. in Aug. 53; Dio, LIV, pag. 543.

31. APVLEIVS, Marcellae maioris maritus, forte filius Sexti Apuleii, qui consulatum gessit a. U. c. 725. Dio, LIV, pag. 543.

32. APVLERIA VARILLA, septis Octaviae sororis Augusti, Apuleii et Marcellae minoris filia, damnata adulterii a. U. c. 770, et ultra ducentiesimum lapidem ablegata. Tacit. Annal. II, 50.

33. M. VALERIIVS MESSALA BARBATVS, alter Marcellae maioris maritus, consul a. U. c. 742. Sueton. in Aug. 63, in Claud. 26; Dio, LIV, pag. 541.

34. M. VALERIIVS MESSALA BARBATVS, Messalae Barbatii et Marcellae maioris filius, Messalinae pater. Sueton. in Claud. 26.

35. DOMITIA LEPIA, Antoniae minoris et L. Domitii Ahenobarbi filia, uxor Messalae Barbatii, mater Messalinae. Femina impudica, infamis, violenta; foras, aetate, opibus, vitiis, Agrippinae, Neronis matris, aemula: ideo morte damnata a. U. c. 807. Tacit. Annal. XI, 37; XII, 64. Sueton. in Claud. 26, in Ner. 7.

36. VALERIA MESSALINA, Messalae Barbatii et Domitiae Lepidae filia, uxor Claudii imperatoris: novae, et furori proximae, libidinis femina. Quum imperator Ostiae diversaretur, Siliu nubere ausa est. Inauditum ob scelus occisa a. U. c. 801. Sueton. in Claud. 26; Tacit. Annal. XI, 26 et seqq.

In nummis appellatur ΟΥΔΑΕΡΙΑ ΜΕΣΣΑΙΝΑ. ΜΕΣΣΑΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ., id est, *Valeria Messalina, Messalina Augusta*. Olim fuit in museo collegii Ludovici Magni aerea eius stotum, inscripta: MES. AVG., id est, *Messalina Augusta*.

TIBERIIVS CLAVDIVS, IMPERATOR V, coniux Messalinae. De illo dicitur infra num. 101.

37. MARCELLA minor, Octaviae et Marcelli filia, primum M. Vipsanii Agrippae, deinde M. Iulii Antonii uxor. Sueton. in Aug. 63; Plutarch. in Anton. pag. 955.

MARCVS VIPSANIIVS AGRIPPA, Marcellae minoris maritus, postea Iuliae, Augusti filiae. De illo plura num. 47.

38. NN. liberi, quos Vipsanius Agrippa ex Marcella minore suscepit, antequam Iuliam, Augusti filiam, uxorem duceret. Sueton. in Aug. 63.

39. MARCVS IVLVS ANTONIVS, M. Antonii triumviri et Fulviae filius, Marcellae minoris, ab Agrippa dimissae, maritus: consulatum gessit a. U. c. 744. Vir prolectae libidinis, et ob adulterium Iuliae, Augusti filiae, morte punitus. Egregium carmen illi inscripserat Horatius, Piusdardi laudator et aemulus. Tacit. Annal. III, 18; IV, 44. Dio, LIV, pag. 546; LV, p. 535; Horat. IV, od. 2.

30. LVCIVS ANTONIVS, Iuli Antonii et Marcellae minoris filius. Ob scelus patris, adhuc admodum adolescentulus in civitatem Massiliensem ab

Augusto sepositus est, ut specie studiorum nomen exilii tegeretur. Obiit a. U. c. 778. Tacit. Annal. IV, 44.

31. MARCVS ANTONIVS, triumvir, M. Antonii, oratoris, filius, alter Octaviae, sororis Augusti, mortuus, quam uxorem accepit a. U. c. 714. Eam vero repudiavit a. U. c. 721, ut Cleopatrae, Aegypti reginarum novissimae, ipse serviret. Caesare dictatore occiso, sestertium septies milies, gallicae monetae 134,503,876 fr., ad aedem Opis depositum occupaverat. Civis pessimus, in triumviratu praegravis, et scelere proscriptio-
num infamis. Summo saepe consecuturus, nisi fortuna sua inferio-
rem, aut potius indignum, se semper praestitisset. Ad Actium victus a. U. c. 724, multa desidiae crimina morte redemptis, scriptis tamen et morte Ciceronis aeternum famosus. Vell. Patercul. II, 60 et 87; Dio, L, pag. 420; Plin. VII, 45; Plutarch. in Anton.; Cicero in Philippic.

In nummis appellatur M. ANTON. M. R. M. N. AVG. IMP. COS. DESIG-
ITER. ET. TERT. IVVIR. R. P. C., id est, *Marcus Antonius, Marci filius, Marci nepos, augur, imperator, consul designatus iterum et tertium, triumvir reipublicae constituendae.*

32. ANTONIA maior, Octaviae, Augusti sororis, et M. Antonii trium-
viri filia, uxor L. Domitii Ahenobarbi. A Tacito Antonia minor appel-
latur; forte Antoniam maiorem ex Fulvia autem suscepit Antonius. At
Dio perperam scripsit Antoniam Cn. Domitio fuisse desponsatam. Dio,
XLVIII, pag. 390; Tacit. Annal. IV, 44; Sueton. in Nerone, 5; Plu-
tarch. in Anton. pag. 955.

33. LVCIVS DOMITIVS AHENOBABIVS, Cn. Domitio, Caesaris dictatoris
interfectore, genitus, maritus Antoniae maioris. Vir profusus, arrogans,
immitis: exercitu Albim transceudit; longiusque penetrata Germania,
quam quisquam priorum, insignia triumphi adeptus est. Obiit a. U. c.
778. Sueton. in Nerone, 4; Tacit. Annal. IV, 44.

34. CNEIVS DOMITIVS AHENOBABIVS, Antoniae maioris et Lucii Domi-
tii filius; Agrippinam, Germanici filiam, uxorem dedit a. U. c. 781;
consulatum gessit a. U. c. 785. Omni parte vitae ita detestabilis, ut ex
se et Agrippina nihil boni nasci posse vere pronuntiaverit Suetonius in
Nerone, 5; Tacit. Annal. IV, 75; Dio, LVIII, p. 633, et LXI, p. 690.

AGRIPPINA, Germanici et Agrippinae, Vipsania Agrippa genitae, filia,
Cn. Domitii uxor, Neronis imperatoris mater. De hoc imperii romani
saec dicemus, num. 93.

35. LVCIVS DOMITIVS NERO CLAVDIVS, IMPERATOR VI, Agrippinae et Cn.
Domitii Ahenobarbi, pessimorum parentum filius pessimus: natus est
decimo octavo kalendas Ianuarias, a. U. c. 790. A vitrico suo Claudio
gener ac filius adoptatus, in Familiam Claudiam et nomen Neronis transiit.
Regnum ita auspiciatus est a. U. c. 807, ut inter optimos principes
haberi potuerit, ita gessit postea, ut inter nequissimos ac acceleratissi-
mos semper sit annumerandus. Princeps nefandi ingenii, omnium imma-
nitatum, omnium turpitudinum espax, et principatus libidine omnium
reus. Illum, foveratis Caesaribus, tanquam pestem, incensa Roma exhor-
ruit. Christiana religio, quod primum eum hostem habuerit, gloriatur.

Hominiſus ſibiſque inuiſus, et atroci ſenatusconſulto capite damnaſus, ipſe, ſcelerum anorum viadex, carnificis partes in ſe explevit a. U. c. 821. In eo deſecit Caſarum progenies tot virtutibus olim illuſtrata, omnigenis recentiorum Caſarum vitiiſus infamata. Plutarch. in Anton. p. 955; Sueton. in Ner. 6; Tacit. Annal. XII, 25; Plin. XXII, 22, ſect. 46; Dio, LXIII, pag. 727.

In nummiſus ante principatum appellatur NERO CLAVD. CAES. DEVSVS GEN. PRINC. IVVENT. COS. DESIG. SACER. COOP. IN OMN. CONL. SVFRA NYM. XI AC., id eſt, Nero Claudius Caesar Drusus Germanicus, princeps iuventutis, conſul deſignatus, ſacerdos cooptatus in omnia collegia ſupra numerum, ex ſenatusconſulto.

In principatu, NERO CLAVD. DIVI CLAVD. F. CAESAR AVG. GEN. PONT. MAX. IMP. TR. P. P. P., id eſt, Nero Claudius, divi Claudii filius, Caesar, Augustus, Germanicus, pontifex maximus, imperator, tribunicia potestate, pater patriae.

36. OCTAVIA, Claudii imperatoris et Meſſalinae filia, Britannici ſoror, nata a. U. c. 795, primum L. Silano deſponſa, ſed Neroni nupta a. U. c. 806. Femina incorrupta probitate, aliis temporibus, alio marito digna. Illam Nero repudiavit, repudiatam revocavit, ac tandem in inſulam Pandatarium claudi et interimi iuſſit a. U. c. 815. Tacit. Annal. XII, 3 et 25; XIV, 60 et 64; Dio, LXII, pag. 706.

In nummiſus, OCTAVIA AVG. id eſt, Octavia Augusta.

37. POPPAEA SABINA, T. Ollii et Poppaeae Sabinae filia; primum Ruſio Criſpino, deinde M. Salvio Othoni, poſtea imperatori, demum Neroni nupta a. U. c. 815. Eam, ſumme dilectam, nec vitiiſus abſimilem, ſerox princeps calciſus icſus occidit a. U. c. 818, et pro roſtris laudavit. Corpus eiſus non ſuit crematum, pro Romanorum more; ſed odoribus diſſertum et ſoliorum tumulo conditum. Teſtatur Plinius Arabiam felicem non ferre tantum thuriſus annuo ſetu, quantum Nero noviffimo Poppaeae ſuae die concremaverit. Triennio poſt templum poſuit SABINAE DEAE VENERI. Tacit. Annal. XIII, 45; XVI, 6; Sueton. in Nerone, 35; Dio, LXIII, p. 726.

In nummiſus POPPAEA AVG., id eſt, Poppaea Augusta; DIVA POPPAEA.

38. CLAVDIA AVGVSTA, Poppaeae et Neronis filia, nata Antii a. U. c. 816, et ſtatim appellata Augusta. Quartum intra menſem deſuncta eſt, Nerone, ut lactitiae in partu, ſic in morte mueroris immodico. Tacit. Annal. XV, 23; Sueton. in Ner. 35.

In nummiſus DIVA CLAVDIA NER. F., id eſt, Diva Claudia Neronis filia.

39. STATILIA MEſſALINA, T. Statilii Tauri abneptis, tertia Neronis uxor; qua ut potiretur, virum eiſus Atticum Veſtium conſulem trucidavit a. U. c. 818. Sueton. in Nerone, 35; Tacit. Annal. XV, 68.

40. DOMITIA, Antoniae maioris et L. Domitii Abenobarbi filia, Neronis amita, Paſſieni Criſpi uxor, quam Nero veneno interemit a. U. c. 812. Quintilian. Inſtitut. Orat. VI, 1; Tacit. Annal. XIII, 19 et 21; Dio, LXI, p. 697.

PAſſIENVS CRIſPVS, maritus primo Domitiae, deinde Agrippinae Germanici filiae. De illo infra num. 94.

TACIT. Oper. Tom. V.

V

DUMITIA LEPIDA, Antoniae maioris et L. Domitii Ahenobarbi filia, primo M. Valerii Messalae Barbati, secundo C. Appii Iunii Silani uxor. De illa iam dictum supra num. 25.

MARCUS VALERIUS MESSALA BARBATUS, Messalae Barbati et Marcellae maioris filius, primus Dumitiae Lepidae maritus; de quo diximus supra num. 24.

41. CAIUS APPIUS IUNIVS SILANVS, Hispaniae praefectus, quem Claudius Dumitiae Lepidae, Messalinae matri, collocavit, ac paullo post interfecit a. U. c. 795. Dio, LX, pag. 674.

42. ANTONIA minor, Octaviae sororis Augusti et M. Antonii triumviri filia, Neronis Drusi coniux, mater Germanici. Femina forma et castitate excellens. Post mariti obitum in viduitate consensit, laudibus virilem famulae suae claritatem supergressa. Inter parva naturae insignia, Antonium nunquam exspuisse observat Plinius, VII, 19; Sueton. in Caio 1; Tacit. Annal. III, 3; XI, 3; Plutarch. in Antonio pag. 955; Valer. Maxim. IV, 3, num. 3.

IN NUMERIS ANTONIA AVGVSTA.

NERO CLAVDIVS DRVSVS, Antoniae minoris maritus, pater Germanici, utroque dignus. De illo infra num. 79.

43. CAIUS OCTAVIVS CAESAR AVGVSTVS, IMPERATOR, Atiae et C. Octavii filius, natus nono kalendas Octobris, a. U. c. 691, romani imperii conditor. Belli civilis anno aetatis nono decimo suscepit, ita gessit, ut triennio post nullus ex dictatoris Caesaris, adoptivi patris, interfectorisque superstes fuerit. Sextum Pompeium navali praelio apud Siciliam oppressit; M. Lepidum, triumvirum, imperio exutum, in ordinem redegit; M. Antonium ad Actium superavit; ac tandem unus Iulianarum etiam partium dux reliquis, cuncta, discordiis civilibus tesa, nomine principis sub imperium accepit. Tunc pacis studiosus, doctorum hominum cultor, aggregatum artium institutor munificus, omnium animos per ardua feruae quadraginta quatuor sibi adeo devinxit, ut AVGVSTVS, PATER PATRIAE appellaretur. Srythae et Sarmatae, Germanes ac Bactri, Seres et Indi, urando foederi legatos miserunt; Roma et celeberrimae provinciarum urbes, tanquam Dea, templa, sacerdotes et collegia vivo mortuove conseriarunt. Obiit decimo quarta kal. Septembris, a. U. c. 767. Vir, si diligenter nestimentur cuncta, fama quam virtutibus celebrator; nunquam principatum adepturus, nisi proximi fuissent Lepidus et Antonius, maximus dictator Caesar, optimus Vipontius Agrippa. Laudandus tamem quod imperium, aliena virtute partum, arte plurima sustinuerit, et Romam, quam lateritium acceperat, marmoream reliquit. In ipsa sua felicitate ita varius, ut inter omnes softis humanae coae semper collectatus, nemo magis ex omnibus mortalibus hominem esse se, dum inter homines erat, senserit. Sueton. in Aug. 3 et 100; Tacit. Annal. I, 1; XIII, 6; Florus, IV, 12; Aurel. Victor de Caesaribus, c. 1; Plin. VII, 45; Senec. consol. ad Polyb. cap. 34.

IN NUMERIS inde principatum appellatur C. CAESAR DIVI F. IMP. DIVVS. REG. COS. LEGATVS P. R. VINDEL., id est, Caius Caesar, divi filius,

imperator, triumvir reipublicae constituendae, consul, libertatis populi romani vindex.

In principatu, CAESAR AVG. AVGVSTVS. DIVI F. IMP. COS. POST. MAX. TR. POT. PATER PATRIAE, id est, *Caesar Augustus, Augustus, Divi filius, imperator, consul, pontifex maximus, tribunicia potestate, pater patriae.*

Post mortem, DIVVS AVGVSTVS. DEO AVGVSTO.

44. CLODIA, Publii Clodii et Fulviae filia, M. Antonii triumviri privilegi, quam, firmandae pacis causa, Augustus duxit uxorem, vixit nonnullum. At, simultate cum Fulvia socru exorta, dimisit sutaetam adhaec et virginem. Sueton. in Aug. 62.

45. SCRIBONIA, Lucii Scribonii Libonis soror, uxor Augusti: antea duobus consularibus nupta, quorum ex altero, Scipione dicto, Corneliæ filiam habuerat. Augustus Scriboniam dimisit a. U. c. 715, sive, ut ipso scripsit, morum eius perversitatem pertaesca, sive potius, quod illa nimiam pellicis Liviae potentiam liberius doleret. Sueton. in Aug. 63 et 69; Dio, XLVIII, pag. 366 et 377; Propert. IV, Eleg. 2.

46. IULIA, Augusto et Scribonia a. U. c. 715 genita, primo Marcelli, secundo Agrippae, tertio Tiberii uxor. Femina, turpitudinis avida, quaeque magnitudinem fortunae suae peccandi licentia metiebatur. Illam ob adulteria et consilia parricidae palmam facta, in insulam Paulariarum Augustus ablegavit circa a. U. c. 752. Omnis spei egenam inopia ac tæbe longa percussit Tiberius, exeunte a. U. c. 767. Plin. VII, 45; Dio, LV, p. 555; Tacit. Annal. I, 53; Vell. Patercul. II, 100.

In nummis ΙΟΥΛΙΑ ΙΟΥΛΙΑ ΑΥΡΟΜΕΝΗ, id est, *Iulia, Julia Venus.*

MARCVS MARCELLVS, Octaviae et Claudii Marcelli filius, maritus Iuliae Augusti filiae. De hoc optimo iuvene dictum est supra num. 18.

47. MARCVS VIPSANIVS AGRIPPA, ignobilis loco, et rusticitati propior, quam deliciis, sed optimus militia, et amicus integerrimus. Terræ marique victor, Augusti imperium firmavit. In illa sua torvitate, literarum et artium studiosus, orbe terrarum diligentissime descripsit, et orbi spectandum in tabula geographica proposuit: praecipuam auctoritatem tabulis ac statuis publicae fecit; easque omnes publicandas, nec in villarum exsilia pellendas magnifice scripsit. Non Urbem tantum, sed Italiam admirandis, tum ad ornamentum, tum ad utilitatem operibus locupletavit. Augustus, ne beneficiorum immemor videretur, geminatis consulatibus illum extulit, tribuniciae ac censoriae suae potestatis participem fecit; et, defuncto Marcellu, generum sumpsit a. U. c. 733; maximis honoribus majorem semper expertus. Novitate sua tam multis rebus nobilitata, obiit Agrippa a. U. c. 742, aetatis suae quinquagesimo primo. Augustum virtutum suarum olim aemulum, tunc laudatorem habuit; merito dictus CIVIVM MAXIMVS. Tacit. Annal. I, 3; Plin. III, 2; VII, 8; XXXV, 4, sect. 9; Dio, LIV, pag. 525, 541 et seq.; Vell. Patercul. II, 96.

In nummis appellatur M. AGRIPPA L. F. COS. DES. COS. TR. PRÆF. ORAE. MARIT. ET CLASS., id est, *Marcus Agrippa, Lucii filius, consul designatus, consul tertium, praefectus orae maritimæ et classis.*

48. CAIVS CAESAR, Agrippae et Iuliae filius, natus a. U. c. 734. Ab

Augusto adoptatus, princeps iuventutis, consul; at fatis brevis, nec tamen inglorius, in Lycia obiit, nono kal. Martias, a. U. c. 757, quum ex Armenia remearet. Tacit. Annal. I, 3; Dio, LIV, pag. 526; Noris Cenotaphia Pisana Dissert. II, 17, p. 347 et seqq.

In nummis C. CAIVS CAESAR AVGVSTI F. AVGVST. PONT. COS. RES. CRI., id est, *Caius Caesar, Augusti filius, augur, pontifex, consul designatus, consul.*

LIVIA, soror Germanici, Caii Caesaris uxor. Tacit. Annal. IV, 40. De illa infra num. 71.

49. LVCIVS CAESAR, Agrippae et Iuliae filius, Caii Caesaris frater, natus a. U. c. 737. Augustus illum in Caesarum domum iuduxit, principem iuventutis appellavit, consulem destinavit. Massiliae occubuit mense Augusto a. U. c. 755, quum ad Hispanienses exercitus proficisceretur. Tacit. Annal. I, 3; Noris Cenotaphia Pisana Dissert. II, 15, pag. 265 et seqq.

In nummis L. AVGVSTI F. PRINCEPS IVVENT., id est, *Lucius, Augusti filius, princeps iuventutis.*

In amborum fratrum nummis, C. ET L. CAESARES AVGVSTI F. COS. D. PRIN. IVVENT., id est, *Caius et Lucius Caesares, Augusti filii, consules designati, principes iuventutis.*

50. MARCVS AGRIPPA CAESAR POSTVMVS, Agrippae et Iuliae filius, Caii et Lucii Caesarum frater, post patris mortem genitus a. U. c. 742. Illum adoptavit Augustus, quinto kalendas Iulias anni 757; sed rudem bonarum artium, et robore corporis stolide ferocem, postea abdicavit, et in insulam Planasiam ablegavit. Nullius tamen flagitii eumpertum, post ablegationem desideravit. Eius caede imperium auspicatus est Tiberius a. U. c. 767. Dio, LIV, pag. 542; Vell. Patercul. II, 104; Tacit. Annal. I, 3 et 6; Plin. VII, 45.

In nummis AGRIPPA CAESAR.

51. AGRIPPINA, Agrippae et Iuliae filia, Germanici uxor. Femina ingens animi, impenetrabilis pudicitiae; sed superior et aequior quam ut artes Liviae ferret. Ipsa sua virtute infelix, occubuit in insula Pandataria, quinto decimo kalendas Novembris a. U. c. 786. Tacit. Annal. IV, 12; VI, 25; XIV, 63.

In nummis imperante filio suo Caio Caligula censis, appellatur AGRIPPINA AVGVSTA. AGRIPPINA M. F. MAT. C. CAES. AVGVSTI GERMANICI. DIVA AGRIPPINA, id est, *Agrippina, Marci filia, mater Caii Caesaris Augusti Germanici. Diva Agrippina.*

GERMANICVS, Neronis Drusi et Antoniae minoris filius, Agrippinae maritus. De hoc optimo Caesare dicetur infra num. 81.

52. IVLIA, Agrippae et Iuliae filia, L. Aemilii Pauli uxor, matris suae libitinum aemula. Augustus convictam adulterii in insulam Trimetum proiecit a. U. c. 761. Illic obiit a. U. c. 781. Tacit. Annal. IV, 71.

53. LVCIVS AEMILIIVS PATVIVS, Pauli Aemilii Lepidi, censoris a. U. c.

732, et Corneliae filius, Iuliae, Agrippa et Iulia genitae, maritus. Sueton. in Aug. 64; Dio, LIV, pag. 521.

54. MARCVS AEMILIVS LEPIDVS, Lucii Aemilii et Iuliae filius, Drusillae maritus, sororum eius stupratur, libidinum societate Caio Caligulae diu acceptissimus, et successioni destinatus. Malestatis reus interemptus est a. U. c. 792. Cuius, quasi superatis hostibus, donativum militibus distribuit, et tres gladios, in necem suam praeparatos, Marti Ultori consecravit. Dio, LIX, pag. 648 et 657; Sueton. in Caio, c. 24 et 36; Tacit. Annal. XIV, 1.

55. AEMILIA LEPIDA, Lucii Aemilii et Iuliae filia, Augusti proneptis, Claudio admodum adolescente, et postea imperatori desponsata, deinde Iunii Silani uxor. Sueton. in Claud. 26; Plin. VII, 13.

56. IVRIVS SILANVS, Aemiliae Lepidae maritus. Furta ille ipse Marcus Iunius Silanus, qui consulatum gessit cum L. Norbano Flacco a. U. c. 772. Tacit. Annal. II, 59.

57. MARCVS IVRIVS SILANVS, Iunii Silani et Aemiliae Lepidae filius, quem *divus Augustus neptis suae nepotem vidit genitum quo excessit anno a. U. c. 767*; Plin. VII, 13. Homo minime malus, quem Caius Caligula *per eundem auream appellare erat solitus*. Illum tamen, Asiae proconsulem, Nero veneno interemit a. U. c. 807. Tacit. Annal. XIII, 1.

58. N. Uxor M. Iunii Silani, mater Lucii Silani Torquati. Nusquam nomen eius appellatur.

59. LVCIVS SILANVS TORQVATVS, M. Iunii Silani filius, abnepos Augusti, eiusque stirpis ultimus: ob claritudinem generis et modestam iuventam, nullo crimine, a Nerone interfectus a. U. c. 828. Tacit. Annal. XVI, 7, 8 et 9.

60. LVCIVS IVRIVS SILANVS, Iunii Silani et Aemiliae Lepidae filius, Augusti abnepos. Claudius filiam suam Octaviam ei desponsaverat a. U. c. 794: postea affinitatem diremit, Silanumque praeturae ciurare et mori coëgit a. U. c. 802. Dio, LX, pag. 668; Tacit. Annal. XII, 3 et 8.

61. IVRIVS SILANVS TORQVATVS, Iunii Silani et Aemiliae Lepidae filius, Augusti abnepos, Lucii Silani Torquati patruus. Quod supra Iuniae familiae claritudinem divum Augustum abavum ferret, illum Nero mori adegit a. U. c. 817. Uterque Torquantus mense Iunio interfectus. Tacit. Annal. XV, 35; XVI, 8 et 12; Dio LXII, pag. 714.

62. IVRIA CALPINA, Iunii Silani et Aemiliae Lepidae filia, Augusti abnepotis: decora et illustris femina, sed procax. Artibus Agrippinae Italiae pulsam, patriae reddidit Nero a. U. c. 812. Ad Vespasiani tempora vitam protraxit. Tacit. Annal. XII, 4 et 8; XIV, 12; Sueton. in Vespas. 23.

63. VITELLIVS, L. Vitellii censoris et Sextilliae filius, Iuniae Calpinae maritus, consul a. U. c. 801. Calvinam inter et Vitellium ante a. U. c. 802 divortium fuisse, patet ex Tacito Annal. XII, 4; Sueton. in Vitellio 3 et 18.

64. **LEPINA**, Iunii Silani et Aemiliae Lepidae filia, uxor C. Cassii, Syriae praesidis, L. Silani Torquati amita. Confictis criminibus, Neronis iudicio permissa fuit a. U. c. 818. Tacit. Annal. XVI, 8 et 9.

65. **CAIUS CASSIUS**, Syriae praeses, Lepidae maritus, peritia legum celebratissimus, in insulam Sardiniam deportatus est a. U. c. 818, quod, inter maiorum imagines, C. Cassii effigiem, *NYCI PARTIVM* inscriptam, colloisset. Tacit. Annal. XII, 11 et 12; XVI, 8 et 9.

TIBERIUS, tertius Iuliae maritus. De hoc imperii romani et dissimulationis principe dicitur infra num. 68.

66. **LIVIA**, dicta quoque **LIVIA DRYSSILLA**, post Augusti mortem vulgo appellata **IVLIA AVGVSTA**, Livii Drusii Claudiani filia; primo uxor Tiberii Claudii Neronis, deinde Augusto nupta a. U. c. 716. Femina genere, forma, domus sanctitate Romanarum eminentissima, sed mater impotens, uxor facilis, cum Augusti artibus et Tiberii simulatione bene composita, dominaticus cupida, Germanico et Agrippinae iniqua. Obiit a. U. c. 782, nata annos octoginta sex. Vell. Patercul. II, 75; Sueton. in Tiber. 3 et 4; Dio XLVIII, pag. 366 et 383; Tacit. Annal. V, 1.

IN NUMMIS **LIVIA AVGVSTA**. **IVLIA AVGVSTA GENETRIX ORBIS. AVGVSTA MATER PATRIAE.**

Post mortem **DIVA LIVIA DIVI AVG. IOTAIA ΘΕΑ CEBACTH.**, id est, *diva Iulia, divi Augusti. Iulia diva Augusta.*

67. **TIBERIUS CLAUDIVS NESO**, Liviae maritus, Tiberii imperatoris pater, praetorius et pontifex. Magni vir animi, doctissimique ingenii. Antonii triumviri partes acutus, in Siciliam a. U. c. 714 secessit cum Livia, quae per iterum avia, feno comite, Caesaris, mox futuri sui mariti, arma fugiebat, et bimum Tiberium, futurum eiusdem Caesaris filium et heredem suum gestabat. Recunciliata pae, uxorem suam Liviam petuli Augusto concessit a. U. c. 716. Triennio post diem obiit a. U. c. 719. Vell. Patercul. II, 75; Sueton. in Tiber. 4 et 6; Dio XLVIII, pag. 366.

68. **TIBERIUS NERO**, Tiberii Claudii Neronis et Liviae filius, natus sexto decimo kalendas Decembris, a. U. c. 712; ab Augusto adoptatus anno 757; princeps anno 767; mortuus septimo decimo kalendas Aprilis, anno 790. Romanos victrat Iulius Caesar, victos foverat Augustus, servos fecit Tiberius; dominationis adhuc crudos, et Caesaris auctoritatis iam perlaesos vix aliter retenturus. Servitutis tamen ita temperans, ut quum servos faceret, serviles eorum animos argueret. Vir prorsus singularis, eminentium virtutum aeque ac vitiorum usor, bona inter ac mala aucteps, ante principatum fortissimus, in principatu astutissimus, continus dissimulatione et imminetibus aemper periculis factus hominum tristissimus. Ferale eius dictum percrebuit:

Ἐπεὶ θνήσκεις γὰρ μὲναιτο τυφί.
Me mortuo terra misceatur igni.

Beatumque appellabat Priamum, qui simul cum patria et regno perierit.

Vell. Patercul. II, 75; Tacit. Annal. I, 3, et VI, 51; Plin. XXVIII, 2; Suidas, TIBERIOZ.

In nummis TL CAESAR AVGVSTVS DIVI AVG. F. IMP. COS. AVGV. PONT. MAX. TR. POT., id est, *Tiberius Caesar Augustus, divi Augusti filius, imperator, consul, augur, pontifex maximus, tribunicia potestate.*

69. VIPSANIA AGRIPPINA, M. Vipsanii Agrippae et Pomponiae filia, neptis Caccilii Attici, ad quem sunt scriptae Ciceronis epistolae; prima Tiberii imperatoris uxor, quam invitus gravidam dimisit a. U. c. 742, ut Iuliam, Augusti filiam, uxore acciperet. Tacit. Annal. I, 12; Sueton. in Tiber. 7; Dio, LIV, p. 543. Post discidium Vipsania Agrippina nupsit Asinio Gallo, patri consulari, cuius stemma dedimus in excurs. ad Annal. III, 75. Una omnium Agrippae liberorum miti obitu excessit a. U. c. 773. Tacit. Annal. III, 19.

70. DRVSVS CAESAR, Tiberii imperatoris et Agrippinae filius, natus a. U. c. 739. Iuvenis impatiens aemuli, animo commotior et ad vinum ita pronus, ut non alio magis patrem suum Tiberium regenerasse diceretur. Illum iam ter consulem, et fortunae capacem, veneno extinxit Seianus a. U. c. 776. Dio, LIV, p. 543; Tacit. Annal. I, 55; III, 56; IV, 3 et 8; Plin. XIV, 22.

In nummis DRVSVS CAES. TL. AVG. F. DIVI AVG. N. PONT. COS. TR. P., id est, *Drusus Caesar, Tiberii Augusti filius, divi Augusti nepos, pontifex, consul, tribunicia potestate.*

71. LIVIA, dicta quoque LIVELLA, Neronis Claudii Drusi et Antoniae minoris filia, Germanici et Claudii soror, primo Caio Caesari, deinde Druso Caesari nupta. Ambitione demens femina. A Seiano, municipali adultero, foedatam, et in coniugii spem ac regni consortium erectam non puduit Drusi, mariti sui, necem machinari. Cognito scelere, non quodo in ipsam, sed in effigies quoque ac memoriam eius atrociter saevitum est. Sueton. in Claud. 1, in Tiber. 62; Tacit. Annal. IV, 3 et 40; VI, 2; Dio, LVIII, p. 628.

72. TIBERIVS, Drusi Caesaris et Liviae filius, Tiberii nepos, natus cum fratre gemello a. U. c. 772. Quod tanto gaudio avum principem affecit, ut nulli ante Romanorum eiusdem fastigi viro geminam stirpem editam isetigaret. Cuius Caligula illum imperio, deinde vita privavit a. U. c. 790. Tacit. Annal. II, 84; Dio, LIX, p. 640 et 645.

73. N. filius Drusi Caesaris et Liviae, frater gemellus Tiberii: mortuus est quadrimus a. U. c. 776. Tacit. Annal. II, 84; IV, 15. Ab erudito Harduino, Select. Oper. p. 693, appellatur DRVSVS. Postea in MSS. notis suo exemplari additis emendavit, GERMANICVS. Utrumque nomen divinavit.

74. IVLLA, Drusi Caesaris et Liviae filia; primo Neronis Caesaris, deinde Rubellii Blandi uxor, dolo Messalinae interfecta a. U. c. 796. Tacit. Annal. III, 29; VI, 27; XIII, 19 et 32. Dio, LX p. 677. Illam Seiano desponsam fuisse ait Zonaras, p. 550.

NERO CAESAR, Germanici et Agrippinae filius, Iuliae maritus. De illo infra n. 82.

75. RUBELLIVS BLANDVS, avo, Tiburte, et equite romano, genitus, alter Iuliae coniux, quom uxorem duxerat a. U. c. 786. Tacit. Annal. VI, 27; Dio, LVIII, p. 634.

76. RUBELLIVS PLAVTVS, Rubellii Blandi et Iuliae filius, Tiberii pronepos; ob vota populi, qui illum imperio destinabat, a Nerone interfectus a. U. c. 815. Tacit. Annal. XIII, 19; XIV, 22 et 58.

77. ANTISTIA POLLVTIA, Lucii Antistii Veteris filia, Sextiae neptis, uxor Rubellii Plauti. A Nerone cum patre ac matre interfecta a. U. c. 818, quod, dum viveret, Rubellium, maritum suum, interfectum esse exprobrare videretur. Tacit. Annal. XIV, 58; XVI, 20 et 21.

IVLIA, Augusti et Scriboniae filia, Tiberio imperatori nupta a. U. c. 742. Dio, LIV, p. 543. De illa dictum supra n. 46.

78. N. Tiberii imperatoris et Iuliae filius, natus Aquilinae. Extinctus est adhuc infans circa a. U. c. 748. Sueton. in Tiber. 7; Dio, LV, p. 554.

79. NERO CLAVDIVS DRYVS, Tiberii Claudii Neronis et Liviae filius, Tiberii imperatoris frater, natus a. U. c. 716; *adolescens, teste Velleio Paterculo, II, 57, tot tantarumque virtutum, quot et quantas natura mortalis recipit, vel industria percipit. Praetor, aedilis, consul, Germaniae domitor, et GERMANICI cognomen posteris adeptus, obiit a. U. c. 745. Merito appellatus eximia Claudiae familiae gloria, et rerum patriae orna- mentum. Defunctum ita pro concione laudavit Augustus, ut Deos precatus sit, similes ei Caesares suos facerent; sibi que tam honestum quandoque exitum darent, quam illi dedissent.* Sueton. in Claud. 1, in Tiber. 4; Dio, LV, p. 548; Valer. Maxim. IV, 3, n. 3.

In nomenis, NERO CLAVDIVS DRYVS GERMANICVS IMP., id est, *impe- rator.*

ANTONIA minor, Octaviae sororis Augusti et M. Antonii triumviri filia, Neronis Claudii Drusi coniux. De hac spectatissima femina dictum supra num. 42.

80. NN. Neronis Claudii Drusi et Antoniae minoris filii. Ante a. U. c. 745 mortui. Sueton. in Claud. 1.

81. GERMANICVS CAESAR, Nerone Claudio Druso et Antonia minore ge- nitus, optimorum parentum filius optimus, et populo romano carissimus. Tiberius, iubente Augusto, illum adoptavit a. U. c. 757; factus princeps, invidit; Livia Placonis et Plaucinae veneno interemit a. U. c. 772, haud multum triginta annos egressum: iuvenem civilis ingenii, voluptatis mo- dicum, visu et auditu venerabilem, comem in socios, mansuetum in ho- stes, virtutibus Alexandro Magno comparandum, nulla vitiorum societate superiorem. Ereptum et cum eo perditam omnem libertatis spem doluit Roma; indoluerunt gentes externae, et aeternum optioni Caesaris manet de- siderium. Tacit. Annal. I, 3; II, 72 et 73. Dio, LV, p. 557.

In nummis, dum vivebat, GERMANICVS CAESAR TI. AVG. P. DIVI AVG. N. COS. DES., id est, *Germanicus Caesar, Tiberii Augusti filius, divi Augusti nepos, consul designatus.*

Post mortem, imperitante filio Caio Caligula, GERMANICVS CAES. P. CAES. AVG. GERM., id est, *Germanicus Caesar, pater Caesaris Augusti Germanici.* In nummis Mitylenaeorum, ΘΕΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ, *divus Germanicus.*

AGRIPPINA, Vipsanii Agrippae et Iuliae filia, uxor Germanici. Femina nobilitate et virtute princeps, de qua dictum supra n. 51.

82. NERO CAESAR, Germanici et Agrippinae filius, matri suae percarus. Artibus Scianis, Drusique fratris sui acclere perit a. U. c. 784. Tacit. Annal. IV, 59 et 60; V, 3 et 4. Sueton. in Tiber. 54; Dio, LVIII, pag. 626.

In nummis cum fratre suo Druso coniunctus, NERO ET DRVSVS CAESARES.

IVLIA, Drusi Caesaris et Liviae filia, Neroni Caesari nupta a. U. c. 773. Tacit. Annal. III, 29. De illa iam egimus supra n. 74.

83. DRVSVS CAESAR, Germanici et Agrippinae filius, Neronis Caesaris frater; iuvenis praeferox, et fratris sui necis particeps. Custodia clausum a. U. c. 783, Tiberius illum fame enecuit a. U. c. 786. Tacit. Annal. IV, 60; VI, 23 et 24; Dio, LVIII, p. 623.

In nummis cum fratre suo Nerone coniunctus, NERO CAESAR DRVSVS CAESAR IVIRI., id est, *duumviri.*

84. ARMILIA LEPIDA, M. Lepidi filia, uxor Drusi Caesaris, quem crebris criminibus insecuta est. Impunita, dum superavit pater; post a delatoribus correpta, se ipsa interfecit a. U. c. 789. Tacit. Annal. IV, 20; VI, 27 et 40.

85. CAIVS CAESAR, Germanici et Agrippinae filius, inamabili pueritia et insigni festivitate, Augusto, vel post mortem, carissimus. Iam puerascens obiit. Sueton. in Caio, 7 et 8.

86. CAIVS CAESAR, dictus CALIGVLA, IMPERATOR IV., Germanici et Agrippinae filius, natus Antii pridie kalendas Septembres, Germanico et Capitone COS. a. U. c. 765. Gnavus simulationis, dum vivit Tiberius. Animos prodidit et efferauit principatus. Nihil iam nisi portentosum cogitavit ac gessit: et quum Deus haberi vellet, fux generis humani evasit. Adeo sanguinis avidus, ut solitus esset dicere: *Utinam populus romanus unam cervicem haberet*, quum praecideret! Immensas opes, totumque illud Tiberii vices ac septies millies sestertium, gall. mon. 518,800,667 fr. non toto vertente anno, absumpsit. Nec mirum in eo, qui uno die centies sestertio, gall. mon. 1,921,484 fr. coenaret, et super alia muliebris socculos e margaritis induceret. Interemptus est nono kalendas Februarii, a. U. c. 794. Principis, quem videtur rerum natura edidisse, ut ostenderet quid summa vitia in summa fortuna possent. Senec. consol. ad Helvium, 9; Sueton. in Caio, 8, 37 et 58. Plin. VII, 8; XXXVII, 2. Tacit. Annal. VI, 20.

In nummis, C. CAESAR AVG. GERMANICVS TI. AVG. P. DIVI AVG. N.; in aliis, DIVI AVG. PROB. ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ; id est, *Caesar*

TACIT. Oper. Tom. V.

Caesar Augustus Germanicus, Tiberii Augusti filius, divi Augusti nepos, divi Augusti pronepos. Caius Caesar, Deus, imperator. Ut filius adoptivus Tiberii, erat Augusti nepos; ut filius Germanici, erat Augusti proepos.

87. CLAUDIA, appellata a Suetonio LYNIA CLAUDILLA, M. Silani filia, nupta Caio Caligulae a. U. c. 786, ex partu mortua. Tacit. Annal. VI, 20; Sueton. in Caio, 12.

88. LIVIA ORESTILLA, a Dione dicta CORNELIA ORESTINA, uxor Caii Caligulae, qui illam, C. Calpurnio Pisoni iubentem, rapuit, et intra paucos dies repudiavit. Sueton. in Caio, 25; Dio, LIX, p. 646.

89. LOLLIA PAULINA, avum habuit M. Lollium, Caii Caesaris, Agrippae genti, iuventutis moderatorem, et regum muneribus in toto Oriente infamatum: uxor Caii Caligulae, qui illam C. Memmio Regulo rapuit, et deinde repudiavit. Plinius testator se eam vidisse, *ne serio quidem, aut sollemni caerimoniarum aliquo apparatu, sed mediocrium etiam sponsalium corna smaragdus margaritisque opertam, alterno textu fulgentibus, toto capite crinibus, spirâ, auribus, collo, monilibus digitisque: quae summa quadringenties HS. (pall. mon. 7,685,936 fr.) colligebat. Nec dona prodigi principis fuerant; sed avitae opes, provinciarum scilicet spoliis partae.* Plin. IX, 35, sect. 57; Sueton. in Caio, 25; Dio, LIX, p. 648.

90. MILONIA CAESONIA, Vestiliae filia, quam, ita gravidam, uxorem dedit Caligula a. U. c. 792, ut trigesimo post die partum ediderit. Coniugi pessimo uxor similissima et gratissima. Cum illo interfecta fuit a. U. c. 794. Sueton. in Caio, 25 et 59; Dio, LIX, p. 658 et 663; Plin. VII, 5.

91. IULIA DRUSILLA, Caii Caligulae et Miloniae filia, quam amicos poter per omnia Dearum templa circumtulit, et Minervae altendam institueratque commicudavit. In ipsa sua infantia, parentum sacvitiae proles haud degreber. Cum iis perijt, parieti illusa a. U. c. 794. Sueton. in Caio, 25 et 59; Dio, LIX, p. 663.

92. NN. Germanici et Agrippinae duo filii, infantes mortui. Sueton. in Caio, 7 et 8.

93. AGRIPPINA, Germanici et Agrippinae filia, nata a. U. c. 769; ter nupta, primo Cn. Domitio a. U. c. 781, secundo Passieno Crispo, tertio Claudio imperatori a. U. c. 801. Femina literarum studiis nobilis, libidinibus infans, dominationis cupiditate atrox. Infelix uteri, Neronem, generis humani hostem, genuit a. U. c. 790. Ab illo occisa a. U. c. 812, indigna quidem, sed merita, persolvit supplicia. Tacit. Annal. II, 54; IV, 53; V, 75; XII, 74; XIV, 8. Sueton. in Caio, 7; Dio, LX, p. 686.

In DOMITIIS, AGRIPPINA. AGRIPPINA AVGVSTA.

CICELVS DOMITIVS ANTONINVS, Antoninae maioris et Lucii Domitii filius, maritus Agrippinae. De hoc homine detestabili dictum est supra num. 34.

94. PASSIENS CRISPVS, orator, his consul; primo Domitiae, deinde Agrippinae maritus. Scitum eius dictum percrebuit, Caio Caesare, Caligula,

neque meliorem unquam servum, neque deteriorem dominum fuisse. In omnibus rebus, ac maxime in distinguendis et curandis vitiis subtilissimus, saepe dicebat adulationi nos opponere, non claudere ostium Plin. XVI, 44, sect. 91; Tacit. Annal. VI, 20; Senec. Quaest. natural. 4. Praef.

CLAVDVS IMPERATOR, tertius Agrippinae maritus. De hoc socordi principe dicitur infra n. 100.

95. DRUSILLA, Germanici et Agrippinae filia, nata a. U. c. 770; primum Lucio Cassio Longino consulari nupta a. U. c. 786, deinde M. Lepido Mortuo a. U. c. 791, Caius, Caligula frater et adulter in Deorum numerum retulit, et *Pantheon* appellavit, senatoremque Livium Geminium, qui se eam in caelum ascendentem viliare iuraverat, decies sestertio, gallicae moo. 192, 130 fr. muneravit. Tacit. Annal. VI, 15; Sueton. in Caio, 7 et 24; Dio, LIX, p. 648 et 637.

In nummis, DRUSILLA. APOY CIAAA CEBACTH., id est, *Drusilla Augusta*.

96. LVCIVS CASSIVS LONGINVS, Drusillae maritus a. U. c. 776, consulatum gessit a. U. c. 783, et Drusum Caesarem, Drusillae fratrem accusavit. Sueton. in Caio, 24; Tacit. Annal. VI, 15; Dio, LVIII, p. 623.

MARCVS AEMILIVS LEPIDVS, Ldcii Aemilii et Iuliae filius, Drusillae maritus. De hoc ambitioso ac scelerato iuvene dictum est supra n. 54.

97. IVLIA, Suetonio LIVILLA, Germanici et Agrippinae filia, nata a. U. c. 771; ob libidines a Caio in insulas Pontias relegata a. U. c. 792. Illam postea odio, invidia, crimine incerto, nec ulla defensione data, primo in exsilium egit, deinde occidit Messalina a. U. c. 796. Tacit. Annal. II, 54. Sueton. in Caio, 7 et 24, in Claud. 29; Dio, LIX, p. 657; LX, p. 670 et 677.

In nummis, IVLIA.

98. QVINCTILIVS VABVS, Claudiae Pulchrae, quae erat Agrippinae sobrina, filius, Iuliae maritus. Illum a. U. c. 780, corripuere delatores Domitius Afer et Dolabella. Senec. I Controvers. 3; Tacit. Annal. IV, 52 et 66.

99. MARCVS VINICIVS, Iuliam uxorem a. U. c. 786. Bis consul, veneno Messalinae interemptus est a. U. c. 799. Vinicio compendiarium et elegantissimam historiam, sed adulatoris Tiberii ac Scisui laudibus falsam ac putidam dicavit Velleius Patereculus. Tacit. Annal. VI, 15; Dio, LX, p. 683.

LIVIA, dicta quoque LIVILLA, Neronis Claudii Drusi et Antonige minoris filia, uxor Caii et Drusi Caesarum. De hac ambitiosa femina dictum est supra n. 71.

CAIVS CAESAR Agrippae et Iuliae filius, maritus Liviae. Supra n. 48.

DRVSVS CAESAR, Tiberii imperatoris et Agrippinae filius, Liviae maritus. De hoc infelice Caesare egimus supra n. 70.

100. TIBERIVS CLAVDIVS DRVSVS GERMANICVS, IMPERATOR V, Neronis

Claudii Drusi et Antoniae minoris filius, Germanici frater, Lugduni natus kalendis Augusti, a. U. c. 744. Puer animo et corpore hebetato. Princeps a. U. c. 794, imperiis coniugum et libertorum patnit obnoxius. Veneno Agrippinae occubuit inglorius, tertium ante idus Octobris a. U. c. 807. Post mortem relatus est inter Divus, et a Seneca acrius, quam philosophum deceret, irrisus. In hac sua socordia, literarum et artium cultor, plurima latina et graece haud ineleganter scripsit, varia opera publica magnifice perfecit. Sueton. in Claud. 2, 10, 41 et 42; Tacit. Annal. XII, 69; Seuec. in Apocolocynt.; Plin. XXXVI, 15, sect. 24, n. 10 et 11.

In nominis, *TI. CLAVD. CAES. AVG. GERM. IMP. COS. P. M. TR. P. CENSOR. id est, Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus, imperator, consul, pontifex maximus, tribunicia potestate, censor.*

Post mortem, *NIIVS CLAVDIVS AVGVSTVS.*

101. *PLAVTIA VROVLANILLA*, Auli Plautii, triumphalis viri, filia, Claudii imperatoris uxor. Ob libidinum probra et homicidii suspicionem repudiata. Sueton. in Claud. 26; Dio, LX, p. 685.

102. *DAIVS*, Claudii imperatoris et Plantiae Urgulanillae filius, cui socer destinatus fuit Seianus a. U. c. 773. At impubes Pompeius obiit, pyro per lusum in sublime iacto, et hista oris excepto, strangulatus. Sueton. in Claud. 27; Tacit. Annal. III, 29.

103. *CLAVDIA*, Plautiae Urgulanillae filia. Illam, ut liberto suo Botero concepitam, quamvis antea quintum mensem divertii natam, et ali coeptam, exponi tamen ad matris ianuam, et nudam abiici, Claudius iussit. Sueton. in Claud. 27.

104. *ASLIA PETINA*, Q. Aelii Tuberonis, a. U. c. 743 consulis, filia, Claudii imperatoris uxor, ex levibus offensis repudiata. Sueton. in Claud. 26; Tacit. Annal. XII, 1 et 2.

105. *ANTONIA*, Claudii imperatoris et Aeliae Petinae filia, primo Co. Pompeii, deinde Corneliae Syllae uxor. Illam, interfecta Poppaea, neptis suas recusantem, quasi novarum rerum molitricem Nero interemit. Sueton. in Claud. 27; in Nerone, 35; Tacit. Annal. XII, 68.

106. *CNEIVS POMPEIVS MAGNVS*, nobilissima iuvenis, Antoniae maritus a. U. c. 794; ab imperatore Claudio occisus. Dio, LX, p. 668; Sueton. in Claud. 27 et 29; Zonaras, p. 563. Vide quoque Stemma Pisonis in Excursu ad Hist. I, 14.

107. *FAVSTVS CORNELIVS SYLLA*, nobilissimus iuvenis, alter Antoniae maritus. A Nerone in Galliam Narbonensem amotus; et Roma perrectis Massiliam percussoribus interfectus a. U. c. 815. Sueton. in Claud. 27; Tacit. Annal. XIII, 23; XIV, 57.

VALERIA MESSALINA, Messalae Barbatii et Domitiae Lepidae filia, Claudii imperatoris uxor. De hoc libidinis portento diximus supra n. 26.

108. *BRITANNICVS*, Claudii imperatoris et Messalinae filius, supremus

Claudiorum sanguis. Natus est pridie idus Februarius, a. U. c. 794. Natum iure, ipsa patris destinatione heres imperii, et illius espax. At novercae Agrippinae artibus postpositus Neroni, qui illum veneno interemit a. U. c. 803, propinquo die, quo quartumdecimum aetatis annum explebat. Sueton. in Claud. 27; Tacit. Annal. XII, 25; XIII, 15 et 16.

¹ In dūmnia, BRITANNICVS CAESAR. AVG. T. PRIN. IVVENT. ΚΑΥΑΔΙΟΣ ΠΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, id est, *Britannicus Caesar, Augusti filius, princeps iuventutis. Claudius Britannicus Caesar.*

OCTAVIA, Claudii imperatoris et Messalinae filia, Britannici soror. De hac spectatissima femina dictum supra n. 36.

AGRIPPINA, Germanici et Agrippinae filia, Neronis mater, Claudii uxor, de qua dictum supra n. 93. Nostra stemmatis Caesarum explicatio in hac exitiabili domus Caesarum peste merito desinit.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

ANECDOTA

DE TIBERIO,

ALIISQUE IMPERATORIBVS,

AVCTORE

GABR. BROTERIO.

QUVM multa ab optimis scriptoribus omittantur, quae tamen scire interest, ut Principum ingenia, et temporum usus moresque innotescant, anecdota de Tiberio, Caio Caligula, Claudio, Nerone, aliisque imperatoribus subiiciam, ne curiosus lector meam hac in re diligentiam desideret.

ANECDOTA DE TIBERIO.

TALEM sui memoriam reliquit Tiberius, ut omnes eius tam corporis, tum animi dotes pernoscere, neque inutile, neque lectoribus ingratum duxerim. Quae Cornelii Taciti et Suetonii scriptis innatuere, haud repetam. Verum anecdota, et aliis auctoribus per transennam dicta seligam.

Ac primo quidem *serunt Tiberia Caesari, nec alii genitarum mortaliū fuisse naturam, ut expergefactus noctu paullisper haud alio modo, quam luce clara contueretur annia, paulatim tenebris se obducentibus.* Plin. XI, 37, sect. 54. Id postea multorum exemplis firmatum est. Vide notas Reimari ad Dionem LVII, pag. 603.

Inter eas *eueumis mira voluptate illi fuit expetitus*: Plin. XIX, 5. Quumque in explenda principum gula summa semper fuerit industria, vasis ac specularibus eantem, ut *fere toto anno eueumis illi pararetur*: Columell. de Re Rustic. XI, 3.

Laser quoque (PAnghique) nobilitavit, illud flagitans annis e Germania: Plin. XIX, 5, sect. 28. Ceterum, ut mos est iis, qui vilioribus delectantur, sumptuosiores cibos respuebat. Miscum sibi nullum ingentis *formae (quatuor ponda et ad selibram fuisse aiunt) in macellum deferri et venire iussit*: *Amici, inquit, omnia me follunt, nisi istam nullum aut Apicius emerit, aut P. Octavius. Ultra spem illi coniectura processit: licitati sunt: visit Octavius, et ingentem consecutus est inter suos gloriam, quum quinque milibus HS (gallicae monetae 96a fr.) emisset piscem, quem Caesar vendiderat, ne Apicius quidem emerit.*

Numerare tantum Octavio fuit turpe. Nam ille qui emerat, ut Tiberio mitteret (quamquam illum quoque reprehenderim), admiratus est rem, qua putavit Caesarem dignum. Senec. Epist. XCV.

Quod vero singulare, perversa ille animus superstitiosus laboravit. Quamque tonitrua praeferat modum expavesceret, tonante caelo, coronari lauro erat solitus contra fulminum metus: Plin. XV, 30. In capillo etiam tondendo servavit interlunio: Plin. XVI, 39. Et nescio qua sternutamentorum religione tractus, ut sternutans consalutaretur, vel in vehiculo exigebat: Plin. XXVIII, 2. Quam fuerit astrologiae deditus, omnibus compertum.

Superstitione incertum an religione ductus, forte grati animi causa, quod a Sciani faciliore Iudaei abhorruissent, sacra Iudaea lauti fecit, ut nullus ferme esset ex eius domo, cuius donaria non exstarent in templo Hierosolymitano; in quo ipse mandavit quotidianus in perpetuum mactari victimas suis sumptibus, Deo votis altissimo. Quae quidem sacra, imperatoriae venerationis monumentum, Caio principe, adhuc peragebantur: Οὐτως δούλωτο καὶ τὸ ἱεῖος. ὅτε μιστοῦ ἀποδόσεως ἀποδομῶν καὶ ἀποδομῶν τὸ ἱεῖος ἱερῶν ἱερῶν, καὶ οἱ αἰῶνες ἀνέμενον θύοντες ἐνδοχῶς ἀποδομῶν καὶ ἱερῶν ἱερῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐροῦντο, ἀποδομῶν τῷ ἱερῷ θύειν αἱ καὶ μύχαι καὶ ἱερῶν ἐροῦντο, καὶ οἱ αἰῶνες ἐνδοχῶς ἐροῦντο, μὴ μύχαι ἐροῦντο καὶ ἀποδομῶν ἐροῦντο. Philo, Leg. ad Caium. p. 1014 et 1015.

In cogitando acerrimus, in consultando rarus exstitit. Unde Augustus, Tiberium iuvenens, dixit Romanis se imperii heredem relicturum, qui nunquam his una de re consultaverit: Ὁρῶμεν δὲ τῆς ἀρχῆς ἵερῶν ἀποδομῶν ἐνδοχῶν, ἐν δούλωτο καὶ τῷ αἰῶνι καὶ ἀποδομῶν τῷ ἱερῷ θύειν αἱ καὶ μύχαι καὶ ἱερῶν ἐροῦντο, καὶ οἱ αἰῶνες ἐνδοχῶς ἐροῦντο, μὴ μύχαι ἐροῦντο καὶ ἀποδομῶν ἐροῦντο. Plutarch. Apophthegm. Luconic. tom. II, pag. 207.

Ut cresceret reverentia, amicitias exuit. *Inter initia principatus dicenti cuidam, Meministi: antequam plures notas familiaritatis veteris proferret, Non memini, inquit, quid fuerim. Aversabatur enim omnium amicorum et aequalium notitiam, et illam solum praesentem fortunam suam, aspici, illam solum cogitari ac narrari volebat: inquisitorem habebat, veterem amicum. Senec. de Benefic. V, 25.*

Ne qua re tanta maiestas violaretur, quam sibi, eandem suis imaginibus venerationem esse voluit. Testis Philostratus, vel in ipsis remotissimis provinciis maiorem fuisse Tiberii statueram, quam Iovis Olympii metum ac religionem. Οἱ καὶ τῷ Διὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῳ παριούσῃ τῷ καὶ ἐνδοχῶς ἐροῦντο. Τιβέριον γὰρ ἔστιν (ἀποδομῶν), Philostrat. Vit. Apollon. I, 15.

Quanto magis servituti imminens, tanto crebrior libertatis landator, convivorumque patientior, dicebat in civitate libera, linguas liberas esse, et mentes hominum oportere. Ioan. Saresburiensis in Policratic. III, 14.

Legum duritiam, ut virtuti et utilitati publicae consuleret, molivit. Quamque more esset receptum, ut civica corona donaretur, qui civem servaverat, eodem tempore etiam hostem occiderat, neque locum in ea pugna relinqueret, consultus est Tiberius an civem communem capere posset, qui civem in proelio servasset, et hostes ibidem duos occidisset, sed locum in quo pugnabat, non retinisset, eoque loco hostes potius essent; prescripsit eum quoque civica dignum videri, quod appareret tam iniquo

loco civem ab eo servatum, ut etiam a fortiter pugnantibus retineri non quiverit. Gellius, V, 6.

Liberalitatem, qua inter bonas malasque principum dotes nullam ambiguum magis puto, eo temperamento flexit, ut quum exhaustas aliquot fortunas reparasset, idemque subsidium a nepote M. Albio praetorio efflagitaretur, *edere illum sibi nomina creditorum iussit. Quum edita essent, scripsit, nepoti iussisse se pecuniam solvi.* Alios deinde complures privata hac contumelia haud deterritos (audax enim et inverecunda paupertas) *iussit reddere in senatu aeris alieni causas.* Sicque effrenam nepotum proterviam pudore paullulum repressit. Quis enim eam penitus coëcruerit? Hae de re aliter sentit, rationesque beneficiorum, principibus haud semper parabiles, laudat Seneca de Benefic. II, 7 et 8, ingeniosior, quam prudentior philosophus.

Non siluerim percrebuisse, *Tiberio principe excogitatum viri temperamentum, ut flexibile esset: et totam officinam artificis eius abolitam, ne aeris, argenti, nuri metallis pretia detraherentur.* Verum ut recte observat Plinius XXXVI, 26: *Ea fama crebrior diu, quam certior fuit.* Architectum, huiusce artis rectorem, vas vitreum contusum, manibusque contritum, coram principe, refecisse; ideoque capite damnatum narrat Dio LVII, pag. 627. Fusus etiam Petronius in Satyric. LI. Neuter tamen fidem fecit.

Certior et luctuosior, novus morbus, Culum dictus. *Tiberii Caesaris principatu irrepsit id malum. Nec quisquam id prior imperatore ipso sensit, magna civitatis ambage, quum edicto eius excusantis valetudinem, legeretur nomen iacognitum.* Plin. XXVI, 1.

Nunc vero qui haec, ceteraque sex prioribus Annalium libris contenta, revolverit, animadvertet duos existisse principes, ingenio pessimiles, arte dominandi celebratissimos, Tiberium et Ludovicum XI, Galliae regem. Quorum, ut virtutes, sic vitia repntanti mihi saepe in mentem venit utrum expers criminis esse valeret summa ars politica. Quumque mem exemplorum multitudiae, rerum et sententiarum varietate fatisceret, tandem visum est artium omnium praestantissimam esse artem politicam: in privatis hominibus, quanta quanta sit, mancarn saepe esse ac mutilam: summam reperiri non posse nisi in principibus. Dominationem, exiguis finibus constrictam, summae arti politicae via esse parem; vulgo per dolos, quandoque per crimina grassari: inde repetendum Machiavelli vitium, qui quum non videret, nude virtutes educaret, ad scelera deflexit: contra vero Tacitum, regnorum imperiorumque maiestati assuetum, crimina odisse, et vel in recensendis principum vitiis virtuti semper patrocinari. Nulla esse politicorum principum vitia, quae virtutibus pensari non valeant: secretum dissimulatione, dexteritatem fraude, vim violentia, virtutem scelere praestare. Itaque artis politicae summam adsequi posse principem valido corpore, mente acerrima, haud exigua dominatione dotatum, libidinum modicum, laboris patientem, futuri magis quam praesentis curiosum, iisque seculis constitutum, in quibus summae virtuti locus: nihil enim perfecti ab aetatibus barbaris exspectaveris. Quinam vero ad artis politicae fastigium, quo nihil principibus gloriosum magis, nihil populi

magis optandum, perveneriat, propiusve accesserint, lectorum indicio permiserim: me hac de re pronuntiare foret invidiosum.

ANECDOTA DE CAIO CALIGVLA.

CAIO CALIGVLA non illiteratum fuit ingenium. De rhetorica latine scripsit: Suidas verbo *Γάιος*.

At luxu, quam literis, celebratior: immo luxus, qui romanum imperium perdidit, auctor et princeps, centies sestertio (gallicae monetae 1,921,484 fr.), coenavit uno die; et in hoc omnium aditus ingenio, vix tamen invenit, quomodo trium provinciarum tributum una coena fieret: Seue. Consol. ad Helviam, 9.

Pomponius Secundus, vatos, luxuriæ acmulos, coenam fecit principi, in qua singulae unciae viui constiterent CCCCLX nummis, gallicae monetae 184 fr.: Plin. XIV, 4.

Instituit Cains solia, id est balinea, unguento temperari: ut balineis simul et odoribus recrearetur; nec principale diu fuit hoc bonum, quod quidam ex servis Neronis postea acmulatus est: Plin. XIII, 3; Sueton. in Caio 37.

Ad muliebris delapsus, socculos induit e margaritis: Plin. XXXVII, 2. Inter hæc pudeodae mollietiei, rem magnificentia imperii dignam ausus est. Tum cum obies admirationis præcipuae visa est in navi, quae ex Aegypto, Caii principis iussu, obeliscum in Faticano circo statutum quantumque truncos lapides eiusdem ad sustinendum eum adduxit: qua nave nihil admirabilius visum in mari certum est. CXX M, id est, centum viginti millis, modium lentis pro saburra (gallice le lest) ei fuere. Longitudo spatium obtinuit magna ex parte Ostiensis portus latere laevo. Ibi namque demersa est a Claudio principe, cum tribus milibus, turrium altitudine, in ea erædificatis obiter Puteolano pulvere, advectisque Arboris eius crassitudo quatuor hominum humis complexentium implebat: Plin. XVI, 40. Hæc est Caii navis, qua nulla, teste Plinio, admirabilior in mari visa: maior proinde undeciesmi Demetrii, ad quam succisa est in Cypro cedrus centum triginta pedum, crassitudinis vero ad trium hominum complexum: Plin. ibid.

Quod vero admirationem vincit, stat adhuc Romae obeliscus ille ante sedem D. Petri, pondere librarum 963,537 et 35/44: antea stabat in Caii et Neronis circo, cuius triplici muro pars ecclesiae D. Petri innititur. Inde anno 1586 cum transferri curavit Sixtus Quintus, pontifex maximus, ad Urbis splendorem et ornamentum pari cum Caesaribus animo. In id opus, quum modicum adhuc esset argenti pretium, impendit 37,975 nummos romanos, scudi, non numeratis simplissimis præmiis, quae Dominico Fontanae, architecto duceque operis, dono dedit. Hæcque impensa fuit tantum, ut obeliscus deiceretur, e circo Vaticano ad aream ecclesiae D. Petri duceretur, et extolleretur: totaque moles tot materiis, ferreis visculis, funibus, na laederetur, compacta est, ut, quum attolleretur, aestimata sit pondus 1,043,537. Quantæ ergo, Caio principe, factæ

TACIT. Oper. Tom. V.

Y

sunt impensae ut obeliscus ille ex Aegypto efferreretur, Nilo navibus subveheretur, in admirabili Caii oave collocaretur, per mare deferretur, inde novis navibus Tiberi impositus Romam duceretur, rursus extraheretur; et, vel ad ripam circo Vaticano propiorem eductus, ad duplo longius spatium, quam quo Sixtus V duxerat, traheretur, ac demum quatuor truncis lapidibus, pariter ex Aegypto advectis, superimponeretur! Et quum haec io uno obelisco miramur, quid si cogitemus fuisse Romae sex magnus obeliscos, et parvos quadraginta duos, teste Vietore, de Regionibus Urbis? Praeter Dominieum Fontanam, qui egregium opus scripsit, della *Trasportazione dell' Obelisco Vaticano*, vide Bouanni, *Numismata summorum pontificum, templi Vaticani fabricam indicantia*, cap. 33, et *Castelli e Ponti di Maestro Nicola Zabaglia, con la descrizione del trasporto dell' Obelisco Vaticano, del Cavaliere Domenico Fontana*; in Roma; Pagliarini, 1743; tab. 38, et 40, et seqq.

Ut magis adhuc perspicatur quanta fuerit Caii navis, observaverim minorem fuisse, maximam tamen, navem, qua Augustus obeliscum aula adveherat. De hac nave ita MS. Bibliothecae Caesaris Vindobonensis, num. 648, in quo *Imperia Caesarum summorum continetur*: Hoc imperatore, Augusto, navis Alexandrina primum in portum romanum introivit, nomine *Acatius* (forte *Achates*), quae attulit frumenti modios CCCC, vectores MCC, piper, linteamen, cartu, vitria et opolisum, corrigae cortam, nempe foetam ex papyro, vitrea, et obeliscum, cum ina sibi base, qui est in circo Maximo, altum pedes LXXXVII S, id est, cum semipede

Caius, quum Augustum superasset, aemulatus est Syriae et Aegypti reges, qui inopia abictis cedro ad elices ferebantur usi: *fabricaret de cedris liburnicas gemmatis puppibus versicoloribus velis* Sueton. in Caio, 37.

Cleopatram quoque vicit, commentus portentosissima genera ciborum atque coenarum, ut pretiosissimas margaritas aceto liquefactas sorberet; convivis ex auro panes et opsonia apponeret: aut frugi hominem esse oportere dictitans, aut *Caesarem*: Suetoo. ibid.

ANECDOTA DE CLAUDIO.

CLAUDIUS haberetur virtutes inter et vitia ambiguus, ni principes cum ebrietate prodidisset.

Smaragdus induebat et sardonychas: Plin. XXXVII, 6, sect. 23. Quod non supra imperatoris romani fortunam. At principis luxu pores superioresque liberti. Testatur Plinius, XXXVI, 7, sect. 12, se vidisse implas triginta columnas ex onyche in coenatione, *la salle à manger*, quam *Collitus, Caesaris Claudii libertorum potentia notus, sibi exadificaverat*.

Quum gemmae promiscue haberentur, exegitata nova luxu iovenia. Multi nullas admiscere gemmas, auroque ipso signavere: id *Claudii principatu reperiuntur*: Plin. XXXIII, 1, sect. 6.

Iunio in vestes autum traiecit; visaque Agrippina, Claudii uxor, induta auro textili sine ulla materie: Plin. XXXIII, 3, sect. 19.

La tanto auri usu, modestine fines non egredi visus est *servus* Claudii, *Drusillanus*, nomine *Rotundus*, dispensator *Hispaniae Citerioris*, quum quingenariam *lauream* (un plat d'argent du poids de 500 livres) cui *fabricandae officina* prius *exaedificata* fuerat; et *comites* eius octo *DCCCL librorum* (huit autres plats pour le même service du poids de 850 livres): quaeso ut quam multi-eas *conservi* eius *inferrent*, aut quibus *coenanti-bus*? *Plin. XXXIII, 11, sect. 52.*

Nulla in re maiora, quam in luxu, fastidia. Romanos gemmarum, auri, argenti taeduit: coepere et lapidem (le marbre) pingere. Hoc Claudii principis inventum: *Neronis* vero, maculas, quae non essent, crustis inserendo, unitatem variare, ut ovatus esset *Namidiens*, ut purpura distinguatur *Synadicus*, qualiter illos nasci optarent *deliciae*: *Plin. XXXV, 1.* Qua de re vide quoque *el. de Caylus* (*Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, tom. XXIX, pag. 167). At quum neque *Plinius*, neque *el. de Caylus*, neque eruditi *Academici Herculauenses*, *Pitture Antiche d'Ercole*, tom. I, pag. 1, *Aegyptiam* huius inventi antiquitatem noverint, hic tradere iuvat, quod artem illustret. Picti marmoris splendida multa monumenta manent *Thebis*, quae antiquissimis temporibus, ante *Persas* Graecosque, et sub ipsis *Pharaonibus*, condita sunt. Ea inspexit *P. Sicard*, annis 1718 et 1721. Egregii quidem eius operis, eruditus viris valde desiderati, legi tantum *MSS. schedas* aliquot, ab interitu vindictas, quas cum antiquitatis et artium amatoribus libenter communico. Et ne ex latina interpretatione aliqua suboritur in re technica obscuritas, ipsius auctoris verba referam. Multa tamen omittam, licet maximae stupendaeque magnificentiae, quod nihil huc pertinet. At reliquias palatii regii, quae superstites adhuc exstant in ea parte *Thebarum*, quae nunc dicitur *Carnag*, memorabo, ut pietum antiquitas ab *Aegyptiis* memoreretur. Sic notem eas describit *P. Sicard*. *Ac primo quidem generalim: Appartemens singuliers, qui se trouvent à l'est des petites aiguilles. Ce sont quelques allées découvertes, ou chambres, dont le plafond est tombé. Elles sont revêtues de granit peint de vives couleurs, selon l'exigence des person-nages, de leur corps ou de leurs draperies. D'inde particulatim: Entre les premières salles et le grand salon royal, il y a les petits appartemens du roi, dont les murailles et le plancher, revêtus d'un granit très-fin, sont d'une beauté ravissante et très-singulière; car ce marbre est en pièces carrées de la longueur des chambres (c'est-à-dire six ou sept pas), et de trois pieds de largeur: ses couleurs sont diverses, d'un cramoisi foncé, moucheté de noir et de blanc, ou d'un rouge et-ir, mêlé de bleu et de vert. Le cramoisi fait tantôt les fonds, et alors les figures sculptées, qui repré-sentent les dieux et les déesses, les prêtres et les prêtresses, les animaux sacrés, etc., sont vertes et bleuâtres; ou bien les figures taillées étant rou-ges, le relief de l'entre-deux est turquin ou vert tigré. Toutes ces nuances de couleurs ne sont point naturelles, mais l'effet d'un art singulier et d'une peinture finement et ineffaçablement appliquée. Là, il y a un petit en-binet, dont la porte et les murs sont de marbre noir. Plusieurs de ces merveilleux appartemens sont encore catiers. Au sortir du grand salon, tirant à l'est, sont deux statues gigantesque de marbre noir, dont l'une est sans tête, et l'autre toute brisée: c'étoient peut-être les figures du roi et*

de la reine. A quelques pas de là, on trouve deux obélisques de gruit rouge, qui se terminent en carré. Sur ce carré, s'élevaient sans doute les statues du prince et de son épouse. Ces obélisques sont de six palmes de diamètre au bas, sur environ quarante de haut. Les deux faces est, ouest, brillent de hiéroglyphes creusés profondément; et d'une conservation qui les fait paraître neufs. Dix pas après ces deux petits obélisques, et sur la même ligne, sont deux autres obélisques de marbre granit, d'une beauté, d'une profondeur et d'une conservation de traits admirables, de cent vingt palmes environ de haut, et dix d'épaisseur au bas, parfaitement égaux pour la mesure et toutes les proportions aux deux aiguilles du palais d'Oxyrhynchus, à Luxor. La seule différence qu'il y ait, c'est que les deux obélisques dont nous parlons, n'ont qu'une ligne de sculpture hiéroglyphique depuis le pied jusqu'à un tiers de leur fût, et les deux tiers suivans pleins. A vingt pas de ceux-ci, dans un terrain plus bas, on trouve deux autres obélisques moins élevés, mais semblables pour la matière, la forme et les ornemens. A côté de ces derniers obélisques, sont des chambres à personnages, gravés dans le granit peint de différentes couleurs, comme dans les petits appartemens du roi.

Pullulantia inter opes crimina cœcere voluit Claudius; at male consultus ea monstravit patins, quam emendavit. Inde Neronem alloquens Seneca, de Clementia, I, 23: *Pater tuus plures intra quinquennium cullos innot, quam omnibus seculis insutus, accepimus. Quod egregie illustrat MS. bibliothecæ Caesareæ Vindobonensis. de Imperiis Caesarum: Hoc Imperatore (Claudio) primum venenarii et malefici comprehensi sunt; homines XLV, mulieres LXXXV, ad supplicium ducti sunt.*

Leges tamen aliquot, utilitate et humanitate commendandæ, hoc principatu latae. Scilicet ut coërceretur libertorum perfidia; et reverentia erga patrones, Tiberii Cæique suspicionibus crudelitatem inflecta, restitueretur. Divus Claudius libertum, qui probatus fuerit patrono delatores summis, qui de statu eius facerent ei quaestionem, servum patroni esse iussit cum libertum: Digest. lib. XXXVII, tit. 14, de Iure patronatus; leg. 5, ex Marciano.

Pariter dominorum duritiam panivit. Nam serva, quem pro derelicto dominus ob gravem infirmitatem habuit, ex edicto Divi Claudii competit libertas: Digest. lib. XL, tit. 8. Qui sine manumissione ad libertatem perveniant; leg. 2, ex Modestiano. ■

Subveioit matribus; et ad solatium liberorum amissorum matri legitimam eorum detulit hereditatem: Iustinian. Institut. lib. III, de Senatusconsulto Tertulliano.

Consultuit et miseris naufragio percolis. Senatusconsultum Claudianis temporibus factum est, ut si quis ex naufragio clavos, vel unum ex his, abstulerit, omnium rerum nomine teneatur. Item alio senatusconsulto cavetur, eos, quorum fraude aut consilia naufragi suppressi per vim fuissent, ne navi, vel iis periclitantibus opitulentur, legis Corneliae, quæ de senariis lata est, poenis afficiendos: eos autem, qui quid ex miserissima naufragiorum fortuna rapuissent, lucrative fuissent dolo malo, in quantum edicto prætoris actio daretur, tantum et fisco dare debere: Digest. lib.

XLVII, tit. 9, *de Incendio, Ruina, Naufragio, Rote, Nave expugnata*; leg. 3, ex Ulpiano.

Cavit quoque ne levi de causa status defunctorum inquietaretur. Divus Claudius Claudio rescripsit, si per quaestionem nummariam proeindium statui defuncti videbitur fieri, cessare quaestionem: Digest. lib. XL, tit. 15, *Ne de statu defunctorum post quinquennium quaeretur*; leg. 4, ex Callistrato.

Repressa, invalescens in dies, testamentorum captatio. Divus Claudius edicto praecepit adiciendum legi Corneliae de falsis, ut, si quis quum alterius testamentum, vel codicillos, scriberet, legatum sibi sua monu scripserit, perinde teneatur, ac si commisisset in legem Corneliom; et ne vel iis venio detur, qui se ignorasse edicti severitatem proetendunt. Scribere autem sibi legatum videri, non solum eum, qui manu sua id fecit, sed etiam qui per servum suum, vel filium, quem in potestatem habet, dictante testatore, legatum honoratur: Digest. lib. XLVIII, tit. 10, *de Lege Cornelia de falsis*, et de Senatusconsulto Liboniano; leg. 15, ex Callistrato.

Maximum Nili incrementum od hoc oevi fuit cubitorum decem et octo; Claudio principe: Plin. V, 9, sect. 10. Et illa Nili altitudo cubitorum 18, seu pedum 27, adhuc maxima est. Nam, quum P. Sicard anno 1720 Syonen, nunc Assouan, inviseret, ibi reperit ruinas Nilometri, quibus constabat maximo suo incremento aquas Nili ascendere ad 20 atque etiam ad 25 pedes. Quae altitudo, inquit, est triente maior, quam quae in urbe Cayro, le Caire, observatur.

Procerissimum hominum aetas nostra, Divo Claudio principe, Gabbaram nomine, ex Arabia advectum, IX pedum et totidem unciarum, vidit: Plin. VII, 16. Mensura autem gallica, 8 pieds 10 pouces.

Legi literas MSS. P. Ducros, S. L. in ludis missionarii, scriptas die 27 Decembris, anno 1727, quae nuntiarent repertum fuisse prope insulam Ceylan nummum Claudii imperatoris; alium recens inventum in regno Mayzur, qui Traiani esse videretur; alios memorari nondum satis perspectos. Hi nummi, non dominationis romanae, sed commerciorum, testes.

Eruditi Herculanenses Academici, *Antichità di Ercolono*, tom. VI, pag. 309, publicavere egregiam Claudii imperatoris statuam aeream, altam palmos IX et uncias III, inventam Retinae, nunc Resina, Imperator nudus hastae innititur; basi inscriptum:

TI. CLAUDIO. DRVSI. F.
CAESARI. AVGVSTO.
GERMANICO.
PONTIF. MAX. TR. POT. VIIL.
IMP. XVI. COS. IIL.
POTEST. PATRIAE. CENSORI.
EX. TESTAMENTO. MESSI. L. F. MII. SENECAR.
MILIT. COHOR. XIII. AFRICANAE. ET.
DEDICATIONI. XIIV. LEGAVIT. MVNICIPIB.
SINGVLIS. HS. III. N.

Fuit ille Messius Seneca, Lucii filius, ex tribu, ut videtur, Menenia. Ex testamento legavit dedicationi eius statuae municipibus singulis sestert-

tios quaternos. Miror cruditos Academicos aestimasse quaternos illos sceleritios uno, ut loquuntur, carlino, id est, gallicae nostrae monetae assibus octo cum denariis quatuor. Quatuor sceleritii aestimandi sunt gallicae monetae assibus quindecim cum denariis ferme septem, ac proinde uno ferme tarino neapolitano. Praecavebunt sane cruditi Academici ne egregium ac praestantissimum suum opus, quod in sequentibus voluminibus frequentem nummorum romanorum mentionem habebit, aestimatione, quae semisse fere minor est, labefactetur.

ANECDOTA DE NERONE.

NERONEM, ad romani imperii ruinam genitum, acgre porturire visa est natura. *In pedes procedere noscentem, contra naturam est. . . .* Neronem, paullo ante principem, et toto principatu suo hostem generis humani, pedibus genitum parens eius scribit Agrippina: Plin. VII, 8.

Initiis tamen principatus emicnere quidam virtutum ignicoli, quibus adolatur Seoea, Natural. Quaest. VI, 8: Centuriones duos, quos Nero Caesar, ut aliarum virtutum, ita veritatis inprimis amantissimus, ad investigandum caput Nili miserat, et audi vi narrantes, longum illos iter peregrisse, quum a rege Aethiopiae instructi auxilio, commendatique proximis regibus penetrassent. Ad ulteriora quidem, aiebant, pervenimus, ad immensus paludes, quarum exitum nec incolae noverant, nec sperare quisquam potest, ita implectne oquis herbae sunt, et oquae nec pediti elutabiles, nec navigio, quod, nisi parvum et unius capax, limoso et obitus plus non ferat. Ibi, inquit, vidimus duas petras, ex quibus ingens vis fluminis excolebat. Verum centuriones a Nerone missi, ut et prior seculo Lusitani missionarii Societatis Iesu, Astapi, nunc Abawi, fontes pro Nili fontibus perperam acceperunt. Verc Lucanus X, 268:

Quae tibi nocendi Nilum, Romane, cupido,
Et Pharis, Persique fuit, Macedonque tyrannia;
Nullaque non aetas voluit conferre futuris
Notitiam, sed vincit adhuc natura latendi.

Vide et el. d'Anville (*Dissertation sur les sources du Nil; Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, tom. XXVI, pag. 46).

Salubritatis incertum, an voluptatis, tunc iuventum aquam decoquere, et nivibus refrigerare. Plin. XXXI, 3: *Neronis principis inventum est, decoquere oquum, vitroque demissam in nives refrigerare. Ita voluptas frigoris contingit sine vitiiis nivis. Omnem utique decoctum utiliore esse convenit: item calefactum magis refrigerari.*

A studiis non illiberalibus ad malas canendi artes deflexit Nero, curaque fuit imperatoris romani porro scetiro, plumbi lamina, ceterisque id genus inventis, vocem alere: Plin. XIX, 6, sect. 33, et XXXIV, 18.

Crevit infamia; nec pudor fuit canere, aurigare publice. Undequaque et quoquomodo poratae sunt opes, ut dignum principe spectaculum instrueretur. Vir consularis, quum maximus esset luxus murrhiorum vasorum, *vases faits d'une pierre précieuse d'Orient et fragiles, murrhiorum unum LXX talentis* (gallicae monetae 376,574 fr.), cunctat, capaci plane

ad sextarios tres calice. Idem in reliquis generis eius quantum voraverit licet existimare ex multitudine, quae tanta fuit, ut ea auferente liberis eius Nerone Domitio, theatrum peculiare trans Tiberim hortis exposita occuparent: Plin. XXXVII, 2.

Alias visum est Neronis principis spectaculis arenam circa chrysocolla sterni, quam ipse concolori panno aurigaturus esset: Plin. XXXIII, 5.

In hos usus vocatum quoque succium; quantoque sumptu! Sexcentis fere M. pass. a Carnunto Pannoniae, exstant Carnunti rudera inter Hainbourg et Petronelli, abest litus id Germaniae, ex quo invehitur succinum, pycnocognitum nuper. Fudit enim eques romanus, missus ad id comparandum a Juliano curante gladiatorum munus Neronis principis, qui haec commercia et litora peragravit, tanta copia invecta, ut retia arcendis feris podium protegentia succino nodarentur; arma vero, et libitina, totiusque unius diei apparatus esset e succino. Maximum pondus is glebae attulit XIII librarum: Plin. XXXVII, 3.

Quam multum temporis in spectandis gladiatorum ludis insumeret Nero, ne oculi lassitudinem fatiscerent, eos viridi lenitate smaragdi tectebat. Quorum enim smaragdorum corpus extensum est, eadem, qua specula, ratione supini imagines reddunt. Nero princeps gladiatorum pugnos spectabat smaragdo: Plin. XXXVII, 5.

In tanto principis luxu, haud miror eum sceptrum et personas histionum et cubilia amatorum, unionibus construxisse: Plin. XXXVII, 2.

His profecere, aut potius adulterasse sunt artes. Tum enim coepit pictura in linteo, quam antea lignum tantum tabulae pingebatur: at statim foedata picturae nobilitas. Nostrae aetatis insaniam ex pictura non omitam. Nero princeps iusserat colosseum se pingi CXX pedum in linteo, incognitum ad hoc tempus. Ea pictura, quam peracta esset in Maianis hortis, accensa fulmine cum optima hortorum parte conflavit. Libertus eius quam daret Antii munus gladiatorum, publicas porticus investivit pictura, ut constat, gladiatorum ministrorumque omnium veris imaginibus redditus: Plin. XXXV, 7.

Tum quoque, Nerone principe, in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris, candidus atque translucens, etiam qua parte fulvae inciderant venae, ex orgumento Phengites appellatus. Hoc construxerat aedem Fortunae, quam Seiam appellant, a Servio rege sacratam, Aurea domo complexus. Quare etiam foribus operis interdiu claritas ibi diurna erat, alio quam specularium modo, tanquam inclusa luce, non transmissa: Plin. XXXVI, 22, sect. 46.

Reperta quoque, Neronis principatu, vitri ars, quae modicos calices duos, quos appellant pterotos, HS. sex millibus (gallicae monetae 1,153 fr. 60 cent.) venderet: Plin. XXXVI, 26. Vitrum illud, diversum fuit a communi vitro, iam pridem noto: perfectius nempe, et candidius, quod crystallum imitaretur. Mansit tamen crystallo sima, ac pretium. Unde Plinius XXXVII, 2: Nero, amissarum rerum nuntio accepto, duos calices crystallinos in suprema ira fregit. Haec fuit ratio seculum mum punientis, ne quis alius ex his bibcret. Fragmenta sarciri nullo modo queunt. Mirè ad similitudinem accessere vitrea, sed prodigii modo, ut summi pretium auxerint crystalli, non diminuerint. Hi sunt duo scyphi, de quibus

Suetonius in *Ner.* 47: *Nuntiata ceterorum exercituum defectione, literas prudenti sibi redditas concepsit, mensam subvertit, duos scyphos, gratissimi usus, quos Homericos a caelatura carminum Homeri vocabat, solo illisit.*

Demum nuper in *Dalmatia*, principatus *Neronis*, inventum in summis tellure aurum, singulis diebus etiam quinquagenas libras fundens: *Plin. XXXIII, 4.*

Dum recens inventa celebrabantur, artes obliterabantur veteri fama nobiles, uti fieri adsolet, quam portentosa sectantur principes. *Omniem amplitudinem statuarum vicit aetate nostra Zenodorus, Mereugio facto in civitate Galliae Arvernus, l'Autetgne, per annos decem, HS. CCCC. (gallicae monetae 7,685,936 fr.) manupretio. Postquam satis ibi artem approbaverat, Romam acitatus est a Nerone, ubi destinatum illius principis simulacrum, colossus fecit, CX pedum longitudine. . . Mirabamur in officina non modo ex argilla similitudinem insignem, verum et ex parvis admodum sureulis, quod primum operis instar fuit. Ea statua indicavit interisse fundendi aeris scientiam, quam et Nero largiri aurum argentumque paratus esset, et Zenodorus scientia fingendi eolandique nulli veterum postponderetur. . . Quantoque maior in Zenodoro praecantia fuit, tanto magis deprehendi aeris obliteratio potest: *Plin. lib. XXXIV, cap. 7.**

Nec mirum fundendi aeris scientiam peritisse, quam aerea perfectissima artis monumenta princeps auto deturparet. *Fecit Lysippus Alexandrum Magnum multis operibus, a pueritia eius orsus. Quam statuam insauri iussit Nero princeps, delectatus admodum illa. Dein quum pretio perisset gratia artis, detractum est aurum: pretiosiorque talis existimatur, etiam cicatricibus operis atque concisuris, in quibus aurum haeserat, remanentibus: *Plin. XXXIV, 8, sect. 19, num. 6.**

Hoc iussum luxu, indignus qui divinae artis miramenta possideret, eorum tamen desiderio flagravit, et praeter Olympicas statuas, quingentas aereas, tum denum, tum hominum imagines Delphis subripuit: *Pausanias, V, 446, et X, 813.*

Cetera *Neronis* luxus non persequar, ne infinitus sim. Dixerim tantum tricliniaria *babylonia* (des tapis pour les lits à manger) quadragies sestertio (gallicae monetae 768,707 fr.) ei stetisse: *Plin. VIII, 48.* Eam trecentis talentis (gallicae monetae 345,828 fr.) capidem unum murrinam paravisse. *Memoranda res tanti imperatorem patremque patriae bibisse! *Plin. XXXVII, 2.**

Principis vitis in publicos mores transiere; pervulgataque unguentorum insania. *Vidimus etiam vestigia pedum tingi: quod M. Othonem monstrasse Neroni principi ferebant. Quaeso ut qualiter sentiretur, iuvaretque ab ea parte corporis: *Plin. XIII, 3.**

In hac fortunae satietate, unica cura excogitare nova luxus genera. Fastiditis ergo in supellectile liguo et ebore, quaesita et adulterata lectudo. *Placuit deinde materiam et in mari quaeri: testudo in hoc secta; nuperque portentosis ingenitis principatus Neronis inventum, ut pigmentis perderet se, plarisque veniret imitata lignum. . . Modo luxuria non fuerat contenta ligno: iam lignum enim e testuline facit: *Plin. XVI, 43.**

Hæc fatali quadam necessitate gliscebant, quum Neronis servitia, opibus superba, opulentas quoque ad luxus æmulationem adigerent. Bina olim iugera populo romano satis erant; nullique maiorem modum attribuit Romulus: quo servos paullo ante principis Neronis, contemptis huius spatii viridariis, piscinas iuvat habere maiores: Plin. XVIII, 2.

Quantæ autem forent servorum illorum opes monstrabit pretium hominis in servitio geniti. Armeniaci belli, paullo ante propter Tiridatem gesti, dispensatorem, Nero HS. CXXX (gallicæ moœtæ 2,498,061 fr.), manumisit. Vere Plinius, hoc pretium belli, non hominis fuit. Plin. VII, 39.

Tantas inter opes, immensa fuit possidendi cupido: emi favabant principes, et unico crimine, verò fictive, plura raperent. *Lotifundia perdidit Italiam; iam et provincias. Sex domi semissem Africæ possidebant, quum interfecit eos Nero princeps:* Plin. XVIII, 6. Hæc tamen ne de tota Africa accipias, sed de Africa, provincia romana, seu ægyptiana, nunc le royaume de Tunis et partie du royaume de Tripoli.

Quanta autem foret Africæ fecunditas novo experimento compertum. E modio tritici, si sit aptum solum, quale est in Byzaëio, Africæ campo, centeni quinquageni modii redduntur.... Minus Neroni procurator eius CCLX stipulas ex uno grano: Plin. XVIII, 10.

Extremo Neronis principatu, commercia indica novum annonæ genus Italiæ attulerunt. Teste enim Plinio, XVIII, 7, num. 3: *Milium intra hos decem annos ex Indiam in Italiam invectum est, nigrum colore, amplum grano, arundineum calmo. Adolevit ad pedes altitudine septem, prægrandibus culmis: lobas vocant: omnium frugum fertilissimum. Ex uno grano terni sextarii gignuntur. Milium illud nunc dicimus le blé d'Inde, vel le maïs, ut recte observavit P. Lafiteau (Mœurs des sauvages Américains, comparées avec les mœurs des premiers temps, tom. II, pag. 71).*

At quum ita vigerent libidines, modica fuit legum cura. Factum tamen est senatusconsultum, temporibus Neronis, octavo kalendas Septembris, Annæo Seneca et Trebellio Maximo consulibus, suffixis, ut vulgo fertur, anno U. c. 814, I. C. 61, cuius verba hæc sunt. Quum esset æquisimum in omnibus fideicommissariis hereditatibus, si qua de his bonis iudicia penderent, ex his eos subire, in quos ius fructusque transferretur, potius quam unigue periculosam esse fidem suam: placeat ut actiones, quæ in heredem heredibusque dari solent, eas neque in eos, neque his dari, qui fidei suæ commissum, sicut rogati essent, restituiscent; sed his, et in eos, quibus ex testamento fideicommissum restitutum fuisset: quo magis in reliquum confirmetur supremæ defunctorum voluntates: Digest. libr. XXXVI, tit. 1, ad senatusconsultum Trebellianum; leg. 1, ex Ulpiano.

Litteræ, quæ a seculo corrumpuntur magis, quam seculum corrumpunt, communi peste fuerunt afflatae. Eloquentia verbosa fuit et quaestiosa: philosophia arguta magis, quam virilis: poësis turgida potius, quam virida: tragœdiæ exigua laus, quum actus nec virtutes ferret, nec pœnita vellet crimina: cœmœdia nulla fuit, quæ semper esse decebat, quum viliōra sunt vitia, quam ut, aut exprobrentur, aut emendantur. Viguit quidem mœnice, sed effeminata, et impudicis modis fracta: placuit pictura compendiarie ac monstrosa, quam gallicè dicimus les Grottesques.

TACIT. Oper. Tom. V.

Z

Publica quoque placita aeterna est medicina, quae sese hominum ingenis, acque ac morbis, attemperat. Quam vana euncta essent, et venalis; Q. Stertinius imputavit principibus, quod HS. quingens annuus (gallicae monetae 96,065 fr.) contentus esset: sexcenta enim (gall. 1000. 115,278 fr.) sibi quæstus Urbis fuisse, numeratis domibus, ostendebat. Par et fratri eius mercator Claudio Caesare infusa est: censuque, quamquam exhaustus, operibus Neapoli exornata, heredi HS. CCC (gallicae mon. 5,76 1/4, 452 fr.) reliquere, quantum ut eum ætatem Arruntius solus. Eortus deinde est Vectius Valesus, adulterio Messalinæ Obulii Caesaris nobilitatus, pariterque eloquentiæ associator. Is eam putantium metus, novam insinuat sectam. Eadem actus Neronis principatu ad Theosilum transiit, delectum cuncta minorum plectita, et rabie quondam in omnis ævi medicos perorantem: quod prudentia ingenioque, ostentari vel uno argumento abunde potest, quum monumento suo (quod est Appia via) iastrophia, id est, iudiciorum victorem, se inscripserit. Nullius historiarum æquarumque trigarij comitator ingressus in publico erat: quum Crinius, Massiliensis, de Marseille, urte geminata, aut cautior religiosiorque, ad siderum motus ex ephemeride mathematica eibos dando, horisque observando, antecederet eum processit. Nuperque centies HS. (gallicae monetæ 1,921,488 fr.) reliquit, iuris patriæ, a moenibusque aliis pene non minorum cumma extraxit. Hi regebant facta, quum repente civitatem Chornis ex eadem Manilla invadit, damnatus non solum prioribus medicis, verum et balineis: singulisque etiam hibernis algoribus lavari persuasit. Mersit aegros in lacus; vitibusque senes consulares usque in ostentationem rigentes. Qua de re existit etiam Annaei Senecæ subtipulatio. Nec dubium est omnes iteros, finem novitate aliqua aucupantes, anima statim nostra negotiari. Plin. XXIX, 1, sect. 5.

Thespesias quidam commentus est vidisse se in inferis animam Neronis, tot flagitiorum poenas luentem, miris et horrendis vexatam tormentis, aureisque elavis confixam. Qui fabulam legere voluerit, adeat Plutarchum, loc. II, de *His qui sero a numine puniuntur*, pag. 567.

Nos veriora utiliorumque sectamur, tantae tamque effrenae libidinis con-
suum repetituri: quam indicasse videtur Plutarchus, plerumque convul-
sissimum esse sapientissimum. Vota tot-malorum chassa adulteri: Τι δὲ Νίκαν
τραγικὴν ἰσχυρὰν ἐσθλὴν, καὶ ἀρεσκίαν καὶ ἀδωροφίαν ἀνιδωροφίαν; οὐδ' ἐπὶ ἀδωροφίᾳ
ἰσχυρὸν; εἰ δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀδωροφίαν, οὐκ ἀπὸ τῆς αἰσῆς, καὶ περὶ αἰσῆς, δαίμων δὲ,
καὶ μετὰ δαίμονα, ἡγεμονία δὲ, τὴν ἀδωροφίαν, ἀρεσκυμυμῆσαν, καὶ χαλεπὴν, εἰ
καὶ κατὰ ἀρεσκίαν καὶ τὴν ἀδωροφίαν ἡγεμονία. Quid Neroni scenam crevit tragi-
com, larvasque et cothurnos induit, quam adulantium laudes? Annon ple-
rique reges, dum cantantur, Apollines; dum ebrii essent, Bacchi; dum
palaestram exercebant, Hercules salutari: usque gaudentes nominibus,
assentatione ad extremam sunt alicui turpitudinem? Plutarch. tom. II, de
Adulatoris et Amici dissimulo, pag. 56.

ANECDOTA

DE GALBA, OTHONE ET VITELLIO.

BREVE ac ferale fuit horum principum imperium, civium caedibus cruentatum. Inde Iulianus, imperator, in Caesaribus, eos dixit ferat fuisse, quae ne suo quidem generi parcerent. *Φαίδρου γὰρ οὐδὲ τῶν ἀνιμνηστέων ταῦτα τὸ λεγόν.*

Ob subitariam fluxamque eorum auctoritatem, monogrammata tum Galbae, tum Othonis, nonnullis Tiberii Neronisque nommis impressa reperiuntur. Quod sane factum, ut citius ac sine dispendio pararetur eorum moneta. Tales nummos vide apud el. Pellerin, *Mélange de Médailles*, vol. II, p. 37.

Haud inglorius tamen fuisset, si longior, Galbae principatus. Multa sapienter furtiterque iam providerat. Veetigalia quoque imminuit. Remissam quadagesimam testantur eius nummi ex aere magno et mediocri: SEN. GALBA IMP. AVG. Laureatum Galbae caput. In aversa parte: QVADRAGES. REMISSAE. SC. Arcus triumphalis, cui equites impositi. Nummi alii habent: XXXI. REMISSAE. SC. Eodem plane sensu. De quadagesimae abolitione vide dicta supra, Aunal. XIII, 51.

Ob eas egregii principatus spes, et positum a Galba SIGNVM LIBERTATIS RESTITVTAE, nummos Galbae restituere optimi principes Vespasianus, Nerva et Traianus. Vide el. Le Beau, *Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, vol. XXIV, p. 181 et seq.

Percelebris fuit, et multorum eruditorum virorum coniectationibus laetatus, Galbae argenteus nummus, quem ita exhibebant: GALBA IMPERATOR. Caput Galbae laureatum. In postica parte, REST. NVN. Caput muliebre modici ornatum. Alii interpretabantur, RESTITVTA NVNMO; alii RESTITVTO NVNIX; alii RESTITVTA NVNIDIA; alii RESTITVTA NVNANTIA. Haec omnia vana esse docuit el. Barthélemy. Seguinianus ille nummus, qui nunc in gazae regia adservatur, non habet REST. NVN., sed RESTITVTA: nec integer est, et in parte, quae exstat, affricu detritus; unde literae TVTA corruptae sunt in NVN. At nummum plane similem, sed integrum habet el. D'Enery, in quo manifeste scriptum, LIBERTAS RESTITVTA. Vide el. Barthélemy, *Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, vol. XXVI, p. 547 et seq.

Tabulas honestae missionis a Galba datas memoravi supra in Excurs. ad Aunal. XIV, 27.

De Othone, luxurioso principe, pauca dixero. Satis sit monuisse eum fuisse ipsi Neroni libidinis ac luxus magistrum; et quum omnia luxu genera anteoкупata reperisset, eo usque descendisse, ut unguentia vestigia pedum tingere monstraret. Quod iam monuimus inter Aneecdota de Nerone.

Ineunte hoc seculo, reperta in agro Brixelliano (Breseello) magna vis anreorum nummorum, qui ibi defossi fuisse creduntur, versa in exitium Othonis fortuna. Vide el. Muratori, *Annali d'Italia*, vol. I, anno 69:

Inter hos bellorum motus, novo cibo aneta est mensa romana, teste

Plinio, X, 49: *Venero in Italiam Debraciensibus bellis civilibus trans Padum et novae aves (ita enim adhuc vocantur) turdorum specie, pontulum infra columbas magnitudine, sapore gratae. Nova illa avis appellatur sterna, id est, externa; et perdieis species est, quam perdicem cinerem, perdrix grise, dicimus. Vide eruditum Manelphum, Mensa Romana, c. 24, P. 84.*

At quantum hoc ad ventrem gulamque Vitellii! de quibus quum dictum sit satis supra, pag. 32 et seqq. in Excurs. ad Hist. II, 62, nihil superest dicendum de principe, qui semper vixit inter patinarum paludes; et uide sub mortem, quum vera sunt nomina, dictus est *Patinarius*. Sucton. in Vitellio, 17.

ANECDOTA

DE VESPASIANO, TITO ET DOMITIANO.

Ubi primum Vespasianus pacem imperio attulit, id enixe curavit, quod Romanis semper gratissimum fuit, ut Roma magnificis operibus attolleretur. Praeter Iovis ut Capitolini Pacisque templa, amphitheatrum extruxit tam magnifice tantisque impensis, ut cl. *Barthélemy*, peritissimus antiquitatis aestimator, quum stupendus, quae adhuc supersunt, partes inviseret, solius fabricae pretium, aestimatione per cubicos materiae pedes facta, reperit esse 17,000,000 gallicae monetae, *Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, vol. XXVIII, p. 583. Quid, si nunc cogitemus tantae molis fundamenta, in anteriorem ambitum, cunctaque ornamenta ipsamque inferiorem amphitheatri portem, viginti duorum palmorum altitudine, sub ruderibus aggestisque terris latitantem? Manifestum sane erit Theodoricum regem merito scripsisse, Vespasianum, *divitarum profusa flumine, cogitare aedificium fieri, unde caput urbem potuisset* (*Cassiodor. Variat. V. 42*). Tanta autem tamque incredibili celeritate immensum id opus confectum est, ut ipse Vespasianus ad tres gradus illud erexerit, editisque ludis dedicaverit. Duos gradus postea adiecit Titus, iterumque dedicavit. Domitianus ad clypeus usque perduxit, penitusque perfecit, ut iam dixi supra. Tunc vere scripsit *Martialis*, I, 1:

Barbara Pyramidum sileat miracula Memphis,
Assiduas iacet nec Babylona labori:
Nec Triviae templo melle laudentur honores,
Disimuletque Deum cornibus aro frequens.
Aere ecc vacuo pendente Mausolea
Laudibus immedeis Ceres in astra ferant.
Omnis Caesaris cedat labor amphitheatro:
Unum pro cunctis fama loquatur opus.

Ibi non veteres tantum opes explicuit architectura; novas quoque addidit, et has Doricis columnis supposuit: unde columnis non modo decus et elegantia, sed et soliditas ac firmamentum venit. Vide clar. T. Maior, *les Ruines de Poestum, ou de Posidonie, dans la Grande-Grèce*, p. 27.

Operum quidem magnificentia commendetur Vespasianus, aequè commendandus mihi videtur, quod his plebeculam pascere studuerit. Curam, vigilantissimo principe dignissimam, memorat Suetonius in Vesp. c. 18: *Mechanico grandes columnas exigua impensa perducturum in Capitolium pollicenti, praemium pro commenta non mediocre obtulit, operam remisit, praefatus: Sineret se plebeculam pascere.*

Statuam Nili, ex basalta lapide, seu marmore, confectam, et a Vespasiano in templo Pacis dictam, celebrat Plinius, XXXVI, 7: *Invenit eadem Aegyptus in Aethiopia, quem vocant basalten, ferrei coloris atque divitiae; unde et nomen ei dedit. Nunquam hic maior repertus est, quam in*

templo Pacis ab imperatore Vespasiano Augusto dicatus: argumento Nili, XVI liberis circa ladentibus, per quos totidem cubita summi incrementi egentis se annis intelliguntur. Diu creditum est illam ipsam statuum in cavaedio pontificiarum Vaticani palatii medium nunc adservari. Quae ibi adservatur inventa est, teste Serlio, in thermis Constantiae, in monte Quirinali. Temporum iniuria rubiginem contraxerat; unde a receptioribus quibusdam scriptoribus ex basalte esse credita est. At constat eam esse ex marmore albo statuarum. Manifestum itaque est non esse statuum a Vespasiano dictam, sed aliquum eius exemplum, et ad similitudinem statuum ex basalte effusum.

Idem fuit Tito principi magnificentiae studium; eiusque domum abolutissimis artium monumentis praefulsisse docet Laocoontis statua, quam celebrat Plinius, XXXVI, 5, o. 11; Nec multo plurimum fama est, quorumdam claritati in operibus eximiiis obstante numero artificum, quoniam non unus occupat gloriam, nec plures pariter unacupari possunt, sicut in Laocoonte, qui est in Titi imperatoris domo, opus omnibus et picturae et statuariae artis praeponebatur. Ex uno lapide cum et liberos, draconumque mirabiles nexu, de concilio sententia fecere summi artifices, Agesander et Polydorus et Athenodorus Rhodii. Egregium illud artis opus, quod nemo sine maxima admiratione inspexerit, nunc videre est in pontificii Vaticani palatii hortis. A Felice de Fredis inventum fuit sub Iulio secundo, pontifice maximo, in Thermis Titi. Nunc quidem diligenti contemplatione observatum est, illud non ex uno lapide, id est, marmore, fuisse confectum, sed plus minus quatuor compaginibus esse ferruminatum. Quod, quum recens adhuc foret, ab artificibus occultari dissimularique potuit, nunc post tot secula, aggregataque olim rudera, ipsamque demum exportationem, anxie tantum deprehenditur.

Hactenus magnificentiae consuluerant egregii principes Vespasianus et Titus. Portentosa libidinum miracula, quae sub Caio Caligula et Nerone Romam attonuerant, aemulatus est Domitianus. Visaque sunt in Caesarea domo Adonea, seu horti pensiles, quibus victum Assyrium gloriabatur princeps, incredibilium cupitor. De his hortis, vide et Bianchini, del Palazzo de' Cesari, Tab. 8. Præter illos hortos videre erat alia immensa prodigantiae opera a Domitiano exstructa, porticum ante Caesarem domum, basilicam, balneum, pellicum diactam; in quae singula, teste Plutarcho in Poplicola, p. 105, cadebat illud Epicharmi ad gurgitem dictum:

Non benignus es, habes mortuum, gustis tu largiens.

Nam in his non se religiosum, nec magnificum probabat Domitianus, sed morbo tenebatur, gaudetque quum in aedificia omnia profunderet; et, ut Mida, omnia sibi aurea et gemmea cupiebat: Ὁ μὲν γὰρ θαυμάσιος τῷ κακῶν τὴν καλῶν, εἰ μὴν αὖτις ἐν αἰσῇ διακρινεῖται σθένος, ἃ βαλεῖται, ἃ βλάπτει, ἃ καλλοῖσθαι δύναται, εὖν ἔτι τὸ λεγόμενον τοῦ Ἐπιχάρμου πρὸς τὴν αὐτὴν. Οὐ γὰρ ἁπλοῦς τὸ γ' ἵνα ἔχῃ νότον· χαίρει δὲ τὸ πᾶν ὅτι πρὸς διακρίσειν αὐτὸν προέχῃ. Οὐκ ἀνάρη, ἀλλὰ γὰρ τὸν τὸ γ' ἵνα ἔχῃ νότον· χαίρει αὖτις διότι, ὡς πρὸς τὸν Μίδα, αὐτὸν ἐν αἰσῇ καὶ νότον καὶ νότον βλάπτειν δύναται.

Domitiani opera eiusque tempora plurimum illustrat Martialis in suis Epigrammatum libris, quibus Domitianum passim celebrat, eique aduolatur.

In gaza serenissimi Aurelianiensis ducis extat egregia gemma. Achatē est (*unc agathe précieuse*), cuius diameter duos ferme aequat pollices. In ambitu, sculpta sunt duodecim signa Zodiaci. In medio, videtur pars posterior templi rotundi, ante quod, in parte dextra, sedet vir togatus, capite nudo, cui vir pariter togatus etans offert coronam radiantem. Hos inter, iuvenis quoque togatus etans, et multo minor, manus attollit, venerans. Hinc et inde, ad pedes viri sedentis, sunt duo vasa. Sedes et antiqua, et effabrē facta: posita est supra platform, quod sustinetur capite inter duas alas.

Multi multa, nec probabilis, excogitari, ut hanc gemmam explicarent. Unus ad veritatem accessit cl. Belley, *Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, vol. XXVI, p. 475. Quum enim obseruasset exstare nummum Domitiani, eusum, quum ludi seculares facti sunt, qui quendam similitudinem cum gemma habebat, existimavit in nummo et in schate exhiberi Domitianum, qui suffimenta pro ludis secularibus populo distribueret. At alia est gemmae mens, sublimis magis narisque divina, quam non deprehendit cl. Belley, quod ad locum Panegyrici, quem Plinius Traiano dixit, non attenderit. Locus ille Plinii gemmam egregie explicat. Quod ut clarius percipitur, et nummum et gemmam afferam.

Nummus est ex aere magno, nec rarus: IMP. CAES. DOMIT. AVG. GENM. P. M. TR. P. VIII. caput Domitiani laureatum. In postica parte: COS. XIII. LVD. SARG. S. C. Vir togatus sedet in suggestu, capite nudo; dextram porrigit viro togato stanti, et dextram purrigenti. Hos inter stat, ante suggestum, iuvenis togatus, sed minor. Ante pedes viri sedentis sunt duo vasa. In recessu, videtur frons templi, aut basilicae, quatuor columnis insignis. In imo suggestu scriptum est: SVT. P. N., id est, *suffimenta populo data*. Nempe quum adessent ludi seculares, quindecim viri in Capitolio, et in templo Palatino, sedentes in suggestu, suffimenta, instructionis causa, populo dabant, facēs scilicet, at sulphur et hituamen, ut docet Zosimus, II, p. 669: *Ἐν τῷ Κερικωλίῳ καὶ ἐν τῷ νῦν τῷ κατὰ τὸ Παλάτιον, ἐν δὲ κατὰ τὴν ἀνδρῶν ἐνὶ βίμῳ καὶ ἡρώδῳ, τῷ δὲ κατὰ τὴν ἀνδρῶν τὰ καθήκοντα ταῦτα δὲ ἱερὴ δέχεται καὶ οὖν καὶ ἡρώδῳ. Haec sunt suffimenta a quindecim viris data, quae in hoc Domitiani nummo, sicuti in compluribus aliis eius nummis aliae ludorum, secularium caeremoniae, exhibentur. Immo videre est in Philipporum nummis ipsa etiam animalia, quae per seculares eorum ludos spectata sunt.*

Gemma autem non ludos, ludorumve ritus, sed divinos honores, Domitiano oblatos et adsertos, ostendit. Id signum t corona radiata, idem loquuntur Zodiaci signa; nec aliter Virgilius, Georgic. I, 32, Caesarem laudat, oratque ut novum tardis sidus se mensibus addat. Ita etiam artifex Zodiacum disposuit, ut retro post Domitianum viderentur signa Virgo et Libra, quae intra se Domitianus reciperet, quum caelos peteret. Carissima enim fuisse Domitiano illa signa, qui ideo menses Septembrem et Octobrem ex suis appellationibus Germanicum et Domitianum transnominavit; ut vi-

dere est apud Suetonium in Domit. cap. 13, apud Plutarchum in Numæ, p. 72, quod horum altero imperium suscepisset, altero natus esset. Divinitatis argumenta adhuc sunt in templo, in capiti inter duas alas in ipsa sede, antiqua et cum scabello, quæ deorum est, non hominum. Libertate autem Domitiano partam esse divinitatem indicant duo vasa. Hæc autem omnia paucis complexus est Plinius in Panegyric. c. 52. Quam enim Traianum laudasset, quod pro se parvus, in publicum magnificus, Urbem porticibus, delubris, exornaverat, maximum circi latus splendidissime refecerat, multa ibi loca addiderat populo, quem congiarii facilitate auxerat, ait: *Horum unum si præstitisset alius, illi iamdudum radiatum caput, et media inter Deos sedes auro staret aut ebore, augustioribusque et grandioribus victimis invocaretur.* Quæ, ut certo certius Domitianum notant, ita quoque gemmam serenissimi Aurelianiæm ducis clarissime explicant.

ANECDOTA

DE NERVA ET TRAIANO.

De optimis illis principibus, quorum tempora satis illustravi, pauca addidero. Satis sit observasse, Romam nunquam fuisse, quam sub eorum principatu, magnificentiorem ac feliciorem: illos magnificentiae et felicitatis publicae egregia sua studia liberalitate et clementia cumulasse. Quod, post tot principes superbia, avaritia, crudelitate commaculatos, adeo suave gratumque visum est, ut id omnium vocibus fuerit celebratum, repertaque sint prope forum Nervae complura marmora inscripta, POTISSIMOS IN PRINCIPE LIBERALITAS ET CLEMENTIA. Praedicantur adhuc in Traiano SANCTITAS DOMI, IN ARMIS FORTITUDO, VTROQUE PRUDENTIA. Aurel. Victor, in Epitome.

His virtutibus in immensum crevit sub auspiciatissimo Traiani principatu romana gloriis; et quanto minor gloria, tanto maior fuit felicitas. Inde in veteribus monumentis passim occurrit, TRAIANVS RESTITVTOS ITALIAE, PROPAGATOR OMNIS TERRARVM, LOCVPLETATOR CIVIVM, PATER PATRIAE, PRINCEPS OPTIMVS. ALTES quoque ROMVLVS dicebatur, teste Dione, LXX, pag. 800. At quum eius nomen, ob multitudinem operum, quae sunt nova struxerat, aut reipublicae temporibus insigniora, sed vestutata collapsa, refecerat, parietibus ubique inscriptum legeretur, plebs, cui vel laus maxima in locum sarpe cessit, eum herbam parietinam (*la parietine*), cognominavit. Ammian. Marcellin. XXVII, 2. Nee ingratum nomen fuit principi, cui liberae omnes voces placebant: adulationem tantum oderat: ideoque laudatus a Martiale, Epigram. X, 72:

Frustre, blanditiae, venitis ad me
Attritis miserabiles labellis:
Dicturus dominum, Deumque non sum.
Iam non est locus hac in urbe vobis:
Ad Parthos proci! ite pileatos,
Et turpes humilesque, supplicesque
Victorum sola haesitate regum.
Non est hic dominus, sed imperator,
Sed iustissimus omnium senator:
Per quam de Stygia domo reducta est
Siccis rustica Veritas capillis.
Mec sub principe, si aspis, caveo
Vixisse, Roma, prioribus iniquis.

Suis verisque laudibus attollatur Traiani virtus, qua certe nullam illustriorem vidit imperium romanum, at fabularum suarum pudeat Christianos quosdam scriptores, qui enim ab inferis, ob eius clementiam et mansuetudinem, lacrymis et fletibus Divi Gregorii liberatum fuisse commenti

TACIT. Oper. Tom. V.

A a

sunt. Vide *Acta Sanctorum*, vol. II, mensis Martii, pag. 136, 137 et 155.

Traianus commentarios rerum suarum scripserat: qui si ad nos pervenissent; egregium suppeditassent historiae argumentum. In iis ampla quae fuisset eruditionis materia; nullus enim principum, quos prisca Romanorum, Graecorum, aliorumve imperiorum aetas celebravit, maiora gesit, quam Traianus, plusve terrarum peragravit et illustravit.

Praeter insignem columnam Traiani, quam saepissime supra memoravi, erat eius arcus in prima Urbis regione, teste P. Victore, anaglyphis aliisque ornamentis nobilitatus. At quum Constantini aetate perissent artes, eique tamen ob victorias arcus dicaretur, nova quidem et rudia structa sunt, quibus addita egregia decora ab arcu Traiani ablata. Haec inter videtur anaglyphum, in quo Traianus stat sacrificans cum suovetaurilibus. Erant quoque octo insignes statuae, eximii operis, quorum capita clam nocte, iussu Laurentii de Medicis, amputata sunt, et Florentiam asportata. Post veterem illam expoliationem, manebant adhuc marmora arcus Traiani, quibus clarissimus Michael - Angelus Buonarrotti usus est, quum strueret elegantissimam basim, cui imposita est in area capitolina equestris statua M. Aurelii. Sic monumentorum

Vetus interit aetas,
Et invenum rita florent modo nata, vigentque.
Debemur morti nos, nostraque.

(Horat. Art. Poetic. 61.)

FINIS ANECDOTORVM DE IMPERATORIBVS

APPENDIX CHRONOLOGICA,

AVCTORE

GABRIELE BROTERIO.

APPENDIX haec Chronologica summam, qua Cornelius Tacitus in scribenda historia usus est, artem re-
teget. Tristia enim et saeva tempora cursaturus, ita
totius aevi romani molem complexus est, ut assidua
temporum, rerum, hominum, eventuumque compara-
tione, et ab historia taedium amoverit, et legentium
animos ad scelerum odia, studia virtutis, atque exi-
miam in adversis ac secundis rebus prudentiam erexe-
rit. Multos quoque iuvabit nosse, quomodo Tacitus
praecipuas variasque populi romani res spectaverit.
Potuissem equidem altius veterem memoriam repetere,
et quae de Mose, Bocchori, Rhamse, Cyro, aliisque
populorum antiquitatibus memorat, colligere. At haec
disiecta nimis, iamque innotescunt, nec in tantas pa-
tent utilitates. Sit ergo satis romana tantum tempora
relegere, eaque usque ad Traiani initia continuare.

APPENDIX CHRONOLOGICA.

A. V. C. 1, A. C. 752.

ROMULVS Urbis Romae conditor. Tacit. Annal. IV, 9.
 Pomerium Urbis a Romulo positum. Annal. XII, 24.
 Urbem Romam a principio reges habuere. Annal. I, 1.
 Romulus, ut libitum, imperitat. Annal. III, 26.

A. V. C. 2, A. C. 751.

Romulus patres legit. Eae patriciorum familiae dietae postea *maiorum gentium*. Annal. XI, 25.

A. V. C. 6, A. C. 747.

Aedem Statoris Iovis vocet Romulus. Annal. XV, 41.

A. V. C. 7, A. C. 746.

Capitolium a T. Tatius Urbi additum. Annal. XII, 24.
 Tattius, retinendis Sabinorum sacris, sodales Tatios instituit. Annal. I, 54; Hist. II, 95.

A. V. C. 16, A. C. 737.

Romulus tantum sapientia valet, ut plerosque populos eodem die hostes, dein cives habeat. Annal. XI, 24.

A. V. C. 39, A. C. 714.

Quirinus Deum numero additus. Annal. IV, 38.

A. V. C. 40, A. C. 713.

Numa religionibus et divino iure populum devineit. Annal. III, 26.
 Numae regia. Annal. XV, 41.

A. V. C. 85, A. C. 668.

Sacra piaculaque ex legibus Tulli regis instituta. Annal. III, 26; XII, 2.

A. V. C. 115, A. C. 638.

Reperta quaedam ab Aeneo divini iuris. Annal. III, 26.

A. V. C. 140, A. C. 613.

Equorum certamina a Thuriis accita. Annal. XIV, 31.

A. V. C. 141, A. C. 612.

Capitolium vocet Tarquinius Priscus rex, bello Sabino, iacitque fundamenta, spe magis futurae magnitudinis, quam quo modicae adhuc populi romani res sufficerent. Hist. III, 72.

A. V. C. 177, A. C. 576.

Servius Tullius sanctorum praecipuus legum fuit, quibus etiam reges obtemperarent. Annal. III, 26.

Templum Lunae a Servio Tullio aedificatum. Annal. XV, 45.

A. V. C. 183, A. C. 570.

Servius Tullius, sociorum studio, Capitolium exstruere aggreditur. Hist. III, 72.

A. V. C. 225, A. C. 528.

Tarquinus Superbus, capta Suessa Pometia, Capitolium exstruit: haud perfecit. Sed gloria operis libertati reservata. Hist. III, 72.

A. V. C. 244, A. C. 509.

Tarquinii exseti. Annal. XI, 22.

A. V. C. 245, A. C. 508.

Libertatem et consulatum L. Brutus instituit. Annal. I, 1.
Brutus patrum numerum supplet. Eae familiae *minorum gentium* appellatae. Annal. XI, 25.

A. V. C. 247, A. C. 506.

Horatius Pulvillus, iterum conans, Capitolium dedicat, ea magnificentia, quam immensae postea populi romani opes ornarent potius, quam augerent. Hist. III, 72.

Urbs Porsenae dedita, Tuscisque dati obsides. Hist. III, 72; Ann. XI, 24.

A. V. C. 250, A. C. 503.

Attus Clausus, origine Sabina, gentis Claudiae auctor. Annal. IV, 9; XI, 24.

Patricii Claudii ab Atto Clauo continui duravere sine ulla adoptione, usque ad Domitium a Claudio principe adoptatum. Annal. XII, 25.

A. V. C. 256, A. C. 497.

Dietaturae ad tempus sumptae. Annal. I, 2.

A. V. C. 258, A. C. 495.

A. Postumius, dictator, Libero Liberacque et Cerei aedem iuxta Circum Maximum vocet. Annal. II, 49.

A. V. C. 277, A. C. 476.

Cremerensis elades. Hist. II, 91.

A. V. C. 300, A. C. 453.

Adversus patrum factiones multa populus parat, tuendae libertatis et firmandae concordiae causa. Accita quae usquam legum egregia. Annal. III, 27.

A. V. C. 303, A. C. 450.

Creati decemviri, et compositae duodecim tabulae, finis aequi iuris. Annal. III, 27.

Vetus Urbi suenebre malum, et seditionum discordiarumque ereberrima causa. Duodecim tabulis sanctum, ne quis unciario foenore amplius exerceat; quum antea ex libidine locupletium ageretur. Annal. VI, 16.

Decemviralis potestas haud ultra biennium. Annal. I, 1.

A. V. C. 307, A. C. 446.

Quaestores creati Valerius Potitus et Aemilius Mamercus, ut rem militarem comitarentur. Annal. XI, 22.

A. V. C. 310, A. C. 443.

Tribunorum militum consulare ius non diu valuit. Annal. I, 1.

A. V. C. 364, A. C. 389.

Alliensis elades. Hist. II, 91.

Capta a Gallis Roma. Annal. XI, 24.

XIV kalendas Sextiles captam Urbem Senones inflammant. Annal. XV, 47.
Post gallica incendia, Urbs nulla distinctione passim erecta. Annal.
XV, 43.

A. V. C. 390, A. C. 363.

Histriones a Tuscis acciti. Annal. XIV, 21.

A. V. C. 407, A. C. 346.

Unciarium foenus, rogatione tribunicia, ad semuncias redactum. Annal.
VI, 16.

A. V. C. 412, A. C. 341.

Vetita versura. Annal. VI, 16.

Post multis plebiscitis ubrium itum foeneratorum fraudibus. Sed toties
repressae, miras per artes rursus orichantur. Annal. VI, 16.

A. V. C. 423, A. C. 330.

Arbela, castellum insignis fama, quod postremo iuter Darium atque Alexan-
dram proelio Persarum illic opes concidere. Annal. XII, 13.

A. V. C. 430, A. C. 323.

Mors Alexandri Magni. *Eius virtutem fatorumque cum Germanici vir-
tutibus fatisque comparatio.* Annal. II, 73.

A. V. C. 433, A. C. 320.

Caudina elades. Annal. XV, 13.

Samentium iugum subeunt Romani. Annal. XI, 24.

A. V. C. 476, A. C. 277.

Fabrizius consul senatusque romanus venenum in Pyrrhum regem velant
produntque. Annal. II, 88.

A. V. C. 485, A. C. 268.

Duplicatus quacstorum numerus, stipendiaria iam Italia, et accedentibus
provinciarum vectigalibus. Annal. XI, 22.

A. V. C. 490, A. C. 263.

Primum bellum Punicum. Spei acdem hoc bello vovet Atilius. Annal.
II, 49.

A. V. C. 494, A. C. 259.

Iani templum apud forum olitorium a C. Duillio structum, qui primus
rem romanam prospere mari gessit, triumphumque navalem de Poenis
meruit. Annal. II, 49.

A. V. C. 512, A. C. 241.

Aulom Postumium, consulem, sed flaminem Dialem, in Siciliam ad
classem proficiscentem, ad sacra retinet L. Metellus pontifex maximus.
Annal. III, 71.

A. V. C. 536, A. C. 217.

Secundum bellum Punicum. Hannibal in Italiam ingruit. Annal. III, 34.
Cremona condita. Hist. III, 34.

A. V. C. 541, A. C. 313.

Oppiae leges, quæ constricta feminarum licentia. *Annal.* III, 33.
Bellum Macedonum. Icta cum Romanis Lydorum foedera. *Annal.* IV, 55.

A. V. C. 550, A. C. 203.

Lex Cincia, qua cavetur ne quis ob causam orandam pecuniam donumve accipiat. *Annal.* XI, 5; et XV, 20.

Marcus Lepidus Ptolemæi liberis tutor in Aegyptum missus. *Ann.* II, 67.

A. V. C. 553, A. C. 200.

Syphacem P. Scipio triumphans populo romano ostendit. *Ann.* XII, 38.

A. V. C. 559, A. C. 194.

Smyrnaei, primi omnium, templum urbis Romæ statuunt: magnis quidem iam Romæ imperii rebus, nondum tamen ad summum clatis, stante adhuc Punica urbe, et validis per Asiam regibus. *Annal.* IV, 56.

A. V. C. 562, A. C. 191.

Bellum Syriacum. Byzantii copias mittunt in Antiochum. *Ann.* XII, 62.

A. V. C. 564, A. C. 189.

L. Scipio, pulso Antiocho, fidem atque virtutem Magnetum decorat. *Annal.* III, 62.

A. V. C. 583, A. C. 170.

Bellum Persæ, Macedonum regis. Quo in bello studia urbium Asiæ in populum romanum. *Annal.* IV, 55.

Byzantii copias mittunt in regem Persen. *Annal.* XII, 62.

A. V. C. 587, A. C. 166.

L. Paulus Aemilius triumphat, ducto ante currum Perse Macedonum rege. *Annal.* XII, 38.

A. V. C. 604, A. C. 149.

Servius Galba a Catone censorio accusatus. *Annal.* III, 66.

A. V. C. 605, A. C. 148.

Magistratuum avaritia parit Calpurnia scita de repetundis. *Ann.* XV, 20.
Tertium bellum Punicum. P. Scipio, quamvis flagrante adhuc Poenorum bello, apud Siciliam romanum militaremque cultum exiit, ut externorum morum simulatione animos devinisset. *Annal.* II, 59.

A. V. C. 606, A. C. 147.

Byzantium ictum cum Romanis foedus, qua tempestate bellatum adversus regem Macedonum, cui, ut degeneri, Pseudo-Philippi vocabulum impositum. *Annal.* XII, 62.

A. V. C. 608, A. C. 145.

Possessa Achaia Asiaque, Iudi curatius Romæ editi. *Annal.* XIV, 21.
L. Mummius primus graeci certaminis spectaculum in Urbe praebet. *Annal.* XIV, 21.

A. V. C. 610, A. C. 143.

Aqua Marcia ad Urbem deducta. *Annal.* XIV, 22.

A. V. C. 617, A. C. 136.

Nunquintina clades. *Annal.* XV, 13.

A. V. C. 631, A. C. 132.

Disensione ordium, et apiscendi illicitos honores, aut pellendi claros viros, aliaque ob prava latae leges. *Annal.* III, 27.

Tiberius Gracchus turbator plebis. *Annal.* III, 27.

Discordiae consulam apud tribunos, agrariae frumentariaeque leges, plebis et optimatum certamina. *Annal.* IV, 32.

L. Cotta a Scipione Africano accusatus. *Annal.* III, 66.

A. V. C. 623, A. C. 130.

Bellum Aristonici. Byzantii copias mittunt in Aristonicum. *Annal.* IV, 55, et XII, 62.

Ubi subactio orbe, et aculis urbibus regibave excisis, securas opes concupiscere vacuum fuit, prima inter patres plebemque certamina exarsere. Modo turbulenti tribuni, modo consules praevalidi, et in Urbe se foro tentamenta civilium bellorum. *Hist.* II, 38.

A. V. C. 632, A. C. 121.

Sempronius rogationibus equester ordo in possessione indiciorum locatur. *Annal.* XII, 60.

C. Gracchus turbator plebis. *Annal.* III, 27.

A. V. C. 641, A. C. 112.

Cimbrorum arma primam audita sunt, Caecilio Metello ac Papirio Carbone consulibus. *De Mor. German.* cap. 37.

Papirius Carbo consul a Germanis fusus. *Ibid.*

A. V. C. 645, A. C. 108.

P. Rutilius a M. Scauro accusatus. *Annal.* III, 66.

Rutilius et Scaurus suam ipsi vitam postea narrare, fiduciam potius, morum, quam arrogantiam arbitrati. *Vit. Agric.* cap. 1.

A. V. C. 646, A. C. 107.

Aurelius Scaurus a Germanis captus. *De Mor. German.* cap. 37.

A. V. C. 647, A. C. 106.

Cossius a Germanis victus caesusque. *De Mor. German.* cap. 37.

A. V. C. 648, A. C. 105.

Serviliae leges senatai iudicia reddunt. *Annal.* XII, 60.

A. V. C. 649, A. C. 104.

Servilius Caepio et Cn. Manlius a Germanis fusi. *De Mor. Germ.* c. 37.

A. V. C. 653, A. C. 100.

Germania C. Mario in Italia victi; at non impune. *De Mor. German.* cap. 37.

A. V. C. 654, A. C. 99.

Saturninus turbator plebis. *Annal.* III, 27.

A. V. C. 658, A. C. 95.

Ptolemaeus, Cyrenarum rex, cui cognomen Apionis fuit, agros populo romano cum regno relinquit. *Annal.* XIV, 18.

A. V. C. 662, A. C. 91.

L. Cressus et Domitius censoribus, rhetores cludere ludum impudentiae iussi sunt. *Dialog. de Orat.* cap. 35.

TACIT. *Oper.* Tom. V.

Bb

A. V. C. 663, A. C. 90.

Turbator plebis, nec minor largitor, nomine senatus, Drusus: corrupti spe, aut illius per intercessionem socii. lude bellum Italicum. Ann. III, 27.

A. V. C. 666, A. C. 87.

Nithridaticum bellum. Athenienses socii sunt Mithridatis adversus Sullam. Annal. II, 55.

Iussu regis Mithridatis apud cunctas Asiæ insulas et urbes trucidantur Romani. Annal. IV, 14.

Coi, fidem suam tunc testati, cives romanos templo Aesculapii induxere. Annal. IV, 14.

Multa eorundem in populum romanum merita, sociæque victoriae. Annal. XII, 61.

Gravissimo in discrimine exercitus, ob asperitatem hiemis et penuriam vestis, quam id Smyrnæ in concionem nuntiatus foret, omnes, qui adstant, detraxere corpori tegmina, romanisque legionibus miserunt. Ann. IV, 56.

Bellum civile. Multae et diversae leges. Annal. III, 27.

Marius et Sulla de iudiciorum iure præcipue bellant. Annal. XII, 60.

E plebe infima C. Marius, et nobilium sævissimus L. Sulla, victam armis libertatem in dominationem vertunt. Hist. II, 38.

Cn. Pompeius octavodecimo ætatis anno civilia bella sustinet. Annal. XIII, 6.

Cn. Pompeius Mario Sullaque occaltior, non melior. Et nunquam postea nisi de principatu quæsitum. Hist. II, 38.

A. V. C. 667, A. C. 86.

Haud longa Cinnæ dominatio. Annal. I, 1.

Proelio, quo apud Ianiculum adversus Cinnam pugnatum est, Pompeianus miles fratrem suum, dein, cognito facinore, seipsum interfecit. Tanto acrior apud maiores, sicut virtutibus gloria, ita flagitiis poenitentia fuit. Hist. III, 51.

Cornelii Merulæ, flaminis Dialis, caedes. Sex et septuaginta annis nemo post eum suffectus. Annal. III, 58.

A. V. C. 670, A. C. 84.

L. Sulla, pulso Mithridate, fidem atque virtutem Magnetum decorat. Annal. III, 62.

A. V. C. 671, A. C. 83.

Ardet Capitolium civili bello, sed fraude privata. Annal. VI, 12, et Hist. III, 72.

Arseret et Sibyllini libri. Quæsitæ Samo, Illo, Erythris, per Africam etiam æ Scellam, et italicas colonias carmina Sibyllæ, una seu plures fuere; datumque sacerdotibus negotium, quantum humana ope potuissent, vera diacernere. Annal. VI, 12.

Capitolium iisdem rursus vestigiis situm extruendi curam victor Sulla suscipit. Hist. III, 72.

A. V. C. 672, A. C. 81.

L. Sulla dictator, abolitis vel conversis prioribus legibus, plura addit; et tribunorum plebis licentiam tollit. Annal. III, 27.

Lege Sullae viginti quaestores creati supplendo senatui, cui iudicia tradiderat. *Annal.* XI, 22.

A. v. c. 673, A. c. 80.

Pomerium Urbis a L. Sulla auctum. *Annal.* XII, 23.

A. v. c. 675, A. c. 78.

Haud longa Sullae dominatio. *Annal.* I, 1.

A. v. c. 676, A. c. 77.

Sulla moritur. Hoc solum felicitati eius negatum, quod Capitolium non dedicaverit. *Hist.* III, 72.

Lutatius Catulus, consul, Capitolium dedicat; eiusque nomen, inter tanta Caesarum opera, usque ad Vitellium mansit. *Hist.* III, 72.

Tarbidiae Lepidi rogationes, ut acta mortui Sullae rescinderentur. *Annal.* III, 27.

A. v. c. 680, A. c. 73.

Sertorii atque Mithridatis ingentibus bellis labat respublica. *Ann.* III, 73.

A. v. c. 681, A. c. 72.

Cyreni circumsessi haud minus sua constantia, quam praesidio Lueulli, Mithridaten regem pellunt; ideoque libertatem adepti. *Annal.* IV, 36.

Servile bellum. Spartaco tamen, post multas consularium exercituum clades inultam Italiam urenti, haud datum ut pacto in fidem acciperetur. *Annal.* III, 83, et XV, 46.

A. v. c. 684, A. c. 69.

Tribunis plebis reddita licentia. *Annal.* III, 27.

Tum non modo in commune, sed in singulos homines latae quaestiones et corruptissima republica multae leges. *Annal.* III, 27.

A. v. c. 685, A. c. 68.

L. Lucullus Armeniam penetrat, et itinera aperit. *Annal.* XV, 27.

Lex Roscia de equitum romanorum loco apud theatrum. *Annal.* XV, 32.

A. v. c. 687, A. c. 66.

Cn. Pompeio, Piraticum bellum gesturo, multum a populo romano potestatis datum. *Annal.* XV, 25.

Piratico bello Antonium adiuvant Byzantii. *Annal.* XII, 62.

A. v. c. 691, A. c. 62.

Romanorum primus Cn. Pompeius Iudaeos demuit; templumque iure victoriae ingressus est. Muri Hierosolymorum diruti; delubrum mansit. *Hist.* V, 9.

A. v. c. 696, A. c. 57.

Germani a Iulio Caesare in Gallia victi. De Mor. German. esp. 37.

A. v. c. 699, A. c. 54.

Primus omnium Romanorum Iulius Caesar, cum exercitu Britanniam ingressus, quamquam prospera pugna terruerit incolas, ac litore potitus sit, potest videri eam ostendisse posteris, non tradidisse. *Vit. Agric.* c. 13.

Cn. Pompeius mansurum theatri sedem pouit; ideoque incusatus a senioribus. *Annal.* XIV, 20.

Antea subitariis gradibus, et scena in tempus structa, ludos edi solitum,

Vetustioribus adhuc temporibus, ataus populus lodos spectabat, ne si consideret, theatro dies totos ignavia continuaret. Aonal. XIV, 20.

Pompeii Crassique potentia cito in Caesarem cessura. Aonal. I, 1.

A. V. C. 701, A. C. 52.

Crassus a Parthis trucidatus. Aonal. II, 2; de Mor. German. c. 37.

Cassius debellati exercitus romani reliquias servat; ipse postea Parthorum victor. Inde familia Cassia per illas gentes celebrata. Aonal. XII, 2.

A. V. C. 702, A. C. 51.

Galli Iulium Caesarem apud Alesiam obsident. Aonal. XI, 23.

Victore Caesare, nullum brevioris spatio, quam adversus Gallos confectum est bellum. Aonal. XI, 24.

Cn. Pompeius, tertium consul, corrigendis moribus delectus. At gravior remediis, quam delicta erant, suarumque legum auctor idem ac subversor. Aonal. III, 28.

A. V. C. 706, A. C. 47.

Pharsalica pugna. Quae armis tuebatur, armis amittit Cn. Pompeius. Aonal. III, 28.

Pompeii potentia in Caesarem cedit. Aonal. I, 1.

Exin continua per viginti annos discordia: non mos, non ins; deterrima quaeque impuere; ac multa honesta exitio sunt. Aonal. III, 28.

A. V. C. 707, A. C. 46.

Lex dictatoris Caesaris de modo credendi possidendique intra Italiam. Aonal. VI, 16.

Caesar seditioem exercitus verbo uno compescit, Quirites vocando, qui sacramentum eius detrectabant. Aonal. I, 42.

A. V. C. 708, A. C. 45.

Dictator Caesar lege Cassia patricios sublegit. Aonal. XI, 25.

A. V. C. 709, A. C. 44.

Consol uno die fuit Caninius Bibulus, C. Caesare dictatore, quum belli civilis praemia festinarentur. Hist. III, 37.

A. V. C. 710, A. C. 43.

Repentina vis dictatorem Caesarem opprimit. Hist. III, 68.

Caesar Octavianus nonodecimo aetatis anno civilia bella sustinet. Aonal. XIII, 6.

Is, adolescens privatus, veteranos cupidine dominandi conceitos per largitiones inflammat, exercitum parat, corrumpit consulis legiones, simulat Pompeianarum gratiam partium. Aonal. I, 10.

A. V. C. 711, A. C. 42.

Cassius Hirtio et Pansa consilibus, utrisque copiis Octavius occupat; extorquet invito senatu consulatum; armaque, quae in Antonium acciperent, contra rempublicam vertit. Aonal. I, 10.

Triumviratus, proscriptio civium, divisiones agrorum. Aonal. I, 10.

Cicero interficitur. Ab ejus interitu mutata eloquentia. Dialog. de Orat. cap. 24.

A. V. C. 712, A. C. 41.

Philippensis acies. Bruto et Cassio caesis, nulla iam publica arma. *Annal.* I, 2, et III, 76.

A. V. C. 714, A. C. 39.

Perusinum bellum. *Annal.* V, 1.

Brundisium foedus. *Annal.* I, 10.

Siratouicensis Parthorum irruptionem, nihil mutata in populum romanum constantis, perferunt. *Annal.* III, 62.

Regnum Iudaeae ab Antonio Herodi datum. *Hist.* V, 9.

A. V. C. 715, A. C. 38.

Pax inter Sex. Pompeium ac triumviros pacta. *Annal.* V, 1.

Pacrus, Iudaea potitus, a P. Ventidii interficitur; et Parthi trans Euphraten redacti. *Hist.* V, 9.

Amisum Pacoro, infra Ventidium deiectus Oriens. *De Mir. Germ.* c. 37.

A. V. C. 716, A. C. 37.

Caesar, cupidine furiae, aufert Tiberiu Neroni uxorem Liviam, incertum an invitam; adeo properus, ut ne spatium quidem ad enitendum dato, penatibus suis gravidam induxerit. *Annal.* V, 1.

Consulti per ludibrium pontifices, an conceptu, necdum edito partu, rite nubere. *Annal.* I, 12.

A. V. C. 717, A. C. 36.

Tarentinum foedus. *Annal.* I, 10.

Agrippa Ubiorum gentem, Rhenu transgressam, in fidem accipit. *Annal.* XII, 27.

Experimenta fidei super ipsam Rheni ripam collocantur, ut ardeant, nam ut custodiantur. *De Mor. German.* esp. 28.

Iudaeus C. Sussius subigit. *Hist.* V, 9.

A. V. C. 718, A. C. 35.

Lepidus, postquam discordia seniuit, specie quoque amicitiae, legionibus exiit. *Annal.* I, 2, 9 et 10.

Caesar bellis civilibus Cilnium Maecenatem, equestri ordinis, cunctis apud Romanum atque Italiam praeposit. *Annal.* VI, 2.

A. V. C. 719, A. C. 34.

Sextus Pompeius, pacis imagine deceptus, apud Siciliam opprimitur. *Annal.* I, 2 et 10.

A. V. C. 723, A. C. 30.

Actica victoria. *Annal.* I, 3.

Caesar vultu et aspectu actiacas legiones Brundisii turbantes exterret. *Annal.* I, 42.

A. V. C. 724, A. C. 29.

Antonin per libidines pessumdato, eoque interfecto, Caesar, posito triumphi nomine, cuncta discordiis civilibus fessa, nomine *Principis*, sub imperium accipit. *Annal.* I, 2 et 9.

Luxus mensae, a fine actiaci belli, ad ea arma quae Ser. Galba rerum adeptus est, per annos centum profusis sumptibus exerciti. *Annal.* III, 55.

Princeps Augustus lege Saenia patricios sublegit. *Annal.* XI, 25.

Mauros Iuba rex accipit, donum populi romani. *Annal.* IV, 5.

Phraates, Parthorum rex, cuncta vicerantium officia ad Augustum vertit; partemque proliis firmandas amicitiae mittit: haud perinde Romanorum metu, quam fidci popularium dissilis. *Annal.* II, 1.

A. V. C. 725, A. C. 28.

Augustus, inter alia dominationis arcana, seponit Aegyptum, vetitis, nisi permissu, ingredi senatoribus aut equitibus romanis illustribus: ne fame urgeret Italiam, quisquis eam provinciam, elaustraque terrae ac maris, quanvis levi praesidio, adversum ingentes caecitus insedisset. *Ann.* II, 59.

C. Oppius, Cornelius Balbus, Matus, Vedius; aliaque equitum romanorum, sub Augusto principe, praevalida numina. Oppius et Balbus primi Caesaris opibus potuere conditiones pacis et arbitria belli tractare. *Annal.* XII, 60.

Statilius Taurus, Marcius Philippus, Corn. Balbus hostiles exuvias, aut exondantes opes, ornatum ad Urbis et posterum gloriam conferunt. *Ann.* III, 72.

Augustus sibi atque urbi Romae templum apud Pergamum sibi non prohibet. *Annal.* IV, 5.

A. V. C. 726, A. C. 27.

Sexto suo consulatu Caesar Augustus, potentiae securus, quae triumvirato iusserat, abolet; datque iura, quae pace et principe utremur. *Ann.* III, 28.

A. V. C. 731, A. C. 22.

Piso, qui civili bello resurgentes in Africa partes acerrimo ministerio adversus Caesarem iuvrat, mox Brutum et Cassium secutus, cuncto reddito, petitione honorum abstinere, delatum ab Augusto consulatum accipit. *Annal.* II, 43.

Marcellus, flagrantibus plebis studiis, intra iuventam morte ereptus. *Annal.* II, 41.

M. Agrippae Mitylenense secretum. *Annal.* XIV, 53.

A. V. C. 733, A. C. 20.

Augustus M. Agrippam generum sumit. *Annal.* I, 3, et *Hist.* I, 15. Eius filii Caius ac Lucius in familiam Caesarum postea inducti. *ibid.*

A. V. C. 734, A. C. 19.

Datus rex Armeniis a Caesare Tigranes, deductusque in regnum a Tiberio Nerone. *Annal.* II, 3.

A. V. C. 736, A. C. 17.

M. Agrippa socius tribuniciae potestatis deligitur. *Annal.* III, 56.

A. V. C. 737, A. C. 16.

Ludi seculares ab Augusto editi. *Annal.* XI, 11.

A. V. C. 738, A. C. 15.

Lolliana clades. *Annal.* I, 10.

A. V. C. 742, A. C. 11.

M. Agrippa vita concessit. *Annal.* I, 3.

Sulpicius Quirinius, impiger militine, et acribus ministeriis, consuetum, mox expugnatis per Ciliciam Homonadensium castellis, insignia triumphi adeptus. *Annal.* III, 48.

A. V. C. 743, A. C. 10.

Germani a Druso in suis sedibus percussa. *De Mor. Germ.* cap. 37.

A. V. C. 745, A. C. 8.

Drusus extinctus magnam sui apud populum romanum memoriam relinquit: credebatur enim, si rerum potitus foret, libertatem reddidurus. *Annal.* I, 3 et 33.

Is aggerem coercendo Rheno inchoaverat. *Annal.* XIII, 53.

A. V. C. 746, A. C. 7.

Pomerium Urbis ab Augusto auctum. *Annal.* XII, 23.

Germani a Tiberio in suis sedibus percussa, ac saepe postea fusi. *De Mor. Germ.* esp. 37.

Maecenas, Augusti amicitia praecipuus, moritur. Profecta tamen aetate speciem magis in amicitia principis, quam vim tenuit, futo potentiae raro sempiternae. *Annal.* III, 30.

A. V. C. 747, A. C. 6.

Tiberii de Germanis triumphus. *Annal.* I, 4 et 34; II, 26.

Cum Germanis Tiberius, Germanicus, alique duces rursus bellavere: multaque invicem damna. Non Samnis, non Poeni, non Hispaniae, Galliae, ne Parthi quidem saepius admonere: quippe regno Arsacis acrius est Germanorum libertas. *De Mor. Germ.* cap. 37.

A. V. C. 748, A. C. 5.

Iussu Augusti Armeniis impositus rex Artavasdes; post non sine clade romana detectus. *Annal.* II, 3.

Defuncto Agrippa, Augustus Tiberium Neronem potestatis tribuniciae socium delegit, ne successor in incerto foret. *Annal.* III, 56.

A. V. C. 749, A. C. 4.

Tiberius, ab uxore ann Julia spretus, Rhodum abscedit: ibique iram et simulationem, secretas libidines meditatur. *Annal.* I, 4 et 53.

A. V. C. 750, A. C. 3.

Post mortem Herodis, Simon quidam in Iudaea regnum nomen invadit. Is a Quinctilio Varo, obtinente Syriam, punitus; et gentem coërcitam liberi Herodis tripartito rexere. *Hist.* V, 9.

A. V. C. 752, A. C. 1.

Caius Caesar componendae Armeniae deligitur. Is Ariobarzanem, origine Medum, ob insignem corporis formam et praecellum animum, volentibus Armeniis praefecit. *Annal.* II, 4.

Casio Caesari obtinenti Armeniam datus rector Sulpicius Quirinius. *Annal.* III, 48.

Ut valida Augusto in rempublicam fortuna, ita domi improspersa fuit. Iulia, eius filia Tiberique uxor, ob impudicitiam Pandataria insula, mox oppido Rheginorum, qui Siculum fretum accolunt, clausa. *Annal.* I, 53, et III, 24.

Iulius Antonius, ob adulterium Iuliae, morte punitus. *Annal.* IV, 44.
Sempronius Gracchus, Iuliae pervicax adulter, amotus Cercinam, Africi maris insulam. *Annal.* I, 53.

A. V. C. 755, l. c. 2.

Lucius Caesarem eundem ad hispanienses exercitus mors, vel Liviae dolus, opprimit. *Annal.* I, 3.

A. V. C. 757, l. c. 4.

Caius Caesarem remeantem Armenia, et vulnere invalidum, mors fato propra, vel novercae Liviae dolus, abstulit. *Annal.* I, 3.

Tum in Tiberium cuncta vergere: filius, collega imperii, consors tribuniciae potestatis adsumitur. *Annal.* I, 3; *Hist.* I, 15.

A Tiberio quoque, super propriam stirpem, Germanicus adsumptus. *Annal.* XII, 25.

A. V. C. 759, l. c. 6.

Cepito Ateius principem in civitate locum studiis civilibus obtinet. Consulatum ei adoleverat Augustus, ut Labeonem Antistium iisdem artibus praecellentem anteciret. *Annal.* III, 75.

A. V. C. 760, l. c. 7.

Livia senem Augustum devinxerat adeo, uti nepotem unicum Agrippam Postumum in insulam Planasiam proiiceret. *Annal.* I, 3.

A. V. C. 761, l. c. 8.

Iulia, Augusti neptis, convicta adulterii, proicitur in insulam Trime-tum, haud procul Apulis litoribus. *Annal.* IV, 71.

D. Silanus, eius adulter, amicitia Augusti prohibetur; exiliumque sibi demonstrari intelligens, fugit. *Annal.* III, 24.

Augustus, commotus Cassii Severi libidine, qua viros feminasque illas-tres procacibus scriptis diffamaverat, primus cognitionem de famosis libel-lis, specie legis maiestatis, tractat. *Annal.* I, 72.

Apud veteres fuit quoque lex maiestatis; sed alia in iudicium venie-bant. Si quis proditione exercitum, aut plebem seditionibus, denique male gesta republica maiestatem populi romani minnisset, facta argue-bantur, dicta impune erant. *Annal.* I, 72.

A. V. C. 762, l. c. 9.

Augustus legem Popiam Poppaeam incitandis scelibum poenis et augendo aerario sancit. *Annal.* III, 25.

Bellum Dalmaticum a Tiberio confectum. Oruospades hand inglorius auxiliator, eoque civitate romana donatus. *Annal.* VI, 37.

Variana clades. Tres cum Varo legiones periere. Victor Arminius. *Annal.* I, 10, 59 at 62; de Mor. German. cap. 37.

A. V. C. 765, l. c. 12.

Tiberii de Pannoniis ac Dalmatis triumphus. *Annal.* I, 4 et 34.

Caius, Germanici et Agrippinae filius, in castris nascitur: eum, in coo-tuberno legionum eductum, militari vocabulo *Caligulam* appellant, quia

plerumque ad conciliandi vulgi studia eo tegmine pedum induchatur. *Annal. I, 41.*

A. V. C. 766, I. C. 13.

Augustus, quum Tiberio tribuicium potestatem a patribus rursum postularet, quamquam honora oratione, quaedam de habitu vultuque et institutis eius iecerat, quae velut excusando exprubaret. Inde fama ut Tiberium quidem caritate, aut reipublicae cura adscitum: sed quoniam arrogantiæ saevitiamque eius introspecterit, comparatione deterrima sibi gloriam quæsisisse. *Annal. I, 10.*

A. V. C. 767, I. C. 14.

Gravesecre corripit valetudo Augusti; et quidam scelus uxoris suspectabant. Tiberius propriis matris literis accitur; neque satis compertum, spirantem adhuc Augustum apud urbem Nolam, an exanimem repererit. Excessisse Augustum et rerum putiri Tiberium, fama eodem fert. *Ann. I, 5.*

Hactenus veterem memoriam relegimus. Res autem Tiberii, Caii Caligulae, Claudii, Neronis, Galbae, Othonis, Vitellii, ipsaque Vespasiani initia, ab anno U. C. DCCCLXVII, ad annum U. C. DCCCXXIV, Annalium, Historiarum, Supplementorum, Appendicisque libris, quos in nostris editionibus publicavimus, satis innotuere. At, ut brevitati simul et utilitati consulamus, Vespasiani, Titi Domitiani, ac Nerae res, quas cognoscere interest, in Appendice Chronologica summam complectar.

A. V. C. 825, I. C. 72.

Vespasiano Augusto IV, Tito Caesare II, consulibus. Invaluerant duo praecipua bellorum civilium mala, legum oblitio, et adversus dominantes audacia. In hac imperii pace, utrique subvenit Vespasianus. Urbi leges; regnatrici domui munimenta addita. Quo praecaverentur militares motus, praetoriarum cohortium praefecturam Titus accipit: magnum equestriis ordinis ornamentum et paterni imperii totamentum. Coërcita autem feminarum licentia, poena ancillas fore, quae se alieno servo iungerent. Re-pressa quoque creditorum saevitia; et interdictum ne filiorum familias foeneratoribus exigendi crediti ius unquam esset, ne post patrum quidem mortem. Simul reficiebatur pulcherrimum ac vetustissimum imperii monumentum. Nempe tria millia aerearum tabularum, quibus continebantur, pene ab exordio Urbis, senatusconsulta, plebiscita de societate, foedere, privilegio cuiusque concessus, quae incendio Capitolio conflagraverant, undique investigatis exemplaribus, reposita. Ad conciliandos populi animos, datum a Tito congiarium. Haec popularitatis studia aversabatur

Accipit. Minus, in praefat.

Iungerent. Sueton. in Vespas. 11. Vide iam dicta supra Annal. XII, 53.

Mortem. Sueton. ibid. Id iam statuerat Claudius, ut dictum est Annal. XI, 15.

Reposita. Sueton. in Vespas. 8.

Congiarium. Memoratur in Titi nummis. Vide supra p. 237.

TACIT. Oper. Tom. V.

C c

Helvidius Priscus, Thraseae gener, et severioris philosophiae placita sectatus. Integrae libertatis capitor, querebatur publicum servitium civibus Vespasianum studiis certius, quam priorum principum vitis, iuduci. Inde acerbiore quavis principatus aeta carpebat, sententiarum quoque, quas princeps in senatu afferret, assiduus obtrektor. Vespasianus tales sui contumelias dia tulit, Helvidii integritatem, et Thraseae, cui ipse amicus fuerat, virtutem reveritus. Ne tamen infringeretur auctoritas, Helvidium monuit, ut vel contumaciam exeret, vel sileret. Contra ille in dies pervicacior et infensor, primum exilio, dein morte, vel iuvito principe, multatus est. Philosophi, ut proeaeis ingenia, Urbe submoti. Musonius, favore Muciani, commune discrimen solus effugit. Demetrius et Hostilius, maioris petulantiae, in insulas relegati. Interim Petilius Cerialis, confecto bello Germanico, in Britannium fuerat missus. Decessore suo Vettio Bolano validior, terrorem statim intulit, Brigantum civitatem aggressus. Multa prodis, et aliquando non incrementa; magnam Erigantum partem aut victoria amplexus est, aut bello.

A. V. C. 826, I. c. 73.

Fl. Domitiano Caesare II, M. Valerio Messalino consulibus, ut cresceret favor, congiarium a Domitiano datum. In eo visi senes, qui ac si divo Augusto semel atque iterum accepisse congiarium narrabant. Grandaevos alios multos prodidit census, qui tum peragebatur; et ne singulis moreretur, res est confessa in regione Italiae octava centum annorum census fuisse homines LII, centum denum homines XIV, centum vicenum quinquem homines duos, centum tricenum homines quatuor, centum tricenum quinquem aut septenum totidem, centum quadragenum homines tres. Id tanto curiosius observatum, quod mortalitas in longi aevi spes sit semper intenta, et aetas principis ad senium vergeret. Placuit in eadem censura explorari magnitudinem Urbis, quam ex tantulis initiis virtus romana in immensum extulerat. Comptum moenia eius collegiasse ambitu pass. LIII M CC. Eiusdem spatium mensura curvante a milliaro in capite romani fori statuto ad singulas portas numero triginta septem effecisse passuum per directum LIII M CCCLV. Ad extrema vero tectorum cum castris praetoriis ab eodem milliaro, per vicus omnium viarum numerata fuisse paullo amplius septuaginta millia passuum. Quo si quis altitudinem tectorum addat, dignam profecto aestimationem concepiat, fateaturque

Helvidius Priscus. Tam laudatus supra Annal. XVI, 28 et 31. Eius mores, effusae glorioseque initium vidimus in Hist. IV, 5.

Vel sileret. De his plura Arrianus in Epietet. I, 2.

Relegati. Dio, LXVI, p. 751.

Aut bello. Tacit. Vit. Agric. c. 17, et Hist. IV, 68 et seq.

Congiarium. De quo dictum supra, tam. IV, p. 259.

Narrabant. Tacit. Dialog. de Orst. cap. 17.

Regime Italiae octava. Inter Ariminum: *Riminal*, et *Placentium*, *Pleisanee*.

Homines tres. Haec omnia Plinius, VII, 49.

Pass. LIII M CC. De hac urbis Romae magnitudine discerimus supra.

nullius urbis magnitudinem in toto orbe potuisse ei comparari. Ne magnificentia illi cederet, adiectae undique opes externae, novaeque in dies attollebantur monumenta. Haec augebat Vespasianus, relictis, quas labarent, tacito quidem suo nomine, sed servata vaterum inscriptionum gloria, quum ipse additis univis splendidissimisque operibus satis inclaresceret. Atque ut Urbis splendori ex civium moribus ac dignitate accederet decus, senatum et equitem recensuit: submoti indignissimus quisque, et honestissimi Italicorum ac provincialium adlecti. Ita amplissimos ordines sub prioribus principibus caede varia exhaustos, veterive contaminatos negligetia, purgavit supplevitque, ut, quum ducentas gentes in senatu vix reperisset, mille composuerit. Et ne paupertas probro esset, consulares inopes quingenis sestertiis annuis sustentavit.

A. V. C. 827, I. C. 74.

Vespasiano Augusto V, Tito Caesare III, consolibus. Peracto censu, conditum est lustrum imperii supremum. Tum princeps Achaïam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum, Tracheam Ciliciam, et Commagenem in provinciarum formam redegit. Succensusit quidem Apollonius, et acrius, quam philosophum decebat: Neronem laudans, quod libertatem Graecia dedisset, Vespasianum qui eam tolleret, literis increpavit. At ipse postea edoctus quas coras pro republica recte et consulte ordinanda princeps sustineret, posuit iras et in publicae laetitiae partem laudesque venit. Una tunc femina, Caenis nomine, famam Vespasiani ioumbrabat. Antoniae quondam liberta, fidem ita prohaerat, ut secretioribus adhibita insoque nuntiana Tiberio, quae adversus eum pararet Scianus; post Vespasiani voluptatibus, antequam Flavium Domitillam uxorem doceret, innexa. Is, privatus adhuc, amissa uxore, Caenidem in contubernium revocavit, atque etiam princeps pene iustae uxoris loco habuit. Caenis in id fastigium erecta, nihilque in auctoritate magnificum, nisi immensas opes, reputans, fortunam ad lucra vertit; provinciarum et exercituum praefecturas, magistratus, sacerdotia, ipsaque principis responsa venalis proponebat. Tanta

Comparari. Haec et superiores Plineus, III, 5.

Provincialium adlecti. Sueton. in Vespasian. 9.

Mille composuerit. Aurel. Victor, de Caesaribus.

Quingenis sestertiis. Sueton. in Vespasian. 17. Quingenis autem sestertiis sunt gallicae monetae lib. 97, 253.

Imperii supremum. Cassiodorus, de Dia natali, cap. 18. De causis lustrorum Romanorum diximus in Excurs. ad Annal. XI, 25.

Redegit. Sueton. in Vespasian. 8; Euseb. in Chronicle. et Aurel. Victor, in Epitome. Perperam autem in Suetonio Thraciam Ciliciam, pro Tracheam Ciliciam, legitur, ut patet ex Victore; idque iam illis observatum. Inde facile intelligas cur Flaviopolis, urbs Ciliciae, initium aerae suae in nummis ab hoc anno ceperit. Nummus videtur apud cl. Pellerin [Premier Supplément aux Recueil de Médailles, p. 34]. Trachea Cilicia unaque Turcis dicitur Itch-il.

Literis increpavit. Quas videtur apud Philostrotum, Vit. Apollon. V, 41.

Caenis nomine. Sueton. in Vespasian. 3, Dio, LXVI, p. 751.

foeditas laudes principis obruisset, ni inexplebilem feminae cupidinem finisset mors. Tum si quid adhuc obtreactionis ex tributorum vectigaliumque magnitudine supererat, Vespasianus publica necessitate et principalibus impensis, quae in Urbis totiusque imperii decus ac magnificentiam onice cederent, fuit excusatus. Hoc anno feliciter se exeruit agricolarum industria. Quum enim praegelidae hiemis acerbitate spes tota segetum interiiisset, reperti in agro Treverico qui, adversis temporum oblectati, mens Martio campos resarientes, novam sementem telluri credere. Natura, labore vinei lacta, agrestem patientiam uberrimis messibus pensavit.

A. V. C. 828, I. C. 75.

Vespasiano Augusto VI, Tito Caesare IV, consulibus, templum Pacis, quo nullum in Urbe fuit maius pulchriusque, dictum est: ibi, ceteris inter opes undique terrarum advectas, posita templi Hierosolymitani spolia. Simul attollebatur ingens magnificentiae et luxuriae miraculum, amphitheatrum, divo Augusto quondam mediatum, tranquillioribus servatum temporibus. Architectura, libere expatiata, et undequaque spectabilis, ausus omnes opes explicuit. Admirationem auxit in huius munimenti decora tectum colosseum Neronis simulacrum, sed damnatis eius sceleribus, venerationi Solis dictum. Hac operum audacia Urbs ac priscis Orientis et Aegypti prodigiis aequabat, quum Vespasianum ab belli curas retrahere vultu Vologeses, Parthorum rex. Is nauticabat, *Alanos*, barbaram gentem, fugatis regibus *Pucoro* et *Tiridate*, *Medium Armeniamque* populari; *Parthus* iam imminere, inde Romanorum agros incursumuros. Adversus communem hostem arma sociari; alterutrum de *Vespasiani filius* ducem belli mitti flagitabat. Designabaturque Domitianus, et iuvenili impetu, et fraternae gloriae amulato in haec praeeptis. At Vespasianus, filii natum, dominationis euidam, reveritus, laetusque Arsacidarum fastigium barbara vi imminui, haec belli aleam detractavit; praetextans Romanos ab exteris

Publica necessitate. Quum Neronis libidines et civilis bella tantum indolerant, at Vespasiano, quem imperium expesserat, professus sit *quadringentis millibus* [gallicae monetae lib. 7,770,000,000] opus esse, ut respublica stare posset. Sueton. in Vespasiano, 16.

Hoc anno. Plin. XVIII, 30.

Agro Treverico. Nunc Treves.

Templum Pacis. Dio, LXVI, p. 752; Sueton. in Vespasiano, 9.

Spolia. Vids supra in Appendice ad librum Historiarum, V, 52.

Amphitheatrum. Sueton. ibid. Huius amphitheatri pars magna adhuc extat, et dicitur il *Colosseo*, Accipimus ex MS. Vindobonensi edito supra, Vespasianum illud ad tres gradus exivisse; editisque ludis, dedicavit; deinde a Tite rursus dedicatum, editisque duobus gradibus. Domitianus illud ad clypeum usque perduxit, penitusque perfecit.

Dictum. Plin. XXXIV, 7.

Alanos. Supra Tansim et paludem Maeotidem habitabant Alani. Joseph. Bell. Ind. VII, 7, n. 4.

Mitti flagitabat. Sueton. in Domitiano, 11.

Detractavit. Dio, LXVI, p. 752.

domesticisque proeliis recentiores, nova periculis non obiectandos. Iratus Vologeses superbas mittit epistolas, quibus inscripserat: *Artaces, rex regum, Flavio Vespasiano*. Modestiore responso, quod huiusmodi fuit, *Artaxi, regi regum, Fl. Vespasiano*, adeo irritata Vologesis ferocia, ut Syriam occupare statim pararet. Adversus barbarum impetum restitit iu-
territa Traiani, Syriae praesidis, constantia, et virtus iam vivida eius filii, qui puer admodum in maximas aetas adolecebat. Parthorum superbia meta solo cohibita, Vologeses in pacem coactus est. Decreta Traiano, qui hoc decus antiquis natalibus addidit, triumphalis ornamenta; editique ludi, quos fere funestavit cynicorum malignitas. Illos pulsi, ut philosophorum vulgus, etiam in Urbem irreperant: publicis moribus tanto iratiores, quanto diutius coërcita maledicentia, rebantur se opportunam populum romaeum insectandi occasionem nactus. Diogenes, ut nomine, sic re, veterem famam semulatus, in plebem, spectaculis intentam, conviciis invehitur. Effrena procacitas verberibus multata. Heras, supplicio iuv-
tatos magis, quam territos, atrocius criminari audet. Iterata licentia rei capite expiata. Silentibus bellis, in hac pacis tranquillitate, et quum stu-
dia liberalitate principis refoverentur, iuvit expendere quomodo Urbs, quae tot eminentium oratorum ingeniis gloriaque effluerisset, ea hodie ita tunc esset orbata, ut vix nomen ipsum oratoris retineret. Hac quidem de re disseruere M. Aper, Iulios Sceundus, Cratius Maternus et Vipstanios Messala, ingenii fama tum insignes. Singula rei momenta rite perpenas; et quae olim studia alerent, quae deinde vel ipsa ingenia pessum dederint tractata. In confesso tamen fuit eloquentiam alumnas esse licentiae ac libertatis; nullos unquam fuisse oratores in iis civitatibus, quae severis-
simis legibus uterentur; bono seculi sui utendum; sapientissimi unusque principis pacem contumaci arrogantique eloquentia meliorem esse atque utilio-
riorem. Haec quum Tacitus iuvenis admodum audisset, postea literis tradidit, et utilitati publicae consecravit.

A. V. C. 829, L. C. 76.

Vespasiano Augusto VII, Tito Caesare V, consulibus. Domitianus ab externis bellis hactenus retractus, ne vel successu elatus, vel Orientis so-

Inscripserat. Dio, libid.

Traiani. Ad hunc Traianum, Traiani Imperatoris patrem, pertinet praestantissimus a Museo Pembrokiano nomen, quem erudite explicavit cl. Belley [*Mémoires de l'Académie royale des Inscriptions*, vol. XXX, p. 271 et seq.].

Puer admodum. Plin. in Panegyric. XIV.

Coactus est. Victor de Caesaribus, et in Epitome.

Triumphalis ornamento. Plin. in Panegyric. IX et XVI.

Multata. Dio, LXXVI, p. 752.

Expiata. Dio, libid.

Liberalitate. De quo vide Tacitum in Dialog. de Orat. 9, et Suetonium in Vespasiano. 18.

Iuvit expendere. Habitusque Dialogus de Oratoribus, editus supra.

Iuvit admodum. Tacit. Dialog. de Orat. 1. Inde patet Quintilianum, qui alterum

cietate audax, fortunam praesumeret, adversus Sarmatas missus est, ex quibus gloriae spes, nullus novarum rerum metus. Recepit signa ante capta, victorque in Urbem rediit. Interim visa Titi virtus elanguescere. Otia tamen fallebat studius; et de acontia, quae hoc anno apparuit, praeclaro carmine perscripsit. At haec leviora adversus animum inventutis fervore et unvae fortunae licentia aestuantem. Parta quidem bellis gloria diu fuit gliscentibus vitis velamen. Erupere tandem luxu, libidine, ex impotentiori in dies amore Berenices, quae non modo Romam venerat, et in palatium fuerat recepta, sed et ei Titus nuptias pollicitus ferebatur. Urbs, barbarum dedecus exosa, verebatur adhuc ne cetera Neronianae aulae mala redirent. Tum enim Titus ad mediam noctem comessationes cum profusissimo quoque familiarium extendebat; inter exoletorum et apadonum greges frequenter. Foeda quoque rapacitate constabat cum in cognitionibus patris nudinari praesumirique solitum. Invisa et saevitia, quum suspectum quemque et oppositum sibi violenter opprimeret. Haec in usus ferebantur, vel ipsis patris virtutibus, qui nec suspitione, nec metu ad perniciem cuiusquam compulsus est: immo moventibus amicis cavendam esse Metium Porposianum, quod vulgo crederetur genesisu habere imperatoriam, consulens eum fecit, apudens *quandoque beneficii memorem futurum*. Ea tamen haud perinde fuere in Tito Caesare natorae vitis, quam morbida luxuriantis fortunae tabes, quae, optima eius indole, in melius post susceptum principatum statim cessit, ut mox sumus dictori. Hadrianus, postea rerum potitans, hoc anno Romae natus est ix kalendas Februarias.

A. V. C. 830, i. c. 77.

Flavio Vespasiano VIII, Tito Caesare VI, consulibus, annus, ut civilibus rebus inturbidus, ita caeli inclementia fuit insignis. Notatum est pupillionum proventum ter repetito frigore fuisse extinctum, advenasque vulneces ad vi kalendas Februarii spem veris attulisse, mox saevissima haec conflictatas. Quod autem luctuosius, carbunculus, peculiare olim

et tricesimum aetatis annum attigerat, non esset huius dialogi auctorem. Contra vero invenis aedem Tacitus, tum octodecim circiter annus natus.

Missus est. Hanc expeditionem testatur nummi multi, hoc anno cons. CAESAR AVG. P. DOMITIANVS. Caput Domitiani. In aversa parte Sarmata genedexas signum militare reatituit. Infra cos. V, id est, consul quintum. Hae anno consul quintum affectus fuit Domitianus.

Acontia. Acontias stellae (scu, ut verius loquimur, cometae) Romani dixere ob iaculi formam. Plin. II, 25.

Berenices. De qua dictum supra Hist. II, 2.

Recepit. Dio, LXVI, p. 752.

Ferebatur. Sueton. in Tit. 7.

Solitus. Sueton. ibid.

Opprimeret. Aurel. Victor. in Epitome.

Memorem futurum. Sueton. in Vespasiano. 14.

Dictori. Infra ad a. U. c. 832.

Hadrianus. Spartian. in Hadrian. 1.

Conflictatas. Plin. XVIII, 25.

Carbunculus. Morbum illum adhuc dicimus charbon.

Narbonensis provinciae malum, qui L. Paullo et Q. Marcio censoribus primum in Italiam venerat, hoc anno foede saevit, duosque consulares examinavit, Iulium Rufum et C. Laecanium Bassum: illum medicorum inscientia sectum; hunc pollice laevae manus avulso neu s semetipso, tam parvo vulnere, ut vix cerui posset. His acerbitatibus quum Urbs esset intecta, C. Plinius, ob studiorum claritudinem Vespasiano familiaris, naturae historiarum triginta septem libros edidit: opus diffusum, eruditum, nec minus varium quam ipsam naturam, quod utinam maiore delectu, minori credulitate fuisset collectum, nec foedatum insausibili librorum imperitia aut ineuria. In hoc tamen suo squalore, maximum humani ingenii, naturae, atque artis promtuarium semper habebitur. Cn. Iulius Agricola, quum Vespasianus senatum lectissimis viris suppleret, inter putricos adscitus, dein, egregie administrata pene per triennium Aquitania provincia laudem adsecutus, in Urbem revocatus est ut suffectus foret consul. Fama quoque erat provinciam ei Britanniam destinari. Ibi Iulius Frontinus, Petilio Ceriali, decessori suo, quem supra memoravimus, haud impar, validum et pugnacem Sidorum gentem subegerat; super virtutem Iustium, locorum quoque difficultates eluctatus. Seborensibus in Hispania permissum, ut oppidum sub principis nomine exstruerent.

A. V. C. 831, i. c. 78.

L. Ceionio Commodo, Decimo Novio Prisco consulibus, Vespasiani clementia, vel sua inter pericula hactenus illaesa, insolito casu est infracta; quem ut exponam, res altius repetenda. Iulius Sabinus, apud Gallos opibus praecipuus, et falsa divi Iulii stirpe vanus, Caesarem se salutari iussit. Sequanos, Romanis fidos, bello provocare ausus, uti iam supra relatam est. Contra fuit fortuna: ipse cum popularibus suis Lingonibus fusus. Captivos, maxime duces, et Sabino intus, manebant supplicia, rebellious poena. Multi aut fuga aut voluntaria morte, infamiae se subduxere. Sabinus, amore uxoris suae Eponinae, nec fugam, nec mortem tentare sustinuit; at arte usus est, ut famam exitii sui vulgaret. Neumpe concessit in villam, in qua sibi certum esse vitam finire simulat; idco-

Censoribus, Consules fuisse a. U. c. 590.

Iulium Rufum. Quem consulam a. U. c. 830 vidimus in Supplemento Aenat. XVI, 42.

Laecanium Bassum. Consulam a. U. c. 817, iam memoratum supra Aenat. XV, 55.

Ceriali posset. Haec et superiora Plinius, XXVI, 1.

Familiaris. Plin. Epist. III, 5.

Edidit. Et dicebat Tito sextus consuli. Vnde Plinii epistolam, Historiae naturalis libris primo praefixam.

Quam ipsam naturam. Haec totidem verbis Plin. Epist. III, 5.

Supra memoravimus. Vnde eum 825.

Eluctatus. Tacit. VII, Agric. 9.

Seborensibus. Tabula aenea reperta Cognito prope Malacem, vnde Mulego, populorum eodem ibi fuisse indicat. Inscriptioem vide apud Gruterum, p. 164, n. 1, et Marianam Hist. Hispaniae, IV, 4.

Relatum est. Tacit. Hist. IV, 67.

Sabinus. Fregit illud historiae fragmentum debemus Ptolemaeo, in Amateio, p. 770 et 771, quem ducem hic maxime sequimur.

que dimissis servis, duos tantum libertos sibi fidissimos retinet. His secreti consciis, subterraneam specum, condeendis thesauris clam olim paratam, subit: mox incensa villa, Martialem, e duobus libertis alterum, mittit, qui Eponinae nuntiet maritum veneno occubuisse, eiusque corpus flammis haustum: certus, quanto atrocior foret uxoris luctus, tanto citiorem, manifestioremque fore mortis suae fidem. Eponina, luctu ament, tres dies tulidumque noctes muliebribus lamentis et ululatibus absumperat, quum Sabinus, veritus ne longior tristitia dilectam uxorem obrueret, Martialem remittit, qui maritum vivere, artem locumque secessus doceat, moneat tamen ut per doloris imitamenta adultam viduitatis famam nutriat. Eponina, quo re laetior, eo specie tristior, lacrimis, questus, ceteraque lugentium atra ingeminat; ac tandem ubi obscuro noctis usa, in mariti amplexus ruit; alloquioque recreata, damnum repetit, ad notas artes paratior. Sic exseti septem menses, quum spes illuxit esse in Urbe veniae locum. Huc statim proficiscitur cum marito, quem mutato habitu, tonso capillo, gulericulaque capiti adaptato, ita eumponit, ut gratiae, si sit locus, non iniuriae, si metus ingrueret, pateat. Ibi, ut miseris plerumque evenit, comperto, luctu ab amicis temere promissa, trista immolare, in Gallias redit, et maritum suum in specu recondit. Saevientis fati solatia fuere, mutuus amor, meliorum temporum vota, gratiaeque vel summa in miscia fecunditas. Plurima enim arte et uterum et parturientis necessitates occultans, Eponina aucta est duobus liberis virilis sexus, qui in tanto cariore spes adolevere, quanto calamitosior erat parentum fortuna. Sabinus his artibus latebrisque vitam per novem annos traduxerat, quum tandem cum vivere auditum est. Statim ipse eiusque uxur ac liberi comprehensi, Romamque vecti, ante Vespasianum sistere se iussi sunt. Viso principe, Sabinus obmutuit, rebellionis flagitio pressus. Eponina, sexu, amore, conscientia animosior, rumpit silentia, preces intendit, testatur se peperisse ut plures haberet, qui afflagitarent veniam. Vespasianus, insontes liberos intuens, illaerimavit; hisque dolum vivere. At Sabinus lege maiestatis, non illa nova et sub prioribus principibus reperta, sed vetere, qua perdoctes puniuntur, mortis damnatus est. Tracta quoque in mariti ruinam Eponina, forte consiliorum societate et virilibus curis nocens visa. Nulla iam spe vitae, cassisque quos per tot annos sustinuerat laboribus, ferox femina preces in iras vertit, Vespasianoque insultans, proficitur, vitam morte sibi libenter mutari; se feliciorum vel in obscuris terris viscaribus, quam ipsum in principatus splendore, vixisse. Multi, feminae fortitudinem mirati eius malis indolere; ralgus

Veniam. Dio, LXVI, p. 79s.

Dolum vivere. Horum alter postea in Aegypto occubuit; alterum secum super falce Delphis, nunc Gaetris, testatur Plutarchus, loc. cit.

Panfuerat. Vid. Tacit. Annal. I, 72.

Vixisse. Argumentum, quo via ullam tragedia habet eventuum varietate splendidus, et ad movendos animos validus, tractandum suscipere apud nos cl. Richer (*Sabinus et Eponina, Tragedie, par M. Richer; Paris, Poullet, 1755*); apud Italos cl. Bartoli (*Eponina, Tragedia di Giuseppe Bartoli; in Torino, Mairone, 1757*). Idem argumentum restructuraturus manet amplius gloriae aeges.

autem, cuncta, maxime quae principes spectant, interpretari solitum, mox ecclatam Vespasiani, haud leuam Titi mortem, deinde Domitiani sceleris caedemque, et totius Flaviae gentis excidium, boia supplicii poenas fuisse, et scro, sic adseueranter, iactitavit. Haec quum in Urbe diversa rumoribus agitentur, luetiora de Britannia nuntii venere. Iulius Agricola, quamquam media iam aestate in insulam transgressus, Ordovicum tcm obtrivisset, ingenti clade affecerat; caesaque prope uoiversa gente, Moosm insulam, a Suetonio Paullino improspere olim tentatam, petiit, hostesque ita terrore, ut petita pace deditque inania, claros ac magnos statim haberetur. Ipse, na lauratis quidem gesta prosecutus, dissimulatione famae famam auxit. Tres urbes in Cypro insula terrae motu corrucere.

A. V. C. 832, I. C. 79.

Vespasianus Augustos IX, Titus Caesar VII, conules, contiouis ferme magistratibus imperium firmare intendebant. Haec dominationis studia Alienum Caecinam et Eprum Marcellum in novas res impulere. Comperitis consiliis, Titus, patris caritate suoque periculo in vindictam praeeptis, Caecinam vocatum ad coenam, ac vixdum e triclinio egressum, confodit iussit: sunc urgente discrimine, quum etiam chiographum eius praeparata apud milites coniurationis deprehendisset. Hunc finem habuit Caecina, ante Vitellii proditor. Marcellus autem, a senatu interrogatus damnatusque, sectis novacula faucibus, vitam multis sub Neroe foedatam flagitiis, nunc perfidia adversus principem amicum consilii infamem, finivit.

Tum quidem fuit securitas. At principis valetudo motuunculis levibus in Campania tentari coepit; vulgata statim portenta: *Mausoleum Caesarem de repente patuisse, crinitam stellam in caelo visam*. Haec quidem irrisit princeps, Alterum ad *Iuniam Calvinam e gentis Augusti pertinere,*

Iactavit. Idem peccavit Plutarchus, loc. cit. Melior locupletiorque testis Suetonius in Vespasian. 15: *Non temere quis punitus insons reperitur neque Vespasianus eadem cuiusquam anquam laetatur, iurte supplicio illacrimavit etiam et ingemuit.*

Iulius Agricola. Tacit. VII. Agric. 18.

Corruere. Paol. Gros. VII, 5. Id quidem biennio ante refert Eusebius in Chronic., at non ita probabiliter. Altum enim hac de re silentium apud Plinium, qui singulares huius temporis res diligentissime ennotavit.

Deprehendit. Sueton. in Tit. 6. Minime autem audiendus Aurelius Victor, in Epitome Ecclesiae constantem adhibuit coenas, vixdum triclinio egressum, ab suspicionem stupratas Beredice uxoris suae, iugulari iussit.

Proditor. Ut vidimus supra Hist. II, 100.

Novacula faucibus. Dio, LXXI, p. 752.

Principis amicum. Vide supra Dialog. de Orat. 8.

Principis valetudo. Haec et seq. Suetonius in Vespasian. 14.

Crinitam stellam. Sueton. in Vespasian. 15. Sic etiam Romanis dictas fuisse cometas iam monuimus.

Iuniam Calvinam. Augusti obsequem, diti et Lepideae filiam, de qua diximus supra in Stam. Caes. n. 62.

TACIT. Oper. Tom. V.

D d

sine spe dimitteret. Admonentibus domesticis, quasi pñra polliceretur, quam prestare posset, *Non oportere*, respondit, *quemquam a sermone principis tristem discedere*. Et quondam recordatus super coenam, quod nihil cuiquam toto die praestitisset, memorabilem vocem edidit: *Amici! diem peridi*. Ne quid etiam paternae lahis buceret, quum Vespasianus et pecuniae visus fuisset cupidior, et deceptus in insontium neces consensisset, ipse se concessas quidem ac solitas collationes recepit; pontificatum quoque maximum ideo se professus recipere, ut puras servaret manus: nec auctor posthac cuiusquam necis, nec conscius, quamvis ioterdum ulciscendi causa non decisset, sed periturum se potius, quam perditurum adiuravit. De maiestatis crimine nunquam egit, neque agi permisit, dictitans: *neque iniuriam neque contumeliam sibi fieri posse, quod nihil reprehensione dignum patreret; falsa, si qua spargerentur, tibi curae non esse*. Tum omnes Titum mirari, celebrare; iis vero, qui eum, nondum principem, timuissent, pudor. Dum in hac admiratione veneratioeque Urbs adquirebat, luctum adtulit atrox et continua tremor terrae, quem acuta est horrenda Vesuvii montis conflagratio. Polcherrima Campaniae ora misere foedata; obrutae duae urbes Herculanium et Pompeii; vasta hominum strages; quos inter periere Agrippa eiusque mater Drusilla. At, studiorum fama, mors C. Plinii, quem supra memoravimus, fuit inagnitior. Is forte tom Miseni erat, classemque imperio praecens regebat. Miraculo uobis, quae in similitudinem formamque arboris e summo Vesuvio primum visa erumpere, exitus, huc properat, noscendae naturae avidus. Dum pergit, gliscit periculum, cineribus, pumicibus, ambustisque lapidibus late depluentibus. Interitus, inter iocundia, montem petit: sulphureis flammis cratioreque coligine spiritu obstructo, exanimatus est. Tanta autem fuit ignium vis, ut cineres in Africam, Syriam et Aegyptum fuisse delatos volgatum. Ubi haec Romae audita, ab omnibus trepidatum est. Princeps ad miserorum solatis et levamenta curas omnes vertit. E consularium numero ducti, qui Campaniam specta-

Recept. Sueton. in Tit. 7.

Adiuravit. Sueton. in Tit. 9.

Non esse. Dio, LXVI, p. 744.

Conflagratio. De qua vide Plinii epistolas VI, 16 et 92, inter Testimonia Veterum supra relatas. Multa quoque habet Dio, LXVI, p. 755 et seq.

Herculanium et Pompeii. Dio, ibid. ait duas illas urbes, populo sedente in theatro, fuisse obrutas. At videtur eum fugisse, continuo terrae motu exterritum; ibi enim nulla reperta corpora. Haec autem nostrae aetate utraque urbs e suis ruinis emerit, certissimarum praestantissimarumque antiquitatum fecundissimo, quarum partem multa cum laude totiusque literarum orbis plenu, sub regia auspicio, publicare eruditi Academici Reuelonenses.

Drusilla. Iosephus Antiq. Ind. XX, 7, n. 2. Felicis uxor fuit Drusilla, filius Agrippa. Vide Stemma Herodum in Excurs. ad Annal. XII, 23, n. 12 et 13.

C. Plinii. Qui Historiae naturalis libros scripsit, ut modo diximus ad annum 85o.

Exanimatus est. De eius morte ad Tacitum scriptae sunt epistolae Plinii, VI, 16 et 10, quae vide inter Testimonia Veterum, ut iam monuimus.

Fulgatum. Dio, LXVI, p. 736.

rent et refoverent; bona oppressorum, quorum heredes non exstant, restitutioni afflictarum civitatum attributa.

A. V. C. 833, I. C. 80.

Tito Augusto VIII, Domitiano Caesare VII, consulibus. Nec sanguinis communiōne, nec societate honorum, nec principis indulgentia placabatur Domitiani animus, dominationis cupidine atrox. At in modo insidias fratri struere, modo sollicitare exercitus, fugam quoque meditari. Contra Titus, in dies clementior, nec sacvire, nec succedere, ne in minore quidem honore fratrem habere, sed imperii consortem successoremque palem testari; secreto tantum lacrimis et precibus orare, ut tandem *mutuo erga se animo vellet esse*. Haec Titi clementia intra domum non stetit. Duos quoque patricii generis convictos iu affectatione imperii nihil amplius, quam ut *desisterent*, monuit: *principatum fato dari; si quid praeterea desiderarent, se tributurum*. Confestim ad alterius matrem, quae procul aberat, cursores suos misit, qui anxiae saluum filium nautarent: mox ipsos familiari coenae adhibuit; et insequenti die, gladiatorum spectaculo, circa se ex industria collocatis, oblatos sibi mirmillonum gladios, quasi ad explorandam aciem, uni atque alteri comisit. Iis percussis, constantiisque mirantibus, nefaria coniurationum consilia in obsequium cessare.

At quanto melior princeps, tanto gravius malis conflictabatur res romana. Eo enim profecto, ut Campaniam inviseret, sacvissimum post Neronis flammae incendium per triduum totidemque noctes Romae exarsit. Praeter iumlas domosque, aedes Serapidis et Isidis, Septa, Neptuni templum, thermae Agrippae, Pantheon, Diribitorium, theatrum Balbi, scena Pompeii, Octavinae opera et Bibliothecae, templum Iovis Capitolini, iunctaeque Iovonis et Minervae aedes, igni hausta. Tetrior adhuc incubuit lues. Tanta cuim fuit vis pestilentiae, ut per multos dies in rationem Libitinae ferre dena millia funerum venirent. Titus, his malis haud victus, pietatem auxit; nec modo principis sollicitudinem, sed et parentis affectum unicum praestitit: eversas incendio fortunae suis sustentavit opibus; pa-

Refoverent. Sueton. in Tit. 8.

Attributa. Sueton. ibid.

Meditari. Sueton. in Tit. 9, in Domit. 2.

Vellet esse. Sueton. in Tit. 9. Vide et Aurelium Victorem, in Epitome.

Collocatis. Haec omnia, et totidem ferme verbis Suetonius, loc. cit.

Mirmillonum gladios. Aurel. Victor, loc. cit. Mirmillones autem gladiatores erant, vulgo dicti secutores, qui adversus seditiosos pugnabant. Vide Iuvenalem, Sat. 8, v. 500.

Profecto. Dio, LXVI, p. 756.

Totidemque noctes. Sueton. in Tit. 8.

Serapidis et Isidis. Haec et seq. Dio, ibid. Inde autem patet ignem maxime acerbissimum in nova Urbis regione. Ibi enim sita sunt omnia haec monumenta; ut videri est apud P. Victorum, de Regionibus Urbis.

Pestilentiae. Sueton. in Tit. 8; Aurel. Victor, in Epitome. Haec quidem pestilentiam Eusebius in Chronica, eiaque librorum sub Vespasiani principatu retulere, sed parperam, ut constat ex Suetonio et Victore, Philii quoque silentio, qui, quum horum temporum morbos diligenter annotaverit, tam atrocem lues non omnibavit. De hac peste iam diximus in Enchirid. ad Annot. XVI, 21.

Urbis reparavit Urbis damna; et ne prior magnificentia desideraretur, coneta praetoriorum suorum oruamenta operibus et templis destinavit; praepositique complures ex equestri ordine, quo quaeque maturius peragerentur. Medendae autem valetudini, leniendis morbis, quae ei cura magis ansia, nullam divinam humanamque spem non adhibuit, inquisito omni sacrificiorum remediumque genere.

Inter haec temporum adversa exhorruit delatores mandatoresque, intestinum malum, nec sub patris principatu, vigente Epru Marcello, satia coërcitum, saevire ausos. Ut securitati publicae pruspiceret, eos acriter corripuit, assidueque in foro flagellis ac fustibus csesos, partim subici in servos ac venire imperavit, partim in asperissima insularum archi. Et ne rediret audacia, sed perpetuo coërceretur, vetuit, inter cetera, de eadem re pluribus legibus agi, quae de cuiusquam defunctorum statuta ultra certos annos.

Sic parata imperii tranquillitate, ut praetitorum malorum memoria aboleretur, amphitheatrum, duobus gradibus a Tito auctum, thermisque iuxta celeriter extractis, dedicatum est. Ibi editum munus apparatusissimum largissimumque; et uo die quinque millia omne genus ferarum confecta: mox immissa aqua, equi, tauri, ceteraque animalia, nova praebeere spectacula: deinde Corcyrensiu Corinthiorumque classes pugnare. Iterati postea ludi in veteri naumachia. Praeter gladiatores, ferarumque caedes, et navale proelium, quo tria millia hominum certavere, exhibita obsidio; atque ut magnarum rerum memoria voluptas cresceret, Athenienses, Syracusanos aggressi, expugnatoque muro ad id structo, eos superavere. Ludorum pompa munificentia principis, o theatro dona spargentis, exhibita. Inter haec hilaria faustaue imperii aspiciu, xii idus decembria vota pro restitutione et dedicatione Capitoli nuncupata.

A. V. C. 834, i. c. 81.

L. Flavio Silvano Nonio Basso, Asinio Pollione Varrocoso consilibus,

Generi, Sueton. ibid.

Mandatoresque, Sueton. ibid. Mandatores dicebantur, qui aliis mandabant, ut delationes exercebant.

Epru Marcello. Olim delationibus famosus, postea apud Vespasianum principem amicitia et auctoritate praeipue. Vide Dial. de Orat. 8.

Certos annos. Sueton. ibid. Quot annos Titus determinaverit non compertum. Postquam Nerva quinquennium edicto statuit.

Amphitheatrum. Sueton. in Tit. 7. MS. Vindebon. ut iam dictum supra.

Spectacula. Dio, LXVI, p. 757.

Pugnare. Dio, ibid. Repetitis a vetere historis ludorum argumentis, scalas animosque gratius delineabant.

Veteri naumachia. Sueton. in Tit. 7. Augustus naumachiam illam trans Tiberim struxerat, ut iam vidimus supra, Annal. XII, 56.

Athenienses. Dio, loc. cit.

Nuncupata. Ut constat ex egregio monumento Fratrum Arvalium, quod vides apud cl. Muratori, Thesaur. Inscript. Antiq. vol. I, p. 312. De eo plura creditus Philippus a Turro, Monumenta Veteris Aetatis, c. 7, p. 93.

Nonio Basso. Huius consule nomina deest modo laudatum Fratrum Arvalium monumentum.

quidam Terentius Maximus, Asia oriendus, Neroni corporis habitu, ci-
tharae cantusque artibus non absimilis, se esse Neronem erat mentitus;
concitaeque popularium manu, ad Euphratem contenderat: ibi regis Par-
thorum, Tito infensi, studiis attolkebatur. Irritum fuit mendacium, vana-
que novarum rerum tentamina, non Urbe tantum, sed et imperio in obse-
quii venerationeque principis, qui deliciae et amor humani generis appel-
labatur, delixis. In hac pacis securitate, vota pro Titi salute nuncupa-
bantur. At infanti amores populi romani. Et super Domitiani odium,
valetudo principis assiduo balneorum uso labefactata ingravescebat. Seu
suae, seu communis mortalitatis sensu, in spectaculorum suae, populo
coram ubertim flevit: mox Sabinos petiit aliquanto tristior, ob lacra quas
exceuerant portenta; ad primam statim mansionem febri corripitur: quum
inde lectica transferretur, suspexisse dieitur, dimotis plagiis, caelum,
multum conquestus, *eripi sibi vitam immerenti; neque enim exstare ullum
suum factum poenitendum, excepto duntaxat uno*, id quale fuerit, neque
ipse tunc prodidit, neque eniquam facile succurrit. Vanum autem scu-
tari, quod non licet adsequi. Ubi Titus in villa, qua pater obierat, decu-
buit, morbus invaluit. Domitianus, morarum impatiens, eum remedii
specie, lavacro nive pleno mergi deserique iubet: mox ipse prope re-
mam petit, castra occupat, et promisso, quod frater dederat, donativo,
imperator salutatur. Exstinctus est Titus idibus septembris, altero et qua-
dragesimo aetatis anno, eandem brevi imperio, quam Augustus longiore,
claritatem adsecutus. Utrique mortis opportunitatem obtingisse multi me-
morabant, quod ille brevitate vitae ventura vitia effugisset, hic iuven-
tutis mala senectute emendasset. Ingens fuit in Urbe Titi desiderium,
ut in domestico luctu conetis publice moerentibus. Praecipuus dolor se-
natus, qui amantissimum ordinis sui principem amittebat.

Domitianus defunctum Titum nullo praeterquam consecrationis ho-
nore dignatus est; ausus et in senatu ioculare *et patri se et fratri impe-
rium dedisse, illos sibi reddidisse*. Haud illaeta tamen fuere principatus
initia, principe adversus cupiditatem et avaritiam satis illico. Scotus,
novi imperii facilitate utendum ratus, postulavit *ne senatorem princeps*

Terentius Maximus, Zonaras, vol. I, p. 578.

Homeni generis, Ansel, Victor, in Epitome.

Balneorum uso, Plutarchus, de Valetudine tuenda, vol. II, p. 125.

Ubertim flevit, Sueton. in Tit. 10.

Succurrit, Suetonius, loc. cit. Vile et Dianem, LXVI, p. 758.

Mergi, Dio, LXVI, p. 757.

Deserique, Sueton. in Domit. 2.

Donativo, Dio, loc. cit. Donativa illa a Tito et Domitiano data ad exemplum Claudii
et Nereis largitionum, de quibus diximus supra, Ansal, XII, 69 et in Suppl. Ansal,
IX, 15.

Actus anno, Sueton. in Tit. 11.

Memorabant, Dio, LXVI, p. 754.

Dignatus est, Sueton. in Domit. 2.

Reddidisse, Sueton. in Domit. 15.

Avaritiam, Sueton. in Domit. 9.

puniret, sed reos senatus iudiciis permitteret. Renuit Domitianus, seu iras iam recondebat, seu fratris clementiam exosus. Manebat enim odium etiam post fata; Titumque assidue vel obliquis orationibus vel edictis carpebat: immo vetuit natalem eius diem celebrari.

A. V. C. 835, I. C. 82.

Domitiano Augusto VIII, T. Flavio Sabino, consulibus. Princeps, ut patre fratresque videatur melior, omnes reipublicae partes emendare aggreditur. A se orsus, ne ulla haereat cupiditatis suspicio, relictas sibi hereditates ab iis, quibus liberi erant, non recipit; omnes circa se largissima liberalitate prosequitur, nihil prius aut acrius monitos, quam *ne quid sordide facerent*. Inde in fora assiduus, pro tribunali ius dicit; et extra ordinem auditiones centumvirorum sententias rescindit: magistratus urbi-
cos et provinciarum praetores ita coercet, ut neque modestiores unquam, neque iustiores extiterint. Fiscales calumniae magna calumniarum poe-
na repressae; egregiaeque vox principis audita; *Princeps qui delatores non castigat, irritat*. Ut licentiam infringat, probrosi feminis usum le-
cticum, iusque capicendi legata atque hereditates adimit. Infeusus quoque ingenuorum audaciae, famosa scripta, vulgoque edita, quibus primores viri
se feminae notabantur, abolet non sine auctorum ignominia. Simul prio-
rum principum magnificentiam aemulabatur. Tempa monumentaque, quae incendium nuper hauserat, resecta. Ne omnia quidem inaeusarum biblio-
thecarum cura: ut repararentur, exemplaria undique petita; missique Ale-
xandriam, qui describereut, emendarentque. Capitulum autem tantis opib-
us restitutum, ut in aures eius opera duodecim millia talentorum impensa.
Prope Capitolium, Iovi Custodi exstructum templum iugens. Palatio quoque
addita Domitiani domus, quae inter tanta opera praefulgeret. At resurgentem
Caii Neronisque prodigium mirantibus inerat metus, ne rediret quoque
sacritia. In eam enim praesepe erat Domitianus; caesique Aelius Lamia
et Flavius Sabinus.

Permitteret. Dio, LXVII, p. 759.

Orationibus vel edictis. Sueton. in Domit. 2.

Natalem eius diem. Dio, loc. cit. Honos partes restitutus, ut constat ex veteribus ka-
lendaris ad diem 30 Decembris, ut kal. Ianuar. N. DIVI TITI CAESARIS; id est: *Natalis*
divi Titi, Circenses missus viginti quatuor.

Non recipit. Haec et seq. Sueton. in Domit. 2.

Irritat. Sueton. in Domit. 3. Quod quoque edicta declaratum ait Dio, LXVII, p. 759.

Nuper hauserat. Ut dictum est ante superiore. Ob Urbem restitutam et ornatum Do-
mitianus laudatur a Marziale, Epigramm. V, 7.

Emendarentque. Sueton. in Domit. 20.

Duodecim millia talentorum. Plutarch. in Papileta p. 105. Duodecim millia talentorum
sunt gallicae monetae lib. 65,555,500. Vide quae haec de se iam observavimus supra in
Excurs. ad Hist. IV, 55.

Iovi Custodi. Vide supra Hist. III, 71.

Praefulgeret. Domitianum annua aurea gemmeae ibi voluisse docet numismat. testis
Plutarchus, loc. cit.

Aelius Lamia. Vir consularis, cuius uxorem Domitianus iam abduxerat. Sueton. in
Domit. 20.

Flavius Sabinus. Marius Italici Augustae, et Domitiani patruelis. Vide Stemma Flavian-
um, n. 8, in Excurs. ad Hist. I, 46.

A. V. C. 836, I. C. 83.

Domitiano Augusto IX, Q. Petilio Rufo II, consulibus, Domitia, uxor principis, Augustaeque recens consolutata, Paridis histrionis amore foedabatur. De eius caede consultatum. Urso vitam deprecante, repudiata est. Paris, in via Flaminia caesus, adulterii poenas luit. Multi, qui ob scenicarum artium memoriam eius tumulu floribus condecorabant, interfecti. Tum princeps in amorem Iuliae, divi Titi filiae, prorupit. At intra breve tempus, impatiens discidii, Domitiam, quasi efflagitante populo, reduxit. Ilaud fracta tamen Iuliae potentia ac libido. Super has cupidines, et aedificiorum impensas, quibus vix par fuisset imperium, in immane creverant spectaculorum sumptus. Iis brevi exhaustae opes; et principis libidines inopia accensae. Sic coepit tristissimum illud seculum, quo, resolutis reipublicae vinculis, turbata omnia et in contrarium versa. Curia trepida fuit et elinguis. In castris nulla dueibus auctoritas, nulla militibus verecundia. Inter haec immotus Agricola grande dedit constantiae exemplum. Hactenus Britannia belli pacisque artibus obteota, cunctisque gentibus cis Bodotriam compositis, Hiberniae imminens, eam facili certaeque victoriae destinabat. At propius graviusque discrimen ingrebat ab amplis civitatibus trans Bodotriam sitis. Agricola hac aestate ess exercitu classeque aggressus, simul terra, simul mari bellum impulit, ut latius fueret terrorem, et subitis occurreret. Populi Caledoniam incolentes, aperiri suos recessus indignati, paratu magno arma cepere. Agricola, ne superante numero et peritis locorum circumiretur, diviso in tres partes exercitu, incessit. Hostis, occasione usus, novam legionem, ut maxime invalidam, nocte aggressus, inter somnum ac trepidationem irrupit. Quod ubi Agricola compertum, opem tulit, et Britaunos ita terruit, ut nisi paludes et sylvae fugientes texissent, debellatum illa victoria foret. Successu ferox exercitus penetrandam Caledoniam fremebat. Dux cautiore Ulpiorum, per Germanias conversus, et in Britanniam transmissa, consensu tribus liburnicis, aufugit. Hac illac rapti, et ad id inopae adacti, ut infirmissimos suorum, mox sorte duetos vincerentur, Britanniam circumvecti sunt. At amissis per Inscitiam regendi navibus, a Suevis Frisique Intercepti ac venundati, indicio tanti casus incluserunt.

Consolutata. Sueton. in Domit. 5.

Consultatum. Dio, LXVII, p. 759.

Interfecti. Dio, ibid. Post mortem Domitiani, ut videtur, Paridis epitaphium edidit Martialis, Epigramm. XI, 14. De hoc histrione plura vide apud Iuvencium satyr. VII, 87 et seq.

Iuliae. Dio, loc. cit. Julia Augusta, Titi filia, uxor Flavii Sabini. Vide Stern. Flavio- rum, n. 3, in Excurs. ad Hist. I, 46.

Reduxit. Sueton. in Domit. 5.

Ilaud fracta. Dio, ibid.

Militibus verecundia. Haec queritur Flinius, Epist. VIII, 14, horum temporum testis.

Agricola. Res Agricolae iam illustravimus supra, Vit. Agric. 22 et seq.

Colore Ulpiorum. Tacit. Vit. Agric. 12.

A. V. C. 837, I. C. 84.

Domitiano Augusto X, et T. Aurelio Sabino, consulibus, quaesita belli materia, ut princeps triumphalia civilis belli iudiciaque victoriae, quae dudum aemulabatur, decora praemineret. Petita Germania; at ne gentes domesticis tumultibus divisae, in unum sociarentur, si vis romana magno paratu ingrueret, Domitianus profectorem suum censu obtulit Galliarum. Tum inopinato bello affusus, Catos terruit. Mox, natus visus quidem hoste, emptis tantum per commercia, quorum habitus et crines in captivorum speciem formarentur, Romam repetit, praecedente fama Germaniam captam. Ut falsa fuit victoria, ita in Urbe maior adolatio. Super solitos honores, principi consulatus in decennium a senatu decretus, perpetuaeque potestas censoria data: additum ut, quoties in senatum veniret, quatuor et viginti lictoribus vesteque triumphali uteretur. Dum princeps Urbesque fortunae illudebant, Agricola summa de re in Britannia decertabat. Is ubi ad montem Grampium pervenit, adititer hostes, superioris anni clade non fracti, et, sociatis omnium civitatum viribus, validiores. Calgacus, virtute et genere praestans, eus adlocutus, spe libertatis, servitutis metu, maiorum memoria, posterorum cura inflammatus. Suum quoque militem Agricola rerum ante gestarum gloria victoriaeque necessitate accendit. Post statim ad arma discursus: ambigua diu pugna, quum tandem, immixtis equitum alia, quas Agricola ad subita belli retinuerat, Britanni in fugam versi, et ab insequentibus trucidati. Caesa hostium ad decem millia. Romanorum trecenti quadraginta cecidere, in quibus Aulus Atticus, praefectus cohortis, iuvenili ardore et ferocia equi hostibus illatus. Exacta iam aestate, quum spargi bellum nequirit, Agricola in fines florestorum exercitum deduxit. Ibi acceptis obsidiis, praefecto classis circumveli Britanniam praecepit; et in extremum hunc terrae famaeque recessum est inquisitum.

A. V. C. 838, I. C. 85.

Domitiano Augusto XI, T. Aurelio Fulvo, consulibus. Princeps, in Urbem redux, triumphum egit; et ut praemiis fidem virtutis militaris fa-

T. Aurelio Sabino. Ita vetus lapis apud Theodorum ab Almalowen, in praefat. ad Fastos, n. 14.

Galliarum. Frontin. Strategem. I, 1, n. 2.

Catos terruit. Sueton. in Domit. 6; vide et Statium, I Sytvarum, I, 37.

Hoste. Dio, LXVII, p. 760.

Formarentur. Tacit. Vit. Agric. 59.

Germaniam captam. Inde in summis Domitiani, ex aere magno, IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. COS. X. capite laureato, in avertis parte, GERMANIA CAPTA. Stat imperator post trophaeum, cum clypeo; retro captivus sedet.

Decretus. Dio, LXVII, p. 760.

Perpetuaeque. Dio, ibid. Textus quoque summi quampturini inscripti, CENS. POT. vel CENS. PER., id est, censoria potestate, vel censor perpetuus.

Pervenit. Haec pluribus Tacit. Vit. Agric. 59 et seq.

T. Aurelio Fulvo. T. Aurelius Fulvus fuit paternus avus Antonini Pii, qui postea imperavit. Vide Iulian Capitolinum, in Antonino Pio, c. 1.

Redux. Advantum Domitiani eiusque triumphum testantur summi hoc anno enni,

TACIT. Oper. Tom. V.

E e

ceret, quartum addidit stipendium militi, aureos ternos. Hæc alii solita adulatione attollebant; plures irridebant: pari utrimque discrimine, quum Domitianus conscientia mendacii laudes non ferret, et insita vanitate contumelias odisset. Omnibus pariter infensus, secretoque palatii, aut in Albauo suo conditus, atroces iras meditatur. Inde in deterius ruente principatu, delatores, haetenus repressi, licentius irruere. Ursus, talia principis dedecora laud æquo animo ferens, in discrimen adductus; at quam ipse Dumitise, hæc illi salutem attulit Iulia.

Invidum autem principis animum acius ussere literæ ab Agricola missæ, quibus res in Britannia gestæ nuntiabantur. Recurrebat enim falsi triumphi pudor. Suberat et indignatio, veram et magnam victoriam, tot millibus hostium caesis, iugenti fama celebrari. Formidolosum videbatur privati hominis nomen supra principis attolli, militaremque gloriam occupari. Odium tamen reposuit, donec impetus famæ et favor exercitus languesceret. Nam etiam tum Agricola Britanniam obtinebat. Igitur triumphati ornamenta, et illustris statuæ honorem, et quidquid pro triumpho datur, multo verborum honore cumulata, decerni in senatu iubet; addique insuper opinionem: Syriam provinciam Agricolaæ destinari, vacuam tum morte Atilii Rufi consularis, et maioribus reservatam. Agricola, tradita successori suo quæta totaque provincia, Romam revertit. At ne notabilis cæcitate et frequentia occurrentium introitus esset, vitato amicorum officio, noctu in Urbem, noctu in palatium, ita ut præceptum erat, venit: exceptusque brevi osculo et nullo sermone, turbæ servitium iniunctus. Impendebat et ruina, si militare nomen aliis virtutibus temperasset; modestiæque parva securitas.

Interior intestinis bellis fervebat Germania. Catti, triumphati, non victi, Cheruscos, gentem Romanis fidem, erant aggressi; pulsusque reguo Charimerus, Cheruscorum rex. Is quidem, sociis in auxilium excitis, regnum recuperavit; at mox desertus, obsides Romam misit, qui opem orarent. Data tantum pecunia; Cherusci quæ, longa pace imbelles, a Cattis attriti sunt. Tracti ruina Cheruscorum Fosi, contermina gens Suevis

quom Domitianus esset COS. XI, æn *consul underimam*, is quoque inscriptum, ADVIXIT. ARGVNTI, vel GERMANIA CAPTA. Alii quoque nummi exhibent Domitianum in quadrigis triumphantem.

Aureos ternos. Suetos. in Domit. 7. Ante Domitianum dabatur militibus æreæ auri, gall. mun. 189 lib. Domitianus addidit quartum stipendium, datique sunt duodecim auri, g. M. mon. 250 lib. Vides at Zosarum, vol. I, p. 380. De stipendiis militari iam dictum supra, Anas. I, 17.

Discrimine. Dio, LXVII, p. 760.

Albauo suo. Ibi fuit Domitianæ villæ, ut iam vidimus supra, Vit. Agric. 43.

Adductus. Dio, LXVII, p. 760.

Iulia. Dio, ibid. Iulia, Titii filia, de qua iam dictum ad a. U. c. 836.

Nuntiabantur. De his plura Tacitus in Vit. Agric. 59 et seq.

Charimerus. Dio, LXVII, p. 760.

Attriti esset. Tacit. de Mor. Germ. 36.

Fosi. Tacit. ibid.

Suevis. Dio, LXVII, p. 761 Suevi autem non ii sunt, qui interiorem Germaniam ha-

autem, quod a Lygiis vexarentur, auxilium petentibus, missi centum equites, onus potius, quam vires adversus hostem. Unde irati Suevi cum Inzygibus adversus pacem romanam, traiecto Danubio, consilia iniere. Masyus quoque, Semnunnus rex, et Ganna, post Veledum magnae apud eos auctoritatis femina, quum Romam venissent, honorifice excepti, in patriam remissi sunt. Sic quae olim, dum vigeant artes romanae, ad debellandum suisque armis vincendam Germaniam fuissent quaesita, ultro oblata tum spernebantur cum pari reipublicae praebru ac detrimento.

A. V. C. 839, I. C. 86.

Domitiano Augusto XII, Scr. Cornelio Dolabella, consulibus, licet Urbs sua luxuria iam fatisceret, excogitata nova ludorum nomina ad Graecorum exemplum. Igitur constructis aden stadioque, institutum quinquennale certamen, Capitolium Iovi triplex, musicum, equestre et gymnicum. Ibi non posui tantum, certatum etiam et prosa oratione graece latineque. Laudes Iovis Capitolini, perpetua materia. In stadio concurrere et virgines. Super haec ludicra, quotannis celebrabantur in Albano quinquatria Minervae, cui princeps collegium instituerat; ex quo sorte ducti magisterio frangerentur, redderentque eximius venationes et scenicos ludos. Ibi quoque oratorum ac poetarum certamina. Interim malum, reipublicae exitiale, in exercitiis gliscere coeperat. Sordebat nempe vetus disciplina, orbis terrarum victrix: ducumque cura in leviores agilesque artes conversa, studium armorum, a manibus ad oculos, ad voluptatem a labore transferrebat: nec exercitationibus veterum aliquis, cui decus muralis aut civica corona, sed graeculus magister assistebat. Aderat et pessimum exemplum, mollitia principis aden fracti et enervis, ut si navigaret, nec pulsus, nec fragorem remarum ferret, sed ad singulos ictus formidine horresceret. Unde repertum, ut procul ab omni sono inconcussus et immunus, religato revinctoque navigis, nun secus ac pisculum aliquod, traheretur. Cetera ad hunc luxur speciem corrupta et imbellia; nec ulla iam

litabant, sed si quae Drusus inter flumina Merum et Casum locaverat; ut iam videmus supra Annal. II, 63, et XII, 29.

Masyus. Dio, ibid.

Oden. Sueton. in Domit. 5. Odenus aedificium fuit ad musicos concentus musicque certamina eadeo constructum.

Quinquennale certamen. Sueton. in Domit. 4; Censorin. de Die natali; c. 18.

Poeti. Statius, III Sylvarum, V, 31, et V Sylvarum, III, 131.

Prosa oratione. Sueton. loc. cit.

Perpetua materia. Quintilianus, institut. Orat. III, 7.

Quinquatria Minervae. Sueton. ibid. De quinquatribus iam diximus supra Ann. XIV, 4.

Poetarum. Ter in iis certaminibus coronatus est Statius, ut ipse testatur, III Sylvarum, V, 28.

A manibus ad oculos. Pilius in Panegyric. 15, horum quoque temporum testis, Traheretur. Pilius in Panegyric. 24.

reipublicae cura; sed si qua forte consilia, de libidine gulaque inita. Auxia tantum principis sollicitudo, ne ulla cerneret virtus. Multae tamen hostium iniuae. Invalido Agricolae successore, suimos resumpserat Britannus; iamque celebrabatur rex Arviragus. Plus adhuc terroris inferebant Daci, quorum amicitiam priores principes pecunia foverant. Ubi exhaustum a Domitiano aerarium liberalitati non sufficit, hostilia ingroere; duceque Diurpaeo, quem Decebalum appellabant, coeptum atrox bellum. Inter haec romani nominis opprobria, tertio decimo kalendas Octobris natus est Antoninus Pius, cui studia virtutis et publica felicitas, quam imperio potitus est, immortale decus peperere.

A. V. C. 840, I. C. 87.

Domitiano Augusto XIII, Aulo Volusio Saturnino, consulibus. Hactenus princeps se super patris fratrisque laudes extulerat, graecumque vanitatem erat accumulatus: nunc ad Orientis libidines superbiamque divertit; et infra se humanos honores ratas, divinos usurpavit. Talis arrogantis initium fecit, quum procuratorum anorum nomine formalem dictaret epistolam, iis verbis: *Dominus Deusque noster sic fieri iubet*. Quod statim ita pervulgatum, ut ne scripto quidem ac sermone cuiusquam aliter appelleretur. Tum ad id superbiae compositus est principatus: statuasque sibi

Gulagos. Hoc pertinet consilium de rhombo Albeo in villa habitum, centumque et amplius versibus graphice descriptum a Iuvenale, Satyr. IV, 37:

Quum iam semisolum laceraret Flavius orbem
Ultimus,

Totus hic locus omnino legendus, ut homines moresque huius temporis ascantur, Vide et Vinium in Penegyric. 34.

Successore, Gallustio Locollo, quem Domitianeus postea interfecit, quod *lanceas novae formae* appellari *Lacolleas* passus esset: Sarton, in Domit. 10.

Arviragus. Cuius ruinam Fabricius Veiento, quum de rhombo actum est, veticiabatur: teste Iuvenale, Satyr. IV, 135:

. . . . De temone Britanno
Excidet Arviragus,

Daci. Decia, nunc *Transylvania*, *Wallachia* et *Moldavia*. Bellum hoc a Tacito fuisse diligentissime conscriptum testatur Orosius, VII, 10. Vide Testimonia Veterum.

Ingroere. Iornandes, de Rebus Geticis, c. 13.

Diurpaeo. Duras, Decorum rex, regnum Diurpaeo sponte reliquerat, teste Dion. LXVII, p. 761, qui bellicas virtutes Diurpaei valde commendat.

Decebalum. Decebalus videtur fuisse commune regibus Decorum nomen.

Antoninus Pius. Iul. Capitolina, in Antonino, c. 1.

Usurpavit. Euseb. in Chronie.

Formalem dictaret epistolam. Hacc et seq. Soetanius in Domit. 13. Formale vocem dicitur Epistole, quam et formam ceterarum epistolarum deinde observare debebant procuratores.

in Capitolio non nisi aureas et argenteas poni permisit, ac ponderis certi Ianus arcusque cum quadrigis et insignibus triumphurum passim per regiones Urbis exstruxit. Inde in omnium fortunas eo licentius irrunt, quod operum ac munerum impensis, auctoque stipendio exhaustus, et ad relevandos eastrenses sumptus iocunsulta arripuitis militum numeris, obnoxium se barbaris animadverteret. In praedam cessere bona vivorum ac mortuorum: usquequaque, quolibet et accusatore et crimine, corripiebantur. Satis erat obici quaecumque factum dictumque adversum maiestatem principis. Nulla testamenta secuta, nullus status certus; si vel unus prodiretur, audisse se ex defuncto, quam viveret, heredem sibi Caesarem esse, alienissimae confiscabantur hereditates. Acerbius adhuc agebatur fiscus Iudaicus; deferrebaturno quicumque, vel improfessus, Iudaicam intra urbem viveret vitam, vel dissimulata origine, imposita genti tributa non pependisset. Nec abstinabatur contumeliis, ut inspiceretur an quis evet circumsectus. His quidem atrocitatibus crevere opes principis. At militi non redierat virtus. Ambiguum semper, tot funestum cum Duas bellum: invalido adversus hostium ferociam, ducisque artes, Oppio Sabino, qui tum Moesiam regebat. Ni fors lavisset, certa quoque Flacci, Numidiae praetoris, ruina. Nasamones, quod tributis attererentur, arma ceperant, quaestoreque interfecerant. Deu Flaccum aggressi, coque superato, castris potiti, forte ibi praeter cibaria vini copiam reperere, qua ingurgitati ac temulenti, a Flacco interocclusionis deleti sunt. Fortuitam victoriam suas in laudes Domitianus traxit, gloriatu in senatu se Nasamonibus vita interdixisse.

A. V. C. 841, I. C. 88.

Domitiano Augusto XIV, L. Minucio Rufo, consulibus. Opes principis, privatarum fortunarum subversionibus reparatae, in spectacula statim suae impensae: quibus ut plus celebritatis foret, editi seculares ludii; compulsa ratione temporum ab annu, non quo Claudius proxime, sed quo olim

Ponderis certi. Sueton. *ibid.* Illas autem status fuisse centeno pondere satis declarat Statius, V *Sylvarum*, l. 108.

Ianus. Sueton. *ibid.* Iani erant fornicata apera, arcuum specie, sed ampliora.

Eastrenses sumptus. Sueton. in *Domit.* 12.

Maiestatem principis. Haec omnia Suetonius, *ibid.*

Status certus. Plin. in *Panegyric.* 34.

Fiscus Iudaicus. Sueton. *loc. cit.* Praeter censum, Iudaal, capitis Hierosolymis, iudae fuerant binis denarios solvere; ut iam diximus supra in *Append.* ad *Eilat*, V, 45.

Improfessus. Qui apud saecum non erat profectus ex sua Iudaeum.

Oppio Sabino. Sueton. in *Domit.* cap. 6. Iarnandes, de *Rabus Galicis*, cap. 13, eum appellat Poppaeum Sabinum, Agrippae successorem.

Nasamones. Libys populi in ora Syrtis Maeris.

Interdixisse. Haec omnia de Nasamonibus Zonaras, vol. 1, p. 506.

Seculares ludii. Censoria, de *Die natali*, c. 17.

Augustus eos ediderat. Immo et anticipatum tempus, ne lentius veniret
 *luptas. Urbe gaudia vaga, auditum est hominem incertae conditionis
 in Oriente videri, qui se Neronem esse iactaret, eumque gratis opibus-
 que Parthorum uti. Seu immanitas romani nominis auctoritate, seu in-
 festiore Parthorum animo, et praevalida vetere in Neronem benevolentia,
 mendacium, alias iam vulgatum, aegre compressum. At is tandem reddi-
 tus est; et sublata turbarum materia. Tristiores e Danubii ripa venire
 montii. Diurpaneus, caesis legionibus, Opprium Sabinum, consularem, op-
 presserat; eiusque caput ferdè ab eis apud barbaros ostentui habebat-
 ur. Penetrata inde provincia, Diorpaneus castella urbesque expugnabat,
 cunctaque praedabundos late populabatur. Nec iam de limite impetii et
 ripa, sed de liberis legionum et possessione dubitatum.

A. V. G. 842, I. G. 89.

T. Aurelio Fulvo II, A. Sempronio Atriatino, consulibus. Post tantas
 exercituum clades, dux ultorque sanguinis romani ore vulgi posebatur,
 Agricola. Restitit priuereps, iufensus virtutibus, et gloria viri deterritus.
 Ipse cum immenso paratu adversus Daecos proficiscitur, bellum, ut reba-
 tur, suis auspiciis reparaturus. Diurpaneus, tantam armorum vim metucus,
 legatos misit, qui de pace agerent. Eius prudentia Domitiani vanitatem
 inllavit. Is, spreto legatis, ne dato quidem responso, Cornelium Fus-
 cum, praetoriarum cohortium praefectum, bello praeponit. Ubi Diur-
 paneo id fuit compertum, duces Urbis deliciis quam belli artibus melio-
 rem irisit, rursusque misit legatos, qui pacem offerrent. dum Romani;
 harum terrarum incolae, singulis annis hinc obolos solverent: secus ex-
 terminium militabatur. Domitianus, ut vanus, sic periculitimidus, in Moe-
 sia restitit. Fuscus, iunctis navibus in modum pontis, Danubium transmi-
 sit eam lectissimis militibus; hostemque aggressus, sed post cruenta proelia
 oppressus, temeritatis poenas luit. Tum cura belli Iuliano commissa,
 qui rem romanam restituit. Interim Domitianus in Pannoniam venerat;
 Quadvicque et Marcomannis infensus, quod opem adversus Daecos non
 tulissent, intulerat bellum. his pacem orantibus, despecti legati: alii, quom

Edidit. Sueton. in Domit. 4. Quintos seculares ludos adiderat Augustus a. U. 2
 37, sextos Claudius a. U. 2, 800. Vide iam dicta supra Annal. XI, 11.

Anticipatum tempus. Ludi seculares fiebant anno centesimo decimo. N. Domitianus
 anticipasset tempus, facti tantum fuissent a. U. 6. 847.

Incertain conditione. Sueton. in Ner. 57.

Iam vulgatum. Vide Hist. II, 8, et supra ad a. U. 6. 834.

Ferde abieceram. Iordanes, de Rebus Geticis, c. 3.

Agricola. Tacit. Vit. Agric. 41.

Le, uter milti. Petr. Patricius, de Legationibus, p. 27.

Urbis deliciis. Vetus schellantes Iuvenalis, Satyr. IV, 112.

Binc obolos. Gall. mon. 2225 forme sex, Patricius, loc. cit.

In Moesia restitit. Dio, LXVII, p. 760.

Iuliano commissa. Dio LXVII, p. 764.

preces iterassent, caesi. Germani, hac atrocitate in furorem versi, bellum suscipiunt; victusque et in fugam conversus Domitianus. Res feliciter essent in Dacia. Iulianus, arte usus ut Romanorum animos pudore erigeret, iussit milites suos et centurionum nomina acuti inscribere. Tum, quum certa esset virtus, nec occulta ignavia, hostes aggressus est, gravi- que clade eos percussit. Verius, post Diurpaneum auctoritate apud Dacos praecipuus, simulata morte, deinde fuga, salutem quaerere coactus. In ipsius regiae expugnationem ihatul, ni Diurpaneus hostem, quem vi repellere non poterat, astu elusisset. Caesis enim arboribus, truncus arvis induit, numerosique exercitus fecit speciem, qua deceptus Iulianus recessit. Manebat tamen prioris victoriae fama. Ea usus est Domitianus, ut se suo dedecore exsolveret, pacisque conditiones et opes obtulit, quas Diurpaneus ultro accepit, diuturni belli laboribus fessus, et clade a Iuliano illata anxius. Colloquium tamen cum principe renuit; sed fratrem suum Diegiu misit, qui capta arma, paucosque captivos, quasi hi soli manerent, traderet. Tum Domitianus, ut victor, regnumque daturus, Diegia diademate cinxit. Superbas iude linteras; victoriarum nuntias, amplaque spoliolum ferula, una cum epistola Diurpanei, vera incertum an ficta, eiusque legatos Romanam mittit; quo mox ipse, aucto militie honoribus et donativo, revertitur; provinciis, quam hostibus gravior.

A. V. C. 843, I. C. 90.

Domitiano Augusto XV, M. Cocceio Nerva II, consulibus. Vulgato sub hoc principatu more, quo clades, ut quondam victoriæ, celebrabantur; princeps de Dacis Germanisque triumphavit; nec unquam magis sollicita adulatio, ut triumphales eius statuæ non Urbem tantum, sed et imperium opplerent. Acriona tamen Romæ studium, iustinctore principe, qui militiæ prohra spectaculorum magnificentia velabat. Omne genus ludorum editum. In uauuachia, iuxta Tiberim effossæ et circumstructæ, pene iustas classes pugnare; at misera fuit et spectantium et pugnantium sors: hi enim ad omnium usque necem certare; illorum multi extincti sunt, quod princeps adeo fuit pervicax, ut, coorta tempestate, inter maximas imbres, prospectaverit, vestes quidem identidem commutans; neminem vero egredi, aut vestimenta mutare siverit. Ut in hac ludorum satietate irritaretur voluptas, naturæ portentis placuit ludere; visaque pumilorum et mulierum certamina. Hæc ludia excepit convivalis lætitia, luctu mixta. Novo quidem luxu, et miraculo noctis die splendidioris, datum plebi epulum. Contra principis coena tenebrarum obscuro fœnerisque caeri-

In furorem. Dio, LXVII, p. 761.

Simulata morte. Ut posset fuga evadere. Dio, LXVII, p. 764.

Exciit. Dio, LXVII, p. 760.

Gravior. Plin. in Panegyric. 17, et 20.

Editum. Dio, LXVII, p. 762. Sueton. in Domit. 4 et 5.

Pumilum et mulierum. Hæc certamina celebrat Statius, I Sylvarum, VI, 57 et seq.

monis horruit. Paratae erant aedes nigrore loridae: atra ibi laquearia, parietes, pavimentum; atra quoque, et in solo nuda, sedilia. Primores senatus equestrisque ordinis sine comitibus huc intrare sedereque iussit; sepulchralisque columna, convivae nomine inscripta, cuique adposita, cum exiguo lychnebo, qualis in monumentis suspenditur. Tum, umbrarum instar, erupere elegantes pueri, nudi et atramento tineti, qui quum horride circum convivas tripudiassent, ante cuiusque pedes adstiter. Mox allatae feralis convivii lances; ministrantque quidquid in funeribus edule et atrum. Loci horror, pavor imminuentis sati omnes attenuerat: Alto silentio defixis terrorem intendebat princeps, mortes, caedes, ceteraque funebria memorans. Nec coenae finis metus laxamentum tulit: at servi, qui in aedium vestibulis constiterant, iussis discedere, alii et ignoti praesto foere, qui convivas partim vehiculis, partim lecticis imponunt; cum etis rigescentibus, seque ad mortem rapâ reputantibus. Ut tamen quisque sua in domo repositi, fortitudinem inter et spem ancipites respirare coeperant, quum vultu singulis quosdam ab Augusto venire; gravior redit pavor, statimque subit admiratio, quum columnae argenteae, laevis pretii laborisque exquisitissimi in coena adpositae, aliaque id luxu domus afferrentur: singulis quoque datus puer, qui inferna imagine luens, tum lotus comptusque. Sio nocte assumpta, coepit principis liberalitas celebrari. At quae ipse triumphalis victoriarum decora iactabat, vulgus feralis epulas eorum qui in Dacia occubuerant, vel in Urbe mactabantur, verius appellavit. Ausus tamen est Septembrem mensem et Octobrem ex appellationibus suis *Germanicum Domitianumque* transnominare; quod altero suscepisset imperium, altero natus esset. Mansere vocabula, dum acervire potuit: perire, ubi desiit timeri. Interim Civica Cerealia, Asiae proconsul, res novas erat molitus. In ipso proconsulatu occisus est Asia, in rebellionem ebrietate acta, excidere vineas iussa. Aderat annus, quo Agriкола proconsulatum Asiae et Africae sortiretur: artes invidiamque Domitiani veritus, ne in provinciam iret se excusavit, annuente principi gratias egit. Salarium tamen, proconsuli solitum offerri, Agricola non dedit Domitianus, sive offensus non petitus, sive ex conscientia, ne quod vetuerat videretur emisse.

A. V. C. 844, I. C. 97.

M. Ulpio Traiano, M. Acilio Glabrione, consulibus, vulgata prodigia, quae Glabrioni exitium, Traiano imperium portenderent. Certe Traiani virtus, in castris iam probata, Urbis splendore inclarescebat; factumque

Horruit. Hanc coenam describit Dio, LXVII, p. 763.

Appellavit. Dio, loc. cit.

Transnominare. Sueton. in Domit. 13.

Occisus est. Tacit. Vit. Agric. 40; Sueton. in Domit. 16.

Vineas iussa. Philostrat. Vit. Apoll. VI 42.

Emisse. Tacit. Vit. Agric. 40.

Portenderent. Dio, LXVII, p. 765.

calamitate temporum, ut multi eius fortissimè augurarentur simul et precarentur. Favorem agebat princeps in dies atrocior. Iuliam, incesto pollutam, quod supra memoravimus, dum cogit conceptum a se abigere; occiderat; moxque divinis honoribus extulerat. Super hanc libidinem, aliis meris, tanto erat invisior, quod se acerrimum violatae pudicitiae vindicem ferebat. Vespasianus quidem Titosque vestalium incesta neglexerant: haec Domitianus, accumulato magis quam sanctitatis studio, coercuit. Iam sub ipsa principatu initia, Ocellas sorores Varonillamque corripuerat: iis tamen permissum liberum mortis arbitrium; eorumque corruptores relegati. Nunc vero quasi indulgentiae poeniteret, ratusque seculum suum illustrari, si vestalem, vivam defoderet, Corneliam, vestalium maximam, olim absolutam, longo intervallo repetit; iureque pontificis maximi, reliquos pontifices non in regiam, sed in Alhanam villam convocat. Cornelia, absens inauditaque, incesti damnatur. Missi statim pontifices, qui defodiendam necandamque curarent. Eius stupratores virgines in comitio ad necem caesi: quos inter Celer, eques romanus, supplicio subditus, se insontem professus est. Valerius Licinianus, praetorius vir, reusque quod in agris suis occultasset Corneliae libertam, ad confessionem configit. Princeps, se absolvi laetus, exilium molle, velut praemium, ipsi dedit.

A. V. C. 845, 1. C. 92.

^b Domitiano Augusto XVI, Q. Volusio Saturnino, consulibus. Gliscentia iam ob saevitiam odia Domitiani adhuc provocabat contumeliis, quibus nihil unquam fuit principibus exitiosius. L. Antonius, Germaniae Superioris praeses, iis scensus bellum civile movit. Ipsi adierant legionum vis et opes: consilia quoque cum Germanis inierat. Grave inde exarsit bellum, ni L. Maximus vigilantis forsque reipublicae praesto fuisset. At mira felicitate, ipsa dimicationis hora resolutus repente Rhenus transiturus ad Antoniam barbarorum copias inhibuit; victusque Antonius. Ubi Romam venere rebellionis nuntii, Domitianus, quum de retinenda dominatione ageretur impiger, legiones excitavit; Traianum qui in Hispania tunc agebat, Lucianum Proclumque evocavit, statim ipse ad bellum profectus. In itinere supervevere victoriae nuntii; eaque quodam famae miraculo, prius praesagis, quam nuntiis, Romae innotuit. Ipso enim, quo dimicationem est, die, statuum principis inauspici aquila circumplexa penitus clau-

Et precarentur. Quos inter fuit Agricola, teste Tacito, Vit. Agric. 44.

Abigere. Sueton. in Domit. 22. Vide et Iuvenalem Satyr. 12, v. 50.

Extulerat. Ut constat ex nummis hoc aut superiore anno cula.

Neglexerat. Sueton. in Domit. 8.

Corripuerat. Euseb. in Chronic.; Sueton. loc. cit.

Vivam defoderet. Hæc et seq. ferme totidem verbis Plinius, Ep. 1V, 11, qui vim fæse et eleganter narret.

Movit. Sueton. in Domit. 6; Dio, LXVII, p. 76.

Clangoribus lætissimus edidit. Suetonius, loc. cit.

TACIT. Oper. Tom. V.

F f

gores laetissimos edidit; vulgatusque, incerto auctore, rumor, *interfectum Antonium*: multis etiam caput eius allatum vidiisse se adeo perveraciter contententibus, ut pars magna magistratum pro parta victoria statim sacrificaret. Tam inopinato successu in limite imperii restituta pax: et principis crudelitas ineleementer saevit. Id quidem veritus L. Maximus, literas omnes in Antonii scriniis repertas igitur abolerat, ne cui periculum facerent. Domitianus, periculo atrox, quosvis suspectos corripuit: interfectorum quoque memorise infensus, vetuit in acta eos referri. Ne scriptis quidem ad senatum literis, eorum capita, ut et Antonii, Romam misit pro rostris exponenda. In hac pereuntium turba, duo soli e notioribus venia donati sunt, tribunus latilavius et centurio, qui se, ut facilius expertes culpae crederentur, impudicos probaverant, et ob id neque apud ducem, neque opud milites ullius momenti esse potuisse. Ne idem rediret periculum, geminari castra legionum prohibitum; nec plus quam mille nummos a quoquam ad signa deponi. Antonius enim apud dextrum legionum hiberna, ex depositorum etiam summa, fiduciam cepisse videbatur. Imminuta quoque nobilium potentia, quaedam ex maximis officiis inter libertinos militesque romanos communicata. Longius adhuc properavit suspicacis principis cura: quumque ebrietas in seditiones facile effervescat, ut iam ante de Asia compertum, causatus ubertatem vini, frumenti inopiam, nimioque vinearum studio negligi arva, edixit, ne quis in Italia novellaret; utque in provinciis vineta succiderentur, relicta ubi plurimum dimidia parte. Qua tamen in re exsequenda haud ita perseverant, seu mutatus precibus Scopeliani, a cunctis Asiae civitatibus, ut id deprecaretur, missi, seu potius metu compulsi, quod sperni tum libelli cum graecis versibus, hac sententia: *Rode vitem; hinc tamen erit, quod in noctandum Caesarem spargatur*. Quibus commotus, edicti de excidendis vineis propositi gratiam fecit. Insuper datum Scopeliani eloquentiae, ut qui in Asia vites non cretent, multarentur. Sub principe, cui ludus fuit muscas captare ac stilo praecuto configere, quidam corperis, novo scelere, venenatis acubus obvios pungero; morsque saepe sine ulla doloris sensu iuferebatur. Furor, qui non in Urbe tantum, sed pessimo acculata per totum imperium grassabatur, eorum morte repressus.

Sacrificaret. Plutarch. in Paull. Aemil. p. 168.

Ignem abolerat. Dio, lxx. cix.

Esse potuisse. Sueton. in Domit. 10; Vides et Dionem, loc. cit.

Prohibitum. Sueton. in Domit. 7.

Mille nummos. Gall. mon. 195 lib. De fideis militaribus diximus supra in Excurs. ad Annal. 1, 37.

Novellaret. Sueton. loc. cit.

Gratiam fecit. Sueton. in Domit. 14.

Multarentur. Philostrat. de Vita Sophist. 1, 11, n. 6.

Grassabatur. Dio, LXVII, p. 764.

A. V. C. 846, I. C. 93.

Pompeio Collega, Cornelio Prisco, consulibus. Verso ad saevitiam princeps, crevit delatorum audacia, bonisque omnibus formidata nomina, Carus Metius, Catullus Messalinus, Marcus Regulus, Publicius Certus, et Bibulus Massa. Illic, supra insitam perfidiam, suo quoque periculo audax. Baeticis enim querentibus, contra eum senatus Plinium cum Herennio Senecione advocatum provinciae dederat: Dum sit inquisitio, obiit Cn. Iulius Agricola, sexto et quinquagesimo aetatis anno. Rerum gestarum claritate, virtutumque constantia, celebrata olim nomina aequaverat: propriam in hac temporum calamitate laudem adsecutus, quod sine contumacia, sine inani iactatione libertatis, sed moderatissime et prudentia, industria simul et vigore, salvam virtutis famam retinuit; et quam multi ambitiosa morte quaesiere, ipse placido vitae cursu immortalis sui memoriam reliquit. A Cornelio Tacito, eadem, qua vixit, fide ac modestia narratus, posterisque traditus, magnum semper erit exemplum, posse etiam sub malis principibus magnos viros esse.

Post Agriolae mortem, quasi turbo, furor Domitiani incubuit. Is nequam efferatus civilis belli memoria et assiduus coniurationum rumoribus, ratusque securitatem diffidentia niti, non iam per intervalle se spiramenta temporum, sed continuo et velut uno ictu rempublicam exhaustit. Ob levissimas suspensiones bonus quisque in exilium acti, morteve affecti. Inter eos qui poenis tum suae obnoxii, eminebant M. Cocceius Nerva et Salvicianus Orfitus, ambo consulares: ille Tarenti exsul delinquit; hic in insulam coniectus, mox interemptus est. In his temporum acerbitatibus, auditi sunt motus Sarmatarum, qui legionem cum legato ceciderant. Huc tendit princeps; et seu victis hostibus, seu fictis victoriis, uti iam ante, ludificatus, lauream Iovi Capitolino retulit.

A. V. C. 847, I. C. 94.

L. Nonio Torquato Asprenate, T. Sextio Magio Laterano, consulibus. Principis saevitia, nec bello, nec victorinae sollemnibus remissa, impietatis accusationibus adcrevit. Praecipua mali causa Massa Bibulus, supra memoratus. Is fuerat damnatus, causam Baeticorum orantibus Herennio Senecione et Plinio; eiusque bona, ut publice custodirentur, seposita. Senecio, dum, nimio in clientes provinciamque studio, apud consules instat, ne postulationibus vacent, irritat Massam, qui cum impietatis postulat, quod Priscum Helvidium laudasset. Ea occasione percussus, occisus est. Per causam, eademque ruina Atrulenum Rusticum traxit; eius capitale fuit,

Dederat. Plin. Epist. VII, 55; Tacit. Vit. Agric. 43.

Agricola. Tacit. Vit. Agric. 44.

Exhaustit. Tacit. Vit. Agric. 44.

Exsul. Philostrat. Vit. Apollon. VI, 8.

Coniectus. Philostrat. ibid. Sueton. in Domit. 10.

Retulit. Eutrop. in Breviar. Sueton. in Domit. 4.

Postulat. Tita. Epist. VII, 35.

quod Pacti Thraseae vitam scripsisset, virumque sanctissimum appellasset. Nec in ipsos modo auctores, sed in libros quoque eorum sacvitam, delegato triumviris ministerio, ut in comitio ac foro urentur. Eodem eisu convulsa nubilissima scuiniae: relegantur Arria Thraseae Pacti, Fannia Helvidii Prisci adua, Gratilla Rustici uxor. Relegatos quoque Mauricus. Nihil autem atrocius visum, quam quum Publicius Certus, accusato Helvidio filio, quasi scenico exodio sub persona Paridis et Oenones divortium principis cum uxore tractasset, ipse senatori senatori manus intulit, eumque, mox occidendum, in carcerem duxit. Tum philosophi omnes, et instructores libertatis, Urbe Italiaque submoti. Acriter quoque in Christianos animadversum.

A. V. C. 848, 1. C. 95.

Domitiano Augusto XVII, T. Flavio Clemente, consulibus. Nemo unquam tutus consulatus ceperat. Id principis arrogantiae diffidentiaeque datum. Obsessa autem, ut priore anno, curia. Nec pudor fuit Clementem rem subdere, licet consul, principis collega ac patruelis foret. Ob Christianam religionem arguebatur impietatis in Deos; ideoque ferme in ipso consulatu interceptus. Eandem ob causam Flavia Domitilla, eius uxor, in Pandatarium iusulam relegata, ut et in Pontiam altera Domitilla, pater Flavio sanguine orta. Nulla re magis Domitianus maturavit sibi exitum; licet et alias nubiliu caedes ediderit: quas inter Acilius Glabrio consularis et exsul occisus est, ut rerum novarum molitor. At ubi mota domestica haec odia, nemo fuit cui princeps fideret. Frustra vel praefe-

Scripsisset. Tacit. *ibid.*; Sueton. in Domit. 10.

Relegantur. Plin. Ep. III, 2.

Mauricus. Frater Aruleni Rustici.

Helvidio filio. Sueton. in Domit. 10; Plin. Ep. IX, 15.

Cum uxore. Domitilla.

Manus intulit. Plin. *loc. cit.*; Tacit. Vit. Agric. 45.

Submoti. Sueton. in Domit. 10.

Animadversum. Hieronym. de Script. Eccles. c. 9.

Patruelis foret. Vide Stemma Flaviorum in Excurs. ad Hist. I, 46, n. 12.

Impietatis in Deos. Dio, LXVII, p. 766.

Interceptus. Sueton. in Domit. 15. *Contemptissimae inertiae* Clementem arguit Suetonius, quod Clementis christianae pietatis tranquillitatem sectabatur. Multi autem Christiani perire, ut constat ex Bruto, apud Hieronymum in Chronicis. Saffragatur Dio, *loc. cit.* Tunc Ioannes apostolus in insulam Patmos relegatus est.

Relegata. Dio, *loc. cit.* Pandataria insula, nunc *Is. Ste. Marie*, ut iam dictum est supra Annal. I, 53.

In Pontiam. Brutus apud Hieronymum, in Chronicis. Pontis insula, nunc *Is. Proia*. De utraque Domitilla vide Stemma Flaviorum, in Excurs. ad Hist. I, 46, n. 12 et 13.

Rerum novarum molitor. Sueton. in Domit. 10.

Reus agelat. Dio, LXVII, p. 766.

Exterminatur. Haec totidem verbis Suetonius in Domit. 14. VII. c. Dionem, 2. c.

clis praetorio in ipsa praefectura reos agebat, vel opprimebat liberos, quos ut doceret nunquam, ne bonum quidem exemplo, audentem patroni necem, Epaphroditum a libellis capitali poena condemnavit, quod post destitutionem, Nero in edipiscenda morte, manu eius adiutus existimabatur. Supplicis irritata tantum audacia. Nec profuit vigilantia Inventii Celsi, inter conspiratos olim accusati; sed supplicium effugerat, principem secreto allocutus, testatusque se esse iusontem: et, si annuerit princeps dominus ac deus, se nefanda quaevis consilia investigaturum, certique recantiaturum. Postea semper elusit principem; hacque fraude incruentus supervixit.

A. V. C. 849, I. C. 96.

C. Antistinus Vetere, C. Manlio Valente, consilibus. Valens nonagesimo aetatis anno in consulatu mortuus est. Hunc quoque senum fatalem sibi fore Domitianus dudum audierat, ab adolescentia vaticinis Chaldaeorum, qui diem, horam, genusque mortis ei praedixerant, imbutus. Recentioribus adhuc agitabatur oraculis. Insuper continua fulminum vis, tactum de caelo Capitolium, templum Flaviae gentis, domus Palatina et cubiculum principis, aliaeque multa portenta metum intendebant. Dum adversus imminens periculum se sollicitudine et saevitia necingit, suam ipse impellit ruinam. Parthenius enim et Sigerius, cubicularii, Eutellus a libellis, ceterique principis amici ac liberti, sed eius iras veriti, coniurationem iniere. Iis animos addidit Domitia, quum forte legisset secretas Domitiani tabellas, quibus suum, eorumque qui morti destinabantur, nomen inscriptum. Ubi id conspiratis compertum, suo aliorumque periculo territi, rem propeperant. Prius tamen actum de successore, quem eligerent. Caccium Nervam ad imperii spem votumque erigunt. Cunctabantur adhuc quando et quomodo Domitianum aggredierentur. Stephanus, Domitillae procurator, et tunc interceptarum pecuniarum reus; consilium operamque obtulit. Is ergo, ut ad auspiciacem principem facilius secretumque foret aditus, conspirationis indicium professus, et admissus, legenti traditum a se libellum, et attonito suffodit inguina: saucium ac repositum alii adorti, vulneribus septem contrucidaverunt. Occisus est Domitianus quartodecimo kalendas octobris, anno aetatis quinta et quadragesima, imperii quinto-decimo. Ante principatum arrogans; sub principatus initia, ut patris fratrisque gloriam obrueret, virtutum species mentitus est; mox suis vitiis abstractus, in omnes libidines ruit; quaevis audendi licentiam adducto et militari imperio obtinuit: plebi, ob ludorum magnificentiam, non ingratus; militi, cui omnia indulgebat, acceptissimus; senatoribus ita indolens, ut, audita eius caede, certatim repleverint curiam, et in eius contumelias eruperint, detractis quoque, et sola sillidis eius imaginibus:

Inventii Celsi, Dio, LXVII, p. 763.

Mortuus est, Dio, LXVII, p. 764.

Praedixerant, Sueton. in Domit. 14.

Portenta. Quae vide apud Sueton. in Domit. 15.

Iniere, Dio, loc. cit.

Domitillae procurator, Sueton. in Domit. 17.

mos, ut ubique eius tituli eraderentur abolereturque omnis memoria, decretum.

NERVA

Haec fuit animorum inclinatio, quum M. Cocceius Nerva, Narniae in Umbria natus, sed Cretensi origine, imperio potitus est, adniventibus Petronio Secondo, cohortium praetoriarum praefecto, et Parthenio consiliatorum duce. Prius adveorum Romae imperavit; et virtutes, fastigio Caesarum ignotas, ostendit: res olim dissociabiles miscuit, principatum ac libertatem. Natura, senectute, et, quod bonarum artium feracissimum est, multiplici malorum temporum experientia, difficilem regendi artem edoctus, prioris principatus odia abrogavit. Rei maiestatis absoluti; sublata fisci iudaici calumnia; servi ac liberti, qui dominis insidias struerant, suppliciis subditi; in eos omnes, qui delationes fecit, veraeque, inquiri licuit. At ut mali, sic et boni, est praeservidus et lethifer quidam impetus. Tanta delatorum turba incondito turbidoque clamore postulata simul et oppressa, ut Fronto, consul, egregia adverterit, *malum esse principem, sub quo nihil cuiquam liceat; peiorem tamen esse, per quem omnia omnibus licent*. Inde Nerva pronos ad vindictam animos inhibuit, eosque mollivit liberalitate. Restitutum quidquid apud fiscum supererat, a Domitiano temere ademptum: egeria civibus romanis datos ager ad sexcenties sesteritiorum; lectique senatores, qui agrum emercent et dividunt, additum quoque congiarium. Ad levanda imperii onera, conflata ex aeris argenteisque Domitiani statuis logens pecuniarum via. Privatas quoque opes, et principum praedia, domos, suppellectilem Nerva distraxit, ut reipublicae consularet.

A. V. C. 850, L. C. 97.

Nerva Augusto III, L. Vergilio Rufo III, consolibus. Verginius Rufus, spreto triginta ante annos imperio et continua virtutum claritate principem in Urbe locum adscensus, tertio hoc consulatu perfunctus obiit, quum

Narniae, Aurel. Victor. in Epitoma.

Cretensi origine, Aurel. Victor. de Caesaribus.

Ac libertatem, Tacit. Vit. Agric. 3.

Calumnia. Ut constat ex Nervae nummis. Minime tamen sublatum iudaicum tributum. At non licuit quumquam iudaici ritus accusare; ut videtur apud Dionem, LXVII, p. 759.

Licent, Dio, loc. cit.

Sexcenties sesteritiorum, Dio, ibid. Sexcenties sesteritiorum sunt gall. mon. 11,575, et ibi.

Congiarium. In Nervae nummis expressum.

Distraxit, Dio, ibid.

Imperio. Vide Suppl. 4 anal. XVI, 72.

annum tertium et octogesimum excessisset. Longo illo aëro nadeim Cæsares vidit; ita tamen inter Augusti felicitatem et Traiani virtutes interiectus, ut egregius buios imperii temporibus non sit usus. Doctum ei publicum funus. Pro rostris laudatus est a Cornelio Tacito, consule. Supremus hic gloriæ eius cumulus accessit, laudator eloquentissimus.

Nerva autem, ad imperii curas intentus, afflictas urbes refovebat; poëllas puerosque egenis parentibus vatos per Italiae oppida sumptibus publicis ali inasit. Simul, ut pluribus necessitatibus subveniretur, creati quinquaginta, qui modum publicis impensis facerent. Sacrificia, Circenses ludi, spectacula, aliaque id genus, quibus sub priore principatu opes profundebantur, circumsisa. Dum talibus curis detinebatur princeps, pueri praetorianum militem flagrabat Domitiani desiderium. Novas quoque res moliebatur Calpurnius Crassus. Is deprehensus, confessorque, Tarentum cum uxore amotus est. Hac principis lenitate arrogantiam cepit Aelianus Casperius; eoque instinctore, Domitiani interfectores ad exitium postulantur. Restitit quidem princeps. At, eo neglecto, Petronius Secundus et Parthenius comprehensi et iugolati. Tum eo audaciæ prorupit Casperius, ut Nervam compelleret referre apud populum gratias militibus, quia nefandos pessimosque omnium mortalium peremissent. Tali indignitate princeps infremuit, sensitque et senectuti suæ et reipublicæ quoniam praesidium. Nec illud intra domum advenit; sed M. Ulpium Traianum, qui praesidebat Germaniæ, cunctosque bellicis ac civilibus virtutibus præeminebat, adoptavit: quartodecimo kalendas Octobris, quum lauream ex Pannonia allatam in gremio Iovis collocasset, adoptio nuncupata. Traiani vel absentis fama statim restituta Nervæ auctoritas, et praetorianorum tumultus coesedit.

A. V. C. 851, I. C. 98.

Supremus hic annus est a Tacito memoratus. In eo quoque huiusce Appendicis Chronologicae finem faciam, ubi prius monuero Nervam sub ipsis anni initis defunctam; Traianumque, summum rerum potitum, hic inclarusse virtutibus, ut nunquam maior fuerit populi romani gloria ac felicitas. Artes quoque sub optimi principis auspiciis ad eam amplitudinem ac magnificentiam promotæ, quæ omnem retro memoriam vicit.

At hæc vel per compendium narrari haud patiuntur loci temporisque, quibus premimur, angustiae.

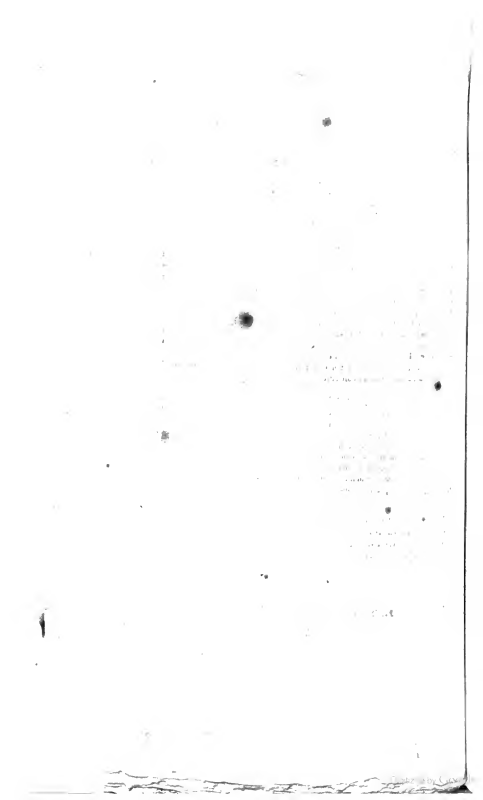
Eloquentissimus. Haec omnia Plinius, Ep. II, 1.

Calpurnius Crassus. Dio, LXVIII, p. 770.

Aelianus Casperius. Haec quoque Dio, ibid.

Nuncupata. Plin. in Panegyric. 8 et 31; Dio, ibid.

FINIS APPENDICIS CHRONOLOGICAE.

C. CORNELII TACITI
POLITICA.

TACIT. *Oper.* Tom. V.

G g

POLITICO LECTORI.

REGERE imperio populos ars fuit Romanorum propria. Artem, dignitate nobilissimam, praestantissimam utilitate, aperuit C. Cornelius Tacitus; tantoque duce ac magistro gloriati sunt quotquot postea publicarum rerum scientia inclaruere. Quam sibi doctrinam multa lectione, assidua meditatione, aegre pepererunt, eam lactam magis magisque parabilem fore sum ratus, si, quae apud Tacitum dispersa sunt, colligerem, civilisque prudentiae corpus conflarem. Ut id exsequerer, C. Cornelii Taciti politica ad praecipua quaedam capita revocavi, quibus rei civilis summa continetur. Ne quis tamen reputet me universos politicae scientiae fontes, qui passim in Tacito occurrunt, exhausisse: immo multo plures, eosque feracissimos, adhuc latere profiteor, quos lectori volupe erit scrutari, quibusque repertis uti ac frui gratius erit atque laudabilius. Mihi satis sit viam monstrasse, artisque novae elementa proposuisse, quibus erudiantur ingenia, mores instruantur, animi ad viriles curas exsuscitentur; et, quod mihi ut et Cornelio Tacito semper in votis fuit, omnes ad vitiorum odia studiaque virtutum inflammentur, quibus stat humana societas, florent vigentque imperia.

GAB. BROTIER.

C. CORNELII TACITI

POLITICA.

POLITICORVM CAPITA.

I. RELIGIO. II. PATRIA. III. LIBERTAS. IV. DOMINATIONES.
V. DOMINATIO ROMANA. VI. PRINCEPS. VII. MORES PRIN-
CIPVM ROMANORVM. VIII. AVLA. IX. CONSILIA. X. ROMA.
XI. SENATVS. XII. LEGES. XIII. POPVLVS. XIV. CO-
LONIAE. XV. TRIBVTA, VECTIGALIA. XVI. PROVINCIA-
RVM RECTORES. XVII. MILITIA. XVIII. DVX. XIX. PAX.
XX. BELLVM. XXI. VICTORIA. XXII. SEDITIONES. XXIII.
BELLA CIVILIA. XXIV. FORTVNA. XXV. FAMA. XXVI.
MORES. XXVII. LVXVS. XXVIII. SPECTACVLA. XXIX.
VIRTVTES. XXX. VITIA. XXXI. LITERAE ET ARTES.
XXXII. ARSPOLITICA. XXXIII. ELOQVENTIA. XXXIV.
HISTORIA. XXXV. PHILOSOPHIA. XXXVI. EDVCATIO
LIBERORVM. XXXVII. FEMINAE. XXXVIII. FAMILIAE.
XXXIX. SERVI, LIBERTI. XL. VITA. XLI. MORS.

I. RELIGIO.

Colenda divina, humana non impedienda.

OPORTERE dividi sacros et negotiosos dies, quis divina eo-
lerent, et humana non impedirent. Tacit. Annal. XIII, 41.

Cavendum ne inter prospera imminuatur religio.

Benignitati Deum gratiam referendam, ne ritus sacrorum
inter ambigua culti, per prospera oblitterarentur. Annal.
XI, 15.

Est in Religione modus.

Sanctius ac reverentius visum de actis Deorum credere quam scire. De Mor. German. 34.

Ne foedetur vanitate.

Multa vana sub nomine celebri vulgabantur. Annal. VI, 12.

Inter adversa gliscit superstitio.

Sunt mobiles ad superstitionem percussae semel mentes. Annal. I, 28.

Tunc audiuntur prodigia.

Quod in pace fors, seu natura, tunc fatum et ira Dei vocabatur. Hist. IV, 26.

Inclinatis ad credendum animis, loco ominum etiam fortuita. Hist. II, 1.

Plura prodigia, rudibus seculis, etiam in pace observata, quae nunc tantum in metu audiuntur. Hist. I, 86.

Divina quoque obtenduntur sceleribus.

Ob interfectam Octaviam, dona templis deereta. Quod ad eum finem memoravimus, ut quicumque casus temporum illorum nobis vel aliis auctoribus noseant, praesumptum habeant, quotiens fugas et caedes iussit princeps, totiens grates Deis actas; quaeque rerum secundarum olim, tum publicae cladis insignia fuisse. Annal. XIV, 64.

Scelerum vindex conscientia.

Facinora atque flagitia sua *Tiberio* quoque in supplicium verterant. Neque frustra praestantissimus sapientiae firmare solitus est, si recedantur tyrannorum mentes, posse adspici laniatus et ictus, quando ut corpora verberibus, ita saevitia, libidine, malis consultis, animus dilaceretur. Quippe Tiberium non fortuna, non solitudines protegebant, quia tormenta pectoris suasque ipse poenas fateretur. Annal. VI, 6.

Nero cunctos per artus tremens, seu numine exterrente, seu facinorum recordatione, nunquam timore vacuus. Annal. XV, 36.

II. PATRIA.

Dulce et iucundum quodque patriae solum.

Germaniam informem terris, asperam caelo, tristem cultu aspectuque, nisi si patria sit. De Morib. German. 2.

Omnibus, Principibus maxime, cara sit.

Cunctas sibi curas amore patriae leviores. Annal. XV, 36.

Optimus quisque amat patriam, et ejus malis ingemiscit.

Optimus quisque reipublicae cura moerebat. Annal. III, 44.

Vulgus etiam iis movetur.

Duos omnium mortalium impudicitia, ignavia, luxuria deterrimos, velut ad perdendum imperium fataliter electos, non senatus inodo et eques, quis aliqua pars et cura reipublicae, sed vulgus quoque palam moerere. Hist. I, 50.

Eius malis qui laetentur?

Multi odio praesentium et cupidine mutationis, suis quoque periculis laetabantur. Annal. III, 44.

III. LIBERTAS.

Libertas, commune bonum.

Libertatem natura, etiam mutis animalibus, datam. Hist. IV, 17.

VirtutisATRIX.

Etiam fera animalia, si clausa teneas, virtutis obliviscuntur. Hist. IV, 64.

Nihil libertate acrius.

Longa Romanorum cum Germanis bella: multa invicem damna. Non Samnis, non Poeni, non Hispaniae, Galliaeve, ne Parthi quidem saepius admonuere: quippe regno Arsacis acrior est Germanorum libertas. De Morib. German. 37.

Sunt et libertatis vitia.

Germanos non iuberi, non regi, sed cuncta ex libidine agere. Hist. IV, 76.

Illud ex libertate vitium, quod non simul, nec ut iussi conveniunt. De Mor. German. 11.

Nec aliud adversus validissimas gentes pro nobis utilius, quam quod in commune non consulant. Rarus duabus tribusve civitatibus ad propulsandum commune periculum conventus: ita dum singuli pugnant, universi vincuntur. Vit. Agric. 12.

Periculosiores sunt inimicitiae iuxta libertatem. De Mor. German. 21.

Audacia libertatis placita.

Quomodo lucem diemque omnibus hominibus, ita omnes terras fortibus viris natura aperuit. Hist. IV, 64.

Sicuti caelum Diis, ita terras generi mortalium datas: quaeque vacuae, eas publicas esse. Annal. XIII, 55.

Flagitiis quoque libertas obtenditur.

Libertas et speciosa nomina praetexuntur: nec quisquam alienum servitium et dominationem sibi concupivit, ut non eadem ista vocabula usurparet. Hist. IV, 73.

Falso libertatis vocabulum obtendi ab iis, qui privatim degeneres, in publicum exitiosi, nihil spei, nisi per discordias habeant. Annal. XI, 17.

Ut imperium evertant, libertatem praeferunt: si perverterent, libertatem ipsam adgredientur. Annal. XVI, 22.

Libertatem et dominationem miscere difficile.

Haud facile libertas et domini miscentur. Hist. IV, 64.

Optimis etiam Principibus placet libertatis modus.

Quomodo pessimis imperatoribus sine fine dominationem, ita quamvis egregiis modum libertatis placere. Hist. IV, 8.

IV. DOMINATIONES.

Varia dominationum genera.

Cunctas nationes et urbes populus, aut primores, aut singuli regunt. Annal. IV, 33.

Earum natura.

Populi imperium, iuxta libertatem. Annal. VI, 42.

Paucorum dominatio, regiae libidini propior est. Annal. VI, 42.

De mixta dominatione Taciti idea et sensus.

Delecta ex his et consociata reipublicae forma, laudari facilius, quam evenire; vel si evenit, haud diuturna esse potest. Annal. IV, 33.

Formam mixtae dominationis primi tentavere Germani.

De minoribus rebus principes consultant, de maioribus omnes; ita tamen, ut ea quoque, quorum penes plebem arbitrium est, apud principes pertractentur. De Morib. German. 11.

Pro hominum ingenio et opibus varia imperia.

Gothones regnantur paullo iam adductius, quam ceterae Germanorum gentes, nondum tamen supra libertatem. De Morib. German. 43.

Est apud *Suionas* et opibus honos; eoque unus imperitat, nullis iam exceptionibus, non precario iure parendi. De Morib. German. 44.

Suionibus Sitonum gentes continuantur. Cetera similes, uno differunt, quod femina dominatur: in tantum non modo a libertate, sed etiam a servitute degenerant. De Morib. German. 45.

Summae paupertatis mores.

Fennis mira feritas, foeda paupertas, non arma, non equi, non penates: victui herba, vestitui pelles, cubile humus: sola in sagittis spes..... Idemque venatus viros pariter ac feminas alit..... Nec aliud infantibus ferarum imbriumque suffugium, quam ut in aliquo ramorum nexu contegantur: huc redeunt iuvenes, hoc senum receptaculum..... Securi adversus homines, securi adversus Deos, rem difficillimam adsecuti sunt, ut illis ne voto quidem opus sit. De Morib. German. 46.

Dominationum vis in concordia.

Apud Seleucenses, trecenti opibus aut sapientia delecti, ut senatus: sua populo vis, et quotiens concordēs agunt, spernitur Parthus: ubi dissensere, dum sibi quisque contra aemulos subsidium vocant, aecitus in partem, adversus omnes valescit. Annal. VI, 42.

Quam flagrans dominandi cupido!

Cupido dominandi cunctis adfectibus flagrantior est. Annal. XV, 53.

Nihil ei sacrum.

Pharasmani cupido regni fratre et filia potior, animusque sceleribus paratus. Annal. XII, 47.

Ardescit periculis.

Imperium cupientibus, nihil medium inter summa et praecipitia. Hist. II, 74.

Adsunt semper studia et ministri.

Primas dominandi spes in arduo: ubi sis ingressus, adesse studia et ministros. Annal. IV, 7.

Dominationem inchoantibus quid expedit?

Novum imperium inchoantibus utilis clementiae fama.
Hist. IV, 63.

Mithridates atrocior, quam novo regno conducirer.
Annal. XI, 9.

Dominationis scelere quaesitae sors.

Nemo unquam imperium flagitio quaesitum bonis artibus exercuit. Hist. I, 30.

Non posse principatum scelere quaesitum, subita modestia et prisca gravitate retineri. Hist. I, 83.

V. DOMINATIO ROMANA.

Eius maiestas.

Apud Romanos vis imperii valet; inania transmittuntur.
Annal. XV, 31.

Virtute, non pecunia, nixa.

Sub Vitellio principe, imperii vires luxu corrumpuntur, contra veterem disciplinam et instituta maiorum, apud quos virtute, quam pecunia, res romana melius stetit.
Hist. II, 69.

Fraudibus et occultis invisa.

Non fraude neque occultis, sed palam et armatum populum romanum hostes suos ulcisci. Annal. II, 88.

Deditis clemens, victis gravis.

Victis graves poenas, in deditionem venienti paratam clementiam. Annal. II, 10.

Levius servitium apud Romanos deditis, quam captis.
Annal. XV, 1.

Populos recens subditos voluptatibus, liberalibusque artibus demulcebat.

Voluptatibus Romani plus adversus subiectos, quam armis valent. Hist. IV, 64.

Apud Britannos hiems saluberrimis consiliis absumpta: namque ut homines dispersi ac rudes, eoque bello faciles, quieti et otio per voluptates adsuescerent; hortari privatim, adiuvari publice, ut templa, fora, domus extruerent, laudando promptos, et castigando segnes: ita honoris aemulatio pro necessitate erat. Iam vero principum filios liberalibus artibus erudire, et ingenia Britannorum studiis Gallorum anteferre, ut qui modo linguam romanam abnuebant, eloquentiam concupiscerent: inde etiam habitus nostri honor, et frequens toga: paullatimque discessum ad delinimenta vitiorum, porticus et balnea et conviviorum elegantiam; idque apud imperitos humanitas vocabatur, cum pars servitutis esset. Vit. Agric. 21.

Vtebatur et religionibus.

In Britannia templum divo Claudio constitutum, quasi arx aeternae dominationis adspiciebatur; delectique sacerdotes, specie religionis, omnes fortunas effundebant. Annal. XIV, 31.

Regibus quoque.

Vetus ac iampridem recepta populi romani consuetudo, ut haberet instrumenta servitutis et reges. Vit. Agric. 14.

Iactis odiorum seminibus continebantur longinqui populi.

Semina etiam odiorum iacienda, ut saepe principes romani eandem Armeniam specie largitionis turbandis barbarorum animis praeberint. Annal. XII, 48.

Quomodo spectatum scelus externum?

Omne scelus externum cum laetitia habendum. Annal. XII, 48.

VI. PRINCEPS.

*Cum imperii magnitudine adolevit principatus
necessitas.*

Vetus ac iampridem insita mortalibus potentiae eupido, cum imperii magnitudine adolevit, erupitque. Nam rebus modicis, aequalitas facile habebatur: sed ubi subacto orbe, et aemulis urbibus regibusve excisis, securas opes concupiscere vacuum fuit, prima inter patres plebemque certamina exarsere: modo turbulenti tribuni, modo consules praevalidi: et in Vrbe ac foro tentamina civilium bellorum. Mox e plebe infima C. Marius, et nobilium saevissimus L. Sulla, victam armis libertatem in dominationem verterunt. Post quos Cu. Pompeius occultior, non melior. Et nunquam postea, nisi de principatu quaesitum. Hist. II, 38.

*Adulta necessitate, pacis interfuit rem romanam
regi a principe.*

Non aliud discordantis patriae remedium fuisse, quam ut ab uno regeretur. Annal. I, 9.

Omnem potestatem ad unum conferri pacis interfuit. Hist. I, 1.

Civile principis nomen iniecit Augustus.

Qui cuncta discordiis civilibus fessa sub nomine principis accepit. Annal. I, 1.

Non regno, neque dictatura, sed principis nomine constituta respublica. Annal. I, 9.

Ut praemineret, tribuniciam potestatem addidit.

Id summi fastigii vocabulum (*tribuniciam potestatem*) Augustus reperit, ne regis aut dietatoris nomen adsumeret, ac tamen appellatione aliqua cetera imperia praemineret. Annal. III, 56.

Ne turbarent religiones, addita quoque summi pontificatus dignitas.

Nunc Deum munere, summum pontificem etiam summum hominum esse, non aemulationi, non odio, aut privatis adfectionibus obnoxium. Annal. III. 58.

Quae principum auctoritas, populorum officia?

Principibus summum rerum indicium Dii dedere; populis obsequii gloria relicta est. Annal. VI, 8.

Eam conditionem esse imperandi, ut non aliter ratio constet, quam si uni reddatur. Annal. I, 6.

Vnum esse reipublicae corpus, atque unius animo regendum. Annal. I, 12.

Quanto maior est princeps, quanto invidiae magis obnoxius, tanto excelsiores sint eius cogitationes.

Non aedilis, aut praetoris, aut consulis partes sustineo: maius aliquid et excelsius a principe postulatur; et cum recte factorum sibi quisque gratiam trahant, unius invidia ab omnibus peccatur. Annal. III, 53.

Praecipuum in bonis amicis momentum.

Nullum maius boni imperii instrumentum, quam bonos amicos esse. Hist. IV, 7.

Amicorum principis munus.

Honestis sermonibus aures imperatoris imbuant. Hist. IV, 8.

Quomodo amici principis aestimentur?

Principem daturum plane documentum, honestis, an secus, amicis uteretur, si ducem amota invidia egregium, quam si pecuniosum et gratia subnixum per ambitum deligeret. Annal. XIII, 6.

Caveat princeps ne irrumpat adulatio. Vere enim Galba Pisonem alloquens :

Fidem, libertatem, amicitiam, præcipua humani animi bona, tu quidem eadem constantia retinebis; sed alii per obsequium imminuent. Irrumpet adulatio; blanditiæ pessimum veri adfectus venenum; sua cuique utilitas. Etiam ego ac tu simplicissime inter nos hodie loquimur; ceteri libentius cum fortuna nostra, quam nobiscum. Nam suadere principi quod oporteat, multi laboris: adsentatio erga principem quemcumque, sine adfectu peragitur. Hist. I, 15.

Laudes expendat.

Nec occultum est quando ex veritate, quando adumbrata lætitia facta imperatorum celebrentur. Annal. IV, 31.

Inter laudes, sæpe mæror est.

Moerens Burrhus, ac laudans. Annal. XIV, 15.

Intempestiva severitate abstineat.

Galbæ nocuit antiquus rigor et nimia severitas, cui iam pares non sumus. Hist. I, 18.

Offensis quoque et blanditiis caveat.

Vitellium, subitis offensis aut intempestivis blanditiis mutabilem, contemnebant metuebantque. Hist. II, 92.

Nimiae potentiae diffidat.

Nec unquam satis fida potentia, ubi nimia est. Hist. II, 92.

Negotiosa est principis vita.

Tiberius, nihil intermissa rerum cura, negotia pro solatiis accipiens, ius civium, preces sociorum tractabat. Annal. IV, 13.

Laus eius magna honores digne mandare.

Tiberius mandabat honores, nobilitatem maiorum, claritudinem militiae, illustres domi artes spectando: ut satis constaret non alios potiores fuisse. Annal. IV, 6.

Caduca principum dona, nisi sint ex utilitate publica.

Vitellius, dissidentia properus, festinare comitia, quibus consules in multos annos destinabat: foedera sociis, Latium externis dilargiri: his tributa dimittere; alios immunitatibus iuvare: denique nulla in posterum cura, lacerare imperium. Sed vulgus ad magnitudinem beneficiorum aderat: stultissimus quisque pecuniis mercabatur: apud sapientes cassa habebantur, quae neque dari, neque accipi, salva republica, poterant. Hist. III, 55.

Liberi sanguisque principum validissima principatus praesidia.

Non legiones, non classes, perinde firma imperii munita, quam numerum liberorum. Hist. IV, 52.

Amicos tempore, fortuna, cupidinibus aliquando, aut erroribus imminui, transferri, desinere: snum cuique sanguinem indiscretum, sed maxime principibus: quorum prosperis et alii fruuntur, adversa ad iunctissimos perueniant. Hist. IV, 52.

Principum filii in publicam fortunam adollescunt.

Ita nati estis, ut bona malaque vestra ad rempublicam pertineant. Annal. IV, 8.

Ne nimis civiles sint.

Displicere regnantibus civilia filiorum ingenia. Annal. II, 82.

Id nocuit Germanico.

In Germanicum favor et spes; nam iuveni civile ingenium, mira comitas, et diversa a Tiberii sermone, vultu, adrogantibus et obscuris. Annal. I, 33.

Quanto quis imperio propior, tanto sit cautior.

Suspectum semper invisumque dominantibus, qui proximus destinaretur. Hist. I, 21.

In legibus subsidium principis.

Satis oneram principibus, satis etiam potentiae: minui iura, quotiens gliscat potestas: nec utendum imperio, ubi legibus agi possit. Annal. III, 69.

Cuncta legum et magistratuum munia in se trahens princeps *Claudius*, materiam praedandi patefecerat. Annal. XI, 5.

Munimentum in sceleris poena.

Vitellius omnes *Galbae interfectores* conquiri et interfici insit, non honore *Galbae*, sed tradito principibus more, munimentum ad praesens, in posterum ultionem. Hist. I, 44.

Reputet princeps se esse mortalem, aeternam rempublicam.

Principes mortales, rempublicam aeternam esse. Annal. III, 6.

Famam et prosperam sui memoriam curet.

Ceteris mortalibus in eo stare consilia, quid sibi conducere putent: principum diversam esse sortem, quibus praecipua rerum ad famam dirigenda. Annal. IV, 40.

Cetera principibus statim adesse, unum insatiabiliter parandum, prosperam sui memoriam. Annal. IV, 38.

Quae vera ac magnifica sint principum decora ac monumenta, egregie explicavit Tiberius, cum divinos honores ab Hispania Ulteriore sibi oblatos recusasset.

Ego me, Patres conscripti, mortalem esse, et hominum officia fungi, satisque habere, si locum principem implcam, et vos testor, et meminisse posteros volo: qui satis superque memoriae meae tribuent, ut maioribus meis dignum, rerum vestrarum providum, constantem in periculis, offensionum pro utilitate publica non pavidum credant. Haec mihi in animis vestris templa, hac pulcherrimae effigies et mansurae: nam quae saxo struuntur, si iudicium postero-

ruin in odium vertit, pro sepulcris spernuntur. Proinde socios, cives, et Deos ipsos precor: hos, ut mihi ad finem usque vitae, quietam et intelligentem humani diviniq; iuris mentem duint; illos, ut quando concessero, cum laude et bonis recordationibus, facta atque famam nominis mei prosequantur. Annal. IV, 38.

Principibus certa et brevis est recti regula.

Vtilissimus idem ac brevissimus bonarum malarumque rerum delectus, cogitare, quid aut volueris sub alio principe, aut nolueris. Hist. I, 16.

Princeps subditos ut cives habeat.

Non dominationem et servos, sed rectorem et cives cogitet. Annal. XII, 11.

Maiestatem tamen reverentia tueatur.

Maiestate salva, cui maior e longinquo reverentia. Annal. I, 47.

Dominationis suae arcana calleat.

Augustus inter alia dominationis arcana, vetitis, nisi permissu, ingredi senatoribus aut equitibus romanis illustribus, seposuit Aegyptum: ne famē urgeret Italiam, quisquis eam provinciam claustraque terrae ac maris, quamvis levi praesidio adversus ingentes exercitus insedisset. Annal. II, 59.

In ea inquiri ne sinat. Inquirenti Gallo infensus fuit Tiberius.

Haud dubium erat, eam Galli sententiam altius penetrare, et arcana imperii tentari. Annal. II, 36.

Id illicitum semper et anceps.

Abditos principis sensus, et si quid occultius parat, exquirere, illicitum, anceps: nec ideo adsequare. Annal. VI, 8.

Annonam curet.

Annonae euram sustinet princeps : haec omissa funditus rempublicam trahet. Annal. III, 54.

In annonae saevitia additum a Tiberio solamen.

Saevitiam annonae incusante plebe, Tiberius statuit frumento pretium quod emiptor penderet, binosque nummos se additurum negotiatoribus in singulos modios. Neque tamen ob ea parentis patriae delatum et antea vocabulum adsumpsit. Annal. II, 87.

Magnum principem non dedecet popularitas.

Augustus civile rebatur miseri voluptatibus vulgi. Annal. I, 54.

Foeda principatus praemia.

Otho stupra nunc, et comessationes, et feminarum eectus, volvit animo : haec principatus praemia putat; quorum libido ac voluptas penes ipsum sit, rubor ac dedecus penes omnes. Hist. I, 30.

Falluntur, quibus luxuria specie liberalitatis imponit. Perdere iste *Otho* seiet, donare nesciet. Hist. I, 30.

Invisi semel principis miseranda sors.

Inviso semel principe, seu bene, seu male facta premunt. Hist. I, 7.

Vulgi iniqua de principibus iudicia.

Ipsa aetas Galbae et irrisui et fastidio erat, adsuetis iuventae Neronis, et imperatores forma ac decore corporis, ut est mos vulgi, comparantibus. Hist. I, 7.

Contumacia ne principem irritent populi.

Contumacia inferiorum lenitatem imperitantis deminui. Annal. XVI, 28.

Ferenda regum ingenia, neque usui crebras mutationes.
Annal. XII, 11.

Quomodo sterilitatem, aut nimios imbres, et cetera naturae mala, ita luxum vel avaritiam dominantium tolerate. Vitia erunt donec homines: sed neque haec continua, et meliorum interventu pensantur. Hist. IV, 74.

Se meminisse temporum, quibus natus sit, quam civitatis formam patres avique instituerint: ulteriora mirari, praesentia sequi: bonos imperatores voto expetere, qualescunque tolerare. Hist. IV, 8.

VII. MORES PRINCIPVM ROMANORVM.

AUGUSTVS.

Eius mens.

Divi Augusti acerrima mens. Hist. II, 76.

Sub eo principe florens imperium.

Mari Oceano, aut omnibus longinquis septimum imperium: regiones, provinciae, classes, cuncta inter se connexa: ius apud cives, modestia apud socios: Urbs ipsa magnifico ornatu: paucæ admodum vi tractata, quo ceteris quies esset. Annal. I, 9.

TIBERIUS.

Cautus princeps.

Cautissima Tiberii senectus. Hist. II, 76.

Dissimulationis studiosissimus.

Nullam aequè Tiberius, ut rebarur, ex virtutibus suis, quam dissimulationem, diligebat. Annal. IV, 71.

Eam ad mortem usque retinuit.

Iam Tiberium corpus, iam vires, nondum dissimulatio

descrebat : idem animi rigor , sermone ac vultu intentus , quaesita interdum comitate , quamvis manifestam defectio- nem tegebat. Aunal. VI, 50.

Callidus et anxius.

Ut callidum eius ingenium , ita anxium iudicium : neque eminentes virtutes sectabatur , et rursum vitia oderat : ex optimis periculum sibi , a pessimis dedecus publicum me- tuebat. Aunal. I, 80.

Tristis sub eo Roma.

Angusta et lubrica oratio sub principe qui libertatem metuebat , adulationem oderat. Aunal. II, 87.

Non alias magis anxia et pavens civitas , egens adversum proximos , congressus , colloquia , notae , ignotaeque aures vitari : etiam muta , atque inanima tectum et parietes cir- cumspectabantur. Aunal. IV, 69.

Antequam in deterius mutaretur , principatus eius forma.

Publica negotia , et privatorum maxima , apud patres tra- ctabantur , dabaturque primoribus disserere ; et in adula- tionem lapsos cohibebat ipse ; mandabatque honores , nobi- litatem maiorum , claritudinem militiae , illustres domi ar- tes spectando ; ut satis constaret , non alios potiores fuisse : sua consulibus , sua praetoribus species ; minorum quoque magistratuum exercitia potestas ; legesque , si maiestatis quae- stio eximeretur , bono in usu. At frumenta , et pecuniae ve- ctigales , cetera publicorum fructuum , societatibus equitum romanorum agitabantur. Res suas Caesar spectatissimo cui- que , quibusdam ignotis ex fama mandabat ; semelque ad- sumpti tenebantur , prorsus sine modo , cum plerique iis- dem negotiis insenscerent. Plebs acri quidem annona fa- tigabatur : sed nulla in eo culpa ex principe : quin infe- cunditati terrarum , aut asperis maris obviam iit , quantum impendio diligentiaque poterat ; et ne provinciae novis one-

ribus turbarentur, utque vetera sine avaritia aut crudelitate magistratuum tolerarent, providebat: corporum verbera, ademptiones honorum aberant. Rari per Italiam Caesaris agri, modesta servitia: intra paucos libertos domus, ac si quando cum privatis disceptaret, forum et ius. Annal. IV, 6 et 7.

Diversi eius mores.

Morum tempora illi diversa; egregium vita famaue quoad privatus, vel in imperiis sub Augusto fuit: occultum ac subdolum fingendis virtutibus, donec Germanicus ac Drusus superfuere. Idem inter bona malaue mixtus, incolumi matre: intestabilis saevitia, sed obtectis libidinibus, dum Seianum dilexit, timuitve: postremo in scelera simul ac dedecora prorupit, postquam remoto pudore et metu, suo tantum ingenio utebatur. Annal. VI, 51.

CAIVS CALIGVLA.

Eius natura.

C. Caesar turbidus animi. Hist. IV, 48.

Falsa perdidicit.

Etsi commotus ingenio, simulationum tamen falsa in sinu avi perdidieerat. Annal. VI, 45.

Sub Tiberio servus, post dominus deterrimus.

Immanem animum subdola modestia tegens, non damnatione matris, non exsilio fratrum rupta voce; qualem in diem Tiberius induisset, pari habitu, haud multum distantibus verbis. Unde mox scitum Passieni dictum percerebuit, neque meliorem unquam servum, neque deteriorem dominum fuisse. Annal. VI, 20.

Eius vitia fataque a Tiberio praevisa.

Illi, forte orto sermone, L. Sullam irridenti, omnia Sullae vitia, et nullam eiusdem virtutem habiturum prae-

dixit: simul crebris cum lacrimis minorem ex nepotibus complexus, truci alterius vultu: Occides hunc tu, inquit, et te alius. Annal. VI, 46.

CLAVDIVS.

Socors et hebes, uxoribus et libertis serviit.

Nihil arduum videbatur in animo principis, cui non iudicium, non odium erat, nisi indita et iussa. Annal. XII, 3.

A Messalina primum illusus, mox Agrippinae magis devinctus.

Versa ex eo civitas, et cuncta feminae obediebant, non per lasciviam, ut Messalinae rebus romanis illudenti. Adductum, et quasi virile, servitium. Palam severitas, ac saepius superbia: nihil domi impudicum, nisi dominationi expediret: cupido auri immensa obtentum habebat, quasi subsidium regno pararetur. Annal. XII, 7.

NERO.

Claudii insectatione gratiam gloriamque primum quaerit.

Formam futuri principatus praescipsit, ea maxime declinans, quorum recens flagrabat invidia. Non enim se negotiorum omnium iudicem fore, ut, clausis unam intra domum accusatoribus et reis, paucorum potentia grassaretur. Nihil in penatibus suis venale, aut ambitioni pervium: discretam domum et rempublicam. Teneret antiqua munia senatus. Consulum tribunalibus Italia et publicae provinciae adsisterent. Illi patrum aditum praeberent: se mandatis exercitibus consulturum. Nec defuit fides: multaque arbitrio senatus constituta sunt. Annal. XIII, 4.

Dein lascivia diffluit.

Otium foris, foeda domi lascivia, qua Nero itinera Urbis, et lupanaria, et diverticula, veste servili in dissimulationem sui compositus pererrabat. Annal. XIII, 25.

Patriae ruinis usus, domum Auream exstruit.

Nero, usus est patriae ruinis, exstruxitque domum, in qua haud perinde geminae et aurum miraculo essent, solita pridem et luxu vulgata, quam arva et stagna, et in modum solitudinum hinc silvae, inde aperta spatia, et prospectus: magistris et machinatoribus Severo et Celere, quibus ingenium et audacia erat, etiam quae natura denegavisset, per artem tentare, et viribus principis illudere. Annal. XV, 42.

Corruptus et corruptor Romanos perdidit.

Ita quatuordecim annis a Nerone adsuefactos, ut haud minus vitia principum amarent, quam olim virtutes verebantur. Hist. I, 5.

In hac corruptela, a coniuratis eius libidines pertaesis designatur successor ei non valde absimilis.

Coepta simul et aucta coniuratione, in quam certatim nomina dederant senatores, eques, miles, feminae etiam, cum odio Neronis, tum favore in C. Pisonem. Is Calpurnio genere ortus, ac multas insignesque familias paterna nobilitate complexus, elaro apud vulgum rumore erat, per virtutem, aut species virtutibus similes. Namque facundiam tuendis civibus exercebat, largitionem adversus amicos, et ignotis quoque eomi sermone et congressu. Aderant etiam fortuita, corpus procerum, decora facies: sed procul gravitas morum, aut voluptatum parcimonia: lenitati ac magnificentiae, et aliquando luxui indulgebat: idque pluribus probabatur, qui in tanta vitiorum dulcedine, summum imperium non restrictum, nec perseverum voluit.

GALBA.

Princeps in Hispania adsumitur.

Evulgatum imperii arcanum, posse principem alibi, quam Romae fieri. Hist. I, 4.

Eius mores et fortuna.

Ser. Galba, quinque principes prospera fortuna emensus, alieno imperio felicior *fuit*, quam suo. Vetus in familia nobilitas, magnae opes: ipsi medium ingenium, magis extra vitia quam cum virtutibus. Famae nec incuriosus nec venditiator. Pecuniae alicnae non appetens, suae parcus, publicae avarus. Amicorum libertorumque, ubi in bonos incidisset, sine reprehensione patiens: si mali forent, usque ad culpam ignarus: sed claritas natalium, et metus temporum obtentui, ut quod segnitia erat, sapientia vocaretur. Dum vigeat aetas, militari laude apud Germanias floruit. Proconsul Africam moderate, iam senior Citeriorem Hispaniam pari iustitia continuit: maior privato visus, dum privatus fuit, et omnium consensu, capax imperii, nisi imperasset. Hist. I, 49.

Nocuit nimia severitas.

Constat potuisse conciliare animos quantulacunque parci senis liberalitate: nocuit antiquus rigor, et nimia severitas; cui iam pares non sumus. Hist. I, 18.

Infirmus et credulus senex.

Hiantes, in magna fortuna, amicorum cupiditates ipsa Galbae facilitas intendebat: cum apud infirmum et credulum, minore metu, et maiore praemio peccaretur. Hist. I, 12.

Cuncta libertis servisque venalia.

Adferebant venalia cuncta praepotentes liberti: servo-

rum manus subitis avidae, et tanquam apud senem festinantes. Hist. I, 7.

Pisonem adoptat.

Piso, M. Crasso et Scribonia genitus, nobilis utrimque, vultu habituque moris antiqui, et aestimatione recta severus, deterius interpretantibus tristior habebatur: ea pars morum eius, quo suspectior sollicitis, adoptanti placebat. Hist. I, 14.

OTHO.

Eius adolescentia.

Otho pueritiam ineurose, adolescentiam petulanter egerat; gratus Neroni aemulatione luxus; eoque iam Poppaeam Sabinam principale scorum, ut apud conscium libidinum, deposuerat, donec Octaviam uxorem amoliretur: mox suspectum in eadem Poppaea, in provinciam Lusitaniam, specie legationis, seposuit. Otho, comiter administrata provincia, primus in partes *Galbae* transgressus, nec segnis, et donec bellum fuit, inter praesentes splendidissimus, spem adoptionis statim conceptam, acrius in dies rapiebat: faventibus plerisque militum, prona in eum aula Neronis, ut similem. Hist. I, 13.

Ambitione ac libidine ad principatus desiderium trahitur.

Non erat Othonis mollis et corpori similis animus. Et intimi libertorum servorumque corruptius, quam in privata domo habitum, aulam Neronis et luxus, adulteria, matrimonia, ceterasque regnorum libidines, avido talium, si auderet, ut sua ostentantes; quiescenti, ut aliena, exprobrabant. Hist. I, 22.

Dissimulata in principatu vitia.

Otho contra spem omnium non deliciis, neque desidia

torpescere : dilatae voluptates, dissimulata luxuria, et cuncta ad decorum imperii composita : eoque plus formidinis adferebant falsae virtutes et vitia reditura. Hist. I, 71.

Morte, quam vita, clarior.

Origo illi e municipio Ferentino. Pater consularis, avus praetorius; maternum genus impar, nec tamen inderorum: pueritia ac iuventa, qualem monstravimus: duobus facinoribus, altero flagitiosissimo, altero egregio, tantumdem apud posteros meruit bonae famae, quantum malae. Hist. II, 50.

VITELLIVS.

Vitellii cum Othone comparatio.

Ante utriusque exitum, quo egregiam Otho famam, Vitellius flagitiosissimam, meruere; minus Vitellii ignavae voluptates, quam Othonis flagrantissimae libidines timebantur. Addiderat huic terrorem atque odium caedes Galbae; contra illi initium belli nemo imputabat. Vitellius ventre et gula sibi ipsi hostis; Otho, luxu, saevitia, audacia, reipublicae exitiosior ducebatur. Hist. II, 31.

Vitellii gula et torpor.

Torpebat Vitellius, et fortunam principatus inertis luxu ac prodigiis epulis praesumebat, medio diei temulentus et sagina gravis. Hist. I, 62.

Epularum foeda et inexplebilis libido : ex Urbe atque Italia irritamenta gulae gestabantur, strepitibus ab utroque mari itineribus : exhausti conviviorum apparatus principes civitatum : vastabantur ipsae civitates : degenerabat a labore ac virtute miles, adsuetudine voluptatum, et contemptu dneis. Hist. II, 62.

Nihil eorum quae fierent Vitellio anquirente : brevi auditu, quamvis magna transibat, impar curis gravioribus. Hist. II, 59.

Eius aulae foeditas.

Nemo in illa aula probitate aut industria certavit : unum ad potentiam iter, prodigis epulis, et sumptu ganeaeque satiare inexplēbiles Vitellii libidines. Ipse abunde ratus, si praesentibus frueretur, nec in longius consultans, novies millicies sestertium, paucissimis mensibus, intervertisse creditur. Hist. II, 95.

Nulla consilia, aut laesura.

Surdae ad fortia consilia Vitellio aures. Hist. III, 67.

Peritissimos, et si consulerentur, vera dicturos, arcuere intimi amicorum Vitellii, ita formatis principis auribus, ut aspere, quae utilia, nec quidquam, nisi iucundum et laesurum acciperet. Hist. III, 56.

Morte, ut vita, probrosus.

Vitellius, capta Urbe, per aversam palatii partem, Aventinum, in domum uxoris, sellula defertur; ut si diem latebra vitavisset, Tarracinam ad cohortes fratremque perfugeret. Dein mobilitate ingenii, et quae natura pavoris est, cum omnia metuenti praesentia maxime displicerent, in palatium regreditur, vastum desertumque : dilapsis etiam infimis servitorum, aut occursum eius declinantibus. Terret solitudo et tacentes loci : tentat clausa : inhorrescit vacuis : fessusque misero errore, et pudenda latebra semet occultans, ab Iulio Placido, tribuno cohortis, protrahitur. Vinctae pone tergum manus : laniata veste, foedum spectaculum, ducebatur, multis inerepantibus, nullo illacrimante : deformitas exitus misericordiam abstulerat. Obvius e germanicis militibus, Vitellium infesto ieta, per iram, vel quo maturius ludibriis eximeret, an tribunum appetierit,

in incerto fuit: anrem tribuni amputavit, ac statim confossus est. Vitellium, infestis mucronibus coactum, modo erigere os et offerre contumeliis, nunc cadentes statuas suas, plerumque rostra, et Galbae occisi locum contueri; postremo ad Gemonias, ubi corpus Flavii Sabini iacuerat, propulere. Vox una non degeneris animi excepta, cum tribuno insultanti, « se tamen imperatorem eius fuisse », respondit. Ac deinde ingestis vulneribus concidit: et vulgus eadem pravitate insectabatur interfectum, qua foverat viventem. Patria illi Luceria: septimum et quinquagesimum aetatis annum explebat. Consulatum, sacerdotia, nomen locumque inter primores, nulla sua industria, sed cuncta patris claritudine adeptus. Principatum ei detulere, qui ipsum non noverant. Studia exercitus, raro cuiquam, bonis artibus quaesita, perinde adfuere, quam huic per ignaviam. Inerat tamen simplicitas ac liberalitas: quae, ni adsit modus, in exitium vertuntur. Amicitias, dum magnitudine munerum, non constantia morum, contineri putat, meruit magis, quam habuit. Reipublicae haud dubie intererat, Vitellium vinci: sed imputare perfidiam non possunt, qui Vitellium Vespasiano prodidere, cum a Galba descivissent. Hist. III, 85 et 86.

VESPASIANVS.

Bello egregius, sed avarus, imperium Muciani studiis adeptus.

Vespasianus acer militiae, anteire agmen, locum castris capere, noctu diuque consilio, ac si res posceret, manu hostibus obniti, cibo fortuito, veste habituque vix a gregario milite discrepans: prorsus, si avaritia abesset, antiquis ducebatur par. Mucianum e contrario magnificentia et opes et cuncta privatum modum supergressa extollebant: aptior

sermone, dispositu provisumque, civilium rerum peritus: egregium principatus temperamentum, si demptis utriusque vitiis, solae virtutes temperarentur. Hist. II, 5.

Eius principatus initia, prioribus similia.

Magna et misera civitas, eodem anno Othonem Vitelliumque passa, inter Vinios, Fabios, Icelos, Asiaticos, varia et pulchra sorte agebat; donec succedere Mucianus et Marcellus, et magis alii homines, quam alii mores. Hist. II, 95.

In melius mutatur.

Ambigua de Vespasiano fama: solusque omnium ante se principum, in melius mutatus est. Hist. I, 50.

TITVS.

Eius ingenium.

Titus ingenium quantaeque fortunae capax, deor oris eum quadam maiestate: mitis natura. Hist. II, 1; IV, 86.

Adolescentia, principatus.

Neque abhorrebat a Berenice iuvenilis animus: sed gerendis rebus nullum ex eo impedimentum: laeta in voluptatibus adolescentiam egit, suo quam patris imperio modestior. Hist. II, 2.

DOMITIANVS.

Caesaris vitia.

Nomen sedemque Caesaris Domitianus acceperat, nondum ad curas intentus, sed stupris et adulteriis filium principis agebat. Hist. IV, 2.

Ex paterna fortuna tantum licentiam usurpabat. Vit. Agric. 7.

Indomitae eius libidines timebantur. Hist. IV, 68.

Princeps saevus, deinde atrox.

Domitiani natura praeceptis in iram, et quo obscurior, eo irrevocabilius. Vit. Agric. 42.

Insensus virtutibus princeps. Vit. Agric. 41.

Domitianus non iam per intervalla ac spiramenta temporum, sed continuo et velut uno ictu rempublicam exhaustam..... Nero tamen subtraxit oculos, iussitque scelera, non spectavit: praecipua sub Domitiano miseriarum pars erat, videre et adspici; cum suspiria nostra subscriberentur; cum denotandis tot hominum palloribus sufficeret saevus ille vultus et rubor, quo se contra pudorem muniebat. Vit. Agric. 45.

Miserrima tum civitas.

Sicut vetus aetas vidit quid ultimum in libertate esset, ita nos quid in servitute, adempto per inquisitiones et loquendi audiendique commercio..... Per quindecim annos, grande mortalis aevi spatium, multi fortuitis casibus, promptissimus quisque saevitia principis interciderunt. Pauci, ut ita dixerim, non modo aliorum, sed etiam nostri superstitibus sumus, exemptis e media vita tot annis, quibus iuvenes ad senectutem, senes prope ad ipsos exactae aetatis terminos per silentium venimus. Vit. Agric. 2 et 3.

NERVA.

Sub egregio principe resurgit Roma.

Primo statim beatissimi seculi ortu, Nerva Caesar res olim dissociabiles miscuit, principatum ac libertatem. Vit. Agric. 3.

T R A I A N V S.

Princeps optimus.

Auget quotidie felicitatem imperii Nerva Traianus; nec spem modo ac votum securitas publica, sed ipsius voti fiduciam, ac robur adsumpsit. Vit. Agric. 3.

*Inter Domitiani mala, spes unica fuit durare
et principem Traianum videre.*

Durare in hac beatissimi seculi luce, ac principem Traianum videre, quodam augurio votisque apud nostras aures ominabatur *Agricola*. Vit. Agric. 44.

Sub optimo principe, Romae felicitas.

Nunc demum redit animus..... Non pigebit vel incondita ac rudi voce memoriam prioris servitutis ac testimonium praesentium temporum composuisse. Vit. Agric. 3.

Rara temporum felicitate, ubi sentire quae velis, et quae sentias dicere licet. Hist. I, 1.

VIII. A V L A.

*Fortunae intenta. Inde Tiberius senex Macroni,
gratiam Caii iuvenis captanti, exprobrabat :*

Occidentem ab eo deseri, Orientem spectari. Annal. VI, 47.

Nec certa spes.

Fato et sorte nascendi, ut cetera, ita principum inclinatio in hos, offensio in illos. Annal. IV, 20.

Ibi cauta magis, quam acris, valent consilia.

Potentiam cautis, quam acris consiliis, tutius haberi. Annal. XI, 29.

Fluxa aulae potentia.

Nihil rerum mortalium tam instabile ac fluxum, quam fama potentiae non sua vi nixae. Annal. XIII, 19.

Sallustius Crispus actate provecta speciem magis in amicitia principis (*Augusti*) quam vim tenuit. Idque et Maecenati acciderat; fato potentiae raro sempiternae: an satias capit, aut illos, cum omnia tribuerunt, aut hos, cum iam nihil reliquum est, quod cupiant? Annal. III, 30.

In aula, post casum, nulla manet potentiae reverentia.

Infracta a Nerone Agrippinae potentia, statim relictum Agrippinae limen: nemo solari, nemo adire, praeter paucas feminas, amore an odio incertum. Annal. XIII, 19.

E nimia potentia, maximum periculum.

Vinius in dies quanto potentior, eodem actu invisior erat. Hist. I, 12.

Nec ibi tuta obscuritas.

Satis clarus est apud timentem, quisquis timetur. Hist. II, 76.

In aula facetiis abstine.

Facetiarum apud praepotentes in longum memoria est. Annal. V, 2.

Ubi nihil ex vero traxere, acrem sui memoriam relinquant. Annal. XV, 68.

Aula criminationibus et laudibus saeva.

Valens, quinquam bene de partibus meritis, nullo apud Vitellium honore fuit: seeretis eum criminationibus infamaverat Fabius signarum, et quo incautior deciperetur, palam laudatum. Hist. I, 64.

Pessimum inimicorum genus, laudantes. Vit. Agric. 41.

Qualis in principes.

Haec cum ad sensu audita ab his, quibus omnia princi-

pum honesta atque inhonesta laudare mos est, plures per silentium aut occultum murmur exceperere. *Annal.* II, 38.

Aulici summa laus.

Inter abruptam contumaciam, et deforme obsequium pergere iter ambitione ac periculis vacuum. *Annal.* IV, 20.

In Seiano, pessimae aulici artes.

Tiberium variis artibus devinxit adeo, ut obscurum adversum alios, sibi uni incautum intectumque efficeret, non tam sollertia (quippe iisdem artibus victus est) quam Deum ira in rem romanam, cuius pari exitio vixit, ceciditque. Corpus illi laborum tolerans, animus audax: sui obtegens, in alios criminator: iuxta adulatio et superbia: palam compositus pudor, intus summa apiscendi libido: eiusque causa, modo largitio et luxus, saepius industria ac vigilantia, haud minus noxiae, quotiens parando regno finguntur. *Annal.* IV, 1.

IX. CONSILIA.

In imperiis plura consiliis agenda.

Plura in summa fortuna auspiciis et consiliis, quam telis et manibus geri. *Annal.* XIII, 6.

Consilia princeps adhibeat.

Quam arduum, quam subiectum fortunae cuncta regendi onus. *Annal.* I, 11.

Consiliorum difficultas.

Suadere principi quod oporteat, multi laboris. *Hist.* I, 15.

Absit ambitio.

Neque posse principem sua scientia cuncta complecti, neque expedire, ut ambitione aliena trahatur. *Annal.* III, 69.

Absit adsentatio.

Adsentatio erga principem quemcumque sine adfectu peragitur. Hist. I, 15.

Pessimi consultores.

Quibus omnia principum honesta atque inhonesta laudare mos est. Annal. II, 38.

Absit pavor.

Pavidis consilia in incerto sunt. Annal. III, 9.

Absit incorrupta libertas.

Neque in iis, quae ad rempublicam pertinerent, consilio nisi suo usurum, vel cum periculo offensionis. Annal. I, 8.

Consultoribus tamen ex libertate fama, fortuna ex obsequio.

Illa aetas duo pacis decora simul tulit: sed Laeco incorrupta libertate, et ob id fama celebratior: Capitonis obsequium dominantibus magis probabatur. Illi, quod praeturam intra stetit, commendatio ex iniuria; huic, quod consulatum adeptus est, odium ex invidia oriebatur. Annal. III, 75.

Cuius difficultia sunt tempora, sua est et consultoribus laus.

Lepidum, temporibus illis, gravem et sapientem virum fuisse comperio. Nam pleraque ab saevis adulationibus aliorum in melius flexit: neque tamen temperamenti egebat, cum aequabili auctoritate et gratia apud Tiberium vignerit. Annal. IV, 20.

L. Piso nullius servilis sententiae sponte auctor, et quotiens necessitas ingrueret, sapienter moderans. Ann. VI, 10.

Saepe ex consultoribus principum vitia.

Vitellius adventu fratris et irrepentibus dominationis magistris, superbior et atrocior. Hist. II, 63.

Ipso Vespasiano, inter initia imperii, ad obtinendas iniquitates haud perinde obstinato: donec indulgentia fortunae et pravis magistris didicit aususque est. Hist. II, 84.

X. ROMA.

Romae dignitas.

Caput rerum Urbem. Hist. II, 32.

Unde in omnia regimen. Annal. III, 47.

Erat grande momentum in nomine Urbis ac praetextu senatus. Hist. I, 76.

Mores Urbis.

Civitas novis sermonibus laeta. Hist. IV, 11.

Cuncta interpretans. Hist. II, 91.

Omnium gnara et nihil reticens. Annal. XI, 27.

Rimandis offensis sagax. Hist. IV, 11.

Avida discordiarum. Annal. XVI, 22.

Fecunda gignendis inimiciis. Hist. II, 93.

Facilis ad accipienda credendaque omnia nova, cum tristia sunt. Hist. I, 19.

* Pavida et servitio parata. Hist. IV, 2.

Sunt procacia urbanae plebis ingenia. Hist. III, 32.

Lascivit et furit, nec mala quidem publica miseratur.

Concurrere in campo Martio infestae *Flavianorum et Vitellianorum* acies. Pro Flavianis fortuna, et parta totiens victoria: Vitelliani desperatione sola ruebant; et quamquam pulsī, rursus in Urbe congregabantur. Aderat pugnantibus spectator populus, utque in ludicro certamine, hos modo, rursus illos clamore et plausu fovebat: quotiens pars altera inclinasset, abditos in tabernis, aut, si quam in domum perfugerant, « erui iugularique » expostulantes, parte maiore praedae potiebantur: nam milite ad sanguinem et cac-

des obverso, spolia in vulgus cedebant. Saeva ac deformis Urbe tota facies: alibi proclia et vulnera; alibi balineae popinaeque: simul cruor et strues corporum: iuxta scorta et scortis similes: quantum in luxurioso otio libidinum; quidquid in acerbissima captivitate scelerum: prorsus ut eandem civitatem et furere crederes, et lascivire. Confluxerant ante armati exercitus in Urbe, bis L. Sulla, semel Cinna victoribus; nec tunc minus crudelitatis: nunc inhumana securitas, et ne minimo quidem temporis voluptates intermissae; velut festis diebus id quoque gaudium accederet, exsultabant, fruebantur; nulla partium cura, malis publicis laeti. Hist. III, 82, 83.

In adulationem prona, laetatur sceleribus.

Exacto per scelera die, novissimum malorum fuit laetitia. Hist. I, 47.

Corrumpere, et corrumpi laeta.

Accitam lasciviam, ut quod usquam corrumpi et corrumpere queat, in Urbe visatur. Annal. XIV, 20.

Corrumpere et corrumpi, seculum vocatur. De Morib. German. 19.

Atrocibus etiam facilis.

Urbem, quo cuncta undique atrocita aut pudenda confluent celebranturque. Annal. XV, 44.

XI. SENATUS.

Senatus dignitas.

Senatus caput imperii, et decora omnium provinciarum. Hist. I, 84.

Senatus populusque, nunquam obscura nomina, etsi aliquando obumbrentur. Hist. II, 32.

Eius mutua.

Publica negotia, et privatorum maxima apud patres tractabantur. Annal. IV, 6.

Fas fuit senatori, ut de bello aut pace, de vectigalibus et legibus, quibusque aliis res romana continetur, suaderet dissuaderetve. Annal. XIII, 49.

In senatu principis praesidium. Otho milites adloquens, senatum pro se stantem laudat.

Senatus splendore et gloria sordes et obscuritatem Vitellianarum partium praestringimus. Nationes aliquas occupavit Vitellius, imaginem quamdam exercitus habet. Senatus nobiscum est. Sic fit, ut hinc respublica, inde hostes reipublicae consisterint. Quid? vos pulcherrimam hanc Urbem domibus et tectis et congestu lapidum stare creditis? Muta ista et inanima intereidere ac reparari promissa sunt: aeternitas rerum, et pax gentium, et mea cum vestra salus, incolumitate senatus firuatur. Hunc auspicio a parente et conditore Urbis nostrae institutum, et a regibus usque ad principes continuum et immortalem, sicut a maioribus accepimus, sic posteris tradamus. Nam, ut ex vobis senatores, ita ex senatoribus principes nascuntur. Hist. I, 84.

Nec sine gratia, nec sine severitate sit.

Senatum neque gratiae, neque severitatis expertem haberi par est. Annal. I, 25.

Senatum dedecet servitus.

Memoriae proditur, Tiberium, quotiens curia egrederetur, graecis verbis in hunc modum eloqui solitum: *O homines ad servitutem paratos!* scilicet etiam illum, qui libertatem publicam nollet, tam proiectae servientium patientiae taedebat. Annal. III, 65.

Quandoque nocet multitudo.

Iudice ab uno facilius discerni: odium et invidiam apud multos valere. Annal. III, 10.

XII. LEGES.

Legum initia.

Vetustissimi mortalium, nulla adhuc mala libidine, sine probro, scelere, eoque sine poena aut coercitionibus, agebant: neque praemiis opus erat, cum honesta nocte ingenio peterentur; et ubi nihil contra morem cuperent, nihil per metum vetabantur. At postquam exui aequalitas, et pro modestia ac pudore ambitio et vis incedebat, provenere dominationes, multosque apud populos aeternum mansere. Quidam statim, aut postquam regum pertaesum, leges maluerunt. Hae primo rudibus hominum animis simplices erant. Annal. III, 26.

Qui leges apud Romanos sanxere?

Nobis Romulus, ut libitum, imperitaverat: dein Numa religionibus et divino iure populum devinxit; repertaque quaedam a Tullo et Anco; sed praecipuus Servius Tullius sanctorum legum fuit, quis etiam reges obtemperarent. Annal. III, 26.

Pulsis regibus, statutae a libertate leges.

Pulso Tarquinio, adversum patrum factiones multa populus paravit tuendae libertatis, et firmandae concordiae: creatique decemviri, et accitis quae usquam egregia, compositae duodecim tabulae, finis aequi iuris. Annal. III, 27.

Secutae leges, plerumque discordes ac violentae.

Secutae leges, etsi aliquando in maleficos ex delicto, saepius tamen dissensione ordinum, et apiscendi illicitos

honores, aut pellendi claros viros, aliaque ob prava, per vim latae sunt. Annal. III, 27.

Legum malis incassum opem ferre voluit Pompeius.

Cn. Pompeius tertium consul, corrigendis moribus delectus, et gravior remediis quam delicta erant, suarumque legum auctor idem ac subversor, quae armis tuebatur, armis amisit. Annal. III, 28.

Graviora inde mala.

Exin continua per viginti annos discordia, non mos, non ius: deterrima quaeque impune; ac multa honesta exitio fuere. Annal. III, 28.

Quae tandem composuit Augustus.

Sexto demum consulatu Caesar Augustus, potentiae securus, quae triumviratu iusserat, abolevit; deditque iura, quis pace et principe utcremur. Annal. III, 28.

Ne temere ferantur, ne impune transcendantur leges.

Si velis quod nondum vetitum est, timeas ne vetere: at si prohibita impune transcenderis, neque metus ultra, neque pudor est. Annal. III, 54.

Leges in facta constitutae.

Ideo leges in facta constitui, quia futura in incerto sint: sic a maioribus institutum, ut si antecissent delicta, poenae sequerentur. Annal. III, 69.

Culpa, quam poena, tempore prior: emendari, quam peccare, posterius est. Annal. XV, 20.

Egregiae leges ex delictis.

Uso probatum est, leges egregias, exempla honesta apud bonos ex delictis aliorum gigni. Annal. XV, 20.

In poenis ius et modus.

Esse poenas legibus constitutas, quibus sine iudicium

saevitia, et temporum infamia, supplicia decernerentur. Annal. XIV, 48.

Non quidquid noceens reus pati mereretur, id egregio sub principe, et nulla necessitate obstricto senatu, statuendum. Annal. XIV, 48.

Legum severitatem excusat utilitas publica.

Habet aliquid ex iniquo omne magnum exemplum, quod contrasingulos utilitate publica rependitur. Annal. XIV, 44.

Quando multae leges?

Corruptissima republica, plurimae leges. Annal. III, 27.

Ut antehac flagitiis, ita tunc legibus laborabatur. Annal. III, 25.

Acria initia, incuriosus finis.

Acribus, ut ferme talia, initiis, incurioso fine. Annal. VI, 17.

Ubi invalida legum auxilia?

Invalido legum auxilio, quae vi, ambitu, postremo pecunia turbabantur. Annal. I, 2.

XIII. POPVLVS.

Qualis populi romani animus.

Imperaturus es hominibus, qui nec totam servitutem pati possunt, nec totam libertatem. Hist. I, 16.

Eius studia.

Populus novarum rerum cupiens pavidusque. Annal. XV, 46.

Rivalitate gaudet.

Neminem sine aemulo sinit. Annal. XIV, 29.

Vulgi mores.

Vulgus credulum. Hist. IV, 49.

Fingendi avidum. Hist. II, 1.

Pronum ad suspiciones. Hist. II, 21.

Ad deteriora promptum. Annal. XV, 64.

Cuiuscunque motus novi cupidum. Hist. I, 80.

Mutabile subitis, et tam pronum in misericordiam, quam immodicun saevitia. Hist. I, 69.

Sine rectore praeceps, pavidum, socors. Hist. IV, 37.

Ignavum, et nihil ultra verba ausurum. Hist. III, 58.

Vacuum curis, et sine falsi verique discrimine solitas adulationes edoctum. Hist. II, 90.

Cupiens voluptatum, et si eodem princeps trahat, laetum. Annal. XIV, 24.

Vulgus in iudiciis praeceps.

Mos vulgo, quamvis falsis reum subdere. Annal. I, 39.

Fortuitis etiam abutitur.

Qui mos vulgo, fortuita ad culpam trahentes. Annal. IV, 64.

Natura et Fortuna querulum.

Octavia, Neronis uxor, in Campaniam pulsa est. Inde crebri questus, nec occulti per vulgum, cui minor sapientia, et ex mediocritate fortunae pauciora pericula sunt. Annal. XIV, 60.

De annonae unice sollicitum.

Vulgus, alimenta in dies mercari solitum, cui una ex republica annonae cura. Hist. IV, 38.

Extremorum tamen malorum metu moestum.

Duos omnium mortalium impudicitia, ignavia, luxuria deterrimos, velut ad perdendum imperium fataliter electos, non senatus modo et eques, quis aliqua pars et cura reipublicae, sed vulgus quoque palam moerere. Hist. I, 50.

Vulgi audacia, aut pavor.

Fortioribus remediis agendum: nihil in vulgo modicum:

terrere, ni paveant: ubi pertimuerint, impune contemni.
Annal. I, 29.

Quod audacia turbidum, vi coërcendum.

Augustus, rerum potitus, ob magnitudinem populi, ac tarda legum auxilia, sumpsit e consularibus qui coërceret servitia, et quod civium audacia turbidum, nisi vim metuat.
Annal. VI, 11.

XIV. COLONIAE.

Condendarum coloniarum optima primum ratio.

Olim universae legiones deducebantur cum tribunis, et centurionibus, et suis cuiusque ordinis militibus, ut consensu et caritate rempublicam efficerent. Annal. XIV, 27.

Postea neglecta est.

Deducebantur ignoti inter se, diversis manipulis, sine adfectibus mutuis, quasi ex alio genere mortalium repente in unum collecti, numerus magis, quam colonia.
Annal. XIV, 27.

Quae inde secuta vitia.

Veterani Tarentum et Autium adscripti, non tamen infrequentiae locorum subvenere, dilapsis pluribus in provincias, in quibus stipendia expleverant. Neque coningiis suscipiendis, neque alendis liberis sueti, orbas sine posteris domos relinquebant. Annal. XIV, 27.

Coloniis infensi hostes.

Britanni sparsos per castralla milites consecrati, expugnatis praesidiis, ipsam coloniam invasere, ut sedem servitutis. Vit. Agric. 16.

Colonia Camulodunum valida veteranorum manu dedu-

citur in agros captivos, subsidium adversus rebelles, et imbuendis sociis ad officia legum. Annal. XII, 32.

XV. TRIBVTA, VECTIGALIA.

Tributorum necessitas.

Neque quies gentium sine armis, neque arma sine stipendiis, neque stipendia sine tributis haberi queunt. Hist. IV, 74.

Centesimam rerum venalium post bella civilia institutam deprecante populo, edixit Tiberius militare aerarium eo subsidio niui. Annal. I, 78.

Iis provideat princeps.

Ne provinciae novis oneribus turbarentur, utque vetera sine avaritia aut crudelitate magistratuum tolerarent, providebat Tiberius. Corporum verbera, ademptiones bonorum aberant. Annal. IV, 6.

Temperandae publicanorum cupidines, non tollenda vectigalia.

Crebris populi flagitationibus immodestiam publicanorum arguentis, dubitavit Nero, an cuncta vectigalia omitti iuberet, idque pulcherrimum donum generi mortaliuui daret. Sed impetum eius, multum prius laudata magnitudine animi, adinuere senatores, dissolutionem imperii docendo, si fructus, quibus respublica sustineretur, deminuerentur; quippe, sublati portoriiis, sequens, ut tributorum abolitio expostularetur: plerasque vectigalium societates a consilibus et tribunis plebis constitutas, aeri etiam populi romani libertate. Reliqua mox ita provisa, ut ratio quaestuum et necessitas erogationum inter se congruerent. Temperandas plane publicanorum cupidines, ne per tot annos sine querela tolerata, novis acerbitatibus ad invidiam verterent. Annal. XIII, 50.

Parcimonia sit, ne gliscant scelera.

Aerarium si ambitione exhauserimus, per scelera sup-
plendum erit. Annal. II, 38.

Quibusdam populis non tributa, sed viri indicebantur.

Batavi gloriabantur sibi non tributa, sed virtutem et
viros indici: proximum id libertati. Hist. V, 25.

Batavis manet honos, et antiquae societatis insigne: nam
nec tributis continentur, nec publicanus atterit: exem-
pti oneribus et collationibus, et tantum in usum procliorum
sepositi, velut tela atque arma, bellis reservantur. De Mo-
rib. Germ. 29.

*Equitum romanorum societatibus agitabantur
vectigalia.*

Frumenta, et pecuniae vectigales, cetera publicorum
fructuum, societatibus equitum romanorum agitabantur.
Annal. IV, 6.

XVI. PROVINCIARVM RECTORES.

Provinciae rector domum suam primum coërceat.

Iulius Agricola a se suisque orsus, primam domum suam
coërcuit; quod plerisque haud minus arduum est, quam
provinciam regere: nihil per libertos servosque publicae rei.
Vit. Agric. 19.

Alienae famae consulat.

Rarissima modératione maluit videri invenisse bonos,
quam fecisse. Vit. Agric. 7.

Officiis non peccaturos praeponat.

Officiis et administrationibus potius non peccaturos praec-
ponere, quam damnare, cum peccassent. Vit. Agric. 19.

Vigil sit, ac cautus.

Omnia scire, non omnia exsequi. Vit. Agric. 19.

Moderatus in poena.

Parvis peccatis veniam, magnis severitatem commodare: nec poena semper, sed saepius poenitentia contentus esse. Vit. Agric. 19.

Intempestivis delictorum remediis absteineat.

Felix intempestivis remediis delicta accendebat. Annal. XII, 54.

Nec favorem captet, nec offendat.

Plura saepe peccantur dum demeremur, quam dum offendimus. Annal. XV, 21.

In exigendis tributis aequalis.

Frumenti et tributorum auctionem aequalitate munerum mollire, circumcisis, quae in quaestum reperta, ipso tributo gravius tolerabantur. Vit. Agric. 19.

Idem sit administrationis tenor.

Initia magistratuum nostrorum meliora ferme, finis inclinat. Annal. XV, 21.

Nec necesse est ut emineat, sed par sit negotiis.

Poppaeus Sabinus, modicus originis, principum amicitia consulatum ac triumphale decus adeptus; maximisque provinciis per quatuor et viginti annos impositus, nullam ob eximiam artem, sed quod par negotiis, neque supra erat. Annal. VI, 39.

In Agricola egregium exemplar.

Tempora curarum remissionumque divisa: ubi conventus ac iudicia poscerent, gravis, intentus, severus, et saepius misericors: ubi officio satisfactum, nulla ultra potestatis persona, tristitiam et arrogantiam et avaritiam exuebat; nec illi, quod est rarissimum, aut facilitas auctoritatem, aut severitas amorem deminuit. Integritatem atque abstinentiam in tanto viro referre, iniuria virtutum fuerit. Vit. Agric. 9.

XVII. MILITIA.

Lectus olim miles, non emptus.

Galbae vox pro republica honesta, ipsi anceps, legi a se militem, non emi. Hist. I, 5.

Voluntario militi non eadem virtus.

Voluntarium militem non eadem virtute ac modestia agere: quia plerumque inopes ac vagi sponte militiam sumunt. Annal. IV, 4.

Non ex commendatione, sed optimus, probetur.

Julius Agricola non studiis privatis, nec ex commendatione, aut precibus centurionum, milites adscire, sed optimum quemque fidelissimum putare. Vit. Agric. 19.

Aliter subvertitur militiae decus.

Sub Vitellio principe, convulsam castrorum decus: viginti millibus e toto exercitu permixtis magis, quam electis. Hist. II, 94.

Cum milite abstinendum contumelia.

Militi insolens contumeliae animus. Hist. II, 8.

Si iusta orat, ne contradicas.

Preces erant, sed quibus contradici non posset. Hist. IV, 46.

Eius libidinem facilitate ne accendas.

Flaccus multa concedendo, nihil aliud effecerat, quam ut acrius exposcerent, quae sciebant negaturum. Hist. IV, 19.

Decora militis sedes, castra.

Proprium esse militis decus in castris: illam patriam, illos penates. Hist. III, 84.

Extra castra corrumpitur.

Inter paganos corruptior miles. Hist. I, 53.

Segnem ac desidem, et circo ac theatris corruptum militem increpabant. Hist. II, 21.

Emptis praesertim vacationibus depravatur.

Vacationes praestari centurionibus solitas gregarius miles, ut tributum annuum pendebat. Quarta pars manipuli, per commeatus, aut in ipsis castris vaga, dum mercedem centurioni exsolveret, neque modum oneris ququam, neque genus quaestus pensi habebat; per latrocinia et raptus, aut servilibus ministeriis, militare otium redimebant. Tum locupleūssimus quisque miles, labore ac sacvitia fatigari, donec vacationem emeret: ubi sumptibus exhaustus, socordia insuper elanguerat, inops pro locuplete, et iners pro strenuo, in manipulum redibat: ac rursus alius atque alius, eadem egestate ac licentia corrupti, ad seditionem et discordias, et ad extremum bella civilia ruebant. Hist. I, 46.

Otho, ne vulgi largitione centurionum animos averteret, ex fisco suo vacationes annuas exsoluturum promisit: rem haud dubie utilem, et a bonis postea principibus perpetuitate disciplinae firmatam. Hist. I, 46.

Pace longa mollescit.

Syria transmotae legiones, paece longa segnes, munia Romanorum aegerrime tolerabant. Annal. XIII, 35.

Satis constitit fuisse in eo exercitu veteranos, qui non stationem, non vigilas inissent; vallum fossamque quasi nova et mira viderent: sine galeis, sine loriceis, nitidi et quaestuosi, militia per oppida expleta. Annal. XIII, 35.

Tum pronus est ad discordias.

Quantum hebes ad sustinendum laborem miles, tanto ad discordias promptior. Hist. II, 99.

Et hoste ipso difficilior.

Corbuloni plus molis adversus ignaviam militum, quam contra perfidiam hostium erat. Annal. XIII, 35.

Ducis exemplo et severitate emendatur.

Corbulo, dimissis quibus senectæ aut valetudo adversa erat, supplementum petivit. Et habui per Galatiam ac Cappadociam delectus. Adicetaque ex Germania legio eum equiibus alariis et peditatu cohortium: retentusque omnis exercitus sub pellibus, quamvis hieme sæva adeo, ut obducta glacie, nisi effossa, humus tentoriis locum non præberet. Ambusti multorum artus vi frigoris, et quidam inter excubias exanimati sunt. Annotatusque miles, qui fascem lignorum gestabat, ita præriguisse manus, ut oneri adhaerentes, truncis brachiis deciderent. Ipse cultu levi, capite intacto, in agmine, in laboribus, frequens adesse: laudem strenuis, solatium invalidis, exemplum omnibus ostendere. Dehinc, quia duritiam cæli militiæque inulti abnuebant, descrebantque, remedium severitate quaesitum est. Nec enim, ut in aliis exercitiis, primum alterumque delictum venia prosequebatur, sed, qui signa reliquerat, statim capite poenas luebat. Idque usu salubre, et misericordia melius adparuit: quippe pauciores illa castra deseruere, quam ea in quibus ignoseebatur. Annal. XIII, 35.

Divide exercitus, ne corrumpantur.

Longis spatiis discreti exercitus, quod saluberrimum est ad continendam militarem fidem, nec vitii, nec viribus misciebantur. Hist. I, 9.

Qui infringit virtutem exercitus, perfidiae suspectus est.

Perfidiam meditant, infringere exercitus virtutem, inter artes erat. Hist. II, 99.

Nec difficilis corrumpi miles.

Piso largitione, ambitu, infimos manipularium iuvando, cum veteres centuriones, severos tribunos demoveret, locaque eorum clientibus suis, vel deterrimo cuique adtribueret, desidiam in castris, licentiam in urbibus, vagum ac lascivientem per agros militem sineret, eo usque corruptionis proventus est, ut sermone vulgi, parens legionum haberetur. Annal. II, 55.

Decumato quoque exercitu, restituitur virtus.

Cohors Romana in Africa coram Tacfarinate terga dederat. L. Apronius magis dedecore suorum, quam gloria hostis anxius, raro ea tempestate, et e vetere memoria facinore, decumum quemque ignominiosae cohortis sorte ductos, fusti necat. Tantumque severitate profectum, ut vexillum veteranorum non amplius quingenti numero easdem Tacfarinatis copias fuderint. Annal. III, 21.

Cum decumatur exercitus, etiam strenui sortiuntur.

Nam et ex fuso exercitu, cum decimus quisque fusti feritur, etiam strenui sortiuntur. Annal. XIV, 44.

Severitatem legis excusat utilitas publica.

Habet aliquid ex iniquo omne magnum exemplum, quod contra singulos, utilitate publica rependitur. Ann. XIV, 44.

Militum obsequio res militaris continetur.

Imus ad bellum. Num omnes nuntios palam audiri, omnia consilia cunctis praesentibus tractari, ratio rerum, aut occasionum velocitas patitur? Tam nescire quaedam milites, quam scire oportet. Ita se ducum auctoritas, sic rigor disciplinae habet, ut multa etiam centuriones tribunosque tantum iuberi expediat. Si, ubi iubeantur, quaerere singulis liceat, pereunte obsequio etiam imperium intercidit. Hist. I, 83.

Parendo potius, commilitones, quam imperia ducum sciscitando, res militares continentur: et fortissimus in ipso discrimine exercitus est, qui ante discrimen quietissimus. Vobis arma et animus sit; mihi consilium, et virtutis vestrae regimen relinquit. Hist. I, 84

Sine obsequio ne prodest quidem virtus.

Obsequium et parendi amor solum partibus Othonianis defuit, cum virtutis haud poeniteret. Hist. II, 19.

Militum vitia.

Miles periculi, quam morae patientior: quippe ingrata, quae tuta ex temeritate spes: omnesque caedes et vulnera et sanguis aviditate praedae pensabantur. Hist. III, 26.

Ignavissimus quisque, et, ut res docuit, in periculo non ausurus, nimii verbis, linguae feroces. Hist. I, 35.

Illi modo cauti ac sapientes, prompti post eventum ac magniloqui erant. Vit. Agric. 27.

XVIII. DVX.

Quae propriae sint ducis artes?

Ratio et consilium, propriae ducis artes. Hist. III, 20.

Divisa inter exercitum ducesque munia: militibus cupidinem pugnandi convenire; duces providendo, consulendo, cunctatione saepius, quam temeritate prodesse. Hist. III, 20.

Militum favorem, sed per bonas artes, quaerat.

Militum favorem, ut largitione et ambitione male adquiri, ita per bonas artes haud spernendum. Hist. I, 17.

Nec nocet tempestiva severitas.

Ferunt militem; quia vallum non accinctus, atque alium, quia pugione tantum accinctus foderet, a *Corbulone* morte punitos; quae nimia, et incertum an falso iacta, originem

tamen e severitate ducis traxere; intentumque et magnis delictis inexorabilem scias, cui tantum asperitatis etiam adversus levia credebatur. *Annal. XI, 18.*

Ducem dedecet socordia.

Silvanus socors bello, et dies rerum verbis bello terens. *Hist. III, 50.*

Exitiosa est avaritia.

Valens ob lucra et quaestus infamis, eoque alienae etiam culpa dissimulator. *Hist. II, 56.*

Quae cunctatione peccavit, corrigat virtute.

Si cunctatione deliqui, virtute corrigam. *Annal. XV, 2.*

Si facundia non adsit, suppleat auctoritas.

Corbulo magna auctoritate, quae viro militari pro facundia erat. Annal. XV, 26.

Consulat, ut valeat.

Omnia inconsulti impetus coepta, initiis valida, spatio languescunt. *Hist. III, 58.*

Nè nimis consulat.

Fabius Valens, inutili cunctatione, agendi tempora consulando consumpsit: mox utrumque consilium aspernatus, quod inter ancipitia deterrimum est, dum media sequitur, nec ausus est satis, nec providit. *Hist. III, 40.*

At constans sit in consiliis.

Eludi Parthus tractu belli poterat, si Paeto, aut in suis, aut in alienis consiliis, constantia fuisset. Verum ubi a viris militaribus adversus urgentes casus firmatus erat, rursus, ne alienae sententiae indigus videretur, in diversa ac deteriora transibat. *Annal. XV, 10.*

Ne sit vanus et pervicax.

Laco, ignarus militarium animorum, consilii quoque quam-

vis egregii, quod non ipse adferret, inimicus, et adversus peritos pervicax. Hist. I, 26.

Consilia exploret.

Paucis decus publicum curae: plures tuta disserunt. Annal. XII, 48.

Periculo explorantur.

Consilium ab omnibus datum est, periculum pauci sumpsere. Hist. III, 69.

Nocet consiliis aulae distantia.

Ex distantibus terrarum spatiis, consilia post res adferbantur. Hist. III, 8.

Nocent simultates.

Iulius Classicianus, Suetonio discors, bonum publicum privatis simultatibus impediēbat. Annal. XIV, 38.

Nocent adflictae res.

In metu consilia prudentium, et vulgi rumor, iuxta audiuntur. Hist. III, 58.

Quod in perditis rebus accidit, omnes praecipere, nemo exsequi. Hist. III, 73.

Cuncta metu extollentes, facili credulitate eorum, qui eadem pavebant. Annal. XV, 11.

Ut evenit in consiliis infelicibus, optima videbantur, quorum tempus effugerat. Hist. I, 39.

Adflictis rebus cito succurrendum.

Vitellius, fractis apud Cremonam rebus, nuntios cladis occultans, stulta dissimulatione remedia potius malorum, quam mala, differebat. Quippe consentienti consultantique supererant spes viresque: cum e contrario laeta omnia fingeret, falsis ingravecebat. Hist. III, 54.

Duci infensa semper adversa.

Iniquissima haec bellorum conditio est: prospera omnes sibi vindicant, adversa uui imputantur. Vit. Agric. 27.

Infensa saepe et prospera.

Militaris gloriae cupido, ingrata temporibus, quibus sinistra erga eminentes interpretatio, nec minus periculum ex magna fama, quam ex mala. Vit. Agric. 5.

Sunt quoque ducibus sua vitia.

Rebus secundis etiam egregios duces insolescere. Hist. II, 7.

Non tamen culpanda in duce inania.

Corbulo omnium ora in se verterat, corpore ingens, verbis magnificus, et super experientiam sapientiamque, etiam specie inanium validus. Annal. XIII, 8.

Studia militum in Caecinam inclinabant; super benignitatem animi qua promptior habebatur, etiam vigore aetatis, proceritate corporis, et quodam inani favore. Hist. II, 30.

At odiosa est iactantia.

Antonius, nimius commemorandis quae meruisset, alios ut imbelles increpat. Unde paulatim levior viliorque haberi. Hist. IV, 80.

Odiosior et flagitii reus, qui publica ruina sua dedecora operit.

Caecina, decora iuventa, corpore ingens, animi immodicus, scito sermone, erecto incessu, studia militum illexerat. Hunc invenem Galba quaestorem in Baetica, impigre in partes suas transgressum legioni praeposuit: mox compertum, pecuniam publicam avertisse, ut peculatorum flagitari iussit. Caecina aegre passus, miscere cuncta et privata vulnera reipublicae malis operire statuit. Hist. I, 53.

Lucilius Bassus Ravennati simul ac Misenensi classibus a Vitellio praepositus, quod non statim praefecturam praetorii adeptus foret, iniquam iracundiam flagitiosa perfidia ulciscabatur. Hist. II, 100.

Tanti flagitii caussae.

Nobis, super insitam levitatem, et, prodito Galba, vilem mox fidem, aemulatione etiam invidiaque, ne ab aliis apud Vitellium anteirentur, pervertisse ipsum Vitellium videntur. Hist. II, 101.

Varia ducum ingenia.

Suetonius Paullinus diligens ac moderatus dux, cunctator natura, etcui cauta potius consilia cum ratione, quam prospera ex casu placerent. Vit. Agric. 5; Hist. II, 25.

Germanicus optimi ducis imago. Suorum animos explorat.

Nocte coepta, egressus augurali, per occulta et vigilibus ignara, comite uno, contactus humeros ferina pelle, adit castrorum vias, adsistit tabernaculis, fruiturque fama sui: cum hic nobilitatem ducis, decorem alius, plurimi patientiam, comitatem, per seria, per iocos eundem animum laudibus ferrent: reddendamque gratiam in acie faterentur. Annal. II, 13.

Cuncta hostium noverat.

Nihil ex iis Caesari incognitum: consilia, locos, prompta, occulta noverat, astusque hostium in perniciem ipsis vertebat. Annal. II, 20.

Ardua sibi, leviora aliis seponerat.

Quod arduum sibi, cetera legatis permisit. Annal. II, 20.

Eo extincto, dolor.

Indolere exterarum nationes regesque; tanta illi comitas in socios, mansuetudo in hostes; visuque et auditu iuxta venerabilis, cum magnitudinem et gravitatem summae fortunae retineret, invidiam et adrogantiam effugerat. Funus sine imaginibus et pompa, per laudes, et memoriam virtutum eius celebre fuit. Et erant qui formam, aetatem, ge-

nus mortis, ob propinquitatem etiam locorum, in quibus interit, Magni Alexandri fati adaequarent. Nam utrumque corpore decore, genere insigni, haud multum triginta annos egressum, suorum insidiis externas inter gentes occidisse; sed huuc mitem erga amicos, modicum voluptatum, uno matrimonio, certis liberis egisse: neque minus proeliatorem, etiamsi temeritas abfuerit, praepeditusque sit, perculsas tot victoriis Germanias servitio premere: quod si solus arbiter rerum, si iure et nomiae regio fuisset, tanto promptius adscendurum gloriam militiae, quatum clementia, temperantia, ceteris bonis artibus praestitisset. *Annal. II, 72, 73.*

XIX. PAX.

Bonis artibus iudiget.

In turbas ac discordias pessimo cuique plurima vis: pax et quies bonis artibus indigent. *Hist. IV, 1.*

Eam curet princeps.

Aequitate quam sanguine, caussa quam armis, retinere parva maioribus malueram. *Annal. XV, 2.*

Firmet sapientia.

Laetiore Tiberio, quia pacem sapientia firmaverat, quam si bellum per acies confecisset. *Annal. II, 64.*

Honesta sit.

Consuluit inter primores civitatis Nero, bellum ancepit, an pax inhonesta placeret. Nec dubitatum de bello. *Annal. XV, 25.*

Misera pace potius est bellum.

Miseram pacem vel bello bene mutari. *Annal. III, 44.*

Miseram servitutem falso pacem vocari. *Hist. IV, 17.*

Intuta, quae indecora. *Hist. I, 33.*

Ex nimia pace periculum.

Chernsci nimiam ac marcentem diu pacem illacessiti nutrierunt : idque iucundius, quam tutius fuit ; quia inter impotentes et validos falso quiescas : ubi manu agitur, modestia ac probitas nomina superioris sunt. De Mor. Germ. 36.

Ex proeliis pax et securitas.

Langobardos paucitas nobilitat, *quod* plurimis ac valentissimis nationibus cincti, non per obsequium, sed proeliis et periclitando tuti sunt. De Morib. German. 40.

Ea franguntur militares animi, corrumpitur disciplina.

Belto Othoniano motae Urbis curae : nullus ordo metu, aut periculo vacuus : primores senatus aetate invalidi, et longa pace desides ; segnis et oblita bellorum nobilitas ; ignarus militiae eques ; quanto magis occultare et abdere pavorem nitebantur, manifestius pavidi. Nec decrant e contrario, qui ambitione stolidi, conspicua arma, insignes equos, quidam luxuriosos apparatus conviviorum et irritamenta libidinum, ut instrumenta belli, mercarentur. Hist. I, 88.

Invisa est nobilitati,

Cui in pace durius est servitium. Annal. XI, 10.

Nec industriam exerit.

Militares artes per omnium ignotae ; industriosque et ignavos pax in aequo tenet. Annal. XII, 12.

XX. BELLVM.

PRAECIPVAE BELLORVM CAUSSAE.

Opes.

Maximum discrimen, penes quos aurum et opes, praecipuae bellorum caussae. Hist. IV, 74.

Regum gloria.

Sua retinere, privatae domus: de alienis certare, regiam laudem esse. Annal. XV, 1.

Vis.

Id in summa fortuna aequius, quod validius. Ann. XV, 1.

Morum diversitas.

Ex diversitate morum crebra bella. Hist. V, 12.

Bellorum necessitas.

Non ignavia, magna imperia contineri: virorum armorumque faciendum certamen. Annal. XV, 1.

Alii bellum sumunt, alii gerunt.

Sumi bellum etiam ab ignavis, strenuissimi cuiusque periculo geri. Hist. IV, 69.

Quomodo exploranda belli consilia.

Omnes qui magnarum rerum consilia suscipiunt, aestimare debent, an, quod inchoatur, reipublicae utile, ipsis gloriosum, aut promptum effectum, aut certe non arduum sit. Simul ipse, qui suadet, considerandus est, adiiciatne consilio periculum suum; et, si fortuna coeptis adfuerit, cui summum decus adquiratur. Hist. II, 76.

Initia in bellis multum valent.

Ut initia belli provenissent, famam in cetera fore. Hist. II, 20.

Bella taedio moraque saepe corrupta.

Multa bella impetu valida, per taedia et moras evanuisse. Hist. II, 32.

Pecunia quoque corrumpuntur.

Neminem adco in arma pronum, ut non idem pretium quietis, quam periculi, malit. Hist. IV, 76.

Saepe in trahendo bello magna laus.

Corbulo legiones duas cum Verulano Severo et Vettio Bolano subsidium Tigrani mittit, occulto praecepto, compositius cuncta, quam festinantius agerent: quippe bellum habere, quam gerere, malibat. *Annal. XV, 3.*

Insidiis utitur Corbulo.

Nec irritae, aut degeneres insidiae fuisse adversus transfugam et violatorem fidei. *Annal. XI, 19.*

Concordia agendum.

Commune periculum concordia propulsandum. *Vit. Agricolae, 29.*

Rebusturbatis, malum extremum discordia. *Ann. IV, 49.*

Summa sit annonae cura.

Exercitum sine copiis retineri non posse. *Hist. II, 32.*

Bellorum egregius finis.

Bellorum egregios fines, quoties ignoscendo transigatur. *Annal. XII, 19.*

Ita maioribus placitum, quanta pervicacia in hostem, tanta beneficentia adversus supplices utendum: nam triumphos populis regnisque integris adquiri. *Annal. XII, 20.*

XXI. VICTORIA.

Magnifica sine civium sanguine.

Ingens victoriae decus citra romanum sanguinem bel-
lanti. *Vit. Agric. 35.*

Provinciarum sanguine quaesita.

Provinciarum sanguine provincias vinci. *Hist. IV, 17.*

Imperiosa est.

Victoriae rationem non reddi. *Hist. IV, 14.*

Omnia ei prona.

Omnia prona victoribus. Hist. III, 64.

Ne gliscat tamen temeritas.

Quod inconditam nuper Valentini mapum contra spem suam fuderint, alimentum illis ducique temeritatis, Hist. IV, 76.

Diffidat, et victos caveat.

Victores et victos numquam solida pace coalescere. Hist. II, 7.

Haud facile continentur victi.

Metus et terror, infirma vincula caritatis: quae ubi removeris, qui timere desierint, odisse incipiunt. Vit. Agric. 32.

Animosa etiam est clades.

Plus impetus, maiorem constantiam penes miseros esse. Vit. Agric. 45.

Unde victis spes?

Unicum victis in consensu levamentum. Hist. II, 44.

Ex discordia periculum.

Res adversae discordiam peperere. Hist. IV, 37.

Quando occurrendum discrimini?

Si cadere necesse sit, occurrendum discrimini. Hist. I, 33.

Fortiter cadentibus laus est.

Vitelliani, quamquam numero fatoque dispaes, inquietare victoriam, morari pacem, domos arasque cruore foedare..... Multi semianimes super turres et propugnacula moenium expiravere. Convulsis portis, reliquis globus obtulit se victoribus; et cecidere omnes contrariis vulneribus, versi in hostem: ea cura etiam morientibus decori exitus fuit. Hist. III, 84.

Inest et victis sua maiestas.

Agmen legionum intra Bovillas stetit. Nec cunctatus est Vitellius, seque et cohortes arbitrio victoris permittere. Et miles infelicia arma, haud minus ira, quam metu abiecit. Longus deditorum ordo, septus armatis, per urbem incessit: nemo supplici vulu, sed tristes et truces, et adversum plausus ac lasciviam insultantis vulgi immobiles: paucos erumpere ansos, circumiecti pressere: ceteri in custodiam conditi. Nihil quiquam locutus indignum, et, quamquam inter adversa, salva virtutis fama. Hist. IV, 2.

Temperare victoriae summa laus est et felicitas.

Rem romanam huc satietate gloriae provectam, ut externis quoque gentibus quietem vclit. Annal. XII, 11.

XXII. SEDITIONES.

Seditionum causas.

Cupiditas vel *odium* multos exercitus in discordiam egere. Hist. I, 83.

Parva saepe initia.

Parvo initio, unde nihil timebatur, orta seditio prope urbi excidio fuit. Hist. I, 80.

Etiam ludicra.

Orta seditio, ludicro initio. Hist. II, 68.

E periculo incitamentum.

In eiusmodi consilii periculosius est deprehendi, quam audere. Vit. Agric. 15.

Principiis obsta.

Modicis remediis primos motus considerare. Annal. XIV, 61.

Glisce consiliis.

Incipiens adhuc et nondum adulta seditio, melioribus consiliis flectitur. Hist. I, 31.

Paucorum poena utilis.

Non aliud gliscentis discordiae remedium, quam si unus alterve maxime prompti subvertantur. Annal. IV, 17.

Carptim et singulos punire iuvat.

Quibus aetas et iusta stipendia, dimissi cum honore, alii ob culpam, sed carptim ac singuli: quo tutissimo remedio consensus multitudinis extenuatur. Hist. IV, 46.

In seditionibus difficilis prima vox.

Quod in re tali difficillimum est, prima vox; dum animo spes, timor, ratio, casus obversantur. Hist. II, 80.

Ubi erupit, fervet.

Plurimum valet prima indignatio. Hist. I, 33.

Omnium deinde impetus.

Quod in seditionibus accidit, unde plures erant, omnes fuere. Hist. I, 56.

Exemplo vigent.

Legiones solenni kalendarum ianuariarum sacramento pro Galba adactae, multa cunctatione et raris primorum ordinum vocibus: ceteri silentio proximi cuiusque audaciam expectantes; insita mortalibus natura, propere sequi, quae piget inchoare. Hist. I, 55.

Tunc periculum ex singulis.

Fluxam per discordias militum fidem, et periculum ex singulis. Quid enim profuturas cohortes alasque, si unus alterque praesenti facinori paratum ex diverso praemium petat?..... Facilius universos impelli, quam singulos vitari. Hist. II, 75.

XXIII. BELLA CIVILIA.

Quibus artibus gerantur?

Arma civilia neque parari possunt, neque haberi per bonas artes. Annal. I, 9.

Iis obnoxia nova imperia.

Opportunos magnis conatibus transitus rerum. Hist. I, 21.

Ea aversantur optimi, sectantur pessimi.

Optimus quisque remedium praesentis licentiae *poscit*; vulgus seditionibus et ambitioso imperio *laetum*, per turbas et raptus facilius ad civile bellum *trahitur*. Hist. I, 83.

Sapientibus quietis et reipublicae cura; levissimus quisque et futuri improvidus spe, vana tumens. Multi ad afflictam fidem in pace, ac turbatis rebus alacres, et per incerta tutissimi. Hist. I, 88.

Egestate ac licentia corrupti, ad seditiones et discordias, et, ad extremum, in bella civilia rucbant. Hist. I, 46.

Mobilissimum quemque ingenio, aut pecuniae indigum, et in novas cupiditates praecipitem alliciendo. Hist. I, 24.

Accenduntur facilius, quam temperantur.

Duces partium, accendendo civili bello acres, temperandae victoriae impares: quippe in turbas et discordias pessimo cuique plurima vis: pax et quies bonis artibus indigent. Hist. IV, 1.

In iis multa militis licentia.

Civilibus bellis plus militibus, quam ducibus, licere. Hist. II, 29.

Magna pecuniarum vis.

Pecunias esse belli civilis nervos. Hist. II, 84.

Immensam pecuniam inter civiles discordias ferro validiorem. Hist. II, 32.

Valet primum fortuna.

Initia bellorum civilium fortunae permittenda; victoriam consiliis et ratione perfici. Hist. III, 60.

Valet quoque temeritas.

Nec cunctatione opus, ubi perniciosior sit quies, quam temeritas. Hist. I, 21.

Magnum et famae pondus.

Mucianus, cum expedita manu, socium magis imperii, quam ministrum agens, non lento itinere, ne cunctari videretur, neque tamen properans, gliscere famam ipso spatio sinebat: gnarus modicas vires sibi, et maiora credi de absentibus. Hist. II, 83.

Non ita difficilis consensus.

Facilior inter malos consensus ad bellum, quam in pace ad concordiam. Hist. I, 54.

Bellis civilibus resolvitur severitas disciplinae.

Severitatem disciplinae, in pace inexorabilem, discordiae civium resolvunt, paratis utrinque corruptoribus, et perfidia impunita. Hist. I, 51.

XXIV. FORTVNA.

Instabilis est fortuna.

Magna documenta instabilis fortunae, summaque et imamiscens. Hist. IV, 47.

Fortunae diffide.

Quanto plura recentium seu veterum revolve, tanto ludibria rerum mortalium cunctis in negotiis obversantur. Annal. III, 18.

Cuncta mortalium incerta, quantoque plus adeptus foret, tanto se magis in lubrico *dictatahat Tiberius*. Annal. I, 72.

Magna fortuna multum periclitatur.

Magnae fortunae pericula. Annal. IV, 13.

Minus, fortuna mediocris.

Ex mediocritate fortunae, pauciora pericula sunt. Annal. XIV, 60.

Multi fortunam festinatione corrumpunt.

Brutidium, artibus honestis copiosum, ei si rectum iter pergeret, ad clarissima quaeque iturum, festinatio exstimulabat, dum aequales, dein superiores, postremo suamet ipse spes anteire parat: quod multos etiam bonos pessum dedit, qui, spreis quae tarda cum securitate, praematúra vel cum exitio properant. Annal. III, 66.

Quibusdam loco virtutum est.

Quibusdam fortuna pro virtutibus fuit. Hist. II, 82.

Male parta, saepe in perniciem vertit.

Laeta ad praesens male parta, mox in perniciem vertere. Hist. III, 6.

Quo quis altiora cupit, eo magis periclitatur.

Esse privatis cogitationibus progressum, et prout velint, plus minusve sumi ex Fortuna: imperium cupientibus nihil medium inter summa et praecipitia. Hist. II, 74.

Vel deliberare crimen est.

Qui deliberant, desciverunt. Hist. II, 77.

ADVERSAE RES,

Molliunt animos.

Sunt molles in calamitate mortalium animi. Ann. IV, 68.

Mentem turbant.

Res adversae consilium *adimunt*. Annal. XI, 32.

Solitudinem faciunt.

Prosperis Vitellii rebus, certaturi ad obsequium, adversam eius fortunam ex aequo detrectabant. Hist. II, 97.

Plerumque sunt intutae.

Ferme intuta sunt adversa. Annal. XII, 36.

Loquaces sunt.

Moesta, ubi semel prorupere, difficilius reticentur. Annal. IV, 69.

Constanter sunt ferendae.

Maiore animo tolerari adversa, quam relinqui: fortes et strenuos, etiam contra fortunam, insistere spei: timidos et ignavos ad desperationem formidine properare. Hist. II, 46.

Levantur prioris fortunae memoria.

Laeta aliqua viderant, et praesentem saevitiam melioris olim fortunae recordatione allevabant. Annal. XIV, 63.

Nimius honos inter secunda, rebus adversis in solatium cessit. Hist. II, 59.

Corruptae oraculorum interpretationibus.

Vulgus, more humanae cupidinis, sibi tantam factorum magnitudinem interpretati, ne adversis quidem ad vera mutabantur. Hist. V, 13.

SECUNDAE RES.

Est et secundis rebus discrimen.

Adversas res expertus, cum maxime discam, ne secundas quidem minus discriminis habere. Hist. I, 29.

Explorant animos.

Secundae res acrioribus stimulis animos explorant: quia miseriae tolerantur, felicitate corrumpimur. Hist. I, 15.

Felicitas in socordiam vertit. Vit. Agric. 31.

Non e fortuna, sed ex usu fortunae, felicitas aut miseria.

Multos, qui conflictari adversis videantur, beatos; ac plerosque, quamquam magnas per opes, miserrimos; si illi gravem fortunam constanter tolerant, hi prospera inconsulte utantur. Annal. VI, 22.

In brevi fortuna difficilis modus.

Difficilius est temperare felicitati, qua te non putes diu usurum. Hist. II, 47.

Recens fortuna invidiae obnoxia, ni sit modesta.

Insita mortalibus natura recentem aliorum felicitatem aegris oculis introspicere, modumque fortunae a nullis magis exigere, quam quos in aequo videre. Hist. II, 20.

XXV. FAMA.

Virtutem alit.

Optimos mortalium altissima cupere. Annal. IV, 38.

Contemptu famae contemni virtutes. Annal. IV, 38.

In novis coeptis valida.

Magna motae rei fama plurimum in novis coeptis valet. Annal. XV, 59.

Fama in novis coeptis validissima. Annal. XIII, 8.

Negatis honoribus crescit.

Negatus honor gloriam intendit. Annal. IV, 26.

Praefulgebant Cassius atque Brutus, eo ipso quod effigies eorum non visebantur. Annal. III, 76.

Nocet magnitudine.

Magnitudo famae exitio erat. Annal. III, 55.

Penes posteritatem famae arbitrium.

Suum cuique decus posteritas rependit. Annal. IV, 35.

Ex ignoto fama.

Omne ignotum pro magnifico est. Vit. Agric. 30.

Ut quis ex longinquo revenerat, miracula narrabant.
Annal. II, 24.

Crescit absentia.

Maiora credi de absentibus. Hist. II, 83.

Inania famae despicienda.

Neque suspensiones imbecillas, aut inania famae pertimescenda. Annal. II, 76.

Nec de rumoribus curandum.

Non ex rumore statuendum. Annal. III, 69.

Relinquendum rumoribus tempus quo senescant. Annal.
II, 77.

Nec obstitit falsis Tiberius, donec tempore et spatio
vanescerent. Annal. II, 82.

Veritas visu et mora, falsa festinatione et incertis valescunt. Annal. II, 39.

Rumorum mendacia.

Vagus primum et incertus rumor, mox ut in magnis mendaciis, interfuisse se quidam et vidisse, affirmabant, credula fama inter gaudentes et incuriosos. Hist. I, 34.

Atrox est fama erga mortes principum.

Atrociore semper fama erga dominantium exitus. Annal.
IV, 2.

Quomodo gliscant vetita?

Occultis primum sermonibus vetita crebrescunt, mox

vago sermone apud imperitissimi cuiusque promptas aures, aut rursum apud turbidos, eoque nova cupicutes. Annal. II, 39.

Ni caute coërcueris, valescent.

Prohibiti per civitatem sermones, eoque plures: ac, si liceret, vera narraturi, quia vetabantur, atrociora vulgaverant. Hist. III, 54.

Vagis per urbem militibus, qui sermones populi coërcerent; id praeceptum alimentum famae erat. Hist. II, 96.

Secreto quoque crescit fama.

Circumsteterat palatium publica expectatio magni secreti impatiens, et male coëreitam famam suppressantes augebant. Hist. I, 17.

Nocte etiam praevalet.

Iuvit crudelitatem nox, et promptior inter tenebras adfirmatio. Annal. II, 82.

Cuncta exaggerat.

Cuncta, ut inos famae, in maius credita. Annal. III, 44.
Ex longinquo aucta in deterius adferebantur. Annal. II, 82.

Pessimus, qui fama mala laetatur.

Trionis ingenium, avidum famae malae. Annal. II, 28.

XXVI. MORES.

Magna vis in bonis moribus.

Plus ibi (apud Germanos) boni mores valent, quam alibi bonae leges. De Morib. German. 19.

Ut temporum, sunt et morum vices.

Rebus cunctis inest quidam velut orbis, ut quemadmodum temporum vices, ita morum vertantur. Annal. III, 55.

Versa republica, versi Romae mores.

Verso civitatis statu, nihil usquam prisci et integri moris.
Annal. I, 4.

Sua tamen cuique aetati laus.

Non tamen adeo virtutum sterile seculum, ut non et bona exempla prodiderit. Hist. I, 2.

Nec omnia apud priores meliora, sed nostra quoque aetas multa laudis et artium imitanda posteris tulit. Annal. III, 55.

Aequitate Deum erga bona malaque documenta. Annal. XVI, 33.

Perditis moribus, ridentur vitia.

Apud Germanos nemo vitia ridet : nec corrumpere et corrumpi, seculum vocatur. De Morib. German. 19.

Prava haec exempla durant.

Diutius durant exempla, quam mores. Hist. IV, 42.

Luem hanc maxime invexere Neroniana tempora.

Abolitos paullatim patrios mores, funditus everti per accitam lasciviam, ut quod usquam corrumpi et corrumpere queat, in Urbe visatur, degeneretque studiis externis inventus, gymnasia et otia, et turpes amores exercendo, princeps et senatu auctoribus : qui non modo licentiam vitii permiserint, sed vim adhibeant. Annal. XIV, 20.

Sint potius ex honesto certamina.

Maneant ex honesto certamina. Annal. III, 55.

XXVII. LVXVS.

Ex opibus rebusque secundis luxus.

Opes, et rerum secundarum luxus. Hist. III, 45.

Est eruditus quidam luxus.

C. Petronio dies per somnum, nox officiis et oblectamentis vitae transigebatur. Utque alios industria, ita hunc ignavia ad famam protulerat; habebaturque non ganeo et profligator, ut plerique sua haurientium, sed erudito luxu. Ac dicta factaque eius quanto solutiora, et quamdam sui negligentiam praeferentia, tanto gratius in speciem simplicitatis accipiebantur. Proconsul tamen Bithyniae, et mox consul, vigentem se ac parem negotiis ostendit: dein revo-
lntus ad vitia, seu vitiorum imitationem, inter paucos familiarium Neroni adsumptus est, elegantiae arbiter, dum nihil amoenum et molle adfluentia putat, nisi quod ei Petronius adprobavisset. Unde invidia Tigellini, quasi adversus acmulum, et scientia voluptatum potiore. Annal. XVI, 18.

Pudendus quoque est luxus.

Vitellius curis luxum obtendebat: non parare arma, non adloquio exercitioque militem firmare, non in ore vulgi agere: sed umbraculis hortorum abditus, ut ignava animalia, quibus si cibum suggeras, iacent torpentque, praeterita, instantia, futura pari oblivione dimiserat. Atque illum, in nemore Aricino desidem et marcentem, proditio Lucilii Bassi, ac defeectio classis Ravennatis perculit. Hist. III, 36.

Ex luxu torpor.

Sceveno dissoluta luxu mens, et proinde vita somno languida. Annal. XV, 49.

Caecinae ambitio vetus, torpor recens, nimia fortunae indulgentia soluti in luxum. Hist. II, 99.

Quibus rationibus tueatur se luxus.

Auctu imperii adolevisse etiam privatas opes; idque non novum, sed e vetustissimis moribus. Aliam apud Fabricios,

aliam apud Seipiones pecuniam; et cuncta ad rempublicam referri : qua tenui , angustas civium domos , postquam eo magnificentiae venerit , gliscere singulos. Neque in familia et argento , quaeque ad usum parentur , niminm aliquid , aut modicum , nisi ex fortuna possidentis : distinctos senatus , et equitum census , non quia diversi natura , sed ut locis , ordinibus , dignationibus , antissent et aliis , quae ad requiem animi , aut salubritatem corporum parentur : nisi forte clarissimo cuique plures curas , maiora pericula subeunda ; delinimentis curarum et periculorum carendum esse. *Annal. II , 33.*

Invalescente luxu , praevalida orbitas.

Augustus , post Iulias rogationes , incitandis caelibum poenis , et augendo aerario , *legem Papiam Poppaeam* sanxerat : nec ideo coniugia et edicationes liberum frequentabantur , praevalida orbitate. *Annal. III , 25.*

Pecuniae et orbitati ob luxum magna semper vis.

Galvia Crispinilla potens pecunia et orbitate , quae bonis malisque temporibus iuxta valent. *Hist. I , 73.*

Magnificentia primum eversae domus.

Dites olim familiae nobilium , aut claritudine insignes , studio magnificentiae prolabebantur. *Annal. III , 55.*

Mox luxu agricultura p̄sumdata , opes ad externos aut hostes translatae.

Quid enim primum prohibere , et priscum ad morem recidere adgrediar ? villarumne infinita spatia , familiarum numerum , et nationes ? argenti et auri pondus ? aeris tabularumque miracula ? promiscuas viris et feminis vestes ? atque illa feminarum propria , quicis lapidum caussa pecuniae nostrae ad externas aut hostiles gentes transferuntur ? *Annal. III , 53.*

Adversus luxum invalidae sunt leges.

Ne corporis quidem morbos veteres, et diu auctos, nisi per dura et aspera coërceas; corruptus simul et corruptor, aeger et flagrans animus, haud levioribus remediis restinguendus est, quam libidinibus ardeseit. Tot a maioribus receptae leges, tot, quas divus Augustus tulit: illae oblivione, hae (quod flagitiosius est) contemptu abolitae, securiorem luxum fecere. Nam si velis quod nondum vitium est, timeas, ne vetere: at si prohibita impune transenderis, neque metus ultra, neque pudor est. Annal. III, 54.

Ei quisque intra se medeatur.

Egregie Tiberius: Intra animum medendum est. Nos pudor; pauperes necessitas; divites satias in melius mutat. Annal. III, 54.

Plurimum tamen valet principis exemplum.

Luxus mensae a fine actiaci belli ad ea arma, quis Ser. Galba rerum adeptus est, per annos centum profusis sumptibus exereiti, paullatim exolvere..... Praecipuus adstrieti moris auctor Vespasianus fuit, antiquo ipse cultu vietuque. Obsequium inde in principem, et aemulandi amor, validior quam poena ex legibus et metus. Annal. III, 55.

Valet quoque municipalis parcimonia.

Novi homines e municipiis et coloniis, atque etiam provincieis, in senatum crebro adsumpti, domesticam parcimoniam intulerunt: et quamquam fortuna, vel industria, plerique pecuniosam ad senectam pervenirent, mansit tamen prior animus. Annal. III, 55.

Emendatrix etiam calamitas.

Postquam caedibus saevitum, et magnitudo famae exitio erat, ceteri ad sapientiora convertere. Annal. III, 55.

Qui modus in luxu, florente Urbe, habebatur.

Locupletem ac lautum patremfamiliae, non eo tantum volo tecto tegi, quod imbrem ac ventum arceat, sed etiam quod visum et oculos delectet: non ea solum instrui suppellectile, quae necessariis usibus sufficiat; sed sit in apparatu eius et aurum et gemmae, ut sumere in manus, et adspicere sacpius liceat. Dialog. de Orat. 22.

XXVIII. SPECTACULA.

Ex victis gentibus accita spectacula.

A Thuscis accitos histriones, a Thuriis equorum certamina; et, possessa Achaia Asiaque, ludos curatius editos. Annal. XIV, 21.

Nec statim iis certa sedes.

Antea subitariis gradibus, et scena in tempus structa, ludos edi solitos: vel, si vetustiora repetas, stantem populum spectavisse, ne, si consideret, theatro dies totos ignavia continuaret. Annal. XIV, 20.

Mansuram sedem iis primus posuit Cn. Pompeius.

Erant qui Cn. quoque Pompeium incusatum a senioribus ferrent, quod mansuram theatri sedem posuisset. Annal. XIV, 20.

Erumpens theatri licentia legibus sub Tiberio coërcita.

Adversus lasciviam fautorum multa decernuntur, ex quibus maxime insignia: Ne domos pantomimorum senator introiret: ne egredientes in publicum equites romani cingerent: aut alibi quam in theatro spectarentur: et spectantium immodestiam exilio multandi potestas praetoribus fieret. Annal. I, 77.

Ea nondum satis repressa, pulsi sunt histriones Italia.

Variis dehinc et saepius irritis praetorum questibus, postremo Caesar (*Tiberius*) de immodestis histrionum retulit; multa ab iis in publicum seditiose, focda per domos, tentari: Oscum quondam ludicrum levissimae apud vulgum oblectationis, eo flagitiorum et virium venisse, ut auctoritate patrum coercendum sit. Pulsi tum histriones Italia. Annal. IV, 14.

Favit, sed postea saevire coactus est Nero.

Ludicram quoque licentiam, et auctores histrionum velut in proelia convertit, impunitate et praeniis, atque ipse occultus, et plerumque eorum prospectans: donec discordi populo, et gravioris motus terrore, non aliud remedium repertum est, quam ut histriones Italia pellerentur, milesque theatro rursum adsideret. Annal. XIII, 25.

At ipse histrio in ludorum furorem prorumpit.

Vetas illi copia erat curriculo quadrigarum insistere: nec minus foedum studium cithara ludicrum in modum canere, cum coenaret..... Nec iam sisti poterat, cum Senecae ac Burrho visum, ne utraque pervinceret, alterum concedere: clausumque valle Vaticana spatium, in quo equos regeret, haud promiscuo spectaculo: mox ultro vocari populus romanus, laudibusque extollere, ut est vulgus cupicus voluptatum; et si eodem princeps trahat, lactum. Ceterum evulgatus pudor non satietatem, ut rebantur, sed incitamentum adtulit. Ratusque dedecus amoliri, si plures foedasset, nobilium familiarum posteros, egestate venales in scenam deduxit: quos fato perfunctos, ne nominatim tradam, maioribus eorum tribuendum puto. Nam et eius flagitium est, qui pecuniam ob delicta potius dedit, quam ne delinquerent. Notos quoque equites romanos operas arenae pro-

mittere subegit, donis ingentibus: nisi quod merces ab eo qui iubere potest, vim necessitatis adfert. *Annal.* XIV, 14.

Mox lascivia Urbem perditum iit.

Instituit ludos, Iuvenalium vocabulo, in quos passim nomina data: non nobilitas cuiquam, non aetas, aut acti honores impedimento, quominus Graeci Latinive histrionis artem exercerent, usque ad gestus modosque haud viriles. Quin et feminae illustres deformia meditari: exstructaque apud nemus, quod navali stagno circumposuit Augustus, conventicula et campestrae et posita veno irritamenta luxus: dabanturque stupes, quas boni necessitate, intemperantes gloria, consumerent. Inde gliscere flagitia et infamia: nec ulla moribus olim corruptis plus libidinum circumdedit, quam illa colluvies. Vix artibus honestis pudor retinetur; nedum, inter certamina vitiorum, pudicitia aut modestia, aut quidquam probi moris reservaretur. *Annal.* XIV, 15.

Illud dedecus sublatum voluit Vitellius.

Cautum severe, ne equites romani ludo et arena polluerentur. Priores id principes pecunia, et saepius vi, perpulerant: ac pleraque municipia, et coloniae, aemulabantur, corruptissimum quemque adolescentium pretio illicere. *Hist.* II, 62.

XXIX. VIRTUTES.

Virtus hominis bonum.

Virtutem proprium hominum bonum, *Hist.* IV, 17.

Fidem, libertatem, amicitiam, praecipua humani animi bona. *Hist.* I, 15.

Omnibus insita virtutis admiratio.

Eandem virtutem admirantibus, cui irascebantur. *Hist.* I, 71.

Quando optime aestimantur virtutes?

Virtutes iisdem temporibus optime aestimantur, quibus facillime gignuntur. Vit. Agric. 1.

Quaedam virtutes odio sunt.

Quaedam immo virtutes odio sunt, severitas obstinata, invictus adversus gratiam animus. Annal. XV, 21.

Virtus ac ferocia subiectorum ingrata imperantibus. Vit. Agric. 31..

Cur infensos habet virtus?

Etiam gloria ac virtus infensos habet, ut nimis ex propinquo diversa arguens. Annal. IV, 33.

Ignotae virtutes reputantur vitia.

Prompti aditus, obvia comitas, ignotae Parthis virtutes, nova vitia. Annal. II, 2.

Non eadem omnibus virtutum incitamenta.

Excitari quosdam ad meliora magnitudine rerum, hebescere alios. Annal. III, 69.

Ipsis virtutibus sit modus.

Inerat Vitellio simplicitas ac liberalitas: quae, nisi adsit modus, in exitium vertantur. Hist. III, 86.

AMICITIA.

Ex fortunae similitudine.

Populi romani imperatoribus magnarumque nationum regibus, priamam ex similitudine fortunae amicitiam. Annal. XII, 19.

Constantia morum continentur amicitiae.

Amicitias dum Vitellius magnitudine munerum, non constantia morum contineri putat, meruit magis, quam habuit. Hist. III, 86.

CONCORDIA.

Raro stat cum potentia.

Arduum eodem loci potentiam et concordiam esse. Annal. IV, 4.

Disiuncta concordia in iras vertit.

Quae apud concordēs vincula caritatis, incitamenta irarum apud infensos erant. Annal. I, 55.

DECORVM.

Varium est pro conditione et fortuna.

Non eadem decora principibus viris et imperatori populo, quae modicis domibus aut civitatibus. Annal. III, 6.

FIDES.

Inter multos raro constat.

Frustra silentium et fidem in tot consociorum animis et corporibus sperari. Annal. XV, 59.

Expugnatur cruciatus, aut praemio.

Cruciatus, aut praemio, cuncta pervia esse. Annal. XV, 59.

INNOCENTIA.

Recenti invidiae diffidat.

Plurimumque innocentes recenti invidiae impares. Annal. II, 77.

IUDICIUM.

Iudicii necessitas.

Saepe honestas rerum causas, ni iudicium adhibeas, perniciosi effectus consequuntur. Hist. I, 83.

MISERICORDIA.

Magnitudine flagitiorum obruitur.

Perculsa Messalina, nulla cuiusquam misericordia, quia flagitiorum deformitas praevalebat. Annal. XI, 32.

MODESTIA.

Omnes decet.

Modestiae fama, neque summis mortalium spernenda est, et a Diis aestimatur. Annal. XV, 2.

In ea laus magna.

Sciant, quibus moris illicita mirari, posse etiam sub malis principibus magnos viros esse: obsequiumque ac modestiam, si industria ac vigor adsint, eo laudis excedere, quo plerique per abrupta, sed in nullum reipublicae usum, ambitiosa morte inclaruerunt. Vit. Agric. 42.

MODERATIO ET PRUDENTIA.

Earum vis.

Domitiani vero natura praeceps in iram, et quo obscurior, eo irrevocabilius, moderatione tamen prudentiaque Agricolae leniebatur; quia non contumacia, neque inani iactatione libertatis, famam fatumque provocabat. Vit. Agric. 42.

VENERATIO ERGA PARENTES.

Quae sit?

Ferendas parentum iracundias, et placandum animum. Annal. XIV, 4.

XXX. VITIA.

Ex hominum natura profluunt.

Vitia erunt, donec homines: sed neque haec continua, et meliorum interventu pensantur. Hist. IV, 74.

Multi iis similitudine patrocinantur.

Reperies, qui, ob similitudinem morum, aliena malefacta sibi obiectari putent. Annal. IV, 33.

Evenit inter malos, ut et similes sint. Hist. II, 100.

Quidam quoque vitia pro virtutibus interpretantur.

Vitellius apud severos humilis. Ita comitatem bonitatemque faventes vocabant, quod sine modo, sine iudicio donaret sua, largiretur aliena. Simul, aviditate imperandi, ipsa vitia pro virtutibus interpretabantur. Hist. I, 52.

ADVLATIO.

Quibus inest?

Amicis inesse adulationem. Annal. II, 12.

Ex ea periculum.

Adulatio, moribus corruptis, perinde auceps, si nulla, et ubi nimia est. Annal. IV, 17.

AMBITIO.

Avida et saepe fallax.

Nova et ancipitia praecolere, avida et plerumque fallax ambitio est. Annal. XIV, 22. ●

ARROGANTIA ET AVARITIA.

Quorum sunt vitia?

Avaritia et arrogantia praecipua validiorum vitia. Hist. I, 51.

AUDACIA.

Flagitia in audaciam ruunt.

Insonitibus, innoxia consilia*; flagitiis manifestis, subsidium ab audacia petendum. Annal. XI, 26.

Ex desperatione maior.

Desperatione in audaciam accingeretur. Hist. III, 66.

Crescit ex bonorum moestitia.

Praecipuum pessimorum incitamentum, quod boni moerebant. Hist. I, 38.

CONVICIA

Spernenda.

Spreta exoleseunt: si irascere adgnita videntur. Annal. IV, 34.

Ex probi viri iracundia, levius tolerantur.

Agricola apud quosdam acerbior in conviciis narrabatur, ut bonis comis, ita adversus malos iniucundus: ceterum ex iracundia nihil supererat: secretum et silentium eius non timeres: honestius putabat offendere, quam odisse. Vit. Agr. 22.

DELATIONES.

Delatores, foedum hominum genus.

Delatores, genus hominum publico exitio repertum, et poenis nunquam satis coërcitum. Annal. IV, 30.

• *Invisa eorum praemia.*

Nec minus praemia delatorum invisa, quam scelera. Hist. I, 2.

Eorum vita et sors.

Romanus Hispo formam vitae iniit, quam postea celebrem miseriae temporum et audaciae hominum fecerunt: nam egens, ignotus, inquires, dum occultis libellis saevitiae principis adrepit, mox clarissimo cuique periculum facessit; potentiam apud unum, odium apud omnes adeptus, dedit exemplum, quod secuti, ex pauperibus divites, ex contemptis metuendi, perniciem aliis, ac postremum sibi invenere. Annal. I, 74.

FALSITAS.

Quanto maior, tanto blandior.

Interfecto Galba, Othone principe, alium crederes senatum, alium populum: ruere cuncti in castra, anteire proximos, certare cum praecurrentibus, increpare Galbam, laudare militum indicium, exosculari Othonis manum: quantoque magis falsa crant quae fiebant, tanto plura facere. Hist. I, 45.

Viget et in luctu.

Nulli iactantius moerent, quam qui maxime lactantur. Annal. II, 77.

Non ita viget inter odia.

Falsos in amore, odia non fingere. Annal. VI, 44.

FRAUS.

Quantum ex ea periculum.

Aperta odia armaque palam depelli: fraudem et dolum, obscura, eoque inevitabilia. Hist. IV, 24.

IMPUDICITIA.

Quam exitialis.

Impudicitia magnorum reipublicae malorum initium fecit. Annal. XIII, 45.

Nihil honesti remanet.

Animo per libidines corrupto, nihil honestum inerat.
Annal. XI, 37.

In infamiam desinit.

Iam Messalina facilitate adulterorum in fastidium versa, ad incognitas libidines profluebat..... Nomen matrimonii cum Silio concupivit, ob magnitudinem infamiae, cuius apud prodigos novissima voluptas est. Annal. XI, 26.

INERTIA.

Ex inertia contemptus.

Invalidum senem Galbam T. Vinus et Cornelius Laco, alter deterrimus mortalium, alter ignavissimus, odio flagitiorum oneratum, contemptu inertiae destruebant. Hist. I, 6.

Quando inertia pro sapientia est?

Agricola tribunatus annum quiete et otio transiit, gnarus sub Nerone temporum, quibus inertia pro sapientia fuit. Vit. Agric. 6.

INIVRIAE.

In eas prona locupletes provinciales.

Praevalidi provincialium, opibus nimis ad iniurias minorum elati. Annal. XV, 20.

INVIDIA ET IGNORANTIA RECTI.

Quibus vitium est?

Vitium parvis magnisque civitatibus commune, ignorantiam recti, et invidiam Vit. Agric. 1.

Miſoribus maior aemulandi cura. Hist. IV, 48.

TACIT. Oper. Tom. V.

R r

IRA.

Magna ira silet.

Quale magni metus, et magnae irae silentium est. Hist. I, 40.

ODIUM.

Quae sunt odia acerrima?

Acerrima proximorum odia. Hist. IV, 70.

Solita fratribus odia. Annal. IV, 60.

Odiorum caussae acriores, quia iniquae. Annal. I, 33.

Odia sunt ex iniuriis.

Proprium humani ingenii est odisse, quem laeseris. Vit. Agric. 42.

Odia sunt ex beneficiis.

Beneficia eo usque laeta sunt, dum videntur exsolvi posse: ubi multum antevenere, pro gratia odium reditur. Annal. IV, 18.

Tanto proclivius est iniuriae, quam beneficio vicem exsolvere: quia gratia oneri, ultio in quaestu habetur. Hist. IV, 3.

PRODIGENTIA.

Prodigis et mollibus vulgo nihil serii.

Geminus prodigientia opum, ac mollitia vitae amicus Seiano, nihil ad serium. Annal. VI, 14.

PRODITIONES.

Omnibus invisae.

Proditores etiam iis quos anteponunt, invisum sunt. Annal. I, 58.

SCELVS.

Praecepta sceleris votum.

Ad scelus facillime ab eius voto transitur. Hist. I, 22.

Praemiis incitantur scelera.

Summa scelera incipi periculo, peragi cum praemio. Annal. XII, 67.

Valescunt impetu.

Scelera impetu, bona consilia mora valere. Hist. I, 32.

Valescunt et atrocitate.

Valentinus et Tutor in arma Treveros retrahunt: occisis Herennio ac Numisio legatis, quo minore spe veniae cresceret vinculum sceleris. Hist. IV, 70.

Patrato scelere, eius magnitudo intelligitur.

Perfecto demum scelere, magnitudo eius intellecta est. Annal. XIV, 10.

Scelus inter anticipia probatum, veris mox pretiis aestimatur. Annal. XI, 26.

Sera tum venia quaeritur.

In poenitentiam versus, seram veniam post scelus quaerebat. Hist. II, 63.

Pro ipsis etiam praemiis odia rependuntur.

Interfecta Agrippina, Neronis iussu, maternae necis patrator Anicetus, levi post admissum scelus gratia, dein graviore odio: quia malorum facinorum ministri, quasi exprobrantes adspiciuntur. Annal. XIV, 62.

Puniendi quoque, qui scelera delegant.

Puniendos rerum atrocium ministros, ubi pretia scelerum adepti, scelera ipsa aliis delegent. Annal. XIII, 43.

Sua sunt sceleribus indicia.

Multa sceleris indicia praeveniunt. Annal. XIV, 44.

Nec semper integri, qui sceleris arguunt
Factum esse scelus loquuntur, faciuntque. Hist. III, 25.

SEGNITIA.

Vincitur experientia.

Multa experiendo consleri, quae segnibus ardua videantur. Annal. XV, 59.

SVSPICIONES.

Mutuas e suspicionibus timor.

Ut evenit inclinatis ad suspicionem mentibus, cum timeret Otho, timebatur. Hist. I, 85.

TERROR.

Nemo expers terroris.

Etiam fortes viros subitis terreri. Annal. XV, 59.

TIMOR.

Magnus timor suas in poenas atrox.

Quae natura magnis timoribus, deterius credebant, quod evenerat. Annal. XV, 36.

VSVRA.

Semper vetita, semper vigens.

Sane vetus Urbi foenbre malum, et seditionum discordiarumque creberrima causa: eoque cohibebatur antiquis quoque et minus corruptis moribus.... Multisque plebiscitis obviam itum fraudibus: quae totiens repressae, miras per artes rursum oriebantur. Annal. VI, 16.

VTILITAS PRIVATA.

Omnibus ferme dominatur.

Sua cuique utilitas. Hist. I, 15.

Bono publico antehabetur.

Privato usui bonum publicum postponitur. Annal. VI, 16.

Tanto cautior quanto nocentior.

Pessimus quisque, dissidentia praesentium mutationem pavens, adversus publicum odium, privatam gratiam praeparat. Hist. I, 72.

In Muciano virtutum et vitiorum singulare temperamentum.

Licinius Mucianus, vir secundis adversisque iuxta famosus. Insignes amicitias juvenis ambitiose coluerat: mox adtritibus opibus, lubrico statu, suspecta etiam Clandii iracundia, in secretum Asiae repositus, tam prope ab exsule fuit, quam postea a principe. Luxuria, industria, comitate, arrogantia, malis bonisque artibus mixtus. Nimiae voluptates, cum vacaret; quotiens expedierat, magnae virtutes: palam laudes, secreta male audiebant. Sed apud subiectos, apud proximos, apud collegas, variis illecebris potens: et cui expeditius fuerit tradere imperium, quam obtinere. Hist. I, 10.

XXXI. LITERAE ET ARTES.

Ingenia opprimuntur facilius, quam revocantur.

Natura infirmitatis humanae, tardiora sunt remedia, quam mala: et ut corpora lente augescunt, cito extinguuntur, sic ingenia studiaque oppresseris facilius, quam revocaveris. Vit. Agric. 3.

Subit quippe etiam ipsius inertiae dulcedo; et invisa primo desidia, postremo amatur. Vit. Agric. 3.

Fama in posteros, pulcherrimum studiorum praemium.

Veteres oratores famam in posteros, praemia eloquentiae cogitare pulcherrima. Annal. XI, 6.

Pretiis tamen fovenda studia.

Sublatis studiorum pretiis, etiam studia peritura. Annal. XI, 7.

Nihil a quoquam expeti, nisi cuius fructus ante provide-rit. Annal. XI, 7.

Apud Romanos ingeniis multus honor, et magna pretia.

Testis ipse populus, qui auditis in theatro versibus Virgilii, surrexit universus, et forte praesentem spectantemque Virgilium veneratus est, sic quasi Augustum. Dialog. de Orat. 13.

Laudavimus nuper, ut miram et eximiam, Vespasiani liberalitatem, quod quingenta sestertia *Salvio Basso poetae* donasset. Dialog. de Orat. 9.

Marcello Eprio et Crispo Vibio ter millies sestertium *praestitit eloquentia.* Dialog. de Orat. 8.

Eloquentia, cuius numen et caelestis vis multa quidem omnibus exempla edidit, ad quantam usque fortunam homines ingenii viribus pervenerint. Dialog. de Orat. 8.

Per occulta gliscit ingeniorum libido.

Exercent plerique per occultum, atque eo procacius, libidinem ingeniorum. Annal. V, 4.

Coërcenda, sed caute.

Veientonis libros exuri iussit *Nero*; conquisitos lectitosque, donec cum periculo parabantur: mox licentia habendi oblivionem adtulit. Annal. XIV, 50.

Sin minus, crescit celebritas.

Punitis ingeniis, gliscit auctoritas. Annal. IV, 35.

Unde literis et artibus ruina.

Quis enim ignorat, et eloquentiam, et ceteras artes descivisse ab ista vetere gloria, non inopia hominum, sed desidia iuventutis, et negligentia parentum, et inscientia praecipientium, et oblivione moris antiqui? quae mala primum in Urbe nata, mox per Italiam fusa, iam in provincias manant. Dial. de Orat. 28.

XXXII. ARS POLITICA.

Laus eius magna, providentia futurorum.

Tiberius providus futurorum. Annal. VI, 46.

Ambit magis laudari apud posteros, quam penes praesentes.

Tiberio non perinde curae gratia praesentium, quam in posteros ambitio. Annal. VI, 46.

Spernit rumores.

Tiberius spernendis rumoribus validus. Annal. III, 10.

Cuncta ad gloriam vertit.

Cuncta etiam fortuita ad gloriam vertebat. Annal. II, 84.

Obscuritate se tuetur.

Tiberio etiam in rebus quas non occuleret, seu natura, sive adsuetudine, suspensa semper et obscura verba: tunc vero nitenti ut sensus suos penitus abderet, in incertum et ambiguum magis implicabantur. Annal. I, 11.

Vultum, ut expedit, componit.

Nuntiata Galliarum defectione, Tiberius tanto impensius in securitatem compositus, neque loco, neque vultu mutato, sed, ut solitum, per illos dies egit: altitudine animi, an compererat modica esse, et vulgatis leviora? Ann. III, 44.

Ut lateat, ludibria seriis permiscet.

Tiberius ludibria seriis permiscere solitus. Annal. VI, 2.

Ars egregia, dum falsi vacua.

Breve confinium artis et falsi. Annal. IV, 58.

Viget maxime in rebus externis.

Tiberius destinata retinens, consiliis et astu res externas moliri, arma procul habere. Annal. VI, 32.

Viget quoque in bellis.

Tiberium novies a divo Augusto in Germaniam missum plura consilio, quam vi, perfecisse. Annal. II, 26.

Iguota est barbaris.

Barbaris cunctatio, servilis: statim exsequi, regium videtur. Annal. VI, 32.

Valet in republica.

Olim plebe valida, vel cum patres pollerent, noscenda vulgi natura, et quibus modis temperanter haberetur; senatusque et optimatum ingenia, qui maxime perdidicerant, callidi temporum et sapientes credebantur. Annal. IV, 33.

In principatu, quanto magis neglecta, tanto magis studenda.

Converso statu, neque alia re romana, quam si unus imperitet, haec conquiri tradique in rem fuerit: quia pauci prudentia, honesta ab deterioribus, utilia ab noxiis, discernunt: plures aliorum eventis docentur. Annal. IV, 33.

XXXIII. ELOQVENTIA.

Eius laus.

Eloquentiam bonarum artium principem. Annal. XI, 6.

Ante Neronem principes omnes eloquentia valuer.

Adnotabant seniores primum ex iis, qui rerum potiti essent, Neronem alienae facundiae eguisse. Nam dictator Caesar summis oratoribus aemulus; et Augusto prompta ac profluens, quae deceret principem, eloquentia fuit. Tiberius artem quoque callebat, qua verba expenderet, tum validus sensibus, aut consulto ambiguus. Etiam Caii Caesaris turbata mens vim dicendi non corrumpit. Nec in Claudio, quoties meditata dissereret, elegantiam requireres. Nero puerilibus statim annis, vividum animum in alia detorsit. Caelare, pingere, cantus, aut regimen equorum exercere: et aliquando carminibus pangendis, inesse sibi elementa doctrinae ostendebat. *Annal. XIII, 3.*

Nunquam tamen maior eloquentia, quam ubi plus licentiae.

Magna ista et notabilis eloquentia, alumna licentiae, quam stulti libertatem vocabant, comes seditionum, effrenati populi incitamentum, sine obsequio, sine servitute, contumax, temeraria, arrogans, quae in bene constitutis civitatibus non oritur. Quem enim oratorem Macedaemonium, quem Cretensem accepimus? quarum civitatum severissima disciplina, et severissimae leges traduntur. Ne Macedonum quidem ac Persarum, aut ullius gentis, quae certo imperio contenta fuerit, eloquentiam novimus. Rhodii quidam, Athenienses plurimi, oratores exstiterunt: apud quos omnia populus, omnia imperiti, omnia, ut sic dixerim, omnes poterant. *Dialog. de Orat. 40.*

Inde versa romana republica, mutata est eloquentia.

Cassius Severus sordidae originis, maleficae vitae, sed orandi validus. *Annal. IX, 21.*

Is est, quem primum affirmant flexisse ab illa vetere at-

que directa dicendi via; non infirmitate ingenii, nec inscitia literarum....., sed iudicio et intellectu: vidit namque, cum conditione temporum ac diversitate aurium, formam quoque ac speciem orationis esse mutandam. Dialog. de Orat. 19.

Senecae fuit ingenium amoenum, et temporis eius auribus accommodatum. Annal. XIII, 3.

Quaestuosa eloquentia, infida est.

Ne fidem quidem integram manere, ubi magnitudo quaestuum spectetur. Annal. XI, 6.

Venalis, perfida est.

Nec quidquam publicae mercis tam venale fuit, quam advocatorum perfidia, Annal. XI, 5.

Recens eius usus.

Lucrosae huius et sanguinantis eloquentiae usus recens et malis moribus natus. Dialog. de Orat. 12.

Quid eloquentiam informet?

Infinite labor, et quotidiana meditatio, et in omni genere studiorum exercitationes. Dialog. de Orat. 30.

Iis artibus, non voce tantum, fama in posteros paratur.

Q. Haterius, familia senatoria, eloquentiae, quoad vixit, celebratae: monumenta ingenii eius haud perinde retinentur. Scilicet impetu magis, quam cura vigeat: utque aliorum meditatio et labor in posterum valet, sic Haterii canonum illud et profluens cum ipso simul extinctum est. Annal. XIV, 61.

XXXIV. HISTORIA.

Quod tempus scribendae historiae aptum?

Rara temporum felicitate, ubi sentire quae velis, et quae sentias dicere licet. Hist. I, 1.

Scriptoris muntus.

Consilium mihi pauca de Augusto, et extrema tradere: mox Tiberii principatum, et cetera, sine ira et studio, quorum causas procul habeo. *Annal. I, 1.*

Mihi Galba, Otho, Vitellius, nec beneficio, nec iniuria cogniti. Dignitatem nostram a Vespasiano inchoatam, a Tito auctam, a Domitiano longius projectam, non abnuerim: sed incorruptam fidem professis, nec amore quisquam, et sine odio dicendus est. *Hist. I, 1.*

Scriptoris vitia, adulatio et malignitas.

Ambitionem scriptoris facile averseris: obrectatio et livor pronis auribus accipiuntur. Quippe adulationi foedum crimen servitutis, malignitati falsa species libertatis inest. *Hist. I, 1.*

Scriptoris pericula.

Reperies qui ob similitudinem morum, aliena malefacta sibi obiectari putent: etiam gloria ac virtus infensos habet, ut nimis ex propinquo diversa arguens. *Ann. IV, 33.*

Historiae materia.

Exsequi sententias haud institui, nisi insignes per honestum, aut notabili dedecore: quod praecipuum munus *Annalium* reor, ne virtutes sileantur, utque pravis dictis factisque ex posteritate et infamia metus sit. *Annal. III, 65.*

Non modo casus eventusque rerum, qui plerumque fortuiti sunt, sed ratio etiam causaeque noscantur. *Hist. I, 4.*

Non sine usu fuerit introspicere illa primo adspectu levia, ex quibus magnarum saepe rerum motus oriuntur. *Ann. IV, 32.*

Exemplis illustretur.

Haec aliaque, ex veteri memoria petita, quotiens res locusque exempla recti, aut solatia mali, poscet, haud absurde memorabimus. *Hist. III, 51.*

Falsis auditionibus ne inquinetur.

Mihi tradendi arguendique rumoris *Drusum veneno a Tiberio enectum* caussa fuit, ut claro sub exemplo falsas auditiones depellerem, peteremque ab iis, quorum in manus cura nostra venerit, ne divulgata atque incredibilia, avide accepta, veris, neque in miraculum corruptis, antehabeant. Annal. IV, 11.

Germanici mors, non modo apud illos homines, qui tum agebant, etiam secutis temporibus vario rumore iactata: adeo maxima quaeque ambigua sunt, dum alii quoquomodo audita pro compertis habent, alii vera in contrarium vertunt; et gliscit utrumque posteritate. Annal. III, 19.

Vitanda gentilitatis et antiquitatis studia.

Arminius Graecorum annalibus ignotus, qui sua tantum mirantur: Romanis haud perinde celebris, dum vetera extollimus, recentium incuriosi. Annal. II, 88.

Quae fuit apud Romanos historiae sors.

Veteris populi romani prospera vel adversa, claris scriptoribus memorata sunt: temporibusque Augusti dicendis non defuere decora ingenia, donec gliscente adulatione deterrerentur. Tiberii, Caligae, et Claudii, ac Neronis res, florentibus ipsis, ob metum falsae; postquam occiderant, recentibus odiis compositae sunt. Annal. I, 1.

Dum stetit respublica, res populi romani memorabantur pari eloquentia ac libertate. Postquam bellatum apud Actium, atque omnem potentiam ad unum conferri pacis interfuit, magna illa ingenia cessere. Simul veritas pluribus modis infracta; primum inscitia reipublicae, ut alienae, mox libidine adsentandi, aut rursus odio adversus dominantes: ita nentris cura posteritatis inter infensos vel obnoxios. Hist. I, 1.

XXXV. PHILOSOPHIA.

Multiplex fuit et discors.

Nero etiam sapientiae doctoribus tempus impertiebat post epulas, utque contraria adseverantium discordiae eruebantur: nec deerant, qui voce vultuque tristi inter oblectamenta regia spectari cuperent. Annal. XIV, 16.

Pervulgata magis stoicorum placita.

Qui sola bona, quae honesta; mala tantum, quae turpia: potentiam, nobilitatem, ceteraque extra animum, neque bonis, neque malis adnumerant. Hist. IV, 5.

Arrogantiae tamen et turbarum accusabantur.

Adsumpta stoicorum arrogantia, sectaque, quae turbidos et negotiorum appetentes faciat. Annal. XIV, 57.

Ista secta Tuberones et Favonios veteri quoque reipublicae ingrata nomina genuit. Ut imperium evertant, libertatem praeferunt: si perverterint, libertatem ipsam adgre-
dientur. Annal. XVI, 22.

Certum magis Egnatii scelus.

Egnatius, cliens hic Sorani, et tunc emptus ad opprimendum amicum, auctoritatem stoicae sectae praeferebat, habitu et ore ad exprimendam imaginem honesti exercitus, ceterum animo perfidiosus et subdolus, avaritiam ac libidinem occultans. Quae postquam pecunia reclusa sunt, dedit exemplum praecavendi, quomodo fraudibus involutos aut flagitiis commaculatos, sic specie bonarum artium falsos et amicitiae fallaces. Annal. XVI, 32.

Sapientis vera laus, ex sapientia modum retinere.

Memoria teneo, solitum ipsum (*Agricolam*) narrare, se in prima iuventa studium philosophiae acrius, ultra quam concessum romano ac senatori, hausisse; ni prudentia na-

tris incensum ac flagrantem animum coërcuisset : scilicet sublime et erectum ingenium, pulchritudinem ac speciem excelsae magnaeque gloriae vehementius, quam caute, adpetebat: mox mitigavit ratio et aetas: retinuitque, quod est difficillimum, ex sapientia modum. Vit. Agric. 4.

Falsum philosophiae nomen, mathematici ¹.

Mathematici, genus hominum potentibus infidum, sperantibus fallax, quod in civitate nostra et vetabitur semper, et retinebitur. Hist. I, 22.

Per illicita et infanda irrepunt.

Multos secreta Poppaeae mathematicos, pessimum principalis matrimonii instrumentum, habuerant. Hist. I, 22.

Illudunt obscuritate.

Cupidine ingenii humani libentius obscura credi. Hist. I, 22.

Saepe Italia pulsi sunt.

Facta et de mathematicis magisque Italia pellendis senatusconsulta. Annal. II, 32.

De mathematicis Italia pellendis factum senatusconsultum atrox et irritum. Annal. XII, 52.

XXXVI. LIBERORVM EDUCATIO.

Plurimum valent parentes et locus.

Cn. Iulii Agricolae mater Iulia Procilla fuit, rarae castitatis: in huius sinu indulgentiaque educatus, per omnem honestarum artium cultum pueritiam adolescentiamque

¹ Cum mathematicos hic legeris, ne cogites viros illos geometricarum naturaliumque rerum scientia percelebres, quales omnis aetas, nostra potissimum, Iulii, studiorum dignitate et utilitate praestantissimos, sed Chaldaeos, magos, ariolos, aliasque earum superstitionum pestes, qui se mathematicos dixeru.

transcgit. Arecbat eum ab illecebris peccantium, praeter ipsius bonam integramque naturam, quod statim parvulus sedem ac magistrum studiorum Massiliam habuerit, locum graeca comitate et provinciali parcimonia mistum ac bene compositum. Vit. Agric. 4.

Nocet plurimum urbs princeps.

Propria et peculiaria huius urbis vitia pene in utero matris concipi mihi videntur, histrionalis favor, et gladiatorum equorumque studia; quibus occupatus et obsessus animus quantulum loci bonis artibus relinquit? Dialog. de Orat. 29.

Quae apud Romanos valuit egregia educatio?

Suus cuique filius ex casta parente natus, non in cella emptae nutricis, sed gremio ac sinu matris educabatur; cuius praecipua laus erat tueri domum et inservire liberis. Eligebatur autem aliqua maior natu propinqua, cuius probatis spectatisque moribus omnis cuiuspiam familiae soboles committeretur, coram qua neque dicere fas erat quod turpe dictu, neque facere quod inhonestum factu videretur. Ac non studia modo curasque, sed remissiones etiam lusnsque puerorum sanctitate quadam ac verecundia temperabat. Sic Corneliæ Gracchorum, sic Aureliæ Caesaris, sic Atiæ Augusti matrem, praefuisse educationibus, ac produxisse principes liberos accepimus: quae disciplina ac severitas eo pertinebat, ut sincera et integra, et nullis pravitatibus detorta, uniuscuiusque natura, toto statim pectore adriperet artes honestas, et, sive ad rem militarem, sive ad iuris scientiam, sive ad eloquentiae studium inclinasset, id solum ageret, id universum hauriret. Dialog. de Orat. 28.

Quomodo postea corrupta educatio?

At nunc natus infans delegatur graeculae alicui ancillae, cui adiungitur unus aut alter ex omnibus servis, plerum-

que vilissimus; nec cuiquam serio ministerio accommodatus: horum fabulis et erroribus teneri statim et rudes animi imbuuntur; nec quisquam in tota domo pensi habet, quid coram infante domino aut dicat, aut faciat: quando etiam ipsi parentes nec probitati, neque modestiae parvulos adsuefaciunt, sed lasciviae et dicacitati; per quae paullatim impudentia irreperit et sui alienique contemptus. Dial. de Orat. 29.

Quid in tradendis praeceptis peccatur?

Transeo prima discentium elementa, in quibus et ipsis parum elaboratur: nec in auctoribus cognoscendis, nec in evolvenda antiquitate, nec in notitia vel rerum, vel hominum, vel temporum satis operae insumitur. Dial. de Orat. 29.

Cur multas res docenda est iuventus?

Ipsa multarum artium scientia etiam aliud agentes nos ornat, atque, ubi minime credas, eminet et excellit. Dial. de Orat. 32.

Militaris educationis egregium specimen in Agricola.

Prima castrorum rudimenta in Britannia, Suctonio Paulino, diligenti ac moderato duci adprobavit; electus, quem contubernio aestimaret: nec Agricola licenter, more iuvenum, qui militiam in lasciviam vertunt: neque segniter ad voluptates et commeatus titulum tribunatus et inscitiam retulit: sed noscere provinciam, nosci exercitui, discreta peritis, sequi optimos, nihil adpetere iactatione: nihil ob formidinem recusare, simulque anxius et intentus agere. Vit. Agric. 5.

Philosophicae, in Helvidio Prisco.

Helvidius Priscus ingenium illustre altioribus studiis iuvenis admodum dedit: non, ut plerique, ut nomine magnifico segne otium velaret, sed quo firmior adversus fortuita rempublicam capesseret. Hist. IV, 5.

Forensis, in iuvene oratore romano.

Apud maiores nostros iuvenis ille, qui foro et eloquentiae parabatur, imbutus iam domestica disciplina, refertus honestis studiis, deducebatur a patre, vel a propinquis, ad eum oratorem, qui principem in civitate locum obtinebat: hunc sectari, hunc prosequi, huius omnibus dictionibus interesse, sive in iudiciis, sive in concionibus adsuescebat, ita ut altercationes quoque excipere, et iurgiis interesse, utque sic dixerim, pugnare in proelio disceret. Magnus ex hoc usus, multum constantiae, plurimum iudicii iuvenibus statim contingebat, in media luce studentibus, atque inter ipsa discrimina, ubi nemo impune stulte aliquid, aut contrarie dicit, quominus et iudex respuat, et adversarius exprobret, ipsi denique advocati adspersentur. Igitur vera statius et incorrupta eloquentia inibuebantur. Dialog. de Orat. 34.

Praematuris honoribus superbiunt adolescentium animi.

Tiberius monuit, ne quis adolescentium animos praematuris honoribus ad superbiam extolleret. Annal. IV, 17.

XXXVII. FEMINAE.

Quomodo apud Germanos feminae septae pudicitia?

Septae pudicitia agunt, nullis spectaculorum illecebris, nullis conviviorum irritationibus corruptae. De Morib. German. 19.

Earum fortitudo.

Apud Germanos, quod praecipuum fortitudinis incitamentum est, non casus, nec fortuita conglobatio, turmam aut cuneum facit, sed familiae et propinquitates; et in pro-

simo pignora, unde feminarum ululatus audiri, unde vagitus infantium: hi cuique sanctissimi testes, hi maximi laudatores. Ad matres, ad coniuges vulnera ferunt: nec illac numerare, aut exigere plagas pavent. Cibosque et hortamina pugnantibus gestant. Memoriae proditur, quasdam acies, inclinatas iam et labantes, a feminis restitutas, constantia precum et obiectu pectorum, et monstrata cominus captivitate, quam longe impatientius feminarum suarum nomine timent. De Morib. German. 7, 8.

In Agricola et eius uxore egregium matrimonii exemplum.

Agricola Domitiam Decidianam splendidis natalibus ortam sibi iunxit: idque matrimonium ad maiora nitenti, decus ac robur fuit: vixeruntque mira concordia, per mutuam caritatem, et invicem se anteponendo, nisi quod in bona uxore tanto maior laus, quanto in mala plus culpae est. Vit. Agric. 6.

Romae coërcita feminarum libido.

Gravibus senatus decretis libido feminarum coërcita, cautumque ne quaestum corpore faceret, cui avus, aut pater, aut maritus eques romanus fuisset: nam Vistilia, praetoria familia genita, licentiam stupri apud aediles vulgaverat; more inter veteres recepto, qui satis poenarum adversum impudicas in ipsa professione flagitii credebant. Ann. II, 85.

Ex corruptis moribus, proditioes.

Drusi secreta, corrupta uxore, prodebantur. Ann. IV, 7.

Feminis credulitas ad gaudia.

Facili feminarum credulitate ad gaudia. Ann. XIV, 4.

Constantia in adversis.

Non tamen adeo virtutum sterile seculum, ut non et bona

exempla prodiderit. Comitatae profugos liberos matres, secutae maritos in exsilia coniuges. Hist. I, 3.

Vigente republica, vetitae feminae maritos, qui ob magistratum in provincias proficiscerentur, comitari.

Haud enim frustra placitum olim, ne feminae in socios aut gentes externas traherentur: inesse mulierum comitatu, quae pacem luxu, bellum formidine morentur, et romanum agmen ad similitudinem barbari incessus convertant. Non imbecillum tantum, et imparem laboribus sexum; sed si licentia adsit, saevum, ambitiosum, potestatis avidum. Annal. III, 33.

Id mutatum sub principibus, graviaque inde damna.

Cogitarent ipsi, quotiens repetundarum aliqui arguerentur, plura uxoribus obiectari: his statim adhaerescere deterrimum quemque provincialium: ab his negotia suscepi, transigi: duorum egressus eoli, duo esse praetoria; pervicacibus magis et impotentibus mulierum iussis, quae Oppiis quondam aliisque legibus constrictae, nunc vinclis exsolutis, domos, fora, iam et exercitus regerent. Ann. III, 33.

Excusatum tamen et flagrantibus Urbis flagitiis, et feminarum principum exemplis.

Placuisse quondam Oppias leges, si temporibus reipublicae postulantis: remissum aliquid postea, et mitigatum, quia expedierit. Frustra nostram ignaviam alia ad vocabula transferri: nam viri in eo culpam, si femina modum excedat: porro ob unius aut alterius imbecillum animum, male eripi maritis consortia rerum secundarum adversarumque. Simul sexum natura invalidum deserui, et exponi suo luxu, cupidinibus alienis: vix praesenti custodia manere illaesa coniugia: quid fore, si per plures annos in modum discidii oblitterentur? Sic obviam irent iis quae alibi peccarentur, ut flagitiorum Urbis meminissent. Annal. III, 34.

Addit pauca Drusus de matrimonio suo: nam principibus adeunda saepius longinqua imperii. Quotiens divum Augustum in Occidentem atque Orientem meavisse, comite Livia? se quoque in Illyricum profectum; et si ita conducatur, alias ad gentes iturum, haud semper aequo animo, si ab uxore carissima et tot communium liberorum parente divelleretur. Annal. III, 34.

VARII FEMINARVM PRINCIPVM MORES.

Livia Augusta, sollers femina.

Sanctitate domus, priscum ad morem; comis ultra quam antiquis feminis probatum; mater impotens, uxor facilis, et cum artibus mariti, simulatione filii, bene composita. Ann. V, 1.

Agrippina, Germanici uxor, fortissima.

Ingens animi, pudicitia impenetrabili, aequi impatientis, dominandi avida, virilibus curis feminarum vitia exuerat. Annal. I, 69; IV, 12; VI, 25.

Livia, Germanici soror, uxor Drusi, atrox.

Soror Germanici, formae initio aetatis indecorae, mox pulchritudine praecellebat. Hanc *Seianus*, ut amore incensus, adulterio pellexit: et postquam primi flagitii potitus est (neque femina amissa pudicitia alia abnuerit), ad coniugii spem, consortium regni, et necem mariti impulit. Atque illa cui avunculus Augustus, socer Tiberius, ex Druso liberi, seque ac maiores et posteros municipali adultero foedabat; ut pro honestis et praesentibus, flagitiosa et incerta exspectaret. Annal. IV, 3.

Lepida et Agrippina, Neronis mater, infames.

Nec forma, aetas, opes multum distabant, et utraque impudica, infamis, violenta, haud minus vitiis accumulabatur, quam si qua ex fortuna prospera acceperant. Annal. XII, 65.

*Poppaea; sub Nerone, magnorum reipublicae malorum
caussa.*

Huic mulieri cuncta alia fuere, praeter honestum animum. Quippe mater eius, aetatis suae feminas pulchritudine supergressa, gloriam pariter et formam dederat. Opes claritudini generis sufficebant. Sermo comis, nec absurdum ingenium: modestiam praeferre, et lascivia uti: rarus in publicum egressus; idque velata parte oris, ne satiaret adspectum, vel quia sic decebat. Famae nunquam pepercit, maritos et adulteros non distinguens: neque adfectui suo aut alieno obnoxia: unde utilitas ostenderetur, illuc libidinein transferibat. *Annal. XIII, 45.*

*Galeria, uxor Vitellii, Sextilia, eius mater, laudatae
feminae.*

Galeria, imperatoris uxor, non immixta tristibus: et pari probitate, mater Vitelliorum, Sextilia, antiqui moris. Dixisse quin etiam, ad primas filii sui epistolas, ferebatur, non Germanicum a se, sed Vitellium genitum. Nec ullis postea fortunae illecebris, aut ambitu civitatis, in gaudium eviata, domus suae tantum adversa sensit. *Hist. II, 64.*

XXXVIII. FAMILIAE.

Distinguebantur censu.

Distinetos senatus et equitum census, non quia diversi natura, sed ut locis, ordinibus, dignationibus antistent. *Annal. II, 33.*

Quae a Tiberio levatae aut multatae?

Ut honestam innocentium paupertatem levavit, ita prodigos et ob flagitia egentes movit senatu, aut sponte cedere passus est. *Annal. II, 48.*

TACIT. Oper. Tom. V.

T t *

Iuvabat quoque Augustus, ne clarissimae familiae extinguerentur.

M. Hortalus, nepos oratoris Hortensii, illectus a divo Augusto liberalitate decies sestertii ducere uxorem, suscipere liberos, ne clarissima familia extingueretur. *Annal.* II, 37.

Idem Hortalus, quatuor filiis ante limen curiae adstantibus, ausus in senatu, praesente principe, loco sententiae pecuniam petere, repulsam a Tiberio passus est: leve tamen solamen filiis additum.

Si quantum pauperum est venire huc, et liberis suis petere pecunias coeperint, singuli nunquam exsatiabuntur, respublica deficiet: nec sane ideo a maioribus concessum est egredi aliquando relationem, et quod in commune conducat loco sententiae proferre, ut privata negotia, res familiares nostras hic augcamus, cum invidia senatus et principum, sive indulserint largitionem, sive abnuerint. Non enim preces sunt istae, sed efflagitatio intempestiva quidem et improvisa, cum aliis de rebus convenerint patres, consurgere, et numero atque aetate liberum suorum urgere modestiam senatus, eandem vim in me transmittere, ac velut perfringere aerarium: quod si ambitione exhausimus, per scelera supplendum erit. Dedit tibi, Hortale, divus Augustus pecuniam, sed non compellatus, nec ea lege ut semper daretur. Languescet alioqui industria, intendetur socordia, si nullus ex se metus aut spes; et securi omnes aliena subsidia expectabunt, sibi ignavi, nobis graves.... *Haec cum respondisset Hortalo*, addidit *Tiberius*, ceterum si patribus videretur, daturum liberis ducenta sestertia singulis, qui sexus virilis essent. Egere alii grates; siluit Hortalus, pavore, an avitae nobilitatis etiam inter angustias fortunae retinens: neque miseratus est post-

hac Tiberius, quamvis domus Hortensii pudendam ad inopiam delaberetur. Annal. II, 38.

Fuit etiam severitas sub Claudio principe.

Laudati oratione principis, qui ob angustias familiares ordine senatorio sponte cederent, motique qui remanendo impudentiam paupertati adicerent. Annal. XII, 52.

Egestas vitiorum ferax.

Ob egestatem et metum ex flagitiis maxima peccandi necessitudo. Annal. III, 40.

Prona in audaciam.

Sullam inopem, unde praecipuam audaciam. Annal. XIV, 57.

Ipsa metus paupertatis agit in scelera.

Insigne scelus senatoria audacia admisit Marcellus, Asi-
nio Pollione, proavo clarus, neque morum spernendus habebatur, nisi quod paupertatem praecipuum malorum credebat..... Marcellum memoria maiorum, et preces Caesaris, poenae magis, quam infamiae eximere. Annal. XIV, 40.

*Nero prodigis donationibus imperium exhaustit,
familias non locupletavit.*

Sub Galba principe, proxima pecuniae cura: et cuncta scrutantibus iustissimum visum est, inde repeti, unde inopiae causa erat. Bis et vices millies sestertium donationibus Nero effuderat. Appellari singulos iussit, decuma parte liberalitatis apud quemque eorum relictæ. At illis vix decumae super portiones erant: iisdem erga aliena sumptibus, quibus sua prodegerant, cum rapacissimo cuique ac perditissimo non agri, aut fenus, sed sola instrumenta vitiorum manerent. Exactioni triginta equites romani praepositi; novum officii genus, et ambitu ac numero onero-

sum: ubique hasta et sector et inquieta Urbs auctionibus. Attamen grande gaudium, quod tam pauperes forent, quibus donasset Nero, quam quibus abstulisset. Hist. I, 20.

Vitia et turbarum causas fecit.

Mortuo Nerone, plebs sordida et circo ac theatri sœta, simul deterrimi servorum, aut qui, adesis bonis, per dedecus Neronis alebantur, moesti et rumorum avidi. Hist. I, 4.

Familiis, quae et usura et usurae remediis laborabant, egregie subvenit Tiberius.

Multi fortunis provolvebantur: eversio rei familiaris dignitatem ac famam praeceps dabat: donec opem ulit Caesar, disposito per mensas millies sestertio, factaque mutandi copia sine usuris per triennium, si debitor populo in duplum praediis cavisset: Sic resecta fides, et paullatim privati quoque creditores reperti. Annal. VI, 17.

Eadem Tiberii cura in calamitatibus.

Asperissima in Sardinias lues plurimum in eosdem misericordiae traxit: nam centies sestertium pollicitus Caesar, et quantum aerario aut fisco pendebant, in quinquennium remisit. Magnetes a Sipylo, proximi damno ac remedio habiti, Temnios, Philadelphenos.... Hierocaesarceni, Myrinam, Cymen, Tmolus, levare idem in tempus tributis, mittique ex senatu placuit, qui praesentia spectaret, refoveretque. Delectus est M. Aletus e praetoriis, ne, consulari obtinente Asiam, accumulatio inter pares, et ex eo impedimentum oriretur. Annal. II, 47.

XXXIX. SERVI, LIBERTI.

Servi, infidum hominum genus.

Fluxa servitiorum fides. Hist. IV, 23.

Tanto magis laudandi, si iis sit fides.

Non tamen adeo virtutum sterile seculum, ut non et bona exempla prodiderit Contumax, etiam adversus tormenta, servorum fides. Hist. I, 3.

Liberti sunt serviles.

Libertorum servilia ingenia. Annal. II, 12.

Dominorum fortuna arrogantes.

Libertis quoque ac inanitoribus eius (*Seiani*) notescere, pro magnifico accipiebatur. Annal. VI, 8.

Adulationibus corrupti.

Pallanti praetoria insignia, et centies quinquagies sestertium censuit consul designatus Barea Soranus: additum a Scipione Cornelio, grates publice agendas, quod regibus Arcadiae ortus, veterrimam nobilitatem usui publico proponeret, seque inter ministros principis habere sineret. Adseveravit Claudius, contentum honore Pallantem, intra priorem paupertatem subsistere. Et fixum est aere publico senatusconsultum, quo libertinus sestertii ter millies possessor, antiquae parcimoniae laudibus cumulabatur. Annal. XII, 53.

Imperiosi.

Claudius liberos, quos rei familiari praefecerat, sibi et legibus adaequavit. Annal. XII, 60.

Vani.

Nam et hi malis temporibus partem se reipublicae faciunt. Annal. I, 76.

Venales.

Adferebant venalia cuncta praepotentes liberti. Hist. I, 7.
*In Tigellino magnum documentum quam foeda obscuris
pravisque hominibus studia, fortuna, sors.*

Sophonius Tigellinus, obscuris parentibus, foeda pue-

ritia, impudica senecta, praefecturam vigilum et praetorii, et alia praemia virtutum, quia velocius erat vitiis adeptus, crudelitatem mox, deinde avaritiam, et virilia scelera exercuit, corrupto ad omne facinus Nerone, quaedam ignaro ausus, ac postremo eiusdem desertor ac proditor. Unde non alium pertinacius ad poenam flagitare, diverso adfectu, quibus odium Neronis inerat, et quibus desiderium. Apud Galbam T. Vinii potentia defensus, praetextentis servatam ab eo filiam; et haud dubie servaverat, non clementia (quippe tot interfectis), sed effugio in futurum, quia pessimus quisque diffidentia praesentium mutationem pavens, adversus publicum odium privatam gratiam praeparat: unde nulla innocentiae cura, sed vices impunitatis. Eo infensior populus, addita ad vetus Tigellini odium recenti T. Vinii invidia: concurrere e tota Urbe in palatium ac fora, et ubi plurima vulgi licentia, in circum ac theatra effusi, seditiosis vocibus obstrepere: donec Tigellinus, accepto apud Sinuessanas aquas supremas necessitatis nuntio, inter stupra concubinarum et oscula et deformes moras, secus novacula faucibus, infamem vitam foedavit etiam exitu sero et inhonesto. Hist. I, 72.

XL. VITA.

Egregia vita, quae incorrupta.

Meminissent C. Asinii et Messalae, ac recentiorum Arruntii et Aesernini ad summa provectorum incorrupta vita et facundia. Annal. XI, 6.

Beata, non ex opibus, sed ex morum constantia.

Neque mala, vel bona, quae vulgus putet: multos qui conflictari adversis videantur, beatos; ac plerosque, quamquam magnas per opes, miserrimos: si illi gravem fortunam

constanter tolerant, hi prospera inconsulte utantur. Ann. VI, 22.

Vitae claritatem imminuit nimia vivendi cupido.

Maroboduus consenuit, multum imminuta claritate ob nimiam vivendi cupidinem, Annal. II, 63.

Magni etiam animi spe vitae franguntur.

Super taedium malorum, etiam spe vitae, quae plerumque magnos animos infringit. Hist. V, 26.

Quo duriora sunt tempora, eo magis firmandus animus.

Specta iuvenis.... in ea tempora natus es, quibus firmare animum expediat constantibus exemplis. Annal. XVI, 35.

XLI. MORS.

Vita per virtutem acta, mortis solamen.

Seneca moriens uxorem rogat oratque, temperaret dolori, ne aeternum susciperet, sed in contemplatione vitae per virtutem actae desiderium mariti solatiis honestis toleraret. Annal. XV, 63.

Est mortis distinctio.

Mortem omnibus ex natura aequalem, oblivione apud posteros vel gloria distingui. Hist. I, 21.

Est quoque opportunitas.

Felix Agricola non vitae tantum claritate, sed etiam opportunitate mortis. Vit. Agric. 45.

Vita etiam potior.

Honesta mors turpi vita potior. Vit. Agric. 33.

Virtus morti superstes.

Multos veterum, velut ingloriosos et ignobiles, oblivio obruet: Agricola, posteritati narratus et traditus, superstes erit. Vit. Agric. 46.

Ea non imaginibus, sed moribus exprimitur.

Ut vultus hominum, ita simulacra vultus imbecilla ac mortalia sunt; forma mentis aeterna, quam tenere et exprimere, non per alienam materiam et artem, sed tuis ipse moribus possis. Vit. Agric. 46.

Quae defunctis amicis praestanda.

Non hoc praecipuum amicorum munus est, prosequi defunctum ignavo questu: sed quae voluerit, meminisse; quae mandaverit, exsequi. Annal. II, 71.

POLITICORVM FINIS.

INDICES

IN

C. CORN. TACITVM.

LECTORI SALVTEM.

Quum plurima omiserint, vel perperam signaverint, qui nos in publicandis C. TACITI editionibus praecesserunt, statuimus diligenter inspectis et inter se collatis aliorum *indicibus*, formare novum indicem, qui post multas lucubrationes confectus, in duas partes dividitur, quarum prior RES, id est, locorum et hominum nomina, ceteraque TACITO illustrata continet: in altera referuntur VERBA, quae ad auctoris latinitatem, stylumque proprium pertinentia, ab aliis scriptoribus hunc secernunt.

Itaque primus index erit HISTORICUS, seu NOMINUM ET RERUM; secundus VERBORUM, seu LATINITATIS.

N. E. L.

INDEX HISTORICVS

SEV

NOMINVM ET RERVM.

Numeri positi absolute, id est, sine litera librorum initia indicante, ad Annales referuntur; alii praefixum habentes H., ad Historias; G. ad libellum de Moribus Germanorum; A. ad Vitam Agricolaë; O. ad Dialogum de Oratoribus.

- A**
ABDAGESES, Parthus, VI, 36;
 - gazam adiicit Tiridati, VI, 37; - inuisus primoribus, VI, 43; - eius auctoritas, VI, 44.
Abdus, Parthus, VI, 31; - lento veneno illigatus, VI, 32.
Abgarus, *vide* Acharus.
Abnoba mons, G. 1.
Aborigines, populi, XI, 14.
Abudius Rufus, VI, 30.
Academia, O. 32. - **Academico-**
corum pugnacitas, O. 31.
Acharus, Arabum rex, XII, 12, 14.
Accius, poeta, O. 20, 21.
Accusatores praemiis illecti, IV, 30; - exsilio aut morte multati, VI, 9, 30; - districtiores velut sacrosancti, IV, 36.
Accerronia, Agrippinae familia-
 ris, XIV, 5; - in mari occi-
 ditur, ibid.
Cn. Accerronius consul, VI, 45.
Achaci, populi, VI, 18.
Achaemenes, XII, 18.
Achaia proconsulari imperio le-
vatur, I, 76; - additur Moe-
 siae, I, 80; - terrae motu af-
 flicta, IV, 13; - exterretur ru-
 more Pseudo-Drusi, V, 10; -
 spoliatur a Nerone, XV, 45; -
 metuit sibi a Pseudo-Nerone,
 H. II, 8; - studiis clara, O. 30.
Achaiae practor Poppaeus Sa-
binus, I, 80; V, 10; - **Atidius**
Geminus, IV, 43. - **Achaiae**
amoena, III, 7.
M. Acilius consul, XII, 64.
Acilius Ariola, III, 41.
Acilius Strabo, XIV, 18.
Acratus, Neronis libertus, XV,
 45, XVI, 23.
Acta Deorum, G. 34; - diurna
 P. R. III, 3; XVI, 22; - diurna
 Urbis, XIII, 31; - publica,
 XII, 24; - **Senatus**, 5, 4; -
 principis, I, 72; IV, 42; XIII,
 5, 11. - **Actorum libri**, O. 37.
Acte, Neronis pellex, XIII, 12,
 46; XIV, 2.
Actianus Nonius, H. IV, 41.
Actium, H. I, 1, - **Actiaca reli-**
gio, XV, 23; - victoria, I, 3;
 II, 53; IV, 5. - **Actiaca legio**;

- nes, I, 42. - Actiacum bellum, III, 55.
- Actius, centurio, VI, 24.
- Actor publicus, II, 30; III, 67.
- Acutia, P. Vitellii uxor, VI, 47.
- Addua, fluvius, H. II, 40.
- Adgandestrius, Cattorum princeps, II, 88.
- Adiabeni, XII, 13; - vastantur a Tigraue, XV, 1, 2; - Izates, XII, 14; - Monobazes, XV, 1, 14.
- Adiabenum regimen, XV, 1.
- Adiutrix legio, H. II, 43; H. III, 44.
- Adoptio Agrippae, H. I, 15; - Cui et Lucii Caesaris, I, 3; H. I, 15; - Germanici, I, 3; - Liviae, V, 1; - Marcelli, II, I, 15; - Neronis, XII, 25; - Pisonis, H. I, 14; - Tiberii, I, 3; H. I, 15; - nulla in gente Claudio- rum usque ad Neronem, XII, 25.
- Adoptio lege caritata, H. I, 15; - nuncupata in castris, in senatu, pro rostris, H. I, 17; - simulata prohibetur, XV, 19. - Adoptionis ara, I, 14.
- Adrana, fluvius, I, 56.
- Adrumetum, Africae oppidum, XI, 21.
- Adulatores, II, 38; IV, 9; VI, 32; XI, 25.
- Adulterii poena apud Germanos, G. 19.
- Advocatorum perfidia, XI, 5.
- Aediles, II, 85; - libros vetitos cremant, IV, 35; - luxum Urbis coercunt, III, 52, 55. - Apud eos licentia stupri vulgatur, II, 85. - Aedilium potestas cohibita, XIII, 28.
- Aedilitas curulis, I, 3.
- Aedui contermini Seguanis, III, 45; - dites et imbelles, III, 46; - a Romanis desciscunt, III, 40; - Romanorum fratres se- natorum ius adipiscuntur, XI, 25; - vincuntur a Silio, III, 46; H. IV, 57; - iuvant Vitellianos, H. I, 64; - iuvant Vindicem, H. I, 51; - H. IV, 17; - adhaerent Maricco, H. II, 61.
- Aeeta, rex Colchorum, VI, 34.
- Aegaeum mare, V, 10. - Aegaei maris insulae exsulatis permit- tuntur, XV, 71.
- Aegeatae, populi, II, 47.
- Aegene, civitas Ciliciae, XIII, 8.
- Aegiensis civitas, IV, 13.
- Aegyptii literarum inventores, XI, 14; - superstitiosi, H. IV, 81; - animalia venerantur, H. V, 5; - corpora condunt, H. V, 5.
- Aegyptia sacra, II, 85.
- Aegyptiae literae, II, 60.
- Aegyptus describitur, H. I, 11; - Iudaeae vicina, H. V, 6; - clausura annonae, II, III, 8; - fame Romam premere potest, H. III, 48; - ab Augusto seposita, II, 59; - ab equitibus romanis re- gitur, H. I, 11; - ducunt ea ro- manae legiones, IV, 5.
- Aelia Petina, XII, 1.
- Aelianus Plautius, *vid.* Plautius.
- Aelius Gallus, V, 8.
- Aelius Gracilis, Belgicae legatus, XIII, 53.
- Aelius Lamia, IV, 13; - censorio funere decoratur, VI, 27.
- Aelius, Neronis libertus, XIII, 1.
- Aelius Seianus, *vid.* Seianus.
- Aemilia Lepida, *vid.* Lepida.
- Aemilia Musa locuples, II, 48.
- Aemilia monumenta, III, 72.
- Aemiliana praedia, XV, 40.
- Aemilii, III, 22, 24; VI, 29.
- Aemilium genus bonorum ci- vium secundum, VI, 27.
- Aemilius Lepidus, II, 48.
- Aemilius Longinus, H. IV, 59; - interficitur, H. IV, 62.
- Aemilius Mamercus, XI, 22.

- Aemilius Pacensis**, H. I, 20; - inter duces Othonis eligitur, H. I, 87; - a militibus custoditur, H. II, 12; - in Capitolio pugnans occiditur, H. III, 73.
- Aemilius primipilaris**, H. II, 11; IV, 42.
- Aeneas**, auctor gentis Iuliae, IV, 9; XII, 58.
- Aenus**, fluvius, H. III, 5.
- Aequinoctii sidus**, I, 70.
- Aerarii cura varie habita**, III, 25; XIII, 29. - **Aerarium et fuscus differunt**, II, 47; VI, 2; - si ambitione exhauserimus, per scelera supplendum erit, II, 38. - **A praetoribus tractabatur**, H. IV, 9. - **Aerarii quaestores**, XIII, 28; - praetoribus resistentibus, I, 75. - **Claustra novis rebus obtulisse**, V, 8. - **Apud aerarium sectionibus exercendis famosus**, XIII, 23. - **Ad aerarium decreta patrum deferre**, III, 51. - **Ex aerario pecunia decreta**, I, 15.
- Aerarium militare**, I, 78.
- Aerias**, rex, conditor templi Veneris Paphiae, III, 62; H. II, 3.
- Aeschines**, proximus a Demosthene, O. 25. - **Ab Aeschine longius absit Nicetes**, O. 15.
- Aesculapius Deus apud Aegyptios**, H. IV, 84; - **medicus Coos**, XII, 61; - **eius asyllum**, III, 63; - **delubrum**, IV, 13; - **thesaurus**, XIV, 18.
- Aescrinus Marcellus**, III, 11.
- Aestii**, Germaniae populi, G. 45.
- Aethiopes**, populi, H. V, 2.
- Aethiopia**, regio Africae, II, 60.
- Afer Domitius**, *vid.* Domitius.
- Africanus; Afranium** Livius saepe virum insignem nominat, IV, 34.
- Africanus Burrus**, *vid.* Burrus.
- Africanus Quinctianus** in Neronem coniurat, XV, 49; - ne-
- gat, dein fatetur, XV, 56; - occiditur, XV, 70.
- Africa**, IV, 5; - **culta**, XII, 43; G. 2. - **Africae nova iura**, H. II, 78; - **proconsul Lucius Aspreuas**, I, 53; - **Julius Blaesus**, III, 58; - **Pumponius Silvanus**, XIII, 52; - **Sulpicius Camerinus**, *ibid.*; - **Aelius Lamia**, IV, 13; - **L. Apronius**, *ibid.*; - **Vitellius**, H. I, 70; - **M. Silanus**, H. IV, 48; - **proconsulatus**, A. 42; - **solitudines**, II, 52. - **Africa adultero Manlio interdictum est**, II, 50. - **In Africa bellum civile**, II, 43; - **Tacfarinas bellum renovat**, III, 20, 32, 73. - **Per Africanam quaesita carmina Sibyllae**, VI, 12. - **Africanam petunt et tenent legiones**, III, 9; IV, 5; H. IV, 48, 49.
- Africanus**, orator, O. 15.
- Africanus Iulius**, VI, 7.
- Africanus Pactius**, H. IV, 41.
- Africanus Scipio**, III, 66.
- Africanus Sextius**, XIII, 19; - **censum Galliarum agit**, XIV, 46.
- Africum mare**, I, 53.
- Africus ventus**, XV, 46.
- Agamemnon**, O. 9.
- Agerinus**, Agrippinae libertus, XIV, 6.
- Agger Drusi**, Rheno coërcendo congestus, absolutus a Paullino, XIII, 53; - **dirutus a Civiile**, H. V, 19.
- Agrariae leges**, IV, 32.
- Agrestis Iulius**, centurio, H. III, 34.
- Agricola**, Taciti socer, A. 3; - **eius origo ac parentes**, A. 4; - **ardor eius in studiis**, A. 4; - **prima militia in Britannia**, A. 5; - **quaestor in Asiam mittitur**, A. 6; - **legioni in Britannia praepositur**, A. 7; - **inter**

- patricios adscitur, A. 9; - Aquitaniae praepositur, *ibid.* - consul fit, *ibid.* - Britanniae praepositur, *ibid.* - Monam insulam capit, 18. - bellorum causas excindit, A. 19; - per voluptates et liberales artes grassatur, A. 21; - novas gentes aperit et vastat, A. 22; - acerbus in conviciis, *ibid.* - Britanniae partem Hiberniam versus, copiis instruit, A. 24; - civitates trans Bodotriam sitas explorat, A. 25; - penetrata Caledonia ad montem Graupium pervenit, A. 29; - milites alloquitur, A. 33; - victoriam de Britannis consequitur, A. 37; - circumvehi Britanniam praecipit, A. 38; - triumphalia ornamenta ei decreta, A. 40; - Romam revertitur, *ibid.* - Domitiano suspectus, A. 39, 41; - moritur, A. 43. - Eius laus, A. 44. - Taciti in eum pietas, A. 45, 46.
- Agrippa (M. Vipsanius), gener Augusti, H. 1, 15; IV, 40; - extollitur ab Augusto, I, 3; - tribuniciae potestatis eius socius, III, 56; - Tiberii aemulus, VI, 51; - Ubios in fidem accipit, XII, 27; Mitylenis secretum agit, XIV, 53; - bellorum Augusto socius, *ibid.* - et victoriarum, I, 3. - Agrippae liberorum violenta mors, III, 19; - stagnum, XV, 37. - Agrippae memoria, I, 41; - monumenta, XV, 39. - Agrippae filia Vipsania, *vid.* Vipsania; - nepos Asinius Saloninus, III, 75; - uxor adultera, I, 53.
- Agrippa Asinius, *vid.* Asinius.
- Agrippa Fonteius, *vid.* Fonteius.
- Agrippa Haterius, *vid.* Haterius.
- Agrippa Iulius, XV, 71.
- Agrippa Menenius, O. 17.
- Agrippa Postumus in Planensium eiectus, I, 3; - atrox ingenio, I, 4; - interficitur, I, 6; I, 53; III, 30.
- Agrippa Postumus falsus, II, 39; - occiditur, II, 40.
- Agrippa rex Iudaeorum, XII, 23; - Parthos aggreditur, XIII, 7; - Vespasiani partibus accedit, H. II, 81; - Tito auxilium dedit contra Iudaeos, H. V, 1.
- Agrippa Vibulenus, VI, 40.
- Agrippina, Germanici coniux, neptis Augusti, I, 33; II, 71, 72; - nurus Tiberii, I, 42; - amas mariti, I, 33; - casta, *ibid.* - secunda, I, 41; II, 43; - ingens animi, I, 63; - pervicax irae, IV, 53; - Rheni pontem solvi prohibet, *ibid.* - munia ducis induit, *ibid.* - legionibus grates et laudes habet, *ibid.* - Iuliam parit, II, 54; - cum cineribus Germanici Romam properat, II, 75; - obvia fit Pisoni, II, 79; - Brandisium appellit, III, 1; - spem male tegit, IV, 12. - Querimonia eius cum Tiberio, IV, 52. - Maritum a Tiberio petit, IV, 53; - simulationum uescia, IV, 54; - a Tiberio apud senatum accusatur, V, 3; - a Tiberio in exilium pulsa, XIV, 63; - moritur, VI, 25. - Agrippinae castitas et bona fama, II, 43; - ferocia, II, 72; IV, 52; - mores, VI, 25; - pudicitia impenetrabilis, IV, 12; - Agrippinae gratiae actae ob vindictam Germanici, III, 18. - In Agrippinam aemulatio Plancinae, II, 43; II, 55.
- Agrippina Iulia, Germanici filia, Tiberii neptis, Cn. Domitio nubit, IV, 75; - in eam Messalinae odium, XI, 12; - Clau-

- dū coniugium captat, XII, 3; - eidem nubit, XII, 7; - dominationis cupida, XII, 7; XIV, 2; - impudica, *ibid.* - Lolliam pervertit, XII, 22; - cum Pallante consuetudinem habet, XII, 25; XII, 65; XIV, 2; - Angustae cognomentum adipiscitur, XII, 26; - coloniam Agrippinensem deduci iubet, XII, 27; - signis romanis praesidet, XII, 57; - carpento Capitolium ingreditur, XII, 42; - chlamyde aurata navali proelio praesidet, XII, 56; - Narcissum accusat, XII, 57; - impudica, infamis, violenta, XII, 64; - Claudium veneno necat, XII, 67; - senatui interesse cupit, XIII, 5; - suggestum imperatoris consensura, *ibid.* - blanda filio, XIII, 13; - incesto parata, XIV, 2; - insidiis filii petita, XIV, 4; - occiditur, XIV, 8; - Agrippinae commentarii, IV, 53; - ferocia, XIII, 2, 21; - potentia paulatim infracta, XIII, 12; - amicos odit Nero, XVI, 14.
- Agrippinensis colonia, XII, 27; H. I, 56; H. IV, 20, 25; - ad Vitellium desciscit, H. I, 57; - ex gente Ubiorum, XII, 27; H. IV, 28; - sacramento Galliarum adigitur, H. IV, 59; - dispersos in domibus Germanos trucidat, H. IV, 79; - origine Germana, G. 28.
- Agrippinus Paconius, XVI, 28, 29, 33.
- Ahenobarbus, XII, 3; *vid.* Cn. Domitius Ahenobarbus.
- Ala Aurlana, H. III, 5; - Batavorum, H. IV, 18; - Britaunica, H. III, 41; - Canninesas, IV, 73; - Petrina, H. I, 70; - H. IV, 49; - Picentina, H. IV, 62; Scriboniana, H. III, 6; - Singularium, H. IV, 70; - Syl-lana, H. I, 70; H. II, 17; - Taurina, H. I, 59; H. I, 64; - Treverorum, H. II, 14; H. IV, 55; - alae Moesicae, H. III, 2; - Pannonicae, *ibid.* - Raeticae, H. I, 68.
- Alares, H. II, 94; - Pannonii, XV, 10; - alarius eques, IV, 73; XII, 27; - alarii, XV, 10; - equites, III, 39; XIII, 35.
- Alba urbs, XI, 24. Albana villa, A. 45. - Albanum saxum, XV, 43. - Albauorum regum imagines in funere Drusi, IV, 9.
- Albani, Asiatici, II, 68; IV, 5; XIII, 41; - Pharasmanem iuvant, VI, 33; VI, 35; - Thessalis orti, VI, 34; Albanorum montes, VI, 33; - rex bellum cum Pharsmane gerit, XII, 45; - in Albanos Nero bellum parat, H. I, 6.
- Albiogannum, Liguria oppidum, H. II, 15.
- Albinus Luceius, H. II, 58; - trucidatur, H. II, 59.
- Albis, fluvius, I, 59; II, 14, 22, 41; - cum exercitu a L. Domitio superatus, IV, 44; - in Hermunduris oritur, G. 41, - trans Albim, II, 19.
- Albium Intemelium, munici-pium, H. II, 13.
- Albucilla, amoribus famosa, VI, 47; - in carcerem ducitur, VI, 48.
- Album senatorium, IV, 42.
- Alcis, Deus Germanorum, G. 43.
- Alesia, oppidum, XI, 23.
- M. Aletus, II, 47.
- Alexander Magnus, III, 63; O. 16; - Germanico comparatus, II, 73; - Dariū vincit, XII, 13.
- Alexander Tiberius, Aegypti praefectus, *vid.* Tiberius Alexander.

- patricios adscitur, A. 9; - Aquitaniae praepositur, *ibid.* - consil fit, *ibid.* - Britanniae praepositur, *ibid.* - Monam insulam capit, 18. - bellorum causas excindit, A. 19; - per voluptates et liberales artes grassatur, A. 21; - novas gentes aperit et vastat, A. 22; - acerbus in conviciis, *ibid.* - Britanniae partem, Hiberniam versus, copiis instruit, A. 24; - civitates trans Bodotriam sitas explorat, A. 25; - penetrata Caledonia ad montem Grampium pervenit, A. 29; - milites alloquitur, A. 33; - victoriam de Britannis consequitur, A. 37; - circumvelli Britanniam praecipit, A. 38; - triumphalia ornamenta ei decreta, A. 40; - Romam revertitur, *ibid.* - Domitiano suspectus, A. 39, 41; - moritur, A. 43. - Eius laus, A. 44. - Taciti in eum pietas, A. 45, 46.
- Agrippa (M. Vipsanius), gener Augusti, H. I, 15; IV, 40; - extollitur ab Augusto, I, 3; - tribuniciae potestatis eius socius, III, 56; - Tiberii aemulus, VI, 51; - Ubios in fidem accipit, XII, 27; Mitylenis secretum agit, XIV, 53; - bellorum Augusto socius, *ibid.* - et victoriarum, I, 3. - Agrippae liberorum violenta mors, III, 19; - stagnum, XV, 37. - Agrippae memoria, I, 41; - monumenta, XV, 39. - Agrippae filia Vipsania, *vid.* Vipsania; - nepos Asinius Saloninus, III, 75; - uxor adultera, I, 53.
- Agrippa Asinius, *vid.* Asinius.
- Agrippa Fontei, *vid.* Fonteius.
- Agrippa Materius, *vid.* Materius.
- Agrippa Iulius, XV, 71.
- Agrippa Menenius, O. 17.
- Agrippa Postumus in Planasiam cieotus, I, 3; - atrox ingenio, I, 4; - interficitur, I, 6; I, 53; III, 30.
- Agrippa Postumus falsus, II, 39; - occiditur, II, 40.
- Agrippa rex Iudaeorum, XII, 23; - Partbos aggreditur, XIII, 7; - Vespasiani partibus accedit, H. II, 81; - Tito auxilium dedit contra Iudaeos, H. V, 1.
- Agrippa Vibulenus, VI, 40.
- Agrippina, Germanici coniux, neptis Augusti, I, 33; II, 71, 72; - nurus Tiberii, I, 42; - amans mariti, I, 33; - casta, *ibid.* - fecunda, I, 41; II, 43; - ingens animi, I, 63; - perverax irae, IV, 53; - Rueni pontem solvi prohibet, *ibid.* - mania ducis induit, *ibid.* - legionibus grates et laudes habet, *ibid.* - Iuliam parit, II, 54; - cum omeribus Germanici Romam properat, II, 75; - obvia fit Pisoni, II, 79; - Brundisium appellit, III, 1; - spem male tegit, IV, 12. - Querimonia eius cum Tiberio, IV, 52. - Maritum a Tiberio petit, IV, 53; - simulationum uescia, IV, 54; - a Tiberio apud senatum accusatur, V, 3; - a Tiberio in exilium pulsa, XIV, 63; - moritur, VI, 25. - Agrippinae castitas et bona fama, II, 43; - ferocia, II, 72; IV, 52; - mores, VI, 25; - pudicitia impenetrabilis, IV, 12; - Agrippinae gratiae actae ob vindictam Germanici, III, 18. - In Agrippinam aemulatio Plautinae, II, 43; II, 55.
- Agrippina Iulia, Germanici filia, Tiberii neptis, Co. Domitio nubit, IV, 75; - in eam Messalinae odium, XI, 12; - Clau-

- dii coningium captat, XII, 3; - eidem nubit, XII, 7; - dominationis cupida, XII, 7; XIV, 2; - impudica, *ibid.* - Lolliam pervertit, XII, 22; - cum Pallante consuetudinem habet, XII, 25; XII, 65; XIV, 2; - Augustae cognomen adipiscitur, XII, 26; - coloniam Agrippinensem deduci iubet, XII, 27; - signis romanis praesidet, XII, 37; - carpento Capitolium ingreditur, XII, 42; - chlamyde aurata navali proelio praesidet, XII, 56; - Narcissum accusat, XII, 57; - impudica, infamis, violenta, XII, 64; - Claudium veneno necat, XII, 67; - senatui interesse cupit, XIII, 5; - suggestum imperatoris consensura, *ibid.* - blanda filio, XIII, 13; - incesto parata, XIV, 2; - insidiis filii petita, XIV, 4; - occiditur, XIV, 8. - Agrippinae commentarii, IV, 53; - ferocia, XIII, 2, 21; - potentia paullatim infracta, XIII, 12; - amicos odit Nero, XVI, 14.
- Agrippinensis colonia, XII, 27; H. I, 56; H. IV, 20, 25; - ad Vitellium desciscit, H. I, 57; - ex gente Ubiorum, XII, 27; H. IV, 28; - sacramento Galliarum adigitur, H. IV, 59; - dispersos in domibus Germanos trucidat, H. IV, 79; - origine Germana, G. 28.
- Agrippinus Paconius, XVI, 28, 29, 33.
- Ahenobarbus, XII, 3; *vid.* Cn. Domitius Ahenobarbus.
- Ala Auriana, H. III, 5; - Batavorum, H. IV, 18; - Britannica, H. III, 41; - Canninesas, IV, 73; - Petrina, H. I, 70; - H. IV, 49; - Picentina, H. IV, 62; Scriboniana, H. III, 6; - Singularium, H. IV, 70; - Syl-lana, H. I, 70; H. II, 17; - Taurina, H. I, 59; H. I, 64; - Treverorum, H. II, 14; H. IV, 55; - alae Moesicae, H. III, 2; - Pannonicae, *ibid.* - Raeticae, H. I, 68.
- Alares, H. II, 94; - Pannonii, XV, 10; - alarius eques, IV, 73; XII, 27; - alarii, XV, 10; - equites, III, 39; XIII, 35.
- Alba urbs, XI, 24. Albana villa, A. 45. - Albanum saxum, XV, 43. - Albanorum regum imagines in funere Drusi, IV, 9.
- Albani, Asiatici, II, 68; IV, 5; XIII, 41; - Pharasmanem iuvant, VI, 33; VI, 35; - Thes-salis orti, VI, 34; Albauorum montes, VI, 33; - rex bellum cum Pharasmane gerit, XII, 45; - in Albanos Nero bellum parat, H. I, 6.
- Albingaunum, Liguriaepoppidum, H. II, 15.
- Albinus Luceius, H. II, 58; - trucidatur, H. II, 59.
- Albis, fluvius, I, 59; II, 14, 22, 41; - cum exercitu a L. Domitio superatus, IV, 44; - in Her-munduris oritur, G. 41, - trans Albim, II, 19.
- Albium Intemelium, municipium, H. II, 13.
- Albucilla, amoribus famosa, VI, 47; - in carcerem ducitur, VI, 48.
- Album senatorium, IV, 42.
- Alcis, Deus Germanorum, G. 43.
- Alesia, oppidum, XI, 23.
- M. Aletus, II, 47.
- Alexander Magnus, III, 63; O. 16; - Germanico comparatus, II, 73; - Darium vincit, XII, 13.
- Alexander Tiberius, Aegypti praefectus, *vid.* Tiberius Alexander.

- Alexandria, II, 59; - horreum populi romani, H. III, 48. - Alexandrinae interfectus Rhesporis, II, II, 67; - imperium Vespasiani coeptum, H. II, 79; - miracula per Vespasianum facta, H. IV, 81; - duae legiones, H. V, 1; - Alexandrium missi milites a Nerone, H. I, 31; - pergit Vespasianus, H. III, 48; - venit Scapis, H. IV, 84. - Alexandrinus natione, XIV, 60. - Alexandrina plebs, H. IV, 81.
- Alienus Caecina, II, I, 52; *vid.* Caecina Alienus.
- Aliso, castellum, II, 7.
- T. Alledius Severus, XII, 7.
- Alliaria, uxor Sempronii Gracchi, I, 53.
- Alliensis clades, H. II, 91.
- Allieui Forum, H. III, 6.
- Allobroges, populi, H. I, 66.
- Alloquendi milites, XII, 34. - Id facit Antonius, H. II, 32; H. III, 60; - Arminius, I, 59, 68; II, 15, 45; - Blaesus, I, 19; - Boudicca, XIV, 35; - Caecina, I, 67; - Caractacus, XII, 34; - Corbulo, XV, 12, 26; - Drusus, I, 29; - Germanicus, I, 34; II, 14; - Maroboduus, II, 46; Nero, XV, 72; - Oroses, VI, 34; - Otho, II, I, 37; II, I, 83; - Pharasmanes, VI, 34; - Sabinus, IV, 50; - Sacrovir, III, 45; - Silius, III, 26; - Suetonius, XIV, 36; - Vitellius, H. II, 57; - qui tamen id facere negligit, H. III, 36.
- Alpes, H. I, 23; H. V, 26; - ab Antonio peremptae, H. III, 53; - superatae a Caecina, H. I, 89; - ad Alpes promota civitas romana, XI, 24; - Alpes Cottianae, H. I, 61; H. IV, 68; - Cottinae, H. I, 87; - Graiae, H. II, 66; - Iuliae, H. III, 8; - maritimae, XV, 32; H. II, 12; - H. III, 42; - Pannoniae, H. III, 1; - Pannonicae, H. II, 98, - Peninae, H. I, 61, 70, 87; H. IV, 68; - Raeticae, G. 1.
- Alphenus Varus, praefectus castrorum, H. II, 29; - dux Vitellianus, H. II, 43; - praefectus praetorio, H. III, 36; - ad obsideudum Apeninum mittitur, H. III, 55; - ad Vitellium regreditur, H. III, 61; - infamis, et ignavus H. IV, 11.
- Alpinus Iulius, H. I, 68.
- Alpinus Montanus, H. III, 35; - praefectus cohortis sub Vitellio, II, IV, 31; - trevir H. IV, 32; - ad Civilem transit, H. V, 19.
- D. Alpinus, eius frater, H. V, 19.
- Alpini, populi, H. II, 14.
- Altinum, oppidum, H. III, 6.
- Altinus Iulius, XV, 71.
- Amanus, Syriae mons, II, 83.
- Amasis, rex Aegypti, VI, 28.
- Amathus, III, 6. - Amathusia Venus, *ibid.*
- Amazones, IV, 56; - victae a Libero, III, 61.
- Ambivirius Turpio, O. 20.
- C. Aminius Rebius, XIII, 30.
- Amisia flumen, I, 60; 63; II, 8 23.
- Amisia, statio, II, 8.
- Amorgus, insula, IV, 13, 30.
- Amphictyones, IV, 14.
- Amphitheatrum apud Fidenas ruit, IV, 62; - Cremonense, H. II, 33; - Neronis, XII, 31; - Placentinum, H. II, 21. - Amphitheatra struunt milites, II, II, 67.
- T. Ampius Flavianus Pannoniae proconsul, H. II, 86; - natus ac senecta cunctator, H. III, 4; - suspectus Flavianis, *ibid.* - periclitatur, H. III, 10; - victus ac discrimine exemptus,

- ibid. - arma in Pannonia movet, II. V, 26.
- Amucianum mare, IV, 59.
- Amubus Serenus, II. I, 31.
- Anagnia, oppidum, H. III, 52.
- Ancharius Priscus, III, 3; - Caesium Cordum accusat, III, 38, 70.
- Ancilian nondum conditorum religio, II. I, 89.
- Ancilla nurus, XIII, 13, 46; - validior domina, XIV, 63. - Ancillis graeculis delegantur infantes, O. 29.
- Ancona, oppidum, III, 9.
- Ancus rex, III, 26.
- Andecavi, populus, III, 41.
- Ancuriensis civitas, XII, 55.
- Angli populi, G. 40.
- Angriviarii deficiunt a Caesare, II, 8; - Cheruscis finitimi, II, 19; - Tencteris, G. 33; - dedunt se Romanis, II, 22; cedunt Romanos, II, 24. - De Angriviariis triumphatur, II, 41.
- Anguis ex muliere nata, XIV, 12; - visa in cubiculo Neronis, XI, 11.
- Anicetus, libertus Neronis, Agrippinae necem procreat, XIV, 3, 7, 8; - Octaviae insidiatur, XIV, 62; - in Sardiniam pellitur, ibid.
- Anicetus Polemonis libertus, II. III, 47; - exitio traditur, H. III, 48.
- Anicius Cerialis consul, XV, 74; - moritur, XVI, 17.
- Anime immortalitas, XVI, 19; A. 46; II. V, 5.
- M. Annaeus Lucanus, *vid.* Lucanus.
- Annaeus Mella, XVI, 17; - uortem sumit, XVI, 17.
- Annaeus Seneca, *vid.* Seneca.
- Annaeus Serenus, XIII, 13.
- Annaeus Statius, XV, 64.
- Annales, IV, 32; - Graecorum, II, 88. - Annalium munus praecipuum, III, 65; - officium, XIII, 31; IV, 67; - compositio, O. 22.
- Annia Rufilla, III, 36.
- Annius Bassus, II. III, 50.
- Annius Faustus, II. II, 10.
- Annius Gallus, dux Othonis, II. I, 87; - Padi ripas occupat, II. II, 11; - Placentiae auxilio it, H. II, 23; - Othoni suadet ut bellum ducat, II. II, 33; - milites Othonianos placat, H. II, 44; - bello Germanico dux, H. IV, 68; II. V, 19.
- Annius Pollio, VI, 9; - coniurat in Neronem XV, 56; - exsulat, XV, 71; - Serviliae maritus, XVI, 30.
- Annona acris, IV, 6; - populo data ab Augusto, I, 2; - unde advecta, H. III, 48. - Annona claustra, II. III, 8; - cura praecipua principum, III, 54; IV, 6; - una ex re-pub. vulgo, H. IV, 38; - gravitas, VI, 13; XI, 4; - modus, XV, 72; - praefectura, I, 7; XIII, 22; II. IV, 68; - saevitia, II, 87; - in annonam egerere frumentum, A. 31.
- Annuulus, sive annulus, ferreus, G. 31; - annulo clausa utensilia, II, 2. - Anulis donati equites fiunt, H. I, 13; H. II, 57; II. IV, 3.
- Annus septimus Iulacorum, H. V, 4; - verus, magnus, O. 16. - Anni divisio apud Germanos, G. 26.
- Ansibarii, populi, XIII, 55; - deleti XIII, 56.
- Anteius, II, 6.
- P. Anteius Syriac praeficitur, XIII, 22; - accusatur, XVI,

- 14; veneno extinguitur, *ibid.*
 Antenor, Troianus, XVI, 21.
 Antheusias, urbs, VI, 41.
 Antias ager, XIV, 3.
 Antigonus, rex, IV, 43.
 Antiochia, II, 83; Syriae caput, H. II, 79.
 Antiochenses in theatro consul-
 tant, H. II, 80; - pecuniam
 signant, H. II, 82. - Antio-
 chensium forum, II, 73; -
 plebes, II, 69.
 Antiochus Comagenus, II, 42.
 Antiochus Cilix, XII, 55, -
 Romanorum socius contra
 Parthos, XIII, 7; - Arme-
 niae partem nanciscitur, XIV,
 26; - inservientium regum
 ditissimus, H. II, 81; - Ve-
 spasianam iuvat, H. V, 1.
 Antiochus Epiphanes Iudaeis
 morem Graecorum dare cu-
 pit, H. V, 8.
 Antiochus Magnus, II, 63; -
 victus a L. Scipione, III, 62.
 - Antiochi bellum, XII, 62.
 Antipolis, Galliae Narbonensis
 municipium, H. II, 15.
 Antistes caerimoniarum, H. IV,
 83. - Antistites Aegyptiorum,
 H. IV, 83.
 Antistia, Plauti uxor, XIV, 22.
 C. Antistius, consul, IV, 1; XII,
 25.
 Antistius Labeo, III, 75.
 Antistius Sosianus, tribunus ple-
 bis, XIII, 28; - praetor,
 probrosa in Neronem car-
 mina facit, et in exsilium
 pellitur, XVI, 21. - P. An-
 teium defert, XVI, 14; - ob
 id ab exsilio revocatur, *ibid.*
 - in exsilium repellitur, H.
 IV, 44.
 L. Antistius Vetus, XIII, 11; -
 exercitui praest in Germania,
 XII, 53; - Plautum generum
 hortatur ad res novas, XIV,
 58; - Asiae praecursor, XVI,
 10; - moritur, XVI, 11.
 Antistius Vetus Macedo relega-
 tur, III, 38.
 Antium, III, 71; XIV, 4; -
 infrequens colonis, XIV, 27;
 - Antias ager, XIV, 3; -
 Neronis patria, XV, 23; -
 et secessus, XV, 39.
 Antona, Britanniae fluvius, XII,
 31.
 Antonia, mater Germanici, III,
 3, 18; - et Claudii, XI, 3.
 Antonia, Claudii filia, XII, 2,
 68. - Corn. Sullae uxor, XIII,
 23; - coniurationis in Nero-
 nem conscia, XV, 53.
 Antoniae domus, XIII, 18.
 Antonia minor, L. Domitii uxor,
 IV, 44; - Cn. Domitii et Do-
 mitiae Lepidae mater, XII, 64.
 Antonia Flaccilla, XV, 71.
 Antonia turris, H. V, 11.
 Antoninus Arrius, H. I, 77.
 Antoninus Iulianus, XIII, 34.
 L. Antonius, IV, 44.
 M. Antonius, triumvir, I, 1; -
 perit, I, 2; - multa oblinet
 ab Augusto, I, 9; - contra
 reipublicam ducit, I, 10;
 III, 18; - ab Augusto decipi-
 tur, I, 10; - a Parthis ex-
 turbatur, II, 2; - Artavasden
 interficit, II, 3; - avus Ger-
 manici, II, 43; - cum Augusto
 bellum gerit, II, 53, 55; XI,
 7; - cognoscit inter Lacedae-
 monios et Messenios, IV, 43;
 H. II, 6; H. III, 66; - Cleo-
 patram ducit, II, V, 9; - im-
 pugnatur a Cicerone, O. 37;
 - Orientem oblinet, H. V, 9;
 regnum Iudaeorum Herodi
 dat, H. V, 9; - Antonii epi-
 stolae in Augustum, IV, 34;
 - neptis liberti nupta, II, V,
 9; - ex Antonii posteris Iulius
 Blaesus, II, III, 88.

- Antonius Felix, Pallantis frater, XII, 54; - Iudaeae procurator ib. - saevitia eius ac libido, H. V, 9; - Drusillam uxorem ducit, ibid.
- Antonius Flamma, H. V, 45.
- Antonius Naso, H. I, 20.
- Antonius Natalis, XV, 50; - coniurat contra Neronem, XV, 54, 55; - socios pro- dit, XV, 56; - impunitatem consequitur, XV, 71.
- Antonius Novellus, dux Otho- nis, H. I, 87, - nulla apud milites auctoritate H. II, 12.
- Antonius Primus falsi damnatur, XIV, 40; - Vespasiani par- tibus accedit, H. II, 86; - acerrimus Flavianorum du- cum, H. III, 2; - Italiam in- vadit, H. III, 6, - et vastat, H. III, 49; - Cremonam ex- pugnât, H. III, 31; - Mucia- num insectatur, H. III, 53; - proditionis suspectus, H. III, 78; H. IV, 68, - Vitel- liano deditos alloquitur, H. III, 60, 63; - magna auctori- tate apud milites, H. III, 80; - et potentia, H. IV, 2; - con- sularia insignia accipit, H. IV, 4; - a Muciano deprimitur, H. IV, 11; - ei formidabilis, H. IV, 39; - aequilium quo- que intolerans, H. IV, 80; - ad Vespasianum proficiscitur, H. IV, 80; - Montanum in Gallias mittit, H. V, 19; - Civilem ad bellum hortatur, H. IV, 32; H. V, 26. Autoni primi facundia et auctoritas, H. III, 10, 80; - constantia et fortitudo, H. III, 17; - fama et vita foeda, H. III, 28; - insolentia post victoriam, H. III, 49, IV, 80.
- Antonius Taurus, H. I, 20.
- Aorsi, populi, XII, 15, 16, 19.
- Apamienses, XII, 58.
- Apenninus, H. III, 42, 50, 52, 56; - insidetur a Vitellianis, H. III, 55.
- M. Aper, O. 2, 11. - Aprina disputatio, O. 27.
- Aprorum fornicae, insigne su- perstitutionis, G. 45.
- Aphrodisienses, III, 62.
- Apicata Seiani, IV, 3; - consi- lia eius prodit, IV, 11.
- Apicius, dives ac prodigus, IV, 1.
- Apidius Merula, IV, 42.
- Apinius Tiro, H. III, 57; - pecunias pro Flavianis par- tibus exigit, H. III, 76.
- Apio, Cyrenensium rex, XIV, 18.
- Apis, Aegyptiorum deus, H. V, 4.
- Apollinaris Claudius, H. III, 57; - praefectus remigum, H. III, 76; - fugit, H. III, 77.
- Apollo, III, 61; - Mileti colit- ur, III, 63; IV, 55; - Cla- rius, II, 54; - consulitur a Lolliâ, XII, 22; - Pythius, XII, 63; - consulitur a Pto- lemaei legatis, H. IV, 83. - Apollinis patria, III, 61; - aedes, H. I, 27; - ubi Vi- tellius et Sabinus congressi, H. III, 65; - oraculum, III, 63.
- Apollodorus, O. 19.
- Apollonideuses, II, 47.
- Aponius Silius, H. III, 10; - spernitur a militibus, H. III, 10; - Saturninum eripit, H. III, 11.
- M. Aponius Saturninus, H. I, 79; - Moesiae rector, H. II, 85; H. III, 5; H. V, 26; - defectionem legionis ad Vi- tellium perscribit, H. II, 96; - in Italiam venit, H. III, 9; - periclitatur, H. III, 11.

- Appellationes ad senatum, XIV, 28.
 Appia via, II, 30; H. IV, 11.
 Appianus Appius senatu movetur, II, 48.
 Appius Coecus, O. 18.
 Appius Silanus, VI, 9; XI, 29.
 Aprilis, XV, 74; - dictus Neroneus, XVI, 12.
 Apronia, Plautii Silvani coniux, ab eo in praeceps iacta, IV, 22.
 Apronianus Vipstanus, H. I, 76.
 L. Apronius, I, 29; - sub Germanico militat, I, 56; - triumphalia accipit, I, 72; - adulter Tiberium, II, 32; - proconsul Africae cohortem decimat, III, 21; - censet, ut faciales ludis magnis praesideant, III, 64; - Gracchum defendit, IV, 13; - generum accusat ob interemptum filium, IV, 22; - Lentuli Getulici socer, VI, 30.
 Apronius Caesianus L. filius, III, 21; - Inferioris Germaniae praepositor cum Frisiis pugnat, IV, 73; XI, 19.
 Apuleia Varilia, II, 50.
 Sex. Apuleius, I, 7.
 Apulia, XVI, 9.
 Apuli, III, 2. - Apula litora, IV, 71.
 Aqua Marcia, XIV, 22. - Aquae salubres, H. I, 67; - Sinueissanæ, H. I, 72.
 Aquila lactum augurium, II, 17; H. I, 62.
 Aquila legionis quintae, H. I, 61; - octavae, novae, quintaedecimae, I, 18; - Vitellianarum quatuor, H. II, 89; - Variana recepta, I, 60; II, 25, 41; - unacticesimannorum ablata, H. II, 43. - Aquilae pro Diis castris, I, 33; - propria legionum numina, II, 17; - fulgentes, XV, 29. - Aquilas convertere, XV, 17. - Aquilas signisque circumdatus Valens, II, II, 23. - Aquilae pro legionibus, II, III, 52, 60. - Aquilae singulae, singulis legionibus, XIII, 38. - Aquilae circumventae, II, IV, 77. - Inter aquilas vectae militum pecuniae, I, 37. - Aquilas figere, I, 65.
 Aquilae sustinentes fastigium, II, III, 71.
 Aquila Iulius, XII, 15.
 Aquila Vedius, H. II, 44; - Pativium venit, H. III, 9.
 Aquileia H. II, 46, 85; - occupatur a Flaviano, H. III, 6; - bello sedes destinatur, H. III, 8.
 Aquila, adulterii delata, exilio puniuntur, IV, 42.
 Aquilifer, I, 39; - quartae legionis, H. I, 56. - Aquiliferi, signiferique, I, 48. - Aquiliferis epistolae traditae, H. IV, 25.
 Aquilius, primipilaris, H. IV, 15.
 Aquilius Regulus, H. IV, 42.
 Aquilo, I, 70. - Aquilones, II, 54.
 Aquinas colonia, H. I, 88; H. II, 63.
 Aquinas Cornelius, H. I, 7.
 Aquitania, H. I, 76. - Aquitaniae praeses Agricola, A. 9.
 Ara ante Augurale subdita facie accenditur, XV, 30; - Adoptionis, I, 14; - Amicitiae, IV, 74; - Clementiae, ibid. - Cossi, XII, 24; - Drusi, II, 7; - Herculis, XII, 24; - magna, ibid. et XV, 41; - Romana, XI, 23; - Solis, VI, 28; - Ubiorum, I, 39, 57; - Vo-

- neris Paphiae, H. II, 3; -
 Ulyssis, G. 3; - Ultionis, III,
 18. - Aram insidere, II, 61.
 - Arae barbarae, I, 61; -
 decretae ob tribuniciam pote-
 statem, III, 57; - dicatae flu-
 minibus, I, 79; - statutae
 Diis manibus, III, 2. - Aras
 adolere, XL, 30.
 Arabes Iudaeis intensi, II, V, 1.
 - Arabum gens, VI, 44. -
 Arabum e terris phoenix, VI,
 28; - rex Algarus, XII, 12.
 Arabia, II, V, 6.
 Arar, Galliae fluvius, II, II, 59;
 - cum Mosella connecti coe-
 ptus, XIII, 53.
 Araricus Vulcatius, XV, 50.
 Aravisci Pannoniae pop. G. 28.
 Araxes, Armeniae fluvius, XII,
 51; - Artaxata adluit, XIII,
 39.
 Arbelia, castellum, XII, 13.
 Arbor ruminalis, XIII, 58.
 Arcadiae reges, XII, 53.
 Arcas Evander, XI, 14, XV,
 41.
 Archelaus, Cappadociae rex, II,
 42; XIV, 26. - Archelaus
 Cappadox, VI, 41.
 Archias Licinius, O. 37.
 Arcus dicati ob recepta signa
 cum Varo amissa, II, 41; - ob
 res a Germanico et Druso ge-
 stas, II, 64; - in honorem
 Germanici, II, 83; - ob tr.
 pot. Drusi, III, 57; - ob vict.
 Corbulonis, XV, 18.
 Arduenna saltus, III, 42.
 Arcae congestu abditi rivi,
 XXV, 3. - Aerae in vitrum
 excoquuntur, II, V, 7.
 Arenaeum, II, V, 20.
 Arcum iudicium, II, 55.
 Argentei, G. 5. - Argentea vasa,
 G. 5.
 Argentum Britannicum, A. 12;
 - Germanis nullum, G. 5; -
 Mattiacum, XI, 20; - signa-
 tum, VI, 17.
 Argius dispensator, II, I, 49.
 Argivus, XI, 14. - Argivi Coum
 incolunt, XII, 61.
 Argolicus, Archaeus, VI, 18.
 Aricia, oppidum, II, IV, 21;
 - neurus Ariciauum, II, III, 36.
 Aries Phrixus, VI, 34; - Ham-
 monis, V, 4.
 Ario, Asiae pop. XI, 10.
 Ario, Germaniae populi, G. 43.
 Ariminum, II, III, 41; - obsi-
 detur, II, III, 42.
 Ariobarzaeus, Armeniae rex, II,
 4.
 Arioivstus, rex, II, IV, 73.
 Aristobulus, XIII, 7; - rex Ar-
 meniae, XIV, 26.
 Aristonicus, IV, 55; - bellum
 cum Romanis gerit, XII, 62.
 Armamenta navium, II, V, 23.
 Armamentarium, II, I, 38, 80.
 Armatura levis, II, 8, 16; XIV,
 34; - praemissa, XIII, 41.
 Armenia, I, 3; - vacua, II, 3,
 43; - adita Germanico, II,
 56; - obtenta a C. Caesare,
 III, 48; - capita Artabano,
 VI, 31; - ab Iliberis occupa-
 tur, VI, 33; - omnia Artabano,
 VI, 36, - importuna,
 XII, 12; - donum pop. Rom.
 XII, 45; - specie largitiouis
 turbandis Barbarorum animis
 praebita, XII, 48; - a Parthis
 occupata, XIII, 6; - de obti-
 nenda Armenia bellum, XIII,
 34; - tertius potentiae gradus
 Arsacidis, XV, 2; - petita
 Vologesi, XV, 5; - tuenda
 proprio duci, XV, 6; - ab-
 cessu Vologesis infirmata, XV,
 17. Armenia Minor, XI, 9; -
 Aristobulo mandata, XIII, 7.
 Armeniae, XII, 45.
 Armenii inter Parthos et Ro-
 manos ambigui, II, 5; XIII

- 34; - olim sub Aegyptiis, II, 60; - bellum cum Iberis gerunt, XII, 44; - aditi Corbuloni, XV, 12; - reges accipiunt a Caesaribus, II, 3; - quos non defendunt, II, 4; - Artaxiam a Germanico accipiunt, II, 64; - petuntur Vononi, II, 68; - socii Tirdatis, VI, 44; - subiguntur a Mithridate, XI, 9; - odiosi Pharasmani, XIII, 37; - vastatura Corbulone, XIV, 23; II, III, 24; - suo arbitrio relict, XV, 17. - Armenii pro Armenia, XV, 12; II, II, 81. - Armeniorum cultus, instituta, II, 56; - legati, XIII, 5; - perfidia, XII, 46.
- Armenius, scilicet rex Armeniorum, H. II, 82.
- Arminius, turbator Germaniae, I, 55; - victus a Segeste, I, 58; - Cheruscos concitat, I, 60; - milites alloquitur, I, 61; - II, 15; - pugnat cum Germanico, I, 63; - cum Caecina, I, 63; - castra Romanorum aggreditur, I, 68; - colloquitur cum fratre, II, 9; - fuditur a Germanico, II, 17; - propter libertatis studium gratus popularibus, II, 44; - pugnat cum Maroboduo, II, 46. - Arminii uxor, I, 55, 57, - mors, II, 88; - nepos ex fratre, XI, 17; - cum filio captivi, II, 46; - virtus, II, 177 - encomium, II, 88.
- Arnus, amnis Etruriae, I, 79.
- Arpus, princeps Cattorum, II, 7.
- Arretinus Clemens praetorianis praepositus, H. IV, 68.
- Arria Galla, impudica femina, XV, 59.
- Arria Thraseae socrus, XVI, 34; - alia uxor fortissimae, ibid.
- Arrius Antoninus, II, I, 77.
- Arrius Varus, XIII, 9; - dux Flavianus, H. III, 6; - Vittelianos invadit, H. III, 16, 61; - praefectus praetoria, H. IV, 2; - iasignia praetoria accipit, H. IV, 4; - apud Mucianum incusatur, II, III, 52; - formidolosus Muciano, H. IV, 39, 68; - annonae praeficitur, H. IV, 68. - Arrii Vari potentia adventu Muciani fracta, H. IV, 11, 39.
- Arruntii, XI, 7.
- Arruntius Stello, XIII, 22.
- L. Arruntius, I, 8; - Tiberiam offendit, I, 13; - Tiberi coercendo deligitur, I, 76, 79; - L. Sullam defendit, III, 21; - potens, VI, 5; - detentus ne in provinciam iret, VI, 27; - eam absens regit, H. 2, 65; - accusatur et venas resolvit, VI, 47, 48; - iacorrumpit vitam et facundiam ad summa proventus, XI, 6; - L. Arruntii accusatores puniti, VI, 7; - artes sanctissimae, ibid.
- T. Arruntius, III, 11.
- Ars tentat quae natura deagavit, XV, 42. - Artes civiles, A. 39; - Graecae, XV, 41; - domi illustres, IV, 6; - liberales in Britannia, A. 21; - ludicrae XIV, 16; O. 10; - militares, XII, 12; - Romanae, VI, 41; - seniles, III, 8; - theatrales, XIV, 21. - Artium corruptarum causas, O. 28. - Artes experientia docuit, H. V, 6; - exercitatio parat, G. 24. - Artibus bonis indigent pax et quies, H. IV, 1.

- Arsaces** rex Armeniae, VI, 31; - interficitur, VI, 33.
- Arsaces** Parthos, H. V, 8; - Arsacis gens, XII, 14; - regnum, G. 37.
- Arsacides**, XV, 29. - **Arsacidae**, VI, 34; XI, 10. - **Arsacidarum** familia, XII, 10; XIII, 9; - fastigium XV, 1; - favor, XIV, 26; - gens, II, 1; VI, 31; - sanguis, II, 3; - solium, II, 2; II. I, 40.
- Arsamosata**, Armeniae castellum, XV, 10.
- Arsanias**, Armeniae flumen, XV, 15.
- Artabanus**, rex Parthorum, II, 3, 4; - legatos ad Germanicum mittit, II, 58; - superbus in Romanos, saevus in suos, VI, 31; - Abdum in veneo interficit, VI, 32; - victus ab Iberis deseritur a suis, VI, 36; - Seleuciam subiugat, VI, 42, - revocatur a suis, VI, 43; - insidiis fratris occubuit, XI, 8.
- Artavasdes**, rex Armeniorum, ab Artabano interfectus, II, 3.
- Artaxata**, urbs Armeniae, II, 56; - caput gentis, XIII, 39; - capiuntur ab Iberis, VI, 33; - iugum Parthorum accipiunt, XII, 50; - delentur a Corbulone, XIII, 41; XIV, 23.
- Artaxias**, Armeniae rex, II, 3.
- Artaxias Zeno**, Armeniae rex salutatur, II, 56; - defunctus, VI, 31.
- Artemita**, Parthicum oppidum, VI, 41.
- Arverni**, pop. Galliae, H. IV, 17.
- Arulenus Rusticus**, plebis Tribunus, XVI, 26; - praetor, H. III, 80; - damnatus ob laudatum Thraseam, A. 2.
- Aruseius**, accusator L. Arruntii, VI, 7.
- L. Aruseius**, VI, 40.
- Asciburgium**, oppidum, H. IV, 33, - in ripa Rheni situm, G. 3.
- Asclepiodotus Cassius**, XVI, 33.
- Asconius Labeo**, XIII, 10.
- Asia**, III, 32, 67; - et Achaia, IV, 13; V, 10; XIV, 21; H. II, 81; O. 30; - amoena et fecunda, G. 2; - Assueta regibus, H. IV, 17; - exterritur rumore Pseudo-Drusi, V, 10. - Asiae amoena, III, 7; - et Europae divortium, XII, 63; insulae et urbes, IV, 14; - urbes templum Tiberio statuunt, IV, 15, 55; - urbes duodecim terrae motu collapsae, II, 47; - et ob id tribute levatae, II, 47; IV, 13; - Proconsul, M. Lepidus, III, 32; - Suillius, XIII, 43; - Fonteius Agrippa, II. III, 46; - Salvius Titianus, A. 6.
- Asiaticus** dux Galliarum, H. II, 94; - ad supplicium postulat, ibid.
- Asiaticus**, Vitellii libertus dissimulus, H. II, 57, 95; - servili supplicio afficitur, H. IV, 11.
- Asiaticus Iulius**, O. 14.
- Asiaticus** Valerius, *vid.* Valerius.
- C. Asinius** consul, IV, 1.
- L. Asinius**, II, 32; - *alius*, XIV, 48.
- M. Asinius**, XII, 64.
- P. Asinius**, XII, 32.
- Asinius Agrippa**, consul, IV, 34; - moritur, IV, 61.
- Asinius Gallus**, I, 8; - Tibe-

- rimm offendit, I, 12; - Agrippae gener, I, 12; - avitus imperii, I, 13; - Tibcrii dolo circumventus, I, 13; - libros Sibyllinos aduendos censet, I, 76; - tribunal plebis increpat, I, 77; - ut dies Id. Septemb. festus haberetur decrevit, II, 32; - adulatur imperatori, II, 33; - luxum defendit, II, 33; - contra Cn. Pisone censet, II, 35; - a Pisone patronus petitur, III, 11; - censet Sosium in exsilium pelli, IV, 20; - Serenum Gyaro claudendum, IV, 30; - Tiberium metus suos fateri debere, IV, 71; - egestate cibi peremptus, VI, 23; - adulterii cum Agrippina in-cusatur, VI, 25.
- Asinius Marcellus, XIV, 40.
- C. Asinius Pollio, I, 12; III, 75; - incorrupta vita ac facundia ad summa proventus, XI, 6; - Pompeianos laudat, IV, 34; - vigesimo secundo aetatis anno C. Catonem accusat, O. 34; - orator, O. 12; - optimus, O. 15, 17; - durus et siccus, O. 21; - prioribus et sequentibus oratoribus antepponitur, O. 25; - eius orationes, O. 38.
- Asinius Pollio, praefectus alae, II, 11, 53.
- Asinius Saloninus, III, 75.
- Asini effigies Iudaeis coli credita, II, V, 4. - Asinorum agrestium grex, II, V, 3.
- Asitius, quisque Calvi in Asitium legit, O. 22.
- Asper Sulpicius, *vid.* Sulpicius.
- L. Aspruas, Africae proconsul, I, 53; - percunctatio eius in senatu, III, 13.
- Asprenas Calpurnius, II, 11, 9.
- Assyria, XII, 13. - Assyrii, II, V, 2; - Orientis domini, II, V, 8.
- Asyli ius, IV, 14; - lucus, II, III, 71. - Asyla Graeciae, III, 60.
- Atcius Capito, ei coercendi Tiberis remedium mandatur, I, 76; - de ea re agit in senatu, I, 79; - insignitior infamia, III, 70; - moritur, III, 75.
- Ateste, oppidum, II, III, 6.
- Athenae, II, 53. - Athenienses Philippum metuunt, II, 63; - legibus celebres, III, 26; - victos pro alienigenis arcent, XI, 24; - damnosos veneno perimunt, XV, 64; - plurimos oratores habent, O. 40; - multis cladibus extincti, II, 55.
- Atia, Augusti mater, O. 28.
- Atidius Geminius, IV, 43.
- Atilius, bello Punico primo aedem Spei vocet, II, 49.
- Atilius, libertinus, IV, 62; - in exsilium agitur, IV, 33.
- Atilius Rufus, Syriae praeses, A. 40.
- Atilius Vergilio, II, I, 41.
- Atilius Verus, H. III, 22.
- Atilla, Lucani mater, ab eo nominatur inter coniuratos, XV, 56; - sine absolute sine supplicio dissimulata, XV, 71.
- Atimetus, XIII, 19; - Domitiae conoubinus, XIII, 21; - supplicio afficitur, XIII, 22.
- Atrium libertatis, H. I, 31.
- P. Attelius Hister, XII, 29.
- Attica ora, V, 10. - Atticus, parricium Atticus Cicero, O. 18. - Attici oratores, O. 25.
- A. Atticus, A. 37.
- Atticus Curtius, IV, 58; - oppressus a Seiano, VI, 10.
- Atticus Iulius, II, I, 35.

- Atticus Pomponius**, II, 43.
Atticus Quinctius, II. III, 73;
 - captus a Vitellianis, II. III,
 74; Capitolium incendisse fa-
 tetur, II. III, 75.
Atticus Vestinus, XV, 48; -
 acer ingenio, XV, 52; - in-
 terficitor, XV, 68.
Attius, O. 20, 21.
Attus Clausus, IV, 9; - Clau-
 diorum auctor, XII, 25.
Atys, rex, IV, 55.
Auditoria iudicialia, O. 39; -
 recitationum, O. 9; - scho-
 lasticorum, O. 28.
Aufidienus Rufus, I, 20.
Aufidius Bassus, O. 23.
Augur, II, 83; III, 59; - Augu-
 res, III, 64.
Augurale, egressus Augurali,
 II, 13. - Structa ante Augu-
 rale ara, XV, 30.
Auguratus, cumulus dignitatis,
 II, 77. - Auguratu praedi-
 tus, I, 62.
Augurium salutis, XII, 23.
Augusta Iulia, et **Augusta Livia**,
vid. Iulia et Livia.
**Augustae nomen sumptum a Li-
 via**, I, 8; - cognomentum
Agrippinae datum, XII, 26;
 - filiae et uxori Neronis, XV,
 23; - Vitellii matri, II. II,
 89.
Augusta Taurinorum, II. II, 66.
Augustales Iudi, I, 15; - tur-
 bati I, 54; - Augustales sa-
 cerdotes, II, 83; II. II, 95;
 - sodales, I, 54; II, 64.
**Augustani equites a Nerone con-
 scripti**, XIV, 15.
Augustodunum, Aednorum gen-
 tis caput, III, 43, 45, 46.
Augustus, I, 1; - nomine princi-
 pis imperium constituit, I, 9; -
 imperium invadit, I, 2; - Agrip-
 pan Postumum visit, I, 5; - mo-
 ritur, I, 5; - Neroni uxorem
 abducit, I, 10; - rationarium
 imperii perscribit, I, 11; -
 vultu et aspectu actiacas le-
 giones exterrit, I, 42; -
 senex crebro in Germanias
 comineat, I, 46; - filiam re-
 legat, I, 53; - bistrionibus
 indulget, I, 54; - irritus ex
 Germania discedit, I, 59; -
 legem maiestatis extendit, I,
 72; - inter Iovem et Martem
 memoratus, II, 22; - Drusi
 corpori obviam progreditur,
 III, 5; - nepotum excessum
 fortiter tulit, III, 6; - rem-
 publicam legibus constituit,
 III, 28; - saepius in Orien-
 tem et Occidentem meavit,
 comite Livia, III, 34; - re-
 perit vocabulum suum fasti-
 gii, potestatem tribuniciam,
 III, 26; - quaedam ex anti-
 quitate flexit ad praesentem
 usum, IV, 16; - divinos ho-
 nores sperat, IV, 38; - in
 collocauda filia de equitibus
 romanis consultat, IV, 39;
 - patricios creat, XI, 25;
 - pomerium Urbis augeat,
 XII, 23; - proelium navale
 edit, XII, 56; - Aegypti prae-
 fectis plenam potestatem tra-
 dit, XII, 60; - nonodecimo
 aetatis anno civilia bella susti-
 nuit, XIII, 6; - Aegypto loco
 regnum equites romanos im-
 posuit, II. I, 11; - consulem
 se in locum Hirtii sufficit, O.
 17; - quinquaginta sex annis
 imperat, O. 17. - Augusti
 testamentum, I, 8; - mores
 et gesta examinata, I, 9 et 10;
 - iudicium de Asinio Gallo,
 Luc. Arrantio, Man. Lepido,
 I, 13; - cultores per omnes
 domos, I, 73; - asylum, III,
 63; - bellum cum Antonio,
 XI, 7; II. III, 66; - caeri-

TACIT. Oper. TOM. V.

Yy

- moniae non observatae Cyzici, IV, 36; - templum Pergami, IV, 37, 55; - apud Nolum, IV, 57; - a Tiberio structum, VI, 45. - Augusti effigies inter numina dicata, I, 11; II, 41. - Augusti effigiem amplecti, IV, 67; - eloquentia, XIII, 3; - epistolae, O. 13; - forum IV, 25; - imago, II, 37; - statua, I, 73; - acerrima mens, II, 11, 76; - consilium coercendi intra terminos imperii, I, 11; A. 1, 3; - educatio, O. 28; - fortuna in rempublicam valida, domi improspera, III, 24.
- Augustus, principatus vocabulum, H. II, 80; - decernitur Othoni, H. I, 47; - defertur Vitellio, H. II, 62, 90.
- Augustus appellatus mons Caecilius, IV, 64.
- Aurelia Caesaris mater, O. 28.
- C. Aurelius, consul, III, 2.
- Aurelius Cotta, consul, III, 17; - *alius*, XIII, 34.
- Aurelius Fulvius, H. I, 79.
- Aurelius Pius, I, 75.
- Aurelius Scaurus, G. 37.
- Auriona ala, H. III, 5.
- Aurinia, mulier fatidica, G. 8.
- Aurum Germanis nullum, G. 5.
- Auspex Julius, H. IV, 69.
- Auspices nuptiis adhibiti, XI, 27; XV, 37.
- Auspicium, VI, 37; H. I, 37; - ex equis, G. 10; - ex eventu duelli, G. 10. - Auspiciis dediti Germani, G. 10.
- Auster, VI, 33; - vicino Septentrione horridior, II, 23.
- Autumnus Germanis nullus, G. 26.
- Auzca, castellum Numidiae, IV, 25;
- Aventicum, Helvetiorum caput, H. I, 68.
- Aventinus, VI, 45; H. III, 70, 85.
- Avernus lacus, XV, 42.
- Aviola Acilius, III, 41.
- Aviones, Germaniae populi, G. 40.
- Avitus Didius, Britanniae legatus, *vid.* Didius.
- Avitus Duhius, seu Vibius, XIII, 54, 56.

B.

- Bactrianus, II, 60.
- Bactriani campi, XI, 8.
- Baduhennae lucus, IV, 78.
- Baebius, *vid.* Beblius.
- Baetica, H. I, 53; - civitates Maurorum dono accipit, H. I, 78.
- Baiae, XI, 1; XV, 52. - Baeiarum piscinae, XIII, 21. - Baianus lucus, XIV, 4.
- C. Balbillus, XIII, 22.
- Balbus Cornelius, III, 72; - origine Hispanus, XI, 24; - Caesaris opibus potens, XII, 60.
- Balbus Domitius, XIV, 40.
- Balbus Laelius, VI, 47; - truci eloquentia, VI, 48.
- Balcares insulae, XIII, 43.
- Balista, H. III, 29; - legionis quintadecime, H. III, 23. - Balistae tenderentur, XII, 56. - Balistarum vis, XV, 9; H. IV, 23.
- Balsamum nascitur in Judaea, H. V, 6. - Balsama, G. 45.
- Baltei militares, H. I, 57; - abscissi, II, 11, 88.
- Barbari malunt Roma petere reges quam habere, XII, 14; - Barbarorum soli prope Germani singulis uxoribus con-

- tenti, G. 18; - Barbarisigna-
ra machinamenta et actus op-
pugnationum, XII, 45; -
fluxa fides, H. III, 48; -
ingenia parum solertia, H.
IV, 13.
- Barbicus Proculus, H. I, 25.
- Bardanes a Parthis accitur, XI,
8; - interficitur, XI, 10.
- Barea Soranus, XII, 53; - lau-
datur, XVI, 21; - accusatur,
XVI, 23; - mortis arbitrium
ciperunt, XVI, 33; - cir-
cumventus a P. Celere, H.
IV, 10.
- Bargioris, unus e ducibus Ju-
daeorum, H. V, 12.
- Barium, Apuliae municipium,
XVI, 9.
- Barritus, sive Barditus, cantus
Germanorum, G. 5.
- Basilica Paulli, III, 72.
- Basilides e primoribus Aegy-
ptiorum, H. IV, 82.
- Basilides sacerdos, H. II, 78.
- Basus Annus, H. III, 50.
- Bassus Cesellius, Paenus, XVI,
1; - se ipsum interficit,
XVI, 3.
- Bassus Lucilius, *vid.* Lucilius.
- Bassus Saleius, *vid.* Saleius.
- Bastarnae, pop. II, 65; - Ger-
manis similes, G. 46.
- Batavi nandi periti, II, 8; H.
II, 17; - Cattorum quon-
dam pop. G. 29; - Gallis an-
tiquitus infesti, H. IV, 73;
H. II, 22; - ferox gens,
H. I, 59; - gladiatores Otho-
nis fundunt, H. II, 43; - ex-
igua Galliarum portio, H. IV,
32; - praecipui virtute inter
Rheni accolae, G. 29; - tri-
butorum expertes, H. IV,
12, 17; H. V, 25; G. 29.
- Batavorum cohortes superbe
agunt, H. II, 27; - quarta-
decimanis discordes, H. I,
59, 64; H. II 66; - in Ger-
maniam remissae, H. II, 69;
— ad civilem pergunt, H.
IV, 19, 21; - contra Britan-
nos pugnant, A. 36; - cum
gloria, H. IV, 12. - Batavo-
rum descriptio, H. IV, 12; -
motus, H. IV, 13, - insula,
II, 6; H. IV, 18; - vasta-
tur a Ceriale, H. V, 23. - Ba-
tavorum oppida, H. V, 19.
- Batavis pares Canninesates,
H. IV, 15.
- Batavodurum oppidum, H. V,
19, 20.
- Bathillus, I, 54.
- Bauli, villa, XIV, 4.
- Bebius Massa, H. IV, 50; -
reus, A. 45.
- Bedriacensis acies, H. II, 66;
- pugna, H. II, 39, 50, 52,
66, 86; H. III, 31; - via,
H. III, 27. - Bedriacenses
campi, H. II, 70.
- Bedriacum, H. III, 15, - vi-
cus duabus Rom. clidibus
notus, H. II, 23; - ibi cas-
tra habet Otho, H. II, 39,
44, 49; - copias ceteraque
usui Antonius, H. III, 20.
- Belgae, III, 40; - robur Gallo-
rum, H. IV, 76; - Romanorum
amici, I, 43; - inter auxilia
Verginii, H. IV, 17. - Belga-
rum civitates, I, 34; H. IV, 37.
- Belgica, XIII, 53. - Belgicae le-
gatus Val. Asiaticus, H. I, 59;
- procurator Pomp. Propin-
quus, H. I, 12, 58.
- Bellum Italicum, III, 27; - Ger-
manicum inter initia Vespasi-
ani, H. IV, 12; - Perusinum,
V, 1; - Sabinum, H. III, 72; -
sociale, VI, 12.
- Belus, amnis, H. V, 7.
- Beneventum, XV, 34.
- Benignus Orphidius, legatus, H.
II, 43; - interficitur, *ibid.* -

- Eius corpus crematur, H. II, 45.
- Berenice, H. I, 83; - in Vespasiani partibus, H. II, 81.
- Bezytus, H. II, 81.
- L. Bestia, O. 39.
- Betasil, populus, H. IV, 56; - funduntur a Civile, H. IV, 66.
- Betius Chilo, H. I, 37.
- Bibaculus, poeta, IV, 34.
- Bibliothecae, O. 21; - antiquorum et Muciani, O. 37.
- C. Bibulus, III, 52.
- Bigati, pecuniae species, G. 5.
- Bingium, Germaniae, opp. H. IV, 70.
- Bithynia, I, 74. - Bithyniae proconsul C. Petronius, XVI, 18. - Bithynum mare, II, 60.
- Bithyni Cadium Rufum accusant, XII, 22; - et Tarquitium Priscum, XIV, 46.
- Bitumen egerit Iordanes, H. V, 6.
- Blasi duo voluntaria morte perempti, VI, 40.
- Blandus Rubellius, *vide* Rubellius.
- Blitius Catulinus, XV, 71.
- Boadicea, Icenorum regina, XIV, 31; A. 16; - alloquitur Britannos, XIV, 35; - veneno vitam finit, XIV, 37.
- Boarium forum, XII, 24.
- Boechoris, H. V, 3.
- Bodotia, Britanniae fluv. A. 23, 25.
- Boihemum, terra Boiorum, G. 28.
- Boii, Gallica gens, H. II, 61; - pelluntur a Marcomannis, G. 42. - Boiorum sedes, G. 28.
- Boiculus, Germanus, XIII, 55, 56.
- Bolanus Vettius, *vid.* Vettius.
- Boletorum venenum, XII, 67.
- Bonus, urbs Germaniae, H. IV, 19; - hiberna primae legionis, H. IV, 20, 25, 62, 70, 77; H. V, 22.
- Bononia, H. II, 53. - Bononiae amphitheatrum, H. II, 67; - spectaculum gladiatorum, H. II, 71. - Bononiensis colonia XII, 58.
- Bos a Iudaeis immolatur, H. V, 4; ab Aegyptiis colitur, *ibid.* - loquitur, H. I, 86.
- Bosporanus Mithridates, XII, 15. - Bosporanum bellum, XII, 63. - Bosporani, XII, 16.
- Bosporus, XII, 15.
- Boudicea, *vid.* Boadicea.
- Bovillae, oppidum, II, 41; - apud Bovillas ludicrum circense, XV, 23; - Vitelliani in dedicationem accepti, H. IV, 2, 45.
- Braccac, tegmen barbarum H. II, 20.
- Brigantes Britanniae populi, XII, 32; - deficiunt a Cartimandua, H. III, 45; - donantur a Ceriali, A. 17.
- Brigantius, *vid.* Iulius Brigantius.
- Brinno, Canninefatum dux, H. IV, 15.
- Britannia Oceano divisa, H. I, 9; - Vitellio accedit, H. I, 60; - metallisera, A. 12; - Hiberniae vicina, A. 24; - insularum maxima, A. 10; - perdomita et statim amissa, H. I, 2. - Britanniae res turbidae, XII, 31, 36; - defectio, XIV, 30; - status militante Agricola, A. 5; - proconsul Aul. Plautius, A. 14; - Ostorius Scapula, *ibid.* - Didius Gallus, A. 14; - Veracius, A. 14; - Suetonius Paulinus, A. 14; - Petronius Turpilianus, A. 16; - Trebellius Maximus, *ibid.* - Vettius Bolanus, A. 8, 16; - Petilius Cerialis, A. 8, 17; Iulius Frontinus, A. 17; - Agricola, A. 9, 18. - Britanniae situs, populi, A. 10, etc. - Britannus seuer, O. 17. - Britan-

nus pro Britannis, XIV, 32. — Britanni, validissima gens, A. 12; — homines immolant, XIV, 30; — Romanos vincunt et caedunt, XIV, 29, 32; — in auxiliis Romanorum, H. I, 70; — sexum in imperiis non discernunt, XIV, 35; A. 16; — vincuntur ab Agricola, A. 37; — a Suetonio, XIV, 37. — Britannorum ingenia, A. 21. — Britannis solitum ductu seminarum bellare, XIV, 35. — Britannicus exercitus, H. I, 9. — Britannica lingua, G. 45.

Britannicus, XI, 4; — Claudio genitus, XI, 11; — et Messalina, XI, 26, 32; XII, 2; — timetur inimicis matris, XII, 9, 65; — Domitius ei anteponitur, XII, 41; — Neronem, Domitium salutatur, non fratrem, XII, 41; — adultus, XIII, 14, 15; — venenum bibit, XIII, 16. — Britannici educator, XI, 1. — In Britannicum favor crimini datur, XIII, 10.

Brixellum, oppidum, H. II, 33, 39, 51, 54.

Brixiana porta, H. III, 27.

Bructera natio, H. IV, 61. — Bructeri, I, 51; — Germani, I, 60; — vincuntur a Luc. Stertino, I, 60; — Ansibarios deserunt, XIII, 56; — Civilis socii, H. IV, 21, 77; — Rhenum transstant, H. V, 18; — excisi, G. 33.

Brundisium, Italiae oppidum, II, 30; III, 1, 7; II. II, 83. — Apud Brundisium semina belli scrvilis, IV, 27. — Brundisium focus, I, 10.

Brutidius Niger, III, 66.

L. Brutus libertatis auctor, I, 1; — legem curiatam repetit, XI, 22; — patricios minorum gentium instituit, XI, 25.

M. Brutus, Caesaris interfecto-

1, 2; — laudatur a Crematio Cordo et Livio, IV, 34; — orator, O. 17, 38; — prioribus et sequentibus oratoribus antepositur, O. 25; — ut gravior, O. 25; — otiosus atque disiectus, O. 18; — non malignus, nec invidus, O. 25. — Brutii concione in Augustum, IV, 34; — constantia, H. IV, 8; — epistolae, O. 18; — effugies non antelata in funere sororis, III, 76. — De Brutii scriptis iudicium, O. 21. — Brutus, liber Ciceronis, O. 30.

Burdo Iulius, II 1, 58.

Burii, Germaniae populi, G. 43.

Burrus Africanus praefectus praetorio, XII, 42. — Nero-rem ad excubias palatii comitatur, XII, 63; — rector imperatoriae inventae, XIII, 2; — multarum rerum experientia cognitus, XIII, 6; — trunca manu, XIII, 14; — praefectura fere demotus, XIII, 20; — accusatur, XIII, 23; — a Nerone in consilium occidendae matris accitus, XIV, 17; — Neronis mores moerens laudat, XIV, 15; — incertum an coeasset: ut vita valetudine, seu veneno, XIV, 51.

Byzantium, II, 54. — Byzantii situs, XII, 63. — Ad Byzantium classem habet Mucianus, H. II, 83; II. III, 47. — Byzantii Romanorum foederati, XII, 62; — tributis levantur, XII, 63.

C.

Cadicia, Scevini uxor, XV, 71.

Cadmus Rufus repetundarum damnatur, XII, 22. — Ei restituitur locus senatorius, H. I, 77.

Cadmus, XI, 14.

Cadra, collis, VI, 41.

- Caecilianus, senator, VI, 7.
 Caecilianus Domitius, XVI, 34.
 Caecilianus Maginus, III, 37.
 Caecilius Cornutus, IV, 28.
 Caecilius Metellus, G. 37.
 Caecilius Simplex, H. II, 60; - consul, II. III, 68.
 Caecina Alienus, II. I, 52. - Habitus eius et mores, II. I, 53. - Dux a Vitellio deligitur, II. I, 61; - cum Helvetiis pugnat, II. I, 67, 68; - modeste per Italiam incedit, II. II, 20; - Placentiam oppugnat, II. II, 20; - mox ouittit, II. II, 22. - Favorillius apud milites, H. II, 30; - ambitio, II. II, 56, 99. - Contra Vespasianum mittitur, II. II, 99; - perfidium meditatur, *ibid.* - Vicèiae genitus, H. III, 8; - ad Vespasianum desciscit, II. III, 13; - ad Vespasianum dimittitur, II. III, 31. - Eius editum, *ibid.*
 P. Caecina Largus, XI, 33, 34.
 Caecina Licinius, II. II, 53.
 A. Caecina Severus, I, 31; - Mar- sos caedit, I, 56; - quadraginta annis militavit, I, 64; - periclitatur, I, 65; - fugientes retinet, I, 66; - Germanos caedit, I, 68; - triumphalia accipit, I, 72; - fabricandae classi praeponitur, II, 6; - aram Ultioni statuendam censet ob vindictam Germanici, III, 18; suadet ne magistratum uxor in provin- ciam comitetur, III, 33.
 Caecina Tuscus, XIII, 20; - ac- cusatus ob convivium, H. III, 38.
 Caelius vita, XII, 1; - caelibum poenae, III, 26.
 Caelis Vibenna, IV, 65.
 C. Caelius, sive C. Caecilius, con- sul, II, 41.
 Caelius, orator, et alii, *vid. Coe- lius*.
 Caelius Pollio, XII, 45.
 Caelius Roscius, H. I, 60.
 Caelius, Sabius, H. I, 77.
 Caelius, mons, IV, 64.
 Caelum Augusto decretum, I, 73. - De caelo tactae aedes, XIII, 24; - regiones Urbes, XIV, 12.
 Caepio Crispinus, I, 74.
 Caepio Servilius, G. 37.
 C. Caesar, dictator, I, 1; - sedi- tionem exercitus uno verbo compescit, I, 42; - populo rom. hortos legat, II, 41; - Ci- ceronis libro respondet, IV, 34; - filiam unicam amittit, III, 6; - Lacedaemoniis templum Dianae Limnatidis adiudicat, IV, 43; - legem de modo cre- dendi fert, VI, 16; - obsidetur apud Alesiam, XI, 23; - patri- cios crent, XI, 25; - Pompeium evertit, II. III, 66; - pulsus a Britannis, XII, 34; - repentina vi oppressus, H. III, 68; - Ger- manos non impune percussit, G. 37; - primus Romanorum in Britanniam trausit, A. 13. - Funus eius turbatum, I, 8. - Caesar et Cato in ore vulgi, XVI, 22. - Caesar, orator, O. 17; - oratoribus summis aemu- lus, XIII, 30; - summus aucto- rum de rebus gallicis, G. 28; - prioribus et sequentibus ante- ponitur, O. 25; - splendidior, O. 25; - Dolabellam accusat, O. 34; - Caesaris decretum, III, 62; - aedes, H. I, 42; - statua in insula Tiberis, H. I, 86. - De Caesaris scriptis iudicium, O. 21. - Caesaris educatio, O. 28; - villa, XIV, 9.
 Caesar Augustus, *vid. Augustus*.
 Caesar Tiberius, Germanicus, Drusus, Claudius, Domitia- nus, Nerva, etc.; *vide Tibe-*

- rius, Germanicus, Drusus, Claudius, etc.
- C. Caesar Augusti nepos, I, 3; IV, 1; - ad res Orientis missus, II, 42; - Armeniam obtinet, III, 48; - Tiberii aemulus, ibid. et VI, 51; - Liviam in matrimonio habet, IV, 40.
- L. Caesar, I, 3; - Tiberii aemulus, VI, 51; - Lepidae sponsus, III, 23.
- C. Caesar Caligula, I, 1; - unde dictus Caligula, I, 41; - Augusti pronepos, I, 42; - alumnus legionum, I, 44; - gregali habitu in castris, I, 69; - proaviam Liviam pro rostris laudat, V, 1; - impudicus, VI, 9; - dolo Seiani petitur, VI, 3; - L. Sullam irridet, VI, 46; - M. Silani filiam ducit, VI, 20. - De eo Passieni dictum, ibid. - Promotus a Macrone, VI, 45; - imperium cepisset, VI, 50; - accusatores punit, IV, 71; - Lolliam in matrimonio habet, XII, 22; - scortorum cupiens, XV, 72; - in pace metuendus, H. I, 89; VI, 32; - turbidus animi, H. IV, 48; - effigiem suam in templo Hierosol. poni iubet, H. V, 9; - occultis ludiis oppressus, H. III, 68; - a Cassio Chaerea, I, 32; - tertium consul, A. 44; - prope quadriennium imperat, O. 17. - Caligulae ingentes adversus Germanos conatus frustra fuere, A. 13; G. 37; - iram merebantur virtutes alienae, A. 4; - impetus, XI, 3; - vis dicendi, XIII, 3; - scomma in Silanum, XIII, 1; - forma, XV, 72.
- Caesar, nomen principatus, H. II, 80; - recusatur a Vitellio, H. II, 62; - recipitur ab eodem, H. III, 58.
- Caesarum familia ad unum re-
- dacta, XIII, 17; - tumulus, III, 9.
- Caesarea, urbs Iudaeae, H. II, 79.
- Caesia sylvia, I, 50.
- Caesianus Apronius, III, 21.
- Caesius Cordus, III, 38; - damnatur, III, 70.
- Caesius Nasica, XII, 40.
- Caesoninus Sullius, XI, 36.
- Caesonius Maximus, XV, 71.
- Caesonius Paetus, consul, XIV, 29; - idem Caesennius vocatur, XV, 6, 25.
- Caianarum expeditionum ludibrium, H. IV, 15; G. 37.
- Calabria, III, 1, 2; - servorum agminibus turbata, XII, 65. - Calabrimae litora, H. II, 83.
- Calavius Sabinus, XV, 7.
- Caledonia, A. 10; - quibus hominibus habitata, A. 11, 31; - rebellat, A. 25.
- Cales, provincia quaestoria, IV, 27; VI, 15.
- Calgacus, inter duces Britannorum virtute et genere praestans, A. 29.
- Caligula tegmen pedum, I, 41; - unde C. Caesar dictus Caligula.
- Callistus, Claudii libertus, XI, 29; potentissimus apud Claudium, XI, 38; - Lolliae favet, XII, 1.
- Calpurnia, Claudii pellex, XI, 30.
- Calpurnia pervertitur iussu Agrippinae, XII, 22; - sedibus patris reddita, XIV, 12.
- Calpurnia scita magistratum avaritia peperit, XV, 20.
- Calpurnianus Decius, XI, 35.
- L. Calpurnius, consul, IV, 62.
- Calpurnius aquilifer, I, 39.
- Calpurnius Asprenas, H. II, 9.
- Calpurnius Fabatus, XVI, 8.
- Calpurnius Galerianus, H. IV, 11.
- L. Calpurnius Piso, *vid.* Piso.
- Ca. Calpurnius Piso, *vid.* Piso.

- Calpurnius Repentinus, H. I, 56; - occiditur, H. I, 59.
 Calpurnius Sulpianus, IV, 36.
 Calpurnius, III, 24. - Calpurnium genus, XV, 48.
 Calvia Crispinilla, H. I, 73.
 Calvina Junia, Vitellii nurus, XII, 4; - Italia pellitur, XI, 8.
 Calvisius, XIII, 19, 21; - re- legatur, XIII, 22; - restituitur, XIV, 12.
 C. Calvisius, consul, IV, 46.
 Calvisius Sabinus, maiestatis postulat, VI, 9; - eius ux, H. I, 48.
 Calvisius, miles, I, 35, 43.
 Calvus, orator, O. 17; - antiquos imitatur, O. 18; - prioribus et sequentibus oratoribus antepositur, O. 25; - strictior, O. 25; - Vatinius accusat, O. 34. - De Calvo iulicium, O. 18, 21.
 Canaræ, naves ponticæ, H. III, 47.
 Canerius Scribonianus, H. II, 72.
 Canerius Sulpicius, XIII, 52.
 Canerium, XI, 24.
 Caninus Furius, *vid.* Furius.
 Canidius Scribonianus, *vid.* Furius Can. Scrib.
 Campania, III, 47; - Græcis olim habitata, IV, 67; - turbine ventorum vastata, XVI, 31. - Campaniæ urbes obrutæ, H. I, 2. - Campaniæ lacus, III, 59; H. I, 25; - ora, XIII, 26; - ora fecundissima, H. I, 2; - ora pulcherrima, H. III, 60; - situs beati, H. III, 66. - in Campaniam secedit Tiberius, IV, 57, 67, 71; VI, 1. - In Campaniæ bellum, H. IV, 3; - ciuiss, XV, 46.
 Campani, III, 2.
 Campanus, Tangrorum princeps, H. IV, 66.
 Campus, scilicet Martis, I, 15. - Campus Martius inundatur, H. I, 86; - patrefactus populo, incensa Urbe, XV, 39. - la campo Martio amphitheatrum, XIII, 31; - cumitis, I, 15; - inferiæ Neronis, H. II, 95; - pugna, H. III, 82; - sepultura Augusti, I, 8; - Germanici, III, 4; - Britannici, XIII, 17.
 Campi Bactriani, XI, 8; - Bedriacenses, H. II, 70; - mirabiles ad mare Mortuum, H. V, 7; - Philippenses, IV, 35.
 Camulodunum, colonia Britannorum, XII, 32; - everitur, XIV, 31.
 Camurius, uiles, iugulam Galbae hausit, H. I, 41.
 Candidati duodecim nominati, præturae, I, 14; - præferuntur numero liberorum, H. 51. - Candidatorum ambitus Iulias leges peperit, XV, 20.
 Cangi, Britanniae populus, XII, 32.
 Caninius Gallus, VI, 12.
 Caninius Rebilus, uuo die consul, H. III, 37.
 Caninefas, XI, 18; - ala IV, 73; - tumultus, H. IV, 16. - Caninefates, H. IV, 15; - socii Civis, H. IV, 16. - exigua Galliarum portio, H. I, 32; - infestantur a Claudio Labeone, H. IV, 56; - classem Britannicam et Nervos vincunt, H. IV, 79; - munusribus ducibus delegandi, H. IV, 85. - Caninefatum cohortes in Urbem pergit, H. IV, 19.

- Canopus, Aegypti oppidum, II, 60.
- Cantus proclium ineuntium Batavorum, II. IV, 18; - Germanorum, G. 2, 3. - Cantus victoriam senatus offert Neroni, XVI, 3. - Cantu acta nox Germanis, II. V, 15; - orationem ducis excipiunt Britanni, A. 33.
- Capito, *vid.* Fonteius.
- Capito Ateius, *vid.* Ateius.
- Capito Cossutianus, *vid.* Cossutianus.
- Capito Insteius, XIII, 39.
- Capito Lucilius, procurator Asinae, IV, 15.
- Capito Valerius, XIV, 12.
- Capito Verginius, II. III, 77.
- Capitolinus Iupiter, XV, 23; - mons, XV, 18.
- Capitolium, VI, 12; - incensum, *ibid.* et II. I, 2; II. III, 71, 72; - obsidetur a Gallis, XI, 23; - a Vitellianis, II. III, 63; - occupatur a Sabino, II. III, 6, 3; - ne magnis quidem exercitibus expugnabile, II. III, 78. - Capitolii incendium finis imperii omen, II. IV, 54; - restitutio decreta, II. IV, 4, 9; peracta a Vespasiano, II. IV, 53. - Capitolium carpento ingreditur Agrippina, XII, 42; - triumphantis instar adit Nero, XIV, 13. - In Capitolium perferre, III, 36; - vectus Otho, II. I, 47. - In Capitolio propitiata Iuio, XV, 44. - Capitolium, pro loco ubi postea aedificata arx est, XII, 24.
- Cappadocia, II, 42; XIII, 8; - inter Commagenam et Armenios sita, XV, 12; - in provinciam reducta, II, 42; - Vespasiano accedit, II. II, 6. - Cappadociae delictus, XIII, 30; - iura nova, II. I, 78; - legiones, II. II, 81; - procurator Pelignus, XII, 49.
- Cappadox Archelaus, VI, 41. - Cappadoce, II, 56; - olim sub Aegyptiis, II, 60; - inter auxilia Romanorum, XV, 6. - Cappadocum nobilitas, XIV, 26.
- Caprae, VI, 2; - a Surrentu brevi freto divisae, IV, 67; VI, 1; - secretum Tiberi, IV, 67; VI, 10; - Telebois olim habitatae, IV, 67.
- Capua, O. 8; - colonia, XIII, 31; Vitellio fida, II. III, 57; - ideoque punita, II. IV, 3. - apud Capuam templum Iovis, IV, 57, 67.
- Caracates, populus, II. IV, 70.
- Caractacus, Britannorum dux, XII, 33; - capitur, XII, 35, - dolo Cartimanduae, II. III, 45; - Romam ducitur, XII, 36; - Claudium alloquitur, et ab eo veniam obtinet, XII, 37; - aliis captivis regibus copularatur, XII, 38; - filia et uxor captae, XII, 35.
- Carbo, *vid.* Papirius Carbo.
- Carius Celer, XIII, 10.
- Carinas Secundus, XV, 45.
- Cariovalda, dux Batavorum, II, 11.
- Carmanii, VI, 36.
- Carnelus, mons et deus, II. II, 78.
- Carpentum, XII, 42.
- Carrhenes, dux Parthorum, XII, 12; - profugatur, XII, 14.
- Carsidius sacerdos, IV, 13.
- Carulae, oppidum, II. III, 60.
- Cartago, II. I, 70; - condita, XVI, 1. - Cartaginensis portus, II. IV, 43.
- Cartimandua, XII, 35; - cum marito bellum gerit, XII, 40; - Brigantum regina, prodit Caractacum, II. III, 45.
- Carus Iulius, II. I, 42.
- Carus Metius, A. 45.

- Casperius centurio, XII, 45; -
a Corbulone ad Vologesen
missus, XV, 5.
Casperius Niger, II, III, 73.
Caspia via, VI, 33; - Caspiarum
claustra, H. I, 6.
Cassia familia, XII, 12; - lex,
XI, 25.
Cassii, VI, 2.
Cassius a Germanis victus, G. 37.
C. Cassius, interfecto Caesaris,
I, 2, 10; II, 43; II, II, 6; - Ro-
manorum ultimus, III, 34; -
laudatur a Livio, IV, 34; -
Cassii effigies culta a Cassio se-
quenti, XVI, 7; - uxor, III, 76.
C. Cassius, Syriae praeses, XII,
11; - ceteros praemincus pe-
ritia legum, XII, 12; - con-
tra servos disserit, XIV, 43;
- officio exsequiarum Pop-
paeae prohibetur, XVI, 7; -
deportatur, XVI, 9, 22. -
Cassii sententia de supplica-
tionibus, XIII, 41; - severi-
tas, XII, 12, etc. XIII, 48; -
bona disciplina, XV, 52; -
gravitas morum, XVI, 7.
L. Cassius, *vid. mox* L. Cas-
sius Longinus.
Cassius, miles, insignis robore
corporis, Fenium corripit,
XV, 66.
Cassius, mimus, I, 73.
Cassius Asclepiodotus, Bithynus,
XVI, 33.
Cassius Chaerea, I, 32.
L. Cassius Longinus, VI, 15;
- Tiberii progenies, VI, 45.
Cassius Longus, H. III, 14.
Cassius Severus, I, 72; - in exsi-
lio consensuit, IV, 21; - orator,
O. 19. - De Cassio Severo iu-
dicium, O. 26.
Castellum ad Luppian, II, 7; -
castellum insigne fama, Arbe-
la, XII, 13.
Castor et Pollux, G. 43; - Ca-
storum locus, H. II, 24.
Castra in Armeois, H. II, 6; -
stativa, III, 21; - Vetera, *vide*
Vetera. - Castris secundis, II,
III, 15; - tertiis, H. IV, 71;
vid. Indicem verborum.
Castum nemus, Hertae dicatum,
G. 40.
Cataphractae, H. I, 79.
Catapultae, XII, 56; XV, 9.
Catilina, O. 37.
Cato, tragoedia, O. 2, 3.
C. Cato, O. 34.
M. Cato, IV, 34; - et Caesar in
ore vulgi, XVI, 22.
Cato Censorius, III, 66; - ora-
tor, O. 18.
Cato Porcius, IV, 68.
Catones, H. IV, 8.
Catonius Iustus, I, 29.
Catti, Germaniae populus, I, 55;
G. 38; - infestantur a Germa-
nico, I, 56; - a Silio, II, 7,
25; - Batavorum couditores,
II, IV, 12; G. 29; - aeterni
Cheruscorum hostes, XII, 28;
- Cheruscos et Fosos vincunt,
G. 36; - a Vangionibus et
Nemetibus caeduntur, XII, 27;
- ab Herminuduris, XIII, 57;
- Moguntiacum obsident, H.
IV, 37; - Cattorum sedes et
mores, G. 30, 31. - Catto
petunt Ansibarii, XIII, 56;
G. 35, 36. - Cattorum prin-
ceps Adgandestrius, II, 88; -
Arpus, II, 7; - Catumerus,
XI, 16. - De Cattis trium-
phus, II, 41.
Cathalda, nobilis iuvenis inter
Gotones, II, 62; - ad Tibe-
rium confugit, II, 63.
Catulinus Blitius, XV, 71.
Catullus, IV, 34.
Catulus Lutatius, H. III, 72.
Catumerus, Cattorum princeps,
XI, 16, 17.
Catus Decianus, XIV, 32.

- Catus Firmius, *vid.* Firmius.
 Caudina elades, XV, 13.
 Cecrops, Atheniensium rex, XI, 14.
 Celcuderis, Ciliciae castellum, II, 80.
 Celer, architectus, XV, 42.
 P. Celer, XIII, 1; - accusatur, XIII, 33.
 P. Celer, proficitur sapientiam, et accusatur a Musonio Rufo, II, IV, 10; - damnatur, II, IV, 40.
 Celer Carinas, XIII, 10.
 Celer Domitius, II, 77.
 Celer Propertius, I, 75.
 Celsus, VI, 9; - coniurationis reus, VI, 14.
 Celsus Iulius, G. 14.
 Celsus Marius, *vid.* Marius.
 Cenchrius annis, III, 61.
 Censorius pater, VI, 10. - Censoria mens, XII, 5. - Censorium fungus Lucii Longi, IV, 15; - Aclii Lamiae, VI, 27; - Claudii, XIII, 2; - Flavii Sabini, H. IV, 47. - Censoria munia, XI, 13.
 Census Galliarum, I, 3; II, 6; XIV, 46.
 Centeni, G. G, 12.
 Centesima rerum venalium, I, 78. - Centesimae vectigal, II, 42.
 Centumviri: apud Centumviros causam ornare, O. 7. - Centumvirales causae, O. 38.
 Centurias tradere hosti, H. III, 61.
 Centurionatum agere, I, 44.
 Centuriones a militibus verberati, I, 32; - vineti, H. I, 56; - interfecti, II, I, 80; - Othoniani a Vitellio interfecti, H. II, 60; - classiarii, XIV, 8. - Centurionum ordines legionibus oblati, II, III, 49. - Centurionum crebra perfu-
 gia, H. III, 61.
 Cepheus, Aethiopum rex, H. II, 5.
 Cercina, Africi maris insula, I, 53; IV, 13.
 Cereales circenses, XV, 53, 74; - ludi, II, II, 55.
 Ceres, II, 49. - Cereris aedes, XV, 53. - Cerei celebrati circenses, XV, 53; - supplicatum, XV, 44.
 Cerialis, *vid.* Petilius Cerialis.
 Cerialis Anicius, consul, XV, 74; - perit, XVI, 17.
 Cerialis Severus, tribunus, II, I, 31.
 Certus Quinctius, H. II, 16.
 Cervarius Proculus adscitus coniurationi in Nerone, XV, 50; - Fenium convicit, XV, 66. - Cervarii indicia impunitate remuneratur Nero, XV, 71.
 Cesellius Bassus, *vid.* Bassus.
 Cesius Nasica, XII, 40.
 Cestici ludi, XVI, 21.
 Cestius, XV, 25.
 C. Cestius, III, 36; - Q. Ser-
 vacum accusat, VI, 7; - consul, VI, 31.
 Cestius Gallus, H. V, 10.
 Cestius Proculus, XIII, 30.
 Cestius Severus, H. IV, 41.
 Cethegus Cornelius, IV, 17.
 Cethegus Laheo, IV, 73.
 Cetræ, A. 36.
 C. Cetronius, I, 44.
 Cetronius Pisatus, H. IV, 50.
 Chaerea Cassius, *vid.* Cass.
 Chaerea.
 Chalcedonii, XII, 63.
 Chaldaei, II, 27; - pro crimine obiecti, XII, 22, 52. - Chaldaeorum ars, VI, 20; XVI, 14; - monita, XII, 68; - praedictio de Nerone, XIV, 9. - Per Chaldaeos quaesitum in domum Caesaris, III, 22.
 Chamavi, Germaniae populus,

- XIII, 55; - Tenetorum vicini, G. 33; - et Dulgibiorum, G. 34.
- Claricles, melicus, VI, 50.
- Cbasuari, Germaniae populus, G. 34.
- Chanci, Germaniae populus, I, 38; - inter auxilia Germanici, I, 6n; II, 17; - Inferiorem Germaniam incursant, XI, 81; - Ansibarios pellunt, XIII, 53; - Civili militant, II, IV, 79; II, V, 19. - Chaucorum descriptio, G. 35; - terra, II, 24. - Chanci maiores, XI, 19.
- Cherusci Germaniae populus, I, 56; - ab Arminio conveniunt, I, 59, 60; II, 9; - caeduntur a Germanico, II, 17; - Suevorum hostes, II, 44; - bellum contra Romanos sumunt, II, 45; - Roma regem petunt, XI, 16; - cum Catitis aeternum discordant, XII, 28; - a quibus subiguntur, G. 36. - Cheruscorum internae discordiae, II, 26; - habitus et militia, II, 64; G. 36; - Cheruscos petunt Ansibarii, XIII, 56. - De Cheruscis triumphus, II, 41. - Chrusca rebellio, XIII, 55. - Chruscae res, XI, 17.
- Chiliarchus, XV, 51.
- Christiani, XV, 44.
- Christus, XV, 44.
- Cibyrica civitas, IV, 13.
- M. Cicero Catonem laudat, IV, 34; - praecipuus, O. 15, 17, 25; - vehementior et plenior et valentior, O. 25. - Ciceronis carmina, O. 21; - gloria, O. 12; - mns, O. 17; - vita, O. 18; - liber Brutus, O. 30; - orationes, O. 37; - praeceptores, O. 30; - locus, O. 16, 35. - De Cicerone iudicium, O. 22.
- Cilicia, II, 58. - Ciliciae ciuitas, Aegeae, XIII, 8. - In Ciliciani amotus Vonones, II, 58, 68; VI, 31. - In Cilicia bellum Homonadensium, III, 48.
- Cilix Thamyra, II, II, 3. - Cilices, II, 78; - Cosutianum deferunt, XIII, 33. - Cilicum legati, XVI, 21; - reguli II, 78, 80; - rex, II, 42. - Cilicum agrestium nationes, XII, 55.
- Cilnius Maecenas, *vid.* Maecenas.
- Cilo Iunius, XII, 21.
- Cimbri, Germaniae populus, II, IV, 73. - Cimbrorum descriptio, G. 37.
- Cincia lex, XI, 5; XIII, 42; - rogatio, XV, 20.
- Cincius: ei permissa Syriae executio, XV, 25.
- Cingonius Varro, XIV, 45; - consul designatus, II, I, 6; - interficitur, II, I, 37.
- Cinithii, Africae populus, II, 52.
- Cinna in Urbe confligit, II, III, 83; - apud Ianiculum, II, III, 51. - Cinnae dominatio, I, 7.
- Cinyras, II, II, 3; - Cinyrades, *ibid.*
- Circense ludicrum Claudiae gentis, XV, 23; - in necem Christianorum editum, XV, 44; - Circenses ludi Cereris, XV, 53, 74. - Circensium ludicrum, XII, 41. - Circenses Indos Germanici effigies praeficit, II, 83. - Circensibus ludis sedere, XI, 12.
- Circumcisio Iudaeorum, II, V, 5.
- Circus, XV, 74; - Maximus, II, 43. - Circi pars deusta, VI, 45; - XV, 38. - Circo ac theatris plurima licentia, II, I, 72; - corruptus miles, II, 21; II, III, 2.
- Cirtensium pagi, III, 74.

Civica, proconsul Asiae, occisus, A. 42.

Civilis Claudius, Batavorum dux, II. IV, 13; - contra Romanos Batavos accendit, II. IV, 14;

- Galliarum societatem affecit, II. IV, 17; - suos in Vespasiani verba aligit, II. IV, 21; - viribus augetur, II. IV, 28; - obsidet Vetera, II. IV, 36; - Romanos profugit, II. IV, 37; - castris romanis potitur, II. IV, 60; - crinem, patrata caede legionum, deponit, H. IV, 61; - societate Agrippinensium augetur, II. IV, 66; - C. Labeonem prosequitur, H. IV, 70; - ad Cerialem literas mittit, H. IV, 75; - addidit obliquam in Rhenum molem, H. V, 14; - vincitur a Ceriali, II. V, 18; - Claucorum auxilia recipit, H. V, 19; - Romanos quadripartito invadit, H. V, 20; - Rhenum transnatat, H. V, 21; - navalem aciem ostentat, II. V, 23; - Romani se dedit, II. V, 26; - Civilis conatus dissimulati, II. IV, 24.

Civis servatus, III, 21; XII, 31; XV, 12.

Civitas Romana donata praemium virtutis, III, 40; XIII, 54; II. I, 8, 78; H. III, 47.

Clades Alliensis, Cremerensis, H. II, 91; - Caudina, Numantina, XV, 13; - Germanica, II. IV, 12; - Lolliana, Variana, I, 10; - Lugdunensis, XIX, 13; - Romana, XIII, 37; G. 37.

Clavis, fluvius, I, 79.

Clarius Apollo, II, 54; XII, 22.

Classarius, centurio, XIV, 8. - Classarii, IV, 27; XII, 56; XIV, 4; - Misenenses, XV, 51.

Classica legio, II. I, 31, 36; II. II, 67.

Classici, II. II, 11, 14; XVII, 22, 67.

Classicianus Iulius, XIV, 38.

Classicum emitur in supplicio civis, II, 52.

Classicus, praefectus alae Treverorum, II. IV, 55; - a Romanis desciscit, II. IV, 57; - Voculam interfici curat, II. IV, 59; - romani imperii insignia sumit, H. IV, 59; - segnis gerendo bello, II. IV, 70; - equites Cerialis fundit, H. IV, 71; - Rhenum transit, H. V, 19.

Clavarium, donativi nomen, II. III, 50.

Claudia Pulchra, Agrippinae sobrina, IV, 52; - damnatur, IV, 52; - Q. Vari mater, IV, 66.

Claudia Sacrata, H. V, 22.

Claudia Silana, Caligulae uxor, VI, 20; - moritur, VI, 45.

Claudia domus finita, II. I, 16. - Claudiae familiae superbia, I, 4.

Claudiale flaminium, XIII, 2.

Claudiana tempora, XIV, 11; H. V, 12.

Claudius Apollinaris, II. III, 57; - remigibus praeerat, II. III, 76; - praefectus classis, H. III, 77.

Claudius Cossus, H. I, 69.

Claudius Demianus, XVI, 10.

Claudius Drusus, I, 3.

Claudius Faventinus, centurio, II. III, 57.

Claudius Iulianus, H. III, 57; - gladiatoribus praeerat, II. III, 76; - occiditur, H. III, 77.

Claudius Labeo, Batavus, II. IV, 18; - e custodia perfugit, II. IV, 56; - Civili resistit, II. IV, 66.

- Claudius Marcellus, I, 3.
 Claudius Phirrius, trierarchus, II, II, 16.
 Claudius Sagitta, praefectus aëae, II, IV, 49.
 Claudius Sanctus, II, IV, 62.
 Claudius Senecio, XIII, 12.
 Claudius Severus, Helvetiorum dux, H. I, 68.
 Claudius, timarchus Cretensis, XV, 20.
 Claudius Victor, H. IV, 33.
 Tib. Claudius, sodalis Augustalis, I, 54; - cineribus Germanici obviavit, III, 2; - contemptus, III, 18; - bonarum artium copiens, VI, 46; - divus, A. 13; - matrimonii sui ignarus, XI, 13; - hebes et uxori devinctus, XI, 28; - ad misericordiam pronus, XI, 36; - coelibis vitae intolerans, et imperiis coniugum obnoxius, XII, 1. - Eius filio Seianus socrer destinatur, III, 29. - Novas litterarum formas adiecit, XI, 13; - lustrum condit, XI, 25; - privignum filio anteponit, XII, 41; - ius reddit, XII, 43; - navale proelium adornat, XII, 56; - Iudaeam equitibus aut libertis permittit, H. V, 9; - veneno necatur, XII, 67; - Agrippinae minis magis quam precibus mutatur, XII, 2; - Agrippinam ducit, XII, 5; - sc D. Augusto adaequat, XII, 51; - pomerium urbis auget, XII, 13; - Neronem adoptat, XII, 25; - quintum consul, XII, 41; - quatuordecim annis imperat, O. 17. - Claudii conternatio ob nuptias Messalinae cum Silio, XI, 31, 38; - concordia, vinolentia, XII, 67; - elegantia in dicendo, XIII, 3; - templum in Britanniis, XIV, 31. - Claudio non iudicium, non odium, nisi iadita, et iussa, XII, 3; - caelestes honores decernuntur, XII, 69.
 Claudii sancti acceptique nummibus, IV, 64; - oriundi ex Sabinis, XI, 24; - Claudiorum familia ad imperatorem usque absque adoptione, XII, 24; - extincta, XIII, 17; - imagines, II, 43; III, 5; IV, 9.
 Claustra Aegypti, H. II, 82; - acerrarii, V, 8; - annonae, II, III, 8; - Caspiarum, H. I, 6; - imperii romani, II, 61; - maris, H. III, 43; - montium, H. III, 2; - terrae ac maris, II, 59. - Claustra contrahere, IV, 49.
 Clausus, XI, 4; vid. etiam Attus Clausus.
 Clemens, Agrippae servus, II, 39, 40.
 Clemens Arretinus, praetorianis praepositus, H. IV, 68.
 Clemens Iulius, centurio, I, 23, 26.
 Clemens Saliens, XV, 73.
 Clemens Suedius, II, I, 87; H. II, 12.
 Clementiae ara, IV, 74.
 Cleonicus, Senecae libertus, XV, 45.
 Cleopatra, Claudii pellex, XI, 30. - Cleopatrae reginae nephis liberta nupta, H. V, 9.
 Clitae, VI, 41; - rebellant, XII, 55.
 P. Clodius, XI, 7.
 Clodius Macer, H. I, 7; - Africane praeses, insignis crudelitate, H. I, 11; - occisus iussu Galbae, II, I, 37; - instigatus in arma a Calvia Crispinilla, II, I, 73; - legiones cohortesque deligit, H. II, 97. - Eius interfectores occisi, H. IV, 49.

- Clodius Quirinalis, XIII, 30.
 Clota, fluvius, A. 23.
 Cluvidienus Quietus, XV, 71.
 Cluvius, XIII, 20; - historicus, XIV, 2.
 Cluvius, Helvidii pater, H. IV, 5;
 M. Cluvius Rufus, H. I, 8; - Hispaniae legatus, H. I, 76; - contra Altinum expedit, H. II, 58. - ad Vitellium venit, H. II, 65. - adest colloquio inter Vitellium et Sabinum, H. III, 65; - discedit ex Hispania, H. IV, 39; - ab Helvidio laudatur, H. IV, 43.
 Clypeus eloquentiae auctoribus decernitur, II, 83.
 Cocceianus Salvius, H. II, 48.
 Cocceius Nerva, legum peritus, IV, 58; - sponte extinguitur, VI, 26.
 Cocceius Nerva, praetor designatus, XV, 72.
 Cocceius Proculus, speculator, II, 24.
 Codicilli, pro literis, I, 6; III, 16; IV, 39; VI, 9; XIII, 20; A. 40; - pro epistolis principum, O. 7; - pro tabulis nuptialibus, XI, 34. - Cod. Fabricii Veientonis, XIV, 50; - Pisonis, III, 16; - Senecae, XV, 64. - Codicillos componere, XVI, 24. - Codicillis adulari potentes, XVI, 19.
 Coelestae, populus, III, 38.
 Coelius Cursor, eques Romanus, III, 37.
 Coelius, orator, O. 17, 21, 25.
 Cocnus, Neronis libertus, II, II, 54.
 Coeranus, philosophus, XIV, 59.
 Coenus, Latouae parens, XII, 61.
 Cogidunus, rex, A. 13.
 Cohibus, sive Cobum, flumen, II, III, 48.
 Cohors togata, H. I, 38; - Usorum, A. 25; - cohortes legionariae, XII, 38; - legionum auxilia, H. I, 59; H. II, 83; H. IV, 70; - leves, I, 51; II, 52; III, 39; IV, 73; - praetoriae, I, 7, 8, 17, 24; II, 16, 20; III, 2; IV, 1; VI, 8; XI, 31; XII, 36, 56; H. I, 74; - quae singula millia inessent, H. II, 93; - subsidiariae, I, 63; - urbanae, IV, 5; H. I, 20, 87; H. III, 64. - Cohortibus immixti centuriones ac milites, A. 28.
 Coi, populus, IV, 14; - immunitatem consequuntur, XII, 61.
 Colebi, populus, VI, 34.
 Collina porta, H. III, 82.
 Colonia Agrippinensis, I, 56; H. I, 57; H. IV, 25; - fida Romanis, H. IV, 55; - cur non direpta, H. IV, 63; - vitatur Belgis rebellibus, H. IV, 20. - In eam descendit Vocola, H. IV, 56.
 Colonia Aquinas, H. I, 88; H. II, 63.
 Colonia Camulodunum, XII, 32; XIV, 31.
 Colonia Cremona, II, III, 19.
 Colonia Foro-Julienensis, II, II, 14; H. III, 43; A. 4.
 Colonia in Iubonibus, XIII, 57.
 Colonia Lugdunensis, II, I, 51.
 Colonia Ostiensis, H. I, 80.
 Colonia Senensis, H. IV, 45.
 Colonia Taurina, II, II, 66.
 Colonia Treverorum, II, IV, 62, 72.
 Colonia in Ubios deducta, XII, 27.
 Colonia sedes servitutis, A. 16. - Coloniae ius, XIV, 27. - Coloniarum deducendarum vetus ratio, XIV, 27.
 Colophon, urbs, II, 54.
 Comata Gallia, XI, 23.
 Cometes, XIV, 22; - illustri sanguine expiatus, XV, 47.
 C. Cominius, IV, 31.

- Comitialis morbus, XIII, 16.
 Comitium: id comitio exusti libri, A. 2. - Comititia ad patres translata, I, 15; - consularia celebrata sub Tiberio, I, 81; - sub Vitellio, II, 91; - imperii, II, 1, 14; - in quinquennium, II, 36; - diempra ob fulgura, II, 1, 18. - Comitiorum ambitus, O. 37.
 Commagena regio, XV, 12. - Commagenei, II, 42: - reguntur a praetore, II, 56.
 Communipulares, II, IV, 46.
 Commentarii, pro actis, VI, 47; - Agrippinae, IV, 53; - Claudii, XIII, 43; - principes, II, IV, 40; - senatus, XV, 74.
 Comperendinationes liberae, fuerunt ante Caesares, O. 38.
 Concordiae aedes, II, III, 68; - Concordiae dona decernuntur, II, 32.
 Confarreandi adusctudo, IV, 16.
 Congiurium, XIV, 11; O. 17; plebi additum, III, 29; XII, 41; XIII, 31.
 Coniuratio in Caligulam, XVI, 17; - in Neronea detegitur, XV, 54; - Pisonis in Neronea, XV, 48; - opprimenda dum invalida est, II, I, 33.
 Consi ara, XII, 24.
 Considius, V, 8.
 Considius Aequus, III, 37.
 Considius Proculus, VI, 18.
 Consul designatus primus sententiam dicit, III, 22, 49; IV, 42; XI, 5; XII, 9; XIV, 48; XV, 74; II, IV, 4, 6, 8, 9. - Consules pro anno, VI, 45; - sententias rogant, II, IV, 9; - sede vulgari sedent ob mortem Drusi, IV, 8; - multos annos destinati, II, III, 53; - successi, O. 17. - consulum nomina praescripta rebus gestis ad memoriam temporum, III, 57.
 Consularia insignia data Antonio Primo, II, IV, 4; - Asconio Labconi, XIII, 10; - Crispino Rufo, XVI, 17; - Fulvio Aurelio, II, I, 79; - Iuliano Titio, ib.; Iunio Cilo, II, 21; - Numisio Lupi, II, I, 79; - Nymphidio, XV, 72. - Consularia insignia qui gestabat equus evasit, XV, 7.
 Coosulatus prima iuventa initus, XI, 22; - vicesimo aetatis anno Neroni decretus, XII, 21; - continuus XIII, 41; - unius diei, II, III, 37. - Consulatus origo, I, 1. - Consulatum inire, XV, 48. - Consulatus coactati, II, II, 71; - in manu Seiani, IV, 68; - quos Vitellius dederat, abrogati, II, IV, 47.
 Contubernia, I, 17, 48; II, I, 54; - ducum, A. 5; - militum, I, 41.
 Convivium buccina dimissum, XV, 30. - Convivia qualia Germanorum, G. 22.
 Corbulo Domitius III, 31.
 Corbulo Inferioris Germaniae legatus; XI, 18; - legiones veterem ad morem reducit, XI, 18; - discors Umuidio, XIII, 9; - in Armeniam a Nerone mittitur, XIII, 8; - vires contra Parthos dividit, XIII, 37, - militarem disciplinam instaurat, XIII, 35; - Artaxata delect, XIII, 41; - praecipuus inter claros et insoues, XIV, 58; - impatiens nemuli, XV, 6; - bello Parthico praeficitur, XV, 25; - fossam inter Rhenum, et Mosam ducit, XI, 20. - Fignocertis potitur, XIV, 24; - in Syriam abscedit, ibid. - subsidium Tigrani mittit, XV,

- 3; - Euphratis ripam insedit, XV, 9; - Pacto fert auxilium, XV, 12; - contra Parthos mittitur, XV, 25; - occiditur, H. II, 76. - Corbulonis nomen barbaris non infensum, XV, 2; - potestas, XV, 25; - vox: "Beati quondam duces Romani", XI, 20.
- Coreyra, insula, III, 1.
- Corinthus, H. II, 1; Corinthiense litus, V, 10.
- Corma, flumen, XII, 14.
- Cornelia Cossa, Vestalis, XV, 22.
- Cornelia, Gracchorum mater, O. 28.
- Cornelia, virgo flaminica Dialis, IV, 16.
- Cornelia lex, XIV, 40; - de sicariis, XIII, 44.
- Cornelius, Scauri accusator, VI, 29; - in insulam demovetur, VI, 30.
- C. Cornelius, O. 39.
- P. Cornelius, H. III, 34.
- Cornelius Aquinus, H. I, 7.
- Cornelius Balbus, XII, 60.
- Cornelius Cethegus, consul, IV, 17.
- Cornelius Cossus, consul, IV, 34; - *alius*, XIV, 20.
- Cornelius Dolabella, III, 68; - eius adulationes, III, 47, 68; - *alius*, H. I, 88; - interficitur, H. II, 63.
- Cornelius Flaccus, XIII, 39.
- Cornelius Fuscus, Panuoniae procurator, H. II, 86; - praefectus classis Ravennatis, H. III, 12; - Ariminum obsidet, H. III, 42; - praetoria insignia accipit, H. IV, 4; - nullam in Vitellium nisi occidendi licentiam habet, H. III, 66; - eius apud Flavianos auctoritas, H. III, 4.
- Cornelius Laco, praefectus praetorii, Hist. I, 13, 19; - ignavissimus mortalium, H. I, 6; - militarium animorum ignarus, sed consilii egregii, H. I, 26; - Tit. Vinius minatur, H. I, 33; - occiditur, H. I, 46.
- Cornelius Lupus, XIII, 43.
- Cornelius Marcellus, XVI, 8; - occiditur, H. I, 37.
- Cornelius Martialis, XV, 71; - a Sabino ad Vitellium mittitur, H. III, 70; - a Vitellianis obtruncatur, H. III, 73.
- Cornelius Merula, III, 58.
- Ser. Cornelius Orfitus, consul, XII, 41; - eius sententia, XVI, 12.
- Cornelius Primus Domitianum fugientem custodit, et servat, H. III, 74.
- Cornelius Scipio, III, 74; XII, 53.
- Cornelius Sulla senatu movetur, II, 48.
- Cornelius Sulla, consul, III, 31; VI, 15.
- Cornelius Sulla, dictator, *vid.* Sulla.
- Cornelius Sulla, Claudii gener, XIII, 23; - Massiliam relegatur, XIII, 47; - interficitur, XIV, 57.
- Cornutus Caecilius, IV, 28.
- Corona aurea, hospitale donum, II, 57; XIV, 24; - civica, III, 21; XVI, 15; - civis servati, XV, 12; - facundiae, XVI, 3; - spinea, XI, 4; - pampinea, ibid. - Corona, donum militare, II, 9. - Coronae in modum tumuli congestae, H. II, 55; - quercuae, II, 83. - Corona vallum cingere, H. II, 27. - Sub corona vendere, XIII, 39; H. I, 68.
- Corsica, H. II, 16.
- Corvinus Messala, IV, 34; -

- cunctis apud Romam praepositis, VI, 11; - bellorum praemiis refertus, XI, 7; - orator, O. 17; - mitior Cicero, O. 18; - consul, XIII, 34. - Corvini exordia, O. 20. - De Corvino iudicium, O. 21.
- Coruncanii, XI, 24.
- Corvus Valerius, I, 9.
- Cosa, Etruriae promontorium, II, 39.
- Cossus Claudius, H. I, 69.
- Cossus Cornelius, *vid.* Cornelius.
- Cossorum familia, XI, 22.
- Cossutianus Clipito, XI, 6; - repetundarum damnatur, XIII, 33, - auctoritate Thraseae, XVI, 21; - senatorium ordinem recipit, XIV, 48; - Antistium praetorem accusat, *ibid.* - Tigellini geoer, XVI, 17; - promptus ad scelus, XVI, 26; - Thraseam accusat, XVI, 28; - ob id donatur quinquagies sestertium, XVI, 35.
- L. Cotta III, 66.
- Cotta Aurelius, *vid.* Aurelius.
- Cotta Messalinus, II, 32; XII, 22; - claris maioribus, sed animo diversus, IV, 20; - promptissimus atroci sententia, V, 3; VI, 5; - accusatur, VI, 5. - Cottae Messalinae sententia in Liboem, II, 32; - de rectoribus provinciarum, IV, 20.
- Cottine Alpes, *vid.* Alpes.
- Cottianae Alpes, II, IV, 68.
- Cotys, rex Thraciae, II, 64; - interficitur a Rhescuporide, fratre suo, II, 66; III, 88. - Cotys liberi, II, 67; - in tutela Romanorum, III, 38; IV, 5; - uxor, II, 67.
- Cotys, rex Armeniae, XI, 9.
- Cuius, partis Iospori rex, infestatur a Mithridate, XII, 15; - proditor et hostis fratris, XII, 18.
- Covinarium, A. 35, 36.
- Cous, insula, II, 75.
- Crassorum domus subversa, H. IV, 42.
- L. Crassus, O. 34; - orator politus et ornatus, O. 18. - Eius maturitas, O. 26.
- M. Crassus, H. I, 15; - trucidatus a Parthis, II, 2; G. 37; - censor, O. 35; - non viribus modo et anis, sed ingenio et oratione valuit, O. 37. - Crassi potentia, I, 1.
- M. Crassus, Pisonis pater, H. I, 14.
- Crassus, Pisonis frater, H. I, 48.
- Crassus Scribonianus, H. IV, 39.
- Cremerensis clades, II, II, 91.
- Cremona, II, II, 17; - colonia, H. III, 19; - dives, H. III, 32; - quando condita, H. III, 34; - occupatur a Vitellianis, H. II, 22, 100; H. III, 14; - oppugnatur a Flavianis, H. III, 30; - excinditur, H. III, 33; - per tot e gremio Italiae rapti, H. IV, 72. - Cremonae spectaculum editum, H. II, 67. - Cremonensis ager, H. III, 15. - Cremonense proclium, H. III, 48. - Cremonenses in honorem Vitellii viam lauro rosisque sternunt, II, II, 70; - captivos nemo Italorum emit, H. III, 25.
- Crementius Cordus, IV, 34.
- Crepereius Gallus, XIV, 5.
- Creseus, Neronis libertus, II, I, 76.
- Creseus Tarquitiu, XV, 11.
- Creta, IV, 21; - Iudaeorum patria, H. V, 2. - Cretae praesules, III, 38; XV, 20. - Cretenses Romanis legatos mittunt, III, 63. - Cretensium leges, III, 26; - severissimae, O. 40; - orator nullus, *ibid.*

Creticus Silanus, II, 4; - Syria demouetur, II, 43.

Crispina, T. Vinii filia, II, I, 47.

Crispinilla Calvia, II, I, 73.

Crispinus Caepio, I, 74.

Crispinus, centurio, H. I, 58.

Crispinus Rufius, praetorii praefectus, XI, 1; - praeturae insignibus donatur, XI, 4; - a praefectura remouetur, XII, 42; - Poppaeae maritus, XIII, 45; XV, 71; - pellitur in exilium, XV, 71; - semet interficit, XVI, 17.

Crispinus Varus, II, I, 80.

Crispus Sallustius, *vid.* Sallustius.

Crispus Vibius, *vid.* Vibius.

Crupellarii, III, 43.

Cruptorix, IV, 73.

Ctesiphon, imperii Parthorum sedes, VI, 42.

Cumae, XVI, 19. - Cumana littora, XV, 46.

Cumanus Ventidius, XII, 54.

Curiae veteres, XII, 24.

Curatius Maternus, poeta, O. 2.

C. Curio, XI, 7. - Curiones, O. 37.

Curtilius Mancia, XIII, 56.

T. Curtius, IV, 27.

Curtius Atticus, *vid.* Atticus Curtius.

Curtius Iacus, II, I, 41; II, II, 55.

Curtius Lupus, quaestor, IV, 27.

Curtius Moutanus, XVI, 28; - famosi carminis reus, XVI, 29; - patri concessus, praedicto ne in republica haberetur, XVI, 33. - Eius sententia de memoria Pisouis celebranda, H. IV, 40; - oratio adversus Aquilium Regulum, II, IV, 42.

Curtius Rufus triumphalia adipiscitur, XI, 20. - Eius origo, XI, 21.

Curtius Severus, XII, 55.

Curulis *scil.* sella, I, 75; - Vitel-

li, H. II, 59; - sedes, II, 83; XV, 29.

Curulis aedilitas, I, 3.

Custodia senatorum in domibus magistratum, VI, 3.

Custos Iupiter, II, III, 74; - legum, III, 28; IV, 30.

Cusus, fluvius, II, 63.

Cyclades, insulae, II, 55; V, 10.

Cyclopes interfecti, III, 61.

Cyrene, II, 47.

Cynica institutio, XVI, 34; - secta, II, IV, 40.

Cyprii Romam legatos mittunt, III, 62.

Cyprus, insula, H. II, 2.

Cyreneuses accusant Caesium Cordum, III, 70; - Pedium Blaesium, XIV, 18; - Antonium Flammam, II, IV, 45.

Cyrrus, urbs Syriae, II, 57.

Cyrus, rex, III, 62; VI, 31.

Cythra, insula, III, 69.

Cythus, insula, II, II, 8.

Cyziceni libertate privati, IV, 36.

D.

Dacia, A. 41.

Dacus nobilitatus cladibus, H. I, 2; - Germanusque diversi, II, III, 46. - Daci Germanorum accolae, G. 1; - Rom. hiberna circumsident, II, IV, 54. - Dacorum gens nunquam fida, H. III, 46.

Dahae, populus, II, 3; - Gotarzen iurant, XI, 8; - Ariorum vicini, XI, 10.

Dalmatia, II, 53; - in partibus Othonis, II, II, 32. - Dalmatiae legiones, IV, 5; - in Othonem iurant, II, I, 76; - ad imperium eius moventur, II, II, 11. - Dalmatiam tenet Pompeius Silvanus, II, II, 86. - Per Dalmatiam arma Camilli, XII, 52. - Dal-

- matae, II. III, 12; - auxilium
 legionis secundae, II. III, 50. -
 Dalmaticus miles, II. II, 86. -
 Dalmaticum bellum, VI, 37; -
 mare, III, 9.
 Damaratus, XI, 14.
 Daodarica, XII, 16.
 Daodariidae, XII, 15.
 Danubius, II, 63; - Germanos a
 Paconius dividit, G. 1. - Da-
 nubii accolae, G. 41; - fons,
 G. 1; - ripa, IV, 5; - a Dacis
 occupatur, II. III, 46. - Trans
 Danubium populi non Ger-
 mani, G. 29. - In Danubio clas-
 sis, XII, 30. - Danubio perge-
 re, G. 42.
 Darius, III, 63; - *alius*, XII, 13.
 Davara, collis, VI, 41.
 Decemviri, III, 27. - Decemvi-
 ralis potestas, I, 1.
 Decimus Pacarius, Corsicae pro-
 curator, H. II, 16.
 Decius Calpurnianus, vigilum
 praefectus, XI, 35.
 Decius Samnis, O. 21.
 Decius, III, 20.
 Decumana porta, I, 66.
 Decumare ditos, II. I, 37; - le-
 giones, H. I, 51. - Decumum
 quemque fusti occare, III, 21;
 XIV, 44.
 Decumates agri, G. 29.
 Decuriae, XIII, 27; - equitum,
 III, 30; XIV, 20.
 Decurio equitum, XIII, 40; H.
 II, 29. - Decuriooes, H. I, 70.
 Deiotarus, O. 21.
 Delphi, II, 54.
 Delubrum, aedes, IV, 43; H. V,
 9; Aesculapii, IV, 14; - Iuno-
 nis, ib. - Veneri positum, III,
 62; - prius, H. IV, 53; - Ve-
 stae, XV, 41. - Delubra et al-
 taria a novis magistratibus vo-
 torum causa reclusa, IV, 70; -
 antiquissima combusta, II. I,
 21; - Deum incendio hausta,
 XV, 40; - Fortunae multa, III,
 71.
 Delus, iosula, III, 61.
 Demetrius, XVI, 34; - adest mo-
 rietoti Thraseae, XVI, 35; -
 manifestum reum defendit, H.
 IV, 40.
 Demianus Claudius, XVI, 10.
 Democritus, praefectus; ei non
 resistunt Armenii, XI, 9.
 Demostheos, O. 12; - orator,
 O. 15; - primus Atticorum
 oratorum, O. 25; - studiosissi-
 mus Platonis auditor, O. 32.
 - eius aetas, O. 16; - oratio-
 nes, O. 37.
 Densus Iulius, XIII, 10.
 Densus Sempromius, H. I, 43.
 Denter Romulus, VI, 11.
 Denthelites ager, IV, 43.
 Deus omnium regnator, G. 39.
 - Deum se vocat Mariccus,
 H. II, 61. - Di coniugales,
 G. 18; - hospitales, XV, 52;
 - manes, III, 21; - patrii, I, 59;
 - penates I, 16; - penetrales
 Germaniae, II, 10; - praesi-
 des imperii, H. IV, 53; -
 ultores, IV, 28; H. IV, 57.
 Dexter Subrius, H. I, 31.
 Dextra hospitii insigoe, H. I, 54.
 - Dextrae implicatae in foe-
 deribus, XII, 47. - Dextrae
 concordiae insignia, H. II, 8.
 - Dextras miscere, XV, 28;
 - reoovere, II, 58.
 Dialis flamen, III, 58, 71; - Ba-
 mioica, IV, 16. - Dialibus
 non licet egredi Italia, III, 58.
 Diana, III, 63; - Ephesi colitur,
 IV, 55; - Leucophryena, III,
 62; - Limnatis, IV, 43; - Per-
 sica, III, 62. - Dianae Icus,
 XII, 8; - patria, III, 61.
 Dictatorium omen Sullae, XIV,
 57. - Dictatura, I, 1, 9; -
 prima iuventa inita, XI, 22.
 A. Didius Gallus, dux romanus

- contra Mithridatem Bospo-
rum, XII, 15; - Britanniae
propraetor, XII, 40; XIV,
29; A. 14.
- Didius Scaeva, H. III, 73.
- Dido, XVI, 1.
- Didymus, libertus, VI, 24.
- Dierum spatia apud Britannos,
A. 12.
- Dii, *vid.* Deus.
- Dillius Apocianus, H. III, 10.
- Dillius Vocola, H. IV, 24; -
summam rei ab Hordeonio
accipit, H. IV, 25; - in Gu-
gerno exercitum ducit, H.
IV, 26; - seditiosos morte
afficit, H. IV, 27; - pugnat
cum Civilis copiis, H. IV, 33;
- suspectus bellum malle, H.
IV, 34; - servili habitu mi-
litum iram effugit, H. IV, 36;
- imperium recipit, H. IV,
37; - Gallorum fraude deci-
pitur, H. IV, 56; milites al-
loquitur, H. IV, 58; - in-
terficetur, H. IV, 59; -
desertusa militibus, H. IV, 77.
- Dinis, dux Thracum, IV, 50.
- Diodotus, stoicus, O. 30.
- Dis pater, H. IV, 84.
- Divitiae Helii, Iceli, Polycleti,
Vatinii, H. I, 37; - liberti-
norm, XIV, 55; - Marcelli
Eprii, O. 8; - Pallantis, XII,
53; XIV, 65; - Senecae, XIII,
42; XIV, 52; - Volusii, III,
30; XIV, 56.
- Divodurum, oppidum, H. I, 63.
- Divus Augustus, I, 42, 58; A.
13; O. 13; - Claudius, A. 13;
- Iulius, I, 42; XI, 23; H. I,
42; G. 28; - Nerva, H. I, 1;
- Vespasianus, G. 8; A. 9. -
Divae honor decernitur Pop-
pae, XV, 23. - Divam hanc
non credebant, XVI, 22.
- P. Dolabella, Africae proconsul,
IV, 23; - Tacfarinatem vin-
cit, IV, 25. - Triumphalia ei
negantur, IV, 26. - Quincti-
lius Varum accusat, IV, 66; -
censet spectaculum celebra-
ndum, XI, 22.
- Dolabella Cornelius, *vid.* Cor-
nelius.
- Domitia Decidiana, Agricolae
uxor, A. 6.
- Domitia Lepida, Neronis amita,
XII, 64; - aemula Agrippinae,
XIII, 19.
- Domitia gens, XV, 23.
- Domitianus in Capitolium acci-
tur, H. III, 69; - quo in-
censo, servatur ab aedituo,
II, III, 74; - Caesar consa-
lutatur, H. III, 86; - stupris
et adulteriis filium principis
agit, H. IV, 2; - ex paterna
fortunatantum licentiam assor-
pat, A. 7; - praeturae capit,
H. IV, 3, 39; - senatum in-
gressus de iuventutis sua disserit,
H. IV, 40; - adversa fama la-
borat, H. IV, 51; - fidem
Cerialis tentat, H. IV, 86; -
Lugdunum venit, *ibid.* - Tac-
itum provehit, H. I, 1; -
infensus virtutibus, A. 39, 41;
- multas caedes nobilium per-
petrat, A. 45; - prospera a-
liorum fronte laetus, pectore
anxius exceptit, A. 39; - ve-
lut uno ictu temp. exhaustit,
A. 44. - Domitiani indomitae
libidines, H. IV, 68; - no-
men epistolis edictisque pro-
positum, H. IV, 39; - res
a Tacito compositae, XI, 11;
- simulationes, H. IV, 86; -
triumphus falsus e Germania,
A. 39; - vauum nomen, H.
IV, 75.
- Domitius, censor, O. 35.
- L. Domitius, Neronis abavus,
scie Pharsalica cecidit, IV,
44.

- Cn. Domitius, Neronis proavus,** civili bello maris potens, IV, 44.
- L. Domitius, Neronis avus,** I, 63; - Antoniam ducit; IV, 44; - exercitu Albim transscendit, *ibid.*
- Cn. Domitius Ahenobarbus, Neronis pater,** Agrippinam ducit, IV, 75; - consul fit, VI, 1; - delectus aestimando detrimento incendi, VI, 45; - conscius et adulter Albu-
cillae accusatur, VI, 47.
- L. Domitius Nero,** *vid.* Nero.
- Domitius Afer,** *vid.* Afer.
- Domitius Balbus,** XIV, 40.
- Domitius Crecilianus,** XVI, 34.
- Domitius Celer,** II, 77, 78, 79.
- Domitius Corbulo,** *vid.* Corbulo.
- Domitius Pollio,** II, 86.
- Domitius Sabinus,** II, 1, 31.
- Domitius Silius,** XV, 59.
- Domitius Statius,** XV, 71.
- Domitius,** tragoedia, O. 3.
- Donatius Valens, H. I,** 56; - occiditur, II, 1, 59.
- Donativum,** XIV, 11; H. IV, 19, 36, 58; - militi additum, XII, 41; - Galliae nomine promissum, H. I, 5; - saepius dilatum, II, 1, 25; - nunquam datum et quotidie exprobratum, II, 1, 37; - iustans ad omnia alia militi largienda Vitellium cogit, II, II, 94; - Vespasiani, H. II, 82. - Donativi necessitas, H. I, 18; - nomen clavarium, II, III, 50.
- Dooua, insula,** IV, 30.
- Doryphorus, Neronis libertus,** XIV, 65.
- Druidae,** XIV, 30. - Droidarum vaticinium, H. IV, 54.
- Drusiana fossa,** II, 8.
- Drusilla, Germanici filia,** VI, 15.
- Drusilla, neptis Antonii,** II, V, 9.
- Drusus accusatus a Calvo,** O. 21.
- Drusus Claudius, Augusti privignus,** Caesar, I, 25, 27, 55; II, 67; XII, 29; - imperator appellatur, I, 3; - Germanici pater, I, 33; II, 8; - Agrippionae socer, I, 41; - Tiberii frater, VI, 51; - tributum Frisiis imponit, IV, 72; - Rhenum aggeres coërcet, XIII, 53; H. V, 19; - Germanos non imponere vicit, G. 37; - oceanum Germanicum tentat, G. 34; - Suevis regem imponit, XII, 23; - libertatem populo Romano reddere agit, II, 82. - Drosi exsequiae, III, 5. - Io eo haud prosper favor populi, II, 41.
- Drusus, Tiberii filius,** I, 24; - ex Vipsania, III, 75; - proavo Pomponio Attico, II, 43; - consul designatus, I, 14; - ad legiones Pannonicas missus, I, 24; - auctores seditionis necat, I, 29; - inter sodales Augustales, I, 54; - consul I, 55; - nimis gaudet sanguine, I, 76; - in Dalmatia agit, II, 53; - paci ioter Arminium et Maroboduum firmandae missus, II, 46; - Germanos ad discordias illicit, II, 62; - edendis gladiatoribus praedit, I, 76; - augetur liberis, II, 84; - cineribus Germanici obviam it, III, 2, 5; - ad Illyricos exercitus proficiscitur, III, 7; - orans urbem init, III, 19; - Pisoni callide respondet, III, 8; - consul designatus iterum, III, 22; - iterum consul, III, 31; - summæ rei admoventur, III, 56; - intendit Seiano manus, IV, 3; -

aegrotat, III, 49; - veneno perit, IV, 8. - Druso grates actae ob vindictam Germanici, III, 18.

Drusus, Germanici filius, togam virilem sumit, IV, 4; - commendatur Diis, IV, 17; - senatus, IV, 8; - praeficitur Urbi, IV, 36; - cum Seiano in fratrem conspirat, IV, 60; - iuedia extinguatur, VI, 23; - pseudo-Drusus, V, 10.

Drusi cognomentum adeptum Scriboniis, II, 32.

Drusi, I, 28; XI, 35. - Drusorum familia, IV, 7.

Drusus Libo, *vid.* Libo.

Drusus Livius, largitor, III, 27.

Dubius Avitus, *vid.* Avitus Dubius.

Ducennius Geminus, XV, 18; - praefectus Urbi, II, 1, 14.

Ducesimae vectigal, II, 42.

C. Duilius Iani templum struxit, II, 49.

Dulgibini, Germaniae populus, G. 34.

Duodecim Tabulae, VI, 16.

Dyrrhachium, H. II, 83.

E.

Ecbatana, XV, 31.

Edessa, XII, 12.

Educatio liberorum, O. 28; - apud Germanos, G. 20.

Effigies Caesaris in exercitu, XII, 17; - Agrippinae, V, 4; - Neronis in templo Martis Ultoris pari magnitudine, XIII, 8; ictu fulminis liquefacta, XV, 22; - in curuli sella, in medio parthici et romani exercitus, XV, 29; - Seiani culta, IV, 2; - Tiberii cunctis circumfligrautibus incolis, IV, 64; - Tiberii et

Seiani circum aram Amicitiae, IV, 74; - thoro defuncti praeposita, III, 5; - Germanici circenses ludos praestitit, II, 83. - Effigiem Augusti amplecti, IV, 67. - Effigies corporum humanorum dilabente aestu relictas, XIV, 32; - Deum abreptas, XV, 45; - Octaviae humeris gestatas, floribus sparsas, foro ac templis statutas, XIV, 61; - Poppaeae prorutae, ibid. - principum inter signa, XII, 17; XV, 24; II, III, 31; - pulcherrimae in aumis hominum, IV, 38; - triumphalium in Foro, XV, 72; - Vitellii ex castris amotae, II, III, 31; - damnatorum deuotae, XI, 38; in Gemonias tractas, III, 14. - Effigies Agrippinae gereus populus, V, 4.

Egnatia Maximilla, XV, 71.

P. Egnatius, Sorani cliens, XVI, 32.

Egnatii, I, 10.

Eleazarus, rex Iudaeorum, H. V, 12.

Elephantine, insula, II, 61.

Eleusis, H. IV, 83.

Elii, II, I, 37.

Elymaci, VI, 44.

Elysi, Germaniae populus, G. 43.

Emeritenses, II, I, 78.

Ennia, Maconis uxor, VI, 45.

L. Ennius, eques Rom. III, 70.

Epaphroditus, Nerunis libertus, XV, 55.

Ephesii, III, 61; - Dianam colunt, IV, 55. - Ephesiorum portus, XVI, 23.

Ephesus, O. 15.

Epicharis, mulier, coniuratus in Neronem accendit, XV, 51; - tormenta fortiter spernit, XV, 57.

- Epicurus, O. 31.
 Epidaphne, II, 83.
 Epiphanes, rex, H. II, 25.
 Epistolæ Antonii Primi ad Ci-
 vilem, II, V, 26; - Bruti,
 Calvi, O. 18; - Civilis et
 Classici ad Cerialem, H. IV,
 75; - Galliarum nomine scri-
 ptæ ad Treveros, H. IV, 69;
 - aquiliferis prius quam duci
 traditæ, H. IV, 25; - cruen-
 tæ, III, 44. - Epistolarum
 libri, O. 37. - Epistolis præ-
 fecti, XVI, 8.
 Eporedia, municipium, H. I, 70.
 Epponina, uxor Sabini, H. IV,
 67.
 Eprius Marcellus prætor unius
 dicii, XII, 4; - accusatur, XIII,
 33; II, IV, 6; - Thræscam
 accusat, XVI, 22, 28; - acri
 eloquentia, XVI, 22; - prom-
 ptus ad scelus, XVI, 26; -
 quinquagies sestertium dona-
 tur, XVI, 33; - inuisus me-
 moria delationum, H. II, 53;
 - eloquentia tutus, O. 5; -
 dives, O. 8; - Neronem in
 exitum multorum impulit,
 H. IV, 7; - potens Romæ,
 II, II, 95. - Eprii sententia
 de sortiendis legatis, H. IV,
 6, 8; - ab Helvidio accusa-
 tur, H. IV, 43.
 Epulæ Tigellini, XV, 37; - Vi-
 tellii, H. II, 62; - iter ad po-
 tentiam, H. II, 95. - Epulum
 plebi offerre, H. I, 76.
 Eques pro equitibus Romanis,
 XV, 48. - Equites Romani
 illustres, II, 59; IV, 58; VI,
 4; XI, 4, 35; XV, 28; - in
 luctu trabeati, III, 2; - arena
 et ludis prohibentur, H. II, 62.
 - Equitum Romanorum se-
 des apud Circum, XV, 32.
 Equester ordo, II, 83; - locus,
 III, 30; VI, 7; XIV, 53. -
 Equestris dignitas libertis da-
 ta, H. IV, 39 (*vid. etiam*
annulus). - Equestris Forta-
 na, III, 71; - nobilitas, A,
 4; - Equestre fastigium, IV,
 40; - nomen, H. I, 13. -
 Equestres Aegypto impositi,
 XII, 60.
 Equites alarii, IV, 73; XII, 27.
 Equus bellator, G. 14; - Eu-
 phrati immolatur, VI, 37; -
 consularia iusignia gestans,
 XV, 7. - Equorum præsentia
 apud Germanos, G. 10. - E-
 quorum certamina, XIV, 21;
 - studia, O. 29. - Equos no-
 biles cursus et spatia probant,
 O. 39.
 Erato, Armeniæ regina, II, 4.
 Erindes, amnis, XI, 10.
 Erythrae, VI, 12.
 Eryx, mons, IV, 43.
 Esquilæ, XV, 40.
 Esquilina porta, II, 32.
 Etesiae, II, II, 98. - Etesiarum
 flatus, VI, 33.
 Etruria, II, III, 41. - Etruriæ
 decretum, IV, 55; - primo-
 res, haruspices, XI, 15; -
 promontorium Cosa, II, 39.
 - Etruria delectas cohortes
 praetoriae, etc., IV, 5; -
 in senatum acciti, XI, 24. -
 In Etruria templum salutis,
 XV, 53. - Etrusci Lydorum
 consanguinei, IV, 55; - Tar-
 quinio Prisco auxilium ferunt,
 IV, 65; - a Damarato liti-
 ras discunt, XI, 14.
 Evander, XI, 14; - Herculi fa-
 num sacrat, XV, 41.
 Euboea, II, 54; - Aegaei maris
 insula, V, 10.
 Eucerus, Alexandrinus, XIV, 60.
 Eudemus, medicus, IV, 3; -
 torquetur, IV, 11.
 Eudoses, Germaniæ populus,
 G. 40.

Eumolpidae, H. IV, 83.
Eunones, Aorsorum princeps, XII, 15, 18, 19.
Evocatus, II, 68; H. I, 41, 46.
Evodus, Claudii libertus, XI, 37.
Euphrates, XIV, 25; H. V, 9; - flumen, IV, 5; - spoute in immensum attollitur, VI, 37; - pontibus iunctus, XIII, 7; - imperiorum Parthici et Romani limes, XV, 17. - **Euphratis pons**, XV, 7; - ripa, II, 58; VI, 31; XII, 11; XV, 3.
Euripides, O. 12.
Exsequiae publicae, III, 48; XVI, 6.

F.

Fabatus Calpurnius, XVI, 8.
Fabianus Valerius, XIV, 40.
Fabii, H. II, 95.
Fabius Fabullus, H. III, 14.
Fabius Iustus, O. 1.
Fabius Maximus, I, 5.
Fabius Paullus, VI, 28.
Fabius Priscus, H. IV, 79.
Fabius Romanus, XVI, 17.
Fabius Rusticus, XIII, 20; - historicus, XIV, 2; XV, 61; - eloquentissimus, A. 10.
Fabius Valens, H. I, 7; - legatus legionis, H. I, 52; - Vitellium imperatorem salutatur, H. I, 57; - dux ab eo eligitur, H. I, 61; - Othonianos per epistolas increpat, H. I, 74; - provinciae Narbonensi auxilium mittit, H. II, 14; - vires cum Caecina iungit, H. II, 20; - in Italiam contendit, H. II, 24; - Ticinum venit, H. II, 27; - a militibus saxis petitur, H. II, 29; -

pontem in Pado struit, H. II, 34; - proelium cum Othonianis mittit, H. II, 41; - scribit ad partem senatus, H. II, 54; - ad consules, H. II, 55; - gladiatorum spectaculum edit, H. II, 71, 95; - invisus Caecinae, H. II, 99; - ob lucra et quaestus infamis, H. II, 56; - a Vitellio laudatur, H. II, 59; - munia imperii obit, H. II, 92; - Vitellio fidus, H. III, 15; - ad bellum contra Flavianos proficiscitur, H. III, 36, 40; - capitur, H. III, 43; - interficitur, H. III, 62. - **Eius potentia Romae**, H. II, 95; - origo, vita et mores, H. I, 66; III, 62.

Fabricius Veiento, XIV, 50.
Fabricii, II, 33.
Fabullus Fabius, II, III, 14.
Falanus, I, 73.
Famisulanus Vectonius, XV, 7.
Fasces versi, III, 2; - imperatorii, XIII, 9.
Fanum Fortunae, H. III, 50.
Fasti adulatione foedati, H. IV, 40. - **Fastis nomen eximere**, III, 18; - radere, III, 17.
Faventinus Claudius, H. III, 57.
Favonius, ventus, IV, 67.
Favonii, XVI, 22.
Faustus Annius, H. II, 10.
Faustus Sulla, XII, 52.
Feciales, III, 64.
Fecunditatis templum, XV, 23.
Felix Antonius, XII, 54; - Iudaeae procurator, II, V, 9.
Felix Sextilius, H. III, 5; H. IV, 70.
Femina pro oraculo, II, 54. - **Feminae fatidicae Germanis pro Deabus**, H. I, 61.
Fenebre malum, VI, 16.
Fenerator Seneca, XIV, 53. - **Feneratores**, VI, 17;
Fenius Rufus, praefectus anno-

- nae, XIII, 22; - praetorio, XIV, 51; - imminuitur a criminantibus, XIV, 57; - coniurat in Neronem, XV, 50, 53; - ad parandam inscitiae fident coniuratos ferociter urget, XV, 18; - Senecam interfici patitur, XV, 61; - a quibus proditur, XV, 66; - interficitur, XV, 68. - Eius amici puniti, XIV, 12.
- Fenni, populus, G. 46.
- Ferentarius miles, XII, 35.
- Ferentinum municipium, II, II, 50; - oppidum, XV, 53.
- Feriae Latinae, IV, 36; VI, 11.
- Feronia, H. III, 76.
- Festus, praefectus cohortis, H. II, 59.
- Festus Martius, XV, 50.
- Festus Valerius, II, II, 98; H. IV, 49.
- Fidenae, oppidum, IV, 62; H. III, 79.
- Firminus Catus, senator, II, 27; - relegatur in insulam, IV, 31.
- Firmus Plotius, *vid.* Plotius.
- Fiscus, distinctus ab aerario, II, 47; VI, 2. - Pesci, I, 37.
- Flaccus Cornelius, XIII, 39.
- Flaccus Hordeonius, *vid.* Hordeonius.
- Flaccus Pomponius, II, 32; - Moesiae praeficitur, II, 66; - moritur, VI, 27.
- Flaccus Vescularius, *vid.* Vescularius.
- Flacilla Antonia, XV, 71.
- Flamen Dialis, III, 58; - post Merulum diu nemo suffectus, III, 58. - Flamines Augusti, I, 10; - Martiales, Quirinales, III, 58.
- Flaminia via, III, 9; XIII, 47; H. I, 86; H. III, 79, 82. - Eius celebritas, H. II, 64.
- Flaminica Dialis, IV, 16.
- Flaminium, IV, 16; - Claudiale, XIII, 2.
- Flammia Antonius, II, IV, 45.
- Flammeum, XV, 37.
- Flavia domus, H. II, 101.
- Flavianus, *vid.* Tites Ampius Flavianus.
- Flavianus Tullius, H. III, 79.
- Flavianae partes, II, II, 67; H. III, 1.
- Flavius Arminii frater, II, 9; XI, 16; - explorator, XI, 16.
- Flavius, dux Galliarum, II, II, 94.
- Flavius Nepos, XV, 71.
- Flavius Sabinus, Vespasiani frater, *vid.* Sabinus.
- Flavius Scevius, XV, 49. - pugionem gestat trucidando Neroni, XV, 54; - Fenium Rufum indicat, XV, 66; - constanter se defendit, XV, 55; - mortem fortiter excipit, XV, 70.
- Flavius Subrius, *vid.* Subrius.
- Flavius Vespasianus, *vid.* Vespasianus.
- Flevum, castellum, IV, 72.
- Florae aedes, II, 49.
- Florentini legatos Romam mittunt, I, 79.
- Iulius Florus, III, 40; - sua manu cadit, III, 42.
- Florus Gesius, procurator Iudaeae, H. V, 10.
- Florus Sulpicius, H. I, 43.
- Fontei Agrippa, II, 30, 86; - *alius*, proconsul Asiae, II, III, 46.
- Fontei Capito, IV, 36; - consul, XIV, 1; - occiditur, II, I, 7; - iussu Galbae, H. I, 37; - sordidus et avarus, II, I, 52; - quare interfectus, H. III, 62; - Iulium Paulum Batavum interficit, II,

- IV, 13. - Eius memoria grata militibus, H. I, 58.
Fonteus Capito, Asiae proconsul, IV, 36.
Formiae, XV, 46. - **Formiani agri**, XVI, 10.
Foroiuliensis colonia, H. II, 14; H. III, 43. - **Foroiuliensium colonia**, A. 4. - **Foroiuliense oppidum**, IV, 5.
Furina, Dea, III, 71; - **Equestris**, III, 71. - **Fortunae templum**, XV, 53; H. III, 50; - **Fortunarum effigies**, XV, 23.
Fortunatus, libertus, L. Veterem accusat, XVI, 10.
Forum Allieni, H. III, 6; - **Isaurum**, XII, 24; - **Iulium**, II, 63; - **olitorium**, II, 49; - **Romanum**, XII, 24.
Fosi, Germaniae populus, G. 36.
Fossa Corbulonis inter Mosam et Rhenum, XI, 20. - **Fossa inter Ararim et Mosellam**, XIII, 53; - **Drusiana**, II, 8; - **navigabilis**, XV, 42; - **quatuor millia passuum**, IV, 49.
Fregellanus Puntius, VI, 48.
Frisii, II. IV, 79; A. 28; - **maiores**, **minores**, G. 34; - **rebellant**, IV, 72; - **gens transiennana**, H. IV, 15; - **in agros a Corbulone descriptos designant**, XI, 19; - **agros militibus sepositos occupant**, XII, 54; - **Germani**, H. IV, 79. - **Frisiorum fines**, I, 60.
Fristia nomen clarum, IV, 74.
Frontinus Julius, *vid.* **Iulius**.
Fronto Iugus, *vid.* **Iulius**.
Fronto Ocarius, II, 33.
Fronto Vibius, II, 68.
Frumentarius praefectus, XI, 31.
Fucinus lacus XII, 56.
Fufius Geminus consul, V, 1. **Gabinianus**, orator, O. 26.
Tiberio perstrictus, V, 2. - **Eius mater**, quae ipsam necatum flevit, necatur, VI, 10.
Fulcinius, III, 11.
Fulcinius Trio, II, 28; - **Pisonem accusat**, III, 10; - **facundiam violentia praecipitat**, III, 19; - **consul**, V, 1; - **mortem sumit**, VI, 38.
Fulgura crebra, *inter prodigia*, XV, 47.
Fulvius Aurelius, II. I, 79.
Fundani lacus, H. III, 69; - **montes**, IV, 59.
Funditores, II, 20; XIII, 39.
Funisulanus Vettouianus, XV, 7.
Fusus Angusti, I, 8; - **censuriam Lucilii**, IV, 15; - **Aelii Lamiae**, VI, 27; - **Claudii**, XIII, 2; - **Flavii Sabini**, H. IV, 47. - **Funere publico celebratur** **Piso**, VI, 15.
Furiae, XIV, 30.
Furius Camillus, Africae proconsul, II, 52; - **recipitator Urbis**, *ibid.* - **Tacfarinatem pellit**, III, 20. - **Eius filius**, II, 52.
Furius Camillus Scribonianus, consul, VI, 1; - **arena civilia movet**, XII, 52; - **interficitur sub Claudio**, II. II, 75. - **Eius filius**, XII, 52.
Furium nomen, II, 52.
Furcius, IV, 52; **damnatur**, *ibid.*
Furnius, O. 21.
Fuscus Cornelius, *vid.* **Cornelius**.
Fustibus pugnant Aesii, G. 45.

G.

- Gabinum saxum, XV, 43.
 Gabolus Licinius, XIV, 12.
 Gaetuli, populus, IV, 44.
 Gaetulicus Lentulus, *vid.* Lentulus.
 Galatae, XV, 6.
 Galatia, XIII, 35; - ac Pamphylia sub eodem praeside, H. II, 9.
 C. Galba, consularis, voluntario exitu cadit, VI, 40.
 Ser. Galba, orator, O. 18, 25; - accusatur a Catone, III, 66.
 Ser. Galba, III, 55; - a legione sexta princeps factus, H. V, 16; - degustat imperium, VI, 20; - consul, VI, 15; - iterum H. I, 1; H. I, 11; - avarus, H. I, 5; - severus, *ibid.* - militem legit, non emit, *ibid.* - crudelis, H. I, 6; - mobilis ingenio, H. I, 7; - de adoptando Caesare cogitat, H. I, 12; - sacrificans tristitia exta habet, H. I, 27; - Vitellium in German. mittit, H. I, 9; - e sella proiectus, H. I, 41; - occiditur, *ibid.* - Locus ubi occisus, H. III, 85. - Haud diu imperat, O. 17. - Galbae vita et mores, H. I, 49; - aetas irrisui, H. I, 7; - vox ad eum, qui caedem Othlonis iactabat, H. I, 35; - oratio in adoptione Pisonis, H. I, 15; - sepultura, H. I, 49; - imagines solo afflictas, H. I, 41; - disruptae, H. I, 55; - circum templa latae, H. II, 55; - iussu Antouii Primi restitutae, H. III, 7; - honores restituti, H. IV, 40.
 Galbiana legio septima, H. II, 86; H. III, 2, 7.
 Galbiani H. I, 51.
 Galeria, Vitellii uxor, H. II, 60; - modesta, H. II, 64; - Trachalum protegit, H. II, 60.
 Galerianus Calpurnius, H. IV, 11; - interfectus, H. IV, 49.
 Galerius Trachalus, orator, H. I, 90; - ab uxore Vitellii protegitur, H. II, 60.
 Galgacus, *sive* Calgacus, Britannorum dux, A. 29. - Eius oratio ad milites, A. 30.
 Galilaei, Iudaeae populus, XII, 54.
 Galla Arria, XV, 59.
 Galla Sosia, IV, 19.
 Galli auxiliares, II, 16; H. II, 68, 69, 70; H. IV, 31; A. 32; - rebellant, III, 40; - dices et imbelles, XI, 18; - propiores, III, 40; - in bellis floruerunt, A. 11; - civitate Romana donantur, II, 1, 8; - trans Padum agentes, H. III, 34; - pulsati a Germanis, G. 2; - Romam diu cepervnt, XI, 24; H. IV, 54; - olim validiores Germanis, G. 28. - Gallorum contumacia, H. I, 51; - corpora morbis obnoxia aetate labefecit, H. II, 93; - fraus, H. IV, 56; - glorie vcteres, III, 45; - inerti, G. 28; - levissimus quisque, G. 29; - segnitia, A. 1; - studia, A. 21; - terrarum ingressi sunt duces Romani, II, IV, 73.
 Galli, scilicet Treveri, 44.
 Gallia Comata, XI, 23. Lugdunensis, H. I, 59; H. II, 59; - Narbonensis, II, 63; XI, 24; XII, 23; XIV, 57; XVI, 13; H. I, 48; H. I, 87; H. II, 15; A. II, 29; H. III, 42. - Ade viri insignes, XI, 27.
 Galliae, I, 31, 29, 71; III, 40; XIV, 1; H. II, 57,

98; H. III, 2; H. IV, 3, 14; G. 1; - adversae Vitellio, H. III, 13; - adspersantes delectum, tributa, H. IV, 26; - admonuere, G. 37; - cunctantur, H. III, 44; - desciscunt a Vitellio, H. IV, 12; - fessae mini-strandis equis, H. 5; - nu-tantes, H. I, 2; H. IV, 49; - obligatae dono Rom. civi-tatis, H. I, 8; - trepidant, H. I, 62; - tument, H. II, 32; - validissima terrarum pars, H. III, 53. - Galliarum adi-tus, H. I, 87; - assertor, H. 2, 61; - census, I, 33; H. 6; - civitates, H. IV, 36; - directio, I, 36; - duces, H. II, 94; - extrema, H. IV, 28; - fides, I, 34; - foedera, H. IV, 76; - impe-rium, H. IV, 59; - litus, IV, 5; - magnificentia in legiones, I, 71; - opes, I, 47; - ora, XI, 18; H. IV, 12; - pars, quae Rhenum accolit, H. I, 51; - portio, H. IV, 32; - pri-mores, H. IV, 57; - societas, H. IV, 17; - spolia, H. II, 29; - studia, XIII, 53; - so-lum fecundissimum, H. IV, 73. - Galliarum in verba iurant Romani, H. IV, 60; - nomi-ne ad Treveros scribitur, H. IV, 69. - Gallias expertae le-giones, H. I, 51; - vastare, H. I, 61; - invadit terror, H. I, 63; - ciere, H. III, 41; - respicit Germania, VI, 5; - affectant Germani, G. 37; - sic proclii singulis concidisse, H. IV, 57. - In Gallias traie-cti Sugambri, XII, 39; - in-tentus, H. IV, 18; - missus, H. V, 19. - Inter Gallias et legiones bellum, H. I, 89; - sisti, H. II, 11. - Per Gallias

literae dispersae, H. II, 86
- missi qui auxilia concirent,
H. IV, 24; - auxilia literis o-
rabat, H. IV, 25; - bellanti
D. Iulio, H. IV, 55; - belli
concitatores missi, H. IV, 56;
- Vitelli audita mors, H. IV,
54; - edicere, H. IV, 67.

Gallica gens, G. 28; - lingua,
G. 43; - ora, H. IV, 12; - ri-
po, I, 57; H. 6. - Gallicum
foedus, H. IV, 77; - mare,
A. 24. - Gallicae cohortes, H.
17; H. I, 70. - Gallica iuccen-
dia, XV, 43.

Gallio, *vid.* Iunius Gallio.

Gallus, *cognomen gentis* Acliae,
Anniae, Asiniae, Caninae,
Cestiae, Crepereiae, Didiae,
Gliciae, Ilerenniae, Rubriae,
Togoniae, Vipsaniae; *vide*
singula suis locis.

P. Gallus, XVI, 12.

Gambrivii, populus, G. 2.

Gannascus, Cattorum dux, XI,
18; - interficitur, XI, 19.

Garamantes, III, 74; - gens in-
domita, ac atrocissimi sueti,
H. IV, 50. - Garamantum le-
gati, IV, 26; - rex, IV, 25.

Garuciaus Trebonius, H. I, 7.

Gelduba, H. IV, 26; H. IV, 32;

H. IV, 35; - capta a Civili,

H. IV, 36. - Proelium apud

Geldubam, H. IV, 58.

Gellius Poplicola, Silani quae-
stor, eum accusat, III, 67.

Geminus, VI, 14.

Geminus Atidius, IV, 43.

Geminus Ducennius, XV, 18;

H. I, 14.

Geminus Fufius, *vid.* Fufius.

Geminus Rubellius, V, 1.

Geminus Viridius, H. III, 48.

Geminus utrique cognomentum

erat, V, 1.

Gemoniae, III, 14. - In Gemo-
nias abiecta corpora liberorum

- Seiani, V, 9; - proiecti dam-
nati, VI, 25; - tractus Sabi-
nus, II, III, 74; - propulsus
Vitellius, II, III, 85.
- Gerelaus, tribunus, Vestinum
consulem necat, XV, 69.
- Germania, G. 35; - informis,
aspera, G. 2; - omnis, G. I;
- penetratur, IV, 44; - tur-
bata, II, III, 46; - caeli tru-
culeotia praestat, II, 24; -
tandiu vincitur, G. 37; - In-
ferior, IV, 73; XI, 18; II, I,
52, 55, 61; II, II, 93; II,
IV, 19; - Superior, IV, 73;
XII, 27; II, I, 12, 53, 61. -
- Germaniae caelum, II, 23,
24; G. 2; - fines, G. 1, seqq.;
- Inferioris legatus, III, 41;
- legiones, II, I, 9; - vexilla,
II, I, 53; - Superioris exerci-
tus, II, I, 9, 50; - legiones,
VI, 30; - terra qualis sit, G. 5;
- libertas, XI, 16; - vocabu-
lum, G. 2. - In Germaniam
novies missus Tiberius, II, 26.
- E Geromania falsus Domi-
tiani triumphus, A. 39. - In
Germania missi exercitus, A.
41. - Germaniae, I, 46, 57;
III, 46; XI, 19; II, I, 49; II,
3, 70; II, IV, 17; - iugum
excussere, A. 15. - Germa-
nias servitio premere, II, 73.
- Apud Germanias facta Ti-
berii, I, 34; - adsequi no-
men imperatorum, II, 26. -
In Germanias intentus, II, IV,
18. - Per Germanias audita
mors Vitellii, II, IV, 54; -
conscripta cohors, A. 24.
- Germanicus legionibus apud
Rhenum impositus, I, 3; -
inspectus Tiberio imperium
malle, I, 7, 31; - proconsu-
lare imperium accipit, I, 14;
- mortem sibi intextas, I,
35; - ab amicis in taberna-
culum rapitur, I, 35; - enbi-
li extractus, I, 39; - caedi
seditiosorum illacrimat, I, 49;
- Germaeos credit, I, 51; -
sodalis Augustalis, I, 54; -
triumphum consequitur, I, 55;
nomen imperatoris accipit, I,
58; - Varias legiones sepelit,
I, 62; - cum Arminio pugnat,
I, 63; - consultat de bello Ger-
manico, II, 5; - tropaeum
erigit, II, 22; - Marsos irrum-
pit, II, 25; - revocatur a Ti-
berio, II, 26; - triumphat de
Germanis, II, 71; - Orienti
praeponitur, II, 43; - Draso
concors, II, 44; - Materium
Agrippam fovet, II, 51; - Spci
templum consecrat, II, 49;
- nepos Antonii, II, 43, 53;
- iterum consul, II, 53; - Pi-
soni subvenit, II, 55; - con-
tumeliis a Plancina incessitur,
II, 55; - clementior erat, II,
57; - Armeniae regem dat, II,
56; - cum Pisone colloquitur,
II, 57; - Aegyptum proleisci-
tur, II, 59; - aemulatur Sei-
pionem, II, 59; - ovationem
consequitur, II, 64; - morbo
correptus, II, 63; - moritur,
II, 72; - Alexandro Magno
comparatur, II, 73; - ab Au-
gusto rei Rom. ferri impositus,
IV, 57; - Germaeos non impu-
ne perculit, G. 37; - a Tiberio
adoptatus, XII, 25. - Germa-
nici suprema oratio, II, 71;
reliquiae tumultu Augustilla-
tae, III, 4; - favor IV, 12;
XI, 12; - iustus, VI, 31; -
cinctus, II, 75, 77; - cuneus,
II, 83; - laudes, I, 33; II,
13; - liberi, IV, 8; - sapien-
tia, II, 43; - somnium, II, 14;
- valetudo adversa, II, 69; -
virtutes, II, 73.
- Germanicus dictus Vitellius, II,

- II, 64; - Vitellii filius, II, II, 59; II, III, 66.
- Germanicus exercitus, I, 22; - Germanici exercitus fama per provincias, II, I, 58; - fides habet, II, I, 26; - Germanica classis, II, I, 58; - defectio, II, I, 19; - origo, G. 28; A. 11; - seditio, II, I, 14; - Germanicae legiones, I, 31, 46; - praecipuum imperii robur, IV, 5; - Earum vis sanctaeque, II, III, 2; - Germanica liberana, II, II, 8.
- Germanus pro Germanis, I, 68.
- Germani soli in armis, I, 3; - sollemnibus epulis noctes agunt, I, 50; - cis Rhenum colentes, I, 56; - auxiliares Romanorum, II, 16; IV, 73; H. I, 70; - quomodo armati, II, 14; H. V, 14; G. 6; - irati ob tropaeum Germanici, II, 19; - non animo, sed genere pugnae et armorum vincuntur, II, 21; - regis nomen invisum habent, II, 44; - heroes suos canunt, II, 88; - modica armenta habent, IV, 72; - custodes principum, I, 24; XIII, 18; XV, 58; - aetatem laud facile ferunt, II, II, 32; - atrocissimum militum genus, ibid. - nandi periti, H. II, 35; H. IV, 66; - laeta bello gens, II, IV, 16; - ad praedam famamque excitati, II, IV, 21; - feminis fatidicas arbitrantur Deas, II, IV, 61; - ad arma nati, II, IV, 64; - a Gallis auxilio acciti, H. IV, 73; - cueta ex libidine agunt, II, IV, 75; - donis corrumpuntur, ibid. - fluminibus succi, H. V, 14; - proceri, ibid. - dicta ducum sono armorum approbant, II, V, 17; - periculorum avidi, H. V, 19; - vani, H. V, 23; - indigenae, G. 2; - feminas magni faciunt, G. 8; - per tot. somno ciboque dediti, G. 15; - ausant inertiam, et oderunt quietem, G. 15; - quamdiu cum Romanis pugnauerint, G. 37; - quae damna Romanis intulerint, G. 37; - nunquam impune victi, G. 37; - Germanorum vetus proeliandi mos, II, 45; - comparatio cum Gallis, III, 46; - laus, XIII, 54; - auxilia apud Vitellium, II, I, 61; - mos in bellis, H. II, 22; - corpora qualia, G. 4; A. 11; - immensa, II, V, 18; - morbis obnoxia, H. II, 93; - transitus in Galliam, H. IV, 73; - libertas regno Arsacis acrior, G. 37; - magistratum electio, G. 12; - reges, G. 2; G. 7; - dii, G. 9; - per tot. consultationes, G. 11; - liberalitas, G. 15; - vestis, G. 17; - matrimonia, G. 18; - educatio, G. 20; - heredum institutio, ibid. - hospitalitas, G. 21; - convivium, G. 22; - potus, G. 23; - cibus, ibid. - spectaculum, G. 24; - ludendi temeritas, ibid. - servi, G. 25; - anni distributio, G. 26; - agricultura, ibid. - sepultura, G. 27; - lingua, G. 43; G. 46; - migrationes, G. 28; - inertia, G. 45. - Germanis plurimum fudit Nero, XV, 58; - ingrata quies, G. 14; - nullae urbes, G. 16; - rutilae comae, magni artus, A. 11; - usura ignota, G. 26. - Germanica bella a Plinio scripta, I, 69.
- Gessius Florus, Iudaeae procurator, H. V, 10.
- Geta, Scribonianum se ferens, supplicio mulctatur, II, II, 72.
- Geta Lusius, *vid.* Lusius.

- Gladiatores eruptionem tentant, XV, 46; - deforme auxilium, II, II, 11; - ab Othone in bellum educti, II, II, 34; - a Vitellio, II, III, 57; - Tarracinae obsessi, II, III, 76. - Gladiatorum spectaculum, III, 31; IV, 62; - studia quasi in utero matris concepta, O, 29. - Edendis gladiatoribus praesidere, I, 76. - Gladiatores edendi necessitas, XIII, 49. - Gladiatorum muuus edere, IV, 63; XIII, 31; XV, 34; - spectaculum, XI, 22; XII, 57; XV, 32.
- Gladiatoria sagina, II, II, 88.
- Gladiatura, III, 43.
- Glesum succiouai soli Germani legunt, G. 45.
- Glitius Gallus, coninrator in Neronem, XV, 56. - Ei datur exsilium, XV, 71.
- Glota, sive Clota, Britanniae aestuarium, A. 23.
- Gorueae, castellum, XII, 45.
- Gotarzes, Artabani frater, XI, 8; - regno Parthorum potitur, XI, 10; - moritur, XII, 14. - Adversus dominationem Gotarzis Meherdatem expectant Parthi, XII, 10.
- Gothini, populus, G. 43.
- Gothones, populus, II, 62; G. 43.
- Gracchi, plebis turbatores, III, 27. - Gracchorum mater, O. 28.
- C. Gracchus, *vid.* Sempronius Gracchus.
- C. Gracchus, orator, O. 18.
- Gracchus, praetor, VI, 16.
- Gracilia Verulana, H. III, 69.
- Gracilis Aelius, XIII, 53.
- Graecia, II, 60; - cui a Pelope nomen, Peloponesus, IV, 55. - In Graecia ludicras artes exercere, honestum, O. 10.
- Graecina Pomponia, superstitionis externae rea, XIII, 32.
- Graecinus Julius, A. 4.
- Graecum certamen, XIV, 20; - genus, XIV, 59. - Graeci comites Vononis, II, 2; - sua tantum mirantur, II, 88; - Italiae partem teouerunt, IV, 67; - literas a Phoenicibus didicerunt, XI, 14; - liberalibus studiis praediti, IV, 58. - Graecorum animi prompti ad nova et mira, V, 10; - desidia, licentia, II, III, 47; - genus laetum antiquatibus, II, II, 4. - Graeci amictus, XIV, 21. - Graecae civitates, IV, 14; - literae, G. 3; - urbes, III, 60. - Graeca certamina, XIV, 21.
- Graius mons, H. IV, 68.
- Graiae Alpes, H. II, 66.
- Grampus mons, A. 29.
- Q. Granus Pisonem incusat, IV, 21.
- Granus Pisellus, Bithyniae praetor, I, 74.
- Granus Marcellus, I, 74.
- Granus Martianus, VI, 38.
- Granus Silvanus, XV, 50; - ad Senecam a Nerone militatur, XV, 60; - sua mensa cadit, XV, 71.
- Graptus, libertus Neronis, XIII, 47.
- Gratianus Tattus, VI, 38.
- Gratus Iulius, H. II, 26.
- Gratus Munatius, XV, 50.
- Gregarius eques, H. III, 51; - miles, H. I, 36, 46, 57; - Gregario militi mixtus Titus, H. V, 1.
- Griunes, Romanorum castra, invadit Civilis, H. V, 20, 21.
- Griphus Plotius, H. III, 52; II, IV, 39.

Gugerni, H. V, 16, 18. - Gageriorum pagi, H. IV, 26.
Gyarus, insula, III, 68; -
- imuitis et deserta, III, 69;
- egena aquae, IV, 30.
Gymnasium dedicatum a Nerone, XIV, 47; - ictu fulminis conflagravit, XV, 22.
- Gymnasia improbata, XIV, 20.

II.

Hadria, *vid.* Adria.
Haemus, III, 38; - mons, II, 85. - Haemi praematura et saeva licens, IV, 51.
Halicarnassii, IV, 55.
Halotus, spado, venenum Claudio ministrat, XII, 66.
Halus, oppidum Parthicum, VI, 41.
Hammon, H. V, 4. - Hammonis oraculum, H. V, 3.
Hannibal, H. III, 34; - uncus, H. IV, 13.
Haruspices, XV, 47; H. II, 78; H. IV, 53. - Haruspicum collegium, XI, 15; - scientia et ars, H. III, 3.
Q. Haterius, I, 13; - Augustae precibus protegitur, I, 13; - in luxum civitatis involuitur, II, 33; - adulter Tiberio, III, 57; - moritur, IV, 61.
D. Haterius Agrippa, I, 77; - propinquus Germanici, II, 51; - consul designatus, III, 49; - consul, III, 52; - illustribus viris perniciosum meditatur, VI, 4.
Q. Haterius, consul, XII, 58.
Haterius Antoninus, XIII, 34.
Hebraeae terrae, H. V, 2.
Heliopolis, civitas, VI, 28.

Helius, libertus, XIII, 1; H. I, 37.
Hellusii, populus, G. 46.
Helvecones, populus, G. 43.
Helvetii, gens Gallica, H. I, 67; - ceciduntur a Caecina, H. I, 68. - Legatos ad Vitellium mittunt, H. I, 63; - impunitatem impetrant, *ibid.* - Helvetiorum sedes, G. 28.
Helvidius Priscus, XII, 49; - tribunus plebis, XIII, 28; - Thraseae gener, XVI, 28, 35. - Italia depulsus, XVI, 33; - censet contra Vitellii studium, H. II, 91; - de restituendo Capitolio, H. IV, 4, 9; - de aerario, H. IV, 9; - Marcellum Eprium accusat, H. IV, 6, 43; - praetor, Capitolii aream lustrat, H. IV, 53; - laudatus Herennio Seuectioni, A. 2. - Eius patria, origo, ingenium, H. IV, 5; O. 8.
Helvidius, praecedentis filius, in carcerem ductus, A. 45.
Helvius Rufus, III, 21.
Heniochi, populus, II, 68.
Hercules Aegyptius, II, 60. - Hercules Lydia potitus, III, 61; - Deum numero additus, IV, 38; - virorum fortium primus, G. 2; - venatur apud montem Sambulon, XII, 13; - in Germania fuit, G. 2; - colitur, G. 9. - Herculis ara magna, XII, 24; - incendio perit, XV, 41; - columnae, G. 34; - posteri, IV, 43. - Herculis Monocci portus, H. III, 42; - Praesentis sanum, XV, 41. - Herculi sacra silva, II, 12; - os Nili dicatum, II, 60; - omne magnificum tribuitur, G. 34.

TACIT. *Oper.* Tom. V.

C c c

- Herculens, trierarchus, XIV, 8.
 Hercynia, II, 45; - silva, G. 30.
 - Hercynius saltus, G. 30.
 Herennius Callus, II. IV, 13; -
 - legatus legionis primae, H. IV, 19, 26; - a militibus verberatur, II. IV, 27; - vivitur, H. IV, 59; - occiditur, H. IV, 70, 77.
 Herennius Senecio, A. 2; - occiditur, A. 45.
 Hermagoras, rhetor, O. 19.
 Hermiones, populus, G. 2.
 Hermundur, XII, 30. - Hermunduri Catuuldani pellunt, II, 63; - Catto vincunt, XIII, 57. - Hermundurorum civitas, G. 41; - rex, XII, 29.
 Herodes, Iudaeorum rex, H. V, 9.
 Herthum colunt Germani, G. 40.
 Hiberi, *vid.* Iberi.
 Hibernia, A. 24; - iusula, XII, 32.
 Hibernum mare, III, 1; II. IV, 51. - Hiberna alarum subversa, II. IV, 61; II. III, 46; - cohortium, II. IV, 15; - Asciburgii sita, II. IV, 33; - Bonniensis, H. IV, 23; - primae legionis, H. IV, 25; - Moesica, Pannonica, II. IV, 54.
 Hiero, VI, 42, 43.
 Hierocaesarea, II, 47. - Hierocaesariensis, *scil.* civitas, III, 62.
 Hierosolyma, *numero singulari*, H. V, 2; - *plurali*, H. V, 1, 10, 11; - urbs famosa, H. V, 2; - caput Iudaeae, H. V, 8. - Hierosolymorum moenia, H. V, 10; - muri, H. V, 9; - oppugnatio, H. II, 4. - Hierosolymus, H. V, 2.
 Hilarius, libertus, H. II, 65.
 Hirtius, consul, occiditur, I, 10.
 Hispalienses, Hispaniae populus, II. I, 78.
 Hispania angusto freto ab Africa dirempta, H. II, 58; - Citerior, IV, 45; II. I, 49; II. IV, 39; - Ulterior, IV, 13; - Tiberio templum exstruit, IV, 37. - Hispaniae, I, 71; H. II, 97; H. III, 2, 70; H. IV, 3; G. 37; - dubiae, III, 44; - tribus legionibus habentur, IV, 5; - cunctantur, II. I, 62; - armis non ita redundant, H. II, 32; - adversae Vitellio, H. III, 13; - validissima terrarum pars, H. III, 53. - Hispaniarum ditissimus, VI, 19; - possessio tentata, H. II, 65. - In Hispanias missi nuntii, H. III, 35.
 Hispanus; Hispani cuiusdam atrox facinus, IV, 45. - Hispana legio, II. I, 6. - Hispani templum Augusto struunt, I, 78.
 Hispo, Romanus, I, 74; - Senecam accusat, XIV, 65.
 Histeius, centurio, accipit obsides Vologesis, XIII, 9.
 Hister Atellius, Panuoninae praeses, a Claudio literas accipit, XII, 29.
 Histriones verberum immunes, I, 77; - Italia pelluntur, IV, 14; XIII, 25; - a Tuscis acciti, XIV, 21; - ad incessendos viros principes populi auribus uti, O. 14. - Histrionum immodestia, IV, 14; - fautores, I, 77; XIII, 25; - in vincula ducti, XIII, 28. - Histrionalis favor, O. 29. - Histrionale studium, I, 16. - Histrionales modi, O. 26.
 Homerus, II. V, 2; O. 12.

- Homonadenses**, Ciliciae natio, III, 48.
- Horatius**, O. 20; - a quibusdam Lucilio postpositus, O. 23.
- Horatius Pulvillus**, consul, dicavit Capitolium, H. III, 72.
- Hordeonius Flaccus**, H. I, 9; H. IV, 13; - nullam imperio Vitellii moram adfert, H. I, 52; - legatos Lingonum castris excedere iubet, H. I, 54; - socordia innocens, H. I, 56; - ripae Rheni praepositus, H. II, 57; - Germaniae rector, H. II, 97; - Lupercum adversus Civilem egredi iubet, H. IV, 18; - invisus militibus, H. IV, 24; - summam rerum Voculae permittit, H. IV, 25; - milites sacramento Vespasiani adigit, H. IV, 31; - interficitur, H. IV, 36, 55; - Civilem ad bellum hortatus, H. V, 26. - **Hordeonii** pessimum institutum, H. IV, 25; - ignavia, H. IV, 19.
- Horesti**, Britanniae natio, A. 38.
- Hormus**, Vespasiani libertus, H. III, 12; - dignitatem equestrem accipit, H. IV, 39; - Hormi fama et vita foeda, H. III, 28.
- M. Hortalus**, H. I, 37.
- Q. Hortensius**, H. I, 37. - **Hortensii** domus ad pudendam inopiam delapsa, H. I, 38. - In **Hortensio** scribit Cicero, etc. O. 16.
- Horti Luculliani**, XI, 32, 37; - **Maecenatis**, XV, 39; - **Neronis**, ibid. - **Sallustiani**, XIII, 47; H. III, 82; - **Serviliani**, XV, 55; H. III, 38; - populo Romano legati a Caesare, H. I, 41.
- Hospitalis Germanorum**, G. 21. - **Hospitale** donum, XIV, 24. - **Hospitales** Dii, XV, 52; - mensae, H. 65.
- Hostia**, *vid.* Ostia.
- Hostiae**, XV, 47; - **Paphiae Veneris**, H. II, 3; - **humanae**, G. 9.
- Hostilia**, vicus Veronensium, H. II, 100; H. III, 9, 14, 40. - **Hostiliae** agens exercitus, H. III, 21.
- Hypaepeni**, populus, IV, 55.
- Hyperides**, O. 12; - **Alexandro** superstes, O. 16; - proximus a Demosthene; O. 25.
- Hyrcania**, XI, 9; - a **Parthis** deficit, XIII, 37; - **Hyrcanum** bellum, XIV, 21; - **Hyrcani** Scytharum vicini, VI, 36; - **Gotarzen** iuvant, XI, 8; - gens valida, XV, 1. - In **Hyrcanis** repertus **Artabanus**, VI, 43. - **Hyrcani** **Macedones**, H. I, 47.

I.

- Iani** templum, H. I, 49.
- Ianiculum**, H. III, 51.
- Iason**, VI, 34.
- Iazyges**, Sarmatae, XII, 29; - in commilitium adsciti, H. III, 5.
- Iberiae** regnum, XII, 44.
- Iberi**, A. 11; - **Artaxata** capiunt, VI, 33; - **Thessalis** orti, VI, 34; - bellum cum **Armeniis** gerunt, XII, 44; - **Mardos** vastant, I, 23.
- Iberus Mithridates**, VI, 32; - rex, IV, 5.
- Icelus**, H. I, 13; - multa rapuit, H. I, 37; - **Laconem** in Vinium stimulat, H. I, 33; - punitur, H. I, 46. - **Iceli**, H. II, 95.
- Iceni**, Britanniae natio, XII, 31.

- Icenorum clades, XII, 32;
- rex, XIV, 31.
- Ida, Cretae moos, H. V, 2. -
- Idaei, ibid. - polsi cum Sa-
turno, H. V, 4.
- Idistavicus campus, II, 16.
- Illeoses, IV, 55; - publico mu-
nere solvuntur, XII, 58.
- Ilum, II, 54; VI, 12.
- Illyricum, I, 5, 46; II, 44;
III, 11, 34; XV, 26; H. I,
76; H. IV, 3; - turbatum,
H. I, 2. - Illyrici exercitus
studium in partes Vespasiani,
H. II, 85. - Illyrica ora, II,
53. - Illyrici exercitus, III,
7; - motus, I, 52.
- Imago Caesaris, asylus, III, 36;
- Drusi, I, 43; - Galbae, II,
1, 41; - Hortensii, II, 37;
- Libonis, II, 32; - prin-
cipis, XIV, 12. - Imagines
Claudiorum, II, 43; - Deum,
H. V, 5; - familiarum, III,
76; - ferarum, H. IV, 22;
G. 7; - Galbae, H. I, 55;
H. II, 76; H. III, 7; - im-
peratorum revulsae, H. IV,
62; - maiorum, VI, 1; XVI,
7; - Poppaeae, XIV, 61; -
Vitellii dereptae, H. III, 13,
- in funeribus praelatae, II,
32, 73; III, 76; IV, 9; -
triumphales, XV, 72. - Im-
aginum pompa, IV, 9.
- Imperator salutatus Blesus, ol-
timus privatorum, III, 74; -
Nero, ob res a Corbulone
gestas, XIII, 41. - Impera-
tor populus, III, 6. - Im-
peratoris coniugi matrique
excubinae servatae, XIII, 18.
- In cognomentum legionis
adsciti imperatores, I, 31.
- Imperium Roioanum ad mare
Rubrum patens, II, 61; - sub
Nerva floruit, A. 3.
- Iogaevones, G. 2.
- Ioguiomerus, Armioii patrus,
I, 60; - vulneratur, I, 68;
- fugit, II, 17; - tota acie
volitat, II, 21; - ad Maro-
bodunum transfugit, II, 45.
- Insechi, *vid.* Isichi.
- Insigne regum, II, 56. - In-
signia consularia, *vid.* Cons.
- dignitatis, XVI, 31; - lu-
gentiuoi, II, 82; - magi-
stratum, II, 1, 61; - mi-
liliae, H. I, 81; - praetoria,
vid. Praetor; - triumphalia,
vid. Triumphator. - Insigni-
bus suis distinguuntur prae-
toriales et legionarius, H. I,
28.
- Insteius Capito, XIII, 39.
- Insubres, populus, XI, 23.
- Interocelum, II. II, 13. - In-
temelii, Liguria pars, A. 7.
- Interamoium, II. II, 64; H. III,
61, 63. - Interamoites, I, 79.
- Iouannes Bargiora, dux Iudaeo-
rum, H. V, 12.
- Ionium mare, II, 53.
- Iordanes, fluvius, H. V, 6.
- Isauricus, III, 62.
- Isichi, populus, XIII, 37.
- Isis, H. IV, 84; H. V, 2. - Ei
Suevi sacrificant, G. 9.
- Istaevones, Germaniae natio,
G. 2;
- Isthuoi angustiae, V, 10.
- Istria, H. II, 72.
- Italia, I, 71; II, 50; IV, 55;
G. 2, 37; O. 28; - aegra,
XI, 23; - afflicta, H. I, 2;
- afflicta gravius quam bello,
transitu copiarum, II. II,
56; - capta, H. III, 49; inops,
III, 40; - pervastata, XV,
45; - severa et moris antiqui
reliques, XVI, 5; - stipendia-
ria, XI, 22; - transpadana,
H. II, 32; - exterius opis
iodiga, III, 54; - olim lon-
gius in provincias con-

- meatus portavit, XII, 43. -
 Italiae campi fecundissimi, I,
 79; - consensus, I, 34; - con-
 ventus, II, 35; - pars latissima,
 H. I, 70. - Italiam inultam
 urit Spartacus, III, 73. - Ita-
 lia arcere, XVI, 35; - de-
 pulsus, XVI, 33.
 Italicus datur rex Cheruscis, XI,
 16. - De eo bellum oritur
 in gente, XI, 17.
 Italicus, rex Suevorum, H. III,
 5; - pro Vespasiano pugnat,
 H. III, 21.
 Italicus Silius, H. III, 65.
 Italicum bellum, III, 27. - Ita-
 lici legionarii, H. III, 22. -
 Italica oppida, III, 71.
 Itarvei Syriac adduntur, XII, 23.
 Iturius, XIII, 19; - relegatur,
 XIII, 22; - restituitur, XIV,
 12.
 Iuba, Maurorum rex, IV, 5. -
 Iubae filius, IV, 23; - nomen
 usurpare, H. II, 58.
 Iudaea, provincia facta, H. V,
 9; - desuinationem tributi orat,
 II, 42; origo Christianismi,
 XV, 44; in verba Vitellii iu-
 rat, H. II, 73; - despectissi-
 ma pars servientium, H. V,
 3. - Iudaeae pars magna vicis
 dispergitur, H. V, 8; - litus,
 H. V, 6; - caput Caesarea, H.
 II, 79. - Iudaeae perdoman-
 dae delectus Titus, H. V, 1.
 - Iudaeam lustrant arma ci-
 vilia, H. IV, 3. - In Iudaea
 Titus Vespasianus, H. II, 1.
 - In Iudaea auditi saepius
 Caesares, quam inspecti, H.
 II, 6.
 Iudaei, provinciae Syriac ad-
 duntur, XII, 23; - ius mu-
 niendi emunt, H. V, 12; -
 speciem motus praebent, XII,
 54; - profugi Creta, H. V,
 2; - sue abstinent, H. V, 4;
 - mente sola unum numen
 intelligunt, H. V, 5; - soli
 non cedunt Vespasiano, H.
 V, 10. - Iudaeorum initia cla-
 ra, H. V, 2; - mos absurdus,
 H. V, 5; - res auctae,
 ibid. - reges, H. V, 8; -
 superstitionis pervicacia, H.
 II, 4; - corpora salubria et
 ferentia laborum, H. V, 6; -
 pugna cum Tito, H. V, 11; -
 in urbe obsessa multitudo,
 H. V, 13. - Iudaeis adversus
 omnes alios hostile odium, H.
 V, 5. - Iudaeos Cu. Pompeius
 primus domuit, H. V, 9. -
 Iudaicus exercitus, H. I, 76.
 - Iudaicum bellum, H. I, 10;
 H. III, 4; - mare, H. V, 7.
 - Iudaica sacra, H. 85.
 Iudas, H. V, 2.
 Iudicia senatui tradita, XI, 22;
 equites recuperant, ibid. -
 Serviliae leges senatui red-
 dunt, XII, 60.
 Iugantum civitas, XII, 40.
 Iuhonum civitas, XIII, 57.
 Iulia, Caesaris filia, III, 6.
 Iulia Augusta, I, 14; III, 64;
 - mortem obit, V, 1; *vid.*
etiam Livia.
 Iulia, Augusti filia, I, 53; -
 uxor Tiberii, VI, 51; - a-
 dultera, IV, 44; - impudi-
 ca, III, 24.
 Iulia, Augusti neptis, IV, 71;
 - impudica, III, 24.
 Iulia, Germanici filia, II, 54;
 - M. Vinicio nubit, VI, 15.
 Iulia, Drusi filia, III, 29; - ma-
 riti secreta matri prodit, IV,
 60; - Rubellio Blando nubit,
 VI, 27; - a Claudio pulsa,
 XIV, 63; - interficitur, XIII,
 32; - accusatore Suilio, XIII,
 43.
 Iulia Procilla, mater Agricolae,
 A. 4.

- Julia familia*, I, 8; VI, 51; -
 gens, II, 41, 83; XV, 23. -
Eius sacerdotium, H. II, 95;
 - origo Aeneas, IV, 9; - lex,
 II, 50; IV, 42. - *Iuline stirpis*
 auctor Aeneas, II, 58.
Iuliae Alpes, H. III, 8; - *sci-*
licet kalendae, H. I, 77; -
 leges, XV, 20; - rogationes,
 III, 25.
Iulianus Claudius, H. III, 57; -
 gladiatorum praefectus, H.
 III, 76; - interficitur, H. III,
 77.
Iulianus Tertius, H. II, 85. -
 Ei praetura ablata, H. IV, 39;
 - reddita, H. IV, 40.
Iulianae partes, I, 2.
Iulii, V, 1; H. II, 48; - Alba
 acciti, XI, 24. - *Iuliorum*
 imagines, III, 5; - tumultus,
 XVI, 6; - domus finita, H.
 I, 16.
Iulius Africanus, VI, 7.
Iulius Agrestis, centurio, H.
 III, 54.
Iulius Agricola, *vid.* Agricola.
Iulius Alpinus, H. I, 68.
Iulius Alpinus, XV, 71.
Iulius Aquila, XII, 15; - praetoria
 insignia adipiscitur, XII,
 21.
Iulius Asiaticus, O. 14.
Iulius Atticus, H. I, 35.
Iulius Auspex, H. IV, 69.
Iulius Briganticus, alae praefectus,
 H. II, 22; - sorore Civi-
 lis genitus, H. IV, 70; -
 cidem infensus et invisus,
ibid. et H. V, 21; - Roma-
 nis fidus, *ibid.* - occiditur,
ibid.
Iulius Burdo, H. I, 58.
C. Iulius Caesar, *vid.* Caius.
Iulius Calenus, Aeduis, H. III,
 35.
Iulius Carus, miles legionarius,
 H. I, 42.
Iulius Celsus, tribunus, VI, 14.
Iulius Civilis, Batavus, H. I, 59;
 - idem Claudius Civilis.
Iulius Classicianus, XIV, 38.
Iulius Classicus, *vid.* Classicus.
Iulius Clemens, *vid.* Clemens.
Iulius Cordus, H. I, 76.
Iulius Densus, equester, XIII,
 10.
Iulius Florus, Trevir, III, 40,
 42.
Iulius Frontinus, praetor, H. IV,
 39; - Britanniae legatus, A.
 17.
Iulius Fronto, tribunus vigilum,
 H. I, 20; - ab Othomanis
 vinctus, H. II, 26.
Iulius Gracinus, Agricolae pa-
 ter, A. 4.
Iulius Gratus, castrorum prae-
 fectus, H. II, 26.
Iulius Indus, Trevir, III, 42.
Iulius Mansuetus, H. III, 25.
Iulius Marius, mori coactus,
 VI, 10.
Iulius Martialis, tribunus, H.
 I, 28, 82.
Iulius Maximus, adversus Vo-
 colam dux, H. IV, 33.
Iulius Montanus, mori adactus,
 XIII, 25.
Iulius Poellus, Batavus, H. IV,
 13, 32.
Iulius Peligous, Cappadociae
 procurator, XII, 49.
Iulius Placidus, tribunus, H.
 III, 85.
Iulius Pollio, XIII, 15.
Iulius Postumus, Augustae in-
 timus, IV, 12.
Iulius Priscus, centurio, H. II,
 92; - Apeoninum obsidet, H.
 III, 55; - desertis castris,
 ad Vitellium regreditur, H.
 III, 61; - seipsum interficit,
 H. IV, 11.
Iulius Sabinus, Lingo, H. IV,
 55; - Iulii Caesaris filius pu-

- tatur, *ibid.* - Caesarem se sal-
tatori iubet, H. IV, 67; —
novem annis latet, *ibid.*
Iulius Sacrovir, III, 40, 44;
- fugit, III, 46; IV, 18; —
uno proelio victus, H. IV, 57.
Iulius Secundus, O. 2.
Iulius Tugurinus, XV, 50.
Iulius Tutor, H. IV, 55; - de-
ficit a Romanis, *ibid.* et H.
IV, 57; - Agrippinenses et
milites romanos in verba
Galliarum adigit, H. IV, 59;
- vincitur a Sextilio, H. IV,
70; - Rhenum transit, H. V,
19. - Eius negligentia, H. IV,
70; - sententia de maturan-
do bello, H. IV, 76; - fuga
apud Grinnes, H. V, 21.
Iulius Vindex, XV, 74; - cum
omnibus copiis caeditur, H. I,
51; - uno proelio, H. IV, 57.
- Eius acies, H. IV, 17; coe-
pta, H. I, 6.
Iulus Antonius, III, 18; - in-
terfectus, I, 19; - ob adul-
terium Iuliae, IV, 44.
Iuncus Virgilianus, XI, 35.
Iunia, M. Bruti soror, III, 76.
Iunia Calvina, XII, 4; - Italia
pulsa, XII, 8; - sedibus pa-
tris redditur, XIV, 12.
Iunia Silana, XI, 12; - Agrip-
pinam accusat, XIII, 19; —
sterilis, XIII, 21; - in exsi-
lium agitur, XIII, 22; - mor-
ritur, XIV, 12.
Iunia, Furii Scriboniani mater,
XII, 52.
Iunia Torquata, soror C. Iunii
Silani, III, 68.
Iunia familia, III, 24, 69;
XV, 35.
Iunii, H. III, 38.
Iunius senator, IV, 6. - Iunius
quidam magus, II, 28.
D. Iunius, consul, XII, 58.
Iunius Blaesus, I, 16; - tu-
multuantes increpat, I, 18;
- nonnullos punit, I, 21; -
proconsul Africae, III, 35;
- Prorogata ei provincia, III,
58. - Triumphalia accipit,
III, 72; - imperator salu-
tatur, III, 74.
Iunius Blaesus, filius, I, 19;
- ad Tiberium missus, I, 29;
- sub patre proprium manum
ducit, III, 74; - Lugdunen-
sis Galliae rector, H. I, 59;
- circumdat Vitellio mini-
steria, H. II, 59. — Eius
mors, H. III, 38.
Iunius Cilo, XII, 21.
Iunius Gallio, VI, 3; - Sene-
cae frater, XV, 73.
Iunius Lupus, XII, 42.
Iunius Marullus, XIV, 48.
Iunius Mauricus, H. IV, 40.
Iunius Otho, III, 66; - in ex-
silium pellitur, VI, 47.
Iunius Rusticus, V, 4.
Iunius Silanus, IV, 68; - in-
terficitur, XIII, 1; - scelere
P. Celeris, XIII, 33; - Fra-
ter eius Lucius, III, 1; et
soror Iunia Calvina.
D. Iunius Silanus, III, 24.
M. Iunius Silanus, frater prae-
cedentis, V, 10; - consul,
II, 59; - nobilis et eloquens,
III, 24; - ex contumelia con-
sulatus honorem principibus
petit, III, 57; - Africam ob-
tinet sub Cato, H. IV, 48. —
A quo accusari iussus, A.
4. - Eius sententia in me-
moriā Liviae, VI, 2.
C. Iunius Silanus, III, 66; -
eius filius, III, 68; - soror
Torquata, III, 69.
L. Iunius Silanus, XII, 3; -
sibi mortem consciscit, XII,
8; - Augusti abnepos, XIII,
1. - Eius frater Iunius Sila-
nus, de quo supra; soror Iu-

- nia Calvina, XII, 4.
M. Iunius Silanus, Creticus, II, 4; - demotus Syria, II, 43.
Iunius Silanus Torquatus, XV, 35; - interfectus, XVI, 8, 12. - Eius soror Lepida, XVI, 8; fratris filius.
L. Iunius Silanus Torquatus, XV, 52; - accusatur, XVI, 7; - necatur, XVI, 9, 12.
Iunius mensis, XVI, 12.
Iuno, H. IV, 53; - propitiata, XV, 44. - Iunonis cella, H. I, 86; - defubrum, IV, 14.
Iupiter, II, 22, 32; III, 62; H. IV, 53; - Capitolinus, XV, 23; - Conservator, H. IV, 73; - Custos, H. III, 74; - Dis, II. IV, 83; - Liberatores, XV, 64; XVI, 35; - Optimus Maximus, H. III, 72; H. IV, 58; - rerum omnium potens, H. IV, 84; - Salaminius, III, 62; - Stator, XV, 41; - Vindex, XV, 74; - Saturnum pellit, H. V, 2. - Iovis aedes, XIII, 24; - ira, III, 61; - sedes, H. III, 72; H. IX, 54; - templum apud Capuam, IV, 57.
Ius belli, XII, 17; - coloniae, XIV, 27; - commercii, II, 62; - consulare, I, 1; - haec, XIII, 28; - honorum adipiscendorum, XIV, 50; - hospitii, G. 21; - hostium, H. IV, 58; - imperii, XV, 31; H. II, 40; - Latii, XV, 32; - legationis, I, 39; - legatorum, H. III, 80; H. IV, 48; - libertorum, II. II, 92; - militum, XI, 33; - munienti a Iudaeis emittitur, H. V, 12; - naturae, XV, 19; - patrum, IV, 16; - praetoris, II, 56, 77; - proconsulare, III, 21; XIII, 21; - senatorum, XI, 25; - senjentiae dicendae, XIII, 49; - successionis, G. 32; - tribunitiae potestatis, I, 13; - tribunitium, I, 2; - virgarum, I, 77. - Iuris principia et progressus, III, 25.
Iusiurandum Romanorum pro imperio Galliarum, H. IV, 59, 60; - solenne principii anni, XVI, 22.
Iustitium, I, 16, 50; - somptum, II, 82; - exutum, III, 7.
Iustus Catonius, centurio, I, 29.
Iustus Fabius, O. 1.
Iustus Minucius, H. III, 7.
Iuvenalis, princeps Tungrorum, H. IV, 66.
Iuvenales ludi instituti, XIV, 15. - Iis Nero cecinit, XV, 33.
Iuvenalium ludicrum, XVI, 21; H. III, 62.
Izates, XII, 14.
- L.**
- Labeo Antistius**, III, 70.
Labeo Asconius, XIII, 10.
Labeo Cethegus, IV, 73.
Labeo Claudius, *vid.* Claud. Labeo.
Labeo Pompeius, IV, 47; VI, 29.
Labeo Titidius, II, 85.
Lacedaemonius orator nullus, O. 40. - Lacedaemonii legatos Romam mittunt, IV, 43; - victos pro alienigenis arcent, XI, 24.
Laco, Achaicus, Pompeiae Maecrinae socer, VI, 18; *vid.* Cornel. Laco.
Lacus Asphaltites in Iudaea, II. V, 6; - Avernus, XV, 42;

- Brianus, XIV, 4; - Curtius, H. I, 41; - Curtii, H. II, 55; - Fucinus, XII, 56; - Luerinus, XIV, 5; - Velinus, I, 79; - secretus Germanorum, G. 40; - *plurali*, I, 60, 79; II, 8; - Foudani, H. III, 63; - Campaniae, III, 59; H. I, 23; - iumensi navigati, G. 34; - receptacula Nili, H. 61.

Laecanius, consul, XV, 33.

Laelia vestalis defuncta, XV, 22.

C. Laelius, orator, O. 25.

Laelius Balbus, VI, 47; - in insulam deportatur, VI, 48.

Laertes, pater Ulixis, G. 3.

Lamia Aelius: eius censorium fuus, VI, 27.

Langobardi, II, 43; G. 40; - Italicum in regnum restitunt, XI, 17.

Lannivium, III, 48.

Laodicaea, II, 79; - terrae tremore prolabitur, XIV, 27. - Laodicaeni, IV, 55.

Lapis quartus, XV, 60; H. III, 18; - quintus, H. IV, 60; - duodecimus, III, 45; - vicessimus, XIII, 26; - quadragessimus, H. IV, 11; - sexagesimus, I, 45; - *interdum omititur lapis, ut, ad octavum a Bedriaco, scil. lapidem*, H. III, 15.

Larium sacellum, XII, 24.

P. Largus Caecina, XI, 33.

Lateres auri, XVI, 1.

Latinius Latinius, IV, 68; - poenam luit, IV, 71; VI, 4.

Latinius Pandus, Moesiae praepactor, II, 66.

Latinus magistratus, XI, 24. - Latiniae feriae, IV, 63; VI, 11.

Latium, XI, 23; - vetus, IV, 5. - Latii ius, XV, 32. - La-

tium externis dilargiri, H. III, 55.

Latona, III, 61. - Eius parens, XII, 61.

Laus clavus, O. 7.

Laurea prospere gestae rei, H. III, 77. - Lauream deportare, II, 26. Laureatae, *scil. literae*, A. 18; - statuae, IV, 23.

Laurus additur fascibus imperatoris, XIII, 9. - Laurus ornatae domus, XV, 71. - Cum lauru ac floribus circumlatae imagines Galbae, H. II, 55. - Laurus rosisque constrata via, H. II, 70.

Lecanius, Galbae percussor, H. I, 41.

C. Lecanius, consul, XV, 33.

Legati, praesides, XIII, 54; - legionum, H. I, 7, 52, 60; H. IV, 22, 56, 59; - praetores destinati, II, 36; praetorii, A. 7; - provincia, A. 33. - Legati, nuntii, oratores Asiae, IV, 55; - captorum, XII, 28; - Cotys, XII, 15; Eunonis, XII, 19; - Helvetiorum, H. I, 69; - Hyrcanorum, XIV, 15; - Lingonum, H. I, 54; - Othonis, H. I, 74; - Othonianorum, H. II, 45; - Parthorum, XII, 10; XV, 24; - Ptolemaei, H. IV, 83; - Puteolanorum, XIII, 48; - regis Parthorum, H. IV, 51; - senatus, H. II, 69; - Tacfarinatis, III, 73; - Tenceterorum, H. IV, 64; - Tiridatis, XV, 27; - Vollogesis, XV, 7 et 27; - Legati violati, H. III, 80. - Legatorum ius sacrum, H. III, 80. - De legatis ad Vespasianum contentio, H. IV, 6.

Legio prima, I, 31; - apud aram Ubiorum hiemat, I, 37, 39; - signa a Tiberio acce-

TACIT. Oper. Tom. V.

D d d

- pit, I, 42; - seditiosos punit, I, 44; - cum Germanico in Germanos pugnat, I, 51; - cum Caecina, I, 65; - infensa Galbae, II, I, 55; - Vitellium imperatorem salutatur, H. I, 57; - Bonnae hiemat, H. IV, 19, 25; - pellitur a Batavis, H. IV, 20; - Civili dedita, H. IV, 62; - seipsam in verba Vespasiani adigit, H. IV, 70; - ad Cerialem venit, H. IV, 72. - Eius aquila prope circumventa, H. IV, 77.
- Legio prima Adiutrix, classico-**
rum, H. I, 6; - Galbae infesta, H. I, 31; - ad occupandas Padi ripas mittitur, H. II, 11; - in auxilium Placentiae ducitur, H. II, 22; - e parte Othonis, H. II, 43; - Othoniani excrcitus robur, H. III, 13; - in Hispaniam missa, H. II, 67; - sollicitatur a Flavianis, H. II, 86; - ad Vespasianum deficit, H. III, 44.
- Legio prima Italica, H. I, 59;**
- Lugduno abducta, H. I, 64. - Ad eam legati Othonis, H. I, 74. - Eius virtus, H. II, 41. - Caecinam sequitur, H. II, 100; - ad obtineendam Cremonam praemissa, H. III, 14; - funditur ab Antonio primo, H. III, 18; - Italici milites ex ea legione, H. III, 22.
- Legio secunda, I, 37, 70; XIV,**
37; - in acie Vitellii, H. III, 22; - in Britannia, H. III, 44; - ad Cerialem venit, H. V, 14; - a Civili invaditur, H. V, 20.
- Legio secunda Adiutrix, e re-**
ceus conscriptis, H. IV, 68; - ad Cerialem venit, H. V, 14; - novam aquilam dicat, H. V, 16.
- Legio tertia, XIII, 40; XV, 6;**
- in Armeniam ducitur, XV, 26; - Rhoxolanos caedit, II, I, 79; - e Syria in Moesiam transit, H. II, 74; - in partibus Vespasiani, H. II, 85; - deficit a Vitellio, H. II, 96; - Veronam venit, H. III, 10; - Parthos, Armenios, Sarmatas petit, H. III, 24; - Capuae hiemat, H. IV, 31; - in Syriam remittitur, H. IV, 39. - Legio tertia, Alexandria ad Titum adducta, H. V, 1.
- Legio tertia in Africa, H. IV, 48.**
- Legio quarta, XV, 6; - Arme-**
niam intrat, XV, 7; - in Syriam transfertur, XV, 26.
- Legio quarta in Superiori Ger-**
mania, H. I, 9; - imperatorem alium flagitat pro Galba, H. I, 12; - paucis seditionis auctoribus, H. I, 18; - dirumpit imagines Galbae, H. I, 55; - cognomento Nacedoniae, in acie Vitellii, H. III, 22.
- Legio quinta, I, 45; - apud Ca-**
ecium, I, 64; - Frisios pellit, IV, 73; - in Inferiore Germania, H. I, 55; - tertiandecimam legionem propellit, H. II, 43; - dum cohortes auxiliares interficit, H. II, 68; - Caecinam sequitur, H. II, 100; - Vitellii imagines reponit, H. III, 14; - in acie Vitellii, H. III, 22; - pulsa a Civili, in Vetera Castra confugit, H. IV, 18, - ubi obsessa, IV, 35; - insuperiam tolerat, H. IV, 58; - in verba Galliarum iurat, H. IV, 60.
- Legio quinta, e Moesis excita,**
XV, 6; - in Ponto, XV, 10;

- in Armeniam ducitur, XV, 26; - in Iudaea, H. V, 1.
- Legio sexta, II, 79; - Pisooem obsidet, II, 18; - sub Corbulone militat, XIII, 40; XV, 6; - in Armeniam ducitur, XV, 26; - Mucianum sequitur, H. II, 83; - Dacis opposita, II. III, 46.
- Legio sexta, H. III, 44; - ex Hispania accita, H. IV, 68; - ad Cerialem venit, H. V, 14.
- Legio septima Claudiana, H. II, 85; - in Italiam venit, H. III, 9; - io hiberna dimittitur, H. IV, 39.
- Legio septima Galbiana, H. II, 11; - suis hibernis reddita, H. II, 67; - Vespasiano accedit, H. II, 86; - Patavium venit, II. III, 7; - a Galba in Hispania conscripta, II. III, 25.
- Legio octava, I, 20; - in hiberna redit, I, 30; - in partibus Vespasiani, H. II, 85; - Veronam venit, H. III, 10.
- Legio nona, IV, 23; - Britannis fusa, XIV, 32; - suppletur, XIV, 38. - Eius vexilla in acie Vitellii, H. III, 22. - Invalida, A. 26.
- Legio decima, II, 57; - sub Corbulone, XIV, 6; sub Tito militat, II. V, 1.
- Legio decima, H. II, 58; - ad Vespasianum deficit, II. III, 44; - ex Hispania accita, H. IV, 68, 76; - ad Cerialem venit, H. V, 19; - a Civili invaditur, H. V, 20.
- Legio undecima, H. II, 11; - suis hibernis reddita, H. II, 67; - Flaviani sese adiungit, II. III, 50.
- Legio duodecima, XV, 6; - Armeniam intrat, XV, 7; - sub Pacto, XV, 10; - in Syriam transfertur, XV, 26.
- Legio tertiadecima Gemina, I, 37; - Othoni militat, H. II, 11; - propulsa Quintanorum impetu, H. II, 43; - struere amphitheatra iussa, H. II, 67; - Vespasiano accedit, H. II, 86; - Poetovione hiemat, H. III, 1; - Patavium veoit, II. III, 7.
- Legio quartadecima, I, 70; - sub Suetonio militat, XIV, 34; - praecipua fama, H. II, 11, 32; - pro Othooe serox, H. II, 66; - pugnat, H. II, 43; - in Britanniam transvecta, H. II, 66; - sollicitatur a Flaviani, H. II, 86; - robur Othoniani exercitus, H. III, 13; - accita ex Britannia, H. IV, 6, 76; - ad Cerialem venit, H. V, 14; - domitrix Britanniæ, II. V, 16; - in Superiorem Germaniam missa, H. V, 19.
- Legio quoadecima, io Inferiore Germania, sacramento pro Galba adacta, H. I, 55; - in acie Vitellii, H. III, 22. - Eius balista, H. III, 23. - Funditur a Civili, H. IV, 18; - obsidetur apud Vetera, H. IV, 35; - inopiam tolerat, H. IV, 58; - in verba Galliarum iurat, II. IV, 60.
- Legio quintadecima, I, 23; - in hiberia redit, I, 30; - e Pannonia in Syriam ducitur, XV, 25; - in Iudaea, H. V, 1.
- Legio sextadecima, I, 37; - sacramento pro Galba adacta, H. I, 55; - pro Vitellio pugnat, H. III, 22; - Novesium venit, H. IV, 26; - Civili deditur, II. IV, 62; - in verba Vespasiani adigitur, H. IV, 70; - ad Cerialem venit, H. IV, 72. - Eius aquila propa circumveota, H. IV, 77.

- Legio vicesima, I, 31; - in civitatem Ubiorum reducitur, I, 37; - ibi hiberna habet, I, 39; - sub Tiberio militat, I, 42; - Germanos caedit, I, 51. - Eius legatus Roscius Caelius, II, I, 60. - Sub Caecina militat, I, 64; - pro Vitellio pugnatur, II, III, 22; - tarde ad sacramentum Vespasiani transgressa, A. 7.
- Legio unaetvicesima, I, 31, 45; - sub Caecina militat, I, 64; - cui nomen Rapax, II, II, 43; - Caecinum Vitellii ducem sequitur, II, I, 61; II, II, 100; - ad obtinendam Cremonam praemittitur, H. III, 14; - funditur ab Antonio Primo, H. III, 18; - pro Vitellio pugnatur, H. III, 22. - In ea acie miles patrem caedit, II, III, 25. - In Germaniam ducitur contra Civilem, H. IV, 68; - Vindonissa irrupit, H. IV, 70; - vincendi initium facit, H. IV, 78.
- Legio duotvicesima, H. I, 18; - sacramento pro Galba adacta, H. I, 55; - ad occupandam Cremonam incedit, H. II, 100; - pro Vespasiano pugnatur, H. III, 22. - Eius legatus Vocula, H. IV, 24.
- Legio in Africa, H. IV, 48. - Legio e classicis, H. III, 55. - *Alia, vid. legio prima Adiatrix.* - Hispana, H. I, 6; - Italica, *vid. Leg. prima Ital.* - Rapax, *vid. Leg. unaetvicesima.* - Legiones Actiacae, I, 42; - Britannicae, H. II, 100; - Cappadociae, H. II, 81; - Dalmatiae, Moesiae, Pannoniae, II, I, 76; - Germaniae Superioris, VI, 30; II, I, 42; - Inferioris, II, I, 9, 55; Germaniae, I, 37, 46; H. III, 1; - Moesiae, H. II, 44, 85; - Pannonicae, I, 16, 31; H. I, 67; H. III, 2, 53; - Orientis, XII, 7; Syriacae, II, II, 80; - Syriae, H. I, 76; - Illyrici, XVI, 13; H. II, 74; - Pannoniae, H. III, 2, 53; - Vitellianae, H. III, 35. - Legionum alumnus, I, 44; - parens, II, 55; - hiberna, H. IV, 12; - inania nomina, H. IV, 14. - Legionibus dona a sociis civitatibus missa, H. I, 54.
- Legionarius, XIV, 34; II, I, 28; II, II, 22, 66; - miles, III, 41; H. I, 42. - Legionarii, VI, 41; XIV, 26, 38. - Legionaria militaria, II, III, 50. - Legionariae cohortes, I, 8; XII, 38. - Legionaria, III, 43.
- Lemovii, populus, G. 43.
- Lenas Vipsanius, XII, 30.
- Lentinus Terentius, XIV, 40.
- Cn. Lentulus, Druso in Germania comes, I, 27. - Eius in Libonem sententia, II, 32. - Augur, III, 59. - Eius de Silano sententia, III, 68. - Maiestatis accusatur, IV, 29; - moritur, IV, 44.
- Lentulus Gaetulicus, II, 42; - consul, IV, 46; - Superioris Germaniae legatus, VI, 30.
- Lentuli eloquentiae studiosi, O. 37.
- Lepida, Cassii uxor, XVI, 8.
- Lepida, III, 22; - L. Caesari uxor destinata, III, 23.
- Lepida Aemilia, iuvenis Drusi uxor, VI, 40.
- Lepida, Messaliniae mater, XI, 37.
- Lepida Domitia, *vid. Domitia.*
- Lepidi rogationes turbidae, III, 27.

- Lepidus, Agrippinae stuprator**, XIV, 2.
- Lepidus, triumvir**, I, 1; - exutus potentia, I, 2; - socordia senit, I, 9; - specie amicitiae deceptus, I, 10.
- Man. Lepidus sororem defendit**, III, 22.
- M. Lepidus, regis Aegyptii tutor**, II, 67.
- M. Lepidus, imperii capax**, I, 13; - nominatur proconsul Africae, III, 35; - de C. Lutorio mitius censet, III, 50; Aemilia monumenta firmat, III, 72; - vir gravis et sapiens, IV, 20; - Asiae proconsul, IV, 56; - potens, VI, 5; - moritur, VI, 27. - Eius filia Aemilia Lepida, VI, 40.
- M. Lepidus adest Pisoni**, III, 1; - Asiae proconsul, III, 32; - socors, inops, maioribus suis dedecorus, ibid.
- Leptini**, III, 74.
- Leptitani**, H. IV, 50.
- Lesbus**, II, 54; - insula nobilis et amoena, VI, 3.
- Leucorum civitas**, H. I, 64.
- Leucophryena Diana**, III, 62.
- Lex Caesaris dictatoris de fenore**, VI, 16; - Cassia, XI, 25; - Cincia, XI, 5; XIII, 42; - Cornelia de falsis, XIV, 40; - de sicariis, XIII, 44; - curiata, XI, 22; H. I, 15; - Iulia de adulterio, II, 50; IV, 42; - de ambitu, XV, 20; - maiestatis, I, 72; II, 50; III, 22; IV, 34; XIV, 48; - Papia Poppaea, III, 25, 28; - repetundarum, XI, 6; XII, 22; XIII, 33; - Roscia de quatuordecim ordinibus, XV, 32; - Saelia, XI, 25; - sumptuaria, III, 52; - Syllae, XI, 22.
- Leges Athenienses, Cretenses, Spartianae**, III, 26; - agrariae, frumentariae, IV, 32; - Iuliae, XV, 20; - Oppiae, III, 33, 34; - Serviliae, XII, 60; - Tulli regis, XII, 8.
- Libanus, mons Iudaeae**, II, V, 6.
- Libellus Augusti, breviarium imperii**, I, 11.
- Liber**, II, 49; IV, 38; - pater, III, 61; - domitor Orientis, II, V, 5; - Liberi Liberaeque aedes, II, 49.
- Liberator Iupiter**, XV, 64; XVI, 35.
- Liberator Germaniae, Arminius**, II, 88.
- Liberi principum sedentes vescebantur**, XIII, 16. - Liberatorum numerus faustus, II, 37, 51, 71; III, 33; XV, 19.
- Libertatis atrium**, II, I, 31.
- Libertinus Neronem se fert**, II, 8. - Libertini generis quidam spectaculum edit, IV, 62. - Libertinorum divitiae, XII, 53; XIV, 55; - corpus late fustum, XIII, 27; - filius magistratus mandantur, XI, 24.
- Libertus praepotens**, H. III, 47; - ex secretioribus ministeriis, A 40; - malis temporibus partem se reipublicae facit, H. I, 76; - inter duces habetur, II, III, 12. - Liberti caritas in patronam, XIV, 9; - fides, XIII, 44. - In libertum palam animadversum, II, I, 46. - Liberti Caesaris et legibus adaequati, XII, 60; - patronorum accusatores, XV, 55; XVI, 10; - in patronos corrupti, H. I, 2; - praepotentes, II, I, 7; - equestri dignitate donati, II, I, 13; II, II, 57; - ministeria principatus agere soliti, II, I, 58. - Libertorum potentia Eri-

- tannis incognita, XIV, 39; - fraudes ut coercendae, XIII, 26, etc. - iura concessa reversis ab exilio, H. II, 92; - servilia ingenia, II, 12. - Libertis notescere, pro magnifico acceptum, VI, 8; - Claudius provincias permittit, H. V, 9. - per libertos nil publicae rei agit Agricola, A. 19.
- L. Libo**, consul, II, 1.
- Libo Drusus**, II, 27; - accensatus, II, 28; seipsum interficit, II, 31; - damnatus, IV, 29; - illectus insidiis Cati, IV, 31.
- Libya**, II, 60. - Libyae novissima, II, V, 2. - Libya terra, II, 60.
- Licinianus Piso**, H. I, 14.
- M. Licinius**, consul, IV, 62; - *alius*, XV, 33.
- Licinius Archias**, O. 37.
- Licinius Caecina**, II, II, 53.
- Licinius Gabelus**, XIV, 12.
- Licinius Mucianus**, *vid.* Mucianus.
- Licinius Proculus**, II, I, 46; - praefectus praetorio, II, I, 82; - proelium Othoni suadet, II, II, 32; - summam in duces Othonis potestatem habet, H. II, 39; - necessariis defensionibus usus, II, II, 60. - Eius imperitia, H. II, 33; - vitia, H. II, 87; - fuga post proelium, H. II, 44.
- Lictor**, II, III, 80. - Lictor Liviae non conceditur, I, 14. - Lictore uno uti, II, 53. - Lictores duo Agrippinae decernuntur, XII, 2.
- Ligius**, XII, 30. - Ligii, XII, 29; G. 43.
- Ligur Varius**, IV, 24, - pecuniam accusatoribus dat omit-tendae dilationis, VI, 30.
- Ligurum cohors**, H. II, 14; - fines, XVI, 15. - Liguria inte-rior, H. II, 15. - *Liguris* pars, A. 7.
- Ligus femina**, H. II, 13.
- Limnes**, agger, I, 50; - viae, H. III, 25; - limite auctor, ditio-ne, G. 29; - limites, II, 7.
- Limnatis Diana**, IV, 43.
- Lingon**, H. IV, 55.
- Lingones**, H. IV, 57; - perculsi a Galba, H. I, 53; - desciscunt ad Vitellium, H. I, 57; - fidi partibus, H. I, 64; - civitate Romana donantur, II, I, 78; - rebellant, H. I, 55; - funduntur a Sequanis, II, IV, 67; - Vindicis motum Verginio steterunt, H. IV, 69. - eos alloquitur Cerialis, H. IV, 73. - Romanos aggrediuntur, II, IV, 77. - Lingonum civitas, H. I, 59, 64; H. II, 27.
- Linus**, O. 12; - Thebanus, XI, 14.
- Liris**, amnis, XII, 56.
- Literae** a quibus inventae, XI, 14, etc.; - Aegyptiae, II, 60; - Graecae in Germaniae Bactinaeque confinio, G. 3; - sacerdotum Iudaicorum, H. V, 13. - *Literarum* novae formae a Claudio additae, XI, 13; - secreta ignorant Germani, G. 19.
- Literae Anteii interceptae**, XVI, 14; Lucani assimilatae, VI, 17; - verborum magnificae, rerum vacuae, XV, 8; - superbissimae, III, 59; - tristes, VI, 40. - *Literae* Adgandestrii, II, 88; - Antonii primi, II, III, 53; - Cnesennii Paeti, XV, 13; - Civilis et Classici, II, IV, 75; - Claudii, XII, 20; - Eunonis, XII, 18; - Lentuli Gaetulici, VI, 30; - Neronis, XIII, 27; XIV, 11, 22, 49, 59; - Tiberii, I, 25; II,

- 26, 63, 88; III, 16, 32, 35, 47, 53, 56; IV, 70; V, 2; VI, 2, 3, 5, 6, 12, 27, 29; - Volongesis, XV, 14, 24.
- Livineius Regulus**, III, 11; - gladiatores edit, XIV, 17.
- Livia**, uxor Augusti, I, 3; - suspecta de morte L. ac C. Caesarum, ibid. - etiam de morbo Augusti, cuius mortem occultat, I, 5; - in famil. Iuliam nomenque Augustae adsumitur, I, 8; - gravis in reipub. mater, I, 10. - In eam adulatio senatus, I, 14. - Agrippinae infensa, I, 33; II, 43; IV, 21; - Urgulaniam maxime diligit, II, 34; IV, 22; - Plancinam protegit, III, 15, 17; - comes Augusto in provinciis, III, 34; - atrociter aegrotat, III, 64; - effigiem Augusto dicavit, III, 64; - Iuliam neptem exsulem sustentat, IV, 71. - Vota pro eius valetudine, III, 71. - Extremaseneota, IV, 8; - sedes inter Vestales in theatro, IV, 16; - in Tiberium fium exprobratio, IV, 57; - delubrum in Asia et in Hispania, IV, 37; - mors, V, 1; - vita et mores, ibid.
- Livia**, uxor Drusi (quae Livilla Suetonio), II, 43; IV, 40; - eadem soror Germanici, II, 84; - duos virilis sexus simul enititur, II, 84; - adulteratur a Seiano, IV, 3. - in effigies ac memoriam eius stroces patrum sententiae, VI, 2.
- Livia familia**, VI, 51.
- Livii**, V, 1.
- C. Livius**, II, 30.
- T. Livius**, veterum auctorum eloquentissimus, A. 10; - eius laus, IV, 34.
- Locusta**, XII, 66; - venenum Britannico parat, XIII, 15.
- Locustarum vis**, XV, 5.
- Lollia Paullina**, XIII, 1; - pervertitur, XII, 22. - Eius ciueres reportati, XIV, 12.
- Lolliana clades**, I, 10.
- M. Lollius**, III, 48; - consularis, XII, 1.
- Londinium**, Britanniae colonia, XIV, 33.
- Longinus Aemilius**, II, IV, 59; - interficitur, II, IV, 62.
- Longinus Cassius**, VI, 45.
- Longinus Pompeius**, H. I, 31.
- Longobardi**, *vid.* Langobardi.
- Lucania provincia**, XI, 24; H. II, 83.
- Lucanus Annaeus**, XV, 49; O. 20; - Melac filius, XVI, 17; - nominatur inter coniuratos, XV, 56; - passim conscius edit, XV, 57; - occiditur, XV, 70; - grandaeuium claritudinis patri, XVI, 17.
- Lucar**, I, 77.
- Lucius Albinus**, H. II, 58, 59.
- Lucilius**, poeta, O. 23.
- Lucilius Bassus**, classis praefectus, H. II, 100; - classcm Vespasiano prodit, II, III, 12, 36, 40; - ad componendam Campaniam mittitur, H. IV, 3.
- Lucilius Capito**, Asiae procurator, IV, 15. - Lucilius, centurio, interficitur, I, 23. - Lucilius Longus: ei funus censorium publica pecunia decernitur, IV, 15.
- Lucius Antonius**, IV, 44. - Lucius Aruseius, VI, 40. - Lucius Asinius, II, 32; *alius*, XIV, 48. - Lucius Asprenas, I, 54; III, 18. - Lucius Bestia, O. 30. - Lucius Caesar, I, 3, 53; III, 23; VI, 51. - Lucius Calpurnius, consul, IV, 62, *vid.* Calpurnius. - Lucius Cassius, VI, 15, 45. - Lucius Cotta, III, 66. - Lucius Domitius, I, 63;

- IV, 44; XI, 11. - Lucius Ennius, III, 70. - Lucius Libo, consul, II, 1. - Lucius Lucullus, VI, 50. - Lucii Metellus P. M. III, 71. - Lucii Mummi triumphus, XIV, 21. - Lucius Norbanus, consul, II, 59. - Lucius Paullus, XII, 38. - Lucius Pituanius, II, 32. - Lucius Pomponius, II, 41; XII, 27, 28. - Lucius Publicius, II, 49. - Lucius Scipio, III, 62; H. III, 72. - Lucius Stertinius, I, 60. - Lucius Tellestius, XVI, 14. - Lucius Vestinus, H. IV, 53. - Lucius Vetus, XIII, 53; XVI, 10. - Lucius Vipsianus, XI, 23. - Lucius Volusius, III, 30; XII, 22; XIII, 30.
- Lucretius, poeta, O. 23; - Spurius, VI, 11.
- Lucrinus lacus, XIV, 5.
- Lucullus, IV, 36; VI, 50; XI, 1; XII, 62; XIII, 34; XV, 27. - Luculli, XV, 14; O. 37. - Luculliani horti, XI, 32, 37.
- Lucus, municipium Vocoutiorum, H. I, 66.
- Lucus asyli, H. III, 71; - Badu-hennae, IV, 73; - Dianae, XII, 8; - Ortygia, III, 61; - religionis antiquae apud Naharvalos, G. 43.
- Ludicrum Circense, XV, 23, 44; - Circensium, XII, 41; XV, 74; - Iuvenalium, XVI, 21; H. III, 62; - quinquennale, XIV, 20; XVI, 2; - Oscum, IV, 14; - Troiae, XI, 11. - Ludicrum edere prohibiti provinciales magistratus, XIII, 31. - Ludicrorum ignari Germani, XIII, 54.
- Ludi annui, XIV, 12; - Augustales, I, 15, 54; - Cereales, H. II, 55; - Cestici, XVI, 21; - Circenses, II, 83; XI, 11; XV, 53; - Iuvenales, XIV, 15; XV, 33; - magni, III, 64; - Megalesii, III, 6; - seculares, XI, 11. - Ludi olim stantibus spectati, XIV, 20. - Ludorum curator, XIII, 22; - praeses, III, 64; - Ludis demota statio, XIII, 24.
- Lugdunum, III, 41; H. II, 65; H. IV, 85.
- Lugdunensis clades, XVI, 13; - colonia, H. I, 51; - Gallia, H. I, 59; H. II, 59; - Lugdunenses commatuum gratitum Vitellianis praebent, H. I, 64; - Viennensium hostes, H. I, 65.
- Luna inclioatur, impletur, G. 11; - deficit, I, 28. - Lunae sacratae templam, XV, 41.
- Lupanaria, XIII, 25; XV, 37.
- Lupercus, *vid.* Mummus Lupercus.
- Lappia, fluvius, I, 60; II, 7; H. V, 22.
- Lupus Cornelius, XIII, 43.
- Lupus Cartius, IV, 27.
- Lupus Iunius, XII, 42.
- Lupus Numisius, H. I, 79; H. III, 10.
- Lusitania, XIII, 46; H. I, 21; - provincia, H. I, 13.
- Lusitanorum cohortes, H. I, 70.
- Lusius Geta, praefectus praetorii, XI, 31, 33; - praefectura privatur, XII, 42.
- Lusius Saturninus, XIII, 43.
- Lusius Varius, XIII, 32.
- Lustrale certamen, quinquennale, XVI, 4.
- Lustrare exercitus, provincias, H. IV, 3; - Urbem, XIII, 42. - Lustratus exercitus, XV, 26. - Lustrata area, H. IV, 53; - Urbs,

H. I, 87.

Lustrum conditum a Claudio,
XI, 25; XII, 4; - secundum, XVI, 2.

Lutatia domus, H. I, 15.

Lutatius Catulus, H. III, 72.

C. Lutorius Priscus, III, 49,
50.

Lycia, II, 79.

Lycium mare, II, 60. - Lycii,
XIII, 33.

Lycurgus, III, 26; O. 25.

Lydia, III, 61.

Lydus, IV, 55. - Lydorum opulencia, ibid.

Lygdus, spado, IV, 8, 10, 11.

Lygii, populus, XII, 29; G.
43.Lyris, *vid.* Liris.

Lysias, O. 12, 25.

M.

Macedo Philippos, III, 38; IV,
43.Macedones, II, 55; III, 61;
VI, 28, 31; H. V, 8; - nul-
los oratores habent, O. 40.
- Macedonum bellum, IV,
55.

Macedones Hyrcani, II, 47.

Macedonia, III, 38; - et Acha-
ia inter provincias Caesaris,
I, 76; - Moesiae adiiciuntur,
I, 80. - Macedoniae praeses,
V, 10; - primores, III, 38.

Macedonica legio, H. III, 22.

Macer Clodius, *vid.* Clodius.Macer Martius, *vid.* Martius.

Macer Pompeius, I, 72.

Machinae bellicae Germanis in-
solitae, H. IV, 23.

Macrina Pompeia, VI, 18.

Macro, praefectus praetorii, VI,
15, 23; - Sciani artes occultis
exercebat, VI, 29; -io eum multa et atrociter Ful-
cinius composit, VI, 38. -
Eius nimia potentia, VI, 45;
- inimicitiae in Arruntium,
VI, 47. - Ut deterior ad op-
primendum Scianum dele-
ctus, VI, 48; - opprimi Ti-
berium iniectu multae vestis
iubet, VI, 50.Maecenas Cilnius, III, 30; -
effusus io amorem Bathylli,
I, 54. - Urbi et Italiae prae-
positus, VI, 11; - in Urbe
velut peregrinum otium agit,
XIV, 53. - Maecenatis cala-
mistri, O. 26; - horti, XV,
39.

Maevius Pudens, H. I, 24.

Magi Italia pulsi, II, 32; -
obiecti, XII, 22; XVI, 30.
- Magorum sacra, II, 27;
VI, 29.Magicae superstitiones, XII,
59.Magius Caecilianus, praetor,
III, 37.Magnetes, II, 47; - Romam
legatos mittunt, III, 62; -
petunt, ut in sua urbe tem-
plum Tiberio statuatur, IV,
55.

Magnus Alexander, II, 73.

Cn. Magus, VI, 18, *vide*
Pompeius.Magnus, frater Pisonis, H. I,
48.

Magna ara, XV, 41.

Magni ludi, III, 64.

Maiores Chaucei, XI, 19.

Magontiacum, *vid.* Mogontia-
cum.

Maius, mensis, XVI, 12.

Malorix, Frisiorum dux, XIII,
54.Malvendus, Marsorum dux,
II, 25.Malugiensis Servius, *vid.* Ser-
vius.

TACIT. Oper. Tom. V.

E e e

- Mamercus Aemilius**, XI, 22.
Mamercus Scaurus, I, 13; - oratorum aetate sua uberrimus, III, 31; - C. Silanum accusat, III, 66; - opprobrium maiorum, ib. - maiestatis reus, VI, 9; - iterum, VI, 29.
Maecia Curtilius, XIII, 56.
Mancipium vocatus libertus, H. II, 57. - Mancipio accipere servos, II, 67. - Mancipia captiva, XV, 18. - Mancipiorum vasa alium vectigal, XIII, 31.
Manimi, Germaniae populi, G. 43.
Manius Lepidus, *vid.* Lepidus.
M. Manlius, G. 37. - Manlii, III, 76.
Manlius, adulter Apuleiae, II, 50.
Manlius Patritius, II. IV, 45.
Manlius Valens, XII, 40; - legatus Italicae legionis, II. I, 64.
Mannus, Tuisconis, Dei Germanorum, filius, G. 2.
Manumittendi species, XIII, 27.
Mapalia, III, 74; II. IV, 50; - posita, IV, 25.
Marcellus, Octaviae filius, I, 3; - iotra iuventam ereptus, II, 41; - Tiberii aemulus, VI, 51; - ab Augusto in proximo fastigio collocatus, H. I, 15. - Marcelli theatrum, III, 64; - statua, I, 74.
Marcellus Asiaticus, XIV, 40.
Marcellus Cornelius, XVI, 8; - occisus a Galba, II. I, 37.
Marcellus Eprius, Vespasiani amicus, O. 8; - nihil habet concupiscendum, O. 13. - Eum imitator senes, H. IV, 42; *vid. etiam* Eprius.
Marcellus Granus, I, 74.
Marcellus Romilius, H. I, 56.
Marcia aqua, XIV, 22.
Marcus Numa, VI, 11.
Marcodurum, H. IV, 28.
Marcosazoni, populi, II, 46; G. 42. - Eorum fines, II, 62.
Mardi, populi, XIV, 23.
Margarita in Oceano giganter, A. 12.
Mariccus, e plebe Boiorum, H. II, 61.
Marinus Iulius, VI, 10.
Marinus Valerius, H. II, 71.
C. Marius, I, 9; - cum Sylla bellat, XII, 6; - ex infima plebe, H. II, 38; - Cimbrus vincit in Italia, G. 37.
P. Marius, XIV, 48.
Sex. Marius, IV, 36; - saxo Tarpeio deicitur, VI, 19.
Marius Celsus, legionis legatus, XV, 25; - consul designatus, II. I, 14; - a Galba ad electos Illyrici exercitus missus, II. I, 31; - haud laeta refert, II. I, 39; - praesenti exitio ab Othone subtractus, H. I, 45; - inter duces recipitur, H. I, 71; - consul, H. I, 77; - dux Othonis, II. I, 87; - ioter praecipuos, H. I, 90; H. II, 23; - curam equitum sumit, H. II, 24; - res egregias gerit, H. II, 23; - Othoni suadet, ut bellum ducat, H. II, 33; - alienae culpa praetenditur, H. II, 39; - eum nox iuvit, H. II, 44; - consulatum retinet sub Vitellio, H. II, 60.
Marius Maturus, H. II, 12; - Vitellio fidus, H. III, 42; - in verba Vespasiani adigitur, H. III, 43.
Marius Nepos senatu morietur, II, 48.

- Maroboduus**, Suevorum rex, II, 26; — popularibus iavissus, II, 44; — duodecim legionibus petitus, II, 46; — cum Arminio pugnat, II, 46; — fractus, II, 62; — ad Tiberium confugit, II, 63; — ab Arminio pulsus, II, 88; — Marcomannorum rex, G. 42. — Ob eum receptum Druso ovatio decreta, III, 11.
Mars, Cottorum Deus, XIII, 57; — Deorum praecipuus Germanis, H. IV, 64; G. 9; — Ultor, XIII, 8. — **Martis Ultoris** aedes, III, 18; — templum, II, 64. — **Martis campus**, *vid.* Campus.
Marsaci, populi, H. IV, 56.
Marsi, populi, II, 50; — caeduntur a Caecina, I, 56. — **Marsos** irrumpit Germanicus, II, 25; — ad Vespasianum deficiunt, II, III, 59; — unde dicti, G. II.
Marsigni, populi, G. 43.
Marsus Vibius, *vid.* Vibius.
Martia, Maximi uxor, I, 5.
Martialis Cornelius, *vid.* Cornel.
Martialis Iulius, H. I, 28; — vulneratur, II, I, 82.
Martiales flamines, III, 58.
Martianus, *vid.* Icelus.
Martina, II, 74; — famosa veneficiis, III, 7.
Martius Campus, *vid.* Campus.
P. Martius, mathematicus, II, 32.
Martius Festus, XV, 50.
Martius Maccr, II, II, 23; — a suis prope interfectus, H. II, 36. — Eius consulatus discipulatur, H. II, 71.
Marullus Iunius, XIV, 48.
Marus, fluvius, II, 63.
Massa Rebis, H. IV, 50; A. 45.
Massilia, XIV, 57; — sedes ac magistra studiorum, A. 4. — **Massiliensis civitas**, IV, 44. — **Massilienses**, IV, 43; XIII, 47.
Mater Deum, G. 45. — Eius aedes, IV, 64.
Maternus, poeta, O. 2.
Mathematici, II, I, 22; — Italia pelluntur, II, 32; XII, 52; H. II, 62.
Matii, XII, 60.
Matrimi pueri, II, IV, 53.
Matrimonium cum fratris filia inauditum, XII, 5; — senatusconsulto fit licitum, XII, 7. — **Matrimonium unicum** probis solatium, IV, 53. — **Matrimonia Germanorum**, G. 18. — **Matrimoniorum sollemnia**, XI, 27.
Mattiaceum, caput Cattis, I, 56.
Mattiaci, populi, II, IV, 37; G. 23. — **Mattiacus ager**, XI, 20.
Maturus Marius, *vid.* Marius.
Mauretania Caesariensis, II, II, 58, 59; — utraque, H. II, 58. — **Mauretaniae duae**, II, I, 11.
Mauri, II, 52; — donum populi Romani, IV, 5; — rebellant, IV, 23; — Vibium Secundum repetundarum damnant, XIV, 28; — per latrocinia et raptus apti bello, H. II, 58; — in caedem Pisonis delecti, H. IV, 50. — **Maurorum civitates**, H. I, 78; — delecti, IV, 24.
Mauricus Iunius, II, IV, 40; A. 45.
Maximilla Egnatia, XV, 71.
Maximus Caesonius, XV, 71.
Maximus Fabius, I, 5.
Maximus Iulius, II, IV, 33.
Maximus Sanguinius, VI, 4.
Maximus Scaurus, XV, 50.
Maximus Trebellius, *vid.* Trebellius.

- Mazippa, dux Maurorum, II, 52.
 Medea, O. 3; — Ovidii, O. 12;
 — aucta, VI, 34.
 Medi, II, 56; — olim sub Ægyptiis, II, 60; — domini Orientis, H. V, 8. — Medorum agmina picta, VI, 34. — Medi, pro Media, XIII, 41; — potentiae gradus Arsacidis, XV, 2.
 Mediolanum, municipium, H. I, 70.
 Mediomatrici, H. I, 63; H. IV, 70, 71, 72.
 Medus origiue, II, 4. — *Reliqua vid. in Medi.*
 Megalesii, ludi, III, 6.
 Megastanes Armenii, XV, 27.
 Meherdates, XI, 10; — a Parthis in regnum vocatus, XII, 10. — Præcepta ei a Claudio data, XII, 11. — Traditur Gotarzi, XII, 14.
 Meliteus, XV, 26.
 Mella Annacus, XVI, 17.
 Memmius Pollio, XII, 9.
 Memmius Regulus, XIV, 47; — *alius*, XV, 23.
 Memnonis effigies, II, 61.
 Memphis, veteris Ægypti columnæ, II, IV, 84.
 Menapii, populi, II, IV, 28.
 Menelaus, II, 60.
 Menenius Agrippa, O. 17, 21.
 Mennius, castrorum præfectus, I, 38.
 Mennius Regulus, XII, 22.
 Mennius Rubinus, H. III, 12.
 Mensis a Nerone denominatus, XV, 74; — Aprilis Neroneus, XVI, 12; — Maius Claudii, Julius Germanici vocabulis mutantur, *ibid.* — Menses feminarum, H. V, 6.
 Mephitis templum, H. III, 33.
 Mercurius, Deus Germanorum, XIII, 57; — inter præcipuos, G. 9.
 Merula Apidius, IV, 42.
 Merula Cornelius, III, 58.
 Mesopotamia, VI, 36, 44; XII, 12; — unde dicta, VI, 37.
 Messalla Corvinus, *vid. Corvin.*
 Messalla Valerius, I, 8; *vid. Messallinus Valerius.*
 Messalla Vipstanius, II, III, 9; — eripit Saturninum, II, III, 11; — tribunus, H. III, 18; — historicus, H. III, 25, 28; — fratrem defendit, II, IV, 42; — antiquos oratores novis præfert, O. 14, etc. — eloquens, O. 15; — lætissima quæque antiquorum imitatur, O. 23.
 Messalla Volesus, III, 68.
 Messallina, XI, 2; — Agrippinae infesta, XI, 12; — vivente marito, alteri nubit, XI, 26; — interficitur, XI, 38; — rebus Rom. per lasciviam illustis, XII, 7; — Silenam matrimonio Sili depellet, XIII, 19; — convicta a Narcisso, XII, 65.
 Messallina Statilia, XV, 68.
 Messallinus, A. 45.
 Messallinus Cotta, IV, 20; *vide Cotta.*
 Messalinus Valerius, III, 18; — Messallæ Corvini filius, XIII, 34.
 Messenii, IV, 43.
 L. Metellus, III, 71.
 Metellus, consul, G. 37. — Metelli eloquentes, O. 37.
 Metius Carus, A. 45.
 Metrodorus, O. 31.
 Mevania, H. III, 55; — postessa, H. III, 59.
 Mevius Pudens, H. I, 24.
 Milesii, III, 63; — arbitri inter Lacedæmonios et Messenios, IV, 43; — Apollinis cultores, IV, 56.
 Miletus, II, 54.

- Milliarium Aureum**, H. I, 27.
Milichus, XV, 54; - auditus, XV, 59; - Servatoris sibi nomen assumit, XV, 71.
Milvius pons, XIII, 47; H. I, 87; H. II, 89; H. III, 82.
Minerva, H. IV, 53. - Eius aedes, XIII, 24; - simulacrum, XIV, 12.
Minos, III, 26.
Minturnae, II. III, 57.
Minotius Iustus, H. III, 7.
Minotius Thernus, VI, 7; - damnatus, indicibus accedit, VI, 7.
Miraculum Numine oblatum, XIII, 41. - Miracula aeris tabularumque, III, 53; - Vespasiani, H. IV, 81. - Miracula narrant ex longinquo reveuientes, II, 24.
Misenum, statio elassis Rom. IV, 5; - promontorium, VI, 50; XIV, 4; XV, 46. - Miseni via, XIV, 9; - Misenensis classis, XIV, 62; H. II, 9, 100; - deficit, H. III, 56. - Eius praefectus Anicetus, XIV, 3. - Misenenses elassarii, XV, 51.
Mithridates, II, 55; - pulsus a Sulla, III, 62. - Eius bellum ingens, III, 73; IV, 36; - iussu cives Rom. per totam Asiam trucidati, IV, 14.
Mithridates Bosporanus, XII, 15; - traditus vectusque Romam, XII, 21.
Mithridates Iberus, VI, 32; - Armenia potitur, VI, 33; - in regnum remeat, XI, 8; - Armeniam denno occupat, XI, 9. - A Rhadamisto exuitur regno, XII, 44, etc. - et vita, XII, 47.
Mitylenae, O. 15. - Mityleneus, VI, 18. - Mitylenense secretum, XIV, 53.
Mnester, Poppaeae adulter, XI, 4; - supplicio affectus, XI, 36; - alius, Agrippinae libertus, XIV, 9.
Moenus, amnis, G. 28.
Moesia, I, 80; II, 66; IV, 5, 47; VI, 29; H. I, 76, 79; H. II, 83; H. V, 26; - in partibus Othonis, II, 32. - Moesiae praefectus Sabinus, H. III, 75. - In Moesia tertia legio, H. II, 74; - amissi exercitus, A. 41. - Moesi pro Moesia, XV, 6.
Moesiacae copiae, H. II, 32.
Moesicus exercitus, H. III, 9. - Moesiei exercitus, H. II, 86; H. III, 2; auxiliares, H. III, 18. - Moesicae legiones, H. II, 44; - tres, H. II, 85.
Mogontiacum, H. IV, 15, 24, 25, 33; - obsidetur, H. IV, 37; - occupatur a Tutoris, H. IV, 59. - Hiberna Mogontiaca sita, H. IV, 61.
Moles Drusi, H. V, 19; - ad Rhenum a Civili structa, H. V, 14.
Mona, insula, A. 14, 18; - valida incolis, XIV, 29.
Moneses, nobilis Parthus, XV, 2, 4.
Monobasus, XV, 1; - Adiabenus, XV, 40.
Monoecus Hercules, H. III, 42.
Mons Abnoba, G. 1; - Amanus, II, 83; - Apenninus, H. III, 42; - Aventinus, VI, 45; - Caelius, XV, 38; - deustus, IV, 64; - Augustus appellatur, IV, 64; - antiquitus Querquetulanus, IV, 65; - Carmelus, H. II, 78; - Graius, H. IV, 68; - Grampius, A. 29; - Haemus, III, 38; IV, 51; H. II, 85; - Ida, H. V, 2; - Libanus, H.

- V, 6; - Palatinus, XII, 24;
 XV, 38; - Querquetulanus,
 IV, 65; - Sambulos, XII,
 13; - Taurus, I, 56; XII,
 28; - Taurus, VI, 41; XII,
 49; XV, 8; - Vesuvius, IV,
 67; - Vocetius, H. I, 61.
 - Montes Fundani, IV, 59.
 - Montes tempestatum caus-
 sa, A. 10. - Montium pro-
 funda, A. 25.
 Montanus Alpinus, *vid.* Alpinus.
 Montanus Curtius, *vid.* Curtius.
 Montanns Iulius, XIII, 25.
 Montanus Traulus, XI, 36.
 Montanus Votienus, IV, 42.
 Montani, H. II, 12.
 Morini, Galliae populi, H. IV,
 28.
 Mosa, fluvius, II, 6, 47; XI,
 20; H. IV, 28, 66; - cum
 Rheno Oceano adfunditur,
 H. V, 23.
 Mosella, H. IV, 71, 77; - at-
 que Araris connecti coepta,
 XIII, 53.
 Moses, H. V, 3, 4.
 Mosteni, populi, II, 47.
 Mucianus Licinius, H. I, 10;
 - Syriae praeses, H. V, 26;
 - legiones sacramento Otho-
 nis adigit, H. I, 76; - qua-
 tuor legiones obtinet, H. II,
 4; - cum Vespasiano consi-
 lia miscet, H. II, 7; - in
 Titum pronior, H. II, 74;
 - Vespasianum hortatur ad
 capessendum imperium, H.
 II, 76; - Antiochiam disce-
 dit, H. II, 79; - milites in
 verba Vespasiani adigit, H. II,
 80; - Berytum venit, H. II,
 81; - donativa militi modice
 ostendit, H. II, 82; - dux
 contra Vitellium destinatur,
 H. II, 82; - bellum propriis
 opibus iuvat, H. II, 84; -
 civitati gravis, H. II, 95; -
 ventrus cum copiis Orientis,
 H. III, 1; - gloriae avidus,
 H. III, 8; - sextam legionem
 Dacis opponit, H. III, 46; -
 ad Flavianos duces scribit,
 H. III, 52; - specimen par-
 tium, H. III, 66; - Sabini
 caede laetatur, H. III, 75;
 - victoriam moratur, H. III,
 78; - pro accusatoribus ces-
 set, H. IV, 44; - Germani-
 cum Britannicumque militem
 separatim adsistere iubet, H.
 IV, 46; - Pisonem interficit,
 H. IV, 49; - et Vitellii filium,
 H. IV, 80; - ad bellum pro-
 ficiscitur, H. IV, 85; - prin-
 cipatus Vespasiani rector, A.
 7; - undecim Actorum libros
 et tres Epistolarum edidit, O.
 37. - Muciani mores, H. II,
 5; - potentia Romae, H. II,
 95; H. IV, 11, 39; - episto-
 lae ad senatum, H. IV, 4; -
 iactantia, H. IV, 4; - artes
 in opprimendo Antonio, H.
 IV, 39. - Mucianum quam
 Vespasianum sprevisse exi-
 tiosius, H. III, 49.
 Q. Mucius, praeceptor Ciceronis,
 O. 30.
 Mulier anguem enixa, XIV, 12;
 - alia in concubitu mariti
 fulmine exanimata, *ibid.* -
 Mulieris libertinae constan-
 tia, XV, 57. - Mulierum iussa
 pervicacia, III, 33.
 Mummius Luperens, H. IV, 18;
 - legatus legionis, H. IV, 22;
 - Veledae dono missus, H.
 IV, 61.
 L. Mummius, imperator, IV,
 43; - primus spectacula thea-
 tralia edidit, XIV, 21.
 Munatius Gratus, XV, 50.
 Munatius Plancus, I, 39.
 Munus gladiatorum, IV, 63;
 XII, 3; XV, 34.

Marcus Statius, H. I, 43.
 Musae dulces, O. 13; - foren-
 ses, O. 4.
 Musonius Rufus, XIV, 59; XV,
 71; - philosophus, III, 81;
 - in P. Celerem invehitur,
 H. IV, 10; - quem reum per-
 agit, H. IV, 40.
 Musulani, Africae populi, II,
 52. - Musulanorum princeps,
 IV, 24.
 Mutilia Prisca, Augustae intima,
 IV, 12.
 Mutilus Papius, II, 32.
 Mutina, H. I, 50; H. II, 52,
 54. - Mutinensis ordo, H. II,
 52.
 Q. Motius, O. 30.
 Myrina, urbs, II, 47.
 Myrrha, VI, 28.

N.

Nabalia, flumen, H. V, 26.
 Nabateorum rex, II, 57.
 Naharvali, Germaniae populi,
 G. 43.
 Nar, amnis, I, 79. - Nare de-
 vectus, III, 9.
 Narboneusis Gallia, vide Gal-
 lia Narbonensis; - provincia,
 H. I, 76; H. II, 12, 14, 32;
 H. III, 41.
 Narcissus, Claudii libertus, XI,
 29; - Messallinam defert, XI,
 30; - eius defensionem impe-
 dit, XI, 14; - in eodem ge-
 stamine cum Claudio sedet,
 XI, 33; - eius caedem pro-
 perat, XI, 37; - quæstoria
 iusignia accipit, XI, 38; - Ae-
 liam Petinam fovet, XII, 1;
 - Agrippinam arguit, XII, 57;
 - et suspectat, XII, 65; - ad
 mortem agitur, XIII, 1.

Narisci, populi Germaniae, G.
 42.
 Narnia, oppidum, III, 9; H.
 III, 58, 60, 63, 77, 78.
 Nasica Caesius, vid. Caesius.
 Naso Valerius, IV, 56.
 Natalis Antonius, vid. Antonius.
 Natta Pinarius, IV, 34.
 Nava, flumen, H. IV, 70.
 Nauportum, I, 20.
 Naxus, insula, XVI, 9.
 Neapolis, XIV, 10; XVI, 10;
 - urbs Graeca, XV, 53.
 Nemetes, populi Germaniae, XII,
 27; G. 28.
 Nemo Aricium, H. III, 36;
 - sacrum, H. IV, 14.
 Nepos Flavius, XV, 71.
 Nepos Marius, II, 48.
 Neptuni asyllum, III, 63.
 Nero Claudius, vid. Claudius.
 Nero Tiberius, vid. Tiberius.
 Nero, pater Tiberii, VI, 51. -
 Ei uxorem abducit Augustus,
 I, 10.
 Nero, Germanici filius, II, 43;
 - iuventam ingressus, III, 29;
 IV, 4; - Iuliam Drusi ducit,
 III, 29; - commendatur sen-
 natui, IV, 8; - grates sena-
 tui agit, IV, 15; - commen-
 datur Diis, IV, 17; - accusa-
 tur, IV, 59; - Seiani insi-
 diis, IV, 67; - apud sena-
 tum, V, 3. - Eius effigies,
 V, 4.
 Nero, L. Domitius, XI, 11; -
 Octaviae, Claudii filiae, spon-
 sus, XII, 9; - adoptatur a
 Claudio, XII, 25; - virilem
 togam sumit, XII, 41; -
 proconsulari imperio extra
 Urbem donatur, ibid. - prin-
 ceptis Iuventutis appellatur, ib.
 - Iliensium et Bononiensium
 causam suscipit, XII, 58;
 - Octavianum ducit XII, 68; -
 imperator consulatur, XII,

- 69; - primus imperator alienae facundiae eget, XIII, 3; - abhorret ab Octavia, XIII, 12; - unus superstes e familia Caesarum, XIII, 17; - consul iterum, XIII, 31; - tertium, XIII, 34; - imperator consalutatur ex victoria Corbulonis, XIII, 41; - incestum an expetiverit, XIV, 2; - carminum studium adfectat, XIV, 16; - consul quartum, XIV, 20; - nubit, XV, 37; - cupidus incredibilium, XV, 42; - Christianos suppliciis efficit, XV, 44; - divus, XV, 74; - bellum in Albanos parat, H. I, 6; - equites cogit acitare mimos, H. III, 62; - iussit accellera, non spectavit, A. 45; - quatuordecim annis imperavit, O. 17. - Neronis imperium praedictum, VI, 22; - donationes, H. I, 20; - immanitas omnium questus auit, XIV, 11; - regia deterrimorum fecundissima, XIV, 13; - res, I, 1; - gaudium ob natam filiam, XV, 23; - imagines repositae, H. I, 78; - forma, H. II, 9; - fuga ex Urbe, H. III, 68; - temporibus inertia pro sapientia, A. 6. - Neroni inferias facit Vitellius, H. II, 95.
- Nero falsus, H. I, 2; H. II, 8.
- Nero Otbo, H. I, 78.
- Neroneus mensis, XVI, 12.
- Neronianus comitatus, H. I, 23. - Neronianae sectiones, H. I, 90.
- Nerva Caesar, A. 3. - Eius principatus a Tacito senectuti s'positus, H. I, 1.
- Nerva Cocceius, *vid.* Cocceius.
- Nerva Silius, IV, 68; - *alius*, XV, 48.
- Nerva Traianus, A. 3; *vide* Traianus.
- Nervii, Galliae populi, H. IV, 15; - in arma tracti, H. IV, 56; - in auxiliis Romanorum, H. IV, 33; - pugnant cum Civili, H. IV, 66; - Romanis deduntur, H. IV, 79; - Germani, G. 28.
- Nerulius, Sullii filius, XIII, 43.
- Nestor, O. 16.
- Nicephorium, urbs, VI, 41.
- Nicephorius, annis Armeniae, XV, 4.
- Nicetes, O. 15.
- Nicopolis, urbs Achaiae, H. 53; - colonia Romana, V, 10.
- Nicostratus, O. 10.
- Niger Brutidius, III, 66.
- Niger Casperius, H. III, 73.
- Niger Voianus, XV, 67.
- Nili superfluentis receptacula, H. 61; - Nilo subvehi, H. 60.
- Ninos, urbs Assyriae, XII, 13.
- Nisibis, oppidum, XV, 5.
- Nola, urbs, I, 5, 9; IV, 57.
- Nonnus, miles, I, 23, 30.
- Nonianus Servilius, O. 23.
- Nonius Actianus, H. IV, 41.
- Nonius Priscus, exsul, XV, 71.
- Nonius Receptus, H. I, 56; - occiditur, H. I, 59.
- C. Norbanus, consul, H. III, 71; - *alius*, I. 55.
- L. Norbanus, consul, H. 59.
- Norica provincia, H. 63. - Noricum, H. I, 70; G. 5; - procuratoribus continetur, H. I, 11. - Norici, H. I, 70; H. V, 25. - Noricorum iuventus, H. III, 5.
- Novaria, municipium, H. I, 70.
- Novellus Antonius, H. I, 87; H. II, 12.
- Novendialis coena, VI, 5.
- Novesium, oppidum Germaniae,

- H. IV, 26, 33, 35, 36, 57, 62, 70, 77, 79; H. V, 22.
 Cn. Novius, eques romanus, XI, 22.
 Nuceria colonia, XIII, 31, - Nucerni, XIV, 17.
 Nuithones, Germaniae populi, G. 40.
 Numa, III, 26. - Numae regia, XV, 41.
 Numa Marcius, VI, 11.
 Numantina, uxor Plautii Silvani, IV, 22.
 Numantina clades, XV, 13.
 Numicius Thermus, XVI, 20.
 Numida, II, 52; - citus equo, H. II, 40. - Numidae, III, 21; IV, 24, 25; - fusi, II, 52; - percussus, III, 21. - Numidarum reges, XVI, 1.
 Numisius Lupus, H. I, 79; - legionis octavae legatus, H. III, 10.
 Numisius Rufus, H. IV, 22; - a Classico vincitur, H. IV, 59; - occiditur, H. IV, 70. - Numisii, H. IV, 77.
 Nuptiales faces, XV, 37; - tabulae, XI, 30. - Nuptiarum sollemnia, XI, 26.
 Nymphidius Sabinus, XV, 72; H. I, 25; - praefectus praetorii, H. I, 5; - oppressus in ipso conatu, H. I, 5; - iussu Galbae, H. I, 37.
 Oceani Britannici natura, A. 10.
 Oculum, H. III, 78.
 Octavia, soror Augusti, IV, 44, 75. - Eius nepos Iulus Antonius, IV, 44.
 Octavia, Claudii filia, XI, 32; XII, 2; - L. Silano desponsa, XII, 3; - Neroni despondetur, XII, 9; - eique nubit, XII, 58; - qui ab ea abhorret, XIII, 12; - attinetur ab Agrippina, ne cubiculo egrederetur, in morte patris, XI, 68; - omnes affectus abscondere didicerat, XIII, 16; - repudiatur, XIV, 60; H. I, 13; - revocatur, XIV, 60; - relegatur, XIV, 63; - occiditur, XIV, 64.
 Octavius, pater Augusti, I, 9.
 Octavius Fronto, II, 33.
 Octavius Sagitta, XIII, 44; - egressus exsilium, in eandem insulam redigitur, II, IV, 44.
 Octavium tumulus, IV, 44.
 Odrysa, populus, III, 38.
 Oeenses, populus, H. IV, 50.
 Olennius, IV, 72.
 Oleum equi praebitum, XIV, 47.
 Olitorium forum, II, 49.
 T. Ollius, Poppaeae pater, XIII, 45.
 Oloritus, centurio, XIV, 8.
 Onomastus, Othonis libertus, H. I, 25.
 Opitergium, oppidum, H. III, 6.
 Oppinae leges, III, 34.
 C. Oppius, XII, 60.
 M. Opsius, praetor, IV, 68; - affligitur, IV, 71.
 Oraculum Apollinis, III, 63; - Clarii, II, 54; - Iammonis, H. V, 3; - Phrysi, VI, 34. - Oraculum de imperio Vespasiani, H. V, 13. —

F f f

TACIT. Oper. Tom. V.

- Oraculis mos per ambages
canere, II, 85.
- Oratio Agrippinae, coniugis
Germanici, IV, 52, 53; -
Agrippinae, matris Neronis,
XIII, 14, 21; - Agrippinen-
sium, H. IV, 65; - Antonii
Primi, II, III, 2, 20, 24,
60; - Arminii, I, 59; II,
15, 45; - Arruntii, VI, 48;
- Aviti, XIII, 56; - Bata-
vorum, H. V, 25; - Blaesi,
I, 19; - Boiocali, XIII, 55,
56; - Boudicae, XIV, 35;
- Britannorum, A. 15; -
Burri, XIII, 20; - Caecinae
Severi, I, 67; III, 33; -
Caelii Pollionis, XII, 46; -
Calgaci, A. 30, 31, 32; -
Capitonis Cossutiani, XVI,
22; - Caractaci, XII, 34,
37; - C. Cassii, XIV, 43,
44; - Cerialis, H. IV, 73,
74, 77; II, V, 16, 24; -
C. Cestii, III, 36; - Che-
ruscorum, XI, 16, 17; -
Civilis, II, IV, 14, 17, 32,
76; H. V, 17, 26; - Claudii,
XI, 15, 24; XII, 11, 61;
- Clementis, I, 28; - con-
iuratorum ad Pisonem, XV,
59; - Corbulonis, XV, 12,
27; - Cremutii Cordi, IV,
34; - Drusi, IV, 7; - Fla-
vianorum, H. III, 19, 64,
84; - Galbae, H. I, 15, 16;
- Galli Asinii, II, 33; -
Germanici, I, 42; II, 14,
71; - Germanorum, XI, 16,
17; - Helvidii Prisci, H. IV,
7; - Hottali, II, 37; - Iulii
Agricolae, A. 33; - M. Le-
pidi, III, 50; - Marcelli
Eprii, XVI, 28; H. IV, 8;
- Maroboduvi, II, 46; - Mes-
salini, III, 34; - Montani,
H. IV, 42; - Muciani, H.
II, 76, 77, 85; - Narcissi,
XI, 30; XII, 65; - Neronis,
XIII, 4; XIV, 55, 56; XV,
36; XVI, 7; - Othonis, H.
I, 21, 37, 38, 83, 84; H.
II, 47, 48; - Othonianorum,
H. II, 44; - Pannonicorum
militem, I, 26; - Partho-
rum, XII, 10; - Perconii,
I, 16; - Pisonis, H. I, 29,
30; - Plotii Firmi, H. II,
46; - Poppaeae, XIV, 1,
61; - Sabini, IV, 70; -
Sabini, fratris Vespasiani, H.
III, 70; - Scevini, XV, 55;
- Segestis, I, 58; - Seisoi,
IV, 17; - Senecae, XIV,
53, 54; XV, 61, 62, 63;
- Serviliae, XVI, 31; -
Sili, XI, 6, 26; - Subrii
Flavii, XV, 67; - Suetonii
Paullini, XIV, 36; H. II,
32; - Sullii, XI, 7; XIII,
42; - Tenebrorum, H. IV,
64; - M. Terentii, VI, 8;
- Thracum, IV, 46; -
Thraseae Pacti, XIII, 49;
XIV, 48; XV, 20, 21; XVI,
26, 35; - Tiberii, II, 38;
III, 12, 69; IV, 8, 16, 37,
40; - Tigellini, XIV, 57;
- Titi, H. IV, 52; - Va-
lentis, H. I, 52; - Vibii
Sereni, IV, 28; - Vibuleni,
I, 22; - A. Vitellii impera-
toris, H. III, 68; - L. Vi-
tellii, patris Vitellii impera-
toris, XII, 5, 6; - L. Vi-
tellii, fratris Vitellii impe-
ratoris, H. III, 38; - Vi-
tellianorum, H. III, 13, 66;
H. IV, 21, 24; - Voculae,
H. IV, 57, 58; - Vologe-
sis, Parthorum regis, XV, 2.
- Orator nullus apud Lacedae-
monios, Cretenses, Macedo-
nas, Persas, O. 40; - inter
innocentes supervacuus, O.
41. - Oratoris boni descri-

- ptio, O. 22, 30. - Oratorum et poetarum comparatio, O. 4. - Oratores enim prohibitum, XIII, 5.
- Orcades, insulae, A. 10.
- Ordei humor, G. 23.
- Ordo Mutineus, H. II, 52; - quid sit, *vid.* notas, *ibid.*
- Ordovices, XII, 33; - Britanni, A. 18; - caeduntur, *ibid.*
- Oriens, provinciae ad *Orientem* motus, II, 1, 43; - in partibus Othonis, H. II, 32; - diu quietus, H. II, 6; - regibus suctus, II. IV, 17. - Eius imperium penes Parthos, VI, 34.
- Ornospades, Parthorum dux, VI, 37.
- Orodes, regis Parthorum filius, VI, 33; - vulneratur, VI, 35.
- Orphens, O. 12.
- Orphidius Benignus, *vid.* Benignus.
- Orphitus Cornelius, XII, 41; XVI, 12. - Eius domus subversa, H. IV, 42.
- Orphitus Pactius, XIII, 36.
- Ortygia, lucus, III, 61.
- Oscum ludicrum, IV, 14.
- Oscus, Othonis libertus, I, 87.
- Osi, Germaniae populi, G. 28, 43.
- Osiris, Aegyptiorum Deus, H. IV, 84.
- Ostia, II, 40; XI, 26; XV, 39. - Ostiae agens cohors, H. II, 68. - Ostiam amotus Silius, XVI, 9; - apud Ostiam, XI, 29; - tempestas ab Ostia, XI, 31. - Ostiensis colonia, H. I, 80; - via, XI, 32. - Ostienses paludes, XV, 43.
- Ostia Tiberina, XV, 42.
- Ostorius Sabinus, XVI, 23; - Soranum accusans, XVI, 30; - quaestoria insignia consequitur, XVI, 33.
- P. Ostorius Scapula, Britanniae propraetor, XII, 31; - victoriam adipiscitur, XII, 35; - bello egregius, A. 14; - partem insulae in provinciam redigit, *ibid.* - triumphalia accipit, XII, 38; - moritur, XII, 39.
- M. Ostorius, Scapula, P. filius, XII, 31; - testimonium dicit in causa Antistii, XIV, 48; - accusatur apud Neronem, XVI, 14; - occiditur, XVI, 15; - coronam civicam meritus, XII, 31.
- Otho Iunius, III, 66; - in exsilium pellitur, VI, 47.
- Otho Salvius, XII, 52; - imperatoris pater, II. II, 50.
- Otho Salvius, qui postea imperator, XIII, 12; - Poppeam ducit, XIII, 45; - Lusitaniae praeficitur, XIII, 46; - Tacito nec beneficio, nec iniuria cognitus, II. I, 1; - adoptionem Galbae sperat, II. I, 13; - de imperio cogitat, II. I, 21; - largitur militibus, H. I, 24; - inspektor consulatur, H. I, 27; - vexillis circumdatur, H. I, 36; - milites alloquitur, H. I, 37, 83; - Pisonis caede laetatur, H. I, 43; - scelera prohibere non potest, H. I, 45; - vacationes militum solvit, II. I, 46; - vitia dissimulat, H. I, 71; - consul, H. I, 77; - tumultum militum sedat, H. I, 82; - ex Urbe proficiscitur, H. I, 90; - sua desperatione victus, H. II, 76; - cum Galba et Vitellio unum annum imperat, O. 17. - Eius animus corpori non similis, H. I, 22; -

epistolae ad Vitellium, H. I, 74; - amor apud suos, H. II, 49; - honores a senatu decreti, H. I, 47; - mors et mores, H. II, 50; - comparatio cum Vitellio, H. II, 31. - Othoniana classis, A. 7. - Othoniani, H. I, 34; H. II, 12, 15, 20, 21, 22, 26, 35, 41, 42; - fugantur, H. II, 44. - Othoniani duces, H. II, 24. - Othonianus exercitus, H. II, 45; - Othonianae partes, H. II, 33. Ovidii Medea, O. 12. Oxiannes, Germaniae populi, G. 46.

P.

Pacarius Decimus, H. II, 16. Pacensis Aemilius, *vid.* Aemilius. Paeonianus Sextius, VI, 3; - Latiarem accusat, VI, 4; - in carcere strangulatur, VI, 39. M. Paconius, legatus, III, 67. Paconius Agrippinus, XVI, 28; - Italia expulsus, XVI, 33. Pacorus, rex Parthorum, II, 1, 40; G. 37; - interfectus a Ventidio, H. V, 9. - *Alius*, XV, 2; - Medorum rex, XV, 3; - Vologesis frater, XV, 14. Pactius Africanus, H. IV, 41. Pactius Orphitus, primipili centurio, XV, 12; - funditur a Parthis, XIII, 36. Pacuvius, legatus, II, 79. Pacuvius, poeta, O. 20; - durus et siccus, O. 21. Padus, H. I, 70; H. II, 17, 32, 40; H. III, 52; - traiectionis, H. II, 22. - *Padi ripae*, H. II, 11. - In Pado pontem struit Fabius Valens, H. II, 24. Paetus quidam, XIII, 23. Pactus Caesennius, sive Caesonius, XIV, 29; - Armeniae rector, XV, 6; - incostans, XV, 10. - Eum Parthi aggreduuntur, XV, 11; - regis Parthorum colloquium petit, XV, 14; - conditiones a Parthis accipit, *ibid.* - cum Corbulone colloquitur, XV, 17; - per Cappadociam hibernat, *ibid.* - Eum Nero facetiis insectatur, XV, 25. Pactus Thrasea, *vid.* Thrasea. Pagani, H. I, 53; H. II, 14, 88; H. III, 43, 77; H. IV, 20; - ita dicti praetoribus, H. III, 24. Pagida, flumen, III, 20. Palatinus mons, XII, 24; XV, 38. Palatium, I, 13; II, 37, 40; H. I, 39, 47; H. III, 68; - crematur, XV, 39; - ars imperii, H. III, 70. - Aversa palatii pars, H. III, 85. Pallas, Claudii libertus, XI, 29; - maxime potens, XI, 38; - Agrippinae fautor, XII, 1; - eius stupro illigatus, XII, 25, 65; XIV, 2; - praetoria insignia consequitur, XII, 53; - dives, *ibid.* - exiit potentia, XIII, 14; - accusatur, XIII, 23; - interficitur, XIV, 65. - Eius potentia, XII, 25; - arrogantia, XIII, 2, 23. Paludamentum, H. II, 59; - insigne, XII, 56. - Paludatus, H. II, 89. Paludes Ostienses, XV, 43; - Pemptinae, XV, 42. Pammenes, Chaldaeus, XVI, 14. Pamphilia, II, 79; - ac Colatia sub uno praeside, H. II, 9.

- Pampinea corona, XI, 4.
 Panda, amnis, XII, 16.
 Pandataria insula, I, 53; XIV, 63.
 Pandus Latinus, II, 66.
 Panis iudaicus, H. V. 4.
 Pannonia, III, 9; IV, 5; XII, 29;
 XV, 25; H. I, 76; H. II, 11; -
 in partibus Othonis, H. II, 32;
 - Vespasiani, H. II, 86; - Ger-
 maniae fluitima, G. 5, 28. -
 Pannoniae proconsul, Flavianus,
 II, 11, 86; H. V. 26. -
 In Pannonia amissi exercitus,
 A. 41. Pannoniae, G. 1. -
 Pannonica lingua, G. 43. -
 Pannonici exercitus, I, 52. -
 Pannonicae Alpes, H. II, 98;
 - legiones, I, 16, 31; H. I,
 67. - Pannonii, H. II, 14;
 H. III, 12; - alares, XV, 10.
 - Pannoniorum cohors, H.
 II, 17.
 Pansa, I, 10; consul, O. 17.
 Pantomimi sacris certaminibus
 prohibiti, XIV, 21. - Panto-
 miorum domus, I, 77.
 Paphia Venus, III, 62. - Eius
 templum, H. II, 2.
 Papia Poppaea, scil. lex, III,
 25; - lex, III, 28.
 Sex. Papinius, VI, 40; - mortem
 sumit, VI, 49.
 Papirius, centurio, H. IV, 49.
 Papirius Carbo, G. 37; - vin-
 citur a Germanis, ibid.
 C. Papirius Carbo, O. 18; - ac-
 cusatur a L. Crasso, O. 34.
 Papius Mutilus, II, 32.
 Parens legionum, II, 55, 80;
 III, 13; - omnium populus,
 III, 28; - patriae, I, 14; II,
 87; Urbis Romulus, H. I, 84;
 H. IV, 58; - Troia, IV, 55.
 Paris, histrio, XIII, 19; - Agrip-
 pinam accusat, XIII, 20; -
 validus in gratia apud Nero-
 nem, XIII, 22; - iuuenis,
 XIII, 27.
 Parrhaces, XII, 14.
 Parthicus domitatus, VI, 34.
 Parthus, *id est*, Parthi, II, 56;
 VI, 34, 42; XV, 4; H. II, 82;
 - suetus sequi, VI, 35; - rex,
 II, 57. - Parthi, II, 1; G. 17;
 - absentium equi, VI, 36;
 - equites, II, IV, 51; - illu-
 stres, XII, 12; - nobiles, VI,
 31; - primores, II, 2; - pulsi,
 XII, 44; - socii Romanorum,
 H. IV, 51; - Crassum et An-
 tonium vincunt, II, 2; - Ro-
 mam veniunt, VI, 31; - re-
 gem petentes, VI, 31; XII,
 10, - propter Aruacniam ho-
 stes Romanorum, XII, 44; -
 Armeniam occupant, XIII, 6;
 deserunt, XIII, 7; - obsidio-
 num ignari, XV, 4; - cae-
 dentur a Ventidio, H. V, 9;
 - minus aciores quam Ger-
 mani, G. 37. - Parthorum
 discordia, XI, 8; - bellum
 cum Antiocho, H. V, 8; -
 irruptio, III, 62; - superbia,
 XIV, 26; - virtus et fortuna
 saepius clade Rom. experta,
 XIII, 37.
 Pussicus, orator, VI, 20.
 Patavium, XVI, 21; H. II, 100;
 - Flavianis adiungitur, II,
 III, 6.
 Patres, *id est*, senatus, I, 7,
 10, 11, 15; II, 28, 38; -
 conscripti, II, 37; III, 54;
 IV, 8, 34; H. II, 52; H.
 IV, 72; - consulti, III, 52;
 - decreturi, XVI, 26; - laeti,
 H. I, 4; - rogati sententiam,
 IV, 56; - trepidi, VI, 16; -
 vocati, XII, 38; XVI, 24;
 - conclamant, I, 8; - cen-
 sent, H. II, 10; - pollent,
 IV, 33; - et plebs, invalida
 et inermia, I, 46. - Patrum
 adulatio, I, 14; H. III, 37;
 consultum, II, 85; XI, 25;

- XIV, 60; - factiones, III, 27; - iussu, I, 39; - medi, II. IV, 8; - studia, H. IV, 45. - Patribus commendata respublica, II. I, 90. - Inter patres plebemque certamina, H. II, 58; - discordia, H. IV, 11.
- Patrii, A. 9; - magistratus, XI, 24. - In patriciorum numerum adscire, XI, 25.
- Patrimi, H. IV, 53.
- Patrobius, II. I, 49; H. II, 95.
- Petrus Manlius, H. IV, 45.
- Patulcius, eques romanus, dives, II, 48.
- Paullina Lollia, *vid.* Lollia.
- Paullina Pompeia, *vid.* Pompeia.
- Paullinus Pompeius, *vid.* Pomp.
- Paullinus Suetonius, *vid.* Suet.
- Paullinus Valerius, II. III, 42.
- Paullus, XII, 38. - Paulli Basilica, III, 72.
- Paulus Fabius, consul, VI, 28.
- Paulus Iulius, II. IV, 13.
- Paulus Venetus, XV, 50.
- Paxaea, coniux Pomponii Laeonis, VI, 29.
- Pedanius Costa, H. II, 71.
- Pedanius Secundus, XIV, 42.
- Pedarii senatores, III, 65.
- Q. Pedius, O. 17.
- Pedius Blaesus senatu movetur, XIV, 18; - senatui restituitur, H. I, 77.
- Pedo, praefectus equitum, I, 60.
- Pelago, spado, XIV, 59.
- Pelignus pro Pelignis, H. III, 59.
- Pelignus Iulius, XII, 49.
- Peloponnesus, IV, 43; - Lydis habitator, IV, 55.
- Pelops, IV, 55.
- Penates, Dii populi Romani, XI, 16.
- Penetrales Dii, II, 10.
- Peninum iter, II. I, 70. - Peninae Alpes, II. I, 87; H. IV, 68. - Penina iuga, H. I, 61.
- Percennius, miles gregarius, I, 16, 28; - seditionem militum suscitavit, I, 17; - interficitur, I, 29.
- Pergamena civitas, XVI, 23.
- Pergamum, III, 63; IV, 37.
- Perinthus, Thraciae urbs, II, 54.
- Peripatetici, O. 31.
- Perperna, III, 62.
- Persae, III, 61; VI, 31; H. V, 8; - olim sub Aegyptiis, II, 60; - oratores non habent, O. 40.
- Perseus, XII, 38. - Bella Persi, IV, 55. - Missae copiae in Persen, XII, 62.
- Persia, H. I, 50. - Perusinum bellum, V, 1.
- Petilius Cerialis, XIV, 32; - temerarius, XIV, 33; - inter duces Flavianos, H. III, 59; - cum equitibus ad Urbem missus, H. III, 78; - adversum proelium facit, H. III, 79; - bello Germanico dux deligitur, II. IV, 68; - commendandis quam cavendis melior, II. IV, 71; - Valentinum caput, ib. - Britanniae consularis, A. 8; - Brigantes domat, A. 17.
- Petilius Rufus, IV, 68.
- Petina Aelia, XII, 1.
- Petovio, oppidum, H. III, 1.
- Petra, equites romani illustres, XI, 4.
- Petrina ala, H. IV, 49.
- Petronia, olim Vitellii uxor, H. II, 64.
- C. Petronius, XVI, 17; - consul, XVI, 18; - moritur, XVI, 19; - flagitia Neronis perscribit, XVI, 19.
- P. Petronius, III, 43; VI, 45.
- Petronius, procurator Norici, II. I, 70.

- Petronius Priscus**, XV, 71.
Petronius Turpilianus, XIV, 29; - **Britanniae legatus**, XIV, 39; A. 16; - triumphalia accipit, XV, 72; - interficitur, II, 1, 6.
Peucini, Germaniae populi, G. 46.
Pharasmanes, Hiberiae rex, VI, 32, 33, 34; - **Orodes** vulnerat, VI, 35; - **Mithridatis** frater, VI, 32; XI, 8; - filium in fratrem instigat, XII, 44; - cum fratre bellum gerit, XII, 45; - filium interficit, XIII, 37.
Pharsalia, II, 1, 50; H. II, 38. - **Pharsalica acies**, IV, 44.
Philadelpheni, II, 47.
Philippensis acies, III, 76; - campi, IV, 35.
Philippi, II, 1, 50; H. II, 38.
Philippopolis, III, 38.
Philippus, Macedo, III, 38; - metueodas Atheniosibus, II, 63; - cum **Lacedaemoniis** bellat, IV, 43. - Eius aetas, O. 16.
Philippus, Augusti vitricus, III, 72.
Philo, academicus, O. 30.
Philopator, Cilicum rex, II, 42.
Phirricus Claudius, II, II, 16.
Phoebus, libertus, XVI, 5.
Phoeices Iudaeorum vicini, II, V, 6; - Graeciae literas intulerunt, XI, 14. - **Phoenicum classis**, ib.
Phoeissa, XVI, 1.
Phoenix, avis, VI, 28; - falus, VI, 28.
Phraates, Parthorum rex, II, 1; - morbo perit, VI, 32. - Eius nepos, XII, 10.
Phraates, Phraatis filius, VI, 31; - moritur, VI, 32.
Phraates, nobilis Parthus, VI, 42; - in **Artabaoi** partes traohsit, VI, 43.
Phrixus: eius oracolum et aries, VI, 34.
Picentina ala, H. IV, 42.
Picenum, III, 9. - **Piceous ager**, H. III, 42.
Pilatus Pootius, XV, 44.
Pinarius Natta, IV, 34.
Piraeus portus, V, 10.
Piraticum bellum, XII, 62; XV, 25.
Pireaeus, H. I, 23.
Pisaeus Cetrocius, II, IV, 50.
Pisanus sinus, II, III, 42.
Piscioae, H. V, 12; - **Baiaurum**, XIII, 21.
Piso, II, 43. - Eius filius, **Cn. Piso Calpurnius**, I, 13; - libere loquitur, I, 74; - res haud proferreodas censet, II, 85; - Syriae praeficitur, II, 43; - Athenienses iosectatur, II, 55; - Germanici morte lactatur, II, 75; - legionum Parens dictus, II, 55, 80; - vota pro Germanici salute prohibet, II, 69; Germaniceum mortuum inecat, II, 78; - ad **Drusum** pergit, III, 8. - Romam venit, III, 9. - reo patronus adest **L. Piso**, III, 11; - Augusti legatus atque amicus, III, 12; - collega io consulatu, III, 16. Sententia in eum lata, III, 17; - mitigatur, III, 18. - Eius effigies in **Genoiois** tractae, III, 14; - interitus, III, 15, - oxor, VI, 26. - Eius filii, **Cn. Piso**, III, 16;
M. Piso, II, 76; - haud ignavus ad ministeria belli, II, 78; - repetere Syriam dehortatur patrem, III, 16. - Io eum sententia, III, 17; - mitigatur, III, 18.
L. Calpurnius Piso in accusato-

- res invehitur, II, 34; - Urganianam in ius vocat, ibid. - patrocinator Caeio, III, 11. - Eius sententia in Silanum, III, 68. - Pontifex, VI, 10; - accusatur, IV, 21; - opportune moritur, ibid. - publico funere effertur, VI, 11.
- L. Piso**, Hispaniarum praetor, IV, 45.
- L. Piso**, consul designatus, XIII, 28; - consul, XIII, 31; - vectigalibus publicis praeficitur, XV, 18; - proconsul Africae, II, IV, 38; - interficitur, IV, 48; II, IV, 50. - Eius servus, H. IV, 50.
- G. Piso** Neroni insidiatur, XIV, 65; - claro apud vulgum rumore, XV, 48; - mortem sumit, XV, 59. - Eius filius, H. IV, 11.
- Piso Licinianus** adoptatur a Galba, H. I, 14; - trucidatur, II, I, 43. - Eius aetas, H. I, 48; - caput morsu adpetitum, H. IV, 42.
- Pisonum nobilitas**, III, 17; - insigne nomen, H. IV, 11.
- L. Pitunius**, magus, saxo decicitur, II, 32.
- Pius Aurelius**, senator, I, 75.
- Placentia**, H. II, 17, 18; - oppugnatur, H. II, 20; - defusa, H. II, 23. - Placentiae praesidium, H. II, 36; - castra, H. II, 49. - Placentinus ager, XV, 47.
- Placidus Iulius**, H. III, 85.
- Planasia**, I, 3, 5; II, 39.
- Plancia**, Pisonis uxor, II, 43; - se intra decora feminis non tenet, II, 55; - a Vonone officii et donis culta, II, 58. - Eius scelere interceptus Germanicus, II, 71; - Martinam veneticam amat, II, 74; Germanici morte insolescit, II, 75; - Romain venit, III, 9; - causam suam a mariti causa segregat, III, 15; - absolvitur, III, 17, 18; - sua manu supplicia persolvit, VI, 26.
- Plautius Varus**, II, II, 63.
- Plancus Munatius**, I, 39.
- Plato**, O. 31.
- A. Plautius**, A. 14; - orat de Britannis, XIII, 32.
- Q. Plautius**, consul, VI, 40.
- Plautius Aelianus**, pontifex, II, IV, 53.
- Plautius Silvanus**, IV, 22.
- Plautius Lateranus**, adulter Messalinae, XI, 30; - ob patrii meritum supplicio eximitur, XI, 36; - redditur senator, XIII, 11; - consul designatus, coniurat contra Neronem, XV, 49; - mori adactus, XV, 60.
- Plantus Rubellius**, *vid.* Rubellius.
- C. Plinius**, historiarum scriptor, I, 69; - citatur, XIII, 20; XV, 53; H. III, 28.
- Plotius Firmus**, H. I, 46; - praefectus praetorii, H. I, 82; H. II, 46, 49.
- Plotius Grippus**, II, III, 52; - praetor, H. IV, 39.
- Poenae adulterii**, II, 50; G. 19; - feminarum, quae servis coniunguntur, XII, 53; - homicidii, G. 20; - ingrati liberti, XIII, 26; - servorum ob dominos interfectos, XIII, 32; XIV, 42.
- Poenius Postumus**, XIV, 37.
- Poenus** origine, XVI, 11; - Poeni, II, 49; H. IV, 50; - aemuli Romani imperii, XV, 13; - minores Germanis hostes, G. 37. - Poenorum bellum, II, 59.

- Poetovio**, H. III, 1.
Polemon, II, 56; - rex Ponticus, H. III, 47.
Pollio Aupius, *vid.* **Annius**.
Pollio Asinius, *vid.* **Asinius**.
Pollio Coelius, XII, 45.
Pollio Domitius, II, 86.
Pollio Iulius, XIII, 15.
Pollio Memmius, XII, 9.
Pollio Vedius, I, 10.
Pollutia, XVI, 10; - mortem sumit, XVI, 11.
Pollux, G. 43.
Polycletus, XIV, 39; - liber-
 tus potentissimus, II. II, 95;
 - ditissimus, H. I, 37.
Pomerium Urbis, XII, 23; -
 auctum, XII, 24.
Pometia Suessa, H. III, 72.
Pompeia Macrina, VI, 18.
Pompeia Paullina, XV, 60; -
 brachia ferro exsolvit, XV,
 63; - obligatur iussu Neronis,
 XV, 64.
Pompeianus, IV, 34; - Pom-
 peiani coloni, XIV, 17. -
 Pompeianum theatrum, VI,
 45. - Pompeianae partes, I,
 10.
Pompeii, XV, 22.
Pompeopolis, II, 58.
Pompeius, eques romanus, VI,
 14.
C. Pompeius, consul, XII, 5.
Sext. Pompeius, I, 7; - a Pi-
 sone patronus petitus, III,
 11; - M. Lepidum exagitat,
 III, 32.
Pompeius Aelianus, XIV, 41.
Pompeius Longinus, XV, 71; -
 tribunus praetoriae cohortis,
 II. I, 31.
Pompeius Macer, I, 72.
Cn. Pompeius Magnus, I, 1;
 XII, 62; - laudatus Livio
 IV, 34; - aetatis anno XVIII
 civilia bella sustinuit, XIII,
 6; - incusatus ob exstructum
 theatrum, XIV, 20; - Arme-
 niam obtinuit, XIII, 34; -
 donavit, XV, 14; - Mario et
 Sulla occultior, non melior,
 II. II, 38; - primus Romanus
 ludaeos domat, II. V, 9; -
 ingenio etiam et oratione val-
 luit, O. 37; - tertium consul
 leges tulit, III, 28; O. 38; -
 ab oratoribus non immunis,
 O. 40; - non incolumis a
 Caesare relictus, II. III, 66;
 Eius theatrum, III, 72; XIII,
 54; - potentia bello piratico,
 XV, 25; - suboles, H. I, 15.
 - Eum civile bellum trans
 mare sequitur, H. II, 6. -
 Eius filius,
Sext. Pompeius, I, 2; - imagi-
 ne pacis deceptus, I, 10; -
 bellum cum triumviris gerit,
 V, 1.
Pompeius Paullinus, XIII, 53;
 - vectigalibus publicis prae-
 ponitur, XV, 18.
Pompeius Propinquus, II. I,
 12; - interficitur, H. I, 58.
Pompeius Silvanus, II. II, 86;
 - consularis, H. III, 50; -
 pecuniae mutuo sumendae
 praefectus, H. IV, 47.
Pompeius Vopiscus, II. I, 77.
Pompeius Urbicus, XI, 35.
Pomponia Graecina, XIII, 32.
Pomponias, VI, 8.
L. Pomponius, II, 41; - la-
 trocinantes Catto compescit,
 XII, 27; - triumphalia ac-
 cipit, XII, 28.
Q. Pomponius, VI, 18; - ci-
 vile bellum movit, XIII,
 43.
Pomponius Flaccus, *vid.* **Flac-
 cus**.
Pomponius Labeo, IV, 47; -
 venas solvit, VI, 29.
Pomponius Secundus, V, 8;
 VI, 18; O. 13.

- Pomponius Silvanus**, XIII, 52.
Poniptinae paludes, XV, 42.
Pomptinus Sevinus, H. I, 77.
Pons Milvius, XIII, 47; H. I, 87; H. II, 83; H. III, 82; - sublicius, H. I, 86; - pontis ad Padum descriptio, H. II, 34. - **Pontes longi**, I, 63.
Pontia Postumia, XIII, 44; - ab amatore interfecta, H. IV, 44.
Pontius Valerius, XIV, 41.
Pontifices per ludibrium consulti, I, 10; - **Dialia sacra faciunt**, III, 58; - a **Tiberio incusantur**, IV, 17. - **Pontificatus**, I, 3; III, 29; - **maximus**, H. II, 91; - **pontificatus plur.** H. I, 77; - **sacerdotium**, A. 9.
C. Pontius, consul, VI, 45.
Pontius Fregellanus, VI, 48.
Pontius Pilatus, XV, 44.
Pontus, XII, 63; XV, 10, 26, H. II, 6, 81; H. III, 47; H. IV, 83. - **Ponti procurator**, XII, 21. - **Ponticus rex**, II, 56. - **Pontica ora**, H. III, 47. - **Ponticum bellum**, ibid. - **mare**, XIII, 39; G. 1; - **os**, II, 54. - **Pontica auxilia**, XV, 6.
Poplicola Gellius, *vid.* **Gellius**.
Poppaea Sabina, XI, 2; - **adultera**, XI, 4; - **ad mortem acta**, XIII, 43; - **aetatis suae feminas pulchritudine supergressa**, XIII, 45. - **Eius filia**,
Poppaea Sabina, XIII, 45; - **Neronem amore accendit**, XIII, 46; - **filiam parit**, XV, 23; - **Neroni intimum consiliorum**, XV, 61; - **quondam Ruli Crispini uxor**, XV, 71; - **moritur**, XVI, 6; - **ei Deum honores decreti**, XVI, 21; - **principale scortum**, H. III, 13; - **multos Mathematicos habuit**, H. I, 22. - **Eius effigies proruatur**, XIV, 61; - **Eius statuæ repositæ**, H. I, 78. - **Huius avus maternus**,
Poppaeus Sabinus, XIII, 45; - **Moesiae rector**, I, 80; - **triumphalis accipit**, IV, 46; - **Macedoniae et Achaiae praeses**, V, 10; - **moritur**, VI, 39; - **consularis et triumphalis**, XIII, 45.
Populus Romanus, *vid.* **Romanus**; - **imperator**, III, 6; - **omnium pareus**, III, 28.
M. Porcius, consul, IV, 56.
Porcius Cato, IV, 58. - **Porcii Tusculo acciti**, I, 24.
Porsena, H. III, 72.
Porta castrorum decumana, I, 66. - **Porta Collina**, H. III, 82; - **Esquilina**, II, 32; - **praetoria**, H. IV, 30.
Portius Septimius, H. III, 5.
Portoria, XIII, 50.
Portus Hercules Monoeci, H. III, 42. - **Portum aperire**, XVI, 23.
Postumia Pontia, H. IV, 44.
Postumia via, H. III, 21.
A. Postumius, II, 49. - **Alius**, III, 71.
Postumus Agrippa, *vid.* **Agrippa**.
Postumus Iulius, IV, 12.
Postumius Poenus, XIV, 37.
Potitus Valerius, XI, 22.
Praefectura aerarii, XIII, 29; - **annonae**, XIII, 22.
Praefectus praetorii, I, 7, 24; H. I, 13, 19; - **P. Sabinus**, H. III, 36; - **Alphagnus Varrus**, ibid. - **Arrius Varrus**, H. IV, 2. - **Praefecti praetorio**, H. II, 92; - **duo**, I, 24; XIV, 51; - **assumuntur**

- e civitate, H. IV, 68; - Urbis, IV, 36; VI, 10; XIV, 41; H. I, 14; H. II, 55, 63; H. III, 64; - Pedanius Secundus, XIV, 42; - Sabinus, H. III, 75; - Praefectorum Urbis origo, VI, 11.
- Praeneste**, XV, 46.
- Praesagium**, XI, 11, 31; - malorum, XIV, 64; - futurae ultionis, XV, 74; - Tiberii, VI, 20; - fatale, XI, 21. - Praesagia equorum, G. 10.
- Praetexta**, XII, 41; - puerilis, I, 3; - consulis insigne, H. III, 31. - Praetextata Sulpitia, H. IV, 42.
- Praetor senatum** vocat, H. IV, 39; - ad Urgulanium interrogandum mittitur, II, 34. - Praetores aerarii, I, 75; H. IV, 9. - Praetorum comitia, I, 15; II, 36; XIV, 28.
- Praetorianus pro praetorianis**, H. I, 38; - eques, I, 24; - miles raro in aciem deductus, H. I, 89. - Praetoriani ut in quatuordecim ordinibus sedeant, VI, 3; - per simulationem officii legatis adiuncti, H. I, 74; - quasi custodes ducibus additi, H. I, 87.
- Praetoria porta**, H. IV, 30; - navis, H. V, 22. - Praetoriae cohortes, H. III, 55; *vid. etiam Cohors*. - Praetoria insignia data lul. Aquilae, XII, 21; - Pallanti, XII, 53; - Arrio Varo, Corn. Fusco, H. IV, 4.
- Praetorium tabernaculum**, aut domus praesidis, III, 33. - In praetorium accipere, H. IV, 46.
- Prasutagus**, Icenorum rex, XIV, 31.
- Primipilaris**, H. II, 22; H. III, 73; H. IV, 15. - **Primipilares**, II, 11; IV, 72; H. I, 31, 87; H. III, 70. - **Primipili centurio**, XV, 12; H. III, 22; - honor, XIII, 36; - ordinem ducere, II, IV, 5.
- Princeps inventutis**, I, 3; XII, 41.
- Principia castrorum**, I, 67; H. I, 48, 54; H. III, 13; - legionum, IV, 2; - diuensa, I, 61. - In principis praescriptum principis nomen, H. III, 13.
- Corn. Priscus**, eo consule excessit Agricola, A. 44.
- Priscus Ancharinus**, III, 38, 70.
- Priscus Fabius**, H. IV, 79.
- Priscus Helvidius**, *vid. Helvidius*.
- Priscus Iulius**, *vid. Iulius*.
- Priscus Lutorius**, III, 49.
- Priscus Nonius**, XV, 71.
- Priscus Petronius**, XV, 71.
- Priscus Tarquinius**, IV, 65; H. III, 72.
- Priscus Tarquitius**, XII, 59; XIV, 46.
- Prisen Mutilia**, IV, 12.
- Procilla Iulia**, mater Agricolae, A. 4.
- C. Proculus**, IV, 40.
- Proculus Barbicus**, H. I, 25.
- Proculus Cervarius**, *vid. Cervarius*.
- Proculus Cestius**, XIII, 30.
- Proculus Cocceius**, II, I, 24.
- Proculus Considius**, VI, 18.
- Proculus Licinius**, *vid. Licinius*.
- Proculus Titius**, XI, 35.

- Proculus Volusius, XV, 51, 57.
- Procurator Caesaris, XIII, 31; XIV, 32; H. I, 12; H. II, 12, 86; - in bona provincialium saevit, A. 15; - Africae, II, IV, 50; - Alpium, H. III, 42; - Asiae, IV, 15; - Belgicae, H. I, 58; - Caesarum, IV, 54; A. 4; - Cappadociae, XII, 49; - Iudaeae, XII, 54; XV, 44; H. V, 10; - Iudi, XI, 35; - Mauritaniarum, H. I, 11; - Norici, II, I, 70; - Ponti, XII, 21; - principum, O. 7; - Raetiae, II, I, 11; - Thraciae, ibid. - Procuratoris ius et officium, IV, 15. - Procuratores, IV, 6; XII, 54; XV, 25; A. 9; - eandem vim in indicando habent, ac ipse Caesar, XII, 60; - equestris nobilitatis viri, A. 4. - Eorum contentiones cum praeside, A. 9. - Procuratoribus cohiberi provincias, H. I, 11.
- Promontorium Misenum, VI, 50; XIV, 4; XV, 46; - Surrentinum, IV, 67.
- Propertius Celer, I, 75.
- Propinquus Pompeius literas mittit Galbae, II, I 12; - interficitur, H. I, 58.
- Propontidis angustiae, II, 54.
- Proserpina, XV, 44; H. IV, 83.
- Provincia, IV, 23; XIII, 30; - Aegyptus, H. I, 11; - Africa, III, 58; XIII, 52; - Aquitania, A. 9; - Asia, XIII, 43; A. 6; - Baetica, H. I, 78; - Britannia, A. 9; - Calles, IV, 27; - Creta, XV, 20; - Germania, IV, 73; - Iudaea, H. V, 9; - Lusitania, XIII, 46; - Moesia, I, 80; - Norica, II, 63; H. I, 76; H. II, 12; - Raetia, G. 41; - Sardinia, XIII, 30; - Syria, XII, 23; XIII, 8; A. 40; - Tingitana, H. II, 58; - vetus, I, 58; III, 74. - Provinciae Caesaris, I, 76; - Orientis, XV, 36; - transmarinae, XIII, 51.
- Proximus Statius, XV, 50, 71.
- Pseudo-Agrippa, II, 39.
- Pseudo-Drusus, V, 10.
- Pseudo-Nero, H. II, 8.
- Pseudo-Philippus, XII, 62.
- Pseudo-Scribonianus Camerinus, H. II, 72.
- Ptolemaeus, Iubae filius, IV, 23; - adversus Tacfarinatem excitus, IV, 24; - socius et amicus appellatur, IV, 26.
- Ptolemaeus Lagi, rex Aegypti, II, IV, 83.
- Ptolemaeus, qui ex Macedonibus tertius regnavit, VI, 28; - quem tertia aetas tollit, H. IV, 84.
- Ptolemaei Philopatoris liberi, II, 67.
- Ptolemaeus, mathematicus, H. I, 22.
- Publicanus atterit, G. 29. - Publicanorum immodestia, XIII, 50.
- M. et L. Publicii, II, 49.
- Publius Celer, H. IV, 10; - *vid. etiam* Celer.
- Pudens Maevius, II, I, 24.
- Pulchra Claudia, IV, 52, 66.
- Pulvillus Horatius, iterum consul, dedicavit Capitolium, H. III, 72.
- Pulvinar, XV, 23. - Pulvinaria, XIV, 12.
- Punica urbs, Carthago, IV, 56. - Punica acies, IV, 33.
- Puteolani, H. III, 57. - Eorum legationes, XIII, 48. - Puteoli, XV, 51; - oppidum in Italia, XIV, 27.

Pyraeus, V, 10.
Pyramides, II, 61.
Pyramus, II, 68.
Pyrrhus, rex, II, 88; - metuendus Romanis, II, 63.
Pythagoras, Neronis maritus, XV, 37.
Pythius Apollo, XII, 63; II, IV, 83.

Q.

Quadi, Germaniae populus, II, 63; G. 42, 43.
Quadragesima, vectigal, XIII, 51.
Quadratus Seius, VI, 7.
Quadratus Ummidius, *vid.* C. Ummidius.
Quadrigarum curriculum, XIV, 14.
Quaestor consulis, XVI, 34; - praetoris, I, 74; - principis, XVI, 27. - Quaestores etiam tempore regum, XI, 22; - aerarii, XIII, 28; - provincias sortiti, XI, 21; A. 6; - pecuniam spectaculis gladiatorum praebent, XI, 22; - designati non coguntur gladiatores edere, XIII, 5.
Quaestorius, II, IV, 5, 42; - iuvenis, XIV, 41. - Quaestoria insignia, XI, 38; XVI, 33.
Quaestura, III, 29.
Quartadecuniani, *vid.* Legio XIV.
Quatuordecim ordines, VI, 3; XV, 32.
Quercetiae coronae, II, 83.
Querquetulanus mons, IV, 65.
Quietus Clavidienus, XV, 71.
Quieta Claudia, IV, 64.
Quinctianus Afranius in Nerocem coniurat, XV, 49; -

negat, dein fatetur, XV, 56; - fortiter mortem excipit, XV, 70.
Quinctilianus Varus, I, 3, - caesus a Germanis, I, 43, 55, 65; II, 45; II, IV, 17. - Eius corpus, I, 71. Syriam obtinens Iudaeus coercuit, II, V, 9.
Quinctilius Varus, Tiberio propinquus, accusatur, IV, 66.
P. Quinctius, O. 37. - Quinctii, III, 76.
Quinctius Atticus, consul, II, III, 73, - rerum incensi Capitolii se offert, II, III, 75.
Quinctius Certus, H. II, 16.
Quindecimvirale sacerdotium, XI, 11; XVI, 22. - Quindecimviri, III, 64; VI, 12.
Quinquagesima vectigal, XIII, 51.
Quinquatrus celebrantur, XIV, 12. - Quinquatruum festi dies, XIV, 4.
Quinquennale ludicrum, XIV, 20; XVI, 2. - la quinquennium remissa tributa, II, 47; XII, 58, 63.
Quintadecamani, *vid.* Legio XV.
Quintani, *vid.* Legio V.
Quintilianus, tribunus plebei, VI, 12.
Quintus Servaeus, *vid.* Servaeus.
Quirinalis Clodius, XIII, 30.
Quirinales flamines, III, 58.
Quirinus, IV, 38; - parens urbis Romanae, II, IV, 58.
P. Quirinus Sulpicius, II, 30; - dives et orbis, III, 22; - veneno petitus ab uxore Lepida, III, 23. - Eius mors et clogium, III, 48.
Quirites, I, 42.

R.

- Radendum fastis nomen**, III, 17.
- Raetia**, I, 44; H. II, 98; H. III, 5, 8, 15; H. IV, 70; G. 3; - provincia, G. 4; - procuratoribus contioetur, H. I, 11. - Raeticae alae cohortesque, H. I, 68; - Alpes, G. I, - copiae Vitellio adiunguntur, H. I, 59. - Raetica auxilia, H. I, 67; - iuga, H. I, 70. - Raeti, H. I, 68; H. III, 5, 53; H. V, 25; G. I. - Raetorum cohortes, II, 17; - iuventus, H. I, 68.
- Rapax legio**, *vid.* Legio unaetvicesima. - Rapaces, milites ex ea legioe, H. III, 22.
- Ravenoa**, urbs, I, 58; II, 63; IV, 5, 29; H. II, 100; H. III, 40. - Ravennae habitata classis, XIII, 30; - Ravennas classis, H. II, 100; H. III, 6, 40. - Ravennates classici, H. III, 50.
- Restini**, I, 79.
- Rebilus Caioiuius**, H. III, 37.
- Rebius Aminius**, XIII, 30.
- Receptacula Nili**, II, 61.
- Receptus Nooiius**, H. I, 56.
- Recitationes rarissimae**, O. 10.
- Recitatiooium mos**, O. 9.
- Regia**, domus principis, II, 62; XII, 18; H. V, 11; - Aetiae, VI, 34; - Numae, XV, 41.
- Regio sexta**, tertia, XV, 26. - Regioes Urbis quatuordecim, XIV, 12. - In regiones XIV Roma dividitur, XV, 40.
- Regium Lepidom**, H. II, 50.
- Regulus**, consul, accusatur, V, 11; - collegam accusat, *ibid.* - incolumis evadit, VI, 4.
- Regulus Aquilius**, H. IV, 42.
- Regulus Livioei**, III, 11; - gladiatores edit, XIV, 17.
- Regulus Memmii**, XII, 22; - moritur, XIV, 47; - *alius*, coosul, XV, 23.
- Regulus Roscius**, II, III, 37.
- Reini**, Galliae populi, H. IV, 67, 68.
- Remsius**, II, 68.
- Repentius Calpurnius**, H. I, 56.
- Repetundae pecuniae**, I, 74. - Repetundarum crimina, IV, 19; XIII, 43; H. I, 77; - lege damnatus Antonius Flamma, H. IV, 45; - Cadius Rufus, XII, 22; - Cossutianus Capito, XIII, 33; Vipsanius Leas, XIII, 30. Repetundarum metu iofracta avaritia, XV, 21. - Repetundarum argui, III, 33, - damnari, III, 70.
- Reudigni**, populi, G. 40.
- Rhacotis**, in Aegypto, II, IV, 84.
- Rhadamistus**, filius Pharsmanis, XII, 44; - Armeniam occupat, XII, 45; - amittit, XII, 50; - recipit, XII, 50; - fugit, XII, 51, - soceram, sororem, eorumque liberos necat, XII, 47; - uxorem vulneratam in Araxem trahit, XII, 51; - regno Armeniae saepe potitus, XIII, 6; - ioterhicitur, XIII, 37. - Ad Rhadamistam Iulius Pelignus venit, XII, 43.
- Rhamses**, Aegypti rex, II, 60. - Eius victoriarum et imperii magnitudo, *ibid.*
- Rhegioorum oppidum**, I, 53.
- Rheus**, I, 3, 59, 69; IV, 5; XI, 20; G. 41; Raeticarum Alpium vertice ortus, G. 11; - aggere coarctatus, XIII, 53; - Gallias a Germania dividit,

- G. I; - Batavorum tergum ac latera circumluit, H. IV, 12; G. 29; - Helvetios accolae habet, G. 28; - Rheni descriptio, II, 6; - insula, G. 29; - magna siccitas, H. IV, 26; - ripa, II, 83; G. 3, 28; - Gallica, II, 6; - superior, inferior, I, 31; - ripam qui colant, G. 28. - Ad Rhenum moles structa, H. V, 14; - a Druso et Germanico, H. V, 19. - Mosae fluminis os Rhenum Oceano adfudit, H. V, 23.
- Rhescuporis, Thraciae rex, II, 64; - fratrem Cotyn catenis onerat, II, 65; - dein iubet interfici, II, 66; - bellum adversus Romanos voluit, III, 38; - interficitur, II, 67.
- Rhetores, O. 30, 42; - cludere ludum impudentiae iussi, O. 35.
- Rhodanus, fluvius, XIII, 53.
- Rhodus secessus, IV, 15. - Rhodii, XII, 58; - oratores, O. 40. - Rhodius libertas redditur, XII, 58.
- Rhodus, insula, I, 4, 53; II, 55; VI, 10; H. II, 2.
- Rhoemetalces, Thraciae rex, II, 64; - *alius*, Rhescuporis filius, II, 67; III, 38; IV, 5; - cum auxiliis popularium ad Sabinum venit, IV, 47.
- Rhoxolani, populi, H. I, 79.
- Rigodulum, Germaniae oppidum, H. IV, 71.
- Robur, locus in carcere, IV, 29.
- Roma a principio sub regibus, I, 1. - A Gallis capta, Porcenuae dedita, H. III, 72; - a Senonibus incensa, XV, 41; - capitur, H. III, 85; - facilis ad omnia credenda, II, 1, 19; cspit rerum, I, 47; H. II, 32; - incendiis vastata, H. I, 2; - reaedificata, XV, 43; - vetus, XV, 48. - Romae incendium sub Nerone, XV, 38; - sub Tiberio, IV, 64; VI, 45; - pestis notabilis, XVI, 13; - templum Pergami, IV, 37; Smyrnae, IV, 56; - regiones quatuordecim, XIV, 12; XV, 40.
- Romani empti a Gallis, Tuscis obsides dederunt, Samnitium iugum subierunt, XI, 24; - hostes Parthorum propter Armeniam, XII, 44; - vetera extollunt, recentium incuriosi, II, 88. - Romanarum rerum status sub Tiberio, IV, 4; - sub Galba, H. I, 11. - Romanorum magna clades in Britannia, XIV, 32.
- Romanus Fabius, XVI, 17.
- Romanus Hispo, I, 74; - Senecam accusat, XIV, 65.
- Romilius Marcellus, centurio, H. I, 56; - occiditur, H. I, 59.
- Romulius Denter, VI, 11.
- Romulus, III, 26; VI, 11; XII, 24; XIII, 58; - conditor Urbis, IV, 9; - multos populos eodem die hostes, dein cives habuit, XI, 24; - patricios maiorum gentium instituit, XI, 25; - quod pomerium posuerit, XII, 24; - aedem vovet Iovi Statori, XV, 41; - Tatius regi sacerdotium asserat, H. II, 95. - Romuli effigies, IV, 9; - infantium ruminalis arbor texerat, XIII, 58.
- Roscia lex, XV, 32.
- Roscus, histrio, O. 20.
- Roscus Caelius, legatus, H. I, 60.

- Roscus Regulus, uno die consul, II. III, 37.
 Rostra, II. III, 70, 85; O. 36.
 - Rostratae naues, IV, 5.
 Rubellius Blandus, III, 23; - sententiam dicit in Lutorium Priscum, III, 51; - Iuliam Drusi filiam ducit uxorem, VI, 27; - progener Tiberii, VI, 45.
 Rubellius Geminus, consul, V, 1.
 Rubellius Plautus, XIII, 19; - sermone vulgi imperio destinatus, XIV, 22; - maxime timetur Neroui, XIV, 22, 57; - in Asiam se recipit, XIV, 22; - a Tigellino apud Neronem accusatur, XIV, 57; - interficitur, XIV, 59; - L. Veteris gener, XVI, 10. - Eius amicitia, H. I, 14; - criminis data, XVI, 30.
 Rubrius, eques romanus, I, 73.
 Rubrius Fabatus, VI, 14.
 Rubrius Gallus, II. II, 51; - minister sermonum inter Caecium et Subinum, II. II, 99.
 Rufilla Annia, III, 36.
 Rufinus, Galliarum dux, II. II, 94.
 Rufinus Mennius, II. III, 12.
 Rufinus Vincius, XIV, 40.
 Rufus Crispinus, XII, 42; XV, 71.
 Rufo Abudius, VI, 30.
 Rufus Atilius, Syriae praeses, A. 40.
 Rufus Aufidienus, praefectus castrorum, I, 20.
 Rufus Cadius repetundarum damnatus, XII, 22; - senatui restituitur, II. I, 77.
 Rufus Cluvius, *vid.* Cluvius.
 Rufus Curtius, XI, 20, 21.
 Rufus Fecius, *vid.* Fenius.
 Rufus Helvius, miles, III, 21.
 Rufus Musonius, philosophus, XIV, 59; - sapientiae praeceptis iuvenes inuivit, XV, 71; - inter legatos ad Flavianos proficiscitur, II. III, 81; - inuectus in P. Celestem, II. IV, 10. - Repetitur cognitio inter illos, II. IV, 40. - Musonius Rufum claritudo nominis expellit, XV, 71.
 Rufus Numisius, legionis legatus, II. IV, 12; - a Classico victus, II. IV, 59; - occiditur, II. IV, 70. - Numisii, II. IV, 77.
 Rufus Petilius, IV, 68.
 Rufus Sulpicius, ludi procurator, XI, 35.
 Rufus Trebellianus, *vid.* Trebellianus.
 Rufus Verginius, *vid.* Verginius.
 Rugii, Germaniae populus, G. 43.
 Ruminalis arbor in comitio, XIII, 58.
 Rupes Tarpeia, *vid.* Tarpeia.
 Rusticus Arulenus, tribunus plebis, XVI, 26; - praetor, II. III, 80; - vulneratur, II. III, 80; - Pactum Thraseam luddat, A. 2; - interficitur, A. 45.
 Rusticus Fabius, *vid.* Fabius Rusticus.
 Rusticus Iunius, V, 4.
 P. Rutilius, III, 66; - exsul, IV, 43; - civis a Smyrnaeis factus, ih. - suae ipse vitae scriptor, A. 1.

S.

- Sabina Poppaea, *vid.* Poppaea.
 P. Sabinus, praefectus praetorii, II. II, 92; - vincitur, H. III, 36.

- Sabinus Caelius, H. I, 77;
 Sabinus Calavius, XV, 7;
 Sabinus Calvisius, VI, 9; - lo-
 gatus, H. I, 48.
 Sabinus Domitius, H. I, 31.
 Sabinus Flavius, Vespasiani fra-
 ter, H. I, 46; - praefectus
 Urbis, ibid. H. II, 63; -
 consul ab Othone destinatus,
 H. I, 77; - ab Othone co-
 pias rector mittitur, H. II,
 36; - copias, quibus prae-
 fuerat, victori tradit, H. II,
 51; - milites urbanos sacra-
 mento Vitellii adigit, H. II,
 55; - Dolabellam ruentem
 impellit, H. II, 63; - Caeci-
 nam ad Vespasiani partes
 allicit, H. II, 99; - fugere
 negligit, H. III, 59; - incitatur
 victoriae partem capessere,
 H. III, 64; - cum Vitellio
 paciscitur, H. III, 65; - ae-
 late prior fratre Vespasiano,
 ibid. - a Vitellianis pulsus
 Capitolium insidet, H. III,
 69; - expositum ad Vitel-
 lium mittit, H. III, 70; - ca-
 tenis oneratur, occiditur, H.
 III, 74; - funere censorio
 effertur, H. IV, 47.
 Sabinus Iulius, Lingon, H. IV,
 55; - Iulii Caesaris filius pu-
 tatur, ib. - Caesarem se sa-
 lutari iubet, H. IV, 67; - per
 novem annos laetetur, ibid.
 Sabinus Nymphidius, XV, 72;
 H. I, 5, 25, 37.
 Sabinus Obultronius, aerarii
 quaestor, XVI, 23; - in
 Hispania occisus, H. I, 37.
 Sabinus Ostorius, eques roma-
 nus, XVI, 23; - Baream So-
 ranum accusat, XVI, 30; -
 quaestoriis insignibus dona-
 tur, XVI, 33.
 Sabinus Poppaeus, *vid.* Pop-
 paeus.
 Sabinus Titius, IV, 18; - in
 carcerem tractus, IV, 68; -
 circumventus a Latiari, VI, 4.
 Sabinus ager, H. III, 78. -
 Sabina nobilitas, IV, 9; -
 origo, XI, 24. Sabinum bel-
 lum, H. III, 72. - Sabino-
 rum sacra, I, 54.
 Sabrina, Britanniae fluvius, XII,
 31.
 Sacerdos Carsidius, IV, 13; VI,
 48.
 Sacerdos censetur filiae Neronis,
 XV, 23; - Nabarvalorum or-
 natu muliebri, G. 43; - Sa-
 cerdotes Augustales, H. 83;
 - carpento Capitolium in-
 gressi, XII, 42; - Iudaeor-
 um, H. V, 5, 8; - cornu
 literae antiquae, H. V, 13; -
 Germanorum, G. 11; - iis
 permissum animadvertere,
 vincere, verberare, G. 7; - Sa-
 cerdotia delatoribus tribuun-
 tur, III, 19; H. I, 2. - Sacer-
 dotii honor apud Iudaeos, H.
 V, 8. - Sacerdotium Augu-
 stalium, I, 54; H. II, 95;
 - quindecimvirale, XI, 11;
 XVI, 22.
 Sacra legationis, I 42.
 Sacrarium, H. 41; - Horatii,
 Virgilii, Lucani, O. 20.
 Sacramentum, H. I, 53; - Gal-
 liarum, H. IV, 58; - mili-
 tare, A. 7; - in nomina Ti-
 berii renovandum, I, 8; -
 Romanum, H. IV, 77. - Sa-
 cramento Caesarum longo im-
 butus miles, H. I, 5; - adi-
 gere legiones, I, 37; H. I,
 76; H. II, 55, 79.
 Sacra Claudia, mulier Ulbia,
 H. V, 22.
 Sacrificalis apparatus, H. 69.
 Sacrificandi mos apud Parthos,
 VI, 37.
 Sacrificia, quibus gravidae ho-

H h h

TACIT. Oper. Tom. V.

- stiae immolantur, XV, 47; - Romana, Parthica, VI, 37;
 Sacrovir Iulius, *vid.* Iul. - diu dissimulatus, IV, 19. - Sacrovirianum bellum, IV, 18.
 Sacrum peregrinum, G. 9. - Sacra Aegyptia, Iudaica, II, 85; - Vestalia, II, 86; - Dialia, III, 58. - Sacra carpento Capitolium ingressa, XII, 42; - Sacrae mensae, XIII, 17; XV, 52.
 Saeculares ludi ab Augusto, a Claudio, a Domitiano editi, XI, 11.
 Saeculum, quid vocetur, G. 19.
 Saenia lex, XI, 25.
 Sagitta Claudius, praefectus alae, H. IV, 49.
 Sagitta Octavius, tribunus plebis, XIII, 44; - exsilium egressus, H. IV, 44.
 Sagittae inculaeque, H. IV, 61. - Sagittas asperare ossibus, G. 46. - Sagittarius eques, II, 16; - pedes, II, 16; XIII, 40.
 Sal, XIII, 57.
 Salaminus Iupiter, III, 62.
 Salaria via, H. III, 78, 82.
 Salarium proconsuli offerri solitum, A. 52.
 Salcius Bassus, poeta, O. 5, 10; - donatur a Vespasiano, O. 9.
 Saliare carmen, II, 83.
 Salienus Clemens, XV, 73.
 Sallustiani horti, XIII, 47; H. III, 82.
 C. Sallustius rerum romanarum florentissimus auctor, III, 30. - Eius nepos ex sorore.
 Sallustius Crispus, Tiberii secretorum particeps, I, 6; - pseudo-Agrippam capit, II, 40; - moritur, III, 30.
 Salonia, Caecinae uxor, H. II, 20.
 Saloninus Asinius, III, 75.
 Saltus Hercynius, G. 30; - Teutoburgensis, I, 60.
 Salvianus Calpurnius, IV, 36.
 Salvius Cocceianus, H. II, 48.
 Salvius Otbo, XII, 52. - Eius filius imperator, *vid.* Otbo.
 Salvius Titianus, Othlonis frater, H. I, 76; - consul H. I, 77; - curis imperii a fratre praepositus; H. I, 90; - et bello, H. II, 23; - honor imperii penes ipsam, H. II, 39; - cum Vitellianis eogredi properat, H. II, 33; - nullum a Vitellio discrimen adiit, H. II, 60; - proconsul Asiae, A. 6.
 Salutis augurium, XII, 23; - templum, XV, 53; - extructum iussu Neronis, XV, 74.
 Samaritae, Iudaicae populus, XII, 54.
 Sambulos, mons, XII, 13.
 Samii, Asiae populus, IV, 14.
 Samius, insignis eques romanus, XI, 5.
 Samnis, pro Samnitibus, H. III, 59; - minor Romanis hostis quam Germani, G. 37; - Samnitium ingum, XI, 24; XV, 13.
 Samnis Decius, O. 21.
 Samothracum sacra, II, 54.
 Samus, insula, IV, 14, VI, 12.
 Sancia, VI, 18.
 Sanctus Claudius, H. IV, 62.
 Sanguis gustatus in foederibus, XII, 47.
 Sanguinius Maximus, VI, 4; - L. Arruntii accusator, VI, 7; - moritur, XI, 18.
 Santoni, populus, VI, 7.
 Sardiani, II, 47; - legatos Romanum mittunt, III, 63; - Etruscorum consanguinei, IV, 55.
 Sardinia, XIV, 62; XVI, 9;

- 17; - latrocinis infesta, II, 85; - provincia, XIII, 30; - Othonis in partibus, II, II, 16. - Sardiniae grave caelum, II, 85.
- Sariolenus Vocula, H. IV, 41.
- Sarmatae, H. I, 2; H. III, 24; H. IV, 54; G. 17; - Iberorum contra Parthos mercenarii, VI, 33; - solis equitibus valent, H. III, 5; - Germanorum accolae, G. 1; - nullo scuto defenduntur, H. I, 79; - Osis et Gothinis tributa imponunt, G. 43; - in plastro equoque vivunt, G. 46. - Sarmatarum omnis virtus velut extra ipsos, H. I, 79. - In Sarmatas expeditio Muciani, H. IV, 4. - Sarmatae lazyges, XII, 29; H. III, 5. - Sarmatica gens Rhoxolani, H. I, 79.
- Satrius Secundus, IV, 34; - Sciani cliens, VI, 8; - index coniurationis, VI, 47.
- Saturnalia, XIII, 15.
- Saturninus, turbator plebis, III, 27.
- Saturninus Aponius, *vid.* Aponius.
- Saturninus Lusius, XIII, 43.
- Saturninus Vitellius, H. I, 82.
- Saturnus, H. V, 4; - pulsus a Iove, H. V, 2. - Saturni aedes, H. 41; H. I, 27; - stella, H. V, 4; - dies festi, XIII, 15; H. III, 78.
- Saufellus Trogus, XI, 35.
- Saxum, *scil.* Tarpeium, IV, 29; - Tarpeium, VI, 19. - Saxo deiectus, II, 32. - Saxum Gabinum, Albanum, XV, 43; - Seriphium, pro tota insula saxosa et sterili, IV, 21.
- Saxa rubra, H. III, 79.
- Scaeva Didius, H. III, 73.
- Scantia, flaminica Dialis, IV, 16.
- Scapula Ostorius, *vid.* Ostorius.
- Scaurus, Lepidae maritus, III, 23; *vid.* Mamercus Scaurus.
- M. Scaurus Rutilium accusat, III, 66; - suae ipse vitae scriptor, A. 1; - concursu totius civitatis accusatus et defensus, O. 39.
- Scaurus Aurelius, G. 37.
- Scaurus Mamercus, *vid.* Mamercus.
- Scaurus Maximus, XV, 50.
- Sceptuchi, Sarmatarum, VI, 33.
- Scevinus, *vid.* Flavius Scevinus.
- Scholastici, O. 15, 26, 42.
- Scipio, qui cum Caesare bellum gessit, IV, 34; - praefectus cohortis, H. II, 59.
- L. Scipio, Asiaticus, III, 62. - *Alius*, H. III, 72.
- P. Scipio Africanus, II, 59; - Syphacem captum populo romano ostendit, XII, 38; - ab oratoribus non iunioris, O. 40.
- P. Scipio Africanus minor Cottam accusat, III, 66. - Scipiones, II, 33; VI, 2.
- P. Scipio Cornelius, III, 74; - Poppaeae maritus, XI, 2; - censet grates publice agendas Pollanti, XII, 53; - consul, XIII, 25. - Modestum eius de uxore responsum, XI, 4. - Scipionum aduultio in Tiberium, VI, 2.
- Scipio eburnus, IV, 26.
- Scribonia, Augusti coniux, II, 27. - *Alia*, Pisonis mater, H. I, 14.
- Scriboniana ala, H. III, 6.
- Scribonianus Camerinus, II, II, 72.
- Scribonianus Camillus, *vid.* Furius Camillus Scribonianus; - interfectus sub Claudio,

- H. II, 75. - Eius incepta, II. I, 89.
 Scribonianus Crassus, H. IV, 39; - Pisonis frater, H. I, 47.
 Scribonianus Farius, XII, 52.
 Scribonii fratres, XIII, 48; II. IV, 41.
 Scribonius, II, 32. - Scriboniorum familia, II, 27.
 Seydrotthemis, Sinopensis rex, H. IV, 84.
 Scythae, II, 65, 68; VI, 41.
 Scythia, II, 60; VI, 36.
 Secta, VI, 22; XVI, 22; - Cynica, H. IV, 40; - Stoica XIV, 57; XVI, 32.
 Sectiones Neronianae, venditiones bonorum, auctiones, H. I, 20, 90.
 Secundani, H. V, 16; *vid. etiam* Legio secunda.
 Secundus Carinas, XV, 45.
 Secundus Iulius, O. 2, 9.
 Secundus Pedanius, praefectus Urbis, XIV, 42, 43.
 Secundus Pomponius, *vid.* Pomponius.
 Secundus Satrius, Seiani cliens, IV, 34; VI, 8, 47.
 Secundus Vibius, eques romanus, repetundarum damnatur, XIV, 28.
 Seditio exercitus, I, 42; - in legionibus Britannicis, A. 16; - Germanicis, I, 31; H. II, 27; - Pannonicis, I, 16; - in Urbe, II. I, 80; - militaris, II. IV, 46.
 Sedochezorum rex, H. III, 48.
 Segestani, populus, IV, 43.
 Segestes, I, 55; - obsessus a popularibus, I, 57; - eripitur a Germanico, *ibid.* - ingens visu, I, 57, Arminio catenas iniicit, I, 58; - deditus benigneque exceptus, I, 59.
 Segimerus, Segestis frater, I, 71.
 Segimundus, Segestis filius, I, 57.
 Seianus Aelius, praetorii praefectus, I, 24; - cum Druso in Pannoniam mittitur, *ibid.* - collega patris regendis praetorii cohortibus, *ibid.* VI, 8; - morum Tiberii peritus, I, 69; IV, 71; - Pisonem eludit, III, 16; - Claudii filio socer destinatus, III, 29; - laudatur a Tiberio, III, 72; - Liviae adulter, IV, 3; - incipiente adhuc potentia, bonis consiliis notescere volebat, IV, 7; - Drusum veneno necat, IV, 8; - repletor facinororum, IV, 11; - Liviam a Tiberio petit, IV, 39; - Agrippinam evertit, IV, 17; - Tiberio vitam rusticam suadet, IV, 41, 57; - Tiberium obiecto suo corpore protegit, IV, 59; - Agrippinae et Neroni insidias nectit, IV, 54, 67; - consulatus in manu habet, IV, 68; - erga senatores arrogans, IV, 74; - Vulsinensis, VI, 8; - Curt. Atticum opprimit, VI, 10; - quo die mortuus, VI, 25. - Seiani amici praevalidi, III, 35; - artes, IV, 57; - labor, vigilantia, III, 72; potentia, III, 66; - historia, IV, 1; - effigies culta, IV, 2; - stuprum cum Lygdo, IV, 10; - clientes quem accusant, damnant, IV, 34; - libertis et ianitoribus notescere, pro magnifico acceptum, IV, 74; VI, 8; - liberi puniti, V, 9; - bona in fiscum coacta, VI, 2; - socii interfecti, VI, 19; -

- amicitia exitiosa, XIII, 45.
 - Seiano effigiem censuere patres, III, 72; IV, 74; - triumphalia Tiberius triboit, IV, 26.
 Seius Strabo, praetorii praefectus, I, 7; - Seiani pater, I, 24; IV, 1.
 Seius Quadratus, VI, 7.
 Seius Tubero, legatus Germanici, II, 20; - maiestatis accusatur, IV, 29.
 Seleucenses, VI, 42; - obsidentur, XI, 8.
 Selencia, II, 63; - urbs in Parthis, VI, 42, 44. - Eius regimen, VI, 42.
 Seleucia, urbs Syriae, II, IV, 84.
 Seleucus, rex, VI, 42.
 Sefucus, mathematicus, H. II, 78.
 Sellisternia, XV, 44.
 Semnones, populus, II, 45; - nobilissimi Suevorum, G. 39.
 Tib. Sempronius, H. III, 34.
 Sempronius Densus, H. I, 43.
 C. Sempronius Gracchus, O. 18. - Gracchi, III, 27. - Eorum mater, O. 28; - eloquentia, O. 40.
 Sempronius Gracchus, I, 53. - Eius filius.
 C. Sempronius Gracchus, IV, 13; - praetor, VI, 16; - Gracnium accusat, VI, 38.
 Sempronium nomen, I, 53. - Semproniae rogationes, XII, 60.
 Ad Semuncias redacta usura, VI, 16.
 Senatores ingressu aedium pantomimorum prohibentur, I, 77; - arcae operum dant, XV, 32; - in republica dissentiunt, H. II, 91; - in Galliam Narbonensem absque permissu principis abire possunt, XII, 23. - Senatorum adulatio, I, 14; III, 65; XV, 73; - ius Aeduis datur, XI, 25. - Senatorius ordo, II, 32; XII, 4; XIII, 25; H. II, 86; H. IV, 44; A. 4. - Senatoria aetas, XV, 28; H. IV, 42.
 Senatus, pro die senatus, H. IV, 44. - Senatus auspicio institutus, H. I, 84; - infrequens, VI, 12; - iuratus, IV, 21; - habetur, II, 37. - Senatus populi que Rom. nomina obliterata, H. I, 55; - speciosa, H. I, 57; - nunquam obscura, H. II, 32. - Senatus laus et utilitas, H. I, 84; - discrimen, H. II, 52; templum, IV, 15; - commentarii, XV, 74; - magna pars cum Othone ad bellum profecta, H. II, 52; - libertas, Thraesae et Helvidius, A. 2. - In senatus praetextu grande momentum, H. I, 76. - Senatus auctoritas restituitur, XIII, 4, 5. - Senatu cedant, aut moventur pauperes, XII, 52; - probrosi, XI, 25; - egredi, XVI, 21.
 Senatusconsultum cui permissum sit edere munus gladiatorum, IV, 63; - super libro Sibyllae, VI, 12; - per discessionem factum, hoc est, non votis, sed pedum in sententia itione, ibid. - castigandae plebi, VI, 13; - super disciplina haruspicum, XI, 15; - de Gallis in senatum recipiendis, XI, 25; - de mathematicis Italia pellendis, XII, 52; - de procuratoribus Caesaris, XII, 60. - de servorum poena ob interfectos dominos, XIII, 32; XIV, 43; - de supplicationibus ob res

- a Corbulone gestas, XIII, 41; - adversus eos, qui pretio causas orassent, XIII, 42; - de numero gladiatorum edendorum, XIII, 49; - contra praevicarios, XIV, 41; - contra fictas adoptiones, XV, 19; - de gratibus praesidibus agendis, XV, 22; - de reponendis Poppaeae statuis, II, I, 78; - contra accusatores, II, II, 10; - quo Senensium plebes modestiae admoneretur, II, IV, 45. - Senatusconsulta ad aerarium deferre, III, 51; - figere, XII, 53.
- Seneca Annaeus, XII, 8; - praetor fit, *ibid.* - rector imperatoriae iuventutis, XIII, 2; - exsul, XIII, 14; - Burro dignationem retinet, XIII, 20; - increpat a Sullio, XIII, 42; - adulter domus Germanici, *ibid.* - fenerator, *ibid.* - a Nerone in consilium de occidenda matre accitus, XIV, 7; - accusatus, XIV, 65; - accessum orat, XV, 45; - simplici victa vitam tolerat, *ibid.* - nominatur inter coniuratos, XV, 56. - Eius parentes, XVI, 17; - ingenium, XIII, 3; - divitiae, XIII, 42; - potentia morte Burri infracta, XIV, 52; - caedes, XV, 60; - amicitia exitiosa, XV, 71. - Ei imperium destinatum, XV, 65.
- Senecio Claudius, XIII, 12.
- Senecio Herennius, A. 2; - interfectus, A. 45.
- Senecio Tullius in Neronem coniurat, XV, 50; - diu abiit, XV, 56; - impunitate corruptus amicum nominat, *ibid.* - passim con-
- scios edit, XV, 57; - mori adigitur, XV, 70.
- Senensis colonia, II, IV, 45.
- Senones, XI, 24; - Romam incidunt, XV, 41.
- Cn. Sentius Syriae praeficitur, II, 74; - Martiam venescam in Urbem mittit, II, 74; III, 7; - Pisonem Syria abstinere iubet, II, 79; - eum oppugnat, II, 81.
- Sentius, Vespasiani amicus, II, IV, 7.
- Septemtrio, XIII, 53; II, V, 6; - vicinus, II, 23. - Eius rigor, *ibid.* - Septemtrionalis Oceanus, G. 1; A. 10.
- Septemviri, III, 64.
- Septiminius Porcius, II, III, 5.
- Septimius, I, 32.
- Sepultura Iudaeorum, II, V, 5; - Romanorum regum exterminorum, XVI, 6. - Sepultura ne hostes quidem iuvent, I, 22; - prohibiti, VI, 29.
- Scquani, Galliae populus, I, 34; - rebellant, III, 45; - Vindictis socii, II, I, 51; - Iulium Sabinum vincunt, II, IV, 67.
- Scrapis Deus, II, IV, 81, 84.
- Serenus Amulius, II, I, 31.
- Serenus Annaeus, XIII, 13.
- Serenus Vibius, *vid.* Vibius.
- Sergius Galba, *vid.* Galba.
- Serica vestis, II, 33.
- Seriphos insula, II, 85. - Seriphium saxum, IV, 21.
- Serrati, nummi, G. 5.
- Sertorius, III, 73; - unoculus, II, IV, 23.
- Q. Servaeus Commagenis praepositur, II, 56; - Pisonem accusat, III, 13; - sacerdotio augetur, III, 19; - accusatur et damnatur, VI, 7.
- Servile bellum per Italiam, IV, 27.
- Servilia, Sorani filia, XVI, 30;

- ad mortem adigitur, XVI, 33.
- Serviliae leges, XII, 60.
- Serviliani horti, XV, 55; H. III, 38.
- Servilius, VI, 29; - deportatur in insulam, VI, 30.
- M. Servilius, II, 48; - consularis, III, 22; - consul, VI, 31; - moritur, XIV, 19.
- Servilius Caepio, G. 37.
- Servilius Nonianus, O. 23.
- Servius Corn. Orfitus, XII, 41; XVI, 12. - Orfiti domus subversa, II, IV, 42.
- Servius Galba, *vid.* Galba.
- Servius Malugineus, flamen Dialis, III, 58; - provinciam non sortitur, III, 71; - moritur, IV, 16. - Eius filius, Servius Maluginensis, IV, 16.
- Servius Tullius, III, 26; - Lunae templum sacrat, XV, 41; - Capitolium exstruit, H. III, 72. - Servii, H. II, 48.
- Servus accusator domini, XIII, 10. - Servi in dominos non interrogantur, II, 30. - Servi publici, H. I, 43. - Servorum Lepidae sgmna, XII, 65; - ob dominos interfectos poena, XIII, 32; - Pedanii Secundi numerus, XIV, 43; - contumax adversus tormenta fides, H. I, 3; - ministeria per familiam descripta, G. 25.
- Sesostris, Aegypti rex, VI, 28.
- Severus, architectus, XV, 42.
- Severus Alledius, XII, 7.
- Severus Caecina, *vid.* Caecina.
- Severus Cassius, *vid.* Cassius.
- Severus Cerius, tribunus, H. I, 31.
- Severus Cestius, H. IV, 41.
- Severus Claudius, Helvetiorum dux, II, I, 68.
- Severus Curtius, XII, 55.
- Severus Verulanus, *vid.* Verulanus.
- Sevinus Pomptinus, H. I, 77.
- Sexitia, uxor Mamerci Scauri, VI, 29.
- Sextia, XVI, 10; - mortem sumit, XVI, 11.
- Sextilia, Vitelliorum mater, II, II, 64; - Augustae nomine honoratur, H. II, 89. - moritur, H. III, 67.
- Sextilius Felix, II, III, 5; - auxilium dux, II, IV, 70.
- Sextius Africanus, XIII, 19; XIV, 46.
- Sextius Paconianus, VI, 3; - Latinium Latiarem accusat, VI, 4; - in carcere strangulatur, VI, 39.
- Sibylla una an plures fuerint, VI, 12. - Sibyllae liber, *ibid.* - libri aditi, XV, 44. - Sibyllini libri, I, 76.
- Sicilia, IV, 13; - VI, 12; XII, 23. - Siculum fretum, I, 53.
- Sido, XII, 29; - Suevorum rex, XII, 30; II, III, 5; - pro Vespasiano pugnat, H. III, 21.
- Signifer, I, 48; II, 81; III, 20.
- Silana, nobilis femina, XI, 12; XIII, 19.
- Silanus Creticus, *vid.* Creticus.
- Silia, XVI, 20.
- C. Silius, Superioris Germaniae legatus, I, 31; - triumphalia accipit, I, 72; IV, 18; - fabricandae classi praepositor, H, 6; - irruptionem in Catos facit, II, 7, 25; - Sequanorum pagos vastat, III, 45; - propter Germanici amicitiam perit, IV, 18; - mortem sumit, IV, 19. - Eius effigies senatusconsulto

- abolita, XI, 35; - uxor, IV, 19; - filius,
 C. Silius, consul designatus, XI, 5. - Suijio discors, XI, 6; - Romanae inventutis pulcherrimus, XI, 12; - a Messalina amatur, ibid. - nuptias petit, XI, 26; - in Bacchi formam ornatus, XI, 31; - metum dissimulat, XI, 32; - orat, ut mors acceleretur, XI, 35. - Eius uxor, XIII, 19.
 Silius Domitius, XV, 59.
 Silius Italicus, II. III, 65.
 Silius Nerva, IV, 68; - *alius*, XV, 48.
 Silva Arduenna, III, 42; - Caesia, I, 50; - Hercynia, G. 28; - Herculi sacra, II, 12. - Silvae in domo Neronis, XV, 42.
 Silvanus Granius, praetorianorum tribunus, XV, 50; - ad Senecam a Nerone mittitur, XV, 60; - se ipsum interficit, XV, 71.
 Silvanus Plautius, IV, 22.
 Silvanus Pomponius, XIII, 52.
 Silvanus Pompeius, *vid.* Pompeius.
 Silures, Britanniae populus, XII, 32, 33, 38; - legionem romanam vincunt, XII, 40; - a Iulio Frontino domiti, A. 17. - Silurum habitus, A. XI; - pervicacia, XII, 39.
 Simbrini, colles, XI, 13. - Simbruina stagna, XIV, 22.
 Simon Iudaeorum regnum invadit, II. V, 9; - a Quinctilio Varo punitur, ibid.
 Simon, Iudaeorum dux, H. V, 12.
 Simonides, XI, 14.
 Simplex Caecilius, H. II, 60; - consul, H. III, 68.
 Sindes, flumen, XI, 10.
 Singularium ala, H. IV, 70.
 Sinnaces, Parthas, VI, 31, 32; - ab Artabano defecit, VI, 36; ad Tiridatem revertit, VI, 37.
 Sinope, Ponti urbs, II. IV, 83, 84. - Sinopenses, H. IV, 83.
 Sinuessa, oppidum, XII, 66. - Sinuessanae aquae, II. I, 77.
 Siphaces, XII, 38.
 Sipylus mons, II, 47.
 Siraci, populus, XII, 15, 16.
 Sirpicius, centurio, I, 23.
 Sisenna, centurio, II. II, 8.
 Sisenna, historicus, II. III, 51; O. 23.
 Sisenna Statilius Taurus, *vid.* Statilius Taurus.
 Sitones, Germaniae populus, G. 45.
 Smyrna, IV, 56. - Smyrnaei, III, 63; - Publii Rutilii heredes, IV, 43; - petunt, ut templum Tiberii apud se statuatur, IV, 55; - et obtinent, IV, 56. - Eorum origo et officia in populum romanum, IV, 56.
 Sociale bellum, VI, 12. - Sociales copiae, VI, 44; XII, 31.
 Societates equitum romanorum, de publicanis, IV, 6; - vectigalium constitutae, XIII, 50.
 Societatis firmandae mos mirus, XII, 47.
 Sodales Augustales, I, 54; III, 64; - Titii, I, 54.
 Sohemus, Ituraeorum rex, XII, 23; - dono Neronis Sopho- nes rex, XIII, 7; - Vespasiani socius, II. II, 81; - inter auxilia Titi, II. V, 1.
 Solis aedes, XV, 74; - ara, VI, 28. - Solem orientem salutare, H. III, 24.
 Solon, Atheniensium legislator, III, 26.

- Solymi**, populus, H. V, 2.
Somnium Germaici, II, 14;
 - Caecinae, I, 65; - Petrae,
 XI, 4. - Somnium ad spem
 haud dubiam trahit Cesellius
 Bassus, XVI, 1. - Somnio-
 rum interpretes, II, 27.
Sophene regio, XIII, 7.
Sophocles, O. 12.
Sophonius Tigellinus, *vid.* Ti-
 gellinus Sophonius.
Soranus Barea, consul designa-
 tus, XII, 53; - a Nerone
 pervertitur, XVI, 21; - reus
 poposcitur ab Ostorio, XVI,
 23; - accusatur, XVI, 30;
 - damnatur, XVI, 33; -
 Vespasiani amicus, H. IV,
 7; - falso testimonio circum-
 ventus, H. IV, 10. - Sorani
 sancta memoria, H. IV, 10;
 - manibus satisfactum, H.
 IV, 40. - *Vis.* Barea Soranus.
Sors, sortitio, Asiae, III, 71.
 - Sorte Asiae depulsus, III,
 32; - provinciarum, XV,
 19; - quaesturae, A. 6. -
 Sors ea evenit Neroni, XIII,
 15. - Sorte et urna mores
 non discernuntur, XII, 41.
 - Sortem legationibus ponere,
 H. IV, 8. - Sorte ducti, I,
 54; III, 21; VI, 2; XIII,
 29; H. IV, 40; A. 28; -
 habere Asiam, III, 58. -
 Sortes Germaeorum, G. 10.
 - Legiones sortinuntur de or-
 dioe agminis, H. II, 41. -
 Regnum lusu sortiri, XIII, 15.
Sosia Galla, Sili uxore, IV, 19;
 - in exilium agitur, IV,
 20; - ob cultum Agrippinae,
 IV, 52.
Sosianus Antistius, *vid.* Anti-
 stius.
Sosibius, educator Britannici,
 XI, 1; - sestercium decies
 donatur, XI, 4.
C. Sosius Iudaeos subegit, II,
 V, 9.
Sostratus, sacerdos, H. II, 4.
Soza, oppidum Dandariae,
 XII, 16.
Spadonum agmen, H. III, 40;
 - greges, H. II, 71.
Spartacus, XV, 46; - Italiam
 urens, III, 73.
Spartani, II, 60. - Spartano-
 rum leges, III, 26.
Spectaculum gladiatorum, IV,
 62; XI, 22; H. II, 71. -
 Spectacula gladiatorum fera-
 rumque, H. II, 94; - ne ma-
 gistratus provinciarum ede-
 rent, vetitum, XIII, 31.
Spei aedes, II, 49.
Spelunca, villa, IV, 59.
Spicea corona, XI, 4.
Spintriae, VI, 1.
Spurinna Vestricius, *vid.* Ve-
 stricius.
Spurius Lucretius, VI, 11.
Stagnum Agrippae, XV, 37;
 - structum ad proelium na-
 vale, XII, 56. - Stagna in
 domo Neronis, XV, 42.
Staius, tribunus, IV, 27.
Statilia Messalina, XV, 68.
Statilius Sisenna Taurus, con-
 sul, II, 1; - praefectus Ur-
 bis, VI, 11; - pervertitur,
 XII, 59; - accusante Tar-
 quitio Prisco, XIV, 46.
Staius, tribunus, XV, 60.
Statius Annaeus, XV, 64.
Statius Domitius, XV, 71.
Statius Marcus, II, 1, 43.
Statius Proximus, XV, 50; -
 moritur, XV, 71.
Stativa, H. I, 66; - castra,
 III, 21.
Statoris Iovis aedes, XV, 41.
Statua Augusti, I, 73; - Mar-
 celli altius, quam Caesarum
 sita, I, 74; - Claudiae vim
 ignium bis elapsa, IV, 64;

- abolita, XI, 35; - uxor, IV, 19; - filius,
- C. Silius, consul designatus, XI, 5. - Sullio discors, XI, 6; - Romanae iuventutis pulcherrimus, XI, 12; - a Messalina auatur, *ibid.* - nuptias petit, XI, 26; - in Bacchi formam ornatus, XI, 31; - metum dissimulat, XI, 32; - orat, ut mors acceleretur, XI, 35. - Eius uxor, XIII, 19.
- Silius Domitius, XV, 59.
- Silius Italicus, H. III, 65.
- Silius Nerva, IV, 68; - *alius*, XV, 48.
- Silva Arduenna, III, 42; - Caesia, I, 50; - Hercynia, G. 28; - Herculi sacra, II, 12. - Silvae in domo Neronis, XV, 42.
- Silvanus Granius, praetorianorum tribunus, XV, 50; - ad Senecam a Nerone mittitur, XV, 60; - se ipsum interficit, XV, 71.
- Silvanus Plautius, IV, 22.
- Silvanus Pomponius, XIII, 52.
- Silvanus Pompeius, *vid.* Pompeius.
- Silures, Britanniae populus, XII, 32, 33, 38; - legionem romanam vincunt, XII, 40; - a Iulio Frontino domiti, A. 17. - Silurum habitus, A. XI; - pervicacia, XII, 39.
- Simbruini, colles, XI, 13. - Simbruina stagia, XIV, 22.
- Simon Iudaeorum regnum invadit, II. V, 9; - a Quinctilio Varo punitur, *ibid.*
- Simon, Iudaeorum dux, H. V, 12.
- Simonides, XI, 14.
- Simplex Caecilius, H. II, 60; - consul, H. III, 68.
- Sioetes, flumen, XI, 10.
- Singularium ala, H. IV, 70.
- Sinnaces, Parthus, VI, 31, 32; - ab Artabano deficit, VI, 36; ad Tiridatem venit, VI, 37.
- Sinope, Ponti urbs, II. IV, 83, 84. - Sinopenses, H. IV, 83.
- Sinuessa, oppidum, XII, 66. - Sinuessanae aquae, II. I, 77.
- Siphaces, XII, 38.
- Sipylos mons, II, 47.
- Siraci, populus, XII, 15, 16.
- Sirpicius, centurio, I, 23.
- Sisenna, centurio, II. II, 8.
- Sisenna, historicus, II. III, 51; O. 23.
- Sisenna Statilius Taurus, *vid.* Statilius Taurus.
- Sitones, Germaniae populus, G. 45.
- Smyrna, IV, 56. - Smyrnaei, III, 63; - Publii Rutilii beredes, IV, 43; - petunt, ut templum Tiberii apud se statuatur, IV, 55; - et obtinent, IV, 56. - Eorum origo et officia in populum romanum, IV, 56.
- Sociale bellum, VI, 12. - Sociales copiae, VI, 44; XII, 31.
- Societates equitum romanorum, de publicanis, IV, 6; - vetigalium constitutae, XIII, 50.
- Societatis firmandae mos mirus, XII, 47.
- Sodales Augustales, I, 54; III, 64; - Titii, I, 54.
- Sohemus, Ituraeorum rex, XII, 25; - dono Neronis Sophernes rex, XIII, 7; - Vespasiani socius, II. II, 81; - inter auxilia Titi, II. V, 1.
- Solis aedes, XV, 74; - ara, VI, 28. - Solem orientem salutare, H. III, 24.
- Solon, Atheniensium legislator, III, 26.

- Solymi, populus, H. V, 2.
 Somnium Germanici, II, 14;
 - Caecinae, I, 65; - Petrae,
 XI, 4. - Somnium ad spem
 haud dubiam trahit Cesellius
 Bassus, XVI, 1. - Somnio-
 rum interpretes, II, 27.
 Sophene regio, XIII, 7.
 Sophocles, O. 12.
 Sophonius Tigellinus, *vid.* Ti-
 gellinus Sophonius.
 Soranus Barea, consul designa-
 tus, XII, 53; - a Nerone
 pervertitur, XVI, 21; - reus
 poposcitur ab Ostorio, XVI,
 23; - accusatur, XVI, 30;
 - damnatur, XVI, 33; -
 Vespasiani amicus, H. IV,
 7; - falso testimonio circum-
 ventus, H. IV, 10. - Sorani
 sancta memoria, II. IV, 10;
 - manibus satisfactum, H.
 IV, 40. - *Vid.* Barea Soranus.
 Sors, sortitio, Asiae, III, 71.
 - Sorte Asiae depulsus, III,
 32; - provinciarum, XV,
 19; - quaesturae, A. 6. -
 Sors ea evenit Neroni, XIII,
 15. - Sorte et urna mores
 non discernuntur, XII, 41.
 - Sortem legationibus ponere,
 H. IV, 8. - Sorte ducti, I,
 54; III, 21; VI, 2; XIII,
 29; H. IV, 40; A. 28; -
 habere Asiam, III, 58. -
 Sortes Germanorum, G. 10.
 - Legiones sortiuntur de or-
 dine agminis, H. II, 41. -
 Regnum lusu sortiri, XIII, 15.
 Sosia Galla, Silii uxor, IV, 19;
 - in exilium agitur, IV,
 20; - ob cultum Agrippinae,
 IV, 52.
 Sosianus Antistius, *vid.* Anti-
 stius.
 Sosibius, educator Britannici,
 XI, 1; - sestercium decies
 donatur, XI, 4.
 C. Sosius Iudaeos subegit, H.
 V, 9.
 Sostratus, sacerdos, H. II, 4.
 Soza, oppidum Dandaricae,
 XII, 16.
 Spadonum agmen, H. III, 40;
 - greges, H. II, 71.
 Spartacus, XV, 46; - Italiam
 urens, III, 73.
 Spartani, II, 60. - Spartano-
 rum leges, III, 26.
 Spectaculum gladiatorum, IV,
 62; XI, 22; H. II, 71. -
 Spectacula gladiatorum fera-
 rumque, H. II, 94; - ne ma-
 gistratus provinciarum ede-
 rent, vetitum, XIII, 31.
 Spei aedes, II, 49.
 Spelunca, villa, IV, 59.
 Spicea corona, XI, 4.
 Spintriae, VI, 1.
 Spurinna Vestricius, *vid.* Ve-
 stricius.
 Spurius Lucretius, VI, 11.
 Stagnum Agrippae, XV, 37;
 - structum ad proelium na-
 vale, XII, 56. - Stagna in
 domo Neronis, XV, 42.
 Staius, tribunus, IV, 27.
 Statilia Messalina, XV, 68.
 Statilius Sisenna Taurus, con-
 sul, II, 1; - praefectus Ur-
 bis, VI, 11; - pervertitur,
 XII, 59; - accusante Tar-
 quitio Prisco, XIV, 46.
 Statius, tribunus, XV, 60.
 Statius Annaeus, XV, 64.
 Statius Domitius, XV, 71.
 Statius Marcus, H. I, 43.
 Statius Proximus, XV, 50; -
 moritur, XV, 71.
 Stativa, H. I, 66; - castra,
 III, 21.
 Statoris Iovis aedes, XV, 41.
 Statua Augusti, I, 73; - Mar-
 celli altius, quam Caesarum
 sita, I, 74; - Claudiae vim
 ignium bis elapsa, IV, 64;

- D. Iulii ab occidente in orientem sponte conversa, H. I, 86; - illustris Agricola posita, A. 40; - laureata, IV, 73; - triumphalis, H. I, 79; - aurea, H. I, 36. - Statuae iussu Neronis Pergamo auctae, XVI, 23; - Vitellii deiectae, H. III, 85; - irrumpentibus in Capitolium vice muri obiectae, H. III, 71; - oratorum, O. 8. - Statuae honor ducibus decretus, A. 40. - Statuas auro vel argento solidas prohibet Nero, XIII, 10.
- L. Stertinius, H. I, 17; - Bructeros fundit, I, 60; - Segestis fratrem in deditionem accepit, I, 71; - Angrivarios fundit, H. I, 8; - et in deditionem accepit, H. I, 22.
- Stipendiarius, IV, 73. - Stipendiaria Italia, XI, 22. - Stipendiarii, IV, 20.
- Stipendium militis diurnum, I, 17; - praetorianorum, I, 17. - Stipendia sine tributis haberi non possunt, H. IV, 74. - Romani milites stipendia a Gallis orant, H. IV, 36. - Stipendia facere, III, 1; - merere, XIII, 55. - Stipendia etiam sumuntur pro annis militiae, ut stipendia vicena meriti, I, 36; - quadraginta explevisse, III, 33; - semidecena, I, 36; - tricecena, I, 35; - tricena aut quadragena, I, 17. - Stipendiorum sexdecim finis, I, 78. - Stipendia triginta quinque fecerat, H. III, 75. - Stipendia, I, 81; - acta, VI, 3; - iusta, H. IV, 46. - Stipendiorum numerus, I, 44; - militum spectare, H. IV, 46. *Vid.* Indicem verborum.
- Stipes dabantur, XIV, 15; - argenti aurique iniectae, H. IV, 53. - Stipes congerere, H. V, 5.
- Stoechades, insulae, H. III, 43.
- Stoica secta, XVI, 32. - Stoici, H. III, 81. - Stoicorum arrogantia, sectaque, XIV, 57; - placita, H. IV, 5; - civitas, O. 31.
- Strabo Acilius, XIV, 18.
- Strabo Seius, *vid.* Seius.
- Stratonicensis, III, 62.
- Stratonicia Venus, III, 53.
- Suardones, Germaniae populus, G. 40.
- Sublaqueum, stagnum, XIV, 22.
- Subrius Dexter, H. I, 31.
- Subrius Flavius in Neronem coniurat, XV, 49; - Neronem occisurus, XV, 50; - inter ipsam cognitionem, XV, 58; - imperium Senecae destinat, XV, 65; - proditur, XV, 67.
- Subsignanus miles, H. I, 70; H. IV, 33.
- Succinum, G. 45.
- Sudantur thura, G. 45.
- Suedius Clemens, H. I, 87; - dux Othonis, Narbonensem provinciam aggreditur, H. II, 12.
- Suessae Pomestia, H. III, 72.
- C. Suetonius Paullinus, Britanniae legatus, XIV, 29; - Londinium pergit, XIV, 33; - aciem contra Britannos parat, XIV, 34; - Britannos magno proelio vincit, XIV, 37; - consul fit, XVI, 14; - dux Othonis, H. I, 87; - inter praecipuos, H. I, 90; H. II, 23; - res

- egregias gerit, H. II, 23; - cunctator natura, H. II, 25; - rei militaris callidissimus, H. II, 31; - Othoni suadet bellum ducere, H. II, 32; - necessariis magis defensionibus, quam honestis usus, H. II, 60; - proconsul Britanniae, A. 14; - laudatur, A. 5. - Eius fuga post proelium, H. II, 44.
- Suevia, G. 43. - Sueviae finis, G. 45. - Suevi, H. II, 63; G. 38, 43, 45; A. 28; - et Sarmatae coorti, H. I, 2; - imminentes, I, 44; - pace obstricti, H. II, 25; - orantes auxilium, H. II, 44; - regem a Druso accipiunt, XII, 29; - unde dicti, G. 2. - Suevorum ingenui, servi, G. 38; - pars Isidi sacrificat, G. 9. - Suevorum veteres praedae apud Marcomannos, H. II, 62; - pars in secretoria Germaniae porrigitur, G. 41.
- Sugambri, H. II, 26; - excisi, XII, 39. - Sugambra cohors, IV, 47.
- Suggestus apud signa, in quo aurea Galbae statua, H. I, 36.
- Suilius Caesoninus, XI, 36.
- M. Suilius, consul, XII, 25.
- P. Suilius, Germanici quaestor, IV, 31; - in insulam anovetur, ibid. - accusat Asiaticum, XI, 1; - Petras equites romanos, XI, 4; - continuus accusandis reis, XI, 5; - damnatur, XIII, 42; - in insulas Baleares pellitur, XIII, 43.
- Suiones, Germaniae populus, G. 44.
- L. Sulla, H. II, 55; - Lepidae proavus, III, 22; - dictator, III, 27; - Mithridatem vincit, III, 62; - adiutus a Smyrnaeis, IV, 56; - et Byzantiis, XII, 62; - irridetur a Caligula, VI, 46; - iudicia senatui tradidit, XI, 22; - pomerium protulit, XII, 23; - cum Mario bellavit, XII, 60; - ab oratoribus non immanis, O. 40; - nobilium saevissimus, H. II, 38; - Capitolium instaurat, H. III, 72; - his in Urbe confluit, H. III, 83. Sullae dominatio, I, 1. - *Alius*, III, 31; - consul, VI, 15. Sulla Cornelius, XIII, 23; *vid.* et Cornelius.
- Sulla Faustus, *vid.* Faustus Sulla.
- Sullanus, centurio, III, 75.
- Sulpicia, *scil.* familia, III, 58; - nobilitas, H. I, 15.
- Sulpitia Prætextata, Crassi uxor, H. IV, 42.
- Sulpicius Camerinus, proconsulare imperium in Africa habuerat, XIII, 52.
- Sulpicius Florus, H. I, 43.
- Sulpicius Quirinus, *vid.* Quirinus.
- Sulpicius Rufus, Iudi procurator, XI, 35.
- C. Sulpicius, consul, III, 52.
- Sulpiciorum familia, III, 48.
- Sulpitius Asper, XV, 49; - coniurat contra Neronem, XV, 50; - iussam poenam subit, XV, 68.
- Sumptuaria lex, III, 52.
- Sunici, German. populus, H. IV, 66.
- Suovetaurilia, VI, 37; H. IV, 53.
- Superior exercitus, Germaniae Superioris, H. I, 55, 56, 57; H. IV, 37; - provincia, H. V, 19; - ripa Rheni, H. IV, 59; - Germaniae, H. IV, 70.

Superstitio, pro reverentia sacerorum, I, 79; II. IV, 83; - opponitur religionibus, II. V, 13. - Superstitione discors Aegyptus, II. I, 11. - Superstitio de vaticiniis et astrologia, H. II, 78. - Superstitione infecti, II, 85. - Superstitiones, II. IV, 81; - externae, XI, 15; - magicae, XII, 59; - sacrae, XIV, 30; - vetustae, III, 60. - Superstitionum persuasio, A. 11.

Supplicationes, gratiae Diis actae, ob supplicia civium, II, 32; - ob res bene gestas, XIII, 41; - ob occisam a principe matrem apud omnia pulvinaria, XIV, 12; - ob Neronis amorem in rempublicam, XIV, 59; - ob natam principi filiam, XV, 23. - Supplicatum Vulcano, Cereri, Proserpinae, post incendium Romae, XV, 44.

Supplicium servile, H. IV, 11; - triumvirale, V, 9. *Vid.* Indicem verborum.

Surena, VI, 42.

Suri, *vid.* Syri.

Suria, *vid.* Syria.

Surrentum, VI, 1.

Surrentinum promontorium, IV, 67.

Syena, urbs, II, 61.

L. Sylla Cornelius, *vid.* Sulla.

Sylla Faustus, XII, 52.

Syllana ala, II. I, 70; H. II, 17.

Syphax, XII, 38.

Syracusae, XIII, 49. - Syracusanorum civitas, *ibid.*

Syri, II, 60. - salutant solem orientem, II. III, 24.

Syria, I, 42; II, 43, 55, 58, 69, 70, 74, 78, 81, 82, 83; - IV, 5; V, 10; VI, 27, 31, 37; XIII, 22; II. I, 10, 76; II. II, 2, 6, 73, 80, 87;

H. IV, 3, 17; H. V, 1, 26; - provincia, II, 42; XII, 23; XIII, 8; A. 40; - invadenda, XV, 9; - vacua, permissa Corbuloni, XIV, 26; - diminutionem tributi orat, II, 42. - Syriae caput Antiochia, II. II, 79; - equites, XII, 55; - legatus, XI, 10; - legiones, H. I, 10, 76; H. II, 6; - praeses, VI, 41; - rector, II, 4; - Atilius Rufus, A. 40. - Syriacus exercitus, II. II, 8.

T.

Tabulae duodecim, VI, 16; - finis aequi iuris, III, 27; - nuptiales, XI, 30; - plumbeae, II, 69; - publicae, XIII, 23, 28. *Vid.* Indicem verborum.

Tabularia, in quibus causae actae, O. 39.

Tacfarinas bellum in Africa movet, II, 52; - a Furio Camillo funditur, *ibid.* - bellum renovat, III, 20; - vincitur, III, 21; - ab Apronio pellitur in deserto, *ib.* - Africam inquietam habet, III, 32; - legatos ad Tiberium mittit, III, 73; - a Blaeso funditur, III, 74; - auctus Maurorum auxiliis adhuc raptat Africam, IV, 23; - a Dolabella superatur, IV, 24; - ruens in tela occiditur, IV, 25. - Tacfarinatis frater, III, 74. - Tacfarinatem frumento invantes, IV, 13.

Tacitus, de suis Annalibus, IV, 32, 33; - divinam opem agnoscit, H. IV, 78; - res Da-

- mitiani composuit, XI, 11;
 H. I, 1; - diversa auctorum
 sub nominibus ipsorum tra-
 dit, XIII, 20; - praetor, XI,
 11; - quindecimvir, ibid.
 - uxorem ducit, A. 9. - Eius
 dubium de regimine rerum,
 VI, 22.
 Tactae de caelo aedes, XIII,
 24; - regiones, XIV, 12.
 Talus Geminus, XIV, 50.
 Tamesa, Britanniae flumen,
 XIV, 32. - Tamesae aestua-
 rium, ibid.
 Tanais, amnis, XII, 17.
 Tanfana, Marsorum templum,
 I, 51.
 Tantalus, IV, 56.
 Tarentum, XIV, 12; H. II, 83;
 - infrequens, XIV, 27. -
 Tarentinum foedus, I, 10.
 Tarpeia rupes, H. III, 71. -
 Tarpeium saxum, VI, 19.
 Tarquinius Priscus, IV, 65; -
 fundamenta Capitolii iecit, H.
 III, 72.
 Tarquinius Superbus, VI, 11;
 - Capitolium exstruit, H. II,
 72; - pulsus, III, 27. - Tar-
 quinii exacti, XI, 22.
 Tarquitiu Crescens, XV, 11.
 Tarquitiu Priscus, XII, 59;
 - repetundarum damnatur,
 XIV, 46.
 Tarracina, III, 2; H. III, 60,
 76, 85; H. IV, 2; - a Ve-
 spasiano occupatur, H. III, 57;
 - a Vitellio expugnatur, H. III,
 77; - intra moenibus situque,
 H. III, 57; - municipium,
 H. IV, 5. - Tarracinensis
 colonia, I, 78. - Tarraci-
 nenses, II, IV, 3.
 Tarsa, dux Thracum, IV, 50.
 Tartarus, flumen, H. III, 9.
 Tatii sodales, I, 54.
 T. Tatiu, rex Sabinorum, I,
 54; - Romanu auget, XII,
 24. - Ei sacerdotium a Ro-
 mano sacratum, H. II, 95.
 Tatiu Gratiannu, VI, 38.
 Tannu, Britanniae aestuarium,
 A. 22.
 Tannu, mons, I, 56; XII, 28.
 Tannannitium regio, XIV, 24.
 Tauri, populu, XII, 17.
 Taurina ala, H. I, 59, 64; -
 colonia, H. II, 66. - Tau-
 rinorum Augusta, H. II, 66.
 Taurorum litora, XII, 17;
 Taurus III, 72.
 Taurus Antoniu, tribunus prae-
 torii, H. I, 20.
 Taurus Statiliu, H. I, 1; VI,
 11; XII, 59; XIV, 46.
 Taurus mons, VI, 41; XII,
 49; XV, 8. - Tauri iugum,
 XV, 10.
 Q. Tediu, I, 10.
 Telamon, III, 62.
 Teleboi, populu, IV, 67.
 L. Telesinu, consul, XVI, 14.
 Temni, populu, II, 47.
 Templu Aesculapii, IV, 12;
 - Apollini, H. III, 65; -
 Augusti apud Nolam, IV, 57;
 - a Tiberio structum, VI,
 45; - in Asia, IV, 55; -
 in Tarraconensi colonia, I,
 78; - et Romae, IV, 37;
 - Caesaris, H. I, 42; - Ce-
 reris, XV, 53; - Clandii,
 XIII, 31; - Concordiae, H.
 III, 68; - Dianae, IV, 43;
 - Fecunditatis, XV, 23; -
 Florae, II, 49; - Fortis For-
 tunae, II, 41; - Fortunae,
 XV, 35; - Fortunae eque-
 stris, III, 71; - Herculis,
 XV, 41; - Hierosolymitanum,
 H. V, 8; - occupatur ab E-
 leazaro, H. V, 12; - a Pom-
 peio, H. V, 9; - cuius fores
 sponte expansae, H. V, 13;
 Iani, II, 49; - Iovis, IV,
 67; XIII, 24; - Iovis Disi,

- H. IV, 83; - Iulii, H. I, 42;
- Lunae, XV, 41; - Mar-
tis Ultoris, H. 64, III, 18;
XIII, 8; - Matris Deum,
IV, 64; - Mephitis, H. III,
33; - Minervae, XIII, 24;
- Neronis XV, 74; - Ne-
ronis filiae, XV, 23; - Ro-
mae, IV, 56; - Salutis, XV,
53, 74; - Saturni, II, 41;
H. I, 27; - Serapidis, H. IV,
84; - Solis, XV, 74; - Spei,
II, 49; - Tanfae, I, 51;
- Tiberii IV, 15, 37, 55,
etc. - urbis Romae apud
Smyrnaeos, IV, 56; - Ve-
neris, IV, 43; - Veneris
Genetricis, XVI, 27; - Ve-
neris Paphiae, H. II, 2; -
Veneris Stratoniceidis, III,
63; Vestae, XV, 36, 41; H.
I, 43. - Tempia compleban-
tur pessimis servitiorum, III,
60.
- Tencteri, Germaniae populus,
H. IV, 77; G. 3a, 38; -
Ansibarios deserunt, XIII,
56; - Civilis socii, H. IV,
21; - legatos ad Agrippinen-
ses mittunt, H. IV, 64. -
Eorum situs, ibid. - Ten-
cterorum agri, XIII, 56.
- Tenii, populus, III, 63.
- M. Terentius, ob amicitiam Se-
iani reus, VI, 8; - se de-
fendit, et absolvitur, ibid.
- Tereutius Evocatus, H. I, 41.
- Terentius Lentinus, XIV, 40.
- Termestini, Hispaniae populus,
IV, 45. - Termestinae na-
tionis quidam, IV, 45.
- Terra mater, G. 40. - Terrae
motus, II, 47; IV, 13; -
Romae, XII, 43; - Apamae,
XII, 58; - in Campania,
XV, 22. - Terrae tremor,
XIV, 27. - Terrae rariores,
caussa tempestatum, A. 10.
- Terracina, *vid.* Tarracina.
- Tertiadecimani, H. II, 67. -
Tertiadecima legio, I, 37;
- *vid.* et Legio XIII.
- Tertiani, XIII, 38; H. III, 24;
H. V, 1; - *vid.* et Legio III.
- Tertius Iulianus, *vid.* Iulianus
Tertius.
- Tertullinus Valcatius, H. IV, 9.
- Tesserarius speculatorum, H.
I, 25.
- Testamentum Acerroniae, XIV,
6; - Agrippae, A. 43; - An-
teii, XVI, 14; - Augusti,
I, 8; - Claudii haud recita-
tum, XII, 63; - Iuniae, III,
76; - Liviae, V, 1; - diu
irritum, Pisonis paupertate
firmum, H. I, 48; - T. Vi-
nii magnitudine opem irri-
tum, ibid. - Germanis nul-
lum, G. 20. - Testamentum
obsignare, XV, 54; XIV,
14. - Testamenta Othonia-
norum rata, H. II, 62.
- Testudo, H. IV, 23; - densa,
H. III, 27; - disiecta, flui-
tans, H. III, 27; - facta,
XII, 35; - iterata, H. III,
28. - In testudinem conglom-
bari, XIII, 39; - glomerari,
H. III, 31. - Testudinem
admovere, H. III, 84.
- Tetrarchae, XV, 25.
- Teucer, III, 62.
- Teutoburgiensi saltus, I, 60.
- Teutoni, populus, H. IV, 73.
- Thala, Africae praesidium, III,
21.
- Thamiras, Cilix, H. II, 3.
- Theatralis lascivia, XI, 13; -
licentia, XIII, 24. - Thea-
trales artes, XIV, 21; - ope-
rae, I, 16.
- Theatrum Marcelli, III, 64;
- Neapolitanorum, XV, 33;
- Pompeii igne fortuito hau-
stum, III, 72; - quomodo

- olium fuerit, XIV, 20. - Eius scena a Tiberio structa, VI, 45; - magnitudo populi in eo, XIII, 54; - Pompeianum, VI, 45; - vitio ipsi versum, XIV, 20. - Theatri licentia, I, 77. - In theatro consultant Antiochenses, H. II, 80. - Theatris emoliti milites, H. III, 2.
- Thebae, urbs Aegypti, II, 60.
- Theophanes, VI, 18.
- Theophilus, II, 55.
- Thermaeus sinus, V, 10.
- Thermus Minucius, XVI, 20.
- Thermus Minutius, VI, 7.
- Theseus, IV, 56.
- Thessali, populus, VI, 34.
- Thracas, II, 64; - Romanis militans, IV, 48; II, 1, 68. - Thracum gentes, IV, 46. - Thracia, II, 66, 67; III, 38; IV, 5; VI, 10; H. I, 5, 11. - Thraciae rex, II, 64. - Thracium bellum, XII, 63. - Thraciae urbes, II, 54.
- Thrasca Paetus, XIII, 49; - quum in Agrippinam statueretur, senatu exit, XIV, 12; XVI, 21; - omnem occasionem ad bonum publicum vertit, XV, 20; - prohibetur aspectu principis, XV, 23; - occursum Neronis, XVI, 24; - Patavio oriundus, XVI, 21; - accusatus, XVI, 22; - codicillos ad Neronem componit, XVI, 24; - accepto mortis arbitrio, XVI, 33; - venas senat, XVI, 35; - ad exemplar verae gloriae lectus, II, 11, 91; - Vespasiani amicus, H. IV, 7; - laudatus Aruleno Rustico, A. 2. - Eius sententia super Antistio, XIV, 48; - firmitudo animi, XIV, 49; - laus insignis, XVI, 21; - libertas, H. IV, 5.
- Thrasyllus, VI, 20. - Eius filius, VI, 22.
- Thubascum, Africae oppidum, IV, 24.
- Thule insula, A. 10.
- Thura, G. 45.
- Thurii, XIV, 21. - A Thuris accita equorum certamina, ibid.
- Thyestes, O. 3.
- Tiberiana domus, H. I, 27.
- Tiberinus amnis, H. I, 86. - Tiberina ostia, XV, 42.
- Tiberiolus meus, VI, 5.
- Tiberis, I, 76. - Tiberis inundatio, H. I, 86. - Ob moderandas Tiberis exundationes actum in senatu, I, 79. - In Tiberim tracta corpora, VI, 19; - iactum frumentum, XV, 18.
- Tiberius Nero, Caesaris pater, I, 10; V, 1; VI, 51.
- Tiberius Caesar, I, 1; II, I, 16; - imperator appellatur ab Augusto, I, 3; - matris literis ad aegrotantem Augustum accitus, I, 5; - rerum potitur, ibid. - Germanicum timet oditque, I, 7, 52; - Augusti heres, I, 8; - obscurus in diceudo, I, 11; - non omittit caput rerum, I, 47; - simulat iter ad exercitus, ibid. - Iuliam olim uxorem nocat, I, 53, - inter sodales Augustales, I, 54; - irritus ex Germania discedit, I, 59; - cuncta Germanici in deterius trahit, I, 62; - Agrippinam odit, I, 63; - in acta sua iurari praeibet, I, 72; - Patris patriae nomen recusat, ibid. - legem maiestatis reducit, I, 72; - sena-

tori pauperi subvenit, I, 75; - simulacra libertatis senatui praebebat, I, 77; - continuat imperia, I, 80; - provincias quibusdam mandavit, quos egredi urbe non erat passurus, I, 80; - imperator salutatur a militia, II, 18; - novus ab Augusto in Germaniam missus, plura consilio quam vi perfecit, II, 26; - Urgulaniae adfuturus apud praetoris tribunal, II, 34; - nomine Germanici, trecentos plebi sestertios virum dedit, II, 42; - Syria Creticum Silanum demoverat, II, 43; - ut proprium et sui sanguinis Drusum fovebat, *ibid.* - Drusum juvenem, urbano luxu lascivientem, melius in castris haberi rebatur, II, 44; - Maroboduum undecim legionibus petit, II, 46; - duodecim celebres Asiae urbes collapsas nocturno motu terrae iuvat, II, 47; - hereditates nisi amicorum non adiit, II, 48; - ut honestam innocentium paupertatem levavit, ita prodigos et ob flagitia egenos movit senatu, *ibid.* - probrosis sermonibus illusit, II, 50; - tertium consul, II, 53; - etiam fortuita ad gloriam vertit, II, 84; - dominus dici non vult, II, 87; - spernendis rumoribus validus, III, 10; - firmus adversum pecuniam, III, 18; - quartum consul, III, 31; - in Campaniam concessit, *ibid.* - missis ad senatum literis motam rursus Africam incursu Tacfarinatis docuit, III, 32; - patres castigat, quod cuncta curarum ad prin-

cipem reicerent, III, 35; - animi firmitudinem ostendit, III, 44; IV, 8; - interiectu temporis non mitigabatur, III, 51; VI, 38; - antiquae parcimoniae princeps, III, 52; - tribuniciae potestatis socius Augusto, III, 56; - annuus pontifex, III, 59; - id Blaeso tribuit ut imperator a legionibus salutaretur, III, 74; - omissus in testamento Iuniae, III, 76; - variis artibus Seiani devinctus, IV, 1; - occultus, IV, 1, 52; - in deterius mutatur, IV, 6; - constans in morte Drusi, IV, 8; - eum laudat pro rostris, IV, 12; - nunquam domui Germanici mitis, IV, 17²⁹; - spernendis honoribus validus, IV, 37; - omnia facta dictaque Augusti vice legis observat, *ibid.* - ambitiosus in posteros, IV, 38; VI, 46; - in Campaniam proficiscitur, IV, 57; - eius habitus in senectute, *ibid.* - imperium Liviae artibus adsecutus, *ibid.* - in insulam Capreas se abdit, IV, 67; - dissimulationem diligit, IV, 71; - ludibria seriis permiscere solitus, VI, 2; - debitoribus subvenit, VI, 17; - Galbae praesagit imperium, VI, 20; - Chaldaeorum artem calluit, VI, 20; - callidus et tegendis sceleribus obscurus, VI, 24; - contemptor suae infamiae, VI, 38; - ambitionis, VI, 45; - non omisit incepta, VI, 32; - futurorum providus, VI, 46; - vestium aggesta necatur, VI, 50; - Germanos haud impune perculit, G. 37; - lu-

liae gentis sacerdotium Augustale sacrat, II. II, 95; - Augusti consilia pro praecceptis habet, A. 13; - annis xxiii imperat, O. 17. - Tiberii vita et mores, II, 4; VI, 51; - liberalitas, II, 48; - parcimonia, III, 52; - saevitia in Druso nepote, VI, 23, 24; - dominatio violentior mortua matre, V, 3; - literae et mandata in Germanicum, III, 16; - super luxu civitatis, III, 53; curia egredientis verba, III, 65; - templum Smyrnae, IV, 56; - victoriae triumphique, I, 34; - periculum in specu, IV, 59; - magnificentia, II, 48; IV, 64; VI, 45; - effigies cunctis circumflagrantibus incolumis, IV, 64; - et Sciani effigies circum aram Anicitiæ, IV, 74; - libidines, VI, 1; - literae ad senatum, VI, 6; - calliditas, XI, 3; - eloquentia, XIII, 3; - cautissima senectus, II. II, 76. - Tiberio non fas infringere dicta divi Augusti, I, 77; - laeta mors Germanici, III, 2; - templum decretum, IV, 15; - aliud in Hispania Ulteriore, IV, 37; - sua ipsi flagitia in supplicium verterant, VI, 6. - Quanto rarior apud Tiberium popularitas, tanto laetioribus accepta, III, 69. - Sub Tiberio pacis adversa, H. I, 89. - Sub Tiberio principe, legio in Africa auxiliaque tutandis imperii finibus proconsuli parebant, II. IV, 48.

Tiberius, Drusi filius, VI, 46.
Tiberius Alexander, eques romanus, XV, 28; - Aegypti

praefectus, H. I, 11; - in Vespasianum pronus, H. II, 74; - sacramento Vespasiani legiones adigit, II. II, 79.

Tiburs, VI, 27; - Tiburtum fines, XIV, 22.

Ticinum, oppidum, III, 5; II. II, 17, 27, 30, 68, 88.

Tigellinus Sesonius, XIV, 48;

- praefectus praetorii, XIV,

51; - validus apud Neronem,

XIV, 50, 57; XV, 50; -

malis tantum artibus pollet,

XIV, 57; - celeberrimus epu-

las parat, XV, 37; - Fenicius

Rufus criminatur, XV, 50;

- coniuratos saeviter percun-

ctatur, XV, 58; - triumphale

decus obtinet, XV, 72; -

Antei testamentum obsiguari

iubet, XVI, 14; - heredita-

tatum captator, XVI, 17, 19;

- muri adigitur, II. I, 72;

- eius proximus Maevius Pu-

dens, II. I, 24; - in eum

ancillae Octaviae dictum,

XIV, 60.

Tigranes, Armeniae rex, II,

3; - supplicio adicitur, VI,

40.

Tigranes, Cappadox, Armeniae

rex, XIV, 26; - alienigena

a Parthis vocatur, XV, 1;

- Adiabenos vastat, ibid.

Tigranocerta, urbs Armeniae,

a Parthis occupatur, XII,

50; - deducitur Corbuloni,

XIV, 24; - occupantur a Ti-

grane, XV, 4, - urbs valida,

ibid. - Tigranocerta occidere

Moneses iussus, XV, 5. - Ad

occupanda Tigranocerta ter-

rore utendum, XIV, 23. - Ti-

granocertis recipiendis, XV,

8. - A Tigranocertis exercitus

romanus deductus, XV, 6.

- A Tigranocerta Nisibis di-

stans, XV, 5.

- Tigris, VI, 37; - annis Armeniae, XII, 13.
- Timarchus, XV, 20.
- Timotheus, Atheniensis, II, IV, 83.
- Tingitana, Mauritaniae provincia, H. II, 58, 59.
- Tiridates, VI, 32; - stimulatus a Vitellio, VI, 37; - aliquot Parthorum oppida recipit, VI, 41; - regis honoribus extollitur, VI, 42; - rem Seleuceensem populo permittit, ibid. - insigni regio evincitur, ibid. - ignavus ad pericula, 44.
- Tiridates, Vologesis frater, XII, 50; XV, 14; - ab eo Armenia rex factus, XIII, 34; - eam bello infensat, XIII, 37; - de colloquio cum Corbulone agit, XIII, 38; - obsidentem Artaxata Corbulonem frustra aggreditur, XIII, 40; - ex Armenia fugatur, XIV, 26; XV, 1; - a fratre diademate evincitur, XV, 2; - exspectatur a Vologese, XV, 14; - sacerdos, XV, 24; - legatos ad Corbulonem mittit, XV, 27; - cum Corbulone colloquitur, XV, 28; - Romanam venit, XVI, 23.
- Tiro, libertus Cicronis, O. 17.
- Tiro Apinius, H. III, 57, 76.
- Titianus Salvius, frater Othonis, *vid.* Salvius.
- Titidius Labeo, II, 85.
- Titii sodales, I, 54.
- Titius Iulianus, H. I, 79.
- Titius Proculus, XI, 35.
- Titius Sabinus, *vid.* Sabinus Titius.
- Titus Ampius Flavianus, Pannoniae legatus, H. II, 86; - natura ac senecta cunctatur, H. III, 4; - militibus invidus, II, III, 10; - ac discrimini exemptus, ibid. - arma in Pannonia movet, H. V, 26.
- Titus, Vespasiani filius, H. I, 1; - ad Galbam mittitur, H. I, 10; - H. II, 1; - regreditur, II, II, 2; - Berenicem amat, ibid. - Veneris templum adit, ibid. - Vespasianum Mucianumque conciliat, H. II, 5; - consiliorum inter eos nuntius, H. II, 79; - bello Iudaico praepositus, II, II, 82; H. IV, 51; H. V, 1; - consul, H. IV, 3; - consulatu absens init, II, IV, 38; - validissima exercitus pars ei traditur, II, IV, 51; - pro fratre deprecatur, H. IV, 52; - castra ante Hierosolyma ponit, H. V, 1, 10, 11; - aggeribus, vineisque certare statuit, H. V, 13. - Titi ingenium capax fortunae, H. II, 1; - mitis natura, H. IV, 86; - comitas erga milites, H. V, 1.
- Tmolus, urbs Asiae, II, 47.
- Toga Britannis gestari coepta, A. 21; - birta, O. 26; - picta, IV, 26; - virilis maturata, XII, 41.
- Togatus, H. III, 70. - Togata cohors, H. I, 38. - Togati, A. 9; O. 6. - Togatorum globus, in obsidione Curiae, XVI, 27.
- Togonius, Gallus, VI, 2.
- Tolbiacum, Germaniae oppidum, H. IV, 79.
- Toranius, O. 21.
- Toronaeus sinus, V, 10.
- Torquata Iunia, Silani uxor, III, 69.
- Torquati ob scelera interfecti, XVI, 12. *Vide et in Iunia.*
- Torquatus Silanus Iunius, XV,

- 35; — L. Silani patruus, XVI, 8.
- Trabcati equites, III, 2.
- Trachalus, *vid.* Galerius Trachalus.
- Tragoedus Piso, XV, 65.
- Traianus, princeps, A. 44. — Eius laus, A. 3; — consularius alter, G. 37; — imperium a Tacito senectuti sepositum, H. I, 1.
- Traiectus maris, XV, 34. — Traiecti in Galliam Sugambri, XII, 39. — Traiectac in continenti naves, II, 78.
- Trolliani, populus, IV, 55.
- Transalpinæ gentes, II. IV, 54.
- Transfugarum poena apud Germanos, G. 12. — Transfugit classis, H. III, 13; H. IV, 16.
- Transpadana Italia, II. II, 32; — regio, H. I, 70. — Transpadani, XI, 24.
- Transrhenanus populus, IV, 72. — Transrhenana gens, II. IV, 15. — Transrhenani, II. IV, 23, 28; H. V, 16; — nati di peritissimi, H. II, 17. — Transrhenanorum terrore fractae populi romani vires obtulerunt, H. IV, 76. — Transrhenanae gentes, Germanicae, H. IV, 63, 73.
- Trapezus, Asiae civitas, XIII, 39; — Trapezuntem subitus irruit Anicetus, H. III, 47.
- Traulus Mantonus, eques, XI, 36.
- Trebellienus Rufus, II, 67; — Thracum regum tutor, III, 38; — mortem sumit, VI, 39, M. Trebellius, legatus, VI, 41.
- Trebellius Maximus, XIV, 46; — Britanniae praeses, H. I, 60; — A. 16; — Britannia profugerat ob iracundiam militum, II. II, 65.
- Trebonius Gargicianus, H. I, 7.
- Trevir, pro Treveris, II. III, 35; — ab una ala profligatus, III, 46. — Treveri, I, 42; — circa adfectionem germanicae originis ultro ambitiosi, G. 28; — rebellant, III, 40; — perculsi a Galba, H. I, 53; — vastantur a Civile, H. IV, 28; — pro Romanis contra Germanos, H. IV, 37; — contemnuntur a Vocula, H. IV, 57; — socii Civilis, H. IV, 66; — motu Vindicis cum Verginio, H. IV, 69; — vincuntur a Sexto Felice, H. IV, 70; — a Ceriali, H. IV, 71; H. V, 24; — benevolentia non continentur, H. IV, 76. — Treveri, pro oppido aut ditione Treverorum, H. IV, 70. — Ala Treveris conscripta, III, 42. — Treverorum ala, H. II, 14; — pulsa, II. II, 28; — auxilia, H. IV, 18; — colonia, H. IV, 62, 72; — equites, H. IV, 18; — senatores, I, 13; — ad Germanos transcunt, II. V, 19. — Trevericus tumultus, III, 42. — Trevericum proelium, H. V, 17.
- Triaria, L. Vitellii uxor, H. II, 63; — cineta gladio, H. III, 77. — Triariac licentia, H. II, 64; — superbia ac saevitia, H. III, 77.
- Triboci, Germaniac populus, Rheni ripam colunt, G. 28; — ad Romanos deficiunt, H. IV, 70.
- Tribunal, suggestus, I, 18, 25, 27, 39, 61; XI, 35; — sedem curulem sustinebat, XV, 29; — Blaesii, I, 22; — consulum, XVI, 30; — Caesaris Germanici, II, 57; — praetoris, II, 34. — Tribunalia

- consulm, XII, 4. - Tribunalis cornu, I, 75.
- Tribunatus plebis, XIV, 48; A. 46.
- Tribunitia intercessio, XIV, 40; - potestas, I, 3, 7, 9, 10; III, 57; H. I, 47; - summi fastigii vocabulum, III, 56; - continuata Augusto, I, 9; - decreta Othoni, H. I, 47. - Tribuniciae potestatis iure intercedere relationi, I, 13. - Tribunicia rogatio, VI, 16. - Tribunicium ius, I, 2. - Tribunicii viatores, XVI, 12.
- Tribunus plebei, I, 77; VI, 12, 47; - intercessit rogationi consulm, II. IV, 9. - Tribuni plebei, I, 15; - turbulenti, II. II, 38; - in auxilium spectac potestatis a Vitellio advocati, H. II, 91. - Tribunis reddita licentia plebem agitandi, III, 27.
- Tribunatus militum titulus, A. 5. - Tribunatus plur., H. IV, 39.
- Tribunus cohortis, H. III, 85; - praetoriae, I, 77; III, 14; XIII, 15; - urbanae, VI, 9. - Tribunus custodiae adpositus, I, 6. - Tribuni, I, 66; - cohortium, H. II, 41; H. III, 68; - exauctorati, H. I, 20; - pauci in legione, I, 17; - severi, II, 55; - turbulenti, II. II, 38; - extranei, I, 23; - a Germanis ad aras mactati, I, 61.
- Tribuni militum consulari potestate, I, 1.
- Tribus, O. 39. - Tribuum studia, I, 15. - Vocari tribus iubet, H. III, 58.
- Tributi exactio, rebellionis causa, IV, 7. - Tributa inter poenas servientium, A. 32; - infracta Germanis hostiles spiritus induunt, II. IV, 57. - Tributorum diminutio, II, 56; - continuatio seditionis causa, III, 40; - necessitas, H. IV, 74. - Tributa renuunt Galliae, H. IV, 26; - pati non est Germanorum, G. 43.
- Trierarchus, XIV, 8; - navium, H. II, 16. - Trierarchi, H. II, 9; II. III, 12.
- Trimetus, insula, IV, 71.
- Trinobantes, Britanniae populus, XIV, 31; A. 31.
- Trio Fulcinus, accusator, II, 28, 30; - Pisonem apud consules postulat, III, 10; - a Tiberio monetur, III, 19; - consul, V, 1; - facili capessendis inimicitis, V, 11. - Trioni dilatio exitii quae sita, VI, 4; - metu se ipse necat, VI, 38.
- Trivia, III, 62.
- Triumphalis, qui triumphavit, III, 56; - senex, II. IV, 8. - Triumphalis honos, XII, 28; - porta, I, 8; - vestis ludum edentibus, I, 15; XII, 41; - in pompa, XIII, 8. - Triumphale decus, VI, 10, 39; XV, 72. - Triumphales, III, 30; - avi, XIV, 1; - imagines laureatae in foro statutae, XV, 72. - Triumphalia, scil. ornamenta et insignia, decreta A. Caecinae, I, 72; - L. Apronio, ibid. - C. Silio, ibid. et IV, 18; Camillo, II, 52; - Iunio Braccio, III, 72; - Lentulo, IV, 44; - Domitio, ibid. - Poppeo Sabino, IV, 46; VI, 39; - Corbuloni, XI, 20; - Curtio Rufo, ibid. - L. Silano, XII, 3; - Pomponio, XII, 28; - Ostorio, XII, 38; -

- Petronio Turpiliano, XV, 72; - Cocceio Nerva, ibid. - Tigellino, ibid. - M. Aponio, H. I, 79; Vespasiano, H. II, 78; - Muciano, de bello civili, sed alio praetextu, II, IV, 4; - Agricola, A. 40; - Sulpicio Quirinio, III, 48; - partha, IV, 18; - pervulgata, XII, 53; - negantur petenti Dolabeis, IV, 26. - Triumphatum insigne, XII, 3; - vestis, XII, 41. - Triumphalia tribuere, XI, 20. - Triumphalia insignia, I, 72; II, 52; - ornamenta, A. 40, 44. Triumphus manente bello, I, 55; - Germanici, II, 41; - L. Mummii, XIV, 21; - Domitiani falsus Germania, A. 39; - decretus, I, 55; II, 26; - navalis de Poenis, II, 49. - Triumphus insignia, III, 48, 72; XII, 38; - Triumphus congesti, I, 4; - recepti, sprete, III, 47; - de populis regnisque integris adquiruntur, XII, 20.
- Triumvir, I, 2. - Triumviri, V, 1; A. 2; *scil.* reipublicae constituendae; alii fuerunt triumviri capitales, unde triumvirale supplicium, V, 9.
- Trogus Saufellus, I, 35.
- Troia, XII, 58; - parens urbis Romae, IV, 55. - Troiae ludicrum, XI, 11. - Troianus Antenor, XVI, 21. - Troianum excidium, XV, 39. - Troianis temporibus, XI, 14.
- Tropaea: de quo sistebantur, XV, 18. - In tropaeorum modum, II, 18.
- Trosobores, Clitarum dux, XII, 55; - interfectus, XII, 55.
- Trutuleus, portus Britanniae, A. 38.
- Tubantes, XIII, 55, 56; - Germani, I, 51.
- Tabero Scius, legatus, II, 20; - maiestatis falso accusatur, IV, 29.
- Tuberones, ingrata reipublicae novina, XVI, 22. - Tuberorum familia, XII, 1.
- Tudri, nobile genus, G. 42.
- Tugurinus Iulius, eques romanus, XV, 50.
- Tuisco, Germanorum Deus, G. 2.
- Tullinus Volcatius, XVI, 8.
- Serv. Tullius, *vid.* Servius.
- Tullius Flavianus, H. III, 79.
- Tullius Senecio, *vid.* Senecio Tullius.
- Tullius Valentinus, H. IV, 68; - concionibus potens, II, IV, 69; - cuncta in turbas conversurus, H. IV, 70; - invaditur a Ceriale, II, IV, 71; - captus, ibid. - damnatur, H. IV, 85.
- Tullus, rex, III, 26; - Hostilius, VI, 11. - Eius leges, XII, 8.
- Tumulus Varianarum legionum, I, 62; - disjicitur a Germanis, II, 7; - Caesarum, III, 9; - Iuliorum, XVI, 6; - Octavio, IV, 44. - Ante tumulum Patrobii, interfectoris eius caput laceratum, H. I, 49. - Tumulo Agrippinae planctus auditi, XVI, 10.
- Tungri, H. IV, 55; - in exercitu Vitellii, H. II, 14; - pugnant cum Civile, H. IV, 66; - Romanis deduntur, H. IV, 79; - primi Germanorum Rhenum transgressi, G. 2. - Tungrorum cohors singula ad Civilem transtulit, H. IV, 16. - Tungrorum cohortes, H. II, 14; - Romanis sub Agricola militant, A. 36.

- Tungræ cohortes, H. II, 15.
 Turbo ventorum, XVI, 13.
 Turesis, dux Thracum, IV, 50.
 Turma, de numero equitum, G. 7. - Turmae, XII, 56; - catervae, XIV, 34; - equitum, H. II, 14; A. 36; - Treverorum, H. II, 14; - hostes, XV, 9; - sociales, IV, 73.
 Toronius, *singul. pro plur.*, Galliae populus, III, 46. - Turonii rebellant, III, 41.
 Turpilianus Petronius, *vid.* Petronius Turpilianus.
 Turpio Ambivius, O. 20.
 C. Turranius, I, 7; - rei frumentariae praefectus, XI, 31.
 Turulius Cerialis, primipilaris, H. II, 22.
 Tusculum, XI, 24. - Tusculanus ager, XIV, 3.
 Tuscus Caecina, H. III, 38.
 Tusci, XI, 24. - A Tuscis acciti histriones, XI, 24.
 Tuscus, vicus, IV, 65.
 Tutor Iulius, *vid.* Iulius.
 Tyrrhenus, Atye rege genitus, IV, 55.
 Tyrus, XVI, 1.
- U.
- Ubia, mulier, H. V, 22.
 Ubii, I, 31; H. IV, 18, 55; - vastantur a Civili, H. IV, 28; - Romanorum nomine Agrippinenses vocati, H. IV, 28, 63; - nomine conditoris, G. 28; - Agrippinae, XII, 27; - Civilis socii, H. IV, 77; - Germani, G. 28; - praedas e Germania petant, H. IV, 28; - contusi, *ibid.* - recepti, H. V, 24. - Ubiorum ara, I, 39, 57; - auxilia, H. IV, 18; - civitas, I, 37, 71; - oppidum, I, 36; XII, 27.
 Ulixis in Germania monumenta, G. 3; O. 16.
 Ultionis, ara, III, 18.
 Ultor Mars, III, 18.
 Umbria, IV, 5; H. III, 41, 52. - Umbriae plena, H. III, 42.
 Umbricius, haruspex, H. I, 27.
 C. Ummidius Quadratus, Syriacae praeses, XII, 45; - an Mithridaten ulcisceretur consultat, XII, 48; - Iudaeos punit, XII, 54; - discors Corbuloni, XIII, 9; - moritur, XIV, 26.
 Uncinarius fenus, VI, 16.
 Unsingis, amois, I, 70.
 Urbanus luxus, II, 44; - miles, H. I, 4, 5; - raro in aciem deductus, H. I, 89. - Urbana cohors, II, III, 57; - plebes imbellis, III, 40. - Urbanae cohortes, IV, 5.
 Urbicus Pompeius, XI, 35.
 Urbinia, O. 38.
 Urbiniun, oppidum, H. III, 62.
 Urbs pro Roma, II, 2; III, 71; IV, 9; H. I, 62; H. III, 48, 80; H. IV, 58; - flagrat, XV, 39; - inquieta auctionibus, H. I, 20; - lustrata, H. I, 87; - vastata incendiis, H. I, 2; - ornatu magnifico, I, 9; - a Gallis capta, XV, 41; H. IV, 54. - Urbis Dii, III, 59; - illecebrae, IV, 2; - pomerium, XII, 24; - sepultae ruinae, H. III, 35; - vitia, O. 29. - Urbe tota pro domo usus Nero, XV, 37.
 Urgulania, Augustae percarā,

- II, 34; - in ius vocata, *ibid.*
 - in ius a Pisone trahitur,
 IV, 21; - pugionem nepoti
 mittit, IV, 22. - Urgulaniae
 potentia nimia, II, 34.
- Uri, boves silvestres, IV, 72.
- Usipetes, I, 51; - qui et Usip-
 pui, XIII, 55, 56; - Mogon-
 tiacum obsident, H. IV, 37;
 - Germani, G. 32; - Roma-
 nos relinquunt, A. 32. - Co-
 hortis Usipiorum memorabi-
 le facinus, A. 28.
- Uspe, nrbs, XII, 16. - Uspen-
 sium excidium, XII, 17.
- Usura, ad semuncias redacta,
 VI, 16. - Fenus in usuras
 extendere, G. 26; - sine
 usuris, VI, 17.
- Uxor Neroni abducta, I, 10;
 - prosperis dubiisque socia,
 XII, 5; - rerum adversarum
 secundarumque consors, III,
 34; - iudicio mariti permissa,
 XIII, 32; - L. Vitellii gladio
 cincta, H. III, 77; - uxores
 magistratum provincialium,
 III, 33; - exsulum comites,
 XV, 71; H. I, 3.
- V
- Vacationes militares, I, 17; - ex
 fisco solutae, H. I, 46, 52.
 - Vacationum pretia, I, 35.
- Vada, H. V. 20; - oppugnatur
 a Civile, H. V, 21.
- Valalis, fluvius, II, 6; H. V, 26.
- Valens, *vid.* Fabius Valens.
- Valens Donatius, centurio, H.
 I, 56; - occiditur, H. I, 59.
- Valens Manlius, legionis legatus,
 XII, 40; H. I, 64.
- Valens Vectius, *vid.* Vectius.
- Valentinus, *vid.* Tullius Valen-
 tinus.
- M. Valerius, consul, III, 2.
- Valerius Asiaticus, bis consul,
 XI, 1; - Viennae genitus,
ibid. - a Messallina pervers-
 titur, XI, 2; - Sullio accu-
 sante, XI, 2; XII, 43; -
 venas exsolvit, XI, 3.
- Valerius Asiaticus, Belgicae le-
 gatus, H. I, 59; - Vitellii
 gener, *ibid.* - consul desi-
 gnatus, H. IV, 4, 6.
- Valerius Capito ab exilio re-
 stituitur, XIV, 12.
- Valerius Corvus, I, 9.
- Valerius Fabianus, XIV, 40.
- Valerius Festus, legatus, H. II,
 98; - legionem in Africa re-
 gebat, H. IV, 49; - affinitate
 Vitellii anxius, *ibid.* - equi-
 tes in caedem Pisonis mittit,
 H. IV, 50.
- Valerius Marinus, H. II, 71.
- Valerius Messalla, I, 8.
- Valerius Messalla, consul, XIII,
 34.
- Valerius Messallinus, III, 18.
 - Eius sententia de uxoris
 magistratum, III, 34.
- Valerius Naso, IV, 56.
- Valerius Paullinus, H. III, 42.
- Valerius Ponticus, XIV, 41.
- Valerius Potitus, XI, 22.
- Vallis Vaticana, XIV, 14.
- Vandali, Germaniae populus,
 G. 2.
- Vangio, XII, 29; - Suevorum
 rex, XII, 30.
- Vangones, Germaniae populus,
 XII, 27; - ad Romanos de-
 ficiunt, H. IV, 70; - Germa-
 ni, G. 28.
- Vannius, II, 63. - Suevorum
 rex, XII, 29.
- Vardanes, Velogesis filius, XIII,
 7.
- Varianus exercitus, II, 15. -
 Variana clades, I, 10, 57;
 - eius species et descriptio,

- I, 61; - ea clade capti, quadragesimo post anno liberati, XII, 27. - Varianae legiones, II, 7, 25.
- Varilia Apulcia, II, 50.
- Variui, Germaniae populus, G. 40.
- Varius, poeta, O. 12.
- Varius Crispinus, H. I, 80.
- Varius Ligur, Aquiliae adulter, IV, 42; - accusatores pecunia corrupti, VI, 30.
- Varius Lusius, consularis, XIII, 32.
- Varro Gingenius, XIV, 45; - consul designatus, H. I, 6; - occisus, H. I, 37.
- Varro Licinius, I, 10.
- Varro Terentius, O. 23.
- Varro Vibidius senatus movetur, II, 48.
- Varro Visellius, *vid.* Visellius.
- Varus Alphenus, *vid.* Alphenus.
- Varus Arrius, *vid.* Arrius.
- Varus Plancius, H. II, 63.
- Varus Quinctilius, caesus a Germanis, G. 37; *vid.* Quinctilius.
- Vasaces, praefectus equitum Parthorum, XV, 14.
- Vasconum cohortes, H. IV, 33.
- Vaticana vallis, XIV, 14. - Vaticani infamia loca, II. II, 93.
- Vatinius, scurra, XV, 34; - gladiatores edit, *ibid.* - Eius rapinae, H. I, 37.
- P. Vatinius, accusatus, O. 25, 34; - concursu totius civitatis, O. 39.
- Vectigal mancipiorum venalium, XIII, 31. - Vectigalium societates, III, 50. - Vectigalibus publicis viri consulares impositi, XV, 18. - Vectigalia omnia omittere dubitat Nero, XIII, 50. - Vectigales pecuniae, IV, 6.
- Vectius Valens, XI, 30, 31; - supplicio afficitur, XI, 35.
- Vedius Aquila, legionis legatus, II. II, 44; - Patavium venit, II. III, 7.
- Vedius Pollio, I, 10; - praepotens, XII, 60.
- Veianus Niger, XV, 67.
- Vciento Fabricius, XIV, 50.
- Velabrum, II. I, 27; II. III, 74.
- Velamenta, H. III, 31; - et infulas praeferre, II. I, 66.
- Veleda, virgo fatidica, II. IV, 61; - apud Germanos Naminis loco habita, G. 8. - praetorium triremem donum Veledae traxere, II. V, 22. - Veledam Romani hortantur ad pacem, II. V, 24. - Ad Veledam legati missi cum donis, H. IV, 65. - Coram adire alloquique Veledam negatum, *ibid.*
- Velius Iacus, I, 79.
- P. Velleius, III, 39.
- Vellocatus, II. III, 45.
- Vena argenti, XI, 20; - auri, G. 5.
- Venedi, Sarmatiae populus, G. 46.
- Venenum Seuecae paratum, XV, 45; - quo Athenienses damnatos perimunt, XV, 64. - Venenum haurire, XVI, 14; - sumit Bondicca, XIV, 37. - Veneno necatur Claudius, XII, 67; - Iunius Silanus, XIII, 1; Britannicus, XIII, 16.
- Veneti, populus, XI, 23.
- Venetus Paulus, XV, 50.
- P. Ventidius, II. V, 9; - Paecorum occidit, G. 37.
- Ventidius Cumanus, XII, 54.
- Ventorum turbo in Campania, XVI, 13.
- Venus, III, 62; - concepta mari, II. II, 3; - Amathusia, III, 62; - Erycina, IV, 43; - Genetrix, XVI, 27; - Pa-

- phia, III, 62. - Eius sim-
lacrnm, H. II, 3; - tem-
plum, H. II, 2; - Stratonicis,
III, 63; - Veneris aedes,
IV, 43. - Venus iuvenum
sera, G. 20.
- Venusius, Britannorum dux,
XIII, 40; - Britannos ad re-
bellionem concitat, H. III,
45. - Regnum ei relictum,
ibid.
- Verania, Pisonis Liciniani uxor,
H. I, 47.
- Q. Veranius, Cappadociae lega-
tus, II, 56: - accusationem
contra Pisonem instruit, H.
74; - Trioni non concessit,
III, 10, 13, 17; - ob vindic-
tarn Germanici sacerdotio
nactus, III, 19; - consul, XII,
5; - legatus Britanniae, intra
annum exstinctus, XIV, 29;
A. 14.
- Verax, Civilis sorore genitus,
H. V, 20.
- Vercellae, oppidum, O. 8; -
Transpadanae regionis muni-
cipium, H. I, 70.
- Vergilio Atilius, H. I, 41.
- Verginius Capito, H. III, 77.
- Eius servus, ibid. - pati-
bulo adfixus, H. IV, 3.
- Verginius Rufus, consul, XV,
23; - Vindicem vicit, II. IV,
17; - Germaniae Inferioris
legatus, II. I, 8; - abductus
a Galba per simulationem ami-
citiae, II. I, 8; - Illyrici
exercitus legationibus aditus,
H. I, 9; - eius cunctatio
detecta Galbae per Fabium
Valentem, H. I, 52; - con-
sul ab Othone destituatur,
H. I, 77; - obsidetnr a suis
militibus, H. II, 49; - fur-
tim ab iis digreditur, H. II,
51; - epulatur apud Vitel-
linum, II. II, 68; - saepis-
- sime seditionibus infestatus,
II. II, 68. - Eius servus ut
percussor Vitellii insinula-
tur, H. II, 68.
- Verginius Rufus, rhetor, Ur-
be pulsus, XV, 71.
- Verona, civitas, II. II, 23; II.
III, 10, 50, 52; - a Fla-
vianis sedes bello lecta, II.
III, 8. - Veronenses, ib.
- Verres, O. 37. - In Verrem
libri, O. 20. - Verrinum ius,
O. 23.
- Verritus, Frisiorum dux, XIII,
54.
- Versura vetita, VI, 16.
- Verulamium, Britanniae mu-
nicipium, XIV, 33.
- Verulana Gracilia, H. III, 63.
- Verulanus Severus, XIV, 26;
- in subsidium Tigrani mit-
titur, XV, 3.
- Verus Atilius, H. III, 22.
- Vesularius Flaccus, II, 28;
- necatur, VI, 10.
- Vespasianus Flavius, II. I, 1,
10; H. II, 78, 81, 82, 84,
85; H. III, 3, 13; H. IV,
7, 32, 36, 42, 49, 74, 81;
- adstricti moris auctor, III,
55; - imminentem perniciem
maiore fato effugit, XVI, 5;
- a Claudio in partem re-
rum adsumptus, A. 13; -
Britanniam recipiat, A. 17;
- quingenta sestertia Basso
donat, O. 9; - dux delectus
a Nerone, bellum Iudaicum
administrabat, H. I, 10; -
solus principum in melius
mutatus, H. I, 50; - legio-
nes sacramento Olhonis adi-
git, H. I, 76; - consilia cum
Muciano miscet, II. II, 7;
- de imperio recipiendo de-
liberat, H. II, 74; - Cae-
saream discessit, H. II, 78;
- imperator saluatur, II. II,

80; - ne quidem plus civili bello obtulit, quam alii in pace, II. II, 82; - claustra Aegypti obtinet, *ibid.* - Iudaico bello Titum praeposit, II. II, 82; II. IV, 5; H. V, 1, 11; - in Africa proconsulatum famosum et inuisum egerat, II. II, 97; - oliui legionis secundae legatus, II. III, 44; - in privata fortuna fratre minor, II. I, 1, 65; - senex triumphalis, H. IV, 8; - iterum coosul, H. IV, 38; - coosulatum absens inuit, *ib.* - in Italiam resque Urbis intentus, adversum de Domitiano famam accipit, H. IV, 51; - validissimam exercitus partem Tito tradit, *ibid.* - haud aeque Domitiano mitigatus, quam Titi pietate gaudens, II. IV, 52; - caecum et maou aegrum sanat, H. IV, 81; - Serapidis templum adit, II. IV, 82; - cuncta praeter Hierosolyma victore exercitu tenet, II. V, 10. - Vespasiani mores, II. II, 5; - laus, II. II, 77; O. 8; - domui triumphale nomen, *ibid.* - coepta accelerata, II. II, 85; - partes, II. II, 85, 86, 96; II. IV, 39, 70; - coosiliorum pleaque ignota, II. II, 98. - Milites cum edictis Vespasiani depreheosi, *ibid.* - Caecina copias in verba Vespasiani adigit, II. III, 13. - Eius parsimonia, III, 55; - partes, II. III, 57, 77; - exercitus, II. III, 66, 78. - In Vespasiani verba copiae Civilis adactae, II. IV, 21; - nomeo a Vitellianis transmissum, II. IV, 31; - odium apud eosdem, II. IV,

54. - Vespasiani domos, H. IV, 68; - Vespasiano iuveni summa claritudo promissa, H. I, 10; H. II, 1, 78; - cuncta principibus solita decernuntur, II. IV, 3; - imperium donavit Mucianus, II. IV, 4; - fuit amicitia cum Thrasea, Sorano, Senatio, II. IV, 7; - onitiam cecidisse Vitellium, H. IV, 51; - altior cupido adesset sacra sedem, H. IV, 82. - A Vespasiano digressus Romanorum inchoata, II. I, 1; - comineatus subreocere, H. IV, 52. - Pro Vespasiano coegregati repetebant praetorianam militiam, H. IV, 46. - Sub Vespasiano, G. 8. T. Vespasianus, H. II, 1; - *vid. et Titus.*

Vestae aedes, H. I, 43; - delubrum incendio perit, XV, 41; - templum in Capitolio, XV, 36; - exustum, XV, 41; - virgines, I, 8. - Vestales virgines, testimonium dicentes in foro auditas, II, 34; - cum epistola Vitellii ad Flavianos missae, II. III, 81; - locum restituendi templi perhaunt, II. IV, 53. - Vestalium sedes in theatro, IV, 16; - vetustissimae, XI, 32. - Vestalia sacra, II, 86.

Sext. Vestilius, praetorius, VI, 9.

L. Vestinus, eques romanus, II. IV, 53.

Vestinus Atticus, *vid.* Atticus.

Vestis Germanorum, G. 17; - Parthorum, Sarmatarum, *ibid.* - candida, H. II, 89; G. 40; - serica, II, 33; - servilis, XIII, 25; H. II, 29; - triumphalis, I, 15; XIII, 8. - Vestem mutare,

- reorum, II, 29. - *Veste obducta tracti damnati*, IV, 70. - *Vestes viris ac feminis promiscuae*, III, 53; - *crematae in funeribus*, III, 2. - *Vestibus iniectis necantur Tiberius*, VI, 50; - *Mithridates*, XII, 47.
- Vestricius Spurinna*, H. II, 11; - *Placentiam obtinebat*, H. II, 18; - *eius providentia*, ibid. - *ad copias Othonis venit*, II, 26.
- Vesuvius mons*, IV, 67.
- Vetera*, scil. castra, I, 45, 58; H. IV, 18, 21, 35, 57, 58; H. V, 14; *circumsidentur a Civile*, H. IV, 36; - *capiantur ac diripiuntur*, II, IV, 60, 62; - *Civilis ibi consedit*, H. V, 14.
- Veterani*, I, 26, 31; - *pro militibus veteribus, non autem emeritis*, H. I, 68; - *adscripti in colonias*, XIV, 27; - *concili per largitiones*, I, 10; - *deducti in coloniam*, XIV, 31; - *instructi*, II, 80; - *sub vexillo hiemabant*, I, 39; - *secuti exemplum caeterorum*, I, 44; - *truncati*, A. 5; - *vicesimo militiae anno dimittuntur*, I, 78; - *e praetorio*, H. II, 11; - *qui non stationem, non vigiliis inissent*, XIII, 35; - *revocati*, II, 82. - *Veteranae cohortes*, H. IV, 17. - *Veteranorum colonia*, A. 14; - *multitudo*, IV, 4; - *vexillum*, III, 21.
- Veternus Attii Pacuvii*, O. 20.
- Vettius Bolanus*, legionis legatus, XV, 3; - *Britanniae legatus*, H. II, 65; - *inter Vitellium et Vespasianum ambiguus*, H. II, 97; - *feroci provinciae nimis placidus*, A. 8; - *loco auctoritatis amorem parat*, A. 16.
- Vettonianus Funisulanus*, XV, 7.
- L. Vetus*, *vid. L. Autistius Vetus*.
- Vexillarius*, signifer, H. I, 41; H. III, 17. - *Vexillarii milites*, H. II, 18, 66, 83; - *Legionum*, I, 38; H. II, 100; - *vicesimani*, XIV, 34; - *e cohortibus*, H. III, 6; - *e legionibus*, II, III, 48.
- Vexillum*, I, 17; II, III, 17; - *legionis*, H. II, 24; - *tironum*, II, 78; - *veteranorum*, III, 21; - *praetorianorum*, H. III, 21. - *Vexilla*, H. I, 36; A. 35; - *delectorum*, XV, 26; - *equitum*, H. II, 11; - *Germaniae*, H. I, 53; - *Germanorum*, H. I, 70; - *legionum*, IV, 73; A. 18; - *Germanica*, H. I, 31; - *praeferebant nomen Vitellii lacerantur*, II, 85.
- Via Appia*, II, 30; H. IV, 11; - *Bedriacensis*, H. III, 27; - *Caspia*, VI, 33; - *Flaminia*, III, 9; XIII, 47; H. I, 86; H. II, 64; H. III, 79, 82; - *inundatione Tiberis obstructa*, H. I, 86; - *Miseni*, XIV, 9; - *Ostiensis*, XI, 23; - *Postumia*, H. III, 21; - *Sacra*, H. III, 68; - *Salaria*, H. III, 78.
- Viatores tribunitii*, XVI, 12.
- Vibenna Caelis*, IV, 65.
- Vibidia*, *vestalium vetustissima*, XI, 32; - *Claudius pro Messalina orat*, XI, 34.
- Vibidius Varro* *senatu movetur*, II, 48.
- Vibilius Hermundurorum dux*, II, 63; XII, 29.

- C. Vibius, II, 30.
 Vibius Avitus, *vid.* Dubius.
 Vibius Crispus, XIV, 28; - Annium Faustum accusat, H. II, 10; - societate culpae involvitur, H. IV, 41; - Marcellum curia excedentem sequitur, H. IV, 43. - Eius fama, O. 1.
 Vibius Fronto, equitum praefectus, II, 68.
 Vibius Marsus, II, 74, 79; IV, 56; - accusatur, VI, 47; - Syriae legatus, XI, 10.
 Vibius Secundus, eques romanus, XIV, 28; - repetundarum damnatur, *ibid.*
 Vibius Serenus, proconsul Ulterioris Hispaniae, in Amargum insulam deportatur, IV, 13; - accusatur a filio, IV, 28; - Amargum reportatur, IV, 30; - eius filius, IV, 28; - in Fauticum Capitanem crimina fingit, IV, 36; - districtior accusator, *ibid.*
 Vibulenus, miles gregarius, I, 22, 28; - interficitur, I, 29.
 Vibulenus Agrippa, VI, 40; - venenum haurit, *ibid.*
 Vibullius, praetor, XIII, 28.
 Vicetia, municipium, H. III, 8.
 Victor Claudius, H. IV, 33.
 Victoriae simulacrum, XIV, 32.
 Vieuna, XI, 1; H. II, 66; - colonia, H. I, 66; - Viennenses, H. I, 65, 66; - timentur Vitellio, H. II, 66. - Eorum honori quid datum, H. I, 77. - Inter Viennenses Lugdunensesque vetus discordia, H. I, 65.
 Vigiliae pro vigilibus, H. I, 20; - et statio differunt, XIII, 34. - Vigiliarum initia per centurionem nuntiata, XV, 30. - Vigiliis parum intentus miles, H. III, 69. - Vigiliis obire, H. II, 29.
 Vigilium cohortes, H. III, 64, 69.
 Vigintiviratus, III, 29.
 Villa Caesaris, XIV, 9. - Villarum infinita spatia, III, 53.
 Vincius Rufinus, XIV, 40.
 Vindelici, populus, II, 17.
 Vindex Iulius, H. I, 16, 65; - caesus, H. I, 51; - uno proelio concidit, H. IV, 57. - Vindicis acies, H. IV, 17; - bellum, H. I, 53, 70; - coepta, H. I, 6, 51; - memoria, H. I, 8; - motus, H. I, 89; - socii, H. II, 94.
 Vindonissa, H. IV, 61; - oppidum Helvetiarum, H. IV, 70.
 Vinicianus Pollio, VI, 9.
 M. Vinicius, VI, 15; - Tiberii progenies, VI, 45.
 T. Vinus, H. I, 1; - determinus mortalium, H. I, 6; - consul, H. I, 11, 13; - eius de Galba sententia, H. I, 32; - occiditur, H. I, 42. - Eius avaritia et licentia, H. I, 37; - potentia, H. I, 13, 72; - actus et mores, H. I, 48; - testamentum irritum, H. I, 48.
 Vinii, H. II, 95.
 Vipsania, Agrippae filia, uxor Tiberii, I, 12; - mater Drusi, III, 19.
 Vipsania porticus, H. I, 31.
 L. Vipsanius, consul, XI, 23.
 M. Vipsanius Agrippa, *vid.* Agrippa.
 Vipsanius Gallus, praetor, moritur, II, 51.
 Vipsanius Lenas, XIII, 30.
 C. Vipstanus, consul, XIV, 1.
 Vipstanus Apronianus, proconsul, H. I, 76.
 Vipstanus Messalla, tribunus,

- H. III, 9, 18; - historiae scriptor, H. III, 25, 28; - Saturninum militibus eripit, H. III, 11; - pius et eloquens, H. IV, 42. - Eius opinio de oratorum veterum praestantia, O. 14, 15, 25.
- Virdius Geminus, H. III, 48.
- Virgilianus Iuncus, XI, 35.
- Virgilius, O. 12, 29; - a quibusdam Lucretio postpositus, O. 23. - Eius secessus, O. 13.
- Virgo triumphali supplicio non adficitur, V, 9. - Virgines Vestales, *vid.* Vesta.
- Vissellius Varro, legatus, III, 41; - consul, IV, 17; - C. Silium accusat, IV, 19.
- Vistilia licentiam stupri vulgat, II, 85.
- Visurgis, flumen, II, 9, 11, 16, 17.
- Vitellia, Petronii socrus, III, 49.
- Vitellianus miles, H. II, 17; H. III, 63, 69, 73, 82; - motus, H. I, 51. - Vitelliani milites, H. I, 85; H. II, 14, 15, 17, 21, 23, 25, 27, 31, 34, 56; H. III, 9, 23, etc., 60; H. IV, 46. - Vitelliani exercitus, H. I, 87, H. II, 45; H. III, 22, 46. - Vitellianae partes, H. I, 84, 90. - Vitellianae legiones, H. II, 41; H. III, 21; - cohortes, H. III, 6, 61, 62; - vincuntur, H. II, 14, 15; - in partes transeunt, H. III, 63; - Flavium Sabinum adorantur, H. III, 69; - externum servitium quam Vespasiani malunt, H. IV, 54; - earum virtus et constantia, H. IV, 2.
- P. Vitellius, I, 70; - ad census Galliarum mittitur, II, 6; - accusationem adversus Pisonem instruit, II, 74; - Pisonem accusat, III, 10, 13, 17; - ob vindictam Germanici sacerdotio augetur, III, 19; - necem sibi consciscit, V, 8. - Cuius uxor, VI, 47.
- Q. Vitellius (P. frater) senatu movetur, II, 48.
- Q. Vitellius (P. et Q. frater), consul, VI, 28; - rebus Orientis praeficitur, VI, 32; - Artabanum ex Armenia discedere cogit, VI, 36; - Archelao auxilia mittit, VI, 41; - amicus Claudii, XI, 33; - censor, XII, 4; - ter consul, XIV, 56; H. I, 9, 52; H. III, 66; - pater imperatoris, H. III, 86; - accusatur, XII, 42. - Eius os impudicum, XI, 3; - sententia de matrimonio Claudii, XII, 5. - De eo sinistra in urbe fama, VI, 32.
- A. Vitellius (Lucii filius), H. I, 56, 64, 69, 70, 74, 75, 77, 84, 90; H. II, 1, 7, 14, 16, 17, 21, 27, 31; 42, 47, 48, 55, 58, 59, 60, 66, 67, 73; - consul, XI, 23; - adulator, XIV, 49; - Tacito nec beneficiis, nec iniuria cognitus, H. I, 1; - inferioris Germaniae legatus, H. I, 9, 52; - libellos praemia exposcentium invenit, H. I, 44; - percussores Galbae et Pisonis necat, *ibid.* - apud severos humilis, H. I, 52; - imperator consalutatur, H. I, 57; - ministeria principatus in equites romanos disponit, H. I, 58; - Galerium Asiaticum generum adscivit, H. I, 59; - ingens viribus opibusque, duos duces, duo itinera bello destinavit, H. I, 61; - Germanicus appellatur, H. I, 62;

- proconsul in Africa, H. I, 70; - literas ad Titianum composuit, H. I, 75; - clementiae gloriam tulit, ibid.
- hostis et parricida vocatur, H. I, 85; - ventre et gula sibi ipse hostis, H. II, 31; - ad bellum proficiscitur, H. II, 57; - impar curis gravioribus, H. II, 59; Lugdunum venit, ibid. - filium Germanici nomine appellat, ibid. - dedit consulatum Simplicii, H. II, 60; - occidi Dolabellam iussit, H. II, 63, 64; - Clivium nulla formidine retinebat, H. II, 65; - discubuerat Tici-
cini, H. II, 68; - amputari legionum auxiliorumque numeros iubet, H. II, 69; - Cremonam flexit, H. II, 70; - caesos cives laetus videt, ibid.
- Neronem ipsum admiratione celebrabat, H. II, 71; - sibi ipse documento posse ab exercitu principem fieri, H. II, 76; - contemptior in dies aegriorque, gravi Ur-
bem agmine petebat, H. II, 87; - Romam ingreditur, H. II, 88; - Capitolium ingressus, ibi matrem Augu-
stae nomine honoravit, H. II, 89; - Augusti nomen adsumit, H. II, 90; - apud milites disseruit, H. II, 99; - in Africa proconsulatum egerat, H. II, 97; - auxilia acciverat, H. III, 15; - gravi corporis morbo aeger, H. III, 38; - remedia potius malo-
rum, quam mala differebat, H. III, 34; - Iulium Priscum et Alpheum Varum obsidere Apeninum iubet, H. III, 55; - praecipuum inter mala
omnipia ostentum, H. III, 59;
- Claudium Iulianum permul-
cendis militum animis de-
legit, H. III, 57; - Caesarem
se dici vult, H. III, 58; -
cum Flaviano Sabino pa-
ciscitur, H. III, 65; - palatio
exit, H. III, 68; - in palatium
redit, ibid. - culpam pecto-
rum violatorum in milites
confert, H. III, 70; - non
iam imperator, sed tantum
belli causa, ibid. - consulis
supplicium poscenti populo
resistit, H. III, 75; - ad
Antonium scribit, H. III, 81;
- capitur et occiditur, H.
III, 85; - cum Othone et
Galba unum annum impera-
vit, O. 17. - Vitellii torpor
ac luxus, H. I, 62; H. II,
31, 62, 77; H. III, 36, 63;
- imperium abnuentes Hel-
vetii, H. I, 67; - compari-
tio cum Othone, H. II, 32;
- exercitus, H. II, 32, 38,
87; H. III, 48; - iussu Cae-
nus poenas luit, H. II, 54;
- ingenii mobilitas, H. II,
57; - filius, H. II, 59; H.
III, 66; H. IV, 80; - uxor,
vid. Galeria, H. II, 60, 64;
- principatus, H. II, 65; -
vitia, H. II, 77; - natalis
dies celebratus, H. II, 95;
- prodigientia, ibid. - libi-
dines inexplebiles, ibid. - re-
bus labantibus, H. II, 86;
- prosperis, H. II, 97; -
paratus noscebantur, H. II,
98; - socordia, ibid. - par-
tes, H. III, 12, 75, 78; -
imagines deiciuntur, H. III,
12, 13; - repositae, H. III,
14; - mater, vid. Sextilia,
H. III, 67; - oratio, H. III,
68. - Vitellio ad capessendam
principatus fortunam bello
opus erat, H. I, 77; - prae-

- toriani infensi, H. II, 82; -
 fidus Falinus Valens, H. III,
 15. - Vitellio salus et pecu-
 nia et secreta Campaniae of-
 feruntur, H. III, 63, 66; -
 surdae ad fortia consilia au-
 res, H. III, 67. - Vitellium
 a Lugduno digressum Rufus
 adsequitur, H. II, 65; - Nero
 nobilitate natalium anteibat,
 H. II, 76; - vinci reipubli-
 cae intererat, H. III, 86. -
 Ad Vitellium Trebellius per-
 fugit, H. I, 60; - ab Othone
 crebrae epistolae, H. I, 74;
 - Hispania conversa, H. I,
 76; - provinciam Narbonen-
 sem formido vertit, ibid. -
 Apud Vitellium nullo honore
 fuit Manlius Valens, H. I,
 64; - Galvia Crispinilla il-
 laesa, H. I, 73; - omnia
 indisposita, H. II, 68. - In
 Vitellium aberrima convitio-
 rum materia, H. II, 30; -
 omnium animi inclinavere,
 H. II, 53. - Vitellio spectan-
 te, Mariceus interfectus est,
 H. II, 61. - A Vitellio in-
 sidiatores in Urbem missi,
 H. I, 75; - civile bellum
 coepit, H. II, 47. - De Vi-
 tellio novus nuntius Urbem
 exterruit, H. I, 50. - Pro
 Vitellio unaevicesima legio,
 H. II, 43; - gregarius miles
 induronerat, H. III, 61.
- L. Vitellius, imperatoris frater,
 H. I, 88; - adulantibus se
 offert, H. I, 54. - Iunium
 Blaesum accusat, H. III, 38;
 - tuendae Urbi praepositus,
 H. III, 55; - bello a fratre
 praeficitur, H. III, 58; -
 - Tarracinam capit, H. III,
 77; - infamis sed industrius,
 ibid. - se dedit, H. IV, 2; -
 interficitur, ibid. - Eius sen-
 tentia in Caecium, H. III,
 37.
- Vitellius Saturninus, H. I, 82.
- Vitia, Fufii Gemini mater, VI,
 10.
- Vitis aurea, H. V, 5. - Vite in
 tergo militis fracta, I, 23.
- Vitrum, H. V, 7.
- Vitris coronisque evinctum spa-
 tium templi restituendi, H.
 IV, 53; - ligatus lapis, ibid.
- Vitulus, cui caput in cruce, XV,
 47.
- Vivinnus Annius, XV, 28.
- Voadica, *vid.* Bondicea.
- Vocetius, Helvetiae mons, H.
 I, 68.
- Vocontii, populus, H. I, 66.
- Vocula Dillius, *vid.* Dillius.
- Vocula Sariolenns, H. IV, 41.
- Volaginius, H. II, 75.
- Volandum, Armeniae castellum,
 XIII, 3.
- Volcesus Messalla, III, 68.
- Vologeses, Parthorum rex,
 XII, 14; H. I, 40; - ex
 pellice graeca natus, XII,
 44; - Armeniam invadit, XII,
 50; inde abscedit, XIII, 7;
 - obsides Romanis tradit,
 XIII, 9; - iterum bellum
 movet, XIII, 34; - defectione
 Hircanorum detinetur, XIII,
 37; XIV, 25; - concilium
 vocat, XV, 2; - arma ro-
 mana vitat, XV, 5; - ad-
 versus Pnetum proficiscitur,
 XV, 10; - illum ad dedi-
 tionem compellit, XV, 14;
 - legatos ad Neronem mittit,
 XV, 24; - obsides dat Ro-
 manis, XIII, 9; - Vespasiano
 auxilia offert, H. IV, 51. -
 Vologesi frater Tiridates,
 XIII, 37; - Vologeso gratiae
 actae, H. IV, 51.
- Volsci, populus, XI, 24.

- C. Volusius, tertiae legionis miles, II, III, 29.
 L. Volusius moritur, III, 30.
 L. Volusius, XII, 22; - decrepitae aetatis moritur, XIII, 30. - Eius divitiae, ibid.; XIV, 56.
 Q. Volusius, consul, XII, 25; - censum Galliarum agit, XIV, 46.
 Volusius Proculus, XV, 51, 57.
 Vonones, Medas praesidens, XII, 14; - ad regnum Parthorum accitur, ibid. - brevi et inglorio imperio perfunctus est, ibid.
 Vonones, rex Parthorum, II, I; - vetustissimus liberorum Phraatis, II, 2; - regno pellitur, II, 3; - recipitur ab Armeniis, II, 4; - gratissimus Pisoni, II, 58; - amovetur, II, 56; - Pompeiopolim, II, 58; in Ciliciam, II, 68; - fugam tentat, ibid. - occiditur, ibid. - Eius filius, XII, 10.
 Vopiscus Poppaeus, II, II, 77.
 Votienus Montanus, IV, 42.
 Votum Cattorum equos et viros occidioni dare, XIII, 57; - barbarum Civilis, II, IV, 61.
 Vulcanus, XV, 44.
 Vulcatius Araricus, XV, 50.
 Vulcatius Moschus, II, IV, 43.
 Vulcatius Tertullinus, II, IV, 9.
 Vulcatius Tullius, XVI, 8.
 Vulsiniensis Scianus, VI, 8. - Vulsinii, IV, 1.

X

- Xenophon, O. 31,
 Xenophon, Claudii medicus, XII, 61; - pinnam veneno illitam Claudii faucibus dimittit, XII, 67.

Z

- Zeno, Armeniae rex, II, 56.
 Zeuobis, Rhadamisti uxor, XII, 51.
 Zeugma, oppidum, XII, 12.
 Zoranes, Siracorum rex, XII, 15, 17, 19.

INDEX VERBORVM

SEV

LATINITATIS.

- A**, ab *omissum*, VI, 31; XIV, 17, 32; XV, 65.
- Ab annis** XVI missio, I, 19, 26.
- Ab legibus puniuntur delicta, III, 69. - A quo inciperet respública dignus, II, 1, 15. - A Romanis pedes confectus, *apud eos*, IV, 25.
- A semet vulnerata, VI, 48.
- Ab Sipylo Magnetes, II, 46. - A metu parvere, *propter*, H. IV, 72. - Ab epistolis, ab rationibus, XV, 35.
- Abdere** in insulam, *relegare*, II, 85; - offensione gravi, et dissimulata, III, 64.
- Aberant** ab exitio legati haud multum, *parum aberat, quin eum interficerent*, I, 32.
- Abire** (et ascendere) supra tribunatus, O. 7.
- Ablativi** usus.
- Ablatus**, *vid.* auferre.
- Abnuere** eadem, I, 23; - ad-versa, H. III, 52; - nihil abluendo, II, 22.
- Abolere** vires alicui, *adimere*, II, IV, 39. - Abolentur in posterum praeuia accusatorum, si reus se interfecisset, IV, 30. - Abolita effigies senatusconsulto, XI, 34. - Abolitus igni corpus, XVI, 6.
- Abolito** manet, *res abolita non restituitur*, XIV, 51.
- Abrogati** consulatus, quos Vitellius dederat, H. IV, 47.
- Abrumpere** blandimenta vitae, II, II, 53; - fidem per scelus, II, IV, 60; - dissimulationem, XI, 26; - venas, XV, 59; XVI, 9; - vitam a civitate, *discedere e civitate*, XVI, 28; - voluptates, *negligere, amovere*, H. IV, 64. - Abruptae naves, H. II, 36. - Abrupta contumacia, IV, 20. - Per abrupta, *contumaciter*, A. 42.
- Abscedere** a corpore, I, 7; - accusatores abscedere *dicuntur, quum accusationem deponunt*, II, 34. - Abscessum manibus aequis (*scil. e proelio*), I, 63.
- Abscessus** pro *recessus*, IV, 57; - continuus, *absentia*, VI, 38.
- Ahscindere** venas, XV, 69; XVI, 11.
- Absens** sponte, *vid.* sponte.
- Absentiae** consilium suscipere, IV, 64. - Absentiae longae conditione amissus, *vid.* Conditio.
- Absistere**, pro *discedere*: miles abstinit, II, 31; - accusator abstinit, *scil. ab accusatione*, II, 34.
- Absolvere** fidem, *vid.* fides; - populum bello, IV, 23.
- Absolutioni** erat hoc, III, 23.

M m m

TACIT. Oper. Tom. V.

- Abstergere vulnere aliquem, *repellere*, XIII, 44.
- Abstinere auribus principis, *parcere*, XIII, 14; - manibus, H. II, 44.
- Abstractus adversis paternis, *simul perditus*, IV, 13; II. IV, 2.
- Abstrudere tristitiam, III, 6; - metum, XV, 5.
- Abstrusus Tiberius, *tectus*, I, 24.
- Absumi non utilitate publica, sed in saevitiam unius, XV, 44.
- Absurdus (non) ingenio, H. III, 62; - petere, *ibid.* - Absurdum aetati eorum, *parum conveniens*, XII, 9; - non absurdum ab, etc. *pro non abhorrens, conveniens*, III, 47; H. IV, 48; - ingenium, XIII, 45. - Absurdum non reor, *noscere*, XIII, 45; - non absurda cognitu, VI, 28.
- Abunde ratus, *satis fore*, H. II, 95.
- Ac pro at, VI, 40; XII, 65; XIV, 64; *init.* - H. III, 30; *init.* - *pro itaque*, XI, 29; *init.* - *pro nam*, III, 54; *vid. not.* - *pro sed*, XII, 11. - Ac non pro nec, III, 12. - Ac tamen, *inservit argumentando*, III, 29. - Ac tamen res dignae fuerunt, H, 73. - Unus ac alter, O. 39, *si vera est lectio*.
- Accedere aliquem, H. III, 24. - Accedere sacramento alicuius, H. I, 70; - societatem, XII, 31; - suadentibus speciosiora, *facere, quod illi censuerint*, H. I, 34; - venditionibus (hottorum ac domuum), *una vendi*, I, 73. - Accedi clementer loca poterant, XII, 33.
- Accelerare: ea omnia perniciem accelerare, IV, 12. - Accelerari pro *nunciari cito*, A. 43.
- Accendere contumacia et odiis, *ad contumaciam et odia*, I, 53; - delicta remediis intempestivis, XII, 54; - dolorem, *augere*, XV, 1; - ita magis, quam metu, XV, 3; - (*per syllepsin*) pro indignis et invidiosius reddere, I, 69; - iniurias interpretando, A. 15. - Agrippina periculo propinqua accensa, XV, 52.
- Accidens genibus, XV, 53.
- Accinctus, *absolute*, pro gladio *succinctus*, XI, 18; - studii popularium, XII, 44.
- Accingere ad fastigium paternum aliquem, VI, 31; - se iuvenc, eo adoptando *subdidum sibi parare*, XII, 25; - turmas ad munia peditum, XII, 31. - Accingi in *aedaciam*, H. III, 66.
- Accipere dicta, *audire*, I, 66; - aliquid ex utilitate, *instinere propter utilitatem*, XV, 43; - caerimonias annus *dicitur, quo primum institutae*, I, 54; - census per Gallias, I, 33; - in maius, H. I, 52; - sacramentum alicuius, H. II, 6; - societatem, H. IV, 26; - suspiciones adversus aliquem, XIV, 4; - id miles accipit omen praesentium, *pro in omen, pro omine*, I, 28; - asperere aliquid, IV, 31; - excusatus, III, 6; - intemperanter nuntium, II, 75; - in deminutionem sui fastigium muliebre, I, 13; - lactios, VI, 10; - preces superbius accipere, II, 37; - sub imperium caucta, I, 2; - quo vilis accipiebantur, *ut vilis*, H. II, 91; - ultra gaudium mortale, XV, 23.
- Accita ars haruspicum, H. II, 3. - Accita, quae usquam egressa, III, 27; - lascivia, *externa*, XIV, 20. - Accitus in

adoptionem, H. II, 1; - in Senatum, pro ordine senatorio donari, XI, 24. - Accitus pro adductus, XVI, 30.

Accolis (fluvii) orbatu amnis, I, 79.

Accrescit emptoribus in partem pretii vectigal vicesimae, XIII, 31.

Accusare criminosus, H. III, 38. - Accusabant violatum ab eo thesaurum, XIV, 18. - Accusabantur missi a Pisone, pro accusabatur Pisonem misisse, II, 69. - Accusandis utrisque immittit eum, XI, 1; - accusandis reis saevus et continuus, XI, 5. - Accusare auctorem aliquem, *tanquam auctorem*, I, 39; - foeda multa in aliquem, V, 7.

Accusationem exsequi, IV, 29; - subire, *vid.* subire. - Accusationes capessere, IV, 52. - Accusationes et crimina instruere, II, 74. - Accusationis complementum, *vid.* complementum.

Accusator districtus, IV, 36, *vid.* districtus. - Accusatori obtemperare, II, 34. - Accusatorem (et crimina) moliri, XII, 22. - Accusatores cedunt, corripunt, ingruunt, irrumpunt, *vid. suis locis; vid. etiam Indicem rerum.*

Accusativi usus more graeco, I, 50; II, 13, 15; VI, 5, 9, 15; XV, 64; H. II, 20.

Acer militiac, H. II, 5. - Acre discrimen, XV, 3; - servitium, IV, 46. - Acris periculum, XV, 3. - Acris vincula, III, 28; - initia, H. II, 72. - Acer accendendo bello, H. IV, 1. - Acrior ambitus, XIV, 28; - causa odii, quia iniqua, I, 33. - Acrior gloria

virtutibus, poenitentia flagitiis (*per syllepsin*), H. III, 51. - Acrior libertas Germanorum regno Arsacis, *maior ad pugnandum stimulus*, G. 37. - Acris (etiam tum) libertas populi romani, XIII, 50. - Acris custodia, I, 5; - annona, IV, 6; - memoria facietiarum asperarum, XV, 68. - Acerrimam faciem praetulit bello, H. II, 86.

Acerbitas, publicationis, XIII, 50.

Acies densa armis virisque, XIV, 30; - diversa, *vid.* diversus; - protrita (*hostium scil.*), H. II, 26; - stetit postero die, II, 11. - Acie ausus hostis, XII, 28, 32. - Acie adversam nobis instruxere, XI, 24; - aperuit dies, *vid.* aperire. - In aciem assistit ordo agminis, II, 17. - Acie componere, *vid.* componere. - Acie compositi, IV, 73. - In acie praedae nihil, II, 13. - Acies diriguntur incursibus vagis, II, 45; - miscentur, II, 11, 25.

Acquiescere morte, *ad quietem redigi*, XIV, 64.

Acquirere fidem, XV, 37. - Militum favor largitione male acquiritur, H. I, 17.

Acris, *vid.* acer.

Acritur fovere gratiam alicuius, VI, 45; - incendere, XIII, 12; - rapere spem (adoptionis), H. I, 13; - repellere aliquem, XIII, 25; - sumere bellum, XIII, 34. - Acris experiri, IV, 54.

Acta et instantia simul fugere, VI, 48. - Acta fato, H. II, 72; - nobilitas sine probro, XII, 32; - patrum (*sive senatus*) componere, V, 4. *Vid.* Indicem rerum.

- Actiones ceterae promiscuae ac pares, *scil. in liberos ingratos*, XIII, 27.
- Actori publico mancipati servi, II, 30; III, 67.
- Actu eodem inuisior, H. I, 12. *Vid. not.*
- Ad aes informe liquefacta imago, XV, 22. - Ad ambigua souitus casum aperire, IV, 50. - Ad amicitiam Caesaris validus, pro *in amicitia*, VI, 8. - Ad amoenitates omnes municipiorum resistere, H. II, 87. - Ad celebritatem nominis erecti, H. II, 8. - Ad cupidinem et fastidium perturbatus, XI, 26. - Ad curas publicas intentus, IV, 72. - Ad deterrima aemulus, XII, 37. - Ad diem illum, pro *illo die*, XV, 60. - Ad dicendum testimonium exterriti, *vid. exterritus*. - Ad ea, veniam ei tribuit, ob haec, sive quum haec dixisset, XII, 37. - Ad epistolas (primas filii) dixit, *acceptis lectisque*, H. II, 64. - Ad exemplar delegit eum, H. II, 91. - Ad externa obscuratur scelus intestinum, XVI, 23. - Ad facinus omne corruptus, H. I, 72; XVI, 8. - Ad fallendum propior ei fides, H. II, 8. - Ad flagitia subsidium, *vid. subsidium*. - Ad flagitium omne exercita, XIV, 25. - Ad gaudia facilia credulitas, XIV, 4. - Ad haec, pro *his auditis*, I, 44. - Ad hoc, pro *insuper*, H. I, 6. - Ad hostem ducere milites, pro *in*, II, 52. - Ad id, pro *hactenus*, XII, 11, 38. - Ad imperia nova laetantes, II, 1. - Ad metum mutare spes alicuius, XIII, 9. - Ad minas erumpere, XI, 35. - Ad misericordiam evinci, XI, 37. - Ad modestiam composuit eum damnum, H. II, 27. - Ad mutationem laetus, H. II, 36. - Ad obsequium certare, pro *de obsequio*, II, 97. - Ad obsequium firmavit eos, XIII, 40. - Ad nomen dictatorum erecti, XIV, 57. - Ad occasiones infida gens, XIV, 22. - Ad officia legum imboere socios, XIV, 32. - Ad pericula degener, I, 40; - praecipuus, XIV, 58. - Ad perniciem arguere, III, 49. - Ad poenitendum libertas, III, 51. - Ad poenitentiam mutari, XI, 33; - primi, I, 28. - Ad posteros iactantia gloriisque, I, 8. - Ad praesentiam, *vid. praesentia*. - Ad regionem aliquam irrumpere, H. I, 79. - Ad res novas tentare aliquem, *vid. tentare*. - Ad veretrum omne particeps, XV, 50. - Ad servitium omne fracti, H. II, 17. - Ad supplenda damna certavere, I, 71. - Ad usque bellum evalescunt auxilia, *vid. evalescere*.
- Adaequare formam, aetatem, etc. fati Alexandri M. II, 73.
- Adcumulator opum, III, 30.
- Addere aram defunctae, XIV, 3; - civem sibi aliquem, *recipere in cives*, IV, 43; - classi cohortes, H. I, 87; - custodes (*honoris causa*), XIII, 18; - gloriam alicui, *comparare*, H. III, 6; - legiones provinciae, H. II, 81; - miserationem alicui, pro *eo excitare*, III, 22; - ludibria pereuntibus, XV, 44; - ludos fastis, I, 14; - rectorem copii, II, 11; - nomen alicui, H. I, 62. - Addere opinionem, A. 40, *vid. not.* - terro-

- rem et odium alicui, H. I, 31. - Additus in ordinem senatorium, H. III, 52. - Additus legioni miles, *in eam conscriptus*, H. III, 25. - Addito tempore, XII, 6.
- Addicentibus auspiciis, II, 14; *vid. not.*
- Adductus, *serius*, XIV, 4. - Adductum servitium et quasi virile, XII, 17. - Adductus, *severius* imperare, *sive* regnare, H. III, 7; G. 43.
- Adempta peracitas equorum lubrico itinerum, H. I, 79.
- Ademptiones bonorum aberant, IV, 6. - Ademptio provinciae, II, 76.
- Adeo pro nam, O. 2, 24, *init.* A. 1, *extr.* - pro multo magis (post quoque, et, ne quidem) VI, 15; H. III, 64, *extr.* H. IV, 80. - Adeo nimis potentia, II, 34; - pro multo magis, *enimvero*, H. I, 9. - Adeo nunquam, pro *nedum*, *unquam*, (*praecedente ne quidem*), III, 34. - Adeo non, pro *nedum*, *ibid.* H. III, 39; VI, 15. - Adeo ut, *vid. nt.*
- Adepti imperii primus dies, I, 9. - Adepto principatu, I, 7. - Adeptus rerum, III, 55; *vid. not.*
- Adesse intentus ludis, XI, 11. - Adesse *indimentis* pueritiae alicuius, XIV, 53. - Adesse *senatui de principe*, IV, 55. - Non adesse pro *desse*, I, 13; IV, 16. - Adest eis lascivia, A. 32; - virtus, *ibid.* - Adesse tributo, *scil. exigendo*, IV, 72. - Aderant in barbaros (cum) concentra et clamore, IV, 25. - Aderant corpori custodes, VI, 37. - Aderat excubis cohors, XII, 69. - Aderat ei licentia, III, 33; - modestia, IV, 15; - robur aetatis, XIV, 63. - Aderat vulgus ad magnitudinem beneficiorum, *offerebant se illis accipiendis*, H. III, 55.
- Adhaerere ancoris, *de navi, quae ancoris detinetur*, II, 23; - castris, pro *haerere in iis*, III, 21; - egressibus alicuius, XI, 12; - vineis silva dicitur, H. II, 25.
- Adhaerescere egressibus, XI, 12.
- Adhibere epulas in voluptatem novissimam, II, 31; - cruciatus, I, 23. - Adhibere, pro *accommodare*, O. 35; - mentem alicui, H. I, 71; - munificentiae principis aliquid, *eam re aliqua promereri*, XIV, 54.
- Adhortari in bellum, H. III, 61.
- Adigere se in verba alicuius, H. IV, 61, 70; - exercitus sacramento Othonis, H. I, 55, 76. - Adigere, *absolute* pro *subigere*, A. 28. - Adigere vulnus, I, 61; VI, 35. - Adigitur edere consocios (*nec tamen edit*), IV, 45. - Adigebatur cupidine acriori frequentandi, XV, 33. - Adiguntur naves, II, 7.
- Adiecta vulnera corpori iam trunco, H. I, 41. - Adiectus comitatu, pro *adiunctus*, H. II, 65.
- Adiectiones familiarum datae civitatibus et coloniis, H. I, 79.
- Adicere constantiam dictis, *ea constanter atque intrepide proferre*, XV, 55; - destinationem vindictae (et questus), XV, 51.
- Adicere modum, pro *adhibere*, III, 6. - Adicere clamorem, A. 26.
- Adimere fines, *vid. fines*.
- Adiit in Marium Salvianus Drusum, *accusandi Marii pote-*

- statem a Druso petiit*, IV, 36.
 - Adire dedecus, I, 39; -
 inter primores equo, III, 45;
 - invidiam, IV, 70; - iter,
 XV, 31, 36; - municipia,
 II, 38. Adire pro obire, II,
 13; H. II, 12; - pugnam,
 XIII, 36; - scripto aliquem,
 IV, 39. - Quoquo adisset,
 pro venire, II, 43. - Adeun-
 tur clementer iuga, H. III, 52.
 Aditus prompti (*ad regem*), II, 1.
 Adiuumentum: Lucanum genne-
 rat, grande adiuumentum cla-
 ritudinis, XVI, 17; - adiu-
 mentis nullis extrinsecus ve-
 lare, XII, 61.
 Adiungere (sibi) pignore pa-
 rentes, III, 43. - Adiungit
 proximam (priori) necem
 Laterani, XV, 60.
 Adlevatur animus, VI, 43.
 Administratio officii, *scil. quum*
honus alicui tralatitius ha-
betur, O. 6.
 Admittere, quo minus, etc. pro
 committere, II, 40; *vid. not.*
 Admixtum caput corpori iam
 cremato, H. I, 49.
 Admonere, *vid. monere*. - Ad-
 moneri dicuntur praesides a
 rebellantibus, G. 37.
 Admotae victimae altaribus, II,
 69. - Admotus spei alicuius,
de praeceptore, XIV, 53.
 Adnare equis, XIV, 29; *iuxta eos*.
 Adnectere: simul adnectebat,
 pro addebat, II, 26. - Ad-
 nexa hostibus, vicina, II,
 64. - Adnexa sanguini eius,
 V, 1.
 Adolere aras cruore, XIV, 30;
 - igne puro et precibus, H.
 II, 3.
 Adolescere, pro potentiorum fic-
 ri, H. IV, 24. - Adolescent
 herbae in solitam speciem,
 H. V, 7.
 Adolescit ius legatorum, *ange-*
tur, H. IV, 48; - lex de
 maiestate, II, 50. - Adole-
 vit auctoritas, H. IV, 61. -
 Adoluerunt opes privatae su-
 ctu imperii, II, 33. - Adole-
 vit quantum superbiae so-
 cordineque Vitellio, *accessit*,
 H. II, 74. - Adolevit era-
 pitque cupido, H. II, 38.
 Adolescens ver, XIII, 36; -
 aetas, II, 23; - autamans,
 XI, 31; - nox, H. I, 23;
 - seditio, H. I, 31; - vi-
 trum, III, 53.
 Adolescentia sumptuosa, H. II,
 49.
 Adoptio in Domitium festiatur,
 XII, 25; - senilis (*vid. se-*
nilis). - Adoptionem nunc-
 cupare, *vid. nuncupare*. -
 In adoptionem accitus, ut
 adoptaretur, H. II, 1. - Adop-
 tionis brevis, XV, 20;
vid. Ind. rerum.
 Adorare vulgum, H. I, 36;
de imperatore.
 Adpugnare, II, 81; IV, 48;
 XV, 13.
 Adrepere saevitiae, I, 74; -
 animis, III, 50.
 Adsciscere, *vid. asciscere*.
 Adscribi militiae, *vid. milita*.
 Adseveratio, *vid. asseveratio*.
 Adstistere, *vid. assistere*.
 Adstare: adstantes imagines (in
 theatro), II, 23. - Adstat
 Deus ipse habitu tali apud
 templa, XIV, 14. - Qui ad-
 stiterant in campis (hostes),
 II, 17.
 Adstrepere alicui, I, 18; - cla-
 more et vocibus, H. II, 90.
 - Adstrepunt reliqui, quos
 pauci incipiunt, II, 12.
 Adstricti moris auctor, III, 55.
 Adstruere decus alicui, H. I
 78. - Adstruere ei fortunam

- nihil aliud poterat, A. 44.
 Adsuetudo omnia, IV, 16.
 Adsaltare castris, II, 13. -
 Adsaltibus uti, II, 21.
 Advehere, *male* pro *avēhere*,
 XVI, 1; H. IV, 53. - Ad-
 vehi *cum accusat.*, II, 45. -
 Ut quosque advehebantur,
 H. V, 16.
 Adventare, VI, 44; XIV, 32;
 - alicui, *scil. auxilio eius*,
 VI, 44; - propinqua Seleu-
 ciae, VI, 33. - Adventat ex-
 cidium reipublicae, H. IV, 13.
 Adversa inferre alicui, III, 4.
 - Adversa alienius solatio af-
 ficere, III, 24. - Adversa
 valetudinis rimari, II, 69. -
 Adversum nobis aciem in-
 struere, XI, 24. - Adver-
 sis paternis abstractus, *vid.*
abstractus. - Adverso rumore
 esse, XIV, 11; H. II, 26.
 Adversari, pro *aversari*, *cum*
accus. ambitionem scriptoris,
 H. I, 1, etc.
 Adversum (*seu us*) aliquem iu-
 dicis partes assimulare, IV,
 59. - Adversus Romanos sum-
 pta fides, XI, 17. - Adver-
 sus aliquem suspensiones acci-
 pere, XII, 4. - Adversus
 aliquid ira, XIV, 1. - Ad-
 versus externa floruimus, XI,
 4, 24. - Adversus Deos do-
 lor, *vid. dolor*. - Adversus
 flammam responsum, III,
 71. - Adversus fortuita re-
 foveri, XV, 36. - Adversus
 imperia leutae aures, I, 65.
 - Adversus modestiam cor-
 ruptor disciplinae, H. II,
 12. - Adversus nepotem ne-
 cessitudo, III, 29. - Adver-
 sus proximos egens, IV, 60;
vid. not. - Adversus vetera-
 nos exitiosum proelium, H.
 I, 68. - Adversus situm in-
 temperantia, G. 23. - Ad-
 versus victores terror, XII,
 29. - Adversus vim veneni
 clausum corpus, XV, 64;
 - *in comparatione*, O. 33,
 pro *ad*.
 Advertere pro *conspicere*, *ob-*
servare, XIII, 54. - Adver-
 tere durius parcimoniae an-
 tiquae, *eam tueri*, III, 52;
 - odia vetera et recentia,
 IV, 21.
 Adulari aliquem, H. I, 32.
 Adulationes, II, 32; - *saevae*,
 IV, 20. - Adulatio quae-
 sitior, *vid. quaesitus*.
 Adulator, *vid. Indicem rerum*.
 Adulta auctoritas, I, 46; -
 coniuratio, XV, 73. - Adul-
 tus, pro *educatus*, II, 2;
 XI, 16. - Adulti Parthi,
satis validi, H. V, 8.
 Adulter in nepte Augusti, III,
 24; - *pervicax*, I, 53. -
 Adultero vacuo potiri, *vid.*
vacuus; - ob adulterum ser-
 vum, VI, 40.
 Adulterium Octaviae fatetur,
 XIV, 62. - Adulterio pla-
 cere alicui, *vid. placere*. -
 Adulteria flagrantissima, XIV,
 51; *vid. Indic. rer.*
 Adumbrata laetitia, *falsa*, IV,
 31.
 Advocare sacramento nomina
 senatus populiue romani,
 H. I, 55.
 Advocati pro *causidicis*, XI,
 5, 6.
 Advocationum desidia, *in caus-*
is defendendis, O. 4.
 Advolvi genua, I, 35; VI, 49;
 XV, 71.
 Aeger morbo corporis, H. III,
 38. - Aegra municipia, A.
 33; *vid. not.*
 Aegrescere sollicitudine longio-
 ri, XV, 25.

- **Aemulari** sectam veterum, VI, 22; - vitiis, XII, 64; - severitatem, H. II, 68; - placita Stoicorum et studium philosophiae, H. III, 81. - **Aemulabantur** illicere, *aemulatione tacti studebant illicere*, H. II, 62.
- Aemulatio** gloriae, II, 44; - vitiorum, XII, 54; - honoris, A. 21; - municipalis, *diversa municipiorum studia*, H. III, 57.
- Aemulatus** agit in Urbe, XIII, 46. - **Aemulatus** exstinctus, H. III, 66.
- Aemulus** ad deterrima, XII, 54; - pro *competitore*, H. II, 74.
- Aequa** regibus insolita, nedum infima, II, 42.
- Aequabilis** in suos, VI, 31. - **Aequabili** auctoritate et gratia, IV, 20. - **Aequabilis** officii cunctis vitae, H. IV, 5.
- Aequalitas** exuta, I, 4; III, 26. - Super aequalitatem ceterorum non erat, III, 74. - **Rebus** modicis aequalitas facile habetur, H. II, 38.
- Aequare** artibus alterius aliquem, *vid. artes*; - caelo, IV, 34; - vota longa patrum, XV, 19. - **Aequare** ictu contrario, XV, 9. - **Aequabant** legionarii eos militiae, H. III, 18.
- Aequae**, bis pro *aeque ac*, A. 15.
- Aequi** absentium (regum) Parthi, VI, 36. - **Aequo** iure conspici populum romanum, II, 82. - **Aequis** manibus abscissum, I, 63. - **Ex aequo** agere, pro *obsequium detrectare*, A. 20; at H. IV, 65, pro *aequalem aliis esse*. - In aequo tenere, XII, 12. - In aequo vi-
- dere homines, *eadem sorte*, H. II, 20. - In aequum enisi, II, 80; *vid. not.* - **Virtus** dncum in aequo, pro *aequalis*, II, 44.
- Aequinoctii** sidus, I, 70.
- Aequitas** Deum erga bona et male documenta, *scil. nihil discriminis faciens*, XVI, 3; *vid. not.*
- Aerarium** tractabatur a praetoribus, H. IV, 9; *vid. Indicem rerum*.
- Aes**: ad aes alienum hortatur, II, 27. - **Aes** alienum simul omnium commotum, *vid. commotus*. - Ad aes informe liquefacta imago, XV, 22. - **Aera** pro *statuis*, O. 11. - **Aera** legum vetustate dilapsa, IV, 39.
- Aestas** insulae obversa in Favonium, IV, 67.
- Aestimare**, XIII, 17; - **contubernio** aliquem, *dignari*, A. 4; - per ambitionem homines, A. 40. - A Diis aestimatur, *in honore habetur*, XV, 2. - **Lecto** aestimatoque carmine, VI, 12.
- Aestimatione** recta severus, H. I, 14.
- Aetas** composita, VI, 46; XIII, 1; - fessa, I, 46; H. I, 12; - innoxia (liberorum), H. III, 68. - **Aetas** (virginum) instat, *vid. instare*. - **Aetate** ante alios, I, 27; - sistens, *vid. sistere*. - **Prima** aetate imperii, *initio imperii*, XII, 29.
- Aeterna** erant munera tua erga me, XIV, 55.
- In Aeternitate** temporum manere, A. 46.
- Affectare** ruinorem omnem plebis, II, II, 91; - *ovitates, ad suas partes trahere*, H.

- IV, 66; - famam, *quaerere*, H. II, 63; - imperium, *assumere*, A. 7; - studia militum, H. I, 23.
- Affectatio germanicae originis, G. 28.
- Affectio animi; amor, G. 5. - Affectiones laetae audientium, IV, 16. - Affectiones privatae, III, 58. Affectu perumpi, III, 15. - Affectus citra damnum, *vid. citra*. - Affectus veri venenum adulationis; animi, *sensus*, H. I, 15; - sine affecto peragitur assentatio, *ibid.* - sine affectu milita, H. IV, 31. - Affectus aliorum in amorem sui accendere, H. I, 83. - Sine affectibus mutuis, XIV, 27. - Affectibus privatis obnoxius, III, 58.
- Afferre lacrimas et preces, H. III, 38. - Affertur ei dolor gaudio mixtus, H. III, 36.
- Afflicere in mortem vulnere aliquem, IV, 45; - oculos miseratione, XIV, 63.
- Affirmare virtutem populi romani armis, non eloquentia, *ostendere*, H. IV, 73. - Affirmabant arma bellumque Vitellii, H. I, 1.
- Afflictari a vulneribus, VI, 35; - morbo comitali, XIII, 16.
- Afflxit in mortem strages eos, IV, 62. - Afflictus lapsu equi, H. II, 33. - Afflicta fides aere alieno, H. I, 88.
- Affluentes auditores (et vagi), *oppositi assistentibus et remanentibus*, O. 14. - Affluentes provinciae, II, 35. - Ex affluenti illis praesentia, H. I, 57.
- Affluentius (solito) initium convivii, XV, 54.
- Affunditur annis mari, H. V, 23. - Affunduntur cornibus equites, *in iis locantur*, A. 34. - Affusum vulneri venenum, I, 10.
- Afuturum, II, 35.
- Agere pro esse, H. IV, 68. - Agere ambigue, *vid. ambigue*; in ore vulgi, *vid. os*; - animo moesto, cultu lugubri, XIII, 32; - causa, quam armis malle, XIII, 27; - ceotursionatum, I, 44; - clarum bello, II, III, 44; - coetus, XVI, 32; - concordia subdola, II, 64; - donandae obtinendae provinciae aliquid, XV, 14; - ex aequo, *vid. aequum*; - facile, A. 9. - Agere, ferro cuncta, *vid. ferre*. - Agere aliquem in bellum, *facere, ut arma capiat*, XIV, 32; - exercitum in bellum, *de ducere*, H. I, 62; - liberis certis, matrimonio unō, II, 73; - limitem, *recte*, G. 29; *v. not.* - remediis fortioribus, I, 29; - proditorem fratri, H. II, 28; - poenitentiam sententiae suae, O. 15; - superbia magna, XI, 36; - se ferocius, III, 2; - supra aliquem, III, 38; - recordem aliquem, I, 59. - Qui tum agebant, pro vivebant, III, 19. - Agere verberare aliquem, G. 19. - Agunt primo in agmine, *scil. onere gravatum*, I, 20; - viribus non spernendis, H. II, 58; - Agit utrinque prora frontem impulsam paratam, G. 44. - Agebat impunita, VI, 40. - Agebat iniquus Germanos, I, 68. - Agebant inter auxilia romana Chauci, II, 17. - Agi loco eo res suas, XIV, 61. - Agitur validius a laesione,

- XIII, 25. - Agebatur (praeceps) in gloriam, A. 41. - Acto ad vallum equo, II, 13.
- Agger** armorum, II, 11, 7; - viae, II, 11, 24, 42. - Aggeris munimenta, XIV, 25. - Aggere agresti locus, XII, 31. - Aggerem instruere, II, 11, 22; - perfringere, XII, 31; *vid. indic. rer.*
- Aggerata** vasa, I, 61. - Aggeratus trames a L. Domitio, I, 63.
- Aggestus** copiarum, *vid. copiae*; - lignorum et pabuli, I, 35.
- Aggredi** crudelitatem principis, *incitare*, XVI, 18; - mare hibernum, *ingredi*, II, IV, 51; - largitione animos, H. I, 78; - precibus aliquem, XII, 37. - Acrius aggreditur modestiam eius, II, 26.
- Agitabant** laeti, nec procul, I, 50; - nam depellerent, XI, 29. - Agitabat propius eos timor, *vid. prope*. - Agitabantur frumenta et vectigalia populi romani societatibus publicanorum, IV, 61. - Agitabatur ex libidine locupletium, VI, 16. - Agitandi odii adversus aliquem occasio, III, 32; - populi, quo vellent licentia, III, 28. - Agitare plus quam civilia, I, 12; arbitrium, *vid. arbitrium*; - de aliquo, VI, 46; - honorem per quinquennium, *de designatis post quinquennium*, II, 36; - fenus, *vid. fenus*; - incultis montium, eoque ferocius, IV, 46; - inter se mala, *expendere, commemorare*, A. 15; - disciplina provinciam, A. 16; - honorem, II, 36; - munia cuncta ip armis, XI, 18; - provincias orientis imaginationibus secretis, *iter eo meditari*, XV, 36; - latrocinium, XII, 27. - Agitat secretus, XI, 21.
- Agmen** carpere ex occulto, XII, 32; - sciudere, *vid. sciudere*; - in agmen velat et numerum, *exultum scil. explendum*, XV, 71. - Agmine propero, *itinere*, I, 50. - Agmine turpi reduxit legiones, I, 37. - Agminis ordo assistit in aciem, II, 17. - Agminis coactores, *vid. coactores*. - Agmen portectum, H. V, 16.
- Agmati** pro natis, G. 19, *extr.*; pro gentilibus sive popularibus, H. V, 5.
- Agnoescere** audita pro recognoscere sive recensere, O. 5. - Agnoscentes inincipia, XV, 15. - Agnoscere prospera, H. III, 52; (opp. *abnuere adversa*), illa sibi adrogare.
- Agri** captivi, XII, 32; - dispositi usui militum, XIV, 54. - Agros exercere, XI, 7. - Agris referti, H. II, 56.
- Ala**, *vid. Indicem rerum*.
- Alacritas** setuta finem orationis, *alacer clamor*, A. 35; - sic et, II, 6. - Alacritate militum augebantur mores in speciem ac terrorem; *vid. notam*.
- Albentes** spumae, VI, 37. - Albentis in pallorem membra, XV, 64.
- Alere** conatus alicuius dissimulatione, H. IV, 18. - Alis mons fluvium, H. V, 6.
- Aliena** materia expressae imaginis, - pro alia (quam ex ipso scil. corpore), A. 46.
- Aliena** moribus, II, 2. - Alienus Vespasiano, H. II, 74. - Alienum imperium, cuius iure

- princeps non esset, H. I, 29.
 Alienatus erga aliquem animus, H. IV, 43; - vultu, iram praefereus, II, 28.
 Alienatio pro mente alienata, II, 43. - Alienatio in aliquem, H. II, 60.
 Alienus alicui, H. II, 74.
 Alimenta expedire arca, VI, 43; - vitae orare, VI, 24. - Alimentis miserandis detinere se, VI, 23.
 Alimonium, XI, 16.
 Alioquin exarserat, pro ceterum, H. II, 27. - Alioquin ditem colonia, in se, II, III, 31.
 Aliquid pro aliud quid, I, 4.
 Alius: non tam utrum aliquem fovebat, quam alium: quemcunque scilicet, dum ne ille esset, H. I, 13. - Tum alia pietate in Livium, non minori, III, 16; sic, G. 5: Non alia vilitas. - Aliud auxilii, V, 8. - Aliud mare, alterum, V, 10. - Alii pro reliquis seu ceteris, I, 30; IV, 48; V, 3; VI, 33. - Aliae dominationes, priores principes, XIII, 1; - partes contrariae, H. I, 8. - Aliorum principatibus composita, II, 55. - Alio ex genere mortuum collecti, alius ex alio, XIV, 17. - Alio vertunt, ad aliud consilium, I, 18. - Alii omisit in membro primo, I, 63.
 Alias: non alias magis indoluit, quam quod ageret, alia re, III, 73.
 Allegare munera, preces, mandata, legati dicuntur, H. IV, 84.
 Ahevatæ notæ, H. I, 52; vid. not.
 Allicere, sollicitare ad defectionem, H. I, 65; - mores al-
- cius, favorem eius assequi obsequendo moribus eius, II, 5.
 Alligare pro vincire, G. 24.
 Alloqui, simpliciter (alloquente eo), A. 35. - Alloqui per seria amicos, XVI, 19; vid. Iudicem rerum.
 Altaria adolentur, vid. adolere.
 Altercatio, opp. continua et infesta oratio, H. IV, 7.
 Alterius (tanquam) civitatis senatus, H. II, 89; alius, non istius, sed peregrinae.
 Alti ordines militum, II, II, 24. - Altis ordioibus attollere, vid. attollere. - Altior iracundia, II, II, 91. - Altiores spiritus, vid. spiritus. - Altiores initio repetere, H. II, 27. - Altior, sermo, de re gravi, O. 14.
 Altitudo animi, de celandis animi sensibus, III, 44; vid. notam p. aedificiorum cohibita, XV, 43; - per rampitur vapore solis, ibid. - In altitudinem coaditus (corrupte, vid. not.), II, IV, 86.
 Alilus animis moerebant, II, 82; - coniectare animos, I, 32; - metuere, graviora, IV, 41. - Altius expedire, vid. expedire. - Altius consilium, IV, 14. - Altius, gravius, ad perniciem usque percellere aliquem, IV, 54.
 Alveo certus Rhenis, vid. certus. - Alvei (inferior et plana pars navium) quo levarentur, II, 23.
 Alumnus legionum, I, 44; - Italiae, II, I, 48; - tabernae satrionae, XV, 33; - Urbis, XII, 11.
 Ambages: ambae non abdita, plane, VI, 46. - Ambages aperire, vid. aperire. - Per ambages interrogare de se,

- H. II, 4; *vid. notam*. - Ambages praedixerant, *oraçulum*, H. V, 13.
- Ambigere, *vitare*, VI, 15. - Ambigebat, quemadmodum notescerent, *quaerebat*, XVI, 20. - Ambigebant legati, ubi templum ponerent, *certabant*, *disceptabant*, IV, 55. - Ambigens patriam, *declinans Urbem ambagibus*, VI, 15.
- Ambiguus consilii, num transiret, H. II, 84; - *imperandi*, *dubius*, *an capesseret imperium*, I, 7; - *metus ac pudoris*, II, 40; - *proclius*, *varia fortuna in iis usus*, II, 88. - Ambigua fides, XIII, 34; - *geus*, II, 55. - Ambiguum aut adversum nationum quod fuerat, vastatur, XIV, 38. - Ambiguos inter turbatae res, *quia discordes ac dubii erant*, XI, 10. - Ambiguae formae hominum belluorumque, II, 24. - Ambiguae vires, *non satis firmi auxilii*, H. III, 60. - Ambiguae res, *opp. prosperis*, I, 64; XI, 15; XII, 32, 38. - Ambigua per secreta, *vid. secreta*. - Ambigua summa imperii, XI, 8. - Ambiguae agere, *novas res moliri*, H. III, 35. - Equites ambiguae certavere, II, 21; - *dubia victoria*, cf. H. V, 11.
- Ambitur accipere consulatum, II, 43. - Ambiri auxiliis sociorum (*offerentium*), H. IV, 51. - Ambiri nuptiis pluribus, *ad eas expeti*, G. 18.
- Ambitio conciliandae provinciae, XVI, 22; - *municipalis*, IV, 62; - *Regum iu augendo pomerio*, XII, 24; - *in posteris*, VI, 40. - Per ambitionem aestimare homines, *cultus externi splendor*, A. 40. - Nulla ambitione, *non gratiae studio*, I, 67. - Ambitio cohibetur, XV, 21. - Ambitio stolidi, *vana ostentatio*, H. I, 88; V, 27. - Ambitione aliena trahi, III, 69. - Pari ambitione certabant, IV, 55. - Ambitio gloriae, XV, 16. - Ambitio scriptorum, H. I, 1; A. 40; *vid. not.*
- Ambitiosus artibus malis, H. II, 52. - Ambitosum imperium, H. I, 83. - Ambitiosa mors, A. 42. - Ambitiosus sionis pecuniae, *vid. sionis*. - Ambitione preces, *accuratissimae*, H. II, 49.
- Ambitiose ferro casum, A. 28. - Ambitiose habita provinciis, III, 13. - Tanquam parum ambitiose, *non satis ad captandam gratiam*, I, 63. - Amicitias insignes ambitiose coluerat, H. I, 10.
- Ambitus pro ambitione, IV, 2; XII, 42; XIII, 6, etc. - civitatis, H. II, 64; *v. not.* - evadendi aut remanendi, H. I, 20; - *senatoarius*, *gratiae apud senatum captatio*, IV, 2; - *suffragiorum*, *in suffragiis petendis*, XIII, 29; - *uxorius*, *studium uxoris*, I, 7. - Ambitus officiorum, A. 18. - Feminae ambitu exarserant, XII, 1. - Ambitum super extremum campi posuerant currus, *marginem*, XIV, 34; - *in teucum exurgens orbis*, H. II, 3. - Ambitu acriore exarserant comitia, XIV, 28; - (*duorum*) *distrahuntur cohortes*, XII, 42; - (*eorum*) *evasit*, IV, 52; - *leges turbantur*, I, 2.
- Ambusti artus vi frigoris, XIII,

35. - Pars coloniae ambusta, combusta, H. II, 66.
- Amicitia pro amicitia, II, 27, 77, etc. - tentatur ponere novo, IV, 46. - Amicitiae fallaces, IV, 33; XVI, 32. - Amicitiam exuere falso, VI, 8. - In amicitia principis flagrantissimus, XIII, 45. - Amicitiae muliebres, V, 2. - Amicitias paternas antere, amiciorem filio esse, quam patri suae, IV, 40. - Amicitiarum dehonesta menta, turpes amici, H. II, 87.
- Amita, forsitan pro magna amita, II, 27.
- Amittere pro omittere, vid. dimittere, II, 71; XIV, 26; O. 5. - Amissae funditus familiae, III, 6. - Amissa aedificia, scil. igni aut terrae motu, XV, 41; XVI, 13.
- Amoenus psus aquarum salubrium, II, I, 67. - Amoena vita, XV, 55. - Amoenum ingenium Senecae, venustum, XIII, 3; at II, 64, opponitur barbaro et fero.
- Amoenitati hortorum inservire, XVI, 27.
- Amor carminum venit Neroni, studium, XIV, 52; H. IV, 86; - obsequii, I, 28. - In amorem delapsus (libertae), XIII, 12; - effusus, I, 54. - In amorem sui accendere affectus aliorum, H. I, 38. - Non amore dicendus quisquam, et sine odio, II, I, 1. - Amore prosperiore civium erat, VI, 51. - Validus (aut ingenio per syllepsin, II, 83) in amore falsi, VI, 44. - Amores populi romani breves (hactenus, ut, quem amaverint, brevi moriatur), II, 41.
- Amotus de simplici absentia, amoto patre, quum pater abesset, III, 31.
- Amovere, relegare, XVI, 9, etc.
- Amplecti gloriam confessionis, XV, 67; - obiectum crimen pervicacius, diligentius et studiosius purgare, IV, 42; - nationis partem magnam victoria aut bello, A. 17.
- Ampliare servitia, numero augere, H. II, 78.
- Amplius: non multo amplius vulneratis, XIV, 37.
- Amputare aliquid, pro multa ex eo, O. 32; - numeros legionum, H. II, 69; - in sureulos virgam, G. 9.
- An pro an non, I, 5; III, 53; VI, 50; XI, 30; XVI, 31; - pro sive, XI, 26.
- Ancilla, vid. Indicem rerum.
- Ancipitia inter probatum scelus, XI, 26.
- Ancoris adhacere, vid. adhaerere.
- Angi de infamia alicuius, studere illi infamare, XV, 28.
- Angusta domus, tenuiter instructa atque exornata, II, 33. - Angusta oratio, II, 87, quum facile offendimus in dicendo, nescimusque, quibus verbis tuto uti possimus.
- Angustiae familiares, vid. familiaris; - paternae illi, I, 75; - stipendii, I, 35.
- Angustius imperitare, IV, 4.
- Animadvertere non animadversum est in praeseus, ante eventum non prodigii loco habitum, neque observatum, XV, 74.
- Animae servientium, servilia ingenia, H. IV, 32; vid. Indic. rerum.

Animare: animantur acius, *sunt fortiores*, G. 29.

Animosus corruptor, *largitor effusus*, H. I, 24.

Animus exitiabilis in suos, VI, 24; - magnus mihi est, fore hanc diem, etc. *spes magna*, A. 30. - Animo haurire aliquid, *vid.* haurire. - Animum induere artibus bonis, XV, 45; - magnum, XI, 7. - Animum insumere interficiendi domini, XIV, 44; - sumpturi ex eventu, H. I, 27. - Sustulerant animum, VI, 63; *v. not.* - vertere in bonum (*indomitum scil. alterius*), I, 33; - vincere, *vid.* vincere. - Animo coaluere, VI, 44. - Animo (vultusque) prae se ferre speciem, A. 48; *vid. not.* - exierunt offensae, H. I, 47. - Animos ambiguos aggregabat partibus, H. III, 12; - praeruptus, *vid.* praeruptus. - Animos coniectare altius, I, 32. - Animos (militum) emere, H. IV, 57. - Irripere militares animos, IV, 2.

Annalibus (Graecorum) ignotus vir, II, 88; *vid. Indicem rerum.*

Annectebatur crimini eius mater, XII, 52.

Annexus ager hostibus, *vicinus*, III, 64; - per affinitatem Hyrcanis, VI, 63; - sanguini Augusti, V, 1.

An-nexa litori, *classis*, H. II, 14.

Annexu gentium, *vicinia*, H. III, 34.

Annonae (*genit.*) *secunda* provincia, H. I, 11. - **Annonae** ex modo, *pretii quo esset frumentum*, XV, 72. - **Annonae** claustra, *vid.* claustra. - **Annonae** sacvilia, II, 87. -

Annona pellexit populum, *frumentaria largitione*, I, 2.

- **Annona** acri fatigabatur plebs, IV, 6. - In annonam egerere frumentum, bona in tributum, A. 31; *vid. Indic. rer.*

Annuere falsa, *affirmare*, XIV, 60. - Annuit an destringeret, *nutu eum percunctatur*, XV, 58.

Annulus, sive **Anulus**: anulo clausa, II, 2. - Annulis honorare aliquem, H. II, 57; *vid. Ind. rer.*

Annus acceperisse, fecisse, habuisse, *dicatur*: ea, quae eo gesta, aut instituta; eos, qui eo anno fuere magistratus, I, 54; II, 53; IV, 14, 23; VI, 45; XIII, 33; XV, 32; - contingit reis postulandis, A. 36. - Annum in species digerere, *vid.* species: - expectare, *annuum frugum maturitatem*, G. 14. - Annos per plures obliterantur coniugia, III, 34; - potentius xii explevit, vitae xxxvii, II, 88. - Annis matures, I, 41; - vergens, XIII, 19. - Annis vergentibus, XII, 44; *vid. Indicem rerum.*

Annus praetor, *anni cuiusque*, I, 14. - **Annua** designatio, *in annum sequentem*, II, 36.

Anquirere aliquid, H. II, 51. - Non anquirendum, *quia dubilandum*, XII, 6.

Ante alios aetate et gloria belli, I, 27; II, 3. - **Ante** alios omnes tua experientia, H. II, 76. - Nec cuiquam ante pereundum fuisse, XI, 36.

Antefixa ora truci, I, 61. **Antecire** in agno principis aliquem, XV, 50; - criminando bonos, *potentiorum illis*

- esse, H. III, 87; - pro occupare, maturius facere, IV, 71. - Anteire reditus iustos gravitate sumptuum, XV, 18. - Anteire spes suamet ipse paratus, *plura appetere, quam ante ausus erat sperare*, III, 66. - Anteire vera seu falsa, *mature obviam iis ire*, V, 10. - Anteibat questus omnium immanitas Neronis, XIV, 11; - remedia incendium velocitate mali, XV, 38.
- Antepondere, *proditores dicuntur ad quos transfugiunt*, I, 58. - Anteponi filio dicitur adoptatus, vivo eo, XII, 25.
- Antevenire beneficia dicuntur, *quum sunt maiora iis, quas accepimus*, IV, 18.
- Antiquarius, O. 21.
- Antiquitas valida et laudata, XV, 13; - spectaculorum, *mos priscus*, XIV, 20. - Antiquitatis imaginem praebebat senatui, III, 60. - Specimen unicuique antiquitatis, *virtutis antiquae*, III, 4; - cognoscendae (*caussa*) profectus, II, 59.
- Anxietas styli, O. 39.
- Auxius, *absoluite pro rerum novarum et maiorum cupidus*, H. IV, 49. - Anxius sui, *vid. sui*; - potentiae, IV, 12. - Anxium iudicium, I, 80. - Anxio edicto increpuit eos, II, IV, 49.
- Aperire aciem dies ortus dicitur, H. IV, 29; - ambages, XI, 36. - Fama aperiebat, *de oraculo*, II, II, 78; - casum insidiantibus, *vid. casus*; - cunctationes principis, IV, 71. - Aperuit bellum reges et gentes, *notas nobis reddidit*, G. 1, sic et A. 22. - Aperuit terras omnes, *uti lucem diemque natura hominibus communes et liberas esse voluit*, H. IV, 64. - Aperire specus, *pro effodere*, G. 16; - *Iliam*, II, 17; - menses honoris vacuos alicui, H. II, 71. - Si mors Germanici Syriam apernisset, *scil. alii praesidi*, II, 70. - Casum insidiantibus aperire, IV, 50.
- Apertus: in aperto gravia, *opp. humum infra moliri*. - In aperto est, *facile, promptum*, H. III, 56. - Apertior in dies fama, H. II, 37; - In aperto pugna, *cominus*, A. 36; *vid. notam*.
- Apisci artem, *addiscere*, IV, 20; - dominationis, VI, 45; *vid. not.* - quaesturam XI, 22, *pro peteret*.
- Apparatus (epularum) incompti, G. 14.
- Appellare: quem militari vocabulo Caligulum appellabatur, I, 41. - Appellare, *pro appellandum censere*, IV, 52; - *pro exigere pecuniam*, H. I, 21.
- Appositus custodiae, I, 6; II, 68; - mensa, II, 31. - Apposita gubernacula navi, II, 6.
- Appressum pectori scutum, II, 21.
- Approbare mortem maioribus et posteris, XV, 59.
- Appulsu fidissimum oppidum, *vid. fidus*.
- Aptior sermone, *provisu, dispositoque, melior*, H. II, 5.
- Apud, *pro a*, I, 9; IV, 62, 72; A. 22; - *pro ad*, I, 42; II, 24; H. II, 51. - Apud aliquem clarus, *qui ei clarus videtur*, H. II, 76. - Apud aures Galbae, H. II, 26. - Apud aures cuiusque crebre scit (*scil. rumor*), *vid. aurea*.

- Apud aliquem relicta, pro *alicui*, H. I, 20. - Apud civitatem omnis loco acceptum, H. II, 91; add. IV, 26. - Apud Deos sacrificare, XI, 27. - Apud eos pro *dativo*, H. II, 16; III, 1. - Apud eos nulla loricearum galearumque tegmina, XII, 35. - Apud eos, pro *eorum temporibus*, II, 33; - pro *erga*, *adversus*, I, 9; XV, 23, - pro *in*, cum *ablativo*, III, 46, 48, 59, 72; IV, 13, 18, 43, 64; VI, 32; XI, 8, 16; XII, 69; XIII, 8; XV, 74; XVI, 15. - Apud ipsum iuravit exercitus, *ipsi praesenti*, H. II, 79 - Apud libidines principis validior, *vid. validus*. - Apud rostra laudare, pro *rostris*, XVI, 6. - Apud vexillum retineantur milites, *sub vexillo*, I, 16.
- Aquila in fastigio aedium, H. III, 71.
- Arae offundere sanguineum, H. II, 3. - Aram addere defunctae, *vid. addere*. - Aras Deum censuere, *vid. censere*.
- Arbiter pro moderatore ac *praeside*, I, 26; XV, 17; - *literarum*, per quem utrinque *epistolae* commeant, IV, 41; - *elegantiae*, XVI, 18; - *regni*, XIII, 14. - Sine arbitro mors, XVI, 11.
- Arbitrium mortis breve, *breve tempus quo de genere mortis deliberare possint morituri* sponte, XV, 60; - rerum romaharum agere, H. IV, 21. - Sine arbitrio alicuius abesse, *permitti*, III, 71. - Arbitrio pacis bellicae tractare, XII, 60.
- Arcana dictionis semotae, *vid. dictio*. - Arcana imperii tenere, II, 35; *vid. not.* - Arcano imperii evulgato, H. I, 4; *vid. not.*
- Arcere aqua et igni aliquem, *arcedum censere*, III, 23, 50; - morem, *de alimentis*, XVI, 10; - visus, *vid. visus*; - colloquia et congressus, *aliorum inter se*, H. IV, 64. - Arcebat misericordia quantum glisceret saevitia, VI, 19. - Arcuit conferre, III, 72. - Arcuit testatores procul, *eorum voluntate non admisit*, II, 48.
- Arcessere maiestatis, II, 50.
- Arcu expedire alimenta, VI, 34. - Arcus sistere, XV, 18.
- Arctus, *vid. artus*.
- Arcus sellae, XV, 17.
- Ardere in caedem alicuius nominatim, H. I, 43. - Ardent pila, XV, 7; - signa, XII, 64; - Ardens domus, multis *luminibus* collustrata, XV, 50. - Atrox proelium arisset, pro *exarsisset*, H. II, 66.
- Ardescere pro *exardescere* in omnibus locis dicitur. - Ardescens luna, H. V, 18; - mons, IV, 67. - Ardescit exitium, I, 73; - proelium, H. II, 66; - pugio in mucronem, XV, 54; - questus, III, 17; - in nuptiis incestas, XI, 25.
- Ardor ac ferocia deditur, H. II, 76; - militum secutus orationem, clamor ardoris index, II, 45.
- Arduus modus rerum omnium, H. I, 86. - Arduum onus, I, 11. - In arduo spes primae dominandi, IV, 7; - societatis, XII, 15. - In arduo videre, II, 47. - Arduum dici videtur pro *impossibili*, H. II, 76. - Aut certe non arduum

- sit, *ibid.* - Nihil arduum sit, *ibid.* nihil arduum satis.
- Arcuae operas promittere, XIV, 14. - Per arenam foedari, *opera gladiatoria*, XV, 32; *sic*, H. II, 62, arena pollui. - Arcuae disiectae ac vix perviae, II, 61.
- Arguere pro increpare, castigare, XV, 51; II. III, 10; - pro reprehendere, I, 9, 40; - ad perniciem, III, 49. - Virtus arguens diversa, IV, 33; *vid. notam*; - Arguere prave pro arcere, III, 72. - Argui occupandae rei publicae, VI, 9; - pleraque, VI, 5; - reum criminis, H. I, 48.
- Argumentum; in argumentum fabulae assumptus, *ad fidem ei faciendam*, II. II, 72.
- Arma pro bello, I, 9, 49; III, 55; IV, 25; VI, 23; XV, 1; II. I, 73; H. II, 6, 7, 11; - pro ipsa pugna, sive tumultu, I, 27. - Arma bellumque Vitellii affirmabant, H. I, 1; *opp. caussae, vid. caussa*; et conditionibus, *vid. conditio*. - Arma Lepidi et Antonii cesserunt in Augustum, *exercitus vires ad eum translatae*, I, 2; - colescent in atrox bellum, *vid. coalescere*; - interiiicere tumultuantibus XII, 54; - interponere certantibus, O. 29; - pro militibus, II. II, 32; - obiectare alicui, V, 3; - pertuacia, H. III, 67; - poscebat in Segestem, I, 59; - publica nulla, I, 2; - temperare consilio, I, 67; - victa tractare, II. III, 9; - utraque invitabant, *ad utraque partes inclinabant*, XIII, 34. - Armorum decora arguento iusguia, H. I, 57.
- Armorum fas, H. IV, 58; - quidquid mali dirigitur, *exercitus in provinciis transmarinis*, H. I, 76. - Armorum tumultu truces, IV, 47. - Armis ambire vallum, I, 68. Armisit, quae armis tuebatur, III, 28. - Armis circumside-re, I, 42; - complecti, H. I, 36; *vid. not.* - densa acies (virisque), XIV, 30; - falsis velare externa, II. IV, 32; *v. n.* - lecta iuventus, XII, 40; - legionarii fuere parte sui quinta, III, 48. - Armis laudare aliquem, G. 11; - malle conditiones, XII, 46; - repetita provincia a Pisone post Germanici mortem, II, 77; III, 12; - truces, II. I, 40. - Acies telis et armis truces, I, 46.
- Armare gladiatores, I, 22; - lixas, II, 78; - plebem, II. I, 40; II. III, 79; - servitia, XIV, 7; H. II, 8; II. III, 79; - triremes, XII, 56. - Armati omnia agunt Germani, G. 11, 13, 22. - Armatorum otiosae manus facile lasciviunt, G. 44.
- Arrecta civitas, *avide exspectans*, IV, 11.
- Arreperere ad saevitiam principis occultis libellis, I, 74, *vid. not.*
- Arripere imaginem principis, III, 36; - suspiciones, *con-cipere*, XV, 54.
- Arrogans minoribus, XI, 21; - moderatio, I, 3; *opp. comi et civili*, I, 3; - mora, *vid. mora*.
- Arrogantis tristis, XIII, 2.
- Ars accita, *vid. accitus*. - Artem apisci, *vid. apisci*. - Artis eiusdem alii, I, 73; - et falsi breve discrimen, IV, 58.

- Arte diversa, *artibus contrariis*, XIII, 2. - Artes obscurae, I, 9. - Artes audire, *vid. audire*. - Artibus bonis induere animum, XV, 45; - bonis malisque mixtus, II, 1, 10; - honestis copiosus, III, 66; - hostium infectus, XII, 2; - mariti composita bene Livia, V, 1; - sanctissimis eius aequabatur, VI, 7; - mixti nostris, XI, 24; - tuis pares, XIV, 55; *vid. Ind. rer.*
- Artissimum divortium inter Europam et Asiam, XII, 63. - Arto comitatu protectio, IV, 58. - Arti commectus, II, IV, 26.
- Artus elapsi in pravam, *vid. elabi*. - Artus singulos exprimit vestis, G. 17.
- Arva exercere, *vid. exercere*.
- Arx dominationis, XI, 31; *vid. not.*
- Ascedere classem, II, 25.
- Asciri per adoptionem, I, 3; - in societatem, II, IV, 24, 80.
- Asciacere pro conciliare, II, II, 5, 8; - laudem sibi uni, XIV, 52; - nationes, *devincire sibi, conciliare benevolentiam et studia*, O. 5; - in nomen suum aliquem, III, 30; - principem, G. 21. - Ascisci in cognomentum suum imperatores, I, 31; - in familias patriciorum, XI, 24. - Asciti in commilitium, I, 60; - in senatum, II, II, 52.
- Aspectare iussa principis, I, 4.
- Aspectus infernus, *vid. infernus*. - Aspectui dum consulitur, conscientia spernitur, XV, 18. - Aspectui et voci parere, *vid. parere*. - Aspectui (civitalis) exuere per *syllapsin praecedente caritate*, XVI, 28. - Aspectu cruento Oceanus, XIV, 32. - Aspectus prohibebatur, II, 41.
- Aspera maris, IV, 6.
- Asperare pro exasperare, I, 72; II, 29; III, 12; H. III, 38; - crimina, II, 29; - iram victoris, H. II, 48; - pugionem saxo, *acuere*, XV, 54; - sagittas ossibus, *epiculatorum vice praefixis*, G. 46.
- Aspere acceptum, IV, 31. - Asperis facietis illusum, XV, 68. - Asperissimo hienis, III, 4.
- Aspernari, pro detrectare, *recusare*, I, 16; IV, 46. - Pro improbare, aspernari flagitia militiae, I, 27; XIV, 42. - Aspernari legatos, *aspere accipere*, XV, 27; - militum longinquam, *aegre tolerare*, XI, 10; - obsidia, *vid. obsidium*; - rumorem falsum, II, II, 52; - pro non accipere in re bona et honesta, H. III, 68.
- Aspicere pro conspiciere, I, 16; II, 75; XII, 24; H. II, 68; A. 29; H. III, 10; - pro inspicere seu diutius contemplari, XIV, 9. - Aspicere solis visum, *se tantum conspectui praebere*, IV, 74. - Aspiciuntur ministri scelerum ut exprobrantes, XIV, 62.
- Assectari corpora, *de custodiibus*, IV, 19.
- Assensu brevi, XIV, 12. - Assensu celebrata sententia, XV, 22.
- Assensum civitatis moribus ruerat, H. II, 10.
- Assentari: assentandi libido veritatis inimica, II, I, 1.
- Assentatio peragitur sine affectu, II, I, 15.
- Asseres et trabes, H. IV, 30.

- Asseverare** pro *affirmare*, *contendere*, *defendere*, II, 16; IV, 55; XIV, 42; XVI, 5; II, II, 80; - *gravitatem, asseverare, prae se ferre*, XIII, 18. - *Asseverat locum hunc vel illum promissi specus*, XVI, 3; - *ordinem agminis, ut certo cognitum describere*, H. III, 22; - *pro indicare (de signo et argumento)*, A. 11.
- Asseveratione eadem peracta accusatio, acque serio**, II, 31; - *magna censere*, VI, 2; - *niti*, IV, 42; - *coguntur in curiam Patres*, IV, 19; *vid. not.*
- Assidere castellum**, *pro obsidere*, VI, 43; - *castris*, H. II, 22; - *moenia urbis*, IV, 53; - *ludis et theatro solita statio, praesidere*, XIII, 24, 25; - *ruinis sepultae urbis*, H. V, 35; *ibi habitare*; - *valetudinalicuius, vid. valetudo*.
- Assignare aliquid fraudi suae**, II, II, 60. - *Assignare domibus inimicitiae*, O. 36.
- Assimulare defectum lunae laboribus suis, comparare**, I, 28, *conf.* XV, 39; - *partes iudicis, agere*, IV, 59; - *Assimulare Deos in speciem oris humani*, G. 8. - *Assimulatur finis, qui videretur sponte sumptus*, VI, 25; - *morbus fortuitus*, IV, 8.
- Assistere pro remanere**, V, 6. - *Assistit in aciem ordo agminis*, II, 17. - *Assistunt tribunilibus consulum Italia et provinciae*, XIII, 4. - *Assistentes auditores (et remanentes)*, O. 19. - *Assistentes milites ordine solito (cubiculo scil. legati)*, H. II, 80.
- Assultabant ut Bacchae**, XI, 31. - *Assultatam castris*, II, 13. - *Assultare pilo aut lanceis*, XII, 35; - *telis, ibid.*
- Assumere caestus**, XIV, 20; - *conviciem*, XII, 2; - *consilium uxoris quoque*, XV, 54; *exemplo aliquem*, VI, 5; - *nomen sibi*, XV, 71. - *Assumptas in argumentum fabulae*, H. II, 72; - *in conscientiam*, XIII, 12; - *in contumelias, vid. contumelia*; - *inter inania belli*, H. II, 63; - *Assumpta arrogantia et secta stoicorum*, XIV, 57; - *Livia in familia Iuliam nomenque Augustae*, I, 8; - *materia oratoribus*, XVI, 2, *in laudem principis*.
- Assurgere e gravi morbo**; II, II, 99. - *Assurgit in edita incendium*, XV, 38.
- Astrepere alicui**, XI, 17.
- At, transitionibus servit**, XII, 62; XIV, 23, etc.
- Atque ipse (vid. et) pro tum**, II, II, 2; - *pro sed*, XV, 1, 54; - *pro et statim*, H. III, 17; - *pro tunc*, II, III, 36.
- Atrata plebes**, III, 2.
- Atrium libertatis**, II, I, 31.
- Atrox Agrippina**, IV, 52; - *dolore longo*, XVI, 10. - *Atrox et moestus, torvo vultu*, O. 13. - *Atrox odii*, XII, 22. - *Atrox mendacium, quod terrorem inculceret*, H. II, 53; - *fama*, IV, 11; - *imperium reipublicae, opp. lacto*, H. II, 1; - *opus (historiae) proeliis*, I, 2; - *valetudo*, III, 64; - *in re summa, difficilis*, XV, 28; - *pro terribili aspectu*, XII, 33; H. II, 32. - *Atroces notae additae nominibus Caesarum*, II, 29, *vid. Lips.* - *Atrocia circumstrepere*, III, 36; -

- mandata, *severa*, *urgētia*, II. II, 40.
- Atrocitas uorum, IV, 13.
- Atrociter deferre crimen, *multuose*, *inuidiose*, XIII, 19; - loqui, *ferociter*, H. III, 1. - Atrucius accipere aliquid, H. I, 23.
- Attendantem vi repellere, XIII, 25.
- Atteri pro *vinci in lite*, *succumbere*, A. 9; v. not. - Attritus (et *exsanguis*) de oratore nimis tenui, O. 18. - Attritas rea Italiae, H. II, 56. - Attritum pabulum, *absumptum*, XV, 16.
- Attinere pro *retinere*, sive *cohibere*, I, 35; II, 10; XIII, 50. - Attinere castris milites, pro *continere*, II, 52; - pro *detinere*, *morari*, *impedire*, I, 50; VI, 19; XII, 25; XIII, 27; II. II, 12. - Attinebant ripam (Danubii) legiones, *tuebantur*, *custodiebant*, IV, 5. - Attineri cura alicuius, in *custodia apud aliquem esse*, XIII, 15; - *custodia publica*, III, 36; - *carcere*, VI, 19; - *fisco argentum signatum dicitur*, VI, 17; - *indicio alicuius*, *eorum esse*, *consortem facinoris declarari*, XV, 57.
- Attingere legiones, *per syllepsin* et *Syriam*, II, 55.
- Attollere auctibus immensis, *vid.* auctus, IV, 40; - *insignibus triumphis aliquem*, III, 72; - *republicam bello armis*, II. IV, 52; - *ordinibus altis aliquem et praemiis*, H. IV, 59. - Attolli pro *non mergi aqua*, II. V, 6, 14. - Attollitur adulationibus exquisitis, H. III, 37.
- Attonitas terrore mentes in languorem vertere; H. II, 42.
- Attritus, *vid.* atteri.
- Attrectare pro *aliquid suscipere*, III, 52. - Attrectare *feralia*, *interesse*, *participem esse funeris*, I, 62.
- Avare habita provinciā, III, 13; XIII, 30.
- Avaritiam alicuius emerari, *avarum hominem pretio inducere ad aliquid*, XII, 45; - *mutare in melius*, hoc est, *quae ille per avaritiam male constituit*, II. I, 52.
- Auctio: frumenti et tributorum auctionem aequalitate munerum mollire, A. 19.
- Auctor in diversum nullus, XII, 69; - *regni utriusque, qui divisionem regni fecerat, et utrique regum partem attribuerat*, II, 64; - *relationis, princeps vocatur, quem eam fieri permittit*, XIII, 26; - *rerum florentissimus, de historico*, III, 30, uti et c. 3, et XIV, 64; - *consilii, effector*, II. III, 2; - *validissimus*, VI, 31. - Auctorem accusare aliquem, *quasi auctor*, I, 33. - Auctore aliquo noscere casus temporum, *e libris historicis*, XIV, 64. - Auctores incerti et vagi, II. II, 74. - Sibi quisque auctor, II. III, 71.
- Auctoritas adulta, I, 46. - Auctoritas adolevit, *vid.* adolescere. - Auctoritas et consilium simul, centeni singulis udsunt, G. 12; - *conluit*, *vid.* coalescere; - *fluxa, immixta, infirma*, I, 21; - *inest consiliis*, II, 17; - *gliscit*, *vid.* gliscere. - Auctoritatem destruere (contradictionibus), XIV, 43; - *senatus ferre*, *vid.* ferre. - Auctoritates so-

- natorum, *sententiae*, II, 32.
Auctus: inmensis aetibus, II, IV, 28.
Audacia coalita, *vid.* coalescere.
Audacia extemporalis, O. 6; - servilis, XIV, 40. - **Audaciae** proximi, *post ipsum ducem*, IV, 27. - In audaciam accingi, II, III, 66. - In audaciam opportuna nox, IV, 51; - promptus, XIV, 43. - **Audacii** hominum, I, 74.
Audentia rara et privata usurpatum, G. 31; - *pro audacia seu fortitudine*, G. 54. - **Audentiae** plurimum, XV, 53; *vid. not.*
Audere aciem, XII, 28, 32; - contra (*aliquid*), IV, 59; II, 11, 71. - Audere pessimum facinus, II, I, 28; - flagitium formidiae, I, 69; - ex loco aliquo *impetum*, H. II, 25; - fugas civium, neces, etc. *vid.* fuga; - *pro longius progredi*, H. V, 10; - poenam sicutius, II, 40; - machinas, H. IV, 23; - stuprum (*de femina*), H. I, 48; - plus in delectu, *iuris et potentiae sibi plus arrogare*, II, II, 93; - vim cultoribus et oppidanis, *vid. vis*. - **Audendi** itinera duo, II, IV, 49. - **Audendo** potentior, *audacia nactus potentiam*, II, I, 60. - **Audentiora** spatia, *de itinere maritimo*, H. II, 2. - **Audentior** sermo, *scil. qualis poetarum est*, O. 14. - **Ausi** codicillis ad Caesarem, III, 67. - **Ausi** nullius capax natura, XIII, 47.
Audire artes, O. 31; *v. not.* - perire, *vid.* peritos; - supplices, I, 29; *videre submissos et supplicantes*. - **Audiendi**, quae faceret, inno-
- lens, XV, 67. - **Audiri** cum fide, *vid.* fides; - in maius ex longinquo, IV, 23. - **Audita** agnoscere, *vid.* agnoscere.
Auditio: auditiones depellere, *rumores vulgi*, IV, 11.
Auditor fori, *vid.* forum. - **Auditores** affluentes, *vid.* affluentes; - vagi; auditoria, *opp. foro et causis veris*, O. 10; *vid. Indic. rerum*.
Auditio brevi transigere quamvis magna, H. II, 59; - plurimum accipiuntur, IV, 69. - **Auditus** adimere, XII.
Avellere libertatem Augusti, *adimere ab Augusto data*, IV, 20; - castris milites, a ceterorum contubernio, I, 44.
Aversa hosti porta, I, 66. - **Aversi** nobis animis, XIV, 26.
Auferre legionem proconsuli, II, IV, 48. - **Abstulerat** (ei) deformitas exitus misericordiam (passive), H. III, 85; - *abstulerat* nox obsequia meliorum, H. I, 80.
Augere nomine imperatorio, I, 3; - pomerium, *vid.* pomerium. - **Anget** quaestionem hoc mihi, O. 16; - turres et vallum, *firmare*, H. IV, 35. - **Augebatur** in speciem ac terrorem classis auctoritate militum, II, 6. - **Auctus** omne, *scil. laeto*, II, 14. - **Aucta** Agrippina cognomento Augustae, XIII, 26. - **Auctum** in barbarum cognomentum, H. V, 2. - **Aucti** ex rebus novis, I, 2; - numero, II, 25. - **Auctae** turribus aves, XV, 9. - **Aucta** in falsum, XIII, 56; - in deterius, II, 82. - **Auctus** imperii, II, 33. - **Auctibus** immensis attollere aliquem, H. IV, 28.

- Augurari cantu fortunam pagnae, G. 3. - Augurabantur Vespasianum et arma Orientis, II. I, 50.
- Auguria pro consecratione, G. 39.
- Avidus absolute, pro gloriae avidus, A. 22; - pro studiosus, XIII, 6; II. II, 1; - subitis, H. I, 7 (aut venalis); - in omne fas et nefas (per syllepsin), II. II, 56.
- Aulae cetero (praeter excubias), I, 7; - ostentum aulae, XV, 34; - aula potiri, vid. potiri.
- Aurariae, VI, 19.
- Aures impartire studiis, XIV, 21; - lentae adversum imperia, I, 64; - polluere voce nefaria, III, 50. - Aures populi diversae, O. 34; - co-guitaesaepe (versatis in foro), O. 34. - Auribus populi abutuntur, O. 40. - Aures verberatae sermionibus, A. 41. - Aures promptae, II, 39; - trepidas implere, I, 41. - Ad aures alicuius conferre spes votaue sua, IV, 39. - Apud aures Galbae quaedam eluserat, H. I, 26. - Apud aures nostras ominabatur, *audientibus nobis*, A. 45. - Auribus atque oculis competere, vid. competere. - Auribus principis abstinere, vid. abstinere.
- Auspicia incipere, III, 59. - Auspiciis addicentibus, II, 14; - et consiliis potius, quam telis et manibus, XIII, 6.
- Auspicium pro imperio, III, 19.
- Aut pro an, post num, IV, 17; - pro et, XII, 12; XV, 47; v. not. - Aut rursus pro et rursus, H. III, 52; - pro neque (neque paci, aut proelio paratus), XIII, 39; - motibus aut Mosella septum, pro et vel partim, H. IV, 71.
- Avus: avi de uno tantum, XIV, 1; vid. not.
- Avunculus de proavunculo, II, 43; vid. not.
- Auxilium pro auxiliis, seu militibus auxiliariis, VI, 34; - ductare, vid. ductare. - Auxilium loci vetus, praesidium solitum, vid. vetus.
- Auxilia facere mercede, VI, 33; - auxilia tarda legum, VII, 11; - auxiliorum miles, H. I, 54.
- Auxiliaria stipendia meritis, II, 52.
- Auxiliator inglorius, VI, 37.

B

- Balneis interfici, H. II, 16, cf. XIV, 64.
- Barbarus pro barbaricus, III, 33. - In barbarum auctum cognoementum, H. V, 2. - In barbarum corrupta, in mores barbaros, VI, 42.
- Beatus eventus, vid. erentus.
- Bellator equus, G. 14.
- Bellum et arma (Vitellii) affirmabant, II. I, 1. (Obs. bellum et arma distingui.) - Bellum civium, pro civile, H. IV, 72; - ulere dubitatione, III, 38; - concidit, H. II, 57; - eludere metu, vid. eludere; - exercere, XII, 32; - habere, quam gerere malebant, XV, 3; - facere patriae, III, 18; - incertum victis ac victoribus, II. II, 46; - inferre provinciae, de legato turbas in provincia sua movente, III, 13; - impellitur, vid. impellere. - Bellum inter ac pacem dubitare, XII, 32;

- navare alicui, *vid.* navare;
 - proferre ultra, *vid.* proferre;
 - prolatum initiis mollibus,
 sumitur acriter, XIII, 34; -
 secutum est trans mare Pom-
 peium, H. II, 6; - sistere loco
 aliquo, H. III, 8; - spargere,
vid. spargere; - snuere, II,
 4, 45; XIII, 34; A. 16; -
 tractare cunctatione, VI, 44;
 transmittere aliquo, H. II, 17;
 urgere, *vid.* urgere. In bellum
 agere exercitum, *vid.* agere. -
 Belli (pacificus) arbitria
 tractare, XII, 60; - commerc-
 cium, *quod exercetur in ca-*
pivis permutandis, nec inter-
ficiendis, XIV, 33; - com-
 mercia dirempta, H. III, 81;
 - concurrentis minae, H. IV,
 22; *vid. not.* - consilia ex-
 pendere, H. I, 87; - decus
 omne concedit illuc, *vid.* con-
 cedere; - ditissimi victoria,
 H. I, 51; - externi domitor,
 H. II, 76; - inania inter assum-
 ptus, auxiliorum imbellis nu-
 merus, H. II, 69; - iter, pro
ad bellum, I, 86; - iure ca-
 dere, *de deditis non servatis*,
 XII, 17; - lucus immensa, *vid.*
 lues; - malo circumveniri, H.
 II, 12; - meditamenta, *vid.*
 meditamenta; - mole tota se-
 caturus, H. I, 60; - molera
 ciere, *vid.* ciere; - in pretiam
 cedit provincia, H. I, 11; -
 requies, pro a bello, IV, 25;
 - sedes, *de urbe, in qua dux*
alteruter cum exercitu consi-
stit, XIV, 33; - semina mo-
 ta, IV, 27; - spem omit-
 tere, *vid.* spes; - subita, *vid.*
 subitus; - summam tolerare,
de ducibus, vid. tolerare. -
 Bello (aut victoria) complecti
 partem magnam nationis, de-
 legit cum inter duces, H. I,

71; - destinare itinera et du-
 ces, H. I, 60; - facem acer-
 rimam praetulit, H. II, 86;
 - frui, *qua potentiam et glo-*
riam, H. III, 11; - infensare,
vid. infensare; - minister da-
 tus, *vid.* minister; - prae-
 ponere aliquem, *vid.* prae-
 ponere; - satisfactum, H. III,
 49; - sueta alia, XV, 12; -
 tentare provinciam, H. 79;
 - Bella exercere secunda, VI,
 31; - permixta, H. I, 2; *vid.*
not. - tractare, H. IV, 73. -
 Bellorum experts, *vid.* experts;
 - praemiis referti, XI, 7. -
 Bellis inexpertus, H. I, 8; -
 obsidetur urbs, III, 34. - Belli
 et proclii discrimen, II, 88;
 XII, 39.
 Bellare, pro debellare, H. II,
 40; - in decus aut sollicitu-
 dinem unius, H. I, 89.
 Bellator pro milite, I, 67.
 Bene usus est morte, pro bene
fecit, quod usus est morte,
 VI, 48.
 Beneficiorum numerus aequatus,
 H. IV, 48; *vid. not.*
 Benignitate animi promptior, H.
 II, 30.
 Binotium, III, 71.
 Blandimenta vitae abrumpere,
vid. abrumpere. - Blandi-
 mentis infectae epistolae, H.
 I, 74; - vitae evinci, XV,
 63. - Sine blandimentis ex-
 pellere famem, G. 23.
 Blanditiae, venenum affectus
 veri, H. I, 15; - verniles, H.
 II, 59.
 Bonum: nulla boni spe, *felicitis*
eventus, H. 15. - Bona socie-
 tas, *fida*, I, 57. - Boni ad
 proelium campi, H. 14. -
 Bonae recordationes, IV, 38.
 - Bona facta, *vid.* facta. - Bona
 petita in fiscam, II, 48; -

vera implere, *vid.* implere.
- In bona saevire, II. II, 62.
Ponitas pro liberalitate, II. I, 52.
Brachia exsolvere ferro, *vid.*
exsolvere.

Brevis venia, *vid.* venia. - Breve
arbitrium mortis, *vid.* arbitrium.
- Breve confinium artis
et falsi, *vid.* confinium. -
Breve litas et incertum, XIV,
29. - Brevius visum incipi
crimina suburbana, *expeditius*,
XV, 43. - Breves amores
populi romani, *vid.* amores.

Brevitas imperatoria, II. I, 18.
Buccina dimitti convivium, XV,
30.

C

Cadere ab aliquo, *interfici*, XVI,
9; - crimine conurbationis,
VI, 14; - repetundarum, II.
I, 77; - exitu voluntario, II.
I, 40; - frustra, *de coeptis*,
II, 80; - iure belli, *de de-*
ditis interemptis, XII, 17; -
manu sua, III, 42; IV, 29;
- in melius, *de coeptis*, II,
77; - in irritum, XV, 39;
II. III, 26, 53; - ore impu-
dico, *accusatoris*, XI, 3; -
per acies, I, 2; - pro opti-
matibus, *scil.* *proeliantem*,
IV, 44; - proscriptione, I,
2; - pro *interfici*, *extra aciem*
scil., II, 71; II. IV, 49, 50.
- Cadit nox infra caelum et
sidera, A. 12; *vid.* *not.* - Ce-
cidit huc gloria, pro *immi-*
nata est eo usque, II. III, 13.
Caeco relaxit dies, II. IV, 81.
Caedere igni ferroque, *vid.*
ignis.

Caede continua, *abl.* *abs.* *quasi*

index capp. seq., VI, 23;
vid. *not.* - nobili imbueret
ingenium, de accusatore, *cre-*
de recentia vestigia, *vid.* *re-*
cens. - Caedem abnuere, *vid.*
abnuere; - festinare, I, 6.

Caelestes honores tribuere, IV,
18; - religiones decernere, I,
11.

Caelum decretum Augusto, I,
73; - foedum imbris ac
nebulis, A. 12. - Caeli molli-
ties, XII, 66; - positio, *vid.*
positio; - trucidantia, II, 34.
- Caelo aequare aliquem *lau-*
dibus, IV, 34. - Caelo ac spa-
tio obtenditur regio, *etc.* *vid.*
spatium; - (Germaniae) in-
cognita siccitas, II. IV, 26.
- infra caelum (ac stellas) ca-
dit nox, *vid.* cadere. - Caelo
(ac laboribus) dura hiberna,
II, II, 80.

Caerimonius accepit annus, *vid.*
accipere. - Vetusissimis caer-
imoniis praeditus, *de sacer-*
dote, I, 62. - Caerimonia
loci, *sanctitas*, IV, 64; XIV,
22.

Caestus assumere, *vid.* assumere.
Calamistri Maecenatis, *de ora-*
tione, O. 26.

Callidus rei militaris, II. II, 31;
- temporum, IV, 33.

Campum eripere, *vid.* eripere; -
tradere alicui, *pugnam libe-*
ram ibi conferendam, II, 20.
- Campi fallaces, *vid.* fallax;
- habitati urbibus, II. V, 7.
- Camporum fallacitate prae-
veniens eques, XV, 17. - Cam-
pis exuere hostem, *vid.* exue-
re; - praeficere alicui, *re-*
gionibus (de Mesopotamia),
VI, 37. - Campus, locus am-
plus et vacuus, XV, 40; *vid.*
Indic. rerum.

Candidatos nominare, *vid.* no-

- *minare*. - Cam candidatis comitia celebrat princeps, *vid.* celebrare.
 Canere exitium, *praedicere oraculo*, II, 54.
 Canorum (et profluens) genus dicendi, IV, 61.
 Cantus exercere, *vid.* exercere.
 Capax fortuitorum mare, XIV, 3; - molis, I, 11.
 Capere castris montem, XII, 55; - militiam, II, II, 97; - primordia imperii, VI, 50.
 - Cepit ea species, *scil. animi, animo obvenit*, XI, 31.
 - Captus comueatus, XV, 8.
 - Capti vertuntur in praedam, H. II, 44. - Captae (coeptae) offensiones ob rempublicam, VI, 15.
 Capessere accusationes, IV, 52; - elementiam ac iustitiam, XII, 11; - noctem tutam et vigilem in castris, IV, 48; - orbem terrae, *regere*, XII, 5; - partem, *sibi vindicare*, H. III, 64; - principium facinoris, XV, 49; - rempublicam consiliis paribus, *eodem modo administrare*, XI, 24; - sacra, *obire, curare*, XI, 34; - sollemnia regni, VI, 42; - tuta, *praeferre*, XV, 29. - Capessiturus meliora, VI, 48. - Capessendi imperii consilia, XIII, 4; XVI, 26. - Capessendi vigintiviratus munere absolutus, III, 29.
 Capillum obliquare, sequi retro, *vid. suis locis*.
 Captivi agri, XII, 32. - Captivus cruor, XIV, 30.
 Captivitas (veluti) in curiam infertur, *senatores et turba captivorum*, XI, 23. - Captivitas in modum, *captae civitatis*, XIII, 24. - Captivitates urbium, *expugnationes*, II, III, 70.
 Caput non adest reipublicae, *vid.* adesse; - repressum (in utero), *vid.* repressus; - rerum humanarum aliud parator, XV, 47.
 Caritate (et sanguine) propior ei, VI, 46.
 Carmen pro oraculo, III, 63. - Carmine deslevit suprema Germanici, III, 43. - Carmina levia, *vid.* levis. - Caruium amor venit ei, *vid.* amor. - Caruium relatus, species, *vid. suis locis*.
 Cassa habere, *irrita*, H. III, 55.
 Castella imposita fontibus, XV, 3. - Castellis in stipendium missa pecunia, II, I, 67. - Castellis dispositis, III, 74; *vid. Indic. rerum*.
 Castra componere, H. I, 33; - erigere, *hiberna scil.*, H. V, 22; - facere, II, 21; - moliri, XI, 20; - primae legionis, *ea pars castrorum, ubi prima legio tendebat*, I, 39; - tentare corruptoribus, *vid.* corruptores; - trucia, I, 44. - Castrorum decus convulsam, *v. decus*; - experimenta, *vid.* experimenta; - otium, I, 34; - primores, *vid.* primores; - principes, H. I, 57; *vid. not.* - quidquid praetenditur Armeniis, H. II, 6; - secreta affectare, *infrequentiam militum*, H. III, 13. - Castris assidere, *vid.* assidere; - capere montem, *vid.* capere; - totis se miscuerat plebs, H. II, 88; - premere gentem, XII, 32. - Castrorum vices, II, 13.
 Castum nemus, G. 39; *vid. not.*
 Casus pro copia, *facilitate, occasione*, I, 13; XII, 28, 50. - Cas-

TACIT. Oper. Tom. V.

P P P

sum iosidiantibus aperire, IV, 50. - Casum tam incredibilem providerat nemo, ut careret Urbe, IV, 58. - Casum oovissimum experiri, XII, 33. - Casus festinati (et proelia), VI, 44. - maris non excepti, XV, 46; - rerum humanarum, *opp. cladibus naturalibus*, H. I, 3; - superare vita, I, 17; - turbidi, XVI, 13. - Casibus dubiis reservatus captivus, H. III, 66. - Casibus opimum opus, *vid. opus*. - In casum dare se, remque publicam, I, 47. - Casum pugnae praebere, XII, 28. Cavillari verba seotus, pro calumniari, I, 46. Causa connexa dolori meo, III, 12; - ex formidine, I 7; - intima, *vid. iotimus*; - propria, *vid. proprius*. - Causam partium praetendere similitudinibus, II, II, 85; - sequi, *vid. sequi*. - Io causam descendere, *vid. descendere*. - Causa agere malle, quam vi, *iure disceptando*, XIII, 34. - Causa iactandi ingenii, XIII, 11; *v. not.* - Causae aciores odii, quia iniquae, I, 33; - corruptae, *vid. corruptus*; - enedem exitu, IV, 33; - vagae, VI, 15. - Causas expedire, *vid. expedire*; - struere, II, 42; H. II, 1 (*diverso quidem sensu*). - Causis muliebribus perdi, *vid. muliebris*. Cedere dicuntur accusatores, accusationem deponere, XIII, 30; - pro concedere, XII, 41; - pro obsequi, III, 16; - pro succedere, evenire, I, 28; - vita, H. II, 55; - non vulneribus, non telis, XII, 34. - Cedit ab extremis spi-

ritus, XV, 70; - in decem anima rerum et gloria, in vulgus praeda, H. III, 83; - in pretio belli provincia, H. I, 11. - In provinciam cesserat, *ad formam provinciae redacti*, XIV, 31; - in praemium victoriae, XIV, 70. - Cedunt in unum omnes, ei se subiiciunt, VI, 43. - Cedunt ripae, II, 15; *v. not.* - Cessit in austrum omne caelum ac mare, II, 23; - io sapientiam victoria illis, *sapientiae opinionem peperit*, G. 36; potentia (Crassi et Pompeii) in Caesarem, I, 2; - cesserunt arma Lepidi et Antonii in Octavianum, *ibid.* - ingenia magna, non amplius scriptis sese prodiderunt, H. I, 1. Celebris pro *celeber*, II, 88; XIII, 47; XV, 47; *vid. not.* - alicui, pro *apud aliquem*, I, 51; II, 88. - Celebris ars medica inter posteros Aesculapii, *frequens*, vel, ex iis celeberrimi medicorum, XII, 61; - pons illecebris nocturnis, *vid. illecebrae*. - Celebre primoribus coovivium, H. I, 83. - Forma vitae celebris, *frequens*, I, 74. - Celebri coovivio, XIV, 48. - Celeberrimo fori, IV, 67. Celebrare admiratione aliquem, H. II, 71; - aliquem obsequio, XVI, 33; - assensu magno sententiam, XV, 22. - Ut socium laborum celebraret, saepe appellaret, IV, 2. - Ubi omnia potenda coofluunt celebranturque, *nultos adsecus inveniunt*, XV, 44. - comitia cum candidatis, *princeps dicitur*, H. II, 91; *v. not.* - diem ludorum Ce-

- reri, XV, 53; - multitudi-
 et coetibus clandestinis, *ad-*
venientem impostorem, II, 40;
 - funere publico aliquem,
 VI, 11; - spectaculum, IV,
 62; - *v. not.* - Sic celebrare
 convivium, *frequens efficere*,
adesse, IV, 59. - Celebrata
 mors funere censorio, VI,
 27; - in vulgus salus eius,
 H. I, 71.
- Celerrimum naviganti oppidum,
proximum appulsu, III, 1.
- Censere ut, etc. IV, 20; - quo
 loco censebis? I, 74; - con-
 tra studium alicuius, H. II,
 91; - pro *decernere*, *quum*
scil. aram, clypeum, effigiem,
 templa, triumphalia, etc. *se-*
natores dicuntur, idque vel
absolute, vel alicui, II, 83;
 III, 57; IV, 74; XII, 38;
 XIII, 8, etc. - censeret,
 quid corrigi vellet, pro *expo-*
neret, indicaret (in senatu
scil.), XVI, 28. - Censebatur
 una victoria (accusator), *unam*
adhuc retulerat, IV, 45.
- Censor: nec dignum tantae rei
 censorem, *qui reprehendat*,
corrigat, III, 34.
- Censoriae mentis levamen, *ani-*
mi censurac curis gravati,
 XII, 5. - Censorium funus,
 IV, 15; VI, 27; XIII, 3.
- Censura incubuit acerrime in
 eos, II, IV, 41.
- Censuram accipere, I, 34; - de-
 ferre, *vid.* deferre; - iuvare
 senatorem, II, 37.
- Centesima (venalium) instituta,
 I, 78; - eam deprecatur po-
 pulus, *ibid.*
- Centuriones cohortium, *vid.*
cohortes.
- Cernere de qua re, XV, 14.
- Certare ad supplenda damna,
vid. ad; - de alienis, XV,
- 1; - gaudio, *vid.* gaudium.
 - Certatum sententis, I, 29.
 - Certantibus interponere ar-
 ma (*arma*), XII, 29.
- Certamen ex honesto, *vid.* ex;
 - facere armorum virorum-
 que, *committere, tentare*, XV,
 1; - gliscit, *vid.* gliscere; -
 pro studio, II, I, 32; *v. not.*
 - testatum orationibus, *vid.*
testatum; - vitiorum, XIV,
 15. - Certaminum spatia,
vid. spatium. - Certaminibus
 proximorum concussi, *vid.*
concutere.
- Certus alveo amnis, G. 32; -
 destinationis, XII, 32; -
 exitii, I, 27; - relinquendae
 vitae, IV, 32; - sceleris,
 XII, 66. - Certis liberis (ma-
 trimonio uno) agere, III,
 37. - Certa maris, *tempestas*
maris cui credi potest, H. IV,
 81.
- Cessatur a privilegiis parentum,
cunctantur homines incundis
matrimonii capessere emolu-
menta destinata iis, qui libe-
ros susceperint, III, 28.
- Ceterae victoriae praemium, H.
 I, 70. - Ceterum vulgus, H.
 IV, 56. - Cetera ingenio au-
 lae, H. II, 71; - mari vio-
 lenter Oceanus, II, 24. -
 Ceteri consulatus, pro *cete-*
rorum, H. I, 77. - Cetera
 aulae, I, 7. - Cetera equestri
 familia (patre atque avo con-
 sularibus), VI, 15.
- Ceterum pro re vera *opp. specie*,
 I, 44; - XV, 52; - pro *sed*,
 H. III, 9, 66, *init.*
- Chiliarchus, *de tribunis milita-*
ribus in classe, XV, 51.
- Chlamys aurata, XII, 56.
- Cibos inter militares, *dum mi-*
lites cibum capiunt, II, 13.
- Ciere vires intinuas molemque

- belli, XV, 2. - Civerat eos fama, pro *exceverat*, sive *conceverat*, XV, 33. - Ciere io quem, *scil. ad seditionem adversus quem*, II, I, 84. - Locum testem virtutis cieos, II, V, 17.
- Cingere aliquem iosigoibus fortuosae principalis, H. II, 59.
- Circa artes bonas socordia, XI, 15. - Circa consilium eligeodi successoris scindebantur in factiooes, II, I, 13. - Circa necem Caesaris oarratus, XI, 29; - scelera summa distentus, XVI, 8. - Ambitiosi circa affectionem origiois Germaoorum, G. 28.
- Circum adulantibus, *quum circumstantes ei adularentur*, XIV, 47; - trepidi, *vagantes trepide*, A. 32.
- Circumdare famam egregiam paci, A. 20; - lamenta, pluetum et iosaginem supremorum alicui, H. IV, 45; - ministeria principis, II, II, 59; - pecuniam sibi et carissima, *ad iter*, H. IV, 62; - robore iuventam filii, *vid. robar*; - secretum extreiois suis, *in occulto mortem sumere*, XVI, 25. - Circumdedit moribus corruptis nulla colluvies plus libidinum, XIV, 15. - Circumdare quem pecuniam, XIV, 53.
- Circumferre incedia, caedes, etc. II, 52.
- Circumfundere, *intell. se*, III, 46; - agmen, XIII, 40. - Circumfusse (lecto) iniagioes, pro *circumpositae*, III, 5.
- Circumgredi, *a latere et tergo irruere*, I, 64; - lucessunt, *circumgrediuntur*, occursant.
- Circumnecti custodes, corporibus, VI, 19. - Circumnecti saltibus planities, *cincta*, II, 11.
- Circumibant nomen eius vitabundi, II, III, 37. - Circumiri locorum peritia, *vid. peritia*.
- Circumflui amoibus campi, VI, 37.
- Circumluit annis iosulam, H. IV, 12.
- Circumposuit eos sellas curuli, *iuxta eam considerare utrinque iussit*, II, II, 59; - stagno oemus, XIV, 15.
- Circumsedere armis et vallo aliqueum, I, 42.
- Circumspectare bellum, H. II, 74; - sermoes et vultus, *sytleps*, II, IV, 8.
- Circumspicere munimeota, *explorare*, XIII, 39; - virea suas, II, II, 6; *vid. not.*
- Circumstat eum metus alius, H. IV, 79; - poepertas et angustia rerum nascentes, O. 8.
- Circumstrepebant quidam atrociora, III, 36.
- Circumvadere clamoribus, XII, 43.
- Circumvenire criminibus, I, 13; - iactu igoium, *in turri obsessa*, XV, 11; - securitate pacis, et malo belli, H. II, 12.
- Cis Vectium, cis Plautium, dissimulavit ei, *quandiu illis contentae libidines et adulteria Messalinae fuerant*, XI, 30.
- Citra damnum affectus, *sine fraude amicitiae*, O. 27; - delectationem aut speciem, *nullo istarum respectu*, G. 16. - Citra fidem fuit, *non creditum*, A. 1; - obtrectionem, *sine obtrectione*, O. 41. - Citra sanguinem romanum bellare, *sociis com-*

- misso proelio*, A. 35. - *Citra ultima stetit vis Agrippinae*, XII, 22.
- Citus equo aderat*, H. II, 40. - *Citi advenere*, XII, 12. - *Citis cum militibus misit eum*, XI, 1. - *Citae remis naves*, II, 6. - *Ignis veuto citus*, XV, 38.
- Civium supplicia, quibus cives affici solent*, VI, 40.
- Civilis modus legatorum Angusti*, I, 8; - *victoria, de civibus*, seu *belli civilis*, H. IV, 38. - *Civile ratus*, II, 34. - *Civilis discidii specie movetur (coniux)*, XIV, 60.
- Civiliter habere aliquid, non aspere accipere*, IV, 21. - *Civiliter comitiacelebrat princeps, vid. celebrare*.
- Civitatis vocabulo frui, vid. vocabulum*. - *In civitates patescit regio, vid. patescere*.
- Clades de morbo scabiei*, H. V, 47; - *rei navalis*, XV, 46. - *Clades eadem fuit illi municipio*, XIV, 33; - *exoleverat, vid. exolescere*; - *Romana*, XIII, 37. - *Cladis plus facere hosti*, XII, 28; - *reliquiae insepultae*, I, 60. - *Superstes*, I, 61. - *E clade Variana quosdam exemit servitio*, XII, 27. - *Clades (novae vel) repetitae*, H. I, 2. - *Cladium romanarum pars erit ille, aliquando in romanis interemptis commemorandus mihi*, XV, 72.
- Clamitare saeva ac detestanda alicui, imprecari*, III, 23; *clamitando suscepit*.
- Clamor prosper*, H. III, 17. - *Clamore et vocibus adstreperere*, H. II, 90; - *(et plausu) fovere, suos, vid. fovere*.
- Clarescere properus, vid. properus*.
- Claritas: in claritatem Herculis referre, quicquid magnificum*, G. 34.
- Claritudo ea Belgarum est, subvenisse, etc. gloria, decus*, I, 43; - *insons virtutum*, XV, 65; - *unitate*, IV, 6; - *nomini expulit eam, vid. expellere*. - *Claritudinis adiumentum*, XVI, 17. - *Claritudinem Caesarum in aliam domum ferre*, XII, 3. - *Claritudinem suam protegere obsequiis*, III, 65. - *Ad claritudinem omnem sublatum, scil. capessendam*, XV, 52. - *Claritudinis erat multa sed improspere*, IV, 44; - *nova generis erat*, XIV, 47.
- Clarus annus Othoni*, H. I, 22; - *rumor*, XV, 49; - *pro honorificus: nec minus id clarum*, XII, 38.
- Classis pro militibus classicis*, H. II, 100; H. III, 12, etc. - *annexa litori*, H. II, 14; - *angebatur in speciem ac terrorem (alacritate militum)*, II, 6; - *conversa*, H. II, 14; - *vid. not.* - *praetenditur fronte minaci*, ibid. - *Classi addere cohortes*, H. I, 87. - *Classem ascendere*, II, 75. - *Classe reportare exercitum*, I, 63. - *Classes populi romani perfringere, vid. perfringere*.
- Classica: classicorum, e classicis legio*, H. III, 31, 36; (*ubi v.*) H. III, 55; *vid. not.*
- Claudes naves*, II, 24; *vid. not.*
- Claudere corpus adversam vim veneni, medicamentis praesumptis*, XV, 64; - *domum ianuam ac limine tenuis*, H. I, 33; - *latera, de militibus*,

- qui in lateribus incedunt*, I, 51; - humum (aut congerere) *in sepulcro*, XIV, 9; - *ns alteri, obligare, obturare*, II, 40; - *pontem, de turri*, H. II, 34; - *viam miseratione, vid. miseratio*; - *utensilia annulo*, II, 2. - *Clausum spatium, locus designatus et circumscriptus*, XIV, 14. - *Tiberium clausum vidit, occultantem sensum suum*, III, 15.
- Claustra montium*, H. III, 2; - *aerarii*, V, 8; - *annonae, Aegyptus, quo loco occupato intercludi posset frumenti subvectio*, H. III, 8; - *contrahere, vid. contrahere*; - *imperii romani, termini extremi*, II, 61; - *terrae ac maris*, II, 69; *vid. not.*
- Clevarium, donati vigenus*, H. III, 50.
- Clementer adiri iuga possunt*, H. III, 52; cf. XII, 33. - *Clementer adsurgentes colles*, XIII, 38; - *editum iugum*, G. 1.
- Clementiae titulum petere ex aliquo, servando scil. H. I, 71. - Clementiam capessere, vid. capessere*: - (*maiorum*) *egredi, acerbitate nimia*, III, 24; - (*suam*) *obstringere, vid. obstringere*. - *Clementiam offerre alicui, gratiam, veniam*, II, 42; - *victoris ferre, praemii loco, ut servatus arbitrio eius sis*, H. III, 19. - *Ad clementiam trahere aliquid, vid. trahere*. - *In clementiam eandem secuta verba Caesaris, scil. composita*, XI, 3.
- Clientelae pro clientibus*, XIV, 61. - *Per clientelas (et nomen) illustrior*, III, 65. - *Clientelis redundare*, O. 36.
- Cludere, vid. claudere.*
- Coactus, coactor, vid. cogere.*
- Coescunt arma in bellum, seu ipsi homines, vid. arma*; - *animo (pro animis) ad obsequium*, VI, 44; - *in consensum*, H. II, 37; - *victi victoresque nunquam solida fide*, H. II, 7. - *Coeluit auctoritas, firmata est*, H. I, 21; *sic, coalita audacia, firmata, vetustate imperii*, XIV, 1; - *libertas*, H. IV, 55.
- Coactare forum, de multitudine*, O. 39.
- Coenum grave*, I, 63.
- Coepit e domo eius coniuratio*, XV, 54; - *e domo eius proditum (coniurationis), per libertum scil. ibid. - ex sodalitate intima odium*, XV, 68.
- Coepia affinitas cum eo, agitata*, VI, 30. - *Coepia hiems*, XII, 31; - *lux*, II, 13; XV, 55. - *Coepium exemplum*, XIV, 10; - *initium*, H. II, 79; - *theatrum, institutum*, IV, 62; *vid. not.* - *Coepia accelerare*, H. II, 85; - *cadunt secus*, II, 80; - *urgere*, XII, 12. - *Coepias iustare*, II. III, 52. - *Coepias offensiones ab republicam*, VI, 15; *vid. not.*
- Coepare arma*, XII, 32; - *pro conari*, H. II, 29; - *pontem, struere*, I, 56; - *seditionem, moliri, de duces adversae partis*, II, 81. - *Coepians coniurationis disiecta*, IV, 27. - *Coepatam libertatem omittere*, H. IV, 44.
- Coercere spes alicuius*, II, 43; - *imperium intra terminos*, I, 11. - *Coerceri moribus*

- Massiliae iubetur, *praec.* cedere patria, XIII, 47. - Ius coercendi, G. 11. - Propinquis frustra Pisonem coercentibus, *a proposito avocantibus*, II, 34. - Temeritas magnis documentis coercita, *punita, castigata*, XIV, 33. - Fama male coercita, H. I, 17.
- Coetus odium, *vid.* odium. - Coetus agere, *vid.* agere; - miscere, I, 16; - in domo assiduos arcere, IV, 41. - Coetibus clandestinis vocabat servitia ad libertatem, IV, 27. - Coetu adhuc multo, multis adhuc praesentibus, V, 7. - Coetu multitudinis, *concurso seditioso*, H. IV, 45.
- Cogere obsidione urbem, *intell. ad deditionem*, XIV, 24; - in naves hostem, H. III, 48; - ministros auro ad scelus, VI, 33. - Coacta ab eo accusatio, eo iubente suscepta, XV, 43; - deditio, *expressa*, IV, 51.
- Coactores agminis, *de extrema parte exercitus, quum praegressi non amplius sint in itinere*, H. II, 68.
- Cogitationibus privatis regressas, H. II, 74; *vid.* not.
- Cogniti mihi nec beneficio, nec iniuria, H. I, 1.
- Cognitionis imagine absumptum biddum III, 17. - Cognitionem tractare, I, 72. - Cogitationes patrum, I, 75. - *opp.* iudicia.
- Cognomentum pro nomine ipso ac solo, II, 6; IV, 65. - In cognomentum adscitus, I, 32; II, 60.
- Colhibentur provinciae procuratoribus, *reguntur*, H. I, 11. - Colhibita altitudo aedificiorum, XV, 43; - omnia taciturnitate, XV, 54.
- Cohors togata, II, 1, 38. - Cohortes civium romanorum, I, 8; *vid.* not. - Cohortium centuriones, I, 18; - pediatatus, *opp. sociali*, XIII, 35; - signa, I, 18. - In cohortem suam, *amicos, comites*, VI, 9.
- Colere comitate aliquem in speciem liberum, *vid.* species.
- Collacerare, H. III, 74.
- Collegam se consulatui eius destinavit, II, 42. - Collegae de praesidibus provinciarum vicinarum, A. 9.
- Collegium patris atque filii, III, 31.
- Colligere hastas, II, 21; *vid.* not. - animum, I, 12.
- Collocare de re aliqua (*in libro vid.* not.), VI, 27. - Collocatum ea munificentia millies sestertium, *erogatum*, VI, 45.
- Collustrare equo cuncta, *obire*, II, 45.
- Coloniae novae, *opp. patriae*, I, 59.
- Comes exitii, III, 15. - Comite uno et electis consociis, I, 5; *intell. praeterea, super consocios*.
- Comere pro ornare, G. 18; *v. not.* - compti, seu incompti, apparatus epularum, G. 14.
- Cometes expiatus sanguine illustri, XV, 47.
- Cominus praevenire, *vid.* praevenire.
- Comis via, *morum scil. (ut I, 54)*, IV, 6. - Comi congressu, XV, 49.
- Comiter administrare provinciam, H. I, 13; - exceptum, *non asperere*, XIII, 54.
- Comitas curandi, *vid.* curare; - obvia, II, 2. - Comitatus

- cultus, *vid.* colere; - per-
mulcere militem, I, 29.
- Comitare rem militarem, munus
quaestorum, XI, 22. - Co-
mitatur fama, *decedentem*
provincia, A. 9. - Comitantes
recipere, *comitari volentes*,
XIV, 33.
- Comitatu (pro *vi*) adiectus, H.
II, 65. - Comitatu arto fuit
profectio, IV, 58.
- Comitatus gradus, G. 13.
- Comita componere, quae am-
bitu acriore exarserant, XIV,
28; - celebrare, *vid.* cele-
brare; - imperii transigere,
successorem constituere, id-
que adoptione, de impera-
tore, II. I, 14.
- Commanipulares, II. IV, 46.
- Commearare in Germaniam, I,
46. - Posse sermones com-
meare eo internuntio, II, 28.
- Commeatus arti, *vid.* arcus seu
artus. - Commeatibus vim
facere, XIII, 38. - Per com-
meatus sparsi milites, *data*
venia passim digressi, II. I,
46.
- Commendat eventum (*prospe-*
rum) sollicitudo (*ante habita*),
gratiorem reddit, O. 6. -
Commendatus periculis, *scil.*
ad favorem hominum, XII,
26.
- Commercium seu commercia
belli, *vid.* bellum; - direm-
pta, H. III, 81; - sortis
humanae iuterciderat, VI,
19; *vid. not.*
- Commoda militum reicere ad
senatum, *vid.* reicere.
- Commodare nomen et pericu-
lum suum ad spem inanem,
XV, 53; - sanguinem domi-
nationi alienae, A. 32; - se-
veritatem magnis peccatis,
veniam parvis, A. 19.
- Commodum: bellum ex com-
modo parare, XIII, 9; *vid.*
not.
- Commodus, *prave haud dubie*,
pro *commendatus*, O. 12 (*nisi*
est pro aptus, iucundus).
- Commotus ingenio, VI, 45. -
Commota domus Caesaris,
turbata, labefactata, IV, 52.
- Commotum aes alienum
simul omnium, VI, 17; *vid.*
not. - Commotior Agrippina,
fervidioris ingenii, I, 33; -
verbis, II, 27.
- Communis luctus parentum,
VI, 49; *vid. not.* - In com-
mune alacres, *opp. propriis*
stimulis, XV, 12. - In com-
mune disserere, *in concione*
(*supra MS. habebat concio-*
nem, pro commune: forte
hic contra), XV, 63. - In
commune exterrebantur om-
nes, *pari et communi de caus-*
sa, I, 25. - In commune
postulant, I, 28. - In com-
mune turbabant nihil, I,
85. - In communi ponere
libertatem, *opp. dignitatem*
ordinum dividere, seu distin-
guere, XIII, 27. - Commu-
nes curae, *de summa repu-*
blica, II. I, 89.
- Communicare, *absolute, omnia*
cum aliquo, A. 8.
- Communione parietum non am-
biuntur domus, sed propriis
quaeque muris, XV, 43.
- Comparare principes forma ac
decore, H. I, 7.
- Comparisonem deterrimae gloriæ
quaerere, I, 10.
- Compellere in mortem, II. II,
27.
- Compendiis propioribus ire,
XII, 28; - viarum antever-
tere, I, 63.
- Competere lingua, auribus at-

que oculis, *sibi constare*, *sui compotem manere*, III, 46; H. III, 73. - Initium finemque cum Othonis exitu competisse, II, II, 50.

Complecti armis aliquem, H. I, 36; *vid. not.* - dextras, XI, 9; - manum, VI, 50 - familias multas nobilitate, XV, 48; - iure aequo populum romanum reddita libertate, II, 82; - opulentiam priorem gentis, *de literis*, *seu monumentis*, II, 60. - Complecti vim principis, *usurpare*, *arrogare*, H. IV, 11. - Complectitur notitia romana insulas, A. 10.

Complere caedibus nurum, neptem (domumque omnem), VI, 24; - cornu, *in acie dicuntur*, *qui in eo locati*, H. III, 23; - mortem (*cuius culpam sustineas*) nova insuper invidia, *cumulare*, *indigniores reddere*, XVI, 7; - senectam extremam, IV, 58.

Complementum accusationis omnis erat crimen maiestatis, *huc omnia alia crimina redibant*; *hoc vim et invidiam reliquis criminibus addebat*, III, 38.

Complexus armorum, A. 36; *vid. not.*

Componere aciem per cuneos, G. 6; - acta senatus populi romani, V, 4; - animum precibus amicorum, *etc. pati se mitigari*, IV, 42; - castra, H. I, 33; - copias in hibernaculis, *vid. hibernacula*; - destinata, *susceptam narrationem aggredi*, H. I, 46; - diversos, *vid. diversus*; - insidias, XII, 54; - monumenta (belli)

de historicis, H. II, 101, - milites vine ac pugnac, XIII, 40; - locum et tempus, IV, 10; - multa et atrociam in aliquem tabulis extremis, VI, 38; - ordine insidiarum, XV, 53; - pace rebelles animos, XV, 3; - penantes familiae adversus vetera odia fratrum, *prospicere*, *ne solitis inter fratres odiis turbentur*, XV, 2; - pro disponere, *ubi sequitur per, quod vide*; - rationes familiares, VI, 16; - res populi romani, *de historicis*, I, 1; IV, 32, 34; - seditionem, *parare*, *instruere*, II, IV, 14. - Componunt concire, *parant*, III, 38. - Composuit res Caesarum Augustus, *domus Caesarum potentiam fundavit*, II, 1, 89; - ad modestiam eos damnum, H. II, 27. - Compositus hostis per angustias saltus, IV, 47; - ore, II, 34; - in dissimulationem sui, *veste servili*, XIII, 24; - in securitatem, III, 44; - in squalorem moestitiamque, H. I, 54. - Compositus vultus, *falsus*, I, 7. - Compositus ita, *pro ita compositis literis*, H. III, 52; - cum indice reus, XV, 51. - Composita bene cum artibus mariti Livia, V, 1; - indignatio, *elaboratis et quacumque indicibus demonstrata*, H. III, 37. - Compositi (milites) acie, IV, 73; in numeros legionis, *vid. numeri*; - cuneis, II, IV, 16; - pro ripa, XII, 29. - Compositi, clade eorum, qui pacem inter et bellum dubitabant, XII, 32; *pro pacati*. - Compositae effigies, *fictae*, H. V,

TACIT. Oper. Tom. V.

Q q q

5. - Composita (a senatu) principatibus aliorum, *constituta, decreta*, II. II, 55. - Composita aetas, VI, 46. - Compositae Armaciae, *ordinandae, rege dato*, etc. II, 4. - Paucioribus lacrymis compositus es, *sepultus*, A. 45. - Ex composito, H. IV, 66.
- Comprehendere scientiam, *praeter alias et ipsum tractare*, O. 31.
- Comprimere manus intra sinum, I, 57.
- Computare tempus, H. II, 47.
- Concedere, pro *concedendum censere*, IV, 20; - pro *mori*, IV, 38; XII, 30; - *fato*, II, 71; - *vita*, I, 3; - *reum precibus alicuius*, II, 55; IV, 31; - *in adulationem*, II. II, 33; - *obsidioni, obsessis opem non ferre*, XIII, 40; - *concedit illuc omne decus belli*, II. II, 24. - Concessus inos (carpentis utendi) sacerdotibus ac sacris, XII, 42; *vid. not.* - Concedere alicui de gloria, H. III, 64; - *summo nomine*, XV, 2; - *ad victorem*, H. II, 51. - Concessa materies ad ostentandum, I, 76. - Concessis animalibus placare Deos, *opp. victimis hominum*, G. 9.
- Conceutus virtutis, *index scil.* G. 3.
- Concertator Corbulonis, *aemulus*, XIV, 29.
- Concessio agrorum, III, 73.
- Conciliare misericordiam, XI, 3; - *provinciam (sibi) ad spes novas*, XVI, 23. - Conciliandae provinciae ambitus, *ibid.*
- Concupere verba iurisiurandi, H. IV, 31; *vid. not.* - Concepit ferre Agrippam, *consilium cepit*, II, 39.
- Concionabundus, I, 16.
- Concionem parare, II. II, 79.
- Concire nationes, *solicitare*, XII, 15; - *hostes*, pro *exire*, seu *irritare*, XI, 19. - Concitum cuius instructu, quod tam multisumpseret; *con-iuratio scil.* XV, 49. - Concire motus, *excitare*, H. I, 4.
- Concitor belli, *ad bellum*, II. III, 2.
- Concitor belli, IV, 28; H. IV, 56.
- Conclamare, *de uno*, H. III, 29. - Qui conclamabantur exercitus impetu, *intell. ex praec. imperatores*, III, 74; *vid. not.*
- Concords filiae, XI, 37. - Concordes egregie, II, 43.
- Concordia et potentia eodem loci est, IV, 44; - *gignitur inter eos auctoritate liberti*, XIV, 39. - Concordiae fides, *vid. fides*. - Concordia subdola agere, II, 64.
- Concubia nox, I, 3; H. III, 69.
- Concurrere instantius, VI, 35; - *cuneis*, H. II, 42. - Concurrentis belli minae, II. IV, 22; *vid. not.*
- Concursu plurium iniectae catenae, *posteaquam plures accucurrerant*, XII, 47.
- Cooculere: concussa fide, *labefactata*, II. V, 25.
- Condemnator, *de accusatore, qui facit, ut damnetur*, IV, 65; *vid. et damnare*.
- Condere pro abscondere, I, 28; II, 27. - Condiderant pecuniam agris mercandis, VI, 17. - Conditum odium, *positum*, II. II, 30. - Coeditus in altitudinem, *vid. al-*

- titudo. - Condere iram, II, 28.
 Condicere, *de die vadimonii*, G. 11.
 Condire mortuos, II, V, 5.
 Conditio: per conditioem ponere arma, *pro plural.* H. III, 64. - Conditione absentiae longae amissus, A. 45; *vid. not.* - Conditiones audire ac reddere, H. II, 41; - iocruentas malle armis, XII, 46; - pacia teotare, I, 56.
 Conditior, *gen. femin.*, G. 28. - Conditoris retinens civitas, VI, 42; *vid. not.*
 Confector belli exercitus, XIV, 39.
 Conferre ad aures principis spes ac vota sua, priusquam ad Deos, IV, 39; - ad gloriam posterorum exuvias hostiles, III, 72; - alicui aliquid, *pro dare*, H. I, 16; - in aliquem aliquid, *ei mandare*, H. IV, 53; - iniurias suas, *de pluribus*, A. 15; - lamentationes suas in testamentum, XV, 68. - Collatus in eum dies practurae reliquos, XII, 4. - Collata in eum sors Asiae, III, 71.
 Conferto gradu, XII, 35. - Conferta acies, VI, 35; *vid. not.* - Conferta moles, *referta*, *plena*, *de amphitheatro*, IV, 62.
 Confessionis gloriam amplecti, XV, 67. - Confessionem scribere tali oratione, XIV, 11.
 Conficere: coeffectus oumerus annorum, *transactum tempus*, VI, 28.
 Confingere, *vid. fingere*.
 Confutium breve artis et falsi, IV, 58.
 Conflictare pro urgere, *premere*, *vincere*, H. III, 82; - reipublicam per scelera, *venare*, VI, 48. - Conflictantur ictibus, II, 20; - ludibrio, I, 58; - (*ablativ.*) metu suo et angustiis viarum, H. III, 16; - (metu ac) sordibus, VI, 8; - tempestatibus, A. 22. - Conflictatus hieme saeva exercitus, H. III, 39.
 Confundit animum imagie tristis recordatio, II I, 44. - Confusus ordo disciplinae, H. I, 60; - ordo militiae, II, 39. - Confusior facies, *scil. ex elisione, ut nosci non possit*, IV, 63.
 Confusio pro consternatione, H. III, 38; - oris crebra, H. IV, 40.
 Congerere alicui consulatus triumphos, I, 4.
 Congestus copiarum, *de multitudine*, II, II, 87.
 Conglobati in testudinem milites, XIII, 39.
 Congredi proeliis, XII, 54.
 Congregari in cuneis, II, IV, 20.
 Coegregata signa in locum unum, I, 28.
 Congressus comis, XV, 49; - durus, *vid. durus*. - Congressu deiici, XV, 46.
 Congruit fatum rebus, *se immiscet*, VI, 22. - Congenebat vitiis eius abditis, XIII, 1. - Congruentia exta (et laeta), H. II, 4. - Forte congruerat, ut nuntiarentur, II, I, 7.
 Coniectare animas altius, I, 32; - ceteros ex aliquo, XII, 49; - offensionem (alterius) vultu, I, 12.
 Coniectura ut demonstrat, XVI, 1. - Coniectura herbidi soli, *quum coniecisset esse ibi sol. herb.* II, V, 3.

- Coniugium pro *coniuge*, XII, 65. - Coniugium in fratris filium, XII, 6. - Coniugio accipere aliquam, VI, 20; - in eodem manere, II, 85. - Coniugia frequentantur, III, 25; - illaesa manent custodia praesenti, III, 34; - obliterantur per plures annos, *ibid.*
- Coniungere abstinentiam cibi, pro *continere*, vel *adiicere ipsam consilio de ea capto*; vel *referas ad praeced.* aversari sermonem: coniunxit, *postea commemoravit, subiicit de abst. c. VI*, 26; - annos sex pari secreto, *annos sex continuos exegit*, IV, 57; - orbem, G. 6; *vid. not.* - Coniunxit nox eadem necem et rogam Britannici, XIII, 17.
- Coniuratio adulta, reperta, re-
victa, *vid. suis locis.* - Coniuratio-
nis scientia, *vid. scientia.*
- Connexus honor natura, III, 31; *vid. not.* - Connexa criminibus mariti uxur, XVI, 32; - discrimini patris filia, XVI, 30; - dolori meo causa, *vid. causa.* - Connexum odium uno amne discretis, H. I, 65.
- Consceleratus, XV, 55.
- Conscientia tibi est Augustae, III, 77; - inest eis (flagitii), H. IV, 41. - Conscientiae noxia habetur pro locedere, VI, 4; - matris innexus, III, 10; - suae grave id fore, IV, 26. - Conscientiam eius adhibet, proviam olim sibi, XII, 66. - Conscientiam alicuius exagitare, IV, 12; - arguere, H. III, 10; - simulare, *quasi sciret, vere illum esse, quem se ferret*, II, 40; - subire, *pati se conscium fieri et assumi*, XIII, 21. - In conscientiam sami, IV, 3; XIII, 12. - Conscientia illigare aliquem, XV, 51. - Vecordes conscientia, *scil. sceleris, cunctabantur*, I, 39; *sic*, I, 57.
- Consciens alicuius, H. I, 39; - exercitui flagitiorum: *quod tamen ea non simul commiserit*, I, 42; - interficendi Agrippae, III, 30. - Consciis electis, I, 5. - Consocii Decorum equi, G. 10; *vid. not.*
- Consciscere fugam, H. III, 9.
- Consecrari aliquem odio, H. IV, 1.
- Consensus pro *consuetudine, recepta*, G. 31. - Consensum (multitudinis) extenuare, H. IV, 46.
- Consentire, *cum infinit.*, *consensu tradere*, VI, 28. - Consensim referre, etc. G. 34.
- Consequentes, pro *insecuti posteriores, de historicis*, XV, 54, *bis*.
- Conservi, A. 31.
- Considunt in igne omnia, *col-
labuntur*, H. III, 34. - Con-
sederunt praesentia satis, *quie-
ta facta erant*, I, 30.
- Consiliaturi, H. II, 53; *vid. not.*
- Consilium absentiae suscipere, IV, 64; - pro *consultatione, seu deliberatione*, VI, 46; - eligendi successoris, *deli-
beratio de el. succ.* H. I, 13; - eximunt res adversae, *vid. eximere*; - publicum adire, *in senatum venire*, VI, 15; - in turbido illi omne, H. I, 21; - simulatum, *vid. simulare.* - Consilii impro-

- vidus, H. III, 56; - occultus, VI, 37; - suasor idem et auctor, *vid.* auctor. - Consilio addita fides, *vid.* fides. - Consilia belli expendere, H. I, 87; (*quod*, H. 5, *procliorum vias tractare*); - capessendi imperii, *vid.* capessere; - dubia, *vid.* dubius; - (alicuius) fovere, *vid.* fovere; - militiae, H. I, 90; - miscere, H. II, 7; - referre, *vid.* referre; - sociare, H. II, 74; - stant in eo ceteris mortalibus, quid conducere poterit, IV, 40; - propiora illi, mater et avia, *ibid.* - sumere pacis petendae, II, 26; - suscipere rerum magnarum, H. II, 76; - tractare, *belli scil.* H. III, 1. - Consiliorum vis penes eum, *eius consilia valebant ac spectabantur*, H. III, 50. - Consiliis bonis notescere, IV, 7; - distrahi, *omiss.* in *h. e.*, in *deliberando*, VI, 44. - Consiliis inest auctoritas, H. II, 18. - Consiliis alicuius idoneus, IV, 12; - implicatus, *vid.* implicare; - permixtus, III, 38; - in suis, aut in alienis, constantia, XV, 10.
- Consociare vocem, XIII, 23. - Consociata (et delecta) ex formis diversis *resp.* IV, 33. - Consociare facinus cum aliquo, XV, 67.
- Consonare, pro *resonare*, XIV, 32.
- Consortium: ad consortium regni impulit eam, *vid.* impellere. - Consortia rerum secundarum eripiuntur maritis, III, 34.
- Conspicior mors, H. IV, 11.
- Conspicuum voce ac manu, H. III, 29. - Conspicua arma, *pulchra*, H. I, 88. - Conspicua femina, H. IV, 42.
- Constare: constat iis fides, *manent in fide*, H. II, 96; - ratio imperii, I, 6; *vid.* *not.*
- Constans fidei, II, III, 57. - Constantius est, *fortius*, H. III, 1. - Constante exorsus carmen, *intrepide*, XIII, 15. - Constantia exempla, *fortia*, XVI, 35.
- Constantia exitus, XV, 49; - fortis exitus, *ibid.* - in consiliis suis aut alienis, XV, 10; - mortis, *fortitudo ad mortem subeundam*, I, 53; - morum, *aequabilitas*, *consensus*, H. III, 86; *vid.* *not.* - victoriae, *corrupte*; *vid.* *not.* A. 27; - pro fortitudine, *ut in prae.* H. IV, 25. - Constantiae primus dies, *vid.* dies. - Constantiam adicere dictis, *vid.* adicere; - eximere, I, 32. - Constantiam vocis egregie (*semel emissae*) mutavit nullis terroribus aut morte, H. II, 13. - Ad constantiam sumendae mortis sufficere, XIII, 30.
- Consternatio vulgi, *tumultus*, I, 39, 63; H. I, 83; H. IV, 50.
- Constituta sedes, pro *exstructa*, *condita*, II, 49. - Constituta respublica non regno, neque dictatura, sed principis nomine, I, 9.
- Consul negatur esse qui id non est e republica, IV, 19. - Consules pro anno, VI, 45; XIII, 9; H. I, 1; - destinare, *vid.* destinare; - habuit annus sequens illos, II, 53.
- Consulatus eius dissimulatus, *vid.* dissimulare. - Consulatus eius collegam se desti-

- navit, II, 42. - Consulatus abrogati, quos dederat, H. IV, 47; - geminati, *vid. geminare*; - ceteri, *vid. ceteri*; - coarctati, H. II, 71; congesti, I, 4.
- Consulere, *absolute*, *omisso* sibi, H. I, 51; - *sine accusat. obscurius*, IV, 40. - Consulere Deos libris, XIV, 30; - exercitibus mandatis, XIII, 4; - extremis suis, XV, 64; - gloriae pariter ac praedae, XIII, 39; - pro parcere, III, 46; - visui, XII, 47; - ultioni, II, 26; - clementer, XIV, 38; - durius, A. 16. - Consulturus ex re mittitur, I, 24.
- Consulto patrum, *senatusconsulto*, II, 85; - senatus, XI, 34; XVI, 9. - Consultis magnis annuit Dea, II, 4.
- Consultare, *absolute*, pro augures consulere, II, 29; - inter proximos, *vid. inter*. - Non aliud consultaverat, quam de incolumitate domus, et an placabilis Nero, XVI, 30.
- Consultationes (et nuntii) ad eum veniunt, XVI, 14.
- Consumere: consumpsit vocem eius metus instans, H. I, 42. - Consumpsisse ignominiam, II, III, 24; *vid. not.*
- Consummatur opere illo, quicquid ante laboris hauserunt, II, III, 84.
- Contactu meditabantur bellum, *ceterorum exemplo incitati*, II, II, 60. - A contactu discedere, *improborum scil.* I, 43. - Oculi a contactu dominationis inviolati, A. 30.
- Contemnere pro non timere, II, 34; *vid. not.* - pro eludere, irritum dimittere, XV, 57. - Contemni tributis, G. 29; *vid. not.*
- Contemptio ex barbaris in Romanos, XI, 20.
- Contemptus ambitionis, VI, 45; - moriendi, H. V, 5. - Contemptu famae, contemnuntur virtutes, IV, 38.
- Contendere nobilitatem, formam, etc. suam, cum aliorum conferendo, extollere ac praeferre, XII, 1; - labore cum amplitudine et ubertate soli, G. 26.
- Contentus non poena semper, sed saepe poenitentia, placabatur, *satisfactum putabat*, A. 19.
- Continere firmitatem pontis, H. II, 34; - provincias, regere, administrare, H. I, 49. - Continentur romana (resp. Rom.) vectigalibus, XV, 49; - parendo res militares, II, I, 84.
- Contingere usa modo aliquem, IV, 68. - Contacti opere nullo equi, G. 19.
- Continuare ignavia dies totos theatro, XIV, 20; - omnia laeta alicui, H. IV, 49; *vid. not.* - pacem, duces dicuntur, *perpetuam praestare*, XIII, 53. - Continuaverat domo sua palatium et hortos Maecenatis, XV, 39.
- Continuus accusandis reis et sacris, XI, 5; - annus postulandis reis, IV, 36; - principis, *proximus*, IV, 26. - Continui durarent Claudii (nemine in gentem cooptato) XII, 25. - Rhenus uno alveo continuus, etc. IV, 6.
- Contra audere (aliquid) IV, 59. - Contra dat fortuna, XV, 31; II, I, 65; - Contra eveniunt tormenta, *vid. tormenta*.

- Contra excipit veteranus (incurrentes temere) H. II, 14. - Contra fuit experimentum, *vid.* experimentum. - Contra ire, *vid.* ire. - Contra itum ei, XI, 10. - Contra singulos rependitur utilitate publica, XIV, 43.
- Contradicere sententiis aliorum, H. I, 39; - Thraseae, H. II, 91; - precibus, H. IV, 46.
- Contradictionibus crebris destruere auctoritatem aliorum, XIV, 43.
- Contrahere claustra, *arctiora reddere*: claustra enim sunt munimenta, quibus ex propinquo magis cincti hostes, IV, 49. - Contracta pecunia ex viatico, etc. I, 37. - Contractos in principia, convocatos, I, 66; - pro colligere, v. c. libros, O. 37.
- Contrarium: e contrario laetum, parti adversae, H. I, 27. - Contraria vulnera, mutua, *vid.* not. H. III, 84.
- Contrectare corpus oculis, III, 35; - pudicitiam virginum, XIV, 35.
- Controversia: de controversiis transigi colloquio potest, II, 65.
- Contubernium, de habitatione, H. III, 74. - Contubernia, de tentoriis, I, 41, 48. - In Contubernio legionum educatus, apud legiones in castris, *ibid.* - Provinciales gaudebant sueto militum contubernio, consuetudinemque iis et castris apud se, H. II, 80. - Assiduitas contubernii, O. 5.
- Contumacia deserere locum, quem obtineri iussi, I, 65. - Contumacia et odiis accendere, *vid.* accendere. - Contumaciae propior vultu, I, 24.
- Contumeliae eius datum, *vid.* dare. - Ad contumeliam senatus penetravit vox, *vid.* penetrare. - In contumelias assumptus, de scurra, XV, 34. - Carmina referta contumeliis Caesarum, IV, 34.
- Contumeliosum id militibus, H. II, 27.
- Contundere: contusis Thracum gentibus, IV, 46. - Proelio contusus, XII, 31. - Labor contudit animos, H. II, 19.
- Convellere fidem aliorum, sollicitare, H. IV, 30. - Convelli discordia aliorum, IV, 40. - Convulsos lauiatosque centuriones, I, 32. - Convulsa domus (familia), *opp. integrae*, VI, 40. - Convulsum decus castrorum, *vid.* decus.
- Convertere ad similitudinem incessus barbari agmen rom. III, 33; - classem, *vid.* classis; - remigium, II, 6; *vid.* not. - Converti ad manus, *vid.* manus; - ad vim dominationis, potestate et imperio uti, XV, 69; - ad usum manus dicitur, integritati restitui, II, IV, 81. - Conversa cuncta ad opes victoris, in earum incrementum cessare, H. III, 44. - Conversus animus vultumque, H. I, 85. - Conversi poenitentia, I, 45; - ad sapientiora, III, 55. - Convertere pro converti, IV, 3.
- Conversatio scurrarum (*ex commendat. Lips.*), XII, 29.
- Convictus carminis probrosi, IV, 31; - pecuniam cepisse, *ibid.* - pro accusatus et damnatus, nam et accusandi notionem adiungendum, sequentia docent, pareus nunc accusandi causas, XII, 65. - Convictum crimen, probatum, III, 13;

- XIV, 40. - Convicti in crimine hand perinde, quam odin generis humani, XV, 44.
- Convictus in linguam tractus, XIV, 4. - Convictus sobrios quunque, nedum temulentos, ignorare, XIII, 15. - Convictibus adhibere aliquem, II, 27.
- Convivales fabulae, VI, 5; *vid. not.*
- Convivium appositum effluvio lacus, XII, 57; - tempestivum, H. II, 68; - celebre primoribus erat Othoni, *vid. celeberr*; - dimitti buccina, XV, 30; - initum affluentius, XV, 54; - irrumperere, H. I, 82. - Ad convivium ruere, *intro ad convivantes*, H. II, 68; - movetur tractu navium, XV, 37; - superpositum rati, ib. - Convivii inter secreta largiri aliquid (quod palam abnuerat), H. II, 56. - Per speciem convivii numos dividere, *spartularum nomine*, H. I, 24. - Convivio vigilata vox, XIII, 20.
- Cooriantur insidiae, pro *ex insid.* H. II, 24.
- Copia pro *copiis*, IV, 4; XIII, 55; - honorum multa, *intoll. praeditus, ornatus*, XII, 40; - *levis, exercitus modicus*, II, 52; - minore edita magna, *militum numero*, XII, 56; - *praesens, vid. praescus*, - *navalis missa*, IV, 56. - Copia rerum fessi, III, 63; - *fatiscere*, VI, 7; - *sennatus data*, XI, 1. - Copiae, *simpliciter pro commentu, frumenti*, I, 68; II, II, 32; H. III, 60; - *militares, exercitus*, XV, 24; - *frumenti, quas pendebant*, II, 60; - *maiores, pars maior copia-*
- rum*, II, 25. - Copias expedire, *vid. expedire*.
- Copiosus artibus honestis, III, 66.
- Coram, an procul, atrocior princeps, XV, 36; - *mandatis fungebatur, Seneca coram, Burrus*, XIII, 21. - Coram secuta vox, *app. iis, quae dixit, obversus ad aliam (matrem)*, IV, 54.
- Corona civis servati, XV, 12; - *fecundiae, scil. praemium*, XVI, 3. - Coronae (*querciae*) statuuntur super sedes, II, 83.
- Cornu tribunalis, I, 75.
- Curam complere, *vid. complere*. - Cornibus affundi, *vid. affundere*.
- Corpus clausum, *vid. claudere*, - *deserit eum (et vires)*, VI, 50; - *funus late (libertinorum)*, XIII, 27; - *imminuere ntim*, H. II, 93; - *imperii librari sine rectore nequit*, H. I, 15; - *insigne*, XI, 36. - Per corpus legati ire, *vid. per*. - Corporis decor ac forma, H. I, 7. - Corpora deridiculum, *mollities, probra, vis, vid. suis locis*. - Corpori adiecta vulnera (*sam trunen*), H. I, 41; - *curando anrita exsequi*, III, 15; - *haerentia tegmina, vid. haerere*. - Corpore aegro fatigari, I, 4; - *infamis, vid. infamis*; - *placere alicui, vid. placere*; - *sistens, vid. sistere*. - Corpore truces, H. II, 47. - Corpora fluxa, H. II, 32; - *speculatorum lecta comitabantur*, H. II, 11; - *salubria, vid. saluber*; - *tincta, vid. tingere*. - Corpora labefecit impatientia aestus, H. III, 93. - Corporum

- salubritas, *vid.* salubritas; - verbera, IV, 6. - Corporibus pellicum illarum insueverat, XI, 29.
- Corripuit eos delator, III, 49. - Correpti indieio eorum, *eandem in causam tracti*, XV, 44; - in praedam locupletissimus quisque, II, II, 84.
- Corrumper eubacula feminarum, XV, 42; - ius concessum, *fructum eius et usum impedire*, II, II, 92; - officium prudentum, *intempestive adiuvando*, II, 23; - veniam impetratam vanitate exitus (*sponte sumpti*), *irritum facere*, XV, 71. - Corruptus delectus militaris ambitione et pretio, XIV, 18; - honor doctis, *mixti gregario militi*, H. V, 1; - impunitate promissa, *scil. ut confiteretur*, XV, 56; - ad iudicium, XVI, 18; - ad scelus, XIII, 21; H. I, 72; - ad societatem, II, 62; *vid. not.* - adversus modestiam disciplinae dux (*seu corruptor*) H. II, 12. - in libidinem ac saevitiam, H. III, 33; - in similitudinem vini potas, G. 23; *vid. not.* - in spem rapinarum, *spe rap. iniecta tractus in partes*, H. III, 47; - in spem sociandae classis, ei praefectus, XV, 51; *vid. not.* - Corrupta in barbarum civitas, VI, 42. - Corruptum iter luxu, H. II, 11. - Corruptum in miracula verum, IV, 11. - Corruptae in adulationem caussae, H. II, 101; - discordia legiones, H. II, 76. - Corruptus habitus servi, H. I, 22.
- Corruptionis eo usque proventus (*active*), II, 55.
- Corruptor animosus, *vid.* animosus. - Corruptoribus tentare castra, II, 79.
- Cortina: in cortina assistere, O. 19.
- Creber: crebra fama, *magna, multa*, XI, 34; H. III, 71; - vis fulgurum, XV, 47. - Crebrae mortes in vulgus, H. II, 93. - Crebris criminibus insectari, VI, 40. - Creberrima causa seditioum, VI, 16.
- Crebro ventitare, XII, 3; XV, 52.
- Crebrescere, *de fuma augeri, crescere, extendi*, III, 60; H. I, 39, H. III, 34. - Crebrescit per eos, vivere Agrippae, *int. rumor*, II, 39; - apud aures eiusque, *ibid.* - rumore vago, *ibid.*
- Credere (creditur) de re aliqua, H. I, 34; II, 60; - fuma, H. II, 62; - potentiam sibi parem, *scil. esse*, XII, 64; - vera esse, H. II, 54. - Cui credas, dabo, H. III, 54. - Credi supra fortunam, *scil. esse*, H. V, 1. - Creditur fiducia ipsis, metus in ceteros, *corrupte*, IV, 2; *vid. not.* - in maius, III, 44; H. I, 18. - Credebatur, cum accusat, H. I, 90. - Credita in deterius, III, 10; - fama, H. IV, 34.
- Credibile (*vix*) memoratu, H. II, 74.
- Credulus humillimo edique, H. II, 23. - Credula fama inter gaudentes et invidiosos, *passive*, H. I, 34.
- Credulitas inanis vanescit tempore ipso, II, 40.
- Crenavit omnes incensa villa (*nominat.*), III, 46.
- Crescit vinculum sceleris, H. IV, 70.

- Crimen** convictum, *vid.* convictus; - deferre atrociter, XIII, 10; - iuvare adulationi, H. I, 1. - In crimen deducere, *crimini*, VI, 5. - In crimen detorquere, I, 7. - In crimen evaluit causa, *vid.* evalescere. - Criminis reus arguebatur, H. I, 48; - scena, *vid.* scena. - Crimine (conjuratōis) cadere, VI, 14. - In crimine convicti, XV, 44. - Crimine sub eodem vixerant eum, H. II, 26. - Crimina approbata, *vid.* approbare; - asperare, *vid.* asperare; - praetentata in aliquo (reo), I, 73; - suburbana, *vid.* suburbanus. - Ob crimina finem vitae implevit, II, 42. - Criminum libelli, *vid.* libelli. - Criminibus crebris insecuta maritum, VI, 40. - Circumveniri, struente alio, I, 13; - mariti connexa, XVI, 32; - nobilitari, *accusando aliquo*, O. 37; - provincialibus uxorum plectuntur mariti, IV, 20; - (falsis) subditi reum, *vid.* subdere.
- Criminari** criminando anteibat bonos, *vid.* anteire.
- Criminator** in ceteros, IV, 1.
- Criminationibus** exarsit, *ad criminationes*, VI, 25.
- Criminose** deferre aliquid, XVI, 20. - Criminosius incesare, H. III, 38.
- Cruciatu** adhibere, I, 23. - Per cruciatu interrogare, II, 13.
- Crudelitati** insistere, XVI, 25. - Crudelitatem principis aggredi, *vid.* aggredi.
- Crudescit** seditio, H. III, 10.
- Cruda** (et viridis) senectus, A. 29. - Crudum servitium, I, 8.
- Cruenta** pax, I, 10; II, 46. - Cruentum iter, *per quod caedes peractae*, H. I, 5. - Cruentae epistolae, *Tiberii de damnatione reorum*, III, 44.
- Cruentare** se sanguine, H. I, 58.
- Cruore** captivo adlere aras, XIV, 30; - suorum multo pulsus, H. II, 21.
- Cubicula** feminarum corrumpere, XV, 42.
- Cuius**, cui, *vid.* qui.
- Culpa** ex Caesare nulla, IV, 6; - vulgata inter viros et feminas, *de stupro*, III, 24. - Culpa alienae nescius, *vid.* nescius. - Culpam ostendere ratione, *aliis suam*, H. II, 19. - Culpam exsolvere, *expicare*, H. IV, 62; - vertere in alium, *vid.* vertere. - Ad culpam usque ignarus, H. I, 49. - In culpam novissimi, I, 28.
- Cultores**, *opp. appidanis*, XII, 55; - (et arva) vastabantur, H. II, 87.
- Cultus** (ad spectaculum gladiatorum) advectus, H. II, 71. - Cultus Numinum iis, venerari Apollinem et Dianam, III, 63. - Cultus multum praefert oratio, XIII, 3. - Cultu externo infectus, *vid.* infectus; - laeto mutare luctum, A. 75; - urbium nullo gens, II, 52.
- Cum** aliquo nomen fraternitatis usurpare, XI, 24. - Cum expeditionibus transigere, *vid.* transigere. - Cum fide audiri, *vid.* fides. - Cum honore levi eorum scripsit, *de iis*, etc. VI, 15; - *ut contra*, XIV, 26. - Cum multo honore eius, *vid.* honor. - Cum invidia magna, *vid.* invidia. - Cum insectatione eius scripsit li-

- teras, I, 53. - Cum laetitia habetur scelus externum, XII, 48. - Cui libertate occidere, *liberum mori*, IV, 50. - Cum (magistratibus et) precibus occurrunt civitates, H. I, 63. - Cum praemio peraguntur scelera, XII, 67. - Cum pudore et flagitio dissimulare *turpiter et flagitiose*, III, 17. - Cui terrore (et catervis) volitare, II, II, 88. - Cum expedita manu irruptionem facere, II, 7.
- Cumulare Caesarem, Augustum, et omnia vocabula, II, II, 80. - Cumulata gaudio (*quae laeto audierant*) transferunt in alios, II, 82. - Cumulant probra in legatum, pro congerunt, I, 21.
- Cumulus: mille equites cumulus prosperis ducebantur, II, II, 24.
- Cunctari, *deliberare, dubitare*, XIV, 13; II, I, 70; II, II, 63; II, III, 50; - inter metum et iram, II, 66. - Non cunctatum apud latera, III, 46. - Cuncta autem perpulit, IV, 41; *vid. not.* - Cunctante ad ea Mithridate, XII, 46.
- Cunctanter excipere victoriam, *vid. excipere*.
- Cunctatio, *opp. virtuti*, XV, 2. - Cunctationem asferre, XI, 9; XII, 54. - Cunctatione tractare bellum, VI, 44. - Cunctationes principis aperire, *vid. aperire*.
- Cunei militares, I, 51; II, 83; XIV, 37, 46; XVI, 27; H. II, 82; II, III, 29; H. IV, 16, 20; II, V, 16.
- Cupere flagrantissime, specie recusantis, I, 3. - Cupiens erogandae pecuniae, I, 75. - Cupientibus erat bellum, I, 59.
- Cupiditas studiorum mira, O. 3. - Cupiditates hiantes, H. I, 12; - novae, rerum novarum, I, 24.
- Cupido adolevit, erupitque, *vid. adolescere*; - profusa, II, I, 52; - *sic et plurali*, III, 52; - solvere, pro *solvendi*, *in-finitivus*. - Cupidine elicere, *vid. elicere*. - Ad cupidinem et fustidia proturbatus, *vid. proturbatus*. - Cupidine muliebri incensus, IV, 39; - severitatis acerbus, *studio*, I, 75. - Cupidines malae dominationis, XIII, 2; - primas (principis) velare, *vid. velare*; - pro *avaritia*, XII, 57.
- Cupitor incredibilium, XV, 42; - matrimonii talis unus existit, XII, 7.
- Cupitus: moram cupitis adferre, *consilii determinatis*, IV, 3.
- Cur: iuvavit eos, cur nunc silerent? *vid. invadere*. - Materia, cur fideret, IV, 59. - Trahebant varie, cur abstinuerit, *vid. trahere*. - Cur arceret, querebatur, XV, 60.
- Cura de condendis mortuis, H. V, 5; - pro libro, *opere*, III, 24; IV, 11; - perdendi (*pecuniam, scil.*), *studium*, H. II, 94; - vetus illi, insistere curriculo, *studium, voluptas*, XIV, 14; - pro praefectura, praesidio, XII, 42; H. II, 57; - instantior, praeverti, etc. II, 55; - intenta, IV, 72; - maligna in omnes, H. I, 85; - publica, *vid. publicus*. - Curam successoris obruere, *vid. obruere*; - peditem equitumque sumere, eos illicendos, II, II, 24. -

- Coram facere, *vid.* facere. — Cura eius attinebatur, *vid.* attinere. — Cura (sine) Deum evencere prodigia, XIV, 12; *vid. not.* — Impetu magisquam cura viguit (orator), IV, 61; cf. A. 10. — Cura sustentare saucios, IV, 63. — Curae communes, *vid.* communis; — simplices, *vid.* simplex. — Curarum delinimenta, II, 33; — in partem additus ei, H. IV, 26; — in partem vocari, I, 11. — Curas malas exercere, III, 37; — onerare, *vid.* onerare; — ad plures vitam producere, III, 24. — Curis obtendere luxum, *vid.* obtendere; — virilibus vitam feminarum exuere, VI, 25.
- Curare Asiam, pro regere, IV, 36. — Curabant longius exploratores, H. III, 10. — Curaudi comitas, A. 16. — Curatissimae preces, I, 12.
- Carriaculo quadrigrum insistere, cura illi, XIV, 14; cf. XV, 44.
- Carro pressi equi, *vid.* premere.
- Cursare tempora, *perlustrare*, A. 1.
- Cursim percensere, IV, 4.
- Cursus honorum inoffensus, H. I, 48.
- Custodia socors, *vid.* socors; — honorata, libera, II III, 12. — Custodiae appositus, I, 6; II, 68; — elabi, V, 10. — Custodiam rumpere, H. II, 63. — In custodiam velut dare Urbem, XV, 58; — condere, H. IV, 2. — In custodiam habiti, *vid.* in. — Custodia circumdare aliquem, II, 4; — militari haberi, III, 2; XIV, 60; — praesenti mauent illaesa coniugia, *vid.* praesens; — publica attineri, *vid.* attinere. — Custodiis acerbis sequebantur domum, I, 5; — intactis, H. IV, 28.
- Custodire sermones, *observare*, *captare*, H. II, 52. — Custodita observatio dierum, XV, 55. — Incustodita nox, II, 40. — Custoditi transitus, H. IV, 65.
- Custos: sine custode transire, VI, 41. — Sub custode coire, H. IV, 64. — Custodes additi, inditi, *vid.* suis locis. — adpositi, IV, 60; — amoti, XIII, 24.

D

- Damnare, de accusatore, III, 36; *vid.* condemnare. — Damnatus Cyrenensibus, eorum causa, vel accusantibus, II. IV, 45; — de vi, IV, 14. — Damnatum concedere precibus alicuius, II, 55.
- Damnatio ingruit ei; VI, 36. — Damnationem frustrari, *vid.* frustrari.
- Dammum armorum, iactura, — intra unum stetit vis (incedit), unius aedificii, III, 72; — oblitteratum clade maiori, II. II, 66. — Damno (ac remedio) proximi, *vid.* proximus. — Damna exercitus supplere, I, 71; — saeva, II, 26.
- Dare duces tentandis Alpibus, ad eam rem constituere, H. II, 12; — epulas alicui, II, 57; — exitum alicuius inimicitis, I, 10; — in casum se et reipublicum, I, 47; ingenium studiis, H. IV, 5; — nomen in coniurationem, XV, 48; — pugnam, copiam pugnae facere, II, 13; — sacri-

- Sciam** (suavetudinis), VI, 37; - se legionibus, iis obsequi, I, 31. - **Dat** contra fortuna, XV, 13; H. I, 65. - **Dabant** suspicionem in eos lileae (printapis), VI, 47. - **Dabo**, cui credas, H. III, 54. - **Duri** acies media dicitur iis, qui in ea locantur, H. IV, 76. - **Datur** casus, vid. casus. - **Datus** dies, ortus, XIII, 40. - **Datum** ei deducere, *mandatum*, XII, 11; - contumelie eius, II, 58 (ut ante, honori); - secundum eos, *decretum*, IV, 43; - dare exitum alicui, XV, 70.
- Dativus pro accusativo cum praepositione** ad, III, 31; XV, 24, 40; H. III, 32.
- Dativus pro ablativo cum praepositione** a, VI, 41.
- Dativus quartae** in u, I, 10; H. II, 65.
- De aliqua re** creditur, H. I, 34; - cura, H. V, 5; - expedire, H. IV, 48; - ignarus, H. I, 67; - inquirere, XVI, 34. - **De** controversiis transigitur, II, 65. - **De** imperatore rapti fisci, ex eius domo et re, I, 37. - **De** Augusto laus, pro *Augusti*, I, 12. - **De** imperio exire, II, III, 68. - **De** pecuniis (repetundis) itum ad recuperatores, I, 74. - **De** populis parva tributa, XI, 10. - **De** sequentibus plerique, XV, 54.
- Debellare** hostem, A. 34.
- Debilis ingenio**, IV, 52; vid. not.
- Debilitari**, quibus pedes, brachia confracta, IV, 63.
- Decedere** in iuga montium, e proelio, XII, 35; vid. not. - **Decedere** alicui, III, 31. - **Decedit** infamia, tollitur, XV, 44; sic Hor. *decedit febris*.
- Decentior** quam sublimior, A. 44.
- Decernere** caelum alicui, I, 73; - laudes gratesque, H. IV, 39; - religiones caelestes, I, 11. - **Mihi** decretum est, *certo scio*, A. 33.
- Deciderunt** huc omnia, pro *deciderunt*, III, 59; vid. not.
- Declinare** adversa in iuscitiam alterius, XV, 26; - *impudicitiam uxori, vitare aspectum uxoris impudicae*, VI, 50.
- Decoraverunt** fidem eorum ut, etc. *tali praemio affecere*, III, 62.
- Decorus** pro *pulchro*, XII, 4; XIII, 12; XV, 69; - *facundia*, H. II, 80. - **Decora** inventa, H. I, 53. - **Decorum** genus, VI, 27; - *ingenium*, I, 1; - *pudori suo*, I, 12. - **Ad** decorum imperii composita cuncta, H. I, 71. - **Decora** decernere, *honorifica*, III, 47.
- Decurrere**: honori eius cum legionibus decurrit, II, 7.
- Decursus** cohortium, II, 54; vid. not. - *in litora, scil. e montibus*, XII, 55.
- Decus** avitum recolare, vid. recolare. - **Decus** belli concedit illuc, retinere sibi, vid. concedere, retinere. - **Decus** (ac nobilitatem) adstruere alicui, vid. adstruere; - *castrorum convulsum, disciplina corrupta*, H. II, 94; - *disciplinae veteris*, I, 35; - *suum cuique rependit posteritas, gloriam meritam*, VI, 35; - *retinet quisque, dignitatem cum insignibus*, VI, 37; - *triumphale*, VI, 10, 39. - **In** decus unius bellare, H. I, 89. - **Decore** consulari ac

- triumphali praefulgens, XIII, 45; - imperatorio spectabat eum, *habitu, ornatu*, XII, 41. - De cora alicuius adlicere nobilitati suae, *per adoptionem*, II, 1, 15; - artium graecarum, *pretiosa operis graeci artificia*, XV, 41; - longa praeferre, *de nobilitas*, XIV, 43; - e militibus lecta; II, 11, 81.
- Dedecorus maioribus suis, III, 32.
- Dedecus adire, I, 3q; - amoliri, XIV, 14; - lenire, II, III, 61; - natalium, XI, 21. - Dedecori nihil refert, *aeque turpe est*, XV, 65. - Dedecore notabili insignes sententiae, *turpiori adulatione*, III, 65. - In dedecora prorumpere, *vid. prorumpere*. - Per dedecora spem foverant, *eum scelere insectantur*, V, 6.
- Dedere reum senectae et orbitati alicuius, *damnare in gratiam senis orbi*, III, 23; cf. XVI, 10; - similitudibus, XVI, 20.
- Deditio coacta, *vid. cogere*; - in deditionem venire, XIII, 39.
- Deducere, *absolute, intell. domum, e curia, et quidem in lectica*, III, 14; - sibi quemque iubet, si qua asportari possent, *auferre*, XVI, 11. - Deductus in regnum, II, 3; *vid. not.*
- Deerrabat sors ad parum idoneos, XIII, 29.
- Deesse dicendis temporibus alicuius, I, 1; - rebus prosperis, *non adesse, dum geruntur*, II, III, 50. - Tempori deesse, *non uti*, II, IV, 34.
- Defectio pro languore, *imbecillitate*, VI, 50. - Defectio-
- nem recreare, *deficientem*, *ibid.*
- Defectores, I, 48; II, III, 57; - patris, *a patre*, XI, 8.
- Defectus: defectio corpore, IV, 29.
- Defendi scuto, *uti*, II, 1, 79. - Defensum crimen, *dilutum*, III, 12.
- Defensio trepidavit in ceteris, III, 13. - Defensioni dissidere, *vid. dissidere*. - Defensionem (silentii sui) aperire, *per syllepsin*; et quid in futurum statuerim, VI, 37; - dividere, *spernere, vid. suis II.*
- Defensoribus datis missus, *prae-sidio*, II, III, 31, *extr.*
- Deferre atrociter crimen, XIII, 9; - census, VI, 40; - ferum in pectus, I, 35; - pro mittere dono, XIII, 13. - Defertur mihî res novas, II, 27.
- Deficere: defecit dies, XV, 44. - Deficientis momenta nuntiabantur, A. 43. - Defectus (*particip.*) desertus, II, 70. - Defectum corpus, IV, 29.
- Defigere oculos, *intell. humi*, III, 1. - Quasi ob metum defixo, *alias dicitur metu*, I, 68.
- Definire formam, *describere*, VI, 28.
- Deflagrat seditio, II, 11, 28.
- Deflere carminum suprema alicuius, III, 43.
- Deformis memoria et visu locus, I, 61. - Deforme obsequium, *servile*, IV, 20.
- Deformitas exitus, II, III, 85; ludicra, XVI, 4.
- Degeuer ad pericula, I, 40. - Ut degeneri, Pseudophilippo nomen impositum, *qui ex ea familia non esset*, XII, 62; - pro ignobili genere natus, XII, 51. - Degeueres iust.

- diae, alienae moribus romanis*, XI, 19; - *preces, timidorum*, XII, 36, 62.
- Degenerare** a labore et virtute, H. II, 62; - a servitute quoque, G. 45; *vid. not.* - ad artes theatrales, *de hominibus*, XIV, 21. - Non degeneraverunt a vita sua, quamvis pessimo facinore, H. III, 27; cf. XV, 68. - Degeneraverat vita a nomine Sempronio, I, 53.
- Degredi** in aequum, A. 18; - iugis, *scil.* in Italia, H. I, 61; cf. A. 4, 49.
- Degustare** imperium, VI, 20.
- Dehinc**, *ex eo loco*, I, 34; IV, 5; - *pro postea*, IV, 14; XIII, 23, 35; XV, 36; XVI, 8.
- Dehonestare** bonas domi artes, III, 70; - egregium publicum, *libertatem scil. adulatione*, *ibid.* - famam, XVI, 24. - Dehonestari theatro publico, *in quod scil. prodeas*, XIV, 15.
- Dehonestamentum** in nos, XII, 14.
- Dehonestamentum** amicitiarum, *turpes amici*, H. II, 87.
- Dehortari** cum infinit. III, 16.
- Deiici** ad mare diversum, *per tempestates*, II, 59; - congreasu et familiaritate alicuius, XIII, 46. - Deiecti crines, XIV, 30; *vid. not.* - Deiectus studio feriendi, O. 26; *vid. not.* - infra eum Oriens, *ei subiectus*, G. 37. - Deiectus regno, *opp. impositus*, II, 3. - Deiecta uxor, *scil. matrimonio*, XI, 23. - Deiectae solo regiones, *dirutae igni*, XV, 40.
- Dein** pro *denique*, II, 69; *vid. not.*
- Delabi** in amorem (libertae), XIII, 12; - ad inopiam, II 38.
- Delationem** subire, *vid. subire*. - Delationes fucitare, H. II, 10.
- Delator** maiestatis, II, 50.
- Delectus** (militaris) corrumpitur, *vid. corrumpere*, H. III, 50; H. IV, 70; - utilissimus et brevissimus est, cogitare, etc. H. IV, 16.
- Delegare** natos nutricibus, G. 20; *vid. not.* O. 28; - scelera aliis, *adscribere*, XIII, 43. - Batavi ducibus minoribus delegandi, *pro pugnandi a ducibus minoris dignitatis*, H. IV, 85.
- Delenimenta** curarum ac periculorum, II, 1; - vitiorum, A. 21; *vid. not.*
- Deliberatum** inter Sardonios Smyrnaeosque, *a senatu scil. utris concederetur, quod petebant*, IV, 55; - quo minus decerneretur, V, 5.
- Delicta** accendere remediis in tempestivis, XII, 54; - prosequi venia, XIII, 35. - Delictis hostium novus (dux), A. 16. - Ex delicto latae leges, *vid. cf.*
- Deligere** bello aliquem inter duces, II, 1, 71; - dextram alicuius petendae veniae, XII, 19; - in aliquo sanguinem propinquum, *in eo deligendo spectare ac sequi*, IV, 75; - legiones, unam dextro lateri, alteram in laevum, I, 64. - Deligi ad fastigium summum, XV, 65.
- Deliciae** muliebres, G. 18.
- Deminuatur** arbor, XIII, 58; - lenitas imperii contumacia inferiorum, XVI, 28.
- Deminitio**: in deminitionem

- sui accipere fastigium muliebre, I, 14.
- Demittere**: demissus Troia Romanus, *orinundus*, XII, 58; - classem Rheno, I, 45. - Demissus in adulationem, XV, 73.
- Demonstrat** hoc coniectura, XVI, 1. - Demonstrari exilium sibi intellexit, III, 24.
- Demovero**: demoverat Syria, II, 43. - Demoti in insulas, *relegati*, VI, 30; - parietes, VI, 24. - Labefactum demovere, IV, 60.
- Demutae** nihil instituto, IV, 15.
- Denegare** obiecta, XV, 57.
- Denique**: aut seditione, aut prodicione denique male gesta rep. *aut omnino*, I, 72.
- Denotare** pallores, A. 45; - ora ac metum, III, 53; *vid. not.*
- Densa** acies armis virisque, XIV, 29.
- Densare** ictus, *frequentare*, II, 14.
- Denubere** in domum, VI, 27; *vid. not.*
- Denuuntiat** iis, exsequi caedem, XI, 38.
- Depellere** pro *arce*, *prohibere*, XI, 34; - pro *expellere*, XII, 41; - pro *repellere*, *vincere*, II, 1, 54; III, 73; - auditiones falsas, *refellere*, IV, 11; - Italia, *scil. in exsilium*, VI, 33; XIV, 30; - Urbe, III, 24; - sorte provinciae, III, 32; - Vento depelli, *scil. cursu*, II, 54; - senatu, XI, 25.
- Deponit** et prosequitur Catos suos saltus Hercynius, cum eorum regione porrigitur et finitur, G. 30.
- Depopulari**, quos fidos rebatur, XIII, 37. - Depopulatur vis pestilentiae genus omne mortaliu, XVI, 13.
- Deportare** lauream, et *quidem intell. ex praec.* apud Germaniam, per *syllepsin*, II, 26.
- Deposcere** morti aliquem, I, 23.
- Deprecari** pro *precari*, *rogare*, III, 22, 24; - *onera*, *dudum quidem imposita*, I, 78; - suspicionum tacita, *rumorem vulgi*, *ne scil. princeps iis credat*, IV, 41.
- Deprecabundus**, pro *supplice*, *beneficium rogante*, XV, 53.
- Deprehendi** nuntio, in itinere, A. 7.
- Deprimere** fossam, XV, 42; *vid. not.*
- Deridiculum**, III, 57. - Per deridiculum audiri, VI, 2. - Deridiculo corporis despiciendus, XII, 49.
- Deripere**: *deruptis* Romanis spolia, II, 45; *vid. not.*
- Derumpere**: *derupta* et avia, IV, 45; VI, 21. - *Deruptus* collis, II, 80.
- Descendere** in caussam, H. III, 3; - in partes, XV, 50.
- Desciscere**: fidus principi et desciscientibus suspectior erat, H. I, 31.
- Describere** pro *mandare*, seu *praescribere*, VI, 23; *vid. not.* - *originem*, *vitam*, *stipendia* alicuius, I, 81; *vid. not.* - *Descripti* agri, *assignati*, XI, 19. - *Descripta* per dies dictorum factorumque eius, VI, 24.
- Deserere** pericula aliena, XII, 56; - *saucios*, *relinquere in itinere*, XV, 16. - *Deserebat* eum corpus, *condum* tamen *simulatio*, VI, 50.
- Desertor** ac proditor, *eodem sensu*, H. I, 72.
- Desideria** militum ferre ad Cae-

- sorem, I, 19; - frustrari, I, 26.
- Desidia *advocationum*, *vid.* *advocationes*.
- Designare: sulcus designandi oppidi coeptus, XII, 24.
- Designatio annua, *vid.* *annuus*.
- Desistere pro *relinquere consilium*, *nondum scil. inceptum*, XI, 29.
- Desolatus dissectione aliorum, I, 30; - ministeriis servilibus, a *servis relictus*, XII, 26.
- Despicere gesta alicuius, *sermone elevare*, XV, 6. - Despicendus deridiculo corporis, XII, 49. - Despecta natura, *abiecta indoles*, XIII, 47.
- Despectare pro *despicere*, II, 43.
- Destinare pro *constituere*, III, 16; - consules pro *designare*, I, 3, 9; - collegam se consulatui alicuius, II, 42; - pro *eligere*, H. III, 12; - excidio urbem, I, 36; II, 13; - inedium, VI, 48; - iracundum aliquem, H. I, 82; - praedae aliquem, II, 13; - reum, VI, 7. - Destinari pro *aliquo*, in *locum eius deligi*, H. I, 26; - proximum imperantibus, *haberi*, H. I, 21. - Destinatus morti animus, XVI, 9. - Destinata ei mors, *scil. statuit mori*, XV, 63. - Destinata alicui uxor, III, 23. - Destinata componere, *aggredi propositum libri opus*, II, I, 4; - proveniunt, *vid.* *provenire*; - retinere, VI, 32. - Destinatus alicuius adversari, IV, 41. - Destinata Deo, *voluntatem*, H. IV, 84.
- Destinatio vindictae, pro *desiderio vindictae*, XV, 51. - Destinationis certus, ne moliretur, XII, 32. - Destinationem vindictae adiacere, *vid.* *adiicere*. - Ex destinatione Neronis aut Galbae manserunt consulatus, II, I, 77.
- Destruere auctoritatem senatus, XIV, 43. - Destruere hostem, II, 63.
- Detegi formidine, *eam prodere*, H. I, 81. - Detecta corpora obicere hosti, XIII, 38.
- Deterere: deteritur ardor ac ferocia, H. II, 76.
- Deterius (in) aucta, II, 82; - credita, III, 10; - trahere, I, 62. - Deteriora opp. *honestis*, IV, 33. - Deterima comparatio, I, 10.
- Determinare aetatem aliquam signatione veterum, O. 16.
- Deterrere studia accusantium, XII, 54; - pro *repellere*, *hostem scil.* H. II, 41. - Deterrantur ingenia bona, adulatione gliscente, I, 1.
- Detestari acris, H. II, 35. - Detestanda clamitare alicui, *vid.* *clamitare*.
- Detinere se alimentis miserandis ad nonum diem, VI, 23. - pecuniam apud se longa senecta, XIV, 65. - Detineri amore, XI, 12; *vid. not.* - in contumelia, XIII, 36.
- Detorquere in crinem verba et vultus, I, 7. - Detortum corpus pro *distortum*, *vid. not.* XV, 34. - Detorta natura, O. 28.
- Detrahere infamiam senatui, *prohibere*, *ne eam subeat*, XVI, 26; - muros urbi, H. IV, 64; - pugionem templo, XV, 53.
- Detractor haudquaquam sui, XI, 11; *vid. not.*
- Detractare pro *obtrectare*, O. 26; - fortunam adversam alicuius, *in ea non fidelem manere*, seu *eius participem esse*

- nolle*, II. II, 97; - sacramentum alicuius, I, 42; - imperium, I, 45; - vim equos regentis, non agnoscere, *elevare*, XV, 52. - Detrectare poëtas, *deprimere*, O. 11.
- Detrudere**, *de pugna in aequo loco*, loco movere, VI, 35. - **Detrusus** ad necessitatem belli, XIII, 43; - (tempestate) in (*seu* ad) insulam, II. II, 8.
- Deturbare** telis, pellere umbonibus, IV, 51.
- Devincire** populum iure divino et religionibus, III, 26.
- Devotiones**, III, 13; XII, 65; XVI, 31; - invocare, *vid.* invocare. - Beneficia et devotiones in principem, IV, 52.
- Deustus** mons Caelius, VI, 64. - **Deusta** pars Circi, VI, 45.
- Dexter**: dextra frons, II. II, 24; *vid.* not. III, 4. - **Dextro** alicuius deligere petendae veniae, XII, 19; - fatigare osculis, XV, 71. - **Dextros** agere equos, G. 6. - **Dextris** ferre ad aliquem, nonne excreitus, II. II, 8; - implicare, XII, 47; - miserat civitas hospitii insigne, H. I, 54; *vid.* not. - *renovare*, *joadera*, II, 56.
- Dicatus** inter Numina, I, 59.
- Dicere** pro *praedicere*, XI, 4; *vid.* not. - nuncie aliquem, et sine odio, II. I, 1; - pro *sententia* aliquid, XV, 74; - re, nullum alicui, III, 22; temputa alicuius, I, 1. - **Dicitur**, cum accusat, I, 10; II. IV, 52. - **Dieta** alicuius infringere, noscere, *vid.* *suis locis*.
- Dictare**, pro *dictitare*, I, 72; *vid.* not.
- Dictionis** semotae arcana, *sermo domesticus ac familiaris*, O. 2. - Dictionibus oratoris omnibus interesse, O. 34.
- Didita** per provincias filia, XI, 1.
- Diducere** hostem, II, 11. - **Diductus** miles lascivit, XI, 1; - in studiis senatus, II. IV, 6, *add.* H. II, 68. - **Diducta**, ut bello civili civitas, IV, 17.
- Dies** aperit aciem, *vid.* aperire.
- Datus**, *vid.* dare. - **Dececit**, XV, 44; - fatalis et mens, *de morte naturali*, O. 43; - flexus in vesperam, I, 16; - praeceps in oceanum, II. III, 86. - **Fecisse** dicitur, quod *co gustum*, XIV, 41, *init.* - **Dies** magnus, A. 34; - foetus in-tribus, II. I, 18; - ludorum celebratur Cereri, XV, 53; - primus fidei et constantine, *scil.* *susceptae, demonstrandae*, I, 58; - primus quaestoris contemptus, XV, 57; - praecipuus, *vid.* praecipuus; - princeps adempti imperii, I, 8; - reliquus praeturae collatus in Marcellum, XII, 4; - relaxit caeco, II. IV, 81; - vastus per silentium, III, 4; - vesperscit, XVI, 34; II. II, 9. - **Diem** disponere, *vid.* disponere; - qualem induisset, etc. *vid.* induere. - **Diem** lucemque natura aperuit mortalibus, *vid.* aperire. - **Diem** ducit nos, *vid.* ducere; - obtendere (an obtundere) nube, II. III, 56; - praedicere, *vid.* praedicere; - posteram petivit reus, II, 30. - **Diem** ex die prolatum, VI, 42; - supremum qualem exegit, III, 16; - supremum explere, I, 6; III, 76. - **Diem** vitare latebra, *periculum eius dici*, H. III, 85. - **Die** innoto ac sereno, H. I, 86; - senatus, I, 7; II, 29.

- Dies negotiosi, *opp. sacris*, XII, 41; - festos frequentare, XIV, 4; - rerum terere verbis, II, III, 50; - totos continuare theatro ignavia, XIV, 20. - Dierum observatio incustodita, XV, 55. - Diebus ferarum latinarum, VI, 36.
- Differre pro *severe*, *spargere*, III, 11; - per manipulos, IV, 25.
- Differre aliquem, *honorem eius*, II, 36; II, II, 71; - *praemium eius*, II, III, 51; - *accusationem alicuius*, IV, 19; - arma, *vid. arma*; - exitium, religione, *arcere*, II, I, 43; - mortem, *de veneno lento*, XII, 66; - negotium integrum ad principem, III, 52; - offensas, *opp. omittere*, II, I, 47; - rumoribus dominos, I, 4; - vocabulum *nomen Augusti*, *scil. capessere*, II, II, 62. - Differri non potuit Nero, *retineri ab incipiendo*, XII, 20. - Differtur per manipulos, *imperium ducis*, IV, 25; - dilatae res ac prolatae, *eodem sensu*, II, 35. - Castra vi fluminis differebantur, II, V, 23.
- Differentia inter bellum et proelium, II, 88; XII, 39; II, II, 40; G. 30; - coërcere et componere, II, I, 85; - congiarium et donativum, XII, 41; - dedecus et scelus, VI, 51; - facile et libenter, A. 44; - flagitia et scelera, G. 12; - fletum et lacrimas, XIV, 33; - gentem et nationem, G. 2; - parere et servire, A. 13; - plebem et populum, II, I, 35; 40; - poetam et vatem, O. 9; - severum et tristem, II, I, 14; - stationes et vigiliis, XIII, 35.
- Differentia desiderii adversus studia, O. 33.
- Differtum odoribus corpus, XVI, 6.
- Diffidere cum ablat. II, I, 23; *vid. not.* - defeusioni, *desperare eam*, XV, 36.
- Diffidentia praesentium, *passive*, II, I, 72.
- Diffugii proximorum, II, I, 33.
- Dignus cum genit. personae seu hominis, XV, 14; *vid. not.* - suscipiendo imperio, XIII, 14; - Dignum ob praemium est bellum, I, 3. - Digna (et inviolata) tradere posteris, G. 18; *vid. not.*
- Dignari visu aliquem, IV, 74.
- Dignatio, pro *dignitate*, *munere*, XIII, 20.
- Dignitas (nostra) inchoata a Vespasiano, II, I, 1; - senatoria, *de equitibus romanis ordine senatorio dignis*, XVI, 17. - Dignitatem ordinum dividere, *vid. dividere*. - Ex dignitate populi romani repertum, XIII, 31.
- Digredi domum, II, 30.
- Dii cesserunt in praedam, *spoliatis scil. templis*, XV, 45. - Dii penetrales, *vid. penetrales*. - Deorum aequitas, *vid. aequitas*; - consilii, *vid. consilii*. - Deorum honoribus nihil relictum, I, 10; - formae, *vitiosae*, *vid. not.* G. 44. - Deorum vocabulis appellare forumque vocemque principis, XIV, 15. - Deos adsimulare, etc. *vid. adsimulare*. - Deos impios invocare, *vid. impius*.
- Dilapsa (vetustate) aera legum

- IV, 40. - Aedes dilapsa, IV, 43; *vid. not.* II, 1, 86.
- Dilargiri foedera sociis, Latium externis, II, III, 55.
- Diligentia prima haec erga pecuniam alienam, IV, 20.
- Dimittere tributa pro remittere, II, IV, 55; *vid. not.* - oblivione pari instantia et praeterita, II, IV, 36; - dimittitur buccina convivium, XV, 30.
- Dimovere dimotis omnibus, pro submotis, abire iussis, II, II, 49.
- Diplomata negliguntur, II, II, 54; - revalescunt, *ibid.*
- Diraptor, II, III, 33.
- Dirigere acies per catervas disiectas, aut incuris vagis, II, 45.
- Dirimere aemulationem, II, III, 57; - commercia belli, II, III, 81; - diversitatem consiliorum, II, IV, 76. - Dirempti moderatione meliorum, II, II, 53.
- Diripere socios, XIII, 43.
- Dirumpere imagines, II, I, 55; *vid. not.*
- Dirus ore, de eo, cui oculus alter effusus, II, IV, 62. - Dira quies, diro scilicet somnio, I, 65. - Diras meditatae et compositae imprecati, VI, 24.
- Discedere a contactu, improborum scilicet I, 43; - in manipulos, I, 34. - Discessum fugae specie, defectum ab eo, relictus est, VI, 44.
- Disceptare, pro litem habere, VI, 4.
- Disceptator agrorum, XIV, 18.
- Discere experiendo, I, 11.
- Discernere eloquentiam fortunae, ex ea aestimare, II, 83; - ius et iniuriam, statuere, uter alterum violaverit, II, 65. - Discreti anno aetate, II, I, 65. - Discretum fulguribus, quod moenibus eingeatur, XIII, 41. - Non discreverim, utrum miserius sit, V, 6.
- Discessus: discessu Romanorum, pro decessu, II, 44; *vid. not.*
- Discidium ortum, pro divortium factum, XII, 40. - Discidium suum nosse, perfidiam uxoris alii nuptae, XI, 30. - Discidii civilis specie movetur (uxor), XIV, 60. - Discidio imminuere domum, divortio, II, 86.
- Disciplinae decus, I, 35; - fas, I, 19; - ordo confusus, II, I, 60. - Disciplinam aspernari, I, 16. - Disciplina agitare provinciam, A. 16.
- Discors alicui, III, 42; XI, 6.
- Discordantis patriae remedium, I, 10.
- Discordia adversus patrem, XII, 44; - et pravitas, *vid. pravitas.* - Discordiam veterem accendere, II, I, 65. - Per discordiam consumptas dies, in senatu, II, IV, 43. - Discordia aliorum convulsi, IV, 40. - Discordia corrupti, II, II, 76. - Discordiae adseverantium contraria, XIV, 16.
- Discrimen acro, XV, 3; - ambiguum ac prope ultimum, VI, 21; - vertitur in eo, summa rei, eventus, XI, 28. - Discriminis summi incuriosos, summae rei, II, III, 56; *vid. not.*
- Discumbere ultra solitam, VI, 50.
- Discursu subito terga cinxerant equites, II, II, 24.
- Discussit famam fortuna, II, II, 9

- Diserte saltare, O. 26.
- Disicere tumulum, II, 7. - Disiecit ventus naves in aperta Oceani, II, 23. - Disiectum, pro *impedim.* XIV, 2. - Disiecti, *dispersi*, I, 32; III, 2; VI, 44; - *opp. modestis, in agmine*, A. 20. - Disiectae arenae, II, 61; *vid. not.* - Disiectas per cattervas diriguntur acies, II, 45.
- Disiunctus, *de oratore*, pro *dissolutus, qui fusa et sine periodorum compositione scribit*, O. 18.
- Dispartire, XIII, 37.
- Dispergere exercitum in manus plures, pro *dividere et dimittere*, III, 74; - libellos, *distribuere*, O. 9. - Dispergitur vicis Iudaea, H. V, 8.
- Dispicere insulam, *incognitam adhuc*, A. 10; - pro *expendere*, XIII, 27; H. IV, 55. - Haud facile quis dispexerit, *cognoverit, decreverit*, III, 22.
- Disponere curas imperii, XVI, 8; - diem, G. 30; - ministeria principatus in equites romanos, H. I, 58. - Dispositi cuneis propriis, H. IV, 16.
- Dispositu aptior, H. II, 5; *vid. not.*
- Dissensione civium latae leges, *per dissensiones civium*, III, 27.
- Disserere aliquid, pro *de re aliqua*, I, 4; II, 27; II, 11, 3.
- Dissertare de his, quae in publicum consuluntur, XIII, 38.
- Dissidebant in Arminium ac Segestem, *factionum capita*, *vid. not.*, I, 55.
- Dissimilis, *vid. similis*. - Forma haud dissimili in dominum, II, 39.
- Dissimulare alicui, pro *reticere, occultare*, XI, 30; - intellectum, *vid. intellectus*; - honorem alicuius, *quasi non destinatum omittere*, H. II, 71. - Dissimulata seditio creditur iu maius, H. I, 18. - Dissimulatus, *bellum et vindicta adversus eum dilata*, IV, 19. - Dissimulati rei, sine absolutione, sine supplicio, XV, 71.
- Dissimulationem abruptum, XI, 26; - *eximere, vid. eximere*. - In dissimulationem sui compositus, *vid. compositus*. - Per dissimulationem alere conatus alicuius, *per dilationem, ex simulata ignorantia*, H. IV, 18.
- Dissimulatur alienae culpa, *qui non impedit, punit, tanquam nesciat*, H. II, 56.
- Dissociare causam suam a ceteris, XIII, 56; H. IV, 37.
- Dissolvere, pro *refellere*, XIII, 21. - Dissoluta luxu meus, XV, 49. - Dissoluta, quae voluerat, *iussa eius irrita*, III, 24.
- Dissolutionem imperii docebant (*futuram scil.*) si vectigalia omitterentur, XIII, 50.
- Dissoni questus, I, 34.
- Dissnadere poenam suam, XIII, 26.
- Distare, *de exercitu hostili, pro abesse*, III, 60. - Distanti haud multum tempore, III, 24.
- Distentus circa scelera, XVI, 8.
- Distinguere crimina maiestatis, *non omnia eodem nomine complecti, eodemve modo punire*, II, 50.
- Distinctus, *subst.* VI, 28.
- Distinebant eum sententiae duae, H. I, 32.

Distrahere rempublicam, I, 4; — **turmas**, *diducere*, *exten-*
dere, VI, 35. — **Distrahi consi-**
liis, VI, 44. — **Qua fama**
distraheretur, III, 10. — **Di-**
strahere hostem, I, 60.
Distribuere cohortes, *partiri*,
disponere, in *oppugnatione*;
II, 31; — **naves in legiones**
ac socios, *vid.* in.
Districtus accusator, IV, 36;
vid. not.
Ditissimus Hispaniarum, VI,
19. — **Ditissimi belli victoria**,
II, 1, 51.
Diversus ab institutis maiorum
rex, II, 2. — **Diversus ani-**
mi, II. IV, 84; — **morum**,
XIV, 19. — **Diversa acies**,
hostilis. — **Diversa arte**, *via*
contraria, XIII, 2; — **fama**
ferre, XVI, 1; — *simulatio-*
ne, *omnia alia simulans*,
XIV, 10. — **Diversum more**,
contrarium ei, *quod peteba-*
tur, II, 59. — **In diversum**
anctor, *contrarii*, XII, 69.
— **Ex diverso directa acies**,
ex adverso, II. IV, 16. —
Ex diverso paratam prae-
minum, *ab hoste*, II, 75; *add.*
III, 73. — **Diversi interpre-**
tabantur, *alius aliter*, II,
73; — **interrogabantur**, *se-*
paratum, XV, 55; — **ordiu-**
tur, *alter contra alterum*,
II, 9. — **Diversi reperiantur**,
contraria sentientes, VI, 22.
— **Diversos componere**, *dis-*
scordes, XIII, 9. — **Diver-**
sae terrae, *remotae*, I, 17.
— **Spes non directae ad sa-**
lutem principis, XIV, 57. —
Diversa induere, *parti utri-*
que per factiones favere, VI,
33. — **Diversa oppida**, *alia*
regione sita, III, 2; — **sci-**
scitari, *res hostium explo-*

rare, II. II, 34. — **Per di-**
versa inquires anx, *contrariis*
de causis, I, 65; cf. III, 14.
— **Diversis studiis certabatur**,
XI, 23; *add.* XII, 60; II,
1, 32; O. 1. — **Diversi**, *opp.*
sui, O. 34.

Diversitas inter ducem exerci-
tum, II. I, 62; — **licentiae**
patientiaeque inerat eis, II.
IV, 27. — **Diversitatem consi-**
liorum dirimere, II. IV, 76.
— **Diversitatem exprobrare**,
contrariam fortunam speciem,
XV, 16. — **Diversitas nota-**
rae, *secum ipsa pugnans*,
G. 15.

Dividere defensionem (suam)
a marito, III, 15. — **Digni-**
tatem ordinum, *gradibus di-*
stinguere, XIII, 27; — **tur-**
bidos, *scil. a se*, I, 43. —
Divisum in eos regnum, *vid.*
in. — **Divisi per itinera**, *qui*
percunctarentur, II. II, 53.
Divisiones agrorum facere, I,
10.

Divortium artissimum iater Eu-
ropam et Asiam, *de freto*,
XII, 63. — **Divortia itinerum**
indicebantur, A. 19.

Diurna actorum scriptura, *pro*
diurnorum, III, 3. — **Diuras**
populi romani, *scil. acia*,
XVI, 22.

Docere dissolutionem imperii,
scil. hanc esse, *vel instare*,
XIII, 50. — **Doctus domum**
principum a Tiberio, XIII,
47.

Doctor institutionis evicae,
XVI, 34. — **Doctoribus in-**
structus, XIV, 52.

Doctrinae elements insunt ei,
XIII, 3. — **Doctrina graeca**
exercitus, XV, 45.

Documentum iudicii mei, *vid.*
iudicium.

Dolor adversus Deos, indignatio, II, 71; - gaudio mixtus, H. III, 36. - **Dolor liber**, H. 34. - **Dolori meo connexa cussa**, III, 12. - **Dolorem suum implere lacrimis**, I, 23; - **proferre**, H. III, 37; *vid. not.* - **In dolorem eundem inoesta alia ferebat, intell. composita, congruentia**, VI, 41. - **Dolore longo atrox, vid. atrox**; - **pari metiebantur suas iniurias et comoda aliorum**, H. I, 8.

Dolus abstulit eum (e vita scil.), I, 3. - **Dolo (et casibus) obiectare aliquem**, II, V. - **Dolum parare**, XIV, 24. - **Per dolum comitari aliquem**, V, 10.

Domini imminentes, futuri, I, 4. - **Duminum ingenia expectare, vid. ingenium**.

Dominatur mare, A. 10; *vid. not.* - **Dominandi spes primae in arduo**, IV, 7. - **In Italia dominantibus, in bonam partem**, III, 54.

Dominatio urgens et praerupta, V, III. - **Dominationis arx, vid. arx**. - **Dominationis magistri**, H. II, 63. - **Dominationis ad vim conversus**, XV, 69. - **Dominationi alienae sanguinem commodare**, A. 32; - **subsidia**, I, 3; *vid. not.* - **Dominationes adipisci**, XII, 30. - **Dominationum ingruentium provisor**, XII, 4. - **Dominationes provenere, tyrannidis imperia orta**, III, 26. - **Dominationibus aliis fastiditus, sub imperio aliorum**, XIII, 1.

Domitor belli externi, de exercitu, H. II, 76.

Domus commota, vid. com-

move; - convulsa, opp. integrae, VI, 40; - **finita, extincta**, H. I, 16; - **fundata imperio longo**, H. II, 75; - **principis intra paucos libertos erat**, IV, 6; - **plena, vid. plenus**; - **regnatricis**, I, 4; - **revirescit**, IV, 12. - **Domi retinere provincias dicitur princeps, quas per procuratores suos administrat**, H. I, 11. - **Domi scetator, opp. comiti in publico**, IV, 68. - **Domi eius innexus per affinitatem**, H. IV, 68; - **triumphale nomen**, H. II, 77. - **Domum innuere ducido, vid. discidium**. - **Domum introit privignus**, VI, 51; - **latius tenent avunculi, ad plures pertinet eorum necessitudo**, G. 20. - **Domum occupare affinitate**, VI, 8. - **Domum principum edoctus a Tiberio usque, aulae peritus**, XIII, 47. - **Per domum canere, pro domi**, XV, 33. - **Domo (paratu, opibus), speciosus**, III, 55. - **A domo sua sepouere aliquem, vid. seponere**. - **Domus et insulae**, VI, 45; - **et tecta**, H. I, 84; - **subversae interpretationibus delatorum**, III, 24. - **Domos figere**, XIII, 54; - **ingere, vid.ingere**. - **Per domos singulas fatigare se, scil. eundo**, H. IV, 42. - **Domibus illaborare**, G. 46. - **Bonae domi artes, bonae artes privatae**, III, 70.

Donare innocentiam alicui, A. 45; *vid. not.* - **Donari statua triumphali**, H. I, 79.

Donaria, de donis militaribus, I, 44; *sed vid. not.*

Donativum exprobrare, vid. ex-

- probrare; - instat ei, *vid.* instare. - Donativi (*capiendi*) necessitas usurpata a militibus, H. I, 18.
- Donec pro *quamdiu*, I, 51, 68; XIV, 47; VI, 51; XIII, 33; II. I, 37; O. 8; - *cum coni.* II, 6.
- Donum sterile usu, H. I, 90; - tradere, XIV, 24; - domo datae libertates, XV, 55.
- Dubia consilia, A. 18; *vid. not.*
- Dubitare pro *deliberare*, IV, 40; II. II, 39; - pro *pugnare cum periculo*, *ambigue*, A. 41. - Inter pacem et bellum, XII, 32. - Ne dubitaret male, XII, 46. - Dubitavit de tradenda republica primum inter nepotes, VI, 46. - Dubitaverat inter nepotes, *ibid.* - Dubitaverat imponere, *agitaverat*, IV, 57. - Dubitantes, *opp. strenuis, in proelio*, VI, 35. - Dubitatum, *eventus proelii dubius fuit*, II, 80.
- Dubitatio inducta, I, 7. - Dubitatione alere bellum, III, 41.
- Ducere agmen, *vel simpliciter ducere, dicitur ea pars exercitus, quae prima incedit*, I, 51, 64; - agmine lento exercitum, H. I, 66; - diem, *de nocte*, H. 11; *v. not.* - in crimen aliquid, *crimini*, VI, 5; - in partes, XV, 51; - inter prospera aliquid, IV, 1; - iter et tempus sermonibus, II, 34; - lacrimas et questus, XI, 37; - ludos abundantiae et rationis, A. 6; *v. not.* - provincias, *sortiri*, III, 58; - per filium legiones, *opp. ipse duxit*, etc. II, 57; - quo ducerentur, *inclinatura respondit*, XI, 34. - Ducti sorte, *electi*, I, 54.
- Ductare exercitum, pro *ducere*, H. II, 100; - auxilium, *auxilia adducere*, IV, 64.
- Dum cum imperf. A. 41; - pro *quia*, *nam*, I, 23. - Dum res componentur, pro *componerentur*, XII, 68; - pro *dummodo*, I. 9, 22; VI, 45.
- Duo et vicesima legio, H. I, 55.
- Duplicatus numerus, pro *duplex*, H. II, 30.
- Durare pro *vivere*, III, 16; O. 17. - Durant colles, *continuo porriguntur*, G. 30. - Duravit in necem nullius suorum, I, 6. - Duratura ad caedem matris odii filii, XIV, 1. - Durat simulacrum rei, *quoties praeficitur*, VI, 10. - Durare animum, *firmare*, III, 15. - Duratus ad omne facinus, H. IV, 59.
- Durus congressus Sciani, IV, 74. - Duri iudices, *severi*, XV, 55; - loci, *asper*, dura caelo et laboribus hiberna, H. II, 80. - Ad duriora revertere populum, I, 54.
- Duritia operam, I, 35.
- Dux servitutis, *auctor, vel ad servitutem*, I, 59. - Ducem ostentare se, II. II, 63. - Duce eo amisit oculum, *sub eo militans*, II, 9. - Duces dederat, etc. *vid. dare*. - Ducum ingenio quietae res in Germania, XIII, 53.

E.

E, *vid. ex.*

Eblandiri diem unum consulatus, H. III, 37.

Edere: edendis gladiatoribus praesedit, I, 76. - Edatum clementer iugum, G. 1. -

- Editis montium agitare, IV, 46.
 Edicere de caerimoniis, H. II, 91.
 Edictum anxium, H. IV, 49; ponere, I, 7. - Edicta iacere in populum, H. III, 73.
 Educata in umbra studia, XIV, 53.
 Educatio quaedam eloquentiae suae, O. 30. - Educationes liberum frequentantur, III, 52.
 Educator, XI, 1; *vid. not. add.* XIII, 15; XV, 62; - pueritiae Neronis, XIV, 3.
 Educere pro educare, I, 4, 41. - Educta in Rhenum moles, H. V, 19. - Educere pyramides, II, 61; - turrim, H. IV, 30.
 Edurare, G. 45.
 Efferre in odium aliquem, *ei exponere*, II. IV, 42; - laetius acies romanas et punicas, IV, 33. - Efferre, quae omnes animo agitabant, *proloqui*, VI, 9; - seditionem in tempore, *opportuni* ea prorumpere, III, 41. - Extulit se vallo hostia, XV, 7. - Elatus ad iniurias minorum, XV, 20. - Latus lato aggere extulerant, II, 19.
 Efficere coepta, II, 26; - liburnicas, *conficere*, H. III, 48; - rumorem, XIV, 4.
 Effigies abolita senatusconsulto, XI, 35; - pro forma solius vultus et capitis, I, 74; - composita, *vid. componere*. - In effigies eius atroces sententiae dictae, VI, 2.
 Effingere sensus mentis per figuras animalium, XI, 14.
 Effluvium, de emissario, XII, 57. - Effluvium locus.
 Effodere agrum, *perforare*, XVI, 3.
 Effugere, pro *fugere*, II, 68.
 Effugium subvenit, II, 47. - Effugia lenta sanguini praebet corpus senile, XV, 63; vaga, *vid. vagus*. - Effugia villae, XVI, 15.
 Effulgere audacia (et insignibus), H. IV, 29; - ornatu aliquo, XIII, 13.
 Effundere milites in hostem, VI, 33; - spiritum novissimum, H. III, 66. - Effundi in vota, I, 11; - in adulationem, H. II, 80. - Effusus in amorem, I, 54; - in lacrimas, H. II, 45. - Effusa clementia, VI, 30. - Effusi, *offusi, circumfusi*, IV, 25. - Effusi loci, *lati, patentes*, G. 30.
 Effuse indulgere, *sensu honesto*, G. 21. - Effusus favere, H. I, 19; - ob propinquitatem loci, affluere, IV, 62.
 Egens adversum proximos, IV, 69; *vid. not.*
 Egenus comestatu, XII, 46; - de loco, XV, 12; - spei omnis, I, 53.
 Egere bona (*aliorum*) in tributum, annuam, A. 31. - Egrestum spiritus vitalis multum, *per venas apertas*, XV, 64.
 Egessate venales, XIV, 14.
 Egredi clementiam maiorum suasque leges, *nimiam acerbitate*, III, 24; - cum accusat loci, I, 30; XV, 45; - exsilium, *vid. exsilium*; - relationem, II, 38; - sexum, de femina ferociori, XVI, 10; - in vallum, *escendere*, II. III, 29. - Egressus haud multum annos xxx, II, 73.

- Non egressa praetura familia, III, 30.
- Egregium, pro *honorificum, decorum*, III, 6; - publicum, *libertas, decus publ.* III, 70.
- Egregie concordes, II, 43.
- Egregie supersunt illa, *vid.* superesse. - Egregius nostrorum poëta, O. 9.
- Egressus rarus, XV, 53; - libero memorare, *de historico*, IV, 32. - Egressus alienius colere, III, 33; - obsidere, XVI, 10. - Egressus oratorum, O. 6, 11. - Egressibus officium adhaerescere, XI, 12.
- Eiectae apud insulas naves, II, 24.
- Eiectamenta maris, G. 45.
- Eiurare consulum, H. III, 37; - impetrum, H. III, 68; - magistratum, XII, 4; - patriam, *oblivisci*, H. IV, 28.
- Eiurare multitudinem, XIII, 14; *vid. not.*
- Elabi custodias, V, 10; - custodias, H. III, 59; - pugnam, vincula, I, 61. - Elapsa vim ignium statua, IV, 64.
- Elapsi in pravam artus, H. IV, 81.
- Electio iuventionis, O. 23. - Electionem vitae relinquunt, qui lato omnia agi credunt, *libertatem in deligendo vitae genere*, VI, 22. - Electione propria, *vid.* proprius.
- Elegans lempamentum, XI, 4; *vid. not.*
- Elementa doctrinae insunt ei, XIII, 3.
- Elcere cupiditatem, XVI, 14; - misericordiam, H. III, 58; - festinationem hostium, *vid.* festinatio; - accusatores, *illicere*, IV, 30; - studiium civium, XV, 33. - Ellicere umbrae carminibus, II, 28; - pro *exprimere*, nullam vim tantam fore, ut cliceret, IV, 45.
- Elidere: elisa eodem corpora, *electa*, II, 24.
- Eligere: elegit fama aliquando, A. 9; - *vid. not.* - Electi exercitus, *ex exercitu*, II, 1, 61.
- Eloquentia oratoria, O. 8; - pacata, O. 38; - sanguinans, O. 12; - *vid. not.* - Eloquentiae auctores, *vid.* auctores; - educatio, O. 30; - vultus non unus, O. 18. - Eloquentiae ac foro parator iuvenis, *ibid.* - Eloquentia percolere aliquid, A. 10; - trux, VI, 48; - vigere multa, XIV, 19. - Eloquentia (et praeceptis) fovere studia iuvenum, XV, 71.
- Eloqui: elocutus est in hunc modum, *disseruit*, III, 65.
- Eluctari: eluctantium veluti verborum erat, IV, 31.
- Eludere bellum metu, *vid.* metus; - pro *irridere*, VI, 45; - ultionem, *impedire artibus*, XIV, 41; - pro *illudere*, XVI, 28; *vid. not.* - Elusit quaedam apud aures Galbae, *ei audita refellit*, H. I, 26. - Eludeus respondit, *irridens*, II, 29. - Eludentes optatae pugnae, IV, 25.
- Elumbis orator, O. 18.
- Eluvie maris arescens unda, XIII, 57.
- Emercari aditum principis, XVI, 1; - avaritiam alicuius, *vid.* avaritia.
- Emere animos militum, H. IV, 57. - Sagittae emptus, *ut additus*, II, IV, 71.
- Emetiri principes aliquot fortuna prospera, H. I, 49; - spatium urbis pedibus, XI, 32.

- Emicare**, pavor emicuit, XIII, 16.
- Emittere**, *exitum dare*, *elabi sinere*, II, 17. — **Emittere manu**, pro *manumittere*, XV, 19.
- Emunire** silvas ac paludes, A. 31.
- Evim pro autem**, II, IV, 11.
- Enitescere toga**, *caussis agendis famam consequi*, XI, 7.
- Eniti opibus fratris**, *pervincere*, XIV, 28. — **Dum in aequum eulterentur**, II, 80. — **Eniti multitudinem ingruentem**, *perrumpere*, XVI, 5.
- Enotescere**: pro *innotescere*, H. III, 34.
- Enormes vici**, XV, 38.
- Epulum offerre**, *vid. offerre*. — **Epulae patriae**, *cibi maioribus usitati*, II, 1. — **Epularum lascivia**, IV, 48; — **libido foeda**, II, II, 62. — **Epulas struere liberales**, XV, 55; — **adhibere in voluptatem novissimas**, II, 31.
- Eques illustris**, VI, 18; *cf. XI, 4, ibique not.* — **Equites alarii**, *vid. alarius*.
- Equestri nomine appellabant Martianum**, H. II, 13. — **Equestres**, pro *equitibus*, XII, 60; *vid. not.* — **Equester**, pro *equite*, XIII, 10.
- Equi**: equorum regimen exercere, XIII, 3; — **virisque lecti milites**, H. II, 55.
- Erga aliquem anxius**, IV, 74; — **alienatus**, H. IV, 49. — **Erga domum suam inscitia**, *vid. inscitia*. — **Erga dnces honor**, III, 74. — **Erga exitus dominantium fama atrocior**, IV, 11. — **Erga epulas patrias fastidium**, II, 2. — **Erga aliena sumptus**, H. I, 20. — **Erga memoriam alieuius munera**, III, 2. — **Erga pecuniam diligentia**, IV, 20. — **Erga eos deeretae laudes, grates**, H. II, 55.
- Erigere castra**, H. V, 22; — **montes, de regione, in qua sunt**, H. V, 6. — **Sepulcrum erigit coepes**, G. 27. — **Erigere tenebras, negantur terrae pluviae**, A. 12; *vid. not.* — **Ereetae provinciae ad nomen dictatorium**, XIV, 57; — **ad celebritatem nominis eius**, H. II, 8. — **Ereeta studia in eum**, II, II, 11. — **Erectis animis petendae ultionis**, III, 7; *vid. not.*
- Eripere campum**, I, 63; *vid. not.* — **purgamenta hortorum vehiculo**, XI, 32; — **seuatuui aliquem, potestatem huius puniendi**, III, 17. — **Ereptus intra iuventutem studiis populi**, II, 41.
- Erogare pecuniam per honesta**, II, 75; — **in aliquem, ei legare**, XVI, 17.
- Erogationum necessitas et quaestuum ratio congruunt**, XIII, 50.
- Errare civitas dicitur, quae non certo imperio regitur**, O. 40; — **non ultra verba vocesque**, H. I, 18; — **intra sacramentum utrumque, de milite utriusque obligato**, H. IV, 58.
- Error veri, ignoratio**, H. II, 72. — **Errorum fecit agnoscantibus confusa facies, dubitationem, quo minus agnoscerent**, IV, 63.
- Erubescere origine**, G. 28.
- Erudivit luxuriam**, XVI, 18.
- Eruere abditos**, H. III, 83; — **evitatem, excindere**, H. IV, 72.
- Erumpere cuneis**, XIV, 37; — **ad minas**, XI, 35; — **pro**

- impetum facere in acie; sed*, H. II, 26; *vid. not.* - *Erum-pit pontum vis piscium, scil. in*, XI, 63; *vid. not.* - *Erum-punt in servitium res, quae imagine libertatis teguntur*, I, 81. - *Erupit adolevitque cupido, vid. adolescere.* - *Era-pit ex amne, quem scil. vado transiverat*, II, 11; - *liceo-tia' gravius*, I, 77. - *Eruptere primi, apud eos primum eru-pit seditio*, III, 41; - *Erum-pendi initium expectabant, commodum tempus proferen-dae seditionis*, H. I, 55. - *Eruptura in scelus nox*, I, 28. - *Erupturae manus in direptionem*, I, 36.
- Escendere rostra*, XV, 59; - *suggestum*, XIII, 5.
- Escensu capta moenia*, XIII, 39.
- Esse pro manere*, I, 47; - *cum invidia*, H. I, 16; *de eo, qui aliquid esse potest studetve*, VI, 8; *vid. not.* - *Est fato inclinatio principum in bos, offensio in illos*, IV, 20. - *Est pro licet, copia est*, A. 32. - *Misericordia cum accu-santibus erit*, II, 71. - *Fuere pro cognitis moribus, valere*, XIV, 51. - *Est videre*, G. 5. - *Erat amore prosperiore ci-vium, scil. in*, VI, 51. - *Fuit clades eadem municipio illi, accidit*, XIV, 32. - *Erit duo-rum poena*, H. I, 84. - *Ne fueris territus*, H. I, 16. - *Esse videatur*, O. 23.
- Et abundat*, XIII, 56; - *pro cuius*: nondum quartus men-sis, et aequalbat, etc. H. II, 95; - *repetitum*, pro aut, *precedente nec*, H. I, 40; - *pro deinde*, XIV, 31. - *(Et victor) explicat*, XII, 43. - *(Benignitate Deum et modestia hiemis), incipit tres deinceps periodos*, XIV, 31; *vid. not.* - *pro iisque: vulgus et plures*, H. I, 83; - *pro itaque*, H. V, 22; H. II, 16; - *pro nam*, III, 38; - *iungit tempora diversa*, I, 18, 21; - *pro sed*, III, 12; *vid. not.* V, 3; *vid. not.* VI, 14, 21; XIV, 9; XII, init. 31; *vid. not.* - *Et maiore odio, pro sed tanto m. XII, 30; H. III, 67; add. H. I, 31; H. II, 43.* - *Et, pro quibus: mo-numenta manent, et testan-tur (illi)*, etc. XI, 14. - *Usus est ruinis, et extruxit domum*, XV, 42. - *Vid. etiam, que, atque, ac.*
- Etesiac*, VI, 33; H. II, 98.
- Etiā, vid. tum.* - *Regibus etiam tum imperitantibus in-stituti*, XI, 22; A. 39.
- Evadere iuventam imminentem principis*, VI, 48; - *regio-nes, praetervehi*, V, 10; - *amnem*, XII, 35; - *retro, refugiendo evadere*, XV, 7; - *sententias iudicum*, III, 14.
- Evalescunt adusque bellum au-xilia*, XIV, 58. - *Evaluit tem-pus (agendae rei) in suspi-cionem (spatio suspicioni da-to)*, causa in crimen (*quia invidiosa*), affectatio quietis in tumultum, H. I, 80.
- Evecta insuls fama eius*, XII, 36.
- Evenire: evenit forma talis rei-publicae, existit, componitur*, IV, 33; - *Eveniunt contra tormenta servorum*, IV, 29; - *prodigia*, XII, 43. - *Eve-nerant illis plana, scil. occu-panda, idque imperio ducti*, II, 20.
- Eventus beatus prosequitur rem*, O. 8; - *absol. de prospero*, A. 27. - *In eventum belli to-*

- tius certare, II, II, 42. —
 Eventu utendum, II, 77. —
 Eventum satis, II, 26. —
 Eventibus hibernis pensare
 damna aestatis, A. 22.
 Eventis aliorum doceri, IV, 33.
 Eversae provinciae pecunias
 conferendis, XV, 45.
 Evincere, pro *vincere*, III, 46.
 — Evinci ad misericordiam,
 XI, 37; — blandimentis vi-
 tae, XV, 64; — in gaudium,
 II, II, 64.
 Evolutus sede patria rebusque
 summis, *privatus*, XIII, 15.
 Evomentis adjuvare nisus, XII,
 67.
 Evulgare pudorem, *vid.* pudor.
 Ex aequo, ex affluenti, ex com-
 modo, ex contrario, ex di-
 verso, ex iniquo, etc. *vid.*
nis locis. — Ex aliquo me-
 tus, H. II, 67; — metucere,
 I, 80; III, 50; — periculum,
 I, 80. — Ex delicto latae le-
 ges, III, 27. — Ex domo eius
 coepit proditio, XV, 54. —
 Ex eo, pro *deinde*, VI, 9;
 XII, 7. — Ex eo culpae nihil,
 IV, 6. — Ex fama ignotis tri-
 buere honores, *vid.* fama. —
 Ex formidine caussa, I, 7.
 — Ex facili ratus cetera, H.
 III, 49; A. 15. — Ex bone-
 sto certamina, *de*, III, 55.
 — Ex hostibus signa et ve-
 xilla rapere, H. II, 43. — Ex
 legibus poena et metus, III,
 55. — Ex legionibus miles,
legionarius, H. IV, 46. — Ex
 infamia priore vixit, XIII, 46.
 — Ex maioribus, H. IV, 55;
vid. not. — E servitio esse, I,
 23. — Ex memoria fortunae
 prioris scribere, II, 63. — Ex
 moerore solati, *post moero-*
rem, III, 6. — Ex posteritate
 et infamia metus, *vid.* metus.
 — Ex provincia rei, *vid.* pro-
 vincia. — Ex provincia Asiae
 praepositus Moesiae, *post-*
quam illi praefuisset, H. III,
 46. — Ex provinciis, Hispan-
 iae praeerat, etc. *quod ad*
provincias attinet, H. I, 8. —
 Ex quibus (agminibus) prae-
 fuit Scipio, *scil. uni*, seu *illi*
quod, etc. III, 74. — Ex re-
 bus novis aucti, I, 2. — Ex
 rebus infastis alia, *tantum*,
mitti sub iugum, etc. *qualia*
post rem male gestam acci-
dere solent, XV, 15. — Ex
 se natus, XI, 21. — Ex se
 metus aut spes, II, 38. — Ex
 sodalitate intima coepit odium,
 II, 68. — E tribunis, *tribu-*
nus; e procuratoribus Africae,
procurator, II, IV, 50; *vid.*
not. — Ex vocabulo eorum
 dictus mons, IV, 64. — Ex
 urbibus nobilissimis Laodicea
 prolapsa, XIV, 27. — Ex uti-
 litate accepta, *propter util.*
 XV, 43. — Ex petulantia per-
 fidiam suspectabant, H. II, 27.
 — Ex vulneribus truncati, I,
 17. — Quibus praesentis ex
 affluenti, *affluentia*, H. I, 57.
 — Ex nuntiis minori cum in-
 vidia, *prout nuntii erant*, H.
 II, 85. — E *vel* ex *omissum*,
 I, 12; II, III, 72; *et passim*.
 Exagitare odium, etc. *irritare*,
 IV, 12.
 Exardescere criminationibus,
ad criminationes, VI, 25. —
 Exarsere in proelium, *vel mi-*
lites, *vel iurgia*, II, I, 64;
 — studia plebis ne modica
 quidem, XIV, 21. — Exarse-
 rant ambitu acriore comitia,
 XIV, 28. — Exardescere in
 aliquem, *amore capi*, XI, 12.
 Exauctorati tribuni, II, I, 20.
 Excedere pro *mori*, I, 5, 33;

- obitu miti, III, 19. - Excedit eo laudis, *tantum assequitur*, A. 42; - *de senatoribus, quum id, de quo refertur, censent augendum, longius progredi, addere aliquid*: excessit Fronto et postulavit, II, 33.
- Exceptiones**, *conditiones, quibus circumscripta regnantium potestas*, G. 44.
- Excessus de morte**, I, 7, 14. - Circa excessus otiosus orator, O. 22.
- Excidere causas bellorum**, A. 19; *vid. not.* - cespitem, I, 65. - Multorum status excisi, *vid. excisi*.
- Excidium gentis oppoere malis suis**, H. V, 25. - Excidiis castellorum imminere, H. IV, 15; *add. H. III, 75.* - Excidium legionum, II. IV, 61.
- Excipere cognitionem, h. e., recipere**, III, 10; - comiter aliquid, *vid. comiter*; - contra, *incurrere hostes*, H. II, 14; - proelium, *de subsidio venientibus*, XII, 39; - verbaloquentis, *interpellare*, XVI, 32; - victoriam cunctanter, *non alacriter, satis victori se submittere*, H. II, 52. - Vox una excepta, *audita*, II. III, 85; O. 29. - Non excepti casus maris, *h. e., etiam turbido mari navigare iussi*, XV, 46.
- Excire auxilia**, H. II, 97; - lacrimas alicui XI, 2. - Excire domo priocipes, *cogere adesse in iudicio*.
- Excisi status multorum, salus eversa**, III, 28; - *dicitur et de his, qui, sedibus suis moti, alii populo miscentur*, XII, 39.
- Excitare fortunam partiuoi**, II. II, 46. - Excitari ad nomen alicuius, *eo terreri*, H. II, 74.
- Exclamationes quaedam hooestae Epicuri, breves et raras sententiae**, O. 31.
- Excrementa oris**, H. IV, 81.
- Excubiis adest cohors**, XII, 69.
- Excusare, scil. se, de iudiciis**, O. 5; - aliquid, *ad excusationem asferre*, III, 11; V, 24; XV, 61; - pro deprecari, *negare petenti*, I, 44. - Excusari alicui rei, *eam non suscipere*, I, 11. - Excusatum eis est, *reicere, licet*, I, 47. - Excusatus accipitur sub exemplo, III, 68.
- Exedit reipublicam haec res per tot annos**, II, 27. - Exesa vis luminis, H. IV, 81.
- Exemplar (ad) legere aliquem**, H. II, 91. - Pro exemplo, XII, 37. - Exemplaria literarum, *exirven*, H. IV, 25.
- Exemplum constans, constantiae**, XVI, 35; - magnum, *de poena*, XIV, 44; - modestum, *modestiae*, H. II, 64. - Exemplum dare, *simpl.* I, 74; - praecaveodi, XVI, 32; - in provincias, I, 78; - ultionis, III, 36. - exemplum erit penes me, *ne certetur, etc. a me praebetur*, H. II, 47; - probatum, *vid. probare*; - imputare alicui, H. I, 71; *vid. not.* - Ad exemplum (alterius) vocare aliquem, *excitandi causa*, O. 13. - Io exemplum ibit interfectus, *vid. ire*. - Ut exemplum referre, XV, 37. - Exemplum bono facere aliquid magis quam iure, I, 38. - Exemplum assumere aliquem, VI, 8; - invidere, *vid. invidere*. - Exemplum iuvare partes, *ut plures amplectantur*, H. III, 8. - Exemplum quo

- maiores miserant, II, 67. - Quo exemplo (*scil. usus confirmatus*), literas adiecit, XI, 14. - Sub exemplo excusatus accipiuntur illa, III, 68. - Exempla novissima meritis, *ultimum supplicium*, XII, 20; - provisa, *vid. providere*. - Exemplorum spatium habere virtutes, A. 8, *exempla edendi*. - Exempla sua in consultores recidisse, VI, 10.
- Exercere arva, metalla, portus, A. 31; - bellum, XII, 32; - bella secunda, VI, 31; - cautus et regimen equorum, XIII, 3; - imperium per iniurias matris, XIII, 14; - iudicium et penas, I, 44; - leger, I, 72; - libidinem ingeniorum, *acerbis scriptis*, V, 4; - cuncta quaestione maiestatis, *omnia crimina et iudicia eo revocare*, IV, 19; - solum, XII, 43; XIII, 54; - veno aliquid, XIII, 51; - vigilantiam moestam et curas malas, III, 37. - Exercitus adulatione, H. IV, 4; - doctriua graeca, XV, 45. - Exercita ad flagitium omne, XIV, 2. - Exercita aestas, I, 17; - militia, I, 35; - potestas magistratum, *usurpata, tentata*, IV, 6. - Exerciti luxus profusis sumptibus, III, 55. - Exercitus tantis rebus, pro *exercitatus*, IV, 11.
- Exercitatus pro *vexatus*, A. 5.
- Exercitus: exercitum agere in bellum, *vid. agere*; - inferre genti, IV, 73. - Exercitus tractare turbide et seditiose, III, 12. - In exercitibus iisdem habere, I, 81, *de cubibus*.
- Exhaurire caedibus fratres, propinquos, etc. XII, 10; - ictu uno rempublicam, A. 44. - Exhausta nox, H. IV, 29; - Exhaustae acie nulla legiones, H. II, 76; - familiae, XI, 25.
- Exactor mortis, III, 15.
- Exigere diem septimum, III, 16; H. I, 47. - Exactum ab eo, cur, etc. *quaesitum*, II, 85. - Exigere pro *expellere*, I, 35. - Exigere plagas, G. 7.
- Eximere aliquem dicendae primo loco sententiae, III, 22; - ignominiae, III, 18; - ludibriis, H. III, 85; - morti, I, 48; - constantiam, I, 32; - consilium, XI, 32. - Eximit nox eos pugnae adversae, I, 64; - dissimulationem, XIII, 15. - Non eximitur iis, quin destinentur, *constanter credunt*, VI, 22. - Si quaestio maiestatis eximeretur, *exceperetur*, IV, 6.
- Exin pro *deinde, de ordine temporis*, XII, 2; - *de ordine rerum*, II, 16.
- Exire de imperio, *abdicare*, H. III, 68; - lubricum iuventutae, VI, 4; - Exisse (animo) *prave*, pro *haesisse*, II, 1, 47; *vid. not.*
- Existere: non crimine existente, non accusatore, XV, 69.
- Existimare, pro *inquirere*, H. IV, 8.
- Exitium gravissimum, I, 73; - ardescit, *ibid.* - corripit cuncta, *ibid.* - irrepit, *ibid.* - reprimatur, *ib.* - publicum, *vid. publicus*; - intendere alicui, V, 4; - offerre, IV, 11. - Exitii comes, III, 15; - tanti reus, II, 24; - futuri in Agrippinam series incipit, IV, 52. - Exitio habendus error, VI, 30; - pari reipublicae stetit vixitque, IV, 1. - Exitium sumero, III, 7.

- In exitum usque insistere alicui, II, 62. - In exitumvertere iras hostibus, I, 43. - Ad exitia validum odium, VI, 29.
- Exitibilis in suos animus, VI, 24; - superstitio, XV, 44; - morbus, XVI, 5.
- Exitiosus (suis) rex adversis procliorum, VI, 36; - in publicum, XI, 17. - Exitiosum adversus veteranos proelium, veteranis, H. I, 68.
- Exitus pro morte, III, 12; H. II, 31; - informis, VI, 43. - Exitus constantia, XV, 49; - deformitas, H. III, 85; - Exitus vanitate corrumpere, veniam impetratam, XV, 71. - Exitu praematurorapi, II, 71; - voluntario cadere, VI, 40. - Exitus eorum dati inimicitiae paternis, I, 10.
- Exolescere: exolevit clades, in oblivionem venit, IV, 64; - disciplina, XI, 15; - dolor, VI, 25; - luxus, III, 55. - Spreta exolescunt, vim amittunt, IV, 34; - amictus exoleverant, XIV, 21.
- Exonerare fastos, H. IV, 40; - multitudinem in terras proximam, H. V, 2. - exoneratur pars laborum micorum, III, 53.
- Exorari stupris et adulteriis, H. I, 66.
- Expasus pro patens: expasae repente fores, H. V, 13.
- Expedit pro exponere, IV, 1; H. I, 48, 51; - pro expeditionem suscipere, H. I, 88; - alimenta arcu, parare sibi, VI, 43; - altius aliquid, H. IV, 12; - consilia sua, H. III, 73.
- Expeditio fingitur, vid. fingere. - Expeditionis summam permittere alicui, H. I, 87. - Expeditionum ludibria, H. IV, 15.
- Expellere: expulit eum claritudo nominis, exilii causafuit, XV, 71; - vitam praeceps, XVI, 19.
- Expendere causam alicuius, cognoscere, XIII, 27; - consilia belli, H. I, 87.
- Expergisci: nisi quid expergiscerentur, XIV, 7.
- Experientia rerum, I, 4; - rerum multarum cognitio, XIII, 6.
- Experimentum fuit contra, eventus alius, H. II, 97. - Post experimentum domini minoris (v. not.) contenti qualicunque, H. I, 11. - Experimentis castrorum nullis, expert militiae, A. 16.
- Experiri acius aliquid, IV, 54; - fortunam, H. I, 31; - ius, III, 36. - Expertus, passivus, III, 17; XII, 2; - belli, H. IV, 76. - Experti invicem, ego et fortuna, H. II, 47; - se et Gallias, H. II, 51; vid. not.
- Experts bellorum, imperitus, II, 52; - consilii eius, VI, 8; - seuatus, dicitur rei, de qua non consulitur, I, 25.
- Expiare cometem, XV, 47.
- Explere diem supremum, I, 6; III, 76; - iudicium iustum, de accusatore nocentis rei, H. IV, 40; - locum, de multitudine, H. II, 14; - militiam per oppida, XIII, 35; - mortalitatem, VI, 50; - simulationem, ad summum perducere, XIV, 4; - stipendia, XIV, 27; - superbiam, XV, 15; - ultione se et sanguine, IV, 25. - Explebat annum, etc. de mortuo, expleurus

- erat, H. I, 48. - Explevit annos, etc. *vid.* annus. - Explete vicem meam vestramque, IV, 9. - Explere odium in aliquem, odio *satisfacere*, XV, 52.
- Explorato proficisci, II, II, 49.
- Exponere cohortes, pro *submittere*, XII, 39; *vid. not.* - Exposita ad venditionem dicuntur, etiam noctu, *tabernis clausa*, XIII, 24.
- Exposcere: exposcunt praegredi, *petunt ut sibi detur*, XIV, 13.
- Expostulare vim illatam, *queri*, XV, 5; - pro *postulare*, II, III, 83.
- Exprimere artus singulos, *de veste adstricta undique*, G. 17; - spiritum laqueo, XV, 57.
- Exprobrare aliquid, *non addito alicui*, I, 18; - donativum, *poscere, ut diu debitum*, H. I, 37. - Exprobrantes, I, 68, *ut alibi increpantes, acclamantes* (contumeliae causa).
- Expromere pro *dicere*, XVI, 1.
- Expugnati viri militares cum cohortibus, A. 41.
- Expugnationem sumere, *vid. sumere*.
- Exquirere interrogationibus crebris, III, 16; - sententiam principis, *veniam petere proficiscendi*.
- Exsanguis et attritus, *in dicendo*, O. 18; - senectus, G. 31.
- Excindere hostem, II, 25; H. V, 16; - virtutem ipsam, XVI, 21.
- Exsequi accusationem, *ad finem perducere*, IV, 29. - Signum mortis intellexere, *executi statim sunt*, VI, 40; - obsidiones, obire, XV, 4; - pro punire, A. 19; - pro commemorare, recensere, III, 65; XII, 58; - solita curando corpori, III, 15; - munia reipublicae, I, 11.
- Executio muneris, *procuratio*, III, 31. - Executio provinciae, *administratio*, XV, 25.
- Exsilium egredi, *locum exsilii*, H. IV, 44; - statuitur in eam, VI, 18. - In exsilium pulsus ruina soceri, H. IV, 6. - Exsilii honor, *exsilium per speciem honoris*, H. I, 21; - venia, *vid. venia*. - Exsilia data illis, XV, 71. - in exsilia, secutae maritos coniuges, H. I, 3. - Exsilia plenum mare, *exsilibus insulae*, H. I, 2.
- Exsolvere venas, IV, 22; XI, 3; XVI, 17; - brachia ferro, *incidere venas*, XV, 63. - Sanguis, quo feminae per menses exsolvantur, H. V, 6; - culpam, *vid. culpa*; - pudore proditiōis, VI, 44; H. III, 61; - aliquem cura cohortium, *removere a praefectura*, XII, 42; - vacationes, *redimere*, II, I, 46; - beneficia, *remunerari*, IV, 19.
- Expectare annum, *messens*, G. 14; - ingenia ducum, *vid. ingenium*.
- Expectabilem operam praebere, XVI, 21.
- Expectatio publica circumstat palatium, H. I, 17.
- Expes vitae, VI, 54.
- Exstimulator seditionis, III, 40.
- Estruere aedem spoliis (ex), H. III, 72. - Extructus in modum municipiis longa pace locus, II, I, 67.
- Exsul, *vid. exul*.
- Exsultare, XIV, 34; O. 18.
- Exsurgere ex insidiis, II, II, 25; - in colles, *de exercitu*, II, II, 14; *vid. et sauguis*.

TACIT. Oper. Tom. V.

V v v

- Exta congruentia (*votis*) et laeta, II. II, 4.
- Extemporale audacia, O. 6.
- Extendere fenus in usuras, G. 26.
- Externus: externo sanguine nescisci audaciam hostium, XIV, 23. - *externae fidei homines*, I, 41; *vid. not.* - *Externi fremitus, voces populorum externorum*, XIV, 52. - *Externae victoriae*, III, 18. - *Externi in verba iurare*, II. IV, 57. - *Externi moliri*, II. III, 51. - *velare armis falsis*, II. IV, 32; *vid. not.* - *Adversus externa floret respublica*, XI, 24.
- Exterrere plura fama, quam pugna, XIII, 37. - *Exterriti ad dicendum testimonium*, III, 49. - *Exterritae provinciae, turbatae ad seditionem*, V, 10; II. II, 8. - *Subitus pavor exterruit*, II. I, 63; *v. not.* - *Exterritus falsus*, IV, 28.
- Extollere auxilium immensis aliquem, II. IV, 28; - *hortos magnificentia*, XI, 1; *vid. not.* XIII, 21; - *studium suum*, XIV, 43.
- Extra, *postpositum nomini*, XIII, 47. - *Extra animum cetera Stoici neque bonis, neque malis annumerant*, II. IV, 5. - *Extra ipsos virtus omnis Sarmatarum*, II. I, 79. - *Extra vitia magis ingenium, quam cum virtutibus*, II. I, 49.
- Extremus: extrema iam salus addit animum, *reputatio, hanc esse viam et ultimam salutis viam*, IV, 51. - *Extremi, sicut terrarum, ita libertatis, ad quos serius perveniat servitus, quia siti longissime*, A. 30. - *Extremi finium pagi, vid. fines*. - *Extremae terrae, ultimae imperii romani*, II, 82. - *Extremis suis secretum circumdare*, XVI, 25. - *Extrema, mors*, II. II, 47; - *manus pedesque*, XV, 70.
- Extrudere a latebris, A. 33; cf. I, 23. - *Extrusus impotentia matris, exprobraiones aegre ferens*, IV, 57.
- Extundere librum, *praeficere, elaborare*, O. 9.
- Exturbatus populus, XV, 39.
- Exuberare agrorum spatium, *fenore lato*, XIV, 33.
- Exuere amicitiam alicuius falso, VI, 8; - *aspectum (et civitatem)* civitatis, XVI, 28; - *campis hostem, expellere*, XII, 45; - *cupiditatem gloriae*, II. IV, 6; - *fidem*, I, 35; XII, 14; - *ius et fas*, II. III, 5; - *iustitiam, speciem eius demere urbi*, III, 7; - *magistrum, repudiare*, XIV, 52; - *munia imposita*, IV, 39; - *obsequium*, III, 12; XIII, 13; - *ordinem senatorium*, XI, 25; II. II, 86; - *pacta, iis non stare*, VI, 43; - *paedorem, vid. paedor*; - *patriam, patrium nomen et mores*, II. V, 5; - *promissa*, XIII, 44; - *premiis datis aliquem*, XIV, 55; - *reverentiam imperii*, II. I, 55; - *ritus profanos*, II, 85; - *terminos officii, per syllepsin rō obsequium*, III, 12; - *tributa, supplicia, etc.* I, 59; - *virtutes*, I, 75. - *Exuerat avaritiam, etc. plane omni carebat, non quod ante habuerit*, A. 9. - *Exuta nequalitas*, I, 4; III, 26.
- Exul loci eiusdem, XVI, 14

Exuvias hostiles conferre ad gloriam posterorum, III, 72.

F.

Fabulae in argumentum assumpti, H. II, 72. - Fabulae convivales, VI, 5. - Fabulas cum auditoribus habent, sermones, O. 29.

Fabularum cum iudiciis, O. 39.

Facere pro *committere*, ut alii faciant, XIV, 19; *vid. not.* - bellum patriae, III, 18; - auxilia mercede, VI, 33; - certamen armorum virorumque, XV, 1; - cladis plus hosti, XII, 28; - divisiones agrorum, I, 10; - curam, III, 52; - inopiam ac discordiam hosti, H. III, 48; - imperatorem, H. I, 56; - metum belli, VI, 36; - inferias, H. II, 95; - periculum insonti, XIII, 33; - gloriae merita, XV, 6; - pecuniae eiusdem, *subire per. tantumdem per. dendi*, XIV, 28; - perniciem alicui, H. II, 70; - proclium acre, XII, 40; proscriptiones civium, I, 10; - simultates, III, 54; - terminum, O. 19. - Facit superstitum cum fortuna, H. II, 7. - Factus natura (et consuetudine exercitus) ad, etc. XIV, 56. - Facti servitio, *apti*, *vid. not.* XIV, 31. - Facta dicuntur ab his, quorum tempore facta, A. 45. - Facta bona, III, 40; *vid. not.*

Facessere, XVI, 34; - periculum cui, I, 74; H. IV, 43.

Facetiae: per facetias inconvulsit cum, XIV, 1. - Facetiis insectori, XV, 25; - *asperis*

illusis, XV, 68; - militariibus inditum ei nomen, I, 23.

Facies interstincta medicaminibus, IV, 57; - pro *aspectu*, forma rei, I, 4; - sic de pompa, decora facies, H. II, 89. - Facies pugnae, H. II, 42; - victoriarum, de specie campi, in quo victoria fuit, A. 38; - laborum, H. III, 30; *vid. not.* - In faciem stagni, H. V, 23; - litoris, XIV, 8; - locorum, XIV, 10. - In faciem pacis venit sine armis, XIII, 38; *vid. not.* - Facie consilii publici, H. II, 54. - Facies eloquentiae distinguitur ab imagine, ut plus sit in illa, O. 34.

Facilis ad gaudia credulitas, XIV, 4. - Ex facili tolerare, A. 15. - Faciles inanibus, *scil. credendis et sequendis*, II, 27; - occupantibus, H. II, 17; - bello, A. 21; in indulgentia, A. 6. - Facili damno, quod facile toleratur, H. IV, 28. - Facilior usui, *aptior*, G. 5.

Facile agere, A. 9; *vid. not.*

Facilitas imperii, lenitas, A. 3; - poscendi, ut *scil. non verere*, G. 21. - Facilitas adulterorum, XI, 26. - Facilitate camporum praeventit eques, XV, 17. - Facilitate commendabatur, VI, 15; *vid. not.* - Ex facilitate tribuentium, quaestura conceditur gratuito, XI, 22.

Facinus instituere, moris auctorem fieri, H. IV, 25; - in nece cuiusque vindicandum, III, 12; - primum principatus avari, I, 5; XIII, 1; - praesens, publicum, *vid. suis locis*. - Facinorum non rudis,

- vid. rudis.* - Ad facinus omne corruptus, H. I, 71.
- Factitare carmina, XIV, 48; - delationes, H. II, 10.
- Factus servitio, XIV, 31.
- Facultas incidit, VI, 30; - oritur, XV, 51; - praebita criminantibus, IV, 41. - Facultatum substantia, O. 8.
- Facundiam praecipitare violentia, III, 19. - Facundia graeca decorus, H. II, 80; - compta, VI, 15.
- Facundus prave, I, 53.
- Fallax amicitiae, XVI, 32. - Fallaces campi, I, 61; - sperantibus mathematici, H. I, 22.
- Fallere: ad fallendum propior ei fides, H. II, 8. - Falluntur quibus imposit, H. I, 30. - Ut plerique falluntur, *falso credunt*, XI, 24.
- Falsus pavor, I, 67; - phoenix, VI, 28. - Falsa, *simulatrix*, XIII, 13. - Falsi specie bonarum artium, *fallentes*, XVI, 32. - Falsum renidere, IV, 60. - In falsum aucta, III, 56. - Falsi et artis confinium breve, IV, 58. - Falsa simulationum discere, VI, 45. - Falsa vaneunt, vulgantur in maius, *vid. suis locis.* - Falsa opponuntur maioribus vero, H. II, 70. - Falsis armis velare externa, H. IV, 32; *vid. not.* - Falsis ingravescit malum, *laetiora fingendo*, H. III, 54. - Falsis obsistere, *vid. obsistere.* - Tela in falsum iacere, IV, 50.
- Falso usurpare aliquid, *nullo iure*, III, 60. - Falso quiescens inter validos, *male*, G. 36.
- Fama atrocior erga aliquid, IV, 11; - crebra, *vid. creber*; - credita, H. IV, 34; - credula inter gaudentes, H. I, 34; - comitatur eum, A. 9; - non errat semper, aliquando eligit, *ibid.* - evecta insula, XII, 36; - eadem tulit, I, 5; - flagitiosa, H. II, 31; - hominum, XV, 55; *vid. not.* - inaccessit, H. IV, 54; - futura in cetera, ut, etc. H. II, 20; - laeta, XI, 9; - moesta, H. II, 46; - improspira, H. II, 30; - prospera, H. I, 14; - pallens, *studium famae sollicitum*, O. 13; - senescens, H. II, 24; - recentior tradit, H. II, 3; - vagator, I, 70; - (caedis) vertitur in eam, I, 53. - Famae dissimilis, H. II, 11; - inania, II, 76. - Famae eius pars modica, triumphalis honor, XII, 28; - sinus ac recessus, A. 30; *vid. not.* - venditor, *opp. incutioso*, H. I, 49. - Famae iostare, A. 18; - nonneo (*num*) inserere, O. 10. - Famam ingredi, O. 11; - avertere, *a re aliqua*, V, 54; - circumdare alicui, O. 37; - egregium paci, A. 20; - dare praecepta, VI, 17; - in posteros cogitare, XI, 6; - interpretari, A. 40; *vid. not.* - gliscentem discussit fors, H. II, 9. - Famam victorie lacerabant damna crebra, H. IV, 79; - praevenire ac relinquere, H. 38; *vid. not.* - Famam successoris obruere, *vid. obruere*; - retinere sine experimento, *consequi, meri*, XII, 26. - Inter famam hominum, XIII, 55; *vid. not.* - Ad famam proferre aliquem, XVI, 18. - Contra famam sui fidei aliquid, *ab eo non expectatum*, XV, 49. - Fama apud populum actae illi grates, IV,

- 64; - diversa ferre aliquid, XVI, 2; - dispari nomen celebre illis, *ob diversas virtutes*, H. II, 4. - Fama distrahi, *vid. distrahere*. - Fama sui frui, *audire bene de se opinantes*, II, 13. - Fama maiore elicere studia civium, *vid. elicere*; - militari multa erat, XVI, 15. - Fama (et praeda) onustus, XII, 28. - Fama turpi divulgatum, *quia scil. ipsa res turpis*, XII, 49. - In fama rerum manere, A. 46. - Fama et vita laudatus, XV, 50.
- Fames, *de inopia frumenti*, XIV, 24. - Famen expellere sine blandimentis, G. 23; - moliri populo romano, II, 1, 71.
- Familia: in familiam novam inferre imperium, H. II, 49. - In familia nobilitas vetus, II, 1, 49. - Familiae maiorum et minorum gentium, XI, 25. - Familiae exhaustae, amissae, *vid. suis locis*. - Familiarum ditium haereditas, XI, 17; - nobilitas posteritatis, XIV, 14. - familias multas complexus nobilitate paterna, V, 48.
- Familiares rationes componere, XVI, 6, *rei familiaris*.
- Familiaritas pro familiaribus, XV, 50. - Familiaritate deiici, *quum interdicatur domo*, XIII, 46.
- Famosa mors, H. III, 38. - Famosi, *infames*, delationibus, H. IV, 4; - probriis, XI, 25. - Famosi libelli, I, 72.
- Famulatus orbis terrarum, A. 31.
- Fanatica multitudo, II, II, 61.
- Fanaticum agmen, XIV, 30.
- Fas armorum, H. IV, 58; - disciplinae, I, 19; - gentium, I, 42; - patriae, II, 10; - et ius exuere, H. III, 5.
- Fasti foedati adulatione temporum exonerati, H. IV, 40.
- Fastidiosi: fastidii eius levissimum, XI, 38; *vid. not.*
- In fastidium versa, XI, 26. - Ad fastidia et libidinem proturbatus, XI, 36.
- Fastiditus aliis dominationibus, *contemptus*, XIII, 1.
- Fastigium equestre, IV, 40. - Regimen fastigii, XIV, 54. - Fastigium alicuius spernere, XV, 1; - suum ultimum extolere, XIV, 42. - Ad fastigium summum deligi, XV, 65. - Ad fastigium accingere, *vid. accingere*. - Ad fastigium permittere al. *vid. permittere*. - Fastigium pulcherrimum populi romani, III, 73.
- Fastus orgae/epulae, *fastidium*, II, 2; *vid. not.*
- Fatid praesagium, XI, 21. - Fataliter, H. I, 81.
- Fatigare Deos, *scil. votis, victimis*, II, 1, 29; *vid. not.* - dextram oculis, XV, 7; - per domos singulas, *scil. eundo*, H. IV, 42. - Fatigabatur corpore aegro, I, 5; - aequa acri plebs, IV, 6.
- Fatiscere, pro *fatigare, deficere*, III, 38; VI, 7; XVI, 5; H. III, 10.
- Fatum congruit rebus, *vid. congruere*. - Fato maiore, effugit perniciem, XVI, 5; *vid. not.* - Fato acta, H. IV, 73; - voluntur res humanae, VI, 22. - Fato est hoc, *vid. esse*. - Fata, *de omnibus externis hominis, ut forma, aetate, etc.*, II, 73.
- Fauces laqueo vexatae, VI, 40. - In se tumescentibus faucibus obire, XIV, 51.
- Favor iuavis, inclitus, habebat eum, *vid. suis locis*. - Unde

- in Germanicum favor idem, I, 33.
- Faustae** preces, IV, 9.
- Fax**: faciem acerrimam praetulit bello, II, 11, 86. - Facies addere animis flagrantibus, H. I, 24.
- Fecundum** mare, *piscibus plenum*, XII, 63. - *Fecunda latrocinii* gens, II, IV, 50. - *Fecundissima studia*, O. 33.
- Felix** ramus, H. IV, 53; *vid. not.*
- Femina**: ultra feminam ferox, H. II, 63. - In femina quae nox operit, *in feminarum concubitu*, XV, 37. - *Feminarum cubacula* corrumpere, XIII, 42.
- Fenus** pro pecunia, VI, 17; *vid. not.* XIV, 55; G. 26. - *Fenore lato* exuberare, XIV, 53.
- Feraces** belluarum saltus, IV, 72.
- Feralis** vestis, pro *furiali*, XIV, 50; - umbra, G. 43; - urna, III, 1. - *Ferales tenebrae*, II, 31; - reliquiae, II, 75.
- Ferire** umbonibus, A. 36.
- Ferocia** deteritur, H. II, 76.
- Ferox** pro *forti*, IV, 21; - animi, I, 32; - linguae, H. I, 35; - scelerum, IV, 12. - ultra feminam, H. II, 63; - secundis, H. III, 77; - stolidis, I, 3.
- Ferrati** milites, *ferreo tegmine induti, cataphracti*, III, 45.
- Ferre** aciem peditum, IV, 24. - Ferre, agere, *de oratoribus potentibus*, O. 8; - clementiam victoris (*praemii loco, per syllepsin*), gloriam, inania, H. III, 19; - credulitate et fama diversa aliquid, XVI, 2; - desideria militum ad Caesarem, I, 19; - pro *prae se ferre*, O. 25; - pro *nuntiare* XV, 60; - auctoritatem senatus, dignationem Caesaris, *sustinere*, H. I, 10; - imperium ad aliquem, II, 11, 77; *vid. not.* - ingratis aliquid, H. I, 52; - ambitione, muliebriter, A. 28. - Ferre (*seu servare*) moesta alia in eundem dolorem VI, 49; - palam sententiam, v. *palam*, Ferre aliquem supra, XIV, 46; - vultu lartitiam gratulationemque, II, II, 65; - preces militum ad aliquem, II, II, 51; - dextris ad alium, *vid. dextra*. - Ferre vultu, *indicare*, H. IV, 85. - Fortunam adversam tulisti, *halausti*, H. I, 15. - Avunculum Augustum ferens, *iactans*, II, 43. - Ferens laborum, II, V, 5.
- Ferrum** dstringere, gladium, XIV, 8.
- Fervidum** pectus, XV, 70.
- Ferus** animus, pro *duro, inanimi*, XIV, 4; - *tribuitur victoriae certis*, XIV, 34.
- Fessa** aetas I, 46; III, 59; II, I, 12; *vid. not.* H. III, 67. - Fesso imperio subventum, XI, 24. - Fessi copia rerum, III, 63; - nivibus et montibus, XII, 13. - Fessae ministrandis equis provinciae, II, 5. - Fessis mederi, I, 55.
- Festinare** mortem in 2, IV, 28; - virgines, *matrone nuptum elocare*, G. 20. - Festinavit cetera pleris sine modo, *indiosse egit*, H. I, 77. - Festinantes, *studiosi in obsequio declarando*, I, 7. - Festinasti casus, v. *casus*. - Festinatis manibus lictorum *ropi*, VI, 40.
- Festinatio** pro *immodestia, cupiditate*, II, I, 67. - Festinationem hostium elicere, *fuga simulata*, II, II, 24.
- Festus**: festo cultu senatus, XIV, 13. - Festa ornatu domus,

- III, 9. - Festa plebs, II, 59.
 - Festi laetique ritus, II, V, 5. - Festae voces, XII, 69.
 - Festos dies frequentare, v. frequentare. - Ioter festos dies relatus, XIII, 41. - Festa loca, *quod Dea venerit*, G. 40. - Omina, *prave pro fausta*, V, 4.
 Fetus novi, *de ramis arboris*, Rusticulis, XIII, 58.
 Fex sermonis quotidiani, O. 32.
 Fibrae hominum, *extra hom.*, XIV, 30; - haedorum, H. II, 3.
 Fibula, G. 17.
 Fictilia, II, 1, 48.
 Fidere officio aliquo, *praestito gloriari*, IV, 56. - Cur fideret, materia, IV, 59. - Fidens animi, IV, 59.
 Fides addita consilio, H. I, 44; - afflicta, *aere alieno*, II, I, 88; - certissima fibris haedorum, II, II, 3; - constat iis, *vid.* constare; - contumax, H. I, 3; - fluitat, *vid.* fluitare; - fluxa, H. II, 75; H. IV, 23; - Fides in libidine victoris, H. III, 66; - reflecta, *ibid.* - obstinata, II, V, 5; - propior ei ad fallendum, H. II, 8; - pro Nerone peritior, H. I, 51; - salutis fuit, *credidere saluum eum*, I, 70. - Fidem auctoris et rei spectare, XVI, 2. - Fides vera praemiis defectorum, H. III, 61; *vid. not.* - Fidei commissae patiens, H. III, 5; *vid. not.* - crimine damnati, H. I, 59. - Fidem abrumperere per scelus, II, IV, 59; - absolvere, II, II, 60; - convellere, II, IV, 30; - metiri exercitus, *vid.* metiri; - omnis implere, *de eventu*, H. II, 78. - Fidem parare incitiae, *vid.* incitiae. - Fidem alius petere, *vid.* petere; - iocorruptam profiteri, II, I, 1; - sumere adversus aliquem, XI, 17; - omittere, *ibid.* - retinere, *vid.* retinere. - Fidem ex eo trahunt mira, VI, 30. - Ad fidem mutandam lubrici, H. II, 100; - Citra fidem foit, *vid.* citra - Per fidem, O. 35. - Fide fluxa, tradidit perfugas, H. III, 48; - qua venisset abitorum promisit, II, 63. - Fide rerum tradere, *simpliciter*, A. 10. - Com fide audiri, *cum assensu et auctoritate*, IV, 59.
 Fiducia morum, *conscientia virtutis*, A. 1. - Fiducia rerum ingens, H. II, 4.
 Fides poos, XV, 15; - nivibus mons, *in quo non facile dilabuntur*, H. V, 6. - Fida potentia, *tuta*, H. II, 92. - Fida oratione laudare, *ex animo*, I, 52. - Fidissimum appulsu oppidum, III, 1; - subsidium horti, V, 8.
 Figere domos, XIII, 54. - Figendum offerre, *vid.* offerre. - Fixus in silvotium, VI, 50.
 Fingere domos, G. 46; - expeditioem, H. IV, 4; *vid. not.*
 Fioire, absolute, *mori*, VI, 50; *extr.* XIV, 51. - Fioita domus, *extincta familia*, H. I, 16.
 Finis aderat, *scil.* Augusto, I, 4; II, 71; XIV, 9; XV, 63; - iuris aequi, III, 27; *vid. not.* - impositus armis, IV, 25; - incuriosus, *in servandis decretis*, VI, 17; - iniuriae non stetit hic, H. IV, 44; - pro morte, I, 16; II, 2; - sumptus spoote, VI, 25. - Finem apud eorum,

- in finibus eorum*, XVI, 15; - potestatis accipere, VI, 11; - principis scrutari, XII, 52; - vitae implere, II, 42. - Finem motus laudat, *h. e. quod ille fecerit f. m.* I, 52. - Finis voluntarius, IV, 20. - Fine eius, *mortuo eo*, I, 31. - Fines fluviorum, *ostia*, I, 79; - pro *agris*, III, 45; II, 1, 8, 24, 53. - Is suis ulciscendae mortis, III, 19. - Finibus eorum ductus exercitus, *per fines*, I, 60.
- Firmare** pro *affirmare*, *certo tradere*, I, 81; VI, 6, 50; - sibi et proelio milites, I, 71. - Vultu firmato adversus metum, II, 57; - terga agminis, I, 51. - Firmare Drusum credebatur, I, 27. - Firmare animos exemplo ad obediendum, XIII, 40.
- Firmator** pacis, II, 46.
- Firmus** adversis, A. 35; - adversum pecuniam, III, 18; - adversum largitionem, H. II, 82; - adversum fortuna, H. IV, 5.
- Fiscus** suus, *otiose additur, vid. not.* H. I, 46. - Fisco attinetur argentum, VI, 17. - In fiscum petita bona, II, 48.
- Flagitare** in tormenta ministros, III, 13; - pro *accusare*: flagitare ut peculatorem, II, 1, 53.
- Flagitiosa** fama, *vid. fama*; - senectus, VI, 32; - servitus, I, 59.
- Flagitium** audere formidine, I, 69; - in fuga, II, 11, 12; - navare alicui, *vid. navare*. - Flagitii primi potius, *de adulteri primo concubitu*, IV, 3; - publici incuria, XVI, 4. - Flagitio obtinere regnum, XII, 50. - Cum flagitio et pudore disserere, III, 17. - Flagitia militiae, *licentiam, seditiones*, etc. I, 27.
- Flagrare** pro *conflagrare*, H. V, 7. - Flagrat etiamnum libertas, *acriter servatur*, XIV, 39. - Flagrabat invidia recens, XIII, 4. - Flagrans et incensus, A. 4. - Flagrantissimus in amicitia eius, XIII, 45. - Flagrantissima cohortium, H. IV, 79. - Flagrantissima gratia erat, XI, 29. - Flagrantissima adulteris et flagitia, XIV, 51. - Flagrantissime cupere, I, 3.
- Flamma** pinguis et oleus, G. 45.
- Flammare** pro *inflammaré*, *proprie*, H. IV, 24; - *improprie* pro *ira, indignatione accendere*, II, 11, 74. - Flammati sive flammandi, XV, 44; *vid. not.*
- Flectere**, *in dicendo*, ad graviora, VI, 15; - ad providentiam, XIII, 3; - *in itinere* ad aliquem, XV, 61; - in Noricum, H. I, 70; - in Umbriam, H. III, 41; - a via, O. 19. - Flectere aliquo, *de consilio*, IV, 41; - vultum, *opp. indurare*, H. II, 46; - oculos, H. II, 70. - Flecti sermone aut vultu, IV, 54, *per sermonem alterius, quae vultum suum*. - Flexus genae, XVI, 4; - in vespem dies, I, 16. - Flexum in moestitiam os, III, 16. - Flexo mari aluitur villa, *sine maris*, XIV, 4. - Carmina quae flecterentur in Tiberium, VI, 29. - Flectere, *absolute*, I, 13.
- Flere** necem alicuius, VI, 10. - Fletus et lacrimae distinctae, XIV, 33. - Flebiles interitus, XVI, 13.

Flexus anturuni, H. V, 23.

Florere adversus externa, XI, 24. - Florentissimus auctor, de historico, III, 30. - Florentissimum Italiae latus, H. II, 17. - Florentissima municipia, H. III, 60. - Florens opp. labenti, XVI, 33.

Fluctuans turba, H. I, 40.

Fluere gloria minori, de amne, I, 79. - Fluunt in eum omnia, XI, 9; - super votum cuncta, H. III, 48. - Fluebant prospere praesentia, XV, 5. - Fluentes probe res, O. 5. - Fluens non ore, neque impetu uno species carminum, XIV, 16; *vid. not.*

Fluitat fides, H. II, 93. - Fluitant funes, H. II, 34. - Fluitans miles, H. V, 18. - Fluitans vestis, opp. adstrictae, G. 17. Fluitans (et disiecta) testudo hostium, H. III, 27.

Fluvius demotus alveo solito, I, 79; - orbatus accolis fluvius, *ibid.* - effunditur ore alterius in mare, II, 6; - praevehitur regionem, *ibid.* - obiacet, *vid.* obiacere. - Fluvii coercendi remedium, I, 76. - Fluvio tradere aliquem, XII, 51. - Fluvium alit mons, H. V, 6; - fundit mons, *ib.* - Fluvium per-rumpere vi equorum, XV, 15. - In flumen adversum dirigere naves, H. II, 34. - Per flumen adigere naves, II, 6. - Ex fluvio erumpere, *vid.* erumpere. - Fluvii patris, *vid.* patrius; - accolae, *vid.* supra. - Fluviorum fines, *vid.* finis.

Fluxa auctoritas, H. I, 21; - fides, H. II, 75; H. III, 48; H. IV, 23; - senio mens,

VI, 38. - Fluxa aevo, H. II, 22. - Noctu dieque fluxi, voluptatibus dediti, H. III, 76; - Fluxa arma, H. III, 99; - corpora, H. II, 32; - studia, de scribentibus carmina, etc. III, 50. - Quae fluxa fuere, irrita, XV, 23.

Foedare: ne foedaret serica vestis viros, II, 23. - Foedari in habitum, gentis ferae, G. 46; - verberibus, H. III, 77. - Foedati illustres per arenam, XV, 32. - Foedare merita erga aliquem, *scil.* perfidia, II IV, 37. - Foedata per avaritiam victoria, IV, 19.

Foedus et maculosus, XIII, 33; H. II, 30; - aneus facinoribus, XVI, 13. - Foedus avaritia ac libidine, H. I, 7. - Foedus dies imbris, II, 1, 18. - Foeda hiems, H. III, 53; - paupertas, G. 46. - Foedae volucres, H. III, 56.

Foedus: foedere pacis accipere aliquem, A. c. in societatem, XII, 37. - Foedus icere, IV, 15; XII, 62; - sancire, XII, 46. - Foedera assecuti, XI, 23; - dilargiri sociis, H. III, 55.

Fontibus imposita castella, XV, 3.

Fore pro esse, fuisse, III, 24, 47; H. III, 50, 53, 66. - Habiturus foret, II, 30.

Fores moliri, I, 39; - operire, *vid.* operire.

Foris, extra imperium, XIII, 25.

Forma adest ei, IV, 18; - (rei) habita varie, ratio, XIII, 29; - indecora, IV, 3; - pro magnitudine, IV, 72. - Forma scripti, sententia, IV, 39.

TACIT. Oper. Tom. V.

X x x

- Formae cupido, *amor ob formam*, V, 1. - Formam animi reddere, A. 1; - (rei) definire, *pro describere*, V1, 28; - principatus futuri praescribere, *vid. praescribere*. - In formam eandem alia decernuntur, XIII, 41. - Formam vitae celebrem inire, I, 74. - Formae ambiguae hominum belluarumque, II, 24; - putres huminum equorumque, II. II, 70; - sollicitudinum diversae oriuntur, IV, 60.
- Formido incessit, II. II, 63; - propria, *vid. proprius*; - pro religione, G. 39; *vid. not.* - Ad formidinem *oportuna nox, qua fugam scil.* IV, 51. - Erant qui id flagitium formidine auderent, I, 69. - Formidine detegi, H. 1, 81. - Formidine implicantur omnia, H. III, 75.
- Formidolosus in vulgus, I, 6.
- Forte dicere, *non meditare*, I, 12; - iacere pila, *temere sine destinatione*, II. IV, 29. - Forte (an fato) voluuntur res humanae, VI, 22.
- Fortuitus cibus (gr. ἰ τυχεῖν), H. II, 5. - Fortuita mors, II, 4. - Fortuitae causae, *distinguuntur a naturalibus*, H. I, 86. - Fortuita, *ut bona corporis, forma, etc. opp. eloquentiae, comitati, largitioni*, XV, 48. - Adversus fortuita refugere, XV, 36. - Fortuitorum capax mare, XIV, 3. - Fortuitos sermones incere, IV, 68.
- Fortuna dat contra, XV, 13; II. I, 66; - (partium) transacta alibi, *constituta*, H. III, 5; - (imperii) transit, *vid. transire*; - valida *et in* rempublicam, domi improspera, III, 24; - pro exiliis, I, 31. - Fortunae angustiae, II, 38; - modum exigere ab aliquo, II. II, 20; - molem (suae) omittere, *vid. moles*. - Fortunae eius moeror afficit omnes, XII, 26; - ruentis libido novissima, *vid. libido*. - Fortunae inops, IV, 23. - Fortunae inserere se, II. II, 61; - instare, *vid. instare*. - Fortunam (adversam alterius) detrectare, *vid. detrectare*; - (partium) excitare, II. II, 46; - (alicuius) fovere, *vid. fovere*; - (proelii) mutant hostes, *aucti subsidii*, H. II, 23. - Ad fortunam a metu transit mens, II. II, 80. - In fortunam suam recipere opes alterius, XIV, 54. - Post fortunam credidissus, *eventu docti*, H. I, 10. - Fortuna illustri agere, VI, 27. - In fortuna magna hiantes cupiditates, H. I, 12. - In fortuna summa, *apud imperantes*, XIII, 6. - Fortunae victus diurni amisse, XV, 38. - Fortunas (suae et aliorum) versare spe ac metu, G. 46. - Fortunes provolvi, VI, 17; *vid. Indicem rerum*.
- Forum: fori calliditas, A. 9; - celeberrimum tempus, IV, 68. - Fori auditor, O. 35. - Fori studia, A. 39. - Fori tabes, *litium sumptus*, XI, 6. - Forum coarctare, *v. coarctare*. - Foro et eloquentiae parari, O. 34. - Fora reposita, H. III, 34.
- Fossa: fossam deprimere, IV, 40; - ducere, XV, 4; - *vid. Ind. rer.*
- Fovere aliquem, *sen consilia, partes, etc. eius, seu simpli-*

- citer, seu per aliquid, ei favere, cum iuvare, colere*, II, 72; V, 6; XI, 44; XII, 1; H. I, 8, 46; II. III, 83. - Si me potius, quam fortunam fovebatis, *amabatis*, II, 71. - Fovere gratiam alicuius acriter, *captare, tueri*, VI, 45; - iuventam alicuius praeceptis, XIV, 55; - studia iuvenum eloquentia et praeceptis, XV, 71. - Foveri (*seu refoveri*) adversum fortuita aspectu principis, XV, 36; - plausu, H. III, 83. - Fovere, *opp. insectari*, H. III, 85.
- Fragmen lapidis, H. V, 6. - Fragmina telorum, I, 61.
- Franea, G. 6, 14, 18. - Earum concussio, G. 11.
- Frangere eamvas hostium, II, 11. - Fracti ad omne servitium longa pace, H. II, 17. - Frangi eventu pugnae, A. 29. - Frangi et conceitari, *opposita*, A. 38. - Fracti artus fluctibus et procellis, II, 15. - Fracti soni, XIV, 20. - Fractae res, II. III, 54.
- Frater pro fratris filio, III, 38. - Fratres pro fratre et sorore, XII, 4.
- Fraternitatis nomen cum aliquo usurpare, XI, 25.
- Fraus et dolus obscura, eoque inevitabilia, II. IV, 24. - Fraudis suae assignare aliquid, H. II, 60. - Fraudis locum parare, XIII, 40. - Fraude Achari spretum id, *ille eam decepti persuadendo, ut sperneret*, XII, 12. - Fraude locorum prior, *perititia locis ad insidias utendi*, XII, 33.
- Fremere, *absolute*, II. II, 6. - Fremebat se victum, H. II, 44. - Fremebant pene-
- trandam Caledoniam, A. 27.
- Fremitus externi, *vid. externus*. - Fremitu sententiam aspernari, G. 11.
- Freni veluti eloquentiae, O. 38.
- Frequens adest senatui, IV, 55. - Frequens locus propugnatoribus, XII, 35; - usu aquarum, II. I, 67; - secretis, *qui sarpe iis adhibetur*, IV, 3. - Frequens concionibus, II. IV, 69. - Silvae frequens secundusque, IV, 65. - Frequens ubique dux, A. 37. - Frequenti die ac ripa, III, 9. - Frequens erat hoc iis, *sollenne*, II, 33.
- Frequentare aliquem, V, 10; II. II, 16; - dies festos, XIV, 4. - Scenas frequentare, *de actore, vel cantore*.
- Frigidus artus, *scil. qua*, XV, 64. - Frigidissimus orator, *lentus*, O. 39.
- Frons dextra, *recte, uti et laeva*, *vid. not.* II. II, 24. - Frontis aeterni vice, *vid. vice*. - Frontem revelare, *vid. revelare*. - In frontem pulchrum ac decorum, *specie*, A. 33; *vid. not.* - Fronte minaci praetenditur classis litori, II. II, 14.
- Fruetus: fructui rerum sufficiens aetas, XIV, 56. - Fructuum publicorum cetera agitabantur societatibus equitum, IV, 6. - Fruetus ceteros (*praeter frumenta*) laborare, G. 44. - Fructibus provinciae levatur vectigal centesimae, *vid. levare*.
- Frui bello, *qua gloriam et praemia*, II. III, 11; - fama sui, *vid. fama*; - spectaculo insolito nuntium, *nimis avido spectare*, H. IV, 63.
- Frumentum plebis, XV, 18;

- vid. not.* - egerere in annom (bona in tributum), A. 31. - Frumentum manipularibus datum, XV, 72. - Frumenti humor potui Germanis, G. 23. - Frumenti pretium minutum, XV, 39; - subvectio temperata, XIII, 51. - Frumenti millia, *recte*, *vid. not.* VI, 13. - Frumenta laborare, G. 44.
- Frumentaria res, *vid. Indic. rerum.*
- Frustra pro falso, temere, VI, 6; XI, 7; - pro in speciem, H. II, 90. - Frustra habita mox, quae ante servata, *neglecta*, XIII, 51. - Frustra habitus, *elusus*, XIII, 37.
- Frustrari demonstrationem, *evadere*, XVI, 8.
- Fucata vestis, O. 26.
- Fuga: fuge ultimus, H. III, 16. - Fuga consternari, *in fugam*, H. III, 79; *vid. not.* - Fuga perripit hostia operam, XV, 7. - Fuga punire aliquem, *exilio*, III, 24. - Fugas civium audere (*proscriptiones*, *per syllepsin*) et neces, H. V, 8.
- Fugere pro transfugere, H. IV, 18; - acta et instantia, VI, 48. - Fugientium pavore auferri, IV, 73. - Fugientium visu abstinere, *cos non agredi*, XV, 15.
- Fulgent armis virisque campi, H. II, 22.
- Fulgores armorum erant iam, A. 39; *vid. not.*
- Fulgura et caelestes minae, H. I, 18. - Fulgorum interpretatio, XIV, 22; - vis crebra, XV, 47. - Fulguribus discretus locus, XIII, 41.
- Fulminum iactus, H. V, 7; - monitus, H. I, 3.
- Fundamenta iacere, H. III, 72; - subdere per solidum, IV, 62. - Fundamentis Capitolii stipes auri injectae, H. IV, 53.
- Fundata imperio longo domus, H. II, 76.
- Fundere preces, XIV, 30; - probra in aliquem, VI, 42. - Fundit fluvium mons, H. V, 6. - Fusa humi, *prostrata*, XI, 37. - Fusum late corpus libertinorum, XIII, 27.
- Funditus amissae familiae, III, 6. - Rempublicam funditus trahet, III, 54.
- Fungi gaudio, *de legatione*, *eius interprete*, H. II, 55; - sumptu, XIV, 20. - Fungi munera, III, 2; - officia, IV, 38.
- Fusus reipublicae, H. IV, 42; - censorium, IV, 15; *vid. not.* VI, 27. - Funere publico celebratus, VI, 11. - Funestae tenebrae, I, 65; *vid. Indicem rerum.*
- Furari: melior furandi, *aptior ad insidias*, III, 74.
- Faror: in furore turbati, *vid. turbare.*
- Furtim digressus, H. I, 33; H. II, 51; - insensare regionem, XIII, 37. - Furtim magis quam bello, H. IV, 56. - Furtim tradere arcem, H. III, 77.
- Furtum servile probrum, H. I, 48. - Furto noctis aggressi, A. 34.
- Fusti affligere, XIV, 8. - Festibus pugnant Aestii, G. 45.
- Futuri improvidus, H. I, 88; - socors, H. III, 31. - Futura volvere, I, 64.

G.

Ganene ac ventris paratus, III, 52.

Ganeo, XVI, 18.

Gaudere: gaudentium impetu primo laeta res, H. I, 4.

Gaudium grande, H. I, 20;

- voluere, O. 9; - ultra mortale accipere quid, XV,

23. - Gaudio laeta nox, A.

38. - Gaudio cumolata trans-

ferre in alios, *lacto nuntio*

audito, II, 82. - Gaudio va-

ga mens, II. I, 44. - Fa-

cilis credulitas ad gaudia,

XIV, 4. - Gaudia felicitum,

res, quae tantum felicitibus

contingunt, XV, 45.

Gaza regia, XVI, 3.

Gelu solutum, H. I, 79.

Gemina legio tertiadecima, H.

III, 7.

Gemitum vincere, *vid. vincere*.

Gemmae luxu vulgatae, XV, 42.

Gener pro eo, qui filii viduam

duxit, V, 6; VI, 8.

Generari a principibus fortai-

tum, H. I, 16.

Genialis torus, XV, 37.

Genitalis dies, XVI, 14; - ho-

ra, VI, 21. - Genitalem vim

affundit nido phoenix, VI, 28.

Genticus mos, III, 43; VI, 33.

Gentilis levitas, *ei genti solita*,

XII, 14; - utilitas, XII, 17.

- Gentili religione obstringi,

vid. religio. - Gentile imper-

ium obtinere, *gentis suae*,

VI, 32; - solum, *partium*,

III, 59. - Gentiles nationes

turbare, *suas, cognatas*, XI, 1.

Genu flexus, XVI, 4. - Geni-

bus alicuius provolvi, XI,

30; XII, 18. - Genua ad-

volvi, I, 13; VI, 49; XV,

71. - Genua prensare, I,

21; II. II, 46.

Genus pro gente, seu familia,

VI, 27; - decorum, *vid.*

decorum; - indecorum, II,

II, 52; - paternum ei ex

Flavio, XI, 16. - Generis

libertini, II, 85.

Gerere effigiem, *portare*, V,

14; - spiritus, H. III, 63,

IV, 85.

Gerundii usus infrequens, II,

43, 47; XIII, 11; XV, 5, 21.

Gestamen lecticae, II, 2. - Ge-

stamine sellae pervehi aliquo,

XIV, 4; - retrahi, XV, 57.

Gestare cibos et hortamina pu-

gnantibus, G. 7. - Gesta-

bantur ex Urbe irritamenta,

adferebantur, H. II, 62.

Gestus histrionum iuvare, XVI,

4.

Gignere: gignitur concordia au-

ctoritate eius, XIV, 39. -

Gignendis aquis humidum ni-

hil, XV, 42.

Gladiatores offerre, *ludos gla-*

diatorios edere, I, 76. - Gla-

diatoribus edendis praesedit,

ibid. - Gladiatoria sagina,

H. II, 88; *vid. Ind. rerum*.

Gladiaturae destinati, III, 43.

Gladio impresso hausit iugulum,

H. I, 41. - Gladios coudere,

II. IV, 66. - Gladiis portam

perfringere, *prave, vid. not.*

H. III, 29. - Gladios regere,

vid. regere.

Glandes missiles, H. V, 17.

Gliscere, *crescere, augeri, sive*

natura, sive decreto, I, 1;

II, 33; III, 19, 25, 63;

IV, 5, 27, 35; VI, 19; XI,

22; XII, 54; XIV, 15; H.

II, 9; H. IV, 43.

Globo atro nubium effusa gran-

do, II, 23. - Globo fran-

gere ingruentes catervas, II,

11, cf. IV, 50; XII, 43,

54; XIV, 61; G. 12.

- Glomerari in testitudinem, II. III, 31.
- Gloria et iactantia ad posteros, I, 8. - Gloria acrior, *vid. acer*. - Gloria frontis, *de cornibus boum*, G. 5. - Gloria et pudor intrat milites, I, 43. - Gloria obsequii relicta nobis, VI, 8. - Gloria inclaruit, XII, 37. - Gloria posterorum, *apud posteros*, III, 72. - Glorise aemulatio, II, 44. - Glorise (*quam consecutus erat*) comitatem addidit, *adversum eum a quo praestitus honos*, XV, 30. - Gloriam confessionis amplecti, XV, 67. - In gloriam praereps agebatur, A. 41; *vid. not.* - Gloria sui implere animos aliorum, IV, 19. - Glorise veteres, III, 45.
- Gnarus, *consciis*, IV, 67; XIV, 41; XV, 54; - periculorum, *subeundis ac declinandis exercitiis*, II, IV, 29. - Gnarium, *notum*, I, 5; III, 6; VI, 46; XI, 32; XII, 45; XV, 61, II, V, 17. - Gnarus duci, *scil. factum est*, I, 6, 51. - Conspicui, eoque gnari, VI, 35.
- Gradum inferre, II, III, 25. - Gradu collato, II, II, 42. - Gradu innoti, XIV, 37. - Gradu tertio heres, I, 8. - Locus instabilis ad gradum, I, 64. - Gradus spectaculorum, XIV, 134; - subitarii, XIV, 20.
- Graeca adulatio, VI, 18; - comitas, A. 4; - doctrina, XV, 45; - facilitas, XIV, 47; - literatura, XI, 13.
- Graecula ancilla, O. 29.
- Grandis aevum, XVI, 30.
- Grassari artibus et simulatione, II, IV, 56; - dolo, II, IV, 16; - veneno, II, III, 39; - Emionis grassari, *de sagittariis*, IV, 47.
- Gratari: gratatur praescium periculorum, et incolumem fore, VI, 21; *vid. not.*
- Grate accepta oratio, II, I, 85.
- Grates actae, XIV, 64; XV, 71; - decretae Diis, XV, 74. - Grates agere, IV, 15. - Laudes et grates habere, I, 69. - Laudibus gratibusque venerari, XII, 37.
- Gratia ianitorum, IV, 74; - simulata portium, *quasi illis esset reconciliatus*, I, 10. - Gratia oneri habetur, II, IV, 3. - Gratiam alicuius fovere, VI, 45; - negligere, *ibid.* - gratiam referre, XV, 62; - recte factorum trahere sibi, III, 53. - Ad gratiam alicuius inclinare, *benigne de eo sentire*, IV, 48. - Gratia flagrantissima Pallas erat, XI, 29. - Gratia eius impulsus fecit hoc, *eius gratiae ferendae causa*, XII, 7. - Gratia iuvare aliquem, II, I, 23. - Gratia infans, II, III, 6. - Externas gratias quaerere, XII, 15.
- Gratificari odii, IV, 19.
- Gratiosior seocetus, G. 20.
- Gratus in vulgus, I, 28.
- Gravari aspectum alicuius, III, 59; - spem ac metum iuxta, V, 8.
- Gravescit valetudo, I, 5; VI, 46. Gravescentia mala, XIV, 51.
- Gravidus uterus, I, 57. - Gravidam partu, III, 61.
- Gravis fortuna, VI, 21; - somno, IV, 22; - in rempublicam mater, I, 10. - Gravis ingenti agmine, *de duce*, XIV, 39. - Gravis sagina,

H. I, 62. - Gravi Africo, XV, 46. - Gravior remediis, quam delicta erant, III, 28. - Gravissima civitas, H. II, 62; *vid. not.* - Grave conscientiae suae, VI, 26. - Solo caeloque iuxta grave, H. V, 7. - Gravior orator, O. 25. - Gravius erupit licentia, I, 77. - Gravissimum exitium, I, 73; XI, 4; *vid. not.* - Grave coenum, I, 63. Gravitas caeli, II, 85; - annonae, VI, 13; XI, 4; - odoris, H. V, 6. Gremium Italiae, H. IV, 72. Grex contaminatorum, XV, 37; - spadonum, H. II, 71. Gubernacula apposita navi utrinque, II, 6. Gubernatores navium, XV, 46. Gulae irritamenta, II. II, 62. - Gula ac ventre hostis sibi, H. II, 31. Gustu explorare cibos, XIII, 16; - libata potio, *ibid.*

H.

Habenas animorum tenere, O. 31.

Habere annus dicitur, quod eo factum, *vid. annus.* - Habere bellum quam gerere malebant, *vid. bellum.* - Habere civiliter aliquid, excipere, IV, 21. - Habere expertem senatum, *vid. experts;* - dicendum, O. 31, 37; - respondendum, O. 36; - statuendum, XIV, 44; - cum laetitia aliquid, laetum audire, XII, 48; - molliter, I, 54; - opes amicitiam modeste, IV, 44; VI, 7; - laudes gratasque alicui, I, 69;

nescium aliquid, XVI, 14; - intensos homines, IV, 35; - obvium aliquem, I, 30; - peusi fas, fidem, XIII, 15; - privatim aliquid, *vid. privatim;* - in victoria vinum, ponere, I, 68; - in sermone aliquem, IV, 14; - sermones sinistros de aliquo, I, 74; - pro retinere; I, 80. - Habet promptum turbare, facile ei est, XI, 1; - favor illum, hunc invisum nomen regis, pro facit, II, 44. - Habet heredes testamentum, I, 8; - stipendium illud quadragesimum militum, I, 64. - Habet enim hoc laetum, efficit, I, 57. - Habebant secreta eius mathematicos multos, H. I, 22. - Habuere reges Urbem, I, 1. - Haberi, pro esse, III, 55; VI, 48; XIV, 40; XV, 36; XVI, 18; H. II, 1. - Haberi coram, in aperto esse, VI, 8; - in republica, ad honores admitti, XVI, 34; - pro commodo geri, tractari, II, 14; - non eodem honore, H. I, 8. - Haberi inter veteres scriptores, imagine inter eos posita, II, 83. - Habetur facile aequalitas, rebus modicis retinetur, II, 38; - iure eo Siciliae, Siculi eo iure utuntur, XII, 23; - disciplina militumque nostra, III, 42. - Habetur invasurus Bosporum, XII, 15; - pars provinciae illi, ei subiecta, attributa est, XII, 54. - Habetur potentia tutius consiliis cautis, XI, 29; - sermone vulgi parens, appellatur, II, 55. - Habentur decreta perinde, valent, XII, 60; - sine cura externa, de

- his nihil timendum*, H. I, 79. - *Habendus error illi sine fraude, aliis cum exitio*, VI, 30. - *Habendum non impune maleficium*, III, 70. - *Habitus frustra, elusus*, XIII, 37; - *in uno miles*, *opp. disperso*, XV, 10. - *Habita avare et ambitiose provincia*, III, 13; XIII, 30; - *corruptius*, II, I, 22; - *varie, ac saepe mutata rei forma*, XIII, 29. - *Hispaniae tribus legionibus habebantur, obtinebantur, custodiebantur*, IV, 5. - *Habitum in levi*, II, II, 41; - *imperio duro vulgus*, XII, 47. - *Quicquid habitum Neronibus*, XI, 35. - *Habiti agri regis quondam*, XIV, 18; - *in custodiam*, H. I, 87. - *Habita rectius caerimoniae*, XI, 15. - *Quibus modis habitae ad eum diem partes reipublicae*, IV, 6. - *Verba in aliquem habita, maledicta, dictoria*, II, 50.
- Habilis iuventa, scil. marito du-cendo*, IV, 53. - *Habiles velis naves*, II, 6. - *Habiles proelio legiones*, XV, 26.
- Habitare*: *habitantur Senones pagis centum*, G. 39. - *Habitati urbibus magnis campi*, H. V, 7.
- Habitus animorum*, H. I, 8, 28; - *corporis*, IV, 57; O. 8; - *pro situ, collocatione*, IV, 59. - *In habitum gentis (ferae) foedari*, G. 46. - *Habitus occultus*, H. I, 85; - *Agricolae decentior, quam sublimior*, A. 44.
- Hactenus respondit, nil aliud, nisi hoc*, XIV, 51.
- Haerere crimine aliquo, teneri*, IV, 19; - *tergis*, II, IV, 19.
- *Haerent membra, torpent metu*, XIV, 30. - *Haesere animo convitio*, H. I, 74. - *Haerentia corpori tegmina*, II, 14.
- Haruspices, vid. Indicem rerum.*
- Hasta et sector*, H. I, 20. - *Hastas colligere*, II, 21; - *protendere, ibid.* - *Hasta saevire, de publicationibus bonorum*, III, 51.
- Haud alias tam*, XV, 46.
- Haurire animo expugnationes, raptus, etc.* II, I, 51; - *iugulum alicuius*, H. I, 41; - *libertatem e moribus cuius*, II, IV, 5; - *studium philosophiae*, A. 4; - *voluptates cupide*, III, 2. - *Hauriri terris diductis*, II, 47. - *Haustae urbes terrae hiatibus*, H. I, 2. - *Hauritur paludibus os*, G. 1. - *Hauriuntur paludibus arma*, II, V, 15. - *Hauriuntur igni cuncta*, XV, 39. - *Hasta igni colonis*, XII, 58. - *Hautum igni theatrum*, III, 72. - *Hauritur paludibus os*, G. 1. - *Haurientes sua, prodigi*, XVI, 18.
- Hebere, nil agere*, G. 15.
- Hebescere*, II, II, 77. - *Hebescunt sidera*, I, 30.
- Herba (in) velut vel flore pro-cepta laus*, O. 9.
- Herbidum solum*, H. V, 3.
- Heredes familiarum ditum*, XI, 7; - *habuit testamentum*, I, 8; - *in spem secundam, grada tertio, ibid.*
- Hereditates usurpare, adire*, XV, 19.
- Hiantes cupiditates*, H. I, 12. - *Hians compositio*, O. 21.
- Hiatu praemiorum*, H. IV, 42.
- Hibernus Auster*, VI, 35. - *Hiberna dura caelo et laboribus*, H. II, 80. - *In hiberna*

- cuiusque differtur largitio, *donec eo venissent*, I, 37. -
 Hibernis reddi, H. I, 67; I, 30.
 Ille ille, *de uno*, XIV, 22. -
 Quicquid hoc ideo nobis auctoritatis est, XIV, 43. - Ille... ille, ubi *hic* ad remotius refertur, H. II, 77. - Ille... hic, pro *hic*,... *ille*, H. IV, 55.
 Hiemare, pro *in hibernis esse*, I, 39.
 Hiems: hiemis modestia, *vid. modestia*. - Hiemi suffugium, *vid. suffugium*.
 Hiue aestiment me, H. II, 47; - pro *deinde*, III, 13. - Hinc adigere, pro *huc*, XII, 20. - Hinc illinc appellere, II, 6; H. III, 47.
 Histrion, pro *pantomimo*, I, 54. - Histriones intersunt ludis, *vid. interesse*. - Histrionale studium, I, 16.
 Hominum fama, ius, *vid. suis locis*.
 Honestum: per honestam insignes sententiae, *libertate et gravitate*, III, 65. - Honesta in castris, *opp. adversa*, II, 67.
 Honor armentorum, G. 5; *vid. not.* - connexus natura, *vid. connexus*. - Exsilii, *exsilium per speciem honoris*, H. I, 21; - imperii, *opp. vis ac potestas*, II, II, 33; - iudicii, *iudicium honorificum*, A. 44; - pro *practura*, A. 6; - proprius, *vid. proprius*; - supremis eius supersunt omnia, *vid. superesse*. - Honorem agitare, inire, proferre, *vid. suis locis*. - Honore solito crematur corpus, H. II, 45. - cum honore *levi* eorum scripsit, *non nimis honorifice de iis*, VI, 15. - Honores caelestes tribuere, V, 1; VI, 18; - (*in singul.*) permittere, *vid. permittere*. - Honor in principem, IV, 64. - Honor mansit ei, *scil. quamquam res, munus ipsum ablatum*, II, II, 40. - Honorum alia, I, 9; - copia, *vid. copia*; - cursus inoffensus, H. I, 48. - Honoribus et eloquentia viggere, XIV, 19; - et opibus pervigere, IV, 34. - Honoribus Deorum nihil relictum, I, 10.
 Honora facere, III, 5; - disse-rere, IV, 68; - oratio, I, 10.
 Honorare annulis, II, II, 57; - nomine Augustae, H. II, 89. - Honorata sedes, *ubique degit, omni honore fruitur*, II, 63. - Honoratissimum genus laudandi, *honestissimum*, G. 11.
 Honorate custodire quem, II, IV, 63.
 Horn genitalis, VI, 21.
 Horrida antiquitas, *severa*, IV, 16.
 Horride: mitius aut horridius allocuti sunt, H. I, 82.
 Hortamina pugnae gestare, *vid. gestare*.
 Hortari *cum infinit.* VI, 37; XII, 49; - *cum accusat rei, omisso ad*, XI, 3; *vid. not.*
 Horti, *vid. Indicem rerum*.
 Hostiae, *vid. Indicem rerum*.
 Hostis ingruit, *vid. ingruere*; - sibi ipsi ventis ac gula, II, II, 31. - Hostem esseindere, *vid. excindere*; - perumpere, II, III, 2; - perfringere et obruere, *vid. perfringere*; - sustentare promptius, XV, 10. - Hostes novos incipere, *vid. incipere*. - Hostium more agit latro, *quasi iustum se-*

TACIT. Oper. Tom. V,

Y y y

- cum bellum sit*, III, 73. - *Hostibus annexus ager, terrae hostili vicinus*, II, 64; - *incumbere, vid. incumbere*.
- Hostiles provinciae, in quas, propter bella vel gerenda, vel metuenda, praesides cum imperio mittuntur*, III, 34. - *Hostilia invicem cuncta, vid. invicem*; - *resumere*, XII, 15; - *inducere*, XII, 40; - *cooptare*, H. III, 70.
- Huc intendit, ad hoc consilium*, II, 6.
- Huiusmodi apud imperitos vocatur pars servitutis*, A. 21.
- Humanae sortis commercium, vid. commercium*.
- Humidum gignendis aquis nihil ibi*, XV, 42.
- Humus clausa, in sepulcro*, XIV, 9. - *Humum riuari pilis et lanceis*, H. II, 29; - *recludere, vid. recludere*. - *Humo quae finguntur (vasa)*, G. 5.
- I
- Iacent agri (seu campi)*, XIII, 55; *vid. not.* - *Iacent infra magnitudinem principis munera data*, XIV, 54. - *Iacenta loca, humilia, plana*, H. I, 86.
- Iacere caput, pro iactare*; VI, 31; XI, 31; - *edicta in populum*, H. III, 73; - *exempla, commemorare*, III, 66; - *oscula*, H. I, 36; - *probra*, II, 50; XI, 13; H. I, 47, 85; - *voces*, VI, 46; XII, 64; - *in praecipit aliquid*, IV, 22; VI, 43; - *in longum odia*, I, 69; - *sermone fortuitos*, IV, 68.
- Iactantia sui abstinere*, II, 46.
- Iactantius*, H. III, 53; - *moderare*, II, 77.
- Iactare: iactat esse hostis quam socius*, H. IV, 55; *vid. not.* - *Iactatum inter metum ac spei vicit spes*, H. II, 2; *vid. not.* - *Iactata rumore vario uora*, III, 19; - *magis contentioneibus*, H. IV, 8. - *Iactatum senatusconsultum, varie valuit*, H. II, 10.
- Iactu ignium circumveniri, vid. circumvenire*.
- Iam iamque*, I, 47; XII, 15.
- Ibi, tunc temporis*, XV, 10.
- Ictus: ictu suo invenire mortem*, I, 61; - *tribuni transfigitur*, XI, 37; - *uno exhausto rempublicam, continuo*, A. 44. - *Ictum inferre remis*, V, 8. - *Ictus miscere*, A. 30; - *mutuos inter se parare*, IV, 49. - *Ictibus spatium quaerere*, VI, 35; - *singulis transacta bella*, H. II, 38; - *inferendis inhumbiles loricae, accipiendis impenetrabiles*, III, 43.
- Id aetatis*, V, 9; - *temporis*, XIII, 18, 20. - *Ad id, scilicet temporis*, XII, 11; - *honoris*, XVI, 14; - *auctoritatis*, XII, 18. -
- Idem aetatis ceteri*, XIII, 16. - *Idem in tempus pro tantumdem*, II, 47; *sic*, XIV, 28, *eodem pecunis, non minor*. - *Eodem loci potentia et concordia*, IV, 4.
- Idem ille*, H. I, 43; H. IV, 24; III, 54.
- Ideo, pro ea re*, I, 12, 72; IV, 26; H. I, 74; H. IV, 44.
- Idoneus consilii eius*, IV, 12.
- Ieiuniis fateri famem oleum longam*, H. V, 4; - *sic fateri pro declarare*, H. V, 25.
- Ignarus, ignotus*, II, 13; III,

- 69; IV, 8; XII, 11, 45; XV, 62; H. III, 8; - *pro eo, qui aliquem non novit*, II, I, 33, 70, 75; H. IV, 50; - *pro incertus, obscurus*, VI, 22; - *libertorum suorum*, H. I, 49; - *de re aliqua*, II, I, 67.
- Ignavus** questus, II, 71.
- Ignis**: igne gravi afficit Urbem annus, VI, 45; IV, 64. - *Ignem puro adolentur altaria, sine victimis*, H. II, 3. - *Igni hausta colonia*, XII, 58; - *haustum theatrum*, III, 72; cf. XV, 39; - *involvere*, XIV, 30. - *In igne considunt omnia*, H. III, 34; *vid. not.* - *Ignes invalidi*, I, 65. - *Ignium iactu circumveniri*, XV, 11. - *Ignibus impervius lapis*, XV, 43.
- Ignobilis** loco, I, 3; - *mercenario milite Iberus*, VI, 34.
- ignobilitas** facit tutos, H. III, 31. - *Ignobilitatem suam inserere nominibus magnis, vid. inserere.*
- Ignominia** romana, *Romanorum*, XV, 25; - *remissa*, II, I, 52. - *Ignominiae eximere aliquem*, III, 18. - *Ignominiam consumpsisse, vid. consumere.* - *Pro metu ignominiae*, XII, 40.
- Ignominiosus**, *ignominia notatus*, III, 21; G. 6.
- Ignoscendo** transigitur res, XII, 19.
- Ignotus**: *ignotum rus*, II, III, 68. - *Ignotae situs urbis*, II, III, 20; *vid. not.* - *Ignotae penatium artes militares*, XII, 12.
- Illa scil. parte**, II, 17; H. III, 8; H. V, 18; G. 34.
- Illaborare** domibus, G. 46.
- Ille**: *quis ille sprevisset?* XII, 36. - *Quem illum tanta superbia esse?* XI, 7. - *Quicquid illud tribui*, XIV, 55.
- Illecebris** nocturnis celebrans, XIII, 47. - *Variis illecebris potens*, H. V, 10, XII, 3.
- Illic**; *ab illo*, H. II, 47; - *pro illuc*, XII, 30. - *Illic certaret (post obviam iret legionibus)*, H. III, 70.
- Illicere**, *cum ablat rei, pro ad aliquid*, VI, 45 (*vid. et pellicere*); - *cum coniunct. ommissa* ut, VI, 36; - *cum infinit.* IV, 12; - *insidiis*, IV, 31; - *perfugas*, XII, 15; - *illectum specie amicitiae interficit*, II, 3.
- Illiciti** honores, *quos per aetatem et ordinem capere non licet*, III, 27.
- Illigare** aliquem conscientia, XV, 51; - *bello externo*, II, III, 46; - *indiciis*, II, 27; - *veneno lento*, VI, 32. - *Illigatus aliqua re, occupatus, detentus*, III, 21; XV, 1; - *stupro*, XII, 25. - *Illigare se impeditis locis*, XIII, 40.
- Illinc** *pro illuc*, II, 16; G. 44.
- Illo** *pro illuc*, XV, 60.
- Illuc** *pro in vel ad eum* I, 3; H. II, 24; H. III, 38. - *Illuc decurrere, quod promptum*, IV, 40.
- Illudere** *cum accusat.* I, 71; II, 50; III, 27, 29; - *de stupro*, XV, 72; - *pueritiae alicuius*, XIII, 17; - *pecuniae*, II, II, 94; - *viribus principis, pecuniae*, XV, 42.
- Illustris** eques, VI, 18; XI, 4; - *statua*, IV, 40.
- Illuvies** placida, *pro eluvies*, XII, 51.
- Imaginari** pavorem alterius et irridere, XV, 69.
- Imaginationibus** secretis agitare quid, XV, 36.

- Imago** eius comitatur exsequias posterorum, II, 32; - eloquentiae, O. 34; - facundiae patroae inest ei, H. III, 34; - mortium, II. III, 28; - provinciae administrandae, *imaginaria administratio*, VI, 27; - retinendi largiendive peccata Romanos, vis penes Parthos, XV, 14; *vid. not.* - Imaginem antiquitatis praebere, III, 60; - principis arripere, *vid. arripere.* - Imago quietis nocturnae, XVI, 1. - Imagines servitii perferre, *signa*, XV, 31; - supremorum (*mortis*) circumdare alicui, H. IV, 45. - Per iugiocum eiusmodi mortis obisse, *genus mortis*, XV, 70. - Imagine cognitionis assumptum biduorum, III, 17; - libertatis tegere aliquid, I, 81; - pacis decipi, I, 10. - Imagines adstantes, III, 23. - Imagines pro vexillis, V, 4; - proponere, *vid. proponere.* - Imaginibus intercedere, *vid. intercedere.* *Vid. Indicem rerum.*
- Imbecillus** super casu tali animus, VI, 49.
- Imbellior** numerus, H. IV, 33.
- Imbuere** ingenium caede nobili, II. IV, 42; - praeda civili militem, *adsuascere*, H. III, 15; - socios ad officia legum, XII, 32. - Imbutus sacramento loquo miles, *adsuctus*, H. I, 5. - Imbutae favore legiones, II. II, 85.
- Imitamenta** doloris, III, 5; tristitiae, XIII, 4; - veterum praeferre, XIV, 57.
- Imitari** moestitiam, I, 24.
- Immensum** attolli, IV, 41; VI, 37; - gliscere, IV, 27; - prorupit luxur, III, 52; - vigere opibus, III, 30.
- Imminere** excidio Urbis, II. III, 75. - Imminet provinciae classis, H. II, 14. - Imminens princeps, *futurus*, VI, 48; - ut, imminentes domini, I, 4. - Imminentes foro aedes, XV, 69.
- Imminuere** aliquem, *potentiam eius*, XIV, 57; - animum libidinibus, corpus otio, H. II, 93; - domum discidio, *vid. discidium.* - Imminuta mens, VI, 46.
- Immiscere** sibi aliquem accensitudinibus, IV, 40.
- Immitis**, de acerbo exactore operis, I, 20. - Immiti a principe excipi, II, 42. - Immitte rescriptum, VI, 9.
- Immittere** accusando alicui, XI, 1. Immisso percussore extitit, III, 16. - Uxorem suam immittere alicui, *scil. ut in amorem pelliceat*, VI, 45; *vid. not.*
- Immodesti** fautores histionum, XIII, 28.
- Immodestia** publicanorum, *avaritia*, XIII, 50.
- Immodicus** animi, II. I, 53; - lactitiae, moeroris, XV, 23; - linguae, H. III, 53; - stervitiae, II. I, 69.
- Immortalia** tributa, II. IV, 32.
- Immotus** vultus, II, 29. - Immota pax, IV, 32; XV, 27, 46. - Immoto die ac sereno, H. I, 86. - Immotum adversus ea Tiberio fuit, I, 47. - Immoti gradu, XIV, 37.
- Immo**: quaedam immo virtutes odio sunt, XV, 21. - Frueretur immo iis, sed redderet, XI, 30. - Statueretur immo documentum, XII, 6.
- Immunire** castellum, *aliquo in loco communire*, XI, 19.

- Immunis ceterarum rerum prae-
terquam propulsandi hostis,
I, 36; - verberum.
- Immunitatibus iuvare quosdam,
H. III, 55.
- Impar consilio, *vid.* consilium;
- temperandae, H. IV, 1; -
apud Vitellium, *haud perinde
validus*, H. II, 99; - moribus
patris, *scil. suscipiendis*, VI,
32; - flagitiis, III, 52.
- Impartire tempus doctoribus,
XIV, 16; - aures studiis et
voluptatibus, XIV, 21.
- Impatiens spei, H. II, 40.
- Impatenter indoluit, IV, 17.
- Impedimentum erat (iterandi
vulneris) praelatus equo, VI,
35. - Impedimenta conquisi-
vit, *iumenta, vehicula*, I, 48.
- Impedire: pudor impediēbat ius-
tum dolorem, *quo minus
erumperet seu questus*, XI,
35. - Dignitas impediēbat
fuga, I, 39. - Bonum publi-
cum privatis similitudinibus im-
pediēbat, XIV, 38.
- Impellere aliquem ad promissa
Chaldaeorum, facta Magorum
et interpretes somniorum, II,
27; - ad spem coniugii, con-
sortium regni et necem ma-
riti, IV, 3; - in aliquid, *pro
compellere ad al.* H. III, 69.
- Aciem impulit, *impetum
fecit in aciem*, II, 17. - Im-
pellere ad bellum, *cogere ad
bellum administrandum*, H.
III, 36. Coloniae impulsae,
scil. ad perfidiam, H. III,
57. - Impellitur bellum, A.
25; *vid. not.* - mare velis,
II, 23. - Impulsae res, H. III, 2.
- Impendere vitam suam usui ali-
cuius, XII, 65.
- Impenetrabilis pudicitia, IV, 12.
- Impenetrabile adversus
ictus, H. I, 79; - accipiendis
ictibus, III, 43.
- Impense regere aliquem, XIV,
56.
- Imperare segetem terrae, G. 26;
cum infinit., II, 5 - Impe-
randi aviditas, *passive*, H. I,
52; *vid. not.*
- Imperatorem facere, H. I, 56.
- Imperatoria auspicia, XV, 26.
- Imperatoriae iuventutis re-
ctores, XIII, 2. - Imperato-
rium, *imperatorii conveniens*,
II, 11.
- Imperfectum *pro plusquamper-
fecto*, II. III, 81; - *pro prae-
sente*, III, 38.
- Imperitare: quando imperita-
tum angustius, IV, 4. - Si
Nero imperitaret, *pro impe-
rium acciperet*, XII, 65.
- Imperitiae iuvenum suetus, *im-
peritis iuvenibus regendis*,
XIII, 42.
- Imperium alienum, H. I, 29; -
ambitiosum, II. II, 13; - gen-
tile, *vid. gentilis*; - magni-
ficum ei, H. II, 67; - exer-
cere per iniurias matris, XIII,
14; - moliri sibi, H. I, 5;
- rumpere, *vid. rumpere*. -
Imperii comitia transigere;
vid. comitia; - corpus librare,
H. I, 15; - honor, *opp. vis
ac potestas*, II. II, 39; - pri-
mordia capere, VI, 50; -
spatia prima ingredi, XIV,
56; - vis apud Romanos va-
let, inania transmittuntur,
XV, 31. - Imperio duro ha-
bitum vulgus, XIII, 47. -
Imperia accipere, *vid. acci-
pere*; - in incerto relinquere,
vid. incertus; - interpretari,
seiscitari, servilia, *vid. suis
locis*. - In imperiis fuit Ti-
berius, *sub Augusto*, VI, 51.
- In imperiis sexum discer-

- nere, A. 15; *vid. Indicem rerum.*
- Impervius ignibus lapis, XV, 43.
- Impervia itinera, III, 31.
- Impetrabilis: venia impetrabili, H. IV, 63.
- Impetrat deduci veteranos coloniasque, XII, 27. - Impetrat veniam exsilii pro Seneca, XII, 8.
- Impetus antiqui (*scil. facinus*), XIII, 54. - Inipetum attingere, XIII, 50. - Gaudio et impetu exercitus conclamantur imperatores, gaudio repentino, III, 72. - Impetu primo gaudentium laeta res, H. I, 4. - Impetu magis quam cura viget orator, IV, 51.
- Impexa antiquitas, O. 20.
- Impiger militiae, III, 48; H. I, 87. - Impiger manu, III, 20.
- Impigre in partes transgredi, II, I, 53; - nomina dare, H. II, 97.
- Impii Di, qui in perniciem alterius vocantur, ut in magicis, XVI, 31.
- Impingi de hostibus, et exercitu, H. II, 41; *vid. not.* II, III, 22. - Impacti litoribus, XV, 46.
- Implacabilis motus, I, 32. - Implacabilem timere quem, XV, 64.
- Implere bona vera, plane assequi, A. 44; - consilium, totum efficere, H. I, 16; - dolorem suum lacrimis, I, 22; - finem vitae, II, 42; - locum principem, IV, 38; XI, 16; - munia, III, 31; - praesagium fatale, XI, 21. - Implere rudes animos, pro imbueri contagione, I, 31.
- Implexus luctu continuo, XVI, 10.
- Implicare dextras, XII, 47. - Implicari consiliis alicuius, XII, 4. - Implicatur ei verba in incertum et ambiguum, I, 11; - formidine omnia, H. III, 77. - Implicata humore, obducta, G. 45.
- Imponere, praeficere. I, 3; II, 43; VI, 23, 39; XII, 29, 54; XIII, 14; XV, 28; - absolute, pro aliquem praeficere Urbi, VI, 23; - sic, II, 3, absol. pro regem dare; - otio nomen pacis, XIV, 39; - sedificium solo, IV, 63; - portem flumini, I, 63; - summae rei aliquem, VI, 31; - regendis populis, IV, 72; - castella fontibus, XV, 3.
- Importare sibi negotium novum, O. 3.
- Importuna provincia, rebus gerendis non apta, XII, 12.
- Importuosam mare, IV, 67; XII, 20.
- Impotens mater, quae nimis indulget potentiae filii, V, 1. - Impotentes, de iniustis et potentia abutentibus, G. 36; *vid. not.*
- Impotentia, violentia, I, 4; IV, 57; XII, 57; XIV, 31; G. 35.
- Imprecari: quas mentes vobis imprecantur, H. I, 84.
- Inprimere: impresso gladio iugulum haurire, II, I, 41.
- Inprospera claritudo generis, IV, 44. - fama, H. II, 30; - fortuna, III, 24.
- Improvidus consilii, ignarus, H. III, 56; - futuri, H. I, 88.
- Improvisor, II, 47.
- Inpubem filium, H. III, 25; *vid. not.*
- Inspune, ut hostes non resistent, H. III, 5. - Impune ratus sibi cuncta, XII, 54.
- Impunitas asyla statuendi, III, 60. - Impunitatis tantum accessit iis, H. II, 69. - In-

- punitatis vices, *ut alter alteri condonet*, H. I, 72.
- Imputare** initium belli alicui, H. II, 31; - exemplum, H. I, 71; *vid. not.* - Non erat, cui imputaretur, *in cuius gratiam fieret*, H. I, 55. - Quis mihi plurimum imputet, *quis praecipue me colat*, H. I, 58.
- In**, *cum accusat. loco ablat.* III, 24, 68; XII, 6; XIV, 4; H. I, 87; H. III, 67; *extr.* H. IV, 1; - pro *ad*, I, 6, 37; II, 31, 68; IV, 45, 62; XI, 5; XIV, 8; H. I, 45, 53, 67; H. II, 1, 16, 20, 56, 63, 72, 84; H. III, 61, 66, 68, 69; H. IV, 32, 37, 49, 76; O, 24; - pro *adversus*, I, 8, 10; III, 51; IV, 11, 15; - pro *apud*, H. I, 45; H. II, 26; - pro *de*, H. II, 42; - pro *inter (de divisione)*, II, 7, 67; III, 38; H. III, 58; - pro *per*, III, 71; pro *tantum*, I, 13; VI, 13; - pro *dativo nominis*, I, 76; II, 39; VI, 45; XIII, 32; H. III, 83; - pro *genitivo*, XII, 25. - **In meridiem**, *a meridie*, A. 10. - **In mercedem** tueri negotia, pro *mercede*, XI, 6. - **In munera** haec accipitur uxor, G. 18; *vid. not.* - **In Romanos** portabant catenas, *quas Romanis iniicerent*, II, 18. - **In saevitiam** unius assumi, *propter seu ad eam satiandam*, XV, 44. - **In mortem** parentum pecunias dare, *post mortem par. reddendas*, XI, 13; - *cum ablat. redundat*, XI, 29; XV, 44; H. II, 86; - pro *cum*, II, IV, 3; - pro *ad*, I, 50; IV, 62; - pro *apud*, XII, 28; - pro *de*, H. I, 13; - pro *per*, VI, 46; XV, 63; - pro *ex*, O. 38; - pro *genit. rei*, I, 41; III, 24, 14; - pro *dativo*, O. 11. - **In levi habitum**, III, 54; H. II, 21. - **In stagno** fabricari ratem, *stagno immittendam*, XV, 37; - *omissum*, v. c. II, 31; IV, 46; VI, 51; *et nimis multis locis*. - **Contra in eo tempore**, XIII, 47; XV, 7, 39.
- Inanis** credulitas, II, 40. - **Inanis** favor, *ob inania et vana*, H. II, 30; *vid. not.* - **Inano** auxilium, *etiamsi provenisset, v. provenire*. - **Inane** subsidium ventorum remorumque, II, 15. - **Inanes** offensiones, *vid. offensiones*. - **Inania**, XV, 31; - *famae*, II, 76. - **Inanium** spes, V, 10. - **Inanium** specie validus, XIII, 8. - **Inanis** animus, *vanus*, H. IV, 39.
- Inauditae** volucres, II, 24; *vid. not.*
- Inausum**: quid inausum vobis, I, 42.
- Incalescere**, H. III, 32; XIV, 2. - **Incalescere** nocte ac luctitia, II, IV, 14. - **Incalescere** vino, XI, 37.
- Incallidus** vitandae suspicionis, III, 8.
- Incautus** sibi, IV, 1. - **Incautus** insidiis, *adversus insidias*, II, 26. - **Incautum** iter, I, 50; *vid. not.*
- Incedere** (propius) pro *accedere, succedere*, IV, 47; - *itineri et proelio, paratum itineri et proelio*, I, 51; - *scenam*, XIV, 51; - *superbiae habet adiunctionem*, XIV, 53. - **Incedit** rumor, I, 5; II, 54; VI, 23; XV, 15; - *certamen*, II, 51; - *formido*, H. II, 63; - *suspicio*, VI, 21; - *fama*, H. IV, 54. - **Incedebat** cuique licentia, III,

36. - Incessit seditio legiones, I, 16; — principium foedum anni, IV, 68; - cunctatio, II, III, 28. - Incedunt undique nuntii, XI, 32.
- Incelebratus, non memoratus, VI, 7.
- Incendere, indignius reddere, I, 23, 69. — Incendit sermones vulgi mors audita, auget, II, 82. - Incendebantur stimulis, XV, 12.
- Incendia legionum, locis scil. ubi fuerant, crematis, II, V, 25.
- Incertus rebus prosperis (inter adversa melior), II, II, 23. - Incertum fuerit persequi hoc, non certo satis et accurate ista recenseri possunt, IV, 5. - In incertum implicantur verba, I, 11. - In incerto est successor, III, 56; II, I, 47; - iudicium mihi, VI, 22. - In incerto relinquere imperia ducum, II, II, 35; *vid. not.* - Incertae latebrae, obscurae, non facile detegendae, vel etiam intuitae, II, I, 81. - Incertae undae maris Mortui, II, V, 6; *vid. not.* - Incerta, *opp.* solidis, I, 70; - maris ac tempestatis, III, 54; - Oceani velantur fossa, XI, 20. - Incertis et festinatione valescunt falsa, II, 38. - Incertis latebris frustratur victores, saepe nutatis, III, 42.
- Incessere nando fontem, XIV, 22; *vid. not.* - pro accusare, criminari, II, III, 77.
- Incessus turbidus, adventus, II, 55; - pro via ipsa, VI, 33. - Incessu sui primo solvit obsidium, IV, 24. - Tres incessus, totidem agmina parantur, a tribus partibus petitur, III, 74.
- Incestare filiam, VI, 19.
- Inchoare dignitatem alicuius, II, I, 1; - pro mentionem, relationem (in senatu) facere, II, IV, 41, 44. - Inchoatur luna, G. 10; - initium, G. 30.
- Incidere, de rebus, eleganter, pro obvenire, II, II, 10; - cum accusativo simpl. pro in manus venire, II, III, 29; *vid. not.* - Incidit faculas, VI, 30.
- Incipere auspicia, III, 59; - hostes novos (per syllepsin, novum bellum) XII, 37; - crimina, XIII, 43; - relationem, A. 26; - arma, *vid.* arma. - Incipit... extitisse, O. 16. - Incipiunt madata in hunc modum (legati scil. exponere), XII, 10. - Incipientes principis curae, I, 19.
- Incitare poenas caelibus, augere, III, 25.
- Incitamenta victoriae, A. 32; - acerrima, interfectores, II, 23.
- Inclaruit gloria, XII, 37.
- Inclinat finis, *opp.* meliora initia, XV, 21. - Inclinat in eum per occulta et magis fida, et favebat occulto et maiori fide, XII, 13. - Inclinantur legiones, I, 64.
- Inclinationes variae in hunc vel illum, II, II, 92. - Uti inclinatione, conversione animi, et saltem initio mutationi, I, 28. - Inclinatione senatus, scil. ad misericordiam, ad partes alicuius, II, 38.
- Inclitum per indigenas advenasque templum, II, II, 2. - Inclitum favor, II, III, 44; *vid. not.*
- Incompositus armis, O. 26. - Incompositi in agmine, II, II, 40.

- Incompti apparatus, epularum,** G. 14. - **Incompta signa militaria,** III, 2.
- Inconculsi fratres proximorum certaminibus,** II, 43.
- Inconditi homines, rei militaris rudes,** II. II, 16.
- Incorrupta praeda, integra, non in paludibus, aut alio modo vitata,** I, 68. - **Incorruptum quoniam modo foret, satis certum,** II, 11.
- Increpat fatalem rabiem,** I, 39; *vid. not.* - desertorem proditoremque, *eum ut,* etc. H. II, 44.
- Ineruenta pax,** II, 46. - **Ineruentae res illi possunt contingere, pax,** XIII, 37. - **Ineruentae conditiones, vid. conditiones.**
- Ineumbere hostibus,** II, 17; IV, 73; - terrore et vi propria, H. II, 10; - ad excidium urbis, H. III, 32. - **Incubuit in eum ira proditionis,** H. III, 10; - in eos censura accerrime, II. IV, 41. - **Incumbunt ea mihi, mihi gravia et periculosa sunt,** XIV, 54.
- Incuriosus finis, scil. in servandis decretis,** VI, 17. - **Incuriosi serendis frugibus,** XIV, 38; - **melioribus, pro meliorum,** II. II, 17.
- Incurrere: ut Romania proeliantibus desuper incurrerent,** II, 16.
- Incrursi non duce romano, sed temeritate obsidis,** XV, 1.
- Incurso gravi nec uno connectari hostem vagum,** IV, 24. - **Incursibus vagis diriguntur acies,** II, 45.
- Incurva proceritas, curva,** IV, 57.
- Locus: in incude studiorum positi iuvenes,** O. 19.
- Incusare in aliquem multa et foeda,** V, 7. - **Incusavit adrogantiam oris et contumacem animum,** V, 3. - **Incusatur toleraturus exilium facile,** VI, 3.
- Incussu amorum praecipitati,** H. IV, 23.
- Incustoditus amor,** XII, 4. - **Incustoditi transitus,** II. IV, 65.
- Indecora forma,** IV, 3. - **Indecorum genus,** H. II, 49.
- Indere effigiem in statua, vid. effigies;** - **castella rupibus,** IV, 46; - **ritus populo,** II. V, 4; - **cervici laqueum,** XV, 57. - **Iudictus lecticae,** III, 14; XII, 69. - **Inditi custodes,** III, 28. - **Indita vincula,** XI, 1, 32; *v. not.* - **odium et iudicium, pro subiectum animo,** XIII, 3; *vid. not.*
- Index idem et testis,** IV, 28; - **arcani,** VI, 21; - **coniurationis,** VI, 47. - **Indices aliorum poena exsoluti,** VI, 3, 7. - **Indicibus impunitas data,** XV, 71.
- Indicativus pro coniunct.** IV, 9, 56.
- Indicere longinquitatem regionum, devortia itinerum,** A. 19; - **numerum servorum, pondus argenti, conferendum imponere,** II. III, 58; - **proefia et supplicia,** I, 26; - **supplicium reo,** III, 49. - **Indicit quaedam usus praesens,** I, 32.
- Indicium labat,** XV, 55. - **Ad indicium corruptus,** XVI, 18. - **Indicio eorum correpti,** XV, 44. - **Indicio percellere aliquem accusator dicitur,** IV, 31. - **Indicia iusta,** II. I, 2; - **praeveniant, premuntur, vid. suis locis.** - **Indiciis diligere aliquem,** II, 27.

Indigōa nex, XV, 59; - sors, XII, 59. - Indiguissimus casus, XVI, 9.

Indignatio composita, *vid.* compositus.

Indiligentia veri, II, IV, 49.

Indiseretus cuique sanguis suus, II, IV, 54; *vid.* not.

Individuus absolute, *scil.* a principe, VI, 10.

Iodoles morum inest iis, O. 6j - segnis, *vid.* segnis.

Indomitus animus, *crudelis*, acerbus, I, 33. - Integri et indomiti, *nondum victi*, A. 31.

Ioducere cum infinit. XII, 9; - seditioem, II, 15. - Ioducti, rei facti, VI, 7. - Ioducta dubitatio, *recte pro Ioducta*, I, 7; *vid.* not.

Induere adulationem, VI, 42; - animum magnam, XI, 7; - artibus bonis animum, XV, 45; - diversa, *vid.* diversus;

- munia ducis, I, 69; - habitum vocesque dolentium, IV, 12; VI, 20; - proditorum et hostem, XVI, 28;

- hostilia, XII, 40; - seditionem, II, 15; - falsos pavores, II, IV, 38. - Induere alicui spiritus hostiles, II, IV, 57; - societatem alicuius, XII, 13; - speciem iudicis, XV, 69. - Qualem diem ioduisset, *qualis quoque die fuisset*, VI, 20. - Induta dubitatio, *prave pro Ioducta*, I, 7; *vid.* not.

Indurare vultum, II, II, 46.

Indurescere: induerunt pro eo uiles, *perituri fide eum fovebat*, II, III, 61.

Industria quietas, *vid.* quietus.

Indutui quam gerebat vestem, XVI, 4.

Iuediam destituere, VI, 48.

Inermis senectus, *sine liberis*, VI, 51. - Inermes legati,

sine exercitu, II, II, 81; - provocius, *ubi nulli sunt exercitus*, II, I, 12, 16; II, III, 5.

Iocers otium, XII, 49.

Iocst adulatio amicis, II, 12; - auctoritas consiliis, II, II, 18; - crimen adulationis, species malignitati, II, I, 1; - conscientia ei, II, IV, 41; - notitia moris nostri, XV, 31, - imago facuodine patrone, III, 34; - tarditas ac fiducia, II, II, 11. - Inerat ei, vitare, etc. *solutus erat*, IV, 58.

Iocexpertus bellis, II, I, 6; II, II, 75. - Iocexperta illis supplicia, I, 59.

Inexplicabile bellum, *perpetuum*, III, 73.

Iofamia flagitii, XVI, 26. - Iofamia insigillat fuit, III, 70. - Iofamia et rubore tempus agere, *rubore ob infamiam*, II, IV, 62.

Iofamis corpore, I, 73; - malicriter ob libidines, XIII, 30. - Iofamia loca, *intell.* ob *impuritatē aëris*, II, II, 93. - Iofamis gratia, II, III, 6.

Iofantiae Domitiae asuere dracones, XI, 11. - Iofantiam Romuli et Remi texit arbor per DCCCL acoos suos, XIII, 58.

Iofectus artibus hostium, II, 2; - alimonio, cultu, omnibus externis, XI, 16. - Iofecti quasi valetudine aut contactu, VI, 7. - Iofectus blaudimotus epistolae, II, I, 74; - pro mixtus, G. 4; ubi Germani dicuntur nullis aliarum gentium connubiis infecti.

Inicisare pro infestare, VI, 34; - bello regionem, XIII, 37. - Inicisantibus Diis, XIII, 41.

Inicisse iactatus, V, 3.

- In**sensus pro *infestus*, XI, 1. - *Infensa* valetudo, XIV, 55. - *Infensum* servitium, I, 81. - *Infensos* habere homines, IV, 33.
- In**fernus aspectus, *infernalis*, G. 43.
- In**ferre castris aliquem, *inducere*, XI, 35; - exercitum populo, IV, 73; - ictum venis, V, 8; - semina arvis, XIII, 54; - odin, *ad coniurationem asferre*, XV, 49. - inferant potius opes suas, quam separati habeant, XI, 24. - *In*fertor eques, *impetum facit in hostes*, II, 17.
- In**festus: infesto ictu appetere aliquem, H. III, 85. - *In*festis mucronibus coactus, *ibid.* - *Infesta* tabo humus, H. II, 70. - *Ad infesta* transgredi a decoris, *infestare*, *quem ante turpiter colueris*, III, 66. - *Infestae* saxis abruptis insulae, II, 24.
- In**fidus inter Parthorum et Romanorum opes, II, 3.
- In**finitivus pro *imperfecto*, H. III, 49, 53; H. IV, 11, 29, 42, 46, 54, 62, 81, 84; A. 18, 19.
- In**fixum erat vetandi, XV, 5.
- In**formare sapientem, *describere*, O. 31.
- In**formis exitus, VI, 49; - *sors, opp. magnificae*, XII, 37.
- In**fra: ut multum *infra*, ceteros despectare, II, 43. - *Infra* caelum et sidera cadit nox, A. 11; v. *not.* - *Infra* libertos ingenium, *eorum potentiae subiectum*, XIII, 2.
- In**frequentia locorum, *ex inopia incolarum*, XIV, 27.
- In**fringere dicta alienius, *contra eius instituta facere*, I, 77; - *tributa, detrectare*, II, IV, 57; - *veritatem*, II, I, 13; - *ferociam, scil. suam, remittere a ferocia*, XI, 19. - *In*fracta fama, H. II, 22; - *potentia*, XIII, 12; XIV, 13; - *tributa*, H. IV, 57.
- In**fructuosa militia, I, 17; H. I, 51; - *laus*, O. 9.
- In**gemere agris, G. 46.
- In**genium absurdum, XIII, 45; - *amoenum*, II, 64; XIII, 3; - *avidum famae malae*, II, 28; - *celebre inter accusatores, ibid.* - *promptum*, I, 23; - *pro invento, artificio*, H. III, 28; - *aulae Neronianae, apparatus*, H. II, 71; - *montis*, H. II, 4. - *In*genium illustre dare studium, H. IV, 5; - *imbuere caedo nobili, de accusatore iuvene*, H. II, 42; - *proferre*, XVI, 29; - *propitiare, vid. suo loco*. - *In*genio cimetator, XV, 1; - *debilis*, H. IV, 62; *vid. not.* - *non absurdus*, II, III, 62; - *sollers*, I, 53 (*haec omnia pro ablat.*) - *In*genio ducum quietae res, *prout illi erant, vel operum eorum*, XIII, 53. - *In*genio eius paratum virus, XII, 66. - *In*genio incolarum tuta urbs, H. III, 57; *vid. not.* - *locorum tutari se*, VI, 41; - *suapte pretere honesta, sponte*, III, 36; *vid. not.* - *suone an servitii?* XII, 30; - *suo tantum uti*, VI, 51. - *In*genia decora, I, 1; - *deterrentur adulatione, ibid.* - *cessere, vid. cedere*; - *nocturnum, libidines exquisitae*, XVI, 20. - *In*genia dominorum expectare, *ut paratus sis subire, quicquid illis risum fuerit*, II, IV, 32; - *punire*, IV, 35. - *In*geniorum libidinem

- exercere acerbis et procaci-
bus scriptis, V, 4. - Ex in-
genio quisque vel demat, vel
addat fidem, G. 3. - Inge-
nio alicuius uti, *scil. oratoris*
ad scribendas orationes, etc.
quibus utare, H. I, 90.
- Ingens rerum, II, IV, 66; - fidu-
cia rerum, II, II, 4. - Ingentes
termini, II, II, 78.
- Ingenuitatis iudicium perpetra-
tum, *assertus in libertatem*,
XIII, 27.
- Ingerere vulnera, I, 65; II, III,
85; - pro *inulcare*, *erebro*
commemorare, II, 79, *extr.* -
pro *offerre*, *obtrudere*, I, 72; -
nomen a populo saepius inge-
stum, *scil. per exclamationem*,
I, 72.
- Inglorius auxiliator, *spernendus*,
VI, 37; - militiae, II, III, 59.
- Ingrate ferre aliquid, *non remu-
nerari*, H. I, 52.
- Ingravescit falsis (rumoribus)
malum, II, III, 54.
- Ingressi pro *aggredi*, VI, 4; -
defensionem, XI, 2; - famam,
O. 11; - forum, *de die tirocinii*,
III, 29.
- Ingressus hostiles interciperi
praesidiis, XV, 3; *vid. not.*
- Ingruere, *irruere*, *aggredi*, *de*
hostibus, I, 27; II, 11; H. III,
34; - *de accusatoribus*, III, 50;
VI, 38; - pro *appropinquare*,
instare, XII, 12. - Ingruit da-
mnatio, *fit, decernitur in quem*,
IV, 35. - Ingruentium domi-
nationum provisor, XII, 4.
- Inhabilis ad parendum, II, II, 87.
- Inhabilis labori, II, III, 59. -
Inhabile hostibus, A. 36.
- Inhiare hortis, XI, 1; XII, 59.
- Inhibere mortem, *prohibere ali-
quem a morte sibi inferenda*,
XV, 64.
- Inhonora signa militum, H. IV,
62.
- Inhorrere: domus inhorruerat,
aegre ferebat, fremebat, XI,
28.
- Inhumana via, *humili et insolenti*
adulatione ornata, II, II, 70.
- Iniectu vestis opprimi, VI, 50.
- Iniquitas: ad iniquitates obtinen-
das, H. II, 84.
- Inire, *absolute*, pro *ingredi ur-
bem, scenam*, III, 10; XV, 32;
- convivium affluentius, XV,
54; - formam vitae, I, 74; -
honorem, II, 53.
- Initium, pro *caussa*, seu *epilog.*,
XVI, 10; - pro *occasione, mo-
do rei gerendae*, XV, 51, *init.*
- Initium coeptum, H. II, 79; -
inchoatur, G. 30; - ortum, II,
1; H. III, 44. - Initio altiore
repetere quid, H. II, 27. -
Initia fastigii, III, 29; -
struere, II, II, 1. - Initia
aeria in servandis decretis,
VI, 17; - pugnarum peores eos,
G. 31. - Initia Tiberii audita,
eum principem factum, I, 16.
- Initiiis acerbis coeptum men-
dacium, II, II, 72; - mollibus
prolatum bellum, XIII, 34.
- Iniucundus, *opp. comi*, A. 22.
- Iniuria et invidia turbat res, ani-
mos vulgi, *ira ex iniuria et*
indignitate, XII, 69. - In-
iuria cognitus mihi, II, I,
1. - In nullius iniuriam, II,
II, 20. - Iniuriae Deorum
Diis curae, I, 73; - ange-
bantur adversus omnes, XIII,
24. - Iniurias accendere, *os-
ferre*, *largiri reipublicae, vid.*
uis loeis. - Ad iniurias mi-
nores efferri, XV, 20. - Per
iniurias matris exercere im-
perium, XIII, 14. - Iniuria
virtutum, A. 9.
- Inlicere, *vid. illicita*.

- Innat mari classis, I, 70.
 Innecti cervicibus, *cas amplecti*, II, II, 46. - Innexus domui alicuius per affinitatem, VI, 36; II, IV, 68; - conscientiae matris, III, 10.
 Inniti cum ablat. XV, 60. - Innituntur ei secreta principis, III, 30. - Innixus amicitiae (*leg. innexus*), XVI, 14; - nullis testibus innixus, XV, 31.
 Innocens socordia cuius est, qui metu nihil turbat, II, I, 56.
 Innocentia segnis, *vid. segnis*. - Innocentiam (aut poenitentiam) Dii dent militibus, II, IV, 58; - donare alicui, A, 45; *vid. not.*
 Innoxius consulatus, II, II, 60. - Innoxia affinitas, XVI, 29; paupertas, XIII, 34. - Innoxium iter, H, IV, 20.
 Inopia rei numariae, VI, 17; - veri, *ignoratio*, H, I, 35. - Inopia hominum, pro *inopia*, *defectu ingeniorum*, O, 28.
 Inops, in quo nil auxilii est, III, 32.
 Inoritur memoria, XI, 23.
 Inquires agebat Germanus, I, 68; - moribus, VI, 18; - ploratibus dies, III, 4.
 Inquietare victoriam, II, III, 84.
 Inreligiose dicere, *violare maiestatem*, II, 50.
 Insatiabiliter parare aliquid, IV, 38.
 Inscitia erga domum suam, II, 25; - reipublicae ut alienae, II, I, 1. - Inscitiae fidem parare, *probare se ignarum coniurationis*, XV, 58. - Per inscitiam ceterorum occidi, *illis ignavis*, H, I, 54.
 Insectari contumaciam alicuius, IV, 12. - Insectari aliquem irrisu et verberibus, I, 20.
 Insectatio in aliquem, H, III, 53. - Insectationibus petere aliquem, II, 55.
 Insenescere negotiis iisdem, IV, 6.
 Insequi vestigiis, *scil. hostes*, A, 26. - Pro insectare, *vituperare*, O, 4, 21.
 Inserere nobilitatem suam magnis nominibus, VI, 2; - se fortunae, *per occasionem turbarum aspirare ad eam*, H, II, 61; - nomen famae, O, 10.
 Inservire amoenitati hortorum, *indulgere*, XVI, 26. - Inservientes reges, *clientes adiuvantes*, H, II, 81.
 Insidere insulam nominibus et molibus XII villarum, IV, 67. - Insidere Rhenum, H, IV, 73. - Insidere aram, *de supplice*, III, 61; - arcem milite, H, III, 69. - Insidens capulo (gladii) manus, II, 21. - Insedit fastigio apum examen, XII, 64. - Insessum diris avibus Capitolium; XII, 43.
 Insidiae cooriuntur, H, II, 24; - occultae, H, III, 68. - Insidiarum ordo, XIV, 24; - remedium, si non intelligerentur, XIV, 6. - Insidiis illicere aliquem, IV, 31. - Insidiis opportunus, *passive*, IV, 60; - incautus, XI, 26; - ordo compositus, XV, 53.
 Insidiantibus casum aperire, IV, 50; *committere ut insidiatores aliquid audiant, efficiant*.
 Insigne corpus, II, 36. - Insignes centuriones, *primorum ordinum*, IV, 73. - Insignia armorum argento decora, H, I, 57. - Insignibus lugentium abstinere, II, 82. - Insignis dedecore, III, 65; - conlu-

- melius, H. II, 48; *vid. Ind. rerum*.
 Insuperior infamia, III, 70.
 Insistere munimentis pluribus, I, 3; - *naque in exitum alicui*, II, 62; - *destinatis*, III, 42; - *curriculo quadrigarum*, XIV, 14; - *membris nequibat*, XV, 57; *crudelitati*, XVI, 25; - *caedibus*, II, 21, - *spei*, H. II, 46.
 Insita adhuc oculis exercituum caedes, XV, 29; - *natura mortalius*, *vid. natura*.
 Insociabilis, *implacabilis*, IV, 12; - *non aptus societati consiliorum*, XV, 68.
 Insolens bellorum, H. I, 87; - *contumeliarum*, *intolerans*, VI, 34.
 Insolentia nostri imperii, III, 38.
 Insonnis et pervigil (*illud inviti, hoc volentis*), I, 65.
 Insons claritudo virtutum, XV, 65.
 Inspicere, *proconspicere*, II, II, 6.
 Instabilis ad gradum locus, I, 64.
 Instar: quod erat municipii instar, I, 20. - *Principes instar Deorum esse*, III, 36.
 Instare coeptis, H. III, 52; - *famae*, A. 18; - *cum infinit.* XI, 34. - *Instat aetas virginum, pascit maritum*, VI, 15; - *donativum ei, solvendum erit*, H. II, 94; - *metus iis*, H. II, 52. - *Instantior cura, magis urgens*, II, 55; II, IV, 83. - *Instantia futura*, H. III, 36. - *Instantius concurrere*, VI, 35.
 Instaurare sacrum, *facere*, II, II, 70.
 Instigare in arma, - H. I, 73.
 Instigator, II, I, 38.
 Instigatrix, H. I, 51.
 Instinator sceleris, H. I, 22; - *belli*, H. IV, 83.
 Instinctus, *irritatus*, A. 35. - *Concitus et velut instinctus, isboreus*, *de poeta*, O. 14.
 Instinctu et furore flagrare, II, 11, 46; *vid. not.*
 Instituire facinus, *de moris mali auctore*, II, IV, 25. - *Institutum pro institutis*, III, 30. - *Instituto flaminum nihil de mutare*, IV, 16.
 Instruere necusationem et crimina, III, 74; *vid. not.* - *agere*, H. II, 22; - *pericula illustribus*, XIV, 11; - *triumphum, ornare, capto rege hostium*, H. III, 45. - *Instructus doctoribus, scil.* a, XIV, 52. - *Instructa ut omnis aetas sit, scil. exemplo*, H. IV, 42. - *Instructi ordinibus et subsidiis*, II, 80.
 Instrumentum matrimonii principalis, H. I, 22. - *Inter instrumenta regni Locusta, venefica*, XII, 66.
 Innuascere pro *assuascere*, II, 45; XI, 3.
 Insulae et domus, VI, 45.
 Insultare aquis, *dicuntur nantes per voluptatem, etc.* II, 8; - *patientium alicuius*, IV, 59.
 Insumere pro *assumere*, VI, 32; *sed vid. not.* - *animum interficiendi domini*, XIV, 44; *vid. not.*
 Insurgunt opes romanae, XI, 16; - *silvae*, II, 16. - *lursurgere pro surgere*, G. 39.
 Intacta seminibus belli civitas, III, 41. - *Intactum regnum*, XV, 37.
 Intectus sibi, IV, 1. - *Intecto corpore, nudo*, II, IV, 46; 77; V, 22.
 Integer: *integra plebs, opprobriosa et flagitiosa*, H. I, 4; - *quies, non turbata*; II, 11, 4. - *Integrum iudicium*,

- III, 8; - inter duos tenere, *ad neutrum inclinare*, III, 56. - Integrum se alicui praeberere, II. IV, 52. - In integro vita eius est, *nihil adhuc adversus eum tentatum*, II. IV, 50. - Integri a dominatu parthico, VI, 34; - a conurratione, XV, 52. - Integrae offensiones, III, 24; - opes, *opp. ademptis*, XV, 71.
- Intellectus: intellectum ac vocabula habent apud Germanos ver, aestus, G. 26; *vid. not.* - Intellectum rerum cognoscere, O. 31; - dissimulare alicuius rei, XIII, 38. - Intellectu et iudicio transferre se ad aliquid, O. 19.
- Intelligere discrimen (suum), IV, 52; - signum mortis, *aliquid ut s. m.* VI, 40. - Intelligere talia, mos illis, H. IV, 83.
- Intemerata (a) seditione modestia, I, 49.
- Intemperanter accipere nuntium, *nimio gaudio et aperto*, II, 75. - Intemperanter demissa, XIII, 15.
- Intemperantia civitatis destinandi multos (imperiis), H. II, 1.
- Intemperies militum, *immodestia*, II. I, 64.
- Intendere gloriam, *augere, cumulare*, IV, 26; - largitionem; H. I, 24; H. II, 54; - aliquo, *ad consilium applicare animum*, II, 6; - pro tendere, III, 37; - animam miraculis, II, 61; - discrimen capitis alicui, G. 12; - exitum, V, 4; - lusus (*sic luxus*) principis, XIII, 20; - manus, pro *intendere*, IV. 3. XIII, 14; - *item pro inire alicui velle*, I, 65. - *Intendere metum*, I, 28, 39; XIII, 47; - morem antiquum per sacritium, *acerbiorum reddere*, XIV, 45; - negotiis sese alienis, *inmiscere*, XI, 7; - probra et minas, III, 36; - vera, *ad invidiam augere*, II, 57. - Intendit arcere cos, *conatur*, II. II, 12; - petere Cremonam, H. II, 22. - prout intendisset animum, prout aut industrius, H. I, 49. - Intentus ad curas, IV, 67. - Intentus Macedoniae, *de praeside*, V, 10; - sermonis ac vultu, *cautus*, VI, 50; - Nummi, *ad sedem Dei conversus*, H. IV, 82. - Intenta cura, IV, 72; - custodia, H. IV, 28. - Intention metui, XVI, 8; - pretia alimentorum, H. I, 83. - Intention adesse ludis, XI, 11.
- Intentare manus, I, 27; - verberibus, *vid. verbera*; - probra ac verbera (*om. cui*), XII, 47.
- Intentio: suspicatus ex ipsa intentione, *scil. vultus*, O. 14.
- Inter, pro *apud*, II, 85; IV, 2, 16; XI, 10; XII, 61; H. I, 1, 34; - pro *cum*, XV, 23; - pro *in*, *cum ablat.* I, 64; II, 32, 38; XI, 26, 37; H. II, 23; H. III, 3, 40; H. IV, 12; - pro *per*, I, 32; XIV, 33; - *ambiguitati, dubitationi, et varietati exprimendae eleganter inservit*, II, 3, 66; IV, 50; VI, 46; XII, 32; H. I, 50; H. II, 10, 95; H. III, 39; H. IV, 59 (*cf. singula verba dubitandi, deliberandi, etc.*) - Inter bona et mala mixtas, VI, 51. - Inter secreta convivii legitur, H. II, 57. - Inter accolae secunda genus, *scil. ma-*

- melius, H. II, 48; *vid. Inst. rerum*.
 Insignitor infamia, III, 70.
 Insistere munimentis pluribus, I, 3; - usque in exitum alicui, II, 62; - destinatis, III, 42; - curriculo quadrigarum, XIV, 14; - membris perquibat, XV, 57; crudelitati, XVI, 25; - caedibus, II, 21, - spei, H. II, 46.
 Insita adhuc oculis exercituum caedes, XV, 29; - natura mortalibus, *vid. natura*.
 Insociabilis, implacabilis, IV, 12; - non aptus societati consiliorum, XV, 68.
 Insolens bellorum, H. I, 87; - contumeliarum, intolerans, VI, 34.
 Insolentia nostri imperii, III, 38.
 Insomnis et pervigil (*illud in-viti, hoc volentis*), I, 65.
 Insons claritudo virtutum, XV, 65.
 Inspicere, pro conspiciere, II, II, 6.
 Instabilis ad gradum locus, I, 64.
 Instar: quod erat municipii instar, I, 20. - Principes instar Deorum esse, III, 36.
 Instare coeptis, H. III, 52; - famae, A. 18; - cum infinit. XI, 34. - Instat aetas virginum, poscit maritum, VI, 15; - donativum ei, *solvendum erit*, H. II, 94; - metus iis, H. II, 52. - Instantior cura, *magis urgens*, II, 55; H. IV, 83. - Instantia futura, H. III, 36. - Instantius concurrere, VI, 35.
 Instaurare sacrum, *facere*, II, II, 70.
 Instigare in arma, - H. I, 73.
 Instigator, H. I, 38.
 Instigatrix, H. I, 51.
 Instinctor sceleris, H. I, 22; - belli, H. IV, 83.
 Instinctus, irritatus, A. 35. - Concitatus et velut instinctus, *instinctus, de poeta*, O. 14.
 Instinctu et furore flagrare, II, II, 46; *vid. not.*
 Instituire facinus, *de moris mali auctore*, II, IV, 25. - Institutum pro institutis, III, 30. - Instituto flaminum nihil de-mutare, IV, 16.
 Instruere accusationem et crimina, III, 74; *vid. not.* - aggerem, H. II, 22; - pericula illustribus, XIV, 11; - triumphum, ornare, *capto rege hostium*, H. III, 45. - Instructus doctoribus, *scil. a*, XIV, 52. - Instructa ut omnis setas sit, *scil. exemplo*, H. IV, 42. - Instructi ordinibus et subsidiis, II, 80.
 Instrumentum matrimonii principalis, H. I, 22. - Inter instrumenta regni Locusta, *venefica*, XII, 66.
 Insuescere pro assuescere, II, 45; XI, 3.
 Insulae et domus, VI, 45.
 Insultare aquis, *dicuntur nantes per voluptatem, etc.* II, 8; - patientiam alicuius, IV, 59.
 Insumere pro assumere, VI, 32; *scd vid. not.* - animum interficiendi domini, XIV, 44; *vid. not.*
 Insurgant opes romanae, XI, 16; - silyae, II, 16. - Insurgere pro surgere, G. 39.
 Intacta seminibus belli civitas, III, 41. - Intactum regnum, XV, 37.
 Intectus sibi, IV, 1. - Intecto corpore, *nudo*, II, IV, 46, 77; V, 22.
 Integer: integra plebs, *opp. sordidae et ilagitiosae*, II, I, 4; - quies, *non turbata*; II, 4. - Integrum iudiciu,

- III, 8; - inter duos tenere, *ad neutrum inclinare*, III, 56. - *Integrum* se alicui prae-
bere, II, IV, 52. - In inte-
gro vita eius est, *nihil adhuc*
adversus eum tentatum, II,
IV, 50. - *Integri* a dominatu
parthico, VI, 34; - a con-
iuratione, XV, 52. - *Integrae*
offensiones, III, 24; - *opes*,
opp., *ademptis*, XV, 71.
- Intellectus**: intellectum ac vo-
cabula habent apud Germa-
nos ver, aestas, G. 26; *vid.*
not. - *Intellectum* rerum co-
gnoscere, O. 31; - dissimu-
lare alicuius rei, XIII, 38. -
Intellectu et iudicio transferre
se ad aliquid, O. 19.
- Intellegere** discrimen (suum),
IV, 52; - signum mortis, *ali-*
quid ut s. m. VI, 40. - In-
tellegere talia, mos illis, II,
IV, 83.
- Intemerata** (a) seditione mo-
destia, I, 49.
- Intemperanter** accipere nun-
tium, *nuntio gaudio et aperto*,
II, 75. - *Intemperanter* de-
missa, XIII, 13.
- Intemperantia** civitatis destina-
di multos (imperio), H. II, 1.
- Intemperies** militum, *immode-*
estia, II, I, 64.
- Intendere** gloriam, *augere, cu-*
mulare, IV, 26; - *largitio-*
nem; H. I, 24; H. II, 54;
- aliquo, *ad consilium ap-*
plicare animum, II, 6; - *pro*
tendere, III, 37; - *animu*
miraculis, II, 61; - *discrim-*
inen capitis alicui, G. 12; -
exitium, V, 4; - *lusu* (seu
luxu) principis, XIII, 20;
- *manus*, *pro intendere*, IV,
3, XIII, 14; - *item pro in-*
icere alicui velle, I, 65. -
- *Intendere metum*, I, 28,
39; XIII, 47; - *morem an-*
tiquum per saevitiam, acer-
biorem reddere, XIV, 45; -
negotis sese alienis, inveni-
scere, XI, 7; - *probra et mi-*
nas, III, 36; - *vera, ad in-*
vidiam augere, II, 57. - In-
teudit arcere eos, *conatur*,
II, II, 12; - *petere Cremo-*
nam, H. II, 22. - *prout in-*
teodisset animum, pravus aut
industrius, H. I, 49. - In-
tentus ad curas, IV, 67. -
Intentus Macedoniar, *de prae-*
sider, V, 10; - *stramone ac*
vultu, cautus, VI, 50; - Nu-
mini, *ad sedem Dei conver-*
sus, II, IV, 82. - *Intenta*
cura, IV, 72; - *custodia*, II,
IV, 28. - *Intention* metu,
XVI, 8; - *pretia alimento-*
rum, H. I, 83. - *Intentius*
adesse ludis, XI, 11.
- Intentare** manus, I, 27; - *ver-*
beribus, vid. verbera; - *pro-*
bra ac verbera (om. cui),
XII, 47.
- Intentio**: *suspensus ex ipsa in-*
tentione, scil. vultus, O. 14.
- Inter**, *pro apud*, II, 85; IV, 2,
16; XI, 10; XII, 61; H. I,
1, 34; - *pro cum*, XV, 23;
- *pro in, cum ablat.* I, 62;
II, 32, 38; XI, 26, 37; H. II,
23; H. III, 3, 40; H. IV, 12;
- *pro per*, I, 32; XIV, 33; - *am-*
biguitati, dubitationi, et vari-
etati exprimendae eleganter in-
servit, II, 3, 66; IV, 50; VI,
46; XII, 32; H. I, 50; H. II,
10, 95; H. III, 39; H. IV, 53
(*cf. singula verba dubitandi,*
deliberandi, &c.) - *Inter bo-*
na et mala mixtus, VI, 51.
- *Inter secreta convivii lar-*
gitur, H. II, 57. - *Inter ac-*
colas secunda gens, scil. ma-

- xime*, II. IV, 50. - Inter hostes rarum, I, 39. - Inter spectacula, *ludis*, in *ludis*, III, 31.
- Intercedere imaginibus, *improbare*, ut *ponantur*, A. 46. - Intercedunt prodigia, XIV, 12.
- Interceptor donativi, II. III, 10.
- Intercedit commercium sortis humanae, VI, 19; *vid. not.*
- Intercipere gesta per alios, A. 22; *vid. not.* - Intercipere ingressus hostiles praesidiis, XV, 3. - Intercipi naufragio, XIV, 2; - veneno, III, 12; A. 43. - Intercepti in cubilibus impetu squarum repentino, II. I, 86.
- Interesse ludis, *de histrionibus*, I, 73; - exercitui, *de militibus ex quibus compositus*, II. III, 33. - Interesse in ordine, *scil. senatorio*, XIV, 43.
- Interfici balacis, II, 16.
- Interiacere multa sermone latino, II, 10.
- Intericere equiti peditem, II. III, 79; - arma militum, *tumultuantibus*, XII, 54; - minas, I, 23. - Interiecti lictores, *intervenientes*, XVI, 32.
- Interiectu noctis, *nocte interposita*, VI, 39. - Interiectum dierum paucorum petere, III, 67.
- Interim, *per aliquod tempus*, I, 5.
- Interior potentia, *maior*, II. I, 2; *vid. not.* - Interiorces, *longius a mari habitantes*, II, 24.
- Interitus, *plur.* XVI, 3.
- Internatus: *baghas saxis internatas*, H. IV, 60.
- Internus pavor, *de interno statu reipublicae*, IV, 79. - Internae caedes, II, 2.
- Interponere arma (sua) certantibus, XII, 29.
- Interpretari aliquem calidum et simulatorem, XIII, 46; - famam, A. 40; *vid. not.* - iussa ducum, II. II, 39; *vid. not.* - pro *confecto bello*, III, 74; - sibi aliquid, *ut de se praedictum*, H. V, 13. - Interpretantur alii modestiam (*i. ut mod.*), multi quia diffideret; quidam, *ut degeneris animi*, IV, 38; - *diversi, diverse*, II, 73 (*ibid. est, pro rationem reddere*). - Interpretando accendere iniurias, *exaggerando, reputando*, A. 15.
- Interpretationem trahere hoc illuc, *prave*, loco *ablat.* H. III, 3. - Interpretatione romana, Denm vocant Castorem, G. 43. - Interpretationes delatorum, *artes et calumniarum cuncta ad crimen maiestatis detorqueundi*, III, 25.
- Interrogare per cruciatus, II. II, 13; - per tormenta, II, 30; - tormentis, III, 67; - simulacrum Apollinis, XII, 22; - voces volatusque arum, G. 10; - repetundarum, XIV, 46; XVI, 21. - Interrogari facti *cuius*, XIII, 14.
- Interrumpere pontes, II. I, 70; - venas, XVI, 15. - Interruptae voces, I, 65.
- Interscindere venas, XV, 35.
- Interstincta medicaminibus facies, IV, 57.
- Intervenire gloriae alienae, II. IV, 85.
- Intervertere pecuniam, *absumere*, II. II, 95. - Intervervae res patrum, XVI, 10.
- Intervisere manipulos, I, 69.

- Intestabilis, detestabilis**, VI, 40, 51, *extr.*
Intestatus, intestato mortuus, II, 48. - **Intestatis rata lex**, II, 11, 62.
Intimi libertorum, XV, 35; - medicorum, A. 43; - questus, III, 36. - **Intima Africae**, III, 73; - **caussa**, I, 53.
Intolerans, intolerabilis, XI, 10.
Intonare vitæ caelibi, XII, 1; *vid. not.*
Intorquere pila, XIV, 36.
Intra iuventam, non egressus iuventam, II, 71; - **ereptus**, II, 41. - **Intra paucos libertos domus, pauci liberti in domo erant**, IV, 7. - **Intra unum damnum stetit vis tanta, non intulit, nisi unum damnum**, III, 72. - **Praeturam intra stetit, non excessit praeturam**, III, 75.
Intrare mare, II, 5; - **viam**, XI, 32. - **Intrat pudor et gloria milites**, I, 43; - **metus**, I, 39.
Introire domum, de privigno, VI, 51.
Introspicere felicitatem aliorum aegris oculis, II, 11, 20.
Intumescit motus, I, 38; - **vox plenior et gravior percussu**, G. 3.
Inturbidus externis rebus annis, III, 52.
Intus ruere, pro intro, II, I, 35.
Intutae latebrae, in quibus aliquis iam deprehensus, I, 38. - **Intuta amicitia, periculosa**, II, 42. - **Intutum defendentibus oppidum, ad defendendum**, XIV, 33.
Insulta interfectoibus mors Drusi, IV, 12.
Inunibrat vespera, II, III, 19.
Invadere in aliquem, I, 32; - **genus alicuius**, XII, 47; - **nomen regium**, H. V, 9. - **Invadit biduo MM. stadiorum**, XI, 8. - **Invasit torpedo animum**, II, III, 63. - **Invasit eum minaciter, increpuit**, II, I, 33. - **Invasit eos, cur nunc silerent, tumultuose interrogavit**, VI, 4; - **exercitum, imperium et regimen exercitus**, II, IV, 68.
Invalidus, aegrotus, VI, 47. - **Invalidi ignes**, I, 65.
Invehere Oceano milites, II, 23.
Invenire perniciem sibi aliisque, I, 74. - **Iuventa Britannia, tota peragrata, cognita**, A. 33.
Inventionis electio, O. 23.
Intervertere dicta alicuius, alia verbis exprimere, XV, 63.
Invicem hostilia cuncta, II, III, 46.
Invidere cum accusat. rei, I, 23; *vid. not.* - **exemplo, impedire invidere, quo minus ab aliquo edatur**, XV, 63; - **operi, eodem modo**, XIII, 53. - **Non inviderunt nobis spectaculo Dii**, G. 33.
Invidia, pro vocibus et querelis invidiosis, IV, 53; XI, 34; XV, 19; XVI, 10; - **crebrescit, vid. crebrescere**; - **praesentium (ex facinoribus, quae nunc parabantur) spreta**, XII, 67. - **Invidiae initium, scil. faciendae alteri, vid. not.** IV, 52. - **Invidiam adire, vid. adire**; - **intelligere, quam invidiosa tibi res sit**, XIII, 15; - **regerere, vid. regerere**. - **Per invidiam patris aggressi eum accusatores**, XIII, 43. - **Invidia nova complere aliquid, vid. complere**. - **Invidia culpam velare, morte sponte sumpta, principi invidiosa**, VI, 29. - **Invidia**

- unius (*scilicet*) peccatur ob omnibus, III, 53. - Cum invidia esse, II, I, 16. - Invidiam serere in alios, II, II, 86.
- Invidiosae opes, XIV, 47.
- Invisitata species, II, II, 50.
- Invitare arma utraque, *ad utrasque partes inclinare*, XIII, 34. - Invitatus ad fidem observandam, *corrupte*, *vid. not.* II, I, 87.
- Invocare arma romana adversus hostem, II, 46; - auxilia libertati, XV, 59. - Invocare Deos, devotiones, etc. *per syllepsin*, pro adhibere, XVI, 31; - *leges, de accus.* II, 71.
- Involat animos cupido, I, 49.
- Involavere hiberna, II, IV, 33.
- Involvere hostes igni suo, XIV, 30; *vid. not.* - Involvi fraudibus, XVI, 32. - Involvitur iniquitas aliqua, *inest*, III, 63. - Involvuntur cuncta pari violentia, I, 70.
- Locus: licentia loci, *de conviviis*, G. 22.
- Ipsae de principe, XV, 71; *vid. not. add. c.* 74; - ipsi, *opp. urbi*, II, III, 57; *vid. not.* - Ipsae legiones, *opp. inde praemissis*, H. II, 11.
- Ira cladis, *ob cladem*, XIII, 57; - adversus aliquid, XIV, 1; - *vanescit, vid. vanescere*; - militum incubuit in eum, II, III, 10. - Irae properus, XI, 26; - occasione, *vid. occasio*. - Irae destinare unum, *vid. destinare*. - Iram meditari, I, 4. - Irae civiles, *civium inter se*, I, 43; - retinere, I, 45; - revolvit animus, IV, 21; - premere pro *reprimere*, H. IV, 72.
- Iracundia exercitus in eum exarserat, H. I, 57; - *pro ira*, II, I, 66; II, 64; IV, 11. - Iracundiam iniquam ulcisci, H. II, 100. - Iracundiae parentum ferendae, XIV, 4.
- Ire contra *opp. cunctatione bellum tractare*, VI, 44; - *adversus hostem*, H. II, 14. - Eundi aut remanendi ambitus, II, I, 19. - Itura in perniciem odia, V, 11. - Ibi servatus in periculum (reipublicae), interfectus in exemplum, III, 50. - It in melius valetudo, XII, 68.
- Irreperere animos, IV, 2; - *penitus (absolute, scilicet in gratiam principis)*, XIII, 12. - Irreperit paulatim venenum, *per corpus deditur*, IV, 8. - Irrepunt inagistri dominationis, H. II, 63.
- Irreverentia, XIII, 26; H. III, 51.
- Irrevocabilis natura, *implacabilis*, A. 42.
- Irridere facetiis, V, 2.
- Irrisu insectari, I, 20. - Irrisus pueri, XIII, 15.
- Irritamenta gulae, H. II, 62; - *pocis*, A. 20.
- Irritare exitium, *sibi accelerare*, XIII, 1; - *proclium*, H. II, 24. - Irritari supplicis, *ad supplicia*, VI, 19.
- Irritationes conviviorum, G. 19.
- Irritus discessit, *infectis rebus*, I, 59; - *assidet*, H. II, 22; - *legationis*, H. IV, 32. - Irritam praedam militibus efficere, *ut non multum inde fructus aut lucri capiant*, H. III, 44. - Irritum aliquem ludificari impune, III, 21. - Irriti revertere, XV, 7. - Irriti hostes, A. 22; - *remittuntur*, A. 25; - *stabiunt*, H. III, 20. - Irritae offensio-

- nes, *vid.* *offensiones*. - Irrita prodigia, XIV, 12.
- Irrigare in aliquem poenam, VI, 7.
- Irrumpere quietem alicuius, *interpellare*, IV, 67; - stationes hostium, H. III, 9; - in aliquem, *de accusatore*, VI, 16; - pro *erumpere* vel *irruere de colle*, H. II, 15; - Marsos (provinciam), II, 25; - convivium, *vid.* *convivium*; - ad Moesiam, *vid.* *ad*.
- Is, eius, *additum contra morem Tac.* XIV, 51; *vid.* *not.* sic, *ibid.* 59, 62; - *redundat eum*, *ibid.* 51. - In eo, XVI, 34. - Ei, cum pro *semet*, H. II, 9. - Ea contumelia paratur, *per eam rem*, XI, 6. - Id auctoritatis nemo aderat, XII, 18. - Id corpus, pro *eorum*, XIII, 22. - Id temporis, pro *eo tempore*, XIII, 18. - Eo, pro *ideo*, VI, 16, XIII, 41, 54; H. IV, 34; A. 28; G. 28, 41, 44. - Eo flagitiorum venit ludicrum, IV, 14.
- Istuc scelus imminet, pro *ab istis*, I, 42. - Non preces sunt istuc, II, 38.
- Ita natus, *co loco*, IV, 9. - Pro itaque, IV, 15, 16; H. I, 45.
- Iter *de via ex palatio in forum*, II, 34; - ducere sermonibus, *ib.* - *opp.* hibernis adhuc Alpibus, II, 1, 70. - Belli iter, *vid.* *bellum*; - *capessendae reipublicae*, XVI, 26. - Iter acquirendae pecuniae, XVI, 17. - Iter aquarum, *de emisario*, XII, 57; - corruptum, cruciatum, *vid.* *suis locis*. - Iter penetrare, XV, 27; - pergit in viam sacram, *vid.* *pergere*. - Iter vertere, H. II, 68. - Itineri et proelio
- incedere, I, 51; - *intell.* *aptum, compositum* in itinere, in agnoscere, II, 1, 23. - Itinera audendi, II, IV, 49; - destinare bello, H. I, 61. - Itinera impervia, III, 31; - urbis, III, 4. - Itinera adversa, *quae ante progredientem sunt*, III, 42.
- Iterare tumulum, *restituere*, II, 7.
- Iubere, *constituere*, II, 69; - caedem alicuius, XIII, 15; - supplicium, *ibid.* - tributa, *imponere*, II, 60; - tributum iis iusserat, IV, 72; *vid.* *not.* - Iubere alicui ut, etc. XI, 32; *vid.* *not.* XIII, 15; - *cum infinitivo act. recte*, H. I, 38. - Non iubentur Germani, non reguntur, H. IV, 76. - Iussa aspectare, I, 4. - Iussa legis, VI, 16. - Ad iussa promptissimi, XIV, 7. - Iussa exuere, interpretari, sciscitari, *v. suis locis*; - spernere, XIV, 3.
- Iudex, sub iudice, *per iudicem*, iudicio, III, 36.
- Iudicari, pro *disceptari, discerni, de bello*: iudicatur inter eos (*inter princeps fiat*) proeliis legionum captivitatibus urbium, deditionibus cohortium, II, III, 70.
- Iudicium Tiberii anxium, I, 80; - mihi est in incerto, VI, 22. - Iudicia maiestatis reddere, I, 72; *vid.* *not.* - *integrum* inter duos tenere, *vid.* *integer*. - ingenuitatis perpetratum, XIII, 27. - Iudicium aut veritas, *hendiadys*, H. I, 31. - Iudicii mei documentum, *te non ambitione, sed iustis causis et vera aestimatione a me delectum*, H. I, 15. - Iudicio, seu iudicio, percellere aliquem, *accusator dicitur*, IV, 31. -

Iudiciorum in possessione locatus ordo equester, XII, 60.
 Iungere pontem, I, 49; - questus, IV, 63. - Iungitur adulterio matrimonium, *statim sequitur*, XIII, 45.
 Iurare in aliquem, II, I, 76; - in externa verba, II, IV, 57.
 Iurgia aut rixae, II, II, 27.
 Iurisdictionibus in iisdem habere plerosque, in provinciis, I, 80; *vid. not.*
 Ius, pro copia, libertate, II, 30; XIII, 49, 54; - dicendae sententiae adolescit, *potentia augetur*, II, IV, 48; - exuendi ordinis, XI, 25; - hominum, naturae, II, III, 51; *vid. not.* - militum, *imperium in eos*, XI, 33. - Ius libertorum, in libertos, II, II, 92. - virgarum in lictoribus praetoribus, I, 77. - Ius civium tractare, *vid. tractare*. - Ius fasque exuere, II, III, 5. - Ad ius imperii transire, *potestate uti*, II, II, 40; cf. XV, 31. - Ad ius praetoris translati Comageni, praetori subiecti, qui *cis praesset*, II, 56; - consulare, I, 1; - proconsulare, III, 23; XIII, 21; - legatorum, II, III, 80. - In ius Latii translatae nationes, XV, 32; cf. II, III, 55. - Iure aequo complecti populum romanum (reddita libertate), II, 82; III, 27. - Iure belli cadere, *vid. bellum*. - Quo iure ille receptus est, *praecedit exemplum* Rutili probatum, IV, 43. - Licitum iure, III, 24; - quod habetur Sicilia, XII, 23. - Iure suo disertum appellavit, *vid. not.* IV, 52. - Iura mittunt civitates externae Romam,

documenta sui iuris, III, 66; *vid. not.*
 Iusta indicia, idonea, II, I, 21. - Iusta loca, pro aequa, II, 5.
 Iustitium sumere, *vid. samere*.
 Iuvare auxilio, II, 78; - immunitatibus quosdam, *sublevare*, III, 75; - lictres sagulis, pro velis, II, V, 23; - nobilitatem alicuius pecunia, *vid. nobilitas*. - Iuvare gestus bistrionum, XVI, 4; *vid. not.* - Iutus, pro adiutus, III, 35, XIV, 4.
 Iuvenaliter haurire poculum, IV, 10.
 Iuventa decora, I, 53; - modesta, II, 36; IV, 59; - habilis, *vid. habilis*. - Iuventae imperatoriae rectores, XIII, 2. - Iuventam ad nostram duravere, III, 16. - Iuventam filii robore circumdare, *vid. robar*.
 Iuxta pro apud, II, II, 89; - pro ad, prope, VI, 13; XIV, 42; - similitudinem exprimit, VI, 42; G. 30. - Iuxta libertatem, in libera republica, G. 21. - Laqueum iuxta, posito iuxta laqueum, IV, 9. - Rostra iuxta, pro rostris, XII, 22; cf. II, 41; VI, 39, etc.

L

Labare: hostis labat, *ad pacem inclinatur*, II, 26. - Labat indicium, XV, 55; - in moribus aliquid, II, 33. - Labat acies, II, III, 23; *vid. not.* G. 8.
 Labefacere pro perdere, VI, 29. - Labefacta fides, *com*

- pellendo ad seditionem*, XIII, 21. - *Labefactae aedes mole viae publicae*, I, 75. - *Labefacta corpora*, II, II, 93. - *Labem abolere*, II, III, 24.
- Labi pro mori*, II, 11. - *Labitur spiritus*, VI, 50. - *Labuntur testitudine tela, super eam delabuntur*, II, III, 29. - *Lapsa forte vox, emissa*, XI, 31. - *Lapsa saxa, delapsa*, IV, 59.
- Labor additus loco aut monimentis*, H. IV, 23. - *Labore et opere ante alias turris*, H. V, 12. - *Labores pro morbo*, H. III, 38. - *Labuntur facies nova*, H. III, 30. - *Laboribus ac caelo dura hiberna*, II, II, 80.
- Laborare frumenta et fructus ceteros*, G. 45. - *Laboratur legibus, ut antea flagitiis*, III, 25.
- Lac coneretur*, G. 23.
- Lacerari rumore crebro*, XV, 73. - *Lacerant famam victoriae crebra damna*, II, IV, 79. - *Lacerare imperium, violare*, H. III, 55.
- Lacessere pacem*, IV, 32; XV, 2; - *otium, petere, capessere*, XIV, 3.
- Lacrimae subeunt eos, vid. subire*. - *Lacrimas (et questus) ducere*, XI, 37. - *In lacrimas effusi*, III, 23; IV, 8. - *Per lacrimas torpere*, II, V, 3. - *Lacrimis implere dolorem suum*, I, 23.
- Lacus fluunt in vindemia*, XI, 31.
- Laedere religiones*, III, 24. - *Laesura et iucundum (tantummodo) accipiunt aures, iucunda in praesens et specie, nocitura in posterum*, II, III, 56.
- Laetantes ad imperia nova*, II, 2.
- Laetitia misera, iis tribuitur, qui hostes antea bellis civilibus, nunc coniuncti priora miserantur*, II, II, 45; - *temporum, qua eloquentiam*, O. 21. - *Laetitiae propior, vultu et gestu*, XVI, 35. - *Laetitia iulescere*, H. IV, 14.
- Lactus ad aliquid*, H. II, 36; - *antiquitatibus*, H. II, 4. - *Laeta gaudio nox*, A. 38; - *fama, opp. sinistra*, XI, 19; - *memoria, accepta*, III, 48; - *quies, laeto somnio*, II, 14. - *Lacta voluntatibus adolesecantia*, II, II, 2. - *Laetum e contrario, vid. contrarium*. - *Laeta Tiberio Germanici mors male dissimulabatur, Tiberius male dissimulabat laetitiam ob mortem Germanici*, III, 2. - *Laetior res, prospere gesta*, XV, 28. - *Laetiores loci*, O. 21; *vid. not.* - *Laetius efferre aliquem*, IV, 33. - *In laetis (et melius) mutata multa ex duritie veterum*, III, 34.
- Laevus, amne laevo*, II, 8; *vid. not.*
- Lamentari, cum accusat, et infinit*, I, 28.
- Lamenta circumdare alicui, vid. circumdare*.
- Lamentationes suas conferre in testamentum*, XV, 68.
- Languescere visa luna*, I, 28.
- Languida pax*, I, 50.
- Laniatu canum interire*, XV, 44.
- Lapis, omiss. in formula, ad quartum duodecimum, etc.* II, II, 24, 39. - *In lapide quinto posita castra, ad lapidem*, I, 50. - *Lapidum*

- caussa, *de gemmis*, III, 53.
 Laqueus: laqueo vexatae fauces, VI, 40. - Laqueum iuxta, *vid.* iuxta.
 Large factum scnatuconsultum, VI, 15.
 Largiri iniurias reipublicae, *reipublicae illatas iniurias condonare*, III, 70; - item pro concedere: omnia alia largiebatur, II, II, 94.
 Largitio pro munificentia, *donis*, IV, 63; XII, 58; - vulgi, *passive*, H. I, 46. - Adversum largitionem firmus, II, II, 82. - Largitione afficere servos, *alios verberibus*, XVI, 19; - aggredi animos, H. I, 78.
 Largus privatim, quod sumeret, II, II, 84; *vid. not.* - animo, H. II, 59.
 Lascivia epularum, IV, 48; - factorum, *in theatro*, I, 77. - Lascivia uti, XIII, 45. - Lasciviis paribus proturbatus ad libidinem et fastidia, XI, 36. - Lascivia andax, *de ludentibus saltu*, etc. G. 24.
 Late quaesivit favorem ex res, XIII, 15. - Latius meluitur terrae motus, *quam factus est*, XII, 43. - Latius tenent domum avunculi, G. 20.
 Latebrae incertae, intutae, *vid. suis locis*. - A latebris extrusi, A. 33.
 Latini magistratus, XI, 24; *vid. not.*
 Latium dilargiri externis, *ius Latii*, H. III, 55.
 Latrocinia agitare, XII, 27. - Latrocinii secunda gens, H. IV, 50.
 Latus pro lateribus, III, 74; H. III, 5. - Latus claudere dicuntur, *qui ad latus sunt in agmine*, I, 51.
 Latus, *adi.* latum genus diceuli et sonatis, H. I, 90; - mare, II, 87; *vid. not.* - Lato fere exuberare, XIV, 53. - Lati artus, II, 21. - Latioior arbor virebat, H. II, 78.
 Laudare armis, G. 11, *extr.* - fida oratione aliquem, I, 52; - finem motus, *aliquem quod fecerit f. m.* I, 52.
 Laurea gestae prosperae rei, II, III, 77. - Laureatis prosequi res gestas, *scil. literis*, A. 18.
 Laus regia, certare de alienis, XV, 1. - Laudes erga aliquem, II, II, 55; - habere alicui, *vid.* habere. - Laus de Augusto, I, 12.
 Lectissimi colores, G. 6; - auxiliarium, A. 18. - Lectissimae Liburnicarum, H. III, 47.
 Legare aliquem praesidi provinciae, *legatum dare*, IV, 56.
 Legati legionum, H. I, 7; *vid. not.*
 Legatio fungitur gaudio, II, II, 55. - Legationis irritus, II, IV, 32; - sacra, I, 42. - Legationum officio adveniant, XVI, 5. - Legationibus sortem ponere, H. IV, 8. - Legationis specie seponere, II, I, 13.
 Legere pro praelegere, III, 49. H. IV, 25. - Lecta armis iuventus, XII, 40.
 Legio classica, classicorum, e classicis, *vid.* classicus. - Legioni additus miles, *vid.* addere. - Legionem auferre proconsuli, II, IV, 48; - regere, *ibid.* - In legionis numeros compouere milites, II, 80; *vid. not.* - pro militibus, XI, 24; H. III, 49. -

- Legionum velocissimi, *ex legionibus*, III, 21. - Legio-
num alumnus, I, 44; - no-
mina, *vid.* nomen.
- Legionarii civium romanorum,
I, 8.
- Lenire crimina, *opp.* asperare,
II, 29; - dedecus, II, III,
61. - Lenivit fors noctem in
scelus erupturam, I, 28.
- Lenocinari feritatis insitae arte
ac tempore, G. 43. - Le-
nocinatur voluptati (*ex even-
tu prospero*) sollicitudo autē
habita, O. 6.
- Lenocinium orationi addere,
II, I, 18.
- Lentescit in picem resinamve,
G. 45.
- Leuitudine mortis durante, XV,
64; - *de oratione*, O. 21.
- Leutus in dolore suo, III, 70.
- Lenti sceleris impatiens,
XII, 15. - Lento veneno il-
ligare aliquem, VI, 32. -
Leutae adversus imperia au-
res, I, 65.
- Levamen censoriae mentis as-
sumere, XII, 5.
- Levamentum uxorium, *vid.* oxo-
rius. - Levamentum unicui
victis in consensu, II, II, 44.
- Levare: quorum sermonibus le-
varetur, recrearetur, IV, 58.
- Levis cultus, *scil.* in frigore,
XIII, 35; - necessitudo,
III, 29. - In levi lumbendum,
H. II, 21. - Leves abeun-
tes, *sine onere sarcinarum*,
etc. H. IV, 60. - Levissimum
fastidii eius, *vid.* fastidium.
- Leviter audita, II, 82. -
Levia carmina, XVI, 19;
vid. not.
- Lex adolescit, *vid.* adolescere.
- Lex vincitur, *quum effi-
citur, ut contra leges ali-
quid fiat*, II, 52. - Legis
- iussa, VI, 16; - necessitu-
do, IV, 20. - Legem ferre,
de relatione in senatu, II,
IV, 47. - Lege maiestatis
liberavit eum, *vid.* liberare.
- Leges citharae, a citha-
raedis in publico certamine
observandae, XVI, 4; - *opp.*
dominationi, III, 26; - quae-
sitiones, *ibid.* - publici cu-
insque, *vid.* publicum. Leges
turbantur, I, 2, 11; - exer-
cere, I, 72; - egreditur ipse
suas, *vid.* egredi. - Legum
aera, H. IV, 39; - munia
in se trahere, XI, 5; - ad
officia imbuerē socios, XII,
32; - suarum auctor idem
et subversor, III, 28; - la-
tarum tituli anteferuntur fu-
neri, I, 8. - Super leges
praestare alicui quid, *prae-
ter ea, quae cuivis civium
ex lege sunt praestanda*, III,
12. - Legibus laboratur, *vid.*
laborare; - nocens, II, II,
86. - In legibus geruntur
omnia, *vid.* iu.
- Liber: liberi doloris documenta,
II, 34. - Libero egressu me-
morare, *longo ambitu*, IV,
32. - libero *simpl.* pro *quum*
liberum esset, III, 60. - Li-
bera potestas, G. 7. - Li-
bera corpora, *ingenui*, XII,
17.
- Liberi mutantur a parentibus,
vid. mutare. - Liberos
aetas, *apta liberis procrean-
dis*, III, 35. - Liberos
in speciem cultus, *vid.* spe-
cies - Liberis certis (uno
matrimonio) agere, II, 73.
- Liberos numerum fi-
niri, G. 19.
- Liberales epulae, XV, 55.
- Liberalitas pro ipsis donis ap-

- beneficiis*, II, 37; IV, 20; II, I, 18, 20; G. 14.
- Liberaliter** audire omnes artes debet, *non exacte et omnino, sed mediocriter, ut ne rudis sit*, O. 31.
- Liberare** aliquem lege maiestatis, *ex ea non damnare*, II, 50; - *obsidium, vi tollere*, H. IV, 37.
- Libertas pro studio libertatis**, XIII, 50; XIV, 39; XVI, 22; - *pro temporibus liberae reipublicae*, H. III, 72; - *moribus*, I, 74; - *ad pocnitendum*, III, 51; - *senatoria, ut senatores nihil vereantur censere*, XIII, 49. - **Libertatis alienae patientia**, VI, 38; - *extremi sicut terrarum*, A. 38; - *sinulacra praebere senatui*, I, 77; - *speciem praecipere*, II, 35. - **Libertati promptus**, *vid. promptus*. - **Libertatem ponere in communi**, XIII, 27. - **Libertatem proxime acta vita**, XVI, 11. - **Libertatem supra regnare, ita, ut ea iam fere nulla sit**, G. 43. - **Sine libertate** (*ἐλευθερία*)^{*} insectatio, II, IV, 4; *vid. not. cf. III, 70; H. I, 1, O. 23*. - **Libertas servis dono data**, XV, 55; - *opp. licentiae*, H. II, 10; O. 40.
- Libertini generis**, II, 85.
- Libertos intra paucos domus Caesaris**, IV, 6. - **Libertorum iura**, H. II, 92; *vid. not.*
- Libido ingeniorum, in lacessendis viris illustribus**, I, 72; IV, 35; - *novissima fortunae ruentis*, H. III, 41; *vid. not.* - *sanguinis*, H. IV, 41; - *servitii*, H. I, 90. - **Libidini regiae propior domina-**
- tio paucorum**, VI, 42. - **Ad libidinem alicuius provoluta**, XIV, 2. - **Libidines seposita pars tenebrarum**, XIII, 42. - **Libidines ceterae crudelitati credebant**, XVI, 18. - **Ad libidines incognitas profluere**, XI, 26. - **Apud libidines principis validus, vid. validus**. - **Ob libidines muliebriter infamis**, XIII, 30. - **Libidinum socius**, II, 27.
- Libidinosae vigilae**, VI, 4.
- Libita sua**, VI, 1.
- Librari corpus imperii sive rectore nequit**, II, 1, 16. - **Librare pila**, I, 64. - **Libratus ictus**, H. II, 22.
- Licentia in bonam partem**, VI, 49; - *pro potestate*, I, 26. - *adest, vid. adesse*; - *coepta anno priore, erupit gravius*, I, 77; - *theatri*, I, 13, 24; - *incedit cuique; vid. incedere*. - **Licentiam stupri vulgabant matronae apud aediles**, II, 85. - **Licentia coniugali**, II, 27. - **Licentia vetustatis, in rebus vetustis fingendi, etc.** G. 21; - *in omnes*, H. I, 82.
- Licere, prave pro libere**, O. 21; - *licet, facultas, occasio data est*, H. IV, 75. - **Licetum iure**, III, 24. - **Per licita et illicita foedatus**, XV, 37.
- Limines viac**, H. III, 25. - **Limitem agere, recte, vid. not.** G. 29; - *scindere*, I, 50; *vid. not.*
- Lingua professoria**, XIII, 14.
- Linquere pro relinquere**, II, III, 25.
- Liquefacta ad aes informe imago**, XV, 22.
- Litterae aegyptiae sunt inscriptiones obeliscorum**, II, 60.

- *Literarum arbiter*. - *Secreta literarum*, G. 19; *vid. not.* - *Literas misit*: *coepit* sibi, *etc. in quibus scribebat*, VI, 30.
- Literatura graeca, alphabetum*, XI, 13.
- Litus breve et incertum*, XIV, 29. - *Litore Oceanum petere*, *scil. legendo*, I, 63.
- Livere alicui, pro invidere*, XIII, 42.
- Locare*: *ultra Danubium locantur, habitandi causa*, II, 63.
- Locus minimus, infimus*, O. 8; - *prospectans late*, *vid. prospectare*; - *datus testibus, auditi*, XVI, 30. - *Loci eo*, XV, 74; - *eodem poteotia et concordia*, IV, 4. - *Loco ignobilis*, I, 3. - *Loco non eo agi res suas*, XIV, 61. - *Quo loco censebis?* I, 74. - *Locum suum praecipuum in dolore*, III, 8. - *In loco, pro illo ipso loco*, II, 20; IV, 46; *vid. in.* - *In locum gazae (cuius spem fecerat) adempta ei bona*, XVI, 3. - *Locus principatus, conditio*, II, III, 58. - *Loci effusi, vid. effusus*. - *Loca festa, incolae festum agentes*, G. 40. - *Veteres locos*, II, 53. - *Loca veterum clientibus suis attribuire*, II, 55. - *De sedibus in Circo, locos dixit*, XV, 32; - *iacentia, vid. iacere*. - *Locorum infrequentia, vid. infrequentia*; - *ingenio tutari se*, VI, 41. - *Fraude locorum prior*, XII, 33. - *Loca castris capere*, A. 20.
- Locutus ferociter*, II, IV, 57.
- Longe, procul inde (ab ara scil.)*, II, III, 56. - *Longius siti, opp. propinquis genere*, XI, 10. - *In longius* II, II, 95.
- Loogus principatus*, II, II, 55. - *Longa senecta, prosecta*, XIV, 47, 65; *at scil. 65, est diuturna vivax*; - *opulentia, diuturna*, XIV, 31; - *potentia*, I, 8. - *Longum non fuerit disserere, non nimis a proposito alienum*, H. II, 2. - *In longum iacere odia, vid. iacere*. - *Per longum, diu ante et saepe*, VI, 28. - *Longo sacramento imbutus miles*, H. II, 4. - *Longa decora praefereutes nobiles*, XIV, 53. - *Longae provinciae, remotiores*, XVI, 5; *vid. not.*
- Longinquitas pro longitudine*, III, 5; VI, 44; - *exsili, diuturnitas, seu quod in remoto loco*, I, 53. - *Longinquitas regionum indicitur, frumenta subvecturis*, A. 19.
- Longinquum iter, longe remotum ab exercitu hostili*, XIII, 41; XIV, 24. - *Longinquitatis nuntii, ex longinquo*, VI, 39.
- Lorica vallumque*, II, IV, 37; - *in acie*, O. 5.
- Lubricus status*, II, I, 10; - *ad mutandum fidem*, H. II, 10. - *Lubrico itinerum*, H. I, 79. - *In lubrico agere*, VI, 51. - *Lubricum adolescentiae*, XIV, 56.
- Locra (ob) et quaestus infamis*, H. II, 56.
- Luctus amissae sororis mutatus laeto cultu*, II, 75. - *Luctu continuo implexa*, XVI, 10. - *Luctibus tot funesta civitas*, VI, 27.
- Ludibria addita pereuntibus*, XV, 44; - *seriis permiscere*, VI, 2; - *expeditionum*, H.

TACIT. Oper. Tom. V,

B b b b

- IV, 15. - Ludibrio falsi Ne-
ronis nota arma, H. I, 2.
- Ludibria rerum humana-
rum, *mutabiles et inopinatae*
rerum vicissitudines, eventus,
III, 18.
- Ludicra deformitas, *principis*
in scenam prodeuntis, XVI,
4; - nox epulis sollempnibus,
intell. cum, I, 50. - Ludi-
crum initium seditionis, H.
II, 68; - in modum canere,
XIV, 13.
- Ludi additi fastis, I, 15; - an-
gusti tantae voci, *theatrum*,
XV, 34. - Ludis intersunt
histriones, I, 73; - assidere
solita statio, *vid. assidere*.
- Ludus literarius, III, 66.
- Luere poenam, XIV, 11; *vid.*
not.
- Lues pro *pernicie*, *lues belli*
immensa, H. III, 15; II, 47;
vid. not.
- Luna inchoatur, G. 10; - lan-
guescit, I, 28.
- Lustrare arcam suovetaurilibus,
H. IV, 53. - Lustrarunt arma
civilia provincias exercitusque
omnes, *pervagatum omnia*
bellum est, H. IV, 3.
- Lusu regnum sortiri, XIII, 15.
- *Lusus (seu luxus) priuci-*
pis intendere, vid. intendere.
- Lux coepta, I, 65; III, 15; XV,
55; - reddidit terram, pro,
luce orta, aquae recesserunt,
I, 70.
- Luxus rerum secundarum, *qua-*
lis esse solet in re secunda,
H. III, 54. - Luxu propior,
pro *luxui*, III, 30; - pro-
ruperat inmensum ad omnia,
quibus pecunia prodigitur,
III, 52. - Luxum obtendere
curis, *vid. obtendere*. - Per
luxum uti praeda, XII, 27.
- Luxu crudito habebatur,
- XVI, 18; - dissoluta mens,
XV, 49; - solutio non alias,
vid. solutus. - Luxus mensae
exerciti sumptibus profusus,
exolvere paulatim, III, 55;
- in luxu occultior, IV, 67;
vid. not.
- Lymphati, pro *furiosi*, I, 32.

M.

- Machinamenta barbaris ignara,
XII, 45.
- Machinator (et magister) aedi-
ficii exstruendi, XV, 42; -
doli, I, 10.
- Mactare perfidos ultioni et glo-
riae, II, 13.
- Maculosus foedusque, XIII, 33;
H. I, 7; II, 30.
- Magis *omissum*, I, 57; III,
6, 17; IV, 61; V, 6; G. 6,
etc.
- Magister: magistrum exuere,
XIV, 52. - Magistri aedificii
exstruendi, XV, 42. - Ma-
gistri, *de sacerdotum ma-*
gistris, VI, 12; - libidinem,
H. I, 73.
- Magistratum occoept, III, 2.
- Magistratus patricii, plebei,
Latini, ceterarum Italiae gen-
tium, *his mandati*, XI, 24.
- Magistratuum vocabula ea-
dem, I, 3.
- Magnificentia municipum, H.
III, 34; *vid. not.*
- Magnificus: magnifica sors tibi,
informis mihi, XII, 37. -
Magnificum sibi id credidit,
II, 2; - imperium, H. II,
76. - Omne ignotum pro ma-
gnifico est, A. 30.
- Magnitudo, maiestas, II, 79.
- Magnus, *magnae potentiae et*
auctoritatis apud principem,

- IV, 59. - Magnae res populi romani (*de statu imperii*), IV, 55. - Magna vestigia Thebarum veterum, II, 60. - Magnis inimicitiiis clarescere, *cum magnis viris*, H. II, 53.
- Magorum sacra obiectare, VI, 29.
- Maiestatis delator, II, 50; - odio peribant bonae leges, H. I, 77. - Maiestas sacerdotiorum, III, 64.
- Maius (in) audiri ex longinquo, *de exercitu*, IV, 23; - celebrata, XIII, 8; - creditur seditio dissimulata, II, I, 18; - innotescere, II, IV, 50; - vulgare falsa, *vid. vulgare*. - Maiora vero *disting. a falsis*, *vid. verum*; - ostenduntur hosti, I, 68.
- Maiores (posteror, se) foedabat adultero, IV, 3. - E maioribus, II, IV, 55; *vid. not.*
- Male alacres, IV, 74; *vid. not.* - Male mori, *vid. mori*.
- Maleficia, *propr. de beneficiis et rebus magicis*, II, 69; *vid. not.*
- Maligna cura in omnes, H. I, 85.
- Melitia pro avaritia, XIII, 31; XV, 21; - tot principum inoffensa, XIII, 31; *vid. tamen not.*
- Malus: malo vertit hoc, VI, 19. - Malo belli circumveniri, H. II, 12. - Malas curas exercere, *de perdendis aliis*, III, 37. - Mala domestica operire tristitia, III, 18.
- Manantes alvei (navium) per latera, *in quas aqua manat*, II, 23; *vid. not.*
- Mancipati actori publico servi, II, 30.
- Mancipium: actor publicus mancipio acceperat servos, III, 67.
- Mandare alicui, *scil. iurisdictionem*, VI, 11; - fluminis coercendi remedium, I, 76; - regionem cum insignibus regis, XIII, 7; - in Urbem aliquid, XIV, 38; *vid. not.* - Mandat minora castella legato, *scil. expugnanda*, XIII, 39. - Mandatis exercitibus consulere, *regere, quorum imperium datum est*, XIII, 4.
- Mandata atrocia, *vid. atrox*; - mixta, *duorum praesidium eiusdem provinciae*, propria, II, 77; *vid. not.* H. IV, 48; - incipere, *vid. incipere*.
- Manere, pro esse, versari, H. I, 70; - *simpl. pro fidem servare*, H. I, 76; - pro superare, I, 74; IV, 43; - tempus ultionis, VI, 4. - Manet abolitio, XIII, 52. - Manet fato res, H. I, 18. - Manebant literae structis molibus, II, 60. - Ut maneret, rogavit, *ut ei manere permitteretur; sic et Sallust. Iugurth. petenti, ut sellam...* iuxta poneret, II, 81. - Manet provincialibus potentiam suam ostentandi, XV, 21.
- Manifestus alienus rei, *qui eam prodit in se*, IV, 53; XIV, 29; XV, 54; - pro criminis compertus, XI, 6; XIII, 26. - Manifestum coniurationis compererat, XV, 61. - Manifesta delicti, II, 85; - vitae, XII, 51.
- Manipularis (miles) centuriae, I, 20, 21; - *ut mox*, centuria, cuius manipularis erat, manipulares singuli, XV, 2.
- Manipulatum, H. IV, 82.

- Manipulus** quisque promptissimus cecidere, pro *e manipulis milites*, XII, 38; - et centurio *iunguntur*, XIV, 59; *vid. not.* - Manipulos intervisere, I, 69.
- Manus** insidet capulo gladii, II, 21; - procerum, O. 37; - propria, *vid. proprius.* - Manum alicuius complecti, *vid. complecti.* - Manu sua cadere, III, 42; IV, 29; - conspicuus, *vid. conspicuus*; - venerari, XVI, 14. - In manu eius legiones, I, 7. - In manu tua positum est, II, 11, 76; - aditus Tiberii, IV, 41. - Manus militares, *de singulis et paucis hominibus*, XV, 50; - erupturae in direptionem, I, 36. - Ad manus (et arma) conversi, A. 25. - Ad manus et tela transire, H. III, 10. - Manu emittere, pro *manumittere*, XV, 19; - intendere alicui, IV, 3; - hostium non tolerare, *impetum*, H. III, 24. - In manus venire pro *ad*, II, IV, 70. - Manibus aequis abscessum, I, 63. - Manibus non abstinere, non probris, II, 44; - festinatis lictorum raptus, VI, 40; - nesciis fatiscere, XVI, 5.
- Mapalia**, III, 74; H. IV, 50.
- Marcestem** pacem nutrire, G. 36.
- Mare** quod Hiberniam insulam adspectat, XII, 32; - hibernum ingredi, Hist. II, 7; II, IV, 50; - intrare, II, 5; - lutum, *vid. latus*; - omne cessit in Austrum, II, 23; - inseritur iugis ac montibus, A. 10; - placidum strepit mille navium remis, II, 23; - velis impellitur, *ibid.*
- plenum exiliis, *insulae exsilibus*, II, I, 2; - vacuum, *vid. vacuus.* - Maris animalia, XV, 31; - asperis obviam ire, IV, 5. - Maris casibus non exceptis, XV, 46. - Maris ac tempestatis incerta, III, 54. - Maris subsidium, *quod a mari venit*, H. II, 32.
- Materia** cur fideret, *causa*, IV, 59; - pecuniae, *scil. sumendae*, H. I, 66; - secura, *scribenti scil.* II, I, 1; - sermonis, *caussa*, occasio, *species*; *veluti, studium civitatis*, II, II, 1. - Materiam praedandi patefacere, XI, 5.
- Materies** ad ostentandum concessa, I, 76; - vetustissima militaribus odiis, *caussa*, I, 32.
- Materna** origine Arsacides, VI, 42.
- Matrimonii** principalis instrumentum mathematici, H. I, 22. - Matrimonio amici auferre feminam, XV, 48; - tenere aliquam, XII, 40; XV, 71; - uno agere, II, 73. - Matrimonia pro uxori-bus, II, 13; *vid. not.*
- Maturare** eandem alicuius, H. IV, 59. - Maturare parat nuptias, XIV, 59. - Maturata virilis toga, XII, 41.
- Matorus** annis, I, 4.
- Maxime** omissum, H. IV, 50.
- Meatus** impeditus, *scil. spiritus*, XIV, 51; - de ostio fluminis, G. 1. - Meatus par, *aggrediendo itineri*, VI, 28. - Meata leni praevolavit aqua, II, I, 62.
- Mederi** *absol. omisso dat.* IV, 16; - fessis, I, 35; - periculis, VI, 18; - subitis, *de praefecto Urbis*, VI, 11; - vitis intra annum, III, 54.

- Medicaminibus interstincta facies, IV, 57.
- Meditamenta belli, *ut, struere aciem vallum*, etc. H. IV, 26. - Meditamenta summae carnae, *quae indicent cogitationes et praeparationes principatus*, XV, 35.
- Meditari iras et secretas libidines, I, 4; - paulatim absentiam longam, III, 31; - Meditatus, pro *meditans*, II, II, 99. - Meditato temperamento orationem habuit, III, 12. - Meditari semina exitii, *praeparare*, IV, 60.
- Meditatio, *exercitatio*, XVI, 26; - belli, *exercitatio*, H. III, 2. - Meditationes Caesaris inspicere, *consilia nosse*, V, 4.
- Medius: medium ingenium, extra vitia magis, quam cum virtutibus, H. I, 49. - In medium consultat exercitus, H. II, 37. - In medium relinquere aliquid, G. 46. - Medio diei, XIV, 2; - legio collocatur, II, 52; - montium et paludum, I, 64; - temporis, XIII, 28; XIV, 53; H. II, 53. - Medio triennio, VI, 23. - In medio pro in medium, palam, H. III, 19. - Medio inter Britanniam et Hispaniam sita, A. 24. - Mediae spes reo, III, 15.
- Medie, *adverb.* H. I, 19.
- Melior, *ei opp.* incertus, *mixtus vitiis*, II, II, 23; - interpretatio, *mitior, lenior*, H. III, 65. - Melius habetur in castris, II, 44. - In melius mutata multa duritiae (*ex duritiae*) veterum, *lenius, mollius*, III, 34. - In melius it valetudo principis, XII, 68; - pro meliore nobis pugna fuit, *nostri pro victoribus abscessere*, XII, 33. - Meliores *opp. liberto*, XVI, 5. - Meliorum obsequia nox abstulerat, II, I, 80.
- Membra haerent, *vid. haerere*.
- Memini me audire, III, 16.
- Memoravit posteris vitam suam et casus suorum, IV, 53. - Memoratu vix credibile, H. II, 74.
- Memoria pro conscientia, I, 44, 51; - eius laeta, *vid. laeta*; - prospera, IV, 38; - vetus firmat, *traditio, narratio*, VI, 28; - inoritur, XI, 23. - Memoriae alicuius decernere quid, IV, 9. - Memoria patris vobis iufensus, *memoria eorum, quae nos patri eius fecissemus*, II, 3. - Erga memoriam alicuius suprema munera, III, 2; - adeptus apud posteros, I, 32; - egregiam alicuius tradere, IV, 34; - sui aerem relinquunt facitiae, XV, 68. - Ad memoriam temporum, III, 57. - Per memoriam et laudes eius celebre funus, *commemoratione eius*, II, 73. - E memoria veteri facinus, *simile priscae virtuti*, H. III, 21. - Ad memoriam sui non perinde valent divisa (*in historia scil. tradenda*) XII, 40. - Memoria in longum, V, 2.
- Mendacio eos percussit atroci, H. II, 54.
- Mens imminuta, VI, 46; - cuncto recepta, I, 43; - senio fluxa, VI, 38. - Mentes inter se suspectae, I, 28; - suspectae proviuarum, II, II, 4.
- Mensura legati consularis, *modo potestatis*, II, I, 52.
- Mentionem vulgarem et modicam alicuius facere, II, III, 9.

Mercatus, *Nundinae*, H. III, 32.
Mercimonium promercibus, XV, 38.

Merere: commemorandis, quae meruisset, *pro meritis suis*, H. IV, 80; - *pro consequi*, H. II, 37; - *fidem*, O. 21; - *pro mereri*, XV, 67; H. III, 78, 86; - *pro meritum esse*, XII, 58. - **Mereri vulnera**, G. 14; *vid. not.* - **Meritus diu**, *vetus stipendiis*, XI, 18. - **Merita per tot annos gloria**, XV, 6. - **Meritum simulare**, *v. simulare*. - **Meriti male**, *de ingratia*, XIII, 26.

Merces sordidae, IV, 13; *vid. not.*

Metallis confusum aurum, XVI, 2.

Metiri aliena commoda et suas iniurias pari dolore, H. I, 8; - *fidem magni exercitus (per syllepsin, molem manusque gentis)*, G. 37.

Metuere altius, *vid. altius*; - *in pavore praecipue aliquid*, *vid. pavor*. - **Metuentior**, XIII, 25.

Metus erat visus, *metui*, IV, 69. - **Ex posteritate et infamia metus pravis dictis factisque**, III, 65; - *proprius de semet*, XVI, 67; - *instat senatoribus*, II, 52; - *intrat, venisse, suspicio*, I, 39; - *fidit*, H. II, 15; - *unus, id unum metuebat*, I, 11. - **Metus nihil in vultu**, A. 44. - **Metum adhibere alicui**, H. I, 71; *v. not.* - **Metum adicere**, *scil. novum, alium*, I, 29; - *mortis intendere alicui*, I, 39. - **Ad metum mutare spes alicuius**, XIII, 9. - **Ante metum et rumorem interfici**, XIV, 57. - **Metu**, *pro metui*, XI, 32; XV, 69. - **Metu conflictari**, *vid. conflictare*; —

eludere bellum, refugiendo et detrectando proelio, II, 52; *vid. not.* - **Sine metu insidiarum aperta planities**, XIV, 34. - **Metu**, *quisnam exitus foret*, H. III, 12. - **Metus principis rimari**, *v. rimari*. - **Adversum metus constans**, H. IV, 5; - *nil provisum*, H. II, 12.

Meus cultus, mei, IV, 37; - **dies, et fatalis**, O. 13; *vid. not.*

Miles proprius, *vid. proprius*.

- **Militem quaerere, studia militum ambire**, I, 69; H. I, 35; - *distinguntur a legionibus, omissi singuli*, H. III, 2; - *simpliciter opponuntur hostibus Britannis*, XIV, 37; - *turbidi*, I, 38. - **Militum animos emere**, H. IV, 57; - *ius, vid. ius*.

Militaris ambitio, apud milites, III, 13; - *modestia*, I, 35; - *odia*, I, 32; - *pecunia, aerarium*, V, 8. - **Militare exemplum**, *v. exemplum*; - *otium redimebat miles*, H. I, 46. - **Militari custodis haberi**, III, 22. - **Multa militari fama**, XVI, 15. - **Militares res continentur parendo**, H. I, 84. - **Militarium praesidia**, XIV, 33.

Militariter loqui, H. II, 80.

Militiae acer, H. II, 5; - *claritudo, gloria militaris*, IV, 6; - *consilia*, H. I, 90; - *impiger*, III, 48; - *flagitia*, I, 27. - **Ad militiae suam provehi**, H. II, 75; - *spectatae vir*, H. III, 48; - *urbanae impiger, bellorum insolens*, H. I, 87. - **Militiae urbanae adscribi**, H. II, 94; - *romanae dare ferocissimos*, IV, 46. - **Militiam capere**,

- H. II, 94, 97; — *explere* (*transigere*) *per oppida*, XIII, 35; — *inire*, I, 17; — *sumere sponte*, H. II, 67. — *Militia fungi*, II, 36; — *solvi scil. invitum, non commodi causa*, I, 44. — *Militiae* (*usus belli et expeditiones*) *aequabant eos legionariis*, *vid. aequare*.
- Millia frumenti*, VI, 13; *vid. not.*
- Mimos actitare*, H. III, 62.
- Minas adcusantium, in dicendo contra reum*, III, 10; — *vertunt in ipsos, vid. vertere*. — *Per minas iacere aliquid*, VI, 31. — *Ad minas ignium progressa seditio*, XIII, 48. — *Minis vinci*, I, 29.
- Minax nox*, I, 28; — *silentium*, H. III, 67. — *Minaci fronte praetenditur classis litori*, H. II, 14.
- Minaciter invasit eum, vid. invadere*.
- Minister bello datus, dux scil.* XV, 28; *vid. not.* — *veneni*, XII, 66; — *sermonum*, H. II, 99. — *Ministri stuprorum eius, a quibus stuprata fuerat*, VI, 48.
- Ministerio acerrimo invare aliquem*, VI, 43. — *Ministeria militum vulgare*, I, 6; — *principatus*, H. I, 58. — *E ministeriis secretioribus libertus*, A. 40; — *servilibus desolatus, vid. desolare*.
- Ministra Dei insula*, XII, 61.
- Ministrare pecuniam*, IV, 28; — *ficilibus*, H. I, 48; — *semina bello*, H. II, 76. — *Ministrantur velis naves, vid. not. G. 44.* — *Ministrandis equis fessae Galliae*, II, 5.
- Minimus locus, pro infimo*, O. 8.
- Minores, impares*, I, 13. — *Minores duces, pro iis qui sunt minoris dignitatis*, H. IV, 85; — *de iis, qui per adversam fortunam deterius conditionis sunt*, XV, 16; — *opponitur et praevalidis et locupletibus*, XV, 20.
- Miraculum per aciem, admiratio, stupor, et quidem rei atrocis*, H. III, 25. — *Miraculi causa nihil compositum*, XI, 27. — *In miraculum corrupta*, IV, 11.
- Mirum fuit, pro mirati sunt homines*, II, 37.
- Miscere se, pro adiungere*, I, 21; H. IV, 53, 55; — *coetus*, I, 16; — *consilia*, H. II, 7; A. 38; — *ictus*, A. 36; — *dextras*, XV, 28; — *in unam tres legiones*, I, 18; — *pericula sua cum sorte damnati*, XVI, 34; — *se victoriarum*, H. III, 17; — *nsibus magna partem valentissimam imperii*, A. 24. — *Miscuerant coniurati cum Vestino*, XV, 68. — *Misceri partibus pro adiungi*, IV, 44; — *voluptatibus vulgi, civile Augusto visum*, I, 54. — *Miscentur acies*, II, 25. — *Miscebantur nec vitis nec virtutibus nostris*, H. I, 9. — *Mixtus inter bona malaque*, VI, 51; — *luxuria, industria, malis bouisque artibus*, II, 10. — *Mixti artibus, moribus, affinitatibus nostris*, XI, 24; — *necessitudinibus et propinquitatibus*, II, 11, 80; — *seditiones*, H. IV, 68.
- Miserari facunde*, I, 39; — *nobilitatem domus, quod tam nobili in domo hoc accidisset*, III, 17. — *Miseranda alimenta*, VI, 23.
- Miserationem addere alicui*, III,

22. - Miseratione clausitviam, I, 66; - vulgum advertere, VI, 44.
- Miseriae temporum, I, 74. - Miseriarum exemplum atrox, IV, 28.
- Misericordia cum accusantibus erit, II, 71. - Misericordiam Caesaris praevénire sumpta morte, III, 50; - elicere, H. III, 58. - Ad misericordiam Parthorum fugere, VI, 14. - Misericordia nulla cuiusquam, XI, 32. - Ex misericordia periculum, H. III, 66.
- Missilem ignem iaculari, II, 11, 21.
- Missio honesta, H. II, 67; - ignominiosa, II, III, 57.
- Missu Germanici, I, 60; - patris prosperam pugnam facit, III, 21; - principis obtinere imperium, II, 43.
- Mitescit seditio, H. II, 18.
- Mitigare secreta patris, *lenire invidiam tristis vitae et secretae, qua pater offendeat cives, versando inter homines et civiliter vivendo*, III, 37.
- Mitis, *aquus, benevolus*, IV, 17; XI, 20. - Miti obitu excessit, III, 19. - Mitior poenitentiae, A. 16; - spes, XV, 64.
- Mittere rem in discrimen, H. II, 40.
- Mobilis poenitentia, *ad poenitentiam*, A. 13. - Mobilissimus ingenio, H. I, 24.
- Moderari fortunae, XV, 5; - exundationes, I, 79. - Moderans verbis, VI, 2. - Quibus Silius moderabatur, *pro praecerat*, I, 31. - Moderabatur cursui, *tardius navigabat*, II, 70.
- Moderatione meliorum dirempti (*iurgantes*), H. II, 53. - Moderatio rerum prosperarum, XII, 37.
- Modeste distraxit partes, *sensim, sine turbis*, H. II, 68. - Modeste habitae opes, IV, 44.
- Modestia, moderatio, I, 4; - disciplinae, II, II, 12; - hie-mis, XII, 43; - vitae, II, 52; *vid. not.* - intemerata seditione, I, 49, cf. II, IV, 45. - Modestiam precari, 4, 7; *vid. not.* - Ad modestiam compositi, II, II, 27. - Modestiam suam eorum ardori noo parem, *scil. ad resistendum*, H. III, 70. - Modestia pari cetera tractentur, *in ceteris nihil praefatur ceteris civibus et secundum legem iudicatur*, III, 12. - Modestia subita, II, I, 83; - *pro modicritate*, XI, 1.
- Modestus sensus edicti, I, 7. - Modestum exemplum, *modestiae*, II, II, 64. - Modesta servitia Caesaris, IV, 7; *vid. not.* - Ad externa modestiores, H. IV, 72.
- Modicus diguactionis, IV, 52; - privatis aedificationibus, VI, 45; originis, VI, 39; - senator, XI, 7; - voluptatum, II, 73; - severitate, VI, 30. - Modici egressus, XV, 36. - Ad modicum redactus, H. V, 9.
- Modus pro *sine temporis*, IV, 6; - magistratum nullus (*quem ipsi scil. imponant*), O. 40; - difficilis, initio caedis orto, H. I, 39; - omnium rerum arduus, H. I, 85. - Modum adiicere, *vid. adiicere*; - fortunae exigere ab aliquo, II, II, 20. - Modum in nostrum, *pro more nostro*, VI, 4. - Modum obsidii, *intell. in*, VI, 34.
- Moerabant alius animis, II, 82.

- Moerent nulli iactantius, quam qui maxime laetantur, II, 77.
- Moeror omnes afficit fortuna Britannici, XII, 26.
- Moestitiam (in) flexo ore, III, 16. - Moestitia restringere animum, XVI, 16.
- Moestus : moesta alia in eundem dolorem ferebat, VI, 49. - Moesta fama, H. II, 46.
- Moles magna insidiarum, sed improspira, XIV, 65; - externa ingruit, H. III, 46. - Molis capax, I, 11; - plus ei adversus ignaviam militum, quam contra perfidiam hostium erat, XIII, 35. - Molem fortunae suae omittere, *apparatum et comitatum ei convenientem*, XV, 52. - Mole haud magna trahi in sententiam, II, 78; - belli tota sequi, H. I, 61. - Mole maiore concursus, II, 46. - Mole tota regni ultum ire, VI, 36; XV, 2; - Mole publicae viae labefactae aedes, I, 75; *vid. not.* - Moles operum, H. IV, 28.
- Moliri castra in hostili solo, XI, 20; - crimina et accusatorem, XII, 22; - famem populo romano, H. I, 73; - fores, I, 39; - externa, H. III, 5; *vid. not.* - res externas astu et consiliis, VI, 32; - paullulum adversus formidinem praesentem, XV, 63; *vid. not.* - sibi imperium, II, 1, 5.
- Molle affluentia, XVI, 18; - iugum, G. 1. - In mollius reclusa, XIV, 33. - Mollia consulta, I, 40, 72. - Molliora, XII, 46. - Mollus, II, 30; H. I, 74.
- Mollire auctionem frumenti et tributorum aequalitate mun-
- rum, A. 19. - Mollire, *placare*, VI, 38.
- Molliter habere, I, 54; II, 66.
- Mollitia corporis, *impudicitia*, XI, 2. - Mollities caeli, XII, 66.
- Momentum aliquod raro sunt liberti, G. 25; - grande, H. II, 86; - socii aut adversi, H. I, 59. - Momenta deficientis nuntiantur, A. 43. - Momentis brevibus vertuntur summa, V, 4.
- Monere (seu admonere) cum infinit. VI, 7; XI, 1; *vid. not.* XIII, 37; II, V, 24. - Monet sitis, XV, 45. - Moneri verbere, *castigari*, V, 9. - Monet eum ne, etc. XI, 1; *vid. not.* - pro iubere, XII, 27. - Monnit insectandi, II, 43; - in posterum, IV, 16. - Monitos colligi et propinquare, I, 63.
- Monitus fulminum, H. I, 13.
- Monstrare pro tradere, *exponere*, H. II, 50; - urbem dicuntur duces militibus, *quum ostendunt spem eius diripienda*, H. III, 28. - Monstrabantur ea ambage, *eo oraculo significabantur*, XII, 63. - Monstratus fatis, A. 13; *vid. not.* - nomine vetusto et propinquitate Galbae, H. I, 88.
- Monumenta Aemilia, *opus ab Aemiliis vel Aeniliis structum*, III, 72.
- Monumenta de uno tantum aedificio publ. III, 23; - belli componere, H. II, 101; - memoriae humanae antiquissima inpressa saxis, XI, 14. - Monumenta et tumulos graecis literis inscriptos, G. 3.
- Mora arrogans, *quam arroganter sumit reus*, III, 7; - subdola, *ibid.* - Mora subvertere

- probationes scelerum, *ibid.* -
 Morae nihil interiacebat, *nul-
 lum aedificium, quod vim in-
 cendii moraretur*, XV, 38. -
 Mora aeger, II, II, 40.
 Morari suprenas tabulas, XVI,
 14. - Morans, XV, 38. -
 Morantur mulieres pacem lu-
 xu, bellum formidiae, III, 33.
 Morbus exitiabilis, *de comitali*,
 XVI, 5. - Morbo corporis
 aeger, II, III, 38.
 Morientis libertatis vestigia, I,
 74. - Moriendi contemptus,
 II, V, 5.
 Mors indicta, XII, 65; - per-
 missa iis sine arbitro, XVI,
 14; - pessima, pro *ingloria*,
 II, 71; *vid. not.* - Mortis
 arbitrium liberum permittere
 alicui, XI, 3; - constantia,
 I, 53. - Ad mortis sumendae
 constantiam sufficere, XIII, 30.
 - Mortis exactor, III, 15. -
 Mortis iussae accepto nuntio,
 semet interficit, XV, 17. -
 Morti obuius, v. obuius; -
 deponere quem, I, 23. - Mor-
 tem differt venenum, *vid. dif-
 ferre.* - Mortem exsequi, *vid.*
exsequi; - festinare in se,
 IV, 28; - invenire dextra in-
 felici et ictu suo, I, 61. -
 In mortem affecit eum vul-
 nere, IV, 45; - afflicti strage,
 IV, 62. - Morte fortuita ab-
 sumptus, II, 4. - Morte mu-
 tare quid, *mortis metu*, II,
 II, 14. - Mortes crebrae in
 vulgus, II, II, 93; - obitae,
 XVI, 16; - multae perpetratae
 iussu eius, XI, 29. - Mor-
 tium imago omnis, II, III,
 28. - Mortes promptas facit
 metus, VI, 29. - In mortem
 parentum pecanias dare, XI,
 13; *vid. in.*
 Mortale ultra gaudium accipere
 quid, XV, 23. - Mortali opere
 contacti equi, G. 10. - Mor-
 talium quisnam esset, H. II,
 72.
 Mortalitem explere, VI, 50.
 - Mortalitas communis, XVI,
 13.
 Mos illis intelligere talia, II, IV,
 83. - Mos pro *moribus*, I,
 4, 35; IV, 28; - obsequi,
 I, 19. - Mos (carpentis uten-
 di) sacerdotibus ac sacris
 concessus, XII, 42; - liberos
 vesci sedentes, XIII, 16. -
 In more erat munificentia pu-
 blica, III, 77. - Moris ad-
 stricti auctor, III, 55. - Mo-
 rum atrocitas, IV, 13. - Mo-
 rum constantia, v. constantia,
 - Morum diversus, XIV, 19;
 - indoles est iis, O. 7; -
 alicuius peritus, I, 20. - Mo-
 rum Tiberii id quoque fuit,
 I, 80. - Morum spernendus,
 XIV, 40. - Morum tempora
 diversa Tiberio, VI, 51; -
 via alia Tiberio quam Au-
 gusto, I, 54. - Moribus pa-
 tris impar, VI, 32. - Mori-
 bus nostris mixti, XI, 24. -
 Moribus corruptis agere, VI,
 27. - Moribus iniques, VI,
 18. - In moribus aliquid la-
 bat, II, 33. - Mores alicuius
 allicere, *similitudine morum
 benevolentiam consequi*, II, II,
 5. - In mores externos pro-
 ruperat sacvitia, libidine, ra-
 ptu, II, 74.
 Motus intumescit, I, 38; impla-
 cabilis, I, 32. - Motu terrae
 nullo mutarunt sedes saas,
 IV, 55. - Motu undique pari,
undique facto, XIII, 39. -
 Motus animi, quibus miseri-
 cordia concitatur, O. 21.
 Movere pro *amovere, removere*,
 XIV, 32. - Moveri pro re-

- moveri, pelli*, XIV, 60. - *Moveri* a libertate, *eius dulcedine capi*, XV, 52. - *Motae res, motus orti, bellum*, I, 57. - *Mota regna et provinciae*, II, 1, 43; III, 32. - *Motis rebus facile repetitur dux*, XIV, 61. - *Mota summa belli*, IV, 27. - *Movere offensiones*, I, 76; - *classeru*, XV, 46.
- Mox, deinde*, IV, 3.
- Mucrones* (ad) adducere rem, A. 36.
- Mulcatum corpus ex aqua emer- sis tribuitur*, I, 70.
- Muliebris fraus*, II, 71; XI, 3. - *Muliebre fastigium*, I, 14. - *Muliebri cupidine incendi, stimulante muliere*, IV, 39; - *impotentia mater*, I, 4; XII, 57. - *Muliebres amicitiae, cum mulieribus*, V, 2; - *offensiones*, I, 33. - *Muliebribus causis perdita, quales inter se mulieres odiorum habent*, XII, 64. - *Muliebria*, XI, 36; XIV, 60.
- Muliebriter*, XIII, 13; A. 28; - *infamis*, ob libidines, XIII, 30.
- Multiplicatae excubiae*, XV, 57. - *Multiplicata honorum*, I, 9; v. *not.*
- Multus pro magnus*, IV, 18, 44; V, 8; VI, 30. - *Multae vestis iniectu opprimi*, VI, 50. - *Multam post noctem*, III, 15. - *Multo iam noctis*, III, 79. - *Multum superque vitae*, IV, 33. - *Multam luminum*, A. 10. - *In multa pace*, II, I, 77. - *Multum post mortem eius*, V, 3. - *Multo usu maris laetabatur apud Puteolos*, XV, 31. - *Multa laudis et artium*, III, 35. - *Apud multos, si multi sint*, III, 10.
- Munditiis multis praeparari ad aliquid*, IV, 28.
- Munia ducis induere*, I, 69; - *imposita exuere*, IV, 39; - *implere*, III, 31; XV, 69; - *legum et magistratum in se trahere*, XI, 5; - *reipublicae exsequi*, I, 11; - *Romanorum (militiae roman.) aegerime tolerabant legiones*, XIII, 35; - *sua sustinere*, II, 53.
- Municipalis adulter*, IV, 3; - *aemulatio*, H. III, 57; - *ambitio*, IV, 62; - *favor*, II, III, 43.
- Municipium*: in municipii modum exstructus locus longa pace, II, 1, 67.
- Munificentia publica, vid. publicus*. - *Munificentiae principis adhibere aliquid, vid. adhibere*. - *Munificentia ea millies sestertium collocatum*, VI, 45.
- Munimenta subsidia*, I, 3; - *aggeris*, XIV, 25.
- Munire (seu emunire) silvas et paludes*, A. 31; *vid. not.* - *Munitus latera concneidibus*, I, 50.
- Munitores*, I, 64.
- Munus: muneris tui id primum habeo*, XIV, 55. - *Munere capessendi vigintiviratus solutus*, III, 29; - *publico omni liberantur, tributo*, III, 29. - *Munera tua erga me aeterna erunt*, XIV, 55; - *suprema erga memoriam alicuius*, III, 3. - *Munerum vacationem redimere*, I, 17. - *Muneribus alicuius obviti*, XIV, 53.
- Murus: muros angere, vid. angere*. - *Muros detrahare urbi*, H. IV, 64; - *solidare*, II, II, 19.
- Mutabile vulgus subitis*, H. I, 69; cf. II, II, 92; - *remigium*, G. 44.

- Mutare** placitas semel artes, *relinquere*, II, 66; - ad metum spes alicuius, XII, 9; - bello imperia servilia et libertos regios, IV, 23; - constantiani vucis egregiae (semel emissae) nullis terroribus aut morte, H. II, 14; - principem (expertum iam) *deserere*, H. III, 44; - promissum, O. 24. - Mutant hostes fortunam proelii, H. II, 23. - Mutant beneficia libertos, XIII, 26; - sedes nullo motu terrae, IV, 55. - Mutari ad poenitentiam, VI, 37; II, 33; - in poenitentiam, H. IV, 7; VI, 32. - Mutatus mensis Maius *Claudii*, Iunius *Germanici* vocabulis, XVI, 12. - Mutantur non perinde a parentibus liberi, quam ab impudicis adulteri, XIII, 21; *vid. not.* - Non mutabatur gens, quin bellum exerceretur, castrisque legionum praemenda foret, XII, 32. - Mutata a militibus, quae per seditionem verterat vulgus, *restituta*, XIV, 61.
- Mutatio**: mutatione temporum dimissus, II, 1, 58. - Mutatione ementum, A. 28.
- Mutuari** domum, O. 9; - praesidium ab audacia, I, 38.
- N.
- Nam**, *redundat ab initio narrationis*, XVI, 18; - in ratione revidenda, non praecedente diserte, cuius ratio redditur, XIV, 44; *vid. not.*
- Nando** incedere vel incescere fontem, XIV, 22.
- Nascendi** sors, IV, 20; - natus ex se, XI, 21.
- Natalium** dedecus, XI, 21.
- Natio et gens distinguuntur ut totum a parte**, G. 2, 38. - Nationes gentiles, *vid. gentilis*; - Alpium, XV, 32; - praetextae Rbeno, G. 33; - vastare, A. 22. - Nationum infima Italia, XIII, 30. - Nationibus propriis distincta gens, G. 38.
- Natura** insita mortalibus, *sequi infinit.* H. I, 55; H. II, 20; - despecta et nullius ausi capax, XIII, 47; - succini pro ipso, G. 45.
- Navale** stagnum, XIV, 15.
- Navare** alicui bellum, H. V, 25; - flagitium, *operam ad fl.* H. IV, 59; *vid. not.*
- Navigabilia** inter se litora facere, XIII, 53.
- Naviganti** celerissimum oppidum, *vid. celer.*
- Navigatio** maris hiberni, III, 1.
- Naves** claudae, raro remigio, II, 24; - hostiles velis, II, 6; - citae remis, *ibid.* - plerumque carinis, *ibid.* - plano alveo, XIV, 29; - ministrantur velis, G. 43; *vid. not.* - utero lato, II, 6.
- Ne pro ut non**, II, 29; XII, 32; XIV, 7; XVI, 16; *vid. not.* H. IV, 85; - pro neve, XV, 63; - pro quo minus post attineri, VI, 27.
- Necessitas** armorum, belli suscipiendi, H. II, 84; - donativi (scil. capiendi) usurpata militibus in pace quoque, H. I, 18; - senatoris, XI, 24. - Necessitatis gnarus, intelligens se cogi, neque evadere posse, II, 67. - Ad necessitatem belli detrusus, III, 43. - In tanta

- necessitate, *quum ei tanta vis adhiberetur*, XV, 57. - Necessitate uti, *ei se accommodare*, seu *uti extremo refugio*, XVI, 11. - Necessitates tolerare, *vid. tolerare*. - Necessitatum et libidinum socius, II, 27; *vid. not.* - Necessitates, *expensae*, *necessariae*, I, 11, - *inopia et debita*, II, 27; - *usus necessarius*, G. 15.
- Necessitudo pro *necessitate*, I, 9; III, 40, 64; - *legis*, IV, 20; - *levis*, III, 29. - Necessitudines pro *necessariis*, H. III, 59, *extr.* - Necessitudinibus mixti, H. II, 80; - *immiscere sibi aliquem*, IV, 41.
- Negligens amicorum, inimicorumque, H. III, 38; *vid. not.* - *Quum vis negligeretur, contemneretur, nil efficeret*, XII, 45.
- Negotiatores, II, 87; XIV, 33, *in urbe frumentarii*.
- Negotium novum importare sibi, O. 3. - *Negotiis misceri*, IV, 40.
- Negotiosi dies et sacri, XIII, 41.
- Nemo unus, *vid. unus*.
- Nemus castum, G. 40.
- Neque et, pro *et non*, I, 35; II, 51; XV, 28; - pro *sed non*, VI, 37. - *Neque paci aut proelio, pro et nec p. nec pr.* XIII, 39. - *Neque nisi retinuerat, nil aliud fecerat nisi*, etc. XIV, 29. - *Nec quidem, prave, vid. not.* IV, 35.
- Nervo firmata scuta, corio, *vid. not.* II, 14. - *Nervis aeger*, XV, 45.
- Nescio an, *clare est affirmative*, III, 53.
- Nescius culpa alienae, *expers*, IV, 20. - *Nescium habere, ignorare*, XVI, 14, *add.* I, 59. - *Nescios invadere; nec opinos*, H. IV, 37. - *Nescia manus, plaudendi scil.* XVI, 5. - *Nescia tributa, ignota*, I, 59. - *Nescia tolerandi*, III, 1.
- Neutrum (in) loqui de re aliqua, *nec bene, nec male*, H. III, 32.
- Nex: necem praeparare alicui, XIV, 24; - *patrare*, II, 88. - *In necem eius mittit equites*, H. IV, 50.
- Nexus legis exsoluti, III, 28; *firmi*, IV, 62.
- Nihil pro non, III, 1, 48; VI, 29; A. 29. - *Nihil aliud, quam firmavit*, XIII, 41. - *Nihil tam ignavum, pro nemo tam ign.* H. I, 79. - *Nihilque pro nec quidquam*, I, 32; VI, 28.
- Nimius iam, *iusto potentior*, H. III, 52. - *Nimius commemorandis*, H. IV, 80. - *Nimii verbis*, H. I, 35.
- Nisi cum coniunct. pro *sed, cum indicat*. VI, 9; H. III, 28, *init.*, 46; H. II, 68; H. IV, 36; A. 37, *init.* - *Nisi quod, praeterquam quod*, XIV, 13. - *Nisi parta, nil nisi parta*, XIV, 29. - *Nisi si*, VI, 25.
- Nisus (reiiciendi cibi) adiuva-re evomentis, XI, 6. - *Nisu nullo ad resistendum, quum non possent niti ad resistendum*, III, 46.
- Niti pro eniti, IV, 51; - pro *fretum esse*, III, 62. - *Niti ut*, I, 11; - *impense pro aliqua*, I, 34; - *cuneis*, H. III, 29. - *Nixum per tot annos regimen*, XIV, 54;

- vid. not.* - Visere nitentem, *volentem*, II, 54.
- Nitor ac laetitia temporum, *vid. laetitia*.
- Nobilitas acta sine probro, III, 32; - per matrem ei ex familia Iulia, XIV, 22; - Sabina Attus Clausus, IV, 9; - in familia vetus, II, 1, 49; - ingenuita, I, 23; *vid. not.* - Nobilitatem (ac decus) adstruere alicui, *vid. adstruere*; - (alicuius) iuvare pecunia, *ut scil. eam tueri, eaque digne possit vivere*, II, 48. - Nobilitas et modestia opponuntur, H. I, 30. - Nobilitas equestris, A. 4. - Nobilitatem veterrimam usui publico postponere, *haberi se patiendi inter ministros principis*, XII, 53; - Nobilitate paterna complexus multas familias, XV, 48. - Nobilitatibus externis mitis, XII, 20.
- Nocens legibus, II, II, 86. - Eo interfecto, nocentior fit, I, 42.
- Nolle libertatem publicam, III, 65.
- Nomen exsilii pro ipso exsilio, IV, 44; - triumphale domui, H. II, 77; - servatoris assumpsit sibi, XV, 71. - Nomen inserere famae, O. 10. - Nominis aliquid in nobis est, O. 11. - In nomen alicuius, familiamque transire, XII, 26; - suum adsciscere aliquem, III, 30. - Nomine eo supplicationes decretae, XV, 23; - vetusto monstratus, *ob antiquam nobilitatem*, II, 1, 88. - Nomine principis constituta respublica, I, 9. - Nomine tenus usurpatae oppugnationes urbium, XV, 6. - Nomina aerarii oblitterata retrahere, XIII, 23; - equitum roman. praevalida, XII, 60; - legionum supplere, *vel ipsas legg. vel leg. numeros*, H. II, 57; - senatus populi-que romani, advocare sacramento, II, 1, 55. - Nominibus propriis, *nominatim singula*, I, 35. - Nominibus villarum xii insidere insulam, IV, 67.
- Nominatione coss. additus, VI, 45.
- Non.... aut, pro *neque, neque*, XII. - Non.... ac, pro *neque*, III, 21. - Non *neque*, I, 4; II, II, 46; H. IV, 70. - Non.... et, pro *aut*, I, 70. - Non.... quin.... non habeam, H. I, 15; - pro *nihil*, VI, 2; III, 58; - pro *nondum*, XIV, 33. - Non animo. nisi moesto, non cultu, nisi lugubri, XIII, 32. - Non, *male repet.* G. 15; *vid. not.* - Non modo.... etiam, *omisso sed*, III, 19.
- Noscere pro *agnoscere*, IV, 35, 62; XV, 60; H. I, 90; H. II, 72; - pro *cognoscere*, IV, 33; VI, 10; XII, 24, 60; II, II, 37; II, III, 21; - pro *explorare*, II, 12; XVI, 2, *init.* - *scire*, I, 48, 62; - *visere*, II, 52.
- Noscitare ducem, pro *habere, nosse*, II, II, 12.
- Notae atroces additae nominibus Caesarum, II, 30; - *allevatae*, II, 1, 52; - *tristes*, G. 9.
- Notabilius turbare, H. I, 45.
- Notescere, I, 73; - *consilii bonis*, IV, 7.
- Notio pro *cognitione, iudicio*, III, 59; VI, 12.
- Notitia nostri inest ei, XV, 31. - Notitiae aliquid in nobis est, *famae*, O. 11.

- Nota per eos dies mors, *celebrata*, H. III, 38.
- Novercales stimuli, I, 33.
- Novitas vultus, H. I, 75. - Sub novitate stupri cuiusque flagitia eius perscripsit, XVI, 20.
- Novus (dux) delictis hostium, *qui ea non vidit committi*, A. 16. - Novum obsequium, *novo principi praestandum*, H. III, 59. - Novae cupiditates, *rerum novarum*, H. I, 24; - *coloniae*, I, 59; *vid. not.* Novae gentes, *recens subactae*, A. 38; - *spes*, *vid. spes*. - Novissima libido ruentis fortunae, *vid. libido*. - Novam in familiam intulit imperium, H. II, 48. - Novissima exempla meritis, XII, 20; - *metuere*, XII, 68; - (*alicuius*) *expectare*, VI, 50. - Novissimis superest tempus, *nondum mors instat*, V, 6. - Novissimi in culpam, I, 28; sermones, A. 45. - Novissima securitas, *vid. securitas*; - *Lybia, ultimi fines Lybiae*, H. V, 2. - Novissimum mare, II, 24; A. 10; - *servitium*, XVI, 11.
- Nox concubia, I, 39; H. III, 69; - *festa*, I, 50; - *ludicra solennibus epulis*, *ibid.* - *minax et in scelus eruptura*, I, 28; - *eadem coniunxit rogam et necem Britanni*, XIII, 17; - *exhausta*, H. IV, 29; - *vigilata convivio*, XIII, 20; - *cadit infra caelum ac sidera*, A. 10; *vid. not.* - *ducit diem*, *vid. ducere*. - *Noctem assumere*, *vid. assumere*; - *vallare, se noctu*, G. 30. - *Noctis furto aggressi hostes*, A. 34; - *successus, rei p. r. occasionem noctis gestae*, IV, 49. - *Noctae ac laetitia incallescere*, H. IV, 14. - *Nocte coepta egressus*, II, 13.
- Noxa: sine uoxa sidunt naves, II, 6.
- Noxia conscientiae, VI, 4.
- Noxius, *consors, particeps*, V, 11. - *Noxia tabo humus, vid. tabum*.
- Nubere post aliquem, *de secundis nuptiis*, IV, 40.
- Nube ipsa (*pulveris sc.*) operire hostes, H. II, 2. - *Nubium globo atro effusa grandae*, II, 33; - *tractu immenso validus auster*, *ibid.*
- Nudatus validis auxiliis, XV, 14.
- Num ... aut, *pro utrum.... an*, A. 17; - *ante an, pro utrum*, A. 35.
- Numen: Numine oblatum, XIII, 41. - *Numinum simulatio, de eo, qui se Deum fingit*, H. II, 61. - *Inter Numina dicatus*, I, 59. - *Numina inferna, manes*, II, 69.
- Numerare *pro recensere, commemorare*, I, 35; II, 71; - *vacationes, pretium pro iis persolvere*, H. I, 58. - *Numerari post aliquos*, H. II, 77.
- Numerosior orator, O. 25.
- Numerus magis, quam colonis, XIV, 27. - *Numerum segniter onerare armis*, H. IV, 15. - *Numero aucti*, II, 25; - *gliscere, vid. gliscere*. - *Numeri pro cohortibus*, A. 18, 32; - *legionum*, II, 80; H. I, 87; H. II, 69; A. 18; *cohortes*, A. 18; *vid. not.* - *Numeris iisdem perscqui, ex pluribus audita, sub nomini bus singulorum*, O. 1.

Nuncupare adoptionem, H. I, 17.

Nuntiare *cum infinit.* iubere monere, XVI, 11; - *denuntiare*, II, 79; - *insontem*, *pronuntiare*, XIII, 32.

Nuntius assequitur eum, II, 75. - Nuntio deprehensus, *vid.* deprehendere. - Nuntii longinqui, *ad procul absentem perferendi*, VI, 39; - *praecipites*, H. II, 6. - Nuntia malorum prodigia, *praenuntia*, XV, 47.

Nuper, *de longo tempore*, G. 2; I, 31.

Nuptiale verbum subire, XI, 27; *vid. not.* - Nuptiales facies, XV, 37; - *tabulae*, XI, 30; *vid. not.*

Nutare pavoribus, H. II, 76. - Nutantem fortunam occupare, II, I, 56.

Nutrire pacem marcentem, G. 36.

Nutrix, *nutricibus delegare natos*, G. 20; *vid. not.*

O

Ob pro *ad*, I, 79; - *luxum egens*, per *flagitium infamis*, VI, 7. - Ob *republicam* obire mortem, *pro republica*, II, 83. - Ob *rem pecuniariam* disceptare, VI, 5. - Ob *metum* defixus, I, 68.

Obiacet flumen, *tantum munimentum scil.* H. II, 32.

Obiectare consensu, I, 44; - *pro obicere*, II, 5; IV, 11; H. II, 33.

Obiectus molium, XIV, 8. - Obiectu montis arcentur venti, IV, 67.

Obicere alicui Chaldaeos, magos, interrogatumque Apol-

linis simulacrum, XII, 22.

- Obicere praetorias cohortes veteranis, H. II, 18.

Obitae mortes, XVI, 16.

Obitu miti excessit, III, 19.

Oblectationis apud vulgum levissimae ludicrum, IV, 14. - Oblectationi oculisque cadere, G. 33.

Oblidere fauces, V, 9.

Obliquare crinem, O. 38; *vid. not.*

Oblique castigare, III, 35.

Obliuerantur coniugia per plures annos, *per absentiam diuturnam velut in modum discidium*, III, 34. - Obliuerare vetustos ritus, *in oblivionem et neglectum adducere*, XI, 15; - *seditionem*, I, 51. - Obliterata retrahere ad servitium novam, XV, 73. - Obliteratum cladibus maioribus damnum, II, II, 66; - *oblivione puri dimittere praeterita et instantia*, H. II, 36; H. IV, 9; - *ad oblivionem procedere sacramenti*, XV, 65.

Obiit trahentibus, I, 21; - *muneribus alicuius, ea recusare*, XIV, 53.

Obnoxius *cum ablat.* XVI, 6; - *simulationi, odio, privatis affectibus, de eo qui potest iis capi, et abripi*, III, 58.

- Obnoxius infidis consiliis obediens II, III, 55. - Obnoxia urbs, *simpl. omiss. incendius, igni*, XV, 38; - *amori coniugis*, XVI, 6. - Obnoxius, *de assentatore*, H. I, 1; - *de ducibus*, H. II, 56.

Obruere famam et eorum successoris, A. 17; *vid. not.* - *hostes, eorum opera*, H. II, 21. - Obruatur animus misc-

- ratione et cura, *quo minus scil. fortia consilia admittat*, H. III, 67. - Obruta dimovere, *ruinas*, IV, 63.
- Obscurus adversus alios (sibi incutus), IV, 1; - tegendis sceleribus, VI, 24. - Obscura natura, *tecta*, A. 42; - nex longinquitate exilii, I, 53. - Obscurum noctia attinuit victorem, II. II, 14; - cooptae lucis, H. IV, 50. - Obscuro diei, XI, 39. - Obscura, nunquam, *etiamsi obumbrentur*, H. II, 32. - Obscura credere, *quorum incertus eventus*, H. I, 22. - Obscurae artes, H. I, 3. - Vultus obscurus, *simulatus*, I, 33.
- Obsequium deforme, IV, 20; - novum, *vid. novus*; - obivium, H. I, 19; - erga aliquem exuere, III, 12; XIII, 13. - Ad obsequium animo evaluisse, VI, 44; - imperatori reddere, I, 43. - Obsequii amor, I, 28; - mos, I, 19. - Obsequia celebrare aliquem, XVI, 33. - Obsequii gloria relicta nobis, VI, 8. - Ad (*vel in*) obsequium regentis paratus, O. 41. - Obsequia, I, 40; - mala, *in rebus malis*, II, 55. - Obsequia meliorum nox abstulerat, H. I, 80. - Obsequiis protegere charitatem suam, III, 65.
- Observare: ad observandam (*seu colendam*) fidem invitatus, H. I, 87.
- Obsidere hibernis, II. IV, 23; - bellis Urbem, III, 34. - Obsidere Apenninum, *transitum per Apenninum*, H. III, 55.
- Obsidioni concedere, *vid. concedere*.
- Obsidium exsolvere, III, 39. - Obsidium liberare, II. IV, 37; *vid. not.* -olvere, *de opem ferente*, IV, 34; - nrgere, H. IV, 28; - subire, *vid. subire*. - Obsidio datus, *de obside*, XI, 10. - Obsidio circumdare Urbem, XIII, 91. - Obsidia aspernari, *notte obsidendis locis bellum gerere*, III, 21; - urbium capessere, *vid. capessere*.
- Obsignare tabulas testamenti illustribus viris, XIV, 40.
- Obsistere falsis, *vanum rumorem inhibere*, II, 82; - raentibus, H. I, 82. - Obstitit inquiri, XI, 34.
- Obsolescit laus, IV, 26.
- Obstinans, *scil. se*; *vid. not.* H. II, 84. - Obstinatus claususque, III, 15. - Obstinata severitas, *in bonam partem*, XV, 21; - fides, H. V, 5.
- Obstinatio fidei (erat illi) H. III, 39.
- Obstrepere sibi met verborum tumultu, II. I, 85.
- Obstringere aliquid, *affirmare*, I, 14; IV, 31; - clementiam suam crebris orationibus, *confirmare, contestari*, XIII, 2. - Obstringitur gentili quisque religione, *more iurandi genti suae solenni*, XII, 34. - Obstringere se matrimonio alii, XV, 53. - Obstricti in omni flagitio, XI, 2. - Obstringere pace, *ad pacem redigere*, II, 26.
- Obstruere Alpes, *praesidiis occupare*, H. III, 1. - Obstruetae mentes consilii, H. III, 21.
- Obstupefacere hostes, A. 18.
- Obtegere cetera flagitia magnitudine unius sceleris, XIII,

33. - Obtegens sui, *tectus*, III, 65; IV, 1.
- Obtemperare accusatori, *scil. quum vocatus in ius venias*, etc. XI, 24.
- Obtendere diem nube atra, H. II, 56. - Obtendere curis luxum, H. III, 36.
- Obtentui esse, H. I, 49; - fugientibus obscuram noctis, H. II, 14. - Obtentum habere, XII, 7.
- Obterere, pro *interficere*, *caedere*, XV, 11; A. 18.
- Obtestari pro *affirmare*, XII, 5; H. III, 10.
- Obtinere arbitrium reipublicae, VI, 5; - curam aliquam, *muneris praesesse*, H. I, 46; - *leges, iis praesesse*, XI, 44; - iniquitates, *perficere ac tueri*, II, 11, 84; *vid. not.* - Obtinere Britannos, *Bruanniae praesesse*, XIV, 29. - Obtineri oppidum, *relicto praesidio insulderi*, XII, 16. - De obtinenda Armeni bellum, XIII, 34. - Quae obtineri negabant, *retineri*, XV, 8.
- Obtrectare aliquem, I, 17.
- Obturbare, *obstrepere*, III, 34; VI, 24; - pro *sternere*, I, 66. - Obturbari vocibus militum, H. III, 10.
- Obtusior iurisdictio militaris, A. 9; *vid. not.*
- Obvenire: nobis pleraque digna cognitu obvenere, VI, 7.
- Obversus ad sanguinem et caedes, H. III, 83. - Obversi ad aliquem, IV, 54. - Obversi in aliquem, XVI, 35; H. IV, 16. - Obversum militum studia, *scil. ad eum*, H. III, 11.
- Obversari in arbe inter coetus et sermones hominum, III, 37.
- Obviam ire periclitantibus clementia, O. 41.
- Obvius morti, *ad subeundam mortem promptus*, XVI, 25. - Obvia comitas, II, 2. - Obvia similitudo rerum, IV, 33. - Obvium obsequium, I, 19.
- Obumbrare: etiamsi obumbratur, nunquam obscura, H. II, 32.
- Oceanere cornua iussit, II, 81; *vid. not.*
- Occasio: occasionei terga patefacere, A. 14. - Ad occasionem odii privati (explendi) abuti malis publicis, XV, 73; - verti, *vid. vertere*. - In occasionem retinere, A. 24. - In occasionem gratiae trahere mala publica, V, 3. - Occasionem irae, *per iram, seu offensionem orta*, II, I, 65. - Occasionum segnis, XVI, 14; - velocitas, H. I, 83. - Ad occasiones infida gens, XIV, 20.
- Occidio: occidioni exemptisunt, *sine missione pugnantes*, XII, 56; occidione occumbere, XII, 38.
- Occoeperunt magistratum, III, 2.
- Oculere pro *tacere*, *simpliciter*, III, 16.
- Occultare semet, H. III, 85, 86. - Occultatus metu temporum Neronianorum, *qui se occultaverat*, H. II, 72.
- Occultus consilii, VI, 36; - odii, IV, 7. - Occultas hoc fert, pro *occulto*, IV, 40. - Sic occulti, IV, 12. - Per occultum subvertere, *occulto, si aude*, IV, 71. - Occulto habitu, *vestitu falso assumpto, quo fallerent, se milites esse*,

- H. I, 85. - Occultior in luxus, IV, 67.
- Occumbere occisione, XII, 38.
- Occupare copias, I, 10; - domum affinitate, VI, 8; - tantam fortunam, H. I, 56; - pericula, *praevenire periculum molientes*, H. I, 40. - Occupantibus faciles, H. II, 17. - Occupatu proxima loca, H. IV, 15. - Apud eos plurimum hiems occupat, G. 22.
- Occurrere cum precibus et magistratibus, H. I, 62; - ingulo, *admove collum dextrae servi pugionem admoventis*, XVI, 15; - orationi, *respondere*, XIV, 55; - proelio, *adiungere se ad pugnam*, H. IV, 16. - Occurrit continue violentiae (iguis) campus ac velut vacuum caelum, XV, 40. - Quae occurrunt non ambigua, *quae oculis proposita cuius facilia sunt reputata*, H. II, 20.
- Occursus: occursum lembuncolorum vecta in lacum, XIV, 5; - prohibitus, *ne principi obviam iret salutatum*, XVI, 24.
- Oceanus victus, A. 25. - Oceani aperta, II, 23. - Oceano invexit milites, *ibid.* - Oceano abusus petiverat, XV, 37. - Oceanum mare, H. IV, 12.
- Oculus: oculorum tabes, II, IV, 81. - Oculis adhuc insita caedes, XV, 29. - Oculis (vulgi) contrectandum (corpus) permittere, III, 12. - Oculos defigere, *vid.* defigere; - hostium non tolerare, *ad spectum*, H. III, 24; - meos subtrahi (in hac relatione) melius fuit, *rem non in meo conspectu agi*, III, 53; *add.*
- A. 45. - Oculis aegris intraspicere felicitatem aliorum, H. II, 20; - competere, *vid.* competere.
- Odise, *silentio transmittere*, XVI, 16; *vid.* not.
- Odium coetus, *fastidium vulgi, et cum eo congregiendi*, I, 76; - redditum, *vid.* reddere; - connexum, *vid.* connexus; - validum ad exitia, VI, 29; - perinde est pravis et honestia (rebus), II, 2. - Odii atrox, XIII, 22; - occultus, IV, 7. - Ad odii privati occasionem abuti malis publicis, XV, 73. - Odium agitare adversus aliquem, *vid.* agitare; - velare blanditiis, XIV, 56. - Odium caedes Calbae addiderat Othoni, H. II, 31. - In odium summum efferre aliquem, II, IV, 42. - In odium Vinii, H. I, 12. - Odio condito eandem utilitatem fovere, H. II, 30. - Odi duratura ad caedem matris, XIV, 1; - strata, H. II, 58; - vivida, XV, 43. - Odiorum vetera nomina (*homines olim exosos*) aequare (*odio hominum in se*), H. II, 95. - Odi in longum iacere, *vid.* iacere; - promere, recondere, I, 69. - Odiis et contumacia accendere aliquem in alterum, I, 53; - mutuis Agrippinae iuvens, XIV, 3; - uti adversus aliquem noverealibus, XII, 2; - propriis insensus, XII, 18.
- Odoratus philosophiam, O. 19.
- Offensus omisisset, an distulisset, in incerto fuit, H. I, 46.
- Offensio: offensione gravi et dissimulata aliquid abdere, III, 64. - Offensiones inopes et irritae, *opp.* iis quae

- reipublicae caussa suscipiuntur, III, 54; - integræ, *vid.* integer. - Offensiones filii non dissimulavit, *professus est, se ab eo offensum esse*, II, 42; - accendere, II, 57; - populi movere, I, 76.
- Offerre epulum plebi, ob lætitiā imperii recentis, *de recens creato imperatore*, H. I, 76; - exitium alicui, IV, 2; - familiam, *torquendam scil. de reo dicitur*, III, 13; - filio figendos captivos, *proponere*, H. IV, 61; - gladiatores suo nomine, I, 76; - preces, XIV, 22; XV, 25; - rebus novis aerarium et pecuniam, V, 6, 8; - se suscepturum, XI, 33; - pro præstare, XII, 62. - Oblatum numine, XIII, 41. - Oblata in singulos annos quingena sestertia, *data, constituta*, XIII, 34.
- Officere gloriæ alicuius (*obtractando*), H. III, 53. - Officere visui, I, 28.
- Officinas exercere armorum, II, II, 82.
- Officium augere, *plus ceteris præstare*, A. 14. - Per officii simulationem milites adiuncti, H. I, 74. - Per speciem officii maius complexus, VI, 50. - Officii terminus exuere, *vid.* exuere. - Officio damnandi cedere, III, 22; *vid. not.* - legationum advenisse, XVI, 5. - Officio in principem, XII, 56; *h. e. ut cap. 2.* officium in principem rati. - Officia eorum magistratus exsequebantur, XI, 11. - Ad officia legum imbuere socios, XII, 32; - prudentium corrumperere: intempestive adiuvando, II, 23; - venerantiam cuncta ad Augustum verterat, II, 1. - Per officium obvius, I, 24.
- Osfundere aræ sanguinem, H. II, 3. - Offundebantur multa simul, metus ex imperatore, etc. XI, 20. - Quanto inopina, tanto maiora offunduntur, I, 68; *oculis, animis*. - Eo pavore offusum Claudium, *pro eum pavorem off. Claudio*, XI, 31.
- Olim, *pro aliquando*, XV, 74; - *iam pridem*, III, 54; XII, 66.
- Omen: omnis fidem implere, *de eventu*, H. II, 78. - Omne auctus, *vid.* augere. - Omina laeta continuare alicui, *vid.* continuare. - Ad omina rei vertere quid, XV, 74; II, I, 86.
- Omittere maritum, *relinquere*, XIII, 44; - delationem, VI, 30; - mentionem alicuius, III, 18; - nihil e libidinibus, VI, 46; - provinciam, *mutare consilium eo proficiscendi*, XV, 36; - vectigalia, XIII, 50; *vid. not.* - Urbem, *pro exire ea. cum adiunctione tamen neglectus*, III, 47. - Omittere caput rerum, *Urbem*, I, 47. - Omittere reum, II, IV, 6. - Omittere dicuntur, *a quibus custodes abscedunt*, XV, 69. - Non omissum, quin sciscerent multa, II, 27. - Nec nisi profecta nocte omisi sunt, *dimissi*, XV, 69.
- Omnis ripa, *tota*, II, IV, 26.
- Onerare multitudinem, *pro augere accessu suo*, II, II, 87; - armis numerum segnent, II, IV, 15; - curas parentium, II, II, 52; - curas

- principis, I, 19; *idem quod accendere; quod vid.* - Onere aliquem pretio et promisso, II, 1, 25. - Onerabat licentiam eius modestum exemplum, H. IV, 64. - Haec onerabat Scianus, *augebat verbis, ut graviora viderentur*, I, 69.
- Onus arduum, I, 11. - Onere novo tentatur amicitia et obsequium, IV, 46. - Onera deprecari, *scil. ut leventur vel tollantur, quum iam sustineantur*, I, 76. - Oneribus novis torbantur provinciae, IV, 6.
- Onustus praeda famaque, I, 21; XII, 28; - tergum vulneribus, XI, 15. - Onusta frumenti vis camelorum, XV, 12.
- Operae theatrales, I, 16; - arenae, XIV, 14.
- Operari, *absolute, pro sacrificare*, II, 4; - studiis, III, 43; - materiis caedendis, H. V, 20.
- Operire domestica mala tristitia, III, 18; - privata vulnera malis reipublicae, H. I, 53; - pulsu sonituque equites, II, III, 2. - Operta offensarum, H. III, 65. - Operiri fores iussit, III, 15. - Opertus infamia, III, 68; - paludamento, II, II, 59. - Operire reliquias pugnae, *sepelire*, XV, 28.
- Opes viresque, H. IV, 19; - imperii affectae, H. II, 69; - Opum, quibus domus ista immensum viguit, primus accumulator, III, 30; - validus, H. II, 19. - Opibus Galliarum subnixus, I, 47; - pervigere, IV, 34; - invidiosis esse, XIV, 47. - Opibus, domo, paratu speciosus, III, 55; - *sic et* II, 2, auxit opibus, *copiis ad pompam regiam.*
- Optimum casibus opus, *plenum*, II, I, 2; *vid. not.*
- Opinari, *loqui de aliquo*, O. 2.
- Opinio: opinionem addere, *facere insuper, ut homines opinentur*, A. 40. - Opinio est, *tanquam portendat*, XIV, 22.
- Opperrirae *egritudinem, eius eventum*, II, 69; - *senectutem principis*, XI, 26; - *alienam stultitiam, loco sapientiae est*, H. II, 34. - Opperriri intentum aliis coris, *dum ei commodum sit te audire*, XIII, 54.
- Oppetere, *de morte quaesita*, H. II, 24.
- Oppidana lascivia, XIV, 17.
- Oppidanum ei genus, VI, 15.
- Opprimere, *capere*, H. III, 43; - *interficere*, XII, 44; XV, 24; - *bellum, extinguere*, XI, 1.
- Oppagnationes urbium usurpatae nomine tenus, XV, 6.
- Optio speculatorum, II, I, 24.
- Opulentia longa, *vid. longus; - de multitudine incolarum et latitudine imperii*, II, 60.
- Opus amphitheatri, *situm extra muros, conflagravit*, H. II, 21. - (Historiarum) *optimum casibus, atrox proeliis, saevum ipsa pace*, H. I, 2. - Operi invidere, *nolle tam praeclearum opus ab altero fieri*, XIII, 53. - Opere mortali contactus equus, G. 10. - Opera semifacta fuga perumpere, *vid. perumpere*.
- Orare aliquid, *expetere*, VI, 24; XI, 10; XIV, 25; XV, 45; - *aliquem, cum infinitivo act.* VI, 2; XIII, 13; - *pro deprecari, veniam po-*

- tere, XIII, 25; - tempus sermioni, XIV, 53; - causam, *agere*, VI, 29; XI, 5; XIII, 42; XIV, 19. - Oravit ut exstrueret, *ut sibi liceret exstruere*, IV, 37. - Orandi nescius, *dicendi*, III, 67; - validus, IV, 21.
- Oratio principis audita per quaestorem, XVI, 27. - Orationes principum incisae in aes, et kal. ian. recitatae, XIII, 4. - Oratione fida laudare quem, I, 52; - tali scripsit confessionem, XIV, 11. - Oratio angusta et lubrica, II, 86; *vid.* angusta.
- Oratore eo, subventum coloniae igni haustae, XII, 58. - Oratorum certamen, XVI, 2; - saevitia in *accusando*, II, 34. - Oratoria eloquentia (*quia scil. et poetica*), O. 8.
- Orbari auxilio, H. II, 28. - Orbatus accolis fluvius, I, 79.
- Orbis raptores, A. 30. - Orbis inest rebus, III, 55. - Orbis continuus initin latine in tennem ambitum exurgens, H. II, 3. - Orbem coniungere, G. 6; *vid. not.* - Orbes sinnare, VI, 37.
- Orbitas captata, XIII, 52; - insidiis obnoxia, XIV, 40; - pecuniosa, XIII, 52; - praevallida, *vid.* praevallidus. - Orbitati alicuius dedere quem, *vid.* dedere.
- Orbus, *absol.* pro *sine liberis* (*scil. nunquam susceptis aut amissis*), XI, 26. - Orbas sine posteris domos relinquere, XIV, 27.
- Ordiri magifica de re aliqua, *in dicendo*, XV, 25; - scelera alicuius, XV, 51.
- Ordo agminis in aciem assistit, II, 16; - insidiarum, XIV, 24; - insidiis compositus (*scil. talis*) ut, etc. XV, 53; - pro *senatu*, XIII, 48; *vid. not.* H. II, 52; - navium, pro *naves ordine positae*, H. II, 34; - non idem inter nos rerum adversarum secundarumque, *non aequae pares in utrisque alter alteri erimus*, H. II, 77. - Ordo sceleris patefactus, IV, 11. - Ordinis primi centurio, I, 29. - Ordinis sui cuiusque milites deducti, pro *in suo quisque ordine*, XIV, 27. - Ordinem (senatorium) exuere, II, 32; H. II, 86. - Ordine remotum reddit senato, XIII, 11; *vid. not.* - Ordines abruptantur, H. III, 25. - Ordines alti, *in acie*, H. II, 27; *vid. not.* - densi, H. III, 63. - Ordines retinet centurio, *qui suum locum servat*, I, 44. - Ordines redditi, H. I, 52. - Assignare ordines et adimere, *ibid.* - Ordinibus et subsidiis instructi, II, 80. - Ordinibus altis aliquem attollere, H. IV, 59; *vid. not.* - Ordo Mutinensis, *decuriones*, II, 52.
- Origo mali iudaea, XV, 44. - Origo gentis, *auctor*, IV, 9. - Origo ei utrinque gentis Claudiae, VI, 51. - Origo illi e municipio, H. II, 50; *vid. not.* - Originis modicus, VI, 33. - Origine nostri veneranda loca, II, 54. - Origine Sabina, XI, 24.
- Oritur facultas, XV, 51. - Oriebatur in nos plus vulnerum, et pleraeque caedes, XII, 35. - Ortus matre libertina, XV, 72. - Orto discidio, XII, 40.

- Ornare aliquem provincia, IV, 2; - muneribus, G. 13; - (praeceptis) robur (aetatis), XIV, 56.
- Ornatus militaris, *arma*, H. V, 22; - tragicus, XV, 65. - Ornatu effulgere, XIII, 13; - festa domus, III, 9.
- Ortus primus, *nativitas*, VI, 22.
- Osi: in ore alicuius, *in conspectu*, H. III, 77. - In ore agere vulgi, H. III, 36; *vid. not.* - erat hostis, *adversus*, III, 74. - In ore famae erat Vespasianus, II. II, 74. - Ore impudico alicuius cadere, XI, 3; intento dicere, O. 11; - in moestitiam flexo, III, 16. - Ore Mosae Rheus effunditur in Oceanum, II, 6. - Ore placidus, H. II, 48. - Ore tenus exercitus doctrina, XV, 45. - Ora, *facies*, III, 53; A. 36; - seditionis multa, *multi seditione loquebantur*, I, 31.
- Osculum post breve digressus, XIII, 18. - Oscula iacere, H. I, 36.
- Ostendere honorem in principem, IV, 64; - licentiam, I, 16; - laudem strenuis, solatium ignavis, exemplum omibus, XIII, 35.
- Ostentare alicui bona sua, *nempe quae ipse habeat in se*, *commonefacere eorum*, II, 27; - rebus novis aliquem, XVI, 7; *vid. not.* - se invicem, H. II, 63; - militibus se, *iactare*, *venditare*, III, 9. - Ostentantes Vologesen a se pro pignore amicitiae attineri, etc., XIV, 25; - luxus, adulteria, H. I, 22; - promptas res alicui, XII, 12; - pro ostendere, VI, 37; - carmina, *edere*, XV, 49.
- Ostentator arte quadam omnium quae diceret faceretque, H. II, 80; - periculorum et praemiorum, I, 31.
- Ostenta inter aulae foedissima, XV, 34.
- Ostentui magis quam mansura dedit iura, H. I, 78; - iturus gentibus, XV, 29. - Corpora abiecta ostentui, *in malam partem*, I, 29. - Ut ostentui esset, *insignius in oculos incurreret*, XV, 64.
- Otiosus (et disiunctus) in dicendo, O. 18; *vid. not.* - Quibus otiosum est contendere, XIII, 3.
- Otium iners oblectare conversatione scurrarum, XII, 49; - velat peregrinum in Urbe, XIV, 50; - segne terere, XIV, 39; H. II, 34; - usurpare, XIV, 55. - Otium est iis conferre vetera et recentia, XIII, 3. - Otium castrorum, I, 35. - Per otium habiti, I, 31.
- Ovans retulit se de Britannis, XIII, 32.

P.

- Pabulum attritum, XV, 16.
- Pacare: pacaverat eloquentiam quoque tranquillitas temporum, *ab accusando avocarant*, O. 38.
- Pactus dies, XIII, 38. - Pacta, XV, 28.
- Pactum: pacto matrimonii vincire aliquem, VI, 45; - salutis accipere captivum, *pacta salute*, XII, 20. - Pacta exuere, III, 43; - perfidiae firmare, H. III, 9; - transitionis rata apud Vespasianum, H. II, 99.

Paedorem exnere, VI, 44.

Pagani, non milites, H. I, 53; H. III, 24, 43, 77.

Pagi trahuntur, *vid.* trahere. — Pagis centum habitantes Semnones, G. 39.

Palam induerat societatem eius, *specie*, XII, 13; — ferre sententiam, non dissimulare, I, 74; — laudares, secreta male nudiebat, quae palam faciebat, H. I, 10; *vid.* not.

Palari: plures extra palarentur, IV, 48; H. III, 80; H. IV, 17, 18.

Pallens fama, cuius anxia cura terret homines. O. 13.

Pallores hominum denotare, A. 45.

Pangere carmina, XIII, 3; XIV, 16. — Pepigere...ulcisci, XI, 9.

Par pro idem, IV, 57; H. IV, 54; — pro aequum, I, 25; VI, 3; XIV, 49.

Parare concionem, H. II, 79; — dolum alicui, VI, 3; — feruum inter se, I, 23; VI, 3; — signa, H. I, 31; — studia exercitus, II, 44. — Parat maturare nuptias, XIV, 59; — victoriam G. 30; — ultorem filium, VI, 33. — Parari foro et eloquentiae, O. 34. — Paratur mors Silani, pro Silano, XIII, 1. — Parabatque sententia, qua lege repetundarum (illi) tenerentur, XI, 6. — Paratus in res novas, H. IV, 32. — Parati animi, compositi, prompti ad aliquem accipiendum, H. II, 9. — Parata peccantibus provincia, A. 6; *v.* not. — Praeda parata, XV, 2; *v.* not. — Paratus servitio, H. IV, 2.

Paratus pro apparatu, IH, 52, 55; VI, 37; XI, 12, 30; XIII, 17; XV, 9; H. II, 58,

95; A. 25. — Paratu facinoris, quum pararet, II. I, 23.

Parcere voci et adspectui, in conspectum et colloquium alicuius non venire, XV, 61.

Parcimonia, pro minor sumptus, XIV, 21.

Parcus sanguinis civium, H. III, 75.

Parere socii iussi, prout bello conduceret, in omnibus, quae usus belli postulare, XIII, 8.

— Parebant aequalius duci, H. II, 27. — Parendi amor, H. II, 19.

Pariter probatus XX annis, eodem tenore, VI, 11.

Pars consilii pacisque erat exercitum Vitellii spargi, H. III, 46. — Ea pars morum placebat, H. I, 14. — Et ipsa romanarum cladum pars erit, in romanis civibus interfectus post reperitur, XV, 72; — familiae dicitur aliquis, VI, 8. — Modica pars famae eius triumphalis honos, XII, 28; — moeroris, alia causae, VI, 27. — In partem accitus adversus omnes valetis, VI, 42. — In partem curarum additus, H. IV, 26. — In partem vocatus, I, 11; — agnitionis recipere comitantes, tanquam partem, XIV, 33. — Partem capessere famae victoriaeque, H. III, 64. — Partes pro uterutra parte et nominatae opposita, II, 43, 76; H. II, 68, 87, 93; H. III, 60. — Secessionem iam id et partes et bellum esse, XVI, 22. — Partes surgunt quum maxime, H. III, 4. — Partium specimen, *vid.* specimen. — Partes vocare se alicuius, IV, 17. — Partibus praetenditur consulare nomen ho-

- nesta specie, H. III, 4. - Partes iudicis assimulare, IV, 59.
- Particeps pro consocio, sodali, VI, 10; - secretorum, I, 6; - ad secretum omne alicui, XV, 50.
- Partivere inter se regnum, XII, 30.
- Partiri in Coss. curam, H. III, 58.
- Partus: partu gravida, *vid.* gravidus.
- Parum effugerat, pro *vix*, II, III, 39; - per se, magni momenti locum obtinuit, H. III, 8.
- Pascere quotidie servitutem suam et enere, A. 31, *vid. not.*
- Passim disperguntur, VI, 50. - Passim edere consocios, XV, 57.
- Pastus: pererrare pastus, IV, 25.
- Patellare maiora, XII, 9; *vid. not.* - praedandi materiam, XI, 5; - terga occasione, *h. e.*, ut tibi a tergo noceri possit, A. 14. - Patellavit solatium populo exturbato et profigo caupum Martis, ac monimenta Agrippae, etc. XV, 39. - Patellari occasio etiam adversus mo potest, H. I, 84.
- Paternus: paterni spiritus, a patre accepti, II, 43. - Paternae illi angustiae, I, 75; III, 52.
- Patescit in civitates Germania, G. 30. - Patescit romanum imperium usque ad Rubrum mare, pro patet, II, 61.
- Pati tributa, VI, 41; G. 43. - Patitur tenuem aciem planities, I, 64. - Patiens arborum frugiferarum terra, G. 5; - frugum solum, A. 12.
- Patientia: in patientia (*libidinum scil.*) firmitudinem simulans, de eo, qui exercent libidines, VI, 46. - Patientium libertatis alienae ostentare, VI, 38.
- Patrare bellum, finire, II, 26; H. III, 64; - necem, II, 33, 88; XIV, 44; - remedium, *scil. quod operi manuum orisque peragendum*, H. IV, 81. - Patrata victoria, XIII, 41. - Patrata formidiae regis et minis Corbulonis, XV, 6. - Quibus patris, peractis doctis, XII, 26.
- Patriam exuere, H. V, 5.
- Patrius: patria benevolentia (in liberos fratris), paternae similis, IV, 4. - Patrii annes, I, 79; *vid. not.* - Epulae patriae, *vid.* epulae.
- Pavere: pavent venae (balsami) ferro admoto, H. V, 6. - Paventium curas onerare, H. II, 52.
- Pavidus offensionum, IV, 38; - ad suspiciones, H. II, 68; - nandi, H. V, 14.
- Paullatim meditatus longam absentiam, III, 31.
- Pavor internus, falsus, *vid. suis locis*; - hinc in omnes, VI, 50; - praecipuus et cum praesenti exitio, etiam futuri pavor subita exauditione Tiberis, H. I, 86. - In pavore praecipuo metuere aliquid, XII, 64. - Pavoribus, cogitationibus periculorum, nutare, H. II, 76. - Pavores induere, H. IV, 3.
- Paupertas innoxia, *vid.* innoxius.
- Pax ignava, H. I, 62; - cruenta, I, 10; - incruenta, II, 46; - languida et soluta inter temulentos, I, 50; - marces, G. 36. - Pacis bellicae arbitria tractare, XII, 60; - foedere accipere aliquem, qui *scil. offert societatem*, XII, 37. - Pacis irritamenta, A. 20; -

- emolumenta, quae tantum in pace haberi possunt, XI, 7. - Pacis modo effusi, II, IV, 15. - Paci formidolosus vir insignis, XI, 19. - In pacis summam nihil proficitur, XIII, 38. - Pacem exuere, IV, 72. - Pacem nostram metuebant, imperium romanum in pace, XII, 33; *vid. not.* - Pacem morari luxu, *vid. morari*; - nutrire marcentem, G. 36. - Pace componere animos rebelles, XIV, 39. - Pace incuriosus, quia pax erat, IV, 45. - In pace obtinebat duas legiones, ad nullum iis bellum utebatur, II, II, 1.
- Peccare pecunia**, *vid. pecunia*. - Peccantibus parata provincia, peccare amantibus, A. 6; *vid. not.*
- Pectus fervidum et compos mentis**, XV, 70.
- Peculatus pecuniae publicae**, XIII, 43.
- Pecunia pro divitiis**, XIII, 30; - pro omni re familiari, II, 33; - militaris, V, 8. - Pecuniae publicae avarus, parcus, II, I, 49; - opulentus, II, II, 8. - Pecunia peccatum, largitione, I, 40. - Adversum pecuniam firmus, IV, 35; *vid. firmus*. - Erga pecuniam alienam diligentia, IV, 20. - Pecuniam mercari quid, II, III, 55.
- Pecuniosa orbitas**, XII, 52; - senecta, III, 55.
- Pedester dux ante signa**, II, II, 11. - Pedestris acies opp. navali, II, V, 15.
- Pellere umbonibus**, deturbare telis, permutatio, IV, 51; - pro relegere, XIII, 43; - pro impellere, percutere, XI, 38.
- Pellicere cum ablat. rei**, pro ad aliquid, stupro, IV, 3; *vid. not.* - pro tentare, sollicitare, III, 42. - Pelliciebat arma seditio, XIII, 48; - simpliciter, scil. ad obsequium facilitatem, I, 2; - vacui, VI, 41; *vid. not.*
- Pellis**: sub pellibus habitus miles, XIII, 35; XIV, 38.
- Penates pro re familiari**, III, 34. - Intra Penates abolere, quae censuerint patres, iusserit populus, XII, 41. - Penates mudici, familia, II, 84. - Penutibus avi reddi, I, 5, 17.
- Penes eum auctoritas**, VI, 44. - Penes eos initia pugnarum, ab his incipiuntur, G. 31. - Penes eos potentia et, si res verterit, furvida, XI, 28. - Penes eodem facti et servitio et invidia, I, 44. - Penes unum fore praemia, XV, 54. - Penes me erit exemplum, a me edetur (in opposit.), II, II, 46. - Penes incuriam causa potissima rei, IV, 16. - Penes rempublicam esse (de exercitu), ab ea stare, II, I, 57. - Saepe postponitur, ut quos penes potentia, XI, 28; sic et XV, 1; II, V, 8.
- Penetrabilis altitudo inquirentium spatium**, II, 61.
- Penetrales Dii Germaniae**, II, 10; *vid. not.*
- Penetrulia**: in penetralibus siti, locis remotissimis populi, A. 29.
- Penetrare nunquam vado**, II, 68; - animum altius, de re invisita et suspecta, I, 69; - iter, XV, 27; - altius, plus

- iusto sibi arrogare*, III, 28; *vid. not.* - *de sententia senatoris*, II, 36; *vid. not.* - *pro sollicitudine afficere*, III, 4. - *Penetravit ad contumeliam senatus vox eius, etiam senatum contumelia affecerat*, XV, 20. - *Penetrantia lacrimis et arte adulterae*, XIV, 1. - *Ad penetrandum aptus numerus militum, ad perrumpendum, non in proelio, sed in itinere*, II, III, 41. - *Penetrare in vitam famamque alicuius, scrutari*, II, IV, 7.
- Penitus** ad Medos porrigitur Armenia, II, 55; - *haurire philosophiam*, O. 30.
- Pensare** exitu famam eloquentiae, O. 40; *vid. not.* - *Pensantur vulnere et sanguis aviditate praedae, non curantur, quasi pensata*, II, III, 26.
- Per** pro *ablat. solo*, I, 65; II, 3, 33, 73; III, 4, 55; V, 10; VI, 40; XI, 37; XIII, 9; XV, 1; XVI, 19, 25; - *pro ab.*, I, 44; XVI, 27; - *pro ad.*, I, 75; XII, 27; - *pro cum*, XIV, 5; - *pro ex.*, II, 17, 68; III, 49; VI, 46; - *pro in, cum ablat.*, I, 31, 47, 50; II, 13; III, 54; IV, 62; VI, 22; XI, 17; XII, 52; XIV, 56, 60; XV, 38; II, II, 24, 89; - *pro propter*, I, 24, 63; II, 23; III, 14; VI, 7; XIV, 51, 33, 44; XV, 33; XVI, 4; - *pro quoad*, I, 68; II, 23; III, 30, 38; XII, 13; XIII, 2, 19; - *pro trans, super*, I, 66; - *occasionem et modum eleganter exprimit*, XIII, 43; II, 1, 24. - *Per conditionem, sub c.*, II, III, 65; *ut*, I, 17, *per nomen*. - *Per filium duxit legiones, ei ducendas tradidit*, II, 57. - *Per flumen adigere naves*, II, 6. - *Per quaestorem audita oratio principis*, XVI, 27. - *Per Chaldaeos scrutari, a Ch. s. eos iubere scr.*, XII, 52. - *Per licentiam militum vinctus*, II, II, 11.
- Peragere**: *peractus reus*, IV, 21; *vid. not.*
- Percellere** iudicio aliquem (*seu iudicio*) accusator dicitur, IV, 31. - *Perculit eos atroci mendacio, exterruit*, II, II, 54; *vid. not.* - *Perculerat damno finium civitates*, II, I, 53. - *Perculso Seneca, fracta eius potentia*, XIV, 57.
- Percensere**: *perconsuit cursim numerum militum*, IV, 4.
- Percolere** non omisit eum, IV, 68. - *Percoluit eos praefecturis, procurationibus*, II, II, 82. - *Percolere eloquentia aliquid*, A. 10.
- Percunctari** consensum caveae, *quaerere de singulis ibi sedentium, quinam sint*, XIII, 54.
- Percunctationes** saevae, XV, 58.
- Percussis** officiis eius, XI, 3.
- Percussor**: *percussorem vocat, aliquem, qui se interficiat*, II, 31. - *Percussore inmisso extinctus*, III, 16.
- Perlutum** sanguinis tantum, *fusum*, XVI, 16.
- Perducere**, *pro ad partes illicere*, II, I, 25.
- Peregrinam** velut in urbe otiam, XIV, 53.
- Perferre** visu magnitudinem mali non toleravit, III, 3. - *Pertulit ventus violentiam ad vicina Urbi*, XVI, 13.
- Perficere** decretum senatus, *ex-*

- sequi*, XIV, 49; - *victoriam*, G. 3, 60; (*utrumque pro efficere*).
- Perfidiae locum quaerere*, H. III, 4; - *pacta firmare*, H. III, 9. - *In perfidia strenuus*, *vid.* *strenuus*.
- Perfidiosus ex animo*, XVI, 23.
- Perfringere aerarium pro effringere, extorquere precibus, etc. pecuniam aëario*, II, 38; - *aggerem*, XII, 31; - *stationes*, I, 64; - *cohortes et classes imperii romani, perrumpere, penetrare*, XIV, 11; - *hostes, eorum opera*, H. II, 21; - *in acie de equitibus*, XIV, 37.
- Perfugae pro supplicibus*, H. III, 48. - *Perfugas illicere*, *vid.* *illicere*.
- Perfugium Dianae, asylum*, III, 62.
- Pergere pro ire, contendere, abire aliquo*, I, 40, 41; V, 10; VI, 27; XI, 32; XII, 66; XIV, 18; XV, 55; - *iter*, IV, 20; XV, 27. - *Pergit iter in viam sacram*, II. III, 68; *vid.* *not.* - *Pergitur Danubio Germania f. leg. porrigitur, vitio orto ex contracta scriptura, porgitur*, G. 42; - *pro agere*, I, 28. - *Prosperè cessura pergerent, scil. facere*, I, 28.
- Periculum anceps, duplex*, IV, 59; - *facere insonti*, XIII, 33, *vid.* *et facere*; - *suum adlicere consilio, non modo suadere, sed et operam suam obligare*, H. II, 76; - *sumere*, *vid.* *sumere*. - *In periculum ire*, *vid.* *ire*. - *A periculo vacuus animus, vid. vacuus*. *Pericula occupare, vid. occupare*; - *aliena desererè*, XIII, 55; - *intendere alicui*, III, 48; - *instruere, polliceri*; *ad pericula degener, praecipuus, vid. suis locis*. - *Pericula sua miscere cum sorte damnati*, XVI, 34. - *Periculorum avidi*, II. III, 41; *vid.* *not.* H. V, 19; - *delementa*, II, 33; - *gnarus*, II. IV, 29. - *Acrius periculum*, XV, 3.
- Perinde, quam*, II, 5; - *quam si*, I, 73. - *Insigni familia, ac perinde opibus, scil. qui erat, ut Terent. Illec. perinde ego ero fama foris*, VI, 32.
- Perire: perit nihil praesentibus viribus, decedit*, II. I, 1.
- Peritia morum alicuius*, I, 70; - *locorum circumveniri, ab hostibus locorum peritis*, A. 25.
- Peritus prioris regiae*, XI, 29; - *cum infinit. et accusat. ibid.* - *pro docto historiarum veterum*, H. III, 37. - *Perite audire*, XIV, 20.
- Perlicere: seditio necem et arma perliceret*, XIII, 48.
- Perlucere, respergere*, H. IV, 53; *sed vid. not.*
- Permansit ira et dies*, I, 68.
- Permeare saltus, cum exercitu*, I, 50. - *Permeant longius saxa et hastae tormentis excussae*, XV, 9.
- Permisceri consiliis alicuius*, III, 38; - *negotiis*, IV, 40. - *Permixtus flagitiis, intentus, occupatus inquirendis*, II. II, 16. - *Permixta bella*, II. I, 2; *vid. not.*
- Permittere aliquem (mittere, pati abire) ad fastigium patrum, scil. capessendum*, XI, 10; - *bellum alicui, gerendum dare*, IV, 74; - *curas imperii*, H. I, 90; - *honores, mandare*, XIII, 29; - *sibi*

- plus ocellatae vocis aut silentii suspicacis, III, 11; - iocularis, *ut in insulas exsulatum abeant*, XV, 71; - licentiam vulgo et satietatem, *copiam sui satiandi*, I, 49; - *cum infinit. pass.* I, 12.
- Permoveor plerumque, oom verius sit, *saepe dubito, annon rectius*, IV, 57. - Tantum misericordiae permovet, III, 23. - Misericordiam permovet, I, 21.
- Perniciabilis, IV, 34.
- Pernicies gliscit, *vid. gliscere*. - Perniciem fecere haec illis, H. II, 70; - inveire sibi aliisque, I, 74.
- Pernicitas equorum adempta, *vid. adimere*. - Pernicitate equi profugus, II, 68; IV, 45.
- Pernotescere, I, 23; XIII, 25; XIV, 8.
- Perorare, *pro dicere*, in reum, III, 17.
- Perorare seotum, XVI, 26; *vid. not.*
- Perpellere *pro cogere*, XII, 50; - aliquid preunia et vi, H. II, 62. - Perpulit prees suscipere, XIII, 54.
- Perpeti gratiam iuxta et fastus, *per syllepsin*, IV, 74; - ingruentes accusatores, VI, 38.
- Perpopulari aliquos, XIV, 26.
- Perrumpere hostem, II. III, 2; - mootem, *pervadere*, XII, 56; - *peculiari modo dictum*, IV, 40; *vid. not.* - Perrupit hostia semifacta opera fuga, XV, 7. - Perrumpuntur angustiae itinerum et altitudo tectorum non periode solis vapore, XV, 43. - Perrupta castra (hostium impetu), H. II, 15. - Ne quo affecto per-
- rumperetur, *ne quem affectum proderet*, III, 15.
- Perscribere consensum senatus, XIII, 26.
- Persistere *pro incipere, quod constitueris*, XI, 29; - *sic contra*, *ibid.* - *desistere*.
- Perstringere animos, *opp. mulcere*, H. I, 85. - Leviter perstringere, *reprehendere*, IV, 17; - animum suspicacem, I, 13; - sordes et obscuritatem alicuius splendore et gloria (sua) *pro praestringere*, H. I, 84.
- Perstare: perstat miles, II. III, 66; - in perfidia, H. IV, 57. - Perstat iotercedere, III, 70. - Perstat in bello, XIII, 37.
- Perstimulare spiritus sermooibus, IV, 12.
- Persuasio de inferois eadem, caelestium (*pro de caelestibus*) contra, H. V, 5; - veneni accepti, II, 69.
- Persultare ut captam Italiam, H. III, 49; - *pro vagari populabundum*, XII, 40. - Persultabant tripudiis et carminibus, IV, 47; - silvas, A. 37.
- Pertentare *pro tentare, sollicitare*, H. I, 25; - pugionem, H. II, 49.
- Pertinax *pro Neroe fides*, H. I, 51. - Pertinaeia artoa, H. III, 67.
- Pertioere: pertinet ad eos praeda, *iis cedit*, H. III, 19. - Quo pertiouit, *quem usum habuit*, III, 12.
- Pertrahere *pro violenter ad libidinem deducere*, VI, 1.
- Pervadere: pervaserat fama circumventi exercitus, et peti Gallias, I, 69.

- Pervasta** conferendis pecuniis Italia, XV, 44.
- Pervertere** aliquem, pro *evertere, perdere*, IV, 12; XII, 22.
- Pervicacia** pro *constantia*, I, 19; XII, 20, 35.
- Pervicax** irae, IV, 35; - recti, II, IV, 5. - *Pervicacius amplecti aliquid obiectum, vid. amplecti.*
- Pervigere** opibus et honoribus, IV, 34.
- Pervigil et insomnis distinguuntur, illud volentis, hoc inviti**, I, 65.
- Pervius**: pervium illa... exercitiis est, H. III, 8.
- Pes**: pedibus emensa spatium Urbis, II, 32. - *Pedes pro pedites*, XIV, 29; *vid. notam.*
- Pessima mors, vid. mors.**
- Pessum** ituri campi, I, 79.
- Petere** alicui aliquid, II, 31; III, 57; XIII, 10; - aliquem insectationibus, II, 55; - devotionibus coniugium, XII, 65; - aliquem pro (*ad defectionem*) tentare, XIV, 58; - Cremonam intendit, H. II, 22; - fidem alicuius, *ad eum confugere*, XII, 36; - gloriam facinoris, XI, 1; *vid. not.* - nationes, *ad eas contendere*, VI, 42. - *Supra petere, altius repetere*, H. IV, 48; - veneno aliquem, VI, 23. - *Petita in fiscum bona*, II, 48.
- Petitiones (int. debiti) resumere, omittere**, XIII, 51.
- Piculuu** furoris, I, 49. - *Picula petita Diis, placandis*, XV, 44.
- Piari scelos**, pro *expiari*, dicitur sanguine eius, in qua exercetur, I, 42. - *Piatos manes*, H. III, 25.
- Pictam togam**, IV, 26. - *Picta auro agnina*, VI, 34.
- Pignus**: pignore adiungit parentes eorum, *vid. adiungere.* - *Pro pigore scribere testameotum*, O. 13; *vid. not.*
- Piissimus**, A. 43.
- Pila naturalia**, IV, 51; - militum arserunt, XV, 7.
- Placameota irae teodere**, H. I, 63.
- Placare**: placatus, pro *pr. pitius*, nulla scil. ante offensa, in precationibus Deorum solitum adhiberi, II, 18. - *Placatos manes precari, vid. precari.*
- Placere corpore et adulterio**, H. IV, 55. - *Placitum, ut mitteretur*, III, 6; - *ut scriberetur*, I, 36; - *cum infinit. passiv.* IV, 19; VI, 6. - *Placita minorum, mores*, XIV, 22.
- Placidus ore**, H. II, 48. - *Placida illuvies*, XII, 51. - *Placidum more*, II, 23.
- Plaue sita colonia**, H. III, 19; - *pro potius*, XIII, 55; - *pro quidem, vel sane*, seq. sed, III, 34.
- Planitas sententiarum**, O. 23.
- Planus**; uaves planae carinis, II, 6.
- Plausus**: in plausos ruere et inmodica studia, H. I, 35.
- Plebs festi**, II, 63; - *opponitur (equitati)*, III, 5; - *Urbis, opp. municipibus*, XVI, 4. - *Plebis frumcotum, ad usus plebis destinatum, publicum*, XV, 18. - *Plebiscita publicare*, VI, 17; XI, 14; *v. not.* - *Plebis tribuons*, XVI, 26.
- Plecti criminibus, propter crimina**, IV, 20.
- Plenus constantis silentii**, XV, 16. - *Plena domus, int. liberis,*

- IV, 3. - *Plenior orator*, Q. 18, 25.
- Plerique et pleraque*, pro *multi et multae*, II, 28; IV, 9; XII, 35; XIII, 25; H. I, 86; Q. 15, 31.
- Plerique et plurimi differunt*, II. IV, 84.
- Plerumque pro saepe vel nonnunquam*, IV, 57, 74; H. III, 63.
- Plures*: vulgus et plures, *vid. et.*
- Plurima auctoritas*, VI, 44.
- Poenae duorum erit*, II. I, 84. - *Poenae luendae primus*, VI, 4. - *Adversus impudicas satis poenae in professione flagiti*, II, 85. - *Poenam non palam ausus*, II, 40; - *irrogare in aliquem*, VI, 6. - *Ad poenam vocare*, *vid. vocare*. - *Poenae luere*, XIII, 21; *vid. not.* - *Solutum poena id aute fuerat, nulla multa pecuniaria imposita ei rei*, XIV, 28. - *In Balbum eadem poenae decernuntur*, VI, 48. - *Poenas exercere de singulis*, I, 44; - *incitare, not. incitare*.
- Poenitentia*: poenitentiam agere sermonis sui, Q. 15; - *amicorum praevenire*, *vid. praevenire*. - *Ad poenitentiam mutari*, II, 33; VI, 36. - *Ad poenitentiam primi*, I, 28. - *In poenitentiam verti*, II. II, 63; II. IV, 35. - *Poenitentia mobilis*, *vid. mobilis*. - *Poenitentia converti*, I, 45.
- Poenitere*: non poenitet clementiae ac severitatis, *satis utraque praestatur*, III, 51. - *Quum non poeniteret virtutis, virtus non deesset*, II. II, 19. - *Ad poenitendum regressus*, IV, 11; *vid. not.*
- Pollere*: parsimonia pollebat, *usitata erat*, III, 54; - *Inferendo bello pollebat, sufficiebat inferendo bello*, II. III, 55.
- Polliceri fidem, pericula*, I, 39.
- Polluere mentem suam et aures hominum nefaria voce*, III, 50. - *Pollui arena et ludo*, H. II, 62; - *stupris pubem*, VI, 1; - *scena*, XIV, 20; - *feminam*, XII, 46.
- Pomerium auxit Caesar*, XII, 13; *vid. not.*
- Pone fores*, IV, 69; - *tergum*, II, 16; II. II, 83; H. III, 60; H. III, 85; H. IV, 62.
- Ponere in communi libertatem, vid. communis*; - *sibi finem vitae*, VI, 40; - *bellum*, II, 38; II. II, 52; - *edictum*, I, 7; - *castellum*, I, 56; A. 22.
- Pons fidus et validus*, XV, 15. - *Pontis principium*, I, 69; - *firmitatem continere*, H. II, 34. - *Pontem imponere paludibus et campis*, I, 61; - *Rheno*, I, 69; - *iungere, vid. iungere*; - *turris claudit*, II. II, 34. - *Pontes fluminum interrumpere*, H. I, 70. - *Pontibus firmare aestuaria*, IV, 73; - *stratae naves*, II, 6.
- Pontificum summus*, III, 58.
- Pontificatus sacerdotium*, A. 10.
- Populari (passive) excursibus*, A. 20.
- Popularia*, XV, 39; II. II, 65.
- Populatio lata*, I, 57.
- Populus*: populi romani vita volvitur per incerta maris, III, 54.
- Porrigere venas brachiorum*, XVI, 35. - *Porrigitur Armenia penitus ad Melos*, II, 56; G. 41. - *Porrigitur aguen, procedendo extenuatur*, I, 51.
- Porro inservit argumentationi*,

- pro *atqui, enim vero*, O. 23.
 Portare: portaverant catenas in Roman, attulerant, XII, 64.
 Portendi mutationem cognitum est crebris prodigiis, XII, 64.
 - Portenditur imperium, H. II, 78.
 Portus exercere, *per syllepsin arva, metalla*, A. 31.
 Poscere sibi reum aliquem, XVI, 23.
 Positio caeli, *clima*, A. 11. -
 - Positus siderum, VI, 21.
 Posse pro *audere*, H. V, 8; - eo usque, *adeo potentem esse*, XVI, 8. - Potuerunt primi, Caesaris opibus, pacis bel-
 lique arbitria tractare, *primi per Caesarem tantum assecuti sunt potentiam, ut possent, etc.* XII, 60.
 Possessio pro *occupatio*, A. 18; *v. not.* - Possessionem usurpare, XIV, 26. - In possessione iudiciorum locatus ordo eque-
 ster; XII, 60.
 Possessor proximus quisque, *vicini*, XIV, 18.
 Possidere: possessa Achaia Asia-
 que, X, 21. - Possessa ipsa transitu Vicetia, *occupata*, II. III, 8.
 Post Cremonam *scil. deletam*, II. III, 49; *vid. not.* - Post grave vulnus pugna deseruit, I, 88. - Post paucos dies, XI, 2; XV, 37. - Post tot clientes, *ex tot clientibus unus*, IV, 68.
 Posteritas, posteritatis cura, *gloriae a posteris*, II. II, 53. - Posteritate gliscit utrumque, *posteritatis fama*, III, 19.
 Posterum: in posterum abolita, I, 78; - *int. diem*, IV, 73; - celebratus dies, II. II, 79; - monere aliquem, IV, 17; - *valescere, apud posterita-*
tem, IV, 61. - *Postero, omisi die*, IV, 45. - *Posteros* foe-
 dabat adultero municipali, IV, 3. - *Posterum gloria, vid. gloria.*
 Posthac, *deinde*, III, 62; V, 8; VI, 6; XII, 38, 60, 62; XIV, 30.
 Postquam cum *praesenti*, XIV, 44; - campos propinquabat, *pro campis adpropinquaverat*, XII, 13; - *utabatur pro ui coepit*, VI, 51.
 Postulare cum *infinis*, II, 50; - *pass.* VI, 2; - repetendis aliquem, III, 38; cf. III, 66.
 Potens discordiis, seditionibus, H. II, 86; - mariti, XIV, 60; - neque iubendi neque vetandi, II. III, 70; - *orbite*, II. I, 73.
 Potentia et concordia eadem loci est, IV, 4; - *principatus divisa in T. Vinium et Cornelium*, II. I, 13; - *pro facultate*, VI, 8; - et vis distinguuntur, *vid. vis.* - Potentiae annos XII explevit, II, 88; - prioris instituta commutat, XIV, 56; - *promp- ta iuvenis, vid. prouptus.* - Potentia fratris ausus, *fusus ea*, III, 24. - Potentium propriam tentare, H. II, 65. - Potentia romana iubentur tri-
 buta, XII, 60. - Non po-
 tentia, sed ex iure statuere, IV, 34. - Potentia et potestas *iunguntur*, O. 5.
 Potestas pro *potentia*, III, 69. - Potestate seuatus non opus, *iussu*, XVI, 3.
 Potiri rerum, *adeptum esse imp.* I, 5; XIII, 3. - *Potiebatur aula et novo rege, eum ex arbitrio suo regebat*, VI, 42; - Cappadocia quinquagesi-

- mum iam annum, *tenebat eam*, II, 42. - Potitus Persis, Medis, Bactriano, et Scythia, II, 60; - regni, XIII, 6; - primi flagitii (in adulterio tentando), IV, 3; - quondam Armeniam, *qui tenuerat olim*, VI, 40.
- Potior retinendo regno visus, XI, 9.
- Potus sacri, pro fonte, XIV, 22.
- Prae, in composit. pro praeter, VI, 35; II, V, 23; loco pro, II, 13; III, 5; XIV, 44.
- Praebere simulacra libertatis senatui, I, 77; - antiquitatis, III, 60; - visui aliquem populo, XII, 21; - semina seditionis, XI, 19; - casum pugnae, XII, 28.
- Praecavendi exemplum dare, *vid.* exemplum. - Ad praecavendum exterritus, XVI, 8.
- Praecellere modesta iuventa, XVI, 7; - genti, *praeesse*, XII, 15.
- Praecepta expulit vitam, XVI, 19; - pro in praeeptis, IV, 62. - In praeeptis iacere, IV, 21. - Praecipites nuntii, II, 11, 6.
- Praeceptis fovere pueritiam alicuius, XIV, 55.
- Praecipere bellum, *maturius facere*, I, 55; - laus velut in herba... praeepta, O. 9; - speciem libertatis, II, 35; - aviam aliquam, IV, 75. - Praeceptant animo orationem, *vel principis, praevidebant, quid esset dicturus; vel suam paraverant*, III, 57.
- Praecipitare facundiam violentia, III, 19.
- Praecipitium: nil medium inter summa et praecipitia, H. H, 74.
- Praecipuus ad pericula, *vid.* periculum; - ad scelera, *scil. suscipienda*, VI, 7; - circumveniendo alicuius, *ibid.* - dies, *honorificentissimus*, II, IV, 4. - Praecipuae opes ad, *etc. egregie aptae*, XIII, 30; XVI, 14.
- Praeclarus eloquentiae ac fidei IV, 34. - Praeclarissimus, O. 9.
- Praecolere nova, ancipitia, XIV, 22.
- Praecurrere, *antecellere*, O. 22.
- Praeda; inter praedam et caedem (reperta aquila), *inter praedandum (nisi ipsa aquila praeda dicitur)*, I, 60. - Praedae (pariter et gloriae) consulere, XIII, 39. - Praedae destinare aliquid, II, 13. - Praeda civili imbueret militem, II, III, 15. - Praedam irritam efficere, *vid.* irritus. - Ad praedam viles, II, III, 33. - In praedam correpti locupletissimus quisque, H. II, 84. - In praedam vertuntur capti, H. II, 44. - Praedarum accusare aliquem, XII, 57. - In praedarum occasionem, H. I, 80. - Praedas trahere, III, 20.
- Praedabundus, III, 39; XI, 18.
- Praedatio: qua praedatio erat, *qua parte ad praedandum missus exercitus*, III, 74.
- Praedatoriae manus, IV, 24.
- Praedicere pro edicere, XIII, 36; - pro constituere, II, 6; - diem reo, II, 79; *ubi vid. not.* - pro interdicere, *cavere*, XVI, 33.
- Praeditus sacerdotio, XI, 11; XVI, 22; - studiis, IV, 58.
- Praefecturae, *satrapiae*, XI, 8.

TACIT. Oper. Tom. V.

F f f f

- A praefectura cohortis, *postquam ei praefuisset*, H. II, 92.
- Praeferre pro *prae se ferre*, *ostendere in se*, XIII, 3; XIV, 57; XVI, 32. - Praelatus ad hoc tantum, H. I, 7. - Epistolae servorum nomina praeferebant, *habebant*, VI, 24.
- Praefervidum balneum, XIV, 64.
- Praefestinaos, *praeterire festinanter*, V, 10.
- Praefluit castra flumen, XVI, 15; - provinciam Danubius, II, 63. - Praefluebat amnis, XII, 33.
- Praefracta audacia, XVI, 7.
- Praefulgere decore consulari et triumphali, XIII, 44.
- Praegredi fines, *egredi*, XIV, 23.
- Praeire sacramentum, H. I, 36; H. II, 74; - ludos, *de imagine in pompa praelata*, II, 83.
- Praeiacet castra campus, XII, 36.
- Praejudicium, *omen*, G. 10.
- Praeiuverat, *anteu iuverat*, H. III, 65.
- Praelabi, *de natantibus*, H. II, 35.
- Praematura properare, III, 66.
- Praeminere imperatores ceteros, XII, 33; - imperia cetera, III, 56.
- Praemium: cum praemio peraguntur scelera, *vid. cum*. - Praemia pro *praeda*, H. I, 16, 42; - legis, III, 28. - Praemiis datis exuere aliquem, XIV, 55; - vocare, *vid. vocare*. - Praemiorum hiatus, *cupido*, H. IV, 42.
- Praeparari munditiis multis, IV, 28.
- Praepeditus, *de equis, quibus pedes vincti, in pascuis*, IV, 25.
- Praepollere, *plus valere*, II, 52; *alibi multum valere*.
- Praepondere bello aliquem, H. II, 23; - classi fabricandae, II, 6. - Praepositi, *praefecti*, H. I, 36.
- Praeposce: postquam Macedones praepotuerunt, H. V, 8.
- Praerigere, XIII, 35.
- Praeripere vitam, *auferre*, XV, 59.
- Praeruptus animo, XVI, 7. - Praerupta dominatio, V, 3; *vid. not.*
- Praesaga responsa, H. II, 1; *vid. not.*
- Praesagium fatale implevit, XI, 21.
- Praescium et rectorem habere aliquem, H. II, 78.
- Praescribere pro *iubere*, I, 6; - pro *inscribere*, III, 57; H. III, 13; pro *praetendere*, IV, 52; XI, 16; - pro *describere*, XIII, 4.
- Praescriptione tribuniciae potestatis ponere edictum, *scilicet sub, vel cum*, I, 7.
- Praesens facinus, *atrox, audax*, H. II, 75; - copia, *opp. accitis militibus*, etsi nunc itidem praeseotibus, IV, 47. - Praesenti custodia manent illaesa coniugia, III, 34. - Praesentia bona, *divitiae principis, quas tunc habebat*, XVI, 2. - Pars praesentia turbaot, *in locis ubi erant*, III, 38. - Praesentium gratia, *eorum, qui tunc viverent*, VI, 46. - E praesentibus tutissima, *quorum copia erat*, II, 80.
- Praesentia: ad praeseotiam Caesaris, XI, 8. - In praesentia

- laturi, *corrupte*, A. 32; *vid. not.* - Praesentium omen, I, 23.
- Praesidere cum accusat**, III, 39; IV, 5, 72; XII, 14, 29; - sacris vestalibus, II, 86; - edendis gladiatoribus, I, 76; - signis romanis, *mililibus congregatis*, XII, 37. - Praesidere legionibus, II, IV, 74; - tormentis servorum, VI, 47, - *de imperatore legatos audiente*, XIII, 8.
- Praesidium regium**, XIV, 25. - Praesidium petere dicitur, qui opes suas ultra sustinere non potest, XIV, 54; - mutuari ab audacia, I, 38. - Praesidio stetero milites, I, 8. - Praesidia pro castris et ipsis copiis, II, 64; *vid. not.* XV, 17; pro *auxiliis*, II, III, 45; - abscissa, H. III, 78. - Praesidiis trinis occurrere host. globis, agminibus, H. III, 82; - *de operibus, quibus circumvallantur hostes*, IV, 49.
- Praestantissimus sapientiae**, VI, 6.
- Praestare terga hostibus**, A. 37. - Praestat eloquentiae plurimum magnitudo caussarum, O. 37. - Truculentia caeli praestat Germania, II, 24.
- Praestringere nodo digitos**, XII, 47.
- Praesumere aliquid, maturare**, I, 48; - de caussa magnifice, etc. *iudicare ante*, etc. H. III, 9; - *ante sumere*, XIV, 3, *ut saepe apud Plinium*. - Praesumptum habere, XIV, 64.
- Praetendere culpa alienae aliquam**, H. II, 39; - *classem fronte minaci (litori)*, H. II, 14; - *nomen consulare partibus honesta specie*, H. III, 4. - Praetenta late gens provincis nostris, II, 55. - Quicquid castrorum praetenditur Armeniis, H. II, 8.
- Praetentata in aliquo crimina**, I, 73.
- Praeteritum nihil excusandum in vita**, H. I, 55.
- Praetextae Rheno nationes**, G. 33; *add.* 42.
- Praetexto reipublicae pacem suadere**, H. III, 80; cf. II, 100; - *maiore proficisci, specie, apparatu*, H. I, 19.
- Praetor Bithyniae, pro praetor aut procurator**, I, 74; *vid. not.*
- Praetorium, de cohortibus praetorianis**, H. I, 20.
- Praevalere pugna equestri, quae nulla erat, equitatu ad pugnam equestrem**, II, III, 8. - Praevaluit ambitus pro eo, XIII, 33.
- Praevalida orbitas, potior habita**, III, 25; - *nomina equitum romanorum*, XII, 60.
- Praevahitur Rhenus Germaniam**, II, 6. - Praevahi missile, H. IV, 71.
- Praevenire excidium domus suae opportuna morte, vitare, ne videas**, H. III, 67; - *misericordiam alicuius, facere, ut locum non habeat*, III, 50. - Multa sceleris indicia praeveniunt, *antecedunt facinus*, XIV, 44; - *finem*, II, 40; *vid. not.* - *infernus fuga, evadere*, IV, 72; - *impetu et cominus, superiorem esse*, VI, 35; - *iudicio (omiss. ceteros)*, XV, 54. - Praeventa gratia, *occupata*, H. I, 5.
- Praeverti pro reverti**, IV, 32;

- vid. not.* - ad aliquos, *ante omnia eo tendere*, II, 56.
- Prævidere** pro *negligere*, XII, 63; *vid. not. non videre*.
- Præumbrat** fastigium imperatoris, XIV, 47.
- Prave** facundus, I, 53; cf. XIV, 22.
- Pravitas et discordia**, III, 48; *vid. not.* - Pravitate eadem insectantur mortuum, qui foverant vivum, H. III, 85. - Pravitatibus corrupti, III, 34. - Pravitatibus detorta, O. 28.
- Pravus aut industrius**, H. I, 48.
- Precari** pro *deprecari*, II, 42; VI, 9; - auxilium efficiendis coeptis, VI, 26; - regnum potentiamque pro aliquo, XII, 19; - placatos manes, *ut sint placati*, H. III, 25. - Precanda modestia, IV, 7.
- Precationibus** faustis, *votis, audita, scil. cum*, IV, 9.
- Precariam** animam trahere, I, 42. - Toties captis precaria vita, H. IV, 76. - Precarium imperium et brevi transiturum, H. I, 52.
- Preces** curatissimæ, I, 73; - degeneres, *vid. degener.* - Prece degenerare, XII, 19; - occultas mittere, XI, 10; - suscipere, XIII, 54; offerre, XV, 25; XVI, 23. - Precum socius, *qui idem cum altero precatur*, II, 10. - Precibus aggredi aliquem, XIII, 37. - Cum precibus occurrere, H. I, 66. - Sine precibus iuvare aliquem, *non rogatum*, IV, 64. - Precibus alicui concedere damnatum, II, 55. - Precibus adolere altaria, H. II, 3.
- Prehendere** pro *deprehendere*, IV, 45; H. IV, 25.
- Prein** urgentur, *vid. urgere*.
- Premere** castris gentem, XII, 32; *add. H. IV, 23*; - iras, VI, 50; H. IV, 72; - pulsos, *instare*, II, 15; - sanguinem, *sistere*, XV, 64; - pro continere, *de fugituro*, H. IV, 2; - pro *opprimere*, XVI, 9. - Premere sermones, III, 6; - pavorem vultu, XIII, 16. - Premunt seu bona seu mala facta semel invisum, H. I, 7. - Pressus curru equus, G. 10; *vid. not.* - pro *oppressus ruina tecti*, XIV, 5. - Naves onere roentium pressæ, *depressæ*, H. III, 77. - Circumiecti pressere, pro *oppressere*, H. IV, 2. - Sermo pressus, O. 2.
- Pressare** propugnacula, *ad eas eniti*, IV, 51; *add. I, 68*; - pectora, *amplecti*, H. IV, 46; - vestigia, H. I, 66.
- Pretium** pro *praemio*, II, 10; III, 40; VI, 3; - pro dono, H. I, 18, 25; - fuit ei, *dignum opera visum*, I, 57; - fuit in Verouensibus, *eorum deditio magni momenti visa*, H. III, 8; - laboris petuntur legiones et castra romana, XV, 12. - Pretium vendere, A. 19. - In pretium belli cedit provincia, *quod al. in praemium victoriae*, H. I, 11. - Pretia nascendi res, *ob quas dignum fuerit nasci*, G. 31. - Pretiis veris aestimare scelus, XI, 26.
- Pridie** insidiarum *perpetrandarum*, XV, 54.
- Primitiae** metallorum, *minerae*, H. IV, 53.
- Primordio** tristis, *novi principis initio*, I, 7. - Primordia, *arcana, antiqua sacra*, G.

- 40; - imperii capessere, VI, 50.
- Primores castrorum, II. III, 31. - E primoribus peritia legum, XIII, 30. - Primori in acie, II. III, 21.
- Primus adspersatur *prae caeteris*, I, 27; - poenae luedae, VI, 4; - fugae, II. III, 16. - Prima diligentia haec ei fuit, *tum primum se ostendit diligentem*, IV, 20. - Cui prima aetas, *maior natu contra sensum; s. leg. proxima*, XVI, 11. - Primi-pili honore perfunctus, XIII, 36. - Primo, *omiss. ante mox*, IV, 41, et saepius.
- Princeps imminens, *vid. imminere*; - sumitur minori discrimine, quam quaeritur, II. I, 56. - Principis vi ulcisci inimicitias privatas, *quam ut princeps habeas*, III, 12. - Principe Vitellio dignus exercitus, H. II, 89. - Principe quibus uteremur, iura dedit, III, 28; *vid. not.* - Principes, *simplic. de primoribus patrum, et quidem sub Caesaribus*, II. II, 94; - castrorum, II. I, 57; *vid. not.* - Principes asciscere, *vid. asciscere*. - Principibus Remis, *auctoribus*, H. IV, 67. - Princeps dies, I, 9; - locus, I, 10. - Principes quinque emensus, H. I, 49.
- Principalis fortuna, H. II, 59; - paratus, *ibid.* - Principale matrimonium, H. I, 22; - scortum, H. I, 13.
- Principatus potentia divisa, H. I, 13; - novi facinus, *in n. pr.* I, 6; XIII, 1. - Principatibus longis posita, II. II, 53.
- Principium incipit, XIII, 10; - oritur, XV, 41; - favoris, *scil. declarandi*, IV, 12; - de loco castrorum ubi conciones, I, 67; - pontis, I, 69; - bello parant fata, II, II, 69. - Principia belli secundum eos, H. III, 7; - legionum pro principibus seu prima acie, H. II, 43.
- Prior, *opp. inferiori, in acie*, XII, 33. - Priores, maiores, III, 55; A. 1; - antecessores, A. 14, 20. - Priori proximo anno, *vid. proximus*.
- Privatim ancta odia, *privatis de causis*, I, 58. - Privatim degener, in publicum exitiosus, XI, 17. - Privatim obiectum, *opp. publice*; habere quid, *opp. ad praetorem deferre*, XIV, 41.
- Privatus: quum privatus esset, amici vocabamur, II. V, 26. - Privatae inimicitiae principis, III, 12.
- Privilegia pro commodis, III, 28.
- Pro, *in, ex*, II, 81; XII, 29. - Pro non minus, seu secus ac, IV, 38; XI, 24. - Pro tanquam, IV, 13; XII, 39; H. I, 52. - Pro concione stant milites (*quae ipsa concio*), I, 44. - Pro causa decorum, II. III, 8. - Pro aliquo destinari, *vid. destinare*. - Pro aliquo pertinax fides, H. I, 51. - Pro eo induruerant, *vid. indurescere*. - Pro optimatibus cadere, *in eorum partibus pugnantem*, IV, 44. - Pro Romanis ciere pugnam, III, 41. - Pro aliquo hostilia facere, XV, 13. - Pro aliquo precari quid, XII, 19. - Pro virili portione, H. III, 20. - Pro Catone magis miratur Appium, O. 18. - Pro repu-

- blicā honesta vox, H. I, 5.
 Probare caussam Senatui, I, 75; - muncra, *inspicere*, etc. G. 18.
 Probationes criminum, H. II, 63; - scelerum mora subvertre, III, 7.
 Probra corporis, VI, 25; *vid. not.* - fundere in aliquem; VI, 42; - intentare alicui, XII, 47. - Probris famosi, XI, 25.
 Probrosus vita, VI, 29. - Probrosus carmen, IV, 31.
 Procax chorus, XI, 31; - ingenio, XIV, 15; - lingua, I, 16; - otii, XIII, 46.
 Procedere ad oblivionem sacramenti, XV, 65. - Procedit venenum, XV, 60. - Procedunt voces, *excidunt ei*, IV, 59.
 Procella equestris, H. III, 53. - Procellis fracti artus, II, 15.
 Procera pueritia, II, IV, 14.
 Proceritas incurva et praegracilis, IV, 57.
 Procinetus: miles in procinetu habitus, *sub armis*, H. III, 2.
 Procul pro eninus, I, 64; H. II, 68. - Procul gravitate operis, *ei non conveniens*, H. II, 50. - Alia haud procul fabulis, *similia*, XII, 56. - Non procul exitio, campis procubuerant, H. V, 3. - Procul voluptatibus habiti, IV, 62. - Procul arcere, II, 48. - Procul habere caussas odii et studii, I, 1.
 Procumbere ad infimas obtestationes, I, 12. - Procubuerunt Arminio tres legiones, I, 59; *ab eo caesae sunt*.
 Procuraciones incesti, *ut prodigiorum scil.* XII, 8.
 Procuratoribus cohibentur provinciae, H. I, 11.
 Prodere hostibus tempora prima belli, H. III, 9; *vid. not.* - Prodidere venenum in regem Pyrrhum, *indicarunt regi, venenum ei parari*, II, 88. - Prodi dicuntur, *qui nominantur conscii, etsi non sint*, IV, 28.
 Prodigientia opum, VI, 14; cf. XIII, 1; XV, 37.
 Prodigium: in prodigium vertitur res a naturalibus caosis, H. I, 86. - Prodigia malorum nuntia, I, 3; XV, 47; - irrita, *vid. irritus*.
 Prodigus, *in onine genus voluptatis effusus*, XI, 26.
 Proditio ceterorum suspecta, *ceteri de proditione suspecti*, XII, 14. - Proditionem agere fratri, *in eius gratiam moliri*, H. II, 26. - Proditione eius vitatum venenum, *indicante eo*, XV, 45.
 Proditorem induere, XVI, 28.
 Producere vitam, VI, 48; - ad plures curas, III, 24.
 Proelior; *de duce*, II, 73.
 Proelium pro toto bello, IV, 38. - Proelium excipere, *vid. excipere*; - irritare, II, 24; - sumere, H. IV, 34. - Proelii fortunam mutare, *vid. mutare*. - Proelio occurrere, *vid. occurrere*. - Proelio et itineri incedere, I, 51; - et sibi firmare milites, I, 71. - Proeliorum vias tractare, II, 5; *vid. not.* - Proeliis congredi, XII, 54; - ambiguus, *vid. ambiguus*.
 Profanus princeps, *incestus*, XIV, 2. - Profana vestimenta, XIII, 57; *vid. not.* - Profana foedaque animalia in usum (cibi) vertit necessitas

- (*fanis*), H. IV, 60; - verba, male ominata, IV, 70.
- Proferre bellum, *plures subigere*, XIV, 29; - dolorem suum, H. III, 37; *vid. not.*
- ingenium *speciminibus*, XVI, 29; - metum ac spem, *prae se ferre, ostendere*, II, 12; - honorem, *differre ovationem*, III, 11; - ad famam aliquem, XVI, 18; - in aeternum, *propagare, constituere*, A. 32. - Protulerat eum Claudius insigni triumphali et magnificentia muneris gladiatorii (*quod ei edere concesserat*) ad studia vulgi, XI, 3. - Prolatum saepius consilium, *iactatum*, IV, 57. - Prolatae ac dilatae res, *idem*, II, 35.
- Professoria lingua, XIII, 15.
- Profiti fidem incorruptam, H. I, 1.
- Profligare bellum, H. II, 4; *vid. not. cf. G. 13, extr.* - turmas ad subsidium missas, XII, 39; - proelia, XIV, 36.
- Profligator et gaucio, *prodigus*, XVI, 18.
- Profluere ad incognitas libidines, XI, 26. - Profluens sermo, O. 2, 4, 61; - genus dicendi, IV, 61; - eloquentia, XIII, 3.
- Profugus pernicitate equi, IV, 45; - regni, XV, 1.
- Profunda altitudo, II, 61; - silvarum ac montium, A. 25.
- Profusa cupido, H. I, 52.
- Progener, H. V, 9; VI, 45.
- Progressa ad minus ignium et saxa seditio, XIII, 43.
- Prohibere *cum infinit. pass.* IV, 37. - Prohibitum quoniam, XIV, 29. - Prohibebatur ad spectus, H. II, 41.
- Proicere, *relegare*, I, 3; IV, 71. - Qui ultra quinquenarium proiciatur, *differantur*, II, 36; - pro abicere, VI, 25. - Proiectus vultus, H. III, 65. - Proiecta illis seuatus auctoritas, I, 42; - patientia servientium, *cordida, humilis*, III, 65. - Proiecti ad libidinem, H. V, 5.
- Prolabi in rabiem, I, 31; - studio magificientiae, III, 55. - Prolapsus fortuito, *scil. in hanc sententiam*, XII, 60. - Prolapsa urbs tremore terrae, XIV, 27. - Prolapsi ad iurgia paulatim, II, 10.
- Prolatare agros, H. II, 78; - diem ex die, *differre*, VI, 42; - spem ac metum, *conatum spe ac metu retentum*, XV, 51; - vitam, XI, 37. - Prolatam initis mollibus bellum, XIII, 34.
- Prolatio, H. III, 82. - *Vulgo prolatio male, vid. not.* IV, 3; V, 8.
- Prolicere ad spem, III, 73.
- Promere inter proximos, XII, 65; - orationem de se magificum, II, 11, 89; - saevissima, XII, 59.
- Promiscuus: ad promiscuum argenti usum vertere imaginem principis, III, 70. - In promiscuo spectaculo, *ut omnibus spectare liceret*, XIV, 14. - Promiscua, *id. mixta*, G. 5. - Promiscuae vestes viris ac feminis, *non diversae*, III, 53. - Promiscua cum marito, *communis*, III, 34. - Promiscui conneatus militum, XV, 10. - Promiscua ista sunt recidere ac reparari, H. I, 84; *vid. not.* - Scenae promiscuae, *quarum paucis omnibus ad spectandum*, XV, 32.

- Promittere:** promissum specus, *in quo thesauros latere dixerat*, XVI, 3. - Promissis (et pretio) onerare aliquem, H. I, 25.
- Promovere** pro *admove*re, XV, 4. - Promoti contra asseres, *incussi*, H. IV, 30.
- Prompte** refutaveris, *facile*, IV, 11.
- Promptus** cum *dat.* I, 2, 48; II, 78; - cum *ablat.* XIV, 49; H. II, 30; - *in aliquid*, A. 35; - animi, H. II, 23; - libertati (ant ad mortem), *utrumque aequè cupide amplexurus*, IV, 46; - alicui, pro *pronus*, IV, 60; - pro *facilis*, I, 68; II, 82. - **Promptae** potentiae iuvenis, *cui promptum et paratum potentiam assequi*, XII, 44; *vid. not.* - Promptum habet turbare, *facile possit turbare*, XI, 1. - Prompto ad honores aditu, III, 30; O. 8. - **Promptae** aures, *ad credendum*, II, 39. - Promptas res ostentare cni, *vid. ostentare*; - mortes facit metus, VI, 29. - Prompta, *opp. occultis insidiis*, II, 20. - Prompta studia alicui, *parata*, II, 75; - in aliquem, *proniora*, XIII, 8. - Promptius adversari, II, 38; - retinere obsequium, XIV, 24; - sustentare hostem, XV, 10. - Promptum quod cuique, offerant ei, I, 71. - Promptum, *dictum*, *prolatum*, III, 36. - Promptior ad discordias miles, H. II, 99.
- Pronus**, *absol. de eo, qui alterius conatibus non resistit, atque adeo favet*, IV, 2; - misericordia aut favore in aliquem, II, 73; H. II, 58.
- **Pronior** celebrat laudes eius, II, 52. - **Pronis** animis audita, *cum assensu*, XIII, 3. - **Pronis** auribus, H. I, 1. - **Pronus** offensioi, IV, 29. - **Prona** victoribus omnia, *ex voto cedunt*, seu pro *omnes benevoli*, H. III, 64.
- Propagare** infamiam, pro *augere*, XV, 58; - terminos Urbis, XII, 23.
- Prope:** propius agitabat eos timor ex legato, A. 16; *vid. not.* - nusquam audiuntur preces, XIII, 57. - Quo propius regrederetur, pro *ex propinquo regressum habere*, II, 69.
- Propellere** obscura initia impudentibus ausis, III, 66; *sed vid. not.*
- Properanter** accepit codicillos, *cupide*, XVI, 24. - **Properantius**, II, 55; III, 74; H. III, 48.
- Properare** praematura, III, 66. - **Properando**, pro *properans*, H. I, 77. - Mortem *properare*, *scil. sibi*, II, 31; XIII, 17; - ad desperationem formidine, H. II, 46.
- Properato**, XIII, 1.
- Properus** irae, XI, 26; - *vin-dictae*, XIV, 7; - *clarescere* quoquo facinore, IV, 57; - sibi quisque, I, 65. - **Propera** fato mors, I, 3. - **Properi** inferuntur balneis, XVI, 11. - **Propera** occasionis oblatae, XII, 66.
- Propexus** crinis, H. IV, 61.
- Propinquare** cum *accusat*, XII, 13.
- Propinquitas:** propinquitatibus multis ac validis subnixus, XI, 1; G. 7.
- Propinquus** sanguis, II, 71; III, 12; IV, 75. - **Propius**

- qua spes solatur repulsam, II, 36. - Ob propinquum vitae finem, *quia statim secutus est finis*, VI, 45. - E propinquo diversa arguit virtus, *superioris proximae aetatis*, IV, 33.
- Propior caritate et sanguine, *propinquior*, VI, 46; - fides ei ad fallendum, *propior*, H. II, 8; - illi usus cum Tiberio, II, 27; - laetitiae, XVI, 35; - regiae libidini paucorum dominatio, VI, 42; - vultu contumaciae, I, 24. - Propiora consilia, mater et avia, IV, 40. - Omnia propiora pervigiis et bacchanalibus, quam castris et disciplinæ, *similiora*, II, II, 68, cf. XIII, 20; - vulnera, VI, 35. - Propioribus compendiis ire, XII, 28. - Propior igne quam timori, XVI, 9; - ignaro, XI, 35.
- Propitiare ingenium suum, O. 9; *vid. not.*
- Propius, *maius*, A. 16.
- Propolluere, III, 66; *sed vid. not.*
- Proponere imagines principis (*in signis et vexillis, vel locis publicis*), II, I, 78.
- Proprius honor, *peculiaris, praecipuus*, XV, 74; - metus, III, 67; H. III, 38; - miles, cui *praefectus aliquis est*, II, III, 64. - Propria causa, *quae me movet meis commotis*, II, 46; - gens, *nulli exterarum permixta*, G. 4; *vid. not.* - manus ipsi pedites, *domestica ex popularibus, opp. equites ex Iazygibus*, XII, 29. - Propria ira offensum, iniuria quae ad ipsum solum pertinebat, II, 55. - Proprium odium, XV, 64; XVI, 20. - Proprium ingenii humani, *odisse quem laeseris*, A. 42. - Propriae circa oratoriam artes, O. 34. - Propria mandata, II, 77; *vid. not.* - Proprias contentiones adversus aliquem exercere, *causis privatis*, XIII, 28. - Propriis cuneis dispositi, H. IV, 16; - nationibus distincta gens Saevorum, G. 38. - Propriis nominibus, *nominatim singula*, I, 35. - Propriis odiis non infensus, II, 18. - Propria pecunia, *privata*, I, 71. - Propter hostem translata castra, *propius ad*, IV, 47, cf. II, 41; XIV, 9; XV, 47. - Propugnacula, *vallum*, IV, 51; - addita, II, II, 19; - anteposita, XII, 56; - moenium, H. III, 84. - Propugnare, *se defendere, pugnare*, A. 12; O. 5; - munimenta, XV, 13; - ambitu, XIII, 31. - Proripere se custodibus, IV, 45. - Prorogare ruinam ultra, H. V, 25. - Prorogatur id spatium vitae damnatis, III, 51. - Proruere fossas, I, 68; - ac profligare hostem, H. III, 22. - Proruant effigies Poppaeae, XIV, 61. - Prorutae arbores, *succisae*, II, 17; *vid. not.* - domus terrae motibus, *ever-sae*, XII, 43; cf. XV, 40. - Prorumpere in aperta, II, 47; - in dedecora, VI, 51. - Proruperat in externos mores saevitia, libidine, II, II, 73; - luxuriam immensum ad omnia, quae pecunia prodigitur, III, 52. - Proscribere leges, *publico loco scriptas proponere*, XIII, 51. - Proscriptione cadere, I, 2. - Proscriptione facere, I, 10, 26.

TACIT. Oper. Tom. V.

G g g g

- Prosequi res gestas (*suas*) laureatis *scil. literis*, A. 18; — venia delictum, XIII, 35. — Prosequitur saltus et deponit Catos snos, G. 30.
- Prospectare acrius servitium, *praevidere*, VI, 48; — pro *prospicere*, III, 1. — Prospectans late locus, H. III, 60. — Prospectans principis labores e convivio, H. III, 38.
- Prosper: prospera memoria, IV, 38; — populi et militum fama, *apud eos*, XIV, 51, cf. H. I, 14. — Prosperi transgressus auspiciū, *non quod ipse transgressus prosper, sed quod prosperi successus initium futurus*, VI, 37. — Prosperi deesse, H. IV, 34.
- Prosperare: prosperant consilia eius reipublicae, III, 56.
- Prosperare, aut in metu, populus romanus dona sacraverat, XV, 45.
- Prospergere, *adspergere*, XV, 44.
- Prospicere, *conspicere*, II. IV, 1. — Prospectum urbanae servituti, *curatum, ut cives domi serviant*, I, 46. — Prospici, II, 36.
- Prosternere studium carminum, *despectum facere*, O. 11.
- Protrahere iucentes, I, 65. — Protrita acies hostium, H. II, 26.
- Proturbare: proturbatus erat paribus lasciviis ad cupidinem et fastidium, XI, 36. — Proturbatis, qui nuntiabant, *spretis, reiectis*, H. II, 85.
- Proveli: provectus eo audacine, IV, 10; — eo usque corruptionis, *vid. corruptio*; — stipendiis nullis, H. II, 76.
- Provenire pro *succedere*, I, 19; IV, 12; XIV, 25; II. IV, 18, 69. — Provenit victoria suis, II. IV, 34. — Ut provenerunt initia belli, H. II, 20. — Etiam si provenisset auxilium iasae, H. II, 16. — Provenere dominationes, *ortae sunt*, III, 26. — Terram provenire nova ubertate, XVI, 2; *vid. not.*
- Providere pro *praevidere*, A. 58. — Provisa conscientia medici, *vid. conscientia*. — Provisa exempla Caudinae ac Numantinae cladis, *in promptu, quibus suam ignaviam defenderent*, XV, 13.
- Provincia habita avare et ambitiose, III, 13; — peccantibus parata, A. 6; *vid. not.* — vacua discessu praesidis, H. IV, 39. — Provinciae bellum illatum (a legato eius), *turbae in ea motae*, III, 14. — Provincia ornare aliquem (et honoribus), IV, 2. — E provincia rei, *qui post decessionem e provincia accusantur*, XIII, 52. — Provinciae affluentes, *vid. affluere*; — hostiles, inermes, *vid. suis locis*; — publicae (*populi opp. Caesaris*), assistunt tribunalibus consulum, XIII, 4; *vid. not. Vid. Indic. rer.*
- Provincialis locus, XIV, 53; — parcimonia, A. 4. — Provinciale bellum, H. I, 89. — Provinciales magistratus ludicrum edere prohibiti, XIII, 31. — Provincialium manus tumultuaria, XV, 3.
- Provisor, *prospiciens*, ingruentium dominationum, XII, 4.
- Provisu, cura periade agit ut si hostis adesset, XII, 12; — Deum, XII, 6; — rei frumentariae nullo, XV, 8; — periculi, *quia providebat periculum*, I, 27.
- Provivere, VI, 25; *vid. not.*
- Provolvi fortunis, VI, 17; —

- geñibus alicuius, XI, 30; XII, 48; XIV, 61; - usque ad libidinem liberti, XIV, 2.
- Proximus successioni, iure scil.** IV, 59. - **Proximus licitor, vid. licitor.** - **Proximus quisque, de ministris, etc.** XIII, 15. - **Proximus regem, XV, 15.** - **Proximo priore anno, non frustra, vid. not. I, 77.** - **Proximi damno ac remedio habiti, II, 47.** - **Proximorum certaminibus inconcussi, II, 43.** - **Proxima occupata loca, H. IV, 15.** - **E proximo, H. II, 64.**
- Proxime libertatem acta vita, paene cum libertate, XVI, 11.**
- Prudentes, periti, I, 9; II, 24.** - **Officia prudentium, I, 70.** - **Sapiens a prudenti nil differre, vid. not.**
- Pubertas inexhausta, G. 20; vid. not.**
- Pubes, stirps, III, 29.**
- Publicare omnia studia sua, XVI, 4; - plebiscita, publice proponere, XI, 14.**
- Publice loqui, II. IV, 4; vid. not.** - **obiectum iis, eorum civitati, IV, 36.** - **Publice valebant, in republica, XII, 60.**
- Publicus: publica cura, reipublicae, II. I, 19; - magnificentia, privatorum in rempublicam, III, 71.** - **Publicum quod statuit, domi servat, III, 33; - exitium, II. I, 33; - facinus, II. III, 25; vid. not.** - **In publicum haec respondit, opp. ipsi Boiocalo, privatim scil. XIII, 55.** - **In publicum magnifica largitio, II. 48.** - **Publici cuiusque leges, vectigalium, XIII, 51.** - **Publico theatro dehouestari, XIV, 15.** - **Publicis cervici-**
- bus depellere principem, H. I, 16.** - **Publica arma nulla, I, 2.**
- Pudet dictu, A. 32.** - **Pudendus somno et luxu incescit, II. II, 90.**
- Pudicitia impenetrabilis, IV, 12; - contractata, XIV, 35.**
- Pudor absolutae Plancinae, III, 18; - evulgatus, XIV, 14.** - **Pudorem adferre sibi, V, 6; - viliorem regno habere, XIII, 65.** - **Cum pudore (et flagitio) disserere, III, 17.**
- Puella, uxor, XVI, 30.**
- Puellaes anni, XIV, 2.**
- Pueritia procera plerisque, H. IV, 14.** - **Pueritiae Neronis educator, XIV, 3.**
- Pugna daretur, copia pugnandi, II, 13; - fuit nobis pro meliore, vid. melior.** - **Pugnae casum praebere, XII, 28.** - **Pugnam adire, XIII, 36; vid. not.** - **deserere, vid. deserre; - facere ancipitem hosti, VI, 35; - resumere, H. II, 41.** - **Pugna praevalebant equestri, equitatu, II. III, 8.**
- Pugnacitas Academicorum, O. 31.**
- Pulsus: pulsum venarum attingere, VI, 50.**
- Pulvuar, vid. Ind. rer.**
- Punire aliquem fuga, vid. fuga.** - **Punitus dolus, si (hostes) ex occulto corpore agmen tentarent, XII, 32.**
- Putare: si numerus militum putetur, computetur, H. III, 2.**
- Putres formae virorum equorumque, II. II, 70.**

Q.

Quadragesimae vectigal, XIII, 51; vid. Indicem rerum.

- Quadrigarum curriculum, *vid. Ind. rerum.*
 Quaerere pro *conquirere*, VI, 1;
 - de principatu, *pugnare*, II, II, 38; - in domum Caesaris per Chaldaeos, III, 22;
 - militem, *studia militum ambire*, I, 69; - ora mucronibus, II, 14; - Oceania, II, 15; - negotium non abundantia pecuniae, sed in sordida mercede, IV, 62. - Quaesita asperitas, V, 3. - Quaesitor adulatio, III, 57. - Quaesitores leges, *opp. simplicibus*, III, 26. - Quaesitissimus, II, 53; - pro *parare*, I, 35; IV, 68; XIII, 15, 35; XIV, 56, 58; - pro *parere*, VI, 14; XIV, 48. - Quaesitus pro *exquisitus*, II, 53; III, 57; XII, 26. - Quaesita mors, *opp. naturali*, I, 5.
 Quaestio, *quaestio*, IV, 45.
 Quaestio: quaestionem auget hoc mihi, *quaerendi studium*, O. 15. - Quaestione maiestatis exercita cuncta, IV, 19.
 Quaestor consulis, XVI, 34; *vid. not. Vid. Indicem rerum.*
 Quaeuosus, *locupletatus*, XII, 63, XIII, 35.
 Quaestura; *vid. Indicem rerum.*
 Quaestus: ob quaestus et lucra infamis, H. II, 56.
 Quam: anno LXIV quam Augustus ediderat, II, 11; - pro *ac, post* perinde, I, 73; II, 5; - pro *quanto*, II, 77; - *omisso ante magis*, III, 32. - Honori, quam ignominias habendam, *vid. magis.*
 Quamquam *postpositum*: haec mira quamquam, VI, 30.
 Quandoque pro *nonnunquam*, I, 4; - pro *quandocunque*, I, 6; v. n.
 Quamvis *modus* urgendo trahendoque bello, pro *quis*, H. III, 56. - Quantum saevitis glisceret, misericordia arcebatur, pro *quanto magis, tanto magis*, etc. VI, 19; sic c. 21. - Quantum introspiceret, pro *quanto magis*, in quantum, XIII, 54; XIV, 47. - Quanto propior, non *praecedenti* tanto, III, 43. - Quanto diles, tanto magis imbelles, III, 46. - In quantum satis, O. 2.
 Quasi graecam urbem Neapoli delegit, XV, 33; - pro *ferre, prope*, XIV, 52.
 Quatenus, pro *quod*, vel *quod ad hoc attinet*, O. 19; - pro *quoniam*, III, 16; O. 5; *vid. not.*
 Quatere regionem, H. IV, 28. - Quatiebatur his segne ingenium, *levitur movebantur*, II, I. 53.
 Que apud primum vocab. XIV, 61; IV, 3; XII, 37; XIV, 31, *init.* - pro *enim, sen explicandi causa*, XIV, 51, *init.* II, 14; - pro *itaque*, III, 6, 16, 63; IV, 59, 63; - pro *quoque*, seu *deinde, praeterea*, II, 37, 69; VI, 19; XII, 58; XIII, 37; XIV, 28; G. 7; - pro *sed*, II, 64; XIV, 9; - pro *ve, seu vel*, XIII, 25; *vid. not.*
 Quercea corona, II, 83.
 Queri cur, etc. XV, 60. - Quae-
 stus multa saevaeque de eius morib. I, 5.
 Questus in eam ardescunt, III, 17; - irritos ducere, XI, 37; - per vulgum, *vid. per*; - dissoni, I, 34. - Questibus intus multorum ea res tegitur, *tacite homines de ea queruntur*, III, 36.
 Qui pro *quis*, seu *aliquis*, O. 36; - pro *quantus*, XV, 25; XVI,

3. - Quod, *prave pro quid*, I, 41. - Quod alarum cohortiumque, XV, 26; - *similia*, II, 52; IV, 37, 73; XIV, 32, 38; H. II, 44, 55; H. V, 16, 23; G. 15. - Quo, *pro cuius tempore*, I, 57; (*ut Virg. Ecl. IV, 9*). - Post quae, inter quae, *pro postea*, *interim*, I, 13; II, 58, 86; III, 11. - Quae pauci incipiunt, reliqui adstrepunt, *pro si qua*, II, 12. - Quae harruspicum retinenda, XI, 15. - Quae muniantur hibernaculis assistere, XV, 7. - Quibus memoraretur, nulla ei prospera aut adversa, XII, 14. - Quis *pro quibus*, I, 57; III, 30, 52, 53; XIV, 43. Quia: frequens usus eius particulae, IV, 25; *vid. not.* Quidem, *appositum extremae sententiae, incommode*, O. 41, *init.* - *insolentius usurpatum*, XIII, 25; *vid. not.* - Et quidem *praepositum verbo ad quod pertinet*, H. II, 67. Quidquid illud, *vid. ille.* Quies dira, laeta, *vid. suis locis*: - *solida domi (in rep.)*, XI, 24. - Quietis nocturnae imago, XVI, 1; - species, XI, 4. - Quietem alicuius irrumpere; *vid. irrumpere*; - *summere*, I, 64; - Urbis (et curas imperii) *permittere alicui*, H. I, 90. - Quiete respondere, XIV, 54; *vid. not.* - Quiete defensus, XIV, 47. - Quiete sumpta, I, 64. - Quietis cupidine, *de vita privata*, etc. II, II, 56. Quiescere: imperium quiescenti offeram, *non armis petenti*, etc. H. I, 15. Quieta industria, *moderata consilio, gubernata*, II, III, 50. - Quietos eos simul nox habuerat, *una dormiverant*, I, 49. Quin *pro quo minus*, XIV, 29; - *pro ut ne*, VI, 38. Quinquuplicari honores, II, 36. Quire: non quivere restituti, H. III, 25. - *Quiret, posset*, I, 66. Quis *pro quisque, ut et in plural. quibus*, I, 7, 69; II, 24, 26, 54, 83, *init.* VI, 7, 24; H. III, 58; A. 18; *vid. not.* - Quis ille, *vid. ille*. - Quid, *omiss. futurum est, seu fiet?* IV, 40. Quoad *pro quamdiu*, VI, 51. Quod alarum cohortiumque, XV, 26; - armentorum, frugum, G. 15; - auxiliiorum, IV, 37; - biremium, H. V, 23; - civium, VI, 11; - militum, H. II, 44, 55; - congregantur, H. IV, 15; - erat, contractum, H. IV, 71; - nationum, XIV, 38; - peditum, IV, 73; XIV, 32. - Quod roboris sit, II, IV, 76; - fuit, fusi, II, V, 16. - Quod sociorum, II, 52. Quomodo, *utrumque*, II, 50; III, 5, 73; VI, 38; XII, 46; H. V, 5; G. 20; - acta, H. I, 7; - addita, III, 19; - meritis, III, 17; - prolata verba, XIV, 16; - traditum, XV, 53. Quoquo adisset, II, 43. Quotumquemque invencris, O. 20.

R

- Rabies atrocior, II, V, 25; - fatalis, I, 39; - resurgit; *ibid.* - In rabiem miles prolapsus, I, 31. Radere fastis nomen, III, 17.

- Radiantur auro templa, O. 19.
 Ramalibus mortuis imminuta
 arbor, XIII, 58.
 Rapere pro *capere*, II. II, 17;
 - pro *vastare*, *diripere*, XIII,
 6; - arma, *corripere*, I, 41;
 II, 19; - in arma gentem,
cito ad arma concire, II. IV,
 21; - exercitum, *raptim ducere*, I, 56; XV, 8. - Filiam
 alteri pactam rapuerat, I, 55.
 - Rapere spem conceptam
 acinis in dies, II. I, 13. -
 Rapi parentibus, etc. exitu
 praematurum, II, 71; - *de*
reo: ut te indefensum plan-
 ctus Agrippinae rapiant,
opprimant, *faciant ut statim*
dennere, II, 77; v. not. -
 Rapiuntur pariter vox et spi-
 ritus, XIII, 16. - Rapti de
 imperatore fisci, I, 37. - Cato
 agmine rapiuntur, IV, 25. -
 Res romanas raptum ire, IV,
 1; II. II, 6.
 Rapidis equis irrumpere forum,
 II. I, 40. - Veneuum rapi-
 dum, XII, 67. - Rapidum
 equum, *raptim ductum*, II.
 II, 30.
 Raptare Africam, *populari*, etc.
 IV, 23; - vexilla, II. III,
 22. - Raptari turbine, *de*
signis, I, 30.
 Raptim ducere, II. III, 18; -
 extingui, *subito*, *statim*, XVI,
 13.
 Raptores orbis, A. 30.
 Raptus pro *rapinis*, XV, 38;
 pro *rapacitate*, II. II, 74.
 Rarus pro *raro*, IV, 34; - egres-
 su, XV, 53; - per Urbem,
 XIV, 56. - Raram vocem
 occulti pectoris elicere, IV, 52.
 Ratio constat, I, 6; *vid. not.* -
 fuit, profligare, II. III, 22;
 v. not. - Rationis, *causae*,
ignarus, I, 28. - Ratione
 culpam (*alicui*) ostendere,
 H. II, 21. - Rationis et abun-
 dantiae duxit ludos, A. 6;
vid. not. - res familiares com-
 ponere, VI, 16. - Rationibus
 moriendi nullis vitam fugit,
 VI, 26. - Ratio fuit promere,
consilium, H. III, 22.
 Rebellatio, *rebellio*, XIV, 31.
 Recens, *omisso ab*, IV, 52; -
recens (ab) dolore et ira, I,
 41; - e castris, H. II, 26;
 - victoria miles, H. III, 78;
 - stipendiis, XV, 59; - in
 dolore, III, 1. - Recentia
 caede vestigia, H. III, 19. -
 Recens et nuper, G. 2; *vid.*
nuper.
 Recceptari subsidio, *vid. sub-*
sidium.
 Recessus ac sinus famae, A. 30;
 v. n.
 Recidere aliquid ad priscum
 morem ex *luxuria*, III, 53.
 Recidunt exempla sua in con-
 sultores, VI, 10.
 Recipere obsides iubet, XIII,
 9, per *iniuriam praepreptos*
auferre. - Reciperator Urbis,
 II, 52. - Reciperatores, I, 74.
 Recipere pro *accipere*, I, 28;
 II, 81; XI, 9; XIV, 48; H.
 IV, 32; - opes alterius in
 suam fortunam, XIV, 54. -
 Recipi pro *excipi*, *reservari*,
 XIII, 55; *vid. not.* - Recepti
 rei, II, 74; *vid. not.*
 Reciprocum mare, I, 70.
 Reclinis, et nescio similis, XIII,
 16; - super pedes cubitantis,
 XIV, 5.
 Recludere hamum, II, 25; -
 pecunia occultatas libidines
 alicuius, XVI, 33.
 Recognoscere dona templorum,
 etiam de conquisitione abla-
 torum, A. 61 - spatia certa
 minam; H. II, 70.

- Recolere** decus avitum, *reficere monumenta maiorum*, *vid. eadem facere*, quae illi gloriose fecerant, III, 72. - Recoluit eos sacerdotiis patriis avitisque, H. I, 77. - Recoli imagines iussit, *restitui ac denuo coli*, H. III, 8.
- Recondere** voluptates, *occulto iis indulgere*, IV, 57; - aliquid, *ad futuram scil. vindictam*, I, 7.
- Recordationes** bonae, IV, 38.
- Recreare** defectionem, VI, 50.
- Rector** additus copiis, H. II, 17; - provinciae, II, 4. - Rectorem copiis misit, H. II, 36. - Rectores, *de equorum sessoribus*, I, 65; *vid. not.* - iuventae imperatoriae, *vid. iuventa*. - Rector, *dux*, A. 28.
- Reddere**, *pro exponere, tradere*, II, 4; - *pro attribuire*, H. III, 84; - filio materna bona, *servare, non adimere*, III, 68; - iudicia maiestatis, *pro exercere*, I, 72; - formam, *exprimere*, O. 1; - obsequium imperatori, I, 43; - supplicium, *ei scil. qui ante vexaverit*, XIV, 34; - ius, H. III, 68; *vid. et not.* - Reddi coniugio alicuius, XIV, 1; - Penatibus avi, I, 5. - Dissimulatum ad praesens et redditum moxodium, *prolatum*, XVI, 5. - Redditae hibernis legiones, II, II, 67. Reddere exta, H. IV, 53.
- Redemptare**, H. III, 34.
- Redigere** hostem in aperta, I, 51. - Redigere in fiscum, H. IV, 72; - in insulam, *rursus relegare*, H. IV, 44. - Redacti Cappadoces in formam provinciae, II, 56. - Redactae usurae ad semuncias, VI, 16.
- Redimitur** latro Tacfarinas, III, 73; *adit*, I, 17. - Redimere dissimulationem, A. 6.
- Redintegrant** res animum legentis, IV, 33.
- Redit** Germania in septemtrionem, *ab occidente scil.* G. 35. - Rediturus saepe in causas malorum, H. IV, 50; *vid. not.*
- Redlaudare** clientelis, O. 36.
- Referre** animum ad firmitudinem, III, 6; - artes easdem, I, 26; - manum ad capulum gladii, XV, 58; - aliquos sermones ac cultu, G. 43; - consilium, *rursus adhibere*, IV, 4; *v. n.* - causam rei ad artes alicuius, IV, 57; - in mollius cuncta, XIV, 39. - Nun refert dedecori, *non minuit dedecus*, XV, 65. - Retulit ad senatum, capiendam virginem Vestalem, II, 86; IV, 22; VI, 16. - Retulit se ovas de Britannia, XIII, 32. - Referuntur cuncta ad rempublicam, *tale esse, qualis sit reipublicae conditio*, II, 33; *vid. not.* - Referre auctoritates, II, 32; - in claritatem eius, *tribuere ei*, G. 34.
- Refovere** vires mollitiae caeli, XII, 66. - Refoveri adversum fortuita adfectu principi, XV, 36. - Qui praesentia spectaret refoveretque, II, 47.
- Refusus** Tiberis strage obstaculis molis (*pontis deiecti*), H. I, 86.
- Regere** gladios et contos, *pro gerere*, H. I, 79; - legiones, XV, 7; - cohortes, II, IV, 12; - valetudines principis, VI, 50. - Regente eo, *absol. pro imperante (nisi pro reipublicae, leg. rempublicam)*, XIII, 3. - Regendis Fisiis

- impositus, IV, 72; - provinciis agere prisca virtute, VI, 32. - Regendi euneta onus, I, 11. - Regis subsidio impensius ornatum (*praeceptis*) robur (aetatis meae), XIV, 56.
- Regere invidiam, *ulcisci invidia invidiam*, H. III, 78.
- Regia inanis, *sine liberis*, VI, 34. - Regiae prioris peritus, XI, 29. - Regia, *domus principis, ut Caesaris*, XIV, 13.
- Regimen equorum exercere, XIII, 3; - summae rei penes eum, I, 31; - virtutis vestrae mihi relinquit, H. I, 84. - Urbs unde regimen in omnia, III, 47.
- Regione patria cultum telum, XV, 55. - Regiones XIV Romanae, XV, 40.
- Regius: laus regia, certare de alienis, XV, 1. - Regiae amicitiae quadriennium, XIII, 42. - Regiae libidini propior paucorum dominatio, VI, 42.
- Regnator omnium Deus, G. 39.
- Regnum, de imperio romano, XII, 66; XIII, 14. - Sollennia regni expossere, VI, 42. - Regni instrumenta, sacra, utriusque auctor, v. *suis locis*.
- Regredi propius, *vid. prope*.
- Regressus exercitui est per eos saltus, I, 51, *regrediendum*. - Regressus ad poenitendum, IV, 11.
- Relabi, *de flumine redeunte intra ripas*, I, 76.
- Relatio: relationis repertor, *vid. repertor*. - Relationem in aliquid postulare, *de r. a.* XIII, 49. - Relationem egredi, II, 38; - incipere, V, 4.
- Relatus carminum, G. 3; *vid. not.* - Abauere relatum, XV, 22; *vid. not.* - Relatus virtutum, H. I, 30.
- Relegatus, *missus*, A. 15.
- Religio iniecit, quoniam in templo locaretur donum, III, 70. - Religio insita, eos loeos propinquos caelo, XIII, 57. - Ad religionis atticae (*seu acticae*) exemplar certamen decretum, XV, 23. - Religionem asserre, pro iniicere, H. I, 89. - Religionem gentili obstringi, *vid. obstringi*. - Religionis caelestes decernere alicui, I, 11; - *et in singul.* V, 1.
- Relinquere famam, *sensu rariori*, *vid. not.* II, 40; - curiam, *inde abscedere*, II, 34. - Relinquit mihi regimen, *permittite*, H. I, 84; *sic et* III, 54.
- Reliquiae ferales, *vid. feralis*. - Alienas reliquias, an soorum, humo tegeret, I, 62.
- Relucescere: relaxit coeca dies, H. IV, 81.
- Remeare in terga, *recedentes insequi*, III, 21.
- Remedium ex bello, *rapti, quod rapti sunt*, IV, 72. - Remedium coercendi fluminis, I, 76. - Remedio quaerere aliquid, VI, 17. - Remedio et damno proximi, *vid. proximus*. - Remedia flagitiorum (*per hendiadyn, supplicis et remediis temperare*), III, 51. - Remediis fortioribus agere, I, 29; - maioribus servabatur auctoritas eius, temporibus, *quae maius remedium postularent*, H. I, 28.
- Remigium pro remigibus, XIV, 39; - convertere, II, 6. - Remigium mutabile, G. 44; H. III, 47.
- Remittere pro *permittere*, *concedere*, I, 8; - *condonare*

- privata odia publicis utilitatibus remittere, I, 18; - curam alicui (*quam nondum suscipit, debet tamen obire, si recte velit exsequi munus suum*), eam non imponere, III, 55; - eum ut suscipiatur, ad senatum relatus sit, III, 55. - Remissa ignominia, *scil. militaris*, II, I, 52. - Remissum munus, non acceptum, H. III, 5. - Nomen remittere, non usurpare, H. IV, 11. - Nihil remissum, omnes intenti, II, 13. - Remissiones *scil. curarum*, A. 9.
- Removeri propinquis suis *scil. ab*, II, 50. - Removeere ordine (senatorio), XIII, 11; *vid. not.*
- Remus: remis citatae naves, II, 6.
- Renidere falsum vultu, IV, 60.
- Renovare dextras, *vid. dexter.*
- Repellere segnitiam pro expellere, II, II, 4.
- Rependit posteritas decus suum cuique, IV, 34.
- Repens causa accesserat, XV, 68. - Non repens, sed priori populo facilitatum, XI, 24; *vid. not.* - pro recens *add.* VI, 7; *vid. not.*
- Reptentium venenum et praecipit, XII, 66. - Reptentis hostibus circumventi, XV, 4.
- Reperit hoc Augustus (*scil. trib. pot.*) summi fastigii vocabulum, III, 56. - Reperiebatur in eodem casu (incendii) quae (aedificia) longinqua (remota ab igne), XV, 38. - Reperta coniuratio, detecta, XVI, 15. - Repertum ex dignitate populi romani institutum, XIII, 31.
- Reptor relationis, auctor, XII, 53. - Reptor facinorum, IV, 11; *vid. not.*
- Reptere amicitiam alicuius, VI, 37; - casum alicuius paucis, inde a primordio narrare, III, 4. - Reptere pauca, pro referre (*nempe ab initio rei*), XV, 72; - aliquid altiore initio, *vid. initium*. - Reptita armis provincia, violenter occupata, III, 12.
- Reponere amissa urbi, XVI, 13; - fora, H. III, 84. - Repositus in secretum Asiae, H. I, 10; - pontem, I, 63.
- Reposcere: id Augusta exprobrabat, reponcebat, *scil. imperium, ipsi sua ope paratum, seu beneficii sibi debiti gratiam referri volebat*, IV, 57; - pecuniam legatam, poscere, ut debitam, I, 35.
- Reprimere, repressum caput in utero, XV, 45; *vid. not.* - Repressi milites seditiosi duorum supplicio, I, 38.
- Repudium dicere, *vid. dicere.*
- Repulsam solatur propinqua spes, II, 36.
- Reputare pro putare, II, 40; - quacere, cognoscere, III, 12.
- Reputatio morum novorum veterumque, H. II, 38.
- Requies belli, a bello, IX, 25.
- Requirere acriter rem familiarem (defuncti), reptere, XVI, 17; - pro desiderare, abesse queri: qui publici funeris pompam requirerent, III, 5.
- Res: rei familiari principis impositus, *vid. imponere*; - numariae inopia, VI, 7. - Re dubia, pro rebus, IV, 73. - Res attritae Italiae, II, II, 56; - incruentae, XII, 37.

H h h h

TACIT. Oper. Tom. V.

- militares continentur pariendo, II. I, 84; - prolatae ac dilatae, II, 35; - promptae, *vid.* proaptus. - Rerum aeternitas, *reipublicae romanae*, H. I, 84. - Rerum auctores, *historici*, III, 3. - In fama rerum manere, A. 46; - dies verbis terere, *vid.* dies. - Rerum humanarum immemor, *quam mutabiles essent*, II, III, 68; - secundarum ambiguarumque sciens, I, 64; - transitus, *mutatio dominorum*, II. I, 21. - Res gestas componere, I, 1; IV, 32, 33; - prosequi laureatis, A. 18; - prosperus principis spernere, *vid.* spernere. - Rebus motis, I, 57. - Ad res novas tentare aliquem, H. IV, 43. - Res est mihi tecum, O. 10.
- Respublica** sita in manu eorum, I, 31. - Reipublicae occupandae argui, VI, 9; - partes ceterae quibus modis habitae ad eum diem, IV, 6. - Ob rempublicam obire mortem, *vid.* ob. - E reipublica, II, 33; III, 53; IV, 31. - Rempublicam obtinet iudicaturus, *vid.* iudicare. - A quo respublica inciperet, *libertas*, H. I, 15.
- Rescriptum** immitte, VI, 3.
- Reserare** cubiculum, pro intrare, H. III, 38; - Italiam II. II, 2.
- Reservare** semet summae rerum et imperii, H. II, 33; - pro conservare, II. IV, 42.
- Resistere**: resistunt montes, II, 15; *vid.* not.
- Resolvere** venas, VI, 9, 48; - vectigal et onera, tollere, II. IV, 65.
- Respectus**: sine respectu veniae, *sine cura eius impetrandae*, H. II, 30, cf. III, 59.
- Responsa**, *simpliciter de oraculis*, H. I, 10.
- Restant** laniatae adversum pila et gladios, *resistunt*, III, 46.
- Restaurare**, III, 72; IV, 43.
- Restringere**: restringunt (ea) animum moestitia, XVI, 16. - Restrungi vinculis, XIV, 64; *vid.* not. - Restricto vincolo ad arcum sellae, XV, 57. - Restrictum inaperium, *parum voluptatum*, XV, 48.
- Resultare**: resultantes saltus clamore complere, *vocem red dentes*, I, 65.
- Resumere** hostilia, XII, 15; - militiam, II. II, 67; - pugnam, II. II, 41; - sacramentum, II. IV, 37.
- Resurgere** in ultionem, II. III, 2. - Resurgit bellum, *renovatur*, III, 74; - urbs, XV, 41; - rabies, pro surgit, I, 39. - Resurgentes partes, *reviviscentes*, II, 43. - Ad resurgendum nisi nullo incentes, et quasi exanimis, III, 46.
- Retegere** occulta coniurationis, *detegere*, XV, 74.
- Retentura**, pro retinere, H. IV, 13; - de custodibus, H. IV, 60.
- Reticere** pro silentium tenere, I, 67; II, 38, 50; XII, 33; - cum dativo, XIV, 49.
- Retinere** aetatem principis coactis voluptatibus, *detinere, occupare, ne ad illicitas ruit*, XIII, 2; - curam navium, *habere*, II. I, 87; - destinata, VI, 32; - fidem, *suam scil.* VI, 37; - iras, I, 45; - multitudinem edificio, pro continere, II. IV, 50; - or-

- dines, *vid. ordines*; - promptius obsequium, XIV, 24; *sacra, servare*, I, 54. - Retinent res animum legentis, IV, 33. - Retinebat supremus aspectus matris quamvis feram animum, XIV, 4. - Retinens conditoris civitas, VI, 42; *vid. not.* - Retinens omne decus belli sibi, *cupiens solus auferre*, H. III, 8. - Retinebatur senatusconsultum infirmum aut validum, H. II, 10. - Retentum poscit infamiam et ignominiam illustrium, *si obtentum effectumque sit*, III, 52.
- Retractare librum, *carrigere*, O. 3.
- Retrahere nomina aerarii oblitterata, *debitores eius rursus appellare*, H. I, 55. - Retraxit imaginem nocturnae quietis ad spem haud dubiam, *traxit interpretando*, XVI, 1.
- Retro capillum horrentem sequi, G. 38. - Nullum retro subsidium percussis, H. II, 26.
- Retundere quem, *respondere fortiter*, V, 11.
- Revalescere pro *convalescere*, XIV, 27. - Ut revalerent diplomata Othonis, *maiores auctoritatem obtinerent*, H. II, 54.
- Revehi in aëiem postremam, H. II, 64. - Reveherent simulacrum patris sui, H. IV, 83. - Rectos in castra, H. II, 41.
- Revelare frontem, *comam ponere*, G. 31.
- Revenire, H. 24; XII, 59.
- Reverti: revertitur ira in vulgus, *convertitur*, H. III, 31.
- Revirescere: revirescit arbor in novos foetus, XIII, 58; domus, IV, 12. - partes, H. III, 7.
- Revocare: revocandae libertatis ius patrovis adversus male meritos, XIII, 26. - Revocabo in animum, quod temporis hortorum ac villarum curae seponitur, *animo colendo impendam*, XIV, 54.
- Revolvare iras, IV, 21.
- Reus receptus, II, 74; *vid. not.* IV, 21; - peractus, *ibid. vid. not.* - Tanti reus exitii, II, 24. - Reum aliquem sibi poscere, XVI, 23; - subdere quamvis falsis *scil. criminibus*. I, 3, 9. - Reos accusare, XI, 5; - plures idem annus habuit, XIII, 33; - trahere, *vid. trahere*. - Reis postulandis continuus annus, IV, 36.
- Reus pro regis filio, H. II, 25; *vid. not.* - Rege novo potiri, *vid. potiri*. - Regum externorum consuetudine, *ut reges solent sepeliri*, XVI, 6.
- Rigore vicini septentrionis horridior Auster, II, 23.
- Rimari adversa valetudinis alterius, I, 69; - metos principis, quos maxime metuat, XIV, 57; - offensam, H. IV, 11. - Tabernacula ipsa, humum pilis lanceisque rimabantur, H. II, 29.
- Ripa ac die frequenti, III, 9. - Ripam victam colere, I, 59. - Ripae cedunt, *vid. cedere*.
- Rivis incerta loca, I, 61.
- Rixae aut iurgia, H. II, 27.
- Robur et saxum, IV, 29; *vid. not.* - et sedem bello legere coloniam, H. II, 19; - et vires exercitus, H. I, 87; - aetatis adest ei, XIV, 63; - maturimum praeparatur ei,

- XII, 65. - Ad robur quantum deest ei, *ad maturam aetatem*, XIII, 6. - Robore circumdare inventam filii, *adoptando alio*, XII, 25. - Robore legionum aequata pugna, XII, 34.
- Robustiores, *doctiores*, O. 35.
- Rogum et necem eius coniunxit una eadem nox, XIII, 17.
- Romanus: Romana continentur vectigalibus, legibus, *ratio reipublicae romanae*, XIII, 49. - Romanorum munia, *militiae romanae*, XIII, 35.
- Rosis consteruere viam, H. II, 70.
- Rostra: apud rostra laudare quem, XVI, 6.
- Rubor: est mihi rubori, XIV, 55: H. I, 30. Rubor propius, H. IV, 7. - Nec rubor inter comites adspici, G. 13.
- Rudimentis adfui iuventutis tuae, XIV, 53.
- Rudis (non) facinorum, *solutus magna audere*, XII, 51. - Aetas rudis nepotum, IV, 8.
- Rudus: ruderi accipiendo destinabat paludes, XV, 43.
- Ruere contis gladiisque, pro *irruere*, VI, 35; - imprudentia in servitium, I, 7; H. II, 34; - certatim adproperare, IV, 23. - Ruit vis alia per Alpes, *irrupit*, H. III, 34. - Ruunt tempestates, I, 30. - Ruens in Galliam Rhenns, H. V, 19. - Ruentia *opp.* prosperis, H. III, 64. - Moles ruentium, *fugientium*, II, 17. - Ruere in amplexus alicuius, XVI, 32. - Ruere in exitium, H. I, 84.
- Ruina pro *continuis* damnis, H. V, 25. - Ruinae modo praecipitari, H. IV, 71. - Ruina soceri in exilium pulsus, H. IV, 6; - trahi, G. 36.
- Rumor incedit occultus, II, 54; - incesserat, I, 5; - surgit, H. II, 42. - Rumorem omnem affectare, H. II, 9; - falsum aspernari, H. II, 52. - Ante rumorem et metum interfici, XIV, 57. - Rumore adverso in vulgus est oratio, XIV, 11; H. II, 26; - multo testamentum fuit, III, 76; - primo rapi, *vid.* rapere; - subito, tanquam invasurus, *scil. esset*, VI, 36; - vario iectatum, III, 19. - Rumor secutus, III 2.
- Rumpere pro *erumpere*, II, 17; - *fas* gentium, *sacra* legationis, *violare*, I, 42; - custodiam, II, 11, 62; - imperium, *spernere*, *contra imp. facere*, XIII, 36; - tabulas nuptiales, *rescindere*, XI, 30; - reverentiam sacramenti, H. I, 12; - servitutum aliorum sua libertate, XIV, 49. - Rupta vox, *expressa* seu *edita*, VI, 20.
- Ruptores foederum, H. IV, 57.
- Rursus pro *e contrario*, I, 80; A. 28; - *opp.* hinc, *seu* ex altera parte, XIII, 14; *vid. not.*
- Rus ignotum, *vid.* ignotus.
- Rutilantia arma, H. V, 13. - Rutilatus crinis, H. IV, 61. - Rutilae comae, G. 4; A. 11.

S.

- Sacellum Larium, XII, 24; - modicum, H. III, 74; - *scratatum*, H. IV, 84.

- Sacer** operi magno pugio, XV, 53. - sacra apud lucum Dianae dona et pacula, XII, 8; - mensae, XIII, 17; XV, 52. - Sacra, *fas*, legationis, I, 42; - maiorum obiectare alicui, VI, 29; - capessere, *vid.* capessere; - regni, pro *sanctitas regii nominis*, II, 64. - Sacris concessus mos, XII, 42; - Sabinorum retinendis hoc fecit, I, 54; - Vestalibus praesidere septem et quinquaginta annos, II, 86.
- Sacerdotium** pontificatus, A. 10. - Sacerdotio praeditus, XVI, 22.
- Sacramentum**: sacramenti fides nemini iam, H. I, 56; - eiusdem omnes, H. IV, 46. - Sacramentum inter vetus et recens errare *dicuntur milites, qui apud duos exercitus iurarunt, neutri fideles*, H. IV, 58. - Sacramento advocare senatus, populi nomina, H. I, 55; - alicuius accedere, H. I, 70; - Othonis aligere exercitum, I, 37; H. I, 76; - in eodem omnis Syria fuit, II. II, 81; - detrectare, I, 42; - alicuius accipere, H. I, 36; H. IV, 21.
- Sacrare** domi Iovi, VI, 25; - templum, seque in sinu Dei, H. IV, 74; - ludos in memoriam alicuius, I, 73.
- Sacrificalis** apparatus, II, 69.
- Sacrificare** apud Deos, II, 27.
- Saevire** in bona alicuius, IV, 20.
- Saevitia** annonae, II, 87; - creditorum, XI, 13; - hostium superest, *expectandi adhuc sunt saevi hostes*, I, 67; - pro violento impetu, II, 12; - facti et invidia pones eosdem, I, 44; - oratorum, II, 34. - Saevitiae principis arreperere occultis libellis, I, 74. - Saevitiam in populares, superbiam in nos sumpsit, VI, 31; - praesentem allevare, XIV, 63. - In saevitiam trahere quid, *vid.* trahere. - Ad saevitiam novam retrahere oblitterata, XV, 73.
- Saevus** accusandis reis, XI, 5. - Saevae percuntationes, XV, 58. - Saeva damna, II, 26; - *oppon.* prosperis, II, 5; - ventorum, IV, 67; - ac detestanda clamitare, III, 23; - queri de aliquo, I, 6.
- Sagina** epulae, H. II, 71; - gladiatoria, H. II, 88.
- Sagittas** asperare ossibus, G. 46.
- Sagula** versicoloria, pro *velis*, H. V, 23.
- Sagum** spina consertum, G. 17.
- Saltare** diserte, O. 26; - commentarios, *ibid.*
- Salubria** corpora, H. I, 56; O. 41.
- Salubritas** corporum, *valetudo prospera*, II, 33.
- Solus** extrema, *vid.* extremus; - una in armis, I, 67. - Salutis pacto accipere captivum, *vid.* accipere.
- Salutantium** ambitio, O. 29; - agmina immensa, H. II, 92.
- Sancire** ne, pro *capere*, VI, 16.
- Sanctitas**: sanctitatem dominas tueri, *vid.* tueri. - Sanctitas domus priscum ad morem, V, 1.
- Sanctor** legum, III, 26.
- Sanctus**: sanctissimae artes, VI, 7. - Sanctior eloquentia, *poësis*, O. 4.
- Sane** crematum corpus, *particula concedenti*, III, 5; XI, 23.

- Sanguinans eloquentia, O. 12; *vid. not.*
 Sanguis exsurgit toris, O. 21; - propinquus III, 12; - pressus pavore, quo minus *scil. ex venis effunderetur*, XIV, 64. - Sanguinis tantum perditum, XVI, 16. - Sanguini alicuius annexus, V, 1. - Sanguinem commodare dominationi alienae, A. 32. - Sanguine modico hostium pellere eos, IV, 47. - Sanguine se cruentare, H. I, 58. - Ad sanguinem (et caedem) obversi. H. III, 83.
 Sanitas pro integritate et valetudine corporis, I, 68; - victoriæ in Italia vertitur, H. II, 28.
 Sapientia: in sapientiam illis cessit victoria, *laudem sapientiae peperit*, G. 34. - In sapientiam vertere, quæ casus obtulit, I, 28. - In sapientia cedit fortuna, G. 36. - Sapientia vocatur, quod segnitia est, H. I, 49.
 Sapientissimus quisque et iuniores, *opposit.* H. IV, 69.
 Sapienter respondere, III, 16. - Sapientius legere opportunitates locorum, A. 22.
 Satiare: satiatus secreto suo, *dum in secreto fuerat*, A. 39.
 Satias, *satietas*, VI, 38.
 Satietas vulgo permissa, *vid. permittere*. - Satieta conrungere res gestas, *ita ut fastidium fiat*, IV, 33.
 Satisfacere: satisfactum bello, H. III, 49.
 Satisfactio, pro purgatione, XIII, 44; - pro poena, G. 21.
 Saxum vivum, *nativum*, IV, 55; - et robur, *vid. robur*.
 Scabies illos turpaverat clade, H. V, 4.
 Scalpro petito, levem ictum venis intulit, V, 8.
 Scandere supra principem, *sibi plus arrogare, aut ita agere, tanquam superior sis*, H. IV, 8.
 Scelus: sceleris instigator, H. I, 22; - memoria efflerat animos, I, 44; - ordo, IV, 11; - summam poscere, *sibi scil. perficiendam*, XIV, 5. - Scelus piare, *vid. piare*; - probatum inter ancipitia, veris mox pretiis aestimare, XI, 26. - Ad scelus corruptus, IV, 10. - In scelus eruptura vox, I, 29. - Scelere eius agitur miles, *solicitatur, turbatur*, H. I, 5. - Scelerum ferox, IV, 12; - inventor seu repertor, IV, 11; *vid. not.* - Ad scelera præcipuus, VI, 7.
 Scena criminis, *confictio*, XIV, 7. - Scenam incedere, XIV, 15. - Scenae scholasticorum seu rhetorum, *elegantem pro scholis*, O. 35; *vid. not.* - promiscua, *vid. promiscuus*.
 Scholasticae controversiae *opp. forensibus*, O. 14. - Scholasticorum clamores, O. 15, 26.
 Scientia coniurationis inter patrem filiumque, XVI, 17. - Scientiam iuris comprehendere, *vid. comprehendere*. - Scientia vetus, - *vid. vetus*. Scientia artium etiam aliud agentes ornat, O. 32.
 Scindere agmen hostium, *per-rumpere*, I, 65; - limitem, I, 50; - vestem, H. IV, 27.
 Scire: sciens secundarum ambiguarumque rerum, *illis uti*, I, 64.
 Sciscitari imperia ducum, *in eorum causas inquirere, nec*

- simpliciter obedire*, H. I, 84.
Scito sermone erat, H. I, 53.
Scribere cum alicuius insectatione literas, I, 53. - *Scripto adire aliquem*, IV, 39. - *Scripti forma*, pro *sententia*, ibid.
Scriptitare, H. II, 86; H. III, 52.
Scriptores, pro *scribis*, XV, 63.
Scriptura actorum diurna, III, 3; - pro *opere*, libro, IV, 32.
Scrutari abditos, H. IV, 1; - finem principis per Chaldaeos XII, 52; - testudinem (hostium) lanceis contisque, II, III, 27. - *Omnium oculis vultus eorum scrutantibus*, III, 3; XVI, 5. - *Scrutari mare*, *adire et loca in mari sita*, A. 30.
Scutula oblonga, A. 10.
Scutum pectori adpressum, II, 21. - *Scuto defendi*, *vid.* defendi. - *Scuto impositus dux*, H. IV, 15. - *Scuta coloribus distincta*, G. 6.
Se omisum, XI, 3.
Secessus, animi calassa, I, 4.
Secessus amoenus, XIV, 62. - *Secessum longinquum ruris orat, ut sibi liceret secedere*, XV, 44.
Secretus agitat, XI, 21. - *Secretum pro arte et via arcana*, IV, 54; - *Mitylencense*, XIV, 53; - *circumdare extremis suis*, XVI, 25. - *Secretum illud, quod sola reverentia vident*, G. 9. - *Secreto pari conlatusit vi annos*, IV, 57; - *suo satius*, *vid.* satius. - *Secreti opp. ad concionem convocatis*, II, 12. - *Secreta Poppaeae habuerant multos mathematicos*, H. I, 22. - *Secreta convivii*, II, II, 57; - *Campaniae offerre alicui*, *recessus*, II, III, 63; *vid. not.* - *de exsulis sedibus et solitudine*, XIII, 43; - *imperatoris ei innotantur*, III, 30; - *patris mitigare*, III, 37; *vid.* mitigare. - *Secretum Asiae, locus remotior ab Urbe in Asia*, II, I, 10. - *Secreta castrorum affectans, solitudinem in castris efficeret cupiens*, II, III, 13. - *Per secreta ambigua irrepere in gratiam principis, occultarum voluptatum societate*, XIII, 12. - *Secretis frequens*, *vid.* frequens. - *Secretiora gaudia*, O. 6; - *praemia*, II, I, 24; - *domuum*, H. I, 85; - *Germaniae*, G. 41.
Secta: sectam assumere, XIV, 57; - *veterum aenulari*, VI, 22.
Sectari virtutes, requirere homines illis instructos, I, 80; - *contumacia, habitum vultumque alicuius*, XVI, 22.
Sectator quaestoris, XI, 21; *vid. not.*
Sectiones Neronianae, H. I, 90; *vid. ib. c. 20*; - *in fiscum conversae*, ibid.
Seculum, mos temporum, G. 19.
Secundare; secundante vento, adiuvante, II, 24.
Secundum eos datum, vid. dare.
Secundus: secunda aetate, genitiv. provincia, H. I, 11. - *Secundum tutumque bello parando mare*, II, II, 6. - *Secundarum ambiguarumque rerum sciens*, I, 64; *vid.* sciens. - *Secundarum rerum luxus*, II, III, 45.
Securis: a securibus vacui, vid. vacuus.
Securitas: securitatis novissimae

- tantum illis fuit, XI, 3; *vid. not.* - Securitatem annonae sustentare, XV, 18; - morari, non celerare ea, quae ad reddendum securum aliquem pertinent, XIII, 15. - In securitatem compositus, *vid. compositus.*
- Secura et obtusior iurisdictio militaris, A. 9. *vid. not.* - Secura materia scil. scribendi, H. I, 1.
- Secus locui, II, 50; - haud multo virium, minus, IV, 5; - cadebant coepta, infelicius, II, 80.
- Secus, *subst.* virile ac muliebre, aetatis omnia, IV, 62; H. V, 13.
- Sed pro at vero, contra, XVI, 5; - omissum post non, IV, 40; - repetitum continuo, I, 10; - pro tamen, post quamquam, H. I, 83; *vid. not.*
- Sedere: sedit metus, H. II, 15; - sedent montes, pro in imum desident, II, 41. - Sedente Claudio, praesidente, XI, 11.
- Sedes belli, *vid. bellum*; - servitutis, urbs ubi sunt domini, A. 16; - vulgaris, *vid. vulgaris*; - destinata, cremandis mortuis, I, 8. - Sedes ac domicilia, G. 46; - mutaverunt nullo motu terrae, IV, 55.
- Seditio crebrescit, H. I, 39; - inaccessit milites, I, 16; - deflagrat, H. II, 28; - exarsit, H. II, 27; - incipiens adhuc, et nondum adulta, melioribus consiliis flectitur, H. I, 31; - mitescit, H. II, 18. - Seditioem coeptare, *vid. coeptare*; - componere, *vid. componere*; esse, *vid. esse*; ferre; inducere, II, 15. - Seditionis ora vocesque multae, I, 31.
- Seditiose ac turbide tractare exercitus, III, 12.
- Segetem imperare terrae, G. 26.
- Segnis adulatio, non tumultuosa, studii effusi, H. I, 36; - indoles, stupida, XII, 26; - innocentia, eius est qui nec mali, nec vero boni quicquam facit, XIV, 51; - occasionum, XVI, 14; - aliorum, cetera negligens, XIV, 34. - Segnius edicere, VI, 13; *vid. not.* - Segne otium tenere, H. II, 34.
- Sequitur ferre iniuriam, H. II, 71; - perire, XVI, 16.
- Segnitia maris, H. III, 42; - ducum increpita, H. II, 40. - Segnitiae excusatio, A. 16; - simulator, XIV, 57. - Quod erat segnitia, sapientia vocabatur, H. I, 49. - Segnitiam alicuius insultare, IV, 49. - Segnitia et cunctatione terrentes tempus, H. I, 33.
- Seiungere se a labore, O. 11.
- Sellarii, VI, 1.
- Semermi milites, I, 68; III, 39, 45.
- Semet pro solos, aut omissio hoc, VI, 34. - Semet occultare, H. III, 85, 86.
- Semifacta opera, XV, 7.
- Semina belli movere, IV, 27; - restinguere, H. IV, 80; - inferre orvis, XIII, 54; - ministrare bello, H. II, 76; - seditionis praebere, XI, 19; - seminibus eius motus nulla intacta civitas, III, 41.
- Semineces, H. III, 28; A. 36.
- Semirutum castellum, IV, 25. - vallum, I, 61.
- Semotae dictionis arcana, *vid. dictio*, O. 2.

- Senatorius ambitus**, *vid.* **ambitus**. - **Senatoria aetas**, XV, 28; - **libertas, dignitas**, *vid.* **suis locis**; - **necessitas**, XI, 4.
- Senatus**: **senatus copia datur**, XI, 2. - **Dies senatus**, I, 8; II, 20. - **Senatui eripere aliquem**, *vid.* **eripere**. - **Senatu depellere**, *vid.* **depellere**. - **Senatu proximo, conventu senatus**, III, 35; H. IV, 44.
- Senatusconsultum large factum**, *vid.* **large**; - **retinebatur infirmum aut validum**, H. II, 5; - **adulatione novum, aut patientia postremum**, XIV, 64. - **Ad senatusconsulti formam exercita res**, VI, 17. - **Senatusconsulti formam exercita res**, VI, 17. - **Senatusconsulta ad aerarium deferre**, III, 51.
- Senecta vergens**, IV, 41. - **Senectae eius et orbitati deditur**, *vid.* **dedere**. - **Senectam extremam complere**, IV, 58. - **Ad senectam pecuniosam, pervenire**, III, 55. - **Senecta longa detinere immensam pecuniam**, XIV, 65; - **mortem obire**, XIII, 33.
- Senectus cruda et virilis**, A. 29; - **exsanguis**, G. 31; - **inermis, sine liberis**, VI, 31; - **longa**, *vid.* **longus**. - **Senectutem principis opperiri**, *vid.* **opperiri**.
- Senescere socordia**, I, 10. - **Senescit fama**, H. II, 24.
- Senio fluxa mens**, VI, 38.
- Sensus edicti permodestus**, I, 7. - **Sensus incomiti et validi, sententiae**, XV, 65; - **inconditi pro periodis, comprehensionibus**, O. 21, 23. - **Sensus validus, sententiis**
- XIII, 3. - **A sensibus communibus ducta oratio**, O. 31. - **In paucissimos sensus detrudunt eloquentiam, in vias, viam (penses)**, O. 32. - **Sensus suos abdere**, I, 11.
- Sententia strepit intra villam, scil. accusatoris apud princ.** A. 45; - **altius penetrat et arcana imperii tentat**, II, 36; *vid. not.* - **Sententiae alienae indigens**, XV, 10; - **abolutionem suadere**, VI, 2; - **atrocis initium factum**, *vid.* **initium**; - **dicendae eximere aliquem**, III, 22. - **Sententiam in aliqua causa palam ferre**, I, 71; - **expromere, qua oraretur Claudius**, XII, 9; - **principis exquirere, v. exquirere**. - **Aute sententiam senatus vim vitae suae attolit, decretum**, XII, 59; *pro sententia dixit, ut decerneretur*; *add.* VI, 12; XV, 74. - **Sententia, ablat. pro ex sententia, decreto**, IV, 43; - **eius indictum reo ultimum supplicium**, III, 49. - **Sententia eius pellitur in exilium, censet ille pellendum eum**, IV, 20. - **Sententiae duae distinguebant Galbam**, H. I, 32. - **Sententiis aliorum contradicere**, II, I, 39. - **Sententias suas versare, huc et illuc torquere**, H. I, 85.
- Sentire penitus facta alicuius**, I, 52; - **mala belli**, H. I, 83. - **Postquam sensere cohortes**, II, 13.
- Separare pro distinguere scil. signo**, G. 38. - **Separati habent anrum suum, pro separatum**, II, 24.
- Sepelire**: **sepulchris urbis ruinae**, H. III, 35.
- Sepire ex excubiis**, XV, 57; -

TACIT. Oper. Tom. V.

I i i i

- villam militibus, XV, 60. - Septa pudicitia, G. 19. - Septum imperium omnibus, I, 9. - Septa castra aggere, XII, 31.
- Seponere** aliquem a domo sua, *ea interdicere*, III, 12; - *pro iudicio eximere, quod cum altero res subit simul*, vel, *causam separare*, XVI, 32; - *de honesto exilio*, IV, 44; - *libidine partem tenebrarum, consumere*, XIII, 44; - *sibi aliquem, servare sibi, vel amoris, vel consuetudinis causa*, XIII, 19; - *tempus curae hortorum et amoenitati villarum*, XIV, 54. - *Seposuit Aegyptum, sibi soli vindicavit, ab aliis attingi noluit, exemit provinciis, quae regerentur a privatis*, II, 59; - *sibi viros tales regio (quae scil. remotior ceteris)*, A. 31. - *Seponuntur imperatores, opp. interesse pugnae*, H. II, 30. - *Seposuit servilibus poenis locus*, XV, 60. - *Sepositi usui militum agri, destinati*, XIII, 54; *vid. not. ad c. 55; add. XV, 60.* - *Seponi, pro a proelio amoveri*, H. II, 33.
- Septimus** dies otio datus, H. V, 4. - **Septimi** numeri, *ibid.*
- Sepulcrum** cespes erigit, G. 27; - *pro busto seu monumento*, II, 73, 83. - *Quae saxo struuntur, pro sepulcris spernuntur*, IV, 38.
- Sepultura de cremando corpore**, II, 73; *vid. not.* - **Sepulturae** concedere corpora, H. I, 47.
- Sequi** longius pilo adulationem, *longius ei indulgere*, III, 68; - *fortunam, uti fortuna*, H. IV, 78. - **Sequi** retro capillum, G. 38. - **Sequuntur** auxilia plura, *se adiungunt*, XIV, 58. - **Secutus** orationem ducis militum ardor, II, 15. - **Secutum** est civile bellum trans mare Pompeium, II, II, 6.
- Serere** proelia, H. V, 11. - **Serendae** in alios invidiae artifex, II, II, 86.
- Series** incipit futuri in camestitii, IV, 52.
- Serium** et grave nihil metvere ex aliquo, III, 50.
- Sermo**: *sermoni tempus accipere, orare, (audience)* XIV, 53. - *In sermone habere aliquem, rationem eius in deliberando*, IV, 39. - *Sermone ac vultu intentus, vid. intentus.* - *Sermones custodire, iucundere, circumspectare, vid. suis locis;* - *sinistros habere de aliquo*, I, 74. - *Sermorum avida urbs, rumorum*, XIII, 6. - *Sermonibus assiduis vulgatur*, III, 52; - *verberatae aures*, A. 41.
- Serrati** nummi, G. 5.
- Servare** pro cavere, G. 26. - **Servatur** remedium maioribus auctoritas eius, II, I, 29; - *seuati quid, ad eum reticere*, I, 25.
- Servilis** amor, *in servum*, XIV, 59. - **Servili** audacia admissum, *a servo*, XIV, 39. - **Servilia**, *nimis adulatoria*, XVI, 2. - **Servilia** imperia, *libertorum*, IV, 23. - **Servilibus** probris increpare, XI, 37; H. I, 48; - *poenis sepositus locus, servorum*, XV, 60; III, 50.
- Servitium** acre, VI, 48; - *ad ductum et quasi virile*, XII, 7; - *pro ingenio servili, obsequio humili*, XV, 61; *in intensius erumpunt*, I, 81. -

Ad servitium omne fracti pace longa, H. II, 17. - Ad servitium suum patriaeque arma ferre, IV, 48. - Servitii publici victor, *assecutus, ut ei re-publica scribat*, XIV, 13. - Servitii deceni millia, XII, 17; - ingenium, *servientium mores*, XII, 30; - imaginem perferre, *signum*, XV, 31. - Servitio novissimo foedate vitam, proxime libertatem actam, XVI, 11. - Servitio prior libertas, IV, 24; - premere, II, 73. - Servitia modesta, IV, 6; *vid. not.* - Servitiorum fides fluxa, H. IV, 23; - pessima, III, 60; - infima, H. III, 85.

Servitus: servitutis flagitiosae dux, *ad s.* I, 59; - sedes, *vid. sedes.* - servituti urbanae prospectum, *ut cives in urbe servant*, I, 46. - Servitutum aliorum rupit libertas Thrasene, XIV, 49.

Serus: ad serum usque diem, H. III, 82. - Sera potentia, VI, 20. - Sero diei, II, 21.

Sesquiplaga interfectus, XV, 67. Seu, *omiss. ante aliud*, V, 4.

Severitas, *opp. ambitioni*, I, 36; XIV, 23. - Severitatis cupidine acerbis, I, 75. - Severitatem aemulari, II, II, 68; - accommodare peccatis, A. 19. - Severitate modicus, VI, 30; *vid. not.*

Sexum egressa mulier, XVI, 10.

Si, *abundat post nisi*, VI, 25; - *pro quam vel quando*, IV, 19; - *pro ne: metus unus si*, I, 11; - *pro an forte*, I, 48. - Si evaserat, *pro evasisset*, V, 38.

Sibi aliisque permiciem invenire, I, 74; - interpretari aliquid, *ut de se praedictum*,

H. V, 13; - moliri imperium, H. I, 5; - pavere in alieno discrimine, H. II, 63. - Sibi et proelio firmare milites, I, 71. - Sibi quisque properus, *ut se servaret*, I, 65. - Sibi quisque tendentes, rebus minoribus, H. I, 13. - Sibi quaeque gens consistit, *pro se*, H. IV, 23. - Sibi incautum reddere aliquem, *ut adversus te non sit*, IV, 1. - Sibi destinatum mortem, *se destinasse mori*, XV, 63.

Siccus orator, O. 21.

Sidere: metu sidente, II, II, 15.

Sidus cometes illustri sanguine expiatur, XV, 47. - Sideri, (lunae) defectus, I, 28. - Sidere aequinoctii, quo maxime cunctum Oceanus, I, 70. - Sidera hebescent, I, 30; - Siderum motus et responsa ratum referre, *de themate*, H. II, 77. - Motibus iis siderum excessit Urbe, *ut reditus ei negaretur*, IV, 58; *vid. not.* - Novi siderum motus, *praesagium rerum novarum*, H. I, 22; II, II, 78. - Sideribus illustris nox, I, 50; XIV, 5.

Signare, *pro designare, indicare*, O. 16.

Signatio: signatione (vel significatione) aetatem determinare, *verbo temporis, ut vetus, novus*, O. 16.

Signifer legionis, II, 81. - Signiferis certantibus inter se, III, 45.

Significare: significat nomen memoriam veterem loci, *servat, retinet*, G. 28. Carmen quo significabatur, dicebatur, etc. XII, 15. - Quae fato manent, quamvis significata,

- non vitantur, *quamvis vulgata*, H. I, 18;
 Significatio pro *descriptione*, I, 81.
 Signum dare, pro *edicere, iubere, imperare*, IV, 25; II, III, 16; - ultionis in accusatores, *exemplum*, H. IV, 40. - Signa militaria inuenta, III, 2. - Signis romanis praesidere, XII, 37; *vid. not.* - Adire signa, *militēs*, I, 69. - Signa obiecerant cohortes, *se*, II, 17; - parare, I, 31; - amplecti, I, 34; - et bellorum Dii, H. III, 10; - pro *aquilis*, II, 41.
 Silentium magni metus et magnae irae, H. I, 40; - contumax, II, I, 85; - minax, H. III, 67. - Silentii suspicacis plus sibi permisit populus, III, 11. - Per silentium adstitit, XI, 37; - queri, XV, 1; - perire, XVI, 25. - Silentio vastus dies, III, 4. - Vastum silentium, IV, 50; H. III, 13; A. 38. - Silentio victo prorupit, *finito*, XI, 2; *vid. not.* - Silentia passim, II, 82.
 Silere: non silebant nationes ceterae, *non quietae erant, bello et turbis non abstinebant*, II, III, 46.
 Silva insurgit, II, 16. - Silvarum profunda, A. 25.
 Similis in dominum forma et aetate, II, 39.
 Similitudo rerum obvia, IV, 33. - Ad similitudinem incensus barbari convertere agmen romanum, III, 33. - In similitudinem vim corruptus potus, G. 23.
 Simplex: simplices curae, I, 69; *vid. not.* - Simples cogitationes, *lenes, quae ad res tenues, domesticas pertinent*, G. 22.
 Simpliciter, *candore, ingenuè*, O. 21, 25.
 Simplicius, *apertius*, *nitore similitates*, II, III, 53.
 Simul cum, III, 64; VI, 9.
 Simul coeptus dies, et aderant, IV, 25. - Simul *postpos.* III, 64, *ubi est cum ablativo*; - pro *una cum*, IV, 55; I, 9.
 Simulacrum non effigie humana, II, II, 3; - vindemiae per domum celebratur, XI, 31; - Apollinis interrogare, XII, 22; - Simulacra libertatis praebuit Tiberius senatui, I, 77. - Simulacrum, *exemplum, usurpatum*, XV, 15.
 Simulare conscientiam, *vid. conscientia*; - iussa patris, I, 6; - gratiam partium, I, 10; - meritum, *iactare*, II, III, 63; - speciem venturi, V, 11; VI, 1; - Simulatum consilium, *praetexti causa et vero consilio legendo desumptum*, IV, 4.
 Simulatio eum non deserebat, VI, 50; - Numinum, II, II, 61. - Simulationum falsa perdidicerat, VI, 45; - nescius, *ignarus rem simulari tantum*, IV, 54.
 Simulator, XIII, 47. - Simulator seguitiae, XIV, 57.
 Simultas: similitates facere, III, 45. - Simultatibus dedere aliquem, XVI, 20.
 Sincerus populus, *non permittus*, H. IV, 64; - caritas, II, 42.
 Sine arbitrio mors permissa, XVI, 11. - Sine avaritia aut

- crudelitate magistratum provinciae tolerant vetera onera, IV, 6; - curs habebatur externa, *vid.* haberi; - experimento famam retinuit, *vid.* fama. - Sine metu insidiarum aperta planities, XIV, 34.
- Singillatim se crimina obiecturum professus, II, 30; - computatis, quae fisco petebantur, IV, 20.
- Siniater rumor, H. II, 93. - Siniester sermones de principe habere, I, 74.
- Sinistre accepta, *iniquae*, H. I, 7.
- Sinuare orbes albetibus spumis, VI, 37. - Donec in Catos usque sinuetur, *flexu veniat ac desinat*, G. 35. - Sinuatus inaequaliter campus, II, 16.
- Sinus ac recessus, *locus remotior*, *ultimus*, A. 30; *vid. not.* - Sinum suum (cubiculumque) offerebat, *in adulterium scil.* XIII, 13. - In sinu praefectorum opes Cremonensium, *in illorum potestatem cessurae*, H. III, 19. - Sinus occulti et ambitiosi, H. II, 92; *vid. not.* - Sinus novos exquirere, H. IV, 40. - Sinus famae, *vid.* fama. - In sinu avi perdidicerat falsa simulationum, VI, 45. - Sinus et varia praedandi vocabula, *scil.* pecuniae, H. IV, 14. - In sinu et Urbe cavendus hostis, H. III, 38.
- Siquidem durant colles, G. 30.
- Sistere, pro *consistere*, IV, 3, 40; H. III, 21; - arcus et tropaei, XV, 18; - templum, IV, 37; bellum in loco aliquo, H. III, 8; - populationem intra lucem, IV, 48. - Sistit miles ducem suum victorq̃ in terris, II, 14; -
- Sistens neque corpore neque aetate, H. I, 35; *vid. not.* - pro *coerceri, reprimi, contineri*, H. II, 11; H. V, 21; - Nec mediocribus remediis sisti potest, III, 52. - Sisti non possunt scandentes, II. III, 71. - Sisti non potuit, quin haurirentur cuncta igni, XV, 39.
- Situs, pro *positus, collocatus, conditus*, IV, 64; II, 7; - de *ara*, etc. I, 39, 74; III, 39; VI, 41. - Sita in manu ipsorum belli fortuna omnis, H. II, 27; - res romana, I, 32. - Situm duabus legionibus vallum, H. IV, 22. - Siti longius, *vid.* longe. - Sitae procul vel iuxta vires, H. II, 74.
- Sive semel positum, III, 2; *c. seu.*
- Soboles, *sive* Suboles; subolem integram Augusto precari, III, 4. - Sobole Caesarum evessa, II, 42.
- Sobrius; sobrii convictus, *vid.* convictus.
- Socer destinari alicui, III, 29.
- Socialis perfidia, *sociorum*, II, 46. - Socialia cuncta prospere composita, II, 57.
- Sociare consilia, H. II, 74; - labores, I, 11. - Sociata cura marito mors, XV, 64. - Sociati per connubium, H. IV, 65.
- Sociatus: sociati in matrimonium regnumque, II, 3.
- Societas boua, *bene culta, fida*, I, 57. - Societatem alicuius accipere, H. IV, 26; - induere, XII, 13. - Ad societatem corrupti, *vid.* corruptus. - Societates vectigalium XIII, 50. - Societatibus equitum romanorum agitabantur frumenta, vectigalia, cetera publicorum fructuana, IV, 6-

- Socius libidinum** (*in luxu*) et necessitatum (*ex aere alieno*), II, 27. - **Socia pecuniam inater, idem cum filio petens**, II, 10. - **Sociae cohortes**, I, 49; - **victorine**, *vid.* **victoria**. - **Sociis foedera dilargiri**, II, III, 55. - **Socios diripere**, XIII, 43.
- Socors futuri**, II, III, 31; - **nimia fortuna, arrogans, audax**, IV, 39. - **Socordi custodia circumdare clausos, soluta, negligente**, II, III, 63; - **stultus ac dumeus**, IV, 39; *vid. not.*
- Socordia innocens, quia nihil audebat movere**, H. I, 56; - **pro inscitia, dementia, stultitia**, IV, 31, 35. - **Per socordiam praefecti, non sentiente, impediende praefecto**, H. I, 24. - **Socordia senescere**, I, 10.
- Sodalitas: sodalitate ex intima coeperat odium**, XV, 68.
- Solatium ex mœrore**, III, 6. - **Solatis honestis tolerare desiderium mariti in contemplatione vitae**, XV, 63.
- Solidare aedificia saxo**, XV, 43; - **muros**, H. II, 19.
- Solidus: solida domi quies**, XI, 24. - **In solidum appellare debitores**, VI, 17. - **Solida opp. campis fallacibus**, I, 65; - **incertis locis ab aqua obductis**, I, 70.
- Solitudinis servanda facies**, IV, 69. - **Solitudinem ubi fecerunt, pacem appellant**, A 30.
- Sollennis regni capessere, inaugurari**, VI, 42. - **Repetere sollennia, redirent ad usitatos labores, etc.** III, 6.
- Sollicitudo: sollicitudine longiore aegruescere**, XV, 25. - **Sollicitudinum formae, vid. forma.**
- Solvi militia**, I, 44; - **omni munere publico, vid. munus**; - **munere capessendi vigintiviratus**, III, 29. - **Soluitur pecunia praenium**, I, 17. - **Soluta pax inter temulentos**, I, 50. - **Solutum gelu**, II, I, 79. - **Solutum poena, vid. poena**. - **Solutum fuit, liberum**, IV, 35. - **Solutior non alias luxu**, XI, 31; **non effusior**. - **Solutius, liberius**, XIII, 47; - **loqui**, IV, 31. - **Solutus orator**, O. 18. - **Soluta alvus**, XII, 67.
- Solum velut patrum exercere**, XIII, 54. - **Subtracto solo**, I, 70; - *vid. subtrahere*.
- Solus et unus**, O. 34. - **Sola gens**, XIII, 55.
- Sola in equite vis**, VI, 34; *vid. not.*
- Somnus: somno et luxu pendendus incessit**, H. II, 90. - **Somnos alicuius potest facere, quid per somnum faciat aut dicat**, IV, 60. - **Somno connivere**, XVI, 5; - **et vivo procumbere**, IV, 48.
- Sonat acies**, G. 3. - **Sonans genus orandi**, H. I, 90.
- Sonor proelii**, IV, 48. - **Sonore truci**, I, 65.
- Sonus vocalis**, II, 51.
- Sordem et avaritiam Pontii integre mutaverat**, H. I, 52; *vid. not.* - **Sordibus ac metu conflictari**, VI, 8. - **Sordes indignae, de reo**, XII, 59; *cf.* IV, 52; O. 12. - **Sordes verborum**, O. 21.
- Sordidae merces**, IV, 13; *vid. not.*
- Sors deerat ad parum idoneos**, XIII, 29; - **mea mihi in-**

- formis, tibi magnifica, XII, 37; - provinciae collata in eum, H. III, 71. - Sortis humanae commercium, VI, 19; *vid. not.* - Sorte Asiae depellendus, III, 32; *vid. not.* - Sortes Germanorum, G. 10. *Vid. Ind. rer.*
- Spado: venenum datum per spadonem, IV, 8. - Spadonum agmeum, H. III, 40; - greges, H. II, 71.
- Spargere bellum, III, 21; *vid. not.* A. 38; - venenum in tres, IV, 12.
- Spatium clausum. *locus designatus ac circumscriptus*, XIV, 14; - vivendi ei, XIII anni, XIII, 30; - exuendi poeta, VI, 43. - Spatium ac moras suadere, H. II, 37; - exemplorum habuere virtutes, A. 8; - Urbis emensa pedibus, XI, 32. - In spatium (id.) prorogatur vita, *vid. prorogare.* - Spatio ac cuncto, A. 10; *vid. not.* - ipso gliscit fama, H. II, 83; - valida initii spatium languescunt, H. III, 58. - Spatia certaminum, *pugnae loca*, H. II, 70; - siderum, *intervalla*, VI, 21. - Spatia imperii primi ingredi, XIV, 56. - Spatiis audentioribus Syriam petebat, *longioribus, non per insulas*, H. II, 2. - Spatiis exuberare agrorum, XIV, 53; - nullis inquirentium penetrabilis altitudo, *mensuris*, II, 61.
- Species adulandi, *genus*, I, 8; - carminum non impetu et iunctu, nec ore uno fluens, XIV, 16, *vid. not.* - ea ceperat, *vid. capere*; - invisitata, H. II, 50; - sua consilibus, sua praetoribus, *di-*
- gnitas, ornamenta*, IV, 6. - Speciem induere iudicis, XV, 69; - libertatis praecipere, II, 35; - magis quam vinum tenuit in amicitia principis, III, 30; - venturi simulare, V, 11; VI, 1. - In speciem ac terrorem augebatur classis alacritate militum, II, 6. - In speciem simplicitatis, tanto gratius accipiebantur, *quia speciem habebant simplicitatis*, XVI, 14. - In speciem solitam adolescentibus herbae floresque, H. V, 7. - Speciem ullam oris humani assimilare Deum, G. 9. - Per speciem necessitudinis crebro ventitare ad aliquem, XII, 3. - Per speciem studiorum petere scalprum, V, 8. - Specie artis frequenter secretis, *adhibitis iis, quasi ob artem suam arcesceretur*, IV, 3; - civilis discidium movetur, XIV, 60; - defendendae provinciae milituntur, I, 44. - Specie iunium validus, XIII, 8. - Specie legis de maiestate cognitionem tractavit de fauosis libellis, I, 72. - Specie magna volitant hostes, XV, 9. - Specie militum inimicos suos interficere, *quasi milites essent*, II, 56. - Specie orationum et carminum (*scil. recitandorum*) scena polluitur, XIV, 20. - Specie senatus misit legatos, II, 52. - Specie pietatis obviam itum dedecori, XIII, 5. - Species duae manu mittendi institutae, XIII, 27. - In species annum digerere, *in diversa tempora*, G. 26.
- Specimen constantiae, *documentum*, V, 4; - partium

- Mucianus, *ex quo ceteros liceret coniectare*, H. III, 66; - principatus primum, H. II, 64.
- Speciosus opibus, domo, paratu, III, 55. - Speciosae opes, A. 44. - Speciosa nomina, H. I, 57.
- Spectaculum: in spectaculo promiscuo, *ut omnibus liceret spectare*, XIV, 14. - Spectaculorum gradus, *spectacula, loca unde spectetur, per gradus structa*, XIV, 13. - Spectaculis gladiatorum ferarumque oppiere eireum, H. II, 94.
- Speculare statum provinciae, XIV, 39; - stipendia singulorum, H. IV, 46. - Spectabantur ex more ludii, H. II, 55. - Spectatae militiae vir, H. III, 48.
- Speculabundus pro *expectans eventum*, H. IV, 50.
- Speculari fortunam alienae conditionis, I, 31, - noctem inenstoditam, II, 40.
- Speculator, H. I, 24, 25; H. II, 11. - Speculatorum optio, *vid. optio*.
- Specus nativus, IV, 59.
- Speluncis se abdere, XIV, 23.
- Sperare: sperans ex eo irrisum pueri, XIII, 15. - Sperantibus fallaces mathematici, H. I, 52.
- Spernere pro *non timere*, IV, 31; *vid. not. et contemnere*; - defensionem, *opp. tentare*, XVI, 24; - iussa, XIV, 3; - prosperas res principis, *iis non laetari*, XVI, 22. - Sperendus morum, XIV, 40.
- Spes boni nulla, II, 15; - in-cesserat, I, 55, - propinqua, *cuius eventus propinquus est*, II, 36; - in ali-
quem, I, 33; - victoris partae, IV, 51. - Spei impatiens, H. II, 39; - irritae vestigia, *conatus vani*, XV, 42; - omnis egea, I, - Spei summae propier, I, 33; - principis admodus, *primae eius aetati*, XIV, 53. - Spem omnem in Aroseniam vertere, *nihil aliud quam huic intentum agere*, XV, 9; - rapere, H. I, 13. - Ad spem maiorem accingi, II, 28; - prolifico, III, 73. - In spem secundam heres scriptus, I, 8. - In spem erigi, II, I, 4. - In spem corrupti, *vid. corruptus*. - Spo corruptus, III, 27; - militem oblata, XV, 64. - In spe potentiae, *scil. constituti*, XIV, 15. - Spes dominandi primae in arduo, IV, 7; - meae movent aliquos, *miseret eos, ad nihilum recidisse*, II, 7; - medinae res, *vid. medius*; - novae, I, 4; H. III, 84. - Spes alienius ad metum mutare, XIII, 9; - coherere, II, 4; - diversae spectare, XIV, 57; - sus sustinere parat, *plura et maiora, quam ante speraveras, appetere*, III, 66; - sus conferre ad aures alicuius, IV, 39. - Ad spes novas conciliare provinciam, XVI, 22.
- Spiramenta temporum, *intervalla*, A. 44.
- Spirantem adhuc, an examinem repererit, I, 5. - Spirantem ac vitae manifestum advertere Zenobium, XII, 51. - Viva ac spirantia saxa, A. 12.
- Spiritus labitur, VI, 50. - Spiritum novissimum effundere,

- H. III, 66. - Spiritus altiores, H. III, 66.
- Splendidior origine, H. II, 76.
- Inter praesentes splendidissimus, *de fortitudine militari*, H. I, 13.
- Spoliare: spoliandi uberrimum oppidum, XIV, 33.
- Spolium: spoliis hostilem exstruere aedem, H. III, 72.
- Sponte alicuius pro auctoritate, *iussu, voluntate, permissu*, H, 59; VI, 31; XII, 42; - eius, III, 16; - pro consilio, IV, 7. - Sponte incolarum in deditionem venere loca, XIII, 39. - Sponte litigatoris assequi praemium, XIII, 42; - praevenire necessitatem, I, 30.
- Squalor, IV, 28; H. I, 54; G. 31.
- Stagnare: stagnaverat Tiberis plana Urbis, I, 76.
- Stagnum struere, XII, 56. - Stagnum calidae aquae, *solum*, XV, 64.
- Stare: stant in eo consilia mortalibus ceteris, *nihil aliud deliberant*, IV, 40. - Stetit intra unum annum vis illa, III, 75; - praetoram intra, *ibid.* - Stetit circa ultima vis Agrippinae, XII, 22. - Quo tantae cladis pretio stetit, H. III, 72; *vid. not.* - Stetit impetus belli, *substitit*, H. IV, 67. - Urbs stat domibus, H. I, 84. - Res stant fama, vi, VI, 30. - Discordiae steterunt reipublicae damno, III, 53. - Stantem populum spectavisse (in theatro), XIV, 20. - Stante adhuc Urbe, IV, 56.
- Statio cohortis ludis assidere solita, *vid. assidere*. - Stationem hostium irrumpere, H. III, 9. - Stationes perfringere, I, 64. - Statio pro anno, O. 17.
- Stativa castra, III, 21. - Stativorum mutationes, H. I, 66.
- Statua elapsa vim ignium, IV, 64; - illustris, A. 40. - Statua triumphali donari, H. I, 79.
- Statuere de se, *sibi mortem consciscere*, VI, 29; - exsilium in aliquem, VI, 18; asyla, III, 60; - templum, IV, 15. - Statue sex et quinquaginta annos, O. 17. - Statuuntur sedes, superque eas coronae querecae, II, 83. - Statuendum habere, XIV, 43. - Statuendi vim eripere, III, 70.
- Status, status multorum excisi, *salus*, III, 28. - Statum provinciae spectare, *vid. spectare*. - Quem statum filio fore, *conditionem vitae*, H. III, 56.
- Sterile usu donum, H. I, 90. - Sterile virtutum saeculum, H. I, 3.
- Sterilitas terrae, II, IV, 74.
- Sternere: strati per cubilia, I, 50. - Stratae pontibus nares pro *constratae*, II, 6. - Strata odia, H. I, 58; *vid. not.*
- Stimulari ad (iram saepius quam ad) formidinem, II, II, 44.
- Stimulatio cuique privata, et vile decus publicum, H. I, 90.
- Stimuli novercales, I, 36. - Propriis stimulis incendebantur, XV, 12; H. III, 45, 53.
- Stipatores, II, 9; IV, 25; XI, 16.

TACIT. Oper. Tom. V.

K k k k

Stipendiarii pro sociis provincialibus, IV, 20.

Stipendium illud parendi aut imperitandi quadragesimum habebat, I, 64. - Stipendii angustiae, I, 35. - Stipendii annus sextus, I, 17. - Stipendia pro pecunia consumenda stipendiis, H. IV, 36; - auxiliaria meritis, II, 52; - explere, XIV, 27; - tolerare, I, 17. - Stipendiis actis, VI, 3; - nullis proVectus, per nullam militiam id dignitatis consecutus, H. II, 76. - Stipendiis vetus, II, 66.

Stroges: strage obstantis molis refusos Tiberis, H. I, 86.

Strangulare laqueo, VI, 25.

Strenue in proeliis facere, I, 44.

Strenuus militiae. II. III, 42; - in perfidia, H. III, 57.

Streperet: strepit aequor placidum mille navium reuis, II, 23. - Strepebat sententia eius intro villam Albanam, de accusatore apud Domitianum in eo secessu criminante, A. 45. - Strepunt itinera ab utroque mari, H. II, 62.

Strictum ferrum, II. III, 10. - Stricti artus, G. 30; - mucrones, H. I, 27; H. II, 41; H. V, 22. - Strictior orator, O. 25.

Struere causas, excogitare, fingere, II, 42; - convivia publicis locis, XV, 37; - epulas liberales et vitam amoenam, XV, 55; - stagnum, XII, 56; - viam ad potentiam, H. III, 49; vid. not. - Struebat fortuna initia causasque imperio, H. II, 1. - Struente eo, circumventi cri-

minibus, I, 13. - Struebatur, qui monerent, subornabantur, IV, 67.

Studere, simpl. pro literis vel eloquentiae operam dare, O. 21, 32.

Studium histronale, I, 16. - Contra studium eius censuerat, H. II, 91. - Studio popularium accipietus, pro studiis, XII, 48. - Studia diversa ordinum, XII, 60; - quae vicerant, publice valebant, ibid. - secundissima et acerrima, O. 33; - fluxa atque inania, nullam vim aliis noxiam habentia, sen vana, qualia carmina, panegyrici, III, 50; - in Othonem erecta, H. II, 11; - in umbra educata, XIV, 53; - legionum prompta illi, II, 76; - militum obversa (ad eum), H. III, 11; - plebis exarsere ne modica quidem, XVI, 21; - plena vecordiae, III, 50; - viritum prompta, vid. viritum. - Studiorum cupiditas mira, O. 2. - Per speciem studiorum petere scalprum, V, 8. - Studia sua publicare omnia, XVI, 4; - accusantium deterrere, XII, 54. - Ad studia vulgi protulerat eum, vid. proferre. - In studia diduci, H. II, 68; H. IV, 6. - Studiis diversis certabatur apud principem, III, 63; H. I, 90; - honestis referatus, O. 34; - liberalibus praeditus, IV, 58; - plebis flagrantibus ereptus, II, 41; - talibus non abhorrebat, I, 54; - publicis frequentatur adveniens, V, 10. - Studium quoque carminum affectavit Nero, XIV, 16.

- Stultitiam alienam opperiri loco sapientiae est, II. II, 34.
- Stuprum: stupro alicuius illigatus, XII, 25. - Stuprum ausa mulier, H. I, 48; - veno dare alicui, IV, 1. - Stupro prius quam veneno pollutus, XIII, 17. - Stuprorum eius ministri, *vid.* minister.
- Sub crimine eodem vixerant eum, H. II, 26; - exemplo claro depellere falsas audiciones, IV, 11; - exemplo excusatus accipi, III, 68; - nominibus et novitate cuiusque stupri perscripsit flagitia Neronis, XVI, 19; - iudice (aliquo) damnavit eum fraudis, III, 36. - Sub signis nondum milites, H. II, 14; *vid.* not. - Sub vexillo missi veterani, I, 39. - Sub, *cum accus.* sub idem tempus, III, 64; - recentem partum, XV, 23; - ipsa moenia progressi, H. III, 21; - muros ipsos, H. V, 11.
- Subdere reum falsis (crimini- bus), I, 39; - testamentum alicui, XIV, 40. - Subdi imperio feminae, XII, 40. - Subditur aratro taurus, XII, 24. - Subditus rumor (consilio ducis), II. III, 25; VI, 36. - Subdebantur crimina maiestatis, *commemorabantur*, absterrendis defensoribus rei, III, 67.
- Subesse: subest spectaculum, *instat*, III, 6, 7. - Suberat vigor animi, III, 30; - occulta formido reputantibus, II, 41.
- Subilat metus reputantes, XI, 26.
- Subigere pro *cogere*, I, 39; XIV, 26.
- Subiicere: subiecti campi, *flu-*
mini adiacentes, XV, 9. - Subiecta oratori materia, O. 31; - vallium, I, 65.
- Subire conscientiam, *pati conscientium se fieri et assumi*, XIII, 21; - corpus, VI, 28; *vid.* not. - delationem, *suscipere*, XI, 29, - *nuptiale verbum*, XI, 27; *vid.* not. - in spem potentiae accusationem, H. II, 42; - obsidium, *pati se obideri*, H. III, 64.
- Subitarii gradus, *subito structi*, XIV, 20; cf. XV, 39.
- Subitus irrupit, pro *subito*, H. III, 47. - Subita modestia, *vid.* modestia. - Subita belli, *oppugnatio violenta et accelerata*, H. V, 13. - Subitis avidus, H. I, 7; - *mederi*, *vid.* mederi.
- Sublegere, *eligere*: quos Caesar, et Augustus sublegere, XI, 25.
- Sublevare metum blandimentis, *lenire*, XIV, 4.
- Sublime ingenium, A. 4. - Decentior quam sublimior eius habitus, A. 44.
- Submittere animum fortunae, II, 72. - Submittitur aratro id genus animalium, XII, 24.
- Subnixus Galliarum opibus, I, 47; - multis ac validis propinquitatibus, IV, 12; *vid.* not. XI, 1. - Subnixus consulari matrimonio, H. I, 73; - secunditate Agrippina, IV, 12; - viris illustribus civitas, I, 11. - Subnixus urbis gratia, *utens, gaudens*, O. 6.
- Subruere animus obstinatos, *labefactare*, etc. H. II, 101.
- Subscribere suspiria, *notare*, A. 45; *vid.* not.
- Subsidium ad flagitia, *dicuntur templa, quibus pro asyulis uti possunt improbi*, III, 36. -

- Colonia Veterum adversus rebelles subsidium, XII, 32. - Subsidium inane ventorum rennuntque, II, 15; - navigiis, IV, 67; *vid. not.* - nulum maris Italiae Transpadanae, II, 11, 32; - periclitanti, I, 39; - pro *praesidio*, IV, 5; VI, 2. - Subsidio cohortis recepti, IV, 47; - venire *adversus ruinam speculuncae*, IV, 39. - Subsidium habet res publica *defuncto principe successorem*, XIV, 47. - Subsidin impensius regis ornatum (praeceptis) rohur (aetatis), XIV, 56. - Subsidia minuebantur crescentibus malis, XIV, 51. - Subsidii et ordinibus instructi (in acie), II, 80. - Subsidin eodem receptabantur, *de asylis*, III, 60. - Subsidium tutissimum, V, 8. - Ad subsidium sui, *securitatem suam*, VI, 7.
- Substantia facultatum, ex Gr. *σύνστασις*, O. 8.
- Substringere crinem nodo, G. 38, *vid. not.*
- Subtrahere nomina pro *reticere*, *omittere*, I, 81; - significationem, *ibid.* - *oculus*, A. 45. - Subtrahi oculus necs in hac relatione melius fuit, III, 53. - Subtracto solo, *crescentibus aquis*, *ut attingere solum pedibus non possent*, I, 70.
- Subvectare frumentum Tiberi, *scil. adverso flumine*, XV, 43.
- Subvectio, XV, 4; - temperata (qua pretium frumenti et modum vecturae), XIII, 51.
- Subvectus, *subvectio*, XV, 4.
- Subvenire: subveniebat effugium, *dabatur*, II, 47.
- Subversor legum, III, 28.
- Subvertere leges, II, 36; - senatum, II, IV, 42; - probatinnos scelerum moris, III, 7; - domum interpretatinnibus, III, 25.
- Suburbana peregrinatio, III, 47; - crimina, XIII, 43; *vid. not.*
- Succedere murum, II, 20, 81; - testudine, II, III, 27. - Successit navis, *vocab. proprium de ingressu in portum*, III, 1.
- Successio: successinni proximus, *vid. proximus*.
- Successor in incerto est, *vid. incertus*. - Successorem constituere (adoptione) II, I, 14.
- Successus noctis, *vid. nox*.
- Sudare: sudantur thura et balsama, G. 45.
- Suescere militiae, pro *adnuerere*, II, 44. - Sueti militum contubernio gaudet, pro *suetorum*, II, 80. - Sueti suscipiendis coniugiis, alendis liberis, XIV, 27. - Sueti illis apud paludes proelia, I, 64. - Sueti bello alia, *scil. portare*, XV, 12. - Suetus regibus Oriens, II, IV, 17. - Suetus superbiae exterrae, XV, 31.
- Sufficere *absol.* pro *parem esse principatui*, I, 13; - ad constantiam sumendae mortis, XIII, 30. - Sufficit terminus esse Rhenus, G. 32. - Suffecerint in eum neque laqueus, neque carcer, III, 50.
- Suffigere: suffixum caput, pro *praefixum*, II, I, 49.
- Suffragium: suffragio principis adsequitur praeturam, *commendante eo*, XI, 21. - Suffragium ad honores, III, 19.
- Suffragium malorum, IV, 60; - *licui*, *ferarum*, *adversus*,

- G. 16. - Suffugia Garamantum, *ad eos*, III, 74.
 Suggestere cibum pro obicere, II, III, 63.
 Suggestu loqui, *scil. de*, II, 1, 45.
 Suggredi acie, IV, 47. - Suggesti propius speculatores, II, 12; cf. XIV, 37; XV, 11.
 Sui anxius pro *de se*, IV, 59; II, III, 38. - Sui fama frui II, 13; - iactantia abstinere, II, 46; - obtegens, III, 65. - Quinta sui parte (fuere) legionarii armis, III, 43. - Sui spes bona, O. 7.
 Sumere bellum, II, 45; XIII, 34; A. 16; - geuerum, I, 3; - consilia peteadae pacis, II, 26; - exitium, III, 7, *conari*; - finem, VI, 25; - expugnationem, XV, 5; - militiam, IV, 5; H. II, 94; - periculum, *subire*, H. III, 69; - plus minusve ex fortuna, *destinare*, H. II, 74; - pretium, H. IV, 34; - pro *repetere*, H. II, 84; - quietem, I, 64. - Sumpsit iustitium populus (ante edictum, ante senatusconsultum), II, 82; - superbia in nos, in populares saevitiam, VI, 31. - Sumpsere probra, dehinc saxa, postremo ferrum, XIV, 17. - Multi sumpsere, *de coniuratione*, XV, 49. - Sumpturi animum ex eventu, II, 1, 27. - Sumi principem, quam quaeri, minori discrimine, H. I, 56; - in conscientiam, IV, 4. - Sumptus sponte finis, VI, 25. - Sumpta sponte mors, II, 66. - Sumendae mortis constantia, XIII, 30.
 Summoveo coniugem, et liberos, a furentibus, I, 42.
 Summus magnificentiae et severitatis, I, 46; - Pontificum, III, 58. - Summum discrimen, *vid. discrimen*. - Summae rerum et imperii semet servare, H. II, 33. - Penes utros summa belli fuerit, II, 45. - Summa potentiae in Antonio, H. IV, 2. - Summam expeditionis permittere alicui, II, 1, 87. - belli tolerare, *vid. tolerare*; - sceleris, XIV, 7; *vid. not.* - In summam nihil profutura, H. II, 16; - pacis nihil proficitur commitantibus navitiis, XIII, 38. - Non atrox in summam, XV, 28. - Summo nomine cedere, *regio*, XV, 2. - Summa imperii ambigua, minora sine cura habentur, XI, 8. - Ad summa militiae proventus, H. II, 75; - *vehere* aliquem, XIV, 54. - Summis rebus evolvi, *principatu*, XIII, 15; *scil. v. n. sic*, XIII, 13, summo fortuna.
 Sumptuosae adolescentiae homo, neque modica cupiens, II, IV, 49.
 Sumptus erga aliena, *in alienis pecuniis facti*, II, 1, 10. - Sumptus fungi, XVI, 21.
 Super, *simpl. pro in summo*, I, 68. - Inceusa super villa (*nominat.*) omnes cremavit (*au-dessus de leurs têtes*), III, 47, *coufer. l.* XXI, 14, *extr.* - pro ante, XIII, 58; - pro de, vel in, II, 35; IV, 74; VI, 20; XI, 15; XII, 61; XIV, 34, 43; - pro praeter, III, 17; IV, 14; XV, 52; II, 1, 51; H. II, 8, 24, 30, 44, 101; H. III, 26, 39, 45; H. IV, 55, 58; H. V, 26. - Super aequalitatem ceterorum erat, III, 74. - Super haec absum-

- ptum biduum imagine cognitionis, III, 17; *vid. not.* - Super humum spargens, *rep. ex antec. cruorem*, XVI, 35; - leges praestare alicui aliquid, *vid. leges*. - Super naves (pontibus stratas) vehuntur tormenta, II, 6; - portiones erant, *imesis*, II, II, 20. - Super protectionem adit Capitolium, XV, 36. - Super tali causa imbecillos animus, VI, 49. - Fluentibus cunctis super vota, II, III, 48. - Super eo crimine, *specie eius criminis*, XV, 52. - Super ea protectione, *eius causa protectionis*, XV, 36. - Super *postpositum*, I, 68; III, 46; XVI, 32.
- Superabilis hostis, II, 25.
- Superare vita casas, I, 17.
- Superbia pro magnitudine animi (ut deinde altiores spiritus), II, III, 66; *vid. not.* - Superbiam sumere, VI, 31. - In superbiam accipere aliquid, VI, 13. - In superbiam aliquid trahere, II, II, 20.
- Supersse pro abundare, *adesse*, II, I, 51; - alicui pro *superstitem esse*, II, I, 22; - ignaviae infamiaeque suae, II, IV, 11; - pro *in vivis manere*, IV, 7; VI, 40, 51; - pro *opem ferre*, III, 47. - Superest pro abunde *suppetit*, II, I, 83; *cum adverb. egregie, et*, G. 6, 26; - saevitia hostium, *expectandi adhuc saevissimi hostes*, I, 61. - Superfuere honori tuo omnia, *satis honoratus es*, A. 45.
- Superfundere hostes ac nube ipsa operire, II, II, 2.
- Superior exercitus, I, 37, 40.
- Superstagnat annis, I, 79.
- Superstes bellorum, II, 71; G. 6; - eludis, I, 61; - iniquorum, III, 4. - Superstitem fecit eum fortuna, II, II, 7. - Superstites, *nondum victi*, A. 3, 34.
- Superstitio nominis, *vana fiducia in nomine collocata*, II, III, 58. - Superstitionis externae rea, *Christianismus aut Iudaismus videtur intelligi*, XIII, 32. - Superstitione non intactus, II, II, 78.
- Superventu legionis caesi victores, II, II, 54.
- Superurgere, II, 23.
- Suppeditare senatum Urbi, XI, 23.
- Supplere classem, *vid. classis*; - *damna exercitus*, I, 71.
- Supplices audire, *vid. audire*.
- Supplicium indictum reo, III, 49; - *triumvirale, vid. triumviralis*; - in servilem modum sumptum de eo, II, II, 72; - de se persolvere maius sua, VI, 26; - in malos praesumere, I, 48. - Supplicia civium, VI, 40; - *exuere, vid. exuere*; - pro *supplicatione*, III, 64; - *indicare, vid. indicare*.
- Supra ferre, XIV, 46; - *libertatem regnari*, G. 43; - *repetere, altius*, XVI, 18; II, IV, 48. - Supra sanguinem et spolia revelare frontem, *ubi ea relata sint*, G. 31. - Tricena aut supra stipendia, I, 35. - Quod par negotiis, neque supra erat, VI, 39.
- Supremus, *vid. honor*. - Suprema necessitas, *mors subcunda*, II, I, 72. - *Supremi Tiberio cosa, vid. consules*. - *Supremae tabulae, vid. tabulae*. - Suprema munera erga memoriam alicuius, III, 2. - *Supremorum imaginem*,

- planetum, lamenta circum-
dare aliqui, H. IV, 45. - Su-
premis appropinquare, VI,
50; - eius habitus honor,
IV, 44; - suis consulere, *de*
sepultura prospicere, XV, 64.
- Suprema Germanici car-
minis deffere, III, 49; - sol-
vere militibus, *iusta*, I, 7,
61.
- Surculi, G. 9, *e virga secti*.
- Surgere: surgunt quom maxi-
me partes, H. III, 4. - Sur-
git (in edita) incendium,
XV, 38. - Surgit rumor, H.
II, 42. - Surgentibus circum
jugis, I, 64. - Surgeus laua,
H. III, 23.
- Suscipere bellum, II, 78; -
consilium absentiae, IV, 64;
- officium in alterius hono-
rem, H. II, 1; - partes ali-
cuius, H. II, 86; - preces,
XIII, 54; - vota Diis, XII,
13; - periculum, I, 17.
- Suspectabat maxime Sullam
Nero, XIII, 47. - Suspectari
alicui, IV, 3. - Suspectari
scelus alicuius, *scelus eius fa-*
ctum, I, 5.
- Suspectus: suspecta severitas,
III, 52; - proditio, *suspecti*
ceteri ut prodituri, XII, 14.
- In aliqua suspectus, *de*
amore, H. I, 13.
- Suspeusus: in suspenso tenere
aliquid, *non recipere, non*
pro rato habere, H. I, 78.
- Suspeusus super aliquo ge-
nu, vultu, etc. *extensus*, IV,
59.
- Suspicaus animus, I, 13. - Su-
spicaus silentium, III, 11.
- Suspicio in aliquo, *pro de*,
XIV, 62; add. *suspectus*. -
Suspicionem dare in aliquem,
VI, 47.
- Suspiria subscribuntur, A. 45;
vid. not.
- Sustentaculum victoriae, sani-
tas, in Italia vertitur, H. II,
28.
- Sustentare aciem, *de praefectis*,
I, 15; H. II, 15; - hostem,
cohibere, XV, 10; - se et
republicam, I, 4; pugnam,
II, 17.
- Sustinere aciem, H. III, 23;
- sua munia, II, 35. - Su-
stineri per humeros, I, 23.
- Suus: suam invidiam quaesitam,
pro sibi, III, 16. - Sui cu-
iusque ordinis milites, *vid.*
ordo. - Sui obtegeus, IV, 1;
- *pro eius*, XV, 74, *extr.*
- Suum dolorem praefere-
bant (veluti de Vitellio cou-
querentes), H. III, 37; *vid.*
not. - Suo pro eo, H. I,
69; *vid. not.* - Suo igni in-
volvitur hostes, *quem hostes ad*
se terrendos extulerant, XIV,
30. - Suo ictu mortem in-
venire, I, 61.

T.

- Tabes pro tabo, II, 69; *vid.*
not. - pro pestilentia, XVII,
50; - fori, *accusationes, li-*
tes, XI, 6; - oculorum, H.
IV, 81; *vid. not.*
- Tabidum venenum, *vid. vene-*
num.
- Tabulae supremae, *testamen-*
tum, VI, 38; XVI, 14. - Ta-
bulae supremas morari, *scri-*
pto testam. vivendo; testa-
menti poscere dicitur testa-
mentum scripturus, *vid.* po-
scere; - nuptiales rumpere,
vid. rumpere; - plumbeae,
II, 69.

- Talum: tabe noxia humus, II, III, 35; - noxia, *pestilens, infecta, infesta*, II, II, 70.
- Tacentes loci, II, III, 85.
- Tacita suspicionum, IV, 41.
- Taciturnitas rupta, *silentium*, I, 74. - Taciturnitate omnia cohibita, XV, 54.
- Tali occasione, omine, pro hoc, XI, 51; XII, 41. - His atque talibus, *pluribus locis*.
- Tam, *adiectum superlativo*: tam intima causa, I, 53. - Tam *omissum*, III, 8; V, 6.
- Tamen, *omiss. post* quamquam, quum, etc. *innumeris locis*. - Quod unum iam et tamen pulcherrimum haberet, *sed idem p.* XV, 62. - Tamen pro tantum, H. III, 45; - utique, A. 45.
- Tanquam, pro non secus ac, seu *quemadmodum*, A. 32. - Tanquam apud senem festinantes, H. I, 7. - Tanquam innocentes pericrant, H. I, 6; - *vid. not.* - Tanquam dolus pararetur, ter-ritus, VI, 43. - Tanquam in multitudine tanta, *redundat*, v. pro ut, II, I, 8, *init.* - Tanquam seponeretur confossus, *quum simulatum esset eum seponi, in via conf. est*, II, I, 46, *extr.* - Tanquam saevitiam principis praevenerent, *quia putabantur praeveneri*, XVI, 13. - Tanquam inedia destinasset, produxit vitam, *specie destinatae inediae*, VI, 48.
- Tandem Deos veneratur, XIV, 61; *vid. not.*
- Tantum in modum..... quem, XV, 25. - Tantum itineris adire, XV, 36. - Tanto (ma-gis), *omiss. ante vel post* quanto, I, 2; II, 5; IV, 42, 49; VI, 26; H. I, 14, etc.
- Tarda sunt, quae postulatur, *tarde conceduntur*, I, 28.
- Tardare libidines, XIV, 13.
- Tecta et domus, H. I, 84.
- Tegere aliquid imagine liber-tatis, I, 81. - Spem male tegens, IV, 12. - Tegitur res intimis multorum questi-bus, III, 36. - Tegendis accleribus obscurus, VI, 24. - Texere lucis equitem, *oc-cultavere in lucis*, II, 18.
- Tegmina haerentia corpori, *vid.* haerere.
- Telis adsultare, XII, 35. - Clamore, telis, suo quisque periculo intentus, *sonorem non accipit, propter strepi-tum armorum*, IV, 46. - Tela pavoralia, XIV, 5.
- Temerare opus saxo surore, H. IV, 53; - *feminam, scil. stupro, adulterio*, I, 53.
- Temperamentum principatus egregium, duo duces, H. II, 5.
- Temperamento meditato ora-tionem habuit, XIII, 12.
- Temperanter habita plebs, IV, 34; *vid. not.* - Cetera tem-peranter adiungit, *modeste*, XV, 29.
- Temperare arma consilio, I, 67; - verbis se minis, II, I, 69; - subvectionem fru-menti, *qua pretium et vec-turae inanimata*, XIII, 51.
- Tempestatis (ac maris) incerta, III, 54. - Tempestates ruunt, I, 31. - Tempesta-tibus saevis conflictari, A. 22.
- Tempestivae epulae, XI, 37. - Tempestiva convivia, II, II, 68.
- Templum de nemore sacro,

- G. 40; - sistere, IV, 37; - statnere, IV, 5. - Templis dona decreta, XIV, 64.
- Tempus morum, egregium, occultum, subdolum, VI, 51; - sermoni accipere, XIV, 53; - orare, ib. - ducere sermonibus, II, 34. - In tempore, in praesenti, XII, 46; - suo tempore, III, 41; XII, 46; XIII, 7. - Parum in tempore, I, 19. - Temporis medio, interea, XIV, 53. - Tempora alicuius dicere, I, 1; - morum diversa Tiberio, VI, 51; - prima belli prodere hostibus, H. III, 9; *vid. not.* - Temporum callidi, IV, 33; - adulatione foedati fusti, H. IV, 40; - spiramenta, *vid. spiramenta.* - Temporum ad memoriam, *omnis posteritas*, III, 57. - Temporum in aeternitate manere, A. 46; metus, II, 1, 49.
- Temulenti convictus, *vid. convictus.*
- Tenacia coeno gravi loca, I, 63.
- Tendere placamenta irae, H. I, 63; - voces supplices (et manus) ad aliquem, II, 29. - Tendunt... tentare, *pergunt*, I, 9. - In quae teudi, effecta, III, 24; *vid. not.* - Tendere catapultas et ballistas, XII, 56. - Sibi quisque tendit, II, 1, 12; - odiis, II, IV, 43.
- Teuebrae ferales, *per quas aliquis mortem sibi illaturus est*, II, 31; - funestae, in castris clade afflictis, I, 65. - Tenebras erigere, *v. erigere.*
- Tenere dicere, O. 26.
- Tenere aliquem inter intimos amicorum, VI, 21; - matri-
- monio aliquam, habere, XII, 40; - nationem, regnare, II, 64; - speciem magis, quam vim in auaritia principis, III, 30; - in suspensio aliquid, *vid. suspensus*; - sub vexillis milites, I, 17. - Teuēt pax in aequo industrios aut ignavos, *neutrum prae altero patitur eminere*, XII, 12. - Teneri in munere eodem, sine modo, IV, 6. - Teneri, *reum esse*, II, 50; III, 13, 50, 67; XI, 6, 7.
- Tentamenta bellorum, interfectores, H. II, 38.
- Tentare pro rogare, II, 28; - arcana imperii, *de sententia senatoris*, *vid. not.*, II, 36; - arma, VI, 23; - condiciones pacis, I, 56; - castra corruptoribus, provinciam bello, II, 79; - amicitiam et obsequium sociorum onere novo, IV, 46; - vallum legionum, IV, 48; - ad res novas aliquem, H. IV, 49; - ferrum, *conari se eo interficere*, IV, 22; - potentiam propriam, H. II, 65. - Cuncta tentanti, *consultanti, examinanti*, IV, 3.
- Tenuari velut ip̄ cuueum, A. 10. - Tenuatum victu parvo corpus, XV, 63.
- Tenuis fructus, XI, 20. - Tenuem aciem patitur planities, I, 64.
- Tenus: ianua so limine tenuis claudere domum, H. I, 33.
- Terere, pro atterere, *frangere, de rebus secundis*, A. 32; - otium segne, H. II, 34; - tempus cunctatione, segnitia, H. I, 33.
- Tergum tuebantur equites, XIII, 40. - Terga agminis firuare, I, 51; - hostium promittit

- perfuga, *eos circumveniri opera sua posse*, II, V, 18; - *patefacere* occasioni, VI, 34; A. 14; - *prestare* hostibus, A. 37; - *vertere* in suos, *retro ad eos fugere*, H. IV, 33. - *Neque* duois *neque* exercitus *terga* *tuta* *sunt*, *fuga*, A. 33.
- Terminus esse sufficit Rhenus, G. 32. - Terminum antiquitatis *facere* usque ad aliquem, *pro constituere in aliquo*, O. 19. - Termini ingentes, *lata possessio*, II, II, 78. - Terminus officii *exnere*, *vid. exuere*.
- Terrae extremae, tumidae, *vid. suis locis*.
- Terribilis ac venalis, XIII, 42. - Terribilis militibus incedit, XIV, 39. - Terribilior, H. IV, 83.
- Terror gravioris motus, *timor*, XII, 54. - Terrorem latiorrem *facere*, H. IV, 33; *vid. not.* - Terrorem atque odium ei addiderat caedes, II, II, 31. - Ad terrorem et minas ruere, XIII, 14. - In terrorem ac speciem augetur elassis, II, 6. - Cum terrore (et catervis) *volitare*, H. II, 88. Terrore et vi *incumbere*, II, II, 10.
- Testamentum habuit heredes eos, I, 8. - Testamenti tabulae, *vid. tabulae*. - Testamento diffidere, *timere*, *ut ratum sit*, XV, 55. - Testamentum *pro pignore scribere*, O. 13; *vid. not.*
- Testari *pro affirmare*, I, 40; XII, 34; - *pro obstari*, *cohortari*, II, 15; - *pro iudicare*, *prodere memoriae*, *cum accus*, XI, 10; - *pro praeiudicare*, *ferre*, II, 80. -
- Testatur, se relinquere iis, etc. XV, 62. - Testatum orationibus certamen, H. IV, 6; *vid. not.*
- Testificari: *testificando*, quam honesta praeciperet, *ut ostenderet*, *declararet*, XIII, 11.
- Testem adferre, IV, 55.
- Textus viminum, II, 14.
- Theatri licentia, I, 77. - Theatralis lascivia, XI, 13. - Theatralium operarum *doz*, I, 16; *vid. not.*
- Timere implacabilem aliquem, XV, 64.
- Timor: timoribus magnis haec natura, XV, 36.
- Tincta corpora, G. 43; *vid. not.*
- Tinnitus Gallionis, *de oratione in matam partem*, O. 26.
- Titulum clementiae petere ex aliquo, *lundem eo conservando*, H. I, 71. - Tituli legum latarum antefecerant, I, 8.
- Toga hirta, O. 28; - virilis maturata Neroni, XII, 41. - Toga enitescere, *in foro*, XI, 7.
- Tolerare *pro sustinere*, *nullo respectu patientiae*, I, 53; II, 46; IV, 56, 71; XIV, 61; - *fluctus*, *de navibus firmis et apte fabricatis*, II, 6; - *munia*, XIII, 35; - *ex facili*, A. 15; - *potestatem egregie*, *eam administrare*, VI, 11; - *necessitates*, H. I, 3; H. II, 4; - *vitam exercendo agros*, I, 7; - *summam belli*, *de duobus*, *parem esse bello gerendo*, H. IV, 68. - Tolerandum habere in Poenatibus iisdem, IV, 40. - Non toleravit perferre visu tali magnitudinem, III, 3. - To-

- leravere esurientes corpora
exorum, *his alimento fure*,
II, 24. - Toleraturus facile
exsilium accusatur, VI, 3. -
Tolerantur similia per plu-
res provincias, XI, 20. -
Tolerantiora, XII, 11.
- Tollere animum, VI, 36;
XIII, 11; II, III, 45; - su-
blatus ad omnem claritudi-
nem, *appetendam scil. et ca-
pessendam*, XV, 52.
- Tormenta servorum eveniunt
contra, *servi non indicant in
tormentis, quae accusator vo-
lebat et expectabat*, IV, 29.
- Tormentis, per tormenta
interrogare, II, 30; III, 67.
- Tormentis servorum prae-
siliere, VI, 47. - Tormen-
tis eorum patefactus ordo
secleris, IV, 11. - Ministros
in tormenta flagitare, III,
14. - Tormentis ingerere
saxa, hastas, etc. II, 81; II,
III, 23.
- Torpedo invasit, *vid. invadere*.
- Torquere glandes, XIII, 34.
- Torus: toris exsurgit sanguis
(*scil. oratio*), O. 21; *vid.
not.*
- Torvitas vultus, II, II, 9.
- Torvus visu, II, 14.
- Tot liberorum parens, *quae
tres tantum pepererat*, III,
34; *vid. not.*
- Tractare aerarium, *de quaestori-
bus*, II, IV, 9; - regnum,
administrare, II, 67; - ar-
bitria pacis et belli, XII,
60; - bella, II, IV, 73; -
bellum cunctatione, VI, 44;
- prodicione, I, 59; - ad-
versus aliquem, *ib.* - palam,
ib. - cognitionem de, I, 72;
- consilia belli, II, III, 1; -
exercitus turbide ac seditiose,
III, 12; - ius civium, pre-
- ces sciorum, IV, 13; - vias
prohorum et quae sibi eve-
nerint, II, 5; - vi pauca,
I, 9; - pro commemorare,
exponere, I, 11.
- Tractatio pro recitatione publi-
ca, O. 3; *vid. not.*
- Tractus sanguinis, *lentus efflu-
xus*, XV, 64; - mortis, *ib.*
- Tractu nubium immenso
validus auster, II, 23. - Tra-
ctu belli, *trahendo bello*, XV,
10.
- Tradere pro distribuere dono,
I, 67; - pro nuptium collocare,
IV, 40; 75; *habe verum aliquid*
A. 10; - post-eritati, A. 46; -
donum, XVI, 24; - flumini
aliquem, *eo deducere*, XII,
51; - memoriae alicuius
egregiam, IV, 34; - rem-
publicam, *scil. alii*, VI, 46;
- pro instituere, II, II, 78.
- Traditor, proditor, II, IV, 24.
- Trahere, pro interpretari, *vel
simpliciter*, I, 76; - *vel cum*
in, ad, I, 62; III, 22; XIII,
46; II, II, 19, 20, 52; - pro
vastare, diripere, III, 74; -
- pro abripere, II, 7, 13;
A. 37. - Trahere aliquem,
ut, *impellere*, II, II, 10; -
pro distrahere discordiis, A.
12. - Plurimum in eos mi-
sericordiae traxit, *adversus
eos commovit*, II, 47. - Tra-
here coniuges, *nempe hosti-
liter*, II, 13. - Trahi, *de
contagio*, I, 31. - Trahere
animam precariam, I, 42; -
munia legum et senatus in
se, I, 2; - otium, II, IV,
70; - praeceps, *scil. in*, IV,
62; - vi sua cuncta, I, 31;
- reum, qui absolvi non po-
terat, *iudicium et damna-
tionem eius proferre*, XIII,
33. - Trahunt flumen ad se

- quisque, *eius unum sibi vindicant*, XIII, 57; - gratiam recte factorum quisque, III, 53; - fidem ex eo quamquam mira, VI, 30. - Trahet rempublicam funditus omnia haec eura, *perdet*, III, 54. - Traxit eam perniciēs Agrippinae, VI, 26. - Trahitur plerisque origo non alinude, XIII, 27. - Trahuntur singulis in occasionem gramine mala publica, V, 3. - Tracti ruina eorum et Fosi, G. 36.
- Trauers aggeratus, I, 63.
- Transmittere, I, 56; II, 11, 54; VI, 1, 37.
- Transfere ad alia vocabula ignaviam suam, *vid.* vocabulum; - invidiam, II, 66; - in alios leviter audita, II, 82; - fluvium in alium, I, 79; - in ius Latii nationes Alpium, XV, 32; - ad ius praetoris provinciam, *vid.* ius. - Translatæ res, *princeps mutatus*, H. I, 29. - Translatus in Galbam, *Galbae partes inierat*, H. I, 53.
- Transfigere: transfigitur ictu tribui, XI, 37.
- Transfugium honestum, II, IV, 70. - Transfugia crebra, H. II, 34; H. III, 61. - Transfugiis nudatus, II, 46; *vid.* not.
- Transgredi Rheno, XII, 27. - Transgredi in morem, H. V, 5.
- Transgressus prosper, *et ipse sine noxa, et prospere gerendae rei initium*, IX, 37.
- Transigere pro *transfigere*, II, 68; XIV, 9, 37; - comitia imperii, *constituere successorem adoptione*, H. I, 14; - cum expeditionibus, *eas absolvere*, A. 34; - de controversiis colloquio, II, 85; - ignoscendo, *vel simpliciter*, *vel bellum*, XII, 19.
- Transire audita brevi quamvis magna, H. II, 59; - ad spes novas, XIV, 58; - ad ius imperii, *uti potestate*, II, II, 39; - in familiam nomenque alicuius, XII, 26; - in diversa ac deteriora, XV, 10. - Transit fortuna imperii, *f. p.* transigit, *vid.* not. H. III, 49; - seditio ad manus et tela, H. III, 10, *add.* 88. - Transitorium brevi imperium, *ali cessurum*, H. I, 52.
- Transitionis pacta rata, H. II, 99; *vid.* not. - Ad transitionem multis adhortantibus, H. III, 61.
- Transitus rerum, *mutatio principis*, H. I, 21; - incursus et inermis, *scil. fluminis*, H. IV, 65.
- Transmittere bellum, *alium in locum transferre*, II, 6; - meusem, XVI, 12; *vid.* not. - munia imperii, *abi permittere*, IV, 41; - poma, *in convivio*, non gustare, IV, 54; - milites ponte *scil. per flumen*, I, 49; - amoen, XII, 13; - venenum, *exsolata alvo*, XIII, 15; - vim, *alii scil. illatam in alterum*, II, 38.
- Transmotæ Syria legiones Urbem aegre tolerabant, XIII, 35.
- Transverberare ferro, XIII, 44. - Transverberatus in latus utrumque, H. I, 43; *sed vid.* not. I, 43.
- Trepidare inter scelus metumque, H. III, 39. - Trepidat defensio, III, 14, *non bene successit*.
- Trepidus admirationis et metus,

- VI, 21. - *Trepidae aures*, I, 31.
- Trepidatione apta occultare artem dicendi*, H. I, 69.
- Tribuere veniam*, XII, 37. - *Tribuentium facilitas*, *vid. facilitas*. - *Tribuit pretium aedium, vel simpliciter, dedit, vel attribuit, ut ex acario solveretur*, I, 75.
- Tribunal pro monumento*, II, 83; *vid. not.*
- Tribus*: per tribus clamat populus, III, 3; *vid. not.* - *Tribus vocare*, H. III, 58.
- Tributum*: tributo adesse, *scil. exigendo*, IV, 72; *vid. not.* - *Tributa immortalia*, H. IV, 32. - *In tributum egerere bona*, A. 31. - *Tributa exere*; *vid. exuere*; - *pati*, V, 41. - *Tributi, contemni*, G. 29; *vid. not.*
- Tristis arrogantia, immodica, intoleranda*, XIII, 2; - *adulatio adversus superiores*, XI, 21.
- Tristitia operire mala domestica*, III, 18. - *Tristitiis multis*, XI, 38; *vid. not.*
- Triumphari, per triumphum duci*, XII, 19; G. 37.
- Triumphale decus*, VI, 10, 39; - *nomen domui*, H. II, 77. - *Triumphalia parva*, IV, 18.
- Triumphum instruere, vid. instruere*.
- Triumvirale supplicium*, V, 9.
- Truculentia caeli*, II, 24.
- Truculentior*, XII, 50. - *Truculentius aliquid audere*, H. II, 69.
- Trudere, impellere, adversos*, II, 11; - *in arma*, H. V, 25.
- Trudis, vectis*, III, 46.
- Trux eloquentia*, VI, 48; - *pro iratus, offensus*, III, 8; - *sonor*, I, 65. - *Truces ar-*
- mis et telis*, H. I, 40; H. IV, 46; - *tumultu aruorum et cantuum*, IV, 47; - *corpore*, H. II, 74. - *Trucia castra*, I, 44.
- Tueri sanctitatem dominiae, in tormentis nil contra castitatem eas dicere*, XIV, 60.
- Turn, post ablativos consequent.* XI, 31; *vid. not.* - *Etiam tum, pro nunc, seu ex persona Taciti, in aliorum oratione*, III, 61.
- Turere*: tament Galliae, turbas et defectionem moluntur, H. II, 32; - *de oratore*, O. 18.
- Tumescere*: vulnera tumescencia, H. II, 77; *vid. not.*
- Tumidae terrae*, II, 23; *vid. not.*
- Tumultu armorum et cantuum truces*, IV, 47; - *verborum obstrepere sibi*, H. I, 85. - *Tamultas hostilis arcessi*, IV, 23.
- Tunicatus populus*, (O. 7).
- Turbamenta vulgi, idonea ad vulgus turbandum*, H. II, 23.
- Turbare absol. pro turbas movere*, VI, 47; H. I, 85; - *pro pellere, fundere*, XII, 55. - *Turbant praesentia, vid. praesentia*. - *Turbat res animos iniuria et indignitate*, XII, 69. - *Turbantur, turbae moventur*, I, 26, 31. - *Turbatur clamore*, I, 26. - *Turbantur leges vi, etc. I, 2.* - *Oneribus novis provinciae turbatum vulgus, laetitia gestiens*, XIV, 61. - *Turbatus equos*, XV, 7. - *Feminae in furore turbatae*, XIV, 32; *vid. not.*
- Turbator Germaniae Arminius*, I, 55. - *Turbator praecipuus*, I, 30. - *Turbatores plebis*, III, 27.

- Turbide (ac seditiose) tractare exercitus, III, 12.
- Turbidus, *turbulentus*, *seditiosus*, III, 38; VI, 11; H. II, 28, 39; - moribus, IV, 23. - Mens turbida, *male sana*, XVI, 1; *vid. not.* - Turbidi casus, XVI, 13. - In turbido consilium illi omne, *rebus turbulentis*, H. I, 21. - Turbidus incessus, *ad terrendum compositus*, II, 55. - Turbidus miscendis seditiunibus, H. IV, 68.
- Turbo ventorum, XVI, 13. - Turbine quodam posebatur, *impetu repentino*, H. III, 10.
- Turpi fama vulgatum, *vid. fama*.
- Torres eductae facibus atque hastis turbabant obsessos, XII, 16. - Turribus auctae naves, XV, 9. - Turris collucet ignibus, H. III, 38.
- Tutari frontem, media, terga, *de iis, qui singula tenent in agmine*, XII, 16.
- Tutela pro praesidio militari, I, 41; - pro septo, munimento, XIV, 32.
- U
- Uber solum, II, V, 6. - Uberimus oratorum, III, 31. - Uberrimum spoliante oppidum, XIV, 33. - Uberrima probra quam laudes, II, II, 21.
- Ubertate nova proveniunt terrae, *fructus insolito*, XVI, 2.
- Ubi pro quo, I, 22; *vid. not.* - cum coniunct. pro indicat. ubi vinceretur, II, II, 53.
- Ulcerosa facies, IV, 57.
- Ulcisci caedem, *punire*, II, III, 51; - dicta dietis, IV, 35; - interfectores, I, 9. - Ulci-
- sebatur iniquam perfidiam flagitiosa perfida, H. II, 100. - Ultas est hostilem audaciam externo sanguine, XIV, 23. - Ultum ire iniurias, XIII, 44. - Ulciscenda mors, III, 19.
- Uligo profunda, I, 64. - Uligines paludum, I, 17.
- Ultiora, *praeterita*, H. IV, 8.
- Ultimus fugae, *ex emend. pro primus*, II, III, 16. - Citra ultima stetit vis, mortem, XII, 22. - Ultimam, *summum*, A. 2.
- Ultio ex filio timebatur, XII, 9. - Ultioni consolere, II, 26; - et gloriae mactare perfidos, II, 13. - Ultioes eludere, *vid. eludere*; - praeripere, XIV, 33. - Ultioes explere se, IV, 25.
- Ultra pro diutius, I, 17; - pro amplius, iam, H. I, 56. - Ultra aciem saevire, II, IV, 39; - pro extra, *ibid.* - Ultra gentes, *longius sitae*, A. 45; - pro ulterius iusto, III, 29. - Ultra feminam ferox, II, II, 63.
- Ultrō pro insuper, III, 36; XIII, 26; XVI, 1; H. II, 65, 70, *extr.* - pro etiam magis, II, I, 8; - pro quia potius, VI, 31. - Ultrō petere gloriam, *nemine tribuente, sibi arrogare*, XI, 1. - Ultrō exemplum ei imputavit, II, I, 71; *vid. not.*
- Umbonibus ferire, pro impellere, A. 36; - niti, H. II, 42; - hostem pellerē, IV, 51.
- Umbra serialis, G. 43. - In umbra educata studia, XIV, 53; - honoris, *de praetextu*, H. III, 73.
- Umbracula hortorum, H. III, 36.

- Unciarum fenus, VI, 16; *vid. not.*
- Undans sanguis, VI, 39. - Undans bitumine moles, H. V, 6.
- Unde pro ex, in qua parte, H. I, 56.
- Unicus, egregius, III, 3; - *at pro unus*, A. 1, 3. - Nepotem unicum, *item*, III, 6. - Unica filia Augusti (*de Iulia*) subsidium unicum, XVI, 34; H. II, 44. - Unicum victis in consensu levamentum, II, 44.
- Uniforme quiddam, O. 32.
- Universus affuerat bello, II, I, 53.
- Unus: non una vox ducis, pro unius, VI, 35. - Unsetvicesima, pro prima, H. II, 100. - Unactvicesimani, I, 31 (*v. not.*), 36, etc. - In uno habitus miles; *opp.* dispersis, XV, 10. - In unum consulare, *in medium*, H. I, 68. - Unum neminem destinare irae, *prae ceteris, nomination*, H. I, 82. - Unum damnum, unius aedificii, III, 72. - Una in castra, IV, 2.
- Urbaitas vernacula, H. II, 88. - Urbanitas suam per lasciviam petere, II, III, 62.
- Urbana milita, H. I, 8; - servitus, *civilitas*, I, 46. - Urbanior utroque (Graccho et Crasso) et distinctior Cicero, O. 18.
- Urbs prolapsa, XIV, 27; - sermonum avida, XIII, 6; - interno bello consumpta, H. IV, 75; - flagrans, XV, 39. - Urbis sepultae roinae, H. III, 35. - Plebs Urbis *opp.* municipibus, XVI, 4. - Urbium cultus, II, 52.
- Urere pro comburere, A. 2. -
- Uti in usum nocturni luminis, XV, 44.
- Urgere coepit, XII, 12, - necem ferro, XIII, 15; - bellum, *opp.* trahere, H. III, 56; - praeda (*in vindemia*), XI, 31. - Urget superstitio, *angit, obnoxius habet*, I, 29. - Urgebatur male administratae provinciae, *scil. crimine*, VI, 29; *sed vid. not.* - Urgens dominatio, V, 3; *vid. not.* - Domum alicuius urgere, *premere, periculum afferre*, II, 84. - Urgens periculum, XV, 55. - Urgentes casus, XV, 10; - minae, XIII, 15. - Urgentibus imperii fati, G. 33; *vid. not.*
- Urna feralis, *vid. feralis*. - Urnam postulare, *sortem*, H. IV, 7.
- Usque pectori, I, 19.
- Usura, in usuras extendere fenus, G. 26. - Usura ad semuncias redacta, VI, 16. - Mutuare sine usuris per triennium, VI, 17.
- Usurpare hereditates, XV, 19; - munus consulare, *eius vires interim gerere*, VI, 11; - novum frateruitatis cum aliquo, XI, 25; - expugnationes urbium nomine tenus, XV, 6; - violentiam, libidines, XI, 16; - otium, XIV, 55; - possessionem provinciae, XIV, 26; - vocabula Gr. *habere nomina* Gr. VI, 41. - Multa in vulgus grata usurpavit, II, 59.
- Usus propior illi cum Tiberio, II, 27. - Usui cetera allaturus, H. III, 20. - Usui fuere literae, pro *in usu*, XI, 14. - Non usui crebrae mutationes, XII, 11. - Usuum ad promiscuum argenti vertere

- imaginem principis, III, 70.
 - Usu modico contingere quem, IV, 68. - Io usu belli nullo fuit, H. II, 86; - pro utilitate, salute, XII, 65. - Per usus varios sectari principem, vel suos, vel ipsius, XV, 33. - Usibus magnis invicem miscere valentissimam partem imperii, coniungere ad usus maturos, A. 24.
 Ut, explicat, III, 62; - pro an, sen dum, post expectare, H. I, 33; pro ex quo, XIV, 53; - pro ne, post metueri, vid. not. XI, 28; - pro quasi, tanquam, XV, 37; H. I, 77; H. II, 74; - cum coniunct. loco indicat. I, 27; II, 83; XV, 33; - pro utut, quamquam, XIII, 26. - Ut ita, pro quidem, sed, III, 43. - Ut quidem cognitum, XIII, 15; vid. not. - Ut contraria asseverantes, XIV, 16; vid. not. - Adeo vecordes libelli, ut consultaverit Piso; e quis tantae homi recordiae argueretur, ut etiam consultavisse diceretur, II, 30. - Laetissima nex eius, non quia, etc. sed ut ferro grassaretur, XV, 60.
 Utconque facilius, A. 30; vid. not.
 Utensilia pro supellex omnis, cibis, III, 52; vid. not. ad I, 70; XV, 33; - item pecunia, frumentum, etc. II, 60.
 Uterque ambigui, H. II, 97. - Utrique pro uterque, XI, 1; - sic utraque nationes, G. 34. - Utrasque impias preces, utraque detestanda vota, scilicet utriusque preces, vota, H. I, 50.
 Uterus gravidus, I, 57; - uxoris servitio subiectus, I, 59. - Utero lato naves, II, 6.
 Uti aliquo ut velis, tractare, ut gr. *χρῆσθαι*, XII, 18; - caede promiscua, I, 48; - gloria aliqua, IV, 39; - infamia, eam referre, III, 57; - ingenio suo tantum, VI, 51; - lascivia, XIII, 45; - necessitate, ei parere, sen uti ultimo perfugio, XVI, 11; - odiis, XII, 2; praeda per luxum, XII, 27. - Usus est ruinis et exstruxit, pro ut exstrueret, XV, 42.
 Utilia honestis miscere, A. 8; - ab noxiis discernere, IV, 33.
 Utilitas: utilitatem eandem lovere, H. II, 30. - Utilitate privata advenisse, eius causa, XVI, 5. - Utilitates cunctandi, II. III, 52. - Utilitatibus ex vestris delegi amicos inimicosque, I, 53. - Certamina communi utilitate aboleverat, perfecerat, ut e. u. causa finirentur, H. II, 5.
 Utiliter: luitur homicidium certo armentorum numero; utiliter in publicam, quia, etc. G. 21.
 Utrunque noxiū, utraque de causa, H. II, 52. - Utrunque deserti, a Diis et hominibus, H. V, 3.
 Utrobique pulchra, VI, 37. - Acta utrobique praeda, H. IV, 28.
 Uxor arguitur, marinus, quod eam duxerit in provinciam, IV, 19.
 Uxorius ambitus, uxoris, I, 7. - Uxoriam potestatem, quam illecebris in maritum consequitur, uxor, XII, 3. - Uxorium levamentum, quod ex uxore petitur, III, 34.

V

Vacare, *otiosum esse*, H. I, 10.
- **Vacare** alloquiis, H. II, 49; - negotiis clientum, XVI, 22; - gaudio mēna coepit, H. I, 44.

Vacationes pro pretio vacatio-
num, H. I, 46 (*vid. not.*); I, 58.

Vacuus a periculo animus, *eius metu liberatus*, H. I, 86. - **Vacuus** metu, II, 44. - **Vacuus** adulter, *qui priorem et veram uxorem abegit*, XI, 12. - **Sic**, *vacua mulier, a marito separata*, XIII, 44; - provincia, *discessu praesidis*, H. IV, 39. - **Vacuum** mare, *a classe ad defendendam oram maritimam*, H. II, 24; *vid. not.* - **Vacuum** id ante solutumque poena fuerat, XIV, 28. - **Vacuum** fuit, *securas opes concupiscere*, H. II, 58; *vid. not.* - **Vacui**, *otiosi, nondum impugnat*, A. 37, *init.* - a securibus et tributis, *liberi ab imp. Rom. XII*, 34; - **Penates**, VI, 51; *vid. not.* - **Vacuus** honoris menses apruit eis, H. II, 71. - **Vacuae** legiones, *sine duce (et quidem provido ac sapiente: ducem enim habebant)*, II, 46. - **Vacuae** rerum literae, XV, 8; - terrae, *quarum incertus possessor*, XIII, 55. - **Vacua** castella *praesidiis*, A. 32; - cultoribus ora, H. IV, 12; - dentibus ora, *senum*, I, 34; - sacerdotia, *vacantia*, VI, 40.

Vagatur fama, I, 70. - **Vagare** gaudio, II, I, 44.

Vagus per amoena loca, *pro vagatus*, III, 7. - **Vagi** au-

ctores, et incerti, H. II, 74.

- **Vagis** incursibus diriguntur acies, II, 45. - **Vagis** sermonibus laetitiam simulare, XV, 53. - **Vagae** caussae, VI, 15; *vid. not.* - **Vaga** effugia, *libera, aperta*, XII, 56.

Valentior orator, O. 21. - **Valentiorum** contactu agi, H. I, 11. - **Valentissimae** civitates, G. 43.

Valere pro *posse*, *nullo virium respectu*, VI, 35; - eloquentia et cura, III, 12, - *pecuniosa orbitate et senecta*, XIII, 52. - **Non valent** perinde ad memoriam sui divisa (*in tradendo*), XII, 40. - **Valebant** publice studia, quae vicebant, XII, 60.

Valescere adversum omnes, VI, 42. - **Valescit** in posternum meditatio oratorum, *apud posteros laudem adipiscitur*, IV, 61. - **Valescant** vera visu et mora, *falsa festinatione et incertis, ad fidem scil. sui*, II, 39. - **Valescant** externae superstitiones, XI, 15. - **Valescentibus** Germanis, H. IV, 25.

Valetudo atrox, III, 64; - *in-*
fensa, XIV, 56; - *gravescit*, I, 5; - *it in melius*, XII, 68. - **Valetudinis** adversa rimari, *vid. rimari*; - *dies omnes*, IV, 8. - **Valetudini** alicuius assidere, *lecto aegrotantis*, A. 45. - **Valetudine** aeger, XIV, 47; - *fessans*, XVI, 13. - **Valetudine** quasi et contactu infecti, VI, 7. - **Valetudines** principis regere, VI, 50. - **Valetudinibus** fessi, H. III, 2.

Validus, *gratissus, potens*, H. II, 100; XIII, 8; XIV, 64; - *amore*, II, 83; *vid. not.* -

M m m m

TACIT. Oper. Tom. V.

- orandi, *vid.* orare; - ad amicitium principis, pro in amicitia *pr.* VI, 8; - in animo principis, XIV, 51; - apud libidines princ., *gratus ei, quia libidinibus eius congruebat*, XIII, 22. - Validus sensibus, *scil. in dicendo*, XIII, 3; - *sic sensus validi*, XV, 67; - spernendis honoribus, VI, 8; - rumoribus, III, 10. - Validissimus auctor, VI, 31. - Valida (et laudata) antiquitas, XV, 13; - civitas, opulenta, II, II, 82; *add.* IV, 55; - fortuna in rempublicam ei, III, 24; - incolis insula, XIV, 29. - Valida virium et opum colonia, II, II, 19. - Validum ad exitia odium, VI, 23. - Validiores non irritandi, II, 72; - naves, II, 24; - portas tecti, XIV, 5; - re, G. 28. - Validissima fama, XIII, 8; - gratia, XII, 42. - Validissimum castellum, XIII, 39. - Validissima arma, H. II, 6.
- Vallare castra, H. II, 19; - noctem, *se noctu*, G. 30.
- Vallum moliri, H. II, 40; - scindere, H. IV, 28; - legionum tentare, IV, 48; - situm duabus legionibus, H. IV, 22; - semirutum, I, 61.
- Vanescit credulitas inanis tempore ipso, II, 40; - ira, *resedit*, V, 9. - Vanescunt falsa tempore ac spatio, II, 82. - Vanescere in cinerem, H. V, 7. - Lacerati iacta disci vaescunt, O. 10.
- Vaniloquentiam (per) et minas iacere aliquid, VI, 31. - Per vaniloquentiam legerat (*praelegerat*) carmen, III, 49.
- Vanitas exitus, XV, 74. - 54-
- spicio vanitatis, VI, 21. - Per vanitatem ipsius, *crudelitatem*, XIV, 1.
- Vanus assimulatione, XV, 43 *vid. not.* - Vanus, *sine effectu*, et irrisus castris addit, H. II, 22. - Vana formido, I, 66. - Vana mirari, I, 4; - rumoris, IV, 59; - obicere alicui, *ficta seu criminis non habentia*, XV, 55.
- Vapor pro fervore, aestu, XI, 3; XIV, 64; XV, 43.
- Variare gyros, *de equis*, G. 6. - *Variat constructionem Tacitus multis modis, vid. ex gr.* VI, 18, 36; XVI, 19; H. V, 15.
- Varie caussatus nunc hiemem aut negotia, *modo h. modo n.* I, 74; - trahebant, I, 76; *vid.* trahere. - Varie disserere, *in utramque partem*, I, 11.
- Vastare nationes, XIV, 38; A. 22; *add.* XV, 1; XVI, 23; cultores et arva, II, 87.
- Vastationibus intactum regnum, XV, 27.
- Vastus Oceanus, II, 24; - per silentium dies, III, 4. - Vastum silentium, IV, 50.
- Vates pro poetis, IV, 43; XIV, 11; - *ab iis, ut maius quid distinguuntur*, O. 9.
- Vecordia veneficiis injecta, IV, 22; - plurium constantiam exemerat, I, 32. - Vecordiae plena studia, III, 50. - Vecordiam iniicere criminibus, *furorem*, IV, 22.
- Vecors: vecordem agere, I, 59. - Vecordes conscientia, I, 39; - libelli criminum, *in quibus crimina vecordis hominis, vecordiae argumenta*,

- ta*, II, 30. - Vecors facundia, II, IV, 68.
- Vectigalia agitantur societatibus equitum rom. IV, 6. - Vectigalium societates, XIII, 50.
- Vehere ad summa aliquem, XIV, 54; - super naves tormenta, II, 6.
- Veliculo eripiuntur purgamenta hortorum, XI, 32.
- Vel pro *an*, VI, 23.
- Velare adiumentis externis aliquid, *vid.* adiumenta; - cupidines alicuius, *nomen iis praebere*, XIII, 13; - culpam invidia, *vid.* invidia, *confer et odium*.
- Velle finem vitae honestam, VI, 26; - quietem ceteris quoque, XII, 11; - quae voluerat dissoluta, *iussa eius irrita*, III, 24.
- Velocissimi legionum, *vid.* legiones.
- Velocitas occasionum, II, I, 83.
- Velum: velis habiles naves, II, 6; - impellitur mare, II, 23.
- Vena: venas abrumpere, VI, 29; XVI, 9; - abscindere, XV, 69; XVI, 11; - exsolvere, IV, 22; XI, 3; - interrumpere, XVI, 15; - interseindere, XV, 35; - resolvere, VI, 48. - Venarum pulsum attingere, VI, 50. - Venis ictum inferre, V, 8.
- Venalis egestate, XIV, 14; - in aliquid, *vid.* in. - Venale servare aliquid, II, I, 47.
- Vendere pretio, A. 19.
- Venditare, pro *vendere*, H. I, 66. - Venditata munera, ius, XIV, 50.
- Venditator famae, *opp.* incuriosus, II, I, 49.
- Venditio: ad venditionem exposita dicuntur etiam quae noctu in tabernis servantur, XIII, 24. - Venditionibus hortorum et domuum simulacra accedunt, *una venduntur*, I, 73.
- Venenom non crediderim, *scil.* datum, XVI, 6; - lentum ac tabidum, XII, 66; - repentinum, praeceptum, rapidum, *ibid.* - differt mortem, *vid.* differre; - irrepit, *vid.* irrepere; - spargitur in tres, IV, 12; - in regem Pyrrhum vetuere maiores, prodideruntque (*ei*), II, 88. - Veneni minister, *vid.* minister. - Veneno illigare aliquem, *vid.* illigare; - interceptus, III, 12; - petere aliquem, III, 23; - vim inferre cui, XII, 46. - Venena vertere in aliquem, *vid.* vertere. - Venenis ante cognitis rapidam virus, XIII, 15.
- Venerabilis auditu et visu, II, 72.
- Venerari manu, XVI, 4. - Venerantium officia vertere ad aliquem, II, 1.
- Veneratio, *absol.* pro cultu divino, XV, 74. - A veneratione Augusti orditur, *scil.* orationem, a laudibus et precibus ad eum, I, 34. - Venerationis cultusque, *de imperatore*, H. I, 10.
- Venia data in reliquos, XII, 32; - exsilii, *remisso*, XII, 8; *at*, XVI, 14, pro *intervallo*, et *remissione ad tempus*. Veniae ac saevitiae Vitellii eos reliquit, *integrum Vitellio, ignoscere iis an punire mallet*, H. I, 68. - Veniae petendae dextram alicuius deligere, XII, 19. -

- Veniam tribuere, XII, 37; - commodare delictis, A. 19; - pro errore et iuventa precari, I, 58. - Venia ordinis (*senatorii*), *ius relinquendi* ord. I, 75. - Veniam habet recepissee, *ignosci potest, quod*, etc. IV, 38. - Venis illa recepti plerique, *ea spe facta*, III, 74; - *prosequi delictum*, XIII, 35; - *opus est*, A. 1.
- Venire pro *reverti*, H. II, 38, *extr.* - pro *succedere*, *vinuam habere*, XII, 32. - Venit amor carminum ei, XIV, 52. - Venturi speciem simulare, V, 11; VI, 1. - Veotum iuxta seditionem, *prope orta est*, VI, 13; H. III, 21. *vid. prope.* - Non ventum eo, ut opperirentur: *transposit. pro ventum eo, ut iam opperiri non possent*, XI, 26.
- Ventitare crebro, XII, 3. - Ventitant consultationes (et nuntii) ad eum, XVI, 14.
- Ventosus, *inusitatori sensu*, G. 55.
- Ventris ac ganeae paratus, III, 52. - Ventre ac gula hostis sibi, II, II, 31.
- Ventus: in ventum (*Austrum*) cessit caelum et mare, *vid. cedere.* - Ventorum saeva, IV, 67; - turbo, XVI, 13.
- Venum dare, XIII, 39; XIV, 33. - Veno dare, IV, 1; *vid. not.* - Veno exercere aliquid, *vendere*, XIII, 51. - Veno posita irritamenta lusus, XIV, 15.
- Verber: verberare agere quem, G. 19. - Sub verberare centurionis, VI, 24. - Verbera corporum, IV, 6. - Verberum immunis, I, 77. - Verberibus alijs, et ictu fustium, XIII, 57. - Verberibus foedari, H. III, 77. - Verberibus intentare manus, XIII, 26.
- Verberatae sermonibus aures, A. 41.
- Verbum nuptiale subire, XI, 27; *vid. not.* - Verba profana, *vid. profanus*; - *elacrantia*, IV, 31. - Verba eius secuta in eandem clementiam, *sermo aequae clementer compositus*, XI, 3. - Verba in aliquem habita, *dictoria, maledicta*, II, 50; - *codem sensu*: verba iurant quae sita asperitate, V, 3; - *cauillari*, I, 46; - *excipere loquentis*, XVI, 32. - Non ultra verba et voces errare, II, I, 18. - Verborum tumultu sibi met obstrepere, H. I, 85; - *sordes*, O. 21. - Verbis ac minis temperare, *convicijs*, O. 69; - *commotior*, II, 27; - *terere dies rerum*, *vid. dies*; - *moderans*, VI, 2.
- Vergere: vergit aetas, II, 43. - Vergens annis, XIII, 19; - *dies*, XIII, 38; - *senecta*, IV, 41. - Vergentibus annis suis, XII, 44.
- Veritas: veritati consulere, *aequitati, severitati*, I, 75; - *aptior eloquentia*, O. 38; *vid. not.*
- Vernacula multitudo, I, 31; - *Urbanitas*, H. II, 88. - *Vitia vernacula*, O. 28.
- Verniles blanditiae, H. II, 38; *dictum*, H. III, 32.
- Verno tempore anni, II, 59.
- Versare fortunas suas aliorumque spe ac metu, G. 46; - *sententias suas, et lunc atque illuc torquere*, H. I, 85.

Versura ad semencias redacta, et postremum vetita, VI, 16.

Versus: in occidentem versus, G. I; *vid. not.*

Versus, qui flecteretur in eum, qui accommodari posset, VI, 29; - faciles, XVI, 19; *vid. not.*

Vertere pro mutare, III, 22; XIII, 13; H. II, 68, 93. (*In priori loco intell. se, aut iungere, vertere ac miscere signa irae ac clementiae*); - pro avertere, flumen, I, 79; - aquas in subiecta, I, 64; - rumorem sinistrum, *scil. a se*, H. II, 93; - pro evertere, III, 36, 54; XII, 45; - alio, *aliud quid incipere*, I, 18; - ad omnia rei aliquid, XV, 74; - ad aliquem officia venerantium, II, 1; - ad duriora populam, I, 54; - in ludibrium officia interpestiva, *ridere*, XII, 26; - in praedam captos, H. II, 44; - in exitium iras civiles hostibus, I, 43; - in sapientiam, quae casus obtulerit, I, 28; - in se, *alii data eripere*, II, 64; - in prodigium aliquid a naturalibus causis, H. I, 86; - vena et artes in alium (expertas in altero), III, 17; - socium regem, donum populi rom. scelerare et (pro) pecunia, *evertere, adimere*, XII, 45. - Vertit contra hoc, *contrarium evenitum habet*, XIV, 31; *add.* XIII, 37; - in favorem simulatio officii, *pro favoris signo haberi*, H. III, 58. - Vertit malo ei hoc, VI, 18; - in perniciem astus hominum ipsis, II, 18. - Vertunt in ipsos (*scil. hostes*) minae hostiles, XIII, 57; - in ludi-

bria et contumelias memoria et nomen Caesarum, VI, 46. - Verti, *opp.* manere, retineri, IV, 7; - in fastidium, XI, 26; - in exitium, *exitio esse*, H. III, 86. - Vertitur discrimen in eo, H. III, 28. - In discrimine verti, *pro versari*, H. IV, 85; - fama caedis in eum, I, 53; - sanitas victoriae, sustentaculum et columen in Italia, H. II, 28. - Versa suboles Caesarum, *mortuis veris et aliis adseitis*, II, 42. - Versae in Orientem provinciae, *ibisitae*, II, I, 76.

Verus animus, *sincerus*, XIV, 1. - Vera progenies, XIV, 61. - Vera fides ei, *certa*, H. III, 61. - Veri copiam facere, *missis ambagibus*, XI, 34. - Veri error, *inopia*, *vid. suis locis*. - Vero atrocius, *quam ut haberi pro vero possit*, IV, 21; - maiora distinguere a falsis, *h. e., plane fictis, quum in illis aliquid veri sit*, II, II, 70. - Vera intendere, *vid. intendere*. - Verius pro rectius, IV, 57.

Vesci, *absol.* pro cibum capere, I, 49; IV, 59; *cum accusat.* A. 28; - mensa propria et parciore, XIII, 16.

Vesperam (in) flexus dies, I, 16. - Vespera inumbrante, H. III, 19.

Vesperascente die, I, 65; XVI, 34; H. II, 49.

Vestigium: vestigio (ac pede) alicuius calcari, H. IV, 81; - eodem resurgit arbor, II, II, 78. - Vestigia morientis libertatis manent, I, 74; - preusare, H. I, 66. - Vestigiis insequi, *scil. hostes per.* v. A. 26.

- Vestis** fluitans, G. 17; *vid. not.* - exprimens artus singulos, *ibid.* - Veste servili compositus in dissimulationem sui, XIII, 24. - Vestes viris feminisque promiscuae, III, 53.
- Vetare** venenum in aliquem, *oblatum veneficii operam non admittere*, II, 88. - *Vetabitur hoc genus hominum semper in civitate*, II, 1, 22. - *Vetita, scil. dici, miscere, sermonibus*, II, 38; - *pro arceret*, XI, 20.
- Vetus** alicuius rei, *peritus, diu in ea versatus*, I, 20; VI, 12; - *regnandi*, VI, 44; - *stipendiis*, II, 66. - *Veteris, an veteres pop. rom. res*, IV, 32; *vid. not.* - *Veterimus pro natum maximus*, VI, 31. - *Vetus loci praesidium*, II, 11, 14. - *Vologesi vetus erat, diu usitatum*, XV, 5.
- Vetustas** stipendiorum, II, 80. - *Vetustati incertae affingere aliquid*, II, 4. - *In vetustatem vertuntur consuetudine iura nova*, II, IV, 65.
- Vetustus**, *natum maximus*, II, 43; H. I, 23. - *Vetustum nomen, v. nomen*. - *Vetustae opes*, XVI, 7. - *Vetustissima Vestalium*, XI, 32. - *Vetustissimus liberorum*, II, 2.
- Vexatae** laqueo fances, VI, 40.
- Vexillum** sub eo, apud illud habentur, retinentur milites, I, 17, 26. - *Vexilla legionum*, IV, 73; A. 18. - *Vexillarii*, I, 38, etc. *vid. Excursum*, n.º 24, ad lib. I.
- Via** comis, *scil. morum, quod plenum est*, I, 54; - *inhumana, foeda adulatione ornata*, II, 70. - *Viae agger*, *vid. agger*; - *limes*, II, III, 25; - *publicae moles*, I, 75. - *Viam claudere miseratiooe*, VI, 66; - *intrare*, II, 32. - *Vias castrorum adire*, II, 13.
- Viticum**, I, 37; *vid. not.*
- Vibrare**: *vibrantur viscera, iactatione itineris*, XII, 51. - *Vibratus humeris sustinentium eum in scuto*, II, IV, 15.
- Vice** frontia ac tergi, *nunc secedentes, nunc adversi*, V, 55. - *Vice legis observare alicuius dicta et facta*, IV, 37. - *Vicem meam vstramque explete*, IV, 8. - *Vices impunitatis, ut alter alteri mutuo conniveat*, II, 1, 72. - *Vicem reddere, parem gratiam*, XIII, 20. - *Vicem exsolvere iniuriae, beneficio*, II, IV, 3. - *Per vices*, G. 26.
- Vicinus**: *vicinae provinciarum administrationes, pro vicinarum*, II, 11, 5.
- Victor** publici servitii, *assecutus, ut ei res publica serviat*, XIV, 13.
- Victoria** civilis, II, IV, 38; - *belli*, II, 1, 51. - *Victoriae constantia, incitamenta, miscere se, vid. suis locis*. - *Victoriam excipere cunctantes, tarde victori cedere*, II, 11, 52; - *inquietare*, II, III, 84; - *perficere, patrare, vid. suis locis*; - *parare*, G. 30. - *Victoria una censetur accusator*, A. 45. - *In victoria habere vim, sanitatem, copias*, I, 68. - *Victoriae sanitas sustentaculum*, II, 11, 28. - *Victoriae externae*, II, III, 18; - *sociae, communiter partae*, XII, 61. - *Victoria antiquis par ea laus*, XIV, 37.
- Videre** pro tolerare, II, IV, 42; *vid. not.* - *Vidit se operatum, de somnio*, II, 14. -

- Videtur illis, opperiri, trahere, H. III, 1. - Videtur in eo summum robur, *scil. esse*, XV, 50; - visum obtineri oppidum, *placuit occupare*, XII, 16. - Visa caede, *ostentato interfecti capite*, H. III, 62. - Visis militibus, III, 42.
- Vigere impetu magis, quam cura, *de oratore*, IV, 61; - honoribus et eloquentia, XIV, 19; - immensum opibus, III, 30. - Quibus quisque aetatibus viguisset, XII, 61. - Vigere Brutorum aemulos si passurus es, XVI, 22. - Dum vigeat aetas, *dum aetate vigeret*, H. I, 49. - Vicens aetate, II, II, 86.
- Vigilantiam moestam et malas curas exercere, III, 37.
- Vigilata convivio nox, XIII, 20.
- Vigiliae pro cohortibus vigilum, II, I, 20; - libidinosae, VI, 4. - Vigiliis eius innititur, ne quid detrimenti respublica capiat, IV, 19.
- Viles ad praedam, H. III, 33. - Vilia pretia, II, 10.
- Villarum XII nominibus ac moribus insulam inedit, IV, 67.
- Vincere gemitum, *reprimere*, IV, 8. - Vicit spes iactatum inter spem et metum, H. II, 2; *v. n.* - Quae vicerant studia, publice valebant, XII, 60. - Vinci in lacrimas, I, 57. - Ut vincerentur, inducti sunt spe victoriae, II, 52. - Victus Oceanus, A. 25. - Victus proditione, H. II, 44. - Victa ripa, I, 59; - urbs, I, 41. - Victa arma, H. III, 9; - metalla fornacibus, H. IV, 53. - Victo silentio prae-rumpere, XI, 2.
- Vincire animum, *devincire*, IV, 20; *vid. not.* - Pacto matrimonio vincire aliquem, VI, 45.
- Vinculum sceleris crescit, H. IV, 70. - Vincula acria, III, 28; - indita, XI, 1; XV, 56. - Vinculorum perspeciem, *quasi in vincula duceretur*, H. I, 58. - Vinculum silendi, III, 67.
- Vindicatum in convictos, H. IV, 54.
- Vindicta manumissi, XIII, 27.
- Vineae nexu traducum impeditae, H. II, 25.
- Vino incalescere, H. IV, 29; - et somno procumbere, IV, 48.
- Violenti, G. 22.
- Violator iuris humani, I, 40.
- Violenter increpare aliquem, VI, 8.
- Violentia pari involvuntur cuncta, I, 70. - Violentia praecipitare facundiam, III, 19. - Violentiam (ignis) pertulit ventus ad vicinam Urbi, XVI, 13. - Insita violentia, *vehementia*, I, 59.
- Vir virum legit, H. I, 18.
- Vires ambiguae, *vid. amb.* - pro *copiis ipsis*, H. II, 74; A. 38; - pro *potentia*, *auctoritate*, H. II, 99, *extr.* - legionis, H. II, 66; - et robur exercitus, H. I, 87; - vires abolere, *vid. abolere*; - refovere, XII, 66; - viribus principis illudere, XV, 42; *v. not.*
- Virgarum ius in histriones, I, 77.
- Virgines festinare, *vid. festinare*.
- Virile servitium, et quasi adductum, *v. adductus*. - Virilia scelera, H. I, 72. - Virilis eloquentia, O. 5.
- Viritim prompta studia, *opp. publ.* III, 43.
- Virilitatis ademptae erat, *en-nuchus*, VI, 31; - incertae

- seu incestae*, VI, 5.
Virtus eorum extra ipsos, *vid.* extra. - Virtutis concentus, G. 3. - Virtutis regimen, H. 1, 84. - Virtutes exnere, I, 75; - *sectari, quærere homines virtute ornatos*, I, 80. - Cum virtutibus ingeuim, H. II, 49. - Virtutum sterile seculum, H. I, 3.
Virus cognitis ante venenis rapidum, XIII, 15.
Vis pro imperio, *iussu*, II, 60, 62; V, 5; - pro potentia, XI, 1; XII, 27, *init.* XIII, 48; XV, 2; - pro potestate, I, 6; III, 12; - pro viribus, robore, I, 68; XII, 44; - pro virtute, dexteritate, XI, 28; XIV, 52; - pro impetu hostili, bello, XIII, 54; H. III, 34; - pro numero, H. III, 5; - pro iure, facultate, III, 70; pro auctoritate legis ratae, XII, 60; - *opp. speciei*, III, 30; H. II, 39; - vis ac potestas, *ibid.* - vis consiliorum, *vid.* consil. de strage, qua afflictii homines, IV, 62; - de incendio, III, 72; - fulgurum crebra, XV, 47; - extrema, I, 39. - Vis in genit. O. 26, *extr.* - Vim audere cultoribus, XII, 55. - Ante vim rom. ante imperium rom. III, 60; - inferre veneno, III, 46; - facere commatibus, XIII, 39; - necessitatis affert merces, XIV, 14. - Vis in turbas plurima, II. IV, 1; - struere ad potentiam, H. III, 49; *vid. not. (illatam in alterum)* transmittere, II, 38. - Vi non sua nixa potentia, XIII, 19. - Vi inlicitum, VI, 37. - Vi vulnerrum abrupti, II. I, 79. -
- De vi publica damnatus, IV, 13.
Viscera vibrantur, XII, 51.
Visere pro *videre*, II, 60; XII, 36, 56; XIII, 46; *vid. not.* XIV, 1, 63; XVI, 4; - per nuntios aliquem, A. 43; - copias hostium, *explorare, speculari*, XV, 10; - situm castrorum, H. I, 48. - Visendi sui copiam fecere, IV, 74.
Visus erat metus, IV, 69; *vid. not.* - Visus eius perfudit nos, A. 45; *vid. not.* - Consulere visui, XII, 47. - Visu adstantium facere quid, in oculis, III, 13; - dignari aliquem, IV, 74. - Visu ne mora valescant vera, II, 33; - perferre magnitudinem mali, III, 3; - torvus, II, 14; - venerabilis, II, 72; - truculentior, II. IV, 22. - Visui praebere populo aliquem, XII, 21. - Visum arceere, ne videatur, XIII, 5. - Visus redeunt ac vox, VI, 56. - Visus alicuius avertere, XI, 34. - Visus nocturnus, *insomnium*, XII, 13.
Vita adducta in extremum, XIV, 61; - exempta praesagio malorum, XIV, 64; *vid. not.* - degeneravit a nomine Sempronio, I, 53; - populi romani volvitur per incerta maris, *annonae*, III, 54; - in integro est, *vid. integer*. - Vitae alimenta, VI, 24; - addere paucos annos, XV, 64; - electio, VI, 22; - genus decernere, *ibid.* - elegantia, XIV, 19; - finem implere, II, 42; - finem ponere sibi, VI, 40. - Vitae forma celebris, *usitata multis*, I, 74; - formam inire,

- ib.** - Vitae manifestus, XII, 51. - Vitam abrumperē a civitate, *vid.* abrumperē, - expellere praecipēs, XII, 19; - fugere, VI, 26; - suum impendere usui alicuius, XII, 65; - producere ad plures curas, III, 24; - prolatare, *vid.* prolatare; - struere amoenam, XV, 55; - (*per syllepsin*) tolerare exereendo agros, XI, 7. - Ultra vitam aliorum producere senectam, XIII, 52. - Vita cederē, H. II, 55; - concedēre, I, 3; - superare casus, I, 17.
- Vitabundi** circumibant nomen eius, H. III, 37; - invicem, A. 37.
- Vitare** aures notas ignotasque, diem latebra, H. III, 84; *sic*, VI, 48; - dies paucos et supremos principis; - ingenium acre alicuius, *sibi ab eo cavere*, XV, 52. - Vitare frequentiam comitum et servorum, ne sequi possint, H. I, 81.
- Vivere** cum pietate et fide in aliquem, III, 16.
- Vivida** odia, XV, 49.
- Vocabulum** pro nomine, *appellatione*, I, 22 (*et quidem ibi de duobus vocabb. iunctis*); II, 6; IV, 67; VI, 41; XI, 7; XII, 62; XIV, 15. - Vocabulum Augusti disfigere, II, 11, 62. - Vocabulo civitatis frui, XI, 23; - iudicium inducti, XVI, 8. - Vocabula praedandi, *praetexta*, II, IV, 14. - Ad alia vocabula transferre ignaviam suam, *in alium conferre culpam*, III, 34. - Vocabulis Deorum appellare formam vocemque principis, XIV, 15.
- Vocalis** sonus, II, 61.
- Vocare** pro *advocare*, *iungere* *accedere*, XVI, 23; - ad exempla aliquem, O. 13; - hostem ad pugnam, VI, 34; - pro *laccessere*, G. 15; - offensas, *conciliare sibi*, H. IV, 80; - ad poenam, H. I, 84; - praemiis, *ad transeundum pellicere*, II, 81.
- Volatus** avium interrogare, G. 10.
- Volentia**, *grata*, *accepta*, XV, 36; H. III, 52. - Remanere volentibus fuit, H. III, 43; A. 18.
- Volitare** cum terrore, *vid.* terrore; - acie tota, II, 21. - Volitant hostes campis, specie magna, XV, 9.
- Volucere** gaudium, O. 9.
- Volvere** bellum, III, 38; H. I, 64; - futura, I, 64. - Volvitur vita pop. rom. per incerta maris, III, 54. - Volvuntur fato an forte res hominum, VI, 22. - Intra me ipse volvor, *cogito*, XIV, 53.
- Voluntates** hominum introspicere, I, 7. - Voluntatem alicuius quaerere, *benivolentiam parare*, IV, 68. - Voluntatem supremam Pisonis firmavit paupertas, *testamentum*, II, I, 48.
- Voluptates** habuisse, II, III, 2; - abrumperē, H. IV, 64. - Voluptates concessae, XII, 13. - Voluptatibus impartiri aures, XIV, 21; - vulgi misceri, I, 54. - Voluptatibus modicus, II, 73.
- Volutare** inter se rationes, *ponderare et comparando indicare*, I, 29, 36; - intra animum, IV, 40; - animo curas, H. II, 49.
- Votum** ei adversus Galbam non erat, II, I, 10. - Vota in

- aperto habebant pugnae priores, A. 33; *vid. not.* - pro incolumitate solvere, II, 69; - sua conferre ad aures alicuius, IV, 39. - Vota longa, XV, 19.
- Vox ambigua ipsi, pro republica honesta, H. I, 5; - lapsa, *vid. labi.* - Vocis (ac vultus) securitas, XV, 55; - occultae plus sibi permittere in principem, III, 11. - Vocem consociare, XIII, 23; - consumpsit metus, H. I, 42; - poscere adversus pericula, II, 29. - Voce conspicuus, *vid. conspicuus*; - nefaria polluere vires hominum et mentum suam, III, 50. - Voce principis vulgare, a se composita principi recitanda dare, XIII, 11; - - seditionis multae, multi seditiose loquentes, XIII, 11; - procedunt, *vid. procedere*; - illudere, XIV, 52. - Voces supplices (et manus) tendere ad aliquem, II, 2; - avium, G. 10.
- Vulgare insignis patrum, facere ut vilescant, XI, 23; - in maius falsa, III, 12; - licentiam stupri apud aediles, profiteri, petere, vel consequi, II, 85; - voce principis, XIII, 11; *vid. vox.* - Vulgata inter viros et feminas culpa, de stupris, III, 24.
- Vulgus et plures, *vid. plures.* - Vulgum fefellit, I, 47. - Vulgus, milites gregarii, I, 68.
- Vulgaris: sede vulgari sedent coss. IV, 8; *vid. not.* - Vulgarem mentionem alicuius facere, non honorificam, H. III, 9.
- Vulnus adigere, I, 61, VI, 35; - ingerere, I, 65; H. III, 85; - domesticum, mors filii, A. 28. - Vulnere ictus, ibid. - sustentare (suo scil.) aciem, ostendendo eo, II, 17. - abstergere quem, ne auxilio veniat, XIII, 44; - afficere aliquem in mortem, IV, 45. - Vulnora propiora, ex propinquo illata, VI, 35; - aperire et recludere, nondum scil. coalita, H. II, 77. - Vulnorum vi assumpti, H. I, 79. - Vulneribus ornatum tergum, II, 15; - afflictare, VI, 35.
- Vultus eloquentiae non unus, O. 18; - proiectus ac degener, H. III, 65. - Vultus novitas, in ignotis, H. I, 79; - securitas, XV, 55. - Vultum flectere aut iudicare, scil. in tristitiam aut metum, H. II, 46; - in deterrius trahere, H. II, 52; - alicuius sectari, exprimere velle, XVI, 22. - Vultu alienatus, II, 27; - eius immotus excipitur, II, 29; - flecti, intentes, *vid. aus locis.* - Vultu ferre laetitiam gratulationemque, H. II, 65. - mitiore mansuescere, G. 31. - Vultus attouiti, H. I, 40; - in crimen detorti, I, 7.

TABVLA RERVVM

QVAE IN HOC QVINTO VOLVMEINE CONTINENTVR

E XCVRSVS G. Broterii ac I. Pichonis, ad historiarum	
librum primum.	pag. 3
Mors Neronis, et initium principatus Galbae	ibid.
Stemma Vitelliorum.	18
Pisonis stemma.	19
De Milliario Aureo.	20
Stemma Flaviorum.	22

Excursus G. Broterii, ad historiarum librum	
secundum.	26
De Venere Paphia.	ibid.
De numero et nominibus Legionum.	27
De ventre et gula Vitellii.	33

Excursus Iusti Lipsii, et G. Broterii, ad hi-	
storiarum librum tertium.	35
De Capitolio eiusque magnificentia.	37

Excursus G. Broterii, Ernesti, et Variorum,	
ad historiarum librum quartum.	39
De Lege imperii, dicta quoque Lege Regia.	ibid.
De Beneficiis et beneficiariis.	51
De Capitolio a Vespasiano et Domitiano prin-	
cipibus restituto.	52
De Vespasiani Miraculis.	56

Excursus G. Broterii, ad historiarum librum

quintum.	60
De Cretensi Iudaeorum origine.	ibid.
De Aegyptiaca Iudaeorum origine.	61
De Aethiopica Iudaeorum origine.	62
De Assyria Iudaeorum origine.	ibid.
De Solymea Iudaeorum origine	63
De Iudaeis eorumque institutis ac moribus.	64
De fabula Asini a Iudaeis culti.	65
De tributis Hierosolymam congestis.	66
De fabula Iudaeos Bacchum coluisse.	68
De vite Aurea.	69
De Balsamo.	71
Quis obsessorum numerus Hierosolymae.	77
Caedes Iudaeorum.	78

Excursus et notae G. Broterii, Heineccii, et

Variorum, ad librum de moribus Germanorum.	81
De militia Germanorum.	83
De forma Reipublicae Germanicae.	91
De poenis apud Germanos.	102
De Germanorum Iudiciis.	106
De Comitibus.	110
De divisione Regionum Politicarum.	112
De matrimoniis.	113
De successionum legibus apud Germanos.	118
De Hospitalitate.	119
De diversis apud Germanos pretiis.	122
De servis.	123

Excursus et notae Rosini, G. Broterii, et Va-

riorum, ad librum de vita Cn. Iulii Agricolae. 136

De variis Triumvirorum officiis. ibid.

Praesides Britanniae. 142

Stemma Caesarum (tabula).	148
Stemma Caesarum ad numerum, scriptorum veterum, ac maxime C. Cornelii Taciti in- telligentiam illustratum.	ibid.

Anecdota de Tiberio, aliisque imperatoribus, auctore G. Broterio.	166
— De Tiberio.	ibid.
— De Caligula.	169
— De Claudio.	170
— De Nerone.	174
— De Galba, Othone et Vitellio.	179
— De Vespasiano, Tito et Domitiano.	181
— De Nerva et Traiano.	185

Appendix Chronologica, auctore G. Broterio.	187
---	-----

C. Cornelii Taciti politica.	233
Praefatio G. Broterii.	234
— I. Religio.	235
— II. Patria.	237
— III. Libertas.	ibid.
— IV. Dominationes.	239
— V. Dominatio romana.	241
— VI. Princeps.	243
— VII. Mores principum romanorum, Au- gusti, Tiberii, Caligulae, etc.	250
— VIII. Aula.	262
— IX. Consilia.	264
— X. Roma.	266
— XI. Senatus.	267
— XII. Leges.	269
— XIII. Populus.	271
— XIV. Coloniae.	273
— XV. Tributa, vectigalia.	274

— XVI. Provinciarum rectores.	275
— XVII. Militia.	277
— XVIII. Dux.	281
— XIX. Pax.	286
— XX. Bellum.	287
— XXI. Victoria.	289
— XXII. Seditiones.	291
— XXIII. Bella civilia.	293
— XXIV. Fortuna.	294
— XXV. Fama.	297
— XXVI. Mores.	299
— XXVII. Luxus.	300
— XXVIII. Spectacula.	304
— XXIX. Virtutes; amicitia, concordia, etc.	306
— XXX. Vitia; adulatio, ambulatio, etc.	310
— XXXI. Literae et artes.	317
— XXXII. Ars politica.	319
— XXXIII. Eloquentia.	320
— XXXIV. Historia.	322
— XXXV. Philosophia.	325
— XXXVI. Liberorum educatio.	326
— XXXVII. Feminae; varii feminarum prin- cipum mores.	329
— XXXVIII. Familia.	333
— XXXIX. Servi; liberti.	336
— XL. Vita.	338
— XLI. Mors.	339
Indices in C. Cornelium Tacitum.	341
Index historicus, seu nominum et rerum.	343
Index verborum, seu latinitatis.	461

QVINTI ET VLTIMI VOLVMINIS FINIS.

